IACOBI MENOCHII IVRECONSVLTI CLARISSIMI, ET IN ACADEMIA PATAVINA PROFESSORIS DIGNISSIMI,

IN OMNES PRÆCIPVAS RECVPERANDÆ Poſſeſsionis Conſtitutiones Commentarij.

Nunc demum poſt omnes editiones, quæ hactenus in lucem prodierunt, accuratiſsimè à mendis repurgati, ſummaque cura

CVM LOCVPLETISSIMO, AC FIDELISSIMO rerum in ipſis contentarum Indice in lucem editi.

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

COLL. ROM. SOC. IESV · IHS

Quæ in opere habentur verſa pagina clarius docet.

Ex legato Ill.mi Coccini

VENETIIS,
Apud Ioann. Baptiſtam Somaſcum,
M D LXXVI.

RECVPERANDAE POSSESSIONIS REMEDIA DECEM ET SEPTEM

Prǣludia.

1 Ex Interdicto Prætoris vnde vi.
2 Ex condictione Indebiti.
3 Ex condictione Triticaria.
4 Ex l.ſi me & Titium.ff.de reb.cred. ſi cert.peta.
5 Ex l.extat.ff.quod metus cauſa,vnà cũ.l.creditores.C.ſi per vim vel alio modo.
6 Ex l.1.ff.ad.l.Iul.de vi priua.
7 Ex l.Inuaſor.C.vnde vi.
8 Ex l.meminerint.C.vnde vi.
9 Ex l.ſi quis in tantam.C.vnde vi.
10 Ex l.ſi coloni.C.de agricol. & cenſ. lib.11.
11 Ex l.non ab re.C. vnde vi,vna cum.l.conductores.C.locati.
12 Ex l.vltima. C.de prætorio pignore.
13 Ex l.vltima.C.vnde vi.
14 Ex l.vltima.C.de acquir.poſſeſſio.
15 Ex cap.Reintegranda.3.q.1.
16 Ex cap.ſæpe,de reſtitu.ſpolia.
17 Ex Iudicis officio.

MARGARITAE FRANCISCI GALLIARVM REGIS PRIMI FILIAE, ALLObrogum, ſubalpinorumque, & biturigum Duci Senerisſimæ.

IACOBVS MENOCHIVS. S.

QVOD mihi per decenninm, plus minus, in iure, tum Pontificio, tum Cæſareo publice enucleando, occupato non licuit (vix enim tanto temporis ſpacio aliquid otij datũ eſt, quo præter publicum profitendi munus, ipſe etiam ſtudioſis aliqua ſaltem in parte prodeſſe poſſem) nunc, quando tua liberalitate aliqua eſt mihi quies parata, Deo Opt. Max. auſpice datum eſt. Ante hac ne bos ingenij mei fœtus integros ederem, & celſitudini tuæ conſecrarem impediebant multa, Tenuis ſcilicet ſuppellex, numeroſa familia, rerum ipſarum domeſticarum cura, frequentes clientum ad fores ſtrepitus, aſsiduum publicè profitendi munus. Hęc omnia ita me in diuerſas trahebant partes, vt quo loco eſſem, quo me verterem, quidùe agerẽ planè ignorarem. Equidem ingenuè fateor, nihil mihi in vita eſſe iucundius, nihil dulcius, quàm (cum p publica munera honeſto otio frui licet) humanioribus literis, optimisq; ſtudiis incumbere, meq; totum illis tradere, ac tandem omnem meam florentem ętatem docendo & ſcribendo conſumere: ſed quid potui in tanta rerum difficultate? Non vereor tamen poſteaquam ſum apud te Principem prudentiſsimam & literatorum fautricem benigniſsimam, illaq; tua immẽſa liberalitate fruor, qua me etiam ſemper fruiturum confido, quin meo aliquando, vt iam cæptum eſt, plenius deſiderio ſatisfiat, interim vero, quę immenſis pene laboribus, multisque rerum difficultatibus oppreſſus, quali quali ſtudio & opera ad communem ſtudioſorum utilitatem elaboraui DE RECVPERANDA POSSESSIONE Commentaria tibi offero dicoq;. ſunt Sereniſsima Princeps hæc ſtudiorum meorum veluti primitiæ, quas tibi veluti numini meo ſanctiſsimo reuerenter offero, quod libentius duplici ratione feci. Altera ut intelligeres, quod & ſi quadriennium, plus minus, in hac tua Academia fui, ſumque adhuc, hactenus tamen me auſum non fuiſſe conſpectum tuum adire, quod turpe & indecorum exiſtimauerim ad celſitudinem tuam nacuis (qđ aiunt) manibus accedere. Altera, quod vt optimi pictores maximorum Numinum, maiorumque Principum formas ac ſimulacra penicillo & coloribus pingunt, quod illorum authoritate eas nulli iniurię obnoxias futuras arbitrentur. Ita ego, cum hos primos conatus meo ab eorum morſibus tutos eſſe deſiderem, qui in alienos labores genuinum frangunt, cui eos magis, quam tibi dicarem, habui neminem. Ipſe enim mecum putaui, quod ſi tu, cuius tanta eſt authoritas, quantam vix animus meus capit, felici meo fato, has lucubratiunculas meas ſingulari illa benignitate complexa fueris, regiaq; humanitate foueris, qua tibi addictos complecti, ac fouere conſueſti, nõ modo ab omni iniuria tutos, ſed ſempiternos omnino futuros. Quid enim hoc non ſperem? cum nihil in te ſit, non egregium, non illuſtre, non diuinum, tantumque illis afferas opis ac præſidij, quoa in tuam clientelam ſuſcipis, vt diuinitatis propemodum participea exiſtant. Te igitur ampliſsima Princeps oro ac obſecro, ut hoc quidquid eſt muneris, quod tunc tibi offero, ea fronte ſuſcipias qua deuinctorum tibi munera ſuſcipere conſueuiſti, tuoq; benigno numine foueas, ſi non alia, hac ſaltem ratione, quod me tibi addictiſsimum uides, quod & ſi ſemper præmetuli, tũc vero id re præſtiti, cum magno animi ardore è Papia vocatus, in hanc celeberrimam Montis Regalis Academiam me contuli: noueram enim, quàm propenſo amore, & quàm incredibili beniuolentia diſciplinarum cultores foueres, & amares, omniq; demum liberalitatis genere proſequereris, vt inde factum ſit, quod & ſi apud varios diligentiſsimos Annalium ſcriptores multorum Principum benignitas ac liberalitas in uiros liberatos celebretur, vt Dionyſij in Platonem, Philippi in Theopompum, Alexandri in Ariſtotelem, tua tamen tanto ſplendidior habeatur, & uere ſit, vt nõ illorum modo ampliſsimam æquet, ſed & longe ſuperet. Tu Rege Patre nata, Regia ſoror, Regum amita, & demum inuictiſsimi Emanuelis Philiberti Allobrogum Ducis coniux caſtiſsima, nos ita diligis & amas, vt nihil maius, nihil laudabilius, nihil demum honorificentius, in hac, quam viuimus, vita cõtingere poſsit. ipſe profecto iure meo gloriari poſſum, quod ſingulari tua prudentia, mihi & cæteris, qui in iſto inuictiſsimi Emanuelis Ducis noſtri coniugis tui degunt Imperio, in hac literaria paleſtra uerſari liceat. Nec minus tibi debet hic Mõtis Regalis doctorum virorum cœtus, quàm illa vere tua ampliſsima Biturigiẽſis Academia, cum tua ſumma authoritate Emanuel Philibertus Principum liberaliſsimus & Auguſtiſsimus nos plurimum amet & foueat, quem Deus Optimus Maximus vna tecum per Neſtoreos annos felices, ac bene fortunatos viuere iubeat. Vale ex Monte Regali Pedemontium. Decimo Calend. Auguſti. M D LXV.

ILLVSTRI ADMODVM CAROLO LVCERNAE, IVRECONSVLTO, COMITI,

Sereniſsimi Allobrogum Ducis, & Subalpinæ regionis Principis à ſecretis Conſiliario, Ciuitatis & Academiæ Montis Regalis Moderatori optimo.

IACOBVS MENOCHIVS IVRECONSVLTVS S.

VETVS ne propè diuina ſententia M. Tullij eſt, Neminem gratiarum immemorem, gratum aliquando fuiſſe inuentum, quia accepti beneficij immemorē omnes odiſſe: equidem rectè, & ſanctè dijudicaui [illegible], nihil eſſe, tã inhumanum, tam immane, tam ferum, quam beneficio vinci, & ingrati eſſe animi: quare iure laudari ſolet Philippus Macedonum Rex, quòd lege ſanxerit, ingratos ferro candenti in fronte inurendos eſſe, vt ea nota intelligerent omnes, ingratum illum fuiſſe, illumq́ue omnes tanquam humano commercio indignum auerſarentur, ſic ferunt Perſas in eos, qui gratiam referre poterant, nec referebant, grauiter animaduertere conſueuiſſe. Nec me hercle iniuria, quòd homine ingrato nihil ſit humano generi inimicum magis, magisq; inſenſum. Ingratus enim, parentes, patriam, amicos, Deosq; etiam ipſos nihili facit. Horum igitur ipſe memor, ne tam turpis mihi nota inureretur, ſtatui, qua poſſem ratione, me tibi gratum præbere quòd tua tu diligentia, tuo iudicio, operaq; tua, me è Papienſi in hanc florentiſſimam Academiam euocaueris, vt ſub inuictiſſimi Emanuelis Ducis noſtri vexillis ſtipendia mererem. quare cùm quædam è noſtris voluminibus per aliquot annos lucubraſſem. ſub Margheritæ Ducis noſtræ ſereniſſimæ tutela edere decreuiſſem, non ab re duxi eadem tibi prius tradere, vt tuo etiam patrocinio Principi [illegible] oblata, illi eſſent multo gratiora. Sperant ſiquidem, hoc meum officium vtriq; veſtrum hac ratione iucundius futurum: Tibi, quòd hæc tua amantiſſimæ Principi, a me, qui totus in re tuo ſum, dicata, tua ope ægre [illegible] muneraueris Illi, quòd [illegible] tibi deuinctiſſimi clientis labores, tuis auſpicijs lucubratos, nunc velut ſuos, ſibi conſecratos agnoſcat. Si verò (quod pro tua incredibili humanitate minime credo) conſilium hoc noſtrum animiq; deſiderium non arridebit, illud ſaltē non aſpernaberis, quòd [illegible] in hac re voluerim auxilio, quo mihi ad tã venerandum numen facilior aditus præbeatur. Sum etenim in hoc illorum more, nec cotēnendum quidem, imitatus, qui ſum aduerſum ſolem intueri cupiant, vereanturq; ne eius ſplendor oculorum aciem perſtringat, [illegible] intueri. In tuum optatis luminis contemplatione poſiti. Hos igitur labores meos primum tibi offero, quo abs te Sereniſſimæ, ac [illegible]iſſimæ Duci offerantur. Scio enim quo [illegible] munitus ero, ſi mihi hoc tuo officio vti liceat. nam profecto nõ me latet qua [illegible] ad Principes noſtros authoritate polleas, & qua illi te beneuolentia, ac charitate complectantur: nec ſane immeritò, cum tata tua & maiorum tuorum in eos ſemper fuerit obſeruantia, vt eos in hoc vitæ ſalo reflantis fortunæ impetu vexatos, & aduerſis fluctibus pene obrutos, non modo non deſerere, ſed una [illegible] facere, & vero, ſi id poſtulaſſet, mortem oppetere conſtantiſſime ſtatueris. quod cum ſæpe aliàs ſumma fide inuictoq; animo oſtenderis, tum præſertim cum Cunei nobiliſſimi oppidi præfectus vigilantiſſimus [illegible] à [illegible]ſſima hoſtium manu obſideretur. quantum enim abfuerit, quin & vita vna cum [illegible] fortunæ bonis iacturam feceris, teſtis eſt vniuerſus hic Subalpinus tractus, immo totius Italiæ ambitus: tunc enim omnibus id palam fuit, neminem præter te omnium prudentiſſimum, ac fortiſſimum, tantam belli molem, tantum hoſtium impetum ſuſtinere potuiſſe. quòd nonne tuo diligentia, conſtantia, ingenio, rei militaris peritia, ſummoq; vigilantia, ac promptitudine iam pene expugnatum oppidum defendiſti. meminq; Cuneenſes [illegible], quam fortiter te geſſeris, ac conſtanter, quæ hoc fidei, ac conſtantia ſignum miris laudibus efferunt, quod [illegible] liceat me [illegible] ſunt, [illegible] alterum ex filijs tuis præclaræ indolis, ſummæq; ſpei infantem captiuum teneret: minar [illegible] ſecun[illegible] dedi [illegible] hāc fortunæ iniuriam, hocq; nobiliſſimi infantis lethale periculum (quod horreo cogitans) ea animi magnitudine tuliſti, vt ne latum quidem vnguem te à propoſito dimouerint. egregie me hercle factum, quòd omnes hiſtori[illegible] annalesq; omnes æternis literarum monumentis immortalitati commendent. Hæc tua plus quam virilis [illegible]ſtantia, hocq; inuictus animus incolumen vrbem, cui præeras, conſeruauit, in eamq; virtutis tuæ admirationem hoſtes induxit, vt qui puerum tunc necaturi, eum etiam tibi ſoſpitem dederint. Hic præterea Vir clariſſime, quas noctes tunc inſomnes duxeris, quam [illegible] labores [illegible] fueris, quam graui ſiti, ſameq; laboraueris, quàm forti manu dimicaueris, quam demum grauiter, & prudenter te geſſe[illegible] cohortan[illegible], impellendo, m[illegible], vt pulcherrimam victoriæ gloriam, & quod egregios milites decere, ob oculos ſemper haberent, ſcirentq; viro forti honorificentius eſſe, mortem obire, quam turpi deditione ſaluti conſulere. quo factum eſt, vt te iureconſultorum conſultiſſimum, Oratorem eloquentiſſimum, Ducem fortiſſimum omnes admirarentur, atque ſuſpicerent. tantam profecto ex immenſis laboribus, maximuq; periculis tibi paraſti nominis gloriam, & famam, vt non iniuria inter antiquiſſimæ familiæ tuæ ornamenta illud circumferre poſſis, atque ſplē dere uiter. Hęc ſunt, quæ effecerunt, vt te à ſecretis Conſiliarium, & Mineralium [illegible], Ciuitatis [illegible] Montiſreg[illegible], & Academiæ noſtræ vigilantiſſimum moderatorem Sereniſſimus Princeps noſter conſtituerit. Hæc ſunt, quibus apud Philippum Hiſpaniarum Regem catholicum tantam promerui[illegible] gratiam, & beneuolentiam, vt egregium tibi honorarium quo[illegible] annis numerari iuſſerit, teq; o[illegible] beniuolentiæ genere ita ſit proſecutus, vt facile intelligere poſſis, eum te non minus fraterno amore proſequi, quam Carolus V. illius pater paterno eſt proſ[illegible], dum pudiciſſimam Beatricem in vxorem tibi deſpondit. Hæc ergo quæ in te ſunt egregiæ animi & corporis dotes, illa vera ſunt, quæ Principi gratum, omnibus admirabile faciunt, quæ [illegible] te bonarum diſciplinarum vere ardentem lucernam, tenebraſq; alioqui den[illegible]ſſimas illuſtrantem, demonſtrant. Tu non Ioannis modo patris, viri omni laude cumulatiſſimi, Subalpinæq; huius regionis apud Taurinenſes præſidis ampliſſimi nominis famam, & gloriam æquaſti, ſed longè etiam ſuperaſti. quod ſi immortalem vllam vnquam es aſſecutus laudem, vnam profecto, quæ cæteras omnes ſuperat, acquiris quotidie, dū bonas [illegible] literatosq; homines, quod facis ſemper, & amas & foues: ita enim cum conſultiſſimus vir ſis, qui iuriſprudentiam ſequuntur ſingulari beneuolentia proſequeris, vt non diſciplina, ſed natura, & bonus, & conſultus eſſe videaris. ſcio ipſe, nec ſemel ab amicis, & beneuolis accepi, quam bene de me, omnium poſtremo, meisq; ſtudijs hoc tempore ſentias & ſemper antea ſenſeris. quomq; liberaliter honori meo, gloriæq; faueas, quod te nunc maxime facere velim, quando aditum adeundum eſt mihi Principis noſtræ ſolium, fateor equidem [illegible] mihi honorificentius nihil optabilius Illuſtri iſto tuo patrocinio accidere poſſe. erit hoc maximum meæ erga te obſeruantiæ, & iucundiſſimum offic[illegible] genus, quo intelligent omnes, me tibi deuinctiſſimos omni beneuolentia, & fauore proſequi. neque [illegible] quæ in tui gratiam etiam elaborata ſunt, authoritatis multum, ac dignitatis plurimum conſecuturos, ſi tuo patrocinio [illegible] teneantur. quod ſi, vt ſpero, præſtabis, id efficies, vt meus, alioqui propenſus in te animus magis & magis accenſus, inflammatusq; quamprimum idoneam nactus fuerit occaſionem, ſingulares atq; eximias virtutes tuas, admirabilia rerum gerendarū conſilia, ſummamq; in rebus adminiſtrandis iuſtitiam & æquitatem, cæterasq; præſtantiſſimas animi tui dotes, quibus te iure optimo cuncti admirantur, ſuſpiciunt, & omnes prope laudibus in cœlum ferunt, grauiore, atque ornatiore ſtilo deſcribere contendat. Age igitur liberaliſſime Mecœnas, & mei fautor ampliſſime, meum hoc exple deſiderium & ita demum facies, vt ex hoc tanto beneficio, viuam, & moriar ingratus, Interim Vale. Ex Monteregali Pedemontium, decimo Kalend. Auguſti. M D LXV.

IACOBVS

IACOBVS MENOCHIVS IVRECONSVLTVS AD LECTOREM.

POTERANT quidē me plura ab hoc ſcribēdi munere, & inſtituto, vel excuſare, vel reuocare. Iuſtiniani primū diuina propè ſanctio, qua iuſſit ne ineedula admodum opera repurgatis Iureconſultorū ac Imperatorum reſponſis, conſtitutionibusq; manum admoneremus, ne ingens ſylua, non ſecuri modo luccisa, ſed vomere radicitus conuulſa, ſummo cum mortalium incommodo in dies ſubcreſceret. Multorum deinde, quæ paſſim hac de re conſcripta circunferuntur, nec contemnenda, nec inutilia prorſus, commentaria. eorum authoritas, quę magni apud me ponderis ſemper fuit, qua intelligebam ea, quæ longo etiam ſtudio, licèt & peruigili cura, elaborata ſunt, in multos tamen annos eſſe differenda, domiq; cuſtodienda, vt, quæ feruenti nimis animo curſim, ac quotidiano labore moliuntur, refrigerato inuentionis ardore, aſſidue limari, & accurariori ſtylo expoliri poſſint, quod melius multo atque vtilius eſſe conſtat, quàm iam ſemel emiſſa reuocare, & ſera caſtigatione propriam negligentiam, ne dicam ignorantiā, & inſcitiam excuſare. Accedebat, qđ, & ſi decē ppetuos annos omnē meā operam docendo conſumpſeram, in tanto tamen ſcriptorum cœtu ac percelebri numero adhuc parū idoneus videri poteram, qui in tam vaſto, procelloſoque & vndique conturbato iuris pelago, arduos ſcopulos euitare, & tuto portum tenere poſſem. Illud etiam me ab hoc munere deterrere poterat, quod nunc cum Latini ſermonis elegātia ac ſplendor maxime nigeat, eaq; vix legantur, quæ ab orationis ornamentis abhorrent, hæc mea quæ edere conſtitui, parum grata parumque accepta ijs erant futura, qui in Cicerone, Cæſare, Salluſtio, Liuio alijsq; id genus auctoribus eo cum iuditio verſantur, & jam illis exprimendis ea cum religione incumbunt, vt ne voculam quidem vnam admittant, qua illi Romanæ eloquentiæ parentes vſi non fuerunt, ne dū barbaras voces, quas hodie in explicandis Iureconſultorum ſententijs noſtris libris inſerimus. Poterat tandem meum à ſcribendo animum auertere, quod tenuis apud homines noſtra adhuc ſit authoritas, quare culpa carere non videor, qui cum hæc probè præuiderim, in tantas ac tam graues difficultates me coniecerim. verum plures & grauiores rationes, vt labores hos meos qualeſcunque euulgarem mihi perſuaſerunt. Mouit autem me in primis, ac propè reluctantem impulit, quòd cum quatuor iam annos, plus, minus, Emanuelis Philiberti Allobrogum Ducis ac Subalpinæ huius regionis Principis Inuictiſſimi prudentiſſimique ſtipendia meream, ac ſumma illius fruor liberalitate, nullum hactenus meæ erga illum obſeruantiæ, ac in legibus enucleandis diligentiæ teſtimonium tribuerim, quaſi, vel illius erga me benignitatem parui fecerim, vel defidi in otio ignauius iacuerim, nec viribus omnibus contēdam, eos, qui apud ipſum ſummo cum honore ſunt, imitari, & quod illi ſedulo die noctuque ſcribendo, & ad mortalium commodum egregia quotidie aliqua euulgando faciunt, ipſe etiam pro virili non faciam, quando quidem bonos ęmulari, & eorum ſequi veſtigia, atque adeo (ſi cum ipſorum pace fiat) eos etiam in literali palęſtra antecellere conari, laudabile, ac honeſtum eſſe videatur. illorum planè exemplum mihi admirandum proponere debebam, qui in hac Academia noſtra, ſumma cum omniū admiratione bonas omnes artes, ac ingenuas diſciplinas publicè profitentur, vt Aymonis Crauettæ Iureconſultorum primarij compatrisq; mei, cuius Delphica reſponſa, & inſignes interpretationes ſummo omnium conſenſu valde probantur, vnius Franciſci Vicomercati Mediolanēſis Philoſophorū Principis Sereniſſimi Ducis noſtri à ſecretis conſiliarij, qui Latinè, & Græcè ſcribendo, ac docendo Platoni ac Ariſtoteli, nō cæteris modo, palmam pręripuiſſe videtur, vt vnius Ioānis Argenterij Aſtenſis, qui Galeni medicorum ſigniferi errores, & inſcitiam adeo detexit. vt ipſe illum non æquaſſe modo, ſed longè ſuperaſſe videatur, vt demū vnius Cynthij Ioan. Baptiſtæ Giraldi nobilis Ferrarienſis, qui artem docens oratoriam, Ciceronem eloquentia, Demoſthenem facundia æmulaturus vt inſignis philoſophus, ſit latinè, græcè, ac Tuſco idiomate ſcribendo, tum ſoluta oratione, tum rythmo & ſuo & patriæ honori conſulere diligentiſſime ſtudet. Cæteros ſilētio inuoluam, qui ſumma cum ſtudioſorum iactura in hac noſtra academia docendi munus ad maiora & grauiora vocati deſeruerunt, in quorum numero eſt Antonius Goueanus Iureconſultus toto terrarum orbe celeberrimus Sereniſſimi Ducis noſtri à ſecretis conſiliarius, qui ita Bartolo aduerſatur, viro alioqui doctiſſimo, & inter noſtros magni nominis interpreti, vt illius adhuc manes propriam agnoſcere poſſint inſcitiam, proprioſque errores fateri: addo Bernardinum Paternum qui Patauium, ſummo cum illius Academiæ ornamento concedens, hanc reliquit orbatam. Quāta horum vireus ſit, quantaque doctrina hæc Montis regalis Schola cum illis caruit magis cognouit, quàm cum frueretur. Sed quid hos recenſeo, quorum docendi & ſcribendi munus eſt proprium, cur non eos potius refero, qui cum apud Sereniſſimos Duces noſtros ſint maioribus detenti negotijs grauioribuſque implicitì muneribus optimo iure excuſari poſſent, ſin minus ad ſcribendum animum appuliſſent, tamen iſti ipſi ne in otio ſine negotio degant, ſcribendo omnem ſuam ætatem inſumunt? quis enim non admiretur & maximè ſuſpiciat Hieronymum à Ruuere Taurinenſem Archiepiſcopum, virum religione, fide, pietate, animi integritate, prudentia, vigilantia, nemini certè, qui ſacroſanctæ Romanæ eccleſiæ decreta pertractet, ſecundum. hic, vt eſt ſcientiarum omnium luminibus egregiè ornatus, ſic in ſcribendo ſedulam nauat operam, teſtātur hoc, quæ ſumma eius cum laude in omnium ore ſunt, poemata, habitæ ad maximos Imperatores & Reges orationes, Theologica, & Philoſophica præclariſſima commentaria, quæ iam emiſſa & euulgata eſſe intelligo. Hic cum Iulij ſecundi à Ruuere Pontificis maximi veram referat prudentiam & integritatem, ne dicam effigiem, tantam ſui apud omnes omnium ordinum homines expectationem concitauit, vt frequens, nec vanus quidem (vt arbitror) de eo ſit ſermo, poſt purpureum galerum, quo Pij Quarti, Pontificis nunc maximi liberalitate donabitur maioris ſui Iulij Secundi aliquando, locum obtenturum. Hic cum principibus noſtris Sereniſſimis gratiſſimus ſit, ſe bonarum literarum cultoribus beneficum & officioſum præbet, vt illius benignitati omnes plurimum ſemper debere ingenuè fateantur. Huius ego benignitati ac liberalitati plus debeo quàm ſoluendo ſim, tum quod de me publice, & priuatim honorifice locutus eſt; tum qđ Hieronymum Scarampum Iureconſultum integerrimum auditorem olim noſtrum, noſtraque manu laurea donatum, vt ſuam ſuſtineat perſonam, ſuaſque in ampliſſimo illo Archiepiſcopatu vices gerat, conſtituit, tantoque muneri maximo cum iudicio præfecit. Quis præterea non admiretur, & maxime ſuſpiciat, Thomam Languſcum Stropianæ Comitem, Sereniſſimi Ducis noſtri conſiliarium, ſupremumq; cancellarium, cum iuris, & literarum ſcientia præſtantiſſimum, tùm verò literatorum amantiſſimum, is inquām, vt vir conſultiſſimus & fideliſſimus cōſiliarius, qui ſua prudentia vniuerſam Principis noſtri moderatur ditionem & imperium, & ſi grauiſſimis penè oppreſſus ſit negotijs, integras tamen aliquando horas ſcribendo animum oblectat, quo munere ſibi immortalitatem comparet. Tacitus ne etiam prætereo Caſſianum Putheum ampliſſimi Senatus Taurinenſis præſidem, virum doctiſſimum ac multarum rerum cognitione percelebrem, qui cum innumerabilia, ardua, atque ampla negotia habeat, ab hoc ſcribendi munere non deſiſtit, quod & aureæ illæ deciſiones, quas propediem ad maximum ſtudioſorum commodum editurus eſt, declarabunt, quæ vtinam ſub prælo nunc eſſent, ne tandiu nos anxios relinqueret. Silentio ne inuoluam duos Oſcaſtos fratres Franciſcum ſcilicet, præſidē

Aſtenſem, & Octauianum præſidis vices gerentem, duo profecto legalis prudentiæ lumina. quorum alter, vt ab amicis accepi, duo ſanè peregregia Deciſionum volumina editurus eſt. Poteram non ſequi exemplum Oddineti Monfortij redituum præſidis? qui vt vir eruditiſſimus & ſtudioſorum amantiſſimus, ſic horas, quas à grauiſſimis negotijs vacuas habet, ſcribendo conſumit. Non etiam inſequenda mihi erant veſtigia Georgij Prouanę patrimonialis pręſidis ampliſſimi, viri omni laudum genere cumulatiſſimi, qui vt apud varios terrarum orbis Principes orator fuit maximus, ſic conſultiſſimus vir, huic muneri ſe addictum quotidiè oſtendit. Num etiam habendus mihi non erat præ oculis uir ille incomparabilis doctrinę & modeſtiæ Philibertus Pingonus vir conſultiſſimus & Sereniſſimi Ducis noſtri à ſecretis conſiliarius, eiuſdemq; libellorum præfectus? qui vt poetarum noſtrę ætatis princeps, ſic noua quotidie, & peregregia emittit poemata, huic debent gratiſſimi illi Iureconſulti, qui eius elegantiſſimo carmine immortalitate donati ſunt, debemus ei & nos, quod ſcholæ noſtræ regendæ diligentiſſimus moderator exiſtat Potuit ne me etiam nõ mouere exemplũ cõſultiſſimi uiri ac eiuſdem Principis noſtri à ſecretis conſiliarij Petrini Belli? qui ſummo ſtudio ac diligentia egregia illa de re militaria commentaria edidit, in quibus non eſt, quod deſiderent bonarum artium ſtudioſi, vel ſermonis puritatem & eruditionem, vel hiſtoriarum cognitionem, & quæſtionum, quæ in caſtris ex facto eueniunt quotidie, explicationem. Quid referam Balthaſarem Rauoijram uirum conſultiſſimum: eiuſdemque Ducis noſtri à Secretis conſiliarium ſummaq; mihi dum Papiæ docerem familiaritate, (quæ ipſius fuit humanitas) coniunctum: Hic ſummæ expectationis adoleſcens & vix ex ephebis excedens, veluti Numa alter Pompilius, Tarquiniusue Priſcus, vel Scipio Aphricanus, ad illos aſſumptus eſt honorum, & dignitatum apices, ad quos non niſi ętate maturi, ac longa rerum experientia prędìti, aſſumi ſolent. Non ergo non potuerunt me horum exempla mouere? num eorum quoque ſpectandum mihi erat conſilium, qui in ampliſſimo Taurinenſi Senatu ſedent, conſultiſſimorum patrum, qui & ſi in cauſis audiendis, ac finiendis die noctuque ſedulò incũbant, non tamen horis ſucceſſiuis ab hoc ſcribendi munere abſtinent: Teſtis eſt locupletiſſimus Caceranus, vir mea ſententia integerrimus, cuius Delphica aliquando reſponſa, & in tenera ætate longo ſtudio lucubrata, ſumma cum ſtudioſorum vtilitate in lucem prodibũt, quę vt quamprimum emittenda curet, rogo, illius filius Palæmon patris nunc loco non immerito Principis liberalite ſuffectus, & dignus omnium conſenſu indicatus, qui quaſi nouus Athlas tantam molem patris loco ſuſtineat: teſtes ſunt & ampliſſimi duo illi viri, Carolus Malopera, & Antonius Theſaurus, qui doctrina: humanitate, integritate, ac modeſtia, ſe omnibus amabiles ac admirabiles præbent: hi Ciceronem facundia, & Demoſthenem dicendi ſuauitate antecellunt. teſtis eſt quoque vir diligentiſſimus Iuuenalis à Coſta forti, qui ut de legali noſtra philoſophia ſe optime meritum oſtenderet, eruditiſſima illa & peracuta in Inſtitutionum Libros Commentaria edidit, quæ docti, & eruditi omnes laudant, & colunt. Sunt tandem teſtes viri duo toto terrarum orbe celeberrimi, Dragus & Franc. à Ponte, qui dum immortalem ſibi parare famam anxie contendunt, nullum non mouent lapidem ſcribendo ac aſſiduè his ſtudijs inuigilando. Sed quæſo, qua ratione fit, vt non commemorem viros doctiſſimos, & ampliſſimos, qui & ſi iuris prudentię, noſtriſque his legalibus ſtudijs non incumbant, diuina tamen eorum medicina, & ad eam illuſtrandam doctiſſima ipſorum monumenta, eos, Aeſculapium, Hippocratem ab inferis excitatos referre oſtendunt: Sunt inquam duo ij Marcus Antonius Capra, & Ludouicus Demolinus Rochafortis, quorum alter Emanuelem Philibertum Ducem noſtrum Inuict. alter Sereniſſimã eius coniugẽ Margheritam Valeſiam ab omni noxio morbo, peſſimiſq; ægritudinibus tuetur. hos, quos maximos habui ad ſtudia mea antesſignanos, quos & colo plurimum, & plurimum veneror, me ſuo exemplo hortati ſunt, vt oſtenderem quicquid in me erat otij ac à publico munere ceſſationis, id omne publicę ſtudioſorum vtilitati tribuiſſe. Qui enim fieri poterat, ut tantorum patrum virtus & diligentia me vel torpentem à ſomno non excitaret? Volui planè ergo etiam Diogenis exemplo, dolium meum non bene ſatis perpolitum, purgatũq; ſurſum ac deorſum voluere & reuoluere, vt hic ſaltem otij mei fructus extet. Acceſſit praeterea, quod animaduertebam in foro & iudicijs, quin & in gymnaſijs frequenter hęc adeo verſari, tum præſertim in hac vna Subalpina regione, vt nil aliud apud Iudicum ſubſellia perſonent. Aduocatorum voces, quàm ad poſſeſſionem deperditam eiectum reſtitui, reintegrariq; debere: qua in re etiam non mediocriter aliquos falli cognoſcebam, non certè ipſorum inſcitia, ſed quod maiorum noſtrorum interpretationes, ita ſparſim, confuſè, & ſuboſcurè circumferebantur, vt vix dignoſci poſſet, quid obſeruandum, quid vitandum foret. quare apud me non parum potuit multorum magnæ auctoritatis iuriſconſultorum iudicium, ac deſiderium, qui id uotum à me ſæpe numero contenderunt. ne vlterius editionem hanc differrem, neue eos diutius hac expectatione torquerem. Horum ergo auctoritatibus, & ſuaſionibus acquieſcendum omnino eſſe putaui, cum pręſertim intelligerem aliorum Commentaria, quæ hac de re conſcripta ſunt, tum mutila & manca eſſe, tum ignoratione temporum perplexè & inordinatè tractata, & explanata. ipſe autem ſuſcepi laborem hoc tempore omnibus vt putaui futurum vtiliſſimum, ut pro annorum ratione, hęc ſcriptis mandarem: nemo eſt enim ita mediocriter in hac legali philoſophia verſatus, qui non intelligat, quanta ſit vis cognitionis temporum. Hinc factum eſt, vt me Iuſtiniani ſanctio non deterruerit. quin ea ratione: ab incœpto non deſtiti, quòd pro lege obſeruari cernerem, licere omnibus, non ordinatè modo interpretari, & altos legum ſenſus aperire, ſed & pro vniuſcuiuſque libidine obſcura obſcurioribus tractare, & quæ clara ſunt conturbare, ac omnia tandem quouis Dedaleo labyrintho inextricabiliora reddere, amicorũ autem ac beneuolorum monitis paruiſſem libenter, & Horatiano vſus fuiſſem conſilio, niſi me aliorum complurium doctiſſimorum virorum (quos in conſilium editionis huius aſſumpſi) authoritas, & aſſidua vox, me reluctantem impuliſſet. iam enim cum primum hæc ipſa commentaria perlegiſſem, ſupra modum probauerunt, atque lectione & auribus eruditorũ digniſſima eſſe cenſuerunt, quare clamoribus conquerebãtur, cur hæc tandiu ſupprimerem, eoſq; iam longa mora fruſtrarem. pluribus item ſuadebant non parum exiſtimationi meæ conſultum iri, ſi hęc ederem. Quamobrem nunc demum ſtatui illorum votis ſatisfacere, eorumq; obſequi voluntati, laudabilius eſſe exiſtimans, cum bonis & beneuolis errare, quàm nimis ſapere, tum quod hominem errare, nec nouum eſt, nec omnino indecorum, ſi modò, quos nouerit lapſus corrigere ſe paratum profiteatur. nec enim ipſe ęgre feram à doctoribus, eruditioribuſq; reprehẽdi (ſi modo nõ liuido dente, caninoq; morſu, ſed amice mecum agatur) quin, & ante alicuius caſtigationẽ, ſi qua in parte me lapſum intellexero, eorum ſequar exempla, qui quemadmodum prudentiſſimi fuerunt, ſic ne poſteri errarẽt, quę à ſe male tradita animaduerterunt, lubenti animo correxerunt. fecit id diuus Auguſtinus ſacroſanctæ Romanę eccleſiæ doctor celeberrimus: fecit id Hippocrates arte medica clariſſimus: fecit M. Tullius, qui poſt habitis Rhetoricorum libris, quos in tenera adhuc ætate conſcripſerat, de oratore ad. Q. fratrem ſcripſit, fecit & Fabius Quintilianus, qui, vt duos de Rhetorica à ſe editos libros corrigeret, duodecim illos celeberrimos compoſuit. quod ſi laudi attributũ viris illis doctiſſimis fuit: quis quæſo mihi vitio vertet, ſi his ducibus, re id, poſtulãte, palinodiã canã? id mihi vertatur probro? timeſcã? certe veritatẽ in tenebris delitescere nõ ſinã, ſi illã aliter ſe habere, quã nũc ſcribã cognouero, quare nec ſera nimis, nec viro candido & ingenuo indigna erit excuſatio. At ſi ſcopulos euitare, & portum tenere non potero, non ſecus mihi continget, ac alijs multis, qui & ſi ſuam omnem ſcribendo ætatem conſumpſerint, non tamen ſe aliqua in parte nõ erraſſe ac lapſos non eſſe, fateri poſſunt, aut debent. quamobrem ſi illis iure ob maximã rei perplexitatem ignoſcendum eſt, quare nõ mihi, qui penè Tiro in hãc arenam deſcẽdi. Quod autem Latini ſermonis puritatem & candorem diligenter nõ obſeruauerim, illud fuit in cauſa, quod horũ tẽporũ iurecõſulti cũ Barbaris & Latinę linguæ nõ ſatis eruditis verſantur: nunc plane illa priſci ſermonis facundia & magna illa dicendi vis, quæ olim in cauſis agendis primas obtinebat, minime viget: ſolemus enim (quando ſic noſtrorũ tẽporũ tulit abuſus) Ciceronis ac aliorum optima commentaria tineis relinquere, ſolumque cum Bartolo ac huiuſmodi hominibus res noſtra agitur, qui veluti altam noctem vagantes, non

pariter,

pariter,vt plurimum ad perobſcuras tenebras adducunt. Accedit,præterea,quod hac ferrea ętate viuimus,quaſi politio ri lingua,& qoę in iudicijs apud forenſes tabulas triuialis non ſit enulgentur aliqua, quæ iure politiores literas poſtulant,exſibilantur,exploduntur,ac vt inſanus illorum author irrideri ſolet:qoorum ſanè ſtultum iudicium & vanam irriſionē magnifacere nō ſoleo,quippe ab his laodari laudabile nō eſſe intelligo,verū cū,quę ſcribimus,non doctis ſolùm, ſed omnibus,& ijs præcipuè,qui in iudicijs & io iudicum ſubſelijs aſſidui ſunt, timendum mihi maximè fuit, ne incaſſum conatus noſtri,quos ad mortalium commodū conferimus,in lucem prodirent. Et cum apud eruditos faciliorē excuſatiooem inuenire valeā,faciēdū ita mihi fuit,vt & aliorum accuſationes effugerem, intelligent ſanè docti ac eroditi, me non oratorem,ſed interpretem agere,nec ad ingenij oſtētationē,vel cōmēdatiooē potius hęc ſcripſiſſe;quare, non,vt qdam magiſter atque artifex hos ſcripſi cōmētarios,ſed quaſi vnus è togatorum nomero atq. ex forenſi vſu homo mediocris,mediuſq;(vt ingenue fatear)adhuc auctoritatis, quæ ſi vel laboribus immenſis,aſſiduiſq; vigilijs augeri poteſt, aogēdam illam eſſe non mediocriter ſpero & confido, non enim prius illis cedere decreui,quam me,vel mortalibus aliquid profuiſſe,& poſteritati conſuluiſſe agnoſcant omnes,priuſquàm ex hac corporis cuſtodia excedam; tu autem Lector beneuole Deom Optimum Maximum,rerum omnium parentem roga, ac aſſiduis precibus obſecra,vt honeſtis his noſtris votis faueat. Vale. Ex Monteregali Pedemootium. Decimo Calend. Auguſti. M D LXV.

CYNTII IO. BAPTISTAE GYRALDI NOBILIS FERRARIENSIS.

Quiſquis Caſareas optas cognoſcere leges,
Scitaq; Pontificum, & iuris diſſoluere nodos,
Difficiles nimium nodos,ſenſuſq; repoſtos
Diſcere,nigranti penitus caligine,pulſa,
Huc ades, & ſumma qua dat Menochius arte
(Ingenij & monumenta ſimul laudabilis oti)
Perlege, nam multa nexos ambage reſoluit
Hic ſenſus,caca hic legum penetralia pandit,
Dimouit nebulas,& quę latuere recludit,
Pralucens alijs,ceu fax dans lumina nocti:
Qua lege eiectos ponas florentibus agris
Hic docet,& quonam reddantur pradia iure
Antiquis dominis,ſi vis ea dempſerit illis,
Vt pax alma vrbi niteat,populuſq; quiete
Gaudeat,& nullas texat lingua improba rixas
Venalis lingua, & tenui quę addicta lucello
Omnia confundens, miſcet quadrata rotundis,
Et,modo lucretur,vanas ſerit vndique lites,
Quas ſedat docta hac prorſus Menochius arte,
Vt fas atque pium vigeat,diſcordia demens
Exulet,& rauca haud quatiant ſubſellia voces.
Quas rabula effundit fora iudicialia tractans.

PETRI MARII A PINGON ALLOBROGIS IVRECONSVLTI ET APOſtolici Protonotarij.

Te Duce quòd Themidos ſacrauerit inſula me me
Verſus pro meritis dat mea Calliope
Quos celſo ſculpſit libro Cyllenius ales
Condis vbi doctis myſtica iura viris
Quæ nec auara dies vnquam delebit ab ipſis
Minois Marium, Menochijsùe libris.

PHILIPI ROBERTI CABILONENSIS.

Dum myſteria Iuris,& Maandros
Victuris parat explicare chartis
Antiſtes Themidis ſacer Menochus:
Tam docte facit hoc & eleganter
Vt nil limpidius, politiuſque
Doctorum tulerit ſeges priorum.
Vt ſi Bartolus ille,& ille Iaſon,
Aut ſi quis fuit illius caterua
Magni nominis,inclytaque famę
Nunc ab Elyſiis rediret oris,
Et docti legeret librum Menochi,
Præreptam ſibi iuris extricandi
Laudem diceret, & tuum Menoche
Miraretur acumen,& lepores
Facundo modò pradicaret ore.
Ergo iam ſtudioſa te iuuentus
Doctorem recolat, tuaſq; laudes
Plenis perſonet, hinc,& hinc theatris.
Nempe & cum gracili mea Camęna
Quamuis peſſimus omnium poeta;
Gratulor tibi,gratulor libello.

Ιαχ᾽ ἄυριον ἔσσεται ἄμεινον.

Ἀντιπαράταξις Μηνώχου καὶ Ἀλκιάτου ἐνδοξοτάτων νομικῶν ἐπισήμως ἡγεμόνων.

Μηνῶχος καὶ Ἀλκίατος δικασπόλοι ἄμφω
πολλὰς τῆς ζωῆς συζυγίας ἔχετον
ἀμφοτέρους γὰρ τ᾽ ἀσγαίνς ὡς παιδας ἔθρεψεν
φοῖβος ἐν εὐπήκτῳ πιερίδων μεγάρῳ
ἄμφω Τᾶς ταύτην ἐχέτην καὶ πατρίδα γαῖαν
ἀμφότερος νομικαῖς δέξιος ἐν σελίσιν
ἀλλὰ τὸ συμπαθές ἐστι μέγιστον ὅττι κ᾽ ἀμφοῖν
τὸ κλέος ἐν στέρνοις χάσεται ὀψιγόνων.

φίλιππος ῥωβέρτος ἐποίει.

IO. PETRI FERRERII ASTENSIS LEGVM STVDIOSI.

Legalis ſtudij patres
Allecti veteres lumine fulgido
Cum ſudoribus additis
Quicquid lucidius tradere poſteris
Quibant,quę decoris ſui
Lethes ſomniferos poſt latices notam
Aeternam parerent,dabant
Sacratis tabulis perpetua cedri.
Illis,qui tenui gradu
Partes difficiles;atque graues magis.
Tentarunt;cerebro & leui,
Immortalis honos conditus extitit:
At tu,qui calamo replens
Carthas doctiloquo ex ordine;conficis
Perfectum Sophia tua
Membrum,& iuridicis promere non negas.
Nullus non dubitat quidem.
Quin illos ſuperes perpete gloria.
Ergo viue hilaris diu.
Theſidis repetes munera Virbij,

SERIES ET ORDO QVAESTIONVM
TRACTATVS RECVPERANDAE POSSESSIONIS.

Ex primo remedio interdicti unde vi.

ANteludia aliqua facilioris declarationis gratia.
1 Regula, ſpoliatum ante omnia reſtitui, vtrumne odioſa vel fauorabilis ſit.
2 Re mobili ſpoliatus an ante omnia reſtituatur.
3 Spoliatus an agat cõtra eũ cuius nomine ſpoliat⁹ fuit.
4 Colonus conductor ſimiliſue detentor ſpoliatus, an ante omnia reſtituatur.
5 Vſufructuarius ſpoliatus, an ante oĩa reſtituatur.
6 Emphyteuta ſpoliatus, an reſtituatur ante omnia.
7 Spoliatus ſuſpicans poſſe repelli cum reuertitur, an ante omnia reſtituatur.
8 Spoliatus quaſi poſſeſſione rei incorporalis, an ante omnia reſtituatur.
9 Vaſallus ſeu feudatarius feudi poſſeſſione vel quaſi ſpoliatus, an reſtituatur ante omnia.
10 Spoliatus per vim cõpulſiuam, an ante omnia reſtituat.
11 Prædo ſpoliatus, an reſtituatur ante omnia.
12 Clam ſpoliatus, an reſtituatur ante omnia.
13 Singolaris ſucceſſor, an hoc interdicto cõueniri poſſit.
14 Succeſſor vniuerſalis & hæres, an hoc interdicto conueniatur.
15 Spoliatus qui paſſus eſt litem ſuper petitorio tractari, quomodo & quando ante omnia reſtituatur.
16 Spoliatus an reſtituatur ante omnia cum de dominio ex ſua confeſſione conſtat.
17 Spoliatus an ante omnia reſtituatur, cũ de dominio ex publicis inſtrumentis conſtat.
18 Spoliatus an reſtituatur ante omnia cum per teſtes de dominio conſtat.
19 Spoliatus an reſtituatur ante omnia, cum ex actis iudiciarijs de dominio conſtat.
20 Spoliatus an reſtituatur ante omnia, cũ per ſententiam de dominio conſtat.
21 Spoliatus an ante omnia reſtituatur, ſi ſpoliator offert probationes incontinenti ſuper dominio.
22 Ingreſſor poſſeſſionem ex pacto vel licẽtia antiqui poſſeſſoris, ſpoliator an dici poſſit, ita vt antiquus poſſeſſor valeat ante omnia reſtitui.
23 Renuntiatio iuris ſpoliati poſt ſpoliationem facta, an ſpoliatum impediat reſtitui ante omnia.
24 Pactum de non agendo poſſeſſorio à ſpoliato poſt ſpoliationem factũ, an eum ante omnia reſtitui impediat.
25 Iurans non agere poſſeſſorio poſteaquam fuit ſpoliat⁹, reſtitui ante omnia an poſſit.
26 Pactum de non agendo poſſeſſorio à ſpoliato ante ſpoliationem factum, an eum reſtitui impediat.
27 Renuntias dominio rei ante ſpoliationem, an reſtitui ante omnia poſſit.
28 Spoliatus an ante omnia reſtituatur, ſi ex reſtitutione damnum poteſt ſequi irreparabile.
29 Spoliatus an ante omnia reſtituatur, ſi inde ſcandalum ſit naſciturum.
30 Spoliato reſtitui petens, obijci crimina delictaue an poſſint, vt reſtitui impediatur.
31 Excommunicationis exceptio, an impediat ſpoliatum ante omnia reſtitui.
32 Negans ſpoliatum agentem nunquã poſſediſſe, an dominij exceptionem obijcere poſſit.
33 Spoliatus an reſtituatur ante omnia, cum tertius rem eſſe ſuam excipit.
34 Spoliatus reſtitui petens, reconueniri an poſſit.
35 Reſtitui petens ex capitulis pacis, an ante omnia reſtitui debeat.
36 Tyrannus ſpoliatus, an ante omnia reſtitui poſſit.
37 Ciuiliſſimus poſſeſſor, ſpoliatus an dici poſſit, vt ante omnia reſtituatur.
38 Spoliatus an ante omnia reſtitui debeat quo ad fructus & cæteras acceſſiones.
39 Filiusfam. an ĩ hoc iudicio ſine patris cõſenſu eſſe poſſit.
40 Spoliationis tempus in libello in caſu huius remedij adijci an debeat.
41 Spoliatus iure ſepeliendi cadauer, an ante omnia reſtitui debeat.
42 Quanto tempore hoc remedium tollatur.

Ex ſecundo remedio condictionis indebiti.

1 Concurrere q̃ debeãt vt huic remedio locus eſſe poſſit.
2 Dominij exceptio hoc remedio agenti obijci an poſſit.
3 Domino rei an hoc remediũ cõcedatur, ad ſolam anocãdam poſſeſſionem.
4 Quomodo domino conſultum ſit aduerſus eũ cui cũ indebite rei poſſeſſionem tradidit, is rẽ ipſam perdidit.

Ex tertio remedio ex actione triticaria.

Quæſtio vna, qua declaratur quod ad rem ipſam ptinet.

Ex quarto remedio Ex l. ſi me & Titium ff. ſi certum peta.

Quæſtio vna qua multis declarationibus quod ad rem ipſam pertinet, declaratur.

Ex quinto remedio. Ex l. extat. ff. quod metus cauſa.

Anteludia aliqua declarationis facilioris gratia.
1 Creditor rem diuerſam à ſibi debitam occupãs, ius ſuũ an perdat, & ante omnia poſſeſſionem reſtituat.
2 Creditor rem ſibi debitam occupans ex iudicis incompetentis licentia, an ius ſuum perdat.
3 Occupans rem ratione ſibi debitæ ſeruitutis, an ius ſuũ perdat.
4 Creditor capiens ſua auctoritate debitorem, an ius ſuũ perdat.
5 Creditor occupans rem ſuo debitori à tertio commodatam, vel apud eum depoſitam, an ius ſuum perdat.
6 Creditor ſub cõditione, pẽdente illa, an rem debitoris occupans, ius ſuum amittat.
7 Debitoris ſui fugitiui bona occupans, an ius ſuũ pdat.
8 Creditor, an ius ſuũ ex hac occupatione perdat, ſi occupandi ex pacto debitoris ius habuit.
9 Legatarius rem legatã ſua auctoritate occupans, an ex hoc remedio ius ſuum perdat.
10 Filius ratione legitimę rem hæreditariam occupans an ex hoc remedio ius ſuum perdat.
11 Creditor pro dimidia crediti rem debitoris occupans, an integrum creditum amittat.
12 Creditor occupans res fideiuſſoris ſui debitoris, an ius ſuum adhuc perdat.
13 Dominus occupans locatam domum vel fundum, ob non ſolutam à conductore penſionem, an ius ſuum perdat, ex hoc remedio.
14 Iuſta cauſa, an excuſet creditorem rẽ debitoris occupantem, & quæ iuſta cauſa dici poſſit.
15 Conſtitutiones hæ, an in omni violentiarum genere locum habeant.
16 Creditor iſte occupans, an ipſo iure, ſuũ ius perdat.
17 Dolus, an temeritas in creditore hoc ſua auctoritate occupante, an requiratur, vt ius ſuum perdat.
18 Singularis ſucceſſor, an hoc remedio cõueniri poſſit.
19 Quæ fuerit ratio, quod contra ſingolarem ſucceſſionẽ locus eſt huic remedio, & non interdicto vnde vi.
20 Quæ fuerit ratio, quod actio, quod metus cauſa ſit in rem ſcripta, & non actio de dolo.
21 Exceptio dominij obijci an poſſit agẽti ex hoc remedio.
22 Appellare an liceat à lata ſñia, in caſu huius remedij.
23 Iure diuino an procedat hæc conſtitutio.

Ex

Index Quæſtionum.

Ex ſexto remedio. Ex l. 1. C. ſi per vim vel alio modo.

Anteludia aliqua facilioris declaratinnis gratia.
Nouum an hoc ſit recnperandæ poſſeſſionis remediũ ꝑter interdictum, unde ui.
Abſens cauſa iniuſta & facto ſeruorum ac adminiſtratorum ſpoliatus reſtituatur, an ante omnia ex hoc reme.
Seruus vel procucator domini abſentis nomine, an reſtitui petere poſſit, ad poſſeſſionem, quam ſeruus vel procuratoc ſpecialis illi⁹ rei relictus poſſeſſor, amiſit.
Creditori abſenti iure ſui crediti ſpoliato, an hoc remedio ſit ſuccurſum.
Seruus nomine abſentis domini recuperans poſſeſſionem amiſſam, an iuramentum calumniæ præſtet.
Seruus iſte ſic agens, an de defeodendo cauere teneaẽ.
Seruus ille ſic agens, an de rato cauere tencatuc.
An hæc conſtitutio de ſeruo loquens, & in pupillo locum ſibi vendicet.
Seruus iſte vel altec nomine abſentis agẽs ſi ſucumbat, an abſenti præiudicium afferat.
Seruus pro abſente intentare, an hoc caſu poſſit remedium, ex l. ſi quis in tantam. C. vnde vi.
Reconueniri an poſſit iſte ſeruus,
Sernus iſte, an & fructus abſentis nomine recuperet.
Si dominus prçſens deijciatuc, & abeſſe incipiat, au huic remedio locus eſſe poſſit.

Ex ſeptimo remedio. ex l. inuaſor. C. vnde vi.

Anteludia faciliocis doctrinæ gratia.
Nouum an hoc ſit recnperandæ poſſeſſionis remediũ.
Quæ ſit huius remedij vtilitas, & cui concedatur.
Quomodo differat hæc quæſtio ab illa. l. vltimæ. C. vnde vi.
Error qualis eſſe debeat, vt excuſecur inuaſoc.
Negligentia prioris poſſeſſoris quanta eſſe debeat, vt excuſetur inuaſoc.
Poſſeſſor mediatus, an vt inuaſor hoc cemedio cnnueniri poſſit.
Conſtitutio hęc, an in feudalibus locum habeat.

Ex octauo remedio. ex l. meminerint. C. vnde vi.

Anteludia claciocis doctrinæ geatia.
Spoliatus indicis auctoritate, quomodo & quando ante omna ceſtituatur.
Spoliatus principis auctoritate, quomodo & quando ante omnia reſtituatur.
Actores & adminiſtratores, cuiuſuis abſentis domini cõueniri in caſu huius remedij poſſunt.
Praxis cirandi actores loco abſentis domini ut illis inſinuetuc ſententia.
Libelli forma quæ in hoc remedio.
An in ſententia diffinitiua vel inteclocutoria loquatur conſtitutio hæc noſtra.
Dominus in caſu noſtræ conſtitu. quis dicatur.
Tutores pupillorum an hac conſtitutione teneantur & ſi non colluſerint cum aduerſario.
Actio quæ concedatur cum ex tutorum colludio occupata res eſt.
Pupillus & minor, an in caſu huius conſtitutionis dominij exceptionem obijcere poſſint.
An hæc conſtitutio locum habeat in eccleſia ſi prælatus rem occupet.
Ingreſsus nullitec auctoritate indicis, cum ex pacto ſponte poſset, an incidat in pœnã huius cõſtitutionis.

Ex nono remedio. ex l. ſi quis in tantam, C. vnde vi.

Anteludia facilioris doctrinæ gratia.
Conſtitutio hæc an locum habeat contra mulieres alterius poſseſſionem inuadentes.
Miles & ruſticus aliena inuadentes, an huius conſtitutionis pœna plectantur.
Pupillus & minor aliena inuadentes an hac pœna plecti poſſint.

4 Pater inuadens rẽ filij, vel patronus rem liberti an pęna huius conſtitutionis puniri debeant.
5 Filius occupans bona patris, an an hac conſtitutione teneatur.
6 Filius uel ſeruus innadens aliena, an efficiat vt ſuo nomine teneatur pater vel patronus erga ſpoliatum.
7 Filius occupando bona aduentitia penes tertium exiſtẽtia, an patri in ſuo vſufructu prçiudicet, & ipſe proprietatem perdat.
8 Furioſus vel mente captus occupans aliena, an pęna huius conſtitutionis plecti poſſit.
9 Prodigus occupans aliena, an in huius conſtitutionis pęnam incidat.
10 Prçlatus, tutor, & ſimiles, aliena nomine eccleſię vel pupilli occupantes, eccleſiam uel pupillum huic pœnæ an ſupponant.
11 Vniuerſitas an pœna huius conſtitutionis teneatur, ſi illius incolæ & ciues aliena occuparunt.
12 Credens poſſidere cum nõ poſſideat, an hac pęna teneatur ſi inuadac.
13 Reitertenteni non admittens, an incidat in pœnam huius conſtitutionis.
13 Reuertens ſi repelli ſuſpicetur, an iuſtam cauſam præſtet excuſationis occupatori, vt huius conſtitutionis pęnam euadat.
15 Magiſtratus aliena inuadens, an in huius conſtitutionis pœnam incidat.
16 Occupator pœnitentia ductus, ſi rem ceſtituat an in pœnam nihilominus huius conſtitutionis incidat.
17 Occupator ſi perfectè adhuc rem non occupauit, an incidat nihilominus in huius conſtitutionis pęnam, ſi ab aduerſario ſpolietur.
18 Dñs recuperans ex interuallo, an nihilominus agat aduerſus occupatorem.
19 Dominus recuperans incontinenti, an incidat in pœnã huius conſtitutionis.
20 Pater affectans priuaci bonis occupando aliena, an ad filiorum detrimentum incidat in pęnam huius conſtitutionis.
21 Clericus, qui epiſcopo inuito vult beneficio renunciare, hac cautela an uti poſſit, vt alterius poſſeſſionem inuadat, vt ſuam perdat.
22 Commodatario, an concedatur hoc remedinm contra occupatorem poſſeſſionem rei commodatę.
23 Dominus auferens rẽ à fure fugiente, an in huius conſtitutionis pęnam incidat.
24 Ciuiliter poſſidens, ſi clam naturalẽ poſſeſſorem ſpoliet, an incidat in pęnam huius conſtitutionis.
25 Concurrentibus poſſeſſore, detentatore, & proprietario, quorum alter præferatur in actione contra occupatorem.
26 Creditori contra debitorem pro ablato pignore, an cõcedatur hoc remedium.
27 Debitori sontra creditorem pro occupata poſseſſione res pignoratæ, an concedatur remedium hoc.
28 Legatarius rei legatæ poſſeſſionem occupans, an incidat in pęnam huius conſtitutionis.
29 Filius occupans rem hæreditariam ſuæ legitimæ cauſa, an incidat in pęnam huius conſtitutionis.
30 Hæres ſub conditione inſtitutus, ſi ante conditionis euentum hæreditatem occupet, an incidat in pęnam huius conſtitutionis.
31 Occupans rem communem, an in huius conſtitutionis pęnam incidat.
32 Vſufructuarius occupans proprietatẽ ex qua percipit vſumfructum, an illum perdat.
33 Vaſallus occupans rem feudalem, an ius ſui feudi ꝑdat.
34 Clam alterius poſſeſſionem ingreſſus, an in pęnã huius conſtitutionis incidat.
35 Mobilia occupãs an incidat in pęnã huius cõſtitutionis.
36 Incorporalia occupans, an incidat in pœnam huius conſtitutionis.
37 Clerico an hoc remedium concedatur contra occupatorem ſuę prębendę.
38 Clericus occupans poſſeſſionem ſui beneficij ſine executorialibus, an in huius conſtitutionis pœnã incidat.
39 Equum in paſcuis ſoliuagum occupans, an in pęnam huius

Index Quæſtionum.

ius conſtitutionis incidat.

40 Seruum Chriſtianum à Iudæo poſſeſſum occupans an teneatur huius conſtitutionis pęna.

41 Fructuarius violenter ſpoliatus, an contra occupatorem hoc remedio experiatur.

42 Hæredes occupatoris, remedio huius conſtitutionis cõueniri an poſſint.

43 Dominus occupans ſeruum ſe in libertatem vendicantẽ, an in pęnam huius conſtitutionis incidat.

44 Quo tempore facta eſſe debeat occupatio vt huic conſtitutioni locus ſit.

45 Occupator iſte an ipſo iure vel mediante ſententia ius ſuum amittat.

46 Qua actione agatur, ut occupator iure ſuo priuetur.

47 Libellus quomõ formãdus ſit in caſu huius remedij.

48 Lata ſententia ſuper reſtitutione actionis an ſuperſit actio ad pęnam.

49 Appellari an poſſit à lata ſentẽtia in caſu hui⁹ remedij.

50 Quomodo à cęteris differat conſtitutio hæc noſtra.

51 Statutum indicens pęnam contra violentum occupatorem, an huic deroget.

52 Pęna vna indicta, an altera indici puniriue occupator poſſit.

Ex decimo remedio ex l. ſi coloni. C. de agric. & conſ. lib. 11.

Anteludia gratia facilioris doctrinę.

1 Pro rebus mobilibus & immobilibus, an hoc concedatur remedium.

2 Singularis ſucceſſor ſciens vitium fugæ, an hoc remedio teneatur.

3 Singularis & mediatus ſucceſſor cum bona fide, an hoc remedio conueniri poſſit.

4 Poſſeſſori malæfidei ſpoliato poſſeſſione ſerui vel coloni, an hoc remedium concedatur.

5 Depoſitario commodatario & ſimilibus, an hoc remedium concedatur.

6 Poſſeſſor & dominus, an is vti hoc remedio debeat, qui ſeruum ſibi vt ſpoliato reſtitui petit.

7 Actio quę ſit, qua ad ſeruum vel colonum fugitiuum recuperandum agitur.

8 Iudex competens in caſu huius remedij, qui ſit.

9 Dominus an ſua auctoritate capere poſſit ſeruum uel colonum fugientem.

10 Dominus an poſſit per alium ſeruum uel colonum fugientem capere.

11 Seruus uel colonus ſi poſt fugã gradũ dignitatis ſit adeptus, an à domino hoc remedio recuperari poſſit.

12 Vaſallo ſeu feudatario an concedatur hoc remedium, vt ſeruos & adſcriptitios ſuos, qui locum feudi deſeruerunt, recuperent.

13 Vaſalli deſerentes feudum, an à domino directo cogi poſſint ut reuertantur.

14 Vaſallus à domino expulſus ſi ex gratia in priſtinum reſtituatur, poſſit ſubuaſalos & colonos, qui interim migrarunt recuperare.

15 Libellus porrigi an hoc in remedio debeat.

16 Præſcriptio quæ aduerſus hoc remedium decurrat.

17 Dominus quanto tempore ſerui, qui aufugit, poſſeſſionem perdat.

Ex undecimo remedio ex l. conductores. C. locati. & l. non ab re. C. unde vi.

Anteludia clarioris doctrinæ gratia.

1 Iuſta cauſa quæ ſit, qua excuſari poteſt conductor, ne rem conductam ſtatim reſtituat.

2 Conductoris non reſtituentis rem conductam, quouſq; durare debeat, vt his conſtitutionibus locus ſit.

3 Praxis harum conſtitutionum quæ ſit.

4 Probanda quæ ſint, vt huic remedio locus ſit.

5 Dominij exceptio obijci an poſſit aduerſus hoc remedio agentem.

6 Hæredes conductoris an hoc remedio cõueniri poſſint.

7 Conductor ignoranter rem propriam conducens an finito cõductionis tempore hoc remedio conueniri poſſit, vt rem ipſam ante omnia reſtituat.

8 Creditor qui ſoluto ſibi credito pignus non reſtituit, an hoc remedio conueniri poſſit.

9 In alijs contractibus, locationis excepto, locum ſibi uẽdicent hæ conſtitutiones.

10 Differentia quę ſit inter has conſtitutiones, & l. ſi quis in tantam. C. vnde vi.

Ex duodecimo remedio. Ex leg. vltima. C. de pręterio pigno.

Anteludia.

1 Creditor dum ſolam corporalem detinet poſſeſſionem ſi expellatur an hoc remedio adiuuetur.

2 Tertius poſſeſſor qui à debitore cauſam habuit hoc remedio an conueniri poſſit.

3 An conſtitutio hęc excuſans creditorem ſui culpa ſpoliatum, intelligatur loqui de lata culpa uel potius de leui uel leuiſſima.

4 Ratio qua motus eſt Iuſtinianus, vt creditorem ſua culpa ſpoliatum eſſe reſtituendum conſtitueret.

5 Qua olim conſtitutione fuerit cautum creditorem pignore conuentionali ſpoliatum eſſe reſtituendum.

6 In pignore legali & iudiciali, an ne locum habeat conſtitutio iſta.

7 Caſus fortuitus in terminis conſtitutionis noſtrę qualis intelligatur.

8 Actione qua experiatur creditor hic poſſeſſione rei pignoratæ ſpoliatus.

Ex tertiodecimo remedio. Ex l. vltima. C. vnde vi.

Anteludia.

1 Vacans poſſeſſio quæ, quæ plena, & ſemiplena.

2 Vacans poſſeſſio dici an poſſit, cum primus poſſeſſor ciuiliter adhuc poſſidet.

3 Occupans rem mobilem vacantem an hac conſtitutione teneatur.

4 Vacans poſſeſſio an vitioſa efficiatur, ita vt furtiua vel vi poſſeſſa dici poſſit.

5 Rem propriam vacantem occupans an hoc remedio cõueniri poſſit.

6 Occupans rem quam ſuam credebat an hac conſtitutione teneatur.

7 Occupans rem hęreditariam vacantem an hoc conſtitutionis remedio conueniri poſſit.

8 Poſſeſſio quę vacauit à primo & à ſecundo, cui reſtituẽda ex illis ſit.

9 Occupans uacantem poſſeſſionem, ſi illam deinde amiſit, conueniri an adhuc poſſit.

10 Occupator iſte, vt hac conſtitutione teneatur, an in dolo eſſe debeat.

11 Emens ab occupatore iſto quãto pręſcribat tempore.

12 Occupans poſſeſſionem prębendę vacantis an hoc remedio conueniri poſſit.

13 Deſertum agrum ac incultum occupans, an hac conſtitutione conueniri poſſit.

14 Reuerſus ab hoſtibus an hoc experiri poſſit remedio ad recuperandam poſſeſſionem tempore ſuę captiuitatis occupatam.

15 Commodatario & depoſitario an hoc remedium concedatur.

16 Scholaſticus occupans alterius locũ in auditorijs, hoc remedio adiuuatur.

17 Libellus quõ in caſu huius remedij formari debeat.

Ex quartodecimo remedio. Ex leg. vltima. C. de acquiren. poſſeſſio.

Anteludia.

1 Remedium huius conſtitutionis an ſit retinendę poſſeſſionis vel recuperandæ potius

2 Correctoria an ſit iuris antiqui hæc conſtitutio.

3 Conſtitutio hæc an locũ habeat tam pro poſſeſſione rei mobilis, quàm immobilis.

4 Exceptio dolo facis &c. an obſtet contra hoc remedio agentem.

5 Conſtitutio hæc an locum habeat cũ rei poſſeſſio non ne-

neglecta,ſed tradita fuit.

6 Creditor an recuperet ex remedio huius conſtitutionis poſſeſſionem à debitore conſtitutario alienatam.

7 Excuſſio principalis debitori,an ſit neceſſaria cum agẽdum eſt hoc remedio contra tertios,poſſeſſores.

8 Conſtitutio hęc an locum habeat contra conſtitutariū, qui alterius nomine ſe poſſidere deinde conſtituit.

9 Quid ſi ſecundo facta ſit cum conſtituto actualis traditio an huic diſpoſitioni ſit adhuc locus.

10 Si precario tantùm poſſidere alterius nomine conſtituens,poſſeſſionem in alterum tranſtulerit,an ſit huic remedio locus.

11 Vſufructuario an concedatur huius conſtitutionis remedium.

12 Colono ad longum tempus an concedatur hoc recuperandę poſſeſſionis remedium.

13 Colonus deſerens poſſeſſionem animo non reuertendi, an domino præiudicet, vt hac conſtitutione poſſeſſio recuperare non poſſit.

14 Poſſeſſione ab altero occupata ſi deſerat dominus naturalem,an experiri hoc remedio conſtitutionis noſtræ deinde poſſit.

15 Clerici conueniri an poſſint hac conſtitutione.

16 Conſtitutio hęc, an locum habeat in vna facti ſpecie propoſita.

17 Ius offerendi in caſu huius conſtitutionis, an concedatur poſſeſſori conuento.

18 Mortuo conſtituente ſe alterius nomine poſſidere,vel altero nomine alterius poſſidente,an ceſſet huius cōſtitutionis remedium.

19 Quanto tempore huic remedio præſcribatur.

Ex decimoquinto remedio. Ex cap. reintegranda.3. quæſt. 1.

Antelndia.

1 Remedium ex hoc canone; an petitorium ſit,uel poſſeſſorium potius.

2 Nouum & cęteris pinguius an ſit hoc remedium.

3 Remedium hoc an ita laicis vt clericis ſit conceſſum.

4 Remedium hoc an concedatur pro rebus xenodochiorum ſeu hoſpitalium.

5 An concedatur hoc remedium pro rebus confrariarum ſeu diſciplinatorum.

6 Commendatario commenda ſpoliato, an hoc remediū concedatur.

7 Patrono eccleſię ſpoliato area vel bācho,quem in eccleſia habebat,an hoc concedatur remedium.

8 Commodatario & depoſitario re commodata uel depoſita ſpoliatis,an hoc remedium concedatur.

9 Præcario poſſidenti ſpoliato,an hoc remediū concedať

10 Ceſſionario ſpoliato,an concedatur hoc remedium.

11 Poſſeſſori malæfidei,an concedatur hoc remedium.

12 Remedium hoc an tranſeat in ſingularem ſucceſſorem.

13 Remedium hoc an detur contra ſingularem ſucceſſorē, vbi agitur & de poſſeſſore cum titulo & bonafide.

14 Spoliato ſuo facto & culpa,an hoc remedium cōcedať.

15 Minor uel pupillus an poſt legitimam ætatem poſſint recuperare poſſeſſionem ex alienatione tranſlatā in poſſeſſorem, per ſuos tutores uel curatores.

16 Spoliato poſſeſſione rei mobilis,an ſit ſuccurſum remedio huius conſtitutionis.

17 Spoliato quaſi poſſeſſione rei incorporalis, ſuccurſum an ſit hoc remedio.

18 Iudicij ordo qualis ſeruari debeat in hoc remedio; & primo quis competens iudex ſit.

19 Summariè tractanda an ſit cauſa dū hoc remedio agitur

20 Libellus porrigi an debeat,dū hoc remedio agitur.

21 Concluſio libelli qualis eſſe debeat, dum hoc mouetur remedium.

22 Litis conteſtatio neceſſaria an ſit, dum hoc remedium agitur.

23 Tempus factę ſpoliationis an dum hoc remedio agitur apponi debeat.

24 Legitimatio perſonarum, an in hoc iudicio reintegrandę poſſeſſionis exigatur.

25 Dilatio concedi an debeat ſpoliatori hoc remedio conuento,qua poſſit habere probationes vt oſtēdat ſpoliatum ſua culpa & facto poſſeſſionem amiſiſſe.

26 Remiſſorię concedēdæ an ſint inſtante ſpoliatore conuento hoc remedio.

27 Cauſa poſſeſſorij & petitorij ex reſcripto commiſſa, an ſola cā poſſeſſorij poſſit ex hoc remedio tractari.

28 Signatura ſola an probet commiſſionem cauſæ ſuper poſſeſſorio hoc factam.

29 Remedium hoc ex cap. reintegrāda.cumulari an poſſit cum interdicto vnde vi.

30 Petitorio prius moto, an eo omiſſo ad poſſeſſoriū huius remedij liceat reuerti.

31 Probanda,quæ ſint neceſſario in hoc remedio canonis reintegranda.

32 Probationes qualeſeſſe debeant in hoc remedio.

33 Pręſcriptio quę obſit agenti ex hoc remedio.

34 Exceptio, quæ concludit ſpoliatum agentem non potuiſſe poſſidere,obijci an poſſit illi hoc remedio agēti

35 Exceptio ſpecialis reſeruationis, obijci an poſſit ſpoliato poſſeſſione beneficij agenti ex hoc remedio.

36 Spoliatus poſſeſſione beneficij.ſi hoc agat remedio an titulum ſuæ poſſeſſionis iuſtificare debeat.

37 Exceptio dominij obijci an poſſit ſpoliato rei prophanæ,ſi hoc experiatur remedio.

38 Spoliator ſeu poſſeſſor hoc remedio conuentus,nominare an poſſit alterum, cuius nomine ſe poſſidere dicat,in iudicio.

39 Exceptio retentionis cauſa impenſarum & melioramētorum ſpoliato hoc remedio agenti,obijci an poſſit.

40 Exceptio ſeu replicatio perceptorum fructuum an obijci poſſit aduerſus ſpoliatorem conuentum excipientē de retentione cauſa melioramentorum ſeu impēſarū.

41 Sententia ferri an poſſit ſuper amiſſione dominij, & cum hoc remedio agitur, ſi per vim poſſeſſor fuit ſpoliatus.

42 Appellare an liceat cum lata eſt ſententia in caſu huius remedij.

43 Spoliator condemnatus poſſeſſionem ſpoliato reſtituere,an fideiuſſorem dare poſſit de reſtituendo.

44 Spoliatus ad poſſeſſionem reſtitutus,quanto tempore debeat poſſidere,antequam petitorio conueniatur.

Ex Decimoſexto Remedio & ex cap. ſæpe. De reſtitut. ſpolia.

Antelndia.

1 Spoliatus hoc agens remedio: qua vtatur actione.

2 Singularis ſucceſſor ignorans poſſeſſionem vitioſam,an hoc remedio poſſit conueniri.

3 Succeſſor ſingularis, qui poſt adeptam poſſeſſionem,cognoſcere cępit vitioſam eſſe poſſeſſionem,hoc remedio conueniri an poſſit.

4 Succeſſor ſingularis ſciens rem eſſe alienam, ignorans tamen eſſe uitio violentię affectam,remedio huius canonis an poſſit conueniri.

5 Singularis ſucceſſor,an præſumatur ſciuiſſe rem fuiſſe vitioſam.

6 Recipiens rem vitioſam ſed vacantem,an huius canonis remedio poſſit conueniri.

7 Remedium hoc an concedatur contra quemcunque ſucceſſorem immediatum.

8 Remedium hoc an concedatur ſolo poſſeſſori bonę fidei ſpoliato,vel primo malę fidei.

9 Recipiens poſſeſſionem à ſecundo ſpoliatore, conueniri an poſſit à primo ſpoliatore.

10 Spoliatori malę fidei ſine uiolentia, an hoc remedium concedatur contra ſuum ſpoliatorem.

11 Poſſeſſori bonæfidei contra bonæfidei poſſeſſorem an concedatur hoc remedium.

12 Exceptio proprietatis obijci an poſſit contra hoc remedio agentem.

13 Poſſeſſor hoc, remedio conuentus nominare an poſſit alterum cuius nomine ſe poſſidere dicat.

14 Remedium hoc an pro poſſeſſione rei raptæ concedať.

15 Spoliato per uim compulſiuam, an hoc remedium concedatur.

16 Re-

Index Quæſtionum.

16 Remedium hoc an in vna facti ſpecie propoſita locum ſibi vendicet.

Ex vltimo Remedio ex officio iudicis.

Anteludia in quibus duo capita diſtinguuntur, ex primo capite eſt, quæſtio.

1 Singularis ſucceſſor an hoc remedio poſſit conueniri.
2 Spoliato ſuo facto & culpa, an hoc remedio ſit ſuccursũ.
3 Colono, commodatario, & ſimilibus, remedium hoc an concedatur.
4 Emptori Annui redditus, uel vectigalium locatori, remedium hoc an concedatur, cum redditu frui impeditur.

Ex Secundo capite.

1 Remedium hoc an concedatur contra ſingularem ſucceſſorem.
2 Exceptio alterius ſpolij, obijci an poſſit contra ſpoliatum lite pendente hoc remedio agentem.
3 Exceptio excommunicationis, obijci an poſſit agenti ſpoliato lite pendente hoc remedio.
4 Exceptio defectus tituli, obijci an poſſit contra hoc remedio agentem.
5 Exceptio obijci illa an poſſit, Iuris præſumptione ſpoliato agenti obſtare.
6 Iudicij ordo ſeruandus an ſit, cum hoc remedio agitur.
7 Fructus qui reſtituendi à ſpoliatore hoc remedio conuento.
8 Exceptio an illa obijci poſſit contra hoc remedio agentem, vexandum non eſſe mortuum corpus.
9 Quouſque liceat ſpoliato, lite pendente petere attentata reuocari.
10 Pendente appellatione ſi actor ex ſpolio agens conuentum ſpoliet, an ſibi præiudicium afferat.
11 Reuocandum illud an ſit, quod pendente appellatione eſt factum, & omitti ſine periculo non potuit.
12 Infamatus de graui crimine, an lite pendête ſpoliari re ſua poſſit.
13 Differentia aliqua an ſit inter ſpoliationem lite pendête factam, & factam pendente appellatione.
14 Pendente lite vel appellatione, ſpoliatio à tertio fieri an poſſit pro ſuo intereſſe, vt deinde hoc remedio non conueniatur.
15 In hoc remedio attentatorum an poſſit Iudex remittere aſſumptiones informationum ſpoliationis factæ in præiudicium litis coram eo vertentis.

F I N I S.

RERVM ET VERBORVM
MAGIS INSIGNIVM INDEX
LOCVPLETISSIMVS.

A

ABbatis verbu in cap. .t.4.notab. de reſtit. ſpolia.ambigua, quomodo legenda.nu. 216. 19
Abbatis ratio leuir irriſa nu. 150. 57
Abbas ca.1.col.penul.verſ. oppono vlterius de reſt.ſpol. declaratur.n. 366.28
Abbatis ac aliorum exploſa diſtin.nu.48
Abſentis partes tenetur iudex nu.2.200
ſentia neceſſaria quomodo à cęteris differat remiſſiue, nu.23. 41
ſens non per edictum & proclama, ſed per nuncium citari imprimis debet,nu.111 50
ſentis partes ſupplet iudex,nu.138. 211
ionem triticariam ad poſſeſſionem anocandam locum tunc habere cum inter partes geſtum aliquid eſt.n.4. 33.
ctio perſonalis 30.annis tollitur nu.69. 89
ctio hypothecaria contra tertium poſſeſſorem quanto tẽpore tollatur nu.70. 89
tionem de dolo eſſe in rem ſcriptam ex Ioannis Coraſij & authoris ſententia nu.83. 39
tio de dolo daẽ in heredẽ & cæteros ſucceſſores,n.84.39
tio de dolo infamiam irrogat,nu.86 39
tio quæ ſpoliato concedatur cum ſpoliatur à pupillo ex tutoris colludio,n.94 49
tio quod metus cauſa eſt in rem ſcripta.nu.28
tio quę infamat ceſſat contra Patrem & Patronũ.n.53.55
us perfectus non ceſſat ceſſante cauſa,n.18. 126
um ſibi præiudicialem qui acceptat nec aliquo modo contradicit ius ſuum perdit,nu.16 198
io metu geſtum reſcindi petẽs quod metus cauſa actio em mouet,nu.24 248
io proueniens ex conſtitutione l. ſi quis in tantam. C. unde vi infamiam irrogat,nu.52. 55
io de dolo non eſt in rem ſcripta, actio verò quod metus cauſa eſt,& quę differentiæ ratio,nu.81 28
us nouus dicitur conſtitui, ſi antiquo aliquid addatur el minuatur,nu.394 69
ione qua agatur vt violentus ſpoliator iure ſuo priuetur,nu.310 65
a apud imperatorem tractata non redduntur nulla ob non ſeruatam iudicij ſolennitatem,n.9. 227
a faciunt rem notoria,num.232. 20
us vbi ſimulatus præſumitur ſic & in eo adhibite clauſu e,n.292 24
us præſumitur factus in executionẽ præcedentis cauſæ, .268 23
ionis emulatio in hac Regione Pedemontium non conceditur cum in cauſis procedatur ſummarie & ſola facti veritate inſpecta n.478 117
io quę concedatur creditori recuperanti poſſeſſionem ignoris,nu.43 79
oris aſſertioni quando differendum non ſit, n.211 19
io qua filius vel libertus recuperatur,à Patre vel patro o occupata an ſit conſcentoria ſolius poſſeſſionis vel ẽt roprietatis,n.60 55
io quod metus cauſa quõo in rem ſcripta dicatur,n.76.39
io quod metus cauſa datur contra quemcumque poſſeſſorem,nu.77 39
us ſubſequens oſtendit pręcedentẽ animum,nu.62. 237
or etiam in cauſa ſtatus forum rei ſequitur,n.40 72
ionis nomen hodie in libello non exprimitur,n.32. 71
urſius in interpretatione l. vltimæ. C. de officio Magiſtri officio notatus & reprehenſus,n.97 84
eſſorium principalis naturam non immutat, n.324.65
ceptans ſine proteſtatione literas vel priuilegij, quod ſi nocet præiudicare dicitur,n.8. 248
miniſtrator,q. dilapidat, adminiſtrator nõ dr,n.107. 77
entitia non publicantur ex filij delectio ẽt ſi in eis nõ acquiſiuerit vſumfructum pater,n. 81 56
Aduẽtitia ex delicto filij non publicantur ne vſumfructum quę in eis habet amittat pater,n.66 55
Aduentitia cuius fauore alienari non poſſint,n.68 55
Aequitatẽ legi ſcriptæ repugnantẽ nõ conſiderari,n.214.19
Aequiparatio non eſt bona cũ in puncto,de quo agitur ſubeſt differentia,n.57 97
Aedes nouæ iudicantur antiquę ſi additum quid illis ſit, nu.395 69
Aequitas non rigor ſuadet ſpoliatum cadauere non eſſe ante omnia reſtituendum,n.446 33
Afflicti deciſio 7,exploſa,n.185 18
Agens ex l.ſi Coloni.C.de agricolis & cenſ.lib.11. non habet neceſſe probare ſe dñm & poſſeſſorem,n. 30. 71
Agentes abſentis nomine an poſſeſſio reconueniri poſſint, num.41. 42
Agenti actione quod metus cauſa exceptio dominij obijci poteſt,n.42 201
Agriculturæ fauore multa concedi,n.12 71
Alba Pompeia intra ligures fines,n.82 221
Albericus Roſatus laudatus,n.386 68
Allegare antiqua non ſufficit niſi aliud ꝓbetur,nu.178 18
Allegare nõ ſufficit niſi probetur,n.403 116
Alienatio rerum minoris titulo oneroſo q̃uo ratificetur ſuperueniente maiori ætate,nu.140 102
Alienatio bonorum minoris ſi duplici vitio laborat,nullitatis ſcilicet & læſionis non conualidatur ex ratificatione iuxta titulum C. ſi maior factus aliena.ſine decreto ratam hab.n.184 104
Alienatio nulla ob interdictum à Prætore factum conualidatur tẽpore poſt elapſum interdicti tẽpus,n.171. 103
Alienatio bonorum minoris per aduerſarij dolum facta nec tempore,nec facto conualidatur poſt perfectam minoris ætatem,nu.177 103
Alienari prohibita non publicantur,n.84 56
Alienare prohibitus non cenſetur prohibitus cũ momentanea alienatio eſt,nu.89 84
Altare & campanile conſtituunt locũ religioſum ſine Epiſcopi conſecratione, nu.36 96
Angelus Peruſinus laudatur,n.167 177
Angelus Aretinus auriga optimus in cauſis criminum ſeu maleficiorum,n.370 68
Angelus Aretinus pecunia corruptus malã tulit ſñiam ob id maximum ſubijt morbis periculum, n.371 68
Andreas Barbaria quam multipliceŕ à doctoribus notatus & de audaci inſullaque eius doctrina,nu 57 83
Andreas Iſernia in feudalibus euangeliſta à doctoribus appellatur,nu.110 13
Animus ita factus vt verbis declaratur,n.1.4 101
Animalia ob alimẽta eis ꝓſtita iuſte retineri poſſunt,n.9.76
Annus dat⁹ à Prætore i iterdicto vnde vi vtilis ẽ,n.448. 33
Antonini Philoſophi probitas,& modeſtia maxima,n.1. 16
Antonius Capicius deciſ.77.in fine declaratur, n.191. 18
Antonius Goueanus Iureconſ laudatur,n.133. 101
Antonij Capitij declaratio ad l.authoritate C.unde vi, exploſa,nu.71 48
Antonius Auguſtinus hiſpanus laudatur,n.559. 121
Appellare an liceat à lata ſententia in remedio reintegrandæ,nu.640 124
Appellationem in cauſis poſſeſſorijs ius pontificum admittit,nu.641 ibid.
Appellare pôt laicus à lata contra eum ſententia in remedio reintegrande,nu.642 ibid.
Appellatio in cauſis poſſeſſorijs vbi à ſtatuto conceditur illa operatur effectum ſuſpenſiuũ & deuolutiuũ,n.331.66
Appellatio cõceditur ratione cõplicationis cauſarum ubi alias non concederetur.n. 321 65
Appellatio in cauſa poſſeſſoria ſententiæ executionem nõ impedit ſed cognitionem tantum deuoluit,vbi late & docte,nu.322 65

Appellari an poſſit à lata ſententia in caſu. l.ſi quis in tantam.C.vnde ui.315 65
Appellatio regulariter eſt permiſſa,n.317. 65
Appellationi in dubio eſt deferendum,n.328 65
Apellationem in cauſis poſſeſſorijs non concedi quõ ſit uerum,n.419 65
Appellatio à ſententia lata in poſſeſſorio iure pontificio cõceditur,n.328 65
Appellare an liceat an lata ſententia in caſu Remedij l.ex rate.quod met.cauſ.n.87 40
Appellatio in maioribus & minoribus cauſis conceditur, nu.68 ibi.
Appellatio in dubio admitti recipique debet,n.89 ibi.
Appellatio per fraudẽ & calumniam interpoſita reijci debet.nu.330 110
Arboris poſſeſſione ſpoliatus quãdo interdicto vnde vi reſtituatur,nu.46 38
Arcadius & Honorius l.ſi coloni.C.de agric.& cenſ.lib.11. conditores,nu.1. 70
Aretinus conſ.128.nu.5.declaratur,nu.156 102
Aretini ac Barbatiæ ſubuerſæ rationes multæ,n.26 87
Argumentum de contractibus ad iudicia ualet,& quãdo infra paulo poſt,nu.276 107
Argumentum de vltimis voluntatibus ad iudicia valet, & qñ infra paulo poſt,n.277 ibi.
Argumentatio ſubtilis quæ demonſtratur ſpoliatorem ſuã antiquam poſſeſſionem colorare non poſſe,n.201 18
Argumentari negatiue non poteſt à pacto ad ſtatutum. num.318 68
Argumentari quãdo liceat à liberto ad Vaſſallum,n. 97.13
Argumentum ab extremis pręſumptiue concludi, n. 84
Argumentum ab æquiparatis præcedit cũ eſt æquiparatio in puncto de quo agitur,nu.98 13
Armis deiectus quis hodie,n.10 7
Aſſaſſinus notorius nõ reſtituatur ante omnia.n.129 15
Aſſertioni iuratæ non eſt ſtandum, cum vna aduerſatur iuris præſumptio & ſi alias ei deferatur.n.36 9
Aſſertioni alicuius etiam iuratæ non ſtatur cum cauſa magni ponderis eſt,nu.37 127
Aſſertioni ſtandum illius eſt cum agitur de re quæ in eius ſolo animo conſiſtit,n.35 184
Attentata pẽdente appellatione quouſque reuocari liceat petere,n.38 131
Attentata non reuocantur ſi attentata ea ratione ſint quia imminebat periculum,n.40 ibi.
Audacia tã in fœmina quam in maſculo eſt comprimenda, num.11 54
Auxilio legis non iuuatur qui in eã cõmiſit,n.12 71
Aymo.Crauc.Inſignis iuriscon.Egregia,ac noua declaratio quomodo Iudicis authoritate ſpoliatus ante omnia reſtimatur.n.27 46

B

BAldus ĩ diſputatione de vi turbatiua col.pen.verſ.3.modo &c.declaratur,n.72 98
Baldi Iaſonis, & multorum notatur inconſtãtia,n.397. 30
Baldus in l.indebiti §.ſed & ſi nummi, col.3.verſ.ſed quæritur de condic.indebiti declaratur,nu.9 34
Baldus Peruſinus nullũ iuris locum ignorauit,n. 287. 108
Baldi authoritas maxima in cauſis diffiniendis,n.288.ibid.
Baldi authoritatem ſi ſequatur Iudex irreprehenſibilis dicitur. nu.189 ibi.
Baldi ingeniũ admiratus eſt aliquãdo Bartholus,n.290.ib.
Baldus ſibi vt plurimum conſtans præſertim cum de iure reſponderet,n.291. ibi.
Baldi cerebrũ vt auis in aere volitare cõſueuit,n.292.ibid.
Baldus l.poteſt ſententiam col.1.verſ.venio. ad ſecundã C. de ſenten.& interlo.om.iud.declaratur.n.176 17
Bannium factum contra eum qui comparere non tenetur nullum eſſe,nu.17 36
Bartoli Codex repurgatus.nu.54 54
Bartoli doctrinæ in l.vlt.§.neceſſitate nu.2.C.de bonis quæ libetis cõſutata,n.305 108
Bar.diſtinctio in l.domum. C. de rei vend. eſt communiter reiecta,nu.416 31
Bart.in l.penult.n. 2.ff.de cond.ob turpem cauſ.& in l.2.n. 12.C.quod metus cauſ.declaratur, nu.106 13
Bar.in l.quemadmodum 4.C.de agric.& cenſ.lib.11. declaratur multipliciter,nu.30 8
Bart.in leg.ſi ſeruus C.de his qui ad Eccleſias confugiunt, nu.11. 45
Bartoli declaratio ad l.inuaſor,C.vnde vi.caploſa,n.11.43
Bart.diſtinctio in l.ex diuerſo.§.1.nu.4.verſ.quid dicemus de rei vend.caploſa,n.485 31
Bart.l.ab emptione,nu.14.declaratur.n.154 102
Bart.declaratio ad l.1.C.ſi per vim uel alio modo &c.euerſa,nu.3 41
Bart.in l.is cui nu.6.de verb.oblig.declaratur,n. 100 56
Bart.l.poſt cõtractũ,n.3.ff.de donat. declaratur,n.45. 127
Bart.in l.ſi is à quo.ff.vt in poſſ.lega.declaratur,n.254. 22
Bartol. & aliorum conſiderationes multæ ad l.vl. C. vnde vi ſubuerſæ,n.26 82
Bart.l.1.§.ſi quis ipſi Prætori.n.19.de oper. no.nuncia.declaratur,n.58 9
Bart.in l. de pupillo §.meminiſſe.n.7.de operis noui nuncia.declaratur,nu.103 100
Bartoli commentaria non eſſe quæ illius nomine circumferuntur in tres poſteriores libros Codicis,n.7 70
Bart.in l.penul.nu.2.ff.de cond.ob turpem cauſam & in l. 2.nu.12.C.quod metus cauſa declaratur multipliciter, num.39
Bart.l.quæ ſub conditione §.1.nu.2.ff. de condit. inſtit. & Bald.in l.hi qui ad Ciuilia col.vlt.verſ.quibus apparet. C.de appel.declarantur.nu.47 133
Bartoli doctrina & cautela in l.hæreditariũ.ff.de bonis,auth.iud.poſſid.perpenſa declaratur.n.181 60
Beneficium uiolenti occupatoris conferri an poſſint ante declaratoriam priuationis,nu.309 65
Beneficium reuocare qñ Pontifici ſit permiſſum, n.44. 96
Beneficiatus,non dicitur beneficij dominus ſed adminiſtrator,n.459 110
Beneficium neceſſario ſed naturaliter tantum accipientem obligat.nu.170 103
Beneficia retineri non poſſunt cum ſola ſignatura ſed Bullæ neceſſariæ ſunt.n.440 115
Beneficiorum iura quomodo cum feudorum iuribus conueniant,n.470 116
Beneficiorum incompatibilitas facit vt titulus cenſeatur non titulus.n.468 116
Bibliotheca ampliſſima centum viginti millium librorum Imperante Zenone combuſta,nu.2. 75
Boerius deciſione.238.colum.3.& 4.declaratur,n.369. 28
Boerii Deciſio.238.col.3.uerſ.primo fallit reiecta & declaratur,nu.30 8
Bona clericorum patrimonialia fruuntur priuilegijs clericorum conceſſis,nu.21 95
Bonafides præſumitur etiam in eo qui per errorem iniuſtũ poſſidet,n.67 83
Bonafides regulariter præſumitur. nu.64 83
Bonafides in nouo poſſeſſore cum titulo præſumitur contra,nu.69 83
Bonafides duobus temporibus conſideratur, n. 25 96
Bonafides etiam ex iniuſtis rationibus cauſatur. n. 35 82
Bonafides non præſumitur in nouo poſſeſſore ſine titulo quoad tertium ſi iuris præſumptio repugnat,nu.72 84
Bonafides etiam in cauſis lucratiuis pſumitur,n. 65 84
Bonafides præſumitur etiam in nouo poſſeſſore ſine titulo quoad tertium,n.71 84
Bonafides in eo etiam pręſumitur qui ſolum titulum hẽt putatiuum,n.66 83
Bonorum appellatione,mobilia veniunt,n.197 104

C

Cadaueris nexario non conceditur,n.445 33
Cadauere & iure ſepeliendi ſpoliatus ante omnia non reſtituitur,n.444 33
C.Mantineus militiæ deſertor qua affectus pœna à tribunis plebis,n.362 67
Camillus Plautius Iurecõnſultus laudatur,nu.9 78
Capitula pertinentia eſſe dicuntur cum aliquid cauſam cõferunt,n.182 18
Capitula libelli & petitionis loco aliqñ ſunt,nu.245. 106
Capitulum conquerente de reſtit.ſpoliat.nouo ſenſu illuſtratur,n.56 47
Captus ab hoſtibus & reuerſus an ex cõſtitutione l.vltimæ C.vnde vi ſuum poſſit recuperare poſſeſſionem quæ captiuitate pendente fuit occupata,nu.82 ibi.

Ca-

aptus ab hoſtibus ſtatim amittit poſſesſionem, n.83 84
aptus ab hoſtibus etiam per momentum poſſesſionem p-
dit.nu.84 84
[redacted]declaratio quomodo à Iudice ſpoliatus re
ſtituatur euerſa,n.30 46
[redacted] & Alex.rationes multæ,n. 560 120
aſſiodori locus,nu.115 74
aſſiodori locus,nu.3. 70
aſſiodori locus declaratur,n.104 100
aſſian⁹ Puthe⁹ Ianuẽſis Senat⁹ Pręſes laudatur,n.225.105
aſtro vel opido minutisſimo ſpoliatus ante omnia nõ re
ſtituitur,nu:309 25
auſam quæ alias excuſat non excuſare cum aduerſus ius
naturale agitur,nu.21 54
auſa excuſans à dolo probari debet,nu.60 38
auſam iuſtam in Principe pręſumi,n.59 47
auſam in Principe iuſtam non præſumi cũ ſpoliat,n.63.48
auſa leuis etam à violentia excuſat,nu.57 38
auſa an excuſet à dolo, cum actus iure naturali prohibi-
tus geritur,nu.58 38
auſam non excuſare cum delictum notorie prohibitum
committitur,nu.59 38
auſa excuſat à mora,nu.55 38
auſa vbi ẽ idiuidua,ſoci⁹ fruiť priuilegio ſocij,n.131.105
auſa leuis & beſtialis vt ni dicũ excuſat à dolo,n.49.38
auſa quæ præualeat an odioſa vel ſauorabilis,n.16 8
auſa excuſat ab actibus extra iudicialibus non tamen à iu
dicialibus,nu.64 38
auſa ſtatus inter dominum & ſeruum ac colonum apud
quem Iudicem tractari debeat,n.38 72
auſa quæ nocet vel quæ prodeſt ſpectanda an ſit, n. 17 8
auſa excuſat à crimine falſi,nu.53 38
auſa excuſat à dolo ne pœnà ordinaria locum habeat,
nu.62 38
ſus fortuitus eſt qui humano conſilio præuideri non po
teſt.nu.23 79
ſus fortuitus in conſtit.l.vlt.C.de prætor.pigu.qualis in
telligatur.nu.22 79
tella qua uti debet Iudex cũ per calũniam conuentus
petit remiſſorias ad ſuum Iudicem,nu.340 110
tella ad probandum vicinum ignorare factum vicini
quod alias ſcire præſumitur,nu.54 127
tella qua ſolent vti in regno Neapolitano aduocati vt
clericos ad Iudices laicos trahant,n.226 105
tella qua vti poteſt Iudex cum dubitat dilationem ad
examinandum teſtes in remotis regionibus per fraudem
eti.nu.332 110
tio per ędictum ſufficit cum poſſeſſoris perſona eſt in-
certa nec certificari poteſt,nu.113 50
ri poteſt abſens in loco vbi non datur tutus acceſſus p
edictum & proclama,nu.114 50
tio neceſſaria eſt in executione interlocutoriæ magni
præiudicij,nu.87 48
tio per edictum ſufficit cum citanda eſt vniuerſitas ibi
e praxis docetur,nu.120 50
tio per edictum ſufficit cum ſufficit præſumpta ſcien-
a,nu.121. 50
tio per edictum ſufficit cum proceditur ordine iuris
on ſeruato,nu.122 50
tio per edictũ ſufficit vbi perſonarũ adeſt multitudo &
pia magna.nu.123 50
tio per edictum ſufficit cum ita ex ſtatuto vel cõſuetu
ne & ſtilo conſtitutum eſt.n. 124 50
tio in ſententiæ executione neceſſaria non ęſt cum ſit
ecutio in ea ipſa re ſuper qua eſt indicatum, ſecus ſi in
uerſa, nu.78 48
tio ſi ſua intereſſe putauerit nihil operatur cum cert⁹
poſſeſſor qui citari debet,nu.229 105
tio per edictum nel ſi ſua intereſſe putauerit pręſum-
tam ſcientiam tantum inducit,nu.230 105
tus per edictũ iure ſuo non poteſt priuari, n.131. 105
tus ſub illa forma ſi ſua intereſſe putauerit,poterit al-
gare priuilegium fori, & petere ſe remitti coram ſuo
dice,nu.232 105
tio generalis ſi ſua intereſſe putauerit non prodeſt cũ
t trãſferenda poſſ.de vno in alterũ agiť,n.233 105
io generalis vt cõpareat is qui ſua putat intereſſe ne-
minẽ arctat,ideo citatũ actorẽ ex reo fuiſſe,n.227. ibid.
Citationem Princeps non poteſt tollere.nu.58 47
Citatio nominatim fieri dẽt & ſi plures citãdi ſunt,n.108.49
Citatio per edictum qua vocantur Vaſſalli vt accedant ad
capiendam inueſtituram non ſufficit,nu.109 49
Citatus ſi ſua intereſſe putauerit facile poteſt effugere & vi
tare citationem illam,nu.228 105
Citari per edictum vagabundus poteſt,nu. 117 50
Citationis forma quæ ſit in caſu conſtitutionis. l. memine-
rint.C.vnde ui.nu 101. 49
Citatio per edictum non ſufficit cum in ſpecie quis citãdus
eſt & perſona eſt certa,nu.102 49
Citatio per edictũ ſufficit cum curauit citandus per dolum
ne nominatim citaretur.nu.116. 50
Citatio in ſententiæ executione neceſſaria eſt cum contra
tertium exequenda eſt,n.80 48
Citatio facta contra eum qui comparere non tenetur eſt
nulla.nu.16 36
Citationem à principe nunquã tolli,nu.55 47
Citationẽ eſſe neceſſariam cum petitur miſſio in poſſesſio-
nem ex Carboniano edicto,uel diui Adriani,n.98. 49
Citatio quę fit pro proclama tunc conceditur cum incerta
eſt poſſeſſoris perſona,n.105 49
Citatio in nutorijs ſpernitur,nu.259 107
Ciuitas iure alteri ſubiecta non præſumitur,nu.44
Ciuiliter agens ex ſtatuto ratione ſui intereſſe iterum age
re poterit ex iure communi quatenus excedit ſtatuti di-
ſpoſitionem,nu. 400 69
Ciuiliter agẽs in caſu quo criminaliter poteſt agere tem-
pus in libello adhuc adijcere debet,nu.436 32
Ciuilis poſſeſſio ſufficit vt ſua ſponte is poſſeſſor naturalẽ
ingrediatur,nu.391 107
Ciuiliſſima poſſesſio ficta & artificioſa dicitur. nu.402.31
Ciuiliter poſſidẽs poſſesſionẽ naturalẽ põt ĩgredi,n.139.53
Ciuitas vel alia vniuerſitas occupando poſſesſionem alte-
ri⁹ qñ incidat ĩ pœna l.ſi quis in tãtã.C.unde vi.n.123.51
Ciuiliſſimu poſſesſione ſpoliatus ante omnia an reſtitua-
tur.nu.392 30
Ciuiliſſima poſſesſio quę,nu.393 30
Clam ſpoliatus tenetur ex ſtatuto Papiæ 54 in ciuilibus re
ſtituere ante omnia poſſesſionem,punitur que ex ſtatuto
criminali.31.nu.149 16
Clam ſpoliatus an ante omnia reſtituatur, nu.138 15
Clandeſtinitatis uitium ceſſat,ſi de titulo poſſesſionis cõ
ſtet,nu.70 97
Clandeſtinitatis vitium non tranſit in ſingularẽ,n.79. 98
Clandeſtinam poſſesſionem allegãs ꝓbare dẽt,n.404.113
Clãdeſtinitatis uitiũ nõ cadit in titulo poſſidẽtẽ,n.405.ib.
Clam poſſeſſorem ſpolians incidit in pœnam l.ſi quis in tã
tam.C.vnde vi,nu.264 63
Clandeſtinitatis uitiũ tollitur ꝑ titulũ & bonafidẽ,n.81.98
Clandeſtinitatis vitium perſonale eſt, n.82 98
Clauſulam ſponte &c.in inſtrumentis ex ſtylo & conſuetu
dine notariorum adhiberi, nu.291 24
Clauſulæ ius & iuſtitiã fieri,uis magna,nu.16 2
Clauſula ius & iuſtitiã fieri, aliqñ nihil operatur , n.17.ib.
Clauſula ius & iuſtitiã &c.nihil operatur ſi reſultat in libel
lo contrarietas , nu.251 106
Clericus non põt ſine executorialibus ingredi poſſesſionẽ
quam alter detinet, nu. 280 64
Clericus affectans beneficio priuari an occupando incidat,
in pœnã l.ſi quis in tantã.C.unde ui.n.182 60
Clericatus dignitas ſeruum non liberat,nu.67 72
Clericus citari põt ſub generali citatione vt cõpareat qui
ſua intereſſe putauerit,n.159 50
Cleric⁹ apphendẽ i poſſesſionẽ beneficij ſine executorialib⁹
an incidat in pęnã l.ſi qs in tantã.C. vnde vi, n. 277. 64
Cericus vti an poſſit remedio.l.ſi quis in tantam.C.vnde vi,
contra ſuæ præbendæ occupatorem.nu.273. 63
Clericus in ſua pbẽda vſufructuario æqparatur,nu.274.63
Colono non conceditur interdictum vnde ui contra tertiũ
ſpoliatorem,nu.65 11
Coloni uaſalli,& ſimiles neceſſitate,ob ſterilitatem & fa-
mem coacti locum ſeudi poſſunt deſerra,nu.93 73
Colonus adſcriptus ſolo, quando inter immobilia connu-
meretur,nu.5. 70
Colonus & conductor ſpoliati quando interdicto vnde vi

reſtituantuc oel iudieis officio,nu.62. 15
Colonus & conductores ſolam rei detentationem habere, num.63 11
Coloni vel ſerui ac vaſialli à Domino tyrãno ad pciſtinam ſeruitutem recupecari nõ poſſunt,nu. 83 73
Colono ad longum tempus an concedatur cemedium.l.vltimæ.C.de acquir.poſs.nu.48 88
Colono qui penſionem non ſoluit non ſuccurritur iudicis officio vt ablatã poſſeſſionem recupet,nu.22. 130
Collatio tantum operatur in beneficijs collatiuis, quantũ in electiuis electio,num.278 64
Coloratio admittitur facilius, quàm ipſa dominij probatio in recuperandæ poſſeſſionis remedio,n.200 18
Coloratio poſſeſſionis qñ admittatuc.n.206 19
Colonus interdicto unde vi,experitur contca ſpoliatorem ſi poſt à ſe introuerſam domini poſſeſſionem ſpoliatur, nu.66. 11
Coloratio poſſeſſionis magis reijci debet in poſſeſſorio recuperãdæ quàm ipſa dominij perfecta ꝓbatio,n. 212.19
Colluſione adminiſtcatorum conſtante an locum habeat.l. meminerint.C.vnde vi conſtitutio,n.90 49
Commodatario, depoſitario & ciuilibus detentoribus an concedatur remedium ex l.ſi coloni.C.de agcic. & cenſib.li.12.nu.25 71
Commoditas vſusfructus alienari & perdi ab uſufructuario poteſt,n.243 62
Commodans occupando rem à ſe commodatam non incidit in pęnam l.ſiquis in tantam.C.vnde ui,nu.185 60
Commodatario an concedatur remedium l.ſi quis in tantam.C.vnde vi, contca occupatorem rei commodatę, nu.184 60
Commodatario ſpoliato iudicis officium cõceditur,n.52.97
Commodans interuerſa à commodatario poſſeſſione rei cõmodatæ eã ſponte occupare non põt,nu.187 60
Commodatarius recte expecitur contra extcaneum occopatorem,nu.188 60
Cõmẽdatari⁹,depoſitario & cõmodatacio ſimilis ẽ,n.39.96
Cõmendatarius titulum haber in commenda,nu.40. ibid.
Comendatarios expenſas facit & debita pecſoluit ex bonis commendæ,nu.42 ibid.
Commendæ noſtri temporis perpetuę ſunt,& ideo de fructibus ad libitum diſponit commendatarius,nu.42.ibid.
Commendã reuocare & cõmendatariũ ſpoliare quãdo poſſit pontifex maximus,n.43 ibid.
Commodatario & depoſitario an concedatur remedium.l. vltimæ.C.vnde vi,nu.94 84
Commodatarius & depoſitarius poſſidere non dicuntuc rẽ commodatam & depoſitam,nu.53 97
Compromiſſo antiquo ſi quid addatur nouũ cõſtitui,n.6.41
Cõpromiſſum nouum dicitur effectum ſi antiquo aliquid addatur vel minuatur,n.396 66
Conciliatio authoris in ca controuerſia an in cauſis ſummarie tractãdis neceſſario libellus ſit porrigẽd⁹,n.241. 106
Condictio indebiti an dño concedatur ad auocandam poſſeſſionẽ in aliũ tranſlatam indebite,nu.10. 34
Conductor iuſtam ob cauſam non reſtituens rem locatori à pœna.l. non ab re.C.vnde ui.excuſetor,n.4. 75
Conductoc conuentus remedio.l.conductores vel l. ſi quis conductionis.C.locati uel etiam le. non ab re.C. locati obijcere an poſſit dominij exceptionem,& ibi ſeptẽ declarationibus declaratuc q̃ſtio ipſa,nu.35 76
Condictio ex l.vlt.C. de pręt.pig. conceditur recuperanti poſſeſſionẽ pignocis,nu.44 79
Conductor iuſtã habet cauſã non reſtituendi rẽ conductã ſi cõductionis tẽpus adhuc nõ eſt finitum,n.22 76
Conductoc iuſtam habet cauſam reſtituendi rẽ conductam cũ timet ab alio ſibi fieri controuerſiã,nu.23 ibi.
Conductores non reſtituentes rẽ à ſe conductã vt rerũ alienarum occupatores tenentur. nu.24 ibi.
Conductor ad longum tempus ob impẽſarum cauſam rem iuſte retinere poteſt, nu.19 76
Conductor,& ſi ob non ſolutã penſionẽ expellitur, poteſt tamen impenſarum cauſa rẽ retinere,nu.20 ibi.
Conductor eo ipſo quod locatoci rem negat reſtituere eum ſpoliare dicitur,nu.3 75
Conductori ad longum tempus ſpoliato concedi interdictum unde vi,nu.68 11
Condictio indebiti ſecundum recuperandę poſſeſſionis remedium,nu.46 3
Condictio ex lege 30.anno.præſcriptione tollit,n.419.114
Conductor vel colonus quouſque debeat eſſe contumax in reſtituendo,vt in pœnã.l. non ab re.C. vnde ui incidat, num.29 76
Conductor allegando ſe rei dominum iuſtã non profert cauſam reſtituendi rem locatori,nu.5. 75
Conductor ob ſuperuenientem nouam cauſam poteſt recuſare cem domino reſtituere,nu.42. 77
Conductoc mutato locatoris titulo rem illi reſtituere iuſte recuſat,nu.43 77
Condictionem indebiti æquitate niti,nu.2. 33
Condictioni indebiti pro poſſeſſione recuperanda ot loc⁹ ſit quę concurrere debeant.nu.3 33
Condictionem indebiti remedium recuperandæ poſſeſſionis eſſe,nu.5 33
Condictio indebiti datuc cõtra recipientem quatenus eſt factus locupletioc.nu.13 34
Condictio ex lege unde ꝓueniat.n.5 125
Concluſio libelli in remedio reintegrandę qualis eſſe debeat,nu.247 106
Cõduci res ꝓpria poteſt ob ſolã poſſeſſionis cãm, n. 49.77
Concluſio ſola libelli ſpectanda eſt,nu.148 106
Concluſio libelli non ſpectatuc com actio generalis concurrit cũ ſpeciali,nu.249 ibid.
Conceſſo vno cenſentur ea conceſſa ſine quibus ad illud iam conceſſum pueniri non poteſt,nu.362 28
Concluſio non attenditur,ſed narratio in libello attenditur ob clauſulã ius & iuſticiam fieri,nu.250 106
Confeſſionem probationem pcobatam eſſe,& cęteras omnes probationes excellere,nu.217 19
Confeſſionis uim quouis publico inſtromento maiorem eſſe,num.218 ibid.
Confeſſionem admitti etiam ſi cæterę omnes probationes excludantur,nu.219 ibid.
Confraciæ ſeu diſciplinatorum congregatio eſt iure licita & pecmiſſa,nu.25 96
Condemnatus ſoluere, non poteſt dace fideiuſſorem de ſoluendo,nu.645 224
Confrariæ appellatio unde dicta,nu.26 96
Confeſſionem facere cem notoriã,nu.222 19
Conciliatio interpretum q̃o remedium ca. reintegranda 3.q.1.nouum eſſe oſtendatur,nu.12 95
Confeſſionem admitit contra præſumptionem iuris &de iure,nu.221 19
Confrarię multa opera miſericordię & pietatis exercent, nu.28 96
Confrarias viſitare tenetur epiſcopus, ſed contra paulo infra,nu.29 96
Confeſſio prędeceſſoris ſucceſſori nocere ſolet,nu.4. 245
Confiſcatio ſeu publicatio bonorũ patris, filiorum legitimam non comprehendit,nu.177 59
Confirmationem nihil noui tribuere.n.75 48
Coniecturæ quibus detegitur ſimulatio in arbitrio iudicis reſident,nu.388 69
Coniecturę quæ ſint,quibus coolijciatur per ſtatutum à pęna iuris communis eſſe receſſum,nu.389 69
Cooiunctus pręſumitur ſcire facta coniuncti ſucceſſiua nõ momentanea,nu.41 127
Connexitatis catione multa conceduntur quæ non aliàs, nu.375 28
Conſtitutio c.ſępe de reſtit.ſpolia.extenſiua interdicti unde vi eſt.nu.2 125
Conſtitutio.l.ſi quis in tantam.C.onde vi.eſt facta ad rigorem iuris conſeruandum,nu.30 54
Conſuetudo dicitur eſſe localis,nu.563 121
Conſtitutio.l.vlt.C.de acq.poſſ. an prodeſſe poſſit poſſeſſoci in quem poſſeſſio per ſolam clauſulam pręcacij trãslata eſt.nu.42 87
Conſtitutio.l.ſi coloni.C. de agricol.& cenſ.lib.11.nu. 14.
Conſtitutio l. ſi quis io tantam. C.vnde vi non habet locũ in pignore conuentionali nondum tradito,nu.102. 61
Conſilium quo vti poteſt iudex,cum negat uelle concedere remiſſorias per fraudem petitas,num.341 110
Conſtitutiones regni Neapolitani prouidens ſpoliato & contra milleſimum poſſeſſorem ſingularem cum titulo

&

& bonafide,nu.96 99

Conſuetudo vnius familiæ teſtandi & de rebus ſui certo modo diſponendi probabilis eſt nu.46 238

Conſtitutio l.ult.C.vnde vi,vna eſt ex poſterioribus quin quaginta Iuſtiniani conſtitutionibus,nu.1. 80

Conſtitutio.l.vltimæ.C.vnde vi remedium poſſesſionis re cuperandę continet,nu.2. ibid.

Conſtitutio.l.vltimæ. C. vnde vi extenſiua interdicti vnde vi,nu.3. ibid.

Conſtitutiones.l.conductores.C.locati. & l. non ab re.C. vnde ui.nu.3. ibid.

Conſtitutiones.l.conductores.C.locati.& l. non ab re. C. vnde vi,an extendantur,n.58. 77

Conſtitutio.l.inuaſor.C.vnde ui.an noua ſit, nu.5 43

Conſtitutio l.meminerint.C.vnde vi,nonum attolit ad re cuperandam poſſeſſionem remedium,nu.2 45

Conſtitutio.l.uls.C.de acq.poſs.an locum habeat in ona facti ſpecie beneficiaria,nu.58.

Conſtitutio.l.meminerint.C.unde ui.an locum habeat, cū quis ſponte ea pacto poteſt poſseſsionē ingredi, n.97.49

Conſtitutiones pontificum tunc laicos ligant cum alias eis ex alijs Cæſarum conſtitutionibus peccare permitteretur,nu.20. 95

Conſtitutio.l.vlt. C.ſi maior factus aliena ſine decreto ratum habue.an locum habeat cum alienatio eſt nulla defectu legitimitatia perſonæ, & ibidem quo res hæc intelligatur,nu.142 167

Conſtitutio.l.ult.C.de acquiren. poſseſ.an locum habeat cum agitur de recuperanda poſseſſione non neglecta ſed tradita à ſeruo uel colono,nu.17 87

Conſtitutio.l.ſi coloni.C.de agric.& cenſib.li.11. prouidet contra eum qui per malam fidem lucri ſpe ſeruum fugitiuum,recipit,nu.18. 71

Conſtitutiones titu.C.ſi maior factus aliena.ſine decreto ratum habue.an hodie ob iuris pontificij conſtitutionea abrogatæ ſint.n.187 104

Conſtitutio.l.inuaſor.C. vnde ui,quo tēpore ędita,n.1.42.

Conſtitutio.l.ſi quis in tantam.C.unde ui,quomodo differat à conſtitutione.l.ſi conſtiterit.C.finium regunde.nu. 332. 66

Conſtitutio.l.uniex.§.ult.C.de ſuffragio , quomodo differat à l.ſi quis in tantam.C.unde ui,nu.336. 66

Conſtitutio l.ultimæ.C.unde,ui, an inſtar interdicti unde ui uel interdicti,de adipiſcenda,ſit introducta,n.29. 81.

Conſtitutio l.vlt.C.ſi maior factus aliena. ſine decreto ratam habue.an locum habeat cum ſolus tutor vel curator rem minoris alienat,nu.175. 103

Conſtitutio.l.ſi quis in tantam.C.vnde vi habet locum contra deijcientem re ipſa,non contra eum qui deijcere credidis,n.197 64

Conſtitutio.l.meminerint,C.vnde vi,an locū habeat in pręlato inuadente nomine eccleſiæ alterius poſſeſſionem, num.96 49

Conſtantinus vir religioſiſſimus & leg.1.C. ſi per vim vel alio modo &c.promulgator,n.1. 40

Conſtitutio.l.ſi coloni.C.de agricol.& cenſ.lib.11.edita ut ſpoliato re animata eſſet conſultum,n.14. 71

Conſentire dicitur actui qui ad ſui detrimentum ſit, cum ...te nec contra eum poteſtatur,nu.18 218

Conſtitutio.l.Chriſtianis.C.de paga.quomodo differat à l. ſi quis in tantam.C.unde vi.n.334. 66

Conſtitutū generale operatur idem quod ſpeciale.n.27. 87

Conſtitutio.l.vltimæ.C.de acquir. poſſeſſ.an & contra clericos locum habere poſſit.nu.51 88

Conſilium animi præſumitur ex enormitate facti.n.30.251

Conſtitutio Iuſtiniani eſt.l.vlt. C. de prætorio pign.n.2.78

Conſtitutio.l.vlt.C.de prætio.pign.an locum etiam habeat in ſola detentatione. n.2. ibid.

Conſtitutio.l.ſi me & Titium.ff.de reb.cred. ſi certum per. ...on prouidet in caſu l.ſi coloni.C.de agric.& cenſ.li. 11. ...uni.6. 70

Conſtitutio.l.vlti.C.ſi maior factus aliena.ſine decreto &c. locum non habet,cum alienatio eſt ſimulata.n.182.103

Conſtitutio.l.vls.C.de acquir.poſſeſ.exorbitans eſt ex Ri... u & Tiraquelli ſententia ,nu.12 86

Conſtitutio.l.uls.C.de prę t.pigno.an locum habeat in pignore regali,& iudiciali.nu.15. 79

Conſtitutiones pœnales ob rationis identitatem extenſionem recipiunt,n.59 77

Conſtitutio.l.vlt.C.de acquir.poſseſ.an iuris antiqui correctoria ſit.n.10 86

Conſtitutio.l.ult.C.de acq.poſseſ.vna eſt ex quinquaginta conſtitutionibus Iuſtiniani,no.1. 85

Conſtitutio prouidēs in pignore cōuentionali cuius meminit.l.ult.C.de prę t. pign.quæ ſit & quo loco collocata.n. 12 78

Conſuetudo ęqua reuocari debet cum iniqua eſſe incipit, nu.28 247

Conſtituente mortuo,conſtituti uirtus extinguitur.numero.38. 87

Conſtitutio.l.ult.C.de acquir.poſſeſ.an locum habeat,tam pro poſſeſſione rei mobilis,quàm immobilis,n.14 86

Conſtitutio.l.vlt.C.de acquir.poſſeſ.an locum habeat contra eū qui nomine vnius deinde nomine alterius ſe poſſidere conſtituit, nu.40 87

Conſtitutio.l.vlt.C.de nouatio.ſtatuto non poſſe immutari,nu.380 68

Conſtitutio & remedium.l. ult.C. de acq.poſ.an extinguatur per mortem illius qui ſe creditoris uel alterius nomine ſe poſſidere conſtituit,n.64 89

Conſtitutū extinguitur per mortem conſtituentis,n.65.89

Conſtitutio.l.ſi coloni.C.de agric.cenſ.li.11.alias in Codice Theodoſiano eſt collocata ſub titu.vtrobi, n.10. 70

Conſtitutiones punientes uiolentos occupatores per uerba futuri temporis,priuant illos ſuo iure, n.70. 39

Conſtitutio l.ſi quis in tantam.C.unde ui.eos punit qui re ipſa occuparunt & occupata poſſident.nu.163 59

Conſtitutio.l.ult.C.de acqu.poſſ.an retinendæ uel recuperandæ potius remedium contineat,nu.3. 85

Conſtitutio.l.ſi quis in tantam . C.unde ui Theodoſij eſt, nu.3 53

Conſtitutio.l.ſi quis in tantam,aliquando ſpreta.Athlarici iuſſu vſus reſtituta,nu.4. 53

Cōſtitutio.l.ſi quis in tantam partim pęnalis & partim perſecutoria rei eſt,n.6. ibid.

Conſtitutio.l.ultimæ, C. de acquir. poſſeſſione quomodo poſſit prodeſſe primo poſseſſori conſtitutario & ſecundo cui reipſa tradita eſt poſseſſio,n.41. 88

Conſtitutiones nouę ſtatus Mediolani,ſub titulo de bonis ad cridas ponendis,an locum habeant contra iura iacentis hæreditatis, & ibi de ratione,no.45. 82

Conſtitutio ca.ſæpe de reſtit.ſpoliat.corrigit.l.tum à te.ff de ui,& ui arma.n.6. 125

Conſtitutiones Mediolani in titu.de bonis ad cridas ponēdis declarantur.n.107. 49

Conſuetudo Bulgari qua ſuit declaratum uxorem uſufructuariam à marito conſtitutam habere alimenta tantùm ſi extet filij,locum habet etiam in teſtamentis Iudæorū, num.290. 64

Conncaaq́,eſſe dicantur,n.377. 29

Conſtituto finito ius tū conſtitui, & poſſeſſionem non perdit conſtitutarius.n.67 89

Cōſtitutū naturalē poſſeſſionē & ciuilē tranſfert,n.25. 87

Conſtitutio noua an ſit,l.1.C.ſi per uim &c nu.4. 41

Conſtitutiones ex cap.reintegranda. 3.q.1.à quibus pontificibus unitæ & promulgatæ.nu.1. 94

Conſtitutiones canonum reintegranda. 3. q. 1.an remediū petitorum uel poſſeſſorium contineat,nu. 2 ibid.

Contractus ſub conditione, proprie contractus non dicitur,num.233. 26

Contrahens cum altero non ita de facili eum rei dominum credere,nu.21. 86

Contractus nullus ipſo iure quomodo à facto maiori dicatur conualidari & ratificari,nu.140. 102

Contumacia diluitur ob cauſam,nu.56 38

Cōtrouerſiæ uerbo tā iuris,quàm facti intellige, nu.285.24

Conſenſ ot patris in donatione cauſa mortis à filio facta,eſt ad filij perſonam integrandam,no.314. 109

Conſilium quo cautius iudex ſe gerere poteſt in concedendis uel denegandis dilationibus,nu.333. 210

Conſanguinitatis impedimentum ſi incontinenti poteſt probari, nō cōceditur ante oia cōjugis reſtitutio, nu.248.21

Conſilium iuriſprudētium excuſat in lite ſuccumbērem ne in expenſa condemnetur.num.27. 76

Conſilium quod in ſententia ex forma ſtatuti exigitur, nõ eſt expectandum ſi immineat periculum, nu. 53. 72
Conſequenti conceſſo concedi & antecedens neceſſarium, nu. 44. 42
Conuenticulæ & congregationis crimen ceſſat ſi cauſa ẽn currat aliqua, nu. 54. 38
Contradictio ſinę appellatione leuis eſt momenti. numer. 107. 17
Contractus qui celebratur vt res menſuretur, vel ponderetur, perfectus non dicitur re non menſurata, vel ponderata, nu. 19. 130.
Contrahens conditionem illius cum quo contrahit ſpectare debet, nu. 29 126
Contractu per legem commiſſoriam vel adiectionem reſoluto omnia reſtituit, nu. 425 32
Correctionem legum euitandam eſſe in dubio, & num. 387 nu. 385 68
Correctio legis non niſi expreſſe fit & maxima præfatione præmiſſa, nu. 387 69
Coraſius inconſtantiæ notatus, nu. 356 67
Correctio in dubio euitanda eſt, nu. 11. 86
Creditori an concedatur remedium ex l. ſi quis in tantam. C. vnde vi. contra debitorem qui rem loco pignoris datam per vim occupauit, nu. 197. 60
Credens iuſta ratione ſeruum vel colonum rei à ſe alienatæ dominum eſſe à vero domino remedio. l. vlt. C. de acquir. poſſeſſio. conueniri non poterit, nu. 23 86
Creditor vti an poſſit remedio. l. vltimæ. de acquir. poſſeſ. nu. 24. 87
Creditor pro dimidia crediti occupans rem debitoris dimidiam crediti amittit, nume. 38 37
Creditor occupans debitoris rem ex pacto conuento non amittit ius crediti, nu. 28. 37
Creditor vrbanitate iudicem poteſt adire, & ſi ex pacto liceat debitoris rem occupare. n. 29. 37
Creditor ſua culpa amittens pignoris prętorij poſſeſſionem reſtituitur adhuc remedio. l. vlt. C. de prætor. pign. nu. 3. 78
Creditor non incidit in pœnam. l. ſi quis in tantam. C. vnde vi. ſi ex iudicis licentia poſſeſſionem rei ſui debitoris occupet. nu. 210. 61
Creditor occupans debitoris perſonam an ius ſui crediti perdat, nu. 19 36
Credulitas iuſta vt excuſet à deducente debet probari. nume. 46 55
Creditori ex l. 1. C. ſi per vim vel alio modo ſuccurri an poſſit ſi abſens rei poſſeſſione quàm apud ſe cautionis iure habebat ſpolietur. nu. 21. 41
Creditor occupans rem fideiuſſoris ſui debitoris an ius perdat. nu. 40 37
Creditor occupans rem non debitam pro debita, an in pœnam. l. extat quod metus cauſæ, incidat. nu. 6. 36
Creditor occupando poſſeſſionem ex licentia & pacto debitoris non incidit in pœnam l. ſi quis in tantam. C. vnde vi. num. 208. 61
Creditor ſub conditione proprie creditur non dicitur. nume. 234. 62
Creditor occupans rem ſibi debitam ex licentia iudicis incompetentis an ius crediti perdat. nu. 8. 36
Creditor ſub conditione ius crediti perdit ſi pendente conditione rem debitoris occupat. nu. 23. 37
Creditor auferens rem pignoratam à debitore ſugitiuo non incidit in pœnam. l. ſi quis in tantam. C. vnde vi. nume. 207. 61
Creditor ſub conditione differt à creditore puro in materia indifferenti, & ſi eadem ſit ratio. nu. 24. 37
Credens viro bono, excuſatione dignus eſt. nu. 36. 82
Creditor dicitur poſſidere rem loco pignoris ſibi datam à debitore. nu. 198. 60
Creditor cõſtitutarius, non ad ſui ſed debitoris commodũ poſſidet, & ibi declaratur. nu. 37. 87
Creditor an iuſta aliqua cauſa poſſit excuſari, ne incidat in pœnam. l. extat. ff. quod metus cauſa. nu 48. 38
Credulitas vt excuſet à iuſta cauſa debet procedere. nu. 131. 58
Credulitas iuſta ipſo iure non excuſat occupatorem, ſed exceptionis ope. nu. 134. 58
Creditor occupans rem apud debitorem depoſitam, ius ſui crediti amittit. nu. 21. 37
Creditor deijciens debitorem è poſſeſſione rei ſibi pignoratæ an incidat in pœnam. l. ſi quis in tantam. C. vnde vi. num. 204. 61
Creditor occupans rem ſui debitoris an ipſo iure perdat ius crediti. nu. 66. 38
Credulitas iuſta excuſat. nu. 32. 81
Creditor recuperans poſſeſſionem pignoris, non recuperat vt in ſolutum ſibi cedat proprietas. nu. 6. 78
Crimen quod infert priuationem poſſeſſionis ipſo iure ſi ſpoliato obijciatur, is ante omnia non reſtituitur. nume. 330. 27
Criminaliter qui agit ad vindictam, vt delinquens ſtatuti pœna puniatur, agere iterum non poterit ut puniatur ex ſtatuto. nu. 399. 69
Crimen obiectum ſiue via inquiſitionis ſiue accuſationis non impedit ſpoliatum reſtitui vbi nouam extenſionem adiecimus. nu. 325. 26
Criminoſus qui ipſo iure fit beneficio priuatus, ſi ſpoliatus fuerit non reſtituitur ante omnia. nu. 137. 15
Credens viris probis & fide dignis excuſatur. nu. 17. 43
Cumulationem poſſeſſorij cum petitorio in remedio recuperandæ pendere à perſona actoris. nu. 213. 61
Cuneenſium conuentiones confirmauit Diuus Carolus Sabaudiæ Dux ex redditibus annuis ab illo opido percepiis, num. 121. 101
Curtij ſen. in conſ. 73. col. pen. Codex repurgatur, & eius doctrina declarata. nu. 368. 28
Culpa qualis eſſe poſſit vt creditori ſuccurſum ſit remedio. l. vlt. C. de præt. pign. nu. 8. 78
Curtij iun. conſ. 50. nu. 6. 7. exploſum. nu. 180. 103

D

Damnum quod quis ſua culpa ſentit alteri adſcribere non debet. nu. 96. 100
Damnum is pati dicitur qui fructus colligere non poteſt. num. 421. 32
Damnum is dicitur pati qui ſuo deſiderio non poteſt ſatisfacere. nu. 422. 32
Damnum datum vt emendetur, animalia licet retinere. nume. 182. 64
Debitor fugitiuus iudicis incompetentiam allegare non poteſt. num. 27. 37
Debitor ficte poſſidet & quoad quid rem pignori datam. num. 159. 60
Debitoris fugitiui bona occupans, quando ius ſui crediti amittat. num. 25. 37
Debitoris ſui filios detinens loco pignoris pro credito ius crediti perdit. nu. 20. 37
Declaratoriam eſſe neceſſariam, etiam cum pœna ipſo iure indicitur. nu. 308. 65
Declinatoriam qui tempore debito non proponit in iudicẽ conſentire videtur. nu. 30.
Declaratoria exigitur ſententia etiam tunc cum quis ipſo iure re priuatus eſt ob crimen. nu. 332. 27
Declaratio doctrinę multorum interpretum in remedio redintegrandæ. nu. 90. 60
Decretum nouum Sabaudiæ, & Pedemontium in titulo delle examinationi declaratur. num. 351. 110
Decretum nouum Sabaudiæ & Pedemontium in titu. delle citationi. §. non vaglia declaratur. nu. 118. 50
Decreto antiquo Sabaudiæ & Pedemontium de reſtitutione ſpoliatorum, ſuccurri ſpoliato quaſi poſſeſſione rei incorporalis, num. 84. 12
Decretum antiquum Pedemontium & Sabaudiæ prohibet Iudæos habere ſeruos Chriſtianos. nu. 294. 64
Decretum antiquum Sabaudiæ & Pedemontium de reſtit. ſpolia. vult cauſas ſpolij eſſe ſummarie tractandas. num. 237. 106
Decretum Sabaudiæ & Pedemontium ſuper feudorum alienationibus editum à Duciſſa Yollant, declaratur ex decreto Duciſſæ Blancæ. nu. 257. 63
Decretum nouum Sabaudiæ & Pedemontium in titulo delle eſſaminatione declaratur. nu. 347. 110
Decretum ſecundum quando eſt interponendum, non procurator, ſed poſſeſſor ipſe conueniendus monenduſque eſt. num. 75. 48

Decretum Pedemontium & Sabaudiæ titu. delle appellatione,reſ. dalle ſentenze,in quo poſſeſſorio iudicio loquatur.num. 33. 3
Decretum nonum Sabaudiæ & Pedemontium in titu. dello appellatione, & in quai caſi &c. admittit appellationem in cauſis poſſeſſorijs & quomodo.nu.329. 65
Decretum antiquum Sabaudiæ & Pedemontium ſub Rubr. quod clerici Ducales non trahant Ducales etiam ſubditos ad curias &c.declaratur.nu.124. 105
Decretum antiquum Sabaudiæ & Pedemontium de reſtitutione ſpoliatorum in qua ſpoliationis ſpecie loquatur.num.257. 107
Decreti Montis regalis,Neapolis,Papiæ & aliorum locorum in aliquibus inſecuta ſunt conſtitutionem, l. ſi quis in tantam.num. 8. 53
Decretũ Ducisſę Yolãt concedit feudi alienationem ob neceſſitatem,non alia cauſa.num.253. 63
Decretum antiquum Sabaudię & Pedemontium libr. 3.ſub Rubr.de donat.vẽd.& Rechatis &c.declarat.nu.157.102.
Decretum antiquum Sabaudiæ & Pedemontium libr.3.ſub Rub. Quitationes factæ p minores &c.declarat.158.ibi.
Decretum antiquum Sabaudię & Pedemontium libr. 2. de reſtitut.ſpolia. vult ſpoliatos re mobili eſſe reſtituendos.num. 198. 104
Decretum antiquum Sabandiæ & Pedemontium de reſtit. ſpoliat.prouidet ſpoliato quaſi poſſeſſione rei incorporalis.num.201. 104
Decretum nonum Sabaudiæ & Pedemontium ſub titulo de gli articoli probatorij.§. Et perche i rei &c.declaratur.num.335. 110
Decretum antiquum Sabandię & Pedemontium libr. 3.ſub Rub.de donationibus,venditionibus, &c. non habet locum in donatione remuneratoria.nu.164. 103
Decretum nonum Sabaudiæ & Pedemontium in titu. delle citatione.§. occorendo declaratur. nu.104. 49
Decretum quid ſit in genere & in ſpecie.num.143. 102
Decurio reſtitutus locum nõ ingreditur donec incerim electus officio illo fungitur.nu. 105. 74
Decretum præcedit cauſę cognitio vt antecedens neceſſarium.num.145. 102
Deciſiones conſilij Delphinatus vim legis in ea regione habere.nu.189. 18
Decius conſi. 84.declaratur.nu.190. 30
Defuncti poſſeſſio quomõ in hæredẽ continuet. nu.18.393.
Defuncti delictum cum illius morte non extingui ſi pœna indicta ſit pecuniaria vel de iure pontificio ibidem. nume. 159. 16
Delegatus mandati fines excedens vt priuatus dicitur procedere nu.22. 46
Delicta puniri Reipubl.intereſſe.nu.31. 9
Delictum quod eſt in committendo non multum à delicto quod eſt in omittendo differt.nu.155. 59
Delinquens in ijs quæ iure naturali prohibentur in dolo eſſe dicitur.nu.19. 54
Delinquens vnus indicatur impunis,ne alter Innocens detrimentum ſentiat. nu. 378. 29
Delinquentium bona licite lucrari poſſe.nu.128. 15
Delictum præſumitur cum actus à iure prohibitus celebratur.num.388. 112
Delictum quo quis ipſe iure ius ſuum perdit, debet eſſe deductum & probatum vt in ſimonia.nu.69. 39
Delictum non committit qui facit quod facere poſſe iuſte credidit,nu.369. ibid.
Delicta à familia commiſsa,voluntate domini,commiſsa dicuntur quando dominus ſcienter habuit viros nequam & deprauatos in familia,num.57. 10
Delictum ſine dolo commiſſum ſi pœniteat delinquens omnia extinguuntur,ibiq; declaratur,nu.157. 59
Delinquendi cauſam & occaſionem pręſtari non debere,nume. 243. 21
Detentor dicitur qui cauſa cuſtodiæ rem detinet, n.26.71
Detentio quid facti eſſe dicitur, nu. 27. 71
Detentatio occupatio appellatur,nu.28. 71
Detentori officio iudicis ſuccurritur,ſi animata res ab eo detenta occupatur & aufertur,num. 29. 71
Detentatio eſt ſola facti inſiſtentia,nu.64. 8
Deportatus reſtitutus interim à fiſco alienata non recuperat.nu. 110. 74
Dictio quolibet modo, vniuerſalis vim habet,nu.14. 41
Dictio quomodolibet modorum diſtributiui,num.15. 41
Dictio quouismodo vniuerſalis, nu.16. 41
Dictio quoquomodo vniuerſalis,nu.17. 41
Dictio quibuſcunque vniuerſalis,nu. 18. 41
Dictionis pleno iure & libere ampla ſignificatio nu. 15. 2
Dictio nullo modo negatiua omnis potentiæ,nu.6. 85
Dictio nullo modo quod idẽ dictio penitus operat,n.7.85
Dictio aliquid,in re minima verificatur,nu. 8. 85
Dictio, etiam,implicatiua eſt & ibi paulo poſt latè, nume. 255. 63
Dictio,alius, aliã,alium,ſimiles caſus oſtendi l.nu. 156.ibi.
Dictionis plerunque ſignificatio, nu. 91. 49
Dictionis rei ampliſſi.ſignificatio,nu.12. 2
Dictio,nec,eſt implicatiua,nu.70. 55
Dictio omnis,vniuerſalis eſt,num. 194. 104
Dictio,res,ampliſſimę ſignificationis,nu.195. ibi.
Dictio penitus,pręciſe naturam habet,nu.5. 85
Dictio,tunc temporis,demonſtratiua eſt,nu. 392. 114
Dictio protinus,illico,incõtinenti idẽ ſignificare, n.252 22
Differentia quæ inter conſtitutionem l. 1.C. ſi per vim vel alio modo & l.vltima C.qui legit perſo.hab.ſtan.in iudicio,nu. 34. 41
Differentia quæ ſit inter l. non ab re & l. ſi quis in tantam. C.vnde vi & inibi quatuor aſſignantur,num.63. 77
Defferentię ratio inter ſpoliatum à iudice & à priuato,nu. 29. 46
Differentiæ ratio,cur actio,quod metus cauſa detur contra ſucceſſorem ſingularem non interdictum vnde vi, nume. 78. 39
Dignitas ſeruum à ſeruitute non liberat,nu. 64. 72
Dilationem ad ſoluendum petens contractum ratum habere dicitur,num. 122. 101
Dilatio,ad faciendum probationes in remedio reintegrandæ denegari nunquam debet,ſi inde aliã ſequi poſſet dãnum irreparabile ibidem declaratur,nu.334. 110
Dilatio concedi poteſt ſpoliatori conuento vt extra locum iudicij teſtes exiſtentes examinari faciat ad ſui commodum, quando ſpoliatus agens nihil adhuc de iure ſuo probauit,num.324. 109
Dilatio ſpoliatori non conceditur ad examinandum teſtes extra locum iudicij,quando iam ſpoliatus ſuam intentionem probauit,nu.325. 109
Dilationes pro iudicis arbitrio ſolent concedi & denegari, & paulo infra declaratur,nume. 331. 110
Diſciplinati ſeculares ſunt & laici,ideo ſecularium exercitia tractare poſſunt,& vxores ducere,& paulo infra, nu. 31. 96
Diſciplinati non ſunt de iuriſdictione eccleſiaſtica, & ideo ſub Epiſcopo non conueniuntur,nu. 32. 96
Diſcipilinati quando confratriæ bona poſſint ad libitum diſtrahere, nu.35. 96
Diſpoſitionem vnam fauorabilem partim, & partim odioſam eſſe poſſe,nu. 33. 9
Diſpoſitionis præſuppoſitum vbi deficit ceſſat diſpoſitio, num.161. 59
Diſpenſatum ad actum celebrandum,cęteris ſolennibus obſeruatis diſpenſatum intelligi,nu. 23. 41
Diſueſtire,verbum,quid præ ſe ferat,nu.9. 251
Doctor reſtitutus ad collegium,locum quod ſui culpa amiſit,non recuperat ſi iam alter cooptatus fuit, nu.106. 74
Doctor è collegio inique excluſus ſi reſtituatur,priſtinum quem fuerat conſecuturus locum,conſequi debet, nume. 107. ibid.
Doctor ob ſui culpam lectura priuatus priſtinum locum iã alteri demandatum non recuperat,nu.108. ibid.
Doctor & ſcholaſticus quemadmodum expellere poteſt fabrum ferrarium qui impedimento eſt ne ſtudijs incumbat, ſic expellere poteſt diſciplinatos cum eorum uoce impeditur,nu.33 96
Doctorum interpretatio in l. vnica C.ſi de momen poſſeſ. fue.appella. declaratur,numero. 187. 18
Doctorum interptetatio in l.momentaneę C.qui legit.perſo.hab.ſtand.in iud.declaratur,nu.202. 19
Dolus præſumitur vbi ex actu bonorum amiſſio ſequitur, nu.175. 59

Dolus

Index

Dolus verus,& dolus præſumptus quis,nu.135. 101
Dolus doloſo prodeſse non debet,nu.10. 78
Dolus ex propoſito & re ipſa æquiparantur,nu.176. 59
Dolus de præterito poteſt remitti,nu.138. 108
Dolo carere dicitur qui paratus eſt de iure ſuo docere, nume.24. ibid.
Dolus debitoris, creditori non debet poſſe nocere, numer. 36. 87
Dolus ſemper cenſetur exceptus, & paulo infra declaratur, num. 178. 103
Dolus correi, in lucro correo non prodeſt,nu.381. 29
Dolus vnius quando cum dolo aduerſarij compenſetur, num. 167. 59
Dolus præſumptus ſufficit,vt ſit locus constitutioni l. vltimę C.vnde vi.nu 63. 83
Dolus vel lata ſi caſum procedit damnum paſſus non excuſatur,num.4. 79
Dolus quid ſit,nu.73. 39
Dominij exceptio vt impediat ſpoliatum ante omnia reſtitui non modo deduci, ſed & probari debet,nu.175. 17
Dominus recuperans ſeruum vel colonum ex diſpoſitione l.ſi coloni C.de agricol.cenſ.lib.11.actoris partes ſuſtinere dicitur,num.47. 72
Domino an ſua authoritate liceat ſeruum uel colonum fugientem capere, nu.48. 72
Dominij exceptio an agenti remedio condictionis indebiti poſſit obijci,nu.7. 33
Dominus poſſeſſionem à ſeruo introuerſam ſua authoritate poteſt recuperare,nu 30. 87
Dominij cauſam ad poſſeſſorium colorandum deductã non impedire ſpoliatum ante omnia reſtitui,nu.180. 18
Dominium ex poſſeſſione præſumptione probatur,& ibi declaratur,nu. 32. 76
Dominium quod ipſo iure tranſit in legatarium non verum ſed fictum dicitur,nu.223. 61
Domini in caſu l.meminerint C.vnde vi. qui eſſe intelligantur,num.89. 49
Dominus quanto tempore ſerui, uel coloni poſſeſſionem amittat,nu.129 74
Dominus cùm ſua authoritate ſeruum fugitiuum capere poteſt,an & aliena manu id exequi ualeat,nu.62. 7
Dominus feudi in alterum feudum transferre nõ poteſt ad primi Vaſſalli detrimentum, num. 81. 73
Dominium poſt violentiam acquiſitum non perditur ex cõſtit.l.ſi quis in tantam,nu.7. 53
Dominus ſibi poteſt ius dicere contra manifeſtum Prædonem, num. 121. 14
Domini & Vaſſalli reciproca obligatio,nu.78. 73
Dominii exceptionem,qua ratione locatori obiicere non poſſit conductor,nu.36 77
Dño rei nõ furi res furto ſubtracta reſtitui debet,n.59. 128
Donatio Eccleſiæ facta ob Prælati ingratitudinem non reuocatur,nu.102 57
Donationem ob ingratitudinem Prælati eo viuente Eccleſia perdit,n.121 57
Donatio regulariter nec cum decreto à minore celebrari poteſt,n.163 102
Donatio remuneratoria à minore nulliter facta per curſum quinquennii à die ætatis perfectæ conualidatur, num.160 102
Donatio remuneratoria exigit eaſdem ſolennitates quas cæteræ poſtulant,nu. 161 ibid.
Donatio propter nuptias an ſub diſpoſitione l.vlt. C. ſi maior factus aliena. ſine decreto ratum habuerit comprehendatur,nu.165 103
Donatio propter nuptias an neceſſario ſit conſtituenda, nume.166 ibid.
Dos ſi à viro, uxore mortua lucratur iuxta ſtatuti diſpoſinem,eam adhuc lucrabitur ſi per momentum temporis perdurauit matrimonium,nu.91 84
Dos a muliere mariti fauore alienari non põt, n 67 55
Dos non publicatur ob commodum quãdo in ea futurũ ſperat pater,n.88. 56
Dos nõ publicatur in quinque caſibus ex delicto mulieris, nu.80 56
Dubitans nec in bona nec in mala fide dicitur,n. 549 120
Dubitans ignoranti æquiparatur, nu.186 104

E

Eccleſia eſt cultrix diuinæ iuſtitiæ,n. 61. 10.& 126. 57.
Eccleſia tenetur reſtituere quatenus ex facto prælati ad eam peruenerit,nu.124 57
Eccleſia ſi priuilegium habet contra laicum,iudex eccleſiaſticus contra laicum poteſt conueniri,n,206 104
Eccleſia ex Prælati facto ius ſuum perdere poteſt, ſi lege. Pontificia ſic fuerit cautum,nu.119 57
Eccleſiæ bona non ad ſolum Prælati commodum ſed & pauperum ac fabricæ eſſe debent nu.108 57
Eccleſia quæ ſuo facto poſſeſſionem amiſit, iudicis officio eam recuperare poterit,nu. 16. 130
Emphyteutã ſpoliatũ interdicto unde ui reſtitui,n.75. 18
Emphyteuta ob canonẽ non ſolutum expulſus, ſe ſpoliatũ conqueri non poteſt,ibi tamen de ueritate, n.46 38
Emphyteuta propria authoritate expelli poteſt,ſi non ſoluit debitum Canonem,n.45 37
Emphyteutam naturaliter poſſidere,nu.76 11
Emphyteuſis eccleſiaſtica non publicatur, cæteris bonis ob delictum publicatis,nu.83 56
Emphyteuſis eccleſiaſtica ad extraneos non tranſit,n.82. 56
Emphyteuta conueniri non poteſt remedio l.conductores. C.locati & l.non ab re C.unde ui,nu.61. 77
Emptio & uenditio tres habet perfectiones, nu.127. 108
Emphyteutam non ſoluto Canone deijci non poſſe ipſo facto à poſſeſſione,quare deiectus reſtituitur.n.78 18
Emphyteutę hæres alienando rem emphyteuticam in pœnam non incidit,niſi probetur ſciuiſſe rem fuiſſe emphyteuticã,n.53 77
Emphyteuta alienando per temporis momentum domino irrequiſito ius ſuum non perdit,nu.90 84
Emptor rei furtiuæ eam domino reſtituere cogitur & pretio ſibi non reſtituto,n.32 127
Epiſcopus feudum retinet & Comitis dignitatem ac priuilegia,nu.68 72
Epiſcopus feudum non retinet,ſi per ſubſtitutum ſeruitiũ dño præſtare non poteſt,nu.69. ibid.
Epiſcopalis dignitas liberat ſeruum à ſeruitute,nu. 66 72
Epiſcopalis dignitas liberat à patria poteſtate.nu.321 109
Error iniuſtus cauſat bonam fidem,nu. 34 82
Epiſcopi generalis admonitio ut clerici omnes in habitu & tonſura incedant non ſufficit,nu. 110 49
Equum ſoliuagum occupans an incidat in pœnam l. ſi quis in tantam C.vnde vi.nu.281 64
Equum aberrantem licet occupare,n.283 64
Errãs iure dicitur in bona fide quo ad fructuum acquiſitionem,n.629 124
Errans in iure fructus ſuos facit,n.630. 124
Errans in iure ut fructus ſuos faciat errorem illum probare debet,nu.631 ibid.
Error qualis eſſe debeat ut excuſetur inuaſor.nu.14 43
Exceptio incapacitatis contra agentem remedio reintegrãdę ut reſtituatur ad poſſeſſionem beneficij obijci poteſt nu.436 114
Exceptio clerico agenti reſtitui poſſeſſioni beneficij non eſſe tonſuratum poteſt obijci,n.437 114
Exceptio non promotionis intra annum contra agentem reſtitui ad poſſeſſionem Parochialis & cante obijci poteſt, nu.438 114
Exceptio quod agens vt beneficio ſpoliatus, illud per ſolã ſignaturã ſit aſſecutus,& hactenus cum ſola natura poſſederit,obijci poteſt,nu.439 115
Exceptio quæ per calumniam obijcitur,& ſi alias legitima uidetur,reijci tamen poteſt nu.327 109
Exceptio per fraudem & calumniam oppoſita non impedit proceſſum,nu.328 109
Exceptio nullitatis per calumniam oppoſita proceſſum & ſententię executionem non impedit,nu. 329 110
Exceptio poſſeſſionis proprie à conductore contra locatorem obijci poteſt,nu.41 77
Exceptio cum eſt ad rei conſecutionem actionis naturam obtinet,nu.452 33
Exceptio ad rei perſecutionem perpetua eſt.nu.453 33
Exceptio ſpolij in exceptionis modum deducta perpetua ẽ, nu.454. 33
Exceptio idiomatis obiici poteſt contra ſpoliatũ agentẽ ut reſtituatur ad poſſeſſionem beneficii,nu.441 115

Exceptio

Exceptio cum eſt ad rei conſecutionem, actionis naturam obtinet, nu. 452. 33
Exceptio ad rei perſecutionem perpetua eſt, nu. 453. 33
Exceptio ſpolij in exceptionis modum deducta perpetua eſt, num. 454. 33
Exceptio idiomatis obijci poteſt contra ſpoliatum agentẽ vt reſtituatur ad poſſeſſionem beneficij, nu. 441. 115
Exceptio ætatis obijci poteſt contra agentem ad recuperationem poſſeſſionis beneficij, nu. 442. 115
Exceptio Reſeruationis ſpecialis obijci an poſſit contra agentem reintegrari ad poſſeſſionem beneficii, numer. 443. 115
Exceptio ſpolij loco actionis ſi datur, anno extinguitur, nume. 451. 33
Exceptio non probata cum ad eam probandam eſt dilatio conceſſa, diffinitiue non abſolutorie à iudicij ordine pronuntiatur, nu. 179. 18
Exceptio dominij obijci poteſt contra agentem remedio l. extat ff. quod met. cauſ. nu. 86. 39
Extenſio conceditur in exorbitantibus quę fauorem potius quàm odium habent, nu. 18. 95
Exceptio dominij obijci an poſſit cum in cauſis proceditur ſummarie & ſola facti veritate inſpecta, vt ex decretis Sabaudiæ, num. 477. 117
Exceptio dominij locatori obijci poteſt cum rem propriã conduxit conductor, nu. 40. 77
Exceptio dominij notoria locatori obijci poteſt, nu. 44. 77
Exceptio dominij ipſius agentis remedio reintegrandæ ab eo obijci an poſſit, nu. 472. 117
Exceptionem dominij proprij agens remedio reintegrandæ deducere & allegare an debeat, nu. 473. 117
Exceptio dolo facis petere, quod ſtatim reſtitues, an agenti remedio l. vltimę C. de acq. poſſeſſ. obijci poſſit, nu. 16. 86
Exceptio proprij dominij poteſt obijci contra agentem remedio cap. ſepe de reſtitut. ſpoliato. nu. 64. 118
Exceptio alia dominio inferior locatori per conductorem obijci non poteſt, nu. 37. 77
Exceptione de iure tertij non opponi, nu. 49. 10
Exceptio quæ poſſeſſ. annullet obijci an poſſit, vt probetur continenti ad impediendam reſtitutionem ante omnia, num. 244. 21
Exceptione dominij obijci non poſſe contra agentem poſſeſſionem ex triticaria actione, nu. 8. 14
Excommunicatio in Regno Neapolitano ex conſtitutione Regni non impedit ſpoliatum reſtitui, nu. 353. 27
Excommunicatio multis caſibus non impedit ſpoliatum ante omnia reſtitui, nu. 352. 27
Excommunicato non obſeruatur iuramentum fidelitatis, num. 91. 73
Excommunicati exceptio impedit ſpoliatum ante omnia reſtitui, num. 350. 27
Excuſſio principalis debitoris neceſſaria an ſit cum agitur contra tertium poſſeſſorem ex remedio l. vltimę C. de acquiren. poſſeſſ. nu. 28. 87
Excuſſio neceſſaria eſt debitoris, cum agitur contra tertios poſſeſſores in quos in fraudem creditorum alienata ſunt bona, num. 33. 87
Excuſſio neceſſaria eſt illo caſu debitoris principalis ſi caueatur generali ſtatuto in omnibus caſibus faciendũ eſſe extenſionem antequam ad tertios deueniatur, nu. 39. 87
Excuſſio neceſſaria non eſt cum contra tertium l. vltima C. de acquiren. poſſeſſ. remedium mouetur, nu. 7. 78
Excuſatur is qui dum conſuluit perittores, errauit tamẽ ob iuris ignorantiam, nu. 56. 76
Executorem Pontificis vel alterius nõ poſſe ordine iudiciario non ſeruato poſſeſſorem ſpoliare, nu. 51 47
Executionem is mandare poteſt qui exequẽdi ius habet nõ qui illo caret, nu. 47. 47
Exempla non reſtringere ſed declarare, nu. 37. 42
Exorbitare eſt à communis iuris regula deuiare, numero. 20. 8
Exorbitãs diſpoſitio, & correctoria quæ, & quõ inter ſe differant, num. 13. 86
Expreſſio caſus frequentioris vſus minus frequentem non excludit, nu. 12. 54
Expenſas & damna adhuc ſpoliatus conſequitur & ſi beneficio & rei dominio renuntiauit, nu. 305. 25
Expreſſio caſus ratione maioris frequentiæ non excludit minus frequentem, num. 91. 49
Extẽſio caſus veri ad fictum fauore animæ conceditur, num. 400. 30
Extenſio conceditur ſi eadem militat ratio, nu. 7. 36
Extenſio fit in correctorijs fauore animæ, nu. 9.
Extenſionem non concedi in interdicto vnde vi, nu. 19. 8
Extenſio in correctorijs conceditur fauore animę, numero. 15. 95

F

Facta de facto contra eum qui manifeſte in re nullum ius habet non reuocantur, n. 121. 14
Factum à ſeruo domini voluntate dicitur factum, ſi potuit dominus prohibere nec prohibuit, nu. 55. 10
Facta non præſumuntur, nu. 95 9
Falſarium literarũ Apoſtolicarũ beneficijs iure priuari, nu. 345. 27
Falſi crimen non impedire poſſeſſorium adipiſcendæ, & fortius recuperandæ, nu. 346. 27
Falſificans literas Principis cauſam amittit, nu. 348. 27
Falcidia & Trebellianica detrahitur de relictis factis conſrariæ diſciplinatorum, nu. 34. 95
Falſi exceptio per calũniã oppoſita reijci debet, n. 326. 109
Falſificans acta cauſam perdit, nu. 349. 27
Fames excuſat à furto, nu. 97. 73
Fauorabilis diſpoſitio an illa ſit, qua delictum aliàs impunitum exercetur, quod multipliciter declaratur, nume. 29. 9
Fauorabilis diſpoſitio an ſit vel odioſa indicãda, ſpectãdã eſſe illius perſonam in cuius fauorem vel odium ſit, nume. 28. 8
Fauorem operari nõ debet quæ in odium ſunt inducta, nu. 325. 65
Fauor an odium in cauſa inſeparabili præualeat, numero. 379. 30
Feuda in Sabaudiæ & Pedemõtiũ, ac Galliarum regionibus ad patrimonij inſtar an ſint, & an poſſint alienari, & ob Vaſſalli delictum publicari, nu. 551. 63
Feudi inuaſor an iuuet remedio l. inuaſor. C. vnde vi. n. 28. 43
Feudales conſtitutio cap. 1. in titu. conſtitu. feud. D. Lotharij, an Lotharij primi vel tertij potius ſit, nu. 236.
Feudum cui deferatur an domino directo vel vim paſſo, ſi p dt contingat ex violentia à vaſſalo commiſſa, nu. 246. 62
Feudi alienandi datam facultatem intelligi ſeruatis cæteris ſolennibus à iure requiſitis, nu. 56. 41
Feudum alienari poteſt ſine licentia comprehenſis in inueſtitura, nu. 259. 63
Feudi cõmoditas nõ ius violẽtiã paſſo acqri põt, nu. 260. 63
Feudi commoditas alienari poteſt, nu. 261. 63
Feudi commoditas in cauſam iudicati cedi põt, n. 262. ibid.
Feudatarius ſeu Vaſſallus ſpoliatus reſtituitur i interdicto vnde ui, nu. 90. 12
Feudi ius proprium domino defertur ſi illud ſuo delicto perdat Vaſſallus. nu. 247. 63
Feudi commoditas confiſcari poteſt, nu. 263. 63
Feudi ius proprium dicitur perſonale & à ſua cauſa inſeparabile, nu. 248. 63
Feudorum iura à Barbaris condita & compilata, n. 562. 120
Ferruminare quid ſit & ferruminatio, nu. 526. 119
Filius familias ſine patris conſenſu an in ſummario iudicio eſſe poſſit & paulo infra, num. 274. 107
Filius familiar ſine patris conſenſu an in iudicio reintegrandę poſſeſſionis eſſe poſſit, nu. 275. ibidẽ
Filius hæres vniuerſalis factus, ſed reſtituere rogatus rem vnam ex hæreditate poteſt eligere, & de ea ad libitum diſponere, nu. 216. 61
Filius familias ſine patris conſeſu poteſt donare bona caſtrẽſia, nu. 278. 107
Filius familias ſine patris conſenſu non poteſt donare cauſa mortis, num. 278. 107
Filius aduerſus patrem litem exercere non poteſt, nume. 280. ibidem
Filius qua ratione impediatur litem contra patrem habere, num. 281. ibid.
Fideiuſſor an dari poſſit de ſoluendis melioramentis facta liquidatione cum de executione ſententiæ agitur, nu. 570. 121

Fideiuſ-

Fideiuſſor idoneus non dicitur qui commodè conueniri nõ poteſt, ou.29.
Fideiuſſoris facto non liberatur principalis,num.41. 37
Fideiuſſor idoneus non eſt qui difficilis connentionis eſt, vt nobiles illi qui caſtra habent monitiſſima,nu.315. 26
Filius rem certam pro ſua legitima relictam ſponte occupa ee poteſt,nec in pœnam l.ſiquis in tantam C.vnde vi.incidit,num.230.
Filius familias cum vt alterius procurator in iudicio agit patris conſenſus non exigitur, n.307. 109
Filius etiam hęres vniuerſalis non occupat rem hęreditariã ex cauſa ſuę legitimæ ſi eam poſſideat alter,num.219.61
Filius in re certa hæres factus iure ſuæ legitimæ rem hæreditariam occupare non poteſt,num.220. 61
Filius familias ſtare poteſt in iudicio ſine patris conſenſu in illis caſibus in quibus ſtare poteſt minor ſine curatore, num.295. 108
Filius contra patrem litem habere poteſt ſuper Caſtrenſi peculio,num.282. 107
Filius contra patrem litem habere poteſt ſuper bonis adnẽtitijs,cum vſusfructus patri non acquiritur,nu.233. ibid.
Filius contra patrem litem habere poteſt,ſi pater proprietatem ex qua fructus pcipit euertit & dilapidat,n.284. ibi.
Filius familias regulariter illegitimam habet perſonam ſtãdi in iudicio ſine patris conſenſu,nu.298. 108
Filius lege naturę, & Ciuili ſub patria poteſtate eſt, num. 299. ibid.
Filius inſtitutus per verbum inſtituo an ius habeat occupãdi rem hæreditariam pro ſua legitima,nu.223. 61
Filius occupando rem hæreditariam ex cauſa ſuę legitimę an incidat in pœnã l.ſiquis in tantam C.vnde vi,n.215.61
Filius rem minoris valoris ſua legitima adhuc ſponte occupare non poteſt.nu.228. 62
Filius familias reputatur paterfamilias in cauſa peculij caſtrenſis,nu.317. 109
Filius familias abſente patre ſine illius conſenſu experiri poteſt vt poſſeſſionem recuperet,nu.318. 109
Filius familias ſine patris conſenſu experiri poteſt in Beneficialibus,num.319. 109
Filius fami. ratione Caſtrenſis peculij ſub patris poteſtate non eſt,num.304. 108
Filius familias ſine patris conſenſu ad recuperandam poſſeſſionem in iudicio eſſe poteſt num.427. 32
Filius in una quota inſtitutus & grauatus adhuc legitimam ex re vna eligere poteſt,nu.218. 61
Filius occupans rem patris iure ſuę legitimæ an incidat in pœnam l.extat ff.quod met.cauſa,num.37 37
Filium vendere poteſt pater cum fame laborat,nu.98. 73
Filius occupando poſſeſſionem patris in qua habet ipſe filius proprietatem illam perdit,nu.62. 55
Filius familias in iudicijs poſſeſſorijs ſine patris conſenſu eſſe poteſt, nu 428. 32
Fideiuſſoris factum, & factum principalis, eſt quid diuerſum,nu.42. 37
Filius familias cum agit vt recuperet poſſeſſionem Caſtrenſis peculij patris conſenſus non exigitur,nu.316. 109
Filius ſimpliciter ſine vi occupando rem hæreditariam pro ſua legitima an incidat in pœnam l. ſi quis in tantam C.vnde vi,num.229. 62
Fiſcum ius ſuum perdere ſi ſpoliator, & ſpoliatus ius ſuum adinuicem remittant,nu.280. 23
Fluminis vis & impetus inter caſus fortuitos enumeratur, num.26. 79
Forenſis qui refragante ſtatuto & ſuam perſonam inhabilitâte non poteſt immobilia acquirere ſic nec ęſtimationẽ conſequitur,num.293. 64
Formæ & ſubſtantiæ veteri ſiquid additur nouam conſtitui, num.5. 41
Forenſis prohibitus acquirere & poſſidere immobilia, ęſtimationem illorum an ſaltem conſequatur,nu.287. 64.
Fraus non præſumitur in eo qui donauit conſanguineo, & deinde deliquit,niſi præter conſanguinitatem concurrãt alia,num.46. 127
Franciſcus Aretinus laudatur,nu.48. 131
Fructus induſtriales conſumptus non tenetur nec etiã quoad æſtimationem reſtituere poſſeſſor bonæfidei ſine titulo,num.594. 122
Fructus induſtriales extantes tempore litis conteſtatę reſtituit poſſeſſor bonæfidei ſine titulo,nu.595. ibid.
Fructus induſtriales conſumpti poſt litem conteſtatam reſtituit poſſeſſor bonæfidei ſine titulo,num.596. ibi.
Fructus induſtriales quouis tempore malafide cõſumpti reſtituit poſſeſſor bonæfidei ſine titulo,nu.597. ibid.
Fructus induſtriales conſumptos ante litem conteſtatam reſtituit bonęfidei poſſeſſor ſi ex eis ſit factus locupletior tã in iudicijs vniuerſalibus,quã ſingularibus,n.598.ibid.
Fructuum valor,& æſtimatio conſideratur habita relatione ad tempus perceptionis,nu.599. ibid.
Fructus induſtriales ſuos non facit malæfidei poſſeſſor, num.601. ibid.
Fructus induſtriales reſtituendi cum melioramentis compenſantur,nu.600. ibi.
Fructus induſtriales etiam conſumptos ſuos non facit malæfidei poſſeſſor,nu.602. ibid.
Fructus induſtriales ſuos non facit malęfidei poſſeſſor qui poſſeſſori bonæfidei ſucceſſit,nu.603. ibid.
Fructus induſtriales etiam turpiter perceptos ſuos non facit malæfidei poſſeſſ.nu.604. ibid.
Fructus induſtriales ſuos non facit malæfidei poſſeſſor etiã ſi ex poſt titulum conſequatur,nu.605. ibid.
Fructus induſtriales culpa non perceptos debet reſtituere malęfidei poſſeſſor,nu.606. 123
Fructus induſtriales ſuos facit poſſeſſor malæfidei qui rem per annos 30.poſſedit, num.608. ibid.
Fructus naturales quomodo poſſeſſor ſuos faciat per lapſum triennij,nu.588. 122
Fructus naturales vt vſu capiat bonęfidei poſſeſſor probare debet ſe per triennium antequam conſumeret poſſediſſe,nu.589. ibid.
Fructus naturales ſuos non facit malęfidei poſſeſſor, nume. 590. ibi.
Fructus naturales ſuos non facit malæfidei poſſeſſor etiam ſi per triennium illos poſſideat,num.591. ibid.
Fructus naturales quo ſuos faciat is poſſeſſor qui ab initio fuit bonæfidei & ex poſt malę & econtra,nu.592. ibid.
Fructus induſtriales qui cenſeantur,num.592. ibid.
Fructus induſtriales ſuos facit poſſeſſor bonæfidei ſine titulo,nu.593. ibid.
Fructuum triplicem ſpeciem, alij duas alij quatuor eſſe dicunt, num. 576. 121
Fructus naturales qui,nu.577. ibid.
Fructus naturales ſuos facit poſſeſſor bonæfidei cum titulo,num.578. ibid.
Fructus induſtriales reſtituit poſſeſſor malęfidei qui effectus eſt bonęfidei nulla superueniente cauſa, nu.619.123
Fructus induſtriales non reſtituit ſucceſſor ſingularis qui malæfidei poſſeſſori ſucceſſit,nu,610. 124
Fructus naturales quomodo ſuos faciat bonęfidei poſſeſſor ſine titulo vel cum titulo inualido tamen,nu.580. 121
Fructus naturales iam conſumptos ſuos facit bonęfidei poſſeſſor cum titulo,nu.582. ibid.
Fructus induſtriales ſuos non facit malæfidei poſſeſſor qui poſſeſſori bonęfidei ſucceſſit,nu.615. 123
Fructus induſtriales quomodo ſuos faciat poſſeſſor ab initio malęfidei & ex poſt bonæ,num.616. ibid.
Fructus induſtriales ſuos non facit hęres qui poſſeſſori malæfidei ſucceſſit,nu.617. ibid.
Fructus induſtriales perceptos ex melioramentis à ſe factis ſuos facit malæfidei poſſeſſor,nu.609. 123
Fructus ſuos non facit poſt litem conteſtatam qui in iure errat,nu.637. 124
Fructus naturales errans in iure ſuos non facit,n.632. ibid.
Fructus induſtriales errans in iure tenetur reſtituere quatenus factus eſt locupletior,nu.633. ibid.
Fructus ſuos non facit qui erat iure reſiſtenti,nu.634. ibid.
Fructus ſuos non facit errans in iure cum ſcit ſe ob ſuum demeritum proprietate eſſe priuandum,nu.635. ibid.
Fructus naturales iam conſumptos ſuos non facit bonęfidei poſſeſſor cum titulo ſi ex eis factus ſit locupletior, num. 585. 122
Fructus & cęteræ acceſſiones ante omnia etiam ſpoliato reſtitui debent,nu.412. 31
Fructus pendentes inſeparabiles,& fundi partem dici,num. 46. 43

Fructus pendentes partem ſuppoſitiuam fundi non integralem eſſe,nu.47. ibid.
Fructus ſolo ſeparatos inter mobilia cōnumerari,n.48. ibi.
Fructus ſuos non facit errans in iure quando per ſententiã fuit declaratum titulum eſſe nullum,nu.638. 134
Fructus,qui percipi potuerunt non veniunt in reſtitutionem et cap.reintegrandę. 3.q.ea ſententia Rotæ Romanæ,num.11. 95
Fructus non æſtimantur vt ſemel percepti, ſed vt commouiter potuerunt percipi,nu.417. 31
Fructus qui percipi potuerunt cum reſtituendi ſunt ex cuius perſona ſint conſiderandi vel ſpoliatoris ,vel ſpoliati,num.414. 31
Fructus qui ſint reſtituendi ſpoliato agenti ex officio iudicis,nu.36. 131
Fructus dici conceſſos re principali conceſſa,nu.50. 42
Fructus non reſtituit malęfidei poſſeſſor ratione illius temporis quo fuit in bonafide quod & in foro conſcientiæ cōceditur. nu.14. 126
Fructus ſuos nō facit poſſeſſor bonęfide reſeruati,n.445. 115
Fructus dicuntur deductis impenſis,nu.574. 121
Fructus,& acceſſiones cum re ſpoliato reſtituuntur, n.6. 1
Fruſtra lex & diſpoſitio operari non debet,nu.262. 107
Furioſus vel mentecaptus inuadens vi poſſeſſionem alienam an incidat in pœnam.l.ſi quis in tantam, C.vnde vi , num.91. 56
Furtum & homicidium à ſeruo commiſſum,quando dicatur voluntate domini commiſſum declaratur,nu.59. 10
Furioſo dolus adſcribi non poteſt,nu.92. 56
Furioſus nullo caſu punitur ſi delinquat, nu 92. 56
Fugę ſuſpectus debitor quando capi poſſit,nu.26. 37
Furari rem propriam licere ſi iuris remedio eam conſequi non poſſumus,nu.313. 36

G

Generalis diſpoſitio caſus etiam priuilegiatos comprehendit,nu.83. 98
Genitiuus etiam poſſeſſionem ſignificat,nu.3. 94
Gladij ſignificatio multiplex & inibi quod pœnę genus oſtēdat,nu.354. 67
Glo.clemen. 1. in fine de cauſa poſſeſſ.& proprie. declaratur,nu. 196 18
Gloſæ & Salyceti multæ ſubuerſę rationes,nu. 303. 64
G.Sicinij diligentia in locuſtrarum copia abſumenda, nume. 38. 72
Gratianus Imperator rei militaris,& literariæ inſignis, num. 1. 45
Grauatus in vno in altero debet releuari & ibidem quomodo intelligatur,nu.80. 39
Genitiuus dominium oſtendit aliquando, & aliquando prælaturam,nu.51. 10

H

Habens authoritatem ingrediendi ſua ſponte poſſeſſionem neceſſe non habet mouetur facere poſſeſſore & ſi a iudice aſſociari petat, nu. 500. 49
abitãs vel vtens cænaculo illius poſſeſſor nō dicit,n.3. 129
ęres non reſtituitur ad poſſeſſionem qua iam teſtator viuens ſpoliatus fuit,nu.409. 31
rres ſub conditione ante conditionis euentum occupare an poſſit hęreditatem ita vt non incidat in pęnam l.ſi quis in tantam C.vnde vi,nu. 231. 62
eres ſub conditione proprie hæres non dicitur cum nō purificata conditione,nu.232. 62
redem conductoris excuſari ſi domino ſtatim rem locatã reſtituere negat,nu.16. 43
res defuncti repreſentat perſonam,nu.58. 77
reditaria res cum occupatur hæreditate adita an locus e conſtitutioni l.vltimæ,C.vnde vi,nu.49. 82
res intra annum defuncti ſpoliati nomine poteſt agere, t ante omnia reſtituatur poſſeſſio, nu.410. 31
edes violenti ſpoliatoris conueniri an poſſint remedio ſi quis in tantam,C.vnde vi,nu.299. 64
es ſuus & neceſſarius, qui cum defuncto moram trahe- e præſumatur defuncti facta ſciuiſſe ibi declaratur ſi legitime ętatis erat,num.54. 77
editaria res quomodo in nullius bonis eſſe dicatur, nu.. 40. 82
Hæres ſuccedendo poſſeſſori malæfidei quomodo à ſua perſona poſſit præſcriptionem incipere,num.618. 125
Hæres ex delicto defuncti conueniri ob id quod in eum peruenit,vel lite cum defuncto cōteſtata ibidem,nu.158. 16
Hęreditas iacens defuncti perſonam repreſentat, & quomodo,num. 44. 82
Hæres dominus dicitur adita hæreditate non tantum adhuc poſſeſſor,nu.50. 82
Hęreditas adita deſinit eſſe hęreditas,num.55. 83
Hęreditatis iacentis poſſeſſionem occupans an teneatur ea l.vltimæ,C.vnde vi,nu.38. 82
Hæretico iuramentum fidelitatis obſeruandum non eſſe, num.92. 73
Hæreticus beneficijs ipſo iure eſt priuatur, nu.340. 27
Hęreticum ſpoliatum ante omnia non reſtitui,nu.337. ibid.
Hæreticum nihil poſſidere poſſe,nu.338. ibid.
Hęreticum non defendi ex regula Cancellarię de triennali,num. 341. ibid.
Hæretici filium beneficia obtenta poſt patris hęreſim retinere non poſſe,nu. 342. ibid.
Hęretici filius ſuis beneficijs ſpoliatus ante omnia reſtituitur,num.343. ibid.
Hæretici filium beneficijs ipſo iure non priuari,nu.344. ibi.
Hermophrodita per vim alterius poſſeſſionem occupans incidit in pœnam l.ſi quis in tantam,C.vnde vi,nu.14. 54
Hoſpitalia ſeu Xenodochia loca ſacra religioſa dicuntur, num.23. 96
Hoſtium & Piratarum incurſus inter caſus fortuitos enumeratur,nu.41. 79
Homicida ex cauſa quando excuſetur,nu.51. 38
Hodie conſtat,hodie agatur,quis loquẽdi modus,n.258. 22

I

Iacobus Chiziola Iureconſ. Brixien. & eques diui Marci apud Venetos laudatur,nu.371. 28
Iacobus Cuiacius Iureconſ.laudatur,nu.144. 102
Ignorare quid ſit publice lata culpa eſt,nu 34. 127
Ignorantia non præſumitur in factis coniũctorũ,nu.40. ibi.
Ignorantia pręſumitur vbi non probatur ſcientia,nu.28. ibi.
Ioannes Cephalus Ferrariẽſis Iureconſ.laudat,nu.130. 101
Impedimentum ob quod iudex committit teſtium interrogationem actuario ea forma noui decreti Sabaudiæ, & Pedemontium ſatis probatur ex ſola iudicis aſſertione,& paulo infra declaratur,nu.352. 110
Immutata hodie multa in interdicto vnde vi,nu.9. 8
Impenſarum cauſa,iuſtè ſcripturæ à procuratore,& notario retineri poſſunt,nu.14. 76
Impenſarum exceptio etiam tertio obijci poteſt,nu.15. ibi.
Impẽſarũ cauſa etiam res eccleſię poſſunt retineri,n.16. ibi.
Impenſarum cauſa etiam oblata fideiuſſione de eis ſoluendis retineri res poteſt,nu.17. ibi.
Impenſarum cauſa etiam Caſtrum & oppidum refectum retineri poteſt,nu.18. ibid.
Impẽſarum exceptio etiam executionis tempore obijci poteſt,num.10. ibid.
Impenſarum cauſa alias retineri prohibitę retineri tamen poſſunt,nu.11. ibid.
Impenſę cauſa colligendorum fructuum à prædone,& quo vts malęfidei poſſeſſore deducuntur,nu.575. 121
Impenſarum cauſa res à malæfidei poſſeſſore retineri non poteſt,nu.21. 75
Impenſarum cauſa rem reſtituere locatori iuſte recuſat cōductor,nu.7. 75
Impenſarum cauſa iuſte retineri res poteſt,nu.8. ibid.
Immobilia iudicantur & illa quæ ſolo cohærent, quãuis ſui natura mobilia ſint,nu.41. 9
Inferiorem à ſuperiore , pendente appellatione ſpoliatum reſtituendum eſſe ante omnia,num.52. 132
Incidere in plagas quid,nu.384. 68
Incompetentia quacunque cauſa proueniens reddit iudiciũ nullum,nu.14. 36
Incontinenti aliquid probare quomodo intelligitur intra quod tempus,nu.253. 21
Incontinenti probari quid dicitur ea iudicis arbitrio à quo hoc totum dependet,nu.259. 22
Incontinenti dicitur aliquando infra vnam diem antequam ad actus extraneos deuertatur,nu.257. 22
Incontinenti recuperare amiſſam poſſeſſionem dicitur iuxta

ta qualitatem rei & perſonarum, num. 385. 29
Incontinenti dicitur aliquando infra tres dies nu. 255. 22
Indebiti condictioni renuntians eodem errore renuntiaſſe præſumitur, quo indebitum ſoluit, nu. 293. 24
Infamiam irrogat interdictum vnde vi, nu. 431. 32
Inferior cum ſuperiore idem eſſe non poteſt, nu. 4. 246
Infans quod agit ignorat, nu. 36. 54
Infanti delictum adſcribi non poteſt, nu. 37. 154
Infans pubertati proximus tenet, vt pubes effectus, n. 41. 54
Infans doli capax tenetur de delicto commiſſo, nu. 42. ibid.
Inno. in cap. ex parte de foro compe. declaratur, n. 113.
Innocentius III. Pontifex maximus multa præſtitit quibus mali mortalium mores reprimerentur, nu. 1. 125
Incorporalia quaſi poſſidens ſi in ea quaſi poſſeſſione ſe tuetur coniectus non incidit in pœnam l. ſi quis in tantam, C. vnde vi, nu. 272. 63
Inimicus repellitur ab accuſando, nu. 333. 27
Iniuriam qui remiſit, non damna, & expenſas remiſiſſe dicitur, nu. 307. 25
Incorporalia non poſſidentur, nu. 269. 63
Interdicto adipiſcendę laicus de poſſeſſione rei beneficiariæ maxime inter clericos non cognoſcit, num. 235. 106
In interdicto adipiſcendæ neceſſaria eſt cauſæ cognitio, & tituli colorati demonſtratio, nu. 223. 105

Intellectus multiplices in varia Iuriſconſultorum & Imperatorum reſponſa,

Ex Digeſto veteri.

L. ius ciuile de iuſt. & iure declaratur, nu. 9. 41
L. quæritur de ſtatu hominum declaratur, n. 15. 54
L. ſi duo, ff. ſi quis cautionibus, ſenſus, nu. 150. 58
L. 1. § 1. ff de rerum diuiſ. declaratur, nu. 39. 82
L. extat. ff quod metus cauſ., remedium ad poſſeſſionem recuperandam proditum eſſe, nu. 4. 36
L. 2. in fi. ff. quod met. cau. declaratur, nu. 42. 47
L. extat, ff. quod metus cauſa, an dolum vel ſolam temeritatem in occupatore exigat, nu. 71. 39
L. extat, ff. quod metus cauſam, & l. creditores ad l. Iul. de vi priua. quintum recuperandæ poſſeſſionis remed. & quo tempore, nu 49. 3
L. ſi cum exceptione, §. 1. ff. quod metus cauſa ſenſus, & declaratio, num. 145. 53
L. extat, ff. quod metus cauſa in quo violentię genere locum habeat. nu. 65. 38
L. vlti. §. vlti. ff. quod metus cauſa declaratur, nu. 88. 46
L. 3. §. ſcio de min. 25. annis, ſenſus, & intellectus, n. 126. 101
L. cum in ſol. 8. ff. ex quib. cauſ. maio. intellectus, nu. 399. 30
L. quod ſi minor, § ſcæuola, ff de mino. ſenſus, n. 114. 74
L. etiam. §. 1. de minor. & l. carmelia pia, de iure patrona. declarantur, nu. 327. 66
L. iam ex contractibus ff. de iudicij ſenſus, nu. 306. 108
L. ſi vnus, §. pacta vel ſi item ne experiar. ff. de pactis, litera ſenſus & declaratio, nu. 282. 24
L. inter omnes, ff. qui ſatiſda. cogan. declaratio, nu. 235. 62
L. ſi duo rei, ff. ſi quis cautio. intellectus, num. 380. 29
L. ad rem mobilem & l. ad legatum, ff. de procura. declaratur, nu. 43. 42
L. §. ; . vtrum in fi. ff. de mino. declaratur, nu. 72. 55
L. 1. §. vlti. ff. de eden. multiplex declaratio, nu. 82. 54
L. cum hæreditas. ff. de petitio. hæred. intellectus, n. 426. 32
L. ſin autem §. vltimo ff. de rei venditio. ſenſus, & intellectus, num. 528. 119
L. poſteaquam fundi poſſeſſor. ff. de rei vend. ſenſus, & declaratio, nu. 527. 119
L. ſi nauis §. vlt. ff. de rei vend & l. domum C. eo. intellectus germanus, & conciliatio noua authoris, nu. 420. 32
L. vtique ff. de rei vendica. exponitur, nu. 521. 119
L. is qui deſtinauit ff. de rei vendi. exponitur, nu. 142 15
L. vlti. ff. vſufruct. quemad. caue. intellectus, nu. 11. 34
L. ſiue autem, §. duobus, ff. de publicia. in rem actio, ſenſus & intellectus nouus multis aliorum reiectis, nu. 91. 99
L. 1 ff. ad l. Aquiliam declaratur, nu. 369. 68
L. noxali, ff. de noxa. actio. exponitur, nu. 308. 109
L. in hoc iudicium, §. vltimo, ff. communi diuidundo declaratur, nu. 61. 72
L. diuus, ff. de ſeruis fugiti. explicatur, n. 39 46
L. ſi me & Titium, ff. ſi certum petat. quartum recuperandæ poſſeſſionis remedium nu. 48. 3
L. ſi me & Titium, ff. ſi cert. peta. æquitate viri, ideo dari cum poſſeſſor poſſidet, titulo lucratiuo, nu. 2. 35
L. ſi me & Titium, ff. ſi cert. peta. quinque modis declaratur, num. 4. 35
L. ſi pro iure, ff. de cond. furtiua intellectus, nu 149. 58
L. poſt diem, ff. de lege commiſſ. declaratio, nu. 151. 58
L. bonæfidei. §. penul. ff. depoſ. litera, & ſenſus nu. 210. 24
L. qui p collusioné. §. vlti. ff. de actio. emptio. in qua actionis ſpecie loquatur, nu. 10. 119
L. cum autem. § vlt. ff. ad ædil. ed. intellectus, nu. 423. 32
L. fructus. ff. de vſuris declaratio ex Goueano &c. n. 564. 122
L. qui ſcit. §. vltimo. ff. de vſuris intellectus, nu. 613. 123

Ex infortiato.

L. vi itaque vxore, ff. ſolut. matr. declaratur, nu. 168. 59
L. & in totum. ff. de impenſ. in rebus dota. factis exponitur, num. 564. 121
L. per procuratorem. ff. de acquir. hæred. litera & ſenſus, num. 275. 23
L. domos. ff. de legatis primo intellectus, & declaratio, & dotalis literæ priſtino nitori reſtituta, nu. 553. 120
L. precia rerum. ff. ad leg. falcid. declaratur, nu. 418. 31
L. vbi pure & l. mulier §. ſed enim. ff. ad Trebellia. intellectus, & declaratio, nu. 565. 120

Ex Digeſto nouo

L. bonæfidei. §. in contrarium. ff. de acquiren. rerum domi. intellectus, & ſenſus, & inibi quomodo pugnent cum l. qui ſcit. §. vlt. de vſuris, nu. 614. 123
L. 1. §. ſi vir. ff. de acquir. poſſeſſ. in beneficialibus locum non habet, nu. 451. 115
L. 1. §. ſi vir. ff. de acquiren. poſſeſſ. declaratur multipliciter, nume. 452. ibid.
L. ſi rem mobilem. ff. de acquiré. poſſeſſ. declaratur, n. 15. 86
L. ſi de eo. § . vlti. ff. de acquiren. poſſeſſio. declaratur, num. 143. 16
L. qua rône. §. vlt. ff. de acq. poſſ. declaratur, nu. 22. 83
L. cœptam. ff. de vſucapio. declaratur, nu. 46. 82
L. 2. §. qui à me, & l. cum fundum de vi, & vi arma. declaratur, nu. 116. 14
L. quanquam in princip. ff. de aqua pluv. arcen. declaratur, num. 15. 36
L. cum fundum de vi & vi arma. nu. 126. 15
L. is cui §. quæri poterit. ff. vt in poſſeſſ. lega. ſenſus, & declaratio, nu. 13. 78
L. 1. §. deiectiſſe, & § . prætor ait, de vi & vi armata declaratur ibidemq́ intellectus, nu 407. 31
L. coloni ff. de vi & vi armata explicatur, nu. 117. 14
L. poſſeſſio quoque. §. 1. de acquiren. poſſeſſ. intellectus & declaratio. n. 395 30
L. poſſeſſio. de vſucap. intellectus, n. 396 30
L. 1. § quod autem ait præt. ff. de vi & vi arma. intellectus & declaratio, nu. 54 97
L. qui poſſeſſioné. ff. de vi & vi arma. declaratur, n. 86 84
L. ſi vi me deiecerit. ff. de vi & vi armata declaratur, numer. 140. 15
L. 4. §. ſi dominus. ff. de vſucapio. declaratur & exponitur, num. 127 15
L. cum à te. §. de vi & vi armata declaratur, n. 57 83
L. ſequitur. §. lana. ff. de vſucapio. ſenſus & declaratio, nume. 583 123
L. ſi hominem. ff. de vſucap. intellectus, n. 424 32
L. ſi is qui, §. ſi ſeruus, de vſucapion. litera & intellectus, numer. 110. 74
L. 2. ff. de ſalua. interd. declaratur, nu. 35 87
L. non eſt ſingulis, de regulis iuris intellectus & declaratio, num. 34 46
L. 3. in princip. ff. de libero homo. exhiben. ſenſus nouus & declaratio egregia, n. 381 68
L. quotiens. ff. de actio. & obliga. nouus ſenſus litera vera & intellectus, n. 372 68
L. 1. ff. vi bonorum rapto. ſenſus & intellectus. n. 373. 68
L. cum ex vno. ff. de acti. & obligat. intellectus & declaratio, nu. 374 60
L. quinque legibus. ff. de bonis damna. declaratur. n. 79. 65

L.

L.ſi falſus.§c.ſi iactum.ff.de furtis exponitur,nu.23. 81
L.qui cum vno.§.qui poſt.ff.de re militari,vera litera,& ſenſus & intellectus,nu.357. 67
L.2.ff.de appella.& l.ante ſententiam.C.quorum appella. non recipiat.intellectus & declaratio,nu.381. 25
L.de iure.ff.ad municipales declaratur,nu.39. 72
L.quod ſenatuſconſultum de iniurijs declaratur,n.350. 67
L.pœnę.ff.vi bono.rapto.& l.qui ea mente.ff.de furtis declarantur,nu.144. 58
L.Tirius.ff.de ſeruis exportãdis ſenſus & itellectus,n.58. 72
L.1.ff.vi bono.rapto.declaratur,nu.206. 61
L.ſi poſtulauerit.§.iubet.ff.de adulter.declaratur,n.76. 56
L.ſi certe.ff.de furtis explicata,nu.6. 70

Ex Codice.

L.iubemus nullam.C.de ſacroſan.eccleſ.declarat,n.181.57
L.Arriani §.vlti.C.de hæreticis declaratur,nu.376. 68
L.1.C.ſi aduerſus dona.intellectus,& declaratio,n.162.103
L.Cæterum de rei vendica.ſenſus,& intellectus,n.610. 123
L.1.C.vbi cauſa ſtatus & l.ſi ex poſſeſſione eo.declaratur, num.41. 72
L.dominum in fine.C.de rei vendic.ſenſus,& intellectus, num.516. 119
L.2.C.de patribus qui filios diſtraxe.remiſſiue declaratur, num.303. 108
L.vlti.C.qui legitimam perſo.hab.ſtaudi in iudicio intellectus,& ſenſus,nu.294. 108
L.ſi de poſſeſſione.C.vbi cauſa ſtatus aduerſus Accurſium, & cęteros nouo ſenſu illuſtratur,nu.42. 72
L.ſi ſeruus.C.de ijs qui ad eccleſ.confug.declaratur,& iniquam eſſe conſtitutionem exponitur,num.40. 47
L.vltima.C.ſi quis ignorans exponitur,num.176. 103
L.cum ancillas.C.de inceſt.nupt.declaratur,nu.75. 56
L.ſi conſtiterint.C.finium regundo.ſenſus & intellectus, num.333. 66
L.vlt.C.de probatio.intelligitur cum de pœna corporali, non cum de pecuniaria agitur,nu.395. 113
L.1.C.de infant.expoſit.intellectus,& ſenſus verus,num. 515. 118
L.dominus horreorum.C.locati caſus ſpecialis,nu.47. 38
L.ſi quis conductionis,& l.conductores.C.locati,remedium ceſſat cum actione ex locato agitur,nu.45. 77
L.ſi quis conductionis.C.locati locum non habet in contractu emphyteotico,& cæteris à locatione diſſimilibus,num.62. 77
L.ad probationem.C.locati exponitur,48. 77
L.ſi quis conductionis,C.locati quomodo differat à l.conductores C.locati & a l.non ab re,C.vnde vi,nu.6. 75
L.non ab re,C.vnde vi vndecimum recuperandæ poſſeſſionis remedium,& quo tempore inuentum,nu.55. 4
L.inuaſor,C.vnde ſeptimũ recuperandæ poſſeſſionis remedium,& quo tempore inuentum,num.51. 3
L.meminerint,C.vnde vi octauum recuperandę poſſeſſionis remedium,& quo tempore inuentum,num.52.fol.4. & num.53.
L.ſi quis in tantam.C.vnde vi,nouum recuperandæ poſſeſſionis remedium,& quo tempore inuentum,num.35.fol. 4.& num.37. 46
L.vltima,C.vnde vi,exponitur & declaratur,nu.474. 117
L.inuaſor & l.vltima,C.vnde vi,quomodo differat,nu.13.43
L.inuaſor,C.vnde vi,quam nouã induxerit vtilitatẽ,n.9. 43
L.vltima,C.vnde ui decimumtertium recuperandę poſſeſſionis remedium,& quo tempore inuentum,nu.57. 4
L.authoritate,C.unde ui declaratur,nu.52. 47
L.meminerint,C.unde ui,an de ſententia diffinitiua uel interlocutoria loquatur,nu.83. 48
L.meminerint,C.unde ui,nouo ſenſu aperitur,nu.23. 46
L.unica,C.ſi de momen.poſſe.fuerit appell.declaratur,& germanus ſenſus exponitur,nu 320. 65
L.1.C.ſi per uim uel alio modo ſextum recuperandę poſſeſſionis remedium,& quo tempore inuentum,nu.50. 3
L.quamuis C.de adulter.cum d.§.ſi quando uerſ.adulteram conciliatio,nu.353. 67
L.3.& 4.C.de ſepulchro uiola.noua declaratione illuſtrantur,num.375. 68
L.ult.C.de nouatio.late & pulchre nouis declarationibus illuſtratur,nu.377. 68
L.1.C.ſi per uim uel alio modo an procedat cum ſeruo poſſeſſore relicto ſpoliato,alter uero domini abſentis nomine uult recuperare,nu.19. 41
L.ulti.§.emptor,C.communia de fideicom.intellectus,& ſenſus genuinus,nu.508. 118
L.ult.C.ſi per uim uel alio modo declaratur,nu.54. 47
L.1.C.ſi per uim uel alio modo &c.an loquatur in uera poſſeſſione momentanea,nu.35. 41
L.ult.1.§.uerſi.neceſſitate,C.de bonis quæ liberis,intellectus ſenſus genuinus,communi aliorũ exploſo,n.309.109
L.1.C.ſi mancipium ita fuerit aliena intellectus,& declaratio,num. ibid.
L.ultimæ,§.ſin autem in ſecunda ætate.C.de bonis quę liberis ſenſus,& intellectus una Bartoli conſideratione improbata,nu.315. 109
L.1.C.ſi per uim uel alio modo in ſeruo loquens in pupillo an locum ſibi uendicet,nu.32. 41
L.1.C.ne rei dominicæ uel templo.ſenſus & intellectus,nume.71. 73
L.ultimæ,C.de prætor.pigno.duodecimum recuperandæ poſſeſſionis remedium,& quo tempore inuentũ,n.56. 4
L.1.§ ult.C.de annali exceptio.intellectus,& ſenſus genuinus,nu.312. 109
L.1.C.ſi per uim uel alio modo &c.in quo abſentiæ genere loquatur,nu.12. 41
L.ſi poſtquam,C.ut in poſſeſſ.lega.declaratur,nu.5. 78
L.ultima,C.de acqui.poſſ.decimumquartum recuperandæ poſſeſſio.remedium,& quo tempore inuentum,nu.58. 4
L.quàmuis,C.de adulter.abrogata an hodie ſit,& ubi de vero ſenſu & intellectu,nu.352. 67
L.1.C.ſi per uim uel alio modo &c.an in ui turbatiua uel expulſiua loquatur,nu.2. 40
L.nõ eſt dubium,C.de legatis diſpoſitio rigoroſa,nu.32.37
L.ult.C.ſi per uim uel alio modo ſenſus,& intellectus,nume.24. 46
L.1.C.ſi mancipium ita fuerit aliena.intellectus,& declaratio.num.59. 72
L.3.C.de bonis damna.declaratur,nu.69. 55
L.unica,C.quando liceat unicuique,ſe ſine iudicis licentia uind.declaratur,& exponitur.nu.41. 47
L.qui agros,C.de deſerto.lib.11.diſpoſitio hodie in Italia locũ non habet.nu.80. 84
L.1.C.ſi per uim uel alio modo explicatur ac nouo ſenſu illuſtratur,nu.10. 41
L.ult.C.de officio magiſtri officio.ſenſus,nu.100. 84
L.ſi quis ad ſe fundum,C.ad l.Iul.de vi publ.declaratio, num.27.
L.ſecunda,C.quod met.cauſa ſenſus,& declaratio,n.167.23
L.vltima C.de acquirend.poſſeſſ.multis modis perpenditur,num.9. 86
L.vltima C.de crimi.expila.hęredita.declaratur,nu.43. 82
L.1.C.ſi per vim vel alio modo declaratur,n.293. 108
L.vnicę C.de ſuffragio,ſenſus & intellectus,nu.337. 66
L.2.C.de caſtren.pecul.lib.10.declaratur,nu.74. 56
L.vitia C.de acquir.poſſe.declaratur,nu.152. 16
L.litibus C.de agricol.& cenſ.lib.11.declaratur,nu.39. 77
L.1.C.de accuſatio.declaratio & intellectus,nu.346. 67
L.vitia C.de acquiren.poſſeſſ.declaratur,nu.62. 128
L.1.C.quorum bono.;loqui in interdicto poſſeſſionis adipiſcendæ,nu.394. 30
L.ſi coloni C.de agricol.& cenſ.lib.11.declaratur,nu.19.71
L.miſſi opinatores C.de exact.tribut.libr.10.declaratio & ſenſus,nu.35. 46

Ex Authenticis.

Auth.Sacramenta puberum C.ſi aduer.vend.diſpoſitio ad caſum fictum extenditur,nu.401. 30
Auth.dos data C.de dona.ante nuptias intellectus ſenſus,& declaratio,nu.167. 102
Auth.vt liceat matri & auiæ,quæ eſt Nouella 117.de diuerſis capitulis &c.in princ.intellectus,& ſenſus illo Bar.reiectu,nu.315. 102
§.ſi quando verſ.Adulteram uero in auth.ut nulli iudicum ſenſus nouus,& intellectus,nu.351. 67
Nouella Iuſtiniani.91.ut primæ,& ſecũdæ dotis exactio,ſenſus,& intellectus,nu.168. 103

Ex Inſtitutionibus.

§.quod autem inſt.de uſucapio.declaratur,nu.15. 81

§.recuperandæ inſt.de interdict.declaratur,n.223. 20
§.penul.inſt.vi bono. rapto. perpenditur.nu.29. 54
§.vlt.inſt.vi bono.rapto.declaratur,nu.186. 60

Ex iure feudorum.

cap.1 §. ſi vaſſallus id finitur lex deinde incipiunt conſuetudines ſenſus & intellectus, nu.561. 121

Intellectus multiplices in varias Romanorum Pontificum Conſtitutiones.

Ex Decretis Pontificum.

Cap.reintegranda 3.q.1.in illis verbis quacunque conditione temporis &c. declaratur,nu.412. 114
Cap.1.3.q.1.ibi quibuſlibet ſenſus,& declaratio,nu.16. 95
Cap.vlt.3. q.1.declaratur,num.133. 15
Cap.2.3.q.1.declaratur,nu.10. 95
Cap.petiinus.11 q.1.intellectus,& declaratio,nu.214. 105
Cap. reintegranda 3.q.1.in illis verbis deiectis & ſpoliatis, intellectus,& declarat.nu.50. 97
Cap.reintegrandæ 3.q.1.poſſeſſionis recuperandæ decimũquintum remedium,& quo tempore inuentum,nu.59. 4
Cap.Eccleſia 3.q.2.ibi poſſeſſiones uel res,ſenſus & declaratio,num.51. 97
Cap.nullus 2.q.1.ſenſus,& declaratio,nu.25. 8
Cap.Prius 2.q.1.ſenſus & interpretatio,nu.26. 8
Cap.reintegranda 3.q.1.in illis verbis deiectis Epiſcopis declaratur,num.19. 95

Ex Decretis.

Cap.vlt.de ord.cogn.ſenſus. & interpretatio alia,nu.13. 8
Cap.in noſtris de conceſſ.præbea.declaratur,nu. 38. 46
Cap.vlt.de Iud.ſenſus & intellectus,n.217. 104
Cap.cum dilectus quod met.cauſ.in qua metus ſpecie loquatur,nu.395. 24
Cap.vlt. de ord.cogn.declaratur,nu.388. 30
Cap.literas de reſtit.ſpoliato. exponit nouo ſenſu,n.114. 54
Cap.cum olim de cenſibus expoſitum,nu.112. 37
Cap.contingit de dolo & contuma.intellectus,nu.404. 11
Cap.1 de reſtit.ſpoliatur,nu.161. 17
Cap.cum quis de reſtitu.ſpoliato. quo i caſu loquat,n.14.15
Cap.2.& 3.de reſt.ſpol.ſenſus,& intellectus,nu. 41.
Cap.ſæpe de reſtit.ſpoliato.declaratur,nu.9. 126
Cap.ſępe de reſtit.ſpoliato.declaratur,nu. 483. 117
Cap.querellam de electione noue declaratur,nu.88. 12
Cap.1.de reſtit.ſpoliato.nouo ſenſu declaratur,nu.50. 10
Cap.cum dilectus de ord.cogn.intellectus,nu.434. 32
Cap.porrò de diuor.ſenſus & declaratio,nu.123. 14
Cap.in literis in fine de reſtit.ſpoliato.ſenſus,& declaratio, num.124. 14
Cap.cum Eccleſia ſutrina de cauſa poſſeſſio,& proprie, declaratur,& exponitur, nu.396. 113
Cap.ſignificaſti de diuortijs exponitur,nu.118. 14
Cap.vlt.de ord.cogn.declaratur,nu.388. 30.71 & 23.
Cap.vlt.de ord.cogni.declaratio & ſenſus,nu.15. 8
Cap.conquerente de reſtit.ſpol.declaratur, & nouo ſenſu illuſtratur,nu.10. 46
Cap.cauſam matrimonij de offi.delegati explicatur,n.21.ibi.
Cap.ad falſariorum de crimi.falſi caſus ſpecialis,nu.347.27
Cap.in literis in fine de reſtit. ſpolia. in prędone improprie loquitur,nu.132. 25
Cap.literas de reſtitu.ſpoliato.intellectus,nu.310. 25
Cap.2.& 3.de reſtitu.ſpoliato.ſenſus declaratio, & conciliatio,num.265. 22
Cap.primi.de reſtit.ſpoliat.declaratio multiplex.ſubuerſa, ab authore tandem nouo ſenſu illuſtratur,nu.41. 10
Cap.vlt.de præſcriptio.declaratur,nu.424. 114
Cap.in literis in fine de reſtit. ſpoliat. ſenſus & intellectus, num.62. 97
Cap.ſæpe de reſtit.ſpol. recuperandæ 16. poſſeſſionis remedium quo tempore inuentum,nu.60. 4
Cap.cauſam il.s.qui filij ſint legit.ſenſus & intellectus, nume.213. 105
Cap.cum ad ſedem de reſtit.ſpol.ſenſus,& intellectus,& quo tempore æditum,nu.8. 95
Cap.ſępe de reſtit.ſpoliato.ſenſus & intellectus,nu.9. 126
Cap.1.de reſti.ſpoliat otũ experitur,& declaratur, nu. 29
Cap.cũ ad ſedẽ in fine de reſtiturio.ſpoli.exponitur,n.8. 125
Cap.ex inſinuatione de procuratn.illuſtratur,nu.25. 46
Cap.Sacris.§.vlt.de ſepul.intellectus,& declaratio,n.374 28

Ex Sextis.

Cap.q cõtra de reg.iuris in 6.declaratur egregie,nu.190.104

Ex Clementinis.

Clem.vnicę de cauſa poſſeſſ.& proprie.intellectus,& declaratio,nu.220. 105
Clẽ.vnicę de ſequeſtra.poſſeſſ.& fruct. intellectus, & ſenſus, num.221. 105
Clem.vnicæ de cã poſſeſſio. & proprie. ſenſus, & declaratio, num.382. 112
Interpretatio illa debet ſumi quæ à ſapientibus non poſſit reprehendi,nu.40. 54
Interdicto vtrobi, qui experiuntur, & actoris, & rei partes ſuſtineat,nu.34. 78
Interdictum vtrobi contra colonorum, & ſeruorum occupatores concedi ex Cyno,nu.33. 78
Interdictum quorũ bonorũ,bonorũ poſſeſſori tãtum conceditur,& adipiſcendæ poſſeſſionis remedium eſt,nu.51. 83
Interdictum, unde ui ob uiolenti poſſeſſoris improbitatem concedi,nu.146. 16
Interdictum uti poſſidetis contra clãdeſtinũ rei ſuæ poſſeſſorem dari,nu.147 16
Interdictum unde ui,non datur contra ſingularem ſucceſſorem,nu.150 ibid.
In Sabaudie & Pedemontio Regionibus libellus procedit ad recuperandam poſſeſſionem ſine appoſitione temporis ſpoliationis factæ,nu. 440. 32
Inuaſor quis proprie, nu.2. 42
Inuadere eſt in aliena irruere,nu.3. 43
Inuaſor proprie,& improprie,& improprie in caſu.l.inuaſor C.vnde vi,loquitur,nu.4. ibid.
Iniuriam alteri inferens non excuſatur,prętextu vel ruſticitatis vel ſexus vel militiæ,nu.20. 54
Interpretatio ſumit, ne fruſtra actus ſit factus ẽt in caſibus, qui ſtrictam interpretationem ſolam admittunt,nu.263. 107
Interdicto vnde vi,qua vtebantur in cauſa Athenienſes,n.2.7
Interdictum de ui armata,& ſine armis differentia, hodie ſublata quoad poſſeſſionis reſtitutionem,nu.7. 7
Interdicta adipiſcendę,& recuperãdæ duo continent pugnãtia,nu.30. 82
Interdictum unde ui,apud Romanos olim duplex,nu. 2. 7
Interdictũ vñ ui primũ recuperãdę poſſeſſiõis remediũ,n.45 3
Interdictum unde ui ad caſus olim fictos non extẽdi, hodie ſecus,nu.406. 31
Interdictum vnde ui utile datur contra occupantem incorporalia,nu.270. 63
Interdictum unde ui, quo reſtituitur uſufructuarius ſpoliatus,directum ſit vel vtile potius,nu.74. 11
Interdictũ retinẽdæ poſſeſſiõis dr ſũmariũ poſſeſſoriũ,n.30. 3
Interdicto unde ui reſtituitur ſpoliatus ante omnia,nu.11. 8
Interdictum unde ui quam irrogat infamiam nu. 95. 12
Interdictum uti poſſidetis i quibus ab interdicto unde ui differat,nu.188. 18
Interim interdictum apud Hiſpanos quod,nu.19. 3
Intruſio,titulum & poſſeſſionẽ annullat,nu.464. 116
In Regno Neapolitano ſpoliato agi conceditur ut recuperet poſſeſſionẽ ſine deſignatione tẽporis in libello,n.442. 33
In Regno Neapolitano ex conſtit. regni agitur contra quemcunque ſingularem ſucceſſorem ſpoliatoris,nu.151. 16
Inundatio maris prodigioſa anno 1099 nu. 27. 79
Inſignia familiæ, quæ honoris cauſa in Eccleſia à patrono habentur abradi ab alio non poſſunt, nu. 48. 97
Inſtitutus i re particulari, ſua authoritate rem occupare poteſt, nu. 35. 37
Inſtantia perempta nõ pereunt acta litis deciſoria,n. 230.20
Inſtantia perempta,pereunt,& acta,nu.229. 20
Inſtrumentum facere rem notoriam,nu.224. 10
Inſtrumentum rem claram, & notoriam non facere cum illi aliquid obijcitur,nu.225. 10
Inſignia familiæ in Eccleſia depictã habere poteſt eccleſiæ patronus,nu.47. 97
Iurans pro altero non fideiubere iuramentum ſeruare non tenetur omnino,nu.289. 24
Iuramentum an à pari cũ renuntiatione in cauſa ſpoliationis procedat,nu.290. 24
Iuriſdictiõis quaſi poſſeſſio an ſine tit.haberi poſſit,n.469 116
Iulij Pauli receptarum ſentẽtiarũ locus expoſitus,n.113 101

Iura-

Iuramentum quod ſine interitu æternę ſalutis poteſt ſeruari ſeruandum eſſe,& ibi declaratur,nu.288. 24
Iuramentum metu extortum ligat donec abſolutio cōceſſa ſit,nu.294. 24
Iuramenti vinculum aliàs indiſſolubile diſolui, ne ſcandalū ex obſeruatione oriatur,nu.322. 26
Ius offerendi an concedatur tertio poſſeſſori contra quē agitur remedio l.vlt.C.de acquiren.poſſeſſio.nu.60. 89
Ius offerendi cuicunque poſſeſſori conceditur,nu.61. ibid.
Ius offerēdi nō cōcedit̄ cōtra agētē rei vēdicatione,n.62. ibi.
Ius offerendi conceditur contra agentem ex remedio d.l.ultimę C. de acquiren.poſſeſſ.ſi aliter poſſeſſori non eſt ſuccurſum,num.63. ibid.
Iuriſdictio & priuato mandari poteſt,nu.46. 47
Iudæos chriſtianū mācipiū poſſidere non poteſt,nu.285. 64
Iudicij ordo qui ſeruādus i remedio reintegrādæ,n.202. 104
Iudex cōpetens quis ſit in remedio reintegrādæ,n.203. 104
Iudex competens eſt ordinarius rei conuenti,nu.204. 104
Iudex icōpetēs ꝓcedēdo dr̄,vt priuatus procedere,nu.17. 45
Iudex incōpetēs ſi ignorās ſuæ iuriſdictionis vires ꝓcedat ꝑ errorem potiuſquam per colpā dicitur lapſos,nu.18.ibid.
Iudex cōpetēs ſi nulliter proceſſit ſpoliaſſe dicitur,n.19.ibi.
Iudice cōpetēte defficiente defficit perſona & ordo,n.12. 36
Iudicis factum quomodo factum partis cenſeatur,nu.44. 46
Iudici incompetenti impune non paretur,nu.11. 36
Iudex ſatis ſuper oppoſita except. cognouiſſe dicitur ſi poſt temporis interuallum ad vlteriora proceſſit,nu.171. 17
Iudex dicitur ſuſpectus cum uia facti ꝓcedere cœpit,n.11.
Iudex extraiudicialiter procedēs dicitur,vt priuatus procedere,num.141. 58
Iudex delegatus in cauſa ꝓprietatis ſimpliciter nō taxatiue ſuper cauſa etiā poſſeſſorij cognoſcere poteſt,nu.368. 111
Iudex procedendo ad ulteriora tacite inter loqtur,n.268 17
Iuriſdictio iudicis extra territorium nullum eſt,nu.9. 36
Iudicium reintegrandę ſummarie tractari debet,nu.236.106
Iudex extraiudicialiter ſpoliās,vti priuat⁹ ſpoliare dr̄,n.8.45
Iudici reſiſti poſſe,cum vti priuatus agit,nu.9. ibid.
Iudex infert iniuriam ſpoliato quem, vt priuatus ſpoliauit actioneq; tenetur iniuriam,nu.10. 45
Iudicē ex ſuo officio non poſſe ſpoliatum ante omnia reſtitue re ſi paſſus is ſpoliat⁹ ſit cām dominij tractari,n.173.17
Iudicis officium ſubſidiariū recuperandæ poſſeſſionis remedium ultimum,nu.61. 4
Iudicis aſſertioni creditur cum ueriſimilis aliqua ratio concurrit,nu.355. 110
Iudicis officium petenti tantum concedi,nu.174. 17
Iudicem non poſſe licentiam concedere ingrediendi poſſeſſionem per uim,nu.33. 46
Iudicis arbitrium quod eſſe debeat, vt iudicet probationes ſufficere,nu.260. 22
Iudex laicus clericum compellere poteſt vt depoſitum reſtituat clerico depoſitum deponenti,nu.215. 105
Iudex laicus an poſſit cognoſcere ſuper poſſeſſorio rei beneficiarie,num.210. 104
Iudex ordinarius is eſt qui rei conuenti iudex eſt,nu.25.
Iudicis officio is ſuam recuperat poſſeſſionem, qui ex ſuo facto adhuc non perfecto recuperauit,nu.28. 130
Iuſdicere ſibi in cauſa propria licere ſi aliunde ſuccurſum non eſt,nu.312. 26
Iudex competens is dicitur vt uagabūdum prehendi iubeat in cuius territorio aufugit ille,nu.54. 72
Iudicis officium datur contra ſingularem ſucceſſorem, qui ſucceſſit in poſſeſſione,occupata lite pendente vel appellatione,num.26. 130
Iudicis officium datur contra ſingularem ſucceſſorem qui ſucceſſit ī poſſeſſione occupata,lite pēdēte vel appellatione,ēt nō ꝓbata ſcientia utij uel ſucceſſoris,nu.27. ibid.
Iudicis officio agenti ad recuperandam poſſeſſionem obijci non poteſt alterius ſpolij exceptio,nu.28. ibid.
Iudicis officio agenti ad recuperandam poſſeſſionem obijci non poteſt ultimę ſpoliationis exceptio,nu.29. ibid.
Iudicem teneri admittere cauſam dominij quę ad colorandum, & corroborandum petitorium deducitur quomodo procedat ibi declaratur,nu.181. 18
Iudicis officium locum habet in caſu l.2.C.de pretorio pignore,num.20. 130
Iudicis officium an concedatur colono,Inquilino commodatario,& ſimilibus,ut recuperent ablatam ab eis poſſeſſionem ſeu detentationem,nu.21. ibid
Iudicis officio agēti ad recuperādā poſſeſſionē ī beneficialibus tituli defectus exceptio,quādo obijci poſſit,n.32. ibi.
Iudicis officio agēti ad recuperādā poſſeſſionē obijci an poſſit exceptio ꝑſumptionē iuris contra eū eſſe,nu.33. ibid.
Iudicis officio ad recuperandam poſſeſſ.cum mouetur iudicij ordo non obſeruatur,nu.34. ibi.
Iudicis officio agenti, vt ius ſepeliendi recuperet an obijci poſſit exceptio,cadauer uexandum non eſſe,nu.37. 131
Iudicis officium an concedatur fructuario & illi qui annuos reditos emit,nu.23. 130
Iudicis officium ad recuperandam poſſeſſ. ablatam ſeu occupatam,lite uel appellatione pendente quod,nu.24. ibid.
Iudicis aſſertioni credit̄ cū uerisimilis rō cōcurrit,n.355.110
Iudicatum dicitur quod eſt diffinitum ab eo qui iudicandi munere fungitur & è contra,nu.10. 36
Iudicis officium an detur contra ſingularem ſucceſſorem vitioſum cum titulo oneroſo,nu.6.
Iuriſperiti conſiliū qui eſt ſecutus a delicto excuſat̄,n.28.76
Iuramentum quod egregię perſonæ præſtatur, ad illius domum deferendum eſt & illhic recipiendum,nu.360. 111
Iudicis officium quoad recuperandam poſſeſſionem datur equitate nititur,nu.4. 129
Iudicis officium obligationem non prēſupponit ueram, ſed ſolum quaſi,nu. 8. ibi.
Iudex competens quis dum adhuc non conſtat an dominus uel ſeruus actoris partes ſuſtineat,nu. 44. 72
Iudicis officium conceditur ſpoliato lite pendente,uel appellatione interpoſita,nu.5. 129
Iuramentum prēciſe obligat,nu.368. 68
Iudicis officium inſtar actionis datur,nu.9. ibid.
Iudicis officium an ei concedatur qui propria culpa, & facto poſſeſſionem amiſſit,nu.14. 130
Iudicis officiū cōcedit̄ ei, q ꝓprio facto poſſeſſionē amiſit ſi mō ei cōcederetur alias in integrum reſtitutio.nu.15.ibid.
Iudex approbare debet electionem quàm facit filius de re hęreditaria ſuæ legitimæ cauſa,nu. 17. 61
Iudicis officium non datur contra ſingularem ſucceſſorem ignoranter quouis titulo in re uitioſa ſuccedētē,n.11.129
Iudęi ex populo ſunt,nu.291. 64
Iudæus teſtādo inter liberos lege cōmuni uti pōt,n.292.ibi.
Iulij Clari Alexandrini laus,nu.249. 63

L

LAici contra clericos ſtatuere non poſſunt,nu.52. 88
Lęſæ maieſtatis crimen ceſſat in eo,qui cauſam aliquam ſic agendi habuit,nu. 52. 38
Læſæ maieſtatis factus reus bona omnia amittit, & ſpoliatus tunc non reſtituitur,nu. 334. 27
Legitimę in dubio fauendum eſt,nu.227. 62
Legitima incerta dicitur ante ſolutionem æris alieni,& hæreditatis diuiſionem,nu. 221. 61
Legitima in re una eligi an poſſit, nu.222. 61
Legitima filiorum non confiſcatur,nu.178. 59
Legitimatio perſonarum an exigatur in iudicio reintegrandę poſſeſſionis,nu.272. 107
Legitimatio perſonarum exigitur in quouis iudicio ſummario,num. 273. ibid.
Legatarius ſua authoritate occupans legatū hæreditate iacēte rē tenet̄ reſtituere,ſed occupatiōis euitat pęnā,n.48.82
Legatarius occupans rem legatam apud hæredem iam exiſtētē,ius legati perdit,ex l.non dubium C.de lega.nu.31. 37
Legatarius non perdit legatum,ſi ex teſtatoris voluntate rē legatam occupat,nu.33. 37
Legatarius teſtamenti executor legatam rem ſibi ſoluere iure,poteſt,nu.34. 37
Legatarius occupans per uim poſſeſſionem rei legatę an incidat in pœnam l.ſiquis in tantam C.vnde ui,nu.211. 61
Legatarius rem legatam occupans,non incidit in pœnam l.extat ff.quod metus cauſa,nu.30. 37
Legatum factum piæ cauſę,confratriæ ſolui poteſt,ſed contra paulo infra,nu.27. 96
Legis remedio non iuuatur,qui in eam commiſit, ibidem declaratur,quomodo procedat,nu.169. 59
Lex ciuilis ſi peccatum non continent, & canoni non aduerſetur etiam clericos ligat,num.55. 88
Lex Generalis ligat etiam clericos,nu.56. 88

Lex ſepiſſime vlterius declarando aliquibus in caſibus procedit, qui ad alios deinde nō trahūtur quia preter legē dicitur diſponere, num. 156. 22
Lex vna, declarat alteram, nu. 60. 72
Lex Longobarda abrogat, l. extat, quod metus cauſa, & an illa lex Longobarda legis vim habeat, nu. 5. 56
Lex Iulia de ui quomodo vim coerceret, nu. 6. 43
Lex ſpecialis quomodo, & quādo generali deroget, n. 340. 66
Lex poſterior ab antiqori ſępe declarationē recipit, n. 79. 84
Lex iniqua non eſt, cū ſe habet ad rēmodū, & onus, nu. 53. 88
Lex vna per alteram diſtinguitur, & declaratur, nu. 125. 14
Lex poſterior quomodo, & quando derog. t priori, n. 344. 67
Licentia data ingrediendi poſſeſſionem non intelligitur in dubio, vt per vim ingrediatur, nu. 224. 62
Lex communi gētiū vſui nota ignorari non debet, n. 342. 66
Libellus porrigendus non eſt, cum ſummarie cauſa eſt tractāda alij contra paulo infra nu. 240. 106
Libellus quomodo formetur in caſu l. ſi quis in tantam C. vn de vi, nu. 312. 65
Libellus porrigēdus an ſit i remedio reintegrādæ, n. 239. 106
Libellus, & litis cōteſtatio non eſt neceſſaria cum officio iudicis agitur ad recuperandam poſſeſſionem, nu. 35. 131
Libellus non eſt neceſſarius in patria Sabaudienſi & Pedemōtana cum ſpoliatus ſe reſtitui petit idq; ex antiquo decreto, num. 244. 106
Libellus in caſu l. ſi coloni C. de agricol. & cenſib. li. 11. porrigi an debeat, nu. 117. 74
Libellus in cauſa ſpoliationis non eſt neceſſarius Papiæ, ex ſtatuto 54. in ciuilibus, nu. 246. 106
Libellus in interdicto vnde vi fine temporis adiectione, non procedit, etiam reo non opponente, nu. 437. 32
Libellus in criminalibus ſolemnitatibus carēs ipſo iure nullus eſt, nu. 438. 32
Libellus in cauſis, quæ coram pretoribus villarum tractari ſolent, non exigitur, nu. 141. 106
Libri ſcholaſticorum ob æs alienum pignorari non poſſunt, ſicq; in eis ſicti executio, nu. 13 75
Libellū nō eſſe neceſſariū i cauſa ſummarij poſſeſſorij, n. 27. 2
Libelli forma, qua vti dēt filius vel libertus, cū poſſeſſionē à Patre vel Patrono occupatam, reſtitui petunt, nu. 55. 55
Libelli forma in medio l. vltimæ C. vnde vi, nu. 102. 84
Libelli forma qua ſit in caſu l. meminerint C. vnde vi, n. 81. 48
Litis conteſtatio in quouis poſſeſſorio iudicio eſt neceſſaria, nu. 254. 107
Litis conteſtatio neceſſaria non eſt in Sabaudiēſi, & Pedemōtana regione, qua vt ſpoliatus agit ex decreto antiquo de reſti. ſpolia. nu. 255. 107
Litis conteſtatio neceſſaria non eſt, vbi nec libellus exigitur, num. 256. ibid.
Litis conteſtatio in notorijs non exigitur, nu. 258. 107
Lite pendente vel appellatione, au graui crimine infamatus ſpoliari poſſit, nu. 42. 131
Litis conteſtatio nō exigitur cum Iudex ex officio procedit, nu. 266. 107
Litis conteſtatio neceſſaria non eſt, cum ſpoliatus agit Papię & illius ciuitatis ſtatuto 54. in ciuilibus vt tanquam ſpoliatus reſtituatur, nu. 267. ibidem
Literę illuſtrię nullū tribuūt i9 nouū i quouis caſu, n. 377. 112
Literæ Gratiæ ius tribuunt, nu. 378. ibid.
Locuplestior an in dubio quis cenſeatur factus, cum fructus conſumpti reperiuntur, nu. 586. 122
Locatori non licet ſua authoritate rem in tertium per conductorem alienatam recuperare, nu. 34. 87
Locum eſſe inacceſſibilem conſtare debet, vt poſſit concedi citatio per edictum contra exiſtentem in loco illo, & ibi praxis docetur, nu. 115. 50
Locator cū rē à cōductoris herede vult recuperare, hæredis ſcientiam rem eſſe ipſius locatoris probare debet, n. 52. 77
Locationis cōtractus, null9 detegit, ſi ex locato agat, n. 46. 77
Licentiam patri de filiorum bonis alienandis conceſſam, cęteris ſollennibus obſeruatis, intelligi, nu. 24. 41
Locupletari cum aliena iactura iniquum eſt, nu. 3. 35
Locatio cum legitime facta non eſt dominij exceptio locatori ulle obijci poteſt, nu. 38. 77
Locuſtarū edacitas iter caſus fortuitos enumeratur, n. 36. 79
Locuſtarum prodigioſa copia, ſub conſulatu Popilij Lenatis, & Publij, Aelij Liguris, nu. 37. 79
Locationis inſtrumentum dominium non probat, nu. 33. 75
Locus Ciceronis pro Cæcinna explanatus, nu. 5. 7
Locus Ciceronis in familiaribus expoſitus, n. 6. 7
Locuſtrarum ingens copia anno. 1542. nu. 29. 79
Litis conteſtatio neceſſaria eſt in remedio reintegrandę, nu. 253. 106

M

Magiſtratus vi occupans alterius poſſeſſionem an incidat in pœnam l. ſi quis in tātam. C. vnde vi, nu. 140. 58
Maior factus nunquam dicitur ratificaſſe, quæ geſta ſunt per dolum aduerſarij, dum minor eſſet, nu. 132. 104
Maior factus ratificans alienationem factam à ſocio communium bonorum non amplius reſtituitur, nu. 129. ibi.
Malafides præſumpta 30. annis purgatur, nu. 70. 83
Malafides an in ſingularem ſucceſſorem tranſeat, n. 621. 124
Malafide is contrahere dicitur, qui non obſeruatis iuris ſolēnitatibus contrahit, nu. 139. 103
Malafides in eo pręſumitur, qui ſine tit. poſſidet, nu. 33. 82
Mandans delinquit ſicte & improprie delinquit, nu. 408. 31
Mancipium Chriſtianum è Iudæi poſſeſſoris manu an violenter occupare liceat, nu. 284. 64
M. Aurelius Antonius, & Aelius Verus fratres Imperatores, Diui fratres appellantur, nu. 2. 36
M. Aurelius Antonius, quo tempore fuerit, & l. extat quod met. cauſa quando promulgauerit, nu. 3 36
Maritum uxore ſpoliatum non reſtitui ante omnia ſi ſubſit peccati timor ob cōſanguinitatis impedimentū, n. 318. 26
Marcus Antonius Natta iureconſultus laudatur, n. 139. 102
Maritus ſi ſtatuto prohibeatur uxori aliquid relinquere, nō prohibetur ſi quid per momentaneū erit relictū, n. 92. 84
Maritus rei dotalis dominus irreuocabiliter nō ē, n. 566. 121
Melioramenta voluptaria malęfidei poſſeſſor tunc detrahit, ſi ſine detrimento rei effici id poteſt, nu. 545. 120
Melioramenta quomodo deducat poſſeſſor, qui à principio fuit bonæfidei, & ex poſt malæfidei, nu. 546. 120
Melioramenta quomodo deducat poſſeſſor à principio malæ fidei, & ex poſt bonęfidei, nu. 547. ibid.
Melioramenta quomodo deducat poſſeſſor nec bonæ nec malęfidei, nu. 548. ibid.
Melioramenta neceſſaria deducunt detētatores, ut colonus. Commodatarius. Depoſitarius, nu. 550. ibid.
Melioramenta neceſſaria deducūt colonus, & emphyteuta ēt ſi ob nō ſolutam penſionem fuerit expulſi, nu. 551. ibi.
Melioramenta modicę impenſę etiam ſi neceſſaria ſint, non deducunt colonus, & emphyteuta, & commodatarius, & ſimiles, num. 552. ibi.
Melioramenta neceſſaria maximæ impenſæ non deducunt, colonus, emphyteuta, commodatarius, & ſimiles, n. 553. ib.
Melioramenta utilia non deducit detentator, ut colonus, emphyteuta, & ſimiles, nu. 554. ibid.
Melioramenta utilia non abradit detentator ut colonus, & ſimiles, nu. 555 ibid.
Melioramenta voluptuaria non deducit nec abradit detentator, ut colonus, & ſimiles, nu. 556. ibid.
Melioramentorum ęſtimatio fieri debet ſecundum tempus reſtitutionis rei, nu. 557. ibid.
Meliorationes uoluptuarias in re minoris factas, non abradit, nec æſtimationem conſequitur poſſeſſor bonæfidei cū titulo, num. 536. 119
Meliorationes neceſſarias deducit poſſeſſor malæfidei, & ſine titulo, nu. 537. ibi.
Meliorationes neceſſarias non deducit fur, & ibidem declaratur, num. 538. ibid.
Melioramenta neceſſaria non deducit poſſeſſor malæfidei, ſi ex eis dominus locupletior non eſt effectus, nu. 539. ibi.
Melioramenta utilia regulariter non deducit malæfidei poſſeſſor, ut æſtimationem conſequatur, nu. 540. 110
Melioramenta utilia per detractionem illa conſequi poteſt malæfidei poſſeſſor, nu. 541. ibid.
Melioramenta non detrahit nec æſtimationem conſequitur malæfidei poſſeſſor, ſi res melioramenta perijt, n. 542. ib.
Melioramēta cum deducit malęfidei poſſeſſor, an iudicis officio, uel per doli exceptionem illud, nu. 543. ibid.
Melioramenta uoluptuaria regulariter non deducit malęfidei poſſeſſor, nu. 544. ibid.
Meliorationes utiles deducit poſſeſſor bonæfidei, & cum titulo, etiam ſi fundus minoru ſit, nu. 533. 132

Melio-

Melioramentorum utilium ſolutionem non cōſequitur poſſeſſor cum titulo, & bonafide, ſi rei dominus ita eſt pauper, vt ſoluere non poſſit, nu. 523. 139
Melioramenta vtilia à poſſeſſore cum titulo, & bonafide poſſunt auferri, ſi rei dominus ob inopiam æſtimationem ſoluere non poteſt, num. 524. ibid.
Meliorationes vtiles nō deducit poſſeſſor bonęfidei, & cum titulo, cum per ferruminationē illæ factæ ſunt, n. 525. ibi.
Meliorationes vtiles deducit colonus, & ſi illas inſcio domino fecerit, nu. 529. ibid.
Meliorationes ſeu impēſas uoluptuarias quomodo deducat poſſeſſor bonæfidei, & cum titulo, nu. 530. ibid.
Meliorationes voluptuarias nō abradit poſſeſſor bonæfidei, & cum titulo, cum dominus illarum æſtimationem offert, etiam ſi aliter inter eos conuentum foret, nu. 531. ibid.
Melioramentorum volnptuariorum æſtimatio ſoluenda eſt omnino poſſeſſori bonęfidei, & cum titulo, cum alias dominus illa facturus fuiſſet, nu. 532. ibid.
Melioramenta neceſſaria deducit etiam Malęfidei poſſeſſor, num. 514. 118
Melioramenta neceſſaria, ſeu impenſæ quæ, nu. 500. 118
Melioramenta neceſſaria, ſi'a facit poſſeſſor bonæfidei, & cū titulo, nu. 501. ibi.
Melioramenta neceſſaria deducit emphyteuta, & vaſſalus, finito feudo, & Emphyteuſi, nu. 502. ibid.
Melioramēta perdit Emphyteota, & vaſſalus, ſi ob ſuum delictum Emphyteoſis, & feudum ab eis aufertur, nu. 503. ibi.
Melioramenta non deducit Emphyteota, & vaſſallus finita empbyteoſi, & feudo, cum pacto ita eēt cōuētū, n. 504. ibi.
Meliotamenta finita Emphyteoſi, & feudo quomodo æſtimāda remiſſiuè, nu. 505. ibid.
Melioramenra facta in fendo tranſeunt, ad fœminas, quę alias à feudi ſucceſſione prohibentur, nu. 506. ibi.
Melioramenta neceſſaria facta in re fideicomiſſo ſuppoſita detrahuntur, nu. 507. ibid.
Meliorationes voluptuariæ, in re deſtinata vendi factę, à dn̄o ſolui debent poſſeſſori bonæfidei, & titulato, nu. 533. 119
Meliorationes vtiles factas à bonæfidei poſſeſſore cum titulo cauſa colligendorum fructuum adhuc deducuntur, ſi nondum collecti ſunt fructus, 519. ibid.
Meliorationes utiles deducit poſſeſſor cū titulo, & bonafide ēt perēpta re meliorata, ibid. tamē declaratur, n. 520. ibi.
Melioramenta à ſe facta vel à ſuo prędeceſſore probare debet poſſeſſor, cum illa vult detrahere, nu. 567. 121
Meliorationes, ſeu impenſas vtiles, an deducat poſſeſſor bonæfidei cum titulo, nu. 517. 119
Meliorationes voluptuarias i re dotali factas nō abradit, nec ęſtimationē cōſeqꝉ poſſeſſor cū titulo, & bonafide, n. 535 ib.
Melioramentorum exceptio non retardat ſententiæ execucionem, aliter paulo infra, nu. 569. 121
Melioramenta neceſſaria ab amico beneficio poſſeſſoris facta, deduci ab ipſo poſſeſſore poſſunt, nu. 509. 118
Melioramenta uolnptuaria malæfidei poſſeſſor tunc detrahit, ſi ſine detrimento rei effici id poteſt, n. 545. 120
Melioramenta quomodo deducat poſſeſſor, qui à principio fuit bonæfidei, & ex poſt malæfidei. n. 546. ibid.
Melioramenta quomodo deducat poſſeſſor à principio malęfidei, & ex poſt bonæfidei, nu. 547. ibid.
Melioramenta neceſſaria ubi perierunt. Conſequitur poſſeſſor bonæfidei æſtimationem, nu. 515. 118
Melioramentorum neceſſariorum æſtimatio adhuc bonæfidei poſſeſſor conſequitur, ſi res meliorata perijt, ibidem tamen declaratur, nu. 512. ibid.
Melioramenta ſeu impenſæ neceſſariæ cauſa fructuum colligendorū à poſſeſſore bonæfidei nō deducuntur, n. 513. ibi.
Metus pſumptio ceſſat, ſi act⁹ corā ſupiore ſit geſt⁹, n. 266. 23
Metu factum tenet, donec ex edicto, quod metus cauſa, reſcindatur, num. 105. 13
Metu compulſus poſſeſſionem tradens ſuo facto dicitur ſpoliatus, num. 103. 13
Meum eſt, quod ex re mea prouenit, nu. 579. 121
Minor petens reſtitui in integrū, oſtēdere dēt ſe lęſum ſui facilitate, & dolo aduerſarij, & inibi, q̄uo ꝓtedat, n. 136. 102
Minor q factus maior dolū in cōtractu ab aduerſario adhibitū nouit, ſi n̄ cōtradiait, dolū remiſiſſe dicitur, n. 137. 102
Militum pœna cum cœperit immutari, nu. 361. 67
Militiæ ſchola olim fuit, nu. 98. 84
Militum pœnæ quę eum militiam deſerebant, nu. 358. 67
Milites olim neceſſarij, facti nunc uoluntarij quomodo id euenerit, ex Liuio, & cæteris, nu. 359. 67
Milites iurabant olim, ſe militiam non deſerturos, n. 360. ib.
Milites quo ordine in militia deſcriberentur, nu. 364. ibi.
Minor non reſtituitur ut inſtrumentum de falſo arguat, ſi iā ipſe inſtrumentum illud lacerauit, nu. 43. 55
Minor ſine curatoris authoritate recuperare poteſt poſſeſſionem, nu. 196. 108
Minorum bona alienari, vt poſſint quamplures ſolēnitates exiguntur, quæ inibi enumerantur, nu. 146. 102
Minor, qui ſuo facto poſſeſſionem amiſit iudicis officio eā recuperat, nu. 17. 130
Minoris alienatio titulo lucratiuo nulliter facta per curſum decennij à die ætatis perfectæ conualidatur, nu. 159. 102
Mereri, & commereri ſignificatio, nu. 169. 102
Minorem pupillum, & ſimiles idoneam habere ſtandi in iudicio perſonam, vt poſſeſſorio agant, nu. 38. 42
Minor vel popillus, qui adminiſtratorum facto ſua poſſeſſione ſunt ſpoliati, an adiuuentur remedio reintegrandę, ſi eſſecti maiores non contradixerunt, nu. 105. 100
Minor ſi effectus maior ignorauit vel dubitauit ſub qua forma olim à ſe fuerit celebratus cōtractus, non dicitur eum ratum habuiſſe, ex lapſu temporis, nu. 185. 104
Minoris delinquentis bona publicantur, & ſi alias alienari nō poſſint, nu. 78. 56
Minor reſtituitur, cum dat operam rei illicitę, quam licitam iuſte credebat, nu. 45. 55
Minor ſi ratū habuit quod ab adminiſtratoribus geſtum eſt cōqueri non poteſt in caſu. l. meminerint. C. un̄ vi. n. 93. 49
Minor non reſtituitur contra alienationem legitimè factam, ſed prętextu ætatis reſcindi poteſt, ſi effectus maior debito tempore non contradixit, nu. 110. 105
Minor reſtitutus beneficium iam alteri collatum non conſequitur, nu 104. 74
Minor delinquens in his quę iure veteri erant permiſſa, & tunc iure nouo prohibita, non punitur, nu. 38. 54
Miſus in poſſeſſionem ex edicto, vel Carboniano vel Diui Adriani poſſeſſore non vocato in ea poſſeſſione tamen cōfirmari poterit, nu. 99. 49
Mobilia occupans, an incidat in pœnam. l. ſi quis in tantam, C. unde vi, nu. 265. fol. 63
Modeſtinus temporibus Alexandri Seueri floruit, n. 347. 67
Moleſtię verbo tam iuris quam facti intelligi, nu. 284. 24
Momentanea acquiſitio non eſt in conſideratione, n. 87. 84
Momentum temporis eſt in conſideratione, cum de actus extinctione agitur, nu. 85. 84
Momētanea ſunt in cōſideratione, tū poſſūt prodeſſe, n. 93. 84
Monachū diſpenſatū vt teſtamētum valeat condere. cæteris ſolennibus obſeruatum diſpenſatum cenſeri, nu. 25. 41
Mulier in caſibus tantum expreſſis excuſatur ob iuris ignorantiam, nu. 13. 54
Multa parte non opponente concedi, quę non concederentur alias, nu. 164. 17
Multa conceduntur ob imminens periculum quæ alias non conderentur, nu. 52. 72
Mulieres per vim alterius poſſeſſionem inuadētes, an puniātur, ex conſtitut. l. ſi quis in tantam. C. vnde vi, nu. 9. 53
Morę purgatio non recipitur in delictis, quæ in faciendo cōſiſtunt, num. 146. 58
Moræ purgatio admittitur in delictis, quæ actum ſucceſſiuū habent, nu. 147. fol. 58
Morę etiam in pœnalibus conceditur purgatio ſi res ad priſtinum ſtatum poteſt deduci, nu. 156. 59
Molendinum inter mobilia enumerari, nu. 44. 9

N

NAuem inter mobilia connumerari, nu 32. 9
Negatiuę vis fortior eſt affirmatiuæ, nu. 4. 85
Negligentia permutantis beneficium cum altero accuſanda eſt, ſi is titulum non perquiſiuit, nu. 31. 127
Negligentia ex eo probatur, cum quis ad rem conſequendā remedijs opportunis vſus non eſt, nu. 24. 43
Negligentia poſſeſſoris debet eſſe probabilis, vt excuſetur inuaſor, num. 18. 43
Negligentiam, vt quid non formatum, ſenſu & intellectu non percipi, nu. 19. 43
Negligēs is dicitur, q nō facit quod facere oportuit, n. 21. 43

Negligentia in genere quomodo probetur,nu. 12. ibid.
Negligens, iure ſuo ſæpiſſime priuatur,nu.81. 84
Negligens multa fert incommmoda,n.26. 43
Negligentia non præſumitur,nu. 385. 112
Neceſſitati ſponte ſe eijcienti,alligãtiq; ſi ſuccurit, n.51. 42
Nominatio non conceditur conuento,qui cum vitio eſt,& ꝑ poſſeſſore habetur,nu.487. 117
Nix immoderata inter caſus fortuitos enumeratur.40. 79
Nominatio & ſi conuẽto,qui pro poſſeſſore habetur noceat, nõ tñ vero poſſeſſori abſenti detrimẽtũ adſerr.n.488. 117
Nominantis aſſertioni,ſe alieno poſſidere nomine,quomodo credendum, nu.407.
Notorium,& ſi releuet ab onere probandi,non tamen ab onere deducendi,& allegandi,nu.165. 17
Nominatio non admittitur , ſi iam conuentus tempore litis conteſtatæ ſe poſſeſſorem verum affirmauit,nu.490. 11~.
Nominationis exceptio declinatoria eſt,nu.491. 118
Nominatio ita in iudicio poſſeſſorio, vt in petitorio conceditur,nu.485. 117
Nominatio,quæ per calumniam fit reijcitur,nu. 494. 118
Nominans admittitur ad probãdũ ſe nomine alieno poſſidere,cum aliâs eius iuramento non creditur,nu.496. 118
Nonnm recuperandę poſſeſſionis remedium eſſe in conſtitutione l.ſi quis in tantam.C.vnde vi,introductum,nu.5. 53
Notoria ab onere probandi releuant,nu.263. 107
Notoriũ efficit,qđ corã duobus,vel trib.teſtibus fit,n.265.ib.
Notoria non poſtulãt ordinẽ nec ſolẽnia iudicij,n.260. 107
Notorium dicitur,quod celari non poteſt ,nu.261. 107
Noua authoris ratio cur ſeruus nomine domini abſentis poſſeſſionem recuperet,& fructus,nu.49. 42
Nouatio non coniecturis, ſed verbis fieri debet claris , & expreſſis,num.379. 68
Noua ab autho[illegible] ad l.ſi [illegible]aior,C, vnde vi, conſiderata vtilitatis,& praxi[illegible] 43
Nouerca [illegible] Patri à Priuigno non poteſt conueniri remedio.l.ſiquis in tantam C.vnde vi,nu. 59. 55
Noua authoris opinio,an occupans poſſeſſionem vacantẽ rei propriç teneatur ex l.vltima.C.vnde vi,nu 27. 81
Numero. i.matriculæ ſeu vexillationes,nu.363. 67
Numa Pompilius terminorum amatores,vt fures,& graſſatores puniri voluit,nu.349. 67
Numa Pompilius Patriam poteſtatem coarctauit,n.302.108
Nouatio ex ſecũdo actu inducit,ſi primæ repugnat,n.391.69
Nullitas cõtractus in caſu tituli , ſi maior factus alienã ſine decreto ratum habuit.lib.5.Codicis,vnde cauſetur,& quo modo,num.141. 104
Nullitas de qua incontinenti conſtare poteſt impedit ſententiæ executionem,nu.241. 21

O

OCcidiſſe ad neceſſariã ſui diffenſionẽ,ꝓbare dẽt,n.7.53
Occupator qui perfectè non occupauit ſi à ſuo aduerſario ſpoliatur,an incidat in pœnam l.ſi quis in tantam,C. vnde vi,num. 160. 52
Occupans ex cauſa, pœna aliqua eſt plectendus,nu.61. 38
Occupans poſſeſſionem rei hæreditariç , an teneatur ex conſtitutione l.vlt. C.vnde vi ,nu. 37. 82
Occupans incorporalia,an incidat in pœnam. l. ſi quis in tantam,C,vnde vi,nu.268. 63
Occupans pignus prætorium non incidit in pœnam . l.ſi quis in tantam.C.vnde vi,nu.201. 61
Occupans rem communem quando incidat in pœnam .l.ſi qs in tantam.C.vnde vi,num.236. 62
Occupatio ſingularium ab vniuerſitate ratificata,totam obligat vniuerſitatem,nu. 116. 57
Occupator poſſeſſionis rei mobilis vacantis excuſari an poſſit conſtitutio.l.vltimę.C.vnde vi,nu.14. 81
Occupator credens poſſidere,quomodo incidit in pœnam, l. ſi quis in tantam. C.vnde vi,nu.130. 58
Occupans rem ratione ſeruitutis,an incidat in pœnam. l. extat.ff.quod metus cauſa,nu.18. 36
Occupator prębendæ vacantis an teneatur ex conſtitutione. l.vltimę.C.vnde vi,num.74. 84
Occupãs poſſeſſionem alterius,quam propriam credebat tenetur ex l.vltima.C.vnde vi,nu.31. 82
Occupans poſſeſſionẽ vacãtẽ rei propriæ,an teneatur ex conſtitutione.l.[illegible]ti.C.vnde vi,nu.25. 81
Occupatio quo tempore facta eſſe debeat , vt locus ſit conſtitutioni.l.ſi quis in tantam.C.unde ui,nu.304. 95
Occupator violentus an ex diſpoſitione. l.ſi quis in tantam, C.vnde vi , priuetur ipſo iure uel per ſententiam iure ſuo,num.305. 65
Occupans per vim beneficium ipſo iure omni ſuo commodo priuatur.306. ibid.
Occupans poſſeſſionem vacuã, ſi eam amiſit, an teneatur ex l.vltima.C.vnde vi,& inibi declaratur,nu.61. 83
Occupator an in dolo eſſe debeat,ut locus ſit remedio,l.vltimæ.C.unde vi,nu. 62 . 83
Occupans agrum deſertum,an teneatur ex conſtitutione. l. vltimæ.C.vnde vi,nu.76. 84
Occupans agrum deſertum,biennio præſcribit.nu. 77. 84
Occupans beneficium reſeruatum adhuc incidit in pœnam , l.ſi quis in tantam.C.vnde ui,nu.275. 63
Occupans poſſeſſionem vacantem rei propriç. admittitur ad probandum de iure ſui dominij, ſi offerat probationes incontinenti,num.28. 82
Odij cauſa inducta fauorem non operantur,nu.183. 60
Oldradi & Saly. euerſa extenſio ad l . meminerint , C . vnde vi,nom. 88. 48
Oppoſita exceptione dominij cauſam cum poſſeſſ tractari non debere , ſi ad ulteriora procedat iudex appellandum eſt, num. 167. 17
Occupans proprium Caſtrum per vim, cum uia iuris ſuccurſum non eſt,non delinquit,nu.192. 60
Opinio Doctoris per tranſennam,& incidenter rem tractantis magnifacienda non eſt,nu.191. 18

P

PApiæ,& Montis regulis ſtatuto eſt cautum , hęres teneri iurare ſe illarum ciuitatum ſtatuta ſeruaturos, ibidẽ declaratur,num. 367. 68
Patris conſenſus in iudicio à filiofamilias agitando de iure poſitiuo exigitur,nu.597. 108
Pauli Pici rationes multæ euerſę,nu.225. 62
Patria poteſtas maioris roboris eſt in filios , quàm Domini in ſeruos,num.300. 108
Pater ius uitæ,& necis in filium ex Romuli lege accepit, nu. 301. 108
Pater qua cautela poſſit filios ſua ſucceſſione, & legitima fraudare.179. 59
Pater per fraudem bona dilapidans filijs non affert detrimẽtum,num.173. 59
Papiæ ex ſtatuto 54 . In ciuilibus ſpoliato eſt ſuccurſum , vt ſine deſignatione temporis factæ ſpoliationis , agat , ut reſtituatur,nu.441. 32
Patre uendente omnia bona in fraudem filiorum,cõſtare debet pecuniam fuiſſe ab emptore numeratam,nu. 180. 59
Patronus eccleſię poteſt habere honoris cauſa ſedem , & cathedram in eccleſia,nu. 46 . 97
Pater affectans priuari bonis ad detrimentum filiorum , occupando aliena,an incidat in pœnam, l.ſi quis in tantam. C.vnde vi,num.172. 59
Patria poteſtas in ſeptem conſiſtit,nu.285 . 107
Pater agere an poſſit actione.ex l . ſi quis in tantam C , vndè vi. contra filium , qui ſuam poſſeſſionem per uim occupauit , num. 61 . 55
Pater an uſumfructum aduentitiorum filij amittat, ſi per illatam à filio uiolentia,proprietas amittitur,nu.65 . 55
Patria poteſtas non impedit filij bona ob delictum publicari,num.85. 56
Pater non habet adminiſtrationem peculij filij in caſu auth. excipitur.C.de bonis mater.nu.86 ibid.
Pater ſpiritualis conuenire non poteſt actione ex l. ſi quis in tantam.C.onde ui,nu. 57. 55
Pactum de non moleſtando à iam ſpoliato factum eum ante omnia reſtitui impedire,num. 283 . 24
Pauli de Caſtro exploſa conſultatio,nu.475. 117
Paulus de Caſtro laudatus, vitium tamen illius nouum improbatum,ou.476. ibid.
Pariſius conſ. 107.nu.3.lib.2.declaratur,n.194. 18
Pariſius cõſ.60.nu.7.lib.3.declaratur,nu.195 . 18
Papiæ ex Ciuitatis ſtatuto conceditur appellatio in cauſis poſſeſſorijs, nu.330 . 66
Patria poteſtas in ſpiritualibus non curatur, nu.320. 109
Papinianus iuſſu Caracallæ Imperatoris occiſus,n.355. 67
Patris,& Patroni qũ icriminalib.cõſiderei reuorẽtia,n.54.55

Pater

Pater,& Patronus,filij,vel liberti,poſſeſſionem occupantes, an incidant in pœnam.l.ſiquis in tãtũ.C.vnde vi,nu.51. 55
Patientia,& tolerantia actus ſucceſſiui ratificationem inducit,num.128. 58
Peculium filij non publicatur,cum pater ſolam ſpem vſusfructus habet,nu.87. 56
Peculium aduentitium publicatur,ſi ex patris conſenſu liberam in eo habet adminiſtrationem filius,nu. 90. 56
Peculium caſtrẽſe,& aduentitium in multis differũt,n. 71. 55
Peccati ratio an militet tam cõtra vitioſum ſucceſſorem ab initio, quàm ex poſt,nu.21. 126
Petitorium eſt motum,cum petitum eſt rem plene, & libere reſtitui,num.14. 2
Petitio in quauis cauſa etiam ſummariè tractanda neceſſaria eſt,nu.243. 106
Petitoriũ iudiciũ,& poſſeſſoriũ,quãdo motũ dicatur,n.11. 2
Petitorium dicitur motũ ſi terrenum reſtitui petatur,n.19. 2
Petitorij iudicij extrema quæ,nu.10. 2
Petitorium,& poſſeſſorium duo iudicij genera,no.7. 1
Petitorium iudicium quid,nu.8. ibid.
Petitorium iudicium cum in rem eſt actio,nu.9. ibid.
Petitionis actoris formã ſpectãdã eſſe in agẽdi mõ,n.210. 19.
Petrus Stella.l.repetitio,nu.53 .de conditione indebiti,declaratur,nu.8. 34
Petitorium,& poſſeſſorium,vt iudicia diuerſa,non contraria ſunt inter ſe,nu.252. 105
Pęna caducitatis à domino emphyteutæ, qui debito tempore nõ ſoluit,ob canonis ſolutionem,ſine proteſtatione receptam,nu.158.declaratur,nu.152. 58
Pœna legis antiquę cum per nouam abrogatur, clare à legiſlatoribus ſolet exprimi,nu.375. 68
Pœnæ incompatibiles vbi imponuntur per nouam conſtitutionem,antiqua abrogatur,nu.390 . 69
Pœna contra uiolentum occupatorem an ſuperſit reſtituta poſſeſſione deiecto, nu. 314. 65
Pœna iuris cõmunis ſi à ſtatuto augeť,vel minuitur illa pęna ſtatuti dr̃ noua pœna,& attẽdẽda,obſeruadaq;, nu.393. 69
Pœnæ remiſſio in dubio non dicitur facta,nu.143. 58
Pœna l.ſiquis in tantam,C .vnde vi,cum pœna l.extat.ff.quod metus cauſa concurrit.aliquando ſed vnius electione altera ceſſat,no. 205. 61
Petitorium intentatum omitti an poſſit, & ad remedium reintegrandæ reuerti,nu. 381. 112
Petitorij cauſa reiecta poſſeſſoria à Principe committi poteſt,nu.371. 112
Pœna nõ dicitur remiſſa ob receptionem principalis debiti, ſi proteſtetur creditor ſaluum ſibi fore ius pęnæ,n.158. 59
Petitorium abſorbet poſſeſſorium,nu. 367. 111
Pœnæ exceſſiuæ vbi ſunt,vna alteram tollit,nu.391 . 69
Periculis vitæ,& amiſſionis bonorum ſe ſubijcere , quis non tenetur,nu.28. 251
Pœna cum delicto commenſuranda eſt, nu.39. 37
Perſonæ habilitas conſideratur ab initio , cum de re acquirẽda agitur,nu.15. 126
Perſona loquẽtis in gn̄rali ſermone nõ cõprehẽdiť,n.20. 213
Pœna duplici plecti quis non debet,nu.43. 37
Perperam aliquid agere,quid ſit,nu.109. 100
Permiſſio prohibitione fauorabilior eſt,no.363. 28
Petri Rebuffi lapſus,nu.101. 84
Perinde dictio,quid ſignificet,nu.36. 41
Poſſeſſorij reintegrãdę, & petitorij cauſa ex reſcripto ſimul commiſſa an iudex ad libitum poſſit ſuper ſolo poſſeſſorio procedere,nu. 363. 111
Poſſeſſorij cã neceſſariũ antecedere ad cãm petitorij, n. 364.
Poſſeſſio transfert probandi onus in aduerſarium,n.365. 111
Poſſeſſorij cauſa ratione ordinis ante cauſam petitorij tractanda eſt,nu. 66. 111
Poſſeſſorium iudicium momentaneum ad agendum alias inhabiles admittit, nu.33. 41
Poſſeſſorem conſtituendo procuratorem ad renuntiandum ſtatim poſſeſſionem perdere,nu. 274. 23
Poſſeſſionis adipiſcẽdæ,nõ retinẽdæ rõ ſpectãda eſt,n.10. 126
Poſſeſſio & quaſi poſſeſſio probandi onus in aduerſarium reijciunt,nu.43. 72
Poſſeſſio vacans ita furtiua,& vitioſa poſſit effici, vt vi poſſeſſa dici poſſit,nu. 21. 81
Poſſeſſorium adipiſcendæ quod,nu.34. 3
Poſſeſſorium retinendę quod,nu.35. ibid.
Poſſeſſorium recuperandę quod,nu. 36. ibid.
Poſſeſſio in interdicto retinendæ colorari poteſt per tituli deductionem,nu.360. 28
Poſſeſſorio agẽs ex interdicto vti poſſidetis ſi conetur reus ꝓbare dominiũ,q̃d cõtra deduci,& ꝓbari debeat,n.144. 16
Poſſeſſorij, & petitorij cauſa cognoſci poteſt ab eodem delegato ſi reſcriptum ſit generale,nu. 369. 111
Poſſeſſorij,& petitorij cauſa tractari ſimul ab eodem iudice poteſt partibus conſentientibus,nu.370. ibid.
Poſſeſſio vacans, quæ rectè dicatur,nu.4. 80
Poſſeſſionẽ vacuã,qui tradere tenetur,quõ eã tradet,n. 5. 80
Poſſeſſionem vacuã nõ tradit,qui minus tutã trãsfert,n.6. ibi.
Poſſeſſio plena,quæ,nu.7. ibi.
Plena proprietas,quæ,nu.9. ibi.
Poſſeſſio ſemiplena,quæ,nu.10. ibid.
Poſſeſſio vacare an dicatur, ſi antiquus poſſeſſor ciuiliter adhuc poſſidet , nu.11. ibid.
Poſſeſſor cũ titulo , & bonafide præſcriptionis exceptionem obijcere poterit contra agentem remedio reintegrandæ , & quanti temporis,nu. 425. 114
Poſſeſſio per negligentiã decem annorũ perditur,n.426. ibi.
Poſſeſſio rerum eccleſiæ ſolum ſpacio annorum,nu.427. ibi.
Poſſeſſor qui ex interuallo è manibus occupatoris poſſeſſionem recuperauit,an hoc remedio l.ſi quis in tantam.C.vnde ui contra occupatorem illum utatur,nu.166. 59
Publicari ſeu ſiſco deferri poſſunt , quæ in extraneos alienabilia ſunt,nu. 252. 63
Poſſeſſio antiqua an unius teſtimonio ſufficiat probare cum reintegrandæ remedio agitur,nu.410 .
Poſſeſſionem ſua negligentia perdens quomodo remedio reintegrandæ,& quando reſtituatur,nu.100. 100
Poſſeſſio cum proprietate nihil habet commune , ibi declaratur,nu.218. 105
Poſſeſſionis cauſa,& proprietatis connexa eſt,nu.219 . 105
Poſſeſſori deiecto, qui alterius nomine poſsidet actio nõ datur,ſed uero poſſeſſori cuiꝰ poſſidebatur noie,nu.198. 64
Poſſeſſor ſimul,& dominus ſi cum ſolo poſſeſſore concurrit præfertur,ut ei reſtituatur poſſeſſio,nu. 59. 83
Poſſeſſio vacua ſi ex ſecundo occupatore in primum perueniat , primo loco ſpoliato conceditur ante alterum reſtitutio,num.60. 83
Poſſeſſor ex conſtituto ſi à conſtitutario non admittitur ſpoliari dicitur,nu.405. 31
Poſſeſſor malęfidei,an remedio l.ſi coloni. C. de agricol. & cenſ.lib.11.experiri poſſit,nu.21. 71
Poſſeſſio à furioſo occupata antiquo poſſeſſori, ante omnia debet reſtitui,nu.95. 56
Poſſeſſione amiſſa quomodo indebitè eam ſoluenti conſultum deindeſit,nu. 12. 34
Poſſeſſionem nihil commune cũ dominio habere,n.364. 28
Poſſeſſione naturali tranſlata,transfertur,& ciuilis , & inibi declaratur,nu.43. 88
Præcarij natura eſt,ut finiatur ex cõcedẽtis volũtate,n.44. 88
Poſſeſſio naturalis an ſit penes creditorem ob clauſulã præcarij,nu.45. 88
Poſſeſſio cui reſtitui debeat,an primo,qui uacuam poſſeſſionem iam ingreſſus,vacuam reliquit,uel ei,qui ultimo loco vacuam amiſit,nu.56 . 83
Poſſeſſionem qui ſuo facto in omittendo amiſit, remedio reintegrandæ adhuc adiuuatur,nu.97. 100
Poſſeſſori,vel domino an concedatur remedium,l.ideſt ultimæ.C.de acqu.poſſ.ſiquis occupauit poſſeſſionem , quàm deſeruit colonus animorum reuertendi,nu.49. 88
Poſſeſſor antiquus ſi negligat apprehendere naturalem poſſeſſionem, à colono deſertam,& ab alio occupatam , an eã perdat, nec remedio.l.vltimæ.C.de acqui.poſſ.recuperare poſſit, nu. 50. 88
Poſſeſſor ſuſpicans poſſe repelli ſi ad poſſeſſionem non acceſſit,ut ſpoliatus dici an poſſit nu.139. 58
Poſſeſſionem longiſſimam iut acquirere poſſeſſori,quo aduerſus uerum titulatum poſſit ſe defendere,nu.301. 25
Poſſeſſor antiquus paſſus contra ſe ſententiam non dicitur aliquid innouare , dum ſuam poſſeſſionem continuat, num.49. 131
Poſſeſſor bonęfidei recuperans ſeruum uel colonum ſibi ablatum,qua actione experiatur,nu.31. 78

Poſſeſſori tantum non proprietario nec detentori conceditur remedium ex l. ſi quis in tantam. C. vnde vi. contra extraneum occupatorem, nu. 196. 60

Poſſeſſio ciuilis decennio perditur, nu. 25. 43

Poſſidere proprio nomine, qui poſſidet præſumitur, nume. 495. 118

Poſſeſſor quis ſit perquirendus, vt poſſit citari, cum mitti in poſſeſſionem petitur, nu. 103. 49

Poſſeſſionem antiquiorem probans in interdicto vti poſſidetis, non prefertur nouo poſſeſſori titulato, nu. 89. 99

Poſſeſſor ciuilis poſſeſſorem naturalem expellendo an incidat in pœnam l. ſi quis in tantam C. vnde vi, nu. 194. 60

Poſſeſſio locatoris prouanda eſt illius temporis, quo facta eſt locatio, ſi agitur remedio l. non ab re C. vnde vi, num. 34. 76

Poſſeſſorem mediatum remedio l. inuaſor C. vnde vi non conuenire, nu. 27. 43

Poſſeſſio in omnibus cauſis poſſeſſorij an vnius teſtimonio ſufficiat probari, nu. 411. 113

Poſſeſſio per ſolam famam probatur, Cum reintegrandæ remedio agitur, nu. 412. 113

Poſſeſſio vnius teſtimonio probatur, cum de ſummariſſimo poſſeſſorio agitur, nu. 413. 113

Poſſeſſor antiquus contra nouum ſine titulo malæfidei exceptionem obijcere poteſt, nu. 68. 83

Pontificem ob hęreſim deponi poſſe, nu. 339. 27

Poſſeſſorium momentaneum quod, nu. 35. 3

Poſſidere hodie præſumitur, qui & olim, & inibi vna interpretum reſtrictione reiecta, nu. 387. 112

Poſſeſſio trãſlata ex contractu cum minore geſto, condictione indebiti recuperatur, nu. 4. 33

Poſſeſſio ex contractu inutili quomodo trãsferatur, n. 5. 33

Poſſeſſorium iudicium ſummarium, & plenarium, nu. 24. 2

Poſſeſſio, cum uitio in poſſeſſorẽ peruenisse debuit, vt actio ni triticariç locus deinde ſit, nu. 5. 34

Poſſeſſio in beneficialibus ſine iure aliquo haberi poteſt, num. 450. 115

Poſſeſſorij Recuperandç extrema quæ, nu. 21. 2

Poſſeſſorij Retinendæ extrema quæ, nu. 22. 2

Poſſeſſorij Adipiſcendæ extrema quç, n. 23. 2

Poſſeſſione ſua priuari nemo debet ſine iudiciali cognitione, nu. 111. 13

Poſſeſſio tranſlata ex conſtituto dicitur vera, nu. 403. 31

Poſſeſſor rei ſuç conuentus vt ſpoliator, ſe tueri non poteſt, ſi cum uitio poſſeſſionem eſt adeptus, nu. 482. 117

Poſſeſſione antiquiori probata, noua præſumitur clandeſtina, nu. 384. 111

Poſſeſſio. dicitur motum ſi non moleſtari petitum ſit, num. 18. 2

Poſſeſſoriæ cauſæ omnes ſummaria tractandæ ſunt, nume. 238. 106

Poſſeſſio ex actu nullo transfertur, nu. 448. 115

Poſſeſſionis maximum eſt commodum n. 409. 113

Poſſidens diu poſt renuntiationem dominij à ſe factam reſtituitur ſi ſpoliari contingat, nu. 299. 25

Poſſeſſio rei legatæ non tranſit in legatarium à die mortis teſtatoris, vt tranſit dominium, nu. 214. 61

Poſſeſſio rei mobilis, vacare poteſt, vt poſſeſſio rei immobilis, num. 16. 81

Poſſeſſorium iudicium quid, & quando, nu. 11. 1

Poſſeſſio qualis qualis ineſt in hæreditate iacenti, nu. 41. 82

Poſſeſſor debet eſſe bonæfidei, vt præſcribat, in caſu tituli C. ſi aduerſus creditorem, nu. 72. 89

Poſſeſſorij cauſa de re ſpiritualis, ſpiritualis non eſt, & paulo infra declaratur, nu. 211. 104

poſſeſſionem antiquam probare ſufficit in cauſa ſpoliationis, etiam ſi ſtatutum veram exigat probationem, nume. 398. 113

poſſeſſor reuertens ad ſua poſſeſſionẽ, & non admiſſus, uti an poſſit beneficio l. ſi quis in tantam C. vnde vi, n. 135. 58

poſſidens per damnum apud Gallos defenditur contra agentem, vt ſpoliatum, nu. 432. 114

poſſeſſione antiqori ꝓbata noua pſumit clãdeſtina, n. 69. 97

poſſeſſionem confirmans ſpoliare non dicitur, nu. 355. 27

poſſeſſionem acquirere ſibi an debeat ſpoliator ut locus ſit Conſtitutio l. ſi quis in tantam C. unde ui, nu. 226. 62

poſſeſſionis continuationem prçſumi, nu. 207. 19

poſſidẽs olim mobilia nõ pſumit hodie poſſidere, n. 406 113

poſſeſſionem antiquam non ſufficit probare in beneficialibus, num. 407. ibid.

pignus conuentionale quod, nu. 16. 79

pignus prætorium quod, nu. 17. 79

pignus iudiciale quod, nu. 18. 79

pignus legale quod, nu. 19. 79

pignus legale non poſſidet creditor, nu. 20. 79

pignus iudiciale cedit in ſolutum creditori dominusq; is efficitur, ſi ei concedatur, nu. 21. 79

pignoris ſola detẽtatio cũ eſt apud creditorẽ ceſſat pçna, l. ſi quis in tãtã. C. vnde vi cõtra debitorẽ occupãtẽ, n. 203. 61

publiciani conueniri an poſſit, is ſucceſſor ei q ſucceſſit, qui conueniri alias poterat, nu. 75. 98

pupilli, uniuerſitas, & ſimiles tenentur reſtituere, quatenus ad eos adminiſtratorum facto peruenit, nu. 115. 57

pupillus reſtituitur ob iuſtam cauſam, cum alienam poſſeſſione per uim occupauit, nu. 44. 55

pontifici maximo obediendum non eſſe, ſi inde oriri poteſt ſcandalum, nu. 351. 26

pupillus, uel minor conuentus condictione l. Meminerint, C. unde ui, an obijcere poſſit dominij exceptionẽ, n. 95. 49

pœna multiplex quãdoq; à lege delinquenti impo. n. 345. 67

plagiarius unde dictus, nu. 382. 68

plagæ prima correpta quid, nu. 383. 68

praxis & modus citandi poſſeſſores, cum ſpoliatus uult ſententiam reſtitutionis exequi, nu. 77. 48

praxis, qua uti debet minor, cum uult poſſeſſionem rei nulliter alienatę recuperare, nu. 191. 104

praxis cõſtitutionis l. ſi qs in tãtã C. vnde vi q̃ ſit, nu. 313. 65

prçſcriptio à Iure pontificio non impeditur, Cum lex ciuilis certis perſonis ad certum tempus uſque, & non ultra actionem tribuit, nu. 189. 104

praxis quç ſit in remedio l. conductores C. locati & l. Non ab re C. unde ui, nu. 30. 76

princeps & Rex Barones, & uaſſallos ſub ſe habet, nu. 74. 73

princeps occupando caſtrum ſuç defenſionis cauſa ſi ſecuta pace illud non poſſeſſori primo, ſed uero domino reſtituat, poſſeſſorem illum non dicitur ſpoliare, nu. 67. 48

princeps ſupremus non cogitur iudicare ſecundum acta, & probata, nu. 7.

principem iudiciariũ ordinẽ procedẽdo nõ ſeruare, n. 57. 47

prçſcriptio etiam aduerſus hæreditatem iacentem procedit, num. 47. 82

priuilegia etiã fauore agricolturç non multiplicari, n. 13. 71

prçſumptionem pro iudice non eſſe, cum quid extrã ſuã poteſtatem agit, nu. 16. 45

prælatus rem eccleſiæ inuadendo non efficit, ut eccleſia incidat in pœnam l. ſi quis in tantam C. unde ui, nu. 250. 21

præſumpta poſſeſſio à noua naturali tollitur, nu. 390. 113

priuatus ipſo iure re, poſſidere non poſſe dicitur, n. 331. 27

prælatus cum toto capitulo eccleſiæ detrimentum afferre poteſt, ſi alienam occupet poſſeſſionem, nu. 104. 57

prçlatus, & capitulum ſine legitima cauſæ eccleſiç prçiudicare non poſſunt, nu. 105. 57

prçlatus bonorum eccleſiæ adminiſtrator nõ dominus eſt, num. 106. 57

princeps poſſeſſionem tollere poteſt, nu. 372. 111

priuatio in caſu l. meminerint C. unde ui, non ipſo iure, ſed per ſententiam, inducitur, nu. 82. 48

prçſumptio transfert probandi onus in aduerſarium, nume. 6. 45

prçſcriptio centenaria ſola contra bona camerç principis. num. 428. 114

priuilegium in actionibus perſonalibus conceſſum, non impedit iudicium in realibus ratione ſeu ſitæ, nu. 35.

pictacium quid, nu. 421. 114

praxis poſſeſſorij ſummarij, nu. 26. 2

priuatio habitum prçſupponit, nu. 53. 83

prælatus prçſumitur poſſidere bona nomine eccleſiç non proprio, nu. 132. 58

prçlati ſucceſſor occupando à prçdeceſſore relicta non incidit in pœnam l. ſi quis in tantam C. unde ui, nume. 133. 58

prohibitionis cauſa ceſſante ceſſat etiam prohibitio, num. 198. 18

prçlatus per ſuam negligentiam non amittit poſſeſſionem,

quin

quin eccleſia reintegrari ad eã poſſit,n.101 100
priuilegium dicitur priuare legem,& iuri communi detrahere,nu.24 8
præcarij clanſula in inſtrumento dotis reſtituendę operatur,vt ſoluto matrimonio poſſit mulier bona hypothecata ſua authoritate occupare,n.31 87
prodigus per uim alterius poſſeſſionem occupans punitur pœna l.ſi quis in tantam.C.vnde vi,n.96 56
prodigijs adulto æquiparatur,n.97 56
prodigalitas in bonorum diſpoſitione verſatur,n.98 56
prodigus ſi delinquit punitur,n.99. 56
procuratores à lege datos de iudicato ſoluẽdo ac de defendendo non cauere,n.29 41
procuratorem citare non ſufficit, cum agitur de beneficij priuatione,n.76 48
promercalis res quæ,nu.134 119
probationem per confeſſionem admitti etiam contra rem iudicatam,n.220 19
probatio incõtinẽti ſuper dominio oblata an impediat ſpoliatum ante omnia reſtitui n.239 21
probatio clara in criminalibus exigitur,n.394 113
probationes recipi pñt cõtra Iudicis aſſertionẽ,n.356. 111
probationes recipi poſſunt contra iuratum aſſertionem dãnum paſſi iuxta ſtatuti diſpoſitionem,n.357 ib.
probanda quæ ſint in caſu remedij l.conductores.C. locati & l.Non ab re.C.unde vi,n.31 76
probationis claris,cum negat deferre index quo uti debeat conſilio ne in ſyndicatu moleſtia poſſit affici,n.342. 111
proditorem notoriũ de facto principem poſſe priuare,n.66
probatio quę incontinenti ſit nunquam cenſetur, excluſa, cum excluduntur cæteræ,n.240 21
probatio generalis non releuat,n.358 27
proſecuta declarant in libello deducta,n.177 17
Petri Caleſati declaratio & doctrina exploſa,n.234 106
probationem dubiam non releuare,nu.209 19
probationes Iudaei cauſæ faciendæ ſunt,n.345 110
prouiſio hominis ceſſare facit prouiſionem legis,u.164.59
princeps ſolam varitatem cauillis,& ambagibus, n.2
præcario poſſidens tunc ad poſſeſſionem reintegratur,cum à tertio,non cum à domino deijcitur,n.58 97
præſcriptio contra Rempub.30.vel 40.annis decurrit,n.10
præſcriptione quæ ſita una cauſa a Principe non poſſe auferri,n.64 48
prædo ſtricte,large,& largiſſime quis dicatur,n.110 13
Prælatus,qui ob inſtitutionem fructus ſuos facit, reſtituere tenetur ſi ſcit propter demerita beneficio eſſe priuandum,n.636 124
prælatus Abbas, & Monachus,ac Tutor, occupando ꝑ uim ſuorũ principalium nomine poſſeſſionem alienam,an faciãt eos icidere i pœnã l.ſi qs in tãtã.C.vnde vi.n.101.56
prælatus occupando per uim ſuo nomine alienam poſſeſſionem amittit commodum propriæ,n.118 57
prælatus ob ſuam occupationem etiam eccleſię nomine dũ viuit,commodum poſſeſſionis amittit,n. 120 57
prædo notorius an ante omnia reſtituatur,nu.113 14
prędo ſpoliatus,ab eo qui nullum ius in re habet ante omnia reſtituitur,nu.130 15
prędo in beneficialibus an ante omnia reſtituatur,n.131.15
principis beneplacitum leui cauſa Iuſtificari,n.60 47
principem bonum,& iuſtum præſumi,nec metum alicui velle inferre,n.61 47
principem de ſubditorum bonis ad libitum diſponere, non poſſe,n.62 47
pręſcriptionis exceptio,quam ob cauſam obijciatur ſpoliato agenti,nu.423 114
priuilegiatus contra concedentem, priuilegio uti non debent,n.48 ibid.
priuilegiatus non priuilegiato tribuit priuilegium in inſeparabilibus & indiuiduis,n.376 29
principali conceſſo, quomodo conceſſum dicatur acceſſorium,n.45 42
præſcribens ſi præſcriptione perfecta cognouit malafide ꝑſcripſiſſe,non tamen reſtituere tenetur,n.17 116
prælati tranſactio de re eccleſiæ non ualet,n.109 57
pręiudicialis actiu quę,n.36 71
pręiudicium quid,n.37 71
probationes in remedio reintegrandę quales eſſe debeant nu.408 113
præcario poſſidens, naturalem poſſeſſionem habere dicitur,nu.56 97
peculium profectitium ex patris delicto, ad filij detrimentũ non publicatur,n.73 55
pręſens deiectus ſi abeſſe incipiat an ſeruorum miniſterio recuperare poſſeſſionem poſſit,n.51 42
prædo an ante omnia reſtituatur,n.109 13
pręſumptio una alteri efficaciori cedit,n.99 100
pręſentatus à poſſeſſore manifeſte iniuſto, non præfertur præſentato à domino, nu.120 14
præſcriptionis exceptio obijci an poſſit contra agentem remedio reintegrandæ,n.415 114
præſcriptionis exceptionem obiicere non poteſt ſpoliato primus,cũ malafide poſſidet,n.416 114
præſcriptio immemorialis temporis, ob malamfidem non currit iure Pontificio impediente,n.417 114
præſcriptio cum bonafide,uel cum mala præſumpta tamen ſpacio 30.annorum currit ideoque poſſeſſor eam obijcere poterit agẽti remedio reintegrandæ,n.418 114
penſio domus inter quos fructus cõnumeretur, n.623. 128
pupillus inuadens alterius poſſeſſionem,non punitur,pęna ordinaria,n.49 55
pupillus,& minor ordinario remedio poſsũt conueniri,vt à ſe occupatam poſſeſſionem reſtituant,n.50 55
publiciana ob malamfidem agẽtis non impeditur,n.12.126
publiciana iure etiam Pontificio conceditur,n.13 ibi.
peſtis inter caſus fortuitos enumeratur,n.24 79
peſtis grauiſſima anni 1350.n.25 79
periurum ab agendo,iudicijque limine repelli,n. 351 27
permiſſo uno cenſeri omnia permiſſa,quæ ad illius confirmationem veniunt,n.365 28
peſtis iuſtam pręſtat cauſam vt inquilinus poſſit è domo reluctante domino migrare,n. 100 73

Q

Qualitas iuncta verbo intelligitur ſecundum tempus verbi,nu.19 126
Qualitas iuriſdictionis fundatiua,quã ſummariè,& quando plenariè tractanda ſit,n.94 222
Qualitas adueniens enti, nouum ens conſtituere, n.8.41.& 397 69
Quantitas tribuens iuriſdictionem non eſt ab eo cognoſcẽda qui ſuã iuriſdictionem prętendit,n.208 104
Quadriennium quod effecto maiori conceditur ad petendam reſtitutionem in integrum ratione minoris ętatis pręteritæ eſt utile, ideo à die ſcientię tantum incipit currere,n.115 101
Quadriennium ad petendum reſtitutionem in integrũ cõceſſum, Papię incipit currere à die, quo quis pronunciatus eſt maior ex ſtatuti forma,n.117 101
Quanto tempore remedium hoc tollatur,n.447 33
Quarta ex relictis confrarijs epiſcopo debetur ſed contra paulo infra,n.30 .96
Quæſtio facti de re ſpirituali poteſt apud laicum tractari, nu.212 105
Quinquennium qđ currit à die perfectę ętatis in caſu l.vltima.C.ſi maior factus aliena ſine decreto &c. currit & à die, quo quis pro maiori habetur ex ſtatuti diſpoſitione vt Papię ex ſtatuto 23.in ciuilibus,n.152 102

R

Rapiens per uim rem à furte ſubtractam, & iudici deferens,fur nec raptor dicitur,n.193 60
Ratihabitio tribus modis ſit,n.111 101
Ratihabitio verbis expreſſis,quæ,n.112 101
Ratio eadẽ vbi ẽ,nõ ſit extenſio,ſed interpretatio,n.19. 86
Ratio vbi eſt eadẽ,nõ dr̃ lex extẽdi,ſed enucleari,n.20 86
Ratio mentem & animum declarat,n.210 19
Rationes,quibus edita fuit conſtitutio l.innaſor.C.vnde vi nu.8 43
Ratio cur res mobilis vitio reali affici põt, ita vt impediatur vſucapio,& non immobilis,n.24 81
Ratihabitio,nõ pręſcriptio inducitur ex curſu tpis in caſu conſtitutio tit.C.ſi maior factus aliena. ſine decreto ratum hab.nu. 188 104
Ratificatio nõ trahitur ad incognita,u.59 ibi.
Ratum habere factum is dicitur qui ea facto ſenſit commodum,nu.56 10

Ra-

Ratio authorit egregia, qua demonſtratur, regulam hanc ſpoliatum ante omnia reſtitui, odioſam eſse, n. t8 8
Ratum habens ſpoliũ, vt interdicto, vnde vi, conueniatur tria concurrere debent. u. ſ2 10
Ratio authoris noua, qua demonſtratur. l. vlt. C. vnde vi, lo cum non habere, cum poſſeſſio rei hęreditariæ, adita hæ reditate occupatur, n. ſ4 83
Ratificatio contractus on lliter celebrati, lapſu quinqueo nij à die perfectæ ætatis inducitur, n. 1ſ1 t02
Ratihabitio legis & hominis maximè differunt, o. 1ſſ. 101
Ratum habere uenditionem dicitur, qui rei pretium ſibi ſol ui poſtulat, & iuibi declaratur, n. 123 10t
Ratio ubi eadẽ eſt, cõcedaſ in correctori ͿJt extẽſio, n. 18.89
Ratio, quæ conſiderari poſſit in c onſtitutione. l. vlt. C. de prætor. pig. n. t1 78
Ratihabitio, quæ verbis expresſis ſit, oel facto quomodo actum conualidet, & qnando ſumat nim, n. tſ3 10t
Recredeutia apud Gallos quæ, nu. 28 3
Ratificatio in caſu tituli C. ſi maior factus aliena, ſine decreto &c. li. ſ. Codicis quomodo alienationem confirmet, & de ratificationum ſpecie, n. 1ſ0 t02
Recurſns ad ſuperiorem nunquam denegatur, n. 31. 46
Recouuentio noo impeditur quando iu diuerſis rebus hinc inde contingit ſpoliatio, n. 387 30
Reconueotio quando ſpoliatũ reſtitui impediat, n. 382. 29
Recuperandæ agens pro quaſi poſſeſſione officij, eam poſſeſſionem iuſtificare debet, n. 193 t8
Ratificat contractum minor, ſi eam ob cauſam annnos fructus percipiat, nu. t20 101
Ratihabitio, quæ facto inducitur ao expreſſa uel tacita ſit, nu. tt8 t01
Reditus anuui ao inter immobilia enumerentur, n. 8ſ 9
Referenti credendum eſt, cum apud eum conſtituendi facultas, eſt, nu. 14 78
Regulam generalem, & dictũ ob generalem rationem extẽdi & ampliari, & ibi declaratur, n. 20 4t
Regula Caucellariæ de Annali, & de Triennali Poſſeſſore tuetur ſpoliatorem, dũmodo violeutus nõ ſit, n. 430 1t4
Regulæ Cancellariæ. De Annali, & de Triennali poſſeſſore inſtar preſcriptionis inductę ſunt, n. 331 114
Reí appellatione ita mobilis vt immobilis cõtineſ, o. t7. 8t
Regula hęc ſpoliatum eſſe aute omnia reſtituendum, fauorabilis ne ſit vel mixta, vel odioſa potius, n. t3 8
Regulę eſſe inhærẽdũ donec de fallẽtia doceatur, n. 3ſ9. 28
Regule inhæreudũ eſt donec de ſallẽtia demõſtreſ, n. 32. 87
Regula cancellarię. De non iudicando ſecundum teuorem ſupplicationis &c. an impediat commiſſionem cauſæ poſſorię per ſolam ſignaturam, uu. 374 1t1
Regula iuris affirmatina eſt, ante omnia ſpoliatum reſtituẽdum eſſe, nu. t2 8
Religioſum ouuſquiſque ad libitum conſtituit, n. 37 96
Regnum Neapolitanum ſimilem habet conſtitutionem, cõſtitutioni. c. ſæpe, de reſt. ſpol. ou. 3 t2ſ
Rem propriam recuperare etiã ex furto licet, ſi ſuccurſum aliter non ſit via iuris, n. 191 60
Remedium. l. ſi me & Titium ff. ſi certum peta. ut locum habeat, inter p artes geſtum aliquid eſſe debet, nu. 1. 34
Remedio reiutegrãdę agens, qũo poſſit allegare fructus pceptos compenſaudos eſſe, cum melioramentis. n. ſ73. 12t
Remedinm. c. ſæpe. de reſt. ſpol. an concedatur pro re rapta nu. 66 t28
Remedium c. reintegrauda 3. q. t. ita laicis pro rebus prophanis, vt clericis pro rebus eccleſia, nu. 8
Remedium ca. reintegrandæ. 3. q. t. eſt editum principaliter ad comprimendum ſpoliator audaciam, n. 63 97
Remedium ca. Reintegranda 3. q. 1. an trãſeat in ſingolarẽ ſucceſſorem. nu. 64 97
Remedinm cap. Reintegranda 3. q. t. an vere dicatur eſſe in rem ſcriptum. nu. 6ſ 97
Remedia io rem ſcripta, non tranſeunt ob damnum præteritum, in ſingularem ſucceſſorem, n. 66 97
Remedinm c. reintegeanda 3. q. t. an concedatur contra ſingularem ſucceſſorem, n. 67 97
Remedium ca. Reintegranda datur contra poſseſſorem ſingularem bonæfidei, ſi eſt ſine titulo, n. 68 97
Remedium c. reintegranda 3. q. 2. fuit editum vt peccatum ſpoliatoris emendetur, & corrigatur, n. 14 96
Remedium cap. reintegranda. 3. q. 1. exorbitans à iuris communis diſpoſitione eſt, nu. 27 9ſ
Remedium ca. reintegranda 3. q. 1. an concedatur pro rebus laicorum, ſicque pro rebus prophanis, nu. t3 9ſ
Remedium reintegrandæ, an concedatur contra ſingularem ſucceſſorem cum titulo & bonafide, quãdo tamen titulus ex poſt ſuperuenit, n. 71 98
Remedium reintegrandę an concedatur illi, qui ſuo facto, & culpa amiſit poſſeſſionem. n. 9ſ t0t
Renunciationem dominij poſt ſpoliationem factam per metum factam præſumi, n. 264 22
Remedium reintegrandæ an concedatur contra ſingularem ſucceſſorem cum titulo, & Bonafide eum tam res uitio reali eſt affectu, nu. 77 98
Remedium c. reintegranda 3. q. t. an concedatur patrono eccleſię, qui in ea honoris eã ſedẽ & cathedrã hẽt, n. 4ſ. 70
Remedium reintegrandæ an concedatur contra ſingularem poſſeſſorem cum titulo, & bonafide qui cauſam tamen à vitioſo poſſeſſore habuit, n. 73 98
Remedio reintegrandæ agenti obijci põt exceptio qua cõcludaſ eũ nõ poſſidere uec poſſidere potuiſſe, n. 433. t14
Remedium ex c. ſępe de reſt. ſpolia. conceditur contra ſingularem ſucceſſorem, qui tempore traditionis cognouit poſſeſſionis uitium, nu. 24 t26
Remediom l. ſi quis io tantam, C. vnde ui, an contra legatarium fortius prouideat remedio l. nou eſt dubium, C. nu de ui, nu. 2t2 6t
Remedium c. reintegranda 3. q. 1. non prouidet pinguius, ꝙ faciat. cap. ſæpe de reſt. ſpol. n. 7. 96
Redium l. vltimę. C de edicto Dioi Adr. tollen. quando habeat locum, & adipiſcendæ poſſeſſionis eſt, n. ſ2 83
Remedio, nel iure vno, ꝙ nult uti, uti debet, cum omnibus ſuis qualitatibus, uo. 643 t24
Remedio reintegraudæ condemnatus poſſeſſionem reſtituere, fideiuſſores dare non poteſt de reſtituendo, n. 644. ib.
Remedia duo extraordinaria poſſunt adinuicem concurrere, n. 13 ibid.
Remedium recuperandę poſſeſſionis ex officio iudicis, quare vltimo loco collocatum, n. 1 129
Remedium reintegrandę, cum interdicto vnde ui, cumulari an poſſit, n. 379 112
Remediũ. l. cõductores. C. locati. & l. nõ ab re. C. unde ui, an locum babeant contra creditorem, qui ſoluto debito rẽ noo reſtituit, nu. ſ7 77
Remedium c. ſępe de reſt. ſpolia. an concedatur poſſeſſori malæfidei contra ſuum ſpoliatorem, uu. 60 t28
Remedium ex c. ſæpe. de reſt. ſpol. ao detur bonæfidei poſſeſſori contra bonæfidei ſucceſſorem, n. 61 t28
Remedium c. reintegranda. 3. q. 1. an concedatur illi cui precario res conceſſa, eſt, n. ſſ 97
Remedium. c. ſæpe. de reſt. ſpol. an locum habeat iu una facti ſpecie, in marito, qui in rebus dotalibus uim cõmmiſit, & ei uxor ſuccedit an contra eam detur, hoc remediũ, nu. 68 128
Remedium reintegrandæ eſt inductum etiam eam ob cauſam, ue ſpoliator cum peccato aliena detineat, n. 92 99
Remedium ca. ſępe de reſt. ſpol. quo tempore editum, & qui effectus huius cognitionis, n. 93 99
Remedio reintegrandæ agens in beneficialibus, an poſſeſſionis titulum iuſtificare teneatur, n. 4ſ8
Remedio reintegrãdæ agẽs aduerſ' titulc poſſidẽtẽ deducere dẽt, illius ooui poſſeſſoris poſſeſſionem clandeſtinam eſſe, uu. 402 113
Remedium. l. conductores. C. locati, & l. non ab re, C. vnde vi, an locum habeant in cæteris contractibus, quàm locationis, n. 60 77
Remedio reintegrandæ conuentus conſequi an poſſit dilationes, vt teſtes in aliqua regione exiſtentes interrogari ad ſui commodum faciat, n. 323 109
Remedinm ex cap. ſæpe, de reſtit. ſpoliato. an detur contra ſingularem ſucceſſorem, qui ſcit rem eſſe alienam, vitium tameu violentiæ ignorat, n. 26 t26
Remedinm reintegrande an concedatur contra ſingularem ſucceſſorem, qui poſſidet cum titulo, & bonafide, & cauſã habuit à bonæfidei & titulato poſſeſſore, n. 80 98
Remedium. l. vlt. C. de edicto Diui Adriani tollen. eſt adipiſcendæ, & illi põt obijci dominij exceptio, n. 480 117

Remedium cap. reintegranda. 3. q. 1 an poſſeſſori malæfidei ſpoliato concedatur, nu. 61 97
Remedium reintegrandæ, an iudicium momentaneum contineat, n. 286 108
Remedium. l. vltimæ. C. de acqu. poſſ. eſt proprie contra tertium, poſſeſſorem introductum, n. 72 89
Remedium reintegrandæ infamiam non irrogat, n. 270. 107
Remedium c. reintegranda. 3. q. 1. an concedatur pro poſſeſſione rerum mobilium, n. 193 104
Remedium cap. reintegranda. 3. q. 1. an concedatur commodatario ratione ſuæ commodæ, nu. 38 96
Remedium l. non ab re. C. vnde vi, & l. conductores. C. locati an contra conductoris heredes concedatur, n. 50 77
Remedium extraordinarium ceſſat, cum ordinarium locum eſſe poteſt & inibi declaratur, n. 12 130
Remedium. c. reintegranda. 3. q. 1. an commodatario & depoſitario concedatur, nu. 49 97
Remedium reintegrandæ, quomodo inſtar interdicti vnde vi inductum, nu. 87 99
Reintegrandæ remedium ex cap. reintegrandæ. 3. q. 1. fauorabile an ſit, & an extenſionem recipiat, nu. 32 9
Remedia plura vbi competunt, vnum elici debet, numero. 380 112
Renuntiatio per renunciantem reuocata poſt illius admiſſionem ante tamen colationem operatur ac ſi facta non eſſet, n. 302 25
Re mobili ſpoliatus ex interdicto vnde vi, non reſtituitur, nume. 39 9
Remedium c. reintegrandæ. 3. q. 1. an ceſſionario concedatur, nu. 59 97
Remedium ex ca. ſæpe de reſt. ſpolia. concedi contra ſingularem ſucceſſorem ex titulo lucratiuo, cum ex poſt poſſeſſionis uitium cognouit, nu. 21. 126
Remedium ex ca. ſæpe de reſtit. ſpoliat. datur contra ſingularem ſucceſſorem vitioſum ex poſt cum contra illius auctorem non eſt ſuccurſum, nu. 21 126
Remedium l. conductores. C. locati, & l. non ab re, C. vnde vi an habeat locũ cũ cõductor rẽ conduxit ꝑpriam, n. 56. 77
Remedio reintegrandę cum agitur, ferri an ſententia poſſit ſuper amiſſione proprietatis, n. 63 124
Remediũ ex c. ſępe, de reſt. ſpol. locum nõ hẽt cõtra ſingularem ſucceſſorẽ ignorantẽ vitiũ poſſeſſionis, n. 16 126
Remediũ. c. ſępe. de reſt. ſpol. an concedatur contra ſingularẽ ſucceſſorẽ, qui ex poſt vitium rei cognouit, n. 21. ibi.
Remedium reintegrandæ maius habet priuilegiũ interdicto vti poſſidetis, n. 88 99
Remedium. c. reintegranda 3. q. 1. an ſit nouum & cæteris pinguius, nu. 5 94
Remedium c. reintegranda. 3. q. 2. an concedatur pro rebus confratriæ ſeu diſciplinatorum, n. 24 96
Remedium. c. ſępe de reſt. ſpol. an detur contra ſingularem ſucceſſorem poſſeſſionis vacantis, qui ſciuit poſſeſſionẽ vitioſam, n. 55 127
Remedium, c. ſępe, de reſt. ſpol. contra ſingularẽ ſucceſſorẽ quãtũuis mediatũ datur paulo poſt declaratur, n. 56. 128
Remedium c. ſępe, de reſt. ſpol. an primo ſpoliato, vel ſecũdo q bonafide poſſidens ſpoliatus fuit competat, n. 57. ib.
Remediũ. c. ſępe, de reſt. ſpol. an ſpoliatori concedatur contra eum ſpoliantem, n. 58 128
Remedio reintegrandę agens violentiam probare minime habet, n. 397 114
Remedio reintegrandę agenti quando obijci poſſit dominij exceptio, n. 471 117
Remedium l. ſi coloni, C de agric. & cẽn. li. 11. nonum poſſeſſionis recuperatorium, n. 4 70
Remedium c. reintegranda. 3. q. 1. ita laicis pro rebus prophanis, vt clericis pro rebus eccleſię conceditur, n. 8. 198
Remedio reintegrãdæ agẽs, quę ꝓbare teneatur, n. 383. 112
Remedio reintegrandę conuentus, an iudicio nominare poſſit eum, cuius nomine poſſidet, n. 484 117
Remedio reintegrandę agenti quando non poſſit obijci exceptio deductionis meliorameotorum & paulo infra declaratur, nu. 568 121
Remedium recuperandæ poſſeſſioni quot, n. 44 3
Remedio reintegrandæ conuentus, an impenſarum, ſeu melioramentũ exceptionem obijcere poſſit, n. 499 118
Remedium recuperandæ poſſeſſionis ex officio iudicis vade proueneriũ, n. 2. 129
Remedium ex c. reintegranda. 3. q. 1. an concedatur pro quaſi poſſeſſione rei incorporalis, nu. 200 104
Remedia plura vbi competunt, vnum eligi debet, n. 380. 112
Remedium. c. reintegranda 3. q. 1. an concedatur, pro rebus hoſpitalium ſeu xenodochiorum, n. 22 96
Remedio. l. vltimæ. C. de acquir. poſſ. quanto tempore præſcribatur, nu. 68 89
Remedio. c. ſæpe, de reſt. ſpol. proprietatis ſeu dominij alterius exceptio obijci non poteſt, n. 63. 128
Remedio attentatorum agens titulum iuſtificare non cogitur, n. 462 116
Remedio. l. ſi coloni. C. de agricolis, & cenſi. quanto tempore præſcribat, n. 118 74
Remiſſio ad examinandum teſtes in remotis regionibus cõcedi debet, nu. 346 110
Remiſſio ad examinandũ teſtes in remotis regionibus cõceditur etiam cum agitur remedio attẽtatorum, n. 348. 110
Remiſſio ad examinandum teſtes ẽt in cauſa ſpoliationis non conceditur, cum per fraudẽ petitur, n. 349 110
Remiſſio examinationis teſtium regulariter alteri concedi non debet, n. 344. 110
Remiſſio examinationis teſtium in cauſis criminalibus maxima cum difficultate ſolet concedi, n. 358 111
Remiſſoriæ per fraudẽ & calumniam petitæ concedi nullo modo debent. nu. 339 110
Remiſſio cauſæ quæ fit à iudice ad iudicem, non niſi cauſa ſummarim cognita fit, n. 45 72
Remiſſio examinationis teſtium concedi ſolet in cauſis criminalibus, cum teſtes ſuoi perſonæ egregiæ, & in dignitate poſitæ, n. 359 111
Remiſſoriæ ad alterum iudicem concedi an debeant in iudicio reintegrandæ poſſeſſionis n. 336 111
Remiſſoriæ pro arbitrio iudicis conceduntur & denegantur, n. 337 111
Remiſſoriæ concedendæ an ſint cum officio iudicis agitur, nu. 46 130
Reſeruationis decretum poſſeſſionẽ diſcolorat, n. 446. 115
Reſeruatio an poſſeſſionem anoullet, n. 447 115
Reſeruationis exceptio obijci nõ poteſt contra agentem reintegranda, quando reſeruatio eſt ſuper incerto beneficio, n. 456 115
Reſeruationis exceptio triennali poſſeſſori obijci non poteſt, n. 457 110
Reſcripta ad agendum amplia ad excipiendum perpetua ſunt, n. 456 33
Reſtitutio in integrum eccleſiæ non conceditur aduerſus præſcriptionem contra eam decurſam, n. 429 114
Reſignans beneficium, reſignatione admiſſa ſtatim ius ſuũ & poſſeſſionem perdit, nu. 59 89
Reſtitutio ſpoliati, in ſpoliantis, odio fundata, n. 14 8
Reſtitutus ob publicam vtilitatem etiam interim alienata recuperat, n. 111 74
Reſtitutus ex cauſa pacis, nõ recuperat interim alienata in eccleſiam, n. 112 ibi.
Reſtitut' p iuſtitiã ẽt interim alienata recuperat, n. 113. ibi.
Reſtitutus ad poſſeſſionẽ, quãdiu ei debeat incumbere, antequam agatur petitorio, n. 646 124
Reſtitutio ad alterius iniuriam non trahitur, n. 102 73
Reſtitutio reintegra plenum operatur effectum, n. 103 73
Reſtitutio eſt in priſtinũ ſtatum repoſitio. nu. 5 1
Reſtitutus expreſſe etiam ad alienata omnia recuperat, n. 116. 74
Reſtituendo Rex capitulis pacis initæ inter Principes, obijci poteſt dominij exceptio, n. 389 30
Renuntians rei dominio, quando rem pro derelicto habeat nu. 270 23
Renuntiationis differentia nulla inter beneficialia & prophana, n. 271 23
Renuntiatio per ſuperiorum non admiſſa nihil operatur, quare ſpoliatus reſtituitur, nu. 303 25
Renuncians beneficio à tertio ſpoliatus adhuc ante omnia reſtituitur, n. 304 25
Reuocationem beneficij, fieri in manibus ſuperioris tantũ, nu. 277 23
Renuntiationem rei prophanę idem eſſe quæ beneficiariæ ut ſpoliatus, reſtitui impediatur, n. 279 23

Re-

Reſeruationis exceptio dẽt eſse ꝓbata cũ obijcit.n.453. 115
Reſeruatio per teſtes quando probari poſſit,n.454. ibid.
Reſeruationis decretum in beneficialibus, an quo ad tertium vitiet poſſeſſoris poſſeſſionem,nu.276 64
Reſeruatio titulum inficit,& annullat,n.444 115
Reſpublica minori ęquiparatur,n.192 104
Reuocationẽ procuratores conſtitui ad renuntiandum oſtẽdit voluntatẽ cõſtituẽtis eſſe nolle rẽ perdere,n.273. 23
Rigor. i.odioſa ſubtilitas quæ æquitati opponitur, & ſummum ius dicitur,& ſumma iniuria,nu.21 8
Ripę ſententia in c.ſępe,no.31.verſ.3.quæro extra de reſt. ſpol.declaratur,nu.16 71
Ripa notatur,n.209 61
Ripæ diſtinctio,& doctrina rejecta,n.49 48
Ripæ rationes & conſiderationes exploſæ,n.58 83
Ripæ ratio euerſa exploſa,n.26 46
Ripæ conſideratio exploſa,n.162 59
Ripę declaratio,& differentia,exploſa,n.153 58
Ripæ rationes & conſiderationes multæ reiectę,n.323 65
Ripę conciliatio vna improbata,n.44. 127
Rolandus à Valle Iureconſultus laudatur,n.147 102
Ruſticus ob ſummam æquitatem multoties ex iudicis arbitrio excuſari poteſt.n.31 54
Ruſticus ſagax nunquã excuſatur, nu.32 54
Ruſticus non excuſatur,cum clam delinquit.n.33 54
Ruſticus nunquam excuſatur à pœna ſtatuti Papienſis 31. de pœna illi⁹,q vim alicui fecerit lei⁹ poſſeſſiõe,n.34. 54
Ruſticus à dolo prę̃ſumpto excuſatur,n.23. 54
Ruſticus occupando propriam rem ab altero tamen poſſeſſam excuſatur à pœna.l.ſi quis in tantam.C.vnde vi,ſed nu.26.aliter, nu.24 54
Ruſtici excuſantur ignorantia iuris ciuilis,n.25 54
Ruſticus quocunque caſu,occupando poſſeſſionem alteri⁹ non excuſatur,nu.26 54
Ruſtici errãtes I iure,ſolũ excuſant in caſib⁹ expſſis,n.27. 54
Ruſticus, ut nouit accedere ad nemus ut ligna domi habeat,ſic noſcere debet,ut ad iuris peritos accidat,ut conſilium inde referat,nu.28 54
Ruſticus occupando per vim alterius poſſeſſionem incidat. in pœnam l.ſi quis in tantam.C.vnde vi,n.17 54
Ruſtici non excuſantur,cum quid aduerſus iuris naturalis diſpoſitionem agunt,nu.18 54

S

SAcrilegus curato eccleſiaſtico põt conueniri.n.207. 104
Scandalum vt euitetur concedi ſolent multa,n.320 26
Scholaſticus,ob impenſas in funere ſcholaſtici factas, iuſte illius libros retinere poteſt,n.12 76
Scholaſtico an concedatur.l.vltimę. C.vnde ui remediũ cõtra ſcolaſticũ,q ſuũ ad adiutorio locũ occupauit,n.96 84
Scholaſticus eſt per triduum excõmunicatus, cũ in pręlectionibus docentium,cæteris eſt impedimento, n.96. ibi.
Scientia ex cohabitione pręſumitur,n.55 77
Scientię tot ſunt, quot capita, n.326 66
Sententiam iniuſtam mero iure valere,n.7 45
Sententiam declaratoriam & cauſę cognitionem exigi cum emphiteuta ob non ſolutũ canonẽ eſt priuandus,n.79. 11
Sententię appellatione venit diffinitiua non interlocutoria,& paulo infra declaratur,n.84 48
Sententia qua pronunciatur quid exequendum eſſe dicitur interlocutoria,nu.85 48
Sententia qua pronunciatur, aliquem eſse in poſſeſſione mittendum interlocutoria dicitur,n.86 48
Sequeſtrari apud iudicem contendentium poſſeſſio debet ne inde oriatur ſcandalum nu.323 26
Seruo vendicanti ſe in libertatem an concedatur remediũ ex l.ſi quis in tantam C.vnde vi,contra dominum,qui eũ occupauit per uim,nu.300 65
Seruo in quaſi poſſeſſione conſtituto quomodo ſit ſuccurſum contra dominum occupatorem, nu.301 ibi.
Seruo actio conceditur ad libertatem tuendã,n.302 ibi.
Seruus,uel filius,an poſſeſſionem alterius occupando,faciant,vt pater,& patronus obligentur,nu.63. 55
Seruus abſentis domini nomine agens ſi ſuccumbat,domino an præiudicet,n.39 42
Seruus abſentis domini nomine mouere an poſſit actionem ex l.ſi quis in tantam.C.vnde vi,n.40 42
Seruus nomine abſentis domini poſſeſſionẽ recuperans an & fructus valeat recuperare,n.42 42
Seruum domini nomine poſſeſſionem recuperantem non cogi cauere ſe dominum defenſurum,nu.27 41
Stipulationem de iudicato ſoluendo aduerſus ſanguine cõiunctos non committi,n.28 41
Seru⁹ vel colon⁹,q aufugit,& nũc ab alio poſſidetur, à priore dño ꝓpria authoritate præhendi nõ poteſt,nu.55. 72
Seruus,an ſerui poſſeſſor nouus,conueniendus an ſit à priore poſſeſſore,n.57 72
Seruum pro domino agentem in caſu.l. 1. ſi ꝑ vim vel alio mõ &c.iuramẽtum calũnia præſtare, n.22 41
Serui vel coloni factũ in amittenda poſſeſſione domino ꝓiudicare hodie non poteſt,nu.2. 85
Seruus pręſumitur doloſe eſſe in quaſi poſſeſſione libertatis eo ipſo quod aufugit,nu.46 72
Seruum vel colonum vagabundum,ſua authoritate capere poteſt dominus,nu.51. 72
Singularis ſucceſſor in ſubſidium conuenitur interdicto vnde vi,n.154 16
Seruus vel colonus,dum in actu fugæ eſt,propria authoritate capi poteſt,n.49 72
Seruos nomine abſentis dñi agentes,dominũ ratum habiturũ,cauere compelli,nu.30 41
Sententia facit rem notoriam,n.234 20
Scientia vitij pręſumitur in eo qui titulo lucratiuo ſucceſſit,non ex tit.oneroſo,n.43 127
Seru⁹,vel colonus,ſi poſt fugã aſſcenti sũt dignitatẽ,an à dño ad priſtinã ſeruitutẽ recupari redigive poſſint, n.63. 72
Succeſſor q cũ ꝓdeceſſore habitabat præſumitur ſcire an illius facta,& an ei⁹ poſſeſſio vitioſa eſſet vel nõ, n.47, 127
Sñiam latam in remedio attẽtatorũ diffinitiuã eẽ,n.51. 131
Sñiam ab incõpetenti iudice latã omnino nullã eẽ,n.15. 45
Serui,coloni,& aſcriptitij arcentur à dignitatibus,n.65. 72
Scientia pręſumpta ſufficit vt currere incipiat quadrienniũ ad petendum reſtitutionẽ in integrũ conceſſũ,n.116. 101
Seruitutẽ qui in loco pręſtare tenetur, locum ad domini detrimentum mutare non poteſt,n.80 73
Seruus vel colonus,qui per annos triginta curiæ ſeruiuit ab omni ſeruitutis vinculo ſoluitur,n.70 73
Seruus ſe liberũ profitens iudicio petitorio cõuenitur,n.35
Signatura ſola quando ſufficiat in cã poſſeſſoria,n.395. 111
Signatura ſola an ſufficiat in commiſſione cauſę poſſeſſorię ſtante regula cancellariæ.19. Quod commiſſiones cauſarum,& proceſſus &c.n.376 111
Signatura ſola an probet commiſſionem cauſę poſſeſſorię in remedio reintegrandę,n.373 111
Singularis ſucceſſor ao conſtitutione. L. extat ff. quod met. cau.conueniri poſſit,n.75 39
Singularis ſucceſſor conuenitur interdicto vnde vi, cum unus poſt alterum ſpoliatus eſt.nu.155 16
Simoniacus ipſo iure beneficio priuatur,n.336 27
Simoniacum ſpoliatũ non reſtitui ante omnia,n. 134. 15
Simoniacum nullum ius in beneficio acquirere, nec fructus ſuos facere,n.135 ibi.
Simoniacum beneficio ipſo iure priuatum dici. n.136 ibi.
Similitudo, qua nititur Iuſtinianus,in l.vltima. C. unde ui declaratur,& noue explicatur,n.19 81
Simoniacum ſpoliatum ante omnia non reſtitui.n. 335. 27
Simulatus contractus,contractus non eſt,n.183 104
Socius occupans rem cõem ex integro ab altero ſocio poſſeſſam incidit I pœnã,l.ſi qs in tantã.C.vnde vi,n.237. 62
Socius ſocium ſpoliat, ſi eum re ad vſum deſtinata vti prohibeat,n. 238. ibi.
Socio licet per unum oſtium domus ingredi ſi à ſocio prohibeatur,n.239 ibi.
Socius pro parte rem communem poſſidens,alterius portionem occupare prohibetur,n.240 ibi.
Socin⁹ tracta.fallẽt.reg.379.fallẽt.6.& 7.declarat,n.367. 18
Soluens ob cauſam celebrati contractus,illum ratificare dicitur,& comprobare,n.119 101
Spoliator an antiquam ſuam poſſeſſionem per tituli deductionẽ probare poſſit,n. 197 18
Spoliatũ nõ reſtitui ante omnia cũ ꝑ ſuã confeſſionẽ cõſtat de dñio ſpoliatoris & ibi i fine q̃ſtionis declarat.n.215. 19
Spoliatus agens contra ſingularem ſucceſſorem qua actione experiatur,n.4. 125
Spoliatus in continenti recuperans non incidit in pœnam,

Index

l.ſi quis in tantam C.vnde vi,n.170 59
Spoliatus ſi poſt ſpoliationem renunciauit dominio rei & per multos dies non eſt conqueſtus ſeu metu renunciaſſe,non reſtituitur ante omnia,n.278 23
Spoliatio ſecunda lite pendente facta dicitur maior prima & illam impedit,n.386 29
Spoliatus incōtinēti ſpoliatorē ſpoliare pōt,n.384 29
Spiritualis quæſtio,quæ incidenter tractatur in cauſa temporali ad iudicē eccleſiaſticū remittēda eſt,n.338 150
Spoliator vna cum poſseſſione cui inſiſtit dominij cauſam allegare poteſt,n.479 117
Spolians clericum an ſub iudice eccleſiaſtico poſſit conueniri,nu.205 104
Spoliās furē fugientē & res furto ſubtractas auferentem an incidat in pœnam,l.ſi quis in tantam.C.vnde vi,n.189.60
Spoliatū qui ante ſpoliatorem procuratorē ad renunciandū dominio cōſtituit non reſtituī ante omnia,n.272.23
Spoliatio lite pendente facta an impediat ſuſpendatque petitorium iam intentatum.n.47 131
Spoliatum fauore eccleſiæ non reſtitui, ſi ad eccleſiæ commodū dominij exceptio,ſcontinēti pbari offert,n.349.21
Spoliatur ad quadrātem obolumve vſque ante omnia reſtitui debet,quàm audiatur ſpoliator.n.329 26
Spoliatum à iudice,ſi notorium ſit ius non habere nec habuiſse conqueri non poſse,nu. 12 45
Spoliatio lite pendente facta differt à ſpoliatione facta pēdente appellatione,n.43 131
Spoliatio facta à tertio ratione ſui intereſse lite cum altero pendente reuocatur officio iudicis, n.44 131
Spoliatorem fictum dominij exceptionem obijcere, ſi eam incontinenti ſit paratus probare,n.245 21
Spoliatur reſtituitur ante omnia etiam eo caſu quando ſine violentia res ad ſpoliatore deuenit,nu.146 21
Spoliatus non reſtituitur ante omnia ſi imininens periculum deductum probari pōt incontinenti.n. 247 21
Spoliatum poſt latam ſententiam in cauſa dominij reſtitui ante omnia,n.235 20
Spoliatus an reſtituatur lata ſententia abſolutoria iudicij ſuper dominij cauſa,n.237 21
Spoliator ſi incidat in pœnam l.ſi quis in tantam.C vnde vi non adiuuatur ea lata ſententia in cauſa dominij, ne reſtituat poſseſſionem ante omnia,nu.238 21
Spoliatum non reſtitui ante oia cū ſpoliator vel licētia,uel pacto poſseſſionem eſt ingreſsus,n.261 22
Spolians,vi etiam ſi eo pacto potuit ingredi , adhuc tamen ante oia ſpoliato reſtituit poſreſſionem, n.261 22
Spoliatus,ſi renunciauit dominio rei poſt factam ſpoliationem,adhuc reſtituitur ante omnia.n.263 22
Spoliatori licere negare ſpoliatum agentem allegati ſpolij tempore non poſsediſse,n. 357 27
Spoliatori licere negare ſpoliatum agentem allegati ſpolij tempore non poſsediſse,n.357 27
Spoliatus caſtro minutiſſimo ante omnia reſtituitur cum eſt ſub principe,qui eum carcerari pōt iubere, ſi late ſententiæ in petitorio non obediat,n,317 26
Spoliatum,qui alterū ſua culpa dicit probare dēt,n.98. 100
Spoliatus caſtro minutiſſimo ſi caueat ſe illud reſtituturū ſi in petitorio ſucumbere contingat ante omnia reſtituitur,nu.316 26
Spoliatus officio iudicis agens ſi pendente appellatione à ſententia contra eum lata ſpoliet ſpoliatorem appellationi renunciaſse dicitur,n.39 131
Spoliatore in poſseſſione ea certa ſcientia Principis confirmato,uocato ſpoliato,reſtitutioni locū eē dari,n.72.48
Spoliatus per vim ſub eo iudice agere poteſt ſub cuius iuriſdictione illata eſt uis nu.209 104
Spoliatum non reſtitui cum ex actis iudiciariis conſtat de dominio conuenti, n.231 20
Spoliatum ab vno & accuſatum criminis ab altero,ante omnia adhuc reſtitui,n.126 26
Spoliatus etiam ordine iudiciario ab eo iudice qui incompetens eſt,veluti à priuato dicitur ſpoliatus, n.13 45
Spoliatum reſtitui ante omnia etiam ſi ante ſpoliationē cū ſpoliato re pepigit ſe poſſeſſorio non acturum,nu.296.24
Spoliatum ſi dominio rei ante factus ſpoliationem renunciauit non reſtitui ante omnia,n.297 25
Spoliatum ſuo facto,& culpa non reſtitui,n.298 25
Spoliatus vna re tātum ſi reſtituatur,non habet manere in poſſeſſione tā diu quam diu fuit ſpoliatus antequam agatur petitorio,n.647 125
Spoliatur & reſtitutus de iure ciuili non debet permanere in poſſeſſione quādiu fuit ſpoliatus antequam petitorio agatur,nu.648 ibid.
Spolij cauſa cum apud potentiſſimum principem tractatur adhuc ante omnia reſtitur caſtro munitiſſimo ſpoliatus, nu.314 26
Spoliatū,ſi tacite conſentiat tractari cauſam dominij non reſtitui ante omnia,n.163 17
Spoliatur poſſeſſionē & dāna cū expenſis reſtituit.n.306.25
Spoliatorem etiam Principis authoritate non poſſe io vitioſa poſſeſ.confirmari,n.70 48
Spoliatus agens reintegrari ad poſreſſionem beneficij titulum iuſtificare debet inſtante iudice,n.460 116
Spoliatum reſtitui ante omnia non obſtante pacto de non agendo poſſeſſorio,ſi cauſa publica eſt.nu.286 24
Spoliatum,ſi poſt ſpoliationem iurauit ſe non acturum poſſeſſorio non reſtitui ante omnia,n.287 24
Spoliatus is dicitur qui cū poſſideret deiectus eſt, n.1. 1
Spoliatus non dicitur,qui poſſidere non potuit,n.2 1
Spoliū quid ſit, ibique ſpolij ſignificatio multiplex,nu.3.1
Spoliatus quaſi poſſeſſione annuæ præſtationis quomodo ex interdicto vnde vi,adiuuetur,tam in reali quā perſonali præſtatione,nu.87 12
Spoliator ſi poſſeſſionem amittat , & à ſingulari poſſeſſore iterum eam conſequatur, conuenitur tamen interdicto, vnde vi,vt eam reſtituat ante omnia,n.156 16
Spoliator,vt incidat in pœnam.l.ſi quis in tantam. C.vnde vi,debet eſſe in dolo,n.116 ibi.
Spoliatur iudicis authoritate quō reſtituatur,& qñ.n.3.45
Spoliato iudicis authoritate aduerſaē iuris pſūptio,n.4.ib.
Spoliatus iudicis authoritate,ſe iniuſte ſpoliatum probare debet.nu.5 ibi.
Spoliator an ſpolium negare,& ſuper antiqua ſua allegata poſſeſſione dominij cauſam deducere poſſit,n.354 27
Spoliator violentus pœnitentia ductus poſſeſſionem reſtituēs an euitet pœnā.l.ſi quis in tantā C.vnde vi,n.142.58
Spoliatur ab vno ex familia facta, reſtituitur ex hoc interdicto,unde vi,nn.53 10
Spoliatio alterius nomine facta mandantem obligat ſiue is expreſſe,ſiue tacite mandauerit,n.54 10
Spoliatus niſi reſiſtat fortiter dominij cauſam tractari cū poſseſſionis cauſa non debere non reſtituitur ante oīa,an verum tamen ſit ab authore declaratur,n.266 17
Spoliatus proprio facto is non dicitur , qui metu adhibito ſpoliatus fuit,n. 15 256
Spoliatum non reſtitui cum per teſtes ne ſpoliatoris dominio conſtat,num. 226 20
Spoliatur etiam ſi obtineat ſententiam iudicis authoritate, poſseſſionē non ingreditur,ſi reſiſtentē reperiat,n.32. 46.
Spoliatū poſseſſiōe nouo interdicto,uñ ui ñ reſtitui,n.41.9
Spoliatum re una tantum non reſtitui ante omnia , ſi in illū obijciatur crimen.nu.328. 26
Spoliatum, qui coram ſuperiore renunciauit dominio rei, poſt ſpoliationem non reſtitui ante omnia,nu. 276. 23
Spoliatur,cum non poſſideat , non poteſt dicere ſe dominij cauſam deducere ad poſseſſorium colorādum,n.183. 18
Spoliatorem ſuam uitioſam poſseſſionem colorare nō poſſe.nu.184 18
Spoliatum,ſi poſt ſpoliationem cum ſpoliatore paciſcatur ſe poſſeſsorio nō acturū,nō reſtitui ante omnia,n.281.23
Spoliatum dici qui ſuſpicatur poſſe repelli,vt vtili interdicto vnde vi,reſtituatur,n.80 11
Spoliatus quaſi poſſeſſione rei incorporalis , ex interdicto vnde vi reſtituitur,n. 81 11
Spoliatum quaſi poſseſſione exigendi pedagium reſtitui , ex interdicto vnde vi,n.82 11
Spoliatio rei incorporalis dicitur ficta,n.83 12
Spoliato non ſufficit probare ante tempus ſpolij poſsediſſe vt euitet neceſſitatem apponendi tempus ſpoliationis in libello,nu.439 32
Spoliatum non reſtitui cum conſtat de dominio per inſtrumentū publicū,quod duobus modis declaratur,n.23.20
Spoliatio prima maior ſecunda ſecūdam impedit,n.383.19
ſpoliatꝰ ob maximā ſui ſeuitiā,nō reſtitui ante oīa,n.77.72

Spo-

Spoliatori an liceat ſe ſpoliaſſe negare, atque ita dominij exceptionem obijcere,nu.199 18
Spoliatus a tutore nomine pupilli,vel à prælato nomine ecclesiæ reſtituitur ante omnia,nu.60. 10
Spoliatum ante omnia non reſtitui,ſi paſſus ſit litem ſuper dominio tractari,nu.161 17
Spoliatus non reſtituitur ante omnia cum ſubeſt peccati timor,nu.115 14
Spoliato lite pendente obijci non poteſt reſeruationis exceptio,nu.455 115
Spoliatus eccleſię nomine ante oĩa reſtitui ẽt dẽt,n.113.57
Spoliato per vim compulſiuam,an concedatur remedium ex c.ſępe de reſtit.ſpoliat.nu.67 128
Spoliatũ à Principe extra iudiciũ ante oĩa reſtitui.n.65. 48
Spoliatum reſtitui ante omnia etiam ſi crimina in illum obijciantur,n.324 26
Spoliatus quando agat aduerſus illum cuius nomine facta eſt ſpoliatio,n.47 9
Spoliatus Principis authoritate, quomodo reſtituatur ante omnia,n.50 47
Spoliatus ſua cauſa & facto quõ reſtituatur,n.64 20
Spoliatum non reſtitui cum ꝑ ſententiam de dominio conuenti conſtat,n.233 20
Spoliatus beneficijs incõpatibilib⁹ nõ reſtituitur,n.467.116
Spoliato agenti ſe poſſeſſione beneficij ſpoliatum eſſe obijci põt exceptio,eũ Laicũ eſſe,n.434 114
Spoliatus ſuo facto iniuſte,à ſpoliatore cauſato,reſtitui debet ex remedio reintegrandæ,nu.102 100
Spoliare is dr̃ qui in bello illicito aliena occupat,n.390.30
Spoliatus per vim compulſiuam an ante omnia reſtitui debeat,n.102 13
Spoliatum cauſa cognita à Principe, non reſtitui,n.68. 48
Spoliari is dr̃,qui dũ reuertitur,non admittitur,n.148. 16
Spoliatum reſtitui ẽt ſi crimen obijciatur ſiue ius Pontificium vel ciuile conſideretur,n.327 26
Spoliato lite pendente vel appellatione iudicis lædit authoritatem,n.25 130
Spoliatus non reſtituitur ante omnia ſi ex ea damnũ poſſit ſequi irreparabile, n.308 25
Spoliatũ nõ reſtitui ante oĩa ſi ſcãdali ſubſit timor,n.319.29
Spoliatio impropria admittit dominij exceptionẽ,n.107.13
Spoliare dicitur qui venientem non admittit, n.137 58
Spoliatus ſi tempore ferendæ ſententiæ patiatur litem ſuꝑ dominio tractari,adhuc ante oĩa nõ reſtituit̃,n.122 17
Spoliatur non dicitur qui antiquam ſuam poſſeſſionem cõtinuat,n.50 131
Spoliato exceptio notorij abijci poteſt,n.31 214
Spiritualia autoritate ꝓpria apꝓhẽdi nũquã poſſũt,n.75.84
Statutum Papię 31. in criminalibus de pęna alicuius fecerit uim in eius poſſeſſione, tam maſculum quàm fęminam,punit,nu.16 54
Statutum puniẽs ingrediẽtem fundum alienum an habeat locũ cõtra occupantẽ fundũ iacentis hæreditatis,n.42.82
Statutum Papiæ 31.In Criminalibus de pęna illius,qui vim &c.non habet locum contra eum,qui ſtatim ſuã recuperauit poſſeſſionem ẽ manibus occupatoris,nu.171. 59
Statutum Papiæ 61.in ciuilibus de eo cui bonis interdictũ eſt declaratur,nu.172 103
Statutum Bononiæ.De eo cui interdicta eſt adminiſtratio declaratur,n.173 ibi.
Statutum Papiæ 119.In ciuilibus de modo & forma obligandi filiuos familias declaratur,n.174 ibi.
Statutum puniens quouis mõ occupantem aliena,vel delinquentem operatur,ne ex cã in excuſſetur,n.63 38
Statuto indicẽte pęnam violento ſpoliatori an receſſum cẽſeatur à diſpoſitione l.ſi quis in tãtã C.vnde vi,n.338. 66
Statutum Papiæ 31. In Criminalibus. De pœna illius qui vim alicui,&c.an derogет conſtitutioni,l. ſi quis in tantã C.vnde vi,nu.339 66
Statutum Papiæ 31.In criminalibus. De pęna illius q vim alicui fecerit &c.non habet locum contra ciuiliter poſſidẽtem qui naturalẽ poſſeſſionẽ ingreſſus eſt,n.195 60
Statutum Papiæ 31.in criminalibus de pęna illius, qui vim &c.non habet locum contra occupatorem qui vere,& ꝑfectẽ non occupauit,n.165 56
Statutũ Papiæ 54.in illis verbis, vere poſſidebatur in præſumptiuo probatione verificatur,n.399 113
Statutum punient omnes cuiuſcunque conditionis non punit infantes,n.39
Statutum Papiæ 31.In criminalibus de pęna illius, qui vim alicui fecerit &c. declaratur non procedere ſi ſpoliatus recipiens poſſeſſionẽ nõ proteſtetur ſibi ſaluum fore ius pęna,n.159 59
Statutũ Papiæ 54.In ciuilibus, ibi vel ab eius prædeceſſore tunc,declaratur,n.393 113
Statutum Papiæ 31.In criminalib.in pręſumptiua probatione verificatur,nu.401 113
Statutum prohibens relinqui forenſi ex teſtamento non habet locum in eo qui à principio fuit Ciuis & deinde eſſe deſijt,n.16 126
Statutum Papiæ 31.In criminalibus.De pęna illius qui vim &c.habet locum etiam contra debitorem qui rem apud creditorem pignoratam per vim occupauit,nu.220 61
Statutum Papiæ 31.In criminalibus de pęna illius,qui vim &c.declaratur,n.138 58
Statutum Montis Regalis ſub rub.de eiectione poſſeſſionis prouidet ſpoliato re mobili,nu.199 104
Statutum Papiæ 15.in Ciuilibus.De citationibus declaratur,nu.112 50
Statutum iuris communis correctorium minus corrigere debet,quàm ſit poſſibile,nu.268 177
Statutũ Papiæ 48.de venditione & inſolutum datione egregiẽ declaratur,n.106 49
Statutum Montis Regalis.De eiectione poſſeſſionis collat. 4.punit occupatores rei mobilis,n.266 63
Structũ quid ſit & de ſignificatione verbi ſtruo, n.134. 101
Succeſſorẽ alterius iuſtã habere ignorantiæ cãm, n.25. 43
Statuto Ciuitatis Montis Regalis reſtituitur ſpoliatus poſſeſſione rei mobilis,ſtatuto autem Papienſis 54. contrarium diſpoſitum eſſe,n.40 9
Statutum Papiæ 54.In ciuilibus rectẽ exigit legitimas probationes in cauſa ſpoliationis,nu. 414 113
Statuta Papiæ 54.in ciuilibus, & 31.in criminalibus, ꝓcedere ẽt i ſpoliato quaſi poſſeſſione rei icorporalis,n.85.12
Statutum quod diſponit in poſſeſſione, ꝓcedere & in quaſi poſſeſſione,n.86 12
Statuta Papiæ 54.in ciuilibus,& 31.in criminalibus,an prædonem ſpoliatum adiuuent,n.112 14
Succeſſor negans ſoluere pẽſionẽ,quã anteceſſor ſoluere cõſueuit,dñm ſpoliat,& ibi paulo poſt declaratur,n.89.12
Succeſſor mediatus cũ titulo & bonafide conueniri an poſſit ex l.ſi coloni,C.de agricol.& cenſ.libr.11.nu.17 71
Succeſſor ſingularis immediatus ſpoliatoris cõueniĩ interdicto vnde vi,ſi vocantem occupauit poſſeſſionẽ,n.153 16
Succeſſor ſingularis nominare nõ põt alterũ cuius nomine poſſidet,cũ remedio c.ſępe de reſt.ſpol.cõueniĩ,n.65.128
Succeſſor non præſumitur ignorarę factũ ſui prædeceſſoris ibi plura aſſeruntur,nu.30 126
Succeſſor ſingularis præſumitur ignorare poſſeſſionis,& rei vitium,in qua ſucceſſit,nu.27 126
Succeſſorẽ vniuerſalem conueniri interdicto vnde vi, vt ante omnia poſſeſſionẽ reſtituat,nu.157 16
Succeſſorę negãtẽ ſoluere poſſeſſionẽ quã ſoluit hacten⁹ defunct⁹ dñm ſpoliare ob id dñm ante oĩa reſtitui.n.160.16
Statutũ Papiæ 31.In Criminalibus. De pęna illius q vim alicui fecerit &c.nõ punit occupatores rei mobilis,n.261.6
Statutum Papiæ 31.In criminalibus. De pœna illius &c.nõ ꝓcedit cõtra pupillũ minorem,& ſimiles, quorum nomine eorum adminiſtratores alienam poſſeſſionem occuparunt,nu.103 57
Statutũ auferens omnes exceptiones non aufert prouenientem ex iuriſdictionis defectu,nu.13 36
Statutũ Papiæ 31.In criminalibus. De pœna illius qui vim &c.punit occupatores rerum incorporalium ibiq́ue declaratur,n.271 63
Statutũ puniens turbatorẽ poſſeſſionis non punit eũ, qui cauſam aliquã occupandi habuit,n.50 38
Statutũ Papiæ 31.in criminalibus. De pœna illius,qui vim &c.declaratur.n.117 57
Statuto ſi cautũ ſit alicuius dicto,& aſſertioni ſtandũ eſſe intelligitur,dummodo is iuret,n.498
Statuta Papiæ a Baldo edita,& cõpilata fuerunt.n.343 67
Statutum Ciuitatis Montis Regalis.De eiectione poſſeſſionis colla.3.declaratur.nu.125 65

Statutum vel conſuetudo quibus licet conſanguineis redimere alienata à conſanguineis odioſa vel fauorabilis ſit.n.35 — 9
Statutū Papiæ.31.In criminalibus. De pœna illius qui vim alicui fecerit in eius poſſeſſione, non procedit in furioſo & mente capto,nu.94 — 56
Statutum Papię in criminalibus 31. De pœna illius qui vim alicui fecerit & c.non habet locum ratione pœna contra patrem & patronum,n.56 — 55
Statutum quo fœminæ per maſculos ab hæreditate excluduntur,partim odioſum & partim fauorabile dici,n.34.9
Succeſſor conſanguineus præſumitur ſcire vitium poſſeſſionis in qua ſucceſſit.n.38 — 127
Statuto Papiæ 54.in ciuilibus, & 31.incriminalib. ſuccurri emphiteutæ ſpoliato, nu.77 — 18
Succeſſor ſingularis remedio l.ſi coloni. C. de agricol.& cenſ.lib.11.conueniri an poſſit,nu.15 — 78
Succedens notorio ſpoliatori non præſumitur poſſeſſionis vitium ignorare.n.33 — 127
Suſpectus de fuga pendente appellatione præbendi poteſt, nu.48 — 138
Statutum actionem ex eo concedit contra violentum occupatorem ſi illi pœnam indicit,vt Papiæ,& in monte Regali,num.311 — 65
Statutū Papię 54.in ciuilibus & 31.In criminalibus,vaſallū à domino ſpoliatum non adiuuare.nu.101. — 15
Statutum Papię. quod nominans dominum in iudicio &c. expreſſe vult,nominatione ante litem conteſtatam fieri debere.nu.492 — ibi.
Statutum Papiæ.In ciuilibus.Sub rubrica. Quod nominās dominum in iudicio &c.declaratus,n.486 — 117
Statutum Papiæ 54.in ciuilibus de poſſeſſionis violenta clandeſtina &c.ſtatim 31.in criminalibus. De pœna illius qui violentiam alicui fecerit &c.declaratur,nu.67 — 18
Statutum Papiæ,54.in ciuilibus quando locum habeat in poſſeſſione ciuiliſſima ſpoliato,n.418 — 31
Statutum Papiæ.Quod nominans dominum in iudicio &c. declaratur,& egregiè exponitur,nu.489 — 117
Statutum Papiæ 31 in criminalib.De pęna illius, qui vim &c.quomodo in vniuerſitate occupante aliena intelligatur,nu.125 — 57
Statutum Papiæ 54.in ciuilibus,& 31. in criminalibus non habent locum cum ſpoliatus fuit poſſeſſor per vim compulſiuam,nu.108 — 13
Statutum quo per agnatos excluditur qua ratione fauorabile potius,quam odioſum dicatur,n.82 — 8

T

Theodoſij Imperatoris laus & commendacio.num.1.53
Theodoricus Rex l.ſi coloni.C.de agricol.& cenſ.lib.11.ſuo edicto & authoritate confirmauit,nu. — 70
Theodorici Regis reſponſum ex Caſſiodoro,n.420 — 114
Tituli duo,vnus libri 2.Codici ſi maior factus ratum habuerit,& libri quinti ſi maior factus alienationem ſine decreto ratam habuerit,quomodo inter ſe differant nouiter explicatū,aliorū reiectis interpretationis,n.106. 100
Titulus libri ſecundi C.ſi maior factus ratum habuerit, in qua alienationis ſpecie loquatur,n.107 — 100
Titulus libri quinti C.ſi maior factus alienationem ſine decreto ratam habuerit in qua alienationis ſpecie loquatur,nu.108 — 100
Tyrannum occidere pulchrum & beneficio gratū, n.84.93
Tyrannidis deteſtatio,n.85 — ibid.
Titulus.Nil nouari pendente appellatione,tertium non afficit,ſi ratione ſui intereſſe aliquid molitur, n.45. 138
Titulum coloratum ſufficit oſtendere agēti remedio reintegrandæ ad ſuam poſſeſſionem iuſtificandam in beneficalibus,n.463 — 116
Titulus vere, & plene iuſtificandus eſt,cū præſumptio eſt contra agentem reintegrandæ,n.466 — 116
Tyrones in ſchola militię vltimum tenebant locū,n.99. 84
Tyrannus ſpoliatus non reſtituitur ante omnia, nu.391.30
Temporalia ad agendum perpetua ad excipiendū,n.455.33
Temporis deſignatio in libello ſolemnitatem rigoroſam, num.443 — 33
Tēpus ſpoliationis de iure Pontificio non deſcribitur in libello,n.271 — 107
Tempus ſpoliationis factę an libello poni debeat cum interdictum vnde vi mouetur,n.430 — 23
Tempus in libello apponitur,cū actio,quæ infamiam irrogat mouetur,nu.432 — 32
Temere agere quid,n.72 — 39
Tempus prętorium vtile eſt,n.449 — 33
Tempus vtile quod,nu.450 — ibi.
Tempus ſiue Principij ſiue medij,ſiue finis,ſpectetur,vbi actus ſuam perfectionem recipit,nu.128 — 101
Tempus ſpoliationis in libello ponitur,ſiue ciuiliter ſiue criminaliter agatur,n.433 — 32
Terremotus maximus anni 116.in Antiochiæ ſub Traiano Imperatore,n.31 — 79
Terręmotus ſub Tyberio Cęſare tredecim vrbes abſumpſit. nu.32 — 79
Terræmotus apud Niciam Marſſilienſium anno. 1218.tempore Honorij tertij pontificis,n.33 — 79
Terręmotus maximus Reate ſub Bonifacio octauo maximo pontifice.nu.34 — 79
Terręmotus,quomodo cauſetur remiſſiue,nu.35 — 79
Terræmotus inter caſus fortuitos enumeratur,n.29 — 79
Terræmotus ingens anni 1564.apud Niciam Maſſilienſium, nu.30 — 79
Terminis probatoriis elapſis adhuc recipitur probatio quę incontinenti offertur,nu.242 — 21
Tertius obiiciens rem eſſe ſuam non impedit ſpoliatum ante omnia reſtitui,n.372 — 28
Tertij ius coniunctum cum iure ſpoliatoris adhuc ſpoliatū ante omnia reſtitui impedit,n.373 — 28
Tertius impedire poteſt ſpoliatum,ne ante omnia reſtituatur,nu.361 — 28
Teſtamēto antiquo ſi addatur clauſula nouū efficit.n.7.48
Teſtes rē facere clarā,& notoriā,vt inſtrumēta,nu.227. 20
Teſtes ſuper ijs,quę ſēſu tantum percipi poſſunt,teſtificari, num.20 — 43
Teſtium trepidatio, vultus mutatio&c. ſimilia apud actu ſcribi debent,n.343 — 110
Teſtes examinati principaliter ſuper poſſeſſorio ſi incidenter aliquid de dominio dicunt,illis non credi,vt ſpoliati reſtitutio impediatur,nu.228 — 20
Teſtium interrogatio & examinatio actuario comitti poteſt,& ſolet,& per Iudices,nu.350 — 110
Triticariā actio remedium eſſe recuperanda poſſeſſionis, nu.1. — 34
Triticaria actio tertium recuperande poſſeſſionis remedium,nu.47 — 3
Triticariam actionem,& illi concedi, qui in re nullum ius habuit,nu.6 — 34
Tractatus fallentiarum,qui Socino ſeniori aſcribitur illius non eſt,n.322 — 109
Triticaria actio non prouidet in caſu.l. ſi coloni.C.de agricol.& cenſ.li. 11.nu.9. — 70
Triennalis poſſeſſor non cogitur de titulo docere ,cū vel ſpoliatus agit reintegrari,nu.461 — 116
Triticaria actio,conceditur ad oēs caſus pecunia excepta & qua ratione id factum,n.2. — 34
Tricariam & rei domino concedi,n.7 — 34
Tutoris negligentia in non emendis prædiis ex pecunijs pupilli,quomodo probetur nu.23 — 43

V

VAcua poſſeſſione occupata fructus ante omnia cū poſſeſſione non reſtitui,n. 413 — 38
Vagabundus,qui aliquo in loco non conſiſtit dr, n. 50. 72
Valorem rerū,ad pecuniæ ualorem referri,nu.3. — 34
Vaſallus delinquendo feudum ad incommodum domini directi non perdit,nu.250 — 63
Vaſalli immediati à Domino feudi mediato onere aliquo grauari non poſſunt,n.75 — 73
Vaſallus directum dominium habet aliquando,nu.76.ib.
Vaſalli & feudatarij à domino feudi directo cogi poſſint reuerti,cū receſſerunt,& feudum reliquerūt,n.77. ibid.
Vaſallus ad gratiam domini reſtitutus an colonos ingliuos & ſeruos,q migrarūt recuperare poſſint , nu.101.73
Vaſallos è loco recedentes cū ab altero poſſidentur, ſua authoritate pręhendere ſuaque manu capere non poteſt dominus feudi, n.56 — 72
Vaſallus dicitur poſſidere ſeu quaſi ius feudi,n.91 — 12
Vaſallus reſtitutus iā alteri conceſſa nō recuperat,n.109.74

Vaſ-

Vaſſallut ſi ob cõmiſſum delictum feudo priuatur, non recuperat colonos & homines, qui locum feudi deſeruerunt, nu. 89 — 73
Vaſſallo Bannito liberantur ſubditi, à Iuramento fidelitatis, nu. 90 — 73
Vaſſalli & feudatarij, eorum colonos & ſeruos qui è loco feudi receſſerunt reuerti an coguos poſſint remedio. d. l. ſi coloni. C. de agric. & cenſ. lib. 11. nu. 72 — 73
Vaſsallus mei uaſsalli non eſt meus uaſsallus nu. 73 — ibi.
Vaſsallus ob loci ſterilitatem feudu renunciare poteſt, domino reluctante, n. 94 — 73
Vaſſallum ex interdicto unde vi non reſtitui cum à feudi domino ſpoliatus eſt niſi armata vi ſpoliatus ſit, nu. 94. — 12
Vaſsallus dicitur utilis dñs feudi, n. 92 — 12
Vaſsallus commoditatem feudi donec viuit perdit, ſi per vim aliena occupat, nu. 122. — 57
Vaſsallus feudum ab alio poſseſsum occupando an incidat in pœnam. l. ſi quis in tantam C. vnde vi, n. 245. — 62
Vaſsalli e loco feudi recedentes pœna mulctantur, n. 79. — 73
Vaſsallus contra dominum non agit ex l. ſi quis in tantam, C. vnde ui, n. 58 — 55
Vaſsallus ſi ſocium in feudo ſua parte ſpoliat ſuam portionem amittit, & ſocio ſpoliato defertur, n. 258 — 63
Vaſsallus domino inuito feudo renunciare nõ poteſt ſi annum ſeruitium pręſtare tenetur, n. 82 — 73
Vaſsallus & dominus ad paria iudicãtur, cũ duo Correlatiua cenſeantur, n. 96 — 12
Vaſsallum non teneri ex titulo iuſtificare ſeu feudi poſseſſionem, nu. 99 — 13
Verba, Non aliter, nec alio mõ, annullatiua ſunt, n. 493. — 118
Verbum reſtituo ampla hẽt ſignificationem, nu. 4. — 1
Verbum Auferri Oſtendit agi tibi de re mobili, n. 196. — 104
Verba ſophiſtice intelligi non debent. n. 18. — 198
Verbi Prodere, ſignificatio, nu. 22. — 86
Verba. l. vltimæ, C. de acq. poſs. multis modis perpenduntur nu. 29 — 87
Verba narratiua nihil probant, nec in eis fieri debet ſolidũ fundamentum, nu. 435 — 32
Verbi pertinere ampliſſima ſignificatio, n. 13 — 2
Vera c. rein tegranda. 3. q. 1. ibi poſseſsiones uel res, q̃ interpretationẽ habeant, n. 4. — 94
Verbũ geſtum, à verbo actum, non differt, n. 82 — 39
Verbum ſancimus nouum ius induci oſtendit, n. 7. — 125
Veriſimile quòd non eſt ſpeciem falſitatis hẽt, n. 354. — 110
Vicinus præſumitur ſcire ſacta vicini ſucceſsiua non momẽtanea, & paulo poſt etiam declaratur, n. 49 — 127
Vi poſſeſsum dicitur, quod contra poſseſsoris animum occupatur n. 136 — 58
Vis ablatiua ꝓpriè cadit in re mobili, n. 20 — 81
Vindiciæ quid antiquitus apud Romanos, n. 31 — 3
Vicinus, qui cum vicino conuerſatur præſumitur ſcire illius facta, & ibidem declaratur, n. 53 — 127
Viſitatores eccleſiarum non pręſumi ferre, aliquem diu ſine titulo beneficium poſſidere, n. 300 — 25
Vicinus ſuccedens uicino an pręſumatur ſcire poſseſſionem illam vitioſam fuiſſe, n. 48 — 127
Vicinus ratione ꝓprietatis obiectum rei ſcire pręſumitur ſed non quo titulo a vicino poſſideatur. n. 50 — ibi.
Vicinus non pręſumitur ſcire celebratum contractum à vicino, n. 51 — ibid.
Vis quotidiana quę Alciato, & Duareno. n. 3 — 7
Violentus occupator pęna ſtatuti affectus, an pœna iuris cõmunis plecti adhuc poſſit, n. 398 — 69
Violentum poſſeſsorẽ clandeſtino improbiorẽ, n. 145 — 16
Vis expulſiuæ & compulſiuæ, uitium, quod maius, n. 79. — 33
Vis duplex, publica, & priuata, n. 37 — 9
Vis quinque modis committitur. n. 38 — 3
Vis expulſiua quę, n. 39 — 3
Vis ablatiua quę, nu. 40 — 3
Vis compulſiua quæ, n. 41 — 3
Vis turbatiua quæ, n. 42 — 3
Vis inquietatiua quę, n. 43 — 3
Vim armatam hodie aliter ac ſine armis puniri, n. 8 — 8
Vniuerſitas quomodo ex delicto teneatur ibi plura exempla pluresque caſus afferuntur, n. 124 — 57
Vniuerſitas perſeuerando in occupata à ſingularibus poſſeſſione, vim commiſſum dicitur ratum habere, ob id ligatur, nu. 127 — 57
Volontas morte finitur, nu. 66 — 89
Voluntas ex noo facto declaratur, nu. 125 — 108
Voluntas coacta, voluntas eſt, n. 104 — 13
Vſufructus condicti an poſſit ex actione triticaria, n. 9 — 34
Vſufructuarius per uim occupando proprietatem, an incidat in pœnam l. ſi quis in tantam. C. vnde vi, n. 241. — 62
Vſufructu amiſſo ob uiolentiam ab vſufructuario commiſſam, cui deferatur, ab vim paſſo uel ꝓprietario, n. 242. — 62
Vſufructuarius violenter ſpoliatus vti an poſſit remedio. l. ſi quis in tantam. C. vnde vi, n. 295 — 64
Vſufructuario an proprietario concedatur remediũ l. ſi qs in tantã. C. vnde vi cõtra violentũ occupatorẽ. n. 296. — ibi.
Vſufructuarius naturaliter poſs int. n. 27 — 88
Vſufructuario ſpoliato hoc interdicto ſuccurri, n. 69. — 10
Vſufructuario ſpoliato ſuccurri, & ſi pendente ſpoliatione vſufructus finiatur, n. 71 — 11
Vſufructuario abſente ſi ſpoliato contingat, adhuc tamen ſuccuri, nu. 72 — 11
Vſufructuarij ſpoliati heredes non reſtituuntur, ſed paſſum detrimentum conſequuntur, n. 73. — 11
Vſufructus patris, quem in bonis filij habet quõ ex Patris delicto amittatur, n. 144 — 62
Vſufructuarius omnium bonorum, ſua authoritate res ex quibus uſumfructum habet occupare poteſt, n. 36 — 37
Vſufructuario an concedatur remedium l. vltimæ. C. de acquiren. poſseſ. n. 46 — 88
Vxor à viro non dicitur diuertiſse ſi per temporis momentum abſuit, nu. 88 — 84
Vxorem recuperanti tanquam ſpoliatum obijci poteſt, eũ eſse clericum, & monachum, n. 435 — 114
Vxor ſine mariti conſenſu in iudicijs poſseſsorijs agere poteſt, nu. 429 — 32

FINIS.

SVMMARIVM ANTELVDIORVM.

1 *Spoliatus is dicitur qui cum poßideret deiectus eſt.*
2 *Spoliatus non dicitur, qui poßidere non potuit*
3 *Spolium quid ſit, ibiq́, ſpolii ſignificatio multiplex.*
4 *Verbum, reſtituo, amplam habet ſignificationem.*
5 *Reſtitutio eſt in priſtinum ſtatum repoſitio.*
6 *Fructus & acceßiones cum re ſpoliato reſtituuntur.*
7 *Petitorium, & poſſeſſorium duo iudicii genera.*
8 *Petitorium iudicium quid.*
9 *Petitorium iudicium cum in rem eſt actio.*
10 *Poſſeſſorium iudicium quid, & quando.*
11 *Petitoriũ iudiciũ & poſſeſſoriũ, quando motũ dicatur.*
12 *Dictionis rei amplißima ſignificatio.*
13 *Verbi, pertinere, amplißima ſignificatio.*
14 *Petitorium eſt motum, cum petitum eſt rem plenè, & liberè reſtitui.*
15 *Dictionis, pleno iure, & liberè, ampla ſignificatio.*
16 *Clauſula, ius & Iuſtitiam fieri, uis magna.*
17 *Clauſula, ius & iuſtitiã fieri, aliquando nihil operatur.*
18 *Poſſeſſoriũ dicitur motum ſi non moleſtari petitum ſit.*
19 *Petitorium dicitur motum ſi terrenum reſtitui petatur.*
20 *Petitorii iudicii extrema quæ.*
21 *Poſſeſſorii Recuperandæ extrema quæ.*
22 *Poſſeſſorii Retinendæ extrema quæ.*
23 *Poſſeſſorii Adipiſcendæ extrema quæ.*
24 *Poſſeſſorium iudicium ſummarium, & plenarium.*
25 *Summarium poſſeſſorium, quod, & quomodo tractetur.*
26 *Praxis poſſeſſorii ſummarii.*
27 *Libellũ non eſſe neceſſariũ in cauſa ſummarii poſſeſſorii.*
28 *Recredentia apud Gallos quæ.*
29 *Interim interdictum apud Hiſpanos quid.*
30 *Interdictum retinendæ poſſeßionis dicitur ſummarium poſſeſſorium.*
31 *Vindiciæ quid antiquitus apud Romanos.*
32 *Poſſeſſorium momentaneum, quod.*
33 *Decretum Pedemontium & Sabandiæ. titulo delle appellatione. uerſi. dalle ſentenze, in quo poſſeſſorio Iudicio loquatur.*
34 *Poſſeſſorium adipiſcendæ, quod.*
35 *Poſſeſſorium retinendæ, quod.*
36 *Poſſeſſorium recuperandæ, quod.*
37 *Vis duplex, publica, & priuata.*
38 *Vis quinque modis committitur.*
39 *Vis expulſiua, quæ.*
40 *Vis ablatiua, quæ.*
41 *Vis compulſiua, quæ.*
42 *Vis turbatiua, quæ.*
43 *Vis inquietatiua, quæ.*
44 *Remedia recuperandæ poſſeßionis quot.*
45 *Interdictum, unde ui, primum recuperandæ poſſeßionis remedium.*
46 *Condictio indebiti ſecundum recuperandæ poſſeßionis remedium.*
47 *Triticaria actio tertium recuperandæ poſſeßionis remedium.*
48 *L. ſi me & Titium. ff. ſi certum peta. quartum recuperandæ poſſeßionis remedium.*
49 *L. extat. ff. quod metus cauſam. & l. creditores. ad l. Iul. de ui priua. quintum recuperandæ poſſeßionis remedium, & quo tempore.*
50 *L. 1. C. ſi per uim uel alio modo, ſextum recuperãdæ poſſeßionis remedium, & quo tempore inuentum.*
51 *L. Inuaſor. C. unde ui. ſeptimum recuperandæ poſſeßionis remedium, & quo tempore inuentum.*
52 *L. meminerint C. unde ui octauum recuperandæ poſſeßionis remedium, & quo tempore inuentum.*
53 *L. ſi quis in tantam. C. unde ui. nonum recuperandæ poſſeßionis remedium, & quo tempore inuentum.*
54 *L. Si coloni. C. de agricol. & cenſ. lib. 11. decimum recuperandæ poſſeßionis remediũ, & quo tẽpore inuẽtũ.*
55 *L. non ab re C. unde ui. undecimum recuperandæ poſſeßionis remedium, & quo tempore inuentum.*
56 *L. Vlti. C. de Prato pignor. duodecimum recuperandæ poſſeßionis remedium, & quo tempore inuentum.*
57 *L. Vltima. C. unde ui decimumtertium recuperandæ poſſeßionis remedium, & quo tempore inventum.*
58 *L. Vltima. C. de acqui. poſ. decimumquartum recuperãdæ poſſeßionis remedium, & quo tempore inuẽtum.*
59 *C. Reintegrandæ. 3. q. 1. poſſeßionis recuperandæ decimum quintum remedium, & quo tempore inuentũ.*
60 *C. Sæpe de reſtitu. ſpolia. recuperandæ 16. poſſeßionis remedium quo tempore inuentum.*
61 *Iudicis officium ſubſidiarium recuperandæ poſſeßionis remedium ultimum.*

TRACTATVS DE RECVPERANDA POSSESSIONE.

NEMO eſt omniũ, qui iuri incumbunt vel in Gymnaſijs, & foro, vel mediocriter verſat⁹ ſit, qui probè nõ agnoſcat, & ingenuè fateatur ex tribus poſſeſſorijs interdictis, Adipiſcendæ, Retinendæ, & Recuperandæ: Poſtremum hoc in foro, & in Iudicijs, aſſiduè agi, ac ſummæ eſſe vtilitatis, cũ vndiq; conclament inca, è ſua poſſeſſione deiectũ, ſine cũctatione, illicò, nulla interpoſita mora, reſtituendum eſſe. Quamobrem, vt bonis ſimul ac ſtudioſis (quibus prodeſſe in omni vita nobis propoſuimus) aliqua ex parte ſatisfaciam, explicaturus nunc ſum Recuperandæ poſſeſſionis tractatũ, cum iam explicauerim duos iam præcedentes de adipiſcenda & retinenda. Hoc vt commodius præſtem, illud primũ ſciendum eſt. Poſſeſſionem recuperare, nil aliud eſſe, quàm ſemel poſſeſſam, & deinde amiſſam, iterũ conſequi, vt eſt apud Iuſtinia. in §. recuperandæ. inſt. de interd. quare deiectũ (quẽ
1 ſpoliatum noſtri vocant) † illum eſſe dicimus, qui poſſedit ſemel, ſic Vlpia. in l. 1. §. deijcitur. ff. de vi & ui arma. ſic Pont. Max. in c. vlt. §. obijcitur. uerb. non enim probatur. 3. q. 1. quod uiſus eſt probare Cicero pro Cęcinna. Cur ergo aut in illud quotidianũ interdictũ, unde ille me ui deiecit, additur, cum ego poſſiderẽ, ſi deijci nemo poteſt, qui nõ poſſidet? nõ diſſentiunt noſtri, ut ex multis Bal. in cap. eccleſia Sutrina. col. 4. uerſi. 5. item nota. exẽplũ de cauſa poſſeſ. & propr. hinc recte ſcribũt omnes (quod ſuis locis planius fiet) ſpoliatum deiectumve poſſediſſe cum ſpoliaretur, probare debere. nam ſic priuatio habitum præceſſiſſe docet. l. manumiſſio-

nes.ff.de iuſt.& iure.l.decẽ.§.decẽ.ff.de verb. oblig.
vt hac de re interrogatus reſpondit Corne.conſ. 8.
nu.2.lib.1.& conſ.117.nu.7.lib.4.nec diſſentit Iac.
Nouellus in Praxi Criminali; in titu.ſpoliatus de
facto,incipit,vulgaris regula eſt.nu.44. quare cen-
2 ſuerũt omnes ſpoliatũ † minime dici,qui poſſidere
non potuit,quale exemplum legitur apud Abba.in
cap.ex parte in fin. de reſtit, ſpolia. cum clericus ſe
vt ſpoliatum uxore reſtitui petit, vel contra, cum
laicus ſe poſſeſſione eccleſiæ ſpoliatũ quæritur, vt
probat capitulum.Cauſam.extra: de præſcrip. do-
cuit Ripa in l.naturaliter. §. nihil cõmune nu. 81.
ff.de acquiren. poſſeſ. & interrogatus ſic reſpondit
compater meus Aymo Crauetto Iureconſultorum
noſtræ huius ætatis facile princeps conſ. 322. col.
5.verſ.60.Principaliter.vel cum ſpoliatus eſt, qui
cõditione non impleta poſſedit, vt egregiè ſcripſit
Iacobus Nouellus loco quẽ paulo ante citauimus
nu.23.ſunt alia exẽpla quæ congruẽtiore explicabi
mus loco.Poſſeſſio autẽ quid ſit,&.quotuplex, do-
cent omnes in l.1.ff.de acquir.poſſeſſ.idẽ ergo eſſe
dicimus.Recuperare poſſeſſionẽ, & ſpoliatũ reſti-
tui.Spolium autem(vt hoc nec ab re finiamus) res
3 dicitur,† qua ſpoliatus poſſeſſor fuit, & ſi me non
lateat, aliam aliquando eſſe huius dictionis ſigni-
ficationem.ſic enim ſpolia plus petẽtium, id eſt pœ
nas exigendas à ciuitatis defenſore eſſe l.4.C.de de
fenſo.ciuit. ſunt & ſpolia veſtes,qbus fuit indutus
condemnatus,cum ad ſupplicium duceretur.l.vlt.
§.pannicularia.ff.de bo.dam.ſic ſpolia quæcunque
ab hoſtibus capta dicuntur.Plinius lib.7.c.26.Ma-
gniq́ue nomine ſpolio inde capto eques Romanus
(id quod antea nemo)curru triũphali reuectus eſt,
& apud Virg.in 10. Viximus,aut hodie victor ſpo-
lia illa cruenta, Et caput Aeneæ referes. ſic opima
ſpolia Ioui dicata, Liuius lib.4.ab vrbe: ſpolia ĩ æde
Iouis Feretrij prope Romuli ſpolia,quæ prima opĩ
ma appellata ſola ea tẽpeſtate erãt,cũ ſolenni dedi-
catione dono fixit.vulgo quoq; ſpolia dicimus bo-
na,q̃ à Prælato vita functo ex eccleſiæ bonis relin-
quũtur.Cuius quidẽ nominis nulla eſt in iure, vel
Pontificio,vel Cæſareo mentio, ſi modo credimus
Guid.pp.q.11c,An clerici ĩ fi. ſolũ huius nominis
meminit Pſalmiſta Pſal.118. Lætabor ſup eloquia
tua,ſicut q̃ inuenit ſpolia multa,& habet Exodi.15.
4 Illud quoq; intelligere debemus, verbum † Re-
ſtituo,quo prætor deiectum ſuæ reſtitui poſſeſſio-
ni,eã habere vim,& ſignificationẽ, vt priſtina om-
nia deiecto reſtituantur.l.1. §. qui autem deiectus,
5 de vi & vi arm.cum ſit† reſtitutio in priſtinum ſta-
tũ repoſitio l.quod ſi minor.§.reſtitutio. de minor.
quo in loco Barto. & idem in l. ab hoſtibus. §. ſed
quod ſimpliciter. ex quib. cau. maio. quare ex vi
6 verbi,reſtituo,† & fructus eſſe reſtituendos deiecto
clarè cenſuit Paulus in l.videamus.la ij.§.in Fauia-
na in fi,de vſuris.& Pontifex Max.in c.grauis. de re
ſtitu.ſpolia.& ex noſtris.tradunt Iaſ. in l. Gallus §.
& quid ſi tantum. num.69.de lib.& poſth.Decius
in l.in condemnatione §. cum verbum de reg. iur.
Didacus Conar.lib.1.varia.reſolu.c.3.nume. 1. 2.
Marſi.ſing.17.reſtituitur & omne damnum,quod
ob eã deiectionem emerſerit,reſtituitur & pacifica
poſſeſſio liberaq; vt deiectionis tẽpore fuit, quod
late & docte explicat Lucas à Penna in l. ſi Coloni.
q.9.C.de agric.& cenſ.lib.11.probat l.ĩ interdicto.
de vi & vi arma.quod intelligitur, quò ad ipſũ ſpo
liatum ſi obtineat.ſecus contra, quia ſpoliato ipſo
condemnato,agi petitorium poteſt ad reſtitutionẽ
expẽſarum.Rota in deciſionibus nouis tit. de reſti.
ſpolia.Deciſ.15.licet ſpoliato. Cuius rei clara eſt ra
tio,cũ tantum reddere debeat reſtitutio, quãtũ ſu-
ſtulit læſio, ſic docuit Bat.in l.qui proprio, de pro-
cur.in l.ſi quidẽ.C.de prædijs minor.Angelus Are-
tinus in §. rurſus col. 3. verſ. 4. præmitte. Inſti. de
actio: cuius rei varia ſunt exẽpla apud Barb.conſ.9.
col.pe.in fi.li.1.Soc.ſen.cõſ.262.col.pe.in fi. lib.2.
Deciũ conſ.436.nu.3.Tiraq.De retractu cõſang. §.
1.gl.14.nu.74.& §.32.gl.1.nu.69.Pariſiũ conſ.96.
nu.11.lib.1.& idem egregiè conſ.105.nu.4. lib. 3.
dum affirmat ſpoliatum ex vi verbi reſtituo,ad pri
ſtinum ſtatũ eſſe reponendum,quod quomodo cõ
tingat, ex ordine opportuniore loco palam fiet.
Præfabimur & nunc illud,quod eſt omni decla-
7 ratione dignum,duo eſſe† iudicij genera,Poſſeſſo-
rium ſcilicet,& Petitorium,vt aperit glo. in l. mo-
mẽtaneæ.C.qui leg.perſo.hab.ſtand.in iud.Petito-
8 rium† dicitur cum de rei proprietate eſt quæſtio. l.
is qui deſtinauit de rei vend.glo.l.1.in verb.vendi-
cãte.C.vbi in rem actio.textus qui ſingularis habe-
tur, in quo iureconſultus verbo petitorij vtitur in
l.qui petitorio & ibi glo.de rei vend.& docent om
nes in l.naturaliter.§. nihil cõmune. vbi Ripa. nu.
10.& num.297.Rubeus nume.30.Fernan.in prima
parte nu.32.& Coraſius in præludijs nu.41.Rebuf-
fus in commen.Regiarum conſtitutio.tomo.3.art.
9 7.gloſ.1.nu.2.3.in hoc conueniunt omnes,† Peti-
torium propriè dici, eum in rem eſt actio, iuxta.l.
actio in perſonam de actio.& oblig.l. pecuniæ ver-
bũ.§.actionis de verb.ſign. nã cũ aduerſus obligatũ
agimus,nõ dicimur propriè petere,ſed agere; qua-
re petitorium dicitur propriè, cùm quod noſtrum
eſt, nobis reſtitui petimus. hinc glo. Inſti. de actio.
in principio interpretatur verbum, debetur, in ea
actionis diffinitione poſitum,impropriè poni,qua
tenus realem actionem reſpicit,ſi præſertim ſubti-
lem verborum proprietatẽ cõſideramus, vt animad
uertit nouiſſimè Coraſius in diffinitione actionis,
in verbo,debetur, ſic contra, non ſatis propriè acci-
piuntur verba,rem peto,cũ perſonali actione agi-
tur.l.non ſolũ.§.ſi mihi de vſucap.l.3.§. item quæ-
ri.de reb.eorum qui ſub tutel. &c. & poſt Cynum
in l.1.C. communia vtriuſque iud. ſcribit Herma-
nus.Deius in l.naturaliter §.nihil commune,num.
2.de acquire.poſſ.Petitorium quoq; dicitur ſi aga-
tur ad vſum,uel uſumfructum,cum ſic ad iura hęc
incorporalia agens dominus cẽſeatur Alex.d. §. ni-
hil commune nume.4.Maranta in ſua Praxi de or-
dine iudiciorum 7. diſtinct. iudiciorum numer. 1.
10 Poſſeſſorium † verò iudicium eſt,cum de ſola poſ-
ſeſſione eſt controuerſia. d. l. is qui deſtinauit. de
rei vend.l.ſi duo.§.ult.vti poſſid.§. 1.& §. retinen-
dæ.Inſt.de interd.Alex.conſi.92.nu.6.lib.5. Rebuf
ſus qui ſupra. Qua ex re facilè intelligimus, quan-
tum vnum ab altero differat: in praxi animaduer-
tere ſolemus, quibus uerbis concepta ſit porrecti
libelli concluſio, ut omnes admonent & præ-
ſertim

ſertim Rebuffus, qui ſupra nume. 4. nam ſi petatur
11 †rem reſtitui, dicitur intentatum petitorium, ſi verò in poſſeſſionẽ mitti, vel manuteneri, vel reſtitui & reintegrari, motũ dicitur poſſeſſoriũ, eſt textus in c. inter dilectos de fide Inſtr. quem citat Socinus in l. rem quę nobis nu. 14. de acquir. poſſeſ. & in conſ. 262. col. 1. ver. 5. & in primis lib. 2. errore duplicatũ in cõſ. 90. lib. 3. quod cõſiliũ in indiuiduo cõfirmauit Iaſ. cõſ. 170. lib. 1. idẽ placuit Rui. conſ. 164. nu. 7. lib. 4. & in rubr. de operis noui nũtia. nu. 16. & Soc. Iunio. conſ. 128. nu. 8. lib. 2. & præter eos ſic declarat egregiè Alex. conſ. 117. nu. 1. 2. lib. 2. & in additio: ad Bartolũ ĩ l. ſi Coloni. C. de agr. & cẽſ. lib. 11. nec diſſentit Riminaldus conſ. 98. nu. 1. lib. 1.

Declarantur tamen prædicta procedere, cum in libello narrata reſpiciunt ſolùm petitorium, & concluſio ſit, rem reſtitui, verè tunc dicitur motum petitorium, ſi verò narrata reſpicerent, tam petitoriũ, quàm poſſeſſorium, & concluſio eſſet rem reſtitui, dici poſſet eſſe intẽtatum etiam poſſeſſorium,
12 †cum rei ampliſſima ſit ſignicatio. l. 1. in fi. ſi certũ peta. l. rei appellat. de verb. ſig. iuncto. c. cũ dilectus de ord. cog. quam declarationẽ probant Soc. Iaſ. & alij nonnulli ex præcitatis. Iaſ. præſertim. d. conſi. 170. col. 6. verſ. non obſtat primo. li. 2. citat Bal. in c. cum ad ſedem. de reſt. ſpol. & eſt tex. in c. cum dilec. de ord. cogni. in c. bonæ il. 2. ubi Panor. de poſtu. præla. quod fortius intelligit Rinaldus. d. conſ. 98. num. 34. 38. lib. 1. cum verba libelli aliqualiter obſcura ex proſecutis declarantur.

Declarantur ſecundo procedere eo etiã caſu, cũ actor concludit rem ad ſe pertinere, cum verbum
13 pertinere, † & ad poſſeſſorium & petitorium adaptari poſſit, ſi modo narrata in libello id patiantur, ſic eſt text. vbi glo. in c. querellam de electio. docuit Socinus d. l. rem quæ nobis nu. 14. verſ. & idem cõcludendum de acquir. poſſ. gl. in ſi quis intentione ambigua de iud. quã probat Alex. conſ. 41. num. 1. lib. 4. Fely. in Rubric. de reſcrip. numer. 7. qui alia quam plura in hanc ſententiã citat, & ſcribit Prac. Papien. in forma libelli pro actione reali, in verbo, ſpectare & pertinere, & Nedizanus conſ. 15. nu. 4. late idẽ docet Iaſ. d. §. nihil commune nu. 184. Ripa nu. 198. & idẽ placuit Franciſco de Marchis in deciſio. Delphina. q. 67. nu. 1. parte prima & q. 529. parte. 2. & dominium ſignificare tradit Guid. pp. ſing. 473. Cuius rei ratio illa eſſe uidetur, quia ampliſſima eſt verbi pertinere ſignificatio. l. verbũ pertinere de verb. ſig. quo loco Alci. & Bræcheus notant, & egregiè apud Socin. ſen. cõſ. 13. col pen. in principio lib. 1. qui reſpondit verbũ pertinere ex ſui ſignificatione cõprehẽdere rẽ ratione ſolius poſſeſſionis. quare idẽ Soc. ſen. conſ. 8. col. 2. lib. 1. egregiè admodum infert, inquiſitionem aduerſus furẽ nõ procedere, ſi in ea dicatur rem ad eum à quo ablata fuit pertinere, cum verbum pertinere ſit ambiguũ, nec in ſolo dominio concludat, & huius ſententiæ citat Bartolum conſil. 54. Videtur dicendum, quod reperire minime potui, addo ipſe Bartolum conſ. 15. Viſa num. 1. lib. 2. & Socin. doctrinam vt ſingularem cõmendauit Marſi. ſing. 275. ſtatui &c. & conſ. 26. nume. 19. & conſ. 40. num. 24. Roland. à Valle cõſ. 51. nu. 20. ex induſtria cæteros omitto, quæ ſanè declaratio Intelligitur, niſi eſſet dictum, rem ad ſe pertinere iure dominij, res enim tunc eſt clara eſſe motum petitorium Corn. conſi. 23. nu. 13. lib. 1. ſcribit etiam Baldus in l. 3. nu. 12. c. ſi à nõ compe. iud. cenſeri intentatum petitorium & poſſeſſorium, cùm dictũ eſt, rẽ ad ſe pertinere de iure.

Declaratur, tertio, non procedere, cum conclu-
14 ditur rem plenè† reſtituendam, vel liberè relaxandã, tunc enim dicitur motum iudiciũ petitoriũ, ſic præter Soci. d. l. rem quæ nobis nume. 14. verſ. aduerte tamẽ &c. conſulti reſpõdere Alexandr. conſ. 96. nu. 1. 2. lib. 5. Ruin. conſi. 13. nu. 1. lib. 4. Riminal. conſ. 98. nu. 3. lib. 1. licèt Iaſ. in l. naturaliter §. nihil cõmune nu. 183. de acquir. poſſ. ſubobſcurè aliquãtulũ hac de re loquatur, quod & facit Ripa. nu. 197. idẽ probauit Neaiza conſ. 68. nu. 2. eã reddũt crebriore ſententia rationem, quia res obtẽta in iudicio poſſeſſorio poteſt retractari & de ea cognoſci ſui natura in iudicio petitorio. l. unica. C. ſi de mo. poſſ. ſuer. appel. l. & an eandẽ §. vlti. de except. rei iu
15 dic. ſi ergo petatur rem liberè reſtitui † uel pleno iure relaxari, dicitur petitum rẽ reſtitui ſine ſpe futurę retractationis cap. irrefragabili. de offic. ordin. talis enim eſt horum verborum ſignificatio; vt dixit Alexand. d. conſi. 96. nu. 2. & Craue. conſil. 122. nume. 5. 6. & præter eos, ſic Decius conſil. 131. in princip. conſi. 360. nume. 5. & in cap. quæ in eccleſiarum. nu. 3. de conſtitutio. Ruin. conſi. 18. nu. 6. conſ. 84. nu. 9. conſ. 100. nu. 4. & conſ. 219. num. 3. lib. 1. Corne. 95. 329. nu. 6. lib. primo Socinus Sen. conſi. 13. in fi. lib. 1. conſ. 170. col. 5. in principio lib. 2. Goza. conſ. 47. nu. 9. conſ. 58. nu. 2. Cur. Iun. conſ. 2. nu. 3. qui verbũ liberè huius eſſe ſignificationis, oſtendunt. ſic & idem in verbo, Pleno iure, cũ is rẽ pleno iure habere dicatur, qui abſolute eſt dominus, & alienandi diſtrahendiq; poteſtatem habet, vt illo text. adductus cenſuit Bal. in l. fœminæ. §. illud in fi. C. de ſecun. nup. quem poſt Ruin. conſ. 1. nu. 21. conſ. 121. nu. 7. lib. 2. eſt ſecutus. Craue. in reſpõſo edito pro Rep. Sauiliani nu. 130. in fi. cui addo text. in l. Iulianus. la. 1. §. vlt. de rei ven. in l. mater quæ deſuncto. C. ad Tertul. quo loco idẽ annotauit Bal. nam cum quis rẽ pleno iure petit, vſumfructum cum proprietate petere dicitur, vt reſpondit Dec. conſ. 468. nu. 11. qui citando text. in l. fidei com. §. quamquam de leg. 2. & Bald. cenſuit rem apud aliquem Pleno iure eſſe, cum ſine diminutione eſt, idem Decius conſi. 498. nu. 10. Goza. conſi. 48. nu. 3. & decalarat cõſ. 58. nu. 21. ſic & pleniſſima poſſeſſio dominium oſtendere dicitur, eſt ſing. text. in l. raptores vbi Bart. C. de epiſ. & cler. Guliel. Bened. in rep. cap. Rãynutius, prima parte, in uerbo, cætera bona nume. 17. de teſtam.

Declaratur quarto, nõ procedere, quñ in libello eſt facta narratio, quæ & petitoriũ, & poſſeſſoriũ reſpicit, factaq; eſt cõcluſio ĩ ſolo poſſeſſorio, tũc ſi in
16 libello ſubijciatur clauſula illa † ius & iuſtitiã fieri & miniſtrari; petitoriũ dicit eſſe motũ, & probationes petitorij cãm reſpiciẽtes adſerri poterũt. ſic poſt Iun. Calder. & Pan. in ca. cũ dilectus. de ord. cog. docuit Iaſ. in l. naturaliter. §. nihil cõe nu. 191. de acq. poſſ. & probauit ibi Ripa nu. 199. Fràc. de Marchis. q. 67. nu. 2. & in vtroq; cõcludere, idẽ ſcripſit Franc.

de Marchis q.195.nu.4. quod intelligo, cũ proprie
tatis ſcilicet facta eſt mentio in ipſo libello; alioqui
17 circa non expreſſa, nihil operatur † clauſula illa, ius
& iuſtitiam fieri, vt reſpondit Alex.conſ.43.& cõſ.
117, lib.2. Aret.conſi.17. col.4. ad ſpecificata enim
tantum ſe reſtringit clauſula hæc, Goza. conſi. 93.
nu.15. Decius in l. petens.nu.5.in fi.C.de pactis, &
alios citat Craue.cõſ.151.nu. 4. & in reſponſo pro
Genero.nu.215. addo Ruinum conſ.19.nu. 9. lib.
4.& in noſtris terminis Cotne.conſi.8.nu.3.lib.1.
& conſ.56.nu.17.in fi.lib.2.& verè idem quod Ri
pa ſupra, ſenſit ipſe Iaſ.d.loco, & in §. omnium col.
26.Inſti.de actio.poſt.Ange.Aret.ibi col.7.ver.poſ-
ſet tamen opinio &c.& huius ſententiæ alios plu-
res refert Neuiz.conſ.79.nu.1.

Declaratur quinto, non procedere, ſi eſſet peti-
18 tum, ne moleſtaretur; † dicitur enim tunc deductũ
ſolũ poſſeſſorium gl. in c.audita, in uerbo. moleſtet
de reſtitu.ſpol. Inno.in ca.cum eccleſia Vulterana.
de electio. quos eſt ſecutus egregiè reſpondendo
Zaſius conſi.11.nu.27.lib.2. niſi eſſent alia uerba,
quibus poſſet cõprehẽdi petitoriũ. pulchrè ad mo
dũ Caſſado. ĩ ſuis Deciſ.in ti.de reſcrip.deciſ.6. qui
vidẽdus omnino eſt, etſi de reſcripto uerba faciat.

Declaratur ſexto, nõ procedere, quando libellus
verbis illis vulgaribus cõceptus fuiſſet. peto terre-
19 nũ: † cũ idẽ ſonet, qđ peto proprietatẽ, dr̃ tũc inten-
tatum petitorium, ſic clarè Alex.conſ.96.nu.3.li.5.

Declaratur 7. nõ procedere, quãdo eſt facta nar-
ratio de eiectione poſſeſſionis, & fructuũ ablatio-
tione, concluditurq́; ſolùm fructus relaxari, & re-
ſtitui dicitur tunc petitorium intentatum. ſic Be-
ro.q.91.nu.5. Ruin.in conſ.164.col.3. verſ.alia ra-
tione.lib.5.& Rolan.in conſil.41.nume.7.lib.3.

Petitorium autem iudicium ratione ſuorum ex-
20 tremorũ à poſſeſſorio differt. habet enim † petito-
rium duo illa extrema. Dominium ex latere actoris
l.in rem actio in principio de rei uendic. vel quaſi
dominium, vt in publiciana.l.1. de publicia.in rem
actio: ex latere uerò conuenti datur extremum, poſ
ſeſſio, d.l.in rem, iuncta l. qui petitorio de rei ven.
quod propriè intelligo in iudicio petitorio, hoc eſt
in actione reali, in qua neceſſe eſt reum eſſe poſſeſ-
ſorem, ne fruſtrà contra eum moueatur actio l.1.C.
de aliena. Iudici muta.cau.fact.& d.l.qui petitorio
& l.ſinautẽ de rei vend. Quare quotidiè fieri ſolent
interrogationes reo, an poſſideat, vel dolo poſſide-
re deſierit. quæ ſanè interrogationes quãdo, & qua
forma fieri poſſint, tradit Prac.Papien. in forma in-
terroga. fiendæ cũ reo conuento actio.reali, & latiſ-
ſime Neuiz.conſi.5. quod nõ modò ad actorẽ perti-
net, ne fruſtra agat, ſed & ad Iudicẽ, ne eluſoriũ red-
datur iudicium, vt ſcribit Decius in cap. cauſam
quæ.2.nota.de iudi.& Neuiza.conſil.17.nume. 11.

Poſſeſſorium uerò ſua habet extrema. Nam illo
21 recuperandæ † agens, qui vt recuperet agit, præſup-
ponit ſe antiquitus poſſediſſe, & nunc conuentum
poſſidere, ſic probat text.cap. cum ad ſedem de re-
ſtitut.ſpolia. Soc.in l.rem quæ nobis nume. 16. de
acquir.poſſeſſ. Decius in cap.bonæ.nume.23. in fi.
de appella.& ſuo loco latius. In poſſeſſorio retinen
22 dæ † ex latere agentis, præcipuum extremum eſt
poſſeſſio. Et apud reum dominium, quia ſi actor eſ
ſet & rei dominus, non diceretur ſimpliciter poſ-
ſeſſor, ſed dominus. l. quæſtio. de verb. ſign. quod
omnium pulchrè docuit Franc.Conna.lib. 3. com-
men.iuris ciuilis cap.8.nume. 2. & Bræche. Turo-
nenſis in d. l.quæſtio. Propriè enim poſſeſſor (ut
illi docent) dicitur, qui non eſt dominus nec eſſe
poteſt, quia etſi dominus poſſidere dicatur, non
tamen dicitur propriè ut poſſeſſor poſſidere, ſed vt
dominus. & ita interpretari debet textus l. 1. §. hu-
ius autem in fi. ff. uti poſſid. vt dicimus in vſufru-
ctu, fruitur enim dominus re ſua, non tamen fru-
ctuarius, ſed dominus dicitur. Quare impropriè
poſſeſſio deducitur in hoc iudicio, cum alter ad al-
terum conuincendum, & dominium deducit ſeu
titulum, iuxta latè tradita per Barto. in l.ſi duo nu-
me.4.in fi. vti poſſid. cum multis, quæ, vt extra pro-
poſitam materiam, ſciens prætereo. In adipiſcenda
23 † verò poſſeſſione, non ſe poſſeſſorem, ſed alterum,
ut plurimum præſupponit. & licèt dominus mul-
toties quærat iure ſuo poſſeſſionem adipiſci: ea ta-
men adepta non dicitur poſſidere, vt poſſeſſor, ſed
dicitur dominus, quoniam poſſeſſio cum dominio
confunditur, vt in vſufructu, quo finito cum pro-
prietate conſolidatur. §. finitur Inſtit.de vſufru.

Poſſeſſorium iudicium duobus modis tractari
24 ſolet: ſummariè, & plenariè, † ſummariè tractatur
ex ſolo implorato iudicis officio, ut eo caſu cum nõ
diſcernitur quorum alterum contendentium ſit in
poſſeſſione de præſenti: nam ne ad arma conten-
dentes veniãt prouidet iudex prudẽs, iuxta l.æquiſ-
ſimum de vſufru.& tradit Cur.Senior.conſ.60. Pa-
ri.conſi.178.lib.4. Iaſ.in l.ſi ſuper poſſeſſione num.
3.& ibi Decius nume.7.C.de tranſ. idem Decius in
l.vlti.num. 6.C.de ædict.diui Adria.tollen. hac er-
25 go iuſta ratione ſeruari in praxi ſolet, † vt ſumma-
tim, nulla mora interpoſita cognoſcatur, quorum
alter ex contendentibus ſit in poſſeſſione, vt in ea
is tueatur, donec plenius fuerit cognitũ, quod an-
te alios affirmaſſe dicitur Iacobus ab Aret. quem
ſecuti ſunt Baldus in l.ordinarij nume.9. C. de rei
vend. Caſtren.conſil.3.in cauſa quę vertitur coram
D. vicario poteſtatis Pergami col. 2.lib. 2. ſed ante
Caſtrenſ. docuit Bald. in cap. 1. col.2.verſi.quarto
opponitur extra de ordine cognit. Cuius doctri-
nam, vt egregiam admodum, recipiunt omnes, De-
cius conſi.366.nume. 14. Marſil.ſing.543. Malefi-
cijs &c. Ant.Capic.Neapol.Deciſione.14. Deciſion.
55. Deciſione.96.numer. 10. Deciſ. 189. & Deciſ.
209. Alciat.reſpon.389. vbi rem egregiè admodum
declarat. Neuiza.conſi.60. numer. 4. 5. Alba conſi.
75. Plotus Nouarien.in repe.l.ſi quando num.107.
C.vnde vi. Gabriel Saray.in additio.ad notabi.Ma-
theſ.nota 2.nume.2.3.4. Ioannes Coraſius in l. na-
turaliter §.nihil commune.num.27.de acquir.poſ-
ſeſſ. & nouiſſimè omniumque pulchrè Didacus
Coua. Hiſp.li. Practicarum quæſtionum c. 17. ubi
praxim docet Cephalus conſi.19.in fi.lib.1. His ac-
cedit Ioſeph.Lud. bene eruditus iuriſcon.deciſ.20.
26 nu.1. procedit † .n. in hac cauſa iudex ſine ordine iu
diciario, iubetq́; tm̃ collitigãtibus, ut deferãt iura,
quæ tũc hñt, quibus ſummarim re cognita ſtatuat,
quis actoris, quis rei, in plenario poſſeſſorio perſo-
27 nã ſuſtineat, nec hoc in caſu eſſe † neceſſariũ libel-
lum,

dū,ſed recipi poſſi: probationes ſine eo,egregiè de-
clarat Maria.Soc.ſe.in c. 1.col. 16. fal. 54. de libelli
obl.poſt Spe.& alios, quos citat. deſumptaque eſt
praxia iſta ex l.liberia.§.fi.de lib.cau.vt Caſt.& Did.
28 præcitati ſcribunt.Iudiciū hoc† recredētiā Galli vo-
cant. Budena,quē mox referā ſic poſt Maſſue.in ſua
Practica.iu tit.de poſſeſſorio ſcribit, Didacus. d. c.
57.col.4.ut refert & Tiraq.in Trac.le mort à Saiſit
le uiu.6.parte declarat. 9. in fi. Rebuffus ſuper cō-
corda.Reg.Franciæ in tit.de annatis verſ.quinta ta-
mē ex lege regni,& in cōmenta.Regiarū cōſtitutio.
tomo.tertio tit.de materijs poſſeſſo.art. 1.gl. 1. nu.
4.5.6.vbi latè, & egregiā admodū Praxim docens
ſcribit Guid.pp.q. 552. iu materia,apud Hiſpanos
29 appellatur iuterim,† ſic Didacus qui ſupra.nos ve-
rò nouam prouiſſionem quaudoque appellamus;
qua in re illud unum cenſeo animaduertēdū, hoc
30 dici † poſſeſſorium retineudæ, ut cenſuit egregiè
Bal.iu l.quiſquis,quorum appell.non recip. quem
probarunt Aret. in c. iu præſentia col. 4. de prob.
& Rnin.cōſ.28.nu.4.li.4.quod vel ex eo intelligo,
qnia poſſidere vterq, conteudūt,nel quia poſſeſſo-
rium ipſum plenariū retinendæ præparat.Hoc iudi
31 cij † genus antiqui uindicias appellarūt, ut egregiè
annotarunt Budeus in auuota. Pandect. Alex. ab
Alexan.li.6.dierū genialium c.10.Alcia.l. 1. Parer.
c.9.li.6.c.24.ac etiā li.8,24.in fi.Egnina.§. retinen-
dæ inſt.de interd.omniū clarius Coraſ.l.2.§.deinde
ex his legibus nu. 8.9.& §.& cum placuiſſet,num.
27.ff.de orig. iur. Balduiu. ad leges. 12.tabul. lege
45.& bæc poſſeſſorij cauſa dicitur eſſe continens,
cuius meminit l.nulli.C.de ind.Alcia.d.c.nono.ad
do Cælium Rodig.lib.17.antiqnarum lectio.c. 29.
Cuiacium lib.2.obſeruationum iur.c.35.huius iu-
dicij ſummarijſſimi nos tractatū nō explicabimus,
ut à propoſita re noſtra non parum diuerſum. agi-
mus enim ſuſius in trac. de retinenda poſſeſſione
32 remedio ultimo;hoc† poſſeſſoriū iudiciū momēta-
neum verè dicitur, vt eo caſu locum non babeat ap
pellatio, vt multi intelligunt.l.unicā.C. ſi de mom.
pol.fue.appell.& aperte Ioſeph.Lud.decis. 20. nu.
33 5.& hoc in caſu iutelligo† nouam conſtitutiouem
Sereniſſimi Subaudiæ Ducis noſtri Emanuelis,ſub
Rubr.Delle appellatioue, & in quai caſi &c.verſi.
dalle ſentcuze che ſi daranno nelle cauſæ poſſeſſo-
rie,ibi,Pero ne,i,caſi doue &c.in ea enim parte eſt
inſecuta cou ſtit. iuris comunis diſpoſitionem.

Poſſeſſoriū plenariū, quod diligēti ordine iudi-
ciario tractari ſolet,Triplex dicitur, Adipiſcendæ,
34 Retinendæ,Recuperādæ.Adipiſcēdæ† agitur, cum
nouā quis adipiſci vult poſſeſſionē, vt in bærede,
qui prędeceſſore uita functo ſe mitti in poſſeſſionē
bonorū hæreditatis cōtendit, quare ſemel aſſecuta
poſſeſſione & deperdita,nō amplius huic interdi-
cto erit locus,vt eſt ſingul.glo.in cap.1.de cōſeſſ.in
6.& ſcribūt omnes,in §.ſequē.inſt. de interd. & iu
l.naturaliter §.nihil cōmunc.ibi Rubeus nu.42. &
Fernan.in prima parte ſuæ interpretationis nu.102.
35 de acquir.poſſeſſ. Retinēdæ† uerò poſſeſſionis in-
terdictū cæteris probabilius, ex ſentētia Io.Fabri iu
§.retinēdæ.Inſt.de interd.quod poſſidenti, ut poſ-
ſeſſioni inſiſtat,conceditur, dupliciter dicitur; di-
rectum,cum rei corporalis poſſeſſori, ne turbetur,
datur,vtile cum quaſi poſſeſſori incorporalis con-
ceditur,ut poſt Bart.d.§.nihil commune num. 18.
ſcribit ibi Rubeus nu.37.qua autem forma in pra-
xi deducatur, docent pluribus omues in d.§. nihil
commune,vbi Fernand.d.prima parte.nu.107.poſt
Bart.in l.1.§ hoc interdictū.uti poſſide: latè Aret.
in §.quadrupli col.penult,& fi. iuſt. de actio. Soc.
ſen.conſ.59.lib.4.Pariſ.conſ.11. nu.80. conſ. 112.
num.72.74.lib. 1. cum alijs quos ſciens prætereo.
duo hæc poſſeſſionis iudicia ſilentio inuoluam, cū
propoſitum hunc noſtrū tractatum nō reſpiciant.
36 Recuperandæ † verò poſſeſſionis interdictum,
cuius uerba facturi ſumus, deiecto quem ſpoliatū
appellamus, ut priſtinam ſuam recuperet poſſeſ-
ſionem conceditur,cuius cauſa,& iudices ſunt cō-
ſtituti, quos Recuperatores appellarunt antiqui,
vt pro Cecinna oſtēdit Cic. & declarat Petrus Cri-
nitus de honeſta diſcipl.li.9.c. 12. quanquā & pro
alijs cauſis darētur recuperatores, ut doctè oſtēdit
eruditiſſimus Carolus Sigonius lib. 2. De antiquo
iure ciuiū Roma.c.18.hoc ergo interdictū unā ha-
bet ſpeciē à prætore introductā, quā, unde vi, dici-
37 mus.§.recupe.Inſt.de interdi.uis† autē,uel publica
eſt,uel priuata,ut duo iuncti ſimul tituli docēt. ad
l.Iul.de ui publica & ad l. Iul. de ui priuata & om-
nium conſenſu video probatum publicam uim di-
ci uim, q̄ armis fit, priuatā uero cum ſine armis §.
ſed ex conſtitutionibus.Inſt. de interd. cuius rei &
differētiæ rationē vnā adſert Frāciſcus Duaren. lib.
1.diſpu.anniuerſ. c. 22. cui aduerſari uidetur Ro-
ber.Aurelius lib. 3. ſententiarum iuris c. 22. quia
38 aliam probat,† uis autem quinq; modis committi
ſolet, ut docet gloſ.in l. extat in gloſ. ulti. ff. quod
metus cauſ.& ibi Bartol.glo.in c.ad audientiam,in
glo. 2.quod met.cau. Aret.Inſt.de actio.§. quadru-
pli nu. 24. inſt.de actio. Alcia.lib. 1. Parerg.iuris c.
34.Plot.Nouariē.repe.l.ſi quādo nu. 63. cū multis
39 ſeq.C.vnde vi.Prima dicitur eſſe vis expulſiua,† ob
quam hoc interdictum deiecto conceditur, vt ante
omnia reſtituatur, & ſolet aliquando appellari oc-
cupatio,& poſſeſſionis ſpoliatio,vt ex multis infra
dicendis intelligemus.& ideo ſtatutū Papiæ. 31. in
criminalibus,de pœna illius,qui violētiā fecerit ali
cui in eius poſſeſſioue, & ſi in geuere ſit de mole-
ſtia inſcriptū,iu hac tamen expulſiua habet etiā lo-
cum,vt verba tex.oſtendunt,ibi,deinceps ſpoliaue-
rit,& paulo poſt,ibi, vel ipſum de ipſa poſſeſſione
40 ſpoliauerit.Secunda dicitur vis ablatiua † cum per
vim res auferτur,ac aſportatur; daturq; tunc actio
vi bouorum raptorum, non interdictum, vnde vi,
quod pro re mobili locum nou habet l. 1. §. illud,
de vi & vi arm.glo.in l.rem quæ nobis, de acquir.
poſſeſſioue,ſed uerū an ſit,ſuo loco dicemus. Ter-
41 tia dicitur uis compulſiua,† qua quis compellitur
facere,quod ſpōte aliàs minimè eſſet facturus;agi-
turque actione,quod metus cauſa,nec deiecto ſeu
ſpoliato per vim compulſiuam ſuccurritur inter-
dicto,unde ui: uel alio remedio,ut ante omnia pri
ſtinæ poſſeſſioni reſtituatur, ut ſuo loco oſtende-
42 mus.Quarta dicitur uis turbatiua, qua† poſſeſſor
perturbatur,& cui cōceditur interdictū retinendæ,
ut ſupra retulimus. Quinta dicitur inquietatiua,
43 † pro qua datur quandoq; interdictū, quod ui aut

clam, quandoq; interdictum retinendæ, cum non multum à turbatiua differat, vt docent Alciatus d. l. 1. Parerg. iur. c. 34. & Feruan. d. §. nihil commune in prima parte nu. 112. etſi in hanc ſententiam potius deſcendere videatur Alcia. dari interdictum tantùm, quod vi aut clam.

Interdictum ergo, vnde vi, potiſſimum fuit à Prętore inuentum, vt remedium, quo deiecto eſſet cõſultum, vt ſine cunctatione priſtinæ reſtitueretur poſſeſſioni. alia poſtmodum ſunt ſuperaddita remedia recuperandæ poſſeſſionis, tam iure Cæſareo quã Pontificio, quare opinatur Specul. in tit. de Reſtit. Spolia. §. 1. nu. 11. 12. quẽ ſecuti ſunt Ripa in c. ſæpe nu. 1. de reſt. ſpolia. & Io. Coraſius in l. naturaliter. §. nihil cõmune. ſecũda parte nu. 110. de acquir. poſſ. octo eſſe poſſeſſionis remedia, quatuor eſſe credidit Bertr. con. 106. nu. 16. lib. 4. inter quæ enumerat cõſtitutionẽ. §. quia verò Leonis. in auth. de nõ aliena. reb. eccl. quinq; credidit Rubeus. d. §. nihil cõmune nu. 46. & Laftancus oria. in Rub. de cauſa poſſeſſ. & propr. col. 2. verſi. pro introitu. ſed ibidem Fernan. in prima parte. nu. 114. quatuordecim enumerat. Plenius Filippus Francus in eo Tractatu quem publicum fecit, de Petitorio, in primo dubio, viginti quatuor remedia recuperandæ poſſeſſionis eſſe commemorat. Robert. vero Mata. de ordine iudiciorum 7. diſtinctio. iudicio. duo & viginti eſſe credidit, nos. 17. eſſe oſtendemus, † eoſque, qui difficiliorem ac in praxi vtiliorem habent tractatum, ex ordine iuxta eorum tempora explicabimus.

44 (at "giuti eſſe credidit … † eoſque")

45 Primum itaque † recuperandæ poſſeſſionis remedium eſt ex interdictu, vnde vi, quod his verbis conceptũ erat. Vnde tu vi illũ deiecisti aut familia tua vi deiecit de eo, quod ille ibi tũc habuit tãtummodo infra annum, poſt annũ verò de eo quod ad eum qui vi deiecit prouenerit: iudiciũ dabo. Prætoris poſtmodum edictum interpretati ſunt Vlpianus, Paulus, Caius, Pompo. Marcellus, Iulianus, Papinia. Triphonius & Iauolenus: hoc eodem tẽpore alia recupetandæ poſſeſſionis remedia introducta fuiſſe conſtat, tametſi non ad interpretationẽ inter

46 dicti vnde vi, vt illud quod ex cõdictione † indebiti deſcendit, quæ & ad recuperandum poſſeſſionem conceditur ex l. indebiti. §. ſed & ſi numi, de cond. indeb. vt non immeritò glo. in Rub. ff. de interd. & ibi Ripa nu. 3. & glo. inſti. de interd. in pri. & Philipp. Francus in d. diſput. de Petitorio, primo dubio, nu. 35. hanc indebiti condictionem inter remedia poſſeſſionis recuperandæ connumerauerint, tametſi (vt mox retuli) non attingat interdictum vnde vi, quod latius ſuo loco explicabimus, eodẽmet tempore remediũ aliud, quod proprius interdictum, vnde vi, attingit (& ſi illius non habeat ra-

47 tionem) eſt inuentum, quod ex actione † Triticaria prouenit. l. 2. ff. de tritica. actio, quo vi deiecto, vt poſſeſſionem recuperet eſt ſuccurſum. quare & gloſ. Rubr. ff. de interdict. & ibi Ripa nu. 4. & gloſ. inſt. de interd. in princi. & Francus, quem modò citauimus, d. primo dubio nume. 7. triticariam hanc actionem inter recuperandæ poſſeſſionis remedia connumerant, & latius ſuo loco explicabimus. eodem quoque tempore aliud adfuiſſe remedium recupetandæ poſſeſſionis recenſent alij, ut Francus d. diſput. Petitorij. primo dubio num. 8. & viſus eſt ſentire Bartol. in l. ſi coloni. C. de agric. & cenſ. lib.

48 11. † quod eſt ex l. ſi me & titium, ſi certum peta. non tamen interdictum, vnde vi, attingit, cum ſolùm ex æquitate concedatur aduerſus eum, qui ex cauſa lucratiua poſſidet, & cum domino rei non aliter ſuccurſum eſt, nec is recuperans facto aduerſatij dicitur ſua poſſeſſione ſpoliatus, nã vt locus huic remedio ſit, geſtũ aliquid cũ aduerſario eſſe debet. in foro tamẽ tria, quæ proximè retulimus, nõ ſatis ſunt cognita. quare & nos paucis ſuo loco rationem habebimus. illius autẽ cuius meminit remedij Francus in diſputatione Petitorij primo dubio nume. 35. ex l. 1. §. conſtat. ff. de cond. ſine cauſ. nullam rationem habebimus, cum nec poſſeſſionẽ ea condictione recuperari poſſe dicat, nec (ſi recuperari poteſt) diſtet ab ea condictione indebiti. in-

49 terdictum verò, vnde vi, † extendiſſe videtur Diuus Marcus vt retulit Calliſtratus iureconſ. in l. extat, ff. de eo quod metus cauſa & in l. Creditores. ff. ad l. Iul. de vi priua. hunc Diuum Marcum arbitramur fuiſſe Marcum illum Aurelium Antoninum Philoſophum, cuius cõſtitutiones ſæpiſſime retulit Calliſtratus, vt in l. Diui. de pœnis: is inquàm Diuus Marcus, qui anno chriſtianæ ſalutis centeſimo ſexageſimo ſecũdo Romani Imperij moderator fuit, animaduertit interdictu, vnde vi, non eſſe ſuccurſum aduerſus creditoris audaciam, qui iure ſui crediti falſo opinabatur ſibi licere ſua manu iuſdicere, & debitoris poſſeſſionem occupare, quam audaciam eſſe reprimendã conſtituit. Iure itaque Pandectarum (vt noſtri dicere ſæpiſſimè ſolent) recupetandæ poſſeſſionis remedia prodita quinq; iam fuiſſe conſtat. Sextum ergo addidiſſe videtur Diuus Conſtantinus, cùm ſolus Anno noſtræ ſalutis tricenteſſimo vigeſimoſeptimo Imperium moderaretur, ſub ſuo conſulatu 7. & Conſtantij Cæſaris

50 collegæ. 3. vt relatum extat in † l. 1. C. ſi per vim uel alio modo &c. conſtituit enim licere ſeruo ſpoliati abſentis ſine cunctatione recuperare poſſeſſionẽ, ut & cæteri ſine mandato in abſentis cõmodum prętare poſſunt, tametſi & ſeruus & ſine mandato liber legitimã in iudicio non ſuſtineant perſonam, nec abſenti ſpoliato ſuccurſum antea fuerat. quòd, qua ratione ſit factũ, ſuo loco planius fiet, aliquorum tamen ſuadet lectio, ut huius legis author, nõ Conſtantinus, ſed Conſtantius fuerit ſub cõſulatu eiuſdem Conſtantij 6. & Conſtãtij Iulij Cæſaris. 4. quod fuit anno noſtræ ſalutis 354. vel. 356. receptior tamẽ eſt lectio, ut Conſtantini hæc fuerit cõſtitutio. Septimũ deinde addidit recupetandæ poſſeſſionis remediũ idemmet Conſtãtinus, cum ſolus ad huc imperaret, ſub cõſulatu Gallicani, & Symaci, ꝙ contingit anno ſalutis noſtræ tricenteſimo trigeſimo primo. cõſtituit ergo interdictum, vnde

51 vi, moderando (ut extat relatũ in l. Inuaſur. † C. unde ui) occupatorem alienæ poſſeſſionis ſolam poſſeſſionem ſine alia pœna teneri reſtituere, cũ non ꝓ nimi, ſed per primi poſſeſſoris incuriam occupat, uel iuſto aliquo errore deceptus eam ingreditur. Octauum autem addidit remedium, ſeu extendit potius interdictum, vnde vi, Diuus Flauius

Gratianus,

Gratianus, cum vnà ſimul cũ Valẽtiniano, & Theo-
doſio Imperium adminiſtraret, & ſub cõſulatu An
tonini, & Syagrij, anno virginei partus tricenteſi-
52 mo octuageſimo tertiò, †vt eſt relatum in.l.memi-
neriot.C.vnde vi.qua eſt cõſtitutum, nec illi licere
alterius occupare poſſeſſionem, qui, vel reſcriptũ à
principe, vel à iudice ſententiam aduerſario nõ vo-
cato eſt aſſecutus. quare occupatam reſtituit ilicò,
& ſi vel pupilli, vel minoris fuit poſſeſſio, quã ſi oc
cupator ex tutorum, vel curatorum occupauit col-
ludio, grauiter in eos tutores, & curatores animad
uerti ſolet. Nono aũt loco, ut magis, ac magis hanc
comprimerent audaciam, Valentinianus, Theodo-
ſius, & Arcadius, ſub conſulatu Flauij Thimaſij, &
Flauij promoti: quod contingit anno ſalutis Chri-
ſtianæ tricenteſimo nonageſimo primo, Conſtitue-
53 runt † vt eſt relatum in l.ſi quis in tantam. C.vnde
vi.quòd ſi ante latam à iudice ſentẽtiam poſſeſſio-
nem rei dñs per vim occupauerit. illicò poſſeſſionẽ
deiecto, rei dominio amiſſo, reſtituere; ꝙ ſi rei dñs
nõ erit, æſtimationẽ illius ſpoliato præſtabit; hacq;
conſtitutione prouiſum eſt plenius, quàm conſtitu
tione.l.ſi conſtiterit.C.finium regund.quam, vt re-
medium recuperandæ poſſeſſionis, & diſtinctum
à l.ſi quis in tantam, retulit Frãcus in l.diſputatione
de Peitorio. primo dubio nu.41.verſi.21.qua in-
quam cõſtitutione nec eſſe prouiſum aduerſus vio
lentum occupatorem arbitratur Fabius in l.natu-
raliter.§.nihil cõe.nu.141.de acq.poſſ. & dicemus
in interpretatione huius Noni remedij ex.l.ſi quis
in tantam.q.50.Decimum recuperandæ poſſeſſio-
nis remedium addiderunt Arcadius & Honorius
cum imperarent ſub conſulatu Timati, & Promo-
ti, ꝙ contingit anno noſtræ ſalutis 398. ij enim ani
maduertentes interdicto, aliave conſtitutione non
eſſe prouiſum, aduerſus ſeruos, & colonos, qui fu-
giendo dominos ſua poſſeſſione ſpoliant, Cõſtitue
54 runt, vt relatum † eſt in.l.ſi coloni.C.de agric. & cẽ.
lib.11.colonos, & ſeruos celeri reformatione do-
minis eſſe reſtituendos, cauſamq; poſtmodũ origi-
nis & proprietatis tractari. quam conſtitutionem,
& in cæteris rebus mobilibus non ſe mouentibus
locum habere credunt interpretes, & ſuo loco do-
cebimus. Vndecimũ addidit recuperãdæ poſſeſſio-
nis remediũ Zeno ſecũdus, cùm ſub cõſulatu Theo
dorici, & Venantij imperaret, anno noſtræ redem-
55 ptionis 485.†vt relatum uidemus in.l.nõ ab re. C.
vnde vi.& in.l.conductores.C.locati.cõſtituit ergo
is Zeno non leui pœna eſſe plectendos conducto-
res, qui ſua cõductione finita poſſeſſionem dño nõ
reſtituunt, cui protinus ſine cũctatione reſtitui vo-
luit Zeno. nam ſanè iniquum videtur, vt cõductor
audeat locatori, quem in rei dñm ſæpius agnouit,
aduerſari tunc. cui inquam dño ſuccurri voluerũt
ante Zenonem per annos ferè ducentos Diocletia-
nus & Maximianus, dum in.l.ſi quis cõductionis.
C.locati.conſtituerunt ergo, non licere conductori
aduerſus locatorem dominij quæſtionem mouere;
quæ quidem conſtitutio non apertè ſatis recuperã-
dæ poſſeſſionis remediũ inducit, ex interdicto, vn-
de vi, vt dñm ſpoliatum præſupponere videatur, ve
lut opinantur Francus in d. diſputatione Petitorij
primo dubio nu.42. Maranta qui ſupra & Fernan.
in d.§.nihil cõe.in prima parte nu.117. quorũ ſnĩa
ſi iure et vera eſſet, plenius tñ à Zenone ſuiſſe ſuc-
curſum negare non poſſumus. quare vtriuſq; con-
ſtitutionis rationem vnà ſimul habebimus. Duode
cimũ addidit Iuſtinianus noſter recuperandæ poſ-
ſeſſionis remedium, cum ſub conſulatu Lampadij
56 & Oreſtis imperaret anno virginei partus 532.†vt
relatum extat in.l.vlti. C. de Prætorio pign. qua eſt
cõſtitutum, creditores poſſe poſſeſſionem rei apud
ſe pignoratæ ad ſui crediti cautionem rei apud ſe pi
gnoratæ ad ſui crediti cautionem recuperare, ſi ab
ea deijci contingat. Decimum tertium addidit recu
perandæ poſſeſſionis remedium Iuſtinianus ipſe,
dum imperaret poſt conſulatum Lampadij & Ore-
57 ſtis. ꝙ contingit anno noſtræ ſalutis 536. †vt eſt re-
latum in l.Cum quærebatur, (quæ eſt vltima illius
tit.) C.vnde vi: ſuſtulit enim Iuſtinianus exortam
in Illyricana aduocatione diſputationem, dum con
trouertebatur, vtrum ne aduerſus rei vacantis occu
patorem interdicto, vnde vi, ſuccurſum eſſet, & cõ
ſtituit occupatorem illum ſine mora rei dño primo
poſſeſſori poſſeſſionem reſtituere debere, & hanc
vnam eſſe ex quinquaginta nouiſſimis Iuſtiniani
conſtitutionibus ſenſit Bal. in d.l.vlti. & clarè affir-
mauit Cagno.in.l.vlti.nu.5.C.de pact. ꝙ ex eo verũ
ſatis conijcio, cum Ioanni Præfecto Prætorio alte-
ro ex Cõpilatoribus nouiſſimi Codicis fuerit à Iu-
ſtiniano deſtinata. Decimum quartum ad recuperã
dam poſſeſſionem prodidit tandem idem Iuſtinia-
nus remedium in vltima Codicis cõpilatione, edi-
58 ta anno noſtræ ſalutis. 536.†vt eſt relatum in.l.vlt.
C.de acq.poſſ. quam vnam eſſe ex ipſius Iuſtiniani
quinquaginta poſtremis conſtitutionibus fatẽtur
oẽs, vt ibi ſcribit Bal. & clarè Afflictus Neapo. De-
ci.40.nu.12.nam (vt & præcedens) deſtinata fuit
Ioanni Præfecto Prætorio, vt aliæ pleræq; ex illis no
uiſſimis conſtitutionibus, vt illa.l.quoniam. C.de
hæret.l.vlt.C.de pact.l.vlti. C.de nego.geſt. l.vlt.C.
de pac.l.vlt.C.de nego.geſt.l.vlt.C.vbi & apud quẽ
l.vlt.C.de inoff.teſta.& cum cõſtitutio hæc noſtra
ſine die & conſule ſit ſcripta, eſſe omnium poſtre-
mam exiſtimo. ea ergo conſultũ fuit poſſeſſori, qui
ſeruorum & colonorum incuria ac facto à ſua poſ-
ſeſſione deiectus dicitur. nam iniquum viſum eſt
Iuſtiniano, dñm facto ſeruorum & eorum, qui ſuo
nomine poſſeſſores dicebantur, poſſeſſionem amit
tere debere. ꝙ quõ contingat, ſuo aperiemus loco.
Has iuris Cæſarei conſtitutiones, cũ ſumma æqui-
tate niti animaduerterent Pontifices maximi, ut &
illas ſua authoritate magis & magis confirmarent,
vtq; conſultum eſſet aduerſus poſſeſſionem eccle-
ſiæ, ac clericorum occupatores, idem cenſuerunt. vt
Euſebius Pontifex Maximus, qui anno noſtræ ſalu
tis 34. Petri locum tenuit, & ante eum Caius, Fabia
nus & Ioannes ſummi Pontifices ſenſerunt. illius
deinde cõſtitutiones, cum ſub Eugenio tertio Pon-
tifice Maximo anno Chriſtianæ redẽptionis 1145.
Gratianus vir admodum doctus, & diligens decre-
torum compilaret, librum inter ſacros canones re-
59 tulit. †ut eſt relatum in c.reintegrãda.3.q.1.& præ-
cedentibus. Hoc itaque in ordine. decimum quin-
tum remedium noſtri omnibus nouiſſimum opi-
nantur, arbitrãturq; pinguius deiecto, ſeu ſpoliato
ſuccurri.

ſuccurri, quam hactenus conſultum fuerit. ꝙ verũ an ſit ſuo loco dicemus. Interim cenſeo animaduertendum, ooo eſſe nnuiſſimum remedium, cum Innocentius tertius, qui poſt Euſebiũ per anoos 889. & poſt confirmatam Gratiani Decretorum compilationem per annos 50. ac plus Põtificis Maximi locum tenuit, ediderit eam conſtitutionem, quam re
60 latam habemus † in c. ſæpe. de reſtit. ſpol. qua deiecto cõſultum fuit aduerſos ſingularem ſucceſſoré, ſcientet in poſſeſſinne vitioſa, & violenta ſuccedentem, cum aliàs oec ex interdicto, vnde vi, nec alia conſtitutione huic caſui eſſet ſaóſfactũ. qoare omnium nnuiſſima hæc videtur. nnn me latet tñ eundem Innncẽtium tertium ſæpius ius dixiſſe, ſpoliatos illicò eſſe reſtituendos, vt in caſu notabilis tex. cap. accedens. il 1. vt lite nnn conteſtata, & c. bonæ. de appella. quas conſtitutiones dun recoperandæ pnſſeſſionis remedia ẽt relatis diſtincta eſſe npinatur Frãcus in d. diſputatione Petitnrij. 1. par. nu. 11. 21. com tñ non conſtitotiones diuerſas ſeu diſtinctas is Inoocentius tertios ediderit, ſed tm̃ ſpoliatos reſtituendos dixerit, ꝙ intelligitur iuxta cõmunes ioris cõſtitutiones. Dicam patiter illud in caſu c. bonæ. & c. accedẽs, deiecto ſuccurſom uideri offi
61 cio iudicis, † quod noſtri ſubſidiarium appellãt, & quo utimur cum lite pendente præſertim ſpoliatio ſit, ſeu quid contra poſſeſſnrem attentatur. & officium iodicis noſtri eſſe mulnis caſibos ſubſidiariũ recuperandæ poſſeſſionis temedium affirmãt, ſumptum ex l. Atilius Regulus. De donatio. quare & nos ot ſubſidiatiũ ultimo collocabimus loco. Hæc ſunt quæ prælodinrum loco præfari unluimus, cætera pleniore calamo ſuo ſcribemus loco. unũ nunc mnneo, iam relata remedia ioter ſe uerè diſtincta, cum, ut Prætoris interdictum, Vnde vi, coadiuueot, ioueota ſint.

SVMMARIVM PRIMI RECVPERANdæ poſſeſſioois Remedij.

1 *Interdicto, unde ui, qua nterentur in cauſa Athenieſes.*
2 *Interdictum, unde ui, apud Romanos olim duplex.*
3 *Vis quotidiana qua Alciato, & Duareno.*
4 *Formula interdicti de armata ui, quæ olim.*
5 *Locus Ciceronis pro Cacinna explanatus.*
6 *Locus Ciceronis in familiaribus expoſitus.*
7 *Interdictorum de ui armata, & ſine armis differentia hodie ſublata quò ad poſſeſſionis reſtitutionem.*
8 *Vim armatam hodie aliter, ac ſine armis puniri.*
9 *Immutata hodie multa in interdicto, unde ui.*
10 *Armis deiectus quis hodie.*
11 *Interdicto, unde ui, reſtituitur ſpoliatus ante omnia.*
12 *Regula iuris affirmatiua eſt, ante omnia ſpoliatum reſtituendum eſſe.*
13 *Regula hac ſpoliatum eſſe ante omnia reſtituendum, fauorabilis ne ſit uel mixta, uel odioſa potius.*
14 *Reſtitutio ſpoliati, in ſpoliantis odio fundata.*
15 *Cap. ultimi. de ord. cogni. declaratio, & ſenſus.*
16 *Cauſa, qua praualeat, an odioſa uel fauorabilis.*
17 *Cauſa qua nocet, uel qua prodeſt, ſpectanda an ſit.*
18 *Ratio authoris egregia, qua demonſtratur, regulã hanc ſpoliatum ante omnia reſtitui, odioſam eſſe.*
19 *Extenſionem non concedi in interdicto, unde ui.*
20 *Exorbitare, eſt à communis iuris regula deuiare.*
21 *Rigor, ideſt, odioſa ſubtilitas, qua æquitati opponitur, & ſummum ius dicitur, & ſumma iniuria.*
22 *Statutum quo per agnatos excluditur, qua ratione fauorabile potius, quàm odioſum dicatur.*
23 *Cap. ultimi. de ord. cog. ſenſus & interpretatio alia.*
24 *Priuilegium dicitur priuare lẽgem, & iuri communi detrahere.*
25 *Cap. nullus. 1, q. 1. ſenſus & declaratio.*
26 *Cap. Prius. 2. q. 3. ſenſus & interpretatio.*
27 *L. ſi quis ad ſe fundum. C. ad l. Iul. de ui publ. declaratio.*
28 *Fauorabilis diſpoſitio, an ſit uel odioſa iudicãda, ſpectãdã eſſe illius perſonã, in cuius fauorem uel odium ſit.*
29 *Fauorabilis diſpoſitio, an illa ſit qua delictum aliàs impunitum coercetur, quod multipliciter declaratur.*
30 *Bar. in l. quemadmodum. num. 4. C. de agricol. & cenſi. lib. 11. declaratur multipliciter.*
31 *Delicta puniri Reipub. intereſſe.*
32 *Reintegrandæ remedium ex cap. reintegranda. 3. q. prima fauorabile an ſit, & an extenſionem recipiat.*
33 *Diſpoſitionem unam fauorabilem partim, & partim odioſam eſſe poſſe.*
34 *Statutum, quo fœmina per maſculos ab hæreditate excludũtur, partim odioſum et partim fauorabile dici.*
35 *Statutum uel conſuetudo, quibus licèt conſanguineis redimere alienata à conſanguineis, odioſa uel fauorabilis an ſit.*
36 *Vna res diuerſis reſpectibus diuerſo iure cenſeri, ſic declaratur. l. eum qui ædes. de uſucap.*
37 *Vna res cenſeri diuerſo iure poteſt in intellectu, cũ plures concurrunt intelligendi formæ.*
38 *Vna res ex uoluntate diſponentis diuerſo iure cenſeri.*
39 *Re mobili ſpoliatus ex ĩterdicto, unde ui, nõ reſtituitur.*
40 *Statuto Ciuitatis Montis Regalis reſtituitur ſpoliatus poſſeſſione rei mobilis, ſtatuto autem Papienſis. 54. contrarium diſpoſitum eſſe.*
41 *Immobilia iudicantur & illa quæ ſolo cohærent, quamuis ſui natura mobilia ſint.*
42 *Spoliatum poſſeſſione noua interdicto, unde ui, non reſtitui.*
43 *Nauem inter mobilia connumerari.*
44 *Molendinum inter mobilia connumerari.*
45 *Reditus annui, an inter immobilia enumerentur.*
46 *Arboris poſſeſſione ſpoliatus quando interdicto, unde ui, reſtituatur.*
47 *Spoliatus quando agat aduerſus illum, cuius nomine facta eſt ſpoliatio.*
48 *Cap. primi. de reſtit. ſpol. declaratio multiplex ſubuerſa. ab authore tandem nouo ſenſu illuſtratur. nu. 50.*
49 *Exceptione de iure tertij non opponi.*
50 *Cap. 1. de reſtit. ſpol. nouo ſenſu declaratur.*
51 *Genitiuus dominium oſtendit aliquando, & aliquando prælaturam.*
52 *Ratum habens ſpolium, ut interdicto, unde ui, conueniatur, tria concurrere debent.*
53 *Spoliatus ab uno ex familia facta, reſtituitur ex hoc interdicto, unde ui.*
54 *Spoliatio alterius nomine facta mandantem obligat ſiue is expreſſè, ſiue tacitè mandauerit.*
55 *Factum à ſeruo, domini uoluntate dicitur factum, ſi potuit dominus prohibere, nec prohibuit.*
56 *Ratum habere factum is dicitur, qui ex facto ſenſit commodum.*
57 *Delicta à familia commiſſa uoluntate domini commiſſa*

dicuntur

dicuntur quando dominus ſcienter habuit uiros nequam & deprauatos in familia.

58 Bar.l.1.§ ſi quis ipſi prætori num. 19. de oper. no.nun. declaratur.

59 Furtum, & homicidium à ſeruo commiſſum, quando dicatur uoluntate domini commiſſum, declaratur.

60 Spoliatus à tutore nomine pupilli, uel à prælato nomine eccleſiæ reſtituitur ante omnia.

61 Eccleſia cultrix diuinæ iuſtitiæ.

62 Colonus, & conductor ſpoliati quando interdicto, unde ui, reſtituantur, uel iudicis officio.

63 Colonos, & conductores ſolam rei detentationẽ habere.

64 Detentatio eſt ſola facti inſiſtentia.

65 Colono non concedi interdictum, unde ui, contra tertium ſpoliatorem.

66 Colonus interdicto, unde ui, experitur cõtra ſpoliatorẽ, ſi poſt à ſe interuerſam domini poſſeſsionẽ, ſpoliatur.

67 Statutum Papiæ 54. in ciuilibus de poſſeſsione uiolenta clandeſtina &c. & Statutũ 31. in criminalib. De Pœna illius qui uiolẽtiã alicui fecerit &c. declarantur.

68 Conductori ad longum tempus ſpoliato concedi interdictum, unde ui.

69 Vſufructuario ſpoliato hoc interdicto ſuccurri.

70 Vſufructuarius naturaliter poſsidet.

71 Vſufructuario ſpoliato ſuccurri, etiam ſi pendente ſpoliatione uſufructus finiatur.

72 Vſufructuario abſente ſi ſpoliatio contingit, adhuc tamen ſuccurri.

73 Vſufructuarii ſpoliati hæredes non reſtituuntur, ſed paſſum detrimentum conſequuntur.

74 Interdictum, unde ui, quo reſtituitur uſufructuarius ſpoliatus, directum ſit, uel utile potius.

75 Emphyteutam ſpoliatum interdicto, unde ui, reſtitui.

76 Emphyteutam naturaliter poſsidere.

77 Statuto Papiæ 54. in ciuilibus, & 31. in criminalibus ſuccurri emphyteutæ ſpoliato.

78 Emphyteutam non ſoluto canone deiici non poſſe ipſo facto à poſſeſsione, quare deiectus reſtituitur.

79 Sentẽtiam declaratoriam & cauſæ cognitionem exigi cum emphyteuta ob non ſolutũ canonẽ eſt priuãdus.

80 Spoliatum dici, qui ſuſpicatur poſſe repelli, ut utili interdicto, unde ui, reſtituatur.

81 Spoliatus quaſi poſſeſsione rei incorporalis, ex interdicto, unde ui, reſtituitur.

82 Spoliatum quaſi poſſeſsione exigendi pedagium reſtitui ex interdicto, unde ui.

83 Spoliatio rei incorporalis dicitur ficta.

84 Decreto antiquo Pedemontium, & Sabaudiæ de reſtitutione ſpoliatorum, ſuccurri ſpoliato quaſi poſſeſsione rei incorporalis.

85 Statuta Papiæ 54. in ciuilibus, & 31. in criminalibus, procedere etiam in ſpoliato quaſi poſſeſsione rei incorporalis.

86 Statutum quod diſponit in poſſeſsione, procedere & in quaſi poſſeſsione.

87 Spoliatus quaſi poſſeſsione annuæ præſtationis, quomodo ex interdicto, unde ui, adiuuetur, tam in reali, quàm perſonali præſtatione.

88 Cap. querelam. De electione. nouẽ declaratur.

89 Succeſſor negans ſoluere penſionem, quam anteceſſor ſoluere conſueuit, dominum ſpoliat, & ibi paulò poſt declaratur.

90 Feudatarius ſeu uaſſallus ſpoliatus reſtituitur interdicto, unde ui.

91 Vaſſallus dicitur poſsidere ſeu quaſi ius feudi.

92 Vaſſallus dicitur utilis dominus feudi.

93 Statuta Papiæ. 54. in ciuilibus & 31. in criminalibus uaſſallum à tertio ſpoliatum adiuuant.

94 Vaſſallum ex interdicto, unde ui, non reſtitui cum à feudi domino ſpoliatus eſt, niſi armata ui ſpoliatus ſit.

95 Interdictum, unde ui, quam irroget infamiam.

96 Vaſſallus & dominus ad paria iudicantur, cum duo Correlatiua cenſeantur.

97 Argumentari quando liceat à liberto ad uaſſallum.

98 Argumentum ab æquiparatis procedit, cum facta eſt æquiparatio in puncto de quo agitur.

99 Vaſſallum non teneri ex titulo iuſtificare ſui feudi poſſeſsionem.

100 Andreas Iſernia in feudalibus Euangeliſta à doctoribus appellatur.

101 Statutum Papiæ 54. in ciuilibus & 31. in criminalib. uaſſallum à domino ſpoliatum non adiuuare.

102 Spoliatus per uim compulſiuam, an ante omnia reſtitui debeat.

103 Metu compulſus poſſeſsionem tradens ſuo facto dicitur ſpoliatus.

104 Voluntas coacta, uoluntas eſt.

105 Metu factum tenet, donec ex edicto, quod metus cauſa, reſcindatur.

106 Bart. in l. pen. num. 2. ff. de cond. ob turpem cau. & in l. 2. nu. 12. C. quod metus cauſa, declaratur.

107 Spoliatio impropria admittit dominii exceptionem.

108 Statutum Papiæ. 54. in ciuilibus, & 31. in criminalib. non habẽt locum cum ſpoliatus fuit poſſeſſor per uim compulſiuam.

109 Prædo, an ante omnia reſtituatur.

110 Prædo ſtrictè, largè, & largiſsimè quis dicatur.

111 Poſſeſsione ſua priuari nemo debet ſine iudiciali cognitione.

112 Statuta Papiæ. 54. in ciuilibus, & 31. in criminalibus, an prædonem ſpoliatum adiuuent.

113 Prædo notorius, an ante omnia reſtituatur.

114 Cap. literas, de reſtit. ſpol. exponitur nouo ſenſu.

115 Spoliatus non reſtituitur ante omnia cum ſubeſt peccati timor.

116 L. 1. §. qui à me. & l. cum fundum. de ui, & ui arma. declarantur.

117 L. Colonis. ff. de ui. & ui arma. explicatur.

118 Cap. ſignificaſti. de diuortiis, exponitur.

119 L. Bonæfidei. §. pen. ff. de poſſ. litera & ſenſus.

120 Præſentatus à poſſeſſore manifeſtè iniuſto, non præfertur præſentato à domino.

121 Dominus ſibi poteſt ius dicere contra manifeſtum Prædonem.

122 Facta de facto contra eum, qui manifeſtè in re nullam ius habet, non reuocantur.

123 Cap. Porro. de diuor. ſenſus & declaratio.

124 Cap. in literis. in fin. de reſti. ſpol. ſenſus, & declaratio.

125 Lex una per alteram diſtinguitur, & declaratur.

126 L. Cum fundum. de ui, & ui arma. exponitur.

127 L. 4. §. ſi dominus. ff. de uſuca. declaratur. & exponitur.

128 Delinquentium bona licitè lucrari poſſe.

129 Aſſaſsinus notorius non reſtituitur ante omnia.

130 Prædo ſpoliatur, ab eo qui nullum ius in re habet ante omnia reſtituitur.

131 Prædo in beneficialibus, an ante omnia reſtituatur.

132 Cap. in literis. in fin. de reſtit. ſpolia. in Prædone impropriè loqui.

Capitu-

133 Cap. ultimum. 3. q. 1. declaratur.
134 Simoniacum ſpoliatum non reſtitui ante omnia.
135 Simoniacum nullum ius in beneficio acquirere, nec fructus ſuos facere.
136 Simoniacum beneficio ipſo iure priuatum dici.
137 Criminoſus, qui ipſo iure ſit beneficio priuatus, ſi ſpoliatus fuerit, non reſtituitur ante omnia.
138 Clam ſpoliatus, an ante omnia reſtituatur.
139 Ciuiliter poßidens poſſeßionem naturalem põt ingredi.
140 L. ſi ui me deieceris. ff. de ui & ui arma. declaratur.
141 Cap. cum quis. de reſti. ſpol. quo in caſu loquatur.
142 L. is qui deſtinauit. ff. de rei uend. exponitur.
143 L. ſi de eo. §. ult. ff. de acqui. poſſ. declaratur.
144 Poſſeſſorio agens ex interdicto, uti poßidetis, ſi conetur reus probare dominium, quid contra deduci, & probari debeat.
145 Violentum poſſeſſorem clandeſtino improbiorem.
146 Interdictum, unde ui, ob uiolenti poſſeſſoris improbitatem concedi.
147 Interdictum, uti poßidetis, contra clandeſtinum rei ſuæ poſſeſſorem dari.
148 Spoliari is dicitur, qui dum reuertitur, non admittitur.
149 Clam ſpoliatus tenetur ex ſtatuto Papiæ. 54. In ciuilibus reſtituere ante omnia poſſeßionem, puniturq́; ex ſtatuto criminali. 31.
150 Interdictum, unde ui, non datur contra ſingularem ſucceſſorem.
151 In Regno Neapolitano ex conſtitu. regni agitur contra quemcunque ſingularem ſucceſſorem ſpoliatoris.
152 L. Vitia. C. de acquir. poſſ. declaratur.
153 Succeſſor ſingularis immediatus ſpoliatoris conuenitur interdicto, unde ui, ſi uacantẽ occupauit poſſeßionẽ.
154 Singularis ſucceſſor in ſubſidium conuenitur interdicto, Vnde ui.
155 Singularis ſucceſſor cõuenitur interdicto, unde ui, cum unus poſt alterum ſpoliatus eſt.
156 Spoliator ſi poſſeßionem amittat, & à ſingulari poſſeſſore iterum eam conſequatur, conuenitur tamen interdicto, unde ui, ut eam reſtituat ante omnia.
157 Succeſſorem uniuerſalem conueniri interdicto, unde ui, ut ante omnia poſſeßionem reſtituat.
158 Hæres ex delicto defuncti conueniri ob id quod in eum peruenit, uel lite cum defuncto conteſtata. ibidem.
159 Defuncti delictum cum illius morte non extingui, ſi pœna indicta ſit pecuniaria, uel de iure Põtificio. ibidẽ.
160 Succeſſorem negãtem ſoluere poſſeßionem, quam ſoluit hactenus defunctus, dominum ſpoliare, ob id dominũ ante omnia reſtitui.
161 Spoliatum ante omnia non reſtitui, ſi paſſus ſit litem ſuper dominio tractari.
162 Cap. 1. de reſtit. ſpolia. exponitur.
163 Spoliatum, ſi tacitè cõſentiat tractari cauſam dominij, non reſtitui ante omnia.
164 Multa parte non opponente concedi, quæ non concederentur aliàs.
165 Notorium, etſi releuet ab onere probandi, non tamen ab onere deducendi & allegandi.
166 Spoliatus niſi reſiſtat fortiter dominij cauſam tractari cum poſſeßionis cauſa non debere, non reſtituitur ante oĩa, an uerum tamẽ ſit ab authore declaratur.
167 Oppoſita exceptione dominii cauſam cum poſſeßio. tractari non debere, ſi ad ulteriora procedat iudex appellandum eſt.
168 Iudex procedendo ad ulteriora tacitè interloquitur.
170 Contradictio ſine appellatione, leuis eſt momenti.
171 Iudex ſatis ſuper oppoſita except. cognouiſſe dicitur, ſi poſt temporis interuallum ad ulteriora proceßit.
172 Spoliatus ſi tempore ferendæ ſñiæ patiatur litem ſuper dominio tractari, adhuc ante omnia non reſtituitur.
173 Iudicem ex ſuo officio non poſſe ſpoliatum ante oĩa reſtituere, ſi paſſus is ſpoliatus ſit cãm dominii tractari.
174 Iudicis officium petenti tantùm concedi.
175 Dominii excep. ut impediat ſpoliatum ante omnia reſtitui, non modo deduci, ſed & probari debet.
176 Bal. in l. poſt ſententiam. col. 1. uerſi. uenio ad ſecundum. C. de ſenten. & interlo. om. iud. declaratur.
177 Proſecuta declarant in libello deducta.
178 Allegare aliquid non ſufficit, niſi ad illud probetur.
179 Exceptio non probata cum ad eam probandam eſt dilatio conceſſa, diffinitiuè non abſolutoriè à iudicii ordine pronunciatur.
180 Dominii cauſam ad poſſeſſorium colorãdum deductam non impedire ſpoliatum ante omnia reſtitui.
181 Iudicem teneri admittere cauſam dominii, quæ ad colorandum, & corroborandum petitorium deducitur. quomodo procedat, ibi declaratur.
182 Capitula pertinentia eſſe dicuntur, cum aliquid ad cauſam conferunt.
183 Spoliatus cum non poßideat, nõ poteſt dicere ſe dominii cauſam deducere ad poſſeſſorium colorandum.
184 Spoliatorem ſuã uitioſam poſſeßionẽ colorare nõ poſſe.
185 Afflicti Deciſio 7. exploſa.
186 Vincentius Stella Iurecon. Brixienſis laudatur.
187 Doctorum interpretatio in l. unica. C. ſi de momen. poſſeſ. fue. appel. declaratur.
188 Interdictum uti poßidetis, in quibus ab interdicto, unde ui, differat.
189 Deciſiones conſilii Delphinatùs uim legis in ea regione habere.
190 Decius conſi. 84. declaratur.
191 Opinio Doctoris per tranſennam & incidenter rem tractantis magniſacienda non eſt.
192 Antonius Capicius deciſ. 77. in fine. declaratur.
193 Recuperandæ agens pro quaſi poſſeßione officii, eam poſſeßionem iuſtificare debet.
194 Pariſius conſi. 107. nu. 3. lib. 1. declaratur.
195 Pariſius conſi. 60. nume. 7. lib. 3. declaratur.
196 Glo. clem. 1. in fin. de cauſa poſſ. & propr. declaratur.
197 Spoliator, an antiquam ſuam poſſeßionẽ per tituli deductionem probare poßit.
198 Prohibitionis cauſa ceſſante ceſſat etiam prohibitio.
199 Spoliatori, an liceat ſe ſpoliaße negare, atque ita dominii exceptionem obiicere.
200 Coloratio admittitur facilius, quàm ipſa dominii probatio in recuperandæ poſſeßionis remedio.
201 Argumentatio ſubtilis qua demonſtratur ſpoliatorem ſuam antiquam poſſeßionem colorare non poſſe.
202 Doctorum interpretatio in l. momentanea. C. qui leg. perſo. hab. ſta. in iud. declaratur.
203 Ratio ſpecialis dictum reſtringit. quod & in ratione tacita procedit.
204 Ratio mentem & animum declarat.
205 Ratio una finalis ubi ſupereſt diſpoſitioni locus eſt.
206 Coloratio poſſeßionis, quando admittatur.
207 Poſſeßionis continuationem præſumi.
208 Euentum futurum aliquando eſſe in conſideratione.
209 Probationem dubiam non releuare.
210 Petitionis actoris formam ſpectãdã eſſe in agẽdi modo.

211 *Actoris aſſertioni quando deferendum non ſit.*

212 *Coloratio poſſeſsionis magis reiici debet in poſſeſſorio recuperandæ quàm ipſa dominii perfecta probatio.*

213 *Cumulationem poſſeſſorii cum petitorio in remedio recuperandæ pendere à perſona actoris.*

214 *Aequitatem legi ſcriptæ repugnantem nõ conſiderari.*

215 *Spoliatum non reſtitui ante omnia, cum per ſuam confeſsionem conſtat de dominio ſpoliatoris & ibi in fine quæſtionis declaratur.*

216 *Abbatis uerba in cap.1. 4.notab. de reſtit.ſpolia.ambigua, quomodo legenda.*

217 *Confeſsionem probationem probatam eſſe, & cæteras omnes probationes excellere.*

218 *Cõfeſsionis uim quouis publico inſtrumẽto maiorẽ eſſe.*

219 *Confeſsionem admitti etiam ſi cæteræ omnes probationes excludantur.*

220 *Probationem per confeſsionem admitti etiam contra rem iudicatam.*

221 *Confeſsionem admitti contra præſumptionem iuris & de iure.*

222 *Confeſsionem facere rem notoriam.*

223 *Spoliatum nõ reſtitui cum conſtat de dominio per inſtrumentum publicum, quod duobus modis declaratur.*

224 *Inſtrumentum facere rem notoriam.*

225 *Inſtrumentum rem claram, & notoriam non facere, cum illi aliquid obiicitur.*

226 *Spoliatum non reſtitui cum per teſtes de ſpoliatoris dominio conſtat.*

227 *Teſtes rem facere claram, & notoriam, ut inſtrumẽta.*

228 *Teſtes examinati principaliter ſuper poſſeſſorio ſi incidenter aliquid de dominio dicunt, illis non credi, ut ſpoliati reſtitutio impediatur.*

229 *Inſtantia perempta pereunt & acta.*

230 *Inſtantia perempta non pereunt acta litis deciſoria.*

231 *Spoliatum non reſtitui, cum ex actis iudiciariis conſtat de dominio conuenti.*

232 *Acta faciunt rem notoriam.*

233 *Spoliatum non reſtitui, cum per ſententiam de dominio conuenti conſtat.*

234 *Sententia facit rem notoriam.*

235 *§. recuperandæ. inſti. de interd. declaratur.*

236 *Spoliatum poſt latam ſententiam in cauſa dominii reſtitui ante omnia.*

237 *Spoliatus, an reſtituatur lata ſententia abſolutoria iudicii ſuper dominii cauſa.*

238 *Spoliator ſi incidat in pœnam. l. ſi quis in tantam. C. unde ui, non adiuuatur ex lata ſententia in cauſa dominii, ne reſtituat poſſeſsionem ante omnia.*

239 *Probatio incontinẽti ſuper dominio oblata, an impediat ſpoliatum ante omnia reſtitui.*

240 *Probatio quæ incontinenti fit nunquàm cenſetur excluſa, cum excluduntur cætera.*

241 *Nullitas, de qua incontinenti cõſtare poteſt, impedit ſententiæ executionem.*

242 *Terminis probatoriis elapſis adhuc recipitur probatio, quæ incontinenti offertur.*

243 *Delinquẽdi cauſam & occaſionem præſtari nõ debere.*

244 *Excep. quæ poſſeſ. annullat, obiici an poſsit ut probetur incontinẽti, ad impediendã reſtitutionẽ ante omnia.*

245 *Spoliatorem fictum dominii exceptionem obiicere, ſi eã incontinenti ſit paratus probare.*

246 *Spoliatus reſtituitur ante omnia etiam eo caſu, quando ſine uiolentia res ad ſpoliatorem deuenit.*

247 *Spoliatus non reſtituitur ante omnia, ſi imminens periculum deductum probari poteſt incontinenti.*

248 *Conſanguinitatis impedimentum ſi incontinenti poteſt probari, non cõceditur ante omnia cõiugia reſtitutio.*

249 *Spoliatũ fauore eccleſiæ non reſtitui. ſi ad eccleſiæ commodũ dominii exceptio incontinẽti probari offertur.*

250 *Prælatus rem eccleſiæ inuadẽdo non efficit, ut eccleſia incidat in pœnam. l. ſi quis in tantam. C. unde ui.*

251 *Cap. antiquitus. 2. q. 2.*

252 *Dictio, Protinus, illico, & incõtinenti idem ſignificare.*

253 *Incontinenti aliquid probare, quomodo intelligatur intra quod tempus.*

254 *Bar. in l. ſi is à quo. ff. ut in poſſ. lega. declaratur.*

255 *Incontinenti dicitur aliquando infra tres dies.*

256 *Lex ſæpiſsimè ulterius declarando aliquibus in caſibus procedat, qui ad alios deinde non trahũtur, quia præter legem dicitur diſponere.*

257 *Incontinenti dicitur aliquando infra unam diem, antequam ad actus extraneos diuertatur.*

258 *Hodie conſtat, hodie agatur, quis loquendi modus.*

259 *Incontinenti probari quid dicitur, ex iudicis arbitrio, à quo hoc totum dependet.*

260 *Iudicis arbitrium quod eſſe debeat, ut iudicet probationes incontinenti poſſe fieri.*

261 *Spoliatum non reſtitui ante omnia cum ſpoliator uel licentia, uel pacto poſſeſsionem eſt ingreſſus.*

262 *Spolians ui, etiam ſi ex pacto potuit ingredi, adhuc tamen ante omnia ſpoliato reſtituit poſſeſsionem.*

263 *Spoliatus, ſi renunciauit dominio rei poſt factam ſpoliationem, adhuc reſtituitur ante omnia.*

264 *Renunciationem dominii poſt ſpoliationem factam, per metum factam præſumi.*

265 *Cap. 2. & 3. de reſtitu. ſpolia. ſenſus, declaratio, & conciliatio.*

266 *Metus præſumptio ceſſat, ſi actus coram ſuperiore ſit geſtus.*

267 *L. 2. C. quod metus cauſa, ſenſus & declaratio.*

268 *Actus præſumitur factus in executionem præcedentis cauſæ.*

269 *Vis compulſiua, & expulſiua egregia differentia.*

270 *Renunciãs rei dominio, quando rẽ pro derelicto habeat.*

271 *Renunciationis differentia nulla inter beneficialia, & prophana.*

272 *Spoliatum qui ante ſpoliatorẽ procuratorem ad renunciandum dominio conſtituit, non reſtitui ante omnia.*

273 *Reuocationem procuratoris conſtituti ad renũciandum oſtendit uolũtatẽ conſtitutionis eſſe nolle rẽ perdere.*

274 *Poſſeſſorem conſtituendo procuratorem ad renunciandum ſtatim poſſeſsionem perdere.*

275 *L. Per procuratorem. ff. de acqui. hære. litera & ſenſus.*

276 *Spoliatum qui coram ſuperiore renũciauit dominio rei, poſt ſpoliationem non reſtitui ante omnia.*

277 *Renunciationem beneficij fieri in manibus ſuperioris tantùm.*

278 *Spoliatus ſi poſt ſpoliationem renunciauit dominio rei, & per multos dies non eſt conqueſtus ſe metu renunciaſſe, non reſtituitur ante omnia.*

279 *Renunciationem rei prophanæ idem eſſe, quã beneficiariæ, ut ſpoliatus reſtitui impediatur.*

280 *Fiſcum ius ſuum perdere, ſi ſpoliator & ſpoliatus ius ſuum ad inuicem remittant.*

281 *Spoliatum, ſi poſt ſpoliationem cum ſpoliatore paciſcatur ſe poſſeſſorio non acturum, non reſtitui ante oĩa.*

282 *L. ſi unus. §. pacta. uerſi. item ne experiar. ff. de pact. litera ſenſus, & declaratio.*

Pactum

283 Pactum de non moleſtando à iam ſpoliato factum, eum ante omnia reſtitui impedire.
284 Moleſtiæ uerbo tam iuris, quàm facti intelligi.
285 Controuerſiæ uerbo, tam iuris, quàm facti intelligi.
286 Spoliatum reſtitui ante omnia non obſtante pacto de non agendo poſſeſſorio, ſi cauſa publica eſt.
287 Spoliatum, ſi poſt ſpoliationem iurauit ſe non acturum poſſeſſorio, non reſtitui ante omnia.
288 Iuramentum, quod ſine interitu æternæ ſalutis poteſt ſeruari, ſeruandum eſſe, & ibi declaratur.
289 Iurans pro altero non fideiubere, iuramentum ſeruare non teneri omnino.
290 Iuramentum an à pari cum renunciatione, in cauſa ſpoliationis procedat.
291 Clauſulam, ſponte &c. in inſtrumentis ex ſtylo & conſuetudine notariorum adhiberi.
292 Actus ubi ſimulatus præſumitur, ſic & in eo adhibitæ clauſulæ.
293 Indebiti condictioni renuncians eodem errore renunciaſſe præſumitur, quo indebitum ſoluit.
294 Iuramentum metu extortum ligat, donec abſolutio conceſſa ſit.
295 Cap. cum dilectus, quod metus cauſa, in qua metus ſpecie loquatur.
296 Spoliatum, reſtitui ante omnia, etiam ſi ante ſpoliationem cum ſpoliatore pepigit ſe poſſeſſorio non acturũ.
297 Spoliatum, ſi dominio rei ante factam ſpoliationem renuntiat, non reſtitui ante omnia.
298 Spoliatum ſuo facto, & culpa non reſtitui.
299 Poſsidens diu poſt renuntiationem dominij à ſe factam reſtituitur ſi ſpoliari contingat.
300 Viſitatores eccleſiarum non præſumi ferre aliquem diu ſine titulo beneficium poſsidere.
301 Poſſeſsionem longiſsimam ius acquirere poſſeſſori, quo aduerſus uerum titulatum poſsit ſe defendere.
302 Renunciatio per renunciantem reuocata poſt illius admiſſionem ante tamen collationem operatur, ac ſi facta non eſſet.
303 Renunciatio per ſuperiorem nõ admiſſa nihil operatur, quare ſpoliatus reſtituitur.
304 Renuncians beneficio à tertio ſpoliatus adhuc ante omnia reſtituitur.
305 Expenſas, & damna adhuc ſpoliatus conſequitur, etſi beneficio & rei dominio renunciauit.
306 Spoliatus poſſeſsionem & damna cum expenſis ante omnia recuperat.
307 Iniuriam qui remiſit, non damna & expenſas remiſiſſe dicitur.
308 Spoliatus non reſtituitur ante omnia, ſi ex eo damnum poſsit ſequi irreparabile.
309 Caſtro uel oppido munitiſsimo ſpoliatus ante omnia non reſtituitur.
310 Cap. literas. de reſtit. ſpolia. intellectus.
311 L. 1. ff. de appell. & l. ante ſententiam. C. quorum appella. non recip. intellectus, & declaratio.
312 Iuſdicere ſibi in cauſa propria licere, ſi aliunde ſuccurſum non eſt.
313 Furari rem propriam licere, ſi iuris remedio eam conſequi non poſſumus.
314 Spolii cauſa cum apud potentiſsimum principem tractatur, adhuc ante omnia reſtituitur caſtro munitiſſimo ſpoliatus.
315 Fideiuſſor idoneus non eſt, qui difficilis cõuentionis eſt, ut nobiles illi, qui caſtra habent munitiſsima.
316 Spoliatus caſtro munitiſsimo, ſi caueat ſe illud reſtituturum ſi in petitorio ſuccumbere contingat, ante omnia reſtituitur.
317 Spoliatus caſtro munitiſsimo ante omnia reſtituitur cũ eſt ſub principe, qui eum carcerari poteſt iubere, ſi lata ſententia in petitorio non obediat.
318 Maritum uxore ſpoliatum non reſtitui ante omnia ſi ſubſit peccati timor ob cõſanguinitatis impedimẽtũ.
319 Spoliatũ non reſtitui ante oĩa ſi ſcandali ſubſit timor.
320 Scandalum, ut euitetur concedi ſolent multa.
321 Pontifici maximo obediendum non eſſe, ſi inde oriri poteſt ſcandalum.
322 Iuramenti uinculũ alias indiſſolubile, diſſolui ne ſcandalum ex obſeruatione oriatur.
323 Sequeſtrari apud Iudicem contendentium poſſeſsio debet, ne inde oriatur ſcandalum.
324 Spoliatum reſtitui ante omnia etiam ſi crimina in illum obiiciantur.
325 Crimen obiectum ſiue uia inquiſitionis ſiue accuſationis non impedit ſpoliatum reſtitui, ibi nouam extenſionem adiecimus.
326 Spoliatum ab uno & accuſatũ criminis ab altero, ante omnia adhuc reſtitui.
327 Spoliatum reſtitui etiam ſi crimen obiiciatur ſiue ius Pontificium uel ciuile conſideretur.
328 Spoliatum re una tantùm non reſtitui ante omnia, ſi in illum obiiciatur crimen.
329 Spoliatus ad quadrantem obolumue uſque, ante omnia reſtitui debet, quàm audiatur ſpoliatur.
330 Crimen quod infert priuationem poſſeſsionis ipſo iure, ſi ſpoliato obiiciatur is ante omnia non reſtituitur.
331 Priuatus ipſo iure re, poſsidere non poſſe dicitur.
332 Declaratoria exigitur ſententia, etiam tunc cum quis ipſo iure re priuatus eſt ob crimen.
333 Inimicus repellitur ab accuſando.
334 Læſæ maieſtatis factus reus bona omnia amittit, & ſpoliatus tunc non reſtituitur.
335 Simoniacum ſpoliatum ante omnia non reſtitui.
336 Simoniacus ipſo iure beneficio priuatur.
337 Hæreticum ſpoliatum ante omnia non reſtitui.
338 Hæreticum nihil poſsidere poſſe.
339 Pontificem ob hæreſim deponi poſſe.
340 Hereticus beneficiis ipſo iure eſt priuatus.
341 Hæreticum non defendi Ex Regula cancellariæ de Triennali.
342 Hæretici filium beneficia obtenta poſt patris hæreſim retinere non poſſe.
343 Hæretici filius ſuis beneficiis ſpoliatus ante omnia reſtituitur.
344 Hæretici filium beneficiis ipſo iure non priuari.
345 Falſarium literarum apoſtolicarum beneficiis ipſo iure priuari.
346 Falſi crimen non impedire poſſeſſorium adipiſcendæ, & fortius recuperandæ.
347 Cap. ad falſariorum. de crimi. falſi, caſus eſt ſpecialis.
348 Falſificans literas Principis cauſam amittit.
349 Falſificans acta cauſam perdit.
350 Excõicati exceptio impedit ſpoliatum ante oĩa reſtitui.
351 Periurium ab agendo, iudiciiq; limine repelli.
352 Excommunicatio multis caſibus nõ impedit ſpoliatum ante omnia reſtitui.
353 Excommunicatio in Regno Neapolitano ex conſtitutione Regni non impedit ſpoliatum reſtitui.
354 Spoliator an ſpolium negare, & ſuper antiqua ſua allegata

gata poſſeſſione dominii cauſam deducere poſſit.
355 Poſſeſſionem confirmans ſpoliare non dicitur.
356 Boerii deciſio. 238. col. 3. uerſi. primo fallit. reiecta, & declarata.
357 Spoliatori licere negare ſpoliatum agentem allegati ſpolii tempore non poſſediſſe.
358 Probatio generalis non releuat.
359 Regulæ eſſe inhærendum donec de fallentia doceatur.
360 Poſſeſſio in interdicto retinendæ colorari poteſt per tituli deductionem.
361 Tertius impedire põt ſpoliatum, ne ante oĩa reſtituatur.
362 Conceſſo uno cenſentur ea conceſſa, ſine quibus ad illud iam conceſſum perueniri non poteſt.
363 Permiſſio probibitione fauorabilior eſt.
364 Poſſeſſionem nihil commune cum dominio habere.
365 Permiſſo uno cenſeri omnia permiſſa, quæ ad illius confirmationem ueniunt.
366 Abbas cap. 1. col. pen. uerſi. oppono ulterius. de reſtitu. ſpolia. declaratur.
367 Socin. Tracta. fallen. regu. 379. fall. 6. & 7. declaratur.
368 Curtii ſen. in conſi. 73. col. penul. Codex repurgatus & eius doctrina declarata.
369 Poerius Deciſio. 238. col. 3. & 4. declaratur.
370 Zabarella conſi. 114. declaratur.
371 Iacobus Chrziola Iureconſ. Brixienſis, & eques Diui Marci apud Venetos laudatur.
372 Tertius obiciens rem eſſe ſuam non impedit ſpoliatum ante omnia reſtitui.
373 Tertii ius coniunctum cum iure ſpoliatoris adhuc ſpoliatum ante omnia reſtitui impedit.
374 Cap. ſacris. §. ult. de ſepul. intellectus, & declaratio.
375 Connexitatis ratione multa conceduntur, quæ nõ alias.
376 Priuilegiatus non priuilegiato tribuit priuilegium in inſeparabilibus & indiuiduis.
377 Connexa quæ eſſe dicantur.
378 Delinquens unus iudicatur impunis ne alter innocens detrimentum ſentiat.
379 Fauor an odium in cauſa inſeparabili præualeat.
380 L. ſi duo rei. ff. ſi quis cautio. intellectus.
381 Dolus correi in lucro, correo non prodeſt.
382 Reconuentio quando ſpoliatum reſtitui impediat.
383 Spoliatio prima maior ſecunda, ſecundam impedit.
384 Spoliatus incontinenti ſpoliatorem ſpoliare poteſt.
385 Incontinenti recuperare amiſſam poſſeſſionem dicitur iuxta qualitatem rei & perſonarum.
386 Spoliatio ſecunda lite pendente facta dicitur maior prima, & illam impedit.
387 Reconuentio non impeditur quando in diuerſis rebus hinc inde contingit ſpoliatio.
388 Cap. ult. de ord. cognitio. declaratur.
389 Reſtituendo Rex capitulis Pacis initæ inter Principes obiici poteſt dominii exceptio.
390 Spoliare is dicitur qui in bello illicito aliena occupat.
391 Tyrannus ſpoliatus non reſtituitur ante omnia.
392 Ciuiliſſima poſſeſſione ſpoliatus ante oĩa, an reſtituatur.
393 Ciuiliſſima poſſeſſio, quæ.
394 L. 1. C. quorum bonorum. loqui in interdicto poſſeſſionis adipiſcendæ.
395 L. Poſſeſſio quoque. §. 1. de acquir. poſſeſſ. intellectus, & declaratio.
396 L. Poſſeſſio. de uſucap. intellectus.
397 Baldi, Iaſ. & multorum notatur inconſtantia.
398 Defuncti poſſeſſio, quomodo in hæredem continuet.
399 L. Cum miles. ff. ex quibus cauſ. maio. intellectus.
400 Extenſio caſus ueri ad fictum fauore animæ cõceditur.
401 Autho. ſacramenta puberum. C. ſi aduer. uend. diſpoſitio ad caſum fictum extenditur.
402 Ciuiliſſima poſſeſſio ficta, & artificioſa dicitur.
403 Poſſeſſio tranſlata ex conſtituto dicitur uera.
404 Cap. contingit, de dolo & contuma. intellectus.
405 Poſſeſſor ex conſtituto ſi à conſtitutario non admittitur ſpoliari dicitur.
406 Interdictum, unde ui, ad caſus olim fictos non extendi, hodie ſecus.
407 L. 1. §. deieciſſe. & §. prætor ait, de ui. & ui arma. declaratur, ibidemq; intellectus.
408 Mandans delinqui, fictè & impropriè delinquit.
409 Hæres non reſtituitur ad poſſeſſionem, qua iam teſtator uiuens ſpoliatus fuit.
410 Hæres intra annum defuncti ſpoliati nomine poteſt agere, ut ante omnia reſtituatur poſſeſſio.
411 Statutum Papiæ § 4. in ciuilibus quando locum habeat in poſſeſſione ciuiliſſima ſpoliato.
412 Fructus & cæteræ acceſſiones ante omnia etiam ſpoliato reſtitui debent.
413 Vacua poſſeſſione occupata fructus ante omnia cum poſſeſſione non reſtitui.
414 Fructus qui percipi potuerunt, cum reſtituendi ſunt, ex cuius perſona ſint conſiderandi uel ſpoliatoris uel ſpoliati.
415 Bar. diſtinctio in l. ex diuerſo. §. 1. nu. 4. uerſi. quid dicemus, de rei uend. exploſa.
416 Bar. diſtinctio in l. domum. C. de rei uend. eſt communiter reiecta.
417 Fructus non æſtimantur, ut ſemel percepti, ſed ut communiter potuerunt percipi.
418 L. Pretia rerum ff. ad l. Fal. declaratur.
419 Petri Zorioti conciliatio ad l. ſi nauis. §. ult. de rei uẽdi. & l. domum. C. eo. dubia, & non parum diuinatiua.
420 L. ſi nauis §. ult. ff. de rei uend. & l. domum. C. eo. intellectus genuinus, & conciliatio noua authoris.
421 Damnum is pati dicitur, qui fructus colligere non põt.
422 Damnum is dicitur pati qui ſuo deſiderio non poteſt ſatisfacere.
423 L. cum autem. §. ult. ff. de ædil. edi. intellectus.
424 L. ſi hominem. ff. de uſucap. intellectus.
425 Contractu per legem commiſſoriam, uel adiectionem in diem reſoluto, hinc inde data et accepta reſtituũtur.
426 L. cum hæreditas. ff. de petit. hæred. intellectus.
427 Filiusfamil. ſine patris conſenſu ad recuperandã poſſeſſionem in iudicio eſſe poteſt.
428 Filiusfamilias in iudiciis poſſeſſoriis ſine patris conſenſu eſſe poteſt.
429 Vxor ſine mariti cõſẽſu ĩ iudiciis poſſeſſoriis agere põt.
430 Tempus ſpoliationis factæ, an libello poni debeat, cum interdictum, unde ui, mouetur.
431 Infamiam irrogat interdictum, Vnde ui.
432 Tempus in libello apponitur, cum actio, quæ infamiam irrogat mouetur.
433 Tempus ſpoliationis in libello ponitur, ſiue ciuiliter, ſiue criminaliter agatur.
434 Cap. cum dilectus. de ord. cog. intellectus.
435 Verba narratiua nihil probant, nec in eis fieri debet ſolidum fundamentum.
436 Ciuiliter agens in caſu, quo criminaliter poteſt agere, tempus in libello adhuc adiicere debet.
437 Libellus in interdicto, unde ui, ſine temporis adiectione, non procedit, etiam reo non opponente.

438 *Libellus in criminalibus ſolemnitatibus carens, ipſo iure nullus eſt.*

439 *Spoliato non ſufficit probare ante tempus ſpolij poſſediſſe, ut euitet neceſſitatem apponendi tempus ſpoliationis in libello.*

440 *In Sabaudiæ, & Pedemontium Regionibus libellus procedit ad recuperandā poſſeſſionem ſine appoſitione temporis ſpoliationis factæ.*

441 *Papiæ ex ſtatuto 54. In ciuilibus, ſpoliato eſt ſuccurſum, ut ſine deſignatione temporis factæ ſpoliationis, agat, ut reſtituatur.*

442 *In regno Neapolitano ſpoliato agi conceditur ut recuperet poſſeſſionem ſine deſignatione tēporis in libello.*

443 *Temporis deſignatio in libello ſolēnitatē capit rigoroſā.*

444 *Cadauere, & iure ſepeliendi ſpoliatus, ante omnia non reſtituitur.*

445 *Cadaueris uexatio non conceditur.*

446 *Aequitas non rigor ſuadet ſpoliatum cadauere non eſſe ante omnia reſtituendum.*

447 *Quanto tempore remedium hoc tollatur.*

448 *Annus datus à Prætore interdicto, unde ui, utilis eſt.*

449 *Tempus prætorium utile eſt.*

450 *Tempus utile quod.*

451 *Exceptio ſpolij loco actionis ſi datur anno extinguitur.*

452 *Exceptio cum eſt ad rei conſecutionem, actionis naturam obtinet.*

453 *Exceptio ad rei perſecutionem perpetua.*

454 *Exceptio ſpolij in exceptionis modum deducta perpetua eſt.*

455 *Temporalia ad agendum perpetua ad excipiendum.*

456 *Reſcripta ad agendum amplia ad excipiendum perpetua ſunt.*

PRIMVM RECVPERANDÆ POSſeſſioois Remedium ex Iuterdicto, vnde vi.

PRætor ait, vnde tu illum vi deiecisti, aut familia tua deiecit, de eoque quod ille tunc ibi habuit: tantummodo intra annum, poſt annum verò de eo, quod ad eum qoi deiecit prouenerit, iudicium dabo. Interdictum, vnde
1 vi, apud noſtros (vt Græcos illos Athenienſes † prętereant, qui, vt Franc. Balduin. refert. §. recuperandæ inſt. de interd. interdictum, vnde vi, habebant, quo vtebantur, qui à debitoribus miſſi in poſſeſſionem prohibebantur, cum præſtituto tempore æs conflatum non diſſoluiſſent, vel potius cum iudicatum non ſatisfeciſſent, ut teſtari mihi his verbis videtur, Demoſthenes cōtra Midiam, Nam quæ cauſa eſt, ſi quis iudicatum ſolui non ſoluerit: cur lex actionem. Vnde vi, nō priuatā fecerit, ſed ad crimina publica referri uoluerit. In ea tamen eiuſdem Demoſthenis oratione cōtra Onetorē ſentiūt interpretes actione, vnde vi, ad poſſeſſionem actū fuiſſe)
2 duplex † teſtatur Cicero in oratione pro Cæcinna, apud quem Latomus optimus illius interpres his ſic ait. Vis duplex eſt, armatis hominibus facta, & ſine armis. Itaque & duo interdicta erant, quę in libris digeſtorū in vnū conflata ſunt, quòd & titolus indicat, de vi, & vi armata: ſed ex his quod de vi ſine armis erat, ad poſſeſſorem tantùm pertinebat, quod de vi armatis hominibus ad quemlibet, ſiue poſſediſſet, ſiue nō poſſediſſet, itaq; ios erat diuerſum. Hæc ille. quòd & clarā oſtēdūt Ciceronis verba, quorū meminit & Alcia. li. 1. Parerg. iuris c. 34. Ad duas diſſimiles res duo deuincta interdicta ſūt. in illa vi quotidiana non ſatis eſt poſſe docere ſe deiectum, niſi oſtendere poſſit cum poſſideret tum deiectū, ne quidem id ſatis eſt, niſi doceat ſe ita poſſediſſe, vt nec vi, nec clam nec precario poſſederit. Hæc Cicero. Alciatus tamē. d. c. 34. vim quotidianā
3 exturbatiuam interpretatur, † ob quam, vti poſſidetis, interdictum cōceditur, quòd verū ne ſit dubito, cum velit Cicero in vi quotidiana deiectionē probari, illamq; vim quotidianam his verbis interdictum, vnde vi, appellat. cum ergo aut in illud quotidianum interdictum, vnde ille me vi deiecit. cū tamē, vti poſſidetis, interdictum ab eo moueatur, qoi ſe in poſſeſſione eſſe & ab aduerſario iniquè turbari contendit l. 1. §. eſt igitur hoc. vti poſſide. quotidianam ergo vim interpretatur Duare lib. 1. diſput. anniuerſa. c. 20. vim illam, quæ ſine armis fit, hiſq; verbis interdictū de vi quotidiana cōceptū credit. Vnde tu vel familia tua vel procurator tuus illum vi deiecit, cū nec vi, nec clam, nec precario à te poſſideret, eò reſtituas, de eo quod tūc ibi habuit tantūmodo & c. arbitraturq; Duaren. hanc exceptionē, qood nec vi, nec clam, nec precario, huic interdicto ſine armis tātū adſcriptā fuiſſe, ex Cicerone & Paulo lib. 5. ſententiarū, quē tamē Alcia. in citato c. 34.
4 in vi exturbatiua intelligit. † Via verò armata ſic interdictum inſcriptum habebat. De ui armatis hominibus. author eſt Latomus quē mox citabo, erat ſine ulla exceptione his uerbis cōceptū. unde tu hominibus coactis armatiſue illum ui deieciſti, aut familia tua, aut procurator tuus deiecit eò reſtituas. ſic Duaren. & ante eum Alcia. in citatis iam locis
5 referunt, & ſuadent † Ciceronis uerba in ea ipſa pro Cæcina oratione. P. Dolabella interdixit, ot eſt conſuetudo. De oi hominibus armatis ſine ulla exceptione tantū, ut unde deieciſſet reſtitueret. Qui ſanè locus ſatis ex eiuſdē Ciceronis uerbis li. 7. familiariū Ad Trebatiū illuſtratur: Neq; eſt quòd illam exceptionē in interdicto pertimeſcas, quod tu prior cum armatis hominibus ueneris. ſcio enim te non eſſe procacem in laceſſendo. eſt enim genuinos ho
6 rum uerborum ſenſus. † ſi utaris interdicto de vi hominibus armatis, non potuerunt excipere aduerſarij & in defenſionem adducere, quòd tu prior armis ſis uſus. Hodie autem quo ad poſſeſſionis reſti
7 tutionem nullam certè arbitror eſſe † differentiam inter interdictū de ui armatis hominibus, & interdictum de ui ſine armis, quòd probat Iuſtinianus in §. recuperandæ inſti. de interd. dum indiſtinctè, nulla habita ratione antiquæ differentiæ, uult deiecto poſſeſſionem reſtitui, & ſi is adijciente ui, uel clam, uel precario poſſediſſet. non me latet tamen Duaren. d. lib. 1. diſputa. anniu. cap. 20. intelexiſſe Iuſtinianum. De ui armatis hominibus loqui, Cuius argumētationes docte euertit, Duareni nomine tamē ſuppreſſo, qđ ſemper facit, Rober. Aurelius. lib. 3. ſentent. Iuris ca. 10. Quā ſententiā & cōis forenſis uſus recipit, quando & uis in iure noſtro ſine armis tāta iudicetur, ut is uiolētus poſſeſſor iure omni ſuo priuetur. l. extat. qđ metus cauſa. l. Creditores. ff. ad l. Iul. de ui priua. Tu uim. (inquit Diuus Marcus)

Marcus) putas eſſe ſolum ſi homines vulnerétur? vis eſt & tunc quoties id quod deberi ſibi putat, non per Iudicem repoſcit. Quare hoc apud nos immutatũ quòad poſſeſſionis reſtitutionem intelligi
8 mus, & ſi † quòad pœnam & iuris publica vindictã non parua adhuc extet differẽtia, vt iuxta atrocitatẽ violentiæ is pœna plectatur. ſic docet Robertus quem nunc citauimus. Vnum hoc eſt, in poſſeſſionis reſtitutione nullam eſſe diſtinctionem iure noſtro, qua & alia plura vel addita, vel ex veteri iure immutata ſunt. cuius rei præſtat argumentũ, quod anxiè olim pro Cæcinna oſtendere conabatur Cice
9 ro, † eum eſſe deiectũ, qui ingredi prædium ſuum prohibitus ſit. Cum tamen ceſſat hodie diſputatio ex Vlpiani interpretatione. l. 1. §. idcircò. De ui & vi arma. quod ſuo loco explicabimus. ſic familia hodie deiectũ intelligimus, qui vel vno tantùm ſeruo deijcitur. l. 1. §. familiæ. de ui & ui arma. cum tamẽ
10 nec ſatis clarum olim fuerit. ſic hodie † armis deiectum credimus, qui vel ſaxis, vel telis quibuſuis deijcitur. l. 3. §. armis de ui & ui ar. §. ſed ex cõſtitutionibus ver. armorum Inſt. de interd. cũ tamẽ ſuadere multis conaretur tũc pro Cæcinna Cicero. immutatũ quoq; eſſe interdictũ de armatis hominibus, illud eſt argumẽto, quòd hodie is verè deiectus dicitur, vt reſtituatur. qui cũ deijceretur poſſidebat. l. 1. §. deijcitur. de ui & ui arm. cũ tamen in eo interdicto, de ui armatis hominibus, nõ quæreretur, an poſſideret, vt his oſtendit Cicero eo loco, quẽ nunc citauimus. Cur ergo aut in illud quotidianum interdictum, Vnde me ille ui deiecit, Additur, cum ego poſſiderem, ſi deijci nemo poteſt, qui non poſſidet, aut in hoc interdictum, de hominibus armatis, non additur, ſi oportet quæri poſſederit nec ne?
11 Interdictum autẽ unde ui, ut æquiſſimum. † ui deiecto, vt priſtinæ ante omnia reſtituatur poſſeſſioni ſuccurrit, quare iam conſtitutiſſimum cernimus, deiectũ quem ſpoliatũ appellamus ſine mora, ſine cunctatione celeri reformatione, reiecta omni ſpoliatoris exceptione reſtitui, ut placuit Conſtantino. in l. ſi quis ad ſe fundum. C. ad l. Iul. de ui. ſic Arcadio & Honorio in l. ſi coloni. C. de agric. & cenſi. ſic & ſine vlla diſtinctione priori poſſeſſori è manibus violenti occupatoris vendicare licere conſtituit Iuſti. in l. ſi quis emptionis. §. ſed hæc ſuper illis. C. de anna. exce. quod clarius Iulio & Zephyrino Pontificibus video placuiſſe, in c. nullus. 2. q. 2. quos eſt ſecutus Alex. tertius in cap. literis, & in cap. cõquerẽte de reſtitu. ſpolia. idẽ probauit, paulò ante Iuſtinianum Theodoricus Italiæ tunc Rex, vt extat illius reſponſum apud Caſſiodorum libro. 1. varia. epiſtola, Domitiano, & Vuiliæ tranſmiſſa, in qua ſic legitur. Si Romani prædium (ex quo Deo propitio Sontij fluenta tranſmiſſimus, ubi primum Italiæ nos ſuſcepit Imperiũ) ſine delegatoris cuiuſquam pyctacio, præſumptor barbarus occupauit. eum priori domino ſubmota dilatione reſtituat, ſic legitur apud eũdẽ. Caſſiod. lib. 3. uaria. epiſtola. Grimodæ Saioni deſtinata & lib. 4. epiſtola. Theodahado tranſmiſſa. Quare Bart. in l. ſi quis in tantũ nu. 3. C. vnde ui, interpretatus eſt, ſpoliatum ante omnia tunc reſtitui, cũ non alia cauſa, quã poſſeſſionis contenditur, vel alia non obijcitur exceptio, quàm poſſeſſionis cauſam reſpiciens. Regulã itaq; ex pr̨e-
12 dictis ſumũt † affirmatiuam interpretes noſtri, ſpoliatum eſſe ante omnia reſtituẽdũ, ſic inter cæteros Ripa in l. naturaliter. §. nihil cõmune nu. 47. & ibidem Rubeus nu. 142. de acqu. poſſ. Hanc nos regulam per quæſtiones finiemus, in eiſq; interdicti, vnde vi, iuxta iurecõſultorum interpretationes rationem habebimus, vt inde in praxi pr̨eſertim nõ paruum ſibi comparatum commodum intelligat lector diligens. cætera, quæ interpretationi interdicti, unde ui, apud Eguinarium Baronem libro manualum habentur, non repetam. illa. n. ſummatim ſingula iureconſultorum capita exponunt.
13 Quæro itaq;. Primo, an hæc regula, † quòd ſpoliatus ante omnia reſtitui debeat, ſit fauorabilis vel odioſa, quòd idẽ eſt ac ſi dicerẽ, vtrumne interdictũ unde ui, ſit à prætore introductũ principaliter in fauorẽ ſpoliati & deiecti, vel in odiũ potius principaliter ſpoliatoris, res eſt ut non parum utilis, ſic nec mediocriter dubia, cũ quatuor adſuiſſe interpretũ ſententias quandoq; animaduerterim, illa una (ut dicã quod ſentio) placet, quam Io. Coraſio viro diligenti & non mediocriter erudito placuiſſe uideo lib. 2. Miſcella. iuris cap. 2. nu. 2. qui uno affirmauit
14 uerbo, † Reſtitutionẽ hanc non in titulo & iure petentis ſed in odio ſpoliantis fundari: quare odioſa erit cũ ſpoliatoris perſonam principaliter reſpiciat iuxta egregiam illam Bart. doctri. in l. qui exceptio-
15 tionem de condi. indeb. † textus tamẽ c. ul. de ord. cog. qui à Coraſio in hanc ſententiam citatur, eam parum iuuat, cum in eo non magis unius perſona principaliter quàm alterius conſiderari uideatur, nã dum negat ſpoliatorem audiri antequàm reſtituat, odium ſuæ perſonæ cõſiderat, dũ uerò tribuit priuilegium ſpoliato vt reſtituatur, ſpoliati perſonam cõſiderare uidetur, quo fit ut uix conſiderare in eo textu poſſimus, quæ perſona magis conſideretur, non eo etiam fundamento in hanc adducor ſententiã, quo utũtur alij, quòd ubi cauſa odioſa cũ
16 fauorabili concurrit, † odioſam præualere, illamque ſpectandam magis eſſe, ut notant Ioan. Andr. Gem. Ancha. & Frãcus in c. ulti. uerbo. ſimilibus de uerbo. ſign. in 6. & docet Bal. in l. 1. col. 1. verſ. itẽ nota, quòd priuilegium ff. de conſtitu. & Bald. egregiè probant ſubtilis Franc. Aret. in l. uenia. nu. 2. in fi. C. de in ius uoca. quòd non è longè diſſimili regula confirmatur, cũ dicimus ex duabus cauſis, quarũ
17 una prodeſt, altera nocet, † cauſam, quæ nocet, ſpectandã magis, ut odioſam, eſſe, quàm quæ prodeſt, vt fauorabilẽ, ſic Bart. in l. ſi uir in fi. de uſucap. pro dona. Bal. in proœm. Decretaliũ col. 4. uerſ. ibi doctoribus, quem retulit & Alciatus in l. 2. in princ. nu. 40. de uerbo. obl. & tracta. præſump. regula. 1. præſump. 30. nu. 4. Petraſanta ſing. 42. Nota quandoq;. Ia. in l. ſi arrogator, ff. de adoptio. nu. 46. & Tiraquel. de retract. coſang. §. 30. glo. 1. nu. 29. nã ſcio Io. And. Gem. Franco Bal. Aret. & alios plures aduerſari, ut recenſet Tiraq. in præfatione Tractatus, de retractu conſang. nu. 66. qui huius ſententiæ Baldũ patũ ſibi cõſtantẽ citat in l. 2. C. qui non poſſunt ad liber. perue. non diſſentit Panor. in c. in literis in fin. de reſtitut. ſpolia. Ancha. conſ. 37. circa med. Decius in l. ſi ruſticus nu. 11. C. de teſta. mil. Craue. noſter. conſ. 118. nu. 10. quemadmodũ & idem uidemus in ſecũda illa regula, quã ſtatim ad cõfirmatio

nem citauimus: nã ſunt & alij plures, qui cauſam
illam magis eſſe ſpectãdam, quæ prodeſt, affirmãt,
vt multos huius ſententię citat Alcia.d.l.2.in prin.
nu.42.verſ.in contrarium, de verbo.obligat.& Ti-
raq.de Retract. conſang. §. 30.gloſ.1.nu.27.quare
perplexam, & ambiguam admodũ hanc multi cre
dunt regulam, vt ex antiquis Cynus in l. venditio-
ni.C.de vſucap.& ex recẽtioribus Iaſ.in l. ſi arroga-
tor nu.47.ff.de adoptio.Brocardicam enim eſſe do
ctrinam teſtantur. Quare hanc ſententiam vel ex eo
18 veram opinor, † quod ſi fauorabilis ſui origine eſ-
ſet, iam ad non expreſſos caſus ſe extendiſſet, ad
quos cũ ſe extendere datum non eſſet, lege expreſſa
cautum illud eſt, vt teſtatur Iuſtinia.conſtit.in l. vlt.
C.vnde vi, & Inno.3.in c.ſæpe.de reſtit.ſpo. idẽ oſtẽ
dit textus l.ſi coloni.C.de agri.& cenſ.lib. 11. quæ
19 cum demonſtrent extenſionem † ante non eſſe con-
ceſſam, oſtendũt pariter odioſam eſſe regulam, nã ſi
fauorabilis, extenſio fuiſſet conceſſa, cum nõ in cor
rectorijs, ſed in exorbitantibus ſimus, in quibus ex
tenſio conceditur, glo.in l.illud in fin.C.de ſacroſ.
eccle.quam probant Alex.in l.ſi cõſtante vbi & Iaſ.
nu.78.verſ.limita.ff.ſol.ma.& d.Craue.de antiq.tẽ
po.4.parte princ.nu.78. quod exorbitet, non corri-
gat, re ipſa patet, cum nullam iuris conſtitutionem
tollat, ſed deuiat tãtùm: vt obaudita ſpoliatoris ex-
20 ceptione is reſtituatur. exorbitare † enim à commu-
nibus iuris regulis eſt deuiare, vt probat textus, &
ibi glo. in ca. ea quæ, de reg.Iur. in 6.Ripa.l. ſi con
ſtante.nu.78.ſol.ma.hanc ipſam noſtrã validius cõ-
firmat ſententiã Vlpia.reſponſum in l.1. §. interdi-
ctum hoc quia de vi, & vi arma. dũ ait interdictũ,
quo deiectus reſtituitur, facinoris atrocitatem in ſe
continere, quare negat aduerſus patronũ, & aduer-
ſus parentes concedi, vt odio ſpoliatoris inuentũ
eſſe oſtẽdat. nec ab hac re diſſentit multũ Inno. ter-
tius in c.in literis de reſtitu.ſpolia.dum ait ſecundũ
rigorem, & Prædonẽ eſſe reſtituendum, nam rigorẽ
21 † ibi intelligit Pontifex (vt animaduertit eo loco Pa
nor.nume.6.) pro odioſa illa ſubtilitate, quæ beni-
gnitati opponitur, quod probat textus l.generaliter
§.ſi quis ſeruo. in fi. de fideico. liber. vbi rigor ius
ſubtile dicitur, & in c.2. de re iud. in c. cũ illorũ de
ſenten.excõmunica. & latè ſcribit Tiraquel. de re-
tractu cõſang.§.35.glo.1.nu.21. dum docet rigorẽ
iuris eſſe ſummum illud ius, quod à Cicerone, Te-
rentio, & alijs, ſumma appellatur iniuria. rigoroſa
enim diſpoſitio, dura dicitur in l.proſpexit.ff. qui,
& à quibus. quæ odij plena eſt, quod latius explicat
Didacus Couarr.in c.poſſeſſor.in ſecunda parte re-
lectionis.§.6.de reg.iur.in 6.in odium ergo ſpolia-
toris eſt conſtitutum, vt omni ſua exceptione ſpre-
ta deiecto reſtituat poſſeſſionem, clarius (ni fallor)
hoc affirmat Clemẽs Pontifex in clem.vnica de cau
ſa poſ.& proprie. dum his vtitur verbis, & in ſpo-
liantis odium ante cauſæ cõcluſionẽ, perſonã ergo
ſpoliantis principaliter conſiderat, quam & multas
pati pœnas, etiam corporales videmus, in titul. ff.
ad l.Iuli.de vi public. l.ſi quis ad ſe fundum.C.ad l.
Iuli. de vi pub.quibus certè conijcimus ſpoliatoris
perſonam cõſiderari, & in odium ipſius principa-
liter inductũ iure hoc eſſe, vt ante omnia reſtitua-
tur ſpoliatus; quod tandẽ ea notabili ratione com-
probatur. nam conſultus reſpondit Bal.in cõſ.373.
circa quæſtionem præcedentem.col.1.in fi.lib.5.ſta
22 tutum, quo mater † excluditur per agnatos, non eſ-
ſe ea ratione odioſum, quòd excludatur mater cũ
non demeruerit delicto, cauſaue aliqua, ſed dicitur
fauorabile pro conſeruatione agnationis. ſimile eſt,
quod ſcribit Aretinus conſ.29.nu.20.Bal.& Aret.
eſt ſecutus.d.Crauet.conſ.118.nu.9.addo eiuſdem
ſententiæ Ang.conſ.345.Primo matris. &c. col.1.
in fi. ſic à contrario ſenſu in caſu noſtro, cũ hic ſpo-
liator demeruerit, in ſui odium dicitur hoc cõſtitu
tum. nec enim hic ſpoliati fauor conſiderari poteſt,
cum ſuo facto, quid ſit emeritus: quid enim egit vt
hoc commodum ſibi tribuatur, quod ergo ei con-
ceditur non fauore ſuæ perſonæ, ſed odio ſpoliato-
ris tribuitur. hinc Cicero pro A.Cæcina, cũ Maio-
res vim armatã nulla iuris defenſione texerint, non
veſtigium eius, qui deiectus ſit, ſed factum illius,
qui deiecerit, in iudicium venire. quare falſa eſt.

Secunda eſt opinio, hanc regulam eſſe fauorabi-
lem, quam probauit Abbas in c.1.in 3. nota. ut eũ
ibi intelligit Bero.nume.19.de reſtitut. ſpoliat.& ſi
Abb.ſuboſcurè loquens vix hoc ſentiat: nam, quæ
iuuare uidebantur hanc ſententiam, minime ur-
23 gent fundamenta, ut illud ex † c.vlt.de ord. cog.et-
ſi enim affirmet, tributum eſſe in priuilegium re-
ſtitutioni, ne audiatur ſpoliator ante factam re-
ſtitutionem, attamen intelligimus odioſum hoc eſ
24 ſe, cum priuilegium † iuri communi detrahat, di-
caturque priuans legem c. priuilegia. 2. diſtinct.
imò dicitur priuilegium, quid contra ius commu-
ne c.ſi.§.penul.25.q.1.Ripa.in rubr.de reſcrip. nu.
19.& tamen omnis receſſus à iure communi odiũ
continet. Abba.in c.quia 4.notab. de priuileg. in c.
olim. in glo. 1.de uerb.ſig.latè ſcribit Tiraq.de re-
tractu conſang.in prœm.nu.62.quo loco inter cæ
teros citat huius ſententiæ Corne. conſ. 89. col. 3.
uerſ.inſuper lib.3. conſi.271.col.4.uerſ. nec obſtãt
adducta lib.4. eadem reſponſione dilui poteſt fun-
25 damẽtum Beroij præcitato loco, ex † c.nullus.2.q.1.
quãquã uerius credam ibi uerba illa, quia non ha-
bet priuilegium, quo poſſit exui iam nudatus: in-
telligi ius non eſſe, quo ſpoliatus ſemel, ſpoliari ad-
hùc poſſit, cum priſtinę poſſeſſioni reſtituendus ſit
26 potius. ſic facili negotio reſpõdetur text. † cap.prius
2.q.3.cum non affirmet, ſpoliato tributum eſſe ali-
quod uel beneficium, uel priuilegium, ſed tantùm
ait, ſpoliatum cum omni ſuo priuilegio, id eſt cum
omni ſuo iure, eſſe ſuæ poſſeſſioni reſtituendum.
27 Tex.autem † l.ſi quis ad ſe fundũ.C. ad l. Iul. de ui
pub.qui à Beroio ubi ſupra in hanc ſententiam cita
tur, ad rem minimè facit, cum contrarium probet
potius, dum odio ſpoliatoris pœna illi infligat cor-
poralem, præter poſſeſſionis reſtitutionem, quæ au
tẽ & à nobis excogitata fuerant in hanc ſententiam
fundamenta, animaduerti ea non iuuare. nã dũ di-
28 cebam ad dignoſcendam † diſpoſitionem uel odio-
ſam, uel fauorabilem, inſpiciendũ illud eſſe ad cu-
ius principale cõmodum ſit illa inducta: ut egregiè
docuit Bar.in l.qui exceptionẽ nu.1.de cõd. indeb.
dũ exẽplo.S.C.Velleiani utitur, quod cũ ſit ad prin-
cipale cõmodũ mulierum fauorabile iudicatur, et ſi
in cõſequẽtiam aliorum reſpiciat incommodũ, Bar
tolũ probarunt Romanus conſi.41. col.2. uerſi. 3.
quia, & conſi.318.Præſens conſult.col.2. uerſic. 2.

quia

quia ad.Decius l.venia.nu. 5.C.de in ios voca. Go-
za.conſi.5.nu.6.latè Tiraq.De retractu conſang.§.
30.gl. 1.nu. 5.Cui addo Craue.cóſi. 142.col. 1.hinc
docui in principale commodū ſpoliati, videri hoc
conſtitutū vt ante oīa reſtituatur,ſed(vt iam retuli)
animaduerti cōtrarium verum potius. quare rector
queri fundamentum poſſe videtur. Dilui quoque
vltimo loco & illud pūt,quo dicere conſueuimus,
29 fauorabilem cēſeri pœnalem illam ſanctionē † qua
pœna alicui indicitur,ut hic ſpoliatori, ut ſua coer
ceatur audacia,fauore publici commodi, cum in-
terſit publicè delicta puniri.l.ita vulneratus.in fin.
Ad.l.Aquil.quare fauorabilis dici ſolet diſpoſitio,
vt egregiè ſentire videtur Bart. in l. quemadmodū.
num.4.C.de agric.& cenſ.lib. 11. quem multi pro-
barunt,ut retulit Dec. in l.2. nu. 11. & in l.factū.
§.cum in pœnalibus.nu. 12.de reg.iur.& conſi.65.
nu. 3.conſi. 72.no. 2.in fi.conſi.660.nu.6. & conſi.
661.nu.3.4.Iaſ.in.l.ſi certis annis.nu.3.verſ.1.mo
ueor.C.de pact.& plures citat in hanc ſententiam
Craue.De antiq.tēpo.prima particula quartæ par-
tis princip.nu.2.3.clarè Goza.conſ. 5.nu.6.nec pla
cet quod reſponderi poſſit, Bartoli ſententiam nō
carere contradictore,cum eam reprehendat ſubti-
lis Areti.in l.Gallus.§.quid ſi is.in fin. de lib.& po-
ſthu.& Aretinum citat Alcia.lib. 5.Paradox. c.9.in
fin.nec ab Aretino diſſentit Corn.conſi.133.col.1.
lib.4.non diſſentit pariter Decius in d.l.2. nu.11 2.
de reg.iur.poſt Socinum in l. 1.in princ. nume.10.
de verb.obl.etſi Aretinum ſubticeant, nam Barto-
lum recipiunt cæteri omnes ferè, ut teſtatur Cra-
uer.vbi ſupra ſtatim num.4.5.& Aretinum arguit
Alcia.d.cap.9.in fin. & Vbertinus Zuchardus in l.
fin.nu.53.C.de edi.diui Adria.tollen.quærenda eſt
alia reſponſio,quare placebat Alcia. præcitato c.9.
30 in fine.Bar.†ſententiam tunc procedere, cùm non
agitur de indicenda ſanguinis pœna, ſed de pecu-
niaria potius. Quare cū ſpoliator deportari ſoleat
l.ſi quis ad ſe fundum.C.ad l.Iul.de vi pub. odioſa
non fauorabilis dici debet, verū non ſatis placet Al
cia.ſententia, cum Bart.cæteriq; omnes indiſtinctè
nulla habita differentia illud affirmēt. verius itaq;
exiſtimo Bar.doctrinam in d.l.quemadmodū, eſſe
ex alia eiuſdem Bart.traditione egregia ſatis in l.a.
§.exercitum.num. 1.ff.de his qui nota. infam.decla
randam, dum diſtinguit, aut delicto impoſita eſt
pœna multiplex, & tunc mitior eligitur.l.ſi de in-
terpretatione.de pœnis,& hoc caſu clarè cōſtat di
ſpoſitionem non eſſe fauorabilem,ſed odioſam,cū
pœna reſtringatur c.odia.de regu. iur. In 6. aut pro
delicto nulla eſt impoſita pœna, etſi impoſita non
clarè ſatis,& tunc extenſio videtur conceſſa, non
quia fauorabilis principaliter ſit diſpoſitio, ſed ne
31 impunitum remaneat delictum,†quod publicè in
tereſt.d.l.ita vulneratus. Barto.probauit Dec.d.l.2.
nu.111.in fi.de reg.iur.in l.qui ſe patris. nu.26.in
fi.C.vnde libe.Craue.de antiq.tempo. prima parti-
cula quartæ partis princ.num.5.Ruinus conſi.60.
nume.12.verſi.non obſtat vltimo lib. 5.Cur.Iun.in
l.bonafides.num.13.de poſ.Neuizanus lib.6.ſyluę
nuptia.nume.47.& Didacus Couarr.lib.1.varia.re-
ſol.cap.11.num. 5. Cùm ergo clarè ſatis noſtro hoc
caſu ſpoliatori pœna ſit indicta, non poſſumus di-
cere ex eo fauorabilē cenſeri regulam, ne delictum
remaneat impunitum:ex quibus & illud ſequitur,
nec Bartolum ſic abſolutè ſentire,ut malè referunt
Iaſ.Dec.Goza.ac alij nonnulli, fauorabilem eſſe di-
ſpoſitionem,ex quo extenſionem recipiat,imò Bar.
odioſam illam eſſe cenſuit, tametſi fauore publico,
ne impunitum ſit delictum, extendatur; ſui ergo
natura odioſam eſſe cenſuit Barto. quod tandem
perpendit & ipſe Dec.in conſi.320. num.9. verſic.
6.& vltimo,& Ruin.d.conſi.60.num. 5. & nume.
11.verſicu.non obſtat vltimo,libro quinto. & cla-
rius Corſetus in ſuo ſing.in verbo.extenſio incipit,
licèt lex &c.ceſſant itaque omnia,quæ huic ſecun-
dæ opinioni ſuffragari uidebantur.

Tertia autem opinio fuiſſe uidetur Soc.In l.rem
quæ nobis.num. 10.circa med.de acquir.poſſ.dum
inquit,(obiter tamen)interdictum,unde ui, quod
eſt remediū, quo ſpoliatus ante omnia reſtituitur,
32 eſſe odioſum.†Remedium autem ex c.reintegran-
da.3.q.1. quo pinguius ſecundum oēs conſulitur
uidetur ſpoliato,eſſe fauorabile, cum extenſionem
recipiat,ut cum loquatur de ſpoliatis rebus eccle-
ſiæ,extendatur & ad ſpoliatos rebus prophanis.ſic
in d.l.rem quæ nobis,ſcripſerunt Soc. nu.2. & Ri-
pa num.25.quare hæc regula,quòd ſpoliatus ante
oīa reſtitui debeat,quatenus interdictum,unde ui,
reſpicit,odioſa uidetur,quatenus capitulum reinte
granda,fauorabilis,verùm hæc ſnia non ſatis uera
uidetur,quia ſtat ſimul hāc regulam iuxta tex.cap.
reintegranda,poſſe extendi, & tamen odiū adhuc
continere,ut ſtatim docui,ſed quò omnis ceſſet di
ſputatio,illud uerùm non ſatis eſt, cap.reintegrāda
recipere extenſionem,cum & uerior & crebrior il-
la ſententia uideatur, non extendi ad res propha-
nas,quod etiam ſi extenderetur, non ex eo contin-
geret,quòd fauorabilis eſſet diſpoſitio, ſed ut pec-
catum animæque periculum euitetur, quæ latius
ſuo loco excutiemus.

Quarta verò fuit ſententia Beroij in c.1. nu. 19.
de reſt.ſpol.hanc.ſ.diſpoſitionē eſſe partim odioſā,
partim fauorabilem, odioſam conſiderata ſpoliato-
33 ris perſona,in cuius pœnam ſic eſt ſancitū,†fauo-
rabilē uerò,conſiderata perſona ſpoliati, ad cuius
cōmodum ſic eſt conſtitutum,ut in nō longè diſſi-
mili caſu cenſuit glo.in l.ueniā. in uerb.libertis.C.
de in ius voc.quæ dixit,diſpoſitionem illā petendi
ueniam ut à liberto in ius vocetur patronus, quò
ad patronum eſſe fauorabilē, quò uerò ad libertos
odioſam,eo loco Bal.& poſt eum Iaſ. Dec. cæteriq;
34 recentiores ſimile illud aſſerunt, in ſtatuto, † quo
fœminæ maſculis exiſtentibus excludūtur. quò ad
maſculos eſſe fauorabile, quò ad fœminas odio-
ſum,ꝙ tradit & Iaſ.in l.qui exceptionem. de cond.
indeb.qui receptiorem eſſe teſtatur,& refert Soci.
Iun.in conſi.1.nu.46.verſi.tertia opinio.lib.1.Paris
cōſi.85.nu.28.lib.1.Alcia.reſpōſ.66.in fi.& alia ſi-
milia congeſſit idem Alciatus in d.l.uenia.in uerb.
extranei.ſimilis eſt doctrina glo.in c.3.in uerbo.nu
merandum.de præben. in 6. & ſimilis in l.ſed etſi
hac.§.fi.in glo. 1.ff.de in ius voc. & tradit Gomes.
§.pœnales.nu.35.Inſt.de actio.aliaq; plura ſimilia
apud Reboffum ſuper concorda Regis Franciæ in
titu.de collationibus.§.ſi quis uero. col.ult. uerſic.
nec refragatur Cle. Nec huic fundamento eſt ꝙ
obijciatur illa cōſideratio Dec.in d.l.venia. num.5.

eſſe nõ poſſe, ut unus, eademq; res diuerſo iure cen
ſeantur ex l. eum qui ędes. de vſucap. ui ſimili quo-
que ratione hac utitur Tiraq. de retract. cõſang. in
procem. nu. 65. ad proſternendam eorum ſenten-
tiam, qui dicebant illam conſuetudinẽ Retractus,
35 †qua poſſunt conſanguinei à cõſanguineo vẽdita
recuperare, quò ad ipſos cõſanguineos eſſe fauora-
bilem, quo verò ad emptores eſſe odioſam. ſimilia
congeſſit Tiraq. de retractu conſang. §. 1. gl. 18. nu.
21. & Crane. conſi. 237. nu. 12. 13. & Soc. iun. cõſi.
159. nu. 6. lib. 2. nam hæc ipſa Decij & aliorũ conſi
deratio non defenditur, cum diuerſi conſiderãtur
36 reſpectus. †nam & tũc diuerſo iure res cenſeri põt,
eſt text. in l. miles. §. pro parte. de lega. 2. & ſcribit
Abb. Panor. in c. cum in tua. in fin. de decimis, Ripa
in l. ultima. nu. 122. C. de reuoc. dona. Tiraq. d. §. 1.
glo. 18. nu. 23. & §. 8. glo. 5. nu. 14. idem latè in Tra
ctã. de Nobilitate. c. 28. nu. 13. addo Dec. in l. in teſta
mento. la prima. nu. 8. C. de teſta. mili. & Alcia. in l.
in quartã. nu. 3. ad leg. Falcid. & in ſpecie Decij cõſi
deratiunẽ ſic diluit Gomeſ. §. pœnales. nu. 35. Inſti.
de actio. Cũ ergo noſtro hoc caſu diuerſi cõſiderari
poſſint reſpectus, obſeruata perſonatũ diuerſitate,
diſpoſitio odioſa partim, & partim fauorabilis di-
ci poſſe videtur; in hanc ſententiam confert notabi
lis admodum tex. l. ſi quid præferendum. §. vltimo
de furt. qui affirmat furtum vnius rei à duobus cõ-
miſſum, pro parte vnius occultum, pro parte verò
alterius manifeſtum dici. Vel & alia reſponſione
dilui poteſt fundamentum ſeu Decij conſideratio
ex egregia doctrina Bald. in l. 1. col. 1. verſic. 3. opp.
37 C. de ſer. fug. dum inquit, † vnam & eandem rem,
quò ad corporalem conſiderationem, nõ poſſe cen
ſeri diuerſimodè, quò verò ad intellectualem ex in-
tellectu diuidentis, ubi concurrunt plures intelli-
gendi formæ, poſſe; quia (inquit Bald.) vnum æqui-
pollet pluribus, ut in tex. d. l. 1. C. de ſeruis fugi. ubi
ſeruus conſideratur ut homo, & vt res. Cùm ergo
in caſu hoc noſtro ſola adeſſe uideatur intellectua
lis conſideratio, an hæc ipſa diſpoſitio, quæ in intel
lectu eſt, ſit fauorabilis, uel odioſa, non repugnãte
regula. l. eũ qui ædes, & partim fauorabilis, & par-
tim odioſa dici poſſe uidetur: Bal. quam retulimus
doctrinam commendat ſummoperè Tiraq. tracta.
Nobilita. c. 28. nu. 12. quare Beroij fundamentum
alia reſponſione eſt refellendũ; dicerem ego: diſpoſi
tionem dici partim odioſam & partim fauorabilẽ,
cùm fauor non præponderat odio, & contra: & res
eſt maximè dubia, an odioſa uel fauorabilis ſit, cum
non poſſimus conijcere an plus in fauorem unius,
quàm in odium alterius ſit illud inductum, at in
caſu noſtro res clara eſt, odium ſpoliatoris principa
liter fuiſſe conſideratum, quemadmodũ è cõtra in
ſimili dicimus, quòd ubi clarè conſtat de mente di-
38 ſponentis, †vnam & eandem rem poſſe cenſeri di-
uerſo iure, ut reſpondit Cur. iun. conſi. 114. nu. 11.
erit ergo odioſa diſpoſitio hæc, & regula, qua ante
omnia reſtituitur ſpoliatus, quo fit vt extenſionem
non patiatur, c. odia, de reg. iur. in 6. & ſimile incõ-
modũ cõſiderat Iaſ. in l. qui exceptionẽ. de cõd. ind.
39 Quæro ſecundò, an ſpoliatus †re mobili reſtitua
tur ante oĩa in interdicto, unde ui, res eſt clara, nõ
reſtitui, cũ non cõcedatur illud pro rebus mobilib.
l. 1. §. illud. vtique in dubium de ui & ui arma, Cu-
ius rei rationem reiecta aliorum minus probabili
adfert Alciatus l. rem quæ nobis. num. 3. de acquir.
poſſ. ex cæteris autem autem remedijs reſtitui, ſunt
qui affirment, vt in remedio. l. ſi coloni. de agric. &
cenſi. lib. 11. vt huius ſententiæ fuit Fabius. l. natu-
raliter. §. nihil cõe. nu. 57. de acqui. poſ. & ibi Anto.
Matthæus amplia. 9. & cõem teſtatur Ripa. in cap.
ſæpe. nu. 31. de reſtit. ſpolia. quod explicabimus in
eo ipſo remedio. l. ſi coloni. C. de agri. & cenſi. ſic lo
cum habere alij dicunt in remedio. l. ult. C. de acq.
poſſ. ut glo. & ibi latè excutiam. q. 3. Spoliatũ quo-
que poſſeſſione rei mobilis ante omnia reſtitui ex
c. reintegranda. 3. q. 1. ſunt, qui affirment, ut Soc. in
l. rem quæ nobis. num. 13. verſi. conclude, quod. de
acqui. poſſ. ut latius uidebimus in d. remedio ex d.
40 c. reintegranda. qõ. 11. Reſtituitur quoq; † ſic ſpo-
liatus re mobili in hac ciuitate Montis regalis ex
ſtatuto ſub Rub. De eiectione poſſeſſionis colla. 1.
ſed Papiæ ex ſtatuto 54. de poſſeſſione uiolẽta &c.
cõtrarium eſt cautum, ut ſolùm intelligatur de im
mobilibus. Inter mobilia enim (quò ad terminos
41 noſtros) connumerari illa ſolent, †quæ ſolo nõ co-
hærent, ita ut auferri poſſint, pro quibus deinde cõ
ceditur actio vi bonorum raptorum, ut probat id
tex. d. l. 1. §. illud utique cum ſequentib. Quare eo
42 loco ſubinfert Vlpianus. §. ſi quis de naue, †deiecto
de naue non concedi illud interdictũ, & in id expẽ
dit hunc tex. Iaſ. conſi. 170. col. 2. verſ. 2. facit. & col.
6. verſi. non obſtat ſecundum. lib. 2. & Iaſ. probauit
Tiraq. de retractu cõſang. §. 1. gl. 7. nu. 90. in quo lo
43 co ampliſſimè docet, †, inter mobilia nauem connu
merari. Iaſonẽ quoq; præter Tiraq. probauit Benue.
Straccha Tract. de mercatura. in tit. de nauibus, vl-
tima parte, nu. 3. Eiuſdem quæſtionis eſt in molen
44 dinis, cũ nauiũ inſtar ſint, & † inter mobilia enu-
merantur Ripa. in l. quominus. nu. 126. de flum. &
latiſſimè proſequitur Tiraq. in præcitato. §. 1. gl. 7.
nu. 91. eoq; in loco plura recẽſet, quibus intelligi-
mus quæ inter mobilia, & quæ inter immobilia re
feruntur. Ex multis unũ illud nõ omittam, quod ſę
piſſimè apud noſtros in ſpecie huius noſtræ qõnis
45 uenit in cõtrouerſiã. Reditus ſcilicet †annuos inter
immobilia connumerari, ut ab eorum perceptione
deiectus ante oĩa reſtituatur, ut egregiè cẽſuit ante
alios Inno. in c. peruenit. & ibi retulit Abba. nu. 3.
de cenſibus, qui intelligit cùm annuus reditus eſt
realis, non cum perſonalis, quòd verum an ſit infra
q. 8. dicemus, quo loco diligenter rem hanc ipſam
excutiemus. Subinfertur etiam an deiectus ex arbo
46 re † ad eam reſtituatur, & diſtinguit Bart. poſt glo.
in l. 1. in principio de vi & vi arma. aut arbor ſolo
cohæret, & cum inter immobilia habeatur, reſti-
tuitur deiectus, ſi uerò euulſa ſit, non; idem cen-
ſuit Robet. Maran. de ordine iudiciorum. 7. diſtin.
iudiciorum. num. 22.
47 Quæro tertiò, an ſpoliatus †agat ut ante oĩa reſti
tuatur aduerſus eũ cuius noĩe deiectus fuit? & du-
bium non vr agi poſſe, cum uel eo mandante, uel
ratum habente, deiectio eſt facta, ſic probat tex. l. 1.
§. deieciſſe. cũ plurib. ſeq. de ui & ui arma. & tradũt
Abb. in c. 1. 3. notab. de reſtitu. ſpol. Ripa in l. natu-
raliter. §. nihil commune. nu. 51. verſ. 7. amplia. nu.
56. verſi. 18. amplia. & ibi Robens. num. 142. verſu
vndecimo. ẽt & Anto. Matthæus. amplia 14. & 15.
& ampl.

& ampl. 26. Afflictus in conſtitu. Neapolit. lib. 1.
Rubr. 25. nume. 59. de acquir. poſſ. Conrad. Lagus
in iuris ciuilis methodica. 4. parte cap. 13. & hanc
ſententiam probat tex. in c. cum ad ſedem. de reſti-
tu. ſpolia. & iā extāt clara antiqui interdicti verba,
quorum meminit & Cicero in ea ipſa pro A. Cæci-
na oratione. Vnde tu, aut familia, aut procurator
48 tuus &c. ſolet quoq; hæc ipſa ſentētia iuuari ex. † c.
1. de reſtitutio. ſpolia. quem crebriore calculo intel
ligunt interpretes, Philaſium ibi cæcum ſpoliatum
agere & contra eccleſiam, cum eius nomine ſpolia
tus fuerit. Cui ſanè intellectui plura aduerſantur:
vt eſt apud Beroium. d. c. 1. col 2. verſi. videtur ta-
mē &c. qui poſtmodū conatur cōmunem ſenſum
defendendo ſubuertere, nec fœliciter ſatis. Et com-
munis is intellectus dubius admodum ex eo reddi
tur, quia communis videtur ſententia, vt teſtatur
Alexan. in l. naturaliter. §. nihil cōmune nu. 50. ver.
13. fallit de acqui. poſſ. Prælatum inuadentem rem
eccleſiæ ab altero poſſeſſam non efficere vi eccleſia
incidat in pœnā l. ſi quis in tantam. C. vnde vi. qua-
re infert deinde Alex. & ante eū alij, quod vbi non
habet locum pœna. l. ſi quis in tantam, dominij ex-
ceptionem opponi poſſe, quod ſi verum eſt, ſubin-
fertur in tex. c. 1. quòd ſi fundus eccleſię fuit ab ho-
minibus eccleſiæ inuaſus, non potuiſſe agi ſpolio
contra eccleſiam, aut ſi actum, fruſtra fuiſſe dictum
ſpoliato conſentiente dominij exceptionem oppo-
ni potuiſſe, cum & eo inuito opponi potuiſſet; da-
tur ergo intelligi contra eccleſiam non fuiſſe actū.
Nec probo ſenſum illud Ludouici Bolog. in l. natu
raliter. §. nihil commune num. 28. de acq. poſſ. dum
facti ſpeciem illios tex. ſic fingit. Philaſium cæcum
fuiſſe ſpoliatum ab hominibus eccleſiæ, cōtra quos
cæpit agere, qui ſpoliatores non comparuerunt,
ſed tertius, hoc eſt Euentius diaconus, qui oppo-
ſuit dominij ipſius eccleſiæ exceptionem, quæ ex-
ceptio non potuit reijci ab ipſo Philaſio ſpoliato,
hic ſenſus verè non poteſt defendi. nam ſi concedi
49 mus rei dominium fuiſſe eccleſiæ, † exceptio ipſa
non potuit tanquàm de iure tertij opponi, vt do-
cent omnes, Barto. in l. 1. in fi. ff. vti poſſid. in l. 2. &
ibi Soc. no. 7. 8. ff. de except. rei iud. Tiraq. in l. ſi vn-
quàm in verbo. reuertatur nu. 358. C. de reuo. dona.
vel ſi cōcedimus eccleſiam & ita illius nomine Euē-
tiū contra ſpoliatū pro iure ſuo & dominio poſſe
comparere, & opponens id fieri ſpoliato inuito po
teſt, ſi credimus Butrio in c. in litteris de reſt. ſpo-
liato. Ang. in l. ſi quis ad ſe fundum C. ad l. Iul. de vi.
Alex. d. §. nihil cōmune nu. 33. & tamē Philaſio ſpo
liato conſentiente dominij exceptio dicitur oppo-
ſita; alia effudit Antonius Matthęus in l. naturali-
ter. §. nihil cōmune. nu. 51. verſ. ad argumentum de
acqui. poſſeſ. ad huius c. intellectum, ſed, vt leuia,
50 miſſa facio. Planius ergo mea ſententia † is textus
ſic intelligi poteſt, Philaſium cæcum fuiſſe ab ho-
minibus eccleſiæ ſpoliatum, contra quos agere cœ
pit, non vt contra homines eccleſiæ, eccleſiā quodā
modo conueniendo, ſed vt contra priuatos, quorū
ſpoliatorum defenſorio nomine comparuit Euen-
tius Diaconus, qui opponebat fundum eſſe eccle-
ſiæ, & ita de iure tertij quodammodo, cuius eccle-
ſiæ nomine dicebat Euentius factam fuiſſe ſpolia-
tionem, etſi illud non concederat Philaſius, quare
Philaſio ipſo exceptioni conſentiente, potuit illa
obijci, & neceſſarius fuit conſenſus, cum eccleſiæ
nomine ſe ſpoliatum minimè fateretur Philaſius.
quales autē fuerint homines illius eccleſiæ, non ſa-
tis eſt cognitum, & ſi opinetur eo loci Bero. & ma-
51 lè eos homines fuiſſe in dominio eccleſiæ, † cùm ſic
natura genitiui oſtendit, ab hominibus eccleſiæ, vt
tradunt omnes. in Rubr. de oper. noui nuntia. iun
cta l. 1. §. familiæ de vi & vi arma. vel ab hominibus
eccleſiæ inquit Bero. i. à parochianis. verius ego in-
telligerem ab hominibus eccleſiæ. i. à prælatis, vt &
genitiui natura oſtendit quandoque, ſi Bald. deferi-
mus in cap. 1. in fi. de electio. & Fran. Niconitio in
Rub. de operis noui. nun. nu. 143. nā ſi ſerui illi cō-
uenti nō fuiſſent, ſed dominus, & ſi parochiani nō
apud eccleſiæ Iudicem, ſed apud Laicum fuiſſent
conuenti. Vnū ergo illud eſt, hunc ipſam propoſitæ
quæſtionis noſtræ ſententiam iure ſatis probari, etſi
non in d. c. 1. quæ ſanè ſententia ſine difficultate
procedit in eo, qui ſpoliationem mandauit l. 1. §.
deieciſſe de vi & vi arma. in eo verò qui non man-
dauit, ſed ratum habuit, vt contra eum agi poſſit,
52 † tria habent concurrere ſecundum Ripam in d. §.
nihil cōmune. nu. 51. & prius ex glo. in l. 1. §. ſed &
cum quis. de vi & vi arma. quod ſpoliū ſit ſuo no-
mine factum, quod factum ratum habeat, ratumq;
eo nomine habeat, ut ſuo nomine intelligatur ra-
tum habitum, quod cōtingit ratione delicti, quod
ſpoliationi ineſt, & declarauit Bart. d. §. ſed & cum
quis, à quo non diſſentit Dec. in l. ſemper, qui non
prohibet. nu. 12. in fi. de reg. iur. quos ſequitur Ti-
raq. de retract. conſang. §. 1 gl. 9. nu. 247.
Extenditur, hæc ipſa concluſio procedere, & ſi
53 ab vno tantùm ex familia ſit facta ſpoliatio, † nam
interdictum, quod de familia loquitur, quæ colle-
ctiuum eſſe nomē oſtendit, in uno ſeruo tantū pro-
cedit, vtrunque probat textus l. 1. §. familiæ. de vi.
& vi arma. & docet pro. A. Cæcina Cicero his. Ne-
que dubium eſt quin ſi ad rem iudicandam verbo
ducimur, non te, familiam intelligamus, quæ con-
ſtat ex ſeruis pluribus: quin vnus homo familia nō
ſit. verbū certè hoc non modo poſtulat, ſed etiā co-
git. At verò ratio iuris interdictique vis, & Prætorū
uoluntas & hominum prudentium conſilium, &
authoritas reſpuat hāc defenſionē & pro nibilo pu
tet, quid ergo? iſti homines latinè non loquuntur?
imò verò tantum loquuntur, quantum eſt ſatis ad
intelligendum uoluntatem, cum hoc ſibi propo-
ſuerint, vt ſine metu deieceris, ſi tuorum quiſpiam
ſiue ſuorum, ſiue amicorū: vt ſeruos non numero
diſtinguāt, Sed appellent vno familiæ nomine hæc
Cicero; quare rectè cenſuit Bal. in l. iubemus. §. ſin-
autē. C. ad trebell. quem probauit Bræcheus Turo-
nen. in l. pronūtiatio. §. familiæ. nu. 12. de verb. obli.
uim à domino cum ſeruo tantùm factam, cenſeri
uim cum familia factam. quæ ſane extenſio proce-
dit etiam ſi is mandatarius & iuſſus poſſeſſorem
ſpoliare eſſet ex familia poſſeſſoris. puta iuſſi tuo
colono, vt meo nomine prædium à te poſſeſſum
pro me poſſideret, atque ita te deijceret. tu ſpolia-
ris & cōtra me agere poteris. ita poſt Signorol. cōſ.
75. ſcriptum reliquit Afflictus in commentarijs ad
conſtitutiones Neapolitanas lib. 1. Rub. 25. contra
quem de reſtitutione agatur. nu. 56.

Extenditur

Extēditur ſecūdo, vt procedat nō modò cùm ex-
preſsè dominus mandauit aliquē a ſua familia ſpo-
54 liari, verum & cum tacitè.† nā quòd ait Vlpia. in d.
l. 1. §. deieciſſe. verſi. quare ſi familia mea voluntate
deiecerit. de vi & vi arma. domini voluntate quem
deiectū intelligimus, ſiue tacita ſiue expreſſa ſit vo-
luntas. quare ſi præſens ſit dominus cùm ſeruus
poſſeſſorem deijcit, & ſeruo iubere poteſt ne deij-
ciat, nec iubet, domino volēte poſſeſſorē deiectū cre
dimus. probat. l. eiuſdem §. ne is ad. l. Corn. de ſicat.
quam in hanc ſententiam citauit Bræche. Turonen.
l. pronuntiatio. §. familiæ. in fin. de verb. ſigni. citant
alij text. cap. cum ad ſedē. de reſtitu. ſpolia. qui verè
hanc ipſam ſententiam non ſatis probat. Eſt tamen
55 vera hæc declaratio, vt teſtātur omnes, † voluntate
domini à ſeruo quid factum, cum dominus ſciens
potuit prohibere, nec prohibuit, ſic Barto. in l. ne
quid nu. 2. de incend. rui. & naufra. Cut. ſen. cōſ. 41.
ſuper proceſſu & c. col. 2. quem citat & probat Dec.
in l. 3. nume. 8. C. de pactis. idem cenſuit Afflictus
Deciſ. 81. nu. 5. Felin. in cap. Petrus nu. 2. verſic. &
hanc cōcluſionem, de hom. qui alios in hanc ſentē
tiam referunt. & poſt Corn. conſi. 125. lib. 1. Gram-
ma. Neapolit. Deci. 47. num. 1. Rurſus tacita hæc ip
ſa domini voluntas conijcitur, ſi poſt factam à fa-
milia deiectionem, commodum ſcienter conſecu-
tus eſt, & præſertim cum & nunc de facto detinet;
ita Bellame. Deci. 510. & 550. quo loci declarat nō
procedere in procuratore ſpoliante, cum tamē ſolū
ad nanciſcendam poſſeſſionem fuiſſet conſtitutus,
& alia, ut apud eum. ſed ad rem cum ſentit cōmo-
dū; & Bellemetam eſt ſecutus Anto. Mattheus. in l.
naturaliter. §. nihil commune. ampl. 6. de acquire.
poſſeſ. nā etſi poſtulet ratificatio, vt ratū habeatur,
quod meo nomine geſtū eſt, vt ſtatim diximus, &
probat. l. ſi pupilli. §. ſed ſi ego. de negotijs geſt. cum
56 tamen commodum † ſcienter ſibi deſert, mandatū
præceſſiſſe præſumitur. quare affirmant omnes in
l. de pupillo. §. ſi quis ipſi prætori. de oper. no. nūtia.
tūc dñm pro facto ſerui teneri, cùm commodū ſen-
ſit; quod probauit & Barb. cōſ. 13. col. antepe. li. 3. &
Rui. cōſ. 21. nu. 1. li. 4. & ī ſpecie ſic declarat Beroius
in c. 1. nu. 41. verſ. ſed cōtra hāc. de reſt. ſpol. & Nat
ta cō. 494. num. 13. li. 3. & ita intelligi poteſt, quod
ſcribit gloſ. Inno. & Panot. in ca. cū ad ſedē. de reſt.
ſpo. & Feli. in ca. Petrus nu. 14. de homicid. Bal. in l.
ad inuidiā ī fi. C. quod metus. intelligo enim ſi igno
ranter ad eum res peruenit, non ſi ſcienter, cū tunc
approbare delictū, & iam mandaſſe conijciatur, &
ita etiā ſenſiſſe uidetur Bart. in l. 1. §. familiæ de ui
& ui arma. Rurſus tacita ipſa domini uoluntas prę
57 ſumitur, † cùm familiam malæ cōditionis & famæ,
ut facinoroſos, homicidas, Lenones, fures, agrorū
depopulatores in ſua familia eſſe paſſus eſt; nam
quicquid ab eis agitur, domini culpę adſcribitur. l.
1. §. ſeruorum. ff. nautæ. caupo. ſtabul. Meminiſſe
enim oportet non ſui tantum reddendam eſſe ra-
tionem. ſed & eorum, qui in ſeruitio ſuo ſunt; hinc
in Verrem Cicero act. 4. his inuehebatur. Sed cum
& tuos amicos in tuam prouinciam, quaſi in præ-
dam inuitabas, ac cum illis, & per eos prædabare,
non ſtatuebas tibi nō ſolū de te, Sed etiam de illo-
rum factis rationem eſſe reddendam. Quare ſic ac-
58 cipienda ſunt quæ docet † Barto. in d. l. de pupillo.
§. ſi quis ipſi prætori num. 19. de operis noui. nun-
tiatione, dum ait, ſatis probari potentiorem metū
conſueuiſſe inferre, ſi illius familia metum inferat,
cum voluntate & domini conſenſu facere præſu-
matur, quod egregiè tradit & Romanus conſ. 68.
uiſis mihi propoſitis col. 1. & conſ. 152. pręſens ac-
cuſ. col. 1. uerſ. prima. quia, dum ait prohibitionē,
quæ impedit dominū accuſare, prohibere & ſeruū,
cū alioqui ſeruus accuſans intelligatur domini cō-
ſenſu & uoluntate accuſare, & egregiè reſpondit
59 interrogatus Alex. cōſ. 69. nu. 3. lib. 2. † furtum à ſer
uo factum præſumi domini uoluntate & conſenſu
factū, adeò ut ad pœnam teneatur dominus; ſic pul
chrè reſpondit Ruinus. conſ. 47. nu. 12. li. 2. illatam
uſufructuario à ſeruo moleſtiam aduerſus teſtato-
ris diſpoſitionem cenſeri uoluntate & conſenſu do
mini illatam, adeo ut commodo diſpoſitionis care-
re debeat. ſic commiſſum à ſeruo homicidium do-
mini uoluntate perpetratum dici, conſuluit Mar-
ſilius conſ. 3. nu. 18. qui plura in hanc ſententiam
affert, quæ (ut iam diximus) intelliguntur, cùm ſer
ui nequam nebuloneſque erant, ut pulchè decla-
rauit Alcia. in l. pronuntiatio. §. ſeruientium num.
34. de uerbo. ſing. & in Tract. De præſumpt. regu-
la. 3. præſumpt. 40. nu. 4. Fely. in c. Petrus num. 7. de
homicid. ſic & Panor. in c. 1. & ibi Bero. nu. 41. de
reſt. ſpolia. & probat. l. unica. ff. furti aduer. Nau.
Extenditur tertiò ut procedat hæc ipſa ſententia
quò ad dominos illos, qui nec expreſsè nec tacitè
60 ſpoliationi conſentire uidentur, ut † cum tutor no
mine pupilli ſpoliat. ut eſt caſus in l. meminerint.
C. unde ui, ubi latius expendam, uel in eccleſia cu-
ius nomine prælatus poſſeſſorē ſpoliauit iux. cap.
1. de reſtitutio. ſpolia. etenim in multis à pari cum
pupillo procedit eccleſia, ut latè dicemus in reme-
dio recuperādę ex d. l. meminerint. q. 13. & l. ſi quis
in tantā. q. 10. C. unde ui, ſic & in caſu noſtro, ut re
latis in locis dicemus, in eccleſia hanc affirmat ſen-
tentiam Abb. in c. 1. ult. no. de reſtitu. ſpolia. quem
ibi eſt ſecutus Bero. nu. 28. addo eiuſdem ſententię
Alex. in l. naturaliter. §. nihil cōmune nū. 30. & Ri-
pa. nu. 56. uerſ. amplia & Iacobinū à S. Georgio in l.
ſi de ui. nu. 19. 45. 12. fallit. de Iud. illa eſt ratio, quā
uno ore probant omnes, quia etſi eccleſiæ fauendū
ſit, non tamen tantum, ut cæteri fiat iniuria, argu-
mento cap. nuper de dona. inter uirum & uxo. &
in c. ex tenore. de foro compe. quæ in hanc expendit
ſententiam Dec. conſi. 474. nume. 1. conſi. 564. nu-
me. 1. Pariſ. conſi. 86. nume. 71. lib. 2. quibus addo
Barba. conſi. 31. col. 3. conſil. 50. in fi. lib. 1. conſi. 1.
col. 31. in prin. lib. 3. latè Neuizanum lib. 5. ſaluæ
nuptia. nu. 73. & lib. 6. nu. 28. aliàs enim ſi cōtra eā
agi non poſſet locupletaretur cū aliena iactura, qđ
cum priuato nō liceat. l. nam hoc natura de cond.
61 inde. minus debet licere eccleſiæ, † quę dicitur Cul
trix diuinæ iuſtitiæ cap. 1. §. ſed diuerſum. de aliena.
feudi. Pariſ. d. conſ. 86. nu. 71. lib. 2. quę tamen Am
pliatio ſolum procedit quò ad poſſeſſionis reſtitu-
tionem, non quò ad cæteras pœnas, quas mandans
ſpoliati patitur. Hinc inferri poteſt egregia declara
tio ad ſtatutum Papiæ 31. in criminalibus. De pœna
illius qui uiolentiam alicui fecerit in eius poſſeſſio
ne. ut locum non habeat quo ad pœnam cōtra ec-
cleſiam, pupillum, & ſimiles, quorum adminiſtra-

rores alieni vim in ſua poſſeſſione ſecerunt, ꝙ attin
gam & infra ad remedium l.ſi quis in tantam.C.vn
de vi.Intelligitur & pariter ſecundum Bal. in l.1.in
fi.de appel.& Alex.d.§.nihil cõe.nu.30. niſi is præ-
latus, qui nomine eccleſiæ ſpoliauit offerat inconti
nenti probationes ſuper dominio, nam tunc is ſpo
liatus non videtur ante omnia reſtituendus, ꝙ ne-
rum an ſit latius infra dicemus in q.21.

62 Quæro quartò, an†Colonus Conductor & ſimi
les ſpoliati hoc interdicto reſtituantur ante oĩa, &
Colono non concedi hoc interdictum probat tex.
l.5.§.deijcitur, in fine.de vi & vi arma. nam nullo
modo poſſidere illi dicuntur.l.1. C.de vſucap.trãſ-
63 forma.Bart.d.§.deijcitur.ſola†enim apud eos detẽ-
64 tatio eſſe videtur, quæ nuda facti † inſiſtẽtia eſt.l.3.
§.ex contrario. vbi glo.de acq.poſ.& declarat Ripa:
in l.1.nu.44.de acq.poſſ.& in Rub.de cauſa poſ.&
propr.nu.26.verſi.detentatio.aliàs occupatio ſolet
appellari.l.poſſeſſionem.de acquir.poſſ.Franciſcus
Connanus lib.3.commẽta.iuris ciuilis cap.10.nu.
6.ꝙ intelligo, cum Colonus, Conductor, Inquili-
nus, & ſimiles à domino ſpoliãtur, aduerſus quos
interdictum, vnde vi, non conceditur, ſed æquitate
certis caſibus tm̃ iudicis officio ſuccurritur: vt egre
giè docuit Bald.in l.ædem.col.2.verſ.ſed quid ſi do
minus.C.loca.& in remedio illo recuperandæ poſ-
ſeſſionis ex officio iudicis, dicemus Fuſius.

Extenditur primò procedere etiã contra tertium
65 ſpoliatorem, aduerſus quem nec†colono; nec con-
ductori hoc cõceditur remedium, ſed rei domino
l.1.§.quod ſeruus, uel procurator.de vi & vi arma.
nam non colonus, ſed dominus ſpoliatus dicitur.

66 Limita primò nõ procedere, cùm†colonus poſt
poſſeſſionem dñi introuerſam à tertio ſpoliatur.nã
tunc, non dño contra deijcientem, ſed ipſi colono
interdictum datur: ſic intelligo.l.colonus.Et l.cum
fundum. de vi & vi arma. & hoc in caſu ſunt acci-
pienda, quæ ſcribunt Archidiaco.in c.quia res.11.
q.1.quem probauit Neuiza.conſi.81.nu.10. deten
tori ſpoliato concedi reſtitutionis remediũ.facta.n.
introuerſione ipſe verè poſſidere dicitur, cum & is
67 fructus colligat. Quare inſerri põt † declaratio ad
ſtatutum Papiæ in ciuilib.54.De poſſeſſione violẽ-
ta, & clandeſtina reſtituenda, & ad ſtatutum 31.in
criminalibus de pœna illius, qui violentiam alicui
fecerit in eius poſſeſſione, quibus eſt ſuccurſum il-
li ſpoliato, qui verè poſſedit cum ſpoliaretur, & ad
quem fructuum perceptio ſpectabat.nam illa ſtatu
ta poſſunt intelligi & hoc in caſu, ut huic colono
proſint, cum facta poſſeſſionis introuerſione verè
poſſideat, ut ex iam traditis intelligimus, ꝙ & præ-
doni conceditur, ut ſuo loco infra latius dicemus,
quo loci declarabimus. Quod nunc in hac limita-
tione dicimus, intelligo niſi is detẽtor iam diu ſuo
poſſediſſet nomine.nam & aliàs deinceps poſſide-
re præſumitur Inno.c.olim.il ij.de priuileg.& in c.
qm̃ frequenter.§.quod ſuper, vt lite non conteſt. &
Bellamera cap.in literis.nu.4.de reſti.ſpolia.

Limitatur ſecundò, non procedere in conducto-
68 re†ad longum tempus. nam is naturaliter poſſidet
vt emphyteuta, & idem cenſet Iaſo. d.l.naturaliter.
nu.15, Ruin.conſi.58.num.4.lib.4.Fulgo.conſi.2.
col.1.verſ.ad tertium verò.Imò dicitur dñs utiliter
cum illa locatio ſit alienatio.§.neque illud, in auth.
non alie.Decius conſi.204.Iaſ.cõſi.94.col.1.lib.1.
lib.1.Didacus lib.2.varia.reſol.cap.15.num.2.Boe.
quæſtio.234.nu.3.Goza.conſi.24.num.8.

69 Quæro quintò, an†vſuſructuarius ſpoliatus hoc
remedio iuuetur, ut ante oĩa reſtituatur: & iuuari
probat glo.l.1.§.interdictum autem hoc, de vi & vi
arma.& ibi Barto.& eſt clarus tex.in l.3.§.unde vi,
interdictum, eo.tit.de vi & vi arma. Ant.Matthęus
in l.naturaliter.§.nihil cõe.fallent.39. de acq.poſſ.
70 Nam † fructuarius dicitur naturaliter poſſidere l.
naturaliter.in prin.ibi omnes, de acq.poſſ.& Bart.
d.§.interdictum autem hoc, & declarant oẽs. in l.1.
ibi Ripa.nu.34.de acq.poſſ.& idem Ripa. in rubr.
de cauſa poſſ.& propr.num.21.& docuit Conrad.
Lagus in methodica iuris 4.parte.c.13. nõ ergo res
dubitationem recipit cum & naturali tantũ poſſeſ
ſori concedatur interdictum, vnde vi.l.1. §.deijciẽ.
de vi & vi arma.hãc ſniam probãt & illa Ciceronis
verba in ſæpius citata oratione pro A.Cæcinna.Ce-
ſenniã poſſediſſe propter vſumfructum non negas.

Extenditur primò, ut procedat: etiam ſi penden-
71 te† ſpoliatione vſusfructus tempore finiatur.nam
tunc adhuc reſtituitur vſuſructuarius, eiq; conſti-
tuitur vſusfructus ac ſi ſpoliatus nunquã fuiſſet.ſic
probat tex.l.ſi plures.in fin.de vi & vi arma. ꝙ non
alia ratione eſt factum, quàm quia etſi vſusfructus
tempore ſit finitus, habilis tamen adhuc eſt vſuſru
ctuarius, ut de nouo in eum conſtituatur.

72 Extenditur ſecundò procedere, etiam ſi†vſuſru
ctuario abſente is occupator, & ſpoliator poſſeſſio-
nem ipſam ſit ingreſſus: nam etſi apud vſuſructua-
rium nulla ſit vera ciuilis, cum apud dñm perma-
neat, attamen dicitur habere quaſi poſſeſſionem ci
uilem iuris vſusfructus.l. ait prætor. §. item ei. ex
quib.cau.maio.glo.in d.l.ſi plures.in fi. de vi, & vi
arma.& Bart.d.l.1.§.interdictum autem hoc eo.&
idem in l.naturaliter.in prin.de acqu.poſ.& decla-
rat Ripa in d.rub.de cauſa poſ.& proprie.nu.21.&
in l.1.nu.34.de acq.poſ.latè oẽs, in l.naturaliter.in
princ.ibi Iaſ.num.17.eod.tit. de acqui.poſſ.

Limitatur primò non procedere qñ poſt factam
73 ſpoliationem vſuſructuarius, †vel eſt vita functus,
vel eſt capite minutus: tunc enim illius hæredes nõ
reſtituuntur poſſeſſioni, ſed conſequuntur ſolũ de-
trimentum paſſum ob amiſſum vſumfructum. Sic
probat tex.l.3.§.pen.de vi & vi arma.ea videtur ra-
tio, cum ſcilicet inhabilis ſit perſona, in quam vſus
fructus renouari poſſit, vt cõtra in caſu l.ſi plures.
in fin.quàm ſupra retuli.

74 Dubium eſt non mediocrè, an † interdictũ hoc
vnde vi, quod deiecto vſuſructuario conceditur, ſit
directum vel utile: Raphaal Comenſ.in l.naturali-
ter.in prin.vt enim ibi retulit Iaſ.nu.9.ver.huic fun
damento, de acqui.poſſ.affirmabat eſſe vtile, cum
ei non concedatur ratione veræ & propriæ ſuæ poſ
ſeſſionis, ſed quaſi poſſeſſionis iuris ſui vſusfruct⁹,
& hanc ſniam credidit Iaſ.d.nu.9. probari in l.3.§.
pen.de vi & arma.dum ait, Qui vſusfructus nomi-
ne qualitercunq; fuerit in quaſi poſſeſſione: & hãc
ſniam videtur probaſſe Io.Annibal.in l.naturaliter.
nu.153.de vſucap.qui & eo adducitur fundamen-
to.Quod interdictum, vnde vi, per extenſionẽ fuit
vſuſructuario conceſſum, cum dicat tex.l.3.§.perti
net.de vi & vi arm.interdictum pertinere ad eum,
ſicq;

ſicq; per extenſionem, & iam eſt certum non dire-
ctum, ſed utile eſſe, quod per extenſionem uenit. l.
curatoris, ubi glo. Alex. & cæteri. C. de nego. geſt. &
ante Comenſ. idem ſenſit Petrus Perticenſis. in l.
vnica. nu. 22. in fi. C. vti poſſid. Faſtoli. in Deciſ. Ro-
tæ cauſa. 5. dubio. 17. Verius tñ illud exiſtimo, in-
terdictum directum cõcedi: cum ex veriore, & cre-
briore ſnĩa verè naturaliter poſſideat vſuſfructua-
rius, ut latè ſcribunt oẽs d. l. naturaliter. in prin. de
acqui. poſſ. nec ad rem facit, quod conſiderat Iaſ. cũ
tex. d. l. 3. §. pen. appellet quaſi poſſeſſionem illam
vſuſfructuarij, non ratione fundi cui inſiſtit, ſed ra-
tione iuris ipſius uſusfructus, ut ſtatim ſup. decla-
rauimus. & idemmet Iaſ. Sic ſentit in d. l. naturali-
ter. nu. 17. in fi. ꝙ aũt ſcribit is Io. Annibal, non vi-
deo, quo procedat modo. non enim probat illud ve
nire per extenſionem, cum dicitur pertinere, nam
uerbum, pertinet, eam ſignificationem habere non
uidetur. Conſerunt quæ infra dicemus in 9. reme-
dio. ex l. ſi quis in tantam. quæſt. 36. in fin.

75 Quæro ſextò, an concedatur hoc interdictũ em
phyteutæ cùm ſua poſſeſſione fuit ſpoliatus, & du
76 bium non concedi, cùm is verè † naturaliter poſſi-
dere dicatur. ut tradũt oẽs, in d. l. 1. ibi Ripa. nu. 34.
& in l. naturaliter. in prin. ubi Iaſ. nu. 15. de acquir.
poſ. & probant Bar. & cæteri in l. 3. §. ex contrario.
eo. tit. de acq. poſſ. & dubium non eſt naturali tan-
tum poſſeſſori concedi hoc interdictum l. 1. §. deij-
citur. de vi & vi arma. & cũ fructus ad illum perti-
77 neant, verè dicitur poſſidere, ita vt ẽt in † ſtatutum
Papiæ 54. in ciuilibus. De poſſeſſione violenta vel
clandeſtina reſtituẽda: & ſtatutũ 31. in criminalib.
De pœna illius qui uiolentiam alicui fecerit in eius
poſſeſſione, quę cõmodum illud uero poſſeſſori tri
buũt, in hoc ipſo emphyteuta, locũ habere poſſit.

Extenditur, ut procedat & eo caſu qñ ob nõ ſo-
78 lutum † annuũ canonem res in commiſſum inci-
diſſet. nam etſi ipſo iure emphyteuta ſuo iure priua
tus dici poſſit, non tñ põt poſſeſſionem ſola domi-
ni manu priuari. quare tunc ut ſpoliatus ante om-
nia reſtitueretur. ſic iam deciſum video in conſilio
Delphinatus, ut teſtatur Guido Papæ. q. 107. licèt
glo. &c. idem quoque obſeruatum fuit in conſilio
Neapolitano, author eſt Aſſlictus Deciſ. 97. in fine.
nec diſſentit ab hac ſententia Alcia. reſponſo. 293.
in fin. & d. Craue. conſi. 212. nu. 2. qui ingenuè fate
79 tur ex multorum ſnĩa, non poſſe † dñm Emphyteu-
tæ poſſeſſionem ſine ſentẽtia declaratoria ingredi.
idem cenſuit Ruin. conſi. 50. nu. 10. & cõſi. 166. in
fin. lib. 1. quo loci affirmat ex Roma. & aliis, neceſ-
ſariam eſſe emphyteutæ citationem, qua intelligat
declaratoriam contra ſe ferri. idem nouiſſimè pla-
cuit benè erudito Ioſepho Ludouico in deciſionib.
Peruſinis deciſ. 17. nu. 4. & ibi num. 5. ait, me inſtà
in remedio quinto. qõ. 12. nume. 46. reliquiſſe co-
gitandum, ſed uelim aduertat lector, me reliquiſſe
cogitandum in ſpecie creditoris, non aũt domini.
Non prætereo ẽt quod Clariſſimus Cephalus cõſ.
272. num. 68. lib. 2. poſt Soc. d. l. rem quæ nobis. nu
me. 8. de acq. poſſ. & Alex. conſi. 6. col. 3. verſi. 2. re-
ſpõdeo. lib. 3. & Aſſlictum Deciſione. 392. nu. 7. ſen
tit potuiſſe ſpoliari, ac ob id non eſſe ante omnia
reſtituendum. Non ignoro tñ, arduam hanc eſſe di-
ſputationẽ, an. ſ. poſſit ſua authoritate dñs emphy-
teutam, qui non ſoluit canonem expellere. Cũ poſt
alios Iaſ. in l. 2. nu. 101. C. de iure emph. quinque do-
ctorum inter ſe pugnantium ſententias referat. &
ipſi Iaſ. placuit poſſe expelli, à quo nõ diſſentit Cor-
ne. conſi. 166. lib. 2. & conſi. 171. lib. 3. qui affirmat
emphyteutam, ſic expulſum poſſeſſioneq; priuatũ,
agere nõ poſſe, ut tamquàm ſpoliatus reſtituatur.
& Corneum in ſpecie probauit Gozad. conſi. 39. in
fin. à quo nec diſſentire uidetur Soc. Iun. cõſi. 111.
num. 12. lib. 2. Ant. Matthęus d. §. nihil commune.
nu. 67. qui declarat & intelligit eſſe reſtituendum
cum uiolenter fuit ciectus, æquior tamẽ, & verior
uiſa eſt illa, non poſſe expelli. Declara ſecundũ Cra
ue. conſi. 302. col. pen. verſic. ſed dicet aliquis non
procedere quando eſſet finita emphyteuſis, nec ne
garetur rem eſſe emphyteuticam.

Quæro ſeptimò ſpoliatus, an is dicatur, qui cum
80 ad poſſeſſionem reuerteretur, † ſuſpicatus eſt poſſe
repelli. Apud antiquos noſtros fuit non leuis diſpu
tatio, obtinuit tandem Azonis ſentẽtia, ſpoliatum
dici, & utili interdicto, unde vi, reſtitui, quod &
Bar. placuiſſe video, in l. 1. §. ſiue autem. nu. 1. de vi
& vi arma. & Rober. Marantæ de ordine iudiciorũ
ſeptima diſtinctione iudiciorum. num. 24. nam eo
ipſo, ꝙ non admittitur, deijcitur. quòd & egregiè
probat in illa oratione pro A. Cæcinna Cicero, qui
multis contẽdit, eum deijci, qui ingredi poſſeſſio-
nem prohibitus fuerat. quamquam non in ſubtili
cauillo conaretur Ebutius oſtendere eum nõ deij-
ci, quem ingredi paſſus non eſt. Ciceronis verba,
vt prolixa nimis, non refero. Hinc noſtri affirmant,
uenientem ad ſuam poſſeſſionem & non admiſ-
ſum, ex actu illo ſpoliatum cenſeri, quòd infra la-
tius explicabimus.

81 Quæro octauò, an † ſpoliatus quaſi poſſeſſione
rei incorporalis reſtituatur ante omnia. & reſtitui
utili ſaltem interdicto, vnde vi, aduerſus Azonem
& Accurſium, probauit Bar. in l. 3. §. vnde vi. nu. 3.
de vi & vi arma. à quo nec diſſenſit Bal. conſi. 425.
viſis actis duo &c. col. 1. lib. 3. & eſſe utile interdi-
ctum cenſuit Aſſlict. c. 1. §. ſimiliter. nu. 13. de cap.
Corradi, Rober. Maran. de ordine iudiciorũ. 7. diſt.
iudiciorum. nu. 13. Aegidius Boſſius tract. cauſarũ
criminalium titu. de pluribus violentiis, nume. 39.
Boue. ſuo ſingulari de Petitorio, & poſſeſſorio iudi
cio. nu. 4. Panor. in c. olim. il 2. nu. 4. de reſt. ſpol. So
ci. in l. rem quæ nobis, nu. 13. de acq. poſſ. & Anto.
Matthęus d. §. nihil cõe. ampla 30. Bertach. in trac.
de Gabellis quarta parte princip. verſ. decimoquin-
to quæro. &c. quo loco affirmat concedi ad reſtitu
82 tionem † quaſi poſſeſſionis exigendi vectigal & pe-
dagium. eiuſdemq; ſentẽtiæ citat & Specula. Bart.
probauit Ioan. Coraſius in d. l. naturaliter. §. nihil
cõe. in 2. parte. nu. 118. de acq. poſſ. idem in l. pe. nu
me. 10. ff. de ſeruitu. Hanc ſententiam probat l. 3. §.
vnde vi. iuncto §. pen. de vi & vi arma. dum conce-
ditur deiecto à quaſi poſſeſſione iuris vſusfructus,
probat & tex. c. querelam. de elect. & tex. Inſtitu. de
interdict. in princip. dum generaliter loquitur, & ſi
malè opinetur Bart. in d. l. 3. §. unde vi, hanc ſenten
tiam probari in l. ſi quis in tantam. C. unde vi. quã-
uis ibi glo. 3. hoc ſentire uideatur, ut ibi explicabi-
mus. q. 36. Nec Bart. ſatis animaduertit dum hanc
confirmat opinionem ex interdicto, uti poſſidetis,
quo

quo prouiſum eſt, & turbato in quaſi poſſeſſione
rei incorporalis l.1.in prin.uti poſſid. l.quoties.de
ſeruit.l.2.in fin.& melius in l.ſicuti.§.ſed & interdi
ctum.Si ſeruitus vend.quæ tuta ẽt ſi probarent in-
terdictum,uti poſſidens, concedi, ut uerè nō pro-
bant,cùm loqui potius in alio interdicto videãtur,
adhuc tñ noſtra hæc ſnia probaretur,cùm nō parua
ſit differẽtia inter interdictum,uti poſſidetis, & vn
de vi.nam ex multis patet, uti poſſidetis, cōcedi &
pro re mobili l.1.cum multis ſequentib. vti poſſid.
ſcribit Ripa.in l.rem,quæ nobis.nu.15.de acq.poſ.
uera tamen eſt Barto.& aliorum opinio, quidquid
olim dixerit Azo, cuius rōnes facili negotio ſuſtu-
lit,quem nunc citaui,Bart. Non ignoro tamen,hãc
83 †ſpoliationem rei incorporalis eſſe fictam. Bald.in
c.1.§.ſacramentum. & ibi clarè Afflict. in verſi.ſi à
indice.nu.9.de conſuetud.recti feudi, in vſib.feud.
verùm in hac patria Pedemōtium ceſſat hæc diſpu
84 tatio,Cùm ex decreto†antiquo.lib.3. ſub Rubr. de
reſtit.ſpolia.ſit clarè hic caſus diffinitus, ex illis ver
85 bis,ibi,uel quaſi poſſeſſione &c. in ſtat.† Papienſi
54.in ciuilibus.De poſſeſſione uiolenta, uel clãde-
ſtina reſtituenda,eſt maius dubium, cum de quaſi
poſſeſſione non loquatur: attamen ex relatis idem
86 poteſt dici,& præſertim, quia † ſtatutū loquens de
poſſeſſione intelligitur ẽt de quaſi poſſeſſione. ſic
egregiè Iaſ.in l.ſed etſi poſſeſſori.§.item ſi iurauero.
num.28.de iureiur. poſt Bald. in c.licèt cauſam.in
fin.de probat. Exorta eſt hinc non leuis altercatio,
vtrumne concedatur hoc interdictum cum deie-
87 ctus † eſt quis à quaſi poſſeſſione percipiēdi annuã
præſtationem,ſeu penſionem; & cōcedi placuit In-
no.in c.peruenit.& Abbati ibi.nu.3.de cēſib. idem
docuere Bal.in l.iubemus nullam.1.notab.C.de ſa-
croſ.eccle.Bellame.c.in literis.nu.30.de reſtit.ſpol.
ſed is fortè aliter ſenſit deciſio.38. etſi ſubobſcurè,
& fortè minus rectè.Roma.conſi.311.in caſu pro-
poſitæ.3.dubio,& Abb.cōſi.23. 1.dubio. lib.2.nec
eſt,qui ab hac ſententia diſſentire videatur,Cū rea-
lis eſt præſtatio,ut latè eſt videre apud Ange.Areti.
inſtit.de interdict.in princ.col.pen.& ulti. Ripa in
l.rem quæ nobis,num.16.de acq.poſſ.& in l.1.nu-
me.3.ff.quor.bono.Ancha.conſi.386.col.1.Bertrã.
conſi.211.nu.1.lib.4. idem conſi.328. nu.1.lib.4.
qui in decimis reſpondit idem Bertran. conſi.297.
num.3.1.parte lib.3.reſpōdit eſſe hoc caſu neceſſe
deducere,non modò penſionis ſolutionem, ſed &
recuſationem ex Fabro.§.retinendę.Inſti.de interd.
Sed in eo pendet difficultas omnis, cùm nō realis,
ſed perſonalis eſt præſtatio annua. & concedi cre-
brior videtur ſententia Canoniſtarum in c.quere-
lam.de electio.quam probauit Bald. d.conſil.425.
Viſis actis duo.&c.col.2.lib.3. & eam in foro ſer-
uari teſtatur Ripa d.l.1.num.3. ff.quor.bono.con-
cedi.& hanc ipſam probauit conſilium Neapolita
num,ut refert Afflict.Deciſio.395.qui apud Cano
niſtas cōem eſſe teſtatur,eã eſt ſecutus Ange.Areti.
inſtit.de interdict.in colum.vlti.poſt Ange.Peruſi-
num in d.l.ſi certis annis.col.vlt.C.de pact.Signo-
rolus conſi.222.num.4.Fely.c.conqueſtus. in fi.de
foro compe.Io.de Amicis conſi.123. & nouiſſimè
Hiero.Gigas tract.de penſio.q.48.nu.1.Craue.cōſi.
240.nu.1.in fin.Silua.conſi.vlt.nu.7.lib.2. & hanc
ſeruare vniuerſam Galliam teſtatur Rebuſ. in com
menta.Regiarum conſtitutio.tomo 3.titu.De cau-
ſis beneficiorum poſſeſſo.in præfatione nu.2.3.Pe-
trus Beneintendi concluſione 27. Beroius cōſi.45.
nu.13.lib.3.Nullum aūt poſſeſſorium iudiciū con
cedi pro ipſa anima præſtatione perſonali legiſtæ fe
rè oēs affirmant.vt Cyn.in l.ſi certis annis. q.vlti.C.
de pact.& ibi Alber.idem in Rub. C.vnde vi.Bart.
in l.2.in fin.ff.quor.bono.Ripa in d.l.1.num.3.illo
tit.quorum bono.qui teſtatur ingenuè,legiſtas oēs
fuiſſe huius ſententiæ, quam & ipſe veram credi-
dit,idem placuit Bald.in l.iubemus nullã.1.notab.
C.de ſacroſ.eccl.& in l.2.col.6.verſi. ſciendum eſt
aūt.C.de ſeruit.& aqua. nō diſſentiunt ex Canoni-
ſtis Innoc.& Panor. in c.peruenit. de cenſib.idem
Panor.conſi.23. 1.dubio. lib.2. Beltran.conſil.38.
col.1.120.col.1.lib.1.conſi.243.lib.2.col.2. Curt.
Iun.de feu.2.parte princ.charta 5.col.4.verſi.& idē
uidemus,Roma.conſi.311.3.dubio.Pract.Papien.
in forma libelli in cauſa ſpoliatæ poſſeſſionis in gl.
1.in fin.Dec.conſi.136.col.1.etſi hæſitare aliquan-
tulum videatur;& in hãc ſniam, ſubobſcurè tamē,
uidetur inclinare Tiraq. de retract. conſang.§.32.
glo.1.nu.79.qui ex pręcitatis multos retulit,ꝙ fecit
& in eodem tractatu.§.1.glo.6.nu.12. ubi nec unã
nec alteram probauit,ſed confuſè retulit interpre-
tes;hanc quoque videtur probaſſe Guid.Papæ.qō.
552.in materia col.3. Poſteriorem itaque hanc ip-
ſam ſententiam crebriorem uideo,& quò ad inter-
dictum,vnde vi, ueriorem contēdo,Cum in eo tan-
quàm odioſo extenſio de caſu ad caſum non conce
datur,ut iam probauimus, ratione præſtationis p-
ſonalis nulla datur poſſeſſio à qua deiectus dici is
poſſit uerè,etſi ſtatus quidam reperiatur percipien
di præſtationem, ut Afflictus cæteriq; relati affir-
mant.nec ratione illius ſtatus cautum uideo cōce-
88 di hoc interdictum,& ad rem minimè facit † text,
cap.querelam.de elect.nam etſi illud,ad quod cæte
ri animaduerterunt,penſionem ſexdecim denario-
rum Papienſium deberi rōne rei cum eccleſia S.Sal
uatoris eſſet eccleſiæ S.Agathæ obnoxia illam an-
nuatim præſtare,non ſatis uerùm ſit.quia etſi una
eccleſia alteri penſionem prę̄ſtaret,non tñ apparet,
an ratione rei ſubiectæ,uel ita in genere nulla habi
ta prædij ratione præſtaretur.attamen dum iſtic re-
ſtitutio conceditur, non magis ex interdicto. vnde
vi,quàm alio reſtitutorio remedio actum apparet.
Quare officium iudicis potius,uel reintegrandæ ex
c.reintegranda.3.q.1.pinguius remedium motum
uidetur: qua reſponſione ſatis fieri poſſe exiſtimo,
& tex.c.ſicut.de re iudic.quem ſingularem in hanc
ſententiam Fely.credidit,in d.c.conqueſtus.in fin.
nec vix fortè probat is tex.poſſeſſorium aliquod eo
in caſu fuiſſe intentatum.cū in poſſeſſorij qōne di-
ſputatio ibi non ſit, non nego tñ poſſeſſorium ali-
quod remedium hoc caſu concedi (vt ſtatim dixi-
mus) ut & ueram eſſe intelligamus Canoniſtarum
ſententiam,Afflicti & aliorum, quos nunc retuli-
mus.Non me latet quoque aliquos huius opinio-
nis fuiſſe,ut diſtinguerent,an prę̄ſtatio annua rōne
rei immobilis,uel ob poſſeſſionē rei mobilis eſſet.
ut primo caſu poſſeſſorium iudicium reſtitutionis
cauſa concedatur,poſteriore non.quam diſtinctio-
nem omnium primus feciſſe uidetur Ange. Areti.
Inſti.de interd.in princ.col.pen.verſi.uel dic ſecun-
do, &

do, & quam probauit Ripa in l.rem, quę nobis.nu. 16.de acquir.poſſeſſ.quæ ſanè diſtinctio deſumpta ex ea videtur, quam in ſimili (non ſatis ad rem tamen) faciunt interpretes in l.ſciendū.ff. qui ſatiſda. cog.cuius meminit ſed paucis doctiſ.Eguina.Baro. lib.4.de iudicijs ad Beneſ.pertin.ca.7.in fi.& Tiraquel.(quamquàm non probet) in d.tracta.de retractu cōlang.§.1.gloſ.6.nu.11.& 12. ſed quò ad ter. noſtros: eſſet ſine difficultate quæſtio, cum ratione rei mobilis præſtaret penſionē.nam ſi ad poſſeſſionem rei mobilis non conceditur interdictum hoc (vt iam vidimus) minus cū illius cauſa annuū quid præſtatur: in cęteris autem poſſeſſorijs remedijs, vt ex officio iudicis, vel ex. cap. reintegranda, falſam omnino exiſtimo Aretini & Ripæ diſtinctionem, cum nulla in illis & ſimilibus habeatur differentię ratio, an rei mobilis, vel immobilis ſit poſſeſſio; quod ſuis locis fuſius exequemur.

Extende concluſ.procedere contra ſucceſſorem,
89 † qui negat ſoluere penſionem, qui & ſi nunquàm ſoluerit poſt mortem ſui prędeceſſoris, attamen negando ſoluere ſpoliat dominum, vt pulchrè admodum decidit Guid.pp.q. 829. incip. ſupra quæſtionem. non refero illius multiplicia, ac ſubtilia valdè argumenta, idem decidit Rotta in nouis deciſionib.in tit.de Reſtitu.ſpolia.Deciſ.prima, vbi declarat, an hoc caſu neceſſe habeat docere de titulo, vel non; ſic etiam Rotta in Deciſion. antiquis titulo de cauſa poſſ.& propri.Deciſ.9.Nota poſſeſſor, & ibidem in tit.de reſtit.ſpolia.Deciſ.3.vult titulum eſſe probandum, ſentit Boe.in ſing.de petitorio & poſſeſſ.iudicio nu.8.Chaſſa.in conſuetud.Burgund.titul.11.§.2.nu.18.Probare etiā debet actor ille quòd ipſe vel eius anteceſſor fuerunt in quaſi poſſeſſione exigendi hanc præſtationem;id quod regulare eſt in cæteris caſibus, & in ſpecie ita reſpondit Bero.in conſ.43.nu.13.lib. 3. Declaratur hæc concluſio vt non procedat eo caſu, cum dominus penſionis & præſtationis non præſtitit, quod præſtare debebat, vt eo exemplo, cum parochus ſe ad decimarum perceptionem ſe reſtitui petit, & ei obijcitur, quòd non præſtitit ſacramenta; ita Corſetus in illa Regula, quòd ſpoliatus ante ōmnia debeat reſtitui.falleu.pen.eſt ratio, quia qui non facit quod debet, nō recipit quod oportet l. ſi non fuerit.ubi gl. de iureiura.Baldus auth.Dos data.C. de dona. ante nup.idem cenſuit Anto.Mattheus in l. naturaliter. §.nihil commune fall.63.Declaratur.2. non procedere, quando is ſpoliator pręſtationis uellet probare titulum legitimū nō ſoluendi, vel præſcriptionē teporis immemorabilis, vel priuilegiū non ſoluēdi, ita de decimis loquens ſcripſit Corſetus qui ſupra fallen.vlti.de cuius veritate nunc non diſputo.

Quæro. 9. vtrumne interdictum hoc cōcedatur
90 feudatario, † cùm quaſi poſſeſſione ſuæ iuriſdictionis ſpoliatur? & ſui natura cōcedi arbitror, nā apud vaſſallum rei, ob quam conceſſa eſt iuriſdictio, naturalis eſt poſſeſſio, ut affirmant omnes in l. naturaliter in principio de acquiren. poſſeſſ. Io. Annibal.in l.naturaliter nu. 170. de vſuca. qui hanc affirmat ſententiam, ex l.ſciendū.§.1.qui ſatid.cog. qua probatur emphyteutam, & qui agrum uectigalem habet, poſſidere. ſic & qui perpetuam poſſidendi facultatem habet naturaliter poſſidere dicitur.l. 3, C.de loca.præd.li.11.clarè probat.tex. in cap. 1. in fi.de noua form.fidel.Quare ſi naturaliter poſſidet, memini eſt dubium ei interdictum, unde ui, concedi.ex.l.1.§.deijcitur de vi & ui arma.& in ſpecie, hac adductus ratione, hanc ſententiam probauit eruditiſſimus iurecon. Eguinarius Baro. lib. 4. de iudicijs ad Beneficia perti. cap. 7. prope finem.
91 Comprobari hoc poteſt, quia fæudatarius † dicitur ſuæ iuriſdictionis ius quaſi poſſidere. Hinc ſi vſufructuario cōceditur ratione quaſi poſſeſſionis iuris ſui vſusfructus.l.3.§.pen.de vi & vi arma.quanto fortius & vaſſallo, qui fortius ius habet, & penes
92 quem eſt etiam utile † dominium, ob quod rei etiā vendicatio conceditur.c. 1.§. de inueſt. de re alie.fa
93 cta.Infertur quoq; & vaſſalū poſſe Papiæ † adiuuari ſtat.illius ciuitatis. 54. in ciuilibus de poſſeſſione violenta, vel clandeſtina reſtituenda, & ſtat. 31. in criminalibus. De pœna illius, qui vim alicui fecerit in eius poſſeſſione, etſi enim loquantur in eo, qui uerè poſſidet, in uaſſalo tamen intelligi poſſunt, cum is uerè poſſideat, fructuſq; ad eum ſpectent, ut ſtatutorum uerba poſtulant.

Limitatur concluſio hæc ipſa, locum ſolùm ſibi
94 vendicare contra † extraneum ſpoliatorem, non cōtra dominum, aduerſus quem, ut ſpoliatorem hoc interdicto uti non poterit uaſſallus. Et huius ſententiæ fuit Innoc. Abb.& Fely. in cap.Cæterum, de iud.& ibi Dec.nu.14. prope finem, quam opinionem multis rationibus multorumq; authoritatibus probauit Carol.Molinæ.in conſuetud.Pariſien. titu.1.§.glo.4.nu.35.Zaſius in epitome feudorū parte 11.nu.23.Cuius ſententiæ præcipuū eſt fun-
95 damentum, quod etſi † iuris infamiam non irroget interdictum hoc, apud graues uiros tamen famam ſugillat. Quare nec liberis contra patronos conceditur.l.1.§.interdictum hoc de ui & ui arma.& l. 2. & l.licet.ff.de obſeq.à liber. uel liber. præſt. eadem ratione, nec huic uaſſallo contra dominum concedi debet, quem dum uaſſallus ut ſpoliatorem conuenit, ſalua illius reuerentia, in eum actionem dirigit, ut clarè.text.probat in c.vnico.§. ſi uerò uaſſallus de mil.uaſſ.qui contu.eſt, hinc fortius cenſuit Baldus in.l.1.in fi.prin. C.cōmunia de manumiſſ. non concedi uaſſallo contra dominum interdictū illud, uti poſſidetis, & alias retuli in tract. de retinenda poſſeſſ.remedio tertio.q. 15. ubi declaratus non diſſentit ab ſententia non uulgaris doctrinæ iureconſ.Franc. Balduin. in §.recuperandæ inſt. de interd.& uerior mihi uidetur quidquid comminiſcatur Baldus conſ.323.proponitur lib.2.& Iacobinus à Sancto Georgio in ſua inueſtitura feudali in uerbo, & dicti uaſſalli pro dictis rebus, col.4.uerſi. ſed ne procedamus, qui aliquibus rationibus (quibus non reſpondet Molinæ.eas leues forte animaduertēs) utitur, & uerè leues ſunt, nam quòd ait, nullam hoc caſu deberi domino per uaſſallum reue-
96 rentiam, quia ſi dominus † non habet uaſſallum loco uaſſalli, dum eum ſpoliat, ſic nec uaſſallus domi num loco ueri domini habere debet.cap.eſto ſubiectus. 95. diſtinctio. uaſſallo enim pares uices reddere debet dominus.cap.1.§.dominus quoque. de forma.fidel. hinc, præter Iacobinum, uidemus in multis dominum erga uaſſallum tenere, ut uaſſallus ipſi domino multa præſtare habet.c. imperialē. de

de prohib. ſeud.aliena.per Frider.ſunt quodãmodo
duo correlatiua ut in vno diſpoſitũ,& in altero cõ-
ſtitutũ cenſeatur.Aluaro.in c.1.§.præterea ſecundo
notab. quid ſit inueſtit. quare egregiè & latè Afſli-
ctus Neapol.Deciſ.265.infinitos propè cõgeſſit ca-
ſus,in quibus dominus tenetur erga uaſſallos,vt è
cõtra: ſi ergo hoc caſu nõ habet dominus vaſſallũ vt
vaſſallum,non pariter vaſſallus debitam habet do-
mino ſeruare reuerentiam,itaq; agere poterit. Di-
luitur leuis hæc ratio ex.d. l. 1. §. interdictum hoc
quia de vi & vi arma.& d.l.2.de obſeq.à lib.uel lib.
præſta. non habet patronus libertũ liberti loco dũ
ſpoliat,interdictũ tamẽ illud contra patronum non
exercebit.Quare Iacobini ratio procedit cum eſt pa
troni & domini detecta aduerſus libertum & vaſ-
ſallum iniquitas,& iniuſtitia;at ad eam detegendã,
non quæ patroni & vaſſalli ſugillat famam,exercẽ-
da eſt actio. alia tamen diſtinctione Iacobinum tue
tur Molinæ.d.glo.4.nu.41.in fi.Et quod ait aduer-
ſus cæteros Iacobinus,interdictum,vnde vi,non eã
irrogare infamiam,quam furti actio irrogat.l.neq;
de vi & vi arma.eſt verum quò ad iuris infamiã, nõ
quò ad eã facti,quæ apud graues viros famam ſug-
gillat,& ob quam rectè cenſuit Vlpianus. d.l.1. §.
interdictum hoc, non concedi liberto contra pa-
tronum: non eſt pariter verum,quod ſcripſit Iaco-
97 binus,nõ ſatis bonam† eſſe æquiparationẽ illã, quã
de liberto ad vaſſallum faciunt Innoc.& cæteri,
cum ſeruus factus liber ſit ex nihilo.l.quòd attinet.
de reg.iur.factus aliquid, quòd in vaſſallo non eſt.
Nam non animaduertit Iacobinus in argumento,
98 quod ab æquiparatis ſumitur† ſufficere, ſi in puncto
de quo agitur, adſit æquiparatio,vt docent omnes
in cap.translato de conſtitu.Iaſ.in l.2.nu.19.de iu-
reiur.Pariſ.conſ.49.nu.85.lib. 3.æquiparantur ita-
que in hoc,vt quemadmodũ patrono libertus ha-
bet præſtare reuerentiam, nec quid cõtra illius fa-
mã moliri,ſic uaſſallus domino. Cũ Molinæo tamẽ
d.glo.4.nume.41.hoc uerum intelligo, niſi uis ar-
matis cõmiſſa eſſet,tunc enim ſine difficultate con-
ceditur interdictũ,vnde vi.d.l.1.§.hoc interdictum
verſ.aliter autẽ de vi,& vi arma.Non inficior tamẽ,
quin alio reſtitutionis remedio adiuuetur vaſſal-
lus,vt ante omnia aduerſus ſpoliatorem dominum
99 reſtituatur,nec habeat neceſſe† ex titulo ſuã iuſtifi-
care poſſeſſionem,quam ſentẽtiam probari video
100 ab Iſernia,quẽ Euangeliſtã† ſolenni nomine apud
Neapolitanos nominari dixit Grãmaticus Voto.
32. nu. 6. & optimum aurigam in tractatu feudo-
rum appellat Soc.ſen.in cõſ.66.col.5.& cõſ.87.col.
3.lib. 3.is inquàm Iſernia in c.Imperialẽ.§.illud nu.
8.9.& 10.de proh.feud.aliena.per Frider. poſt lon-
gam diſputationẽ hãc veram affirmat,& tuetur ſen
tentiã:idem placuit Afflict.c.1.nu. 21.de milite vaſ
ſallo qui cõtumax eſt, & hanc paucis affirmat Lu-
cas à Penna.in l.ſi coloni.q.30. C. de agric. & cenſ.
101 lib.11.quibus ſubſcribo,† cum & libertus aduer-
ſus patronũ actione in factũ,quę loco interdicti eſt,
adiuuetur.d.l.1.§.interdictũ hoc: nec diſſentit in
vaſſallo,quẽ nunc citaui,Molinæus d.glo.4.nu.42.
Tametſi intelligam cõtrarium probari ab eloquẽtiſ
ſimo Alcia.reſpõſo.409.nu. 7.exiſtimans in feuda-
libus neceſſariã eſſe tituli probationẽ, vt in benefi-
cialibus;quã tamẽ conſequẽtiã egregiè deſtruit quẽ
nunc citaui,Iſernia.prolixa ſatis illius verba non re
feto.Egregia autẽ erit quæſtio,an hic uaſallus ſpolia
tus uti poſſit remedio ſtatuti illius ciuitatis Papiẽ.
31.in criminalibus, & ſtatuti. 54. in ciuilibus.de
poſſeſſione uiolenta uel clandeſtina reſtituenda, &
non uidentur habere locum, quia diſpoſitiones il-
læ ſubrogatæ ſunt loco diſpoſitionis iuris commu-
nis.illas ergo patiuntur reſtrinctiones,quas ius cõ-
mune recipit,ut docuit egregiè in his terminis Bal.
in cap.licèt cauſam.in fin.de probat.accedit, quod
ex illis non inducitur nouum nomen delicti:ideo-
que remanet antiquum,ſicq; & infamia irrogatur
Bar.l.1.nu.15.ff.de publicis iudicijs.
102 Quæro.10.an per uim† compulſiuam deiectus
ſeu ſpoliatus,hoc interdicto adiuuetur,ut ante om
nia priſtinæ poſſeſſioni reſtituatur, & non adiuua-
ri,ex Pomponij ſententia,dixit Vlpianus.l.ſi rerum
de ui & ui arm. quo loci Bartol. idem affirmauit,
& Bal.idem cenſuit.in l. 3. in priu. C. quod metus
cauſ.& in cap.2.de reſti.ſpolia. idem in l. naturali-
ter.§.nihil commune.vt ibi refert Alexand. numer.
18.Ripa num.74.& Zaſius nu. 54. de acquir. poſſ.
qui non diſſentiunt, idem placuit Antonio Corſe-
to in tract.falleut.ad regulam, quòd ſpoliatus ante
omnia reſtit. fallent. 32.& eo tacito dominus Iac.
Nouellus in Praxi crimi. tit. ſpoliatus de facto &c.
incipit,uulgatis Regula eſt &c.nu. 31. uerſ. limita.
31. ſic ex facto conſulti reſponderunt Socinus ſe-
nior conſ.59.col.3.uerſ. confirmo alio fundamen-
to.lib.3.Iaſ.conſ.38.numer.3.lib. 3.Iacobinus à S.
Georgio in l.ſi de ui & nu. 17.uerſ.4.fallit.de indi-
103 cijs.Ratio præcipua illa mihi uidetur,quia qui† cõ
pulſus poſſeſſionem tradit ſua uoluntate intelligi-
tur deiectus: quare ante omnia non recuperat, ſic
docuit Inno.in cap.ſæpe.numer.2. de reſtit. ſpolia.
Alex.conſ.92.nu.4.lib.1.cõſ.6.nu.5.lib.3. cõſ. 103.
col.2.lib.7.Dec.conſ.56.col.ult.Natta cõſ.386. nu.
104 5.a.lib.2.& licèt uoluntas† illa coacta dicatur, uo-
luntas tamẽ eſt,gl.l.ſi mulier.§. ultimo, quod me-
tus cau.& docẽt Iaſ. in l.qui in aliena.§. Celſus nu.
35.de acq.hære.Dec.in l.uelle nõ creditur nu.4. de
reg.iur.Ripa in tract. peſtis in ultima parte nu. 82.
105 & ideo licèt per metum ſit factum †, ualet tamen,
quia agẽdũ eſt ad reſcindendũ, quod eſt ſub illo me
tu factũ,ex edicto,quod metus cauſa,& declarat Si-
gno.cõſ.75.nu.22.Card.in Clem.2.§.ſanè.3.oppo.
de pœnis Anchar.conſ.382.in princ.Fely.in c. præ-
terea nu.35.uerſ.quinta & ultima concluſ. de ſpon
ſa. non ergo dicitur propriè ſpoliatio, cũ expulſus
non fuerit;quare non poſſeſſorio agitur ad recupe-
randum,ſed ea actione,quod metus cauſa:ad reſciſ
ſionem illius actus,quo in iudicio admittitur poſt-
modũ dominij exceptio,ſic reſpondit Soc.ſen.d.cõ.
59.col.3.uerſ.confirmo lib.3.dum declarat Barto.
ſic affirmantem in l.ſi ob turpem nu. 2. & ibi Iaſo.
nu.3.ff.de condi.ob turpem cauſam, idem cenſuit
Bart.in ſua quæſt.6.quæ incip.lapus &c.in ſolutio-
ne ipſius quæſtionis uerſ. 2. caſu quando &c. quo
loci clarè in his terminis declarat quantũ uis hæc
cõpulſiua differat ab expulſiua, &(ut ille ait) ſpolia-
tiua. Bat.eo.loci probauit Socin.ſen.conſ.113.col.
ult.uerſ.ſed ad hãc reſpõdeo lib.3.& cõſ.99. col. 2.
uerſ.circa ſecũdã quæſtionẽ.& cõſ.ſeq. col. 1. uerſ.
quò autem ad ſecundam.lib.4.& in hanc ſententiã

addncitur Bar.in præcitata diſputatione ex tex.l.vl-
timæ in fi.quod metus cauſ.quẽ ſic intelligit & Lu
cas à Penna. in l.ſi coloni.q.22. in fi. C. de agricol.
& cenſ.lib.11.& alij qui citantur à Ripa in l.natu-
raliter. §. nihil cõmune nu.74. de acquir.poſſeſſ.ex
multis citat Alexand. in l.ſi finita in princ. verſ. ta-
mẽ Roma nõ fideliter &c.de dam.infecto & Iaſ. in
l.iubere cauere nu. 5.de iuriſd.om.iudi. addo Curt.
Iun.l.ſi pacto quo pœnam nume.8.C. de pactis,etſi
Fabius quem ſtatim referam opinetur. d. l. vult. §.
vltimo nihil.probare, cum aliqua iudicis authori-
tas adfuerit , etſi cauſa non cognita;quod nihil eſt,
Cũ nulla differentia , facta an ſit à priuato ſpoliatio
& compulſio,vel à iudice cauſa non cognita, ut la-
tius uidebimus infra in remedio ex.l. meminerint,
C.unde vi.Antonius Mattheus quem mox referam
ſcribit.d.§. vult. procedere quia de debito conſta-
bat,at mea opinione in eo vim non facit iureccon-
ſultus . Interim miror hos omnes non animaduer-
tiſſe hunc tex.l.ſi rerum de vi & vi arm.

Non ignoro tamẽ cõtrariam opinionẽ aliquibus
probari, ut Antonio ab Alexãd. in l.2.C. quod met.
cau.ut refert Rubeus Alex.d.§.nihil commune nu.
146. quo loci Fabius numer. 52.eandem ſenten-
tiam veriorem affirmat;is Anto.nullam eſſe differẽ
tiam opinabatur inter uim expulſiuam & compul
ſiuã,in qua opinione eſt ex recentioribus Antonius
Mattheus Romanus , cuius cõmentaria in manus
inciderunt,dum aliqua noſtris his commentarijs
adderemus.is inquam in l.Naturaliter. §. nihil cõ-
mune nu.34. verſ. opinarer. de acquiren. poſſeſ.ea
ratione uſus fuit is Anto.ab Alexan. quoniam agen
ti actione,quod metus cauſa, obſtat illa exceptio,
metum eſſe purgatum,ut in eadem materia agenti
recuperandæ,obſtat exceptio uoluntariæ renuntia-
tionis,hæc ille,ut apud Rubeum,uerùm hic non ad
ducor,vt credam nullam eſſe differentiam , quam
manifeſtè facit Vlpian.in d.l.ſi rerum, quæ etſi cla-
ra non eſſet,non tamen, ex eo quod conueniunt in
exceptione quæ uim omnem excludit idẽ ſunt.non
enim in eo conueniunt , quod præciduum eſt, vt
agenti quod metus cauſa non poſſit opponi domi-
nij exceptio,cum tamen agenti recuperãdæ ex hoc
interdicto nõ obijciatur.Nec me tantillum mouet,
quòd is Ant.ac etiam Fabius,quos nũc citaui, Bar-
tolũ hanc ipſam ſententiam probaſſe ſcribunt in d.
106 l.pen.nu.2.de condi.ob turpẽ cauſ.†dum ſic diſtin
guere videtur in eo caſu quando aliquid per metũ
fuit promiſſum,an illico ſit reſtituendus , vel exce-
ptio opponi poſſit , diſtinguit aut agitur remedio
recuperandæ,& tunc non obſtat exceptio , aut agi-
tur actione,quòd metus cauſa,& tunc obſtabit ex-
ceptio:ecce ergo Bartolum præſupponere,quòd vbi
per vim compulſiuam quid eſt amiſſum , agi poſ-
ſeſſorio recuperandæ,quod & clarius ſenſiſſe vide-
tur idem Bart.in l.2.nume.12.C.quod met.cauſ. vt
animaduertit & Hermo.Detus in d.§.nihil commu
ne,num.49.nam reſpondeo Bartolum , ſi hoc do-
cuit,rectè minus ſenſiſſe,Cum illi aduerſetur.d.l. ſi
rerum & d.l.vult.§.vlt.imò ſibi parũ conſtans fuiſ
ſet;quare eſt quod credam , Bartolũ ſenſiſſe, quòd
ubi agitur actione , quòd metus cauſa admitti de-
beat exceptio dominij, cũ verò agitur recuperandæ
non admitti,non tamẽ vult Bart.quòd vbi per me-
tũ amiſſa eſt poſſeſſio,agi poſſet recuperãdæ,cũ ſpo-
liatio nõ detur,quòd ſi ſpoliatio dici poteſt, impro
107 pria † & largo ſumpto nomine ſpoliatio dicitur,
quæ dominij exceptionem admittit, vt ex Bart.in l.
cum is.§.fideiuſſor. verſ.nam debes ſcire de cond.
indebit. clarè docuit Petrus Stella Aurelianus in l.
repetitio.nu.57. de cõd.indeb. Quæ ſanè uera do-
ctorũ ſententia audita minimè fuit in Ticinenſi col
legio pro excelſa Genuenſium Republica aduerſus
Alphonſum Finarij Marchionẽ, qui metu obſidio-
nis & tormentorũ coactus,Caſtrũ Gononij & Ca-
ſtrũ Frãcum reſtituit, & deinde reintegrandæ egit,
aduerſus quẽ dominij exceptio legitimè oppoſita
fuerat,qua de re ſuo loco fuſius . Infertur quoque
108 ex relatis ſtatutũ Papiæ 54.† In ciuilibus,de poſſeſ-
ſeſſione uiolenta vel clandeſtina reſtituenda,& ſta
tutũ 11.in criminalibus.De pœna illius,qui vim ali
cui fecerit in eius poſſeſſione,nõ habere locũ, cum
quis uellet reſtitui ad poſſeſſionem, quam per vim
compulſiuam amiſit,prius.n.agere debet ut reſcin-
datur,quod metu geſtum eſt,deinde experiri ſtatu
torum remedijs,ut reſtituatur.

109 Quęro.11.vtrumne prædo†ex hoc interdicto an
te omnia ad poſſeſſionẽ reſtituatur priſtinã,cũ deie
ctus fuit,quæ ſanè cõtrouerſia in ore omniũ eſt po
ſita,cũ clamẽt omnes,ne prædonẽ quidẽ à ſua poſ-
ſeſſione eſſe amouẽdum, & ſunt qui intelligũt præ
donem tribus modis poſſe dici.ut fuit Beroius in
110 c.in literis.nu.2.de reſt.ſpolia.Prædo†enim dicitur
ſtrictè, & propriè,qui ſcit rem ad ſe non pertinere,
nec poſſidendi cauſam habere, quod cõtingit præ-
ſertim , cũ is per vim deiecto poſſeſſore, ingreſſus
fuit poſſeſſionẽ.l.ſed & ſi lege.§. quòd autem de pe
tit.hæred.largè verò dicitur Prædo , qui iuſtam ha-
bet poſſidẽdi cauſam,cum rem ad ſe petinere ſcit,
inuito tamen poſſeſſore eoq; deiecto eſt ingreſſus.
l.ſi ex ſtipulatione de acquir.poſſeſſ.largiſſimè verò
prædo dicitur , qui rẽ ab initio fide bona poſſidet,
& tamẽ ſuperueniente ſcientia malefidei efficitur.
l.ſed et ſi lege.§.etiã ſi ante,de petitio.hæred.nec diſ
ſentiunt cæteri interpretes in d.l.ſi ex ſtipulatione,
& Decius in l. nemo eſt prædo. poſt Clauaſſium in
ſumma,de regu.iuris . Communis ergo eſt ſenten-
tia, ſpoliatum prædonem eſſe ante omnia reſtituen
dum,probat hanc ſententiam tex.l.colonus.& l.cũ
fundum.de ui & ui arma.& docuit Ripa.in d.§. ni-
hil commune.nu.47.uerſ.2.amplia.& ibi Rubeus.
nu.142.uerſ.procedit,& 2.& probat hanc conclu-
ſionem.l.1.§.qui à me.de ui & ui arma l.1.§.deniq;
quod ui aut clam.clarius Põtifex Maximus hoc eſt
profeſſus.in cap.in literis.de reſtitutio,ſpoliat.Ra-
tio illa adferri ſolet,quia ſine citatione , & actu iu-
111 diciali à ſua poſſeſſione†nemo eſt amouendus.cap.
licet epiſcopus.de præbend.in 6.ibiq; Philip. Fran.
col.1,ver.3.tene mẽti.& in glo.in verſic.uocato. La
te Felin.in cap. cum olim.de re iud.Marti.l.de uno
quoq; nu.37. de re iud.in his terminis noſtris Ne-
uizanus conſ.81.nu.8.9. & ibi nu.10.affirmat ne-
ceſſariam eſſe cauſæ cognitionem:ex.l.ulti.C.ſi per
uim uel alio modo,ex cap.querelã.de ſimo.cap. in-
ter quatuor.de maio.& obedien.& inter alios citat
Neuizanus,Roma.cõſ.158.in princ.cũ et prędonis
poſſeſſio,poſſeſſio dicatur: ut ſcripſit Alex.in l.duo
inſolidum . de precario . ad eam deiectus præ-
do,

112 do, reſtituendus eſt. Sed in ſtatuto Papienſi. † 54. in
ciuilibns. De poſſeſſione violenta &c. & in ſtatuto
38. in criminalibns. De pœna illius qui vim alicui
feceris &c. vereor ne uon illis locus ſit, cnm hic præ
do verè uō poſſideat, nec ad eum ſpectent frnctus,
vt ſtatuta illa exigunt. Concluſio relata fortius pro-
cedit, quò ad ſolam exceptionem, qnæ ipſi Prædoni
datnr, qnia ſi datur actio. fortins exceptio. ex l. ſi
qnis emptinnis. C. de præſcrip. 30. anno. in termi-
nis Abbas. in cap. cũ dilectus. nu. 13. de ort. cognit.
Declaratn r primo hæc concluſio, vt nõ procedat
113 cũ ex actis † conſtat ſpoliatum eſſe prædonem. nam
cum acta rem notoriã faciant. cap. cũ olim. de verb.
ſing. & infra ſuo loco dicemus: dicendum eſt præ-
donem illum vt notorium, nnn eſſe contra domi-
nnm ſpoliatorẽ ante omnia reſtituẽdũ. vt ante alios
docuit Butr. in cap. cũ eccleſia Suttina. & ibi Abbas
nnm. 26. de canſ. poſſeſ. & proprie: & iam ſenſiſſe
videtnr gln. in cap. ad decimas in uerbn. præſuma-
tur de reſtitn. ſpolia. in 6. & hanc communem eſſe
ſententiam iam canoniſtarum, quàm legiſtarum, te
ſtatur Bernius in d. cap. in literis. nu. 68. verſ. 20. al-
legatur. de reſtitut. ſpolia. hanc pariter præter eum
probanit Corſet. tracta. fallen. ad regulam, quòd
ſpoliatus reſtituatur ante omnia. Fall. 5. Rubeus
conſi. 167. nu. 5. Neuizanus conſ. 81. nu. 32. Cranc.
conſi. 248. nn. 6. verſ. nec obſtat. & conſi. 302. col.
pen. in princ. Io. Baptiſta Fereius conſi. 12. num. 11.
nec diſſentit Fian. de Matchis. in q. 173. in fin. & ſi
cnria Delphinatus in caſu illo aliter dixerit. Hanc
ſententiam probaſſe videtur & Didacus Couarr. in
Epitome de ſponſa. ſecnnda parte. cap. 7. §. 5. nume.
10. verſi. cui tamen, Iaco. Nouell. in Pract. crimina-
li titu. quòd ſpoliatus de facto, de facto reſtituatur
nume. 5. multa tamen, quæ pro communi hac ci-
tari ſolent euitari poſſent, quando adnerſus eam
114 cõtraria defenderetur opinio. nã tex. cap. literas † de
reſtituit. ſpoliat. qui pro communi habetur præci-
puus, nõ videtur probare, cũ fiat ibi reſtitutio quò
ad omnia, excepto qnò ad debitum catnis, ꝙ non
alia ratione fit, quàm vt delictum & inceſtus pec-
catum euitetur, quod aliàs commiſſum emendari
minimè poteſt, id quod non cõtingit in cæteris: vbi
reſtituta prædooi ſpoliato poſſeſſio irreparabile
damnũ ſequi non poteſt. ut is text. clarè ſentiti nam
qnæ tetractabilia ſnnt, reſtitui debent, noo qnæ cõ
tra. nec diſſentit ab hac declaratione Didacus Co-
uarr. Hiſp. in Epitome de ſponſa. 2. parte. cap. 7. §. 5.
uume. 9. & ibi alia in ſimili adfert. & rectè ex hoc
tex. cenſuit Ripa. in d. §. nihil commune. nu. 83. &
poſt eũ Antonius Matthæus Romanus. nu. 45. fal-
115 len. 12. & nu. 88. fallen. 33. ſpoliatum † non eſſe re-
ſtituẽdum cum ſubeſt peccati timor. ſiceo tex. ad-
ductns probauit Rubeus. d. §. uihil commune nu.
248. ſpoliatum non reſtitni, cum damnũ ſequi po-
teſt irreparabile. Tex. autem. l. 1. §. qui à me &c. l. co-
116 lonus. † ac. l. cum fundum. de ui & ui arma. qni à
contrario ſenſu adſerti ſolent in hac opinione, ut
reſtituatur prædo coutra tertiũ ſpoliantẽ, uon con-
tra dñm, nec ſatis hanc ſententiam probare videntᷣ.
uam argumentum à ſeoſu contrario urget parũ, ſi
aduerſentnr iura, ut hic aduerſatur tex. c. in literis.
de reſtitu. ſpolia. qui abſolutè ſeutit, prædouem eſſe
reſtituẽdũ, nulla facta diſtinctione, an ſit is domi-
nus, vel tertius ſpoliator. imò ex alio nec is tex. l. co-
117 lonus † in hanc ſentẽtiã rectè ſatis adducitur, ex quo
ibi poſſeſſio apud tertiũ erat, qni prædonẽ ſpolia-
uerat, & aduerſus eũ rei dominus agere nõ poteſt,
cũ interdictũ perſonale ſit. l. cum à te. de ui & ui ar-
ma. ideoq; dicimus illud iuterdictum non dari cõ-
tra tertiũ ſucceſſorẽ, qđ loco ſuo dicemus, & con-
ſultus reſpõdit Alcia. reſponſo 361. uu. 2. nulla er-
go eſt diſputatio ibi ao prædoni ſpoliatori obijci
poſſit dominij exceptio, cũ non poſſit tertius, qui
non eſt dominus, ea uti exceptione, quare reſtitui-
tur, & cũ contra prædonem agit dominus, agit ut
recnperet, uõ ut obijciat exceptionẽ, quod idẽ eſt,
in d. l. 1. §. qni à me. & l. cum fundum. ſolet & cita-
ri pro hac ipſa communi aſſertione tex. cap. ſigni-
118 ficaſti infra de diuor. † qui cum ab Oldra. conſi. 1.
col. 2. quẽ probauit Marſil. ſingu. 11. intelligatnr in
ſpiritualibus, vbi animæ periculũ verſatur, loqui, vix
eſt, ꝙ hanc ſententiã adiuuet. Scio tamen Io. Cora-
ſium lib. 2. miſcella. iuris cap. 2. & d. §. uihil com-
mune. nu. 72. ſcripſiſſe non concedi hanc reſtitutio
nem, cùm canonis anthoritate ob adulterij crimen
conceſſa eſt thori ſeparatio, qnam rationem nõ pro
bat Didacus. d. §. 5. nu. 12. qui Abbatis & imolæ ra-
tionem eſt ſecutus, nnn licere viro ex cauſa forni-
cationis à ſe vxorem expellere authoritate propria,
& ſi coniugale debitũ negare poſſit, qđ ſatis verum
arbitror. nõ enim ſuum eſt ſibi ius dicere, etſi eam
ob cauſam Thori concedatur ſeparatio, intelligi de
119 bere credo, ſi ſic declaret Iudex. Tex. autem. † l. bona-
fides. §. pen. ff. depoſ. & ſi negatiuè ſic legatur, quia
non eſt ex bonafide rem ſuam &c. ut legit nouiſſi-
me Ludouicus Ruſſardus Biturig. in Pandectis à ſe
editus. ſic lego & in meo manuſcripto Codice, nec
diſſentinnt Coraſ. d. §. nihil commune num. 71. &
Franc. Connа. lib. 7. Comment. iuris ciuilis cap. 4.
nu. 12. non tamen hanc probare aſſertionem credi-
di, Coraſ. d. §. nihil commnne. nu. 71. ibi dominum
non compelli prædoni reſtituere, quia nec aduer-
ſus eum uiolentiam commiſit. facto enim proprio
poſſeſſionem deperdidiſſe qnodammodo videtur.
animaduerti quoq; Beroinm, in ca. in literis. nn. 74.
verſ. nõ refragatur. de reſtitu. ſpolia. diſtinguere ex
ſeotentia gln. io l. 1. §. ſi prædo. depoſiti. aut prædo
agit ex cootractu facto ſuper re inuaſa. & quò ad
cõtractionem prędonem præferri, ex quo dominns
ipſe oon contraxit, quare niſi fuerit à prædone ceſ-
ſa actio ſibi non competit, niſi pupilli, uel eccleſiæ
occupata fuerit poſſeſſio, nam illis tunc ſine ceſſio-
ne actio quæritur. ſic docuit Bart. in. l. ſi vrbana. de
condi. indeb. aut dominus concurrit cũ prædone,
& tũc dominns ex æquitate præfertur. d. §. pen. nec
diſſentit ab hac declaratione gloſ. in auth. ſed iam
cautum. C. de poſ. non ignoro etiã Bart. in l. ſi quis
conductionis. peu. oppo. & ibi Sali. oppo. 4. C. loca.
aliam afferre declarationem. ego autem aliquando
excogitabam, vix fieri poſſe, ut is tex. in hanc ſenten
tiam addnci poſſit: nam is ex æquitate, qnam ſo-
lã Triphonius ibi coonſiderat, vult dominũ nõ poſ-
ſe cogi prædoni deponenti reſtituere, ꝙ ſi itgoi tan
tnm, ut in interdicto, Vnde ui, ſpectaretur, nou for
tè ante factam reſtitutionem audiretur dominns.
Quare cum animaduertiſſem iſta & ſi egregia, quæ
à noſtris aſſeruutur, nou adiunare ueram eo-

rum ſententiam, perpendi multiplicibus alijs ratio
nibus probari, tum præſertim ex ca.cũ dilectus. de
cauſa poſſeſ.& propriè.ex quo illa deſumitur regu-
la, cũ conſtat de iure proprietatis & dominij, illam
cauſæ poſſeſſionis in ſui executione prçualere: qua-
re cum noſtro hoc caſu præſupponamus ſpoliatũ
eſſe prædonem notorium, & per cõſequens ipſum
ſpoliatorem dominum, ſequitur ſpoliatũ ante om-
nia non eſſe reſtituendum. & eo text. c. cum dile-
ctus, adductus cenſuit Abbas.in c.cõſultationibus.
120 de iure patro. quòd etſi aliàs præſentatus †ab eo
qui eſt in quaſi poſſeſſione iuris patronatus, prçfe-
ratur præſentato à proprietario, ſicq; vero domino,
nõ tamẽ tũc præferi, cũ conſtat clarè præſentationis
tẽpore de iure domini.ꝙ probat & Dec.conſi. 249.
nu.1.in fi.Ripa.in c.cum eccleſia Sutrina. nu. 130.
de cauſ.poſſeſ.& proprie.Neuizanus cõſ.81.nu.32.
hçc ea ratione confirmari poſſunt, cum iure ſit per-
121 miſſum domino†aduerſus manifeſtum prædonem
ſibi ius dicere poſſe.c.præpoſuiſti.de appell. & do-
cuit Dec.in l.qui iuriſdictioni. num. 11.de iuriſdi.
om.iudicum.Hinc quoq; videmus, quòd etſi aliàs,
quæ ſine ius dicentis authoritate, ſed temerè de fa-
cto aguntur, reuocentur nulla interpoſita mora,
122 non tamen†reuocari quæ acta ſunt aduerſus eum,
qui manifeſtè nullum in re ius habet.Dec.in l.ſi pa
cto quo pœnã nu.1.C.de pactis, qui ſic in terminis
poſt Romanum declarat textũ cap. licèt epiſcopus.
de præbend.in 6.idem Decius coſ.191.nu.10. verſ.
non obſtant allegata, quo loco poſt Romanum quẽ
citat, inquit poſſeſſionem de facto ablatam ab iniu
ſto poſſeſſore, de cuius non iure notoriè apparet,
non eſſe illi reſtituendam. Deciũ probauit Neuiza-
nus conſi.81.nu.32.conſ. 87.nu. 26.idem reſpon-
dit Brunus conſi.19. nu. 12. eam omnes rationem
afferũt, quia vbi notorium eſt alicui ius non cõpe-
tere, non eſt is citandus, qđ reſpõderũt multi, vt Iaſ.
cõſ.86.col.6.in fi.lib.3.Soc.Sen.conſ.87.col.3. cõſ.
pen.col.10.in fi.lib.3.Ruin.cõſ.31.nu.·.lib.5.Go-
za.cõſ.18.nu.2.Pariſ.cõſ.1.nu.33.lib.1.Zuchardus
in.l.vlt.nu.30.C.de edicto diui Adr. tollen.rectè er
go dicẽdũ eſt & noſtro hoc caſu, legẽ non adiuuare
notorium prædonẽ, vt tã iuſta dñi exceptio reiecta
malè videatur, cum & lex municipalis omnes reij-
ciens exceptiones, notoriam non reijciat.Ripa in l.
naturaliter.§.nihil commune nume.70. de acquir.
poſſeſſione, quòd & latius ſuo loco expendam.

Hinc clarè eſt videre malè ſenſiſſe Abba. in c. in
literis, & Beroiũ ibi nu.40. in fi.de reſtitu. ſpoliato.
qui aduerſus receptiſſimã aliorũ ſententiam, proba
runt contrarium, prædonẽ ſcilicet etiã notoriũ ad-
uerſus ſpoliatorẽ dominum reſtitui, quorum ratio-
nes & fundamenta nõ magno diluuntur negotio;
123 nã ex.cap.porrò.de diuor. † quo non oſtante noto-
ria conſanguinitatis exceptione Thori poſſeſſio mu
lieri ſpoliatæ reſtituitur, non ſatis probat, ex ſenten-
tia Coraſij.in d.§.nihil commune.nume.72. & lib.
2.miſcella.iuris.cap.2.in fi. nec diſſentit Didacus,
quem ſupra retulimus, in ea Epito.de ſpõſa. d. cap.
7.§.5.nume. 11. etſi Iaſ.alium ſenſum in d. §. nihil
commune numero. 46. crediderit; nam inquit Co-
raſ.illud contigiſſe, quia contra legis præceptũ vxo-
rem dimiſit maritus. prætextu enim conſanguinita
tis non poteſt ſua authoritate à ſe vxorem dimitte-
re.cap.multorum.35.q. 6. nam in hominis poteſta
te hæc nõ ſunt, quæ animæ periculum reſpiciunt,
nec lege diuina data eſt hominibus facultas, hac ex
cauſa vxorem dimittere. Alia eſt Ber. declaratio. in
c.literis.num.70.De reſtitutione ſpoliato. qui ideo
Thori poſſeſſionem mulieri reſtitui voluit, quia
maritus dubitatiuè & ſubobſcurè conſanguinita-
tis exceptionem propoſuit; nam illa conſanguini-
tas in quinto, vel ſexto gradu minimè prohibito,
iuxta capitu.nõ debet de cõſanguinitate. & affinit.
eſſe poterat.quare generalis & obſcura exceptio mi
nimè concludit cap.in præſentia.de probatio. l. nõ
hoc.C.vnde leg.quod non contingit in caſu capi.
ſignificaſti, vbi clarè & concludenter exceptio adul
terij fuerat deducta & probata: hanc declarationẽ
confirmant vltima illa verba.cap.porro in fi. illa pa
rentheſi, dum per illam dictionem, niſi, dubitatiuè
Pontifex loquitur; ex quo datur intelligi non con-
ſtitiſſe ex ea ſimplici oppoſitione, impedimentum
illud eſſe vnius, vel alterius gradus. Qua declara-
tione intelligimus cap.porrò, in hanc ſententiam à
noſtris perperam citari, ſi Beroij uera eſt conſidera-
tio, quam falſam ego proculdubio exiſtimo, cum
in prima illius text. parte nulla adſit obſcuritas.
Nam conſanguinitatẽ talem affuiſſe præſupponit,
qua & ſi ſponte non poſſit maritus uxorem dimit-
tere: eccleſiæ tamen iudicio ſeparatio induci pote-
rat: nec in ſecunda, ſed in prima parte textus ſolidũ
conſtituunt interpretes fundamentum: ſcio tamẽ
gloſ.d. capit. porrò eum textum intelligere, vt fiat
reſtitutio in omnibus prçterquam ad ſeruitium car
nis, quòd ſenſiſſe videtur Abbas & Imol. quos ci-
tat, & probat Didacus.d.§.quinto, numero 12. uoi
eiuſdem ſententiæ citat Diuum Thomam & Palu-
danum; ſolet etiam pro hac ipſa opinione citari
124 text.capit.in literis in fine: de reſtitutio.ſpolia. †qui
ſimpliciter & generaliter affirmat, prædonem eſſe
ante omnia reſtituendum, nec diſtinguit, an noto-
rius ſit prædo, vel non, quare nec nos diſtinguere
debemus.l.non diſtinguemus. de arbitr. l. de præ-
tio.de publicia. imò in notorio prædone is text.lo-
qui videtur, quia vbi cõſtaret eum eſſe prædonem,
paria eſſent, quod prædo non eſſet, vel eſſet & non
appareret.iuxta textũ.l.in lege.de contrahen. empt.
verum etſi hic textus non diſtinguat, ex alijs tamẽ
125 diſtinctio ſumi poteſt. cum vna † lex aliam decla-
ret.l.vtrum. de petitio. hæred. l. 1. ubi Soc. de reb.
dub.Bart.in rep.l.1.nu.6.de off.procur.cæſa.idẽ di-
cimus de ſtatuto.Ripa.lib.1.reſpõſorũ.c.3. nu. 24.
Cur.iun.cõſ.7.nu.3.Soc.iun.cõſ.1.nu.42. lib. 1. ſic
dicimus in teſtamẽto, cuius pars vna alterã decla-
rat.l.qui filiabus.ubi Iaſ.col.1.de leg. 1.& ꝙ dicitur
in cap.in literis, cõſtare illũ eſſe prædonẽ, dico præ-
donẽ appellari, nõ ratione apparẽtiæ, ſed ratione ef-
fectus, vel intelligimus c.in literis.procedere, cùm
prædo aduerſus nõ dominũ cõtendit reſtitui, ut eo
in caſu cõtendebat, reſtituitur enim tũc. ut probat.
l.1.§.qui à me & l. colonus. de vi & vi armata, cũ
nõ licuerit nõ domino prædonẽ ſpoliare, ſua enim
non intereſt ex quo dominus nõ erat, an prædo, vel
non is ſit qui poſſidebat.Bellamera verò in d.c. in li
teris.nu.11.eam conſtitutionem intelligit, ut reci-
tatiuè, non autem diſpoſitiuè loquatur, nam iure
Pontificio inquit locum habere non poteſt ob pec-

cati

cati cauſam.tex.autem.l. cum fundũ. de vi & vi ar-
126 ma.† qui pariter in hanc ſententiam citatur,euitari
ſatis poteſt.nã licet ille emptor videatur effectus rei
dominus,adhuc tamen re nõ tradita verè dominus
dici nõ potuit, nec notoriè conſtat eum eſſe domi-
num,ut poſſet ſua authoritate poſſeſſorem expelle-
re,cũ præſertim in poſſeſſione is poſſeſſor ſine ui-
tio eſſet. Ad rem autem non confert,qui paſſim ci-
127 tatur text.l.4.† §.ſi dominus de vſucap. cũ nõ con-
ſtet eo in caſu, an is à domino ſpoliatus poſſeſſor
iniuſtus eſſet poſſeſſor, quẽ iuſtũ in dubio ego dice
rem,ne delictũ aduerſus regulã l.merito.pro ſocio,
præſumatur. Non quoq; hanc adiuuat ſententiam
illa Beroij.in c.in literis nu.72.conſideratio, quòd
iuſtè ſcilicet hic prædo à domino recuperet, cum
legis authoritate recuperet, nam legis diſpoſitione
priuatur ſuo dominio dominus,qui prædonẽ ſpo-
liauit.l.ſi quis in tantũ.C.vnde vi.quare prędo,dum
ſe reſtitui petit,non rem alienam petere dicitur,ſed
propriam,cum iam ob uiolentiam dominiũ amiſe-
128 rit,& non leges ciuiles modò,† ſed & canones cõ-
cedunt aliena lucrari in delinquentium pœnam ca.
fraternitatis.vbi glo.ca.in legibus. 12.q. 2.c.licet.de
pœnis.Quare ſi prædoni actio ad recuperãdum da-
tur:fortius exceptio l.3.C.de cõd.indeb. l. inuitus.
§.cui damno.de reg.iur.nam hæc vt diximus Beroij
conſideratio nõ ſatisfacit,cum lege cautum nõ re-
periatur dominum ſua authoritate è manibus no-
torij prædonis rem propriam uendicantem rei do-
minio priuari,nec enim l.ſi quis in tantum,ſanctio
hoc cõſtituit.quin iam ex Dec.in l.qui iuriſdictio-
ni.nu.11.de iuriſdictione om. iud. probauimus in
notorijs poſſe quẽ ſibi iudicere. cum igitur domi-
no iure hoc concedatur, ceſſat quod dicebat idem
Beroius d.c.in literis.nume.74.ver. 3.dato,quòd ex
quo ultimum ſpolium eſt purgandum l.3. §. eum.
de vi & vi arm.& vltimum ſpoliũ ſit domini aduer
ſus prædonẽ,illud eſſe purgandũ antequàm domi-
nus audiatur,tũ quia adiuuatur prædo naturali ra-
tione,ne alter ſcilicet alteri vim inferat.l.vt vim.vbi
omnes.de inſt.& iure, & domino ſolo iure gentiũ
conceditur rei propriæ recuperatio. l. ex hoc iure.
de iuſt.& iure;ſicq; cauſa,& ius prędonis vt fortior
præpõderare videtur cauſæ domini: ceſſat inquàm
hæc conſideratio,cum domini aduerſus prędonem
ſpolium dici non poſſit,nam iure permittente ſuũ
tantùm recuperat.nec uideo prædonem maiori ra-
tione aduerſus dominum,quàm dominum aduer-
ſus prædonem, ratione naturali niti,cum & prædo
prius ius naturale lęſerit,occupando domini poſſeſ
ſionem;quare non parũ ſum admiratus in hoc Be-
roij uiri alioqui doctiſſimi ingenium: quia ſumma
æquitate nititur dominus cum à viro ſcelerato,qui
ſine controuerſia rem reſtituere debuit, recupera-
uit, quam certe æquitatem rectè conſiderauit Tri-
phonius in l.bonafides circa med.depoſiti. Ex his
iam clarè intelligimus,receptiſſimam ſententiã nul
la aduerſariorum vi oppugnari poſſe.Quæ ſanè ſen
129 tentia fortius procedit:cum notorij † aſſaſſini poſ-
ſeſſio à rei domino occupatur,ſi credimus Ripę. d.
§.nihil cõmune nu.89.qui multos refert,addo Cor
ſetum in eo tract.fallen.ad regulam, quòd ſpolia-
tus ante omnia reſtituatur fall.8.citat in argumen-
tũ.l.ſi ſeruus.§.ſi.C.de his qui ad eccleſias cõfug.cã

quoque rationem affert, quia ſi offendi in perſona
poteſt,fortius auferri bona cõcedi debet,& ait hu-
ius ſentẽtiæ fuiſſe Bald.in d.c.in literis.de reſt. ſpol.
etſi apud me nihil ſcipſerit Bal.in cap. illo. Bal. ta-
men ſic citauit, & relatam rationem probauit Iac.
Nouellus in ſua practica criminali.in titu.ſpoliatus
de facto debet reſtitui, incipit vulgaris eſt regula
nu.8.verſ.limita.8.& Iacobinus à S.Georgio. in l. ſi
de vi nu.20.verſ.18.fallit.de Iud. loquuntur tamẽ
in eo,qui occupat mobilia cui aliàs non datetur in
terdictum,vnde vi, etſi aliud remedium.

Declaro autem & intelligo, hanc declarationem
cum is prædo à domino rei fuit ſpoliatus poſſeſſio-
130 ne,† ſecus ſi ab eo, qui in re ius non habet ſeu do-
minus nõ eſt,nã aduerſus eum reſtituitur prędo,vt
eſt in argumẽtũ d.l.bonafides. circa med. depoſiti.
& ita intelligo. t.§.qui à me.l.colonus, & l.cũ fun-
dum.de vi & vi arma.quæ cum loquantur de præ-
done,& iniuſto poſſeſſore,præſupponunt eſſe ſatis
cognitã & apertam illorum improbitatem, & ita
eſſe notorios prædones poſſeſſoreſque iniuſtos.

Declaratur 2.loco principali relata cõcluſio nul
131 lo pacto procedere in† beneficialibus & ſpirituali-
bus,vt probant text.in c.quoniã & in cap. cõſtitu-
tus.de filijs præsbyter. in his enim non reſtituitur
prædo ante omnia,cũ nec ab initio cõcedatur vitio
ſus ingreſſus.cap.1.de regu.iur.cap.licèt epiſcopus.
de præben.in 6.& poſt Abba.declarat Beroius in c.
in literis.nu.76.de reſtit. ſpolia. ſolet citari & tex.
ca.ad decimas de reſt.ſpo.in 6.hãc declarationẽ pro
barũt omnes.in d.§.nihil cõmune,ibi Alex.nu.27.
verſ.decimo fallit,Ripa. nu.70. cõmunem & verã
teſtatur.Alcia.reſponſo.41.in fi.nec diſſentit ante
eos Bella.con.3. dubio circa med. & licèt ex relatis
aliqui,vt Alex.& Ripa loqui & in prophanis videã
tur,cùm ſcilicet contra ſpoliatum iuris eſt pręſum-
ptio,ne poſſidere poſſit. allegata tamen ab eis iura
in ſpiritualibus & beneficialibus loquuntur, vt in
telligit Oldra.conſ.1.col.2.quem eſt ſecutus Mar-
ſil.ſing.11.quos & aliàs ſupra citaui. Aduerſatur ta
mẽ huic declarationi is notabilis text.ca.in literis,
qui,dum loquitur in beneficialibus, vuult tamen
prædonem ante omnia reſtituendum eſſe,hãc diffi-
cultatem tollit egregia declaratio Beroij ibi.nu.77.
in fi.dũ ait, textum illum uoluiſſe arguere ex diſpo
ſitione iuris ciuilis ad caſum illius text.ut quemad
modum de iure ciuili ſpoliatus etiã prędo ante om
nia reſtituitur,ſic ſpoliatus de iure Pontificio, non
tamen idem de prædone ſtatuit ius Pontificium,
quod ius ciuile, quaſi velit dicere (inquit Beroius)
tex.à fortiori,ſi ſecũdũ iuris rigorem.i. ſecundũ ius
ciuile prædo reſtitui debet,quãto fortius hic in be-
neficialibus,qui prædo nõ eſt; quam declarationẽ
ſenſit & Abbas in d.c.in literis nu.23.princ.& ue-
132 rè intelligo c.in literis † loqui de prædone impro-
prio,iuxta declarationem ſupra relatã ex. l. ſi ex ſti-
pulatione de acquir. poſ. nam is poſſidendi cer-
tam iuſtam cauſam habet,& excuſatur,& ſi verè re
tinere non poſſit proprietatem: quare tunc reſtitui
tur ſpoliatus,ſic ſentit Beroius d.c.in literis.nu.28.
& nu.77.& idẽ placuit Neuizano conſi.91.nu.32.
verſ.nõ obſtat Bal.&c.& ante hos idẽ ſcriptum re-
liquit Bellamera.cap.in liter.nu.49.hoc demonſtra
tur,quia is ſpoliatus in caſu ca. in literis, erat iam

ſn beneficio inſtitutus;habebat ergo certá inſtá cau
ſam,& ſi in effectu fortè inſtitutio nullius eſſet ef-
fectus , ſicq; verus prædo dici is non potuit;nam ſi
prædo verus fuiſſet, credendum eſt quòd illi reſti-
tutio non fuiſſet conceſſa , ne lex Pontificia delicta
133 adiuuaret,ſic etiam intelligo.† cap.vlti.3.q.1.
Declaratur.3. vt fortius procedat hæc concluſio
In prædone ſpoliato,qui ipſo iure beneficio fuiſſet
134 priuatus,vt eſt in † ſimoniaco.cap.accuſatum.cap.
ſanta.de ſimo,ſic declarat Ripa in d. §. nihil cómu-
ne.nu.91.citat gl.& Archid.in ca.1.3.q. 1. is enim
135 † ſimoniacus nullũ acquirit ritu. in beneficio, nec
fructus facit ſuos , vt poſt alios ſcribit Felin. in ca.
niſi cũ pridem.de renun.in c.inſinuata.num.5.in c.
ſimoniacè.nu.6.de ſimo.Dec.conſ.118.nu.1.Boer.
q.117.nu.3.Rebuffus ĩ praxi Benefi.in tit.de ſimo.
in reſig.nu.15.& ſuper concorda.Regis Franciæ in
136 tract.de pacificis poſſeſſ.nu.198.imò dicitur†ſimo
niacus ipſo iure beneficio priuatus, vt Conſtantiẽſi
concilio eſt diffinitum,& refert Rebuſſus.d. tit. de
ſimo.in reſig.nu.8. & idem affirmant Paris. conſi.
15.num.13.lib.4.Gomeſ.ſuper Reg.cancellariæ. de
Triennali poſſeſſore.q.12.circa finem,idem dicere
137 poſſumus in quouis criminoſo†qui ipſo iure bene
ficio eſſet priuatus , vt ſcribit Ripa.in d. §.nihil cõe
nu.92.& latius hæc expẽdá in remedio ex cap.rein-
tegrãda.ubi melius cõuenit explicare tractatũ reſti-
tutionis poſſeſſionis beneficiorũ ac rerũ ſpiritualiũ.
138 Quæro.11,vtrumne,qui†clã ſpoliatus ſua poſ-
ſeſſione eſt,ante omnia hoc interdicto,vnde vi, re-
ſtituatur. communis videtur ſententia reſtitui, ſi
Barto.credimus in l.ſi ui me.ſecunda.de vi & vi ar-
ma.& Ripæ.in d.§.nihil commune numer. 73. vbi
& Alex.nume.15.& Claudius Merme. numer. 79.
communem teſtantor Iacobinus à S.Georgio in l.
ſi de vi nu.17.verſ.2.fallit de Iudicijs ; crebriorem
quoq; & ueram fatetur Claud.Seiſell.d.§. nihil cõ-
mune.col. 3, verſ. & primo.circa ſecundam fallens
& ibi Fabius nu.41.& Zaſius.nume. 48. ueriſſimá
affirmant,quod non ſatis verum ſum ſemper arbi-
tratus,nam qui ab Alex.d.nu. 15. allegatur tex. &
ibi Bar.in l.ſi coloni. C. de agr. & cenſ.lib. 11. non
probat,eſt enim probabilis,non neceſſaria Bar.au-
thoritas,& is tex.l. ſi coloni , nouũ habet remediũ
ab interdicto,vnde vi,diſtinctum, vt iam diximus,
diluitur ſimili reſponſione eiuſdẽ Alex. argumenta
tio ex cap.reintegranda. 3. q. 1.vt animaduertit &
ſectè Ripa.d.§.nihil cõmune nu.73.& ſuo loco di-
cemus , & quòd ait Merme. ad rem optimè facere,
quòd quando poſſeſſio mea eſt antiquior , ſemper
in dubio tuá vitioſam & clandeſtiná præſumi, cap.
licèt cauſam,de proba.Bar.l.ſi duo in prin.no.4.vti
poſſid.conceditur,& iam præſupponimus clarum,
poſſeſſionem noui poſſeſſoris eſſe clandeſtinam.
ſed non ſequitur eſſe ſuccurſum domino ſpoliato
ex hoc interdicto,nec vera quoq; eſt eiuſdẽ Claud.
Mermerij argumentatio,dum ait, qui ſuam ingre-
ditur poſſeſſionem , virtute dominij dicitur poſſe
139 ingredi,quia†ciuilẽ poſſeſſionẽ retinuiſſe creditur,
l.clã poſſidere.§.qui ad nundinas,de acquir.poſſeſ.
vbi Iaſ.nu.23.53. & is,qui in naturali poſſeſſione.
reperitur,neget veniẽtẽ admittere,violẽtiá commit
tere dicitur,ergo excludi poterit per dominij exce-
ptionem.Hanc argumentationem ante Merme. cõ-
ſideranit Rom.vt refert Alex.d.§.nihil cõmune nu.
15.verſ.hæc ſua ratio,qui reſpondet & tollit argu-
mentum,quod & alia ratione dilui poteſt,quia cõ-
munis & verior eſt ſententia , ciuilẽ clandeſtinam.
non effici,nec mutari in violentam , vt teſtatur cõ-
munem Iaſ.d.§.qui ad nundinas no.48. etſi ipſe ad
140 uerſus alios ſennat,tex.autem†.l.ſi vi me deieceris.
de vi & vi ar.in quo eſſe caſum pro hac communi
teſtatur Bart.(etſi non animaduertant cæteri) non
videtur (quod pace Barto.dixerim) mihi probare,
cum nullum in eo verbum ſit de reſtitutione poſſeſ
ſionis, & præſertim cùm clam poſſeſſor eſt ingreſ-
ſus, illud autem quòd ab aliquibus adducitur, in-
terdictum quòd ui aut clam concedi cõtra eũ, qui
clã aliquid agit l. 1.§.deniq;,quòd vi aut clã;quod-
que reſtitutoriũ poſſeſſionis dicitur. l. vlti. in prin-
cipio.C.vnde vi,facile corruit, cũ interdictũ quod
vi aut clam,quod ſui natura(vt verba docent)cõce-
ditur, cùm quid clã agitur , non ſit reſtitutorium
poſſeſſionis,ſed operis factæ,vt in priſtinũ reſtitoá-
tur omnia,quare & poſſeſſori cõceditur. l. cõpetit.
§.in ſumma.quod vi aut clam, & quod dicitur in l.
vlti.C.vnde vi,eſt ſola Iuſtiniani allegatio non iuris
diffinitio ut rectè animaduertit & Bero.in ca. item
cum quis nu. 18.circa med.verſ. nec obſtat.l.fin.de
reſtit.ſpolia. non quoq; hanc ſententiá probat tex.
141 in †.d.c.item cum quis.de reſtitu.ſpolia.vbi viden-
tur à pari procedere,qui clam & qui per uim eſt in
greſſus.ná ſi intelligimus in caſu.d.c. itẽ cum quis,
actum foiſſe non recuperandæ ex interdicto, vnde
vi,ſed retinẽdæ ex interdicto, Vti poſſidetis,vt pro-
bauit ibi Bero. nu. 3. in fi.ceſſat omnis difficultas,
ſed animaduerti textum loqui de eiecto violenter,
& de eo qui clã eſt ingreſſus,quare datur ibi priua-
rio poſſeſſionis,quod iudicio retinendæ non con-
uenit.Quare credo æquiparationem inter eos fieri, ut
ita unus,ac alter oitioſus poſſeſſor aduerſus agẽtẽ
criminis exceptione vti poſſit.quo aũt iudicio agat
actor ille , vt ſuá cõſequatur poſſeſſionem, non de-
terminat textus,ſed in iuris diſpoſitione relinquit.
Fabius autẽ in d.§.nihil commune nu.51.opinatur
142 hanc ſentẽtiá probari in tex.† l.is qui deſtinauit de
rei vend.qui,dum generaliter loquitur in quocũq;
poſſeſſorio,dat conſiliũ ut agere volens prius agat
poſſeſſorio,quia ſi obtinebit poſſeſſionem,cogetur
aduerſarius agere petitorio,& dominium probare,
ecce ergo tex.præſupponere cõuentum eſſe domi-
num,& dominium poſſe probare , & tamen negat
obſtare agenti poſſeſſorio dominij exceptionem,
ſed ſi vult obtinere, petitorio agere debet. Hæc ar-
gomentatio eſt omnino falſa,nam etſi cõſilium iu-
reconſulti ſit optimum,non tamẽ concludit agen-
ti poſseſſorio obijci nunquã poſſe dominij exce-
ptionẽ,& verè ſi hoc diceret male diceret,cũ in poſ
ſeſſorio adipiſcendæ & retinẽdæ opponi poſſit do
minij exceptio,ut tradunt omnes in l.ult.C. de ed-
dict. Adr.tole.& in l.ſi duo.vti poſſi.voluit ergo ſo-
lũ iurecon.dicere,agere uolentẽ prius tentare debe-
re, vt conſequatur poſſeſſionem,quo autem modo
nõ aperit,ſed præſupponit terminos habiles, vt ſci-
licet cõſequatur eo quo poterit remedio; non ergo
negat agenti poſſeſſorio cæteris ſuis caſibus obijci
poſſe dominij exceptionẽ. Nec eiuſdẽ Fabij placet
argumẽtatio,dũ ait,ſi regulariter nõ obſtat dominij
exceptio

exceptio in interdicto retinendæ, & adipiſcendæ
multò ſortius hoc caſu,cũ res eſt effecta vitio clan-
deſtinitatis. nam etſi res ſit effecta uitio clandeſti-
nitatis (quod negari tamen poteſt) attamen nõ eſt
hæc diſputatio,ſed illa an aduerſus clandeſtinũ poſ-
ſeſſorem agi poſſit hoc interdicto, & dicitur nõ poſ
ſe agi,ut ſtatim ſubijciemus,quare ſi actio nõ com-
petit.non eſt quod de exceptione obiicienda quæ-
ratur, imò contrarium probat hæc argumentatio
iuxtà caſum à Bal.& cæteris ꝓpoſitũ, ut.ĩ.ſubiiciã.
Contrariam ergo & melius probarunt ſentẽtiã,
aduerſus eum.ſ.qui clam ingreſſus eſt poſſeſſionẽ
non concedi interdictum, Vnde vi,quamplurimi,
quos refert Alex.d.§.nihil cõe.nu.15.& præſertim
Bal.qui quæſtionis caſum ſic formauit, ſi tu es in
poſſeſſione rei meæ,cuius inquam proprietatis ve-
rè ſum dominus: ſi clam illam poſſeſſionem ingre-
diõr,& conueniar à te ſuper poſſeſſione recuperan
da,an uerè tibi concedatur interdictum, unde ui,
ad eam poſſeſſionem à me clam occupatã recupe-
randam,ut reſtituaris ante omnia, nec tibi obiici à
me poſſit dominij exceptio, Bald. (ut dixi) multi
ſunt ſecuti,ut refert Alex.d.num.15.& ibi.Ripa nu
me.73.enm probauit Corſet.in eo tracta.fallent.ad
regulam.Quod ſpoliatus reſtituatur ante omnia fal
len.29.& qui illi ſubtraxit omnia Iac. Nouellus in
Praxi criminali, titu.ſpoliatus de facto,&c.incipit.
Vulgaris regula &c.num.30.verſic.limita.30.idem
ſenuit Bertran.conſi.56.nu.7. 1.parte.lib.2.Rober.
Maran.de ordine iudiciorum.17. diſtinctione iudi
ciorum num.23.& ſic nouiſſimè placuit eruditiſſi
mo iureconſulto Aemilio Ferreto d.§.nihil cõe.nu-
me.72.& licèt euitari poſſit, qui ab omnibus paſ-
143 ſim citatur tex. † l.ſi de eo.§.ulti.de acquir.poſſeſſ.
quo probari uidetur,neminem dici poſſidere clam
rem propriam; ſi ergo contra eum ſic poſſidentem
agitur,põt obiici dominij exceptio, quod affectum
non eſt uitio aliquo ex clandeſtina occupatione:
nam hæc argumentatio euitari poteſt ex reſpõſio-
ne Imolæ,quam probat Alex.d.§.nihil cõe.nu.17.
in fin.tex.ſcilicet d.l.ſi de eo.§.fin. loqui quò ad do
minium,ꝙ clam ipſius rei dñs habere non põt,non
quò ad poſſeſſionem, quam clam dñs dici põt in-
greſſus,ut eam precario põt retinere,ut probat tex.
l.ſi aliquam.de acqui.poſſ.quare glo.in d.l.ſi de eo.
§.ult.inquit,quod ſi dñs conuenitur interdicto,vti
poſſidetis,ſicq; retinendæ, nõ poterit opponere do
minij exceptionem; ergo ſortius cum agitur recu-
perandæ,quod interdictum eſt magis priuilegiatũ,
probatur ex l.dolo facis.de doli except. & aliàs ſu-
pra declarauimus,& hanc declarationem probaſſe
144 uidetur Bar.in † d.l.ſi de eo.§.ult.ubi in fin.ea rõne
admonet aduocatos,ut ſi contingat agi,uti poſſide
tis,& aduerſarius conetur de dominio probare,ar-
ticulos faciat deducendo, eum clam ſuã poſſeſſio-
nem poſſidere: reſpectu poſſeſſionis ſui clientuli,
quia aliàs (inquit Bar.) ſi ſolùm diceretur,ꝙ clam
poſſidebat poſſet intelligi ratione ſolius dominij.
Bar.conſilium probant omnes nemine reluctante.
ut ex facto interrog.reſpondit Craue. conſi.258.in
fin.qui ex multis.Alex.Fely.ac Decium retulit, illi
addo.Iaſ.conſi.21.col.2.circa fin.lib.3.Ruin.conſi.
56.in fin.ubi declarat lib.4.& conſi.106.in fin.lib.
5.Pariſ.conſi.12.nu.9.lib.4.qua ex re conſtat Alex.
conſi.89.num.7.lib.5.quem uiſus eſt ſequi Petrus
Beneintendi. concluſione 33.non bene ſentire dũ
d.l.ſi de eo.§.ult.& Bar. ibi in hoc recuperandæ re-
medio intellexit.Scio quoque argumentationem il
lam quam facit Dyn.in c.qui ad agendam. nu.2.de
reg.iur.in 6.quam & refert Alex. d.§. nihil cõe.nu.
145 16.euitari poſſe. dicebat enim Dy.†violentũ poſſeſ
ſorem eſſe clandeſtino improbiorem. arg. l.ſi vẽdi-
dero.§.cum raptor.de furtis, & l.4. Vis eius. C.de
proba.iuſta ergo ratione acrius uiolentus poſſeſſor
clandeſtino puniri debet,ꝙ nõ eſſet, quando uter-
que à pari procederet,ut non poſſit conuenti do-
minij exceptionem obiicere. diluitur argumẽtum
(quod & Alex.parum facere dicebat) quia par eſſe
poteſt conditio,quò ad poſſeſſionis reſtitutionem,
quæ non dicitur pœnam continere, ex quo poſſeſ-
ſio,quæ illius occupatoris non eſt,reſtituitur.qua-
re rectius mihi argumentari uiſus eſt Aemilius Fer
retus d.§.nihil cõe.nu.72.ex tex. §.recuperãdæ. in-
ſti.de interd.qui clarè affirmat, tũc interdictũ illud
concedi,cùm uis commiſſa eſt, & probatur in l.1.
§.1.de ui & ui arma, quæ ſanè ſnĩa ea coadiuuatur
146 ratione,nam ꝙ ſpoliatus † ante omnia reſtituatur,
contingit ob improbitatem ingredientis per uim,
ut probat is clarus tex.l.ſi quis ad ſe fundum. C.ad
leg.Iul.de ui,cùm ergo ſim ingreſſus rei meæ poſ-
ſeſſionem,non dicor clam poſſidere,cum de domi
nio eſt quæſtio d.l.ſi de eo.§.ulti. nec enim impro-
bus dicor,cum vim non commiſerim. adducebat
quoque in hanc ſententiam ea ratione, quia cõtra
147 eum qui † clam ingreſſus eſt rei ſuæ poſſeſſionem
datur interdictum,uti poſſidetis,l.1.in princ.& in
fin.& l.3.in princ.iuncta l.vlt.uti poſſide.& tradit
Bero.in c.item cum quis,nu.3.8. de reſtitu.ſpolia.
quod interdictum eſt retinendæ.§.retinendæ, inſt.
de interd.& eo caſu dominij exceptio obiici poteſt
l.ſi duo,in princ.ubi Bart.nu.4. uti poſſid. quod ſic
declaratur, nam cum tu ſis in poſſeſſione rei meæ,
ſi clam eam ego ingrediar, & tu cõtendas te eſſe in
poſſeſſione,cum non deſieris animo poſſidere, &
uelis in naturali retineri, nec à me turbari,licèt ego
clam uidear poſſidere, & propterea non poſſim eo
interdicto uti, attamen cum me dominum oſtẽdo
ex titulo antiquo,non dicor propriè clam poſſide-
re d.l.ſi de eo.§.ulti.cum ĩ hoc iudicio dominij ex-
ceptio agenti obſtet,ſi ergo conceditur illud inter-
dictum is non reſtituet ante omnia: etſi diceretur
cõceditur agi poſſe eo interdicto, ſed dicitur poſſe
agere ex hoc,unde ui, quo dum utitur declarat ſe
nec aio poſſidere,dico non reperiri cautũ concedi,
vnde vi,cum uis commiſſa non ſit.& interdictum,
unde ui,odioſum eſt,quare non extenditur.
Declaro cõem ſententiam tunc procedere cũ is,
qui ſe ſpoliatum prætendit, poſt ingreſſum clam
poſſeſſionem à dño,immediatè agit, tũc.n.hoc in-
terdicto agere non põt, cùm nulla uis aduerſus eũ
148 commiſſa ſit, ſecus ſi antequam agat,conetur † ad
ſuam poſſeſſionem reuerti, & is poſſeſsor nouus
cum prohibeat, nam tũc is dicitur uim ratione ci-
uilis poſſeſſionis aduerſus antiquum poſſeſſorem
commiſiſſe,ut probat tex.l.clam poſſidere.§.qui ad
nundinas,in fin.ubi glo.& omnes, de acqui.poſs.
Bellame.Deciſ.511.cùm ergo uis commiſſa ratio-
ne ciuilis dicatur,interdictũ, unde vi,antiquo poſ-
ſeſsori

ſeſſori conceditur l.1.§.deijcitur, de ui & ui arma.
Zaſius d.§.nihil cõe.nu.49.Relata quoque contro-
149 uerſia † ceſſat Papiæ ex ſtatuto 54. in ciuilibus, de
poſſeſſione uiolenta uel clandeſtina reſtituenda, ut
ex rubrica patet, & in textu, ibi, vi uel clam, utrun-
que enim caſum ui, & clam, æquiparat, ſic etiã erit
locus ſtatuto 51. in criminalibus. De pœna illius
qui vim alicui fecerit in ſua poſſeſſione; cum uerba
tex. de qualitercunque ſpoliato loquantur.
Quæro decimotertio, an concedatur hoc interdi
150 ctum aduerſus ſingularem † ſucceſſorem ? & clarũ
eſt non concedi. ut eſt clarus tex. l. cum à te. de vi &
vi arma. & affirmat glo. in c. ſæpe. & ibi Ripa, nu. 8.
de reſti. ſpol. Lanfrancus de Oria. in Rubr. de cauſa
poſſ. & propr. col. 2. uerſic. 1. concluſ. reſpondit Al-
cia. reſponſo 561. nu. 2. Robet. Maranta. De ordine
iudiciorum. 7. diſtin. iudiciorum nu. 28. qui nu. 45.
refert in Regno correctum hoc eſſe, cũ contra quẽ-
uis ad libitum agi poſſit. citari etiam ſolet tex. cap.
cum ad ſedem, de reſtit. ſpol. qui tamen nõ probat.
cum ſolùm de eo loquatur, qui ſpolium nec man-
dauit nec ratum habuit, imò præſupponit ſpolium
151 teſtibus non fuiſſe probatum. † afferri ſolet illa rõ,
quia perſonale dicitur hoc interdictum l. 1. §. pe. de
interdict. idem dicimus de actione in factum, quæ
loco interdicti datur. §. vlt. inſt. de interdict. quare
actiones perſonales, non rem, ſed perſonam ſequũ-
tur l. 1. §. ſi hæres percepto fundo ad Trebell. l. hæ-
res. C. de donat. quam rationem retulit. & Cora. in
d. §. nihil cõe. 2. parte. nu. 111. Nec aduerſatur huic
152 conclu. tex. † l. unica. C. de acqui. poſſ. cum is locum
tãtùm habeat quò ad uſucapionem & præſcriptio-
nem impediendam. §. furtiuæ. inſti. de uſucapio. ſic
declarat Cora. qui ſupra nu. 114. hodie autem eſt im
mutatum ex diſpoſitione cap. ſæpe, de reſti. ſpol. ut
infrà ſuo loco dicemus.
Declaratur ut non procedat hæc concluſio in eo
153 † ſucceſſore, qui immediatè deiecto poſſeſſore ab
eo, qui vim commiſit, poſſeſſionem adhuc vacãtem
eſt ingreſſus, etſi enim is uim non commiſerit, in
eum tñ conceditur interdictum, vnde vi, cum im-
mediatè uitiosè ſit poſſeſſionem ingreſſus: ſic intel
ligo tex. l. ſequitur. §. ſi tu vi me. ff. de vſucap. etſi ma
lè ibi glo. interpretetur, concedi contra deijcientẽ,
non contra occupantem, qua enim ratione fit, vt à
deijciente, qui non poſſidet, recuperati verè poſ-
ſeſſio poſſit? & non animaduertit glo. tex. l. ultim.
C. unde ui, probare contrarium eius ad quod addu
citur, ut ſuo loco dicemus.
154 Declaratur ſecundò non procedere † in ſubſidiũ,
cum is, qui occupauit non eſt ſoluendo, tunc enim
& iure ciuili contra ſingularem ſucceſſorem con-
ceditur remedium hoc, ſic glo. Bart. & omnes in d.
l. cum à te. & tradit Cora. d. §. nihil commune. nu-
me. 114. in fin. Ripa d. c. ſæpe, num. 8.
Declaratur tertiò non procedere cum duo ſunt
ſpoliati, ſed unus ante alterum, licèt ſolum ultimo
155 loco ſpoliatus † agat contra ſpoliatorem non is pri-
mus, attamen ſi is primus etiã probat de dominio
præfertur. ſic Bar. in l. ult. nu. 13. C. unde ui. Alex. in
additio. ad Barr. in d. l. cum à te, citant tex. l. bonafi-
des, de poſſeſſ. qua de re dicam cum Barto. in dict.
l. ultim. in quæſtio. 8. C. unde ui.
156 Declaratur tertiò quando ex † ſingulari poſſeſ-
ſore peruenit poſſeſſio in primum ſpoliatorẽ, nam
etſi is primus ſpoliator poſſideat tanquàm ſingu-
laris poſſeſſor ob titulum ab eo habitum, tamen
poteſt conueniri non ad intereſſe, ut conueniretur
aliàs, ſed ad reſtitutionem poſſeſſionis; ſic latiſſimè
Afflict. in capitu. primo. num. 22. de mili. uaſal. qui
contumax eſt, poſt Iſer. ibi.
Quæro decimoquartò utrumne concedatur hoc
157 interdictum contra † hæredem uniuerſalẽ, qui ſpo
liatori ſucceſſit? & dubium non eſt concedi inquã-
tum ad eum peruenit. ſic probat tex. clarus l. 1. §. vlt.
& l. ſi plures, de vi & vi arma. tradit Ripa in c. ſæpe.
num. 8. de reſtitu. ſpol. & eum ſequitur Neuizanus
conſi. 78. nume. 1. idem cenſuit Afflict. Deciſ. 118.
in fin. & Franciſcus de Marchis. q. 71. nu. 5. Rimin.
conſi. 428. num. 12. l. 3. Rober. Marrana. De ordine
iudiciorum. 7. diſtinct. num. 28. Anto. Mattheus in
l. naturaliter. §. nihil cõe. ampl. 40. de acquit. poſſeſ.
poſt Chaſſa. conſi. 7. nu. 52. Coraſius d. §. nihil cõe.
2. parte. nu. 117. quo loci poſt Ripam, quem nunc
retuli, reſpondet illi difficultati, quæ moueri ſolet,
hæredem ſcilicet non puniri ex delicto defuncti. to
158 to tit. † ne ex delicto defun. quæ tunc non procedit
cum quid in hæredem peruenit, ut declarant Aret.
& cæteri in l. 4. §. Cato. in 3. oppo. Bar. de verb. obl.
quo loci egregiè in terminis Herm. Detus nu. 242.
Alcia. nu. 92. & tradit Soc. Tract. fallen. regula 291.
fallẽ. 3. Corn. conſi. 314. lib. 1. Car. Moli. De diuiduis
& indiuiduis parte 2. nu. 235. & in 3. nu. 238. pro-
bat l. vnica. C. ne ex delicto defun. & in terminis no-
ſtris clariſſ. tex. in l. 3. in prin. de ui & ui arm. & do
cuit Abb. in c. cum dilectus. nu. 57. de ord. cogn. ac-
159 cedit præterea † delictum defuncti non extingui cũ
ſola infligitur pœna pecuniaria l. 3. C. ſi penden. ap
pell. l. vl. c. ſi reus uel accuſ. mor. fuerit, ubi omnes;
tex. notab. in l. Caius Seius, ubi Igneus nu. 15. ff. ad
S.C. Sylla. l. ſi pro fure. §. ult. ff. de condict. furt. Dec.
& Cagn. l. ratiões. de reg. iur. Gul. Maynerius. l. ſicuti
pœna, nu. 25. 26. de regu. iur. Ioan. Baptiſta Aſinius
in l. 1. nu. 85. ff. de religio. & ſumpt. fu. & egregiè de-
clarat Alba, conſilio. 90. vbi praxim docet proce-
dendi contra defunctum.
Extenditur primò, ut eo etiam in caſu procedat
concluſio, cùm agitur aduerſus ſucceſſorem, qui
non ſpoliatori ſucceſſit, ſed ipſemet rem poſſidẽdo
uidetur certo modo ſpoliare, exemplum: ſi pẽſionẽ
quis annuam ſoluat, & ſucceſſorem relinquat, isq;
160 neget ſoluere † cum nunquam ſoluerit, aduerſus eũ
agi poterit remedio recuperandæ, ut egregiè deci-
dit Guid. Papæ. q. 629. incip. ſupra quæſtione: non
dicam tamen hoc eſſe ex interdicto, unde ui, per ea
quæ ſcripſimus ſuprà q. 8. ubi in fi. hoc retulimus.
Limitatur primò, ut procedat, cùm in hæredem
nihil peruenit, ſed cum defuncto lis iam fuit conte
ſtata ex d. l. 1. & 2. C. ne ex delicto defun. ſic in ter-
minis affirmauit Abbas d. capit. cùm dilectus, nu-
me. 57. uerſiculo, ex quo infero.
Limitatur ſecundò non procedere de iure cano-
nico, quo conceditur actio contra hæredem, etſi ad
eum nihil peruenit, ita Abbas dicto capit. cùm di-
lectus, nume. 57. uerſi. item D. Anto. ex c. ulti. de ſe-
pult. quod intelligit Abbas eſſe potius fauore ani-
mæ defuncti, quàm iure ſtricto.
Limitatur tertiò, nõ procedere in ſucceſſore di-
gnitatis,

gnitatis, qui tenetur etiã ſi ad eum nihil peruenit,
Abbas d.c. cùm dilectus, in fin. poſt Innoc.

Quæro decimoquintò, utrumne ſpoliatus agens
hoc interdicto, ut ante omnia ſuæ poſſeſſioni reſti-
161 tuatur, uerè reſtitui debeat ante omnia, †cùm paſ-
ſus eſt litem tractari ſuper cauſa dominij, & ita ſu-
per petitorio cognoſci iure Cæſareo? non reperitur
clarè definita quæſtio iure Pontificio ex c. 1. de reſt.
ſpolia. eſt abſolutum, non reſtitui, nec eſt, qui hodie
diſſentiat. nam, ut ait Abbas in d.c. 1. tertio notab.
potuit ſpoliatus huic iuri ſuo renunciare, quòd in-
telligitur tam expreſsè, quàm tacitè, expreſsè inquã
ſi facto ſpolio cum ſpoliatore conueniat, ſe hãc ex-
ceptionem non oppoſiturum, ut ſic intelligi à cæ-
teris textum d.c. 1. ibi ſcribit Bero. nu. 20. qui Bart.
citat, ac Bald. & Innoc. is tamen Inno. ſolùm inquit
hoc contingere propter uoluntatem partium, quæ
in hoc concurrunt; ab hac ſententia non diſſentit
Ioan. Baptiſta Ferretus conſi. 95. num. 11. Lanfrãcus
Oria. in Rub. De cauſa poſſ. & propr. col. 5. uerſic. 1.
limit. Iacobinus à S. Georgio in l. ſi de ui, nume. 19.
verſ. 9. fallit. ff. de iud. Bero. tamen d.c. 1. nu. 20. am-
162 bigit non mediocriter in caſu † d.c. 1. non interue
niſſe expreſſum conſenſum, ſed tacitum tantũ, qui
in iudicio idem q expreſſus operatur, ut tradũt oẽs
in l. quæ dotis, ibi Iaſ. num. 77. & in fin. ſolu. matri.
quod in ſe uerum eſt; attamen hic tex. uerè ſecundũ
Inno. & alios intelligimus de conſenſu expreſſo, ex
ui fortè illorum verborum, conſentiente illo cõſti-
tuit ſe legitimè probaturum. quod dictum eſt ſimi-
le illi Terentiano in Hecy. Nam conſtitui cũ quodã
hoſpite me eſſe illum conuenturum, id eſt conue-
ni, expreſsè egi, & hoc uerbo ſæpe utimur i eo actu
ſeu contractu, qui de conſtituta pecunia dicitur,
quòd nil aliud eſt quam paciſci, & de ſoluendo con
uenire: erit ergo concluſio præcipua, cum expreſ-
ſus intercedit conſenſus.

Extenditur primò procedere, & eo caſu cum ta-
163 citè intercedit †conſenſus, ut cum opponitur domi
nij exceptio, & ſuper ea ſpoliato non opponente
proceditur; ſic probant oẽs, ut apud Bar. in l. ſi quis
ad ſe fundum, nu. 2. C. ad leg. Iul. de ui pub. qui ci-
tat d.c. 1. etſi dixerim. loqui de conſenſu expreſſo:
hanc quoque ſentẽtiam probat Bero. d.c. 1. nu. 20.
& ibi oẽs; iure aũt ciuili nõ probatur, ut ait Bart. qui
ſtatim ſupra citatus eam attulit rationem, nam ſi-
cut ſe habet exceptio ad actionem, ita ſe habet repli
catio ad exceptionẽ. l. 2. de exceptio. ſed ſi exceptio
non obiiciatur, actio non impeditur, eadem rõne ſi
obiiciatur exceptio, & replicatione non reſpondea
tur, exceptio illa locum habet l. qm̃ Alex. C. de adul.
& toto tit. De replica. Bar. probauit Bero. d.c. 1. nu.
21. uerum, etſi non animaduertant nec Bero. nec
cæteri, hęc fuit ratio Iacobi Butrig. quam refert Bal.
in l. ordinarij, col. fi. verſic. quid de hac quæſtio me.
C. de rei uend. Bar. aũt eſt quoque ſecutus Dec. cõſi.
84. col. ult. uerſic. nam prout dicit Bar. & Alex. d. §.
nihil cõe, nu. 31. Claud. Merme. nu. 163. Zaſius nu.
64. Boe. in ſuo ſing. de petitorio & poſſ. iudicio nu.
5. & ibi Ripa, nu. 72. Anto. Matthe. num. 39. qui &
alia plura retulit Ripa ad illud probandum multa
164 concedi parte † non opponente, quæ aliàs non con
cederentur; & plura alia ſcribunt Iaſo. in l. licet. nu.
5. uerſic. 3. fallit. C. de procura. Dec. in l. qui iuriſdi-

ctioni, in fin. de iuriſd. omn. iud. in l. non eſt nouũ,
nu. 5. 6. de regu. iur. conſi. 469. in fin. conſi. 557. nu.
13. plura ſimilia congerit egregiè Craue. noſter cõſ.
150. nu. 2. conſi. 220. nu. 5. conſil. 248. nu. 2. conſil.
272. nu. 9. & in tract. De antiq. tempo. quinta parti
cula primæ partis princ. nu. 26. 27. & præter eum
Rui. conſi. 3. nu. 10. lib. 3. Marſil. conſi. 19. nu. 7. Con
tra tamen hanc ipſam ampliationem ſenſit Bal. in
d. l. ordinarij, col. vlt. verſ. quid de hac quæſtione, ea
ratione utitur, hanc exceptionem, quòd ſpoliator
non debeat audiri in cauſa dominij antequam poſ
ſeſsionis ſit facta reſtitutio, eſſe iuris exceptionem,
quæ cum ſit notoria, ipſo iure ſpoliatorem ipſum
repellere debet: citat l. ſi de vi. de iud. uerum Bald.
argumentatio leuis eſt admodum, ut rectè animad
uertit Aretinus in d. l. naturaliter. §. nihil cõe, num.
165 10. de acq. poſſ. nam etſi, quæ † notoria iuris ſunt, à
probandi onere releuent, non tamen ab onere alle-
gandi & proponẽdi iuxta regulam l. ſi adulterium
cum inceſtu. §. idem ſi Pullioni. de adulter. & eſt gl.
in cle. appellanti, de appellat. ſcribit Barto. in l. cum
quid, num. 15. ſi certum peta. Fely. in c. 2. 3. nota. de
præſump. Alciat. tracta. præſump. regu. 2. præſump.
12. num. 33. & reſponſo. 132. in fine verſic. 2. reſpõ
deo, declarat Barba. conſi. 62. col. 2. in fin. lib. 1. con
ſil. 57. col. 6. lib. 3. Alex. l. 1. nu. 4. C. ut, quæ deſunt
aduoca. &c. & d. §. idem Pollioni. egregiè declarat
Bell. lib. 2. ſupp. iuris. cap. 6.

Extenditur ſecũdò, ut fortius etiam procedat &
166 eo caſu, quo † ſpoliatus opponeret, ſed leuiter &
ſimpliciter, q non intendit ingredi iudicium peti-
torium. nam nõ ſufficit ſimplex oppoſitio & repli-
catio, ſed eſt neceſſaria clara proteſtatio, ſic Aduoca
tos inſtruit Alex. in d. §. nihil cõe, nu. 31. uerſic. 14.
fallit; quem eſt ſecutus Crauet. cõſi. 248. nu. 5. in fi.
ubi eiuſdem ſententiæ citat Afflictum Decif. 193.
addo ipſe Capicium Neapol. Deciſio. 28. num. 1. Pa
riſ. conſi. 1. nu. 171. conſi. 107. nu. 27. conſ. 113. nu. 7.
lib. 1. conſi. 11. in fin. lib. 4. clarè hoc idem affirmat
nouiſſimè Neuizanus conſi. 79. num. 2. 6. & Natta
conſi. 289. nu. 11. 12. lib. 2. cenſeo ego animaduer-
tendum eſſe hanc ampliationem haud ſatis ueram
eſſe, quia etſi Alex. admonuerit aduocatos, ut prote
ſtentur, non tamen per modum neceſſitatis, ſed cõ
ſilij admonuit, nec relati interpretes affirmant ne-
ceſſariam omnino eſſe expreſſam proteſtationem,
ſolùm inquiũt bonum eſſe proteſtari, aliàs eſſet in
uerbis conſtituere differentiam, cum opponendo,
quod nõ intendit cauſam ſuper petitorio tractari,
nil aliud ſit q̃ proteſtari, quòd ante oĩa eſt reſtituẽ-
dus, tanquam aduerſus legis præcepta ſpoliatus.

Extenditur tertiò, ut procedat & eo caſu, cũ op-
167 ponitur, & proteſtatur, † ſed eis non obſeruatis ad
ulteriora progreditur iudex, tunc enim eſt neceſſa-
ria appellatio, ut poſt Ioan. Monachum, & Io. And.
in cap. 1. de accuſa. in 6. cenſuit Aret. in d. §. nihil cõ
mune. nu. 10. circa princ. qui huius opinionis fuiſſe
Fortunium Garziam refert, quorum ſententiã pro-
bauit Felin. in c. inter monaſterium, nu. 23. circa fi.
verſic. Tempera tamen hanc octauam, de ſenten. &
re iud. idem placuit Crauettæ conſi. 138. nu. 4. cõſ.
302. col. pen. uerſi. ſed dicet aliquis, &c. & idem no
uiſſimè in reſponſo pro Geneio, nu. 236. Illa tamẽ
prima ratio, qua Aretin. & Garzia. utũtur, eſt ſatis
leuis,

leuis, non appellando (aiunt illi) is excipiens ſuæ
exceptioni dicitur renunciaſſe, quod poteſt l. pen. C. de
pact. leuis inquam eſt, cum is iam excipiendo decla
rauerit animum proprium, ſe ea cum exceptione
uelle iudicium impedire, eſt ergo illa ratio uerior &
firmior, quia ſi actor replicauit & oppoſuit, animi
ſui non eſſe uelle petitorij iudicium aggredi. illisque
168 ſpretis cum iudex procedit ulterius † dicitur tacitè
aduerſus actorem interlocutus l. 1. C. de ord. iud. l.
à procedente, ubi Bar. C. de dila. unde hæc interlocu
toria facit ius c. cùm dilecti, de elect. hinc rectè Bar.
in d. l. à procedente, num. 3. verſi. aduerte, & nu. 4.
affirmat, tunc opus eſſe appellatione, cùm iudex op
poſita exceptione, & ea non obſtante cauſa cognita
ad vlteriora procedit, Bart. probarunt cæteri ut latè
ſcripſit Feli. in c. ſuborta. col. 4. uerſic. limita tamen
prædicta. de re ind. illis addo Barba. conſi. 45. col. pe
nul. in fin. lib. 2. Signo. uel quiſquis is eſt cõſi. 242.
nu. 12. Aret. conſi. 73. col. 2. verſi. aliquando iudex,
& conſi. 107. nu. 2. verſi. 2. caſus, Rui. conſi. 61. nu.
36. lib. 5. alia Dec. conſi. 276. num. 4. Iaſ. conſi. 105.
nu. 2. conſi. 199. in fin. lib. 1. Tiraq. latè de legibus
connubia. in glo. 5. nu. 50. & Sebaſt. Vantius tracta.
nullitatum titu. quibus modis ſententia nulla poſ
ſit reparari, nu. 9. quibus addo Soc. ſenio. conſi. 99.
col. pen. lib. 3. Pariſ. conſi. 98. num. 15. lib. 3. Chaſſa.
conſi. 68. nu. 41. & Alcia. reſponſo 409. nu. 3. qua-
re ſcitè admodum Ancha. conſi. 192. num. 4. uerſic.
170 confirmat hoc &c. dixit, † contradictionem ſine ap
pellatione leuis eſſe momenti. Hanc tamen declara
tionem ueram tunc intelligit Areti. præcitato. §. ni
hil cõe, quando re ipſa cognouiſſet iudex ſuper cau
ſa exceptionis, etſi Felin. in d. c. ſuborta. col. 4. uerſi.
limita tamen prædicta, ex ſententia Bald. & Imol.
171 imò, & eiuſdem Aretini, quem citat, affirmet, † ſuf-
ficere, ſi iudex aliquo temporis interuallo ad ulte-
riora procedat. ſatis enim ex eo conijcitur cogno-
uiſſe, quam ſententiam ueram probauit Ruin. cõſi.
117. nu. 18. lib. 5. quò fit, ut neceſſaria ſit omnibus
in caſibus appellatio. ſi verò iudex non ſit nec taci-
tè, nec expreſsè interlocutus, eſſe ad ulteriora pro-
cedendum, ſed ſolùm ſpoliatus, facta prima prote-
ſtatione ante litem conteſtatam patiatur procedi
ſuper cauſa dominij, & ita non reperiatur alia pro-
teſtatio poſt publicationem, illa prima ſufficit. ita
Afflictus in commentariis ad conſtitutiones Nea-
politanas libro primo, rubr. 24. de uiolentiis circa
poſſeſſiones, numero 63.

Extenditur quartò, ut procedat, etiam ſi eſſemus
172 in executione † iam latè ſententiæ ſuper reſtitutio-
ne ipſius poſſeſſionis. nã ſi & eo caſu patiatur ſpo-
liatus probationes ſuper dominio fieri, non leue ſi-
bi afferret detrimentum, ut nouiſſimè interrogatos
reſpondit uir conſultiſſimus Natta, conſi. 289. nu.
32. lib. 1. & eiuſdem ſententiæ citat Alexan. conſi.
77. num. 13. lib. 2. qui tamen principaliter hoc non
affirmat, ſed ad ſuæ certæ doctrinæ confirmatio-
nem hoc ſenſit. Arbitror tamen Nattæ ſententiam
ueram, cum poſſit & eo tempore ſpoliatus iuri
proprio in totum renunciare, nedum pati, ut ex-
ceptio illa opponatur.

Extenditur quintò, ut procedat, & uerum adeò
ſit, ut factis his probationibus ſuper dominio, non
173 poſſit † iudex ex officio ſupplere, & ante omnia ſpo
liatum reſtituere: ſic Beroius in c. 1. nu. 23. verſi. &
huiuſmodi, de reſti. ſpolia. quia eiuſdem opinionis
fuiſſe Butrium ſcribit, cuius rei eſt ratio, quia tunc
reſtituendus eſt ſpoliatus, cum reſtitui petit, nõ ex
mero iudicis officio, ut docet glo. in d. c. 1. Quare ſi
conſentiat ſpoliatus cognoſci ſuper dominio, non
modò petit ſe reſtitui ante omnia, ſed negare uide-
174 tur uelle reſtitui. Siquidem † iudicis officium ſoli
petenti impertitur, ut latè docet Ripa in l. 4. §. hoc
autem iudicium, nu. 15. 15. 18. ac multis ſeq. ff. de
damno infecto. quantò ergo fortius hoc caſu dicen
dum eſt, ubi non modò petitur, ſed ſpernitur. imò
(quod fortius eſt) nec in notoriis regulariter iudex
ſupplet, ut docet Alex. in l. 1. nu. 4. C. ut, quæ deſunt
aduoca. hanc tamen extenſionem intellexit præcita
tus Beroius, niſi peccati timor immineret ex tex. in
c. 1. de diuor. &c. eſt gl. in c. quia præſulatus. 1. q. 4.
cõſetunt, quæ ſumus dicturi in ea qõne, qñ conce-
datur, uel negetur reſtitutio ob animæ periculum.

Extenditur ſextò procedere, & eo caſu, quando
cauſa petitorij prius fuiſſet cœpta, & lite ſuper illa
conteſtata obicit ſpoliatus, eſſe prius cauſam ſpo-
liationis cognoſcendam. nam ex quo tũc venit per
modum exceptionis, & hæc exceptio impediens cõ
gnoſci in petitorio antequàm ſpoliatus ſit reſtitu-
tus eſt dilatoria, ante litem ſuper petitorio conteſta
tam debet opponi. Barr. d. l. naturaliter. §. nihil cõe.
nu. 24. ibi Iaſ. nu. 136. ff. de acqu. poſſ. Capicius de-
ciſ. 13. nu. 3. quos eſt nouè ſecutus Craue. in reſpõ-
ſo pro genero. nu. 237. egregiè idem cenſuit Ang. in
l. inuaſor, in fi. C. unde vi. Scio tamen rem eſſe maxi
mè dubiam cum alii plures aliter ſenſerint, ut latè
ſcripſit Ripa d. §. nihil commune. nume. 161. & ibi
Rubeus num. 312. & Io. Cota. ſecunda parte. num.
86. quibus accedit Franc. de Marchis. q. 316. num.
10. latiſſimè Didacus lib. 1. varia. reſol. c. 16. nu. 14.
& infrà alio loco fortè attingam.

Limitatur nunc primò hæc concluſio, ut ita de-
175 mum dominij exceptio † impediat ſpoliatum reſti
tui, quãdo ipſa exceptio fuit in libello legitimè de-
ducta, ac legitimè poſtmodum probata. nec enim
ſufficit ſimpliciter opponere dominij exceptionẽ,
nam ſi ſolùm opponatur, nec probetur, ſuper ſola
ipſa reſtitutione poſſeſſionis eſt pronunciandum,
ſic Dec. in l. ult. nu. 21. in fin. C. de edict. diui Adria.
tollen. & conſi. 84. col. ult. uerſic. nec obſtat quod,
Neoizanus conſi. 79. nu. 9. uerſi. 3. reſpondetur hu-
176 ius ſententiæ citatur tantùm † Bald. in l. poſt ſentẽ-
tiam. col. 1. verſi. venio ad 2. C. de ſenten. & interloc.
om. iud. qui loquitur in interdicto retinendæ, uti
poſſidetis. Quare in interdicto recuperandæ nõ cre
do hanc declarationem abſolutè ueram. nam etſi
in libello non fuerit deducta, & ſuper ea lis conte-
ſtata, attamen ſufficit in proſecutione cauſæ eſſe ſu
177 per ea cognitam. Solent enim proſecuta † maximè
obſeruari, ut his in terminis conſuluit Pariſ. conſi.
112. nu. 55. lib. 1. quo loci cõem teſtatur, eum eſt no
uiſſimè ſecutus Rolan. à Valle conſi. 79. nu. 37. nũ
ergo noſtro caſu procedit Bal. ſententia, quòd & ex
eo demonſtratur, cum non poſſit reus conuentus
in libello, qui ab actore dari debet, hanc dominij
exceptionem deducere, niſi intelligamus libellum
pro prima ipſius conuenti reſponſione, uel eo caſu
cum ipſemet actor ſpoliatus in ſuo libello utrãque

causam

cauſam deducit, ut in eo caſu conſuluit Neuizanus
d.conſi.79, num.9. quod ſanè viri ſalui eſſet. Quare
Pariſ.conſi.109.nume.29.lib.1.affirmat, ſufficere,
conuictum probare eam exceptionem, dum inquit
178 non ſufficere, ſi quid allegetur, & nō probetur iux-
ta glo.l.1.in prin.in uerb.dicatur.ff.ſi quadrup.pau
pe.feciſſe dicatur, quam ut notabilem ſunt ſecuti
omnes, ut apud Alex.in l.ſi præſens.de ope.no.nūc.
latè Ripa in l.admonendi.num.21.de iureiuran.&
præter eum Cur.ſen.conſi.67.col.18, in fi. Cur.Iu.
in l.ſi certis annis.nu.21, C.de pact. Pariſ.conſi.10,
nu.33.lib.2.latè Marſil.ſing.570. Aduertas, & c.in-
telligerem ipſe præter alios, veram hāc declaratio-
nem, cum ſola dominij exceptio eſt oppoſita, & al-
legata, nulla deinde ſubſecuta ad probandum dila-
tione. non enim tunc ſuper deducta exceptione pro-
nunciandum erit diffinitiuè, ſed abſolutoriè ab or-
179 dine iudicij, ſecus cum † ad probandam exceptio-
nem conceſſa fuit dilatio. nam etſi tūc non fuit per
excipientem, quid probatum, contra eum tñ diffi-
nitiuè eſt pronunciandum, iuxta doctrinam glo.in
Authen. Qui ſemel.in verbo.locū.C.quō & qñ iud.
& ſcribit Iaſ.in l.qui accuſare.nu.6. & ibidem Dec.
num.17.C.de eden.egregiè Marſilius ſing.169. No
tat latè Didacus Couarr.Hiſp.lib.1.variarum reſo-
lut.c.1.nu.8.& Neuiza.conſi.19.num.15.

Limita ſecundò non procedere, quādo dominij
180 cauſa & † exceptio deducuntur ad colorandū poſ-
ſeſſorium, ſic clarè in terminis noſtris conſuluit Ne
uizanus conſi.79.num.9. qui huius ſententiæ citat
Dec.in l.vlt.num.32. C.de edicto diui Adria.tollē.
qui in ſimili ſolum affirmat, licere coram laico co-
gnoſcente de cauſa poſſeſſionis rei eccleſiaſticæ, de-
ducere dominium ad corroborandum poſſeſſoriū,
non tamen quò ad terminos noſtros hoc affirmat,
nec leuis eſt inter utrunque caſum differentia, ut re
ipſa ſtatim oſtēdam. Citat & Dec.in c.licèt cauſam,
col.8.de proba. qui loquitur in interdicto, uti poſſi
detis, in quo, cum eſt dubiū, quis eſt qui poſſideat,
fertur pro eo ſentētia, qui titulum probauit, ut de-
clarat Barto.in l.ſi duo.nume.2. ff.uti poſſide. citat
demum Neuizanus Calcaneum conſi.82.col.2.nu.
2. qui ſe ipſum non declarat, an loquatur in inter-
dicto retinendæ, cum citet Calca.Bald. in l.ordina-
rij.col.pen.uerſic.ſed iuxta prædicta.C.de rei vend.
qui loquitur in interdicto retinēdæ, quam difficul-
tatem animaduertens fortè ipſe Neuizanus d.cōſi.
79.nu.32. idem eſſe dixit in hoc recuperandæ in-
terdicto, quod in retinendæ, cum in ipſo recuperā-
dæ cauſa dominij tractatur: citat huius ſententiæ
Alex.in l.rem quæ nobis, in fi.de acq.poſſ. & in cō-
ſil.76.in fin.& conſi.128.col.3.lib.2. uerùm Alex.
loquitur, non quando ſolum ad colorandum poſ-
ſeſſorium cauſa dominij tractatur, ſed quando etiā
de dominio ipſo diſputatur, & ſuper eo ferenda eſt
ſententia, quod non contingit in caſu noſtro. Pro
Neuizani tamen ſentētia, doctrina Bal. eſſe uidetur
in l.unica.col.pen.uerſic.quæro, quid ſi in poſſeſſo
rio reus.C.de momenta.poſſeſ.fuer.appel. dum in-
181 quit; † iudicem teneri admittere exceptionē reſpi-
cientem dominium in remedio recuperandæ: etſi
non admittat appellari poſſe ſuperiorem, quam do
ctrinam intellexit conſil.Neapol. ut refert Afflictus
Deciſ.7. cum exceptio deducitur, & ſuper ea exce-
ptione capitula facta coadiuuant poſſeſſorium, &
ſolùm contenditur ſuper admiſſione capitulorū,
an ſint pertinentia, uel non, & eſſe pertinentia affir
182 mant, † cum aliquid cauſæ conferant, iuxta cōem
omnium ſententiam, ut apud Iaſo.in l.ſi duo.§.idē
Iulia.num.12.de iureiuran.Dec.conſi.84.& conſi.
517.nu.2.Ripa in l.1.num.41.ſi certum peta.& in
noſtris terminis Alcia.reſponſo.387. nu.4. qui lo-
quitur in caſu è contra, quando ſcilicet cauſa eſt in
petitorio, & capitula fiūt ſuper poſſeſſorio, ſubdit
tamen Afflict.cauſam dominij in fine litis diſputa
ri, an in ea ferenda ſententia ſit. Contrariam itaque
ſententiam aduerſus Baldum Afflictum, & Neui-
zanum probauit Hubertinus Zuchardus uir admo
dum in noſtris legibus eruditus, is inquam in l.vlt.
nu.164.C.de edicto diui Adr.tollen.& cum eo, etſi
ſubobſcurè aliquantulum, ſenſiſſe uidetur Brunus
conſi.21.num.9. horum ſententiam ueriorem cre-
do. Nam ſiue ſpoliatum conſideremus, ſiue ſpolia-
torem, ſemper Bald.& Afflict.ſententia non poteſt
procedere. Conſiderato enim ſpoliato, uerū eſſe nō
poteſt. Primò, quia, ut ſubtiliter dicebat Brunus d.
183 num.9.in fine, ex quo † non eſt in poſſeſſione non
poteſt dicere ſe uelle colorare poſſeſſorium, ac il-
lud ex cauſa hac dominij uelle iuſtificare, cum non
entis nullæ ſint qualitates l.eius, qui.ff.ſi cert.peta.
quare tunc potius petitorij, ac poſſeſſorij cumula-
tio diceretur. Secundò conſidero hoc non poſſe ca-
dere in ſpoliatū, cui utile nullo uidetur modo de-
ducere cauſam dominij, quia, ut ſpoliatus ex ſola
poſſeſſione eſt omnino reſtituendus, cum & prædo
reſtituatur, ut ſupra diximus q.12. ſic pariter ſi cōſi
deramus ſpoliatoris perſonam, nam cū is ante om
nia reſtituere teneatur d.c.in literis.de reſti.ſpol. nō
184 poteſt aliquo modo uitioſam † colorare, & iuſtifi-
care l.vlt.C.qui leg.hab.perſo.ſta.in iud. quam ſic
citat Zuchardus, in d.l.vlt.nume.164. C.de edicto
diui Adria.tollen. quo loci affirmauit Afflictū ma-
185 le † ſentire, & rectè, mea ſententia, cum & hoc caſu
c.impertinentia cenſeantur, ut ſcribit Bar.ad quem
nemo animaduertit in d.l.ult.nume.5.in fin.C.qui
leg.habe.perſo.ſtan.in iud.& Bart.ſe ipſum citat.in
l.ult.num.11.C.unde ui. Cùm hæc (lector beneuo
le) ſcripſiſſem, iamq; in Monteregali Pedemōtium
ac deinde Brixiæ impreſſa eſſent hæc ipſa commen
taria, euenit fortè fortuna, ut in acerrima diſputa-
tione, cui & ego ſpectator aderam, noua ſub incu-
de (quòd aiunt) noſtra hæc ac prius aliorum, Bru-
ni præſertim Zuchardiq; declaratio reuocaretur,
qua potui diligentia memoriæ commendaui, quæ
hinc inde adducta fuerunt, tum præſertim, quæ vnus
eorum conſultiſſimus, ſimul ac acutiſſimus alter
186 Papiienſis † Vincentius ſtella Brixienſis in mediū,
ut Bruni & Zuchardi ſententiam tueretur, attulit,
uolui itaque hæc in hac editione tertia ad commu
nem ſtudioſorum utilitatem in lucem prodire. is
ergo uir celebris, qui Bruni, Zuchardi, ac noſtram
oppugnabat ſententiam, ſimulq; Afflicti & Neui-
zani opinionem tuebatur, recenſebat alios quam-
plures, quorum nos rationem in noſtris commen-
tariis non habuimus, ſecutos fuiſſe illam Afflicti
opinionem. atque ita referebat Decium conſil.84.
col.2.in fine. Ripam, in c.ſæpe, num.28. de reſtitu.
ſpol. Capicium Deciſio.77.in fin. Pariſiū cōſi.107.
num.3.

num. 3.lib. 1. conſi. 60.nu.7. lib.3. & conſi. 31. nu.
55.lib.4.& Tiraquell.Tracta.le mort à ſaiſit le viu.
6.parte.5.declaratione.num.13.imò ex antiquis in
hanc opinionem referebat Specul. in tit.de teſte.§.
nunc videndum,col.3.uerſi.ſed quæro,pone.Bald.
in l.ult.C.qui leg.perſo.hab.ſtan.io iud.in l.ordina
rij.num.10.C.de rei uend.& in l.vnica. C.ſi de mo
ment. poſſeſſ. quin huius opinionis fuiſſe uidetur
glo.clemen.1.in glo.vlti.in fine,de cau.poſſ.& pro-
prie.Contra verò fulgentiſſima illa ſtella Bruni Zu
chardi,hãc noſtram ſentẽtiam, cum relatis à nobis
rationibus defenderet, alios plures, antiquos præ-
ſertim,nobiſcum ſentire dicebat.atque ita Bartolũ,
187 Baldum, Angelum, Salycetum & alios † in l.vnic.
C.ſi de momen.poſſeſſ.ſuer. appellat. citabat. nam
188 dum ij ſcribunt,interdictum,†vti poſſidetis,quod
retinendæ poſſeſſionis eſt, ab interdicto, unde ui,
quod recuperandæ dicitur,ita diſtare, ut in interdi
cto,uti poſſidetis,cauſa dominij aliqua deduci poſ
ſit,ꝙ tamen in interdicto, unde ui, non cõceditur,
intelligitur ad poſſeſſionem colorandam,cum cla-
rum ſit ob id in illo interdicto,uti poſſidetis,domi
nij cauſam deduci.ex recentioribus poſtmodũ refe
rebat Fran.de Marchis.q.565.nu.3. Cuius deciſio-
nes ſupremi conſilij Delphinatus quanti faciendæ
189 ſint ignorat nemo,illas uim † legis habere in regio-
ne illa ſcriptum reliquit Guido Papæ qõ. 50. & aliæ
ſunt apud Neuiz.lib.5.Syluæ nuptia.nu.62.afferre-
bat quoque huius ſententiæ fuiſſe Petrum de Bene
intendis in illius deciſionibus concluſ.53. In certa
cauſa; qui ſanè Petrus tunc in ampliſs.Illuſtriſſimi,
atque Excellentiſſimi Ducis Ferrariæ Conſilio Iuſti
tiæ ſedebat conſiliarius ; illius ergo auctoritatem
quanti facerẽ debeant acerrimi cauſarum patroni
Ferrarienſes ipſi dicant.reſpondebat poſtmodũ cõ-
trariis doctorum auctoritatibus, illas.ſ.eſſe admo-
dum numero ac pondere impares . quin & rectè,
190 mea quidem ſententia dicebat,†Decium d.cõſ.84.
loqui in remedio adipiſcendæ poſſeſſionis ex l.vlt.
C.de edicto diui Adria.tollen. imò eo loci ambigit
Decius,an rectè capitula forent admiſſa , quorum
admiſſio ab eodem iudice reuocari deinde potuit,
Ripam verò in eo c.ſæpe. num.18. verſ.etſi dixeris,
191 per†tranſennam ſolùm argumentando loqui , nec
principaliter dubitationem hãc enucleare, quo fit,
ut ſolidum fundamentum in illius aſſertione con-
ſtitui non poſſit, ut ſcriptum reliquit Alcia. lib.4.
192 Parer.c.7.Antonium†Capicium d.deciſ.77. in fin.
dicebat loqui in actore petente ſe reſtitui ad quaſi
193 poſſeſſionem cuiuſdam † officij , quod cum quaſi
poſſideri ſine ſuperioris licentia non poſſet , ut de
re eccleſiaſtica,& de re feudali dicimus, ſic eã ſuam
quaſi poſſeſſionem actor iuſtificare debuit. quæ ſa-
nè iuſtificatio ex ſimplici tituli productione fit, ut
latius diximus infrà in Remedio 15.nu.463. dice-
194 bat pariter is uir celeberrimus † Pariſium d.conſil.
107.num.3.lib.1.loqui in ipſo actore,qui poteſt, ſi
vult deducere titulum ad iuſtificandum ſuã poſſeſ-
ſionem,etſi id facere neceſſe minimè habeat, nam
& is,omiſſo poſſeſſorio iudicio, petitorio agere po
teſt.c.1.de reſti.ſpol.id quod reo, ſirq; ſpoliatori nõ
licet,quando quidem, quod cauſa dominij deduci
in hoc remedio non poſſit , ad ſpoliati fauorem in-
troductum eſt,cui fauori renũciare is ſpoliatus po-
teſt,tamen illi detrimẽtum , ex ſua tituli deductio-
ne,afferre reus non poſſit.nec hoc caſu,ob maximã
diuerſitatis rationem,licet reo,quod actori conceſ
195 ſum extat.†Pariſium verò in d.conſi.60.nu.7.lib.3.
intelligebat loqui in remedio adipiſcendæ,atq; ita
ibi in hanc ſentẽtiam allegaſſe Dec. d.conſi.84. vna
tantùm Pariſij auctoritas in d.conſi.51. nu. 55. lib.
4.cui tamen ita ſatisfaciebat,illum ſimpliciter ſecu
tum fuiſſe Afflictum d.deciſ.7.& Dec. d.conſil.84.
quem aliter in iam citato conſi.60.num.7.intellige
bat,atque ob id Pariſium hac iure non ſatis nouiſſe
rei ueritatem,poſteaquam delectum nõ habuit eo-
rum,quæ à Doctoribus ſcripta ſunt. Tiraquel.in d.
Tract.le mort à ſaiſit,le viu. loqui contendebat, &
rectè in adipiſcendæ interdicto cum Iacob.Butrig.
in l.incerti.C.de interdict.& Bald. in l.ordinarij.C.
de rei uend.ita loquentes alleget.ſic Spec.in titu.de
teſte.unà cum Franciſco de Marchis.d.qõ.565.nu.
3.intelligebat loqui in interdicto retinẽdæ , in quo
196 etiam Bal.ſecũdũ eos loquitur.glo.†verò d.clem.de
cauſa poſſ.& propr. loquitur cũ natura cauſæ fert,
ut poſſeſſoriũ ex titulo poſſit iuſtificari. atq; ita de-
fendit Bruni,Zuchardi,ac noſtra hac re declaratio.

Hanc declarationem ex recentioribus aliqui viri
celeberrimi, ita intelligebant , ut ſolùm procedat,
quò ad illam poſſeſſionem nouam, quam is ſpolia
tor,ob violentiæ uitium,colorare non poteſt, at ſe-
197 cus ſi † antiquam poſſeſſionem,quam penes ſe an-
te tempus allegati ſpolij habuiſſe allegat , is ſpolia-
tor colorare uellet.illam verè poſſe colorare illi ſen
tiebant,ea ratione adducebantur,quia in illa ceſſa-
re uidetur ratio illa Bruni & Zuchardi,ideo colora
re non poſſe,quia uitioſa colorari , ac iuſtificari nõ
poteſt.ceſſare inquam uidetur hæc ratio in poſſeſ-
ſione illa antiqua,in qua uitium uiolentiæ non re-
198 peritur.ceſſante ergo ſpoliatoris odio,†ceſſat & ꝓ-
hibitio colorãdi iuxta regulam.l.adigere. §. quam-
uis.de iure patro.& in prohibitione eſt text.in l.1.
& ibi Bald.C.ſi Rector prouinc.& latè apud Tira-
quel.Tract.quod ceſſa.cauſa ceſſet effectus.parte 1.
num.212. Cõfirmari poſſe uidetur hæc declaratio,
quia ſi concedunt noſtri interpretes relati à Boerio
q.238.col.3.uerſic.primo fallit.quẽ in ſpecie eſt ſe-
cutus Anto.Mattheus,in l.naturaliter. §. nihil cõe,
fallent.28.nu.63.de acq.poſſ. & cum illis uiſus eſt
ſentire Decius conſi.62.col.2. aiunt iſti, licere reo
199 †conuento allegare ſe ante diem ſpolij,& eo tempo
re,quo factum ſpolium ab actore allegatur,poſſe-
diſſe,atque ex eo actorem excludere, eoque in caſu
dominium cum illa ſua antiquiori poſſeſſione ſi-
mul deducere, & probare,quantò fortius hoc no-
ſtro caſu,ubi de ſola illa antiqua poſſeſſione colo-
randa agitur , quandoquidem facilius admittitur
200 †coloratio,quàm ipſa principalis probatio.ita ſen-
ſit Bellame.Deciſ.455.& ſenſit Bar.in l.certi condi
ctio.§.1.ſi certum peta.Roma.ſingu.199.Verunta-
men ſubtilis hæc declaratio nũquam mihi uiſa eſt
uera,quam nec illi clariſſimo ſtellæ placuiſſe cre-
do.vt ergo rei ueritas eluceſcat eſt,quòd diligẽs le-
201 ctor animaduertas, ꝙ aut†actor iſte ſpoliatus pro-
bat ſuam poſſeſſionem,& ſpolium,aut non.ſi pro-
bat,nõ eſt dubium ipſius ſpoliatoris poſſeſſionem
uitioſam eſſe,& ob id omnino reſtituendam , non
ergo colorare eam licet,cum color is nihil tribuat.

nam

nã etſi predo eſſet actor iſte, reſtituẽdus tamen ad-
huc eſſet. ut iã diximus ſupra. q. 11. Aut nõ probat
is ſpoliatus, tũc etiã fruſtra ſuam poſſeſſionẽ colo-
rare reus contendit, cum abſoluendus ſit l. qui ac-
cuſare. C. de eden. cap. cũ eccleſia ſutrina. de cauſa
poſſeſſ. & propr. accedit præterea quòd doctores
omnes, qui hac de re loquuntur, & negant, aduer-
ſus hoc interdicto agentẽ nõ licere cauſam dominij
etiã ad colorãdũ deducere, loquũtur de poſſeſſione
ante ſpolium, nõ de poſteriori. id ex eo demonſtra-
202 tur, quod relati† omnes in d. l. momentaneæ. C. qui
leg. perſo. & alibi etiam, in interdicto retinendæ af-
firmant, titulum ad colorandũ. ſ. (nec enim, ut ſu-
per dominio pronuntietur recipitur) admitti, id-
que ſuper poſſeſſione antiqua, ante turbationẽ. ſ. &
eo tempore, ut ſcriptũ reliquit Bar. in l. ſi duo. ff. uti
poſſide. omnes in c. licèt cauſam de proba. & tamẽ
hoc non procedere in interdicto recuperandæ tra-
dunt. non ergo ſolùm negant Doctores, non licere
titulum deducere ad colorandum poſſeſſionem no
uam, cum fruſtra id dubio procul ſit, uerũ etiam nõ
licere colorare antiquam. Nec eſt, quod huic ratio-
ni quis obijciat, imò Doctores, ex ratione qua vtun
tur, ſolũ loqui de coloratione poſſeſſionis poſt ſpo-
lium. vtuntur. n. ea ratione, quia vitioſa poſſeſſio
colorari nõ põt. loquũtur ergo de poſſeſſione uitio-
ſa, id quod in antiqua non poſſet verificari, etſi er-
go ſimpliciter negare uideantur Doctores colora-
203 tionẽ admittẽdã nõ eſſe, attamẽ † ratio ſpecialis di-
ctũ reſtringere ſolet. l. cũ pater. §. dulciſſimis. de leg.
2. Anch. conſ. 398. col. 1. Aretçon. 161. col. 5. uerſ.
hoc præmiſ. late Cra. cõſ. 245. nu. 2. idẽ in reſponſo
pro Genero. nu. 416. id qđ & in ratione tacita pro-
cedit. l. milites agrũ. ff. de re mil. gl. & Bald. in l. quã-
nis. C. de fideicom. Decius in c. ſuggeſtũ. 2. notab. de
appell. & conſ. 331. nu. 7. & Crau. d. reſpõſo pro Ge
204 nero. nu. 418. accidit etiã quod hæc Doctorũ† ratio
eorum mentẽ declarat, quod eſt propriũ rationis. l.
cum mulier. vbi Alex. ff. ſol. mat. l. ſcire oportet. §.
oportet. de excuſa. tuto. Cra. conſi. 143. num. 4. ſub-
tilis hæc argumentatio dilui poteſt, ſi conſiderabi-
mus, quòd & ſi ratio illa uitioſæ poſſeſſionis reſpi-
cere eam ſolam poſſeſſionẽ nouã videatur, attamen
aliæ adſunt rationes, quæ in alio caſu locum habẽt,
205 vt ſupra retuli, quamobrem & ſi una † rationũ ceſ-
ſet, ſi modo una ſuperſit, locum diſpoſitioni adhuc
eſſe intelligimus ex. §. affinitatis. inſt. de nup. & do-
cuit Ripa. in l. 1. nu. 125. ff. ſoluto matr. Præterea ra
tio illa locũ habere etiam dicitur in poſſeſſione an-
tiqua, quæ uitium quoddam à ſpoliatione ſubſecu
ta contrahit. præſupponamus, (ut iam attigimus)
ſpoliatum probare ſe ſpoliatum, illa antiqua poſſeſ
ſio nihil ſpoliatori tribuet, cum eam perdidiſſe cõ-
ſtet, cũ omni caſu ultimum ſpolium eſſet purgan-
dum. ſi ergo ad eam antiquam colorãdam admitte-
retur is ſpoliator, daretur illi facultas ſuam uiolẽtiã
tegendi. Secundo locò quod antiqua poſſeſſio colo
206 rari non poſſit ex eo demonſtratur, quia† coloratio
tunc demum fieri debet, cum deducenti prodeſſe
poteſt, ut puta in interdicto retinendæ coloratio ſu
per poſſeſſione, quæ tempore litis conteſtatę & tur
bationes apud turbatũ erat, deducitur. ſic hoc caſu,
ut proſit coloratio omni caſu debet deduci ſup poſ-
ſeſſione, quę ad cũ tpe ſpolij ſpectabat. nam de anti-
quiori nõ eſt diſputatio, cũ actori ſufficiat probare
ſe tempore illo ſpoliationis poſſediſſe. Nec dicatur
207 prodeſſe poſſe eo, quia, ſi probet † antiqua illa poſ-
ſeſſio continuata præſumeretur etiam tẽpore alle-
gati ſpolij. l. ſiue poſſidetis. C. de probat. & diximus
infra in Remedio. 15. nu. 387. quia reſpõdetur, fru-
ſtra hic agi de præſumptione iſta, poſteaquã præſup
ponimus ſpoliatũ probare ſe ſpolij tempore poſſe-
diſſe, id quod ſi nõ probabit fruſtra contendit reus
colorare, quia in caſu abſolutionis eſt d. l. qui accu-
ſare. Nõ eſt pariter quod dicatur, hanc colorationẽ
eſſe admodum utilem, futuro euẽtu inſpecto. nam
ſi eueniret quòd pares eſſet partium probationes, is
obtineret, qui poſſeſſionem magis iuſtificatam ha-
beret, vt in interdicto retinẽdæ. l. ſi duo. ff. uti poſſi-
de. vbi Bar. huic ergo futuro euẽtui conſulendum
208 fuit, † cum utilitas ex eo ſpectari ſolet. l. aliquãdo.
§. ult. ad. S. C. Velleia. l. 1. §. qui ſemel. ff. de ſucceſſo.
edicto. nam reſpondetur etiam hoc euentu inſpe-
cto inutilem fore colorationem, ſi quidẽ ſpoliatus
209 nõ dubiam de ſua poſſeſſione probationẽ, † ſed cla-
ram & manifeſtam afferre debet, cum probatio du
bia non releuet. l. neque natales. C. de proba. l. non
hoc. C. unde legit. cap. in præſentia. de probat. cum
ſexcentis ſimilibus, quę afferri poſſent. nec dubiam
ſuam de poſſeſſione probationem adiuuaret titu-
lus, ſicq; hæc coloratio, cum non dominij cauſa, ſed
poſſeſſionis reſtitutionis commodum ſpoliato tri-
* buat.* & l. ſi duo. procedit in interdicto retinendę,
quod diuerſam habet naturã à noſtro. Tertio non
licere hanc colorationem deducere demonſtratur.
210 forma† petitionis actoris quantum ad procedendi
modum ſpectanda eſt. l. pen. §. ult. vbi Caſtr. & cæ-
teri. ff. de iuriſd. om. iud. l. 2. ff. ſi quis in ius uoca. nõ
ierit. Cum ergo ab actore ſpolij actio propoſita fue-
rit, erit etiam ſuper ſpolio. ut natura cauſæ fert pro-
cedendum, atq; ita omnis dominij exceptio etiam
ad colorãdũ reijcienda, alioqui ſpoliatus illico, ſine
cũctatione ſuæ poſſeſſioni, quòd non ſemel lex iu-
bet, nõ reſtitueretur. Nec eſt quod huic argumenta
tioni reſpondeatur, formã petitionis hic non altera
ri, ſi cõtraria & antiquior poſſeſſio deducatur, quia
hoc quidẽ cõceditur, ſed illud negatur, ſuper anti-
quiori illa poſſeſſione allegata licere dominij cau-
ſam quouis modo deducere, ut infra. q. 52. fuſius
dicemus. licèt ergo ſpolij qualitas negari poſſit, nõ
tamẽ ſequitur ſuper illa negatione licere quid dedu
cere, quod nõ ſit ex natura actionis ac cauſæ illius
negatæ qualitatis, quoniam extra propoſitã diſce-
ptationẽ negari cõtingeret. Nõ eſt pariter qđ reſpõ
211 deatur ſecũdo loco, nõ eſſe† differendum aſſertioni
actoris, cũ reus cõtrariũ eius, qđ actor deducit, oſtẽ
dere uult. ut declarat Decius. in d. l. pen. §. vlt. ff. de
iuriſd. om. iud. ut hic, dum contrariam poſſeſſio-
nẽ ſpoliator contra ſpoliatum probare uult, atque
ita illã colorare. nam reſpondetur, poſſe quidẽ poſ-
ſeſſionem deducere, ſed non colorare, quia à natu-
ra propoſiti interdicti longè diſtat. nec enim eò ten
dit argomentatio, ut cogatur reus fidem aſſertioni
actoris præſtare, cõcedendo eum illo tẽpore poſſe-
diſſe; non. n. ſpoliatus in probando ſpolio ſuaq; poſ
ſeſſione eſt priuilegiatus, ſed tunc demũ cũ de ſpo-
lio cõſtat. ita Decius cap. cõſultationibus, 3. notab.
de offi. deleg. non ergo mirum ſi reus, eum poſſe-

diſſe negare poteſt, illud tantùm hic dicitur, non li-
cere poſtmodum ipſi reo dominij cauſam etiam ad
colorandum deducere, contra naturam cauſæ. at-
que ita non læditur, aliquo uè incommodo affici-
citur reus. iuxta. d. l. pen. §. ult. de iuriſd. om. iud.
Quarto locũ eſſe nõ poſſe huic colorationi ea ratio-
211 ne oſtendi ſic poteſt. quod imò maior ſit ratio† reij-
ciendi in hoc interdicto colorationem, quàm ip-
ſam dominij veram probationem. nam ſi dominiũ
probetur, ſaltem ferri ſuper eo ſententia poteſt. at-
que ita fruſtra lis non tractatur; ſed aliter euenit in
ſola coloratione, ob quam ſolum actor, & reus im-
penſis fatigantur, & tamen dominij cauſa non diſ-
finitur. Nec dicatur, actorem minus incõmodi ſer-
re, cum reus ſolùm ad colorandum, quàm ad perfe
ctam probationem titulum deducit, quandoquidẽ
color ipſi reo nihil prodeſt, ſi actor ſuam poſſeſſio-
nem tempore ſpolij probet. quod nõ contingit, quã
do perfecta tituli probatio admitteretur. tũc enim
ſuper dominio pronuntiatur, & actori obſtat illa
exceptio, dolo facis. cap. cum eccleſia, cap. cum dile
ctus. de cauſa poſſeſſio. & proprie. Oldra. conſ. 274.
In cauſa, quæ uertitur. Reſpondetur, actoris incom
modum non conſiderari ex eo quod ſua poſſeſſio,
& ius ſuum lædatur. Cum ob id fruſtra reus colo-
rem deducit. ſed dico conſiderari actoris incom-
modum ob ſuperfluas impenſas, & temporis diu-
turnitatem, quas illi parat reus, dum fruſtra poſſeſ-
ſeſſionẽ ſuã colorare ſtudet. Minus dicẽdũ eſt, acto-
rem ſua culpa damnũ hoc ſibi parere, cũ & ei liceat
aduerſus reum de dominio excipientem, de eodẽ
213 dominio replicare. à ſua enim pendet† cumulatio-
nis petitorij ac poſſeſſorij poteſtas. ut ſcribunt om-
nes. in d. §. nihil commune. damnum ergo quod
quis ſua culpa ſentit, alteri adſcribere non poteſt
cap. damnum, cum cæteris ſimilibus. de reg. iur. in
6. Hæc conſideratio leuis admodum eſt, quando-
quidem ſi illa procederet, eadem ratione dicen-
dũ omnino eſſet, licere reo deducere abſolute do-
minij exceptionẽ contra agentem hoc interdicto re
cuperandæ, quòd iniquum & abſurdum eſſe clare
conſtat. nec æquitate aliqua reus tunc uititur, iux-
ta. l. qui æquitate. ff. de except. doli. ubi glo. Bar. in l.
214 1. ff. de vacatio. mune. quippe qui ea† æquitate uult
niti, quæ legibus aduerſatur, ut apud omnes in l.
placuit. C. de iudicijs. in ea opinione itaq; perſiſto,
non licere cauſam, dominij deducere ad coloran-
dum poſſeſſionem illam antiquam, quã ſpoliatus
ſe ante tempus allegati ſpolij habuiſſe allegat.

215 Quæro. 16. an ſpoliatus † tunc reſtituatur, cum
per confeſſionem conſtat de veritate dominij ad
commodum ſpoliatoris? & non eſſe reſtituendum
216 affirmare uidetur Abbas in cap. 1. in 4. notab. † de
reſtitu. ſpoliato. his verbis. Nota quod ſi per teſtes
admiſſos conſtat pro reo de iure proprietatis, dene
gatur reſtitutio. Idem ſi conſtat per confeſſionem
ipſius rei: quæ ſanè ultima uerba ſubobſcura ſunt
& corrupta fortè, vt rectè aduertit Beroius. in d. c. 1.
nu. 27. de reſtitu. ſpolia. ſic etenim apud Abba. eſt le
gendũ. Idem ſi conſtat per confeſſionem de domi-
nio ipſius rei, ut ſit ſenſus, ſi conſtat de dominio
ipſius ſpoliatoris per confeſſionem ipſius ſpoliati,
quod affirmauit & Innoc. in cap. cõſtitutus de filijs
præsbyter. Rota in nouis Deciſ. titu. de reſtitutio.
ſpol. Deciſ. 16. 17. 19. qui ſic in beneficialibus affir-
mat Caſtren. cõſ. 254. col. 2. verſ. ſuper. 3. circa med.
lib. 1. Corſet. trac. Fallen. regula quòd ſpoliatus re-
ſtitua. ante omnia. Fallent. 34. Bella cõſ. 3. in 5. du-
bio circa fi. Fely. conſ. 37. nu. 4. Iacobinus à S. Geor-
gio in l. ſi de ui. nu. 19. uerſ. 15. fallit de Iud. Alex. in
l. naturaliter. §. nihil cõmune nu. 27. verſ. 10. fallit.
de acquit. poſſeſſ. & ibi Zaſius. nu. 51. & Antonius
Mattheus nu. 49. & nu. 50. Ferretus cõſ. 4. nu. 5. Frã.
de Marchis. q. 316. nu. 11. cuius cõcluſionis uera ra
217 tio illa eſt, quia confeſſio eſt † probatio probata, ac
aliarũ uerior & potẽtior. l. ulti. C. de fideicõ in l. Ge-
neraliter. §. etſi, quidẽ. C. de reb. cre. in l. Generaliter.
C. de nõ nu. pec. & tradit Grammaticus Neap. De-
ciſ. 36. nu. 66. Soc. Iun. conſi. 39. num. 18. lib. 2. imò
218 † cõfeſſio dicitur maior quouis publico inſtrumẽ-
to, vt poſt Bal. conſuluit. Crau. conſi. 61. nu. 3. conſi.
171. nu. 4. Zaſius. conſ. 1. nu. 4. 5. lib. Si ergo, quãdo
conſtat de non iure ſpoliati per inſtrumenta, dene-
gatur reſtitutio, quanto fortius hoc caſu? imò con-
219 feſſio & eo caſu admittitur, † cum cæteræ probatio
nes excepta ſcriptura reijciuntur, ut docet Deci. in
l. cum te. 2. in 4. notabi. C. de tranſ. imò Iaſ. in d. l. cũ
te. nu. 5. dicebat, ob uim confeſſionis, ſententiam
poſſe ferri ſuper inordinato proceſſu; quam do-
ctrinam dixit ſingularem Marſil. ſingu. 201. & ad-
220 mitti † probationem per confeſſionem etiam con-
tra rem iudicatam, quod probauit & Cur. Iun. cõſ.
221 17. num. 12. qui conſ. 53. nu. 2. inquit † confeſſionẽ
admitti contra præſumptionẽ iuris & de iure. om-
nes in Rubr. extra de probatio. Alcia. tracta. præſum
ptio. in præludijs. in ſecũda parte præſump. nu. 4. &
alis plura de ui confeſſionis tradidere Barba. conſi.
40. col. 3. lib. 1. conſi. 70. col. 1. 2. lib. 2. Pariſ. conſil.
111. nume. 42. lib. 1. conſi. 60. num. 103. conſil. 99.
nu. 12. lib. 3. Chaſſa. conſ. 68. nu. 30. latiſſime Craue.
in reſponſo pro Genero. nu. 11. & no. 124. & ut fi-
222 niam, † cõfeſſio dicitur facere rem notoriã c. ulti. de
cohab. cle. & mulier. Grammaticus deciſ. 36. num.
66. nõ eſt ergo mirum ſi hoc caſu impeditur reſti-
tio, cum in notorijs ſine dubio impediatur, ut utrũ
que caſum æquiparando docet Alex. in d. l. natura-
liter. §. nihil commune nu. 27. uerſ. 10. fallit, ibi Za-
ſius. nu. 50. & quẽ ſunt ſecuti. Crau. cõſ. 399. nu. 7.
cõſ. 302. nu. 6. cõſ. 322. nu. 3. in fi. qui Oldr. ac alios
in hanc citauit ſententiam. idem Craue. in reſpõſo
pro Genero. nu. 22 ?. qui alios addit. & præter eum
eandem affirmant ſententiam Laſtredus Lanfran-
cus in ſuis deciſ. cõcluſione 498. Fely. conſ. 37. nu.
49. Iacobin. à S. Georgio in d. l. ſi de ui. nu. 19. uerſi.
17. fallit Anth. Mattheus. d. §. nihil cõmune nu. 50.
Gratus. cõſ. 24. nu. 13. lib. 1. Rota in deciſ. antiquis
tit. de ordine cognitio. deci. 1. nu. 2. & Durand. de ar
te teſtandi. in ult. cautela. nu. 8. in fi. Iaſ. cõſ. 9. fa-
cti ſeries. col. 1. lib. 2. Gratus cõſ. 13. nu. 15. lib. 2. Cur.
Iun. cõſ. 127. nu. 6. Pariſ. cõſ. 2. nu. 36. cõſ. 10. nu. 68.
lib. 1. cõſ. 12. nu. 7. 8. lib. 4. Nenizanus conſ. 81. nu.
32. Nec hac in re cõſtituo difficultatẽ, ut dicamus
conſtare per cõfeſſionẽ de dominio ſpoliatoris, uel
de non iure ſpoliati; quia ſi fateatur ſpoliatus ſpo-
liatorẽ dominũ, fatetur ſe non eſſe, cum inſolidũ
duo domini eſſe nõ poſſint. l. 3. §. è cõtratio. de ac-
qui. poſſeſ. & praxim docet Beroius. d. c. 1. nu. 34. in
fi. de reſtitu. ſpoli. Declarat hæc cõcluſio, ut tũc de-
mum

mum procedat, quando nil aliud poſt confeſſioné
exigitur, ſecus ſi alia prouiſione opus fuiſſet, ut eo
caſu cum quis poſſeſſorio conuentus uidens ſe ſuc
cumbere, derelicto iudicio illo agere incipit petito-
rio, tunc ſi ſpoliatus petat executoriales inſtar rei
Iudicatæ, ut ſuam poſſeſſionem conſequatur, male
petit. ita Staphilens de Gratijs & expect. in titulo
De literis Iuſtitiæ in uerbo ſpoliatus nu. 1. 2. ea ra-
tione, quia poſt cõfeſſioné ſaltem præceptũ requiri
tur. l. ſi debitori §. de iud. quod præceptum eſt loco
ſententiæ. Abb. cap. ult. de confeſſ. rurſus, quia & ſi
adſit confeſſio, poſſet tamen ante præceptũ de erro
re probari. Ioann. Andre. cap. ultim. de iure iura. &
hoc eſt quod noluit dicere Bellamer. deciſio. 577.
curiã ex ſola confeſſione non reſtituere ſpoliatum.
223 Quæro. 17. an ſpoliatus† reſtituatur, cum de ſpo
liatoris dominio cõſtat ex publicis inſtrumẽtis. &
nõ eſſe reſtituẽdũ affirmauit Lapus allega. 24. circa
med. Rota in deciſio. nouiſ. tit. de reſtitu. ſpolia. De-
ciſ. 16. A cõſerratur Bell. cõſ. 3. in 5. dubio. in fi. Cor
ſetus. d. tract. Fallẽ. ad regulam, quod ſpoliatus ante
omnia reſtituatur Fall. 35. Soc. ſen. cõſ. 87. col. pen.
uerſ. ſed tamen his non obſtantibus li. 3. quẽ ſequi
tur Crau. cõſ. 302. nu. 6. conſ. 322. nu. 3. in fi. Capi-
cius deciſ. 77. nu. 4. & deciſ. 121. nu. 27. Dec. conſi.
303. nu. 24. uerſ. ſimiliter aſſerri ſolet iam citata ra-
224 tio, quia & inſtrumenta † rem faciunt notoriam,
cum non ſit illa probatio probanda, ſed probatio
probata. Bar. l. 1. in prin. nu. 8. & ibi Iaſ. nume. 10. de
ope. no. nuntia. & latè ſcribunt Dec. conſ. 423. nu.
9. conſ. 474. nu. 3. conſ. 682. nu. 3. latiſſimè Tiraqu.
de retractu conſang. §. 2. glo. 1. nume. 20. 21. Craue.
conſ. 10. nu. 7. Soci. iun. conſ. 178. nu. 2. conſ. pen.
nu. 14. lib. 1. cõſi. 127. nu. 7. lib. 3. Grammaticus De
ciſ. 45. nu. 9. & q. 193. nu. 2. 3. & alibi ſæpiſſime.
Declaratur tamen & intelligitur primo hæc con
cluſio tunc procedere, cum inſtrumenta habent pa
ratã executionem ex diſpoſitione ſtatuti: ſic in his
terminis affirmat Corſetus. d. fall. 35. & Iac. Nouel-
lus in praxi criminali tit. ſpoliatus de facto incipit.
Vulgaris regula nu. 35. uerſ. limita. 35. Corſetũ eſt
ſecutus Io. Baptiſta Caſtellio. in allegatio. poſitis
poſt ſingularia Cremẽ. col. 8. uerſ. 4. pars &c. Duran
dus de arte teſtãdi. cau. vltima nu. 8. quæ ſanè decla
ratio (quò ad terminos noſtros) non ſatis uera ui-
detur, nam ſiue inſtrumentum executionem ha-
beat paratam, ſiue non, attamẽ rem notoriam ſem-
per facit, quod ſufficit, ut impediat ſpoliatum reſti-
tui: quinimo & contra illa inſtrumenta obijci mul
ta poſſunt, ſic Bal. l. peremptorias. C. ſententia reſc.
non poſſe, quem in noſtris terminis eſt ſecutus
225 Rui. conſ. 37. nu. 10. li. 4. non inficior tamen† ita de
num inſtrumentum rem claram facere, cum nihil
illi obijcitur, nam ſi opponatur, & in controuer-
ſiam vocetur, res clara eſſe deſinit, quòd probauit
Bar. in l. ſi cauſa cognita nu. 4. & ibi Alex. nu. 9. C.
de tranſact. clarè Ruin. ſu l. 1. nu. 44. de oper. no. &
in conſ. 37. nu. 10. conſ. 128. in fi. li. 4. Dec. conſ. 351.
nu. 9. Neutzann conſ. 46. nu. 13. 14. & conſ. 57. in
fi. Craue. conſ. 299. nu. 8. & conſ. 306. nu. 6.
Declaratur ſecundò dummodo producantur in
in cauſa poſſeſſorij, non ſi in inſtantia petitorij, ſic
Rota. d. deciſ. 16. vbi egregiè declarat.
226 Quæro 18. an ſpoliatus † reſtituatur ante om-
nia, cum per teſtes conſtat de dominio ipſius ſpo-
liatoris: & nõ eſſe reſtituendũ affirmat Oldra. cõſi.
274. in cauſa, quæ uertitur; quem uno uerbo eſt ſe-
cutus Iaco. Nouellus in Praxi crimina. titu. ſpolia-
tus de facto &c. incip. uulgaris eſt regula &c. num.
12. uerſ. Limita. 12. Abbas in c. 1. tertio notab. de re
ſtitu. ſpolia. Craue. conſ. 299. nu. 8. & conſ. 302. nu.
227 3. illa eſt ratio, quia per teſtes† res redditur euidens
& notoria. l. ultima. C. de proba. imò à pari proce-
dunt inſtrumenta & teſtes. l. in exercẽdis. C. de fide
inſtr. Bar. in l. ſi quis ex argentarijs. §. nec iterũ. nu.
3. ff. de eden. Ripa rub. C. de eden. nu. 1. latè Tiraq.
De retractu cõſang. §. 2. glo. 1. nu. 11. 13. quod quo
modo procedat egregiè declarat Zaſius. lib. 1. ſin-
gul. reſpõſo. cap. 23. Hanc tamẽ cõcluſioné intellige
bat Beroius. d. c. 1. nu. 25. de reſtitu. ſpolia. procede-
re, cũ oppoſita fuit illa dominij exceptio, & princi-
paliter, poſtmodũ ſuper ea examinati fuerũt teſtes,
228 ſecus quando incidenter† tantùm. ut ſi teſtes, qui
debuerunt examinari ſuper ſolo poſſeſſorio, teſti-
moniũ etiã ſuper petitorio attulerunt, tũc nõ dici-
tur cõſtare de petitorio, cum incidenter tantùm cõ
ſtet, non deducta exceptione; ex quo enim teſtes ex
tra capitula deponunt, fides adhibenda non eſt, iux
ta glo. in l. ſi. quis §. ulti. ff. de petitione: hære. Bar. in
l. ſi duo. §. idem Iulianus nu. 7. & ibi Iaſ. nu. 27. de
iureiu. idem Bar. in l. ſi quis legatum in fi. ff. de fal-
ſis in l. 1. §. diuus, ultimo, de quæſtio. Hac tamẽ in re
cenſeo eſſe nõ mediocriter animaduertendũ, quia
hæc ipſa concluſio in teſtibus non videtur ſatis ve-
ra. Nam loquimur nos de opponenda à principio
dominij exceptione, quam non eſſe admittendam
negat ſpoliatus, & ſpoliator contra vult admitti,
quia notoriũ eſt, ut illa recipitur, quæ notoria per
confeſſionem & inſtrumentũ oſtẽditur, quæ exce-
ptio tunc dicitur probata non probanda, quod non
contingit in caſu noſtro, quia ſi uolumus teſtes de-
bere ſuper oppoſita exceptione examinari, præſup-
ponimus iam eſſe ipſam exceptioné admiſſam, quę
tamen probata non dicitur, ſed probanda; & ideo,
rectè dicebat Crauc. d. conſ. 299. nu. 8. & conſ. 302.
nu. 9. exceptionem probatam admitti, non proban
dã, & ad illam examinationem eſſet neceſſe nouũ
proceſſum facere, & aduerſarium citare, ut pulchrè
in ſimili tradit Salyc. l. 3. col. 12. verſic. & aduerte
quia ſignanter. C. de pigno. Niſi dicamus teſtes in
alia cauſa olim fortè inter eaſdẽ partes iam fuiſſe in
terrogatos, quæ fidem ſatis alio in iudicio inter eaſ
dẽ partes faciunt. Dec. l. 2. nu. 60. C. de eden. Paris
conſ. 80. in fi. lib. 2. & ad eam euitãdam difficultaté
quam olim ſentiebam, quòd aut intelligimus iudi-
ciũ, ſuper quo teſtes fuerunt examinati, adhuc pen
dere, & tunc parum dicitur prodeſſe dominij exce-
ptio, tũc quia ſpoliatio hæc eſt quauis alia odioſior,
ut docuit Ripa in d. l. naturaliter. §. nihil cõmune
nu. 67. de acquir. poſſeſſ. tum quia adhuc eſt incer-
tum de fide teſtiũ, quorum fides in iudicis pectore
reſidet. l. 3. §. tu magis de teſti. aut uolumus illud iu
229 dicii eſſe extinctũ ob† lapſam inſtantiam, & tunc
quia inſtãtia peremptа, pereunt & acta. l. cũ lite mor-
tua. ff. iudica: ſolut. Dec. l. 1. nu. 53. C. de eden. Rui.
conſi. 69. nu. 5. libro. 1. Soc. Iunior. conſi. 132. nu. 2.
lib. 2. prodeſſe minime poſſe videtur. aut uolumus
dicere iudicium eſſe extinctũ per ſententiam, & tũc

dicendum eſt ſtandum eſſe ſententiæ, non teſtimo-
nio teſtium; ut ergo hanc euitarem difficultatem, in
telligebam propoſitam quæſtionem procedere, cũ
lis eſt finita perempta inſtantia, & cum de fide te-
ſtium non adeſt probabilis hæſitatio; nam etſi pe-
230 rempta † inſtantia dicuntur perijſſe iudicij ordina-
toria, non tamen deciſoria. ut ſunt dicta teſtium, ſic
Bar. in d. l. cum lite mortua. nu. 5. & Abbas in c. cau
ſam. il. 1. de teſt. Rui. conſi. 59. nu. 5. lib. 1.
231 Quæro. 19. an reſtituatur † ſpoliatus, cum ex a-
ctis iudicij conſtat de dominio. d. ſpoliatoris; & nõ
eſſe reſtituendum cenſuit Inno. in cap. cum eccle-
ſia Sutrina. de cauſ. poſſ. & propr. quem eſt ſecutus
Io. Staphileus in tract. de Gratijs & expectatiuis. in
tit. de literis iuſtitiæ. nu. 7. addo eiuſdem fuiſſe op-
pinionis Iac. Nouellum in ſua Praxi crimin. in illa
parte, quæ incipit. vulgaris eſt regula. nu. 5. uerſ. Li-
mita. 5. & nu. 12. & Dec. conſ. 91. nu. 9. uerſ. 4. facit,
Crau. conſ. 199. nu. 8. & conſi. 302. nu. 6. & egregiè
Natta conſ. 563. nu. 30. lib. 3. communem illam af-
232 ferunt rationem, quia † acta faciunt notorium, ut
multis oſtendit citatus nunc Dec. & tradit Abbas
in c. olim de uerb. ſig. Soc. ſen. conſ. 38. col. 8. uerſ. 7.
princip. lib. 1. Areinus conſil. 42. numero 5. Pariſ.
conſi. 111. nume. 7. lib. 4. Soc. iun. conſi. 16. nume.
18. lib. 1. Neuizanus conſil. 70. nume. 3. apud quos
infiniti prope alij citantur.

Quæro 20. quid ſi per ſententiam conſtaret de
233 dominio † ſpoliatoris? crebrior eſt ſententia non reſti
tui, vt hanc eſſe cõmunem doctorũ ſententiã affir-
mauit latè Ripa in d. l. naturaliter. §. nihil cõmune
nu. 35. & Iaſ. nu. 43. Alex. nu. 12. de acquir. poſſeſſ.
& ibi Fabius nu. 42. inquit eſſe cõmunẽ tam cano-
niſtarũ quã legiſtarum; idẽ affirmauit eo loci Bolo-
gni. nu. 20. Coraſ. in 2. parte nu. 67. & Zaſius num.
46. & præter multos ab illis relatos eiuſdem addo
ſententiæ Corſetũ. d. tract. quod ſpolia. reſtitu. ante
omnia fallent. 28. idem reſpondit Ferretus cõſ. 11.
nu. 21. ubi idẽ eſſe affirmauit in beneficialibus. Car-
dinalis Zaba. conſ. 10. col. 1. uerſ. ex his apparet, &
Rota in nouis deciſio. titu. de reſtit. ſpolia. deciſ. 3.
nu. 6. & in antiquis in titu. De ord. cognitio: deciſ.
1. nu. 3. & in tit. De cauſ. poſſ. & propr. dec. 14. Iaco
bus nouellus praxi criminali titulo ſpolia. de fa-
cto & c. inci. Vulgaris regula eſt. nu. 29. uerſ. limita.
29. idẽ Ferretus conſ. 12. nu. 12. conſi. 13. nu. 4. ubi
& communem teſtatur; idẽ affirmaſſe uidetur Fran
ciſcus de Marchis. q. 273. in fin. & Afflict. Deciſ.
303. nu. 1. Pariſ. conſ. 1. nu. 163. lib. 1. hanc pariter
* opinionem probauit nouiſſimè Sarmien. lib. 2. Se-
lect. interpreta. cap. 13. nu. 5. quare nephas quodã-
modo uidetur à tantorum patrum authoritate rece
dere. Non me latet tamen Bartolũ ac alios nonnul-
los aliter ſenſiſſe, vt ex multis Fabius d. §. nihil cõ-
mune nu. 43. 44. conantur Bartolũ tueri Ruy. conſi.
59. num. 5. lib. 4. Iacobinus à S. Georgio in l. ſi deui.
nu. 7. 10. de iudi. quod in praxi non forte recipie-
tur; cum enim notoria dominij exceptio repellat
ſpoliatum agentem, ut ſæpius diximus, & uerum
234 ſit ſententiam † rem facere notoriam. l. emptorem
in principio. ff. de actio. empt. c. neſtra. de cohab.
cler. & mul. Bar. l. ictus fuſtium. de his qui no. in fa.

Sequitur ſpoliatum non eſſe reſtituendum; quo
argumento utuntur Alexa. Ripa. Cora. & cæteri om
nes. Illud magis vrget, negligentiæ ipſius ſpoliati
hoc eſſe adſcribendum, qui cum poſſeſſorio agere
potuerit, ſolo paſſus fuit agi petitorio; ſuo enim fa-
cto dicitur poſſeſſorio renuntiaſſe, quare ſibi tan-
tùm non cæteris hoc tribuat incommodum c. 1. de
reſtitu. ſpolia. & iam ſupra. q. 15. & late infra dice-
mus in. q. 23. cum agemus de renunciatione expreſ
ſa poſſeſſorij ab ipſo ſpoliato facta; nec ſolidũ hoc
ſatis fundamentum diluit illa Ripæ conſideratio.
d. §. nihil commune nu. 38. uerſ. conſidera ſi poſ-
ſit, in caſu. d. cap. 1. ſpoliatum conſenſiſſe cognoſci
de dominio, ad poſſeſſorij excluſionem: in caſu ue-
rò noſtro ad excluſionem ſolius dominij non poſ-
ſeſſorij, falſa enim eſt opinatio hæc. Nam ſi iam ma-
nifeſtũ eſt, quis dominus ſit, fruſtra poſſeſſio diſpu
tatur, ut millies dictũ eſt. Qua ratione tollitur & il
la conſideratio Fabij. d. §. nihil cõmune nu. 46. Cæ-
tera, quæ leuiora ſunt, ex induſtria miſſa facio. ijs
autẽ, quæ ad Bart. tuendam opinionem afferri ſolẽt,
ex Ripa ac cæteris ſatisfactum uideo, quę uerò ſatis
doctè à Fabio. d. §. nihil cõmune nu. 43. 44. 45. pro
Bar. ſententia, quam is tuetur, afferũtur, tolli ſic poſ
ſunt, quòd enim ait, ſpoliatum ex interuallo iuxta.
l. 3. §. cũ igitur. de ui & ui arma. reſtitui, etſi notoriè
conſtet eum iam hunc ſpoliatorem ſpoliaſſe, ea ra-
tione ſolũ procedit, quia, de dominio quod poſſeſ-
ſioni præponderat, non conſtabat, nec enim quod
domino cõceditur, ſolo poſſeſſori hoc iure eſt per-
miſſum, qua ratione tollitur, quod ait idem Fabius
235 ex. l. ſed ſi de ui armata. de ui & ui arm. & † §. recu-
perandæ inſt. de interd. deiectũ reſtitui, quanquam
precario à ſpoliatore poſſideat, quod ſanè precariũ
& notorium eſſe poſſit, cũ inſtrumentis inde confe
ctis cõcedatur, nã & hic ſolùm in controuerſia eſt
poſſeſſio uel rurſus in ea armata ui locum illud ha
bebat, ut iam declarauimus ſupra in præludijs, ſi
Alciato credimus lib. 1. Parerg. iuris cap. 34. tex. au
tem. l. authoritatem. C. unde ui, à Fabio citatus, aliã
habet à caſu noſtro diuerſam rationem, cum apud
principem non fuerit demonſtratum ſe dominum
nec principis reſcriptum ius tertij lædit. l. 2. §. meri
to. §. ſi quis à principe. ne quid in loco pub. quod la
tius ſuo declarabimus loco, nec ad rem facit, quòd
de compenſatione obijcitur, ut nec caſus. l. memi-
nerint. C. unde ui, cum is nonus ſit caſus, nec iure
hoc cõſideratus, & in iudicijs diuerſam habet pra-
xim, vt, cum de illo agemus remedio, palam à no-
bis fiet, quanquam & relati caſus una hac, quam
ſubijcio, declaratione procedere poſſint.

Declarari ergo ſolet. Primò cõmunis hæc ipſa ſen
tentia tunc demum procedere cum ante contro-
236 uerſum petitorium facta eſt ſpoliatio, nam ſi † ſpo-
liatus eſſet poſt ſententiam, non certè ſententia
ſpoliatori ſuffragabitur, ita Alexan. d. §. nihil com-
mune, ubi Ripa nu. 44. uerſ. 2. intellige, & Cora. d.
2. parte nu. 67. in fi. nõ enim licuit ſpoliatori ſua ma
nu ſibi ius dicere iux. l. extat, quod met. cau. ſua in-
quàm manu ſententiã exequi nõ debuit, debuitq́;
perpẽdere ſpoliato ius ex poſt potuiſſe ſuperueni-
re, quibus rationibus arbitratur Cora. non aliã Bar.
ac cęteris fuiſſe opinionẽ, quæ ſanè declaratio dura
admodũ uidetur, ſi eã probemus ſententiã, ſpoliatum
non reſtitui cum de dominio conſtat ex inſtrumẽ-
tis, nam cum maior vis ſit ſententiæ inſtrumẽto, for-

tius

tus, & hoc noſtro caſu dicendum erit ſpoliatum
non reſtitui: quanquam is ſpoliatus aduerſus ſpo-
liatorem alio nunc iure agere poſſit, niſi & ipſam
intelligamus declaratione̅, cùm non eſt commiſſa
violentia, ob qua̅ manifeſtè conſtat legem uiolaſſe.
Declaratur ſecundò non procedere quando ſola
237 ſententia abſolutoria†eſt lata ab obſeruatione indi
cij, nam cum non probauerit ſpoliator in ea ſe do-
minum, no̅ dicitur ſententia rem notoriam in cau-
ſa dominij facere l. ſed ſi poſſeſſori in princ. de iur.
iuran. Ripa d.§. nihil commune nu. 44. quo loci Co
raſ. in 2. parte nu. 68. du̅ hanc vnam reijcit declara-
tionem, una̅ affert rationem quæ pro Ripa aduer-
ſus ſe ipsu̅ co̅cludit, ut re ipſa eſt uidere: ipſe tamen
aliquando conſideraui fruſtra imò minus conſide-
ratè declarationem hanc afferri; nam ſi lata eſt ſen-
tentia abſolutoria, contra ſpoliatorem lata dicitur,
quo ergo pacto ſi conueniatur poſtmodum, pote-
rit hanc ipſam obijcere? Nec enim eſt credendum
ſpoliatorem conuentum uelle obijcere, quæ ſibi
non proſunt modo, ſed nocet potius.
Declaratur tertiò non procedere ſecundum An-
238 gelum: quando is ſpoliator†incidiſſet in pœnam. l.
ſi quis in tantam. C. unde ui, quam declarationem
probauit Fabius d.§. nihil commune 50. & veram
intelligo, ubi declaratum eſſet ipſum ſpoliatorem
in eam pœna̅ incidiſſe, aliàs aduerſus Angelum ſen
tio unà cum Ripa. d.§. nihil commune nu. 45.
Declaratur quartò quando alio ſuo facto ſpolia-
tus poſſeſſionem in alio iudicio amiſiſſet, ut puta ſi
Clericus inuitus trahat clericum coram iudice lay-
co, & actor ſuccombat; etſi enim iudex is no̅ ſit co̅
petens, tamen conuentus ſemel abſolutus defendi-
tur. ſic egregie Fredericus de Senis. conſ. 90. Declara
tur quinto non procedere in ſententia iuris, quæ cu̅
probationes poſt ſe exigat & declaratoriam, impe-
dire interim non poterit reſtitutionem ſpoliati, ita
reſpondit Oldra. conſi. 227. De toto. col. 2. verſic. ſe-
cundo obijcit pars.
Quæro. 21. utrumne ſufficiat ſi ſpoliator offerat
239 incontinenti†probationem ſui dominij, ne ſcilicet
ſpoliatus ante omnia reſtituatur? & non ſufficere
ſenſit glo. 1. in c. 1. de reſtitu. ſpolia. quo loci idem
affirmarunt Abbas nu. 5. & commune̅ teſtatur Be-
roius num. 30. Bellame. cap. ult. no. 14. de reſt. ſpol.
& eiuſdem ſententiæ fuit Alex. in l. naturaliter. §. ni
hil commune. nu. 20. Ripa nu. 51. de acquir. poſſ. ad
do Crane. co̅ſ. 322. col. 2. uerſ. quod ipſum &c. qui
inter alios citat Decium conſ. 57. col. ulti. conſ. 84.
col. ulti. addo Boerium. q. 238. nu. 2. qui & alios ci-
tat, quibus adiungo Iaſ. conſ. 162. col. 2. in fi. lib. 2.
Lucam à Penna. in l. ſi Coloni. q. 22. C. de agricol. &
cenſ. lib. 11. Pariſ. conſi. 1. nu. 165. lib. 1. Io. Baptiſta̅
Ferre. conſi. 13. nu. 2. conſi. 203. in fi. Rola. à Valle
conſ. 5. nu. 26. & nouiſſimè Ploiu̅ in l. ſi qua̅do nu.
732. in fi. C. vnde vi, & Didacu̅ Couar. in Epitome
de ſponſa. ſecunda parte ca. 7. nu. 9. quę ſanè ſenten
tia clarè ſatis probatur ex c. literas. §. peoul. de reſti-
tu. ſpolia. & ex. l. 1. ibi ſine ulla cunctatione reſtitua
tur. C. ſi per uim, uel alio modo in l. ſi quis ad ſe
fundum, ibi, eademq́; protinus reſtituta. C. ad l. Iul.
de ui, ſi enim ſine cunctatione, ſi protinus eſt fa-
cienda reſtitutio, non certè per temporis momen-
tum differri res ipſa poterit.

Contrariam tamen ſententiam ueriorem opi-
natur glo. in l. ſi de ui in fi. ex text. l. Dolo. de exce-
ptio. doli, qui tamen (ut ipſamet glo. animaduertit)
in petitorio no̅ in poſſeſſorio locu̅ habet. ex. l. 1. §. 1.
quoru̅ lega. quod placuit & Rui. conſ. 140 col. 1. li.
5. qui & in poſſeſſorio, ſed adipiſcendæ procedere
dixit, & ide̅ ſenſiſſe videtur Bar. in l. 3. §. cauſæ. nu. 1.
de Carbo. edicto. Soc. l. te̅ quę nobis. q. 9. col. penul.
uer. hа̅c tame̅ concluſione̅ de acquir. poſſeſſ. Natta
co̅ſ. 563. nu. 32. lib. 3. & Afflictus in co̅me̅tarijs ad
conſtitutiones neapolitanas lib. 1. Rubr. 25. contra
quem de reintentione agatur nu. 33. 34. ſic etiam in
telligitur text. l. 3. §. cauſę de Carbo. edicto, ut ibi in
telligit eum Bar. qua̅quàm glo. d. l. ſi de ui ad ſuam
affirmandam ſententiam eum citauerit: hanc tame̅
ſententiam illud adiuuare non parum uidebatur,
240 quod nunquam in diſpoſitione prohibente†proba
tiones fieri, non continentur quæ incontinenti fie-
ri poſſunt, ut docuit Abbas in c. ſuper eo in fi. de
off. delega. in c. ſuſcitata in uerbo affectum de reſti-
tu. in integ. Iaſ. l. iuris gentium. §. quod ferre nu. 14.
de pactis. Dec. in c. ex parte col. 4. in 8. fall. de offi. de
leg. in c. an ſit. nu. 2. de appella. & in conſ. 424. nu.
6. addo Abbate̅ co̅ſ. 44. circa fi. lib. 1. Aretinu̅ conſi.
75. in fi. Socinu̅ ſen. co̅ſ. 3. in fi. lib. 1. hinc uidemus,
quòd etſi nullitatis exceptio non impediat ſenten-
tiæ & rei iudicatę executionem, impedire tamen, cu̅
241 illa incontinenti†probari offertur, ut docuit Bar. in
l. 4. §. condemnatu̅, ubi Ripa nu. 15. in fi. de re iud.
& nume. 30. latius declarat idem in reſtitutione in
integrum; ſic idem eſſe eo uidemus in caſu cùm lap
ſa ſunt tempora probatoria, quod etſi is ad proban-
242 dum non admittatur, †admitti tamen cùm offertur
probatio incontinenti. ſic Oldra. conſ. 139. Ad ha-
bendam in fi. quem eſt ſecutus. Crane. co̅ſ. 207. nu.
8. plura affert ſimilia idem conſ. 104. nu. 10. illi ad-
do Corſetum in ſing. in verbo. exceptio. incipit ſi ſta
tutum tollat. citat inter cætera d. cap. literas. de reſti
tuti. ſpoliato. & Abba. in d. cap. ſuper eo. de off. de-
leg. addo & Dec. conſ. 467. nu. 4. 5. Goza. co̅ſ. 10. nu.
24. conſ. 99. nu. 6. & Gramma. Deciſ. 86. nu. 3. Qua̅
ſanè ratione̅ aduerſus communem urgere plurimu̅
olim opinabar, uerum rectius perpendi non obſta-
re, ex declaratione Abba. in cap. 1. num. 5. uerſ. ego
reddo aliam. de reſti. ſpolia. dum reddit ratione̅ di-
uerſitatis, inter interdictum adipiſce̅dæ, & hoc re-
cupera̅dæ, inquit enim, noſtro hoc caſu non admit-
ti probationes, quæ incontinenti offeruntur, quia
non licuit ipſi ſpoliatori ſua manu ſibi iuſdicere, cu̅
ergo in illius òdium, & pœnam lex hoc co̅ſtituerit.
l. ſi quis in ta̅tam. C. unde ui. cap. eu̅ qui. de præben.
in. 6. hoc co̅modum ſentire no̅ debet ſpoliator, ne
ex proprio delicto illud ſentiat. co̅tra. l. auxilium. de
mino. & l. itaque fullo de fur. quam egregiè in his
terminis citauit Bal. in l. 1. in fi. C. de appella. etſi
hoc concederetur (inquit Abbas,) non leuis delin-
243 quendi†anſa præſtaretur contra cap. quanto. de di-
uor. l. non eſt ſingulis. de reg. l. conuenire. de pactis
dota. eſſet enim in facultate domini probationibus
inuentis ac paratis manu ſibi iuſdicere, & uim illa̅
ac audaciam oblatis probationibus tueri. non igno
ro tame̅ Beroiu̅ i d. ca. 1. nu. 30. i fi. refragari huic ra
tioni, dum inquit, eandem eſſe rationem in inter-
dicto adipiſcendæ, in quo quis ſua manu iuſdi-

cetc poſſet contra.l. 1.in prin.ff.quorum lega.& ta-
men probatio offertur incontinenti, quæ ſanè con-
ſideratio ad rem nõ facit,cum in adipiſcendæ ante-
quam adipiſcatur iure,ſi manu propria occupet di
citur ſpoliare,& eo caſu nõ admitretur probatio in
continenti,cum idem ſit caſus,admittitur enim cũ
de ea adipiſcenda inter duo cõtenditur,& alter po-
tiora iura in rei dominio oſtendit, ex alio tamen
dura nimis uiſa eſt Abba.ratio.Nã ſi licet ſpoliatori
inſtrumentis & actis ſeipſum tueri. Cur non ei cõ-
ceditur ea perquirere,& ſuo uti iure.Quã ob rẽ ue-
rior illa eſt declaratio ex ſententia. Bar. in d. l. ſi de
ui in fi.verſi.in eo vero, quod &c.de iud.dum dixit,
hæc procedere eo caſu,quo poſſeſſio cum uiolentia
fuit occupata à ſpoliatore, quia tunc non auditur
is ſpoliator,etſi uellit incontinenti probare, dicitur
enim ius ſuum amiſiſſe, ſecus quando ſine uiolen-
tia, & viuo poſſeſſio ad illius manus deuenit, qui
etſi vt ſpoliator conueniatur, non tamẽ dicitur, pro
priè,ſed fictè ſpoliator,hoc enim caſu opponi pote
rit dominij exceptio,ſtatim probanda,cum ceſſet il
la ratio,quòd manu ſua ſibi ius dixerit,ut in primo
illo caſu. verum eſt aduertendũ, quia contra Barto-
lum in d.l.ſi de ui in fi.uidetur eſſe communis ſen-
tẽtia,ut teſtatur Bero.in d.c. 1.nu.31. de reſtitut.ſpo
lia.quæ uera an ſit infra limitatione 1.ſubijciam.
Extenditur ergo hæc ipſa cõmunis cõcluſio pro-
244 cedere, etiã ſi obijceretur exceptio,† quę poſſeſſoriũ
penitus annullaret ut in beneficijs,reſeruatio nam
& eo caſu,non poteſt illa opponi oblatis ſtatim pro
bationibus.ſic conſuluit Io. Baptiſta Ferretus conſ.
113.nu.1.qd an uerũ ſit ſuo loco dicemus fuſius.
Limitatur primò ſecundum Bartolum in d. l. ſi
245 de ui fi.non procedere† in ficto ſpoliatore, ut idem
Bart.notauit in l.ult.nume.11.C.unde ui, quo lo-
ci,Barba.in apoſtillis,dixit eſſe ſing.doctrina, & dũ
Bar.ponit exemplum in caſu. d. l. ult. ibi eſt glo.in
uer.ignorantia,quæ idem dicit,& illa communiter
probari dixit Alex.in d.§.nihil commune num.14.
& nu.37.& ibi Zaſius num.65.& idem quod Bar-
tolus in d.l.ultima num.11. affirmauit Corſetus in
trac.fallen.ad regulam,quòd ſpoliatus ante omnia
reſtit.fallen.10. Afflictus in commentarijs ad con-
ſtitutiones Neapolitanas lib.1.Rubr.25.contra quẽ
de reſtitutione agatur nu.43.Ripa.c.ſæpe num.65.
in fi.de reſtit. ſpolia. Iac. Nouellus in praxi crimin.
in titulo,quòd ſpoliatus ante omnia reſtituatur in-
cipit,vulgaris eſt regula nu.10.ver.limita.10.& nu.
15.ver.lim.15.illa poteſt eſſe ratio,quã & ſupra te-
tuli,qa ceſſat illa pœna,& illud odiũ,quæ cõtra eũ,
qui ſua manu ſibi ius dixit,militant. Cõtrariã tamẽ
ſententiã uerioiẽ eſt opinatus Bero.in d.c.1.nu.31.
de reſtitutio.ſpolia.qui & contra Bar.communẽ eſ
ſe opinionem teſtatur,eandem ſententiam ſibi pa-
rum conſtans uiſus eſt affirmare Bar.in l.ſi Coloni.
nu.2.C.de agr.& cenſ.lib.11.& in remedio reinte-
grandæ Soc.in l.rẽ quæ nobis col.antepen. in prin.
de acquiren. poſſeſſio. in hoc omnis eſt poſita diſ-
ficultas, uidere, an iure diſpoſitum ſit eo in caſu,
246 quo nulla eſt commiſſa uiolentia,†ſpoliatum pro-
tinus & ſine cunctatione eſſe reſtituendũ, ut eo ca-
ſu cum commiſſa eſt uiolentia d.l.ſi quis ad ſe fun-
dũ.C.ad Iul. de ui in l. 1. C. ſi per uim uel alio mo-
do,& alibi ſæpe & idẽ eſſe omni caſu diſpoſitũ,ſua
dere uidetur tex.in c. 1. de reſt. ſpol. quo loci Bero.
nu.31.uerſ.at cõtrariũ &c.dũ is tex. vult indiſtinctè
ſpoliatũ eſſe reſtituen. verùm (ut Bero. animaduer-
tit) ad rẽ non facit, cum appareat eo caſu commiſ-
ſam fuiſſe uiolentiam, ut oſtendũt illa uerba, uiolẽ-
ter ablata &c.rurſus nec uerbũ aliquod ſit, quo ap-
pareat,probationẽ eſſe incontinẽti oblatã, nec tex.
l.ſi quis cõductionis.C.locati, qui à Beroio citatur,
probat,ut is tandem animaduertit,in d.c. 1.nu.33.
uerſi.ſed in ueritate,cum nullo in eo tex.uerbo,cõ-
ſtet probationem fuiſſe incontinenti oblatam, qua
re diuinare nõ licet: minus quoq; hanc adiuuat ſen
tentiã tex.l.ſi coloni.C.de agr.& cẽſ.lib. 11.cũ is eo
caſu procedat, quando ſcilicet colonus à domino
aufugit, nam aufugiendo propria auctoritate ſibi
ius dicere dicitur, & ita pariter dominum imme-
diatè ſpoliare,cum tamẽ nos eo in caſu loquamur,
in quo ſpoliator fictus dicitur, hoc eſt, ſine uiolen-
tia.fortius tamen Bar.ac communẽ oppugnat tex.l.
meminerint C.unde ui,quo ſpoliatus à tutore pu-
pilli nomine illico aduerſus pupillum reſtituitur,
cum tamen pup.fictus ſpoliator dicatur,& illico is
nõ reſtitueretur ſi probatio poſſet offerri incõtinẽ-
ti,niſi dicamus pupillum eſſe uerũ ſpoliatorem, cũ
acta a tutore, à pupillo acta dicantur, uel in eo caſu
re ipſa non fuiſſe oblatam probationem incõtinẽti.
Limit. 2.non procedere ſecundum Bero. in d. c.
247 1.nu.34.de reſt.ſpolia.† quando immineret pericu
lum.nam tunc nullo modo eſt facienda, reſtitutio,
ſi de periculo ſtatim oſtendatur; dolo enim tunc is
dicitur facere,cùm petit,quod ſtatim,& cum peri-
culo eſt reſtituturus iux.glo.d.l. dolo.ff.de doli ex-
cep.latius tamen hæc ſuo loco finiemus.
Limit.3.nõ ꝓcedere in caſu.c.literas de reſt. ſpo
248 lia.ſcilicet quãdo petitur† reſtitutio coniugis, & ꝓ-
bationes obijciũtur incõtinẽti,de conſanguinitate,
ſic Abb.in d.c.literas, & Corſetus.d.tract.fallen. ad
regulam quod ſpolia.reſtitu.ante omnia, fallen.6.
Iac. Nouellus in ſua praxi criminali. in illa parte,
quæ incipit. Vulgaris eſt reg.nume. 6.uerſi.lim.6.
249 Limit.4.nõ procedere fauore eccleſiæ, cuius† no
mine factum fuit ſpolium, nam tũc opponi poteſt
dominij exceptio, ſi probatio incõtinenti offeratur.
ſic Bal.in l. 1.in fi. de appella. quẽ eſt ſecutus Alex.
in d.§.nihil cõmune nu.30.uer.terriodecimo fallit,
ibi Zaſius nu.63.qui clarè affirmant opinionẽ glo
ſę, in d.l.ſi de ui.poſſe hoc caſu procedere.ea autem
250 ratione Alex.quia† prælatus inuadẽdo rem eccleſię
nõ facit incidere eccleſiam in pœnam l.ſi quis in tã
tã.C.unde ui, ut placuit glo.in c.2.De dolo & con-
tuma.ſed eo caſu,quo quis non incidit in eam pœ-
nam, põt opponere dominij exceptionem, ut tradit
Ang.in d.§.nihil commune ab Alex.relatus, quan-
quam in meo C.Ang.non ſit interpretatus d. §. ni-
hil commune, hoc tamen ibi dixit Anto.Matthæus
Romanus nu.51.Contra Bal. tamẽ & Alex. ſenſiſſe
uidetur Ripa.in d.§.nihil commune nu. 94. uerſi.
ſed cõtrariũ, & ibi Rube.nu.155.uer. 6. limitatur,
& ante eos Corſe.qui ſupra fallẽ.37.in fi.& eo taci
to idem cenſuit Iac. Nouellus in praxi criminali in
illa parte, quæ incipit.Vulgaris reg.eſt &c.nu. 37.
uerſ.limita.Iacobinus à S.Georgio in l. ſi de ui nu.
19.uerſ.11.fallit de iud.citãt textum d.c.1. de reſti.
ſpolia.q nõ probat ex declaratione quã ſupra in pri

ma

251 ma limitatione retuli, afferuot & tex. † c.antiqui-
tus.2.q.2.qui pariter uoo probat, cum ſimpliciter
dicat epiſcopum teneri ad reſtitutionem,neceoim
dicit,nomine eccleſiæ ſpoliatorem ſpoliaſſe,nec af
firmat incontinenti oblatas ſuiſſe probatiooes. ar-
bitror tamen ex aliis.Bald.& Alex.opinionem oon
eſſe veram.nam etſi verum illud ſit prælatum occu
pautem,ſeu poſſeſſorem eccleſiæ oomine ſpolian-
tem,non efficere, ut incidat eccleſia io pœnam.l.ſi
quis in tantam.C.uode ui,ut dixi glo.io d.cap.2.de
dolo & contum.& in d.l.ſi quis io tantam, in glo.
ulóma circa prin.uerſi.7.de Abbat.Prælato,qoę &
idem uoluit in cæteris adminiſtratoribus,ut io tu-
tore,curatore & ſimilibus ex tex.l. proximè præce-
dentis,quæ eſt l. meminerint, quæ optimè probat,
attamen non ſequitur ſpoliato poſſeſſionem oon
eſſe reſtituendam,aote omnia, & ſine cũctaoione:
nec contra eum poterit,etiam hoc caſu, hæc exce-
ptio dominij,cuius probatio offertur incootinẽó,
opponi,ꝙ probat dict.l.meminerint,dum affirmat
poſſeſſiooem à tutore occupatam pupilli oomine
252 eſſe illico reſtituendam,quæ † dictio illico idẽ oſten
dit,qood dictio protinus & ſine cunctarione.l.liti-
gatoribus.C.de appel.quorum ſupra rationem ha-
buimus.Ceſſat ergo pœna illis caſibus, oec mious
illis io caſibus retardatur tunc reſtitutio, quàm in
cæteris, quibus cautum ex d.l.meminerint,hoc oõ
eſſet;uix eſt, ot uera ſit Bal.ſeotentia. nam hoc caſu
duo in eccleſiam & pupillum coocurrereot priui-
legia. Primum oe incideret in pœnam l.ſi quis in
tantam,alioqui cæteris cõem,qood quidem priui-
legium iuſta,ac æqua ratione eſt coonceſſum,ne ec-
cleſia,vel pupillus re propria adminiſtratoris deli-
cto priuetur,ꝙ latius declarabimus in d.l.ſi quis in
tantam.q.10.ſecuodnm eſſet priuilegium, quòd.ſ.
poſſet contra iuris regolas domioij exceptionẽ in-
contineoti etiam probandam opponere,ante factã
poſſeſſionis reſtitutionem. Nec aliqua ſubeſſe ui-
detur ratio,quia hoc eccleſiæ,& pupillis magis, q̃
cæteris concedi debuerit,cùm oec uni,oec alteri li-
ceat cum alterius iactura locupletari, & ſuam con
ditiooem meliorem reddere. Accedit,ꝙ hoc reme-
dium eſt io reio ſcriptum, ideo ſequitur quemuis
poſſeſſorem: ſic hac ratione noſtram hãc probauit
ſeotentiam Ruin.conſi.37.nu.4.lib.4.

Dubitari tñ cootingit (ut hoc nec ab re ſubiiciã)
253 quomodo † incontineoti hoc iotelligatur, & inter
alios cenſuit Bart.in l.ſi is à quo. ff.ut in poſſ.lega.
& in l.4.§.coodemnatum.ff.de re iudi. incontinẽti
dici, ſi fiat intra tempus,intra quod proceſſus cau-
ſæ debet expediri,quam ſñiam probauit Salyc.io l.
2.C.de edend.dini Adr.toll.Alex.d.§.condemnatũ.
oum.30.& Ripa nom.32.Ioan.de Amicis cõſi.63.
num.5.Hæc tñ ſnĩa oon placuit Beroio io d.cap.1.
nu.38.verſico.ſed mihi &c.ea rõoe, quia eo modo
eſſet dare tempus triennij, intra quod cauſæ finiri
debent l.properandum.C.de iudi. Quare verificari
illud non poterit,hodie conſtat,hodie agatur d.l.ſi
is à quo. Verùm aliqõ animaduerti Bart. noo ita ge
neraliter fuiſſe locutum,ut à Bero.intelligitur? ſolũ
254 enim † Bart.ſic ait,ꝙ dicitur iocontinenti probari,
intelligitur cum ooo exceditur tempus,intra quod
actus executioois fieri põt,ut io caſu ſuo agitur de
exequenda ſeotentia,in cuius executione cauſæ co-
gnitio adhibetur,ut primo ad mobilia, deinde ad
immobilia deueoiatur,iuxtà l.à diuo Pio.§.io vẽd.
de re iudi.ſi ergo nullitatis exceptio obiiciatur, ut
incontinenti probari dicatur,probanda intra illud
tempus erit,intra quod illa cauſæ cognitio adhibẽ-
da eſt. ſic Bartolum intelligere uidentur iam relati
Alexand. & Ripa, niſi Beroium defendeodo dica-
mus, relatiuè ad terminos ooſtros Barto. doctri-
nam noo conuenire.

Secunda fuit Bal.ſeotentia io l.ultim. C.de iudi.
quem ſecutus Fel.in c.ueniẽs.2.col.5. de teſt. quos
255 refert Neuiz.conſi.56.nu.8.incontinenti † dici,in-
tra tres dies,ex l.vlt.C.de erro.aduoca.ubi Bald. &
tex.in l.vlt.C.de iud.ubi exponitur incõtinenti, id
eſt,iotra triduum, quæ tamen opinio nec Beroio
placuit io d.c.1.nu.38.uerſi.& ex prædictis. de re-
ſti.ſpol.quia (vt ille ait) io caſibus illis lex proceſſit
ulterius declarando,quomodo illud iocontineoti
iotelligatur, quòd ooo eſt factum in caſu noſtro;
256 † ſimili reſponſione utuntur ſæpiſſimè ooſtri inter-
pretes,ot ea ſic utitur Bar.io l.hoc edicto.§.quæren
tibus.in fin.De publica. in alijs caſibus Barto.in l.
Titia.§.Imperator.in fin.de lega.2.in l.multum in-
tereſt,col.2.uerſi.qualiter,de uerb.obliga.Iaſ.in re-
pe.l.admonendi,nu.233.in fine.de iureioran. in l.
vniuerſa.nume.11.C.de precib. impera. offerre.ſic
in ſimili ſæpiſſimè declarat Dec. vt in l.Cum quid.
io princ.ſi certum petatur.idem in l.in actiooibus.
colum.2.verſ.6.& vlt.& ibi nu.8.verſi.præterea, &
num.14.verſi. & quod eſt dictum &c. & oum.17.
verſ.ſed tamen.de io litem iuran.idem Dec.l.2.col.
pe.verſ.vel 2.generaliter.C.de bo.poſ.ſecũdũ tab.in
auth.ingreſſi.nu.18.C.de ſacroſan.eccl.& alia citat
Neuiz.cõſ.2.nu.11.nõ ergo illa diſpoſitio caſui no
ſtro adaptari poteſt,quia ille caſus io quo lex diſpo
oit ulterius procedendo, dicitur præter legem, ſic
Dec.in l.pacta quæ contra nu.10.C.de pact. & ſen
tit Iaſ.in l.pen.num.16.C.eod.& Gomeſ.Hiſp.inſt.
de actio.io princ.oum.47. Tertia ob id fuit opinio
Beroij io d.c.1.ou.38.de reſtit.ſpol. & ante eũ glo.
257 in c.præterea,in glo.vlóma,de teſtib.cogen.† incon
tioenti intelligi iotra vnam diem, & ao ſequam ad
extraneos diuertatur actus, iuxta l.continuus, in
prin.de uerb.obl.quam ſentẽtiam probare uidetur
text.l.ſi is à quo.ff.ut in poſſ.lega. ibi hodie conſtat
hodie agatur,ſicq; intelligitur de die illa,refertque
Ber.eiuſdem opiniooîs fuiſſe Archid.in ſumma.3.
q.1.quæ tameo ſentẽtia haud ſatis placet, qoia etſi
258 d.l.ſi is à quo.utatur illis uerbis,hodie † conſtat,ho
die agatur, ooo tamen de eadem die iotelligitur,
ſed eſt loqueodi modus quidã, quo oòmur ad de-
tegẽdam aduerſarij iniquitatem,ut ſentire uidetur
glo.io d.l.ſi is à quo,io uerbo.hodie poſſomus præ
terea dicere, & eo caſu legem proceſſiſſe ulterius
diſponendo,ut ſtatim dicebam. Quarta propterea
fuit gl.opinio io d.l.ſi is à quo, ut hoc totum ſit in
259 arbitrio † iudicis,cum à iure in ſiogulis caſib. hoc
determinatum non reperiatur,iuxta l.1.de iure de-
lib.& ideo glo.in d.c.præterea.de teſtib.coge. dice-
bat,incootinenti iotelligi,ſecundum ſubiectã ma-
teriam.ita clarè ceoſuit Iaſ.in l.vlt. nu.3. C. de iud.
Neuiz.conſi.56.oum.8.qui ex multis citat Fely.in
c.executionem.colum.6.& colum.10.uerſic.datus
alia fal.de exceptio.cum ergo io ſubiecta ooſtra ma

teria

teria cautum hoc non reperiatur, dicendum eſt, ar
bitrio iudicis eſſe ſtandum, quam etiam ſentētiam
probauit & Bald. in l. 2. C. de edi. diui Adria. tollen.
Calcaneus conſi. 16. nu. 45. Soc. ſen. conſi. 59. col. 2.
lib. 3. Dec. c. an ſit, num. 2. in fin. de appell. Soc. Iun.
conſi. 67. nu. 9. lib. 2. Tiraq. in l. ſi unqnam, in uerb.
omnia uel partem, num. 31. C. de reuo. dona. Alcia.
reſponſo. 409. nume. 5. Rebuffus in commentarijs
Regiarum conſtitutio. tomo 3. tit. De materijs poſ-
ſeſſorijs art. 7. glo. 1. nu. 14. 15. nec diſſentit Hiero-
nymus Gigas in tracta. De penſio. q. 100. in fin. qui
260 qui poſteaquam dixit eſſe in arbitrio † iudicis, ſub-
dit non debere tamen expectare teſtes, qui ſunt ul-
tra montes, & in remotis regionibus. Hinc interro
gatus rectè reſpondit Ioan. Baptiſta Ferretus conſi.
4. num. 5. hoc in caſu probationes paratas eſſe debe
re, ne res altiorem exigat indaginem. Nec aduerſan
tur, quæ docuit Bart. in d. l. ſi is à quo, & quæ à Ri-
pa d. §. condemnatum. nu. 32. relata ſunt, iudicem
arbitrari debere, ut à iureconſulto diffinitum eſt in
d. l. ſi is à quo. quoniam iam admonui, nō ſatis eſſe
quò ad caſum noſtrum diffinitū, illumq; eſſe mo-
dum quendam, ac loquendi uſum. Quamobrem
uera eſt poſterior hæc ſententia.

261 Quæro vigeſimuſecundò, quid ſi is † ſpoliator
ſeu poſſeſſor conuentus ingreſſus eſt poſſeſſionē,
uel ex pacto, uel alia facultate & authoritate, quam
habuit ingrediendi, an ante omnia reſtituendus ſit
ſpoliatus. & reſtituendum nō eſſe interrogatus re-
ſpondit Bartholomęus Cæpolla Veronen. conſ. 60.
omiſſa ſerie, col. 4. in 2. dubio, quem noſtris his in
terminis ſecuti ſunt Dec. conſi. 191. nu. 9. uerſic. 7.
quod ſupra. Craue. conſi. 302. col. pen. verſi. ſed di-
cer aliquis, Cephalus conſi. 272. num. 70. lib. 2. con
fert, quòd placuit glo. in l. ſi quis in tantam, ubi Bar
tolus num. 24. in fin. C. unde vi, dum affirmauit il-
lius conſtitutionis diſpoſitionem non procedere,
cum is occupator ingrediendi poſſeſſionem ipſam
facultatem habuit, ut infrà in 9. Remedio ex d. l. ſi
quis in tantam. qō. 17. in declaratione ſecunda latè
explicabimus. non enim qui iure ſuo utitur alteri
infert iniuriam, quare ex ingrediendi licentia, pro-
pria authoritate ingredi licet l. 3. C. de pign. Et Pa-
piæ ſatis hoc eſt clarum ex illius ciuitatis ſtatu. 54.
in ciuilibus, ſub Rubrica de poſſeſſione uiolenta,
uel clandeſtina reſtituenda, ibi, iure, uel pacto ſibi
non concedente, quod ſanè ſtatutum in hac parte
cum iure communi conuenit.

Declaratur hæc concluſio non procedere, quan
262 do per † vim is fuiſſet ingreſſus. ſic relati omnes af
firmarunt. & cōis eſt noſtrorum ſententia, ut poſt
Bar. d. l. 3. nu. 18. C. de pign. ſcripſit fuſiſſimè Tiraq.
Tract. De iure conſtituti. 1 parte. nu. 17. & hoc in
caſu relatum Papienſe ſtatutum. De poſſeſſione vio
lenta, declarari poteſt non procedere.

Quæro vigeſimotertiò, quid ſi ſpoliatus poſt fa-
263 ctam ipſam ſpoliationem † renunciauit dominio
rei, an reſtituendus adhuc ſit, ſi petat ante omnia,
& eſſe reſtituendum affirmant omnes in c. 2. de re
ſtit. ſpol. ibi, Abbas num. 6. 8. Beroius nu. 17. verſic.
& prædicta. Bellame. c. 3. nume. 4. 5. eod. tit. Ripa, in
l. naturaliter. §. nihil cōe. num. 55. verſi. 15. extende.
de acquir. poſſ. ibi etiam Anto. Matthęus fallen. 10.
addo eiuſdem ſententiæ Alex. conſi. 93. nume. 4. 5.
lib. 5. Socinum in l. rem quæ nobis, nu. 20. in fi. de
acquir. poſſ. Pariſ. conſi. 1. num. 151. lib. 1. & Franci
ſcum Pauinum Tract. de viſita. 2. parte. q. 5. nu. 46.
Franciſcum de Marchis. q. 71. num. 1. Rotam in de
ciſio. nouis, titulo de renuncia. deciſione prima. &
latè diſputat Rodericus Suares Hiſpan. allegatio.
23. num. 8. 9. & multis ſequentibus. Rebuff. in Pra-
xi Benefic. in tit. de vi, in Reſigna. adhibita nu. 1. 2.
cuius rei rationem arbitrātur præcipuam relati in-
264 terpretes, ex d. c. 2. quia renunciatio † poſt ſpolia-
tionem facta, non præſumitur ſponte facta, ſed per
metum. Verùm ratio non ſatis cōcludens uidetur,
nec in eam is tex. c. 2. fundamentum uidetur conſti
tuere, ut ibi animaduertit Beroius num. 26. verſ. 2.
ſolutio, quam is poſtmodum in uerſi. unde cogita-
bam, certo caſu tuebatur. quare Abbas, in d. c. 2. nu
me. 8. verſi. 4. ſolutio, inquit eſſe rationem, quia illa
renunciatio ſolùm reſpicit proprietatem, non autē
poſſeſſionem, cui renunciare minimè potuiſſet, cū
265 ei non inſiſteret, & ita procedit tex. d. c. 2. † ſecus au
tem eſt, quando ante ſpoliationem eſſet facta renū-
ciatio, nam cum tunc poſſit plenum effectum, tam
quò ad poſſeſſorium, quàm quò ad proprietatē ope
rari, utrunque amittere dicitur: quare ſpoliato agē-
ti tunc obſtabit renunciationis exceptio & hoc ca-
ſu procedat ſecundum Abba. tex. c. 3. de reſtit. ſpol.
qui alioqui cum cap. 2. pugnare uidetur, quæ ſanè
Abbatis declaratio nō mediocriter diuinat. ad d. c.
3. in quo conijcere non poſſumus, an renunciatio
illa ante, uel poſt ſpoliationem facta fuerit: uera er
go non eſt ratio Abba. dum inquit renūciationem
operari eo caſu plenum effectum, quia uerius dice
re poſſumus in eo dubio operari ſolùm, quò ad p-
prietatem, cum ſtrictè intelligi debeat renunciatio.
Dec. in l. poſtquam liti, nu. 26. C. de pact. in l. quo-
ties duplici iure, de regn. iur. conſi. 352. nu. 8. conſi.
374, num. 5. conſi. 379. num. 3. conſi. 402. nume. 3.
Craue. conſi. 242. num. 6. conſi. 251. col. 3. verſi. rur
ſus & conſi. 257. nume. 4. Tiraq. in l. ſi vnquam, in
præfatione, num. 228. C. de reuo. dona. Tantū enim
operatur renunciatio, quantum loquitur, niſi intel
ligamus, beneficij renunciationem, non modò cau
ſam poſſeſſionis, verùm etiam dominij comprehē
dere, cum beneficij appellatione & eius poſſeſſio
ueniat. Inno. c. epiſcopi. de reb. eccle. non aliena. &
hoc eſt, quod in ſpecie poſt Inno. c. quod in dubijs,
de renuncia. docuit Bellame. d. c. 2. nu. 8. de reſtitut.
ſpolia. Rurſus, nec uerum ſatis uidetur, quod dice-
bat Abbas, renunciationem in caſu d. c. 2. nihil ope
raſſe, quò ad poſſeſſionē, cum nullam is ſpoliatus
teneret, quia imò Ciuilē adhuc is retinebat, & quæ
multum prodeſt ad occupandam ſponteq; ingre-
diendam naturalem, ut ſæpè diximus, & latius ſuo
loco dicemus. Præterea ſi (vt ſuo loco referam) poſ-
ſeſſio rei beneficiariæ ſtare ſine titulo non poteſt,
quo fieri pōt modo, ut facta renunciatione proprie
tatis in caſu d. c. 2. ſubſiſtat adhuc poſſeſſio? quare
rectius, ac verius arbitror, hos Canones ſic eſſe in-
telligendos, ut tex. d. c. 2. loquatur eo caſu, cùm per
metum facta eſt renūciatio, qui metus ex duobus
conijcitur illatus, primò quia poſt ſpoliationem,
ſecundò quia coram nō ſuperiore facta fuit, & ita
iudice incompetente, quod non contingit in caſu
d. c. 3. quare lex eam induxit præſumptionem per

metum

metum eſſe factam renunciationem, quam rationē
perpendit & Bero.d.c.2.num.26.verſic.vnde cogi-
tabam.diuerſum eſt in d.c.3.ubi nulla aderat me-
tus præſumptio. loqui enim uidetur in caſu certo,
cum præſupponat coram ſuo ſuperiore eſſe factam
renunciationem,& quando eo caſu nō conſtat cla-
266 rè † metum eſſe illatum, ceſſat omnis ſuſpicio iux-
ta tex.l.vlt.in prin.de eo,quod metus cau. Bar.in l.
frater à fratre.nu.51.de cond.indeb.in l.1.C.de prę
dijs Curia.Dec.conſi.448.num.14.conſ.463.in fi.
conſi.536.num.5.Ruin.conſi.135.nu.2.cōſi.170.
num.17.lib.1.conſi.122.nume.12.lib.4.conſil.51.
num.13.lib.5.Iaſ.conſi.38.col.pen.circa finē.lib.3.
Soc.ſen.conſi.59.col.9.verſicu.& præſertim.lib.3.
Cur.Iun.conſi.29.nu.12.conſi.67.num.3.4.conſil.
116.num.2.Pariſ.conſi.96.num.39.lib.1.conſ.88.
num.35.lib.3.Alba.conſi.11.nu.12.Rolan.à Valle
conſi.39.in fin.& ideo Abbas in d.c.2.nu.10. hoc
perpendens,reſtringit ſuam declarationem nō pro-
cedere,quando coram ſuo ſuperiore eſſet facta re-
nunciatio,ꝙ & latius ſuo loco infra explicabimus.
Probato tamen Abba. & aliorum intellectu ad d.
c.2.ut illud contingat ob renunciationem poſt ſpo
liationem.In oppoſitū obijcitur. Primò, quod imò
per renunciationem ſpontè factam purgatur ſpolia
tionis uitium, ut non ſit amplius locus reſtitutio-
ni, cum eam ratam habuiſſe uideatur,ut probatur
267 in ſimili in † l.2.C.quod metus cau.& in l.ſi ob tur
pem.de cond.ob turpem cauſam. Conatur ſatisfa-
cere Abb.in d.c.2.num.9.quem ibi probauit Bero.
nu.27.in caſu d.l.2.ſolutionem ſubſequentem exe
cutionem eſſe actus præcedentis,nec ad aliud ſolu
tionem potuiſſe ordinari,quàm propter præceden-
tem ſolutionis promiſſionem,ideo ſpontè ſoluen-
tem cum non teneretur,liberè donare quodammo
do,& omne vitium purgare intelligi, iuxta l.cuius
per errorem.de reg.iur.at ſequens poſt ſpoliationē
renunciatio,non ordinatur ad actum præcedētem,
ut illius executio ſit,cū ad multa alia adaptari poſ-
ſit præter ſpoliationem.ſimilem declarationem af-
fert Bart.in l.ſi per vim.num.2.C.quod metus cau.
ubi Aret.& Alex.& Boer.q.100.num.15. Præterea
inquit Abbas in caſu noſtro per hanc renunciatio-
nem nullum ius accreſcit ſpoliato,affert Barto.au-
thoritatem in l.naturaliter.§.nihil cōe. de acq.poſſ.
ſecus in caſu d.l.2.quia per ſolutionem ius ei accre
ſcit,cui facta fuerat promiſſio. Quæ ſanè Abbatis
declaratio non multum arridet, quia, quò ad pri-
mum dictum,reſpondeo:imò renūciationem ſub-
ſecutam operari plenum effectum, cum ſaltim ipſa
ſpes reſtitutionis ſublata ſit. Et cum renunciatio fa
cta ſit,ad commodum ſpoliatoris facta videtur,prę
ſumiturq; ad purgandum vitium ſpoliationis, &
eam ob cauſam non ob aliam argu.l.2.de cond. &
demon.& tradit Bar.in l.quæ ſub conditione.ff.eo.
Barb.conſil.11.col.6.in fine. lib.2.dum affirmant:
268 Actum factum † præſumi ob cauſam,quæ præceſ-
ſit,& per conſequens ius ſpoliatori accreſcere dici-
tur.Rectius ergo ſenſiſſe videtur Bal.in d.c.2.de re
ſtit.ſpol.dum inquit tex.d.l.2.C. quod metus cau.
loqui in vi compulſiua,in qua iam ab initio cōſen-
ſus interueniſſe dicitur,licèt coactus, iuxta glo.l.ſi
mulier.§.vlti.ff.quod metus cau. Et actus ſpontè fa
269 ctus,qui ſequitur † omne vitium à meticuloſo cō-
ſenſu procedens,remouet. vis verò expulſiua nullū
in ſe habet conſenſum,quare ſubdit Bald. eſſe cōſi
derandum, vim expulſiuam non poſſe purgari ab
expulſionis facto ſeu illius reſtitutionis, cū vis illa
ſit actus in re ipſa permanens. Compulſiuam verò
abſque alio facto retroſimili poſſe,cū ſit actus tran-
ſiens ex ſolo accidentis compulſi cōſenſu.ideoque
ſufficere ex ſuo actu ſecuto uoluntatem ſpontaneā
demōſtrare,nec aliter hæc iura intellexiſſe viſus eſt
Bar.in l.ſi ob turpem,nu.2.& ibi Iaſ.nu.3.ff.de cō-
di.ob turpem cau.etſi non ita rem claram,ut Bal.fa
ciant.Secundo loco obijci ſolet.nullam eſſe poſt re
nunciationem concedendam reſtitutionem: cum
270 ſpoliatus renuncians † rem, pro derelicto habere
videatur.Et ob id poſſeſſionem,imò dominium di
citur amittere l.ſi quis vi.§.differentia,de acq.poſſ.
iuncta l.1.& 2.ff.pro derelicto,ut ſatisfaciat Abba.
in d.c.2.num.9.verſ.etſi diceres,& cum eo ibi Be-
roius num.29.inquit,habere rem pro derelicto in-
telligi,quò ad ius reale,non autem,quò ad ius per-
ſonale perſonæ inhærēs ob moleſtiam ſibi illatam.
nam inquit Abbas,interdictum, vnde vi,eſt perſo-
nale licèt in rem ſit ſcriptum l.1.ff.de interd. maxi-
mè,quia illi iuri abſente parte renunciari non pōt,
quam ſententiam probaſſe uidetur Alex. conſi.93.
nume.4.lib.5.& Beroius d.nu.29.& Rode.Suares
allegat.23.num.19.20.ubi latè declarat.Non tamē
ſatis mihi placet hæc Abba. declaratio, quia ſi hoc
interdictum eſt in rem ſcriptum, ſi res & cauſa,ob
quam conceditur,deficit,exerceri non poterit. At
res dicitur deficere,quia renunciando declarat ani
mum ſuum eſſe nolle poſſidere,& habendo rē pro
derelicta dominium & poſſeſſionem amittit, cum
pro derelicta res non habeatur, niſi poſſidere alter
cęperit l.1.ff.pro derelicto,cauſa quoq; ceſſat,quia
per renunciationem dicitur remitti illud odium',
& illa pœna ſpoliationis, quod ſenſit & ipſe Abb.
d.c.2.num.9.uerſic.ego puto. & ſi non eſt remiſſa
aget ad vindictam iuxta l. ſi quis ad ſe fundum.C.
ad leg.Iul.de vi.Nec ſatis placet eiuſdem Abba. de-
claratio d.c.2.num.9.uerſi.ego puto. diſtinguentis
271 renunciationem † in prophanis, à renūciatione in
beneficialibus,dum vult,in temporalibus rei renū-
ciationem operari,etiam quò ad poſſeſſionē, cum
renunciatio inducat notoriam exceptionem, iuxta
c.cōſtitutus.de filijs presbyt.Arbitror ipſe,in quo-
cunq; caſu hæc procedere,& in beneficialibus præ
ſertim ubi poſſeſſio magis à ꝓprietatis titulo, quā
in temporalibus, dependet, ut latius ſuo loco ſta-
tim dicemus.ut ergo difficultati uno ſatis faciā uer
bo.dico,argumentationem procedere, cum clarè
conſtat renūciationem eſſe ſine metu, ſed liberè ac
ſpontè factam,ſecus ſi metu,ut in caſu d.c.2.tūc.n.
animus,quo res amittitur deficit. Aliam proponit
difficultatem Abbas d.c.2.nu.9.verſ.cōtra hāc &c.
quam poſtmodum diſſoluit,& ſuper ea multa eflu-
dit Beroius.num.32.& num.33.verſi. circa hæc di
cta.eam nunc ſilentio inuoluam, ut pariter ſubti-
ceo aliqua, quæ ſubobſcurè, & perplexè effundit
Antonius Matthęus Romanus l.naturaliter. §. ni-
hil commune.num.47.fallen. 14.

Limitatur primò cōis hæc ſententia, non proce-
272 dere,quando ſpoliatus † ante factam ſpoliationem
conſtituiſſet procuratorem ad renunciandum,qui
deinde

deinde procurator facta ſpoliatione rennnciauit.
nam ex quo rennnciatio tunc ſpontè facta præſu-
mitur,is deinde ſpoliatus agere non poterit, ut an-
te omnia reſtituatur,ſic Lapus alleg. 24. quē eſt ſe-
cutus Abbas d.c.2.nume.11.& Roder.Suares Hi-
ſpa.allegatione 23.num.18.verſi.facit etiam &c.&
Rebuffus in praxi Benefic. in titu. De ui in reſigna-
sione adhibita.nume.6. rationem affeiebat Abbas,
quia renunciatio trahitur ad poſſeſſionem, habito
reſpectu ad mentem renunciantis. Conſtituēdo.n.
procuratorem ad renunciandum, uidetur uoluiſſe
rem pro derelicto ſecuta renunciatione habere. &
iſto caſu,renuntiatio trahitur ad diem conſtitutio-
nis,cùm hoc pendeat à nuda voluntate. arg.l.Pau-
lus aliàs per procuratorem.De acq.hære. Non pla-
cuit hæc declaratio Bero.in d.c.2.num.35.ea ratio-
ne,quia facta per procuratorem ad tempus manda
ti non trahuntur,ſed eo tempore facta intelligūtur
quo procurator fecit de volūtate domini, unde ꝑ-
curatoris acta,poſteaquàm reuocatus fuit,non ua-
lent,ſi tamen ſe reuocatum ſenſit.Clem.1.de renun
cia.ergo,inquit Bero.ad tempus mandati non tra-
huntur.quæ ſanè ratio non ſatisfacit, quia intelli-
gitur factum trahi ad tempua mādati conceſſi præ
ſuppoſitis terminis babilibus,cùm ſcilicet ſubſiſtit
mandatum;quod non contingit,quando ante actū
geſtum procurator ſe reuocatum cognouit;quo in
caſu,nec Abbas,nec Lapus loqnuntur, cùm ſcili-
cet eſt facta ipſius procuratoris reuocatio, ſiue eo
ſciente,ſiue ignorante. Nam ſi eo in caſu eſſent lo-
cuti,& aliud impedimento nō eſſet,non ſuiſſet di-
ſtinguendum an ſciente,uel ignorante procurato-
re ſacta eſſet ipſa reuocatio. ex quo enim agitur de
amitenda poſſeſſione, voluntas, & animus ipſius
273 domini expoſtulatur,qui ſtatim † eſſe deſijt per re-
uocationem,etiam procuratori non cognitam, ut
citando d.clem.1.de renuncia.tradit Dec.in l.eius,
qni in prouincia.§.quas uero.num.2.3.ſi cer.peta.
qui in dominij translatione loquitur. & idem de
translatione poſſeſſionis citādo d.§.quas verò, ſcri
bit Bald.in c.audita,col.2.verſi.& idem dico,de re-
ſtit.ſpolia.non eſt ergo diſtinguendum, an eo ſcien
te,uel ignorante reuocatus fuerit, uel non. quare
dico aduertendum eſſe, ex tex.d.§.in amittenda, &
274 ex Bald.in d.c.audita,eo ipſo,ꝙ procurator † eſt cō-
ſtitutus ad renunciandum ſtatim dominum poſſeſ
ſionem amiſiſſe,imò & dominium.Nec in benefi-
cialibus tacitè reuocare procuratorem ſufficit d.cle
men.1.de renuncia.nam eo caſu, ſecundum Bal.d.
c.audita,col.1.verſic.quæro nunquid, ſufficit iuris
fictio,quæ ea ratione, adhuc mādatum durare,nec
eſſe perfectè reuocatum fingit, ut euitentur illuſio-
nes.& Bal.inſequendo declarat Felin.in c.ex parte.
num.15.de reſcrip.eo ergo ipſo, ꝙ eſt conſtitutus
procurator,quò ad dominum ipſum res dicitur de-
perdita,licèt habita relatione ad procuratorem,ad-
huc non ſit cum effectu facta renunciatio, quare
Abbas dicere uoluit, quòd ſecuta renunciatione,
re ipſa per procuratorem illam ad tempus cōſtitu-
sionis ipſius procuratoris trahi. quòd autē ſubdit
Abbas ex d.l.Paulus aliàs.Per procuratorem,quam
in argumentum citat Abb.ut quemadmodum hæ-
reditatis aditio conſiſtit in ſola uoluntate,& eo ip-
ſo,quod conſtituitur procurator, ex ipſa inquā ani-
mi declaratione hæreditatem cenſeri aditam. ſic eo
ipſo,quod quis conſtituit procuratorem ad renun
ciandum habere dominium & poſſeſſionem pro
derelicto,quò ad ſe ipſum, ex quibus ceſſat Beroij
275 conſideratio,dum inquit † caſum d.l.Paulus.eſſe à
noſtro diuerſum.non enim differt, ſi (ut diximus)
aſſumatur Abbatis argumentatio,conueniet & ꝓ-
pius ſi is tex.legatur nō per procuratorem. ſed,per
curatorem.ut legit & egregiè declarat Duare.lib.2.
diſput.anniuerſa.c.27.& Iac.Cuiacius lib.1.obſer-
ua.iuris c.34.& ita nunc legitur in Pandectis editis
authore Ludo. Ruſſardo Buturigenſi, ait enim
Duare.in procuratore adhuc concedi tempus, ut
antequàm adeat dominum conſulat,quod non eſt
in curatore, ut apud eum.

276 Limitatur ſecundò,non procedere, quando † re-
nunciatio eſſet facta coram iudice competenti,qui
de cauſa cognoſceret.ſic Abbas in d.c.2.nume.10.
Soc.Tract.fallen.reg.378.prima fall.Barb. cōſi.47.
col.ult,lib.2.Rebuffus in praxi Beneficiorum titu.
De ui in reſignatione adhibita num.4.Cuius rei eſt
ratio,quia omnis metus abeſſe præſumitur l.vlt.de
eo quod metus cauſa.Bar.l.frater a fratre.num.51.
de cond.indeb.& latè ſuprà retuli. ex qua quidem
limitatione aliæ plures afferri poſſunt,ut ſcilicet in
illis caſibus non procedat,cum ceſſat metus,ſed cō
ſtat ſpontè eſſe factam renūciationem,qui ſanè ca-
ſus plures ſunt. hanc tamen declarationē intellige
277 in prophanis,in beneficialibus autem † renūciatio
non alteri,quàm in manibus ipſius ſuperioris, (ut
Abbas d.c.ſecundo.num.10.loquitur) fit, quæ tūc
demum effectum habet,ſi ab ipſo ſuperiore recipi-
tur admittiturq́;,ut aduertit Abbas d.nu.10. verſi.
hoc enim dictū &c.& ſubijciam aliqua infra quæ-
ſtio.vigeſimaſeptima.in ſecunda limitatione. ſuffi-
ceret tamen,ſi à notario nomine ſuperioris illa re-
nunciatio admitteretur,Guid.Papæ.conſil.172.&
Boe.q.348.num.3.& Bella.d.c.2.nume.2.

278 Limitatur tertiò,quando poſt illam † renuncia-
tionem per multos dies conqueſtus nō fuiſſet ſpo-
liatus,ex quo uetiſimiliter dicitur tamen ſine metu
habuiſſe, quod geſſit.ſic intelligit Iacob.Nouellus
in praxi criminali.tit.ſpoliatus.de facto &c.incipit
vulgaris regula eſt &c.nu.46.uerſic. limita.46.ſen
ſit Zaſius in §.nihil cōe.num.56.de acqui.poſ.poſt
Butr.in c.ſolicitè.de reſtit.ſpol.

279 Limitatur quartò, non procedere † in propha-
nis.ſic Soc.l.rem quæ nobis,nume.vigeſimo.verſi.
poſtremò,de acquir.poſſeſ.Aegidius Boſſius tract.
cauſarum criminalium.tit.de pluribus violentijs.
nu.18.quòd ipſe intelligo,ſi aliqua cōcurrat conie
ctura & p̄ſumptio,qua indicare poſſimus ſine me-
tu factam eſſe renunciationem, aliàs idem eſſet ꝙ
in beneficialibus, eoq́; loci Boſſius unum in praxi
docet,an facta hac renunciatione omnis violentiæ
280 cauſa ceſſet etiam quò † ad fiſcum,ne ratione ſui in-
tereſſe quid amplius contra ſpoliatorem quærat,
& ceſſare ſcribit, Mediolani præſertim ex decreto
ipſius regionis,& quando concurrunt coniecturę,
Suares d.allegat.23.nume.23.qualis autem ſit hac
in re praxis docuit Bellamera c.3.q.4.de reſti. ſpol.
quo loci docet,quomodo ſuper renunciatione in-
formationes ſumat Iudex.

281 Quęro vigeſimo quartò quid ſi is ſpoliatus † poſt
ſpoliationem

ſpoliationem cum ſpoliatore pepigit, ſe poſſeſſorio
non acturum, an ſpoliatus agere, ut reſtituatur ad-
huc poſſit. & non poſſe affirmant Abb. & Beroius
in d.c.2.de reſtit.ſpol.hic.nu.44.ille num.16.Rota
in nouis deciſionibus titu.de reſtit.ſpol.deciſ.16.ſi
A.conſeratur num.4.Alex.conſi.93.nu.5.lib.5.Pa-
riſ.conſi.1.nu.151.lib.1.ſentit Franciſ. de Marchis.
q.71.nu.2.& fuit hæc ſententia glo.in c.ex inſinua
tione in verbo.canonicum, extra de procura. idem
placuit Soc.tract.fallen.reg.378.fall.3. & Rebuffo
in praxi Benef.in titu.De ui in reſignatione adhibi-
ta, num.7.qui & alios citat.hanc ſententiam proba
282 re uidetur is notab.tex.l.ſi unus. † §.pacta.verſicu.
item ne experiar.ff.de pact.intelligendo ſecundum
præcedentem verſi.dum vult, poſſe poſt furtũ com
miſſum paciſci, ne furti agatur, & ne illud reſtitua
tur.eſt ratio, quia pactum illud rem ſolùm reſpicit
familiarem, ac priuatam, nec tunc dicitur cõtra bo
nos mores, uel Rempub. & ob id ualet.l.iuriſgen-
tium.§.ſi paciſcar.ff.de pact.& is tex. §.pacta, intel-
ligitur pactum prodeſſe, quò ad ea, quę cauſam ip-
ſorum paciſcentium reſpicit, non quò ad ea, quæ
cauſam attingunt publicam, ut ſunt pœnæ, quibus
fures & inuaſores plectũtur, quæ ſcilicet Reipub.
cauſa iudicantur.& licèt is verſi. item ne experiar,
in fin.habeat hæc uerba. Et in ſumma ſi pactũ con-
uentum à re priuata remotum ſit, non eſt ſeruãdũ,
quaſi velit dicere, tunc pactum non eſſe ſeruandũ:
cum eſt remotum, id eſt, quando cauſam publicam
attingit; attamen clarior erit ſenſus ſi vnà cum eru-
ditiſſimo Cuiacio lib.1.obſerua.iuris.cap.24.lega-
mus, ſi à Repub.remotum ſit, in meo tamen manu
ſcripto legitur, à re priuata.

Extenditur ſecundum Bero.d.c.2.num.44.verſ.
283 amplia.procedere † eum factum eſt pactum de nõ
moleſtando poſſeſſorem, argu.tex.in c.ad noſtram.
il ſecundo.de iureiur. dum loquitur de iuramẽto,
quod cum pacto procedit à pari.glo.in ſumma.3.q.
2.& hanc extẽſionem probarunt Soc.in l.rem, quæ
nobis.num.20.in fin.de acqu.poſſ.& Rode.Suares
Hiſpa.allegat.23.num.18. qui huius ſentẽtiæ citat
Rotam deciſ.393.addo ipſe Capicium Neap.deciſ.
69.num.7.8.cum enim huius pacti uerba in ipſius
poſſeſſoris perſonam concepta ſint, intelliguntur
de non moleſtando ipſum poſſeſſorem ratione poſ
284 ſeſſionis, & pactum tam de moleſtia † iuris, quàm
facti intelligitur, iuxta ſui ſignificationem, ut decla
rat Corſetus ſing.in uerbo, moleſtia &c.Dec.conſi.
581.nu.11.conſi.613.num.1.Ruin.conſ.48.nu.9.
conſi.77.nu.8.lib.2.Soc.Iun.conſi.113.nume.36.
lib.1.ſimile eſt ſi factum ſit pactum de non mouen
285 do † controuerſiam, cum eadem ſit ſignificatio, ut
relati ſcribentes affirmant, & eſt glo. & ibi Bat.in l.
Lucius.§.tres hæredes.ff.de pactis, tex. vbi Alex.&
cæteri in l.clam poſſidere, in princ.de acquir.poſſ.
& latè docuit Ripa, in l.1.numero ſecundo. de re
iudi.Soc.Iun.conſi.vlt.num.15.lib.1.

286 Limitatur hæc concluſio, non procedere † cùm
cauſa ſpolij publica eſt, ut docuit Beroius d.c.2.nu.
45.dum ponit exemplum in eccleſia ſpoliata. nam
(inquit ille) cauſa eccleſiæ, cauſa publica dicitur.l.
ulti.C.de ſacroſan.eccle. c. qui abſtulerit c.non li-
ceat.12.q.2.c.qualiter, & quando, de accuſa.glo.&
Abbas in c.ex conqueſtione.col.4.de reſtitu.ſpolia.
quod intelligitur, cùm cauſa eſt principaliter ipſius
eccleſiæ, ſecus ſi ſecũdario, ut cum res & poſſeſſio
clerici fuit occupata, quia tunc dicitur cauſa priua
ti.c.ſi diligenti.de foro compe.c.in literis. de reſtit.
ſpol.& hanc differẽtiam probat tex.c.petitio de iu-
reiuran. Abbas.c.cum ſit.c.quod clerici, & foro cõ
peten.ex prædictis autem apparet eſſe differentiam
inter pactum & renunciationem, ut relati conſide-
rant, præſertim Alex.& Soc. Beroius tamen in d.c.
ſecundo.num.44. uerſic.& ex præmiſſis aliter ſen-
tit, quæ ſententia uera uidetur, cum data termino-
rum paritate differentiæ ratio vix poſſit aſſignari.
cogitandum tamen erit.

287 Quæro vigeſimoquintò, quid ſi is ſpoliatus † poſt
factam ſpoliationem iurauit non agere, an adhuc,
ut reſtituatur, agere poſſit? & non poſſe affirmauit
Abbas in c.ſecundo.in fin.de reſtit.ſpolia.quem ſe-
cuti ſunt Rota in nouis deciſionibus tit.de reſtitu.
ſpol.deciſio.16.ſi A.conſerant.nume.3. deciſ.18.ſi
agenti.vbi latè.& in titu.de renuncia.deciſio.1.vbi
appoſtila.& eod.tit.in antiquis deciſio.6.Iaco.No-
uell.in praxi criminali.In tit.ſpoliatus de facto &c.
incipit.vulgaris eſt regula.&c.num.11. verſi.limi-
ta.11.& Zaſius.in §.nihil cõe.num.55.de acq.poſ.
& idem ſenſit Corſetus in tract.fallen. ad regulam.
quod ſpoliatus ante omnia reſtituar. fallẽ.11.Alex.
conſi.93.num.5.lib.5.Soc.in l.rem quæ nobis.nu.
20.in fin.de acquir.poſſ.Capicius deciſ.69.num.7.
Fran.de Marchis.q.71.num.2.Pariſ.conſi.1.nume.
151.lib.1.ſolet citari tex.in c.ex inſinuatione. extra
de procura.qui ſi rectè perpendatur, ad rem non cõ
fert, ibi enim iuramentum ſolùm fuit præſtitũ lo-
co probationis, ad intentionem agentis, poſſeſſio-
nem reſtitui petentis; fundandam non quoq; hanc
probat ſententiam c.ad noſtram.de iureiuran.qui à
Bero.citatur.in d.c.2.num.46.nam is tex.loquitur
in iuramento præſtito ab eo, qui deinde ſpoliauit,
ſicq; ante ſpoliationem: qui caſus non eſt hic no-
ſter.minus probat c.peruenit. de iureiuran.dũ in-
quit compulſum metu iuraſſe, & iuramentum nõ
impedire reſtitutionem, qui metus & hic præſu-
mitur.niſi dicas loqui doctores cum metus abeſt,
& ita d.c.peruenit à ſenſu contrario probare. Rota
autem citat c.cum veniſſent.de iuſtitu. ſed uix eſt,
vt probet.Ratio tamen pro hac ipſa ſententia vrget
288 magis, quòd ubi iuramentum † ſeruari põt ſine in-
teritu ſalutis æternæ, ſeruari omnino debet.c.ſi ve-
rò c.cum contingat.de iureiuran. & argumento c.
quamuis, de pact.in 6.& in c.licèt mulieres, de iu-
re iura.in 6.ſeruari ergo debet in caſu noſtro cum
poſſit. Bero.tamen in d.c.2.num.47.verſ.prætereà,
inquit hanc ipſam regulam non eſſe ſic ſimpliciter
intelligẽdam, ſed aliter concipiẽdam, ut dicamus,
quòd quoties iuramentum ſine ſalutis æternæ in-
teritu ſeruari poteſt, & nõ ſeruatum vergit ad ęter-
næ ſalutis detrimentum, eſſe ſeruandum omnino,
citat Bal.ſic declarantem conſi.29.lib.3.at Alcia.in
c.cùm contingat.nu.37.de iureiuran. ſic ait, ꝙ quã
iuramentum non poteſt ſeruari ſine interitu ſalu-
tis æternæ, non eſſe ſeruandum, quaſi uelit dicere
econtra, cùm non ſeruatum vergeret ad detrimen-
tum æternæ ſalutis ſeruandum eſſe. ex quo inferre
videtur Bero. ꝙ cum in caſu noſtro nullum diſpen
dium ſalutis æternæ uerſetur, ſi non ſeruetur, poſſe
non

non ſeruari, uel etiam probando primam illam col
lectionem, ꝙ ubi iuramentum ſeruari poteſt ſine di
ſpendio ſalutis æternæ, eſſe ſeruandum, dico adhuc
non eſſe perpetuum, cum plures reperiantur caſus,
in quibus non verſatur ſalutis æternæ diſpẽdium,
& tamen adhibitum iuramentum poteſt non ſerua
ri, ut plura ſunt exempla apud Diuum Thomam.
2.2.q.89.art.7.quem refert Didacus Couar.in cap.
quamuis pactum prima parte.§.6.num.6. verſic.6.
adhuc & num.7.de pact.in 6.inter cætera illud pla
289 cet referre.† ſi iureiurando promiſi pro aliquo non
fideiubere, ſeruare hoc iuramentum, non vergit ad
æternæ ſalutis detrimentum, & tamen non eſt ſer-
uandum, quia opus magis bonum impedit, dũ non
fideiubeo ex charitate, & ideo aduerſus iuramentũ
fideiubẽdo tenet fideiuſſio: & eo loci Didacus reij
cit Marſilium in Rub.de fideiuſſor.nu.28.& Oldr.
conſi.90.qui aliter ſentiebãt. in caſu autem noſtro
iuramentum poteſt ſeruari cum delictum poſtmo
dum remaneat impunitum. Verùm cum rectius tẽ
hanc ipſam perpenderem, animaduerti eſſe ſic de-
clarandum, aut loquimur ante ſpoliationem factã,
& tunc dicendum eſt iuramentum non eſſe ſeruan
dum, cùm ad diſpendium potius æternæ ſalutis eſ
ſet præſtitum, præſtaret enim delinquendi anſam.
& quemadmodum pactum non tenet, ut infrà di-
cemus, ſic nec iuramentum, & hic non eſt caſus no
ſter, aut loquimur, ut verè loquimur poſt ſpoliatio
nem, & tunc dico ſeruare iuramentum eſſe meri-
torium ob remiſſionem illatæ iniuriæ, ab hac decla
ratione non diſſenit Beroius d.c.2.num.47. verſi.
quare tu ultra, &c. nec delictum hoc caſu remane-
bit impunitum, cum pœna quæ iuris publici eſt, ex
eo iuramento non ſit ſublata. hanc præterea ſenten
tiam clarè probat tex.in c.3.de reſtit.ſpol. quẽ pul-
chrum in hoc caſu appellauit Corſetus d.fallẽ.10.
Verùm plura huic ſententiæ aduerſantur, quæ niſi
diſſoluantur, res non parum perplexa erit. Primò
aduerſari uidetur tex.in c.2. de reſtit.ſpolia. dum à
290 pari ſentit procedere iuramentum, † & renuncia-
tionem, ut ergo renunciatio per metum facta dici-
tur, ſic & iuramentum; ergo ſaltem quò ad reſtitu-
tionem impediendam ſeruandum non erit.cap.ſu-
per hoc, de renun. & argumento c. licèt mulieres.
de iureiuran.in 6.cum alijs à Bero.citatis in d.c.2.
nu.46.verſi.ſed contra. conatur eo loci Abbas poſt
Butrium, ut refert idem Bero.ſatisfacere, inquiẽtq;
quòd licèt metus præſumatur, poſſe tamen purga-
ri per inſtrumentum publicum, in quo dicatur ſpõ
tè iuraſſe: ſic & Rota d.deciſio.18.in nouis, & hoc
idem Abbatem ſecutus, affirmauit Pariſ.conſil.5.
num.187.lib.4.quæ ſanè declaratio non conuenit,
cum nos in dubio loquamur, quãdo.ſ.poſt factam
ſpoliationem iuratur, de non agendo ad poſſeſſio-
nis recuperationem, nec præſupponimus, uel teſti-
bus, uel inſtrumentis conſtare, iuramentum fuiſſe
ſpontè præſtitum, tunc enim clara res eſſet, præte-
rea ut Bero.dicebat, teſtibus probari haud poteſt iu
ramentum fuiſſe ſpontè præſtitum: cum iurantis
animus illis notus eſſe non poſſit, qua ratione &
idem in inſtrumento eſt affirmare, cum præſertim
291 verba illa ſpontè &c.† quæ paſſim in inſtrumentis
ſcribuntur, ex ſtylo potius ac tabellionum conſue-
tudine, quàm ex partium uoluntate ſint, ut docuit

Abbas in c.cum contingat, col.17. de iureiurã.quẽ
ſic citauit Bero.d.c.2. num.40. verſic.ſed contra.&
ſimile tradit Barto.in l.1.q.6.de iure cod.de clauſu
la codicillari; alia ſimilia ſunt apud Ripam.in l.Cẽ-
turio, num.80.de vulga.in l.vlt.num.181.C.de re-
uoc.dona.in l.qui Romę.§.duo fratres.num.49.de
verb.obl.Tiraq.in l.ſi unquam, in præfatione.num.
172.C.de reuocan.dona. Ruin.conſil.159.nume.
16.lib.3.Dec.conſi.394.col.pen.conſi.395. col.pe.
Curt.iun.conſi.101.nu.10.illud præterea accedit,
clauſulam ipſam ſponte &c. non purgare uitiũ ali-
quod metus, uel violentiæ, ut enim iuramentũ ip-
292 ſum actusq; ipſe primus † ſimulatus præſumitur,
ſic & clauſula ipſa, ut ſcribit Bar. in l.nemo poteſt,
num.11.de lega.1.quòd intelligit cum incontinen
ti & in eodem inſtanti fit, & ibidem affirmauit Ri
pa nu.72.ex l.2.C.quod met.cau. & Decius conſi.
587.num.2.Tiraq.De retractu conuentio, in fine.
num.212.& in tracta. De iure conſtitu. in 3.parte
declaratione 7.num.33.Ruinus conſi.66.nume.1.
lib.4.Pariſ.conſi.54.num.62.66.& conſ.55.num.
30.44.lib.1.ſimile eſt, quod ſcripſit Bart. in l.vlt.§.
293 idem quæſijt.nu.1.2.ff.de condi.indeb.quòd † eodẽ
errore ductus quis præſumitur ad renunciandum
condictioni indebiti, quo indebitum ſoluit. Barto-
lo ſubſcripſere Decius conſi.475.num.29. Ruinus
conſi.106.num.10.conſ.334.num.7.lib.1. Marſil.
ſingul.18.quotidie, Soc.iun.conſi.116. nume.20.
lib.1.ex quibus iam certo conſtat, non fœliciter ſa-
tis Abba.propoſitæ difficultati ſatisfeciſſe. exiſtimo
itaque nodum ſic poſſe diſſolui, maximam eſſe dif-
294 ferentiam inter pactũ, & † iuramentum metu extor
tum. nam iuramentum eo caſu ſeruandum adhuc
eſt, niſi abſolutione remittatur, ut poſt Caietanum,
quem citat, ſcribit Didacus, in c.quamuis pactum.
prima parte.§.5.nu.3. de pact. in 6. & lib.1. varia.
reſolu.cap.4.nu.7.& in Epitome.De ſponſa. par.3.
§.5.nume.ſecundo, quod in pacto non contingit.
teſtatur tamen Didacus praxim aliter obſeruare.iu
dicat enim huius iuramenti uinculum nullius ro-
boris, etſi abſolutio non concedatur, quod verũ ego
intelligo ratione obligationis, quò ad Deum autem
tenet & ſeruari debet, niſi ſalutis æternæ ſequatur
interitus.c.ſi verò, de iureiuran. quare Bellam.in d.
c.ſecundo.num.5.de reſtitu.ſpol.docuit. Iudicẽ ec-
cleſiaſticum debere hunc ita iurantem à iudicio ex
ſuo officio timore periurij repellere, antequã abſo-
lutionem ſit conſecutus, ſubijcit tamen iuramentũ
hoc ſtatim, petita abſolutione, eſſe relaxandum ex
c.ſacro.§.1.de ſenten.excom. Aduerſari quoq; huic
295 concluſioni uidebatur text. c.cùm dilectus, † quod
metus cauſ.quem in hanc ſententiam citat Beroius
in d.c.ſecundo.col.pen.in fin.de reſtit.ſpol. verùm,
ſi rectè perpendatur, communem potius probat.
nam eo in caſu metus erat leuis, qui in conſtantem
uirum cadere non poterat, nec iuramẽtum ad æter
næ ſalutis diſpendium tendebat, quare uoluit Pon
tifex Maximus iuramentum ſeruari.
296 Quæro vigeſimoſextò, quid ſi ſpoliatus † ante fa-
ctam ſpoliationem paciſcatur ſe poſſeſſorio non a-
cturum, an reſtitui adhuc debeat: & eſſe adhuc re-
ſtituendum affirmauit Abbas in d.c.ſecundo. nu-
me.16.& ibidem Beroius nu.44.verſic. Limita hãc
concluſionem, de reſtit.ſpol. & Ripa in l.naturali-

ter.

ter.§.nihil commune nu.55.verſi.14.amplia. de ac
quir.poſſ.& ibi Auton.Matthens amplia.10.& 11.
ea ratione adducũtur omnes in hanc ſentẽtiã, quia
nullius momẽti eſt pactũ,ut clarus eſt tex.l.ſi unus.
§.pacta verſic.item ſi experiar.ff.de pactis.eſt enim
contra bonos mores, anſamq́; præſtaret delinquen
di,contra textum.l.conuenire de pact.do. l.1. §. il-
lud.depoſiti.l.cõtractus de reg. iur. eſſet & contra
publicam utilitatem,cuius intereſt delicta non re-
linqui impunita.l.ita uulneratus.in fi. ad l. Aquil.
& iam ſupra diximus.q.1.largam ſumi aliquantu-
lũ interpretationem publicæ vtilitatis fauore, ut
coerceantur delicta,ex Barto.in l. quemadmodum
numer. 11. C. de agr. & cenſ. lib. 11. ac alijs plu-
ribus ſuo loco congeſtis.

297 Quæro vigeſimoſeptimò, quid ſit† ſpoliatus ante
factã ſpoliationẽ dominio rei renũtiauit, ut in cleri
co,qui beneficio renuntiauit,iuxta. caſũ cap. 3. de
reſt.ſpolia.an ſecuta ſpoliatione poſſit adhuc expe-
riri,ut ante omnia reſtituatur: & nõ poſſe, affirma-
uit Abbas in d.c.3. nu. 4. qđ & Beroio placuit in c.
2.nu.21.de reſt.ſpolia.& ante eos Lapus alleg. 23.
quẽ eſt ſecutus Rebuffus in Praxi Beneficio.in titu.
De ui in reſigna.adhibita nu.6.quibus accedit Fer-
retus conſ.7.nu.1.qui idẽ,quod Rebuffus ait,pro-
dere ſcilicet, & quãdo beneficij reſignatio facta eſt,
& ex multis citat Franenm in ca. ad decimas de re-
ſtit.ſpolia.Rotam deciſio.7.16.56.475.Bella. deci-
ſio.66.& 342.idem Ferretus conſi.10.nu.5. conſi.
93.nu.2.Caſſado.titu.De reſtitutio.ſpolia.deciſio
ne. 4. nu. 6. Lafrancus Orianus in Rubr. de cauſa
poſſeſſ. & proprie.col.7. verſ.5.limit.& Iacobinus
à S.Georgio in l.ſi de ui nu.23.uerſi.22.fallit. de Iu-
dicijs.eſt præcipua ratio: quia ſpontanea renuntia-
tio dicitur;quare ius omne ſuum is renuntians re-
miſit, tam quò ad proprietatem, quàm quò ad poſ-
ſeſſionem.l. ſi quis vi §. differentia de acquir. poſſ.
potuit ergo eijci,ſi ſtatim poſtmodum poſſidere vo
luit,argumento cap.olim il.1.de reſtitu. ſpolia.& l.
3.§.eum igitur.de ui & vi arma.nõ ergo poteſt age-
re poſſeſſorio recuperandæ, cum illi non conceda-
298 tur,qui† facto proprio poſſeſſionẽ amiſit, ut docet
Soc.in l.rem,quæ nobis nu.8.de aeq. poſſ. Abbas.
in ca.1.nu.7.& ibi Bero.nu.22.de reſt.ſpol.idẽ Ab
bas in c.literis nu.16.eo.& ſuo loco, latius refere-
mus.etſi enim, qui poſſeſſionem ex renuntiatione
amiſit,illi corpore adhuc inſiſtat, deijci tamen po-
teſt,nec deiectus reſtituitur.l.2.§.deijcitur de ui &
ui armata;declarat Socinus in l.3.§.in amittẽda nu.
2.de aequ.poſſ.& cum in beneficialibus facta eſt re
nunciatio.maior altera urget ratio, nempe quia no
torius proprietatis defectus, qui ex renuntiatione
prouenit,poſſeſſionis impedit recuperationem, c.
conſtitutus de filijs præsbyter.in cap. eum qui. de
eo,qui mittitur in poſſeſſ.in c.ex tranſmiſſa. de re-
ſtitutio.ſpolia.& latius ſuo loco dicemus.

Limitatur primò hæc ipſa cõmunis ſentẽtia,locũ
ſibi non uendicare, cum poſt factam ſpoliationem
299 diù† ſteriſſet ſpoliatus in poſſeſſione, & deinde eie-
ctus: poſſet enim tunc recuperãdæ poſſeſſionis age
re,nec obſtaret renunciationis exceptio. ſic declara
uit Abbas in d.c.3.nu.4.& in c.2. nu. 6. & ibidem
Bero.nu.25.de reſtitutio.ſpolia. idem cenſuit Caſ-
ſado.d.titu.de reſtitutio.ſpolia.deciſio. 4.nu. 2. 3.
4.Anto.Mattheus.d.§. nihil commune. 37. ampl.
34.illã adſerunt rationẽ,quia ex quo diu in poſſeſ-
ſione ſtetit, præſumitur iuſta poſſeſſio, & ius de no
uo ſuperueniſſe. Cũ ueriſimile non ſit tandiu ſupe-
300 riores† paſſos fuiſſe eum ſine iure aliquo poſſidere,
iux.doctrinam Inno.in cap.2.de reſtitu.in integ.&
per docto.in c.illud ibi Felyn.nu.5.de præſumptio.
& ſimili ratione utitur Caſſado.in ſuis deciſ.titulo.
De cauſa poſſ.& propr.deciſ.2.nu.3. & in caſu no-
ſtro ſic decidit Fran.de Marchis q. 167.in fin.& do
cuit Beroius.d.c. 2.num.25.qui ſubijcit, quòd fun-
dans ſe in titulo, poteſt illũ ex longa & diuturna
poſſeſſione probare,ac iuſtificare, iuxta doctrinam
Bar.in l.Cum de in rem verſo nume.3.7.de uſuris.
301 Imò ſine titulo uero, ſed ex longiſſima† poſſeſſione
beneficium acquiri, & eo aduerſus habentem verũ
titulum tueri etiam ſe poſſe.c. 1. in fi. de præſcrip.
in 6.& Caſſado.d.deciſ.4.nu.5.inquit hodie trien
nium ſufficere ex regula. De triennali poſſeſſore,
nec is cogitur ad epiſcopi poſtulationem titulum
uerum oſtendere: ſufficit enim oſtendere ſe longiſ-
ſimo tempore poſſediſſe,ut docuit Felynus in c. li-
cet heli,de Simo.& in d.capitulo illud nume.5. de
præſumptio.quo loci nume.7.intelligit, niſi euidẽ-
ter de intruſione conſtet. idem quod Felynus cen-
ſuit Ioannes à Selua in tracta. De beneficio in ſecũ-
da parte quæſtione 25. quos ſecutus eſt Didacus
Couarr.in cap.Poſſeſſor.ſecunda parte.§.10.nu. 9.
de reg.iuris in 6.confert Bart. doctrina d. l. cum de
in rẽ uerſo.dum præſertim nu.7.citat cap.Primum.
de præſcriptio.in 6.ut intelligamus, inter Pontifi-
ciũ,& Cæſareum, quò ad tituli diſputationem, his
in caſibus nullã eſſe differentiam, ut hæc de re opti
mus eſt tex.in c.Placuit.16.q.3. & latè apud Balbũ
in tractatu præſcriptio.in ſecunda particula tertiæ
partis principalis.q.6.& in ſecunda particula quar-
tæ partis principalis.q.ſecunda col.3.quem proba-
uit Didacus in d.capit. poſſeſſor ſecũda parte. §. 5.
nu.2.& lib.1.Variarum reſolutio.ca.17.nu.7. Ac-
cedit ratio illa, quę poſſeſſorio rei eccleſiaſticæ &
Prophanæ communis eſt.Poſſeſſori ſcilicet, ius ali-
quod ex poſt,potuiſſe ſuperuenire, quo ſua poſſeſ-
ſio nouũ ius conſecuta ſit, ſitq́; maximè affirmata,
quam rationem & ſupra ſtatim retulimus.
302 Limitatur ſecũdò nõ procedere, quãdo ante† fa-
ctã alteri colationem, is poſſeſſor renuntians, renũ-
tiationem reuocauit: nã enim renocare ſic potuerit,
vt affirmarunt omnes, ut apud Boerium. q. 350.
nu.5.qui hanc cõmunẽ teſtatur, & idẽ placuit Caſ-
ſadoro in ſuis deciſ.in tit. De renunciatione deciſ.
prima, dicẽdum eſt idem eſſe, ac ſi nulla unquã fa-
cta fuiſſet renũciatio, ob id ſpoliatus agere poterit.
303 Limitatur tertiò nõ procedere, quando† renun-
ciatio adhuc à ſuperiore recepta & admiſſa nõ fuiſ-
ſet.nam tunc poſſeſſor, & dominus ſic renuncians,
nec poſſeſſionem, nec proprietatem perdit: quam-
obrem ſpoliari minimè poterit. ſic ſenſit Abbas in
d. cap. 2. numer.10.uerſ.hoc enim dictum, de re-
ſtitutio.ſpolia. ut enim ſuum cõſequatur effectum
renunciatio, à ſuperiore acceptari debet, ut præ-
ter Abbatem ſic decidit Caſſado. in ſuis deciſioni-
bus in titulo.De renunciatione, deciſio. 2. & 3. latè
& doctè Carolus Molinæus ſuper regula Cancella-
riæ.De infirmis reſignantibus nu. 2. 3.4. quo loci

Gomeſium a liter ſentiẽtem reprehendit.Cum Caſ-
ſadoro & Molinæo, idem ſenſit, (illis tamen non
relatis ,)Petrus Rebuffus in Praxi beneficiorum, in
eiuſdem regulæ commentarijs . De infirmis reſi-
gnantibus gloſſa 12.nu.1.2.
304 Limitatur 4.procedere†ſolũ quò ad eũ, in cuius
cõmodum facta renũtiatio , non autẽ quò ad tertiũ
ſpoliatorem: ſic apud Rotam fuiſſe quandoq; deci-
ſum, teſtatur Caſſadorus in deciſionibus, in titulo.
De reſtitutione ſpoliatorum.deciſione 4.nu.1. Aut
Mattheus.d.§.nihil cõmune. ampl. 34. ea ratione
uſos fuiſſe, is ſcribit, quia reſignans poſſidere po-
tuit naturaliter,nec deijci ideo à tertiò, qui nullã ci
uilẽ habuit,iure potuit. Quocirca cõtra eũ tãquam
ſpoliatorem,experiri is poteſt. ipſe tamen Caſſado-
rus multa mouet in contrarium,quibus(ut ille ait)
communis illa Dominorum De Rota deciſio. du-
bia redditur: cum enim renuntiatio facta ſit,is ſpo-
liator,nouusq; nunc poſſeſſor, dicere poteſt illud
Vlpiani in l.loci corpus.§.cõpetit.ff.ſi ſeruitus uẽ-
dicet.Quò ad amicos, liberas ædes habeo. Verũ nõ
fortè multũ urget, quãdoquidem ob naturalẽ poſ-
ſeſſionem,cui inſiſtebat ſpoliatus, is ſpoliator ita li
beras ædes non habuerit . ut opinatur Caſſadorus.
erit tamen cogitandum.cæteras illius rationes non
refero *.Illa uero opinio Rotæ cõfirmari põt, quia
ita uidemus , quod etſi confeſſio in beneficialibus
præiudicet confitenti, non tamẽ prodeſt tertiò cap.
2.de conſert.in 6.& glo.in cap.poſt electionem. de
conceſſ. proben. Et alia ſimilia adſert Coſmus Gu-
myer in Pragmatica Sanctione titu.de pacificis poſ
ſeſſo. pag. 170. col. 4.
305 Limitatur quintò nõ procedere, quò ad† damna
& expenſas , quas ob illam ſpoliationis cauſam is
ſpoliatus fecit. illas enim adhuc facta beneficij rei-
que ſuæ renuntiatione conſequitur. ſic docuit om-
nium primus Inno. in ca. ſuper hoc. de renuntia.
quem paucis ſecutus fuit Bero.in cap.2.nume. 24.
de reſtitu.ſpolia.Ratio illa eſſe uidetur,quia ſpolia-
tus duo à ſpoliatore conſequi poteſt, occupatam ſci
306 licet poſſeſſionem, & damna† ac expenſas cap.ac-
cedens il.2.vbi Abbas pen.no. ut lite non conteſta.
& latè docuit Rip.in d.l.naturaliter. §. nihil cõmu-
ne nu. 50.de acquiren.poſſeſſ.illi ſententiæ accedit
Pariſ.cõſ.1.nu.147.lib.1.Cur.Iun.cõſ.41.in. fi. Al-
ciatus reſponſo.370.nu.5.Plotus in l. ſi quãdo nu.
732.C.unde ui.uidẽturq; duo hæc, ut duo penitus
ſeparata,ita ut unum alterũ attingere minimè dica-
tur.ſic in ſimili dicimus ab illata iniuria, damna &
307 expenſas,†ob eã ob cauſã,diſtare , ut iniuria remiſ-
ſa,non cenſeantur remiſſa damna,& expenſę.ſic gl.
in c.ſi canonici.de off.ord.in 6.Abbas in cap. 1. de
iniurijs.Baldus in l.ſi pro fure de cond. furt. Areti-
nus.§.ult.inſt.de iniurijs.Alexan.conſi.168. nu. 5.
lib.2.& multa egregiè congeſſit Didacus lib. 2. ua-
riarum reſol.cap.10.nu.6.uerſi.4.eodem , illi addo
Iaſ.in l.1.nume. 16. ff. de pactis & Petrum placam,
in epito.delicto;cap.6.nume.40.
Quæro 28. an & eo caſu reſtituatur ante omnia
308 ſpoliatus,†cùm ex ea reſtitutione irreparabile dam
num ſequi poteſt.communis eſt omnium ſentẽtia,
non reſtitui, ut ſcribunt omnes in c.literas de reſti-
tu. ſpolia. & in d. l. naturaliter. §. nihil commune
ibi Alexan. Ripa & cæteri omnes de acquir. poſſ.
Iac. Nouellus in praxi criminali, in titu. ſpoliatus
defecto & c.incip.Vulgaris regula eſt,num.49. 50.
& ante omnes fuit hęc ſententia Caſtre.in l.2.C.de
ed.diui Adr.tol.vbi Alex.& Iaſ.quos infra referam.
afferri ſolet primũ exemplum , quod apud noſtros
309 ſatis controuerſum eſt.Cum quis†muniuiſſimo ali
quo Caſtro , vel oppido ſpoliatus eſt, nam is tunc
ante omnia non reſtituitur,quia ſi poſtmodum cõ-
tra eum ferri ſententia contingat in petitorio , non
ſine maximo diſcrimine ac detrimento , exequi il-
la poterit,ſic Caſtren.& Alex. d. §. nihil commune
nume.21.Bolog.nume.30. Ripa numer. 75. Clau-
dius Seyſel.col.3.verſic. item circa quintam fall. &
Zaſius nume.60. probarunt , idem reſponderunt
Iaſ.conſi.60.num.4.lib.1.conſ.38.lib.2.Rui. conſ.
22.in fi.lib.1.conſi. 37.nume.1.3.conſi.42. nume.
10.lib.4.Goza.conſi.1.num.12.conſi.7.nu.6. conſ.
9.nu.69.conſi.10.nume. 10.Lafrancus Orianus in
Rubr.de cauſa poſſeſſ.& propriè:col.7.verſi. Deci-
ma limitatio.Iacob.à S.Georgio l.ſi de ui nume.17.
verſ.6. fallit. de Iudicijs. Afflictu in cõmentarijs ad
cõſtitutiones Neapolitanas lib.1.Rubt.24.De uio-
lentijs circa poſſeſſiones.nu.58.verſ. tertius caſus.
& Rolan. à.Valle,qui eodẽmet caſu cõſuluit cõſ. 1.
nu.79.Rubeus conſ.13.& nu.17.& in d.§.nihil cõ-
mune nu.148.Pariſ.conſ.1.nu.177.cõſ.10.nu. 85.
conſ.22.nu.99.lib.1.Netizanus inter cõſilia Bruni
conſ.12.54.Franc.de Marchis.q.316. nu. 11. Pre-
rius.q.238.col.antepe.Præcipuum eſt horum inter
310 pretum fundamentum,ex†c.literas de reſtitu. ſpo-
lia.qui tamen,(ut animaduertit Aret. d.§. nihil cõ-
mune & ibi.Hermo.Decius nu.40.Fabius nu.53. &
Pariſ.conſ.1.nu.101.lib.1.)fauore animę procedit:
ne ſcilicet in graue incidãt peccatũ, quo in caſu ſpo
liatus nõ reſtituitur, ut in hanc ſentẽtiã omnes tex.
hunc citant,quibus addo Lafrancum Oria.in Rub.
De cauſ.poſſeſ.& propr.col.7.uerſ.3.limit. & Iaco-
binũ à S.Georgio in l.ſi de ui nu.17.verſ.5. fallit. &
Anto.Matthe.d.§.nihil commune nu.45. quod nõ
contingit in caſu noſtro : citari etiam ſolet tex. in l.
311 2.ff.de appella.† iuncta.l.ante ſententiam.C. quorũ
appella.non recip.non licet appellare ab interlocu-
toria, appellatur tamen cùm damnum ſequi poteſt
irreparabile,ut quia agatur de ſubijciẽdo aliquem
quæſtionibus.d.l.2.Verùm reſponderi poteſt, eſſe
eo caſu damnum reipſa ſuperioris facto irreparabi-
le,quòd non contingit hoc noſtro caſu , ubi ſaltim
poterit Princeps ſua auctoritate ac ſuis viribus ſen
tentiam ſpoliato inuito exequi. Quare ad rem per-
tinere magis illud videtur , quòd ubi irreparabile
damnum ſequi poteſt, licere & iudici ipſi reſiſte-
re.c.non debet.11.q.3.c.nõ inferenda.23.q.1. Bar.
l.ſi alius.§.beliſſ.quod ui aut clam,Fely. c.ſi quãdo,
in fi.&c. in literis. de off. delega. quem ſic citat Ri-
pa.d.§.nihil commune nu.75.in fi.Dec.in l. ut uim
nu.22.de Iuſt.& iure.Iaſ.conſ.20.col.2. in prin.lib.
3.Ripa tract. peſtis de remedijs ad conſerua. vber.
nu.288.Boerius.q.218. nu. 3. & latius infra dice-
mus in remedio recuperandæ poſſeſſionis ex l. me-
minerint.C.unde ui.q.1.non tamen ita ſolidum eſt
hoc fundamẽtũ,ut dubitationẽ nõ recipiat; non.n.
noſtro hoc caſu iudicis facto inferri dicitur irrepa-
rabile damnum,cùm eo authore recuperari res de-
inde poſſit, ſi in petitorio feratur ſententia . Fabius
autem

autem.d.§.nihil commune nu. 53. ea utebatur ratione, non eſſe concedendam hanc reſtitutionem, quia cõmunis regula præſupponit ſpoliatorẽ poſſe deinde, lata pro ſe in petitorio ſentẽtia, recuperare d.l. ſi quis ad ſe ſundum. C.ad l. Iul.de ui.l.meminerint.C.unde ui.cum cæteris ſimul.ſed in caſu noſtro præſupponitur recuperationẽ impoſſibilẽ, aut ſaltim maximo cũ detrimẽto, quæ ſanè præſuppoſita,(ſi uera ſunt)res caret probabili dubitatione.verũ relati interpretes, ut plurimũ ſimpliciter locuti ſunt. quare Aretinus in.d.§.nihil commune & ibi Clau.Seyſel. vt refert, ac ſecutus eſt Hermo.Detus nu.40.non mediocriter hæſitarunt,& relatã cõmunem ſententiã iure aliquo non niti,dixerunt.Fabius autẽ.d.nu.53.(ut horũ conciliaret controuerſiam) diſtinxit,aut ſpolians prinſq̃ ſpoliauerit,tẽtauit uia iudiciaria poſſeſſionẽ ipſius caſtri cõſequi, ſi nõ potuit,nõ reſtituet,ſi ſpoliauit:cùm aliũde ſuccurſum
312 ſibi non ſit.licet enim ſibi ius dicere,† cùm iudicis auctoritate ſuccurſum non eſt.l.1.2. C. quando liceat vnicuiq; ſine iud.ſe vind.Dec. latè in l. qui iuriſdictioni.nu.12.ff.de iuriſd.om.iud. & licet fura-
313 ri†rẽ propriã,cũ aliter cõſequi non poteſt, ut tradit latè Iaſ.in l.1.nu.8.C.de teſta.Marſil.ſing.177.maleficijs &c.& conſi.21.nu. 14. & in Pract. crimin. §. conſtante nu.37.Cepola conſ.36.col.1.Neuizanus lib.3.ſyluæ nup.43. Tiraq. De retractu conſang. in pręfatione.nu.71.Gomeſ.Hiſp.in ſt.de actio.in principio nu.54.& Didacus Couar.lib.1.varia. reſ.c. 2. nu. 15.Rebuffus in commentarijs Regiarum conſtitu.tomo. 2.tracta.De famulorũ ſalarijs,gl.10.nu.10.quo loci affirmat,ſic furantẽ nõ teneri ſe ipſum vigore monitorij propallare. quod eſt ſumme notandum, qui tamen declarat quatuor debere concurrere ut res rapi ita poſſit* Alex.de Ales in ſumma,parte 4.q.86.art.1.intelligit, cùm incontinentì res ſubtrahitur. Præterea in noſtris terminis dũ hanc eſt viſus probare ſentẽtiã,hanc ipſam, ac præcedentẽ Fabij attulit rationẽ Rubeus conſ.53.nu.9. ſic etiã clarè in his terminis Ru.cõſ. 41. nu. 12. lib. 4.dum affirmat Ducem Ferrariæ potuiſſe recupera re ciuitatem Regij à Pontifice occupatam idẽ conſ. 43.nu.11.eo.lib.4.& alia Neuizanus conſ. 82. nu. 33.Cagnol.l.non eſt ſingulis nu.2.3.de reg. iur. & alios retulit infra in.9.remedio.q.23.vbi latè & hoc in caſu procedat(ſecundum Fabium)cõmunis ſentẽtia. Aut ſpoliator uia iuris rem ſuam conſequi nõ tentauit, ſed immediatè occupauit, tunc ſpoliatus ante omnia reſtituitur, & hoc caſu procedit Aret. Imol.Hermo.ſententia.nam ſpoliator ſuæ audaciæ luit pœnas,ſibiq; hoc adſcribere debet;quæ ſanè diſtinctio (inquit Fabius) æqua ſatis eſt. Verum ſatis æquum mihi uidetur, ſi concedatur ſpoliatori caſtrum occupare, cũ ſe ſe offert occaſio & præſertim ſi animaduertit,quòd et ſi adeat iudicem, non poſſe ſibi eſſe ſuccurſum, uel quia iudex ſit ad exequendam poſtmodũ ſentẽtiam impotens, uel ſimili alia ex cauſa,ut in exemplo relato in domino, qui rem propriam furari poteſt,nec iudicem prius adire tenetur,uel quãdo is primus caſtri occupator ita magnæ auctoritatis & poteſtatis eſſet, ut ſuperiorẽ nõ recognoſceret.tunc enim domino ſpoliato licet caſtrum ingredi,nec aliqua ratione cõpelli poteſt, ut reſtituat.ita Afflict.in commentarijs ad cõſtitutiones Neapolitanas lib.1.Rub.25.contra quẽ de reſtitutione agatur nu.14.in fi.poſt Caſtren.conſil. 25. Priuſquã & Bald.l.1.C.unde ui.& Afflictus eo loci refert alias declarationes,quæ hic conueniunt,ſed alibi diximus.Communi ergo ſententia probata.

314 Limitatur primò,non procedere,† ſi cauſa corã Principe ſupremo verteretur,qui manu militari ſententiam exequi & caſtrum expugnare poſſet,ſi ſpoliatus reſtitutus,& poſt modum in petitorio condemnatus ſententiæ parere recuſaret. Sic declarat inter alios Goza.conſ.1.in fi.& conſ.7.nu.22.Grat. conſ.18.nu.28.29.30. lib. 1. qui ambo in uno eodemmet caſu reſpõderunt.Rui.d.cõſ.37.nu. 3. lib. 4.Pariſ.conſ.22.nu.100.lib.1.& apud Gallos ſeruari teſtatur Boe.d.q.238.col.pen.fi.adducuntur omnes ex doctrina Ang.& ſequaciũ in l.2.ff.qui ſatiſd. cog.dum affirmant nobiles habẽtes Caſtra muniſſ-
315 ſima, ut difficillimæ conuentionis†fideiuſſores idoneos non eſſe, niſi ſubſint Principi,qui caſtra expugnare ualeat,quæ tamen Angeli ſententia à Bar. & cæteris non recipitur,ut communem eſſe aduerſus Angelum teſtatur Boe.d.q.238.col.pen.quare hæc ipſa declaratio nõ uidetur uera, quã à Claudio Seyſelio reijci refert nũc citatus Boe. ſed ſi recte verba Claudij perpendantur, non is contrariam ſententiã probauit,ſed intelligit procedere,cũ coram ipſo principe reſtitutio cõceditur,referiq́, eiuſdem ſententiæ tandẽ fuiſſe Iacobinum à Sancto Georgio in. l.ſi de ui.ff.de iudi.ſic & Rubeus.d.§.nihil cõmune nu.149.Zaſius ibi.nu.60.ibi tamen Antonius Mattheus Roma.nu.37. uerſ. Redeũdo ad fortilicium, contrarium expreſſe ſenſit, cum melius ſit futuris ſcandalis conſulere; id quod maxime omni iure congruit. alia is ſcribit ibidem numer. 57. dum Ruinum iam relatum ſequitur.

Limitatur ſecundò non procedere quando præ-
316 ſtita cautio†fuiſſet de reſtitutione facienda. ſic Abbas in cap.ueniens.il.2.col.2.de teſtib.quẽ ſecutus fuit is Claud.Seyſel.d.§.nihil commune.col.3.uerſ. limitabam &c.& ibi Rub.nu.149.in fi.Grat.reſpõſo.10.nu.31.Zaſius.d.§. nihil cõmune nu. 60. verſ. 2.nõ &c.& ibi Antonius Mattheus num.37. verſi. hæc procedunt.Boe.d.q. 238. col. ult. adducuntur ex.cap.1.de dolo,& cõtuma.& l.ſi fideiuſſor.§.ult. qui ſatiſda.cog. & licèt fragilitati cautionis(ut Iacobinus à Claudio relatus dicebat)non ſit fidendum. l.qui ita.§.1.ad Trebell.attamen,vt opinatus eſt, & recte Claud.tunc fidendum eſt,cùm idonea eſt cautio,& ex ea plene dicitur ſuccurſum, iuxta. l. quia poterat ad Trebellianum.

317 Limitatur tertiò † quando partes apud eundem principẽ moram traherẽt & eſſet in poteſtate Principis ſpoliatũ reſtitutum carcerari facere.ſic reſpõdit Gratus reſponſo.10.numer.30.lib.1.ſed diſſentit Bero.in conſil.67.numer.63.lib.1.

Huius autem concluſionis aliud afferri ſolet exemplum,ex.d.ca.literas.de reſtitu.ſpolia.cum maritus
318 †agit,ut uxor ſibi reſtituatur, & mulier conſanguinitatis impedimentũ allegat, interim à reſtitutione eſt deſiſtẽdũ, ne ob peccati periculum irreparabile damnũ ſequatur.ſic affirmant relati omnes,nec diſſentit Lucas à Penna.in l.ſi coloni.q.24.C. de agricol.& cenſ.lib.xj.& Didacus Couuar. in Epito. de ſponſa.in.2.parte c.7.§.5.nu.10.Ripa.d.§.nihil cõe

nu.8 ſ.& ibi Rubeus nu. 154. & Antonius Mattheus nu.37. Alci. reſponſo.41.in fi.non me latet tamen, alias eſſe exceptiones, quibus ſe tueri poteſt mulier, cum maritus reſtitutionem fieri ante omnia petit, quos caſus ennmerat Ripa.d.§. nihil commune.nu.83.cui addo Abba.in cap.ex parte.nu.25. & in ca. transmiſſa. de reſtitu. ſpolia. & Corſetum tract.fallen.ad regulam, quòd ſpoliatus reſtituatur ante omnia.fallen.26.& Rubeum §.nihil commune.nu.154.in fi.non proſequor ſingula.

319 Quæro.19.an tunc† concedi debeat ante omnia
reſtitutio, cùm ſcandalum inde eſt futurum, & concedendam non eſſe affirmat glo.in cap.in primis.2. q.1.in ca. ad petitionem de accuſa. & idem docuit Alex.in d.l.naturaliter.§.nihil commune.nu.x1. & ibi Ripa.nu.79. Rubeus nu. 150. Zaſius.nu.65. & Antonius Matth.nu.37. poſt Fede. de Senis conſi. 273.de acquir.poſſ.Fely.in cap. nihil cũ ſcãdalo. 6. fallen.de pręſcrip.Goza.conſ.10.nu.9.Iaſ.in l.2.nu. 4.C.de edicto diui Adria.tollen.& in conſi. 38.col. 2.verſ.primo, quia li.3. Lucas à Penna. in l. ſi coloni. q. 25. C.de agr.& cenſ.lib.11.Boc.q. 238. in fi. idẽ cẽſuit Rota.in deciſ.nouiſ.in tit.De reſtitu.ſpolia.deciſ.15.petenti ſe.in fi.in additio. ubi citat Caſtren.& Fely.hinc videmus cõcedi multa, ut euitẽ-
320 tur ſcandala.† poteſt enim iudex cogere partes ad
cõcordiam.Bar.in l.æquiſſimum.de vſufr. & in l. ſi de meis.§.recepiſſe.de arbitris.Afflict.deciſ.149.in fi.Deci.conſi.151.nu. 6. qui conſuluit Pontificem maximum poſſe apud concilium accuſari, ne ſcandalum inde oriatur.imò dixit Neuizanus inter cõſ.
321 Bruni conſ.12.nu.189.non eſſe† Pontifici maximo
obediendum, quando ex obedientia futurum eſſet ſcandalum.& plura egregie congeſſit.Craue.conſi. 264.nu.7.conſ.294.nu.8.conſi.314.col. 3. verſic.
322 2.reſpondeo, ubi ex multis illud affert,† iuramenti
vinculum eſſe diſſoluendum, quando alias ex illius obſeruatione futurum eſſet ſcandalum.ſic apud iu-
323 dicem eſſe ſub † ſequeſtro retinendam poſſeſſionẽ,
quando aliàs inter partes contendentes futurũ eſſet ſcandalum, ſcripſit Dec.in l.ult.nu.6. C. de edic. diui Adr.tol.in l.ſi ſuper poſſeſſione.nume. 7.C. de tranſ.plura apud Neuizanũ in lib. 1. Syluæ nuptia. nu.80.& Tiraquel.de iure primogen.c.4.in fi.& in tract.de pœnis legũ &c.cauſa.46.Soc.Iun.conſ.68. nu.135.li.3.cæteros libenter ex induſtria prætereo. quod de reſtitutione ob ſcandalum diximus, intellige, cum imminet ſcandalum & certum quodam modo eſt, ſecus ſi dubium.ſic Ru.conſ.37.nume.3. verſ.nec etiam obſtat.li.4.à iudicis arbitrio pendet.

Quæro.30.an tũc ante omnia reſtituatur ſpolia-
324 tus,† cũ cõtra illũ crimina obijcit ſpoliator. & reſtituẽdũ adhuc eſſe affirmauit Abbas. in cap. itẽ cum quis.nu.3.de reſtitu.ſpolia. Ripa.in d.§.nihil cõmune.nu.55.& ibi Rubeus nu.142.verſi.nono procedit.probat hanc ſententia tex.c.itẽ, cũ quis.de reſt. ſpol.c.1.3.q.1.in c.uenerabili.3.q.1. ab ſentẽtia nõ recedit Fran.de Marchis.q.497.nu.1. 2. ad idẽ confert tex.l.ſi maritus.C.de dona.inter uirum, & vxo. Extenditur primò ſecũdũ Ripã.d. §. nihil commu-
325 ne. nu.55.vt procedat, ſiue obijciatur† crimẽ uia ac
cuſationis, ſiue inquiſitionis, & hãc eſſe communẽ ſentẽtiã teſtatur Ripa affert idẽ ſentire Gemi.in cap. primo.de reſti.ſpolia.in 6.& Soc.Sen.conſ. 12. col. 5.uerſi.circa tertiam quæſtionẽ.lib.1. quo loci plura, ut hãc tueretur opinionẽ, retulit.extẽdit ſecũdo glo.in cap.cũ dilectus.de ordine cognitio: quã Io. & alij nõnulli ſunt ſecuti, procedere ſi crimen per uiã accuſationis obijciatur, & de ſpoliatione excipiatur.ſed Bellame.in d.c.cũ dilectus nu.17.de ord. cog.poſt Hoſtien.ibi docuit eſſe faciẽdã aſſignationẽ ad crimẽ probandũ, cũ per uiã accuſationis fuit oppoſitũ, & per uiã exceptionis de ſpoliatione exceptũ; refert quoq; Io. Andreæ & Martinũ de Sala idẽ ſenſiſſe.qđ placuit magis, quia is excipiens de ſpoliatione calũnioſe uidetur excipere, ut per hos anfractus accuſationẽ effugiat. Abb.tñ d.c.cũ dilectus. n. 57.Indiſtictè gloſę opinionẽ poſt ſpec. ſecutus eſt.

326 Extenditur tertiò ut procedat † etiam ſi ab uno
ſit accuſatus, ab altero uerò ſpoliatus. nam poteſt & hoc caſu accuſatus contra accuſatorem excipere de ſpolio.ita intelligo tex.cap.1. §. pen de reſtitu. ſpolia.in.6.aſſignatur enim ibi terminis ſpoliato, intra quod agat reſtitui, interim verò accuſatio ſuſpenditur; ea ratione adducitur Pontifex Maximus, quia inermis, & iã nudatus cõtendere nõ poteſt, nec nudari amplius põt.& ita intelligere uidetur Soc.Sen. cõſ.12.col.5.li.1.& alij nõnulli, quos infra referã.

327 Extenditur quartò ut procedat ſiue † loquamur
de iure ciuili, ſiue de iure canonico, vt communis eſt ſententia ſecundum Iaſ.l.ſi te in fi.C.de iure delib.& Matheſ.no.195.& Afflict.Deciſ.19.nu.6.reiecta Bar.& ſequacium ſententia, cum autem ſpoliatus à ſpoliatore accuſatur, alia eſt ratio, quam affert Pontifex Maximus in.d.cap.item cum quis. de reſtitu.ſpolia.nempè, quia ſpoliato agenti, ut reſtituatur, inimicus ſpoliator præſumitur. Aegidius Boſſius tract.cauſarũ criminalium.titu.de pluribus violentijs.nu. 31. & hanc Pontificis conſtitutionẽ c.1.de reſt.ſpol.in 6.nouam eſſe ad poſſeſſionem recuperandam malè opinatur Rober. Maranta de ordine iudiciorum.7.diſtinct.iudicio.nu.48.

Limitatur.1.non procedere, quãdo omnibus bo-
328 nis nõ fuiſſet† ſpoliatus, ſed parte tãtũ; tũc enim nõ
dicitur inermis litẽ & cõtrouerſiã ſuſtinere: quare accuſationi reſpondere debet.ſic Ripa.d.§. nihil cõmune.num.55.ex.d.cap.1.de reſtu.ſpolia.in. 6.poſt Soc.Sen.d.cõſ.12.col.4.verſ.3.prædicta lib.1. vt cũ ſic in hanc ſententiã citat nũc Iaſõus Ripa, & idem ſenſit Rota in nouis deci.in tit.de reſtitu. ſpol. deciſ. 20.fuit dubitatũ, & clarè idẽ affirmauit Afflict. deciſ.19.in fi. verũ ſi rectè perpẽdantur verba Soci. d.cõſ.12.col.4.verſ.nec obſtat primũ, & col.5.clarè
329 cõcludunt, ſpoliatũ† ad obolũ vſq; eſſe reſtituendũ,
ante quàm ſpoliator audiatur, quòd probarũt cõſ. 162.col.2.in fi.lib.1.& in l.ſancimus. verſic. 8. extende.C.de Iud.& Cur. Iun. conſil. 4. in fi. Rola.à Valle conſil. 53. Sed conciliari hæ poſſunt opiniones, ut loquantur Ripa & Afflict. cum ab uno eſt accuſatus de crimine, & ab altero eſt ſpoliatus, iuxta.d.cap.1.§.penul.de reſtitu.ſpolia.in 6.ut eum ſic intelligit Soc.d.conſi.12.col.5. ipſe autem Soc. & cæteri loquuntur, cum ab eodem met ſpoliatore accuſatur ſpoliatus. iuxta. d. capit.item cum quis: ſunt enim inter duos hos caſus diuerſæ rationes, ut iam retulimus.

Limitat̃ ſecũdo ex ſnĩa Panor.in d.c.itẽ cũ qs.nu. 9.10.& ibi Beroius num.42.& Ripa.d.§.nihil cõe. nume.

330 nu.92.†cum crimen obijcitur,qno,quis ipſo iure,
& poſſeſſione priuatur . ſic etiã affirmatnnt Corſe-
tus in eo tract.fallen.ad regulã,quòd ſpoliatus reſti
tuatur ante omnia.fallen.21.& Franc. de Marchis.
331 q.497.nu.11.12.ea adducuntur ratione,quia ſi†ip
ſo iure is eſt priuatus,non dicitur poſſe aliquid poſ
ſidere,vt dicimus,in hæretico.ca.1.2.3.23.q. 1.nõ
ergo dicitur poſſediſſe, iuxta ea quę ſuprà in antelu
dijs diximus, & eſt glo.notab.cap. quo iure. 8.di-
ſtin.& in c.ex parte.in verbo cómodo de reſti. ſpo-
lia.quas in terminis huius ſentẽtiæ citat Corſetus,
qui ſupra fall.18.qui hanc rationẽ confirmauit ne-
rã.& inſra referam.Dura tamen hęc ipſa declaratio
videtur , quia etſi relata ratio vrgeat multũ , adhuc
tamen duæ illę rationes hoc in caſu militant, iner-
mem non poſſe contendere,& accuſatorẽ ſuſpicio-
ne nõ carere,quæ rationes relatæ ad diuerſos caſus
(ut ſupra dixi) & hoc in noſtro procedunt. nã cũ à
tertiò accuſatur etiam de crimine,quo ipſo iure ac-
cuſatus dicitur priuatus,adhuc tamen eſt cognoſcẽ
dum,an crimen fuerit cõmiſſum,vel non, eſtq; ſe-
332 renda † declaratoria , ut tradunt omnes in l. ſi quis
maior.ibi Iaſ.nu.25.C.de tranſ.& idẽ in conſ.9.nu.
2.lib.1.Dec.in anth.Caſta.nu.14.C.de ſacroſan.ec-
cle.& conſi.144.nu.6.Ruin.conſ.50.nu.20. lib. 1.
Cur.Iun.cõſ.149.nu.2.Soc.Iun.cõſ.68.nu. 59. cõſ.
130.nu.29.in fi.lib.3.& cõſ.111.nu.3.lib. 2. addo
latiſſimè Barba.cõſ.51.col.16.17.lib.1. Maiſil. cõſ.
10.nu.24.25.Tiraquel.in l.ſi vnquàm.in præſatio-
ne nu.24.25.C.de reuo.dona.& in claris noſtris ter
minis Fran. de Marchis.d.q.497.nu. 15. ſi ergo ſe-
renda adhuc eſt declaratoria , quo poterit modo ſe
tueri accuſatus,& ſuã innocentiam probare? rurſuſ
que illa millitat ratio ſuſpicionis , quia eſſet in fa-
cultate ſpoliatoris cõtra ſpoliatum grauiſſimũ hæ-
reſis,vel læſæ maieſtatis crimen obijcere, & tamen
omni ſuſpicione carere debet accuſatio , ideoq; re-
ctè tradit Specul.in tit.De accuſa.1.parte.§.1. uerſi.
333 ſi.Inimicum † non admitti ad accuſandum in caſi-
bus exceptuatis,ubi ſcilicet cæteri omnes admittũ-
tur,ut in crimine læſæ maieſtatis,& Specul.ſunt ſe
cuti Ang.in tract.maleficiorũ,in uerbo, nec non ad
quærelam Titij verſ. vigeſimo repellitur inimicus,
quẽ ibi probauit Auguſt.de Arimi.i addi.in.& pro-
bat hãc ſententiam Hier.Gigas in tract.de crim. læ-
ſæ maieſt.lib.2.tit. Qui accuſare poſſint in crim.læ-
ſæ maieſt.q.6.nu.4.ubi nu.5.ſubijcit, non quoq; li
cere inimico per uiam exceptionis crimen obijce-
re, & huius ſententiæ citat Specul.qui ſupra, & Prę
poſitũ in ca.accuſatoribus. 1. q. 5. quare uix eſt, quòd
hanc ſic ſimpliciter probem ſententiam , quæ fortè
procedere poſſet, ſi aliqua extarent indicia, præſum
ptiones,uel probationes,quibus accuſatorem cul-
pa,ac dolo carere appareat,ut in non diſſimili caſu
inteligit textũ cap.per mas.de Simo. quo Specul.&
cæteri nituntur.Coraſ.lib.5.Miſcell.iuris c. 20. nu.
Exempla autem illorũ caſuum afferi poſſunt quàm
plura.in quibus accuſatus nõ reſtituitur tanquàm
334 ſpoliatus,quia ipſo iure † priuatus eſt, ut in crimi-
nale læſæ maieſtatis , in quo quis ipſo iure omnia
amittit.cap.cũ ſecũdũ leges de hæret.in 6.in l.quiſ-
quis.C.ad l.Iul.maieſt.& clarè rem hanc finit incer
tus qdã author , q tractatũ edidit.de Poteſtate ſecu
la.& eccleſia.lib.1.c.ulti.nu.2.qui tractatus in alio
rum tractatuum uolumine reperitur. Afferri quo-
que poteſt exemplum (ſi in beneficialibus loqua-
335 mur) in Simoniaco,†qui ſpoliatus ante omnia nõ
reſtituitur.Ripa d.§.nihil cõe,num.91.& ibi Anto
nius Mattheus.num.44.Corſetus d.trac. qui ſupra
fallen.21.& Fran.de Marchis.q.497.nume.13.pri-
336 uatur enim Simoniacus † ipſo iure.c.tanta.c.accu-
ſatum.de ſimo.Pariſ.conſi.15.nu.13. conſi.19.nu.
14.conſi.30.nu.15.lib.4.Boe.q.117.circa med. Go
meſ.in regula cancellariæ , de Triennali poſſeſſore.
q.12.circa fin.Rebuffus in praxi Beneficio. in titu.
de ſimonia.in reſignatione nu.7.& ibi, nu.8.refert
in Conſtantienſi concilio ſic fuiſſe determinatũ,ut
ipſo iure Simoniacus ſit priuatus . Afferri, & illud
337 poteſt exemplũ in Hæretico † nam & is ſpoliatus.
non reſtituitur Corſe.qui ſupra fallẽ.18. & Ripa in
d.§.nihil cõe.nu.88.& ibi Antonius Matthæus nu.
43.in fin.Beroius d.c.item cum quis.nu.42. de re-
ſtit.ſpol.glo.in c.1.in uerbo poſſideri.14.q.1.Iaco.
Nouell.in Praxi criminali,ſpoliatus de facto &c.in
cipit vulgaris regula eſt.nu.18.verſi.limita.18.red-
338 dunt plures rõnes , tum quia hæreticus † non põt
aliquid poſſidere,c.1.2.3.23.q.1.non ergo põt dici
poſſeſſione priuatus, & ſuprà retuli,uel ſecundum
Bero.d.nu.42.quia ſi hoc crimen tale eſt , ut poſſit
339 Pontifex Maximus à ſede deponi,†c.Agatius.24.q.
1.ubi glo.fortius ſpoliatus reſtitui non debet.Hære
340 ſis enim crimen tale eſt,ut ipſo iure † beneficio pri
uatus dicatur.c.ad abolendã.§.i.de hæreticis. qua-
re cenſuit Rebuf.in Praxi Beneficiorum. in titu.de
modis amittendi Beneficia nume. quinto . benefi-
cium illud, ut uacans,poſſe impetrari, & num. 27.
341 ſubdit,non defendi ex regula cancellariæ†de Trien
nali poſſeſſore,cum poſſeſſor dici non poſſit. idem
Rebuffus tracta.de pacificis poſſeſſ. quarta limita-
tione.afferri & illa ratio poteſt glo. in c. in nomine
domini in verbo.audientia. 23.diſtin. dum inquit,
ſciſmaticum (qui & ipſe dicitur hæreticus.c.inter.
24.q.3.Rebuffus,qui ſupra num.29.)non reſtitui,
quia in iudicio audiri non debet.

Extenditur primò exemplum hoc de hæretico,
342 ut locum etiam ſibi uendicet in beneficiis†filiorũ
hæretici,quæ tamen à filiis ipſis poſt mortem pa-
tris fuerunt impetrata.nam cum filij ob patris deli
ctum inhabiles fuerint redditi, non potuerunt illa
impetrare.c.ſtatutum.il 2.de hæret.glo.in cap.ſans
50.diſtin.& ita in Capella Toloſana fuiſſe deciſum
refert Auffrer.Deciſ.120.& tradit Rebuffus d.titu.
de modis amittendi benefi.nu.25.qui.nu.26. ſub-
dit idem eſſe in nepotibus hæretici,ex cap.ut com-
miſſi.§.ut priuandi.de hæret.in 6. Verùm Bero.in
d.c.item cum quis. nu.43. contrariam ſententiam
343 †veriorem credidit,quam nunc ſequor , cum præ-
344 ſertim iure non uideatur cautum, hos nepotes† &
filios,ipſo iure priuari,& tradit Abbas c.uergentis.
de hæret.plures alios cõgerit caſus Rebuff. p citato
loco,quibꝰ beneficio quis ipſo iure priuatur,quos
libenter omitto.unum tantùm attingo,quem is Re
buffus ibi.nu.43.de falſario , attingit,inquit enim,
345 falſariũ literarũ†Pontificis ipſo iure beneficio pri-
uari.c.ad falſariorum.de crim.falſi,quare iuxta iam
relata,ſpoliatus cui falſi obiicitur crimen, nõ uidetur
ante oĩa reſtituẽdus;ſed in oppoſitum illud vrget,
346 qđ ſi falſi † crimen non impedit poſſeſſorium adi-

piſcendæ, iuxta gl.l.5. vbi Bar.Saly.Iaſ. & cæteri.C.
de edict.diui Adria.tolẽ.& per Bal.conſ. 348. ſuper
eo, quod lib. 3.Capicium deciſ.25.in fi.ſentit.Rui.
cõſ. 129.in fi.lib.2.tãto fortius nõ debet poſſe impe
dire poſſeſſoriũ recuperandæ, quod eſt fauorabile
magis.credo cauſam poſſeſſorij regulariter non re-
tardari,cum priuetur regulariter falſarius re ſua ip-
347 ſo iure,ſed is caſus † ca.ad falſariorum erit ſpecialis,
cũ erga Põtificem maximũ committatur.quare Ca-
picius.d.deciſ.25.in fi. retulit ex uoto ſupremi Nea
politani conſilij fuiſſe in cauſa illa tunc in conſilio
uertenti concluſum ſuperſederi, quia ex Pragmati-
ca erat ſancitum,falſarium puniri in amiſſione cau
ſæ,ſic ergo fortius in caſu.d.c.ad falſariorum. idem
348 eſt in eo, qui falſificauit literas † alterius ſupremi
Principis & Imperatoris & Regis Boe.q.83. nu. 5.
6.& iuxta illã Capicij deciſionẽ,idem erit dicẽdũ in
cæteris caſibus, in quibus de iure cõmuni falſarius
amittit cauſã, qui caſus explicãtur à Boe.q.191.quo
349 loci affirmat hoc verius † cum acta falſificantur.

Quæro.31. (non multum à præcedenti quæſtio-
350 ne recedendo,) ſpoliato obijcitur † excommunica-
tionis exceptio (nã delictũ eam alij, alij delicti pœ-
nam appellãt)an is ſpoliatus adhuc reſtituatur an-
te omnia;& nõ reſtitui placuit Abbati.in d. cap. cũ
quis nu.9.quo loci & Beio.nu.40.de reſtit. ſpolia.
Bellame.cap.ult.nu.15.de ordine cogn. idẽ affirma
uit Corſetu.d.tract.fallen.ad regulam, quòd ſpolia
tus reſtituatur ante omnia fallen.17.Ripa. in l. na-
turaliter.§.nihil cõmune.nu.86.& ibi Rubeus nu.
155.verſ.10.fallit,late Fcelyn.in ca.dilectus filius.il.
2.de reſcrip.nu.11.Iacobinus à S. Georgio in l. ſi de
ui.nu.21.verſ. 23. fallit. de iud. & Antonius Mat-
theus.d.§.nihil cõmune.no.43.Iac.Nouell.in praxi
criminali tit.ſpolians de facto &c. incipit vulgaris
eſt regula &c.nu.17.verſ.limita.17.de acquir.poſſ.
eſt gl.notab.in cap.in nomine domini.in uerbo. au
dientia.23.diſt.quæ eã affert rationẽ, quia excõmu-
nicatus dicitur inhabilis nec in iudicio audiri de-
bet,quæ ratio ſi uera eſt,idẽ erit ĩ multis alijs caſib.
351 dicendum,ut in periuro.† qui ut tradunt omnes.in
l.ſi quis maior. C.de tranſact.ab agendo repellitur,
& ipſo iure à limine iudicij repelli tradit Bolog. in
cõſ. 18.col.2.Iaſ.l.nam & poſtea.4.no.de iure. iura.
Craue.in reſpõſo pro genero.nu.6.& alibi ſæpe, qđ
ſi uerũ eſſet,notatu dignum erit. ſimile dicimus in
bannito, qui cũ audiri nõ modò nõ poſſit,ſed iure
occidatur,nõ reſtituitur ſi ſpoliatus fuit Bal.cap. in
literis col.1.de reſtit.ſpolia. quẽ eſt ſecutus Iacob.à
S.Georgio.d.l.ſi de ui nu.10.verſ.19.fallit.afferri &
illa ratio ac doctrina põt,quia qñ reſtitutionis peti
tio iuri publico aduerſatur, ſpoliat⁹ nõ reſtituitur.
ante oĩa locabimus ubi ſupra nu. 19. verſ.15.fallit.

Declaratur autem hæc ipſa concluſio multis in
352 caſibus locum non habere,ut ſex enumerat † Corſe
tus,& eo tacito Fely.& Nouel. qui ſup. ſtatim ſunt
citati,& ſeptem recenſet Ripa,nec unus alterum re
tulit,quàmuis eiuſdem ſententiæ fuerint. non ul-
terius illos proſequar.addo tamen in regno Neapo
353 litano † excommunicationem non ſuſpendere iu-
dicium hoc poſſeſſorium, ex conſtitu. regni. Fole-
ſius in Praxi crimi. in uerbo Audiantur excuſato-
res.nu.54.& in ſuis fragmentis nu. 226. tit. de ex-
communicatis.& Antonius Mattheus ubi ſupra.

354 Quæro.32. quid ſi † ſpoliator conuentus exci-
piat,ſe nunquam ſpoliaſſe, ſed ſemper poſſediſſe,
& per cõſequens actorẽ ipſum nunquam poſſediſ-
ſe,ſicq; ſpoliatũ dici nõ poſſe.an adhuc is actor an-
te omnia audiẽdus ſit,uel potius obijci ei poſſit do
minij exceptio.Boerius q.238.col.3.verſ.Primò fal
lit.dum omnium clarius reio hanc attingit, affir-
mat actorẽ hunc non eſſe ante omnia reſtituendũ,
cum obijci illi poſſit dominij exceptio, ex quo non
poteſt is dici ſpoliatus,cum nunquã poſſederit, &
huius ſuæ opinionis citat Abbatẽ in cap.1.col. peu.
uerſi. oppono ulterius de reſtitur. ſpolia. citat &
alios nõnullos,quos infra referã.Boerium in ſpecie
ſecutus eſt Anto.Mattheus in l. naturaliter.§.nihil
commune.fallen.28.nu.63.de acquire.poſſeſ.ea ra
355 tione innitur,quia,qui ſuam † poſſeſſionem con-
tinuat, ſpoliare non dicitur, dum ergo conuentus
negat ſe ſpoliaſſe,eo quia ſemper poſſedit, iure ad-
mitti debet ad hanc ſuam poſſeſſionem probãdã,&
per conſequens ad eam confirmandam & iuſtificã-
dã deducere dominij cauſam, eamq; probare;nam
cum uterq; hoc caſo ſemper poſſediſſe uſq; ad tẽ-
pos allegatæ ſpoliations per actorem contendat,in
illo conflictu is obtinebit,qui poſſeſſionem iuſtio-
rem probabit,ad quam iuſtificandam dominium
poterit deduci.l.ſi duo.ubi Bar.ff.uti poſſide. affer-
ri aliæ rationes poſſunt,quas una cum reſponſioni
356 bus infra referam.hæc † Boerij & Antonij Matthei
opinio ita uera mihi uiſa eſt nunquam,eam ſic intel
ligendo,ut ipſi intelliguot,nec enim Abbas cæteri-
que ab eo relati ita ſentiunt.quò ergo res ab omni-
bus clare intelligatur,animaduertendum erit.Duo
357 in aſſertione Boerij conſiderari.Primũ eſt,† ſpolia-
tori reo cõuento licere aduerſus ſpoliatũ excipere,
ipſum agẽtẽ tẽpore ſpolij nõ poſſediſſe,cũ ipſe reus
tunc & ante poſſederit.atq; ob id fruſtra ab eo pe-
ti, ſe ante omnia eſſe reſtituendum.Secundum eſt,
seo ita negantis ſpolium actoris eiuſq; poſſeſſionẽ,
& affirmãti ſe ante & tũc poſſediſſe, licere ſup hac
ſua poſſeſſione cauſam dominij deducere.Primum
illud eſſe uerum ita ſimpliciter credimus. atq; ita
Abbatẽ & cæteros,quos ſtatim referam,ſenſiſſe ar-
bitramur.idẽ etiam ſenſit Afflictus in commenta-
rijs ad cõſtitutiones Neapolitanas libro.1.Rub.25.
contra quem de reſtitutione agatur. num. 16.uerſi.
item poteſt opponere.ad huius ſententiæ confirma
tionem confert,quia ſi actori datũ eſt aſſerere, ita
& reo negare, alioqui illi omnis ſua defenſio ad-
uerſus ius naturale adempta foret.cũ ergo reus ne-
gat ſpolium, ſimplex hæc negatio cum multas de-
fenſiones incluſas habeat,hãc etiam habet, ſe non
ſpoliaſſe,quod ſemper poſſederit & ſuam poſſeſſio
nẽ continuauerit.atq; ita paria ſint,negare ſimplici
ter ſpoliũ,uel allegare ſuam poſſeſſionẽ antiquiorẽ,
ac illam tempore allegati ſpolij, cũ in idẽ recidat.
Præterea ſi diceremus, non licere huic reo ſpoliato
ri allegare ſuam poſſeſſionẽ antiquiorem,ſicq; ne-
gare ſpolium,ſequeretur,quòd ex ſua ſimplici aſſer
tione actor ſpoliatus ſuam intentionem conſeque-
retur.illi enim ſufficeret allegare ſe ſpoliatũ, & an-
te omnia eſſe reſtituendũ.& tamẽ generalis hæc aſ-
ſertio nõ ſufficit,ſed ſpecialis probatio exigitur, qua
oſtendat actor, ſe poſſediſſe, ſpoliatumque fuiſſe.
358 † nam generalis aſſertio atq; probatio obſcuritatẽ

parit

parit l.in tradendis.ff.commu.prædio. l.ita fidei.ff.
de iure fiſci.Oldra.conſi.84.num.5.Signoro.conſi.
209.in fin.latè Craue.in reſponſo pro genero.num.
97.ſic probatio dubia probantem non releuat.l.ſi
in rem.ff.de rei vend.Alex.conſi.5.nu.9.lib.1.Om-
nes in c.in præſentia.de proba.Cùm ergo ab actore
ſpecialis hæc probatio deducitur,id fit,quia & reo
eius intentionem negare conceditur,aliàs fruſtra is
actor probaret,quod à reo ei concederetur.Cùm er
go actori & reo ſuam iteri ſententiã liceat,ita vnus
ac alter ſuam intentionem probare conceditur.po-
terit ergo reus ſuam antiquam poſſeſſionem allega
tam probare. Quo verò ad illam ſecundam Boerij
aſſertionem,dum viſus eſt ſentire, licere reo domi-
nij cauſam deducere, cùm antiqua poſſeſſione ab
eo allegata,non eſſe veram opinor. Nam generalis
eſt regula,in interdicto,vnde vi,conceſſo ad poſſeſ
ſionem recuperandam, non poſſe obijci dominij
cauſam,cum illicò reſtituendus ſit eiectus,nec à re
gula caſus iſte exceptus reperitur in iure.debuit er-
359 go Boerius iure hoc comprobare, cùm † regulæ ſit
ſtandum donec de exceptione doceatur.Bart.l.2.nu
me.1.ff.ſi quis in ius voca.non ierit. Decius l.1.nu
me.7.de reg.iur.latiſſimè Tiraq. Tract.cõſang §.1.
glo.9.nu.209.Nec urget ratio illa,qua dictum fuit,
ſcilicet negare ſpolium,ſicq; allegare antiquã poſ-
ſeſſionem,ergo conceſſum etiam erit ſuper ea titu
lum allegare. nam hæc conſequentia iure non de-
fenditur.Non pariter urget illa ratio, qua niſus eſt
360 uti Boerius, dum ſimile de interdicto † retinendæ
affert,in quo conceſſum reo eſt,ſuam antiquiorem
poſſeſſionem deducere, eamq; ex titulo confirma-
re,ut cenſuit Bart.in d.l.ſi duo, uti poſſidetis, nam
diuerſum eſt admodum hoc interdictum recupe-
randæ ab illo retinendæ, in quo non conſideratur
illud ſpoliatoris odium, & ille fauor ſpoliati,vt an-
te omnia reſtituatur. Non etiam aduerſatur illud
ſimile,quo utitur Boerius poſt Baldum in l.1.C.de
appel.& Iacob.de S.Georgio in l.ſi de vi. ff.de iudi.
361 dum inquiunt,† licere tertio impedire ſpoliatum,
ne ante omnia reſtituatur, allegando ſe poſſidere,
& illam poſſeſſionem per titulum cõfirmare. nam
diuerſa eſt admodum ratio inter tertium & hunc
ſpoliatorem.nam ſpoliator ideo non poteſt cauſam
dominij aliquo modo deducere, quia deliquit, &
in pœnam ſui delicti lex ſanciuit, eum ante omnia
debere reſtituere,at diuerſum ĩ tertio, qui iure ſuo
ſine cauſa priuandus non eſt, atque ideo ei conce-
ditur ſuum dominium allegare.l.bona fides. ff. de-
poſiti.& infra ſequenti quæſtione dicemus. Non
362 etiam aduerſatur.ſi diceretur,quod vno † conceſſo,
ea omnia conceſſa cenſeantur,ſine quibus illa con
ceſſio prima inutilis eſſet l.ad legatũ. l.ad rem mo-
bilem.ff.de procura.l.2.ff.de iuriſd.om.iudi.ſi ergo
non cõcederetur hic dominij probatio, ſequeretur
quod fruſtranea eſſet illa poſſeſſionis negatio,cum
contraria ipſius negantis conuenti poſſeſſio non
poſſet magis iuſtificata reddi, iuxta c.licèt cauſam,
de probat.& apud Ripam in d.l.naturaliter.§.nihil
commune,nu.100.de acquiren. poſſeſſ. nam huic
argumentationi ſatisfacio, negando inutilem fore
poſſeſſionis negationẽ, quam reus ſpoliator facit.
illa enim aduerſarium probandi onere grauat, quæ
alioqui probatio ſine negatione ſatis ex tacita ip-
ſius rei confeſſione probata uidebatur.operatur ẽt,
ut ipſe reus admittatur ad poſſeſſionem cõtrariam
probandum,quam probare nõ poſſet ſine illa ſuæ
poſſeſſionis allegatione, ac negatione poſſeſſionis
ſpoliati agentis. Non quoque aduerſatur illa rõ, ꝙ
ubi aliquid permiſſum eſt, cenſeri etiam permiſſa
illa omnia,per quæ ad illud peruenitur.ut è cõtra,
uno prohibito, prohibita & illa omnia cenſentur,
per quæ ad illud peruenitur l.oratio. ff. de ſponſal.
imò fortius in ipſa permiſſione ratio hæc locum ha
363 bet,cùm † permiſſio ſit ipſa prohibitione fauorabi
lior,ut poſt Bart.in l.ſi ita quis.§.ea lege.ff.de verb.
oblig.tradunt Soc.ſen.conſi.166.col.17. verſi.Am
plius dico.lib.2.& Crauet.conſi.203.num.25.ſi er-
go permiſſum eſt reo,antiquiorem poſſeſſionẽ alle
gare,ergo etiam permiſſa erit tituli allegatio, cum
per illum poſſeſſio iuſtificata reddatur.Huic argu-
364 mentationi reſpondeo,per cauſam † dominij nihil
ad poſſeſſionem inferri. ſunt enim duo ſeparata.l.
naturaliter.§.nihil commune.l.permiſceri.ff.de ac-
quiren.poſſ. permiſſio ergo unius inferre non põt
ad alterum.atque ita reſpondeo illi rationi,ꝙ quan
365 do vnum eſt † permiſſum, cenſeri etiam permiſſa
quæ ad illius confirmationem ueniunt,ex glo.in §.
1.in verbo,ingenui.in authen. ut liberti de cætero.
& tradit Feder.de Sen.conſi.216.domino Federico
col.1.ſi ergo licèt contrariam poſſeſſionem allega-
re,ergo & quæ ad eius confirmationem venit, cau
ſa ſcilicet dominij.nam illud procedit,quando cõ-
firmatio eſt euiſdẽ ſpeciei,nec à iure improbatur.ꝙ
hic non contingit. Nec allegati doctores à Boerio
366 illud affirmant,ad quod is eos citat. nam † Abbas
in d.c.1.col.vlt.verſic.oppono ulterius. de reſtitu.
ſpol.ſolùm inquit, quòd quando rector parochia-
lis agit contra religioſos ſuæ parochiæ, petendo ſe
reſtitui ad decimarum perceptionem, à qua perce-
ptione à decem annis citra ſpoliatus fuit,ipſos reli
gioſos poſſe probare,ꝙ à triginta annis citra ſemp
ſunt in quaſi poſſeſſione non ſoluendi. nã hoc mo
do (ait ille) excludunt ij religioſi poſſeſsionem &
ſpoliationem ipſius Rectoris agentis. non tamen
Abbas concedit,illos religioſos titulũ ſuæ poſſeſ-
ſionis poſſe aliquo modo deducere. imò contrariũ
ſentit Abbas,dum inquit, quòd cum hoc in caſu,ſi
reus probet contrariam poſſeſſionem, & ius nõ ſit
pro actore, illum poſtmodum agere poſſe petito-
rio,in quo obtinebit,niſi illi religioſi probent præ-
ſcriptionem,uel alium titulum. ſentit ergo Abbas
poſt derelictam cauſam illã poſſeſſorij, in qua reus
negauerat poſſeſsionem actoris, deducendo ſuam
contrariam poſſeſsionem, reum poſſe titulũ ſuum
deducere in cauſa petitorij.non ergo concedit poſ-
ſe in cauſa poſſeſſorij, quia fruſtra ad illud petito-
riũ deueniretur, ſi in cauſa negati ſpolij liceret reo
titulum deducere,ut Boerius ſenſit. imò, ſi rectè
mens Abbatis perpẽdatur,ſentit eo loci, nec etiam
eo caſu licere ipſi reo colorare ſuam poſſeſsionem,
quam antiquiorem illa actoris allegat. nam dum
declarat & limitat c.ad decimas. de reſtit.ſpol.in 6.
ex quo in eo canone agitur de Rectore,qui in alie-
na diocœſi decimas colligere conſueuiſſe dicebat,
& ſe tanquam ſpoliatum reſtituendum eſſe cõten-
debat,cùm præſumptionem cõtra ſe haberet, cum
ſuam poſſeſsionem per tituli deductionem iuſtifi-

care

care debet, quæ ſanè iuſtificatio ex ſolo titulo colo-
rato fit, ut latè dicemus infra in remedio. 15. num.
Cũ ergo dicat Abbas, hoc in caſu nõ habere locũ di
ſpoſitionẽ. d. ca. ad decimas. ſentit Abbas nõ eſſe ne
ceſſe, huic ſpoliatori reo cõuento ſuam poſſeſſionẽ
ex tituli deductione colorare. ſic etiã loquitur Imo-
la in d. c. 1. & Ant. Corſet. in tract. falle. ad regulam,
qđ ſpoliatus fall. 72. qui ſimpliciter Abbatẽ ſecuti
367 ſunt. † Soc. autẽ in Tract. fall. reg. 379. falle. 6. & 7.
qui à Boerio allegatur, nõ loquitur in caſu iſto, ſed
in illo, cùm negatur à reo, actorẽ ſpoliatum de iure
poſſidere non potuiſſe, ut in hæretico, qui benefi-
cio ſpoliatus fuit, qua de re latè infra in 15. reme-
368 dio nu. 433. † Curtius ſen. verò d. conſ. 72. alias. 73.
Magnificæ uir. col. pen. qui à Boerio citatur, cõtra-
riũ eius ſcribit ad quod allegatur, & fortè Boerius
Codicẽ Curtij corruptũ habebat, ut & ego habeo.
deficit. n. in meo una negatiua, ut ſenſus & iura à
Curtio allegata demõſtrãt. eſt certè ſic legẽdũ. Et in
hoc iudicio ſpoliatorio nõ admittitur quæſtio pro
prietatis. Iacob. à S. Georgio in d. l. ſi de ui fallen. 25.
qui à Boerio allegatur, loquitur eo in caſu, in quo
& relatus Socinus loquitur, ſimpliciterq́; ſequitur
Abbatẽ & Imolã iam relatos, eos fortè intelligen-
do, dũ declarant d. cap. ad decimas. Soc. ſen. à Boe-
rio allegatus in conſ. 106. col. 7. lib. 2. ne verbũ qui
dẽ hac de re facit. Baldus verò in illa quæſtione de
ui turbatiua, quem allegat Boerius, ſolũ ſcribit, poſ
ſeſſorem ex iuſta cauſa uim non inferre aduerſario,
ſi ſuæ poſſeſſioni inſiſtat. ex l. colonus. ff. unde ui.
minus Baldus in cõſ. 331. caſus ſuper quõ lib. 1. ali
quid hac de re ſcribit. ut etiam nihil qui allegatur
Bart. conſ. 112. Quidam accuſatus. ſic nec Caſtren.
nec Alexan. à Boerio relati aliquid ſcribunt. Decius
verò conſi. 191. num. 9. verſic. 9. poſt Bellame. & So
cinum, quos refert, quosq́; ſecuti & nos ſumus in
fra in remedio. 15. nu. 479. loquitur in illo, cuius
poſſeſſio ſine vitio dominio coniuncta eſt, ut d. nu.
479. declarauimus ſecus ubi uitioſa poſſeſſio eſt, vt
hic, vbi contra ipſummet ſpoliatorem agitur. Eſt
369 præterea, quod hic animaduertatur, nec † Boerium
ipſum ſibi conſtare. nam dum is in ea. q. 238. col. 3.
verſi. Aut loquimur in interdicto recuperandæ. pro
ponit regulam eſſe in hoc interdicto, ne dominij
exceptio obijciatur ſpoliato, ſentit illam principali-
ter obijci non poſſe. poſtmodũ in col. 5. verſi. & ſic
videtur quòd iſtud poſſeſſorium. ſentit, cauſam do
minij non deduci in hoc interdict. principaliter,
ſed potius ad corroborandũ, & confortãdum (ut il
le ait) poſſeſſorium, ſitq́; ad colorandum. qua de re
ſuo loco ſupra diximus. & dũ hæc ſcribit Boerius
370 citat Abba. in c. in literis de reſtit. ſpol. citat & † Za-
barellam conſ. 114. qui in ſucceſſore loquitur, qui
illi poſſeſſori cõuẽto ſucceſſit. qui ſanè poſſeſſor poſ
ſeſſionẽ domini auctoritate titulo ſcilicet ab eo cõ-
ceſſo adeptus fuerat. ex qua tituli productione li-
quido conſtabat ſe ſpoliatori nõ ſucceſſiſſe. Decius
verò cõſi. 56. conſ. 56. col. vlt. qui à Boerio refertur,
haud rectè ſenſit, cũ loca ab eo allegata in interdi-
cto retinendæ loquantur. præterea Decius ſolũ ait,
poſſeſſionẽ ex illis titulis iuſtificari, quo autẽ modo
tituli illi fuerint producti nõ aperit. cõtingere ergo
potuit aduerſario non repugnante. ſic ultimo loco
Guid. pp. q. 71. à Boerio relatus in interdicto retinẽ
dæ loquitur. concludo itaque, ſpoliatori licere qui-
dem ſpolium negare, ſuam antiquiorẽ poſſeſſionẽ
allegando, nõ tamen ſuper illa antiqui poſſeſſione
dominij cauſam deducere. Quæ in hac quæſtione
tractauimus eo lubentiori animo retulimus, quo
ex his plura nos accepiſſe fateremur ex luculentiſ-
ſima accuratiſſimaq́; vna diſputatione. quam nobis
alijsq́; permultis viris conſultiſſimis adſtãtibus fe-
371 cit uir oĩum laudũ cumulatiſſimus † Iacobus Chi-
ziola Briſienſis Iurecõſul. facilè Princeps, & D. Mar
ci apud Sereniſ. Venet. dominium. æques ampliſſi-
mus. is, ut accutiſſimi ingenij vir eſt, ita diſſertiſſi-
me, & accerrime hac de re diſſerebat, ut facile qui-
bus uis oſtendere hac in re, ut cæteris ſemper ueri-
tatem poſſet quæ potui ego memoria continui, at-
que ita paucis additis, in communem ſtudioſorũ
vtilitatem afferre hic volui. ſi quæ bona illi clariſſi-
mo uiro, ſi quæ mala mihi eſt, quod acceptum fe-
ras beneuole ac ſtudioſè lector.
372 Quæro. 33. quid ſi tertius † contra ſpoliatum agẽ
tem ut ante omnia reſtituatur, obijciat rẽ eſſe ſuã,
an adhuc reſtituatur ſpoliatus. & non reſtitui affir-
mant Abbas in c. literis. nu. 7. & nume. 33. de reſt.
ſpol. Guid. pp. ſing. 276. Alex. in d. l. naturaliter. §. ni
hil cõmune. nu. 33. & ibi Ripa. nu. 79. Rubeus. nu.
155. Zaſ. nu. 60. & Anto. Mattheus Roman. fall. 8.
de acq. poſſ. idẽ Rubeus cõſ. vlt. nu. 6. Claud. Seyſel-
lus. l. Celſus. nu. 29. de uſucap. Iac. Nouell. in Praxi
criminali tit. ſpoliatus de facto. incipit vulgaris eſt
regula &c. nu. 38. verſ. limita. 38. Iacobinus à S. Ge-
orgio in l. ſi de ui. nu. 19. verſ. 11. fallit. de iudicijs
* & Myſingerius in ſuis obſeruat. Centuria ſecun-
da obſerua. 1. quam ſententiam probat tex l. bona
fides verſ. quod ſi ego, depoſiti, quem præter alios
egregie declarat Fran. Conna. lib. 4. commenta. iuris
ciuilis. cap. 7. nu. 12. contra tertium etenim ſic obij
ciẽtẽ ceſſant illæ rationes, quæ a legiſlatoribus ad
reprimendam ſpoliatoris audaciã cõſiderãdæ ſunt.
Extenditur hæc concluſio primò etiam habere
373 locum eo caſu, quando ius tertij † ita eſt coniunctũ
cum iure ſpoliatoris, ut ab eo ſeparari minime poſ-
ſit. nam etſi tunc aliquod cõmodum ratione cõne-
xitatis ſentire uideatur ſpoliatus, nõ reſtituitur ta-
mẽ ratione iuris tertij, hanc ſentẽtiam probauit Ab
bas in c. ueniens. il. 2. de teſtib. Felyn. in c. ſuper eo.
nu. 2. de off. deleg. qui eiuſdem ſententiæ citat Ro-
ma. d. §. nihil cõe, etſi aliter is ſentiat; idem affirma-
uit Corſetus. d. trac. fall. ad regulam, quòd ſpoliatus
ante omnia reſtitua. fallen. 38. Iac. Nouellus, qui ſu
pra. d. nu. 38. & Rubeus. d. §. nihil cõmune. nu. 155.
Afflictus in commentarijs ad conſtitutiones Nea-
politanas lib. 1. Rub. 25. contra quẽ de reſtitutio-
ne agatur nu. 18. Franc. de Marchis. q. 538. nu. 7. in
fine. parte. 2. Verũ euitari poſſunt, quæ ſolent pro
374 hac ſentẽtia afferri fundamenta. nã tex. † c. ſacris. §.
fin. de ſpecul. cuius argumẽto dicunt relati interpre
375 tes ratione connexitatis † vni cõcedi, quòd alias ſui
tantũ cauſa nõ concederetur, ut ſimili in caſu, ex eo
text. ſcribit Iaſ. in l. ſi emancipati. nu. 6. C. de collat.
ſic nunc ſpoliatori hoc cõceditur non ratione ſui,
ſed ſocij. hic inquã text. in caſu illo loquitur, in quo
impoſſibile erat aliquã ſeparationẽ dare: erat enim
impoſſibile ſeparare excommunicatorum oſſa ab
oſſibus cæterorum, ideoq́; illa excõmunicatorũ nõ
eijciuntur,

eijciuntur, nc & alia ſepultura careant: tunc enim
376 †priuilegiatus ad ſe non priuilegiatum trahit. ſicét
probat tex. l. ſi cóem. ff. quemadm. ſeruit. amitt. quá
egregiè declarat Afflict. deciſ. 213. Iaſ. conſi. 138. in
fin. lib. 1. Cur. Iun. conſi. 53. nu. 4. Marſil. ſing. 180.
& pulchiè Didacus Couarr. libro Practicarũ quæ-
ſtio. cap. 34. ſed in caſu noſtro, licèt tertius, cũ ſpo-
liatore concorrat, noo tamen cauſa adeo connexa
377 eſt, nt inſeparabilis dici poſſit. †connexum enim il-
lud dicitur propriè, quod alteri ita adhæret. & con-
nectitur, ut ex eo ſequatur neceſſariò, ſiue io antece
dens, ſiue in conſequens. ſic poſt Aier. quem citat,
egregiè tradit Craue. cooſi. 232. nume. 1. 2. qui iura
quamplura retulit, & enm eſt ſecutus Didacus d.
c. 34. Pract. quæſtio. alia ſcripſit Boe. conſi. 7. nn. 1.
2. 3. illud eſt conſi. Signo. Ripa. l. admonendi. num.
224. ff. de iureint. ſed in caſu noſtro, cum adſit per-
ſouarum diuerſitas, ſpoliatoris. ſ. & tertij, connexi-
tas dari non poteſt, cum unum ſine altero eſſe poſ-
ſit, nec enim neceſſario ſe ſe contingunt. nam licèt
ius tertij poſſit habitu, & potentia ſpoliatori pro-
deſſe, non tamen actu. & ita neceſſariò nõ prodeſt.
ut nec nocet, quare dicebat idem Crau. d. conſ. 232.
num. 2. poſt Iaſ. in l. ſed etſi plures. §. 1. 2. notab. de.
vulga & alios plures, quòd quando unum poteſt
ſtare ſine altero, connexitatem non dari. Quòd aũt
docuit Ripa d. §. nihil commune. num. 80. ex glo. in
c. ſed & continuo. de pœniten. diſtin. 1. & Barto. in
378 l. Atheius. §. de opere. ff. de aqua plu. arcen. †impuni
tatem concedi delinquenti propter ſocij perſonã,
qui non deliquit, quando. ſ. unus puniri nõ poteſt
quin lędatur & alter. ſic intelligitur, ut & ipſe Bar.
declarat, dum loquitur in cauſa damni adeo conne
xa, ut ſeparari nullo modo poſſit, ut cum domus di
rui ex delicto debet, non diruitur communis, quia
neceſſario alterius pars diruetur, quòd non ita in
caſu noſtro contingit. accedit præterea Bart. referre
plures caſus, in quibus ſocius ob factum ſocij dam
num patitur, etſi aduerſus eum actionem habeat.
qui autem ſint apud eum eſt videre. nec enim ex il-
lis unus hic eſt. Diluitur non diſſimili argumento,
quòd affert Ripa d. §. nihil cõe. nu. 80. ex l. 2. C. de in
379 ius uoca. quòd vbi concurrit odium, & fauor, † fa-
uorem odio præualere. ſic nunc tertij fauor ſpolia-
toris odio anteferri debet, dico in caſu d. l. 2. odium
& fauorem circa unam, & eandem rem concurre-
re, nec unum ab altero ſeparari poſſe, ut latius hæc
explicaui ſupra q. 1. in quarta opinione, diuerſum
uidetur in caſu noſtro. Quamobrem cõtrariam ſen
tentiam probauit Butrius in c. literis, de reſtit. ſpol.
Ripa. d. §. nihil cõe. nu. 80. & Roma. quem Rubeus
citauit, ſeu Inno. authoritate in c. ueniens. de ſpon
ſa. dum affirmat, tertium excipientem de proprieta
te matrimonij contra ſpoliatum agentem ad thori
recuperationem, non impedire reſtitutionem, niſi
probationes incontinẽti offerat, ſed probabilis eſt.
non neceſſaria. Inno. authoritas, qui tamen ſcribit
reſtitutionem adhuc impediri, ſi is tertius dicat ſe
ſpoliatum re illa. Nec ſuffragatur tex. quem in hãc
Butrij ſententiam citauit Roma. d. §. nihil cõe, tex.
380 inquam. †l. ſi duo rei. ff. ſi quis cautio. quo proba-
tur, ſocij dolum alteri non poſſe prodeſſe, quia in-
telliguntillum Ripa d. §. nihil cõe. num. 76. & Ru-
381 beus nu. 155. procedere, ubi ex dolo †correus lucrũ
conſequitur, ſed in iam quæſitis, dolus unius alteri
nocere non debet l. ſi unus. in prin. de pact. & ean-
dem attulit declarationem Bar. in l. ex duobus. nu.
23. nu. 27. & nu. 40. de duob. reis. quare dum doce
rem, res uiſa eſt dubia, & non ſemel perpendi Ripæ
d. §. nihil cõe. num. 40. diſtin. Primò ſic diſtinguen-
tis, aut tertij exceptio æquè principaliter reſpicit
utilitatem ſpoliatoris ratione iuris connexi, & tũc
ſpoliatus reſtitui non debet. & hoc caſu procedat
ſententia Butrii. aut nõ reſpicit æquè principaliter,
& tunc reſtitui debet, & ita procedat cõmunis opi
nio. argumento l. 1. ff. de author. tuto. à qua diſtin-
ctione non multum recedit ſecũda, quam ſubiicit
idem Ripa, quòd aut factũ ſpoliatoris prodeſt ter-
tio ratione communionis, & tunc exceptio tertij
non impedit reſtitutionem, ne uiolentis præſtetur
anſa, aut non prodeſt, & tunc reſtituitur quæ ſanè
diſtinctiones æquitatem ſapiunt: uerum ſi iudicãdi
munus mihi hac de re iniungeretur, omni diligen
tia perſcrutarer, quo iure is tertius niteretur; an ali
quibus coniecturis poſſem deprehendere doli par
ticipem, quòd ſi dolo carere animaduerterem, ſpo
liatum non reſtituerem iuxta d. l. bonafides. depoſi
ti, ſi verò dolum in eo eſſe coniicerem, reiecta exce-
* ptione, deiectum reſtituendum decernerem. * Et
mecum ſentire uidentur Franc. de Marchis q. 531.
in ſecunda parte, & Ioſeph Ludo. deciſ. 26. nu. 23.
erit tamen cogitandum, tum præſertim ob diſtin-
ctionem quam facit Bero. in d. c. in literis, in fin. de
reſtit. ſpolia. dum ſic diſtinguit. duos caſus. Primus
eſt, cum tertius pro iure ſuo ad impediendum reſti
tutionem opponeret, non agendo, ſed excipiendo;
& tunc (inquit Bero.) iſte tertius non auditur, ſiue
ius ſuum ſit connexum, ſiue non cum iure ſpolia-
toris. & hoc caſu intelligit Inno. doctrinam: poteſt
enim huic tertio replicari, quòd ad iudicium intẽta-
tum ſua non intereſſe. arg. l. vlt. C. de rei vend. ſecũ-
dus eſt caſus, quando pendente iudicio poſſeſſorio
inter ſpoliatorem, & ſpoliatum, Tertius uellet &
petitorio experiri, nõ ut ſpoliatum lædat, ſed ut ius
ſuum conſequatur, tunc poterit (ait ille) quia, quan
do dominus cum prædone concurrit, potior eſt do
mini cauſa. l. bonafides. ff. depo. hic etenim tertius,
qui ſe dominum dicit, uenit principaliter ut ius
ſuum conſequatur. nõ aũt ut ſpoliatum impediat,
etſi in conſequentiam hoc euenire poſſet. quod nõ
eſt in conſideratione, iuxta regulã. l. ſi quis nec cau
ſam, ubi latiſſime Iaſ. ff. ſi certũ petat. hoc ergo caſu
(inquit Beroius) procedit Abbatis & aliorum ſen-
tentia. Anto. Matthęus d. §. nihil cõe, nu. 41. verſic.
quorum fundamentis docuit, Tertium non audi-
ri, ſi durior foret aduerſarius ſpoliato, iuxta l. 1. C.
ne liceat potentio. quod ſolùm poſſet procedere,
quando is Tertius à ſpoliatore cauſam habuiſſet, vt
quia is dolo in eum Tertium ius tranſtuliſſet: ſicq;
quando fraus aliqua ſubeſſet, ut iam diximus, &
quo in caſu procedit d. l. 1. C. ne liceat potentio. ſu-
biicit & illud is Antonius, hunc Tertium ſaltẽ au-
diendum eſſe, cùm incontinẽti probationes offert,
ut apud eum.

Extenditur ſecundò hæc concluſio, & iuris ſen-
tentia, ut procedat etiam quando tertius oppone-
ret, ſe fuiſſe poſſeſſorem, non autem is, qui iam poſ
ſeſſorio egit, & obtinuit. Nam non poteſt iſte ter-
tius

rius impedire executionem ſententiæ latæ ad fauo-
rem ipſius actoris. Ita in ſpecie decidit poſt alios,
quos recenſet doctiſs. Oſaſcus deciſ. 38. nu. 4. qui
ſubiungit, hanc traditionem ſaltem procedere, qñ.
actor, qui obtinuit, offert fideiuſſorem, de re & poſ
ſeſſione ipſa reſtituenda tertio opponenti, cum ſe
potiorem eſſe probauerit. Quæ ſanè traditio ſum-
mam habet æquitatem. Dubitari nunc pulchrè cõ-
tingit, quomodo ac quando Tertius iſte in hoc iu-
dio audiatur. & dicendum eſt eſſe audiẽdum in il-
lis terminis, in quibus cauſa reperitur. c. vlt. vt lite
pend. lib. 6. Afflict. deciſ. 135. in fine. Didacus libro
Pract. quæſtionum. c. 13. & in ſpecie noſtri caſus in
ſpolio plura ſcribit Fely. conſi. 49.

382 Quæro trigeſimoquartò, utrum ne † reſtituatur
adhuc ante omnia ſpoliatus reiecta ſpoliatoris re-
conuentione alterius ſpolij. iure ciuili res clara ſa-
tis eſt, iure autem Pontificio non parum obſcura:
ob tex. c. vlt. de ord. cog. Quò res clarior fiat, plures
caſus diſtinguo. Primus eſt cũ ſpoliatus agit ut cõ-
tra ſpoliatorem, qui ex interuallo ſpoliauit, reſtitua
tur. nam etſi excipiat, uel eum reconueniat ſpolia-
tor aſſerendo ſe ſpoliatum prius, nõ auditur tamẽ:
ſed is ultimo loco ſpoliatus ante omnia reſtituitur
l. 1. §. qui ui. & l. cum fundum, de ui & ui arm. cla-
rius tex. in l. ſi quis ad ſe fundum. C. ad leg. Iul. de
vi. §. recuperandæ. inſtit. de interd. eſt enim vlnmũ
uitium purgãdum. hoc probant omnes in d. c. vlti.
de ord. cog. ubi Abbas. num. 15. Rota in nouis de-
ciſ. tit. de reſti. ſpol. deciſ. 16. in fin. & Thomas Faſt.
in deciſ. Rotæ cauſa. 1. dubio. 4 Ægid. Bol. tract. cau
ſarum crimi. tit. de plurib. violentiis, nume. 26. 27.
doct. in d. l. ſi quis ad ſe fundum. & in d. §. nihil cõ-
mune. vbi Ripa. num. 68. Rubeus. nu. 158. verſ. pri
mus caſus, quòd intelligunt oẽs, cùm ſuper vna re
tantùm facta eſt prima, & ſecunda ſpoliatio. & hãc
ſententiam probauit Cy. l. momẽtariæ. col. 2. & Al-
be. col. 1. C. vnde vi. & Cyn. in l. 1. in fi. C. ſi per vim
vel alio modo: ubi refert rationem poſt Iac. de Are.
purgato ergo ultimo ſpolio agetur ſuper primo, ne
impunitũ remaneat; ſic declarat Rubeus. qui ſup.
accedit & illud, quòd poſteaquam quis eſt ſpolia-
tus, non poteſt ſuum deiectorem turbare ex inter-
uallo. glo. vlt. in l. 1. ubi Bart. nu. 2. ff. uti poſſid. Saly.
l. 5. C. eod. Bertran. conſi. 31. num. 1. in prima parte
lib. 1. debuit enim iure agere.

383 Declaratur caſus iſte cum prima † ſpoliatio fuit
maior ſecunda. illa enim ſecundæ præualet. ſic tex.
d. l. ſi quis ad ſe fundum, declarat Caſtren. conſil.
399. Priuſquam iura. col. vlt. verſi. 3. ſimiliter lib. 1.
quem voluit citare eum probando Dec. conſi. 200.
nume. 3. verſic. 4. beneſacit, & Alcia. reſponſo 408.
nu. 6. quare cum ſpoliatio, quæ fit lite pendente di
catur maior, & grauior Clem. 1. ubi glo. de appell.
obſtabit hoc caſu, Abbas c. bonæ, de appella. Dec. d.
conſi. 200. num. 3. & Ripa d. §. nihil cõe. num. 68.

Secundus eſt caſus, quando ſecunda ſpoliatio fa
cta fuit immediatè poſt primam. tunc agenti ex ſe-
cunda obſtat prima. potuit enim primus ſpoliator
384 † incontinenti impunè ſpoliari l. 3. §. eum. l. qui poſ
ſeſſionẽ. de vi & vi arm. quo loco Bar. hanc proba-
uit ſententiam, & eũ ſunt ſecuti Barba. cõſi. 38. col.
4. lib. 1. Ang. in diſpu. quæ incipit renouata guerra.
8. dubio. Iaſ. in l. clam poſſidere. §. qui ad nundinas.
nu. 25. de acq. poſ. Dec. conſi. 460. nu. 17. Ruin. cõſ.
38. nu. 1. cõſ. 41. nu. 2. 3. conſi. 43. nu. 2. lib. 4. Goza.
conſi. 1. nu. 19. Maranta. diſput. 1. nu. 27. 28. Neni-
za. conſi. 82. nu. 10. Crauet. conſi. 4. nu. 8. 9. ſic dici-
mus ſortius licere occidere furem res rapientẽ &
fugientem. l. furem. vbi Bart. ff. de ſica. Dec. l. vt vim
num. 31. de iuſt. & iur. ꝙ intelligo cum ſtatim hoc
agitur, ꝙ lege clarius erat apud Athenienſes cautũ,
teſtis eſt Demoſthenes aduerſus Ariſtocratem, his
uerbis, lex dicta erat. Quòd ſi quẽ auferentem, uel
abducentẽ per vim & iniuriam ſtatim cauſa defen
ſionis occiderit, impunè occiſum eſſe iubet, & vno
385 ore intelligunt noſtri ſatis dici † immediatè, cũ ra-
tione qualitatis rei & perſonarum potuit, & tãdẽ,
cum cõmodè põt, ſic Bella. c. olim. num. 23. de reſti.
ſpol. & nu. 13. ob multorũ opiniones, quas nu. 22.
retulit, hoc eſſe in iudicis arbitrio, qui tñ iure arbi-
trabitur, cum iuxta caſus qualitatẽ põt: quam ſen-
tentiam & caſum in noſtris terminis affirmat Ab-
bas d. c. vlt. nu. 12. de ord. cogn. & Rubeus d. §. nihil
cõe, nu. 158. verſ. 2. caſus. Lucas à Penna. l. ſi coloni.
q. 7. & q. vlt. C. de agr. & cenſ. lib. 11. & ita intelligit
tex. in c. olim. 1. de reſtit. ſpol. Aegidius Boſſius tra-
cta. cauſarum criminalium titu. De pluribus violẽ-
tiis num. 6. 7. quin licet amicos conuocare pro rei
propriæ recuperatione. glo. l. cum fundum, in verb.
poſtea de vi & vi arma. Bar. l. deuotum. C. de meta.
& epid. lib. 12. in l. prohibitum. 3. nota. C. de iure fi-
ſci lib. 10. Iaſ. l. 1. §. vlti. num. 5. ff. de ope. no. nun. &
conſi. 86. col. 2. lib. 3. Ruin. conſi. 8. col. 2. lib. 5. Ber-
tran. conſi. 139. no. 3. in 2. parte lib. 3. & cõſil. 137.
nu. 1. lib. 5. Marſil. ſing. 456. habuiſti. Neuiz. conſil.
82. nu. 3. Alcia. reſponſo 286. in fin. Soc. iu. cõſi. 68.
nu. 66. lib. 3. Craue. conſi. 4. nu. 14. 15. & dicitur ſa-
tis incontinenti facta recuperatio, qñ ſtatim oc-
cupatione facta ſpoliatus fecit aliqua præparamẽta
pro illa poſſeſſione recuperanda, ſecus ſi nulla; ita
Ang. in §. recuperandæ. inſtit. de interd. Franc. Aret.
in l. ſi de eo. §. ſi fortè. de acq. poſſ. Afflictus in com-
mentariis ad cõſtitutiones Neapolitanas lib. 1. Ru-
bri. 15. contra quẽ de reſtitutione agatur. num. 11.
qui. verſi. 3. limita. ſubiicit, dici incontinẽti recupe-
rationẽ factam, cum facta eſt eo bello perdurante,
puta, cũ de poſſeſſione oppidi, uel caſtri agitur. In-
continenti quoq; recuperaſſe dicitur, qui recuperã
di animũ nunquam amiſit, ſecus ſi perdidit. ita Af-
flictus d. rub. 25. nu. 13. poſt Salyc. in l. 1. C. vnde vi.
ſic incontinẽti recuperaſſe dicitur cùm ſemper ali-
quos actus poſſeſſorios fecit, uel facere tentauit, vt
in caſtro actus iuriſdictionales, ſecus ſi abfuit, atq;
ita nihil egit. ita egregiè Afflictus d. loco nume. 13.
verſ. 5. limitatur. poſt Fran. de Aret. in d. l. cõtinuus.
in prin. de verb. oblig. & ſubdit eo loco Afflict. nu.
14. non poſſe incontinenti de facto recuperare, qñ
Iudicem adiuit, & iam lis pẽdet coram eo, & ideò
dicam ſic non poteſt recuperare, quando iam in ter
tium translata eſt. ita is Afflictus poſt Bar. in l. 1. §.
ſi neceſſario. ff. ſi mulier ventr. no. & Aretinum in
l. clam poſſidere. §. qui ad nundinas. de acqu ir. poſ.
ſed idem conſi. 22. aliter ſenſit.

Declaratur hic caſus nũ procedere, cũ lite iam pẽ
386 dente † ſit ſecunda ſpoliatio. nã tũc agenti ex prima
obſtabit ſecũda. cũ tanquã facta lite pendente, dica-
tur grauior & maior ut iam dixi. etſi iam viam vnã

erat

erat is ingreſſus, eam ſequi debuit, iuxta tex.l.ſi mu
lier.§.vlti.de eo quod metus cauſa, Dec.l.fi. nu.31.
C.de edic.diui Adria.tollen.& Soc.iun. conſi.122.
nu.11.12.lib.1.& alibi ſæpiſſimè, ſed aliter decidit
Thomas Faſtoli, in Dec.Rotæ cauſa. 19. num.40.

Tertius eſt caſus, quando ſpoliatio hinc inde di-
uerſis in rebus facta eſt: tunc ſpoliatus unus agens
387 reſtitui †recõueniri põt, ut & ipſe pariter reſtituat,
exempli cauſa, ſi occupaui fundum tuum, & tu do
mum occupaſti meam. Si agas contra me, te recon-
uenire, uel excipere poſſum: ſic intelligunt oẽs tex.
388 †d.c.vlti.de ord.cog.ubi Abbas nu.11. Maria.Soc.
ſen.in c.ex literis, col.26.ver.12.fallit.de mutuis pe
titio. Corſetus tract.fal.ad reg.quod ſpolia.ante oia
reſt.fall.2.Rubeus d.§.nihil cõe.nu.158.in fin.non
mediocriter tñ in hac cõmuni noſtrorum declara-
tione dubito. nam etſi quòad primam partẽ, ſtare
poſſit, ut ſpoliatione rei diuerſæ facta reconuentio
concedatur, iuxta principium tex. attamen non ui-
deo, quõ ultima illius pars (quæ vult exceptionẽ al
terius ſpolij impedire agentem) loqui poſſit, cũ ſpo
liatio circa duas diuerſas res hinc inde interceſſit,
cũ.n.non ſeſe contingant duæ hæ cauſæ, quõ vna al
teram excludit? vt.n.primus egit reſtitui. ſic põt &
ſecundus, præter illud poſtmodum, ꝙ in toto ipſo
contextu, diuinare eſt, circa plures res ſpoliationem
factam fuiſſe. Non inelegãter, nec minus opportu-
ne ſubiici hoc loco poſſet illud, quid ſi ſpoliator cõ
uentus excipiat de iudicio aliquo priuilegiato con
tra ipſum ſpoliatũ agentem iam cœpto, cũq; ſic re-
cõueniat, puta de iudicio depoſiti, an ſpoliatus ad-
huc reſtituendus ſit, reiecta exceptione, ſeu recõuẽ-
tione illa depoſiti. Bell.in c cũ dilectus, nu.24.de or
di.cog.poſt Inno.& Abb.ibi, docuit adhuc ante oĩa
fore reſtituendũ, ex generali illius tex. diſpoſitione,
quæ ita in cauſa depoſiti, ut & in cæteris locum ha
bet. Nec ſecundũ eum obſtat tex.in l.pen.C.depoſi.
& l.vlt.C.de compenſ.quia in caſu illo, cũ depoſi-
tarius nõ neget, ſed ob cõpẽſationis cauſam, vel to-
tum, uel partem retinere uelit, perfide agit, quare
nõ auditur, at cum de debito non conſtat nulla ex-
tat perfidia, quare æquum eſt eum audiri, & ante
omnia reſtitui. & hanc ſententiam teſtatur cõem
Abb.d.c.cum dilectus.nu.22.quãquam eo loco Bu
trius diſtinxerit, à quo nõ receſſit Capicius Neapo.
deciſ.167.num.5.& Antonius Mattheus l.natura-
liter.§.nihil commune.de acqui.poſſ.fall.19.& idẽ
fallen.36.inquit, has eſſe petitiones mutuas quæ
ſe non contingunt.& alia, ut ibi.

389 Quæro trigeſimoquintò, quid ſi ex capitulis †pa
cis inter duos Principes initæ hinc inde occupata
reſtitui debent, ut noſtris temporibus cõtingit, an
ante oĩa facienda ſit reſtitutio, ut dñij exceptio obij
ci minimè poſſit. & nõ reſtitui ante oĩa affirmauit
Bal.in titu.de Pace Conſtantiæ.§.ſententiæ, in gl.in
verbo, reſtituantur: eũ ſecuti ſunt oẽs in d.l.natu-
raliter.§.nihil cõe.ibi Ripa.nu.85. Hermo. Derus.
nu.41.verſ.6.limi.qui eiuſdem ſentẽtiæ ibidẽ citãt
Aret.& Alex.ſic ibi Rubeus.nu.162.verſ.16. decla
ratur. Anto.Matthęus.nu.46. Claud.Seyſſellus.col.
4.verſ.18.& vlt.& licèt Bal.nec lege, nec rõne ſuam
probet ſententiã, ea tñ rõne firmari põt, quia is poſ
ſeſſor non dicitur eſſe in aliquo vitio, cuius odio
grauari debeat ante oĩa reſtituere. licuit.n.ei iure
belli occupare, ut tradunt oẽs in l.1. ff.de acq.poſſ.
Declaratur ergo nõ procedere, cũ Bellum fuiſſet il-
390 licitum: nã tunc is poſſeſſor conuentus † ſpoliator
dici põt. ſic declarat Claud.Seyſſellus ſtatim allega-
tus, & præter argu.à ceſſante rõne ſupra relata, con
fert Bal.doc.quam is Clau.citat, Baldi.ſ.in c.in lite-
ris.col.1.de reſti.ſpol.& in l.vt vim, col.pe.de iuſti.
& iure, hos milites, qui latrocinantur caſtra ſine iu
re belli, poſſe ẽt ex interuallo de facto expelli, qũ au
tem illicitũ & licitũ dici poſſit bellũ. docẽt oẽs in l.
1.in prin.ff.de acqui.poſſ.& unus omnium vir do-
ctiſs. ſimul ac integerrimus. Ser. Ducis Sabaudiæ à
ſecretis conſiliarius Petrinus Bellus trac. de Bello.
2.parte tit.1.addo Didacũ Couar.Hiſp. in c.pecca-
tum.ſecunda parte.§.8.9.& 10.de reg.iur.in 6.qui
infinita prope doctè & egregiè congeſſit. Cum Bal-
do d.titu.de pace. ſenſit & Afflictus in d.conſtitu.
Neapol.lib.1.Rub.35. num.34.

391 Quæro trigeſimoſextò, quid ſi ſpoliatus †fuiſſet
Tyrãnus, an reſtitui ante oĩa debeat, ſi ſubditi impiã
illius Tyrannidẽ & ſęuitiam obiiciãt.& nõ eſſe re-
ſtituendũ affirmat Zaſius in d.§.nihil cõe, nu.61.q
uouã & à ſe excogitatam declarationẽ credidit, ſed
excogitauerat prius Ripa ibidem d.§.nihil cõe. nu.
90.qui eiuſdẽ ſñiæ citauit Martinum Laudenſem.
nam (vt inquit Zaſius) ſi ſæuitia eſt in cauſa ne vxor
ſpoliato marito reſtituatur c.literas. de reſti.ſpolia.
Ripa d.§.nihil cõe, num.84.& Corſetus trac.fall.ad
regulam, quòd ſpoliatus reſtituatur ante oĩa fallen.
20.quantò fortius Tyranno reſtituenda nõ eſt iu-
riſdictionis, ac locorum poſſeſſio.

392 Quæro trigeſimoſeptimò, quid ſi ſpoliatus †ciui
liſſimam tñ habuit poſſeſſionẽ. Cùm vera poſſeſſio
à ſpoliatore occupatur, an adhuc ante oĩa reſtituat,
utputa ſi ex ſtatuto cautum ſit, defuncti poſſeſſio-
nem in hæredem continuare debere, ut extant ſta-
tuta in multis Italiæ & Galliæ locis, ut refert Tiraq.
in tract.le mort à ſaiſit le vif, ĩ præſ.Papiæ.n.& Me
diol.ſic extat Decretum, ut eſt relatũ in Decretis Pa
pienſib.16.ſub Rub.Quod poſſeſſio defuncti conti
nuetur in hæredes. hæc ergo poſſeſſio in hæredem
393 cõtinuata †ciuiliſs.dicitur, ut eam ſic appellant oẽs
in l.1.ibi Ripa nu.36.de acq.poſſ.idem in Rubr.de
cauſa poſſ.& propr.num.23.lanſſ.Tiraq.in d.præſ.
decla.7.in hoc ergo caſu, ſi mortuo patre vera poſ-
ſeſſio ſtatim à ſpoliatore occupetur, antequã ſit eã
ingreſſus naturaliter filius, an reſtitui ante oĩa de-
beat filius: dubiũ eſt non leue, in quo noſtri inter-
pretes nutuarunt, & conſtantes parum ſibi fuerũt.
Bal.in auth.defuncto.q.3.C.ad Tertull. non eſſe re
ſtituendũ docuit: illum ſunt ſecuti Alex.in l.in ſuis
nu.9.de lib.& poſth. qui hãc eſſe receptiorẽ ſñiam
dixit. Soc.ſen.cõſi.49.col.4.lib.3. Alex.cõſi.37. nu.
5.lib.1.& cõſ.87.nu.9.lib.3. Zaſius cõſ.10. nu.22.
lib.1.ſic Iaſ.in l.ſi ſorori.col.vlt.verſ.2.limita. C.de
iure delib. Pariſ.cõſi.2.nu.158.160.lib.1.cõſi.54.
nu.33.lib.3. Crottus in cõſi.87.nu.8. Alciatus re-
ſpon.257.nu.5.& in trac.præſump.in præſ. in 3.
parte nu.6. Zuchardus in l.vlt.nu.107. C.de edi.
diui Adr.tol. Fernãd. Berenga. d.§. nihil cõe.1.par.
nu.77.in fi. Cora.lib.6.miſcella.iuris.c.14.nu.4.
ex antiquis idẽ viſus eſt ſentire Bellame. c.cũ ſuper
nu.11.de cauſa poſſ.& propr.& ex recẽtiorib. Ant.
Matthęus in l.naturaliter.§.nihil cõe.fallen.35.ſub
num.

nom.70.de acq.'poſſ. & nouiſſimè Federicus Sco-
tus eruditiſſ.iuriſconſultus in conſ.5.lib.4.tom.2.
& conſi.15.verùm quæ à Bal. & cæteris relatis aſ-
ſeruntur fundam.illorũ ſniæ non ſuffragantur.tex.
394 enim † l.1.C.qoor.bon.qui à Baldo citatur, nõ me-
ruit allegari,cũ in poſſeſſorio adipiſcẽdæ loquatur,
quæ poſſeſſio,ſecũdũ Soc.in l.rem, quæ nobis,nu.
13.ver.4.& vlt.de acq.poſſ.hæredi tũc cõceditur,
cùm nullo modo quæſita ſibi fuit poſſeſſio, ſed di-
uerſum in caſu noſtro,in quo virtute legis munici
palis trãslata eſt poſſeſſio.Hac rõne & illud diluit,
quo dicebãt hi interpretes,hoc unde vi, interdictũ
concedi ei,qui ſemel poſſedit l.1.§.hoc interdictũ.
il 2.& §.eum qui neque de vi & vi arma.& latè ſu
prà in anteludiis nu.2.& ob id huic hæredi nõ cõ
cedi,cum nunquam poſſederit; falſum.n.hoc eſt,
cũ ſatis legis diſpoſitione poſſediſſe dicatur.tex.aũt
395 † l.poſſeſſio quoque. §.1. de acq.poſſ.quo in hanc
alij adducuntur ſniam, ad rem nõ facit, dũ.n.affir-
mat nullã eſſe filij exiſtentis in poteſtate patris poſ
ſeſſionẽ,ſequitur vt vita functo patre,nõ poſſit dici
poſſediſſe,& per cõſequẽs nõ poſſe vti interdicto.
ſolùm is tex.procederet in filio, cũ iñ hæredes alij
ſint qñque.& hæredis qualitas à qualitate filiatio-
nis diſtincta eſt.nec inter extraneos hæredes & ſuos
quò ad caſum hunc aliqua extat differẽtia,ut Iaſ.
ſcripſit Tiraq.tracta.le mort à ſaiſit le vif, declar.3.
nu.6.præterea cõceſſo, filiũ in patris vita nõ poſſe-
diſſe,eo iñ ipſo, quod mortuus eſt pater ſtatim ex
ipſius ſtatuti vi poſſediſſe dr. Non adiuuat pariter
hanc ſniam,ꝙ dicitur,quòd quẽadmodũ poſſeſſio-
nis continuatio conceſſa à iure cõi,è teſtatore in hę
redem ad vſucapionis effectũ, per occupationẽ ab
396 altero medio tpe factam impeditur † l.poſſeſſio.de
vſucap.l.Pomp.§.quæſitum.de acq.poſſ.ſic in caſu
noſtro confirmationẽ impediri,cùm ante veram &
naturalem apprehenſionem hęredis alter occupat,
ſi ergo ceſſat continuatio,& ita poſſeſſio, ſpoliatus
is dici non põt.huic.n.argumẽto ſatis facit Didacus
Couar.lib.3.varia.reſolu.c.5.nu.6.verſic.ſic & in-
terdicto,in caſu d.l.poſſ.& d.§.quæſitũ,poſſeſſionẽ
fuiſſe vacantem cum ab altero occuparetur, in ca-
ſu verò noſtro vacantem nullo modo potuiſſe di-
ci,cum eo ipſo, quod mortuus eſt teſtator, ſtatim
hæres poſſidere dicatur.

Contrariam itaque ſententiam probauit ſibi pa-
397 rũ conſtans † Bal.in l.1.in fin.C.de appel. & in rub.
de cauſa poſ.& propr.ut refert ibi Ripa nu.24.qui
hanc tandẽ & ipſe affirmaſſe videtur, ut clarius fe-
cit in l.1.§.hoc interdictum,num.14.ff.quor.bon.
in l.vlt.nu.135.C.de reuo.don.& lib.1.reſponſorũ
c.1.nu.48.& eiuſdem ſniæ verè fuit(quãquam pro
contraria citari ſoleat)Io.Fabri.§.ſui.Inſt.de hæred.
qual.& differentia, & ſibi parũ conſtans Iaſ.cõſ.85.
col.1.lib.3.conſi.146.col.1.lib.4. hanc eſſe veriorẽ
ſniam & in Gallia ſeruari ſcripſit nouiſſimè Rebuf
fus in cõment.Regiarum cõſtitutio. tomo 3.tit.de
materiis poſſeſſoriis, in præfatione nu.41. & ante
eum Tiraq.in d.tract.le mort à ſaiſit le vif. 6.parte
declaratione 4.nu.4.ubi citat Dec.conſi.84. & ſibi
contrarium Pariſium conſi.41.nu.12.lib.1. & Bel-
lo.conſi.35. nume.8. & hanc, quam veram dixit,
probauit Didacus.d.lib.3.varia.reſolu.c.5. num.6.
idem in Gallia ſeruari affirmauit [redacted] ad Ale

xan.conſi.37.num.5.lib.1.& conſi.87.nu.9.lib.1.
placuit hæc ſententia Riminal.conſi.340. num.8.
lib.1.Ioan.Crotto in l.1.num.44.de acqui.poſſeſſ.
Franciſco de Marchis.q.71.nu.4. Alciato reſponſo
352.num.1.reſpon.564. nume.14. Cephal.conſi.
47.nu.41.lib.1.ex quorum dinumeratione poſte-
riorem hanc ſententiam eſſe crebriorem videmus.
Huic,vt probabiliori,accedo,etſi nõ ignorem plu-
ra ſolere afferri argumenta, quæ eam non adiuuãt.
Illud primum quod dicitur etiam ex iuris commu
398 nis diſpoſitione † defuncti poſſeſſionẽ in hæredem
continuare l.cum miles,ex quibus cau.maio.l.cœ-
ptam,de vſuc.quæ in hanc ſniam citauit Io.Fabri,
idem dicendum eſt in caſu noſtro, ut abſque appre
henſione hæres poſſeſſor efficiatur,& per cõſequẽs
ſpoliatus dicatur;corruit hoc fundamentum, cum
399 tex.† d.l.cum miles, ſolùm quò ad uſucapionis ca-
ſum procedat d.l.cœptam,& l.nunquam in poſſeſ
ſionibus.§.vacuum,de vſucap. quo in caſu licèt ia-
cens hæreditas non poſſideatur l.1. §.Scæuola.ff.ſi
quis teſta.liber.eſſe iuſſus fuerit, in vſucapione ta-
men fingitur qualis qualis poſſeſſio l.gerit,ubi Ro
manus dicit ſingularem, de acquiren.poſſ. & ſcri-
bit Iaſ.in l.eius qui.2.nota. ff.ſi certum peta. & de-
clarant glo. Bart.cæteriq; oẽs in l.cum hæredes,de
acq.poſſ. Tiraq.d.tract.le mort à ſaiſit le vif,in præ
fatione declar.3.num.4.ſed in caſu noſtro,fingi ali
qua poſſeſſio non poſſe videtur,ut in ea interdictũ
recuperandæ locum habeat, quòd in caſu ficto &
in proprio non procedit l.1.§.ait prætor.de ui & vi
arma.Soc.aũt in d.l.rem,quæ nobis, nu.13.in fin.
huic hæredi reſtituendam eſſe poſſeſſionẽ,ait,quia
400 etſi ficta hæc dici poſſit poſſeſſio,attamen † fauore
animæ conſtitutum eſt, ſpoliatum quocunq; caſu
eſſe reſtituendum c.reintegranda. 3.q.1. ad caſum
ergo fictum extendi debet diſpoſitio: vt videmus
401 in ſimili,fauore animæ diſpoſitionem † auth.ſacra-
menta puberum ad caſus fictos extendi, vt tradit
Bar.in d.auth.ſacramenta puberum nu.19.ubi lon
ga apoſtilla,& ibi Cur.ſen.nu.47.C.ſi aduer. vendi
tio.Craue.de antiq.tempo.prima par.4.partis prin.
num.10.Sed Soc.argumentatio procedit in diſpoſi
tione dicti remedij ex c.reintegranda,quòd ſuo lo-
co dicemus:iam enim in interdicto,unde ui,cõſtat
eſſe rationem differentiæ,poſteaquam nõ extẽditur
ad caſum fictum d.l.1.§.ait prætor. de vi & vi arm.
corruit & illa argumentatio Crotti in d.l.1.nu.44.
de acqui.poſſ.dum inquit, quòd quemadmodum
ciuilis poſſeſſio dicitur vera,nõ ficta: ſic & ciuiliſſ.
ut ergo pro ciuili datur interdictum, unde ui.l.1.§.
ſiue autem corpore,de vi & vi arm. ſic & pro ciui-
liſſima, corruit inquam, poſteaquam crebrior eſt
402 interpretum ſentẽtia † ciuiliſſimam poſſeſſionem
non eſſe veram,ſed fictam & artificioſam,ut tradit
Ripa,in rub.de cauſa poſſ.& propric. nu.24. & te-
ſtatur communem Tiraquel.d.trac.le mort à ſaiſit
le vif,in præfat.decla.7.nec à pari procedit ciuiliſſ.
hæc poſſeſſio,cum illa ex clauſula conſtituti, ut fal
403 ſo opinatur præcitatus Crotus,etſi illa poſſeſſio † ex
conſtituto actu ficto tranſlata,uera dicatur l.certè,
§.1.deprecario omnes l.quod meo.de acqui.poſſeſ.
Bar.l.ſi is qui pro emptore,nume.70.ibi Iaſ.nume.
350.396.de vſucap.non idem eſt in hac noſtra,cu
ius differentiæ ratio eſt,quia in caſu iſto nullus go-

titut

ſitur actus vel à teſtatore,qui poſsidere deſinit, vel
ab hærede,qui poſsidere incipit,ſed quod concedi-
tur,legis diſpoſitione cõceditur;at in caſu cõſtitu-
ti partes operantur,quoniam vult cõſtituens ex eo
actu poſſeſsionis cauſam mutare. glo.l.quædam in
verbo.poſſeſsionẽ, de rei vend. imò ex quo domi-
niũ transfert is conſtituens,dicitur & poſſeſsionem
transferre: cũ dominiũ ſine poſſeſsione non tranſ-
feratur.l.traditionibus.C.de pactis, Angelus in d.
l.quædam,quem ſecutus eſt Tiraquel.tract.de iu-
re conſtituti prima parte nume. 3. Nec ad rem fa-
404 cit † tex.c.contingit.de dolo & contuma.quo dice
bat Crottus probari,poſſeſsionẽ illam dici veram,
quæ ſine apprehenſione acquiritur, nam is tex.lo-
quitur de poſſeſsione actori adiudicata,qui elapſo
deinde anno in rei contumaciã verus efficitur poſ
ſeſſor.cõtumacis.n.patientia traditionis loco eſt,vt
ibidem declarat Bald.Tiraq.d.tract.Le mort ſaiſit,
le uiu. in præfatione decla. 6.nu. 12.quare hanc cõ
munẽ & verá ſententiam eo iuuari ſolo animaduer
ti fundamento, quod perpenſum video à viro dili
gentiſsimo Didaco Couua.li.3.varia.reſol.c.5.nu,
6.verſ.& interdicto.Communis & vera eſt ſenten-
tia ex vi ſtatuti, poſſeſsionem poſſe abſque aliqua
apprehenſione transferri,vt docuit Barto.in l.cum
vnus.§.vlt.uer.ex quo nota.ff.de bo.auth.iud.poſ,
quẽ cæteri ferè oẽs ſecuti ſunt, vt retulit Tiraq d.
tract le mort à ſaiſit le uiu.declaratione.6.n.5.quo
fit,ut,eo ipſo,quod mortuus eſt teſtator,ſtatim hæ
redẽ eſſe effectum poſſeſſorẽ,& apud eum per tem
poris momentum ſaltem poſſeſsionem adfuiſſe di-
citur; ad quam ſi is,qui eam poſtmodũ occupauit,
illum non admittat,ſpoliare dicitur.vt in ſimili di-
cimus in tranſlata poſſeſsione ex conſtituto(etſi ca
405 ſus fortior videatur)vel ex præcario.† ſi conſtitu-
tarius uelit admitti ad naturalẽ poſſeſsionẽ, & im-
pediatur,ſpoliari dẽ,ſic Bart,in l.nõ ab re.C unde
ui.Afflict.deciſ.40.nu.14.Tiraq.tract.de iure con
ſtituti,1.parte nu.69.vna eſt ſola difficultas,inter-
dictum, unde ui,ad caſum fictum nõ protendi.d.l.
406 1.§.ait prætor † dico ea ratione illud ibi olim in ue
teri interdicto factũ, quia in perſonam concepta
erant uerba,à quibus recedere nõ licebat,ſed poſt-
modũ declaratũ fuiſſe uidemus, ut ad caſus fictos
& improprios trahatur,vt mandantem ligat, & mã
407 datarium.† d.l.1.§.deieciſſe.de ui & ui arma. cũ ta-
408 men mandans † impropriè ſpoliare,ac ficte delin-
quere dicatur, vt tradunt omnes. in l.ſi is qui pro
emptore.ibi Iaſ.latiſsimè nu.361.de uſucap.latiſsi-
mè quoque Petrus Placa Hiſp.in Epitome delicto.
cap.15.ꝙ & videmus conceſſum in interdicto,ꝙ ui
aut clam.l.aut qui aliter.§.fi.& l.ſeq.ff.quod ui aut
clam.qua ſententia crebriore probata, nõ eſt quod
ad illam Ripæ diſtinctionem confugiamus, quam
is facit in l.1.nu.37.de acqu.poſſ.inquit enim. aut
ſtatutum trãsfert poſſeſsionem ipſo iure ex defun-
cto in hæredem abſque ficta traditione, vt hoc ca-
ſu procedat illa ſententia negantium, interdictum
unde vi,non concedi.aut ſtatutũ transfert,ſeu con
tinuationẽ inducit fingẽdo aliquẽ actũ fictũ,& tũc
transfertur in hæredẽ poſſeſsio, cum hoc caſu im
operetur fictio,quantũ veritas, iuxta l.adoptio de
adoptio.& ideo hoc caſu interdicto, vnde vi,locus
erit,& procedet cõmunis ſententia nam hæc diſtin
ctio non eſt uera, quam & reiecit Tiraq.d. tract.le
mort à ſaiſit le uiu.6.parte declaratione.4.nu.7. vt
apud eũ.& cõmunis hæc,quam probamus,ſenten-
tia fortius procederet, quando ſtatutum diſpone-
ret poſſeſsionẽ à teſtatore,in hæredẽ transferri non
obſtãte alterius occupatione: ſic Zuccardus.d.l.ult.
nu.107.verſ.quæ cõmunis.C.de ed.diui Adr.toll.
citat Bal.in c.contingit.de dolo & contuma.
Declaratur tamen communis hæc ſententia, nõ
409 procedere, cum ipſemet teſtator † viuens ſpolia-
tus fuit.ceſſat enim tunc poſſeſsionis continuatio,
& per conſequens ſpoliatio in hæredis perſonam,
ſic Guliel.Benedictus.in cap.Raynu.in verbo.mor
tuo itaq; teſtatore.nu.78.de teſta.quẽ ſecutus fuit
Didacus.d.lib.3,uaria.reſolu.cap.5.nu.6.Zuccar-
dus.d.l.vlt.nu.103.C.de edicto diui Adr.toll.poſt
Alex.conſ.83.nu.3.lib.2.Afflict.in c.1.§. ſciẽdum,
in fi.de feudi cognit.quã declarationem intelligo,
410 niſi intra annum ſpoliati hæres † nomine teſtato-
ris agere velit,quod poſſe videtur,ſecundum glo.
in c.cum ad ſedem.in verbo.interdictum,de reſtit.
ſpolia.argumento.l.1.§.hoc interdictum.ff 2.de ui
& ui arma & cap.ſignificauerunt ubi glo.in uerbo.
tõne.de teſtib.vbi Abb.in 3.notab.quos fuit ſecu-
tus Tiraq.d.tract.le mort à ſaiſit le uiu.6 parte,de-
claratione.4 nu.8.quod in praxi ſæpiſsimè contin
git,& iam obſeruari vidi.& hoc caſu declarari po-
411 teſt ſtatutũ Papiæ.54.†.de poſſeſsione violenta uel
clandeſtina &c.in illis uerbis,uel ab eius prædeceſ-
ſore tunc temporis verè poſsidebatur, quæ verba
oſtendunt,ſucceſſorẽ ſpoliati poſſe agere pro ſpo
lio cõmiſſo contra ſuũ prædeceſſorem, cum uerba
illa,tunc tẽporis poſsidebatur, reſpiciant præteri-
tum,ita ut intelligantur,iam prædeceſſorem poſſi-
dere deſiiſſe,& ſucceſſorem poſſe agere;quod intra
annum à die quo ſucceſsit intelligitur, ut iam ad-
monui.Rurſus eſt quod hic animaduertamus,hanc
declarationem non procedere in Prælato,qui eccle
ſiæ nomine agere uult,ut illa reſtituatur ad poſſeſ-
ſionem,qua anteceſſor prælatus iam ſpoliatus fue-
rat, etſi enim ſucceſſor nunquam poſſederit, atta-
mẽ eccleſia illa eſt,quæ poſſedit, & ipſi Prælati nõ
poſsidere ſed tenuere uti adminiſtratores & diſpen
ſatores,quare quocunq; tempore eccleſiæ nomine
hoc interdicto experiri poſſunt;ſic in terminis Inn.
in c.cum ſuper.col.1.de ca.poſſeſſ.& proprie; quo
loco Bellame.nu.78.latè tuetur,erit ergo diligens
Prælatus,vt nomine eccleſiæ nõ proprio experia-
tur.nam ſi proprio nomine experiretur,nullum cõ
cederetur interdictum, cũ poſſederit nunquã, nec
ante apprehenſionem de iure communi poſſeſsio
continuat.l.cum hæredea.in principio de acq.poſſ.
quam Inno.loco relato explicat.
Quæro.38.an hic ſpoliatus,cui ante omnia poſ-
ſeſsio reſtitui debet, reſtituatur & ante omnia fru-
412 ctus † & acceſsiones?& reſtitui debere cẽſuit gl. in
c.1.in verbo.reſtitui.de reſtit.ſpolia.ex claro tex.c.
grauis.eo tit.& probat tex.l.videamus.§.in Fauia.
de vſuris.omnes in d.c.grauis.Bertra.conſi. 114.
nu.1 lib.4 Ripa in d.l.naturaliter.§. nihil cõmune.
numero 50.de acqu. poſſeſſ.Cur.Iun conſ.11.in li.
Pariſ.conſ.1.nu.17.lib.1.Alcia,reſpõſo.370.nu.5.

Plotus Nouarien.in l.ſi quando nu.732.C.vnde vi
Anto.Mattheus.d.§.nihil commune ampl.4. Argi
dius Boſſius tract.cauſarum criminaliū.tit.de plu-
ribus violētiis.nu.32.qui alias ſubiicit quæſtiones,
præſertim qn̄ integra fructuum reſtitutio non eſt
facta,quo obiici p ſſit agenti poſteà petitorio, qđ
non attingo,cum præſentis inſtituti non ſit,rōnem
aliàs ſupra in anteludiis att nli,quia reſtitutio dici-
tur in priſti num repoſitio.l.quod minor.§.reſtitu-
tio,de mino.probat.l. verum.§.1.l.patri.§.ſi pecu-
niam.de mino in l.prædiū.C.de prædiis mino. in-
telligitur tn̄ quādo probata fuit violentia, aliàs.n,
413 vbi domus † vacua ſiue violentia fuiſſet occupata,
is ſpoliatus fructus non conſequeretur,ſic egregiè
declarat Rota in Nouis deciſ.tit.de reſtitu.ſpolia.
deciſ.10.non ſufficit,& ibidem deciſ. 14. Ex præ-
miſsis,intelligit,quò ad cætera omnia reſtitui, quæ
ſunt cōnexa, ſecus ſi ſeparata nec ab vna depende-
rent,ſic cōtra tertium, qui habet titulum coloratū
non venire fructus qui percipi potuerunt,Rota in
deciſ.antiquis.tit.de reſti.ſpolia,deciſ.10. & ult.in
ipſomet ſpoliatore,qui aliquam coloratam cauſam
habuit occupandi. & Rotam ſecutus eſt Afflictus
in conſtit.Neapol.lib.1. Rub.24.De violentiis cir
ca poſſeſsiones nu.20.Illud quoq; eſt obſeruandū,
fructus & acceſsiones in hac reſtitutione venire.vt
poſsit Iudex ſpoliatorē condemnare, etiam ſi ſpo-
liatus id non petierit, Oria.in Ru.de cauſa poſſeſ.
& proprie:col 3. verſ. aduertite ad duo poſt Inno,
in c.grauis.de reſt.ſpolia.inquit Oria. ſingularem
doctrinā hāc eſſe . imò in hac reſtitutione veniunt
quæ mediante ipſa poſſeſsione acquiri potuiſſent,
vt in obuentionibus,quæ poſſeſsioni rei hæredita
riæ acceſsiſſent . ita Anto. Mattheus.d.§. nihil cōe
ampl.21.quo loco declarat . cætera aūt ad fructuū
reſtitutionē ſpectantia , latiſsimè infra in remedio
ex c.reintegrāda.in q.40.diſcutimus, vbi latiſsimè
agemus,quos fructus ſuos faciat poſſeſſor,& quos
non.iſta vna tn̄ nunc explicatur difficultas,quæ nō
mediocriter interpretū ingenia exercuit, quo nam
modo fructus,qui percipi poterant,computentur,
414 an ſcilicet relatione habita ad ſpoliatoris † perſo-
nam,vel ſpoliati potius.& cōſiderata ſpoliati per-
ſona cēſuit glo.in l.fructus.in verbo. reſtitui. ff.de
rei vend.Bald.in l.ſi nauis.in fi.ff.co.de rei vend.Bu
trius in d.cap.grauis,quam ſententiā probat is tex.
l.ſi nauis,& in l.apud Iulian,§.1.de lega. 1. & in d.
cap.grauis . in l.de poſſeſ. C. vnde vi.Aduerſari tn̄
videtur huic ſententiæ tex.in l.domū.C.de rei vēd.
vbi relatio ad ſpoliatoris perſonam habetur , dum
inquit,domus occupatorem reſtituere ꝙ percipit,
vel percipere poterat.vt hāc diſſoluere antinomiā
Bart.laborauit multum nec fœliciter ſatis. Primò
415 enim † in l.ex diuerſo.§.1.nu.4.verſ.quid dicemus
ff.de rei vend. diſtinguit.aut conuenitur ſpoliatus
ab eo,qui non aſſerit ſe dominum, & tunc ſolū ve-
niunt fructus,qui à ſpoliatore percipi potuerunt,
hoc primum diſtinctionis membrum,nec lege,nec
ratione probauit Bar.quin illi aduerſatur tex.d.ca.
grauis.& l.ſi poſſeſsione.C.vnde vi.aut inquit Bar.
conuenitur rōne dominij,& iure digeſtorū intelli-
gitur de percipiendis ab ipſo petitore , iure verò
Codicis,de his,qui percipi potuerunt ab ipſo poſ-
ſeſſore, Nec(inquit Bartol.) lex codicis corrigit in
eo,quod dicitur de percipiendis à petitore , ſed in
eo,quod prohibet de percipiendis à poſſeſſore.erit
ergo in electione agētis petere,quos velit , modo,
vel habita relatione ad ſuam perſonam , vel ad illā
conuenti petat.Quod ſecundū diſtinctionis caput,
non eſt pariter verū.quia etſi iure digeſtorū cōce-
datur fructus petere habita relatione ad actoris p-
ſonā, non tn̄ prohibet quin poſsint peti habita rela
tione ad poſſeſſorē. rurſus nonne in hoc ſaltē corri
geretur? vt ipſemet Bart.ſentit, ꝙ in dubio conce
dēdum non eſt. qđ ergo inquit Bar.eſſe in electio-
ne,verū non eſt,cū verius ſit eſſe in diſpoſitione. ac
cedit præterea ꝙ tex.in d.l nauis.§.vlt.generaliter,
loquitur ſiue iure dominij ſiue alio iure agatur,ſe-
416 cundo ergo loco idem Bart.in † d.l.domum. C.de
rei vend.diſtinguebat , aut actor vult ſe referre ad
illud,quod percipi potuiſſet ſingulariter,& relatio
tunc ad actoris perſonā habetur.d.l.ſi nauis. §.vlt.
aut actor vult ſe referre ad illud, quod percipi cō-
muniter potuiſſet,& tunc non eſt differentia ad cu
ius perſonā habeatur relatio,quia ſemper cōis æſti
matio conſideratur.Bar.aſſentiunt Alex.in l.apud.
Iulian,§.fructus circa med.de leg.1.Barb.conſ.80.
col.12.circa med.lib.3.Ruin.cōſ.161.nu.19.in fi.
li.4.& veram ac cōem eſſe Bart. diſtinctionē teſta-
tur Boe.q.268.nu.3.qui.nu. 4 ſubiecit,eam in iu-
diciis ſeruari,& hanc fuiſſe ante Bart.d ſtinctionē,
Guliel.à Cuneo retulit.Non placuit hæc Bart.ſen-
tētia Dec.in l.Generaliter.nu.5.de reg.iur. ut nec
Mathe'.nota.160.Nota,quod &c.nam inquit Dec.
primum diſtinctionis membrum falſum eſſe,cū ſin
gulare actoris intereſſe, non ſoleat conſiderari.l.ſi
ſeruū.ad l. Aquil. pretia rerum , ad l. Falc.l.furti in
prin,de furtis . confert quod ſcribit Bart. in l.coīē
ferro.§.qui maximos num 9. ff.de publica.fructus
417 † non eſſe æſtimandos, vt ſemel percepti ſunt , ſed
ut cōiter conſueuerunt percipi.Bart.ſunt ſecuti Pa
riſ. conſ.55.nu.45.lib.3.Gramma.deciſ.76.nu.14.
verū à Decij impugnatione Bart.diſtinctionē poſ-
ſe defendi,quādoq; animaduerti,cū in caſu noſtro
iuſ conſtitutū ſit, fructus conſiderari relatione ha
bita ad perſonā ſingularem, licèt in d.l.domum.vi
deatur conſiderari rei perſona. & in d.l.ſi nauis.§.
vlt.& in d.l.ſi de poſſeſsione , videatur conſiderari
perſona actoris,vnum hoc eſt, quod conſideratur
perſona ſingularis,quæ ſanè perſona ſingularis,nō
æſtimabit ſula ſua affectione , tot fructus potuiſſe
percipi.ſed neceſſe habebit hoc probare,& hoc ca-
418 ſu ceſſabit regula.† l. pretia rerum ad l.Falci. quia
ibi cōſideratur intereſſe, quod eſt in ſola affectio-
ne animi,& appetitu, nos antē ſumus in caſu verita
tis,quia actor probando,ꝙ ſi ipſe fuiſſet in poſſeſ-
ſione,percepiſſet tot fructus. nō innititur affectioni
vt lucrū,quodāmodo caperet , ſed innitiē veritati,
ne damnū ſentiat.Arbitror tn̄ alia ratione Barto.in
primo hoc diſtinctionis mēbro minus recte ſenti-
re.nam in d. l. domum.habetur ratio fructuū , qui
ſingulariter percipi potuerunt,& tamē rei cōuenis
pſona cōſiderat, nec reddit ōnem Bar. cur magis
ſic ītelligi debeat tex.l.ſi nauis.§.vlt.quā tex.d.l.do
mū.ſecundū membrum diſtinctionis Barto. inquit
Dec.eſt ſine difficultate verum,quia ſi habetur re-

latio,

latio ad cõem æſtimationẽ, nec actoris, nec rei per-
ſona obſeruabitur, quaſi velit dicere Deci. rea eſt
clara, vt tradit & Boe. d. q. 268. nu. 4. & ſi rectè per-
pendatur ſecundũ hoc diſtinctionis mebrum, nihil
confert ad conciliandam præcitatã legum antino-
miam, quæ non cõem, ſed ſingularis perſonæ cõſi-
derant æſtimationẽ. Perpendebã olim conciliatio-
nem, quã poſteriore loco retulit vir diligẽtisſimus
419 Petrus † Loriotus in l. fructus. col. 11. de reg. iuris;
dum ſic diſtinguendũ putat. aut reſtituũtur fructus
actione mota, aut iudicis officio, iuxta. l. ſi non ſor-
tem. §. libertus, & gl. l. in ſumma. §. ei qui. de condi.
indeb. gl. l. pro ſocio. §. ſi tecum. ff. pro ſocio, iuncta
l. vtique in prin. de rei vend. Primo caſu, cum per
actionem petuntur, attẽdendum eſt, quid ipſe per-
cipere potuit litis conteſtatæ tẽpore. l. præterea. ff.
de rei vend. & hoc caſu procedit text. d. l. ſi nauis. §.
vlt. & hoc caſu eſt ratio (inqit Loriotus) quia peti
tor, cum fructua petit, ius nõ ex eo mittitur, quòd
poſſeſſor ucupauit; ſed ex ſuo iure, iuxta l. 1. §. 1. ff.
ſi pars hæred. pet. i. ex eo, quod ipſe percipere po-
tuit, non ex eo, quod poſſeſſor ſua induſtria. l. 3. in
prin. ad l. falci. neq; ex eo, quod habuit d. l. ſi nauis.
§. vlt. d. l. apud Iulian. §. 1. verſ. nec quos hæres per-
cepit. Secundo caſu, cum fructus officio iudicis re-
ſtituuntur, ꝙ fit quando res tm̃ petitur, qm̃ actio
de ſola re mota, non continet fructus. l. fundũ verſ.
item. ff. de exceptio. niſi poſtquã lis eſt conteſtata,
quia veniunt tunc officio iudicis. l. uideamus gene
raliter. §. ſi actionẽ verſ. quod ſi ff. de vſuris, hoc er
go ſecundo caſu conſideratur, quid ipſe poſſeſſor
percipit, & percipere potuit. l. 1. in fi. C. de petit. hæ
red. vel debuit dici. l. ſed etſi lege. §. ſed & fructus.
ff. de petitio. hære. & hoc caſu procedat. d. l. domũ,
quæ loquitur cum res ſolũ eſt petita, vt ibi conſtat
domũ ſolã in controuerſiam poſitã fuiſſe. ſic etiam
intelligitur. l. 2. C. de fructib. & litiũ expẽ. cuius rei
eſt ratio ſecundũ Loriotũ, quia ex quo hoc ſtat in
iudicis officio, is iudex magis tuetur partes poſſeſ
ſoris, quàm petitoris. §. vlt. inſtitu. de perpe. & tẽp.
actio. pronior. n. eſt ad liberandũ iudex, quã ad con
demnandum. l. Arrianus. ff. de actio. & obliga. Quę
ſanè ſubtilis conſideratio eſt dubia, quia non me-
diocriter diuinat, & ad d. l. domum, in qua non plus
conſtat ſolam petitã fuiſſe domum, quã cum fru-
ctibus, & ad d. l. ſi nauis. §. vlti. in quo non conſtat
fuiſſe petitos fructus per actionem, cũ generaliter
loquatur, quando agitur de fructibus æſtimandis,
nec diſtinguit, ſeu declarat, quomodo petiti ſint,
imò principium tex. ſuadet rem fuiſſe petitam, vt
ibi nauis petitur. & in conſequentiã fructua. acce-
dit præterea, non eſſe abſolutè verum, petitionẽ re
ſtitutiones rei non continere, & fructuum reſtitu-
tionem; hoc patet in caſu noſtro, vbi verbum, reſti
tuo, ſui natura continet & reſtitutionẽ fructuũ d. l.
videamus generatim. §. in Fauiana. de vſur. d. c. gra-
uis. de reſtit. ſpolia. & ſuprà diximus in anteludiis.
ꝙ animaduertens Loriot. poſt. aliam à ſe recenſitã
difficultatem. in iudicis ponit arbitrio, vt apud eũ.
420 Cogitabam itaq; an conciliari iura ſic poſſent, † vt
dicamus idem eſſe ex d. l. domũ diſpoſitum, quod
d. l. ſi nauis. §. vlt. & cęteris nam. in d. l. ſi nauis. §. vlt.
ideo cõſtituitur, actorem poſſe petere quantũ ipſe
fuiſſet cõſecuturus ſi in ſua poſſesſione permãſiſſet
quia ſic petendo petit omne dãnum, qđ ſenſit cau-
ſa noui poſſeſſoris; modo hoc idem diſpoſitũ eſt in
d. l. domũ. dum conſtituit Gordia. petitorem conſe
qui poſſe, quod percipit, & percipere poterat illę
occupator, deinde ſubdit. & omni cauſa dãni dati
&c. ſi ergo actor habebit relationẽ ad perſonã rei,
& conſequatur quod ille percepit cum omni cau-
ſa damni dat, non eſt dubiũ, quod tm̃ conſequetur,
quantũ ſi peteret fructus, quoa ipſe actor percipe-
re poterat, nam damnũ is dr̃ pati, qui lucrũ amittit
l. proinde, la 1. §. alt. & l. ſequen. ff. ad l. Aquil. ſic &
damnũ dicitur, quis ſentire cum lucri ſpem amit-
tit. l. 2. §. merito. verſ. damnũ. ff. ne, quid in loco pu.
gl. in l. nõ amplius. §. 1. delega. 1. quare in locatore
421 eũ dicimus † damnũ ſentire, qui fructus alterius cã
deuaſtatos, & deperditos colligere non potuit. l. ſi
merces. §. vis maior. l. ex cõducto. §. ſed & ſi habes.
§. ſi vis tẽpeſtatis. ff. locati. l. damnum. C. de locato,
egregie conſuluit Soc. Iun. in conſ. 78. nu. 16. lib. 2.
422 quinimò † damnũ is & dicitur ſentire, qui ſuam vo
luntatem implere & ſuo deſiderio ſatisfacere impe
ditur, vt probat tex. §. præterea. inſt. de actio. vt eo
adductus ſic cẽſuit Bar. in l. ſi filius, qui patri. n. 7.
circa med. de vulgari Soc. in rub. ff. ſol. mat. nu. 69.
Tiraquel. de retractu cõſang. in præfatione nu. 25.
& Io. Iac. de Leonardis inter conſ. Bruni conſ. 114.
nu. 56. & ita intelligi debent l. 1. §. vlt. C. de petitio.
hæred. & l. 2. C. de fruct. & litium expẽ. & l. ſed etſi
lege. §. ſed & fructus. ff. de petitio. hære. & l. ait prę
tor. §. per hanc. ff. de his, quæ in fraud. cred. vt. ſ. illi
ſuppleãtur illa verba, cũ oĩ cauſa damni dati. ex d.
l. domũ, cũ incongruum non ſit vnã legem ſupple-
ri ex altera, & diſtingui declarariq;. Aduerſus quo-
que cõmunem ipſam concluſionẽ aduerſari vide-
423 tur tex. † l. cum aũt. §. vlt. de ædilitio edicto, vbi fru
ctus reſoluto cõtractu reſtituũtur, non quos nõ po
tuiſſet conſequi venditor, ſed quos eſt conſecutus
emptor, qui poſſidebat, ſicq; poſſeſſoris perſona
inſpicitur. verùm declarabam olim, non diſcerni
ni ibi quæ ſit perſona actoris & perſona rei cõuen-
ti, cũ æqualis ſit hinc inde reſolutio. ex quo enim
emptor vult principaliter ad ſui cõmodum cõtra-
ctum diſſolui, detrimentũ quoq; illud ferre debet,
vt quæ accepit reſtituat omnia: vel ſi placet ſic de-
clara, ibi contractũ ipſo iure reſolui, ideo nõ mirũ
ſi oĩa hinc inde reſtituuntur, perinde ac ſi nihil vn-
quam fuiſſet actũ; hinc videmus eo caſu accesſio-
nes omnes reſtitui, vt in d. §. 1. dicitur, & ſimilis eſt
424 tex. in † l. ſi hominem de vſucap. quem ſic intelligit
Ruin. conſ. 33. nu. 3. lib. 1. ſic dicimus, cũ cõtractus
per adiectionem in diem, vel per pactum legis com
425 miſſoriæ † reſoluitur. tunc enim omnia hinc inde
reſtituuntur. l. quod dictũ eſt. & l. Imperator. de in
diem adiect. l. cum fundus. in prin. de lege cõmiſſo
declarat Tiraquel. de retractu conuentio. §. 5. gl. 2.
426 nu. 23. Tex. aũt. † l. ſi hæreditas. ff. de peti. hære. ꝗ
& ipſe aduerſari cõi ſniĩę videtur, dũ in eo conſide-
ratur ſola poſſeſſoris perſona, ſic intelligitur, vt lo
quatur de fructibus verè ab ipſo poſſeſſore perce-
ptis, quos ex honeſtate reſtituere tenetur, iuxta. l. ſi
poſſeſſor ex hæreditate. illo titulo niſi enim reſti-
tueret locupletaretur, quod non licet.

427 Quæro trigeſimonono, vtrũne in hoc † indicio,
filiusfamilias;ſine patris cõſenſu eſſe poſſit?& poſ-
ſe cõſulius rñdit Bal.conſ.217.verbi l.belli.col.2.
verſ.ſcdò principaliter dubitauit.lib.2.à cuius ſnia
nõ vr̃ recedere Petr.Rebuff.in cõmentariis Regia-
rũ conſtitutio.in tit.de materiis poſſeſſoriis art.7.
428 glo.1.nu.13. quo loco idẽ in cæteris oĩbus † cauſis
poſſeſſoriis verũ affirmauit,ex l.1. C.ſi per vim vel
alio modo,& l.vlt.C.qui legitimã hab.perſ.ſtandi
in iudicio.Quin eo loco ſcripſit idẽ Rebuff.nu.32.
429 vxorẽ † ſine viri mandato in cauſis his poſſeſſoriis
agere poſſe.verũ ipſemet Bal.(vt ſui moris eſt)ſibi
parũ conſtans in conſ.492.In cauſa vertente inter.
lib.3.aliter rñdit. nempè filiumfamilias in iudicio
iudicio recuperãdæ poſſeſsionis, experiri nõ poſſe
ſine patris conſenſu; quam ſententiam affirmauit
Fran.de Marchis.q.69. hãc ego doctorũ cõtrouer
ſiam non diſcutio,ſed eã ſuo loco ſuſius tractandã
reſeruo in 15.ſ. remedio Recuperandæ poſſeſsio-
nis ex c.reintegranda.3.q.1.in quæſt.24.

430 Quæro quadrageſimò, vtrumne cũ hoc † interdi
cto agitur,neceſſe ſit ſpoliationis ſactæ tp̃s in libel
lo deſcribere?& deſcribendũ eſſe cenſuit Bart. in l.
1.§.ſiue autẽ,nu.2.de vi & vi arma.Rom.cõſt.191.
ſpectabilis.Alex.cõſ.6.nu.2.lib.3. Soc. Senior cõſ.
109.col.1.lib 3.& in l.rẽ quæ nobis nu.14.verſ.du
bitatur &c.ff.de acq.poſ.Oria.in Rub.de cauſa poſ-
ſeſſio.& propr. col.3.verſ.ſecundũ ſingulare. Iaco
binu. à S.Georgio in l.ſi de vi,nu.24.ff.de Iud.Af
flict.Neapol.deciſ.250.& in c.1.num.20.de milite
vaſa.qui cõtumax fuit.Rob.Marania.de ordine iu-
diciorum.nu.21.29.27.ea ratione omnes aducun-
431 rur,quia † infamiam irrogat. l. 1.§.interdictũ hoc.
de vi & vi ar.gl.in l.neque eo titulo,& probat tex.
in l.honori,& in l.licet.ff.de obſeq.à liber. præſta.
432 at in caſibus in quibus irrogatur † infamia,tempus
in libello ſolet apponi.l.item exigit ff. de dolo.præ
tor dixit,vbi Bart.ff. de iniuriis. idem ergo dicen-
dum eſt in caſu noſtro.

433 Extenditur primò procedere etiam ſi ex hoc ipſo
interdicto, † vnde vi, ageretur ciuiliter tm̃ ad ſo-
lius poſſeſsionis recuperationẽ.nam tunc eſt neceſ
ſaria tp̃is appoſitio.cũ nulla ſit differẽtia,ꝙ vel ci-
uiliter,vel criminaliter agatur,cum vtroq; caſu irro
gari dicatur infamia. Nec me mouet, ꝙ contrariũ
rñderit interrogatus Soc.Sen.d.conſ.109.col.2.lib.
3. quia ſingularis eſt, & nullo iure ſuffulta illius
opinio cæteri.n.relati interpretes,abſolutè vtroq;
in caſu loquũtur,quin ipſemet Soc.ibid.col.1.verſ.
ſed præmiſſis &c. ſentit contra ſe crebriorem eſſe
ſententiã.Nec quæ citantur iura à Socino,illi opi-
434 tulantur. tex.n.in † cap.cum dilectus.de ordine co
gnit. etſi ſentiat libellũ eo in caſu ſine diei appoſi-
tione fuiſſe porrectũ,non tñ is tex. ad rem facit,cũ
ibi relata ſolùm fuerit dubitationis ſubſtantia, quæ
inter partes vertebatur,an ſcilicet anterioris ſpolia
tionis exceptio nouũ ſpoliatũ agentẽ impedire poſ
ſet,& cũ libellus in ea cauſa porrectus, non fuerit
ex integro, ſed ſolũ narratiuè per tranſenam quo-
435 dammodo relatus,non eſt † in verbis narratiuis cõ
ſtituendum ſolidũ fundamentũ,iuxta notab glo.in
l.vnica.in gl.magna.in 3.parte. C.quando nõ petẽ.
partes &c.vbi latiſſimè Iaſ.nu.22.Cur.Iun.cõſ.59.
nu.5.conſ.125.nu.6.Tiraq.in l.ſi vnquã in verbo.
libertus.nu.37.C.de reuo.dona.Rurſus eſt diuina
re,ꝙ in caſu d.c.cum dilectus intentatũ fuerit hoc
interdictum,vnde vi,quin potius dicendũ eſt,fuiſ-
ſe intentatũ remedium reintegrandæ,vt iuris Pon-
tificij & magis cõueniens.Non pariter vrget illud,
quo adducitur Soc.conſ.109. col.1. dũ inquit, ꝙ
436 quotieſcunq; † ciuiliter agitur in eo caſu, in quo
aliàs criminaliter agi poteſt,nõ apponi tp̃s,etiam ſi
infamiã irrogaret,cũ in caſibus ciuilibus neceſſaria
non ſit tp̃is deſignatio.l.vlt.C.de annal.except. &
huius opinionis fuit Fulg.& Are. vt refert & pro-
bat Iaſ.in l.edita nu.22.C.de edẽ. quia rñdetur cre
briorẽ ſententiam eſſe oppoſitum.ſic Bart. in d.l.
prætor edixit in prin.de iniuriis, vbi lõga apoſtilla
cõmunem teſtatur Dec.in d.l.edita.nu.38. & Cur.
Iun.nu.110.Gomeſ.Inſ.de actio.in prin. num.44.
Quamobrẽ defendi iure nõ poteſt Socini ſentẽtia.

Extenditur ſecundò procedere etiã parte nõ op
437 ponente,nam & tunc † is libellus ſine tp̃is deſigna
tione nõ procedit,cũ ipſo iure nullus ſit,quare par
tis oppoſitio non eſt neceſſaria, licèt aliter ſenſerit
in noſtris terminis Soc.d.cõſ.109.col.2.ver.3.prin
cipaliter & Gomeſ.Inſt.de acti.in princ.nu.45.ſed
cõis ſentẽtia aliter ſe habet,vt ex relatis ab ipſo Go
meſ.intelligere poſſumus,& quã veriorẽ arbitror;
nam ſi quò ad hunc actũ,cauſa hæc ciuilis crimina-
438 li æquiparatur,ut ex relatis patet,in † criminalibus
eſt clarum libellũ deficientem in ſolẽnibus eſſe nul
lum,etiam parte non opponente, ut patet in gene-
rali libello. Decius l.edita num.6 C.de eden.

439 Extenditur tertiò procedere etiam ſi is † ſpolia-
tus agens, probaret ſe ante ſpoliationẽ poſſediſſe,
quia non ſufficit,niſi tempus in libello fuerit appo
ſitũ.Nec me mouet, ꝙ contrariũ,(& malè)reſpon-
derit Barba.conſ.4.col.ult.lib.3.ubi inquit, ſuffice
re,ſi præſumptiuè probetur,probando ſcilicet an-
tiquiorẽ poſſeſsionẽ, quia ſtatim ſequitur poſſeſ-
ſionẽ ſpoliatori præſumi clãdeſtinam, & uitioſam;
nã quædã in eſſe præſumuntur eo ipſo ꝙ contrariũ
non probatur.l.1.C.de fide inſtrumẽ.& iure haſtæ
fiſcal.lib.10.glo.l.1.C.de reſt.mil. ſic.Barb.& decla
rat & intelligit Bar.in l.1.§.interdictum autem. de
ui & ui arma & antè Barb.ſic ſenſiſſe uiſus eſt Abb.
In c.cum ad ſedẽ,n.17.de reſtitutio.ſpolia.& malè,
ut iam admonui.nam ſi in libello dies & tempus fa
ctæ ſpoliationis eſt apponendum, ſequitur, ꝙ etſi
ex probationib.inſurgat,nouã poſſeſsionẽ eſſe clã-
deſtinã,id effectũ parit reſtituẽdæ poſſeſsionis, nõ
ut oſtẽdatur ſpoliaſſe poſſeſſorẽ, quo infamia hac
notet.Rurſus,ſi in libello eſt tp̃s deſignãdũ, nõ cer
tè erit ſatisfactũ,etſi, p̃ſumptiuè tp̃s incertũ ex p-
bationibus demõſtretur. unũ.n.oſtẽdit poſſediſſe,
alterum uero tempus,quo poſſidere deſiiſſet.

Declaratur nũc hęc cõcluſio,nõ procedere in hac
440 † Regione Pedemontiũ, & in Sabaudia ex decreto
Ducali, ſub rubrica de reſtitutione ſpoliator.quo
eſt cautũ:in cauſa ſpoliationis eſſe procedendũ ſola
441 facti ueritate inſpecta,ut ẽt Papiæ † cautũ eſt ex ſta
tuto.54.in ciuilibus,ſub rub.de poſſeſsione uiolen
ta uel clãdeſtina reſtituẽda;hoc.n.caſu non eſt in li-
bello aponendũ tp̃s factæ ſpoliationis. ſic Alex. cõſ.
6.col.1. uerſi. tamen hoc non obſtante. & uerſ.ac-
cedit.

cedit.lib.3. & clar[is]ſimè hoc affirmauit in terminis
ex illo antiquo Decreto huius Pedemontanę re-
gionis Iac à S.Georgio in l.ſi de vi.nu.24.ff.de Iu-
diciis:clarè etiam ſcripſit Afflictus deciſ.250.dum
443 loquitur in conſtitutione † Neapolitana,diſponen
te in cauſis ſummariè, & ſola facti veritate inſpe-
cta,eſſe procedendum, vt in omnibus cauſis proce
ditur in hac regione ex nouis decretis Sereniſsimi
Ducis noſtri;eſt ratio,quia tpis appoſitio eſt de ſo
lennitate rigoroſa iuris ciuilis,vt eſt tex.in l.libel-
lorum in principio de accuſa. Alexãder, qui ſupra
& Soc.d.conſ.109.col.2.verſi.2.principaliter, nõ
mirũ ſi dicitur reiecta ex ſimilibus cõſtitutionibus.
444 Quæro quadrageſimoprimò, an ante † omnia
reſtituatur is qui ſe iure ſepeliendi ſpoliatũ dicit.
& reſtituendũ non eſſe omnium primus affirmauit
Inno.in c.cum liberũ de ſepul.quẽ ſecutus fuit Ro
ta in deciſ.antiquis,in tit. De cauſa poſſeſsionis, &
proprietatis,deciſ.1.nu.2.idem cẽſuit Geminia.in
c.non ſolùm in fi. de appel.in 6.Fely. in c.ſicut Iu-
dæi.col.1.verſ.item nota ibi.de Iudæis.& hãc ſin-
gularem eſſe noſtrorum doctrinam, tradit Marſil.
ſing.199.in iure expreſſum.addo ipſe eiuſdem ſen
tentiæ Rotã in deciſionibus antiquis, in tit.vt lite
pẽdente.deci. vlt.Antoniũ Corſetũ in tracta fallen
tiarum ad Regulã. Quòd ſpoliatus ante oĩa reſti-
* tuatur.Fallẽ.3.idẽ placuit * Gramma.deciſ.82.nu.
3.Iacobo Nouello in Praxi criminali in ea parte,
quæ incipit.Vulgaris eſt regula nu.3.verſ. limi.ter
tio,is.n.Nouellus(vt ſepius admonui) omnia Cor
ſeti verba & dicta paucis admodum immutatis, trã
ſcribit ſibiq; vendicauit. Antonius Matthæus in l.
* naturaliter.§.nihil cõe fall.66.de acq.poſ.idẽ * de-
cidit Franciſ.de Marchis.q.1. parte 2. & idẽ cẽſuit
Chaſſa.catalogo Glorię mundi.par.2.cõſideratio-
ne.5. ver. de gloria autẽ.qui multa attulit exẽpla
in Galliarũ Regibus,vt Ludouici 11.ac Clodonei:
& ante hos ſic Bellame.c.cũ dilectus num.24.& ibi
Abbas nu.23.de ord.cog. quo loco inquit is Bella
me.idem cũ quis conqueritur de impediente filiũ
ſuũ baptizari ex ca. baptizari. 5. diſt. & quo ad ſe-
pulturam illa adducuntur rõne interpretes noſtri.
445 ne † corporis humani ſequatur vexatio, iuxta tex-
tũ. l. ſunt perſonæ. ff. de religioſis & ſum.fu.ne in
ſepulta corpora iaceãt, Maximũ.n.dedecus eſſe exi
ſtimarũt antiqui,ſi inſepulta relinquerentur cada-
uera,vt probat Põponius. in l.q ſi nulla in fi.ff.de
religio.& ſump.funerum. quin tãta fuit antiquorũ
in cadaueribus humãdis religio,vt etiã ipſimet ini-
micorũ ſua manu interfectorũ, corpora inſepulta
nõ paterẽtur.ſic Dauid laudauit viros religione cla
ros Iabes Galaad,quod Saulis interfecti ipſorũ ini
mici cadauer humi,ac ſepulchro cõdiderint : ſic ha
betur.4.Regum ca.23. vbi de Ioſia Rege, qui oſſa
tollẽs mortuorũ, certificatus de ſepulcro viri Dei
qui venerat de Iuda dixit, Dimitte eũ, nemo mo-
ueat oſſa eius. ſic laudatur Annibal maximus alio-
* qui Romanorũ inimicus q (vt authores * ſunt Po-
lybius lib.3.hiſtor.Liuius lib.1.decadis tertiæ:Nec
non Plutarchus in illius vita) iure iurando Hamil-
cari patri promiſit, Populo Romano ſe perpetuũ
forè inimicum,is inquam,plerunq; Romanis Du-
cibus pias exequias celebrauit.vt de Paulo Aemilio

apud Cannas trucidato legimus.vt pariter de Tibe
rio Gracco, ac. M.Marcello literis eſt proditum.
Hanc tamen ſententiam relati noſtri interpretes ve
446 ram † ex æquitate, non ex iure ſtricto intelligunt;
nam in ambiguis,pro religione, ſtricta ratio ſper-
nitur,vt calcè teſtatus eſt Papinianus, d.l.ſunt per-
ſonæ,in illis verbis ſtrictam rationem inſuper ha-
bemus i.ſuſque deque habemus vel ommittimus,
vt cum eruditiſsimo Iacobo Cuiacio.lib.3.obſer-
ua.iuris,ca.22. locum illum interpretor in qua ſi-
gnificatione ſic apud Gellium lib.1.noct. Atticarũ,
c.19.legimus.ibi,cõfidentiamque,non inſuper ha-
bendam quòd oſtendunt, & quæ ſequuntur eiuſ-
dem Papiniani verba. quæ nonnunquam in ambi-
guis religionum quæſtionibus.omitti ſolet, ſic ete
nim in meo Codice lego. nõ nunquam, nõ autem,
nunquam, vt in cæteris.
447 Quæro quadrageſimo ſecundò,† quanto tempo
re tollatur remedium hoc recuperandæ es interdi-
cto,vnde vi,& anno tolli oſtendunt clara verba in-
terdicti.in l.1.in principio.ff.de vi & vi arma. & in
448 l.2.C.vnde vi.qui † ſanè annus vtilis eſt, non autẽ
temporis continui,d.l.1.§.annus. de vi & vi arma.
449 nam in Prætorum edictis,† interdictiſque tempus
vtile non continuum conceſſum ſemper intelligi-
tur,ita cenſuit gloſſ.in §.1. Inſt.de perpe.& temp.
actio.Bart.in Rub.ff.de diuerſ.& tempo.præſcrp.
qui in hanc ſententiam citarunt.d.l.1.§.annus. idẽ
cenſuit Gomeſ.in §.rurſus,nu.33.inſt. de actio. &
Baldus tracta.De tempore vtili & continuo,cap.8.
450 nu.22.† tempus autem vtile illud eſſe nemo igno-
rat,cùm nullũ ſubeſt agendi impedimẽtum,nec ex
parte actoris,nec ex parte rei, nec ex parte Iudicis,
ita docuit glo.in Rub.ff.de diuerſ. & tempo. præ-
ſcrip.ſic etiam Barto.in l.1.C.de tempo. in integr.
reſt.peten.Balbus Tract. præſcrip. in prima parte,
quartæ partis pri.q.6.& Bal.d.Tract. De tempore
vtili & continuo c.2.in fi.& cap.7.
451 Extenditur relata concluſio procedere † etiam
cum loco actionis conceditur exceptio. Abbas in
cap.cum dilectus nu.56.de ordine cogn.poſt. Inn.
ibi.idem docuit Ange.in l.2.C.vnde vi.nam hoc ca
452 ſu † exceptio non eſt ad ſolam rei propriæ defen-
ſionem,ſed ad rei conſecutionem,eam ergo naturã,
quam habet actio, obtinere debet,ſic Bartol.in l.ſi
quis libertatem ff.de petitio. hæred. Declaratur. 1.
453 nõ procedere † quo ad rei perſecutionem, vt pro-
bat.d.l.1.in prin.ff.de vi & vi arma.glo.& Barto.in
l.2.C.vnde vi & docuit Bellame.in cap.cum ad ſe-
dem.nu.11.de reſti.ſpolia.& Abbas.d.c.Cum dile-
ctus num. 56.de ord.cogn.Franciſcus de Marchis
quæſt.409.parte ſecunda.
454 Declaratur ſecundò, non procedere, † quando
propriè per modum exceptionis deiectio ſpolia-
tioque deducitur.glo.d.l.2.vbi Bar.C.vnde vi Ab-
bas d.ca.Cum dilectus nu.56.de ord.cog. Bellam.
455 cap.3.nu.10.de reſti.ſpolia.ea ratione,quia † tem-
poralia ad agendum, perpetua ſunt ad excipien-
dum.l.pure.in fi.ff.de excep. doli. l.licet. vbi Cyn.
C.de excep.& declarat egregie Abbas,dict.capitu.
456 cum dilectus, num. 56.ſic videmus, † reſcripta ad
agendum annalia, ad excipiendum perpetua eſſe,
Inno.in c. plerunque de reſcrip. & alia ad declara-

tionem ſcribit Decius in cap.ſinautem nu.5.de reſcrip.poſt Abbatem & Cæteros. Hæc ſummi. Dei auxilio ad primum Recuperandæ poſſeſſionis remedium ex interdicto, vnde vi. dicta ſint.

PAVLVS LIBRO DECIMO AD SABINVM.

INdebiti ſoluti &c. § ſed & ſi nummi alieni dati ſint, cōdictio cōpetet, ut uel poſſeſsio eorum reddatur quemadmodum ſi falſò exiſtimās poſſeſsionem me tibi debere alicuius rei, tradidiſſem, condicerem. Sed etſi poſſeſsionem tuam feciſſem, ita ut tibi uel longi temporis præſcriptione auocari nō poſsit, etiam ſi rectè tecum per indebitam conditionem agerem. Sed etſi vſusfructus in re ſoluta alienus ſit, deducto uſufructu, à te condicam.

SVMMARIVM SECVNDI REMEDII.

1 *Condictionem Indebiti Remedium recuperandæ poſſeſſionis eſſe.*
2 *Condictionem Indebiti æquitate niti.*
3 *Condictioni Indebiti pro poſſeſſione recuperanda, ut locus ſit quæ concurrere debeant,*
4 *Poſſeſsio translata ex contractū cum minore geſto, cōdictione indebiti recuperatur.*
5 *Poſſeſsio ex contractu inutili quomodo transferatur.*
6 *l.1.§.ſi uir, de acqui.poſſ. declaratio.*
7 *Dominii exceptio an agenti remedio condictionis indebiti poſsit obiici.*
8 *Petrus Stella l.repetitio.nu.53 de conditione indebiti, declaratur.*
9 *Bal.in l.indebiti, §.ſed etſi nummi col.3.uerſ. ſed quæritur de condict.indeb. declaratur.*
10 *Condictio indebiti an domino concedatur ad auocandā poſſeſsionem in alium translatam indebitè.*
11 *l.ult.ff.uſufruct.quemad.cauc. intellectus.*
12 *Poſſeſsione amiſſa quomodo indebitè eam ſoluenti conſulum deinde ſit.*
13 *Condictio indebiti datur contra recipientem quatenus eſt factus locupletior.*

SECVNDVM RECVPERANDAE poſſeſsionis Remedium, ex condictione indebiti.

1 INter recuperandæ † poſſeſsionis remedia connumerari, & hoc ſolet, vt affirmauit Accurſius in rub.ff.de interdictis & ibi Ripa. nu.3.& idem Accur.Inſt.de interd. in prin. in gl. maximè, Fran.in tract. De petit. & poſſeſſorio, primo dub.nu.35.Robe. Mara.de ordine iudiciorū.7. diſtin.iudiciorū, nu. 33, quod ſanè remediū à iure cōſulto in l.indebiti.§.ſed etſi nūmi.ff.de condict.
2 indeb. † ex æquitate quadam fuit adinuentum, ad auocandam præſertim rei mobilis poſſeſsionem, pro qua nullum fuerat conceſſum interdictum recuperatorium.l.rem quæ nobis, de acquir.poſſ.l.1.§.illud vtiq; de vi & vi arma. & latè retulimus ſupra in primo remedio ex interdicto, vnde vi. q.2. Zaſius d.§.ſed etſi nume.5.

3 Quæritur itaque Primo, quæ habeant † concurrere, vt huic remedio locus ſit, & arbitror primo adeſſe debere, vt inter actorem, & conuentum, geſtum aliquid ſit, ſic Bartol.in l.ſed etſi me putem.§.cum inter.num.6.verſi.declaro. ff. de cond. indeb. & ibi Ang.& tradit Francus in d.trac.de petitorio, & poſſeſſorio, primo dubio num. 35. citari ſolet l. area, de cond.indeb. concurrere, & illud debet indebitam rem hinc indè fuiſſe ſolutam, ita vt contractus ſit omninò inualidus. ſic omnes d.§.ſed etſi nummi, vt in eo notabili exemplo, quod à Bar.ibidem nu.2. ponitur, ſi ex contractu inualido, cum
4 minore celebrato, transferatur poſſeſsio † hoc remedio auocari poterit, vt in eodem.§.ſed etſi nummi probauit Iaſ.num.2.& Zaſius num.3. ſic & Bar. in l.ſi alienam rem num.3.ff.ſolu.matr. Dec. conſi. 187.col.1.verſi.ſimiliter &c. Rober. Maran.de ordine.Iudiciorum in 7.diſtinctione iudiciorum nu. 33.Iaſ.§.ſic itaque nu.38.Inſt.de acti.& nouiſsime Cranetta in reſponſo pro Genero nume.214.in fi. Ripa in rub.ff.de interd.nu.3. Plotus in l.ſi quando nu.205.in fi.C.vnde vi.& Natta conſi.288.num.3. lib.2. Nec huic ſententiæ aduerſatur, quod docuit idem Bart.in l.1.§.ſi vir, pen.oppo.de acquir. poſſ.
5 † ex inutili contractu poſſeſsionem non tranferri reſpondet Iaſ.d.§.ſed etſi nummi, num.2.in fi. Bar. d.§.ſed etſi, loqui de poſſeſsione nudi facti, ſicque de corporali detentione, quæ ex inutili contractu transfertur, & in d.§.ſi vir loqui, cum transfertur poſſeſsio, vt dominium indè acquiratur, quod ex contractu inutili, non acquiritur, ſed non defenditur, cum in caſu d. §. ſed etſi nummi, eo animo ſit tradita poſſeſsio, vt dominium trāſferretur. Quare vſucapio deinde procedit, rectius ergo ſenſit Zaſius d.§.ſed etſi nummi numero 4.in fi. Bart.ibi
6 melius ſenſiſſe quàm in d.§.ſi vir, † cum is tex.procedat accedēte iuris prohibitione quia vir non potuit donari vxori, nec contra. Tertio debet concurrere dominium non eſſe adhuc acquiſitum vſucapione, tunc ceſſaret hoc remedium. ſic gl. & omnes in d.§.ſed etſi nummi, quo loco Zaſius nu.8.9. declarat quomodo eo caſu procedat vſucapio. probatque gloſſæ ſenſum, dantem & accipientem fuiſſe in bona fide; cum vterque ignoraret indebitum ſolui, & vna cum Albe.Fulgo.Caſtellio.Alex.& cæteri, reiicit. Bart.declarationem.

7 Quæro ſecundò, vtrūne huic † agenti ex hoc remedio, obiici poſsit dominij exceptio & non poſſe affirmauit Bartol.in l.ſi alienam rem nume.2.in fi. ſol.matr. inquit.n.quòd vbi mouetur actio perſonalis extra illud, quod agitur dominij exceptionē opponi non poſſe, vt in hac condictione indebiti d.§.ſed etſi nummi. Bart.ſunt ſecuti Caſtrē. Rom. Aret.& Alex.in d.l.ſi alienā, & clarè Aret. d.§.ſed etſi nūmi in fi.& nouiſsimè Zaſius in d.l.ſi alienam nu.9. Contrariam ſententiam defendere conatur Petrus Stella Aurelianus, in l.repetitio. nume.51. 52.ff.de cond.indeb. huiuſq; ſententiæ fuiſſe Bal. Caſtren.& Ang.in d.§.ſed etſi nummi retulit, & cū

probaſſe

probaſſe videtur Iaſ.l.ſi in area,in fin.ff.de condit.
indebit.& Alciat in l.rem quæ nobis, nu.6.de acq.
poſſ.adducuntur illo tex.l.repetitio , dum ibi agi-
tur conditione indebiti,quæ ex quaſi contractu re
ſ.vlt.§.vlt. Inſtit.de obliga.quæ ex quaſi contra-
ctu , & datur præter id quod agebatur à partib.§.
item is cui in fi. Inſtit.quib.mo.re contrah.oblig.
attamen ſi repetat à domino cui rem ſuam reſtitue
rat,dominij exceptione repellitur, verum ſi rectè
8 verba † Stellæ perpendantur ſub num.53.in fin. is
intelligit quando proprietas,& dominium rei in-
debitæ condicitur , ſecus ſi ſola poſſeſsio , & citat
d.§.ſed etſi nummi , quod aliud non eſt quam fate
ri Bar.& ſequacium oppoſitionem in d.l.ſi alienã.
eſſe veram cum loquantur illi in ſola poſſeſsionis
auocatione & rem ſic intelligendo , non obſtabit
text.l.repetitio, cum ibi nulla ipſo iure cõcedatur
repetitio, ex quo rectè domino rei ſoluta res eſt .
Quare nec dubitari contingit an cui ſolutum eſt
competat exceptio , quod non eſt in caſu noſtro,
vbi ipſo iure conceditur actio ad poſſeſsionẽ auo-
candam, d.§.ſed etſi nummi . Nec ſi perpendantur
9 † Baldi verba d.§.ſed etſi, aliter ſentit , imò,in col.
3.verſi.ſed quæritur &c. affirmat exceptionem do
minij præſcriptione acquiſiti,non poſſe obiici cõ-
tra condicentem poſſeſsionem indebitè tranſlatã,
nec aliter ſentit Ang.ſic & Aret. abſolutè fatetur,
poſſeſsionem eſſe reſtituendam illi condicenti, vti
ſpoliato,& reſtitutione facta, conuenium poſſe ra
tione quæſiti dominij agere rei vendicatione, ad-
uerſus eum,qui iam poſſeſsionem auocauit. & cla
rius ſenſit Zaſius,d.l.ſi alienam.num.10.ſol.matt.
quam ſententiam ſequor & probo,cum nec Alcia-
ti ratio vrgeat multum.
10 Quæro tertiò, an hoc remediũ concedatur † &
dño rei ad ſolã auocãdã poſſeſsionẽ, quã indebitè
in aliũ tranſtulit,& dicendũ vr̃ nõ cõcedi,ex text.
l.vlt.ff.vſufr.quemad.caue.quo dicimus dñm rem
ſuã nemine, præterquã à fure condicere poſſe,nec
fur hic iudicandus eſt, in quem tranſlata eſt poſ-
ſeſsio, & hanc ſententiam probare videtur text.d.
§.ſed etſi nummi dum,in princ.loquitur, cum nũ-
mi alieni ſoluti ſunt ratione dominij, & dum ſub-
dit de poſſeſsione,de aliena,non de propria intel-
ligi debet,quo fit, vt appareat quod ſi propria eſ-
ſet,non poſſet fortè condici.d.l.vlt. Contrariũ ta-
men eſt verius, & probant omnes in d.§.ſed etſi
nummi,vbi Iaſ.& Zaſius, num.3.Ripa d.Rubr.ff.
de interd.nu.3.in fin.quæ ſententia verè probatur
in d.§.ſed etſi nummi, cum de poſſeſsione propria
ipſius transferentis loquatur, qui niſi in ea fuiſſet,
non eo poſſeſſorio remedio , vti potuiſſet, proba-
11 tur & in l.2.ff.de tritica tex.verò † d.l.vlt. ff.vſu-
fruct.quemadmo.caue. loquitur in cõditione rei,
quò ad dominium , vt intelligunt eum omnes , &
ſuadent verba text.iam in principio,quàm in fine,
dum præſertim illis verbis vtitur,ſuã rem.l.quin-
tus.§.argento.de auro & argen.lega.
14 Quæro quartò quid ſi is cui tradita † eſt(etſi in-
debitè) rei poſſeſsio, eam rem amittat, quomodo
erit ſoluenti conſultum ad eam poſſeſsionem auo
candam,Bar.in d.§.ſed etſi nummi. num.4.inquit,
quod ſi deperdita ſit , ſeu conſumpta res ad com-
modum illius cui eſt tradita, cum nihilominus te-
neri , eum locupletior ex ea ſit factus . ſi verò res
ſimpliciter ſit deperdita tunc eſt dubium. Nam gl.
d.§.ſed etſi nummi.affirmat conuentum adhuc te-
neri, cum in genere obligatus videatur ſecuta rei
conſumptione.quam ſententiam & eo loco proba-
uit Barto.& ante eum Azo. ſed contra Azo.glo.&
Bar. Crebrior eſt aliorum interpretum ſententia.
vt teſtatur Alex. d.§.ſed & rei. ratio eſt ſecundùm
omnes , quia condictio indebiti , in ſola æquitate
fundatur,d.l.indebiti. in princ.de condi.indebiti.
13 quare non datur niſi quatenus accipiens † eſt fa-
ctus locupletior.l.nam hoc natura.l.quod indebi
tum.l.ſi non ſortem.§ libertus,2.reſpon.de condi
ctio.indeb. Eſſet ergo iniquũ ſi concederetur con
tra eum,qui factus non eſt locupletior, ſed ſine do
lo, & culpa, eam amiſit, ſic videmus in cæteris , vt
in petitione hæreditatis . l.ſed etſi lege.§.cõſuluit.
& l.vtrum. de petit.hære. ſic videmus in l.ſi ex le-
gati.de verb.oblig. vbi,caſus amiſsionis,non one-
rat debitorem,qui culpa caruit.cæteras quæſtiun-
culas,quę apud alios interpretes explicantur in d.
§.ſed etſi nummi.& apud Zaſium, libro 12. Intelle-
ctuum ſingularem in intellectu huius . §. ſed etſi
nummi. non ſubiicio.

SVMMARIVM TERTII REMEDII.

1 *Triticariam actio. remedium eſſe recuperandæ poſſeſſ.*
2 *Triticaria actio,cõceditur ad omnes caſus pecunia ex-
cepta,& qua ratione id factum.*
3 *Valorem rerum,ad pecuniæ ualorem referri.*
4 *Actionem Triticariam ad poſſeſsionem auocandam, lo
cum tunc habere,cũ inter partes geſtum aliquid eſt.*
5 *Poſſeſsio,cum initio in poſſeſſorem perueniſſe debuit, ut
actioni triticariæ locus deinde ſit .*
6 *Triticariam actionem, & illi concedi, qui in re nullum
ius habuit .*
7 *Triticariam & rei domino concedi .*
8 *Exceptione dominii obiici non poſſe , contra auocãtem
poſſeſsionem ex triticaria actionem.*
9 *Vſufructus condicti. an poſſit ex actione triticaria.*

VLPIANVS LIB. DECIMOOCTAVO, ad Sabinum.

SEd , & ei qui vi aliquem de fundo deiecit , poſſe fundum condici Sabinus ſcribit , & ita & Celſus. Sed ita , ſi dominus ſit, qui deiectus condicat. Cæterum ſi non ſit, poſſeſsionem eum condicere Celſus ait .

TERTIVM RECVPERANDAE Poſſeſsionis Remediũ , ex condictione Triticaria.

1 TRiticaria quoque † actio ad recupe
randam poſſeſsionem cõcedi ſolet.
l.2. ff.de condict.tritic. quare gl.in
rubr. ff.de interdi. quàm ibi probat
Ripa,num.4. & glo.in Inſtit de in-
terdict.in princ.in glo.max.& Francus in diſputat.
De

De Petitorio & poſſeſſorio primo dubio. n.7. hãc
actionem inter recuperãdæ poſſeſsionis remedia
enumerant, nec diſſentit Bal.conſ.217. verba libel
li.col.3.verſ.item datur cõdictio &c.lib.2. nec Ro
ber.Mar.de ordine Iudiciorum.7.diſt.Iud.nu. 31.
& Corne.conſ.56.nu.4.lib.2.& Rube.in l.natura-
liter.§.nihil commu ne.nu.83.de acquir.poſſ. quæ
ſanè actio vtiliter adinuenta fuit ratione poſſeſsio
nis rei mobilis, ad quam recuperandam, non con-
cedatur interdictum vnde vi, vt de condictione in-
debiti ſuprà in præcedenti remedio in princ. dixi.
2 Prouidet ergo in † omnibus caſibus præterquam,
cum ſoluta eſt pecunia numerata.l.1.in prin. ff. de
condictio. tritica. rationem huius conſtitutionis
aſsignare conantur oẽs, tandem cum Guliel. Cu-
nienſi, conueniunt Bar.& Bald.ideò, triticariã pro
pecunia numerata non dari, quod illa cõditio pro
rebus iis, quæ pro temporis mutatione facilimè va
riam æſtimationem recipiunt, cõcedatur.l.in hac.
& l.fi.ff.de tritica.quę facilis variatio non ita in pe
cunia contingit, verùm ratio hæc non ſatis placet,
cum quotidiana doceamur experientia, pecuniarũ
valorem æſtimationem, ac breuitatem, quam facil
limè variare, & ex Principum placitis hodie auge
ri, cras minui, quod niſi ita res ſe haberet, fruſtrà
contenderent interpretes tum in l.Paulus.ff.de ſo
lutio. cuius tẽporis valor, & æſtimatio ſpectetur,
& probat.l 4.ff.de eo, quod certo loco; nõ inficior
3 tamen † rerum omnium æſtimationem, & valorẽ
quotidiè ad pecuniam numeratã reduci. l. ſi ita fi-
deiuſſore in fi.ff.de fideiuſſo. ſed hac ratione, non
deſinit eſſe incerta pecuniarũ æſtimatio. quare di-
cendum eſt, non fuiſſe conceſſam triticariã pro pe-
cunia numerata, quia ſatis erat ſuccurſum certi cõ
dictione, vt clarè ſignificat Iureconſ. in l.1.in prin.
ff.de cond.tritica.quo autem ad hanc noſtram, hæc
ipſa actio, tunc demum conceditur ad auocandam
4 poſſeſsionem, † cum inter actorem, & conuentum
poſſeſſorem geſtum aliquid eſt, quo poſſeſsio de-
indè tranſlata eſt, ſic declarat Bart. in l. ſed etſi me
putẽ.§.Cũ inter.nu.6.verſ.declaro. de cõd. indeb.
dum generaliter in omnibus cõdictionibus loqui
tur, quod clarius explicat Corne. conſ. 56.nu.17.
libr.2. Francus in præcitato loco.nu.36. quo loco
affirmat, hac ratione non habere locũ contra poſ-
ſeſſorem bonefidei, cum quo nihil geſtum eſt, cu-
ius quidem poſſeſſoris potior eſt conditio. ſic Al-
cia.d.l.rem quæ nobis.nu.11.reiecta ibi Bart. ſen-
tentia aliter opinantis. idem cenſuit Alex.& Marã.
5 qui ſupra. Quinimò vt locum habeat, † cum vitio
in poſſeſſorem conuentum res perueniſſe debuit,
vt docuit Bar.l.rem quæ nobis, & ibi Ripa.nu.17.
in fin. Alciat.nu.11.probant de acquir. poſſ. idem
Bar.in l.fi.§.ſed cum, nu.3.C.de furtis; idem cẽſuit
Francus, qui ſupra nu.7.& clarè Rubeus d.§. nihil
commune nu.83. Rober.Mara.de ordine Iudicio-
rum 7.diſt.Iudicio.nu.31.& Corn.d.conſ.56. nu.
17.quicquid ſenſerit Bar.in l.ſi coloni.C.de agric.
6 & cenſ.lib.11.Hoc autem remediũ conceditur † &
illi, qui olim poſſeſſor fuit, & ſi ius in re nõ habeat,
vt voluit gl.in l.& ideo.§.neratius, quam ibi proba
uit Bar.nu.2.de cond.fur.quo loco negare viden-
7 tur ſolo detentatori concedi. † Domino quoq;, rei,
olimq; poſſeſſori, vt ſolam deperditam poſſeſsio-
nem recuperet, conceditur.d.l.1.§.vlt.& l. 2. ff. de
cõd.trit. vbi gl. vlt. & ſi aliter & malè ſenſerit Rip.
in d.Rub.de interd.nu.4.qui miratur cur non de-
tur, ſed ceſſaſſet admiratio, ſi rectè præcitata iura
perpendiſſet. fateor tñ veram eſſe eiuſdẽ Ripæ do-
ctrinam d.rub.nu.5.dum vtilius eſſe cenſet dño, ſi
agendo hac ipſa, triticaria, ſolam auocet poſſeſsio-
8 nem, † cum reſtitutio ab aduerſario impediri mi-
nimè poſsit, qũ dominij exceptionẽ obiicere vel-
let, quæ ſanè reſtitutio impediretur, ſi triticaria ad
auocandum rei dominiũ ageretur: quod & Caſtrẽ.
9 placuit d.§.neratius. vtrum autem † vſufructus rei
condici poſsit actione, ambigit Bar.in l.1.§.fin. de
tritica.& diſtinguit vt apud eum. huius quoq; re-
medij meminit tex.in l.verum eſt, quod, vbi gl. ff.
de furtis, cætera non proſequor, cum præſertim,
nec in forenſi praxi ſit multum vſu receptum, re-
medium hoc poſſeſsionis recuperandæ. .

SVMMARIVM QVARTI REMEDII.

1 *Remedium.l.ſi me & Titium.ff.ſi certum peta. ut locũ*
habeat, inter partes geſtum aliquid eſſe debet.
2 *l.Si me & Titium.ff.ſi cert.pet. æquitate niti, ideo dari*
cum poſſeſſor poſsidet tit.lucratiuo.
3 *Locupletari cum aliena iactura iniquum eſſe.*
4 *l.ſi me & titiũ.ff.ſi cer peta.quinq; modis declaratur.*

CELSVS LIBRO PRIMO
DIGESTORVM.

SI me & Titium mutuam pecuniam ro
gaueris, & ego meum debitorem tibi
promittere iuſſerim, tu ſtipulatus ſis, cum
putares eum Titii debitorem eſſe, an mihi
obligaris? ſubſiſto; ſiquidem nullum nego
tium mecum contraxiſti. Sed propius eſt
ut obligari te exiſtimem, non quia pecu-
niam tibi credidi: hoc enim niſi inter con-
ſentientes fieri non poteſt, ſed quia pecu-
nia, quæ ad te peruenit, eam mihi à te red
di bonum, & æquum eſt.

QVARTVM REMEDIVM RECVPE
randæ poſſeſsionis ex l.ſi me & Titium.
ff. ſi certum peta.

ENumerari & hoc ſolet inter cætera
recuperandæ poſſeſsionis remedia,
vt enumerat Francus, in ea ſæpius
citata diſput.de Petitorio, & poſſeſ
ſorio, primo dubio.nu.8.& ſentire
videtur. Bar.in l.ſi coloni.C.de arg.& cenſ.lib.11.
Rubeus.§.nihil cõe.n.82. Alc.d.l. ſi me & Titiũ n.
2.Robertus Mara.de ordine Iudicio.7.d.Iudicio-
1 rũ nu.36.quod ſanè † remediũ, vt locũ habeat, ali-
quid inter ipſas partes geſtũ eſſe debet, vt clarè cẽ-
ſuit Bar.in l.ſed etſi me putẽ.§ cum inter.n.6.verſ.
declaro

declaro hoc.ff.de cond.indeb.& Fráćus, & qui ſu-
2 pra,†ex æquitateq; cōceditur aduerſus conuentū,
ſi tñ is ex cā lucratiua rē ipſam aſſecutus ſit, quod
& cōcedit Bar.in d.l. ſi me & Titium & clarius ibi
Dec.nu.1.Rimi.n.3.& iniquū ſanè eſt(vt Dec.mul
3 tis probat)†aliquē cū alterius iactura locupletari t
& hāc eandē ſnīam affirmauit Bal.in cōſ.348.factę
fuerunt per Bonromeū de Bonromeis.col.2.lib.1.
quē forte voluit allegare Iaſo.in d.l. ſi me Titiū,in
primis verbis.rñdit itaq; Bal.hanc eſſe nobilem &
diuinā æquitatē ex hac ipſa.l.ſi me & Titiū, q̄ (ſm
ipſum Baldū) tāquā ſpeculū añ oculos mercatorū
eſſe dēs,hāc æquitatē fatent cæteri oēs eſſe admira
tione dignā,in d.l.ſi me & Titiū,quo loco.Soc.nu.
3.poſt Inno.& Hoſt.quos citat,inquit, hoc eſſe o-
ptimū remediū poſſeſſoriū: & cenſuit ibidē Rimi.
nu.2.locū habere nō modo in re propria, ſed & in
ſibi debita,& in re prouenienti ex re propria ex l.ſi
cū ſeruū.ff.ſi cer.pet.& ibi Alc. nu. 10.& Loriotus
nu.2.Hanc ergo diſpōnem Declara primò ꝓcede-
re,ſicū æquitas ſubeſt,ſecus ſi illa ceſſet.Declara.2.ſe-
cundò procedere cùm ex titulo lucratiuo res data
fuit,ſecus ſi ex oneroſo,v. iā retuli,& clarius expli
cat Soc.d.l ſi me & Titium,nu.3.verſ.2.limita qui
eiuſdē ſententiæ citauit Caſtren.in l.ſi verò pro pa
tre.§.ſi dñi.ff.de in rem verſo. Loriot.attñ in d.l.ſi
me &.Ti.nu.5.in fi.ſubdeclarat Mara.q ſupra.De-
clara.3. procedere,cum res eſt tunc dantis,ſecus ſi
futura eſt ſua; ſic declarat Soci.d.nu.3.verſi.limita
tñ primo,poſt Ang.in l.apes.§.fi.de fur. & Marāt.
d.nu.36.Declara 4.procedere,ſi contra alium dño
rei non eſt conſultum,ſecus ſi eſt prouiſum, iuxta
l.ſi eum ſeruum. ff.ſi cer.pet. ſic Soc.d.nu.3.verſi.
3.& vltimo limita, & ibi clarè Rimin.num.2.in fi.
verſ.intellige etiā Alex.ibidem,nu 2. & conſi.92.
nu.6.lib.1.Loriot.d.l.ſi me & Titium,nu.4.quam
ſanè quartam declarationē, duobus modis ſubde-
clarat(vt ſic dicam)Soc. qui ſupra, & tribus Rimi-
nal.eodem loco non refero, ne omniū relator ſim,
à Soc.& Riminal.non recedit Zaſius ibidem,nu.5.
Declara.5. procedere, cum culpa is caret qui ſol-
uit alteri rem nō debitā,ſecus ſi culpa adſit,ſic oēs
in d.l.ſi me & Titiū.ibi Dec. & Loriot.nu.4.ver.3.
regula &c.Maranta qui ſupra d.nu.36.Cætera,quę
ab interpretibus ſcribūtur,ex induſtria nō refero.

SVMMARIVM QVINTI REMEDII.

1 *Antonini Philoſophi probitas & modeſtia maxima.*
2 *M. Aurelius Antoninus & Aelius Verus fratres Imperatores, Diui fratres appellantur.*
3 *M. Aurelius Antoninus, quo tempore fuerit.& l.extat,quod met.cauſ.quando promulgauerit.*
4 *L.Extat.ff quod met.cau. remedium ad poſſeſsionem reparandam proditum eſſe.*
5 *Lex Longobarda abrogat,l.extat,quod met.cau.& an illa lex Longobarda legis uim habeat.*
6 *Creditor occupans rem non debitam pro debita, an in in pœnam.l.extat,quod met.cau.incidat.*
7 *Extenſio conceditur,ſi eadem militat ratio.*
8 *Creditor occupans rem ſibi debitam ex licentia iudicis incompetentis, an ius crediti perdat.*
9 *Iuriſdictio iudicis extra territorium,nulla eſt.*
10 *Iudicatum dicitur, quod eſt diffinitum ab eo, qui iudicandi munere fungitur, & è contra.*
11 *Iudici incompetenti impunè non paretur.*
12 *Iudice competente deficiente,deficit perſona & ordo.*
13 *Statutum auferens omnes exceptiones non aufert prouenientem ex iuriſdictionis defectu.*
14 *Incompetentia quacunque cauſa proueniens,reddit iudicium nullum.*
15 *L.Quanquam, in prin.ff.de aqua plu.arcen.declaratur.*
16 *Citatio facta contra eum, qui comparere non tenetur, eſt nulla.*
17 *Bannum factum contra eum, qui comparere non tenetur,nullum eſſe.*
18 *Occupans rem ratione ſeruitutis,an incidat in pœnam, l.extat.ff.quod met.cauſa.*
19 *Creditor occupans debitoris perſonam,an ius ſui crediti perdat.*
20 *Debitoris ſui filios detinens loco pignoris pro Credito, ius Crediti perdit.*
21 *Creditor occupans rem apud debitorem depoſitam, ius ſui Crediti amittit.*
22 *Noſtrum dicitur quod per actionem nobis debetur.*
23 *Creditor ſub conditione,ius Crediti perdit, ſi pendente conditione rem debitoris occupat.*
24 *Creditor ſub conditione, non differt à creditore puro in materia indifferenti,& ſi eadem ſit ratio.*
25 *Debitoris fugitiui bona occupans, quando ius ſui Crediti amittat.*
26 *Fuga ſuſpectus debitor,quando capi poßit.*
27 *Debitor fugitiuus iudicis incompetentiam allegare nō poteſt.*
28 *Creditor occupans debitoris rem ex pacto conuento, non amittit ius Crediti.*
29 *Creditor urbanitate iudicem poteſt adire, & ſi ex pacto liceat debitoris rem occupare.*
30 *Legatarius rem legatam occupans, nō incidit in pœnā, l.extat.ff quod metus cauſ.*
31 *Legatarius occupans rem legatam apud hæredem iam exiſtentem, ius legati perdit, ex l.non eſt dubium. C.de lega.*
32 *L.Non eſt dubium.C.de legat.diſpoſitio rigoroſa.*
33 *Legatarius non perdit legatum, ſi ex teſtatoris uoluntate rem legatam occupat.*
34 *Legatarius teſtamenti executor legatam rem ſibi ſoluere iure poteſt.*
35 *Inſtitutus in re particulari, ſua authoritate rem occupare poteſt.*
36 *Vſufructuarius omnium bonorum ſua authoritate res ex quibus uſumfructum habet,occupare poteſt.*
37 *Filius occupans rem patris iure ſuæ legitimæ, an incidat in pœnam,l.extat.ff.quod metus cauſ.*
38 *Creditor pro dimidia Crediti occupans rem debitoris, dimidiam Crediti amittit.*
39 *Pœna cum delicto commenſuranda eſt.*
40 *Creditor occupans rem fideiuſſoris ſui debitoris an ius perdat.*
41 *Fideiuſſoris facto non liberatur principalis.*
42 *Fideiuſſoris factum & factum principalis, eſt quid diuerſum.*
43 *Pœna duplici plecti quis non debet.*
44 *Locator expellens inquilinum è domo ob canonem non ſolutum, non perdit ius ſui crediti.*
45 *Emphyteuta propria authoritate expelli poteſt, ſi non ſoluit debitum canonem.*
46 *Emphyteuta ob canonem non ſolutum expulſus ſe ſpoliatur.*

liatum conqueri non poteſt,ibi tamen de ueritate.

47 *L.dominus borreorum.C.locati,caſus ſpecialis.*

48 *Creditor an iuſta aliqua cauſa poſsit excuſari ne incidat in pœnam l.extat.ff.quod met.cau.*

49 *Cauſa leuis & beſtialis (ut noſtri dicunt) excuſat à dolo.*

50 *Statutum puniens turbatorem poſſeſsionis, non punit eum qui cauſam aliquam occupandi babuit.*

51 *Homicida ex cauſa,quando excuſetur.*

52 *Laſæ maieſtatis crimen ceſſat in eo, qui cauſam aliquã ſic agendi babuit.*

53 *Cauſa excuſat à crimine falſi.*

54 *Conuenticulæ & congregationis crimen ceſſat,ſi cauſa concurrat aliqua.*

55 *Cauſaq; excuſat à mora.*

56 *Conſumacia diluitur ob cauſam*

57 *Cauſa leuis etiam à uiolentia excuſat.*

58 *Cauſa an excuſet à dolo,cum actus iure naturali probibitus geritur.*

59 *Cauſam non excuſare,cum delictum notoriè probibitũ committitur.*

60 *Cauſa excuſans à dolo probari debet.*

61 *Occupans ex cauſa,pœna aliqua eſt plectendus.*

62 *Cauſa excuſat à dolo,ne pœna ordinaria locum babeat.*

63 *Statutum puniens quouis modo occupantem aliena,uel delinquentem,operatur,ne ex cauſa is excuſetur.*

64 *Cauſa excuſat ab actibus extraiudicialibus, non tamẽ à iudicialibus.*

65 *L.extat.ff.quod met.cauſa,in quo uiolentiæ genere locũ habeat.*

66 *Creditor occupans rem ſui debitoris,an ipſo iure perdat ius ſui Crediti.*

67 *Verba futuri temporis non operantur ipſo iure.*

68 *Simoniæ crimen inducit beneficii priuationem ipſo iure.*

69 *Delictum,quo quis ipſo iure ius ſuum perdit, debet eſſe deductum,& probatum,ut in ſimonia.*

70 *Conſtitutiones punientes uiolentos occupatores per uerba futuri temporis,priuant illos ſuo iure.*

71 *l.Extat.ff.quod metus cauſa,an dolum uel ſolam temeritatem in occupatore exigat.*

72 *Temere agere,quid.*

73 *Dolus quid ſit.*

74 *Culpa ſufficit ut pœna pecuniariæ ſit locus.*

75 *Singularis ſucceſſor an conſtitutione. L.extat. ff. quod met cauſ.conueniri poſſit.*

76 *Actio, quod metus cauſa,quomodo in rem ſcripta dicatur.*

77 *Actio quod metus cauſa, datur contra quemcunque poſſeſſorem.*

78 *Differentiæ ratio cur actio,quod metus cauſa,detur cõtra ſucceſſorem ſingularem nõ interdictum, unde ui.*

79 *Vis expulſiua & compulſiua, uitium quod maius.*

80 *Grauatus in uno in altero debet releuari,& ibidẽ quomodo intelligatur.*

81 *Actio de dolo non eſt in rem ſcripta, actio uero quod metus cauſa,eſt,& quæ differentiæ ratio.*

82 *Verbum.Geſtum,a uerbo.Actum non differt.*

83 *Actionem de dolo eſſe in rem ſcriptam, ex Ioannis Coraſii & authoris ſententia.*

84 *Actio de dolo datur in bæredẽ, & cæteros ſucceſſores.*

85 *Actio de dolo infamiam irrogat.*

86 *Exceptio domini obiici poteſt contra agentem Remedio.L.extat.ff.quod met.cauſ.*

87 *Appellare an liceat a lata ſententia in caſu Remedii. L.extat.ff.quod metus cauſa.*

88 *Appellatio in maioribus & minoribus cauſis conceditur.*

89 *Appellatio in dubio admitti recipiq; debet.*

CALLISTRATVS LIBRO V. DE COGNITIONIBVS.

EXtat enim Decretum Diui Marci in hac verba. optimum eſt ut ſi quas putas te habere petitiones, actionibus experiaris. cum Marcianus diceret, vim nullam feci: Cæſar dixit,tu putas uim eſſe ſolam ſi homines uulnerentur? uis eſt & tum, quoties quis id quod deberi ſibi putat,non per iudicem repoſcit, Quiſquis igitur probatus mihi fuerit rem ullam debitoris,uel pecuniam debitam,non ab ipſo ſibi ſpontè datam, ſine ullo iudice temerè poſsidere,uel accepiſſe,isq; ſibi ius in eam rem dixiſſe: ius crediti non habebit.

LEGIS CREDITORES VERBA HAEC SVNT.

Calliſtratus lib. 5. De cognitionibus.

CReditores ſi aduerſus debitores ſuos agant, per iudicem id quod deberi ſibi putant, repoſcere debent. alioquin ſi in rem debitoris ſui intrauerint, id nullo concedente, Diuus Marcus decreuit,ius crediti eos non habere.uerba decreti hæc ſunt, Optimum eſt,ut ſi quas putes te habere petitiones, actionibus experiaris, interim ille debet in poſſeſsione morari,tu petitor es, & cum Marcianus diceret, uim nullam feci: Cæſar dixit, tu uim putas eſſe ſolam ſi homines uulnerentur? uis eſt & tunc, quoties ab ipſis id quod deberi ſibi putat,non per iudicem repoſcit. non puto autem nos uerecundiæ nec dignitati tuæ conuenire, quicquam non iure facere. Quiſquis igitur probatus mihi fuerit,rem ullam debitoris, non ab ipſo traditam, ſine ullo iudice temerè poſsidere, eumq; ſibi ius in eam rem dixiſſe, ius crediti non habebit.

QVINTVM

QVINTVM REMEDIVM RECVPE randæ poſſeſsionis ex l.extat. ff.de eo quod metus cauſa. Et l.Creditores.ff.ad l.Iul. de vi priua.

1 DIuus † Marcus aliter Titus Aurelius
Antoninus Philoſophus, in quo (vt
ſcripſit Capitolinus) tãta fuit probi-
tas, & tanta in Imperatorio Principa
tu modeſtia, & exiſtimatio, vt procura
tores ſuos adhuc ſemper moneret, Ne quid arro-
gantius facerẽt; qui in cõpendio iudicans, fiſco fa-
uit nunquã; & de quo doctè plura retulit. Io.Co-
ra.in l.nã ita Dinus. ff.de adop.is ergo, quo magis
eorũ audaciã reprimeret, qui ſpreta Magiſtratus
authoritate ſibi iuſdicere nõ inuerecũde audebãt,
cõſtituit, nec Creditoribus q̃dẽ licere iure ſui cre-
diti debitorũ res occupare, cuius conſtõnis verba
retulit Calliſtratus in l.extat, ff.de eo quod me.cã.
2 & in l.Creditores.ff.ad l.Iul.de vi priua.hic † Mar
cus Aurelius, (aliter ex Diuis fratribus vnũ voci-
tant Iurecõſulti) cũ cogente Populo R. mano Im
perij aſciuerit participẽ Aeliũ Verum fratrẽ, quos
poſtmodũ, Diuos fratres appellauit idẽ Calliſtra-
tus.in l.Diui fratres.de pœnis, & ſæpiſſ. Vlp. & cæ-
teri in tit.præſerti.ff.de quæſt.etſi Sextus Aurelius
Victor, in huius Marci vita, exiſtimauerit Aelium
Verũ non fratrẽ, ſed propinquũ tantũ Diui Marci
fuiſſe, nec rectè ſatis, cum Iul.Capitul.verba repu-
gnen.quod & ex noſtris rectè credidit Io.Bap.Aſt
nius Floren.in l.Paterfa.§.ſi adhuc, n.8.ff.de relig.
& ſump.funeris; ergo Diuus Marcus ſolus tũc Im
3 perator hanc ipſam promulgauit † conſtõnem: qđ
factũ uideo anno ab urbe cõdita 923. & à noſtra ſa
lute 172. nec aliter ſuo edicto cauit Theodoricus
tunc Italiæ & Galliarũ Rex, vt apud Caſsiodorum
legitur lib.4. varia.epiſt.Ioanni.V.S.conſuli Cãpa
niæ tranſmiſſa, in hæc verba. Proinde edictalis pro
clãmatis tenore cõperto, ſpectabilitas veſtra ad cũ-
ctorum faciat notitiã peruenire, vt quiſquis, quod
repetere debuiſſet, pignorãdi ſtudio fortaſsis inua
ſerit, voce iuris amittat, ne liceat cuiquã ſua ſpõtè
niſi obligatũ forſitan pignus auferre. Si uerò alte-
rũ pro altero, quod nephas dictu eſt, pignorare ma
luerit, in duplũ, cui vim fecit, direpta reſtituat, qa
ſcelera, dãna, plus cohibẽt, & ſola detrimẽta cogi-
tant, qui pudoris fecere iacturã. hac ergo conſtõne
noſtra ex noſtris multi vt Spe.in tit. de reſtit.ſpol,
§.1.nu.16. opinãtur nouũ eſſe introductũ recupe-
randæ poſſeſsionis remediũ poſt interdictũ, vnde
vi, tametſi gl.in d.l.extat, & Bar.ibidem, nu 5. aliter
ſenſerint, quia (ĩqnit Bar.) res & poſſeſsio per vim
vel data vel ablata, vel occupata alijs actionib.re-
petitur, vt condõne indebiti, vel ſine cã, vel vi bo-
norum raptorũ, hoc vult probari Bart, ex tex.hoc
ipſo.l.extat, qui ſuper iure decreti non ſuper re di-
ſponit, quod clarius explicaſſe vr̃, Alber.ibi, colũ.
pen.verſ.itẽ q̃rit, q̃ actio, dũ inquit hãc conſtõnem
eſſe iuris occupatoris priuatiuã tantũ, nõ actionis
inductiuã, & iõ parare tñ viã ad alias actiones, ad
quas adaptat. Horũ ſniam probauit, & Bal.in hac l.
extat, col.1.verſ.q̃rit gl.cũ Spec. tñ, verius ipſe exi
4 ſtimo, † proditã eſſe ex conſtõne actionẽ ad rẽ, vel
poſſeſsionẽ auocandã repetendãq́; ne fruſtra aliàs
cõmodum hoc debitori D.Marci cõſtõ, ſine actio-
ne tribuiſſet, qua illud cõſequi videat, cũ ipſi debi
tori ꝯ hunc occupatorẽ nulla ſit cõceſſa actio, nec
enim (vt cæteri falsò opinãtur) cõceditur indebiti
cõdictio, q̃ ſoluenti, quod erat indebitũ datur, cũ
hic debitum à principio fuerit ſolutũ, & ob id ceſ-
ſat.l.ſi pœnæ cauſa.§.1.& l.repetitio. de condi.in-
deb.licèt poſtmodũ per exceptionẽ ob occupatio
nem deſinat eſſe debitũ, nec hic per debitorem eſt
quicquã ſolutũ, vel datũ, quod repeti ab eo poſſit,
qua rõne ceſſat, cũ & in remedio condõnis indebi
ti ex l.indebiti.§.ſed etſi nũmi. de condi.indebit.ſit
neceſſe aliquid eſſe actũ, vt iã ſupra in 2.remedio
recuperandæ poſſeſ.diximus. ceſſat & condõ ſine
cã, qua agitur cũ ſine cauſa quid datur, nam & hic
cauſa ſubeſt debiti.ſ. Nec actio vi bonorũ raptorũ
locum hr̃e poſſe vr̃, cum noſtra hæc conſtõ genera
lis ſit, vt ẽt pro vi turbatiua concedatur, vt ĩ.dice-
mus, cum tñ in actione vi bonorũ raptorũ poſſeſ-
ſor priuetur. Quãobrẽ arbitror cũ Spec.hanc con-
ſtõnem actionẽ nouam introduxiſſe, q̃ cũ ſpecificũ
nomen non receperit, dicemus legis condictionẽ
appellari ex l.vnica.ff.de condict.ex lege quo loco
Bar.& cæteri oẽs. Nec me remoratur illa Alb.Bar.
ac Baldi ratio, priuatiuã hanc eſſe conſtõnem, quia
priuatiua quidẽ eſt ex creditoris occupantis parte;
ſed ex latere debitoris actionis inductiua dr̃, qua
ei ad auocandã ablatã occupatamve poſſeſsionem
5 conſultũ eſt. hanc tñ conſtõnem ex † Longobarda
in tit.de debitis, & Guadimonijs, l.1.2. ſcripſit Al-
be.in d.l.extat, circa principiũ eſſe abrogatã. verùm
an legis vim obtinuerit Longobarda, dubiũ eſt, vt
ex multis latè ſcribit Robertus Maran.in ſpeculo
aduo.tit.de ordine iudiciorũ.3.parte diuiſio.iudi-
ciorũ, nu.96. Alex.in l.pro hærede.§.vlt.de acqui.
hære. ſcribit pariter Afflict.in conſtit.Neap.lib.1.
Rubr.34. de violentijs, circa poſſeſsiones, nu.3.4.
Iſerniã in ea opinione fuiſſe, hanc conſtõnem in re
gno hodie à conſtõne regni corrigi. ipſe tñ Afflic.
ꝯtriam ſenſit atq́; , inquit, conſtõnem Regni ſolùm
corrigere ſeu diſponere ĩ eo caſu cũ res immobilis
occupatur, quo in caſu negat.l.extat. prouidere.

Quæro primò, vtrumne hæc conſtõ locum ha-
6 beat cũ creditor † non rẽ ſibi debitã, ſed diuerſam
nullo modo ſibi obligatã occupat? & hr̃e locũ pla
cuit Iac.de Rauen.in hac l.extat. nec diſſentit Iaco.
Cuiacius, isq́; à Rauenna ea ratione vtitur, quia a-
liàs in hoc conſtitutio D.Marci, nec ante eã alia q̃-
uis prouidiſſet, q͏ certè & mea ſnĩa, neceſſariũ val-
dè erat, cũ frequentius & facilius vt plurimũ occu
pari ea poſſint, q̃ obligata non ſunt, quã quæ obli-
gata, cum ſub arctiori cuſtodia obligata cuſtodiri
ſoleant; cõfirmatur alia vrgenti ſatis ratione, quia
non debet eſſe melioris condõnis occupãs non o-
bligata, quã occupãs obligata, cũ in obligatis ſub-
eſſe videatur color quidã, & iuſta quædã ratio ad
excuſandũ, hanc poſtmodum ſnĩam probatã uideo
in verbis, d.l.extat. & l.creditores, dum ait D.Mar
cus. Quiſquis igitur probatus mihi fuerit rẽ ullam
debitoris, vel pecuniã debitã &c. verba.n.illa rẽ vl-
lam debitoris intelligimus cũ ad eã conſequendam
nulla alteri datur actio, nã cũ actio datur, illius eſſe
quodammodo dr̃, l.qui actionẽ, de reg.iur. & præ-
ſertim

ſertim vt differant illa verba à ſubſequẽtibus, cõ-
uenit præterea gñalis rõ conſtitutionis,q̃ eſſe vide
mus,ne audax creditor ſpreta iudicis authoritate,
ſua ſibi iudicat manu;in hãc q; ſniam cõfert Theo
dorici edictum cuius meminit Caſsio.lib.4. var.in
epiſtola trãſmiſſa Ioãni.V.S.Cõſuli Cãpaniæ,ibi,ſi
verò alterũ pro altero, q̃ nephas dictu eſt, pigno-
rare maluerit,in duplũ,cui vim fecit,direpta reſti-
tuat. ex quibus deprehẽditur lapſos nõ parũ fuiſſe
Andr.& Albe.Roſa.qui in hac l.extat.col.1.verſic.
extra gloſſam.aliter ſenſerũt,leui illa cõne freti, q̃
cũ aliis conſtõnibus hoc in caſu prouiſum non eſ
ſet.D.Marci pœnalẽ conſtõnem extendendã, quæ
ſanè rõ leuis ſp eſt viſa,tũ quia non vidi aliis con-
ſtõnibus hoc in caſu prouiſum, tum quia extenſio
ad caſum illici hæc non põt,ſed comprehenſio;quin
ſi extenſio eſt adhuc concedi affirmarẽ, cũ non mõ
7 eadẽ,ſed & maior † cõ in lege ſcripta militet, vt re
ctè noſtri tradunt.in l.cum mulier vbi Alex. ff.ſol,
mat. Dec.l.factum.§.in pœnalibus.7.fallen.de reg.
iur. Iatiſſ. Craue. de Antiq.tempo. 1.parte.4.part.
prin.nu.18.& ibi.nu.24.vult extendi, quãdo aliàs
abſurdum ſequi poſſet,vt noſtro hoc caſu.

8 Quæro ſecũdò,quid ſi authoritate † Iudicis in-
cõpetentis rõne præſertim territorij debitor occu
pat,an huic cõſtitutioni locus ſit? & locũ eſſe rectè
crediderunt Gul.Cuneus & Albe. Roſa. in hac ip-
ſa.l.extat.col.2.verſ.item quia,nam etſi verba cõn
ſtõnis in occupante ſine Iudicis authoritate ſint,is
tamen,qui incompetentem adiuit,neminẽ adiuiſ-
ſe dicitur,argumẽto.l.quoties.ff.qui ſatiſda coga.
9 nulla enim eſt prorſus iudicis † extra territoriũ iu-
riſdictio,vt nec corã eo denunciata lis præſcriptio
nem intercũpat,vt probat notab.tex. l. ſi pater.C.
ne de ſtatu defunct.ibi,apud pcuratorẽ Reipubli-
cæ incompetentem.vel rei priuatę.vt legit eruditiſ
ſimus Iac.Cuiacius lib.1.obſerua.iuris c. 24.in fi.
10 nam quemadmodum † iudicatum, quid ab eo dr̃,
qui iudicãdi munere fungitur.l.1.§.vlt. ad Tertul.
ſic cõtra;quod tradit & Iaſ.conſ.9.facti ſeries.nu.
3.lib.3. Vãtius tract. Nullitatũ de nullitate ſniæ ex
11 defectu in ord. nu.1.Hinc dicimus † iudici incõpe-
tenti impunè nõ pareri.gl.in c. veniens in verſ. pp
contumaciam,extra de accuſ.& in l.2.ff.ſi in ius vo.
ca. non ierit,quod declarat Dec.in d.l. vlt. nu.16.
12 de iu.om.iud.& Afflict.deciſ.2.n.8.cum n. † iudex
eſt incompetens,deficit perſona,& ordo, ſic Bal.in
l.teſtam.C.de teſta.qui & in l. pe. C.de iuriſd.om.
iud.egregiè dicebat.Iudicem incompetentem pco
cedendo,ſemper grauare partem.nam vbi incõpe-
tens eſt Iudex,ibi deficit iudicium,vt idem Bal.af-
firmat in l.clarum.C.de autho.præſtan.& alia citat
Barba.conſ.50.col.3.in fi.lib.1.& adeo nullũ eſſe,
quicquid ab incompetẽti iudice eſt actũ noſtri cre
13 dunt interpretes,vt ex Statuto † omni ẽt exceptio-
ne nullitatis ſublata,nõ cenſeri tñ ſublatã, quæ ex
iuriſdictionis defectu pcouenit, dicãt,ſic gl.in clẽ.
vnica de ſequeſt. poſſ. & fructuum, quam probant
oẽs.Feli.in rub.de for.cõp. nu.2.& in c.paſtoralis
de exceptio.latè Vantius præcitato loco nu.3.4.&
Barba.conſ.39.col.6.7.lib.1.Cocſetus. in ſingu.in
in verbo ſtatuiũ incipit, ſtatuto cauet &c. Cur.Se.
cõſ.69.D.Ioãnes.in fi.Dec.conſ.8.nu.6.7.cõſ.38.
nu.7.conſ.360.nu.1.conſ.520.in fi.Pariſ. cõſ. 45.
nu.28.lib.1.conſ.24.nu.102.lib.2.declarat Marſi.
ſing.10.Tuſcis exceptio.hanc tñ, quam multis af-
firmauimus ſniam, intelligebat Alber.Roſatus in
hac ipſa l.extat col.2.in fi.verſ.ſur non erat iudex,
qñ non erat iudex ob territorium, ſecus quando
erat incompetens ratione cauſæ, vt quia declinari
iuriſdictio poſſet,tũc inquit Albec. iuſſus illius iu
dicis excuſat,argumento.l.pe. de iuſtitia & iure &
l.quamquã de aqua plu.arcen.quod tñ, inquit Al-
be.illicitè factũ erit, per ſuperiorem reuocari po-
terit.l.vlt.ff.de eo,quod met.cã,& fuit hęc declara
tio Guglie.l.à Cuneo.quã & Bal. hic inquit eſſe di-
gnã notatu.ſed nõ eſſe ita verã vt præcitati opina-
14 ti ſunt,arbitror, cum † incompetentia pcoueniens
ſiue ratione rei,ſiue ratione finium,ſemper nullum
penitus reddat iudicium.d.l.vlt.de iuriſd.om.iud.
quo loco & Albe. ipſe ſic textum illum intelligit,
& cõmuni calculo doctores affirmant, vt ibi teſta-
tur Iaſ.nu.27.Dec.nu.20.Marſ. nu.1. Zaſius n.15.
15 nec difficultatem facit. † l.quam quam in princ.de
aqua plu.arcen.quia ibi erat iudex,& Albe.hoc ca
ſu noſtro pſupponit non eſſe iudicem ratione rei.
quamobrem intelligerem ipſe hanc declarationẽ
veram fore, cum clarum non eſt ac notorium, illũ
eſſe iudicem,ſed eſt dubium,iuxta tex. l. ſi quis ex
aliena.ff.de iud.declarat Dec.in d.l.vlt.num.16. &
plura relecam.in 8.remedio recuperandæ poſſeſ-
ſionis ex l. meminerint. q. 1. C.vnde vi. vel & ẽm
Alex.in l.iuſtè poſſidet nu.39.de acquir.poſſ.intel
ligi poteſt hæc Alber.& aliorum declaratio.quan-
do nulla declinatoria eſt appoſita,ſed potius ex cõ
paritione iudicis habilitata perſona:aliàs ſecus, vt
ſi per contumaciam proceſſum eſſet iuxta.l. non vi
16 detur la j.vbi Bart.de iud.nam † citatio contra eũ,
qui comparere non tenetur,nulla eſt; quod decla-
17 rat Soc.tract.fallen.regula.49. ſic & † Bannum fa-
ctum contra contumacem, qui comparere non te-
nebatur,eſt nullum,ſic Bar.d.l.non videtur in fi.&
egregie ac latè Marſil.ſing.71.& conſ.16.num. 33.
Gramma.Neap.deciſ.29.nu.3.4.

18 Quæro tertiò,quid ſi quis rem † occupet ratio-
ne ſeruitutis ſibi debitæ,an locus huic remedio ſit?
& eſſe locum cenſuit Albe. in hac ipſa l. extat.col.
3.verſ.quid ſi apprehendo.cui accedo, cum & ſer-
uitus debitũ dicatur.l.corruptionem.C.de vſufru-
ctu, militat & eadẽ ratio reprimẽdæ audaciæ,quin
& hoc caſu locũ eſſe remedio. l. ſi quis in tantã. C.
vnde vi,dixit Alber.quod ſuo loco planius fiet.

19 Quæro quartò , quid ſi non rem ſed † debitoris
perſonã capiat ſua authoritate creditor, an locus
huic remedio erit?& eſſe locũ cẽſuit Alb. in hac ip
ſa.l.extat.col.3.verſ.itẽ quærit Iac.poſt Iac.Rauen
natem,quẽ citat;ra adducũtur ratione,quia maior
ratio in hac occupatione ineſt, maioris.ſ. audaciæ
cã,q̃ cum res occupãtur;afferri & illud poteſt,con
ſtitutionem noſtram generaliter in rei occupatio-
ne loqui,& rei appellatione hominem liberum ve
nire pcobat.l.1.§.quædam de rerum diuiſ.§.1.Inſt.
de reb.corpo.& incorpo.quod placuit Io.Coraſio
in l.naturaliter.§.nihil commune:in præludiis.nu.
36.de acquir.poſſeſſ.etſi aliter ſenſerint Albe.Ca-
ſtren.& Dec.vt is Dec.ſcripſit.in l.1.tertia lecturę

numc.

num. 32. 34. ff. ſi cer. peta. & Gomeſ. in §. omnium. num. 24. inſti. de actio. & Barba. conſi. 26. col. 4. circa med. lib. ſecundo. aduerſus quos pugnat tex. l. procurator. 2. §. fi. ff. rem ratam hab. Extenditur procedere
20 cedere etiam ſi creditor detineret † filios debitoris. & illos ad ſeruile miniſterium induceret, tunc etiã ius crediti amittit, ex noua Iuſtiniani conſtitutione in §. quia vero. in auth. vt nulli iudicium, &c. & in verſione Holoandri eſt Nouell. 134. §. quoniam vero, & declarat glo. in c. ex reſcripto, de iureiura. & apud Diuum Gregorium lib. 1. epiſt. cap. 94. & lib. 3. c. 43. quem hic citauit Iac. Cuiacius, qui & Diuũ Ambroſium in lib. de Tobia. cap. 8. retulit, non tamen caſus hi ad diui Marci conſtitutionem pertinent. Declara non procedere, quando ita pacto fuiſſet conuentum, paciſci enim ſic poſſe egregiè declarat Zaſius lib. 1. ſing. reſponſorum. c. 8.

21 Quæro quintò, quid ſi creditor † nõ rem propriã ſui debitoris, ſed ab eo bona fide poſſeſſam, vt puta depoſitam, vel cõmodatam, occupet, an locus huic remedio & cõſtitutioni ſit? & eſſe credidit Alber. in hac ipſa l. extat. col. pen. in fi. verſi. item quæritur ſi res & c. argumento l. & non tñ. ff. de peti. hær. quo
22 dicimus, ea † noſtra eſſe, uel in hæreditate nobis debita cõtineri, quæ depoſita ſunt; ſed clarius probat tex. in §. ſanè. inſti. vi bono. rapto. dũ conſtituitur, actionẽ illam habere locũ, cum bona fide poſſeſſa, vt depoſita, vi rapiuntur: militat & rõ illa audaciæ reprimendæ, nam dum creditor occupat, non eo nõie occupat, vt verum dñm re illa priuet. ſed ut à debitore auferat, qui dño æſtimationẽ poſtmodũ ſoluere tenetur, quæ ſanè quæſtio ex his, quæ latius infra in remedio recuperandæ poſſeſſionis ex c. reintegrãda, & ex officio iudicis dicemus, declarabitur.

23 Quæro ſextò, quid ſi is creditor † ſit ſub cõditione, & pendeat adhuc conditio cũ res debitoris occupat, an huic conſtitutioni locus erit? & eſſe placuit Alber. in hac. l. extat. col. pen. in fi. verſ. itẽ quærit ſi debes, etſi. n. tex. l. extat. in debitore loquatur, & debitor ſub conditione non dicatur propriè debitor. l. cedere diem. de verb. ſign. attamen hoc caſu nulla eſt inter hunc improprium debitorem & proprium differentia, vt eſt in argum. tex. l. Sẽpronius Attalus, in prin. verſ. idem euenit de vſufr. leg. ea ratione huic ſententiæ ſubſcribo, quod in materia indifferenti, cuius ratio æquè militat tam in debitore
24 † vel creditore conditionali, & debitore purè, nulla inter eos ſit differentia, ut declarat Dec. in l. 1. in 1. lect. num. 29. & in 3. lect. nu. 96. ff. ſi cer. peta. ſentis ibi Cur. iun. num. 74. etſi non ignorem, eſſe quamplures, qui uerius affirment creditorem ſub conditione, eſſe propriè & verè creditorẽ, quod eſſet fortius, ſed in caſu noſtro vna eſt ratio in utroq; caſu, imò maior cum creditor ſub cõditione occupat. nã ſcire debuit ſe adhuc creditorẽ non eſſe, & ideo ne colorata etiam ratione niti poſſe ad occupandum, qua verus creditor iuuari credidit, etſi malè.

25 Quæro ſeptimò, quid ſi † debitoris fugitiui bona occupentur, an locus erit huic conſtitutioni? & nõ eſſe locum cenſuit glo. in hac l. extat. ubi Bart. prima oppo. idem in l. ait prætor. §. ſi debitorem. nu. 1. ff. de his, quæ in fraud. cred. quod & in remedio ex l. ſi quis in tantam. C. vnde vi, ſenſit Ripa. cap. ſæpe. num. 85. verſi. tertenta, de reſtitu. ſpolia. lege enim 12. tabu. conceſſum hoc fuit, vt hic adnotauit Cuiacius: quam ſententiam veram intelligo, quando is debitor cum pecunia vel alia refugiens capitur, licet enim tunc creditori ſibi iuſdicere, cum (quod aiunt) in mora ſit periculum, nec aliunde ſibi conſultum, vt ſcripſit Dec. in l. qui iuriſdictioni. num. 12. de iuriſd. om. iud. ſecus ſi immobilia occuparentur, quo in caſu nec uerba, nec ratio d. l. ait prætor. §. ſi debitorem. locum habẽt, ſed eadem cõſtitutionis noſtræ ratio militat; illo ergo caſu, quo fugientem debitorem capere, & bona auferre licet, nulla iuris ſolennitas obſeruatur: vt docuit Ange. in d. l. extat, & alia retulit Soc. ſen. conſi. 99. num. 4. lib. 4. quo loco diſtinguit inter debitorem fugientem (vt noſtro hoc caſu,) & fugæ ſuſpectum. Nam is fugæ
26 ſuſpectus, non niſi multis obſeruatis, prehendi, & carcere mancipari poteſt, vt latè tradunt Iaſ. in l. ſi ab arbitro. num. 3. qui ſatiſda. cog. Neuiza. conſ. 52. num. 12. Marſil. ſing. 43. ſingu. 282. creditor & c. & ſingu. 638. Soc. ſen. conſi. 99. 101. 102. lib. 4. qui d. conſi. 100. nume. 2. poſt Roma. & Ancha. affirmat,
27 hoc caſu non poſſe † opponi iudicis incompetentiam, etſi Neuizanus d. conſi. 52. nu. 15. multis contrarium verius exiſtimet, id eſt alia retulerunt Rui. conſi. 89. num. 13. lib. 1. Deci. conſi. 75. Ripa. lib. 1. reſponſo c. 13. Pariſ. conſi. 99. 107. lib. 3. cætera ſciẽs prætereo, quæ præſentis inſtituti non ſunt.

Quæro octauò, utrum huic conſtitutioni locus
28 ſit, cum ex pacto † conuento creditori licet rem propriam occupare iuxta l. 3. C. de pigno. & non eſſe locum credit glo. & Bar. ibi num. 1. d. l. extat. in hanc ſententiam celebre Theodorici Italiæ, & Galliarum tunc Regis edictum extat, cuius meminit Caſſiod. lib. 4. varia. epiſtola deſtinata Ioannis V. S. conſuli Campaniæ, cuius hæc ſunt verba. Proinde edictalis proclamatis tenore competto, ſpectabilitas ueſtra ad cũctorũ faciat notitiam peruenire, ut quiſquis, quod repetere debuiſſet pignorãdi ſtudio fortaſſis inuaſerit, voce iuris amittat, nec liceat cuique ſua ſponte, (niſi obligatum forſitan) pignus auferre, hæc ille; & in ſimili quoque arbitratur Ripa in c. ſæpe. num. 85. verſi. ſecundo intellige, de reſti. ſpol. conſtitutionem. l. ſi quis in tantam. non habere locum noſtro hoc caſu, quod ſuo loco dicam; ceſſat enim ob pactum vis, quæ volenti non infertur d. l.
29 3. vrbanius tamen agendo † iudicem adire poteſt, nec ſibi detrimentum affert, vt praxim docuit Neuiza. conſi. 82. nu. 27. 28. & non eſſe eo caſu neceſſariam debitoris citationem cenſuit Afflict. deciſ. 326. & ad d. l. 3. declarationem latiſſimè plura congeſſerunt Tiraq. de iure conſtituti, prima parte. nu. 37. & in tract. le mort à ſaiſit le viu, in 3. par. declaratione prima. & ſeptima parte declaratio. 7. Thomas Ferra. cau. 48. ſi quis & c. Ruin. cõſi. 145. nu. 6. conſi. 152. num. 2. 4. lib. 4. & conſi. 121. nume. 8. lib. 5. Soc. ſen. conſi. 81. col. 2. lib. 3. conſi. 27. in fi. lib. 4. Goza. cõſi. 28. nu. 5. cõſ. 95. nu. 3. Pariſ. cõſ. 29. n. 22. lib. 1. cõſ. 5. nu. 27. lib. 4. Boe. q. 77. nu. 3. Alcia. reſp. 293. in fi. Rolã. à Valle. cõſi. 20. Plotus l. ſi quando. nu. 282. C. vnde vi, alios omitto, quos enumerare non ſubtile, ſed laborioſum (vt noſtri dicere cõſueuerunt) exiſtimaui, relati enim non varios caſus modò, ſed & praxim docent, aliqua quoq; retulimus ſuprà in primo remedio. q. 22.

30 Quæro nonò, quid ſi†legatarius rem legatã occu
pet, an huic cõſtitutioni locus ſit? & nõ eſſe locũ cẽ
ſuit glo. huius. l. extat, quo loco Alber. in fi. & Bar.
nu. 1. uerſi. item in legatario, eam ſunt ſecuti. nec
ſentit hic Cuiacius, qui diuerſitatis reddit rationem
inter conſtitutionem hanc noſtram, & titulũ quo-
rum legatorum. placuit & hæc ſententia Ripæ. in
cap. ſæpe. nu. 93. de reſtitut. ſpoliato. quo loci in ſi-
mili diſputat, an idem ſit in conſtitutione. l. ſi quis
in tantã. C. vnde vi, qua de re ſuo loco fuſius. hanc
ſententiam veram intelligunt Bart. & cæteri, cũ res
legata à nemine poſſidetur, ſecus ſi ab hærede iam
31 occupata ſit. †tũc enim impunè non licet ex. l. non
dubium. C. de lega. vbi Iaſ. nu. 1. ſimile tradit Rota
in deciſ. antiquis tit. de reſtitu. ſpolia. deciſ. 7. in fin.
32 vbi de hærede. loquitur, & l. non dubium†diſpoſi-
tionẽ eſſe admodùm rigoroſam, cẽſuit Alcia. reſpõ-
ſo. 607. nu. 2. quo loco teſtatur, Iudices ſuper ea nõ
niſi ſumma cum difficultate pronuntiare, & ob id
cẽſet eſſe reſtringẽdam, & nõ procedere reſpondit
cum iuſta aliqua occupationis cauſa ſubeſſe poteſt.
ut in uxore defuncti, qui iure retentionis ob ſuarũ
dotium cautionem bona mariti apud ſe retinent,
ſunt & caſus alij quamplures, in quibus rigoroſa il
la. l. nõ dubiũ conſtitutio non procedit, quos enu-
33 merant omnes ibi, & præſertim Iaſ. ut† quando eſt
data ingrediendi poteſtas authoritate propria, iux-
ta præcedentẽ conſtitutionẽ, & in terminis affirma
uit Dec. conſ. 243. nu. 4. conſ. 438. in fi. Rubeus cõſ.
124. in fi. Goza. conſ. 91. nu. 1. 10. conſ. 93. num. 14.
Pariſ. conſ. 89. in fi. lib. 2. conſ. 53. nu. 104. conſ. 54.
nu. 4. lib. 3. Chaſſa. conſ. 19. num. 66. Alcia. reſpon-
ſo 706. nu. 3. Ripa. in l. nemo poteſt. nu. 61. de leg. 1.
34 ſic & eo caſu non habet locum, cum is † legatarius
eſt teſtamenti executor, quod probat & Dec. conſi.
418. nu. 5. conſ. 424. nu. 16. Pariſ. d. conſ. 54. nu. 31.
lib. 3. Ruin. conſ. 119. nu. 6. lib. 3. Rubeus conſi. 41.
35 nu. 4. idem in†inſtituto rei certæ nõ habere locum,
tradit præter Iaſ. d. l. nõ dubium. Tiraq. in tract. le
mort à ſaiſit le viu. ſecũda parte, declaratione. 4, nu.
11. Rubeus. d. conſi. 43. nu. 4. ſic non procedere in
36 † Vſufructuario omniũ bonorum Soc. ſen. cõſ. 131.
col. 4. in prin. lib. 1. ait, etſi in fideicõmiſſario vni-
uerſali cõſtitutionem illã habere locũ reſponderit
Iaſ. cõſ. 146. col. 1. li. 4. poſt. Old. & alios quos citat.

37 Quæro decimò, Quid ſi†filius pro ſua legitima
rẽ vnã occupet, an locũ habeat noſtræ huius. l. extat
conſtitutio? Paulus Picus in l. in quartam. nu. 163.
in fin. & nume. 168. ff. ad l. Fal. dum duos caſus refer
ret diſtinguendo, ſeu enumerando ſemper affir-
mare viſus, eſt non eſſe locum, nam ait ille. aut nul
lam commiſit filius violentiam vel expulſiuam, vel
compulſiuam, ſed cum in poſſeſſione reperiretur
bona occupauit, ſeu retinuit, & eo caſu non dicitur
incidiſſe in pœnam. d. conſtitutionis, quæ non pro-
cedit ubi omnis violentia ceſſat, ibi ſcribunt om-
nes, & ratio ipſa præcipua conſtitutionis ſuadet,
ut ſuo loco dicemus. aut non reperitur is filius in
poſſeſſione, ſed rem unã pro legitima occupat, &
adhuc non dicitur incidere in eam pœnam, cum ra
tione incertitudinis nullam ſibi acquirat filius poſ
ſeſſionem, iuxta. l. 3. §. incertam. de acquiren. poſ-
ſeſſ. & perconſequens non dicitur hæredem inſti-
tutũ priuare, quæ ſanè rationes, nõ ſatis veræ ſunt,
ut clarè oſtẽdemus in 9. remedio ex. l. ſi quis in tan-
tam. C. unde vi. vbi in q. 28. latiſſimè excutiemus.

38 Quæro vndecimò, vtrum hæc ipſa † conſtitutio
locum habeat in toto credito, etiam ſi occupatio
pro ſola dimidia crediti facta ſit: vt ſi ſim creditor
in centum, & occupem pro ſumma quinquaginta?
& non habere locũ cenſuit glo. huius l. extat, quàm
probauit ſic Alber. col. 2. in princ. qui huius ſenten
tiæ fuiſſe Roffred. & Iac. Rauena. teſtatur, quos ea
39 ratione ſequor, quod†pœna cum delicto commen
ſurari debeat, ut habetur Deutero. cap. 15. iuxta mẽ
ſuram delicti erit plagarũ modus, & text. in auth.
omnes peregrini. C. communia de ſucceſſio. c. non
afferamus. 24. q. 1. c. quæſiuit, de his quæ fiunt à
maio. parte. capi. Dec. in l. quod à quoq;. num. 3. de
reg. iur. Marſil. conſ. 6. in fine.

40 Quæro duodecimò, quid ſi res†fideiuſſoris à cre
ditore occupentur, an ius Crediti adhuc perdat is
creditor? & nõ amittere cenſuit Guglìel. Cunens,
quẽ ſecutus eſt Albe. ĩ hac ipſa. l. extat. col. 3. verſ. itẽ
quærit ipſe Guliel. &c. ea utuntur rõne, quod quẽ-
41 admodũ non liberatur†principalis debitor fideiuſ-
ſoris facto. l. & hæredi in fi. & l. fideiuſſoris. ff. de pa
ctis l. ſi cum exceptione. §. labeo. vbi Alber. ff. quod
metus cauſa. ſic pari ratione ex delicto in eiuſdem
fideiuſſoris perſonam commiſſo, debitor com-
modum ſentire non debet. Accedit præterea ex Al-
42 ber. fideiuſſoris factũ à facto†principalis eſſe admo
dũ diuerſum. nã ut diſtinctæ ſunt perſonæ, ſic nec
vnius factũ alterius eſſe poteſt l. mora rei. l. Cum fi-
lius. §. pen. de verbo. oblig. huic ſententiæ adhæreo
ipſamq; probo, quòd ſi aliter ſentiremus, is fideiuſ-
ſor ſine cõmodo ſentiret damnũ, aut creditor occu
pator (quod eſſet iniquum) duplici pœna afficere-
tur. ſi enim debitor totum hoc ſentiret cõmodũ, ni
hil fideiuſſor conſequi poſſet, ſi verò cõſequeretur,
dublici pœna creditor, vna erga debitorem, altera
43 erga fideiuſſorem teneretur, quod non † concedi-
tur, cap. at ſi clerici in princ. de iud. l. plura. de actio.
& obliga. l. nunquam plura. de priua. delic. Didacus
Couar. lib. 2. varia. de reſolut. cap. 10. Quare eſt ut
dicamus, ſolam eſſe fideiuſſoris actionem, ut aduer
ſus audacem creditorem experiatur, eo uitliori,
quo ſibi videbitur, remedio.

44 Quæro decimotertiò, quid ſi† dominus ob non
ſolutum canonem claudat, vel aliter occupet do-
mum, quam conduxit Inquilinus, an huic conſti-
totioni locus ſit? & non eſſe locum credidit ſolus
Alber. in hac l. extat. col. 3. verſic. item quæro ſi In-
quilinus, unum affert notatu dignum, hanc in fo-
ro ſeruari ſententiam, ex l. eſt differentia. ff. in qui-
bus cauſis pign. vel hypo. tacitè contrah. in l. Aqui-
lius regulus. de dona. & in l. vtiquè, de damno infe-
cto, quàm opinionem confirmant glo. ac alij quam
plures, quos refert, & probat Iaſ. in l. 2. nu. 100. &
nu. 105. in fi. C. de iure emphyte. dum vt veriorem
ſententiam hanc probant, licere domino expellere
45 † emphyteutã non ſoluentem debitum canonem,
quod placuit & Alex. cõſ. 105. nu. 2. 3. 12. lib. 3. ubi
nu. 17. inquit, crebriorem eſſe opinionem, ſimpli-
cẽ conductorem non ſoluentem canonem expelli
poſſe, idem reſpondit Alex. conſ. 117. num. 12. conſ.
531. nu. 1. 2. lib. 4. Dec. conſi. 146. nume. 7. 8. Goza.
conſ. 39. in fi. qui poſt Corneum cõſ. 171. lib. 3. in-
quit

46 qui † emphyteutã ſic à domino eapulſum non poſ-
ſe experiri, vt tanquam ſpoliatus reſtituatur. à quo-
rum ſeutentia non longe diſceſſit. Soc. ſen. cõſ. 167.
col. 5. uerſ. 3. principalis opinio. lib. 2. Boe. conſ. 13.
nu. 16. 17. Verum huic aduerſantur ſententiæ Cyn.
& Petrus, ut retulit Iaſ. in d. l. 2. num. 101. uerſi. 2.
principalis. C. de iure emphy. quã ſunt ſecuti plu-
res relati à Decio conſi. 346. nu. 6. in fi. & à Guid.
pp. q. 107. licet glo. &c. qui in Curia Delphinatus,
ſic ſeruari ſcripſit, hunc inquàm emphyteutam ex-
pelli non poſſe, alioqui vt ſpoliatum agere poſſe, ſic
& infero ſeruari ſcripſit Molinæ. ad Alex. conſ. 105.
nu. 18. lib. 3. quo loco & huius fuiſſe ſententię retu
lit Corne. conſi. 16. lib. 2. Afflict. deciſ. 97. qui ta-
men in eo in caſu loquũtur, cum emphyteuta, qui
inſcio Domino alienauit, expellitur, ut & in domi-
no, qui conductoſẽ ob rem deterioratã expellere
* poteſt, reſpondit Alex. cõſ. 118. nu. 11. lib. 5. * Ioſep.
Lud. in deciſ. 17. nu. 5. qui alios recenſet; rem tamẽ
hanc declarat Craue. conſi. 18. nu. 7. veram & abſo-
luti iuris eſſe, ſi clarè conſtaret alienationẽ iure quę
ſito domino factam, nec ſcandali ſubeſſe timorem,
eum eſt ſecutus Plotus in l. ſi quando nu. 287. C. vn
de vi. Sed ad rem noſtram, clarius Alber. in hac l. ex
tat. poſteriorem hanc ſententiam probari dubita-
47 uit, in † l. dominus horreorum. C. locati, qui tamen
caſus (ſi Baldo in l. eadem col. 2. verſic. ſed oppono,
quod etiam. C. locati, credimus,) eſt in Inquilino
& conductore ſpeciale, qui abeſt & iam diù viſus
non eſt, nam ex quo dubium eſt an caſu, vel culpa
abſit, domino quidem conceditur locatam domũ
ingredi, ne tam diù re propria maximo cũ detrimẽ-
to careat, ſed id cum iudicis licentia agendum eſt,
ne abſens, qui caſu potius abeſſe pręſumitur, quàm
dolo, ſine ſui culpa damnum aliquod, uel eam pa-
tiatur iniuriam. Hinc ergo poſteriori ſententiæ ſuf-
fragatur magis ipſius conſtitutionis ratio, quæ &
propoſito caſui conuenire uidetur: nõ. n. huic domi
no dicitur licere magis ſua manu ſibi iuſdicere
quàm Creditori illi, niſi uerũ eſſe fateamur noſtro
caſu ſic conceſſum ob maiorẽ rationem, quàm in-
eſſe videmus. nam dominus & rem ingreditur pro
priam, & poſſeſſionem certaq; iuſta ratione quadã
tuetur, quod in creditore non contingit, qui loco
propriæ alienam occupat. Non inficior tamen, rem
eſſe nõ mediocriter dubiã, & ꝓpterea cogitãdũ, nã
& ſimili in remedio. ea l. ſi quis in tantã. C. unde vi,
vnã habebimus grauẽ & perutilem diſputationẽ.
48 Quæro decimoquartò, utrumne † ceſſet huius
conſtitutionis pœna, cũ creditor iuſtam aliquã ſui
ingreſſus cauſam affert? & ea multis ceſſare ſum
49 quãdoq; arbitratus, quẽadmodũ enim quęuis † cau
ſa leuis excuſat à dolo, ſic & à temeritate. à dolo ex-
cuſare probat vulgaris (notabilis tamen) text. l. igi-
tur. §. cauſa de liberali cauſa, & in terminis noſtris,
ſic cenſuit. Soc. ſen. cõ. 131. col. 4. verſ. amplius. lib.
2. & Craue. conſ. 18. nu. 9. ad remq; ipſam, maximè
confert Bart. doctr. in l. 1. §. non autẽ. in fin. ff. ſi quis
teſta. liber eſſe iuſſus fue. dum affirmauit dolũ, qui
50 in † ſtatuti diſpoſitione requiritur, cũ punitur alie-
næ poſſeſſionis perturbator, ceſſare, cum cauſa ali-
qua turbationis affertur ex d. §. cauſa. Bart. eſt ſecu-
tus Barba. conſi. pen. col. 11. verſi. capio nunc aliam
lib. 2. & tenuit idem Ancha. conſi. 127. circa finem.

51 ſic videmus cauſam aliquam etſi leuem † excuſare
à dolo, qui ut homicida plectatur, erigitur, ſic om-
nes in l. 1. ubi latè Iaſ. ff. de legib. idem Iaſ. in l. 1. nu.
24. ff. de eo. per quem factum erit. in l. qui iuraſſe.
nu. 6. de iureiu. Afflict. deciſ. 360. nu. 6. Grama. de-
52 ciſ. 29. nu. 16. Soc. Iun. cõſ. 117. nu. 13. lib. 3. & † cau
ſam etiam iniuſtam à crimine lęſæ maieſtatis excu-
ſare, conſuluit Crau. cõſ. 6. nu. 90. uerſ. 319. nu. 14.
53 verſic. vigeſimo primo, & excuſare à crimine † falſi
conſuluit Soc. Iun. conſi. 37. nu. 23. lib. 2. & Pariſ.
54 cõſ. 151. nu. 29. lib. 4. & à ſuſpicione, ſeu † delicto cõ
uenticulæ, & malæ congregationis cauſam etiam
leuem excuſare conſuluit Crau. conſ. 4. nu. 26. verſ.
licèt octauo, & idem interrogatus reſpondi pro vni
uerſitate Gorzegni contra Illuſtres Dominos, & re
ſponſo ſubſcripſere idem Clariſſ. Crauet. alijq; quã
plures ex uniuerſa hac regione Celeberrimi Iure-
55 conſulti. ſic & cauſam excuſare † à mora reſpondit
Crauet. conſi. 147. nu. 3. & à contumacia idem cõſ.
254. col. 2. verſic. 3. ut & excuſare à periurio tradit
Iaſil. Gram. noto 10. num. 21. 22. & ſi aliter ſenſe-
rit Iaſ. in l. ſi quis maior nu. 3. C. de tranſact. & cau-
56 ſam aliquam etiam leuem excuſare † à contumacia,
ac alijs delictis affirmauit glo. l. 1. in gl. magna, ff. ſi
quis iuſd. nõ obtemper. quàm ibi Soc. col. fi. ſum-
mopere extollit; & eſt notabilis doctr. Ang. in l. præ
tor. §. hæc actio. ff. ui bonorum rapto. quam com-
mendauit Alex. cõſ. 127. nu. 11. lib. 4. Grama. deciſ.
5. nu. 25. quo loco citat einſdẽ ſententiæ Cur. Sen.
cõſ. 69. col. fi. plura alia ſcripſit Gomeſ. in §. ex male
ficijs nu. 25. 26. Inſt. de actio. &. infinita prope con-
geſſit Tiraq. tract. de pœnis legum, &c. cauſa. 43. &
in noſtris ferè terminis aliqua ſcripſit Plotus. in l. ſi
quando. no. 283. 286. C. unde ui, & reſpondit Dec.
57 conſ. 565. in fi. leuem † cauſam à uiolentia excuſare.
Quibus demonſtratur, noſtram hanc ſententiam
veram eſſe. ſimilem finiuimus quęſtionem in 11. re
medio ex l. creditores, C. locati, l. non ab re. C. unde
ui. quam uidendam ſuadeo. Noſtræ huic ſententiæ
nõ aduerſatur Ang. doct. in l. Plagij, de verbo. obl.
58 affirmantis † cauſam non excuſare à delicto iure na-
turali prohibito, & Ang. eſt ſecutus Alex. cõſ. 103.
col. pen. verſ. & dato, quod Gomeſ. lib. 1. & in ſpecie
noſtra Ang. & Alex. eſt ſecutus Afflictus in cõmẽ-
tarijs ad conſtitutiones Neapolitanas lib. 1. rub.
24. de uiolentijs circa poſſeſſiones. nu. 11. qui idem
eſſe dicit, cum cauſa eſt à iure reprobata. Gomeſ. §.
ex maleficijs num. 32. Inſt. de actio. Alcia. tract. prę-
ſumpt. reg. 1. pręſumpt. 30. nu. 2. Tiraq. d. cauſa. 43.
nume. 15. nam ſic occurri poſſe puto. non tutam
ſatis eſſe Ang. declarationem, cum aduerſari uidea
tur relatæ communi omnium ſententiæ, dum af-
firmant, excuſari ab homicidio, à periurio, à falſo;
quæ tamen iure naturali prohibita videmus. vel di
camus (vt vno animaduertit uerbo præcitatus Ti-
59 raq.) procedere † cum ius eſt notorium, uulla di-
gnum excuſatione, quod hoc noſtro caſu non con-
* tingit, cum cauſa una ſuadente iuſta ratione * poſſit
creditor iure ſui crediti rẽ debitoris occupare. Rur
ſus non hoc iure naturali prohibitum dicere poſſu
mus, quinimò cõceſſũ potius; ut probare uidetur
tex. in §. quia tamẽ. Inſt. ui bonorũ raptorũ, quod iu
re ciuili deinde fuit prohibitũ. excuſabitur ergò, ne
rei propriæ dominiũ amittat, niſi intelligamus An-

geli & Alexan. doctrinam ex ipſius Afflicti. d. rub.
a 4.nu.21.declaratione,dum differentiã conſtituit
Inter iuſtam cauſam,quòd iure ſpoliare liceat,& in
ſtam cauſam,quòd credebat ſe poſſidere,& ita poſt
modum illi poſſeſſioni incumbet, hocque ſumit
ex declaratione gloſſæ l. ſi quis in tantam, in glo.
vltim.verſ.octauo,quid ſi credens C. unde ui, latè
dicemus infra remedio nono.nu. 133. quod intel-
60 ligo ſi† cauſa ipſa probata fuerit,iuxta declarationẽ,
& notabilem doctrinam Gomeſ.Hiſpa.d.§. ex ma-
* leficijs.nu.29.* Corn.in conſ. 33.nu.22.lib.4. Ti-
raq.in Tract.de pœnis legũ.conſ.43.nu. 9. & idem
placuit.Craue.cõſ.254.nu.4.tametſi Curt.Iu.in cõſ.
132.nu.11.opinetur verũ,etiã ſi plenè cauſa nõ pro
61 betur. Non inficias tamen eo hũc occupatorẽ † ab
omni pœna excuſari,quin ſaltẽ ex lata culpa, à qua
cauſa ipſa iniuſta eũ nõ excuſat,pœna aliqua plectẽ
dus ſit,ut declarat Gomeſ.in d.§. ex maleficijs. nu.
30.poſt Bar.in l.iuſtè poſſidet.in fine de acquir.poſ
ſeſ.& ibi Iaſ.in fine;Bart.ſententiã eſt ſecutus Barb.
inter cõſ.Calca.cõſ.25.nu.14.15.& Tiraq.d.cauſa.
62 43.in fine,qui eo loco.nu. 10.dixerat†cauſam excu
ſare à dolo, ne is delinquens pœna puniatur ordi-
ria,& in totũ;non excuſari tamen,quin aliquo mo
do plectatur,ex.l.doli verbum de ſer.corrupt.l.3.§.
& generaliter.de lib.hom.exhib. quod ſans placet
Hoc quoq; verum intelligo declaroq; niſi lege ali-
63 qua vel communis,vel municipali†ſancitum eſſet,
occupantem quouis modo & cauſa plectẽdum eſſe
iuxta declarationem Barb.inter.d.cõſ.Calca.d. cõſi.
28.nu.16.quod multorum authoritatibus confir-
matur, dum affirmant homicidiũ non doloſum pu
niri , ſi puniat ſtatutũ homicidium , quouis modo
perpetratum,ſic poſt multos Iaſ.d.l.1.nu.25.ff. de
legibus.Rui conſ.32.num.7.lib.2. Bello. conſil. 8.
nu.11.12.Declaro præterea hanc ipſam ſententiam
non procedere , cum lis apud magiſtratum cœpta
tam eſt,& ea nõ perpẽſa occupauit creditor dignus
enim nõ eſt iũc excuſatione aliqua. Nam affirmant
64 noſtri cauſam excuſare†ab actis extra iudicium, nõ
à iudicialibus,ſic Bald.in l.qui probaſſe. 2. nota. C.
de Calumn.quem eſt ſecutus Suc.ſen.cõſ.118. col.
4.verſi.ſed his non obſtantibus lib. 1. Gomes. d. §.
ex maleficijs.nu.33.& Tiraq.d.cauſa.43.nu.11. &
ſi fortè illa Baldi ſententia non videatur uera, cum
illo text.ſolo.l.qui probaſſe,nitatur,in quo ſumi vi
detur argumentum à cõtrario ſenſu , quod iure nõ
conceditur aduerſus alia iura, quæ cum loquantur
generaliter , nec maior in uno caſu quàm in alio
aſſignari poſſit ratio, ſic in omnibus cauſis debent
procedere, quid enim eſt in cauſa, quin una & ea-
dem cauſa,& iudicio,& extra excuſe ,Cum dolo ia
carere uideatur: à Baldi tamen , & aliorum ſenten-
tia uia eſt, quod recedant Iudices.

65 Quæro decimoquintò utrum ne hæc ipſa † con-
ſtitutio in omnibus violentijs locum habere poſ-
ſit? Bart.in d.l.extat.numer. 4. cenſuit ſolùm in his
habere locum,quibus poſſeſſor ſua poſſeſſione pri
uari poteſt;quare cum per expulſiuam, ablatiuam,
& compulſiuam poſſeſſionis priuatio ſequatur , in
his omnibus noſtræ conſtitutioni locus erit ; quæ
ſanè ſententia ſans ex uerbis huius.l.extat.compro-
batur;nam uerba illa,rem ullam iuncto uerbo poſ-
ſedisse,rem immobilem occupatam oſtendunt, in
qua uis expulſiua uere conuenit, illa uero uerba, pe
cuniam debitam,iuncto uerbo,accepiſſe , rem mo-
bilem ablatam ſignificant . Sicque uim ablatiuam,
illa uero uerba, non ab ipſo ſponte datam, uim cõ-
pulſiuam demonſtrant , & ſuadet hic tit. ſub quo
collocata conſtitutio ipſa , iuxta.l.Impera. de in diẽ
adiecto.Pro uiolentia uerò turbatiua , cum Bart.ſi-
ne controuerſia non habere locum concedo quod
confirmat & glo.huius.l.extat , quam hic eſt ſecu-
tus Alber.col.2.verſic.item quærit ſi creditor,dum
ait(quod fortius eſt)cum damnum in re eſt datum,
damnum enim dare,non eſt poſſeſſorem poſſeſſio
ne priuare:& eiuſdem ſententiæ fuit Bar.in l.Credi
tores.uerſ.extra gloſam quæro ad l.Iul. de ui , dum
inquit procedere conſtitutionem, cum is Creditor
incipit poſſidere, ut oſtendunt ibi uerba, temere
poſſidere , quæ cum effectu intelligi debent.quare
ſolus ingreſſus dicitur turbatio & contra. Non er-
go in turbatiua procedet. In inquietatiua conſtitu-
tionẽ habere locum cenſuit Bar. hac.l.extat,ſed du-
bito non mediocriter,cum non multum à turbati-
ua differat,ut ſupra in antecedentibus oſtẽdimus,nec.n.
qui inquietatiuam moleſtiam poſſeſſori infert poſ
ſeſſione eum priuat.quare rectius ſenſiſſe uidetur
Bald.in hac.l.extat. in fine, hoc caſu conſtitutioni
noſtræ locum non eſſe;& in hanc ſententiam con-
cedit,quod clare affirmat glo.l.uim facit.ff.de ui &
ui ar.quam forte citare noluit Baldus .

66 Quæro decimoſextò utrũ ne hæc†cõſtitutio Cre
ditorẽ hũc ipſo iure,vel per ſentẽtiã dominio rei pri
uet? glo. in hac. l. extat.quam ſecutus fuit hic Bald.
prima lectura.uerſi.extra quæritur , inquit priuare
ipſo iure,quæ ſententia placuit & Bar.in d. l.Credi
tores in fi.ad l. Iul.de ui ea ratione & fundamento.
quia textus huius l.extat.in fine, inquit,ius crediti
non habebit;nulla ergo exigitur ſentẽtia , cum iam
determinatum hoc ſit,uerùm vt animaduertit Bar.
67 & rectè hac in l.Extat.nu.7.verba † illa futuri tem-
poris ſint, quare priuationem ipſo iure inducere
nõ poſsũt,iuxta l.Iubemus.§.ſanè.C. de ſacroſanct.
eccleſi.& ideo Bart. huius conſtitutionis uerba ut
contrariam opinionem probent conſiderat, nec il-
la verba , quæ negatiuè ſunt prolata , ipſo iure hoc
caſu operantur ut ſolent,iuxta l.metum.§. uolenti.
ff.quod met.cauſ. quia ut animaduertit Bar. is tex.
uerba ad Iudicem dirigit , ſed in hac l. extat.ad par-
tem;quam declarationẽ ſunt ſecuti plures,ut apud
Tiraq.in l.ſi unquam in verb.reuertatur.nu.58. C.
de reuoca.dona.tex.autem l. ſed & partus.§. ult. ff.
quod metus cauſa non diſpoſitiuè ſed enunciatiuè
loquitur,relatione habita ad proximã futurã amiſ-
ſionẽ iuxta.l. non uidetur de acquir.poſſeſſione &
l.nemo uidetur de in integrum reſtitu. verior itaq;
eſt contraria ſententia, priuationem non ipſo iure,
ſed mediante ſententia induci , quam opinionem
ueram exiſtimo poſt Iac.Raue.& Bart.in hac. l. ex-
tat. à quibus nõ diſsentit Afflictus in commẽtarijs
ad conſtitutiones Neapolitanas lib.1.Rubr.14.De
uiolentijs circa poſſeſſiones nu.3.& nu.6.nõ arbi-
tror tamen,ut eſt opinatus Bart.probari , ex huius
cõſtitutionis verbis,dũ legitur,quis quis probatus
mihi fuerit.quæ iudiciũ & ſententiã poſtulare uidẽ
tur: nam uerba illa,ad facti probationẽ referuntur:
quod factũ uerè debet eſſe probatum , aliàs abſur-
dum

dum eſſet priuari aliquem ſuo iure, non conſtito
prius de delicto, ſic enī videmus Simoniæ crimen
68 priuationē beneficij ipſo iure † inducere, vt ex Cō
ſtantienſi concilio eſſe diffinitū refert Rebuffus in
praxi Beneficiorū in titu. de ſimonia, in reſignatio-
ne, nu. 8. Pariſ. conſ. 15. nu. 13. conſ. 29. nu. 14. cōſi.
30. nu. 15. lib. 4. Boer. q. 117. & alibi, attñ ſimoniā
69 eſſe, † cōmiſſam conſtare debet, c. accuſatū, c. quo-
ties, c. de hoc autem, de ſimo. cum ſexcentis ſimi-
lib. ſic in crimine hæreſis, in c. cum ſecundum, de
hæret. in 6. & docuit Iaſ. in l. ſi quis maior, nu. 25.
C. de tranſact. & clarè interrogatus rñdit Crauetta
conſi. 260. col. 3. in fi. q lic ét pœna ipſo iure impo-
ſita, declaratoria nō egeat, eſſe tñ omnino ea decla-
ratione opus, qua delictū perpetratū fuiſſe, intelli-
gatur. Rectius ergo Bar. perpēdit verba illa, ius cre
diti non habebit, poſita in hac l. non extat, quæ vt
futuri tpis ſui natura ipſo iure priuationem nō in-
ducunt, quam Bar. conſiderationē videtur probaſ-
ſe Tiraq. in d. l. ſi vnquā in verbo, Reuertatur, nu.
227. confirmatur Bar. conſideratio, quia in hac ma
70 teria coercendæ violentiæ, videmus † conſtitutio-
nes per verba futuri tpis loqui patet in l. ſi quis in
tātam, C. vnde vi, ibi, dominiū amittat, quæ non o-
perantur ipſo iure, ſed per ſententiam, vt docuere
Bart. d. l. iubemus. §. ſanè, C. de ſacroſ. eccl. Tiraq. d.
l. ſi vnquam, in verbo, Reuertatur, nu. 39. Soc. Iun.
conſi. 68. nu. 33. lib. 3. & fuſius diſſeremus ad d. l.
ſi quis in tantam, ſub q. 43.

71 Quæro decimoſeptimò, an vt huic † cōſtitutioni
locus ſit, neceſſe ſit creditorem fuiſſe doloſum, vel
ſufficiant potius temerè egiſſe? extat enim non par
ua inter duo hæc differentia, ut probat text. l. 1. §.
72 quæri poſſit ad Turpil. eſt enim † temerè quid age-
re, inconſultè agere, & ſtultè, ut apud Terent. uide
ne quid temerè agas. ſic & Cicero . . Tuſc. Nō enim
temerè fortuito ſati & creati ſumus, ſic idem in 1.
de Natura Deorum, temerè, quod (pro ſine cauſa)
intelligitur, Terēnus in Phormio. Non pol temerè
eſt quod tu iā timeas. vtriuſq; ſignificationis ſunt
exempla in l. cum quem temerè, de iud. & in toto
73 tit. Inſtitu. de pœna temerè litiga. † Dolus verò, eſt
machinatio ad fallendum, & decipiendum, l. 1. §.
dolum, cum ſim. ff. de dolo, & temeritatem ſuffice
re, credidit Bart. in d. l. creditores, verſ. 2. quæro, ad
l. Iul. & ſentire idē uiſus eſt ipſe Bar. in l. ſequitur,
§. ſi fundū, de vſucap. Francus in c. eum qui. §. inſu
per col. 2. in uerſ. in gl. in uerbo, Violenti, de præb.
in 6. cum uerba conſtitutionis illa ſint, temerè poſ
ſidere. & quòd dolus non requiratur, ex eo ſuade-
tur, uerba conſtitutionis eſſe in rem concepta, iux
ta declarationē Bart. in l. 1. §. non aūt, ff. ſi quis teſt.
liber eſſe iuſſus fuerit, & ideo notant tantū factū.
74 quare † culpa uidetur ſufficere, cū præſertim pœ-
na ſola pecuniaria indicatur, iuxta doctrinam Bal
di in l. data opera, col. 3. uerſi. ſed reſpondeo ibi. C.
qui accuſ. non poſſ. hanc quoque Bart. opinionem
probari in ſimili uidemus in §. quia tamen, cum §.
ſed Inſtitu. ui bonorum raptorū. dum antiqua illa
cōſtitutio corrigitur, qua impunis is iudicabatur,
qui per imprudentiam rē domini inuadebat, cre-
dens dño licere occupare. hodie autem eſt factum
ne ſua illa temeritas eū excuſet, quod ſuo loco in
remedio ex l. ſi quis in tātam. C. unde ui, dicemus.

75 Quæro decimooctauò, utrum ne contra † ſingu-
larem ſucceſſorem locum habeat hæc conſtitutio,
& habere locum affirmat gl. in ca. ſæpè. de reſtitut.
ſpol. quam ibi declarat Ripa, nu. 36. hanc ſenten-
tiam probat tex. l. ſi cum exceptione. §. aliquando.
ff. de eo quod metus cau. quanquam non ignorem
Francū in diſputatione Petitorij primo dubio, nu.
37. intellexiſſe, d. §. aliquando, nouum remedium
ab hoc l. extat diuerſum inducere, ut ia ibi, nu. 41.
uerſ. 59. quod tñ ſupra in anteludiis uerum nō eſ-
ſe diximus: adiuuat & hanc ſententiam, text. in ca.
Abbas, in c. ad audientiam extra quod me. cau. aſ-
76 ferri illa ratio ſolet, quòd † in rem ſcripta ſit actio.
l. metum. §. ult. ff. quod me. cau. §. præterea quaſdā.
Inſtit. de act. & ideo ſequi poſſeſſorem, quod quo-
modo contingat ex noſtris egregiè declarauit Co-
ra. lib. 1. miſcella. iuris ca. 21. & Aemilius Ferrettus
poſt Inſtitutionum notas, in capite quodam ex-
cepto ex lib. 3. opinionum ipſius Aemilij. ca. 20. &
Zaſius, lib. 2. ſing. rñſo. c. 33. unum hoc eſt, hanc a-
77 ctionem † dari contra quemcunque poſſeſſorem,
cum rei perſecutionem habeat. l. quod diximus. §.
hæc actio, quod met. cauſ. diſtinguit tñ Ripa poſt
Ang. & gl. quos citat, inter ſucceſſorem cauſæ one
roſæ, & lucratiuæ. uerùm non uideo, quo iure eo-
rum diſtinctio probetur, quam uno uerbo reieciſ-
ſe uidetur Rubeus in l. naturaliter. §. nihil commu
ne, nu. 53, de acq. poſſ. hanc tamen ſententiam in-
telligo quò ad poſſeſsionis recuperationem, non
quò ad priuationis pœnam.

78 Quæro decimonono, qua † ratione ſit factum, ut
contra ſingularem ſucceſſorem ſit huic conſtitu-
tioni locus, cum tamen interdictum, unde ui, ceſ-
ſet, ut ſuo loco diximus, & cur interdictum illud
ſcriptum in rem non fuerit, ut actio illa quod me
tus cauſa, cum non modò tāta, ſed & maior in in-
terdicto inſit ratio quàm in actione illa. cū & me-
tus uitium perſonale ſit. l. Pomponius. §. cū quis,
de acquir. poſſ. & uitium uiolētiæ reale. §. furtiuæ.
Inſtitu. de uſucap. Rubeus in d. §. nihil commune,
num. 52. & multis ſequentib. elaborauit non me-
diocriter. (etſi fœliciter parum) & binam afferre ra-
tionem. Primam affert ex mente Io. Fabri. §. recupe
randæ, Inſtit. de interdict. ſecundam ex mente An-
ge. in d. l. ſi cum exceptione. §. aliquando. quod me
tus cau. ambas is Rubeus multis rationibus reie-
cit, & rectè. tertiam rationē ex Bald. in l. 3. C. quod
metus cauſ. circa fin. uerſ. oppono, quod non poſ-
79 ſit &c. deduxit Rubeus rem affectā † uitioſam ui
compulſiua, minori uitio affectam dici illa, quæ
uitio uis expulſiuæ affecta eſt: ob id illam præſcri
bi, d. l. 3. cum iſta præſcribi minimè poſſit, l. ſequi-
tur. §. quod autem. ff. de uſuca. is ergo, qui eam poſ
ſidet, in hoc grauatur, ut non præſcribat. ergo in al
tero debet releuari, ut contra eum niſi in ſubſidiū
detur actio. d. l. cum à te. uerùm nec hæc ratio ſa-
tisfacit, non ea tamen ratione, quam ueram credi-
dit Rubeus, quòd ubi me ſpoliaſti, ſi poſſeſsionē
non es adeptus, ſed eam alter occupet, rem non di
ci uitio uiolentiæ affectam, & ideo præſcribi. l. ſe-
quitur. §. ſi tu nam is. §. ſi tu, loquitur cum res ex
latere poſſeſſoris uitio expulſiuæ uiolentiæ affecta
nō eſt, tex. enim ibi ſic habet: quāuis enim interdi-
ctū, unde ui, locū habeat, quia uerū eſt ui me de-

 iectum

iectum eſſe,non tamen verũ eſt & ui poſſeſſum eſ-
ſe &c illo enim caſu à tertio res, vt vacans,fuit oc-
cupata;nõ ergo mirũ ſi procedit præſcriptio, quod
nõ eſt in cæteris caſibus; ſed uerius arbitror ex alio
Baldi rationem non concludere,nam quod dicitur
80 in†uno grauatum in altero releuari.l. eum. qui. de
iure iuran.intelligitur,cum cõmodũ uenit in neceſ
ſariam conſequentiam grauaminis, & econtra, ut
poſt interpretes in.d.l.cum qui,reſpondit Soc.Iun.
conſ.108.in fi.li.1.quod non contingit in caſu no-
ſtro,quia iure cautum non videmus,quòd ea ratio-
ne interdictum,vnde vi, non detur contra tertium
poſſeſſorem , quia is non præſcribit, quin contra-
rium uerius eſt,nam ſi uerum illud eſſet , nec con-
tra eũ in ſubſidium daretur,contra d.l.cum à te. de
ui & ui arma. Quartam itaq; rationem is Rube.d.
§.nihil commune.nu.55.aſſignat , negari enim(in-
quit ille)nõ poteſt,interdictũ,unde ui,non dari cõ-
tra tertium poſſeſſorem, cum in ſubſidium ſaltem
detur.d.l.cum a te,quare ceſſat difficultas : uerùm
ut & idem Rube.uidentur ſentire, non cõcludit ſa-
tis,quia hac ratione eſſet opus concludere idem eſ
ſe in hac actione,quod metus cauſa,ut ab eo inter-
dicto non differat, quod tamen uerum eſſe non po
teſt,cum detur cõtra quemcunq; tertium poſſeſſo-
rem d.l.ſi cũ excep.§.aliquãdo, quod met.cau.& iã
retuli.Quinta vero ratio,quæ ex Alb.in l.1.§.qui ui
à me.de ui & ui arma.à Rubeo aſſignatur , multis
ab eodẽ euertitur,cui libenter ſubſcribo. illud ad-
do,quod ſi uera eſſet Alber.ratio; ſequeretur quòd
ubi ceſſaret illa cauſa,ne ſecundus ſpoliator rema-
neret impunitus,interdictum concederetur, cum
falſum hoc ſit,nam ſortius tertius bonæfidei poſſeſ
ſor nullo iure (ſi titulum habet) interdicto poſſeſ-
ſorio recuperandæ conueniri poteſt. Quare ſextam
rationem afferre ſtuduit omni conatu is Rube.d.§.
nihil commune nu.56.inquit enim, quòd ex quo
actio hæc dicitur perſonalis in rẽ ſcripta, uideri con
tra regulas iuris communis , quibus eſt conſtitu-
tum,actionem perſonalem rem non ſequi.l.1.§. ſi
hæres.ad Trebell.l.fin.de contrahen.emptio. quare
cum ſatis ſpoliato per actionem quod met.cau. fo-
ret conſultum,ad interdictum,vnde vi , extenſionẽ
factã non fuiſſe,vt quemadmodum cætera interdi-
cta ſunt,perſonale in rem ſcriptum eſſet.l.1.§.pen.
de interd.Aduerſus tamen hanc rationem , aliquę
obſtãt difficultates ; quas obijciebant (inquit Ru-
bens)quidã argumẽtantes in præludijs lectionum,
hos argumentãtes opinor fuiſſe Io.Coraſiũ , cum is
hanc controuerſiam in diſputatione Patauij habi-
ta referat lib.1.miſcella.iuris ca. 22. uerùm eo non
tendunt illius rationes,ut Rubei conſiderationem
deſtruant,perſcrutatur enim Cora.cur ſit factũ , ut
interdicta omnia ſint perſonalia,in rem tamen ſcri
pta,interdicto,vnde ui,excepto. Rubei tamẽ ratio-
nẽ minimè probabilem arbitror, cum illud falſum
eſſe videatur ſpoliato aduerſus tertium poſſeſſo-
rem eſſe ea actione,quod metus cauſa ſuccurſum.
nã id uerũ eſſe tantũ poteſt, cũ metus in priuatione
poſſeſſionis poſſeſſoris manu ſeu conſenſu,etſi co-
acto , tradita , interceſſit : ſicque ſecundum illius
actionis naturam , non tamen eſt ſuccurſum cum
uis illa expulſiua iuxta interdictum , unde ui , af-
fuit . Exiſtimauimus ergo quandoque (ut & inter
tot viros noſtrũ interponamus iudiciũ) illã eſſe ue-
ram rationem in interdicto , vnde ui , ob criminis
atrocitatẽ rectè ſic fuiſſe cautũ, ut actio primũ ad-
uerſus deiectorem eſſet, qui etſi poſſidere deſinat,
pro poſſeſſore tamẽ habetur. l. ſi ui me , de ui & ui
arma. deindè ſi cõuenire eũ nõ poſſe contingat,ſuc-
curſum eſſe deiecto,ut aduerſus poſſeſſorẽ in ſubſi
diũ experiatur d.l.cũ te. lex ergo conſiderauit coer-
cere,quantum fieri poteſt,deiectoris audaciam, ſi-
ne detrimento tamẽ deiecti,at in actione,quod me
tus cauſa,ſolùm conſiderauit metum paſſo ſuccur-
rere , non autem principaliter metum inferentem
punire, quare ſolùm conſtituit metum paſſum ad-
uerſus rei poſſeſſorem immediatè poſſe experiri,co
gitandum tamen erit. ſi quid melius afferri poteſt.
81 Quæro vigeſimo qua ratione ſit factũ , † ut actio
hæc,quod metus cauſa,ſit in rẽ ſcripta(ut diximus)
ac etiã illius exceptio.l.apud Celſum.§.metus.ff.de
doli exceptio. tamen de dolo actio regulariter in rẽ
ſcripta non ſit.l. ſi ex dolo. §.ult. iuncta l.ſi oleum
§.pen.ff.de dolo,cum præſertim uerba edicti Præto
ris,de dolo,ſint in rem cõcepta.l.1. §.verba autẽ,de
dolo,ut ſunt pariter uerba edicti, quod metus cau-
ſa;hanc excitauit difficultatem Bar.in l. hæredibus.
§.ul.ff.de dolo,quo loco fatetur ingenuè, nexũ hũc
uix diſſolui poſſe.excitauit & eã Rubeus d. §. nihil
cõe nu. 58.duas attulit rationes Barr.in d §.ult. po-
ſteriorilla,quã is affirmauit ex tex.l.Labeo de uerb.
ſig.cõfunditur,nã l.Labeo iũcta l.inter ſeparati geſta
cauit.vbi Alc.& Breche.oſtẽdit nullã eſſe differẽtiã
82 inter † verbum geſtum,& actũ , duas alias rationes
retulit Rube.d.§.nihil cõmune nu.58. 59. tandem
illas impugnando oſtendit nodum diſſolui nõ poſ
ſe . difficultati ipſe ſatisfacio, ex docta , ueraque
conſideratione Io.Coraſij lib.1.miſcella.iuris c. 22.
83 nu.6.dum actionẽ de dolo ita eſſe in † rẽ ſcriptam,
vt actio,quod metus cauſa oſtendit : nam & verba
edicti de dolo in rem ſunt ſcripta d.l.1.de dolo, &
datur cõtra eos,ad quos comodum ex dolo perue-
nit.l.hæredis.l.ſed etſi ex dolo. l. in hæredem. ff. de
84 dolo.† datur etenim hæc actio in hæredem & cæte
ros ſucceſſores.l.ſi plures.in fi.ff.de dolo.cum ergo
hæc actio poſſeſſorem ſequatur,dicendum eſt, ſcri-
ptam in rem,ut actio quod met.cau. una tamen ab
altera ſic diſtat,ut in actione de dolo deſignari is de
beat,cuius dolo factũ id ſit , quod in actione quod
met.cau.neceſſe non eſt : ut clarus eſt tex. l. ſed etſi
dolo §.fi.ff.de dolo,cuius rei ratio illa eſt , quantũ
85 conijcio;quia † de dolo actio infamat l. 1. §. ait præ-
tor l. non debet ff.de dolo. quare in tanto crimine
non licet uagari l.itẽ exigit in fi. ff.eo.de dolo:quod
non contingit in actione quod met.cau.in qua ſuf-
ficit metum paſſo per metum rem amiſiſſe, & à
poſſeſſore recuperare l. metum. §. animaduerten-
dum.ff.quod met.cau.
86 Quæro uigeſimoprimò utrum ne † agenti reme-
dio conſtitutionis noſtræ , dominij exceptio obijci
poſſit : & poſſe affirmauit Ripa.in capitu.ſæpe nu-
me.37.de reſt. ſpo.ſi modò agatur aduerſus eum,
qui metum non intulit;eſtque loquutus Rip.abſolu-
tè in agente actione,quod met.cau.at in ſpecie no-
ſtra rem claram eſſe arbitror,quod cum detur con
tra ſolum creditorem qui ob commiſſam uiolentiã
dominium amiſit,dominij exceptio ab eo opponi
minimè

minimè poteſt, nec enim conceditur hoc edictum cum creditor rem alterius occupauit, in cæteris verò caſibus. Ripæ & aliorum ſententiam probo, cum non ſit actio quod metus cauſa, ad poſſeſſionem ante omnia recuperandam, ut ſunt cetera remedia ex cauſa introducta.

87 Quæro vigeſimoſecundò, utrum ne † à lata ſententia: & in caſu huius conſtitutionis appellare liceat, & licere cenſuit Bald. in hac l. extat, in fin. qui eiuſdem ſententiæ citauit Guliel. in l. 1. C. ſi de momen. poſſeſ. fue. appella. eſt ratio ſecundũ eos, quia non agitur hic ſola poſſeſſionis cauſa, in qua appellatio, ut à momentaneo detrimento non conceditur d. l. 1. C. ſi de momen. poſſ. &c. cauſa enim proprietatis eſt in controuerſia, ut re ipſa patet, quare
88 † appellationi locus eſt. cum & in maioribus, & in minoribus appellari concedatur l. & in maioribus.
89 C. de appella. & in dubio † locum eſſe appellationi dicimus glo. in l. qui reſtituere, de rei uendi. & latè dicemus in nono remedio ex l. ſi quis in tantam, in q. 49. C. vnde vi, quo etiam in loco q. 27. illud excutiemus, utrum ne conſtitutio hæc noſtra utilis adhuc ſit, cum ſuperueniſſe uideatur pingue illud remedium ex d. l. ſi quis in tantam.

Quæro vigeſimotertiò, an hæc Diui Marci conſtitutio procedat de iure Diuino? hanc quæſtionem propoſuit omnium primus Andreas Iſernia in cõmentariis ad conſtitutiones Neapol. lib. 1. Rub. 14. De uiolentiis circa poſſeſſiones; ubi Afflictus, nũ. 5. 6. fuſius retulit. Iſernia in ea opinione fuit, iure Diuino non eſſe locum huic conſtitutioni, ex Diui Thomæ ſententia, quam tamen declarat Afflictus, qui uerius contra Iſerniam ſenſit; uerè enim qui ſua manu ſibi iuſdicit peccat, ut probat multis is Afflictus, ad quẽ beneuolum lectorem delegandũ duximus, cum is latè copioſeq; hac de re diſſerat. Hæc ad Diui Marci conſtitutionem.

SVMMARIVM SEXTI REMEDII.

1 *Conſtantinus uir religioſiſſimus, & l. 1. C. ſi per uim uel alio modo, &c. promulgator.*
2 *L. 1. C. ſi per uim uel alio modo, &c. an in ui turbatiua, uel expulſiua loquatur.*
3 *Bart. declaratio ad l. 1. C. ſi per uim uel alio modo &c. euerſa.*
4 *Conſtitutio noua, an ſit l. 1. C. ſi per uim &c.*
5 *Forma & ſubſtantia ueteri ſi quid additur nouam conſtitui.*
6 *Compromiſſo antiquo ſi quid additur nouum conſtitui.*
7 *Teſtamẽto antiquo ſi addatur clauſula nouũ efficitur.*
8 *Qualitas adueniens enti nouum ens conſtituere.*
9 *L. ius ciuile, de iuſtitia & iure. declaratur.*
10 *L. 1. C. ſi per uim uel alio modo explicatur, ac nouo ſenſu illuſtratur.*
11 *Vnam rem diuerſi iuris eſſe poſſe diuerſis cauſis & reſpectibus.*
12 *L. 1. C. ſi per uim uel alio modo, &c. in quo abſentia genere loquatur.*
13 *Abſentia neceſſaria, quãdo à cæteris differat remiſſiuè.*
14 *Dictio, quolibet modo, uniuerſalis uim habet.*
15 *Dictio, quomodolibet, modorum diſtributiua.*
16 *Dictio, quouis modo uniuerſalis.*
17 *Dictio, quoquomodo, uniuerſalis.*
18 *Dictio, quibuſcumque uniuerſalis.*
19 *L. 1. C. ſi per uim uel alio modo, an procedat cum ſeruo poſſeſſore relicto ſpoliato, alter uero domini abſentis nomine uult recuperare.*
20 *Regulam generalem, & dictum ob generalem rationẽ extendi & ampliari, & ibi, declaratur.*
21 *Creditori ex l. 1. C. ſi per uim, uel alio modo ſuccurri, an poſſit, ſi abiens rei poſſeſſione, quam apud ſe cautionis iure habebat, ſpolietur.*
22 *Seruum pro domino agentem in caſu l. 1. ſi per uim uel alio modo, &c. iuramentum calumniæ præſtare.*
23 *Diſpenſatum ad actum celebrandum cæteris ſolemnibus obſeruatis diſpenſatum intelligi.*
24 *Licentiam, patri de filiorum bonis alienandis cõceſſam, cæteris ſolemnibus obſeruatis, intelligi.*
25 *Monachum diſpenſatum, ut teſtamentum ualeat condere, cæteris ſolemnibus obſeruatis diſpenſatum cenſeri.*
26 *Feudi alienandi datam facultatem intelligi ſeruatis cæteris ſolemnibus à iure requiſitis.*
27 *Seruum domini nomine poſſeſſionem recuperantem nõ cogi cauere ſe dominum defenſurum.*
28 *Stipulationem de iudicato ſoluendo aduerſus ſanguinẽ coniunctos non committi.*
29 *Procuratores à lege datos de iudicato ſoluendo, ac de defendendo non cauere.*
30 *Seruos nomine abſentis domini agentes, dominum ratũ habiturum, cauere compelli.*
31 *Coniunctus coniuncti nomine agens cauere tenetur illũ ratum habiturum.*
32 *L. 1. C. ſi per uim, uel alio modo in ſeruo loquens, in pupillo an locum ſibi uendicet.*
33 *Poſſeſſorium iudicium momentaneum ad agendũ aliàs inhabiles admittit.*
34 *Differentia, quæ inter conſtitutionem l. 1. C. ſi per uim, uel alio modo. & l. ult. C. qui legitim. perſo. hab. ſtan. in iudicio.*
35 *L. 1. C. ſi per uim, uel alio modo &c. an loquatur in uera poſſeſſione momentanea.*
36 *Perinde dictio, quid ſignificet.*
37 *Exempla non reſtringere, ſed declarare.*
38 *Minorem pupillum, & ſimiles idoneam habere ſtandi in iudicio perſonam, ut poſſeſſorio agant, non ut conueniantur.*
39 *Seruus abſentis domini nomine agens ſi ſuccumbat domino, an præiudicet.*
40 *Seruus abſentis domini nomine mouere an poſſit actionem ex l. ſi quis in tantam. C. unde ui.*
41 *Agentes abſentis nõe, an poſſeſſorio reconueniri poſſint.*
42 *Seruus nomine abſentis domini poſſeſſionem recuperãs, an & fructus ualeat recuperare.*
43 *L. ad rem mobilem. & l. ad legatum. ff. de procura. declarantur.*
44 *Conſequenti conceſſo concedi & antecedens neceſſariũ.*
45 *Principali conceſſo, quõ conceſſum dicatur acceſſoriũ.*
46 *Fructus pendentes, inſeparabiles, & fundi partẽ dici.*
47 *Fructus pendentes partem ſuppoſitiuam fundi non integralem eſſe.*
48 *Fructus ſolo ſeparatos inter mobilia connumerari.*
49 *Noua authoris ratio cur ſeruus nomine domini abſentis poſſeſſionem recuperet, & fructus.*
50 *Fructus dici conceſſos re principali conceſſo.*
51 *Præſens deiectus ſi abeſſe incipiat, an ſeruorum miniſterio recuperare poſſeſſionem poſſit.*
52 *Neceſſitati ſponte ſe nicienti, alligantiq; non ſuccurritur.*

IMPE-

IMPERATOR ANTONINVS A. SEVERO,

IVdices abſentium, qui cuiuslibet rei poſſeſſione priuati ſunt, ſuſcipiant in iure perſonam, & authoritatis ſuæ formidabile miniſterium obiiciant: atque ita tueantur abſentes, vt id ſolùm diligenter inquirant, an eius, qui quolibet modo peregrinatur, poſſeſſio ablata ſit, quam propinquus vel parens vel proximus vel amicus, vel colonus, vel libertus, ſeu ſeruus, quolibet titulo retinebat. Nec eos, qui deiecti ſunt abſentium nomine poſſidentes, quia minimè eis dictio cauſæ mandata ſit, ab experiunda re ſecludant. nec ſi ſerui ſint eorum reiiciant in iure perſonas, quia huiuſmodi conditionis hominibus cauſas perorare fas non ſit. ſed poſt elapſa quoque ſpacia recuperandæ poſſeſſionis præſtitura litigium eis inferentibus largiri conuenit: vt eos momentariè perinde poſſeſſioni ſine vlla cunctatione reſtituãt, ac ſi reuerſus dominus litigaſſet: cui tamen domino quolibet tempore reuerſo actionem poſſeſſionis recuperandæ indulgemus, quia fieri poteſt, vt reſtitutio propter ſeruulos infideles, vel negligentes propinquos, vel parentes, vel proximos, vel amicos, vel colonos, vel libertos interea differatur. Abſentibus enim officere non debet tempus emenſum, quod recuperandæ poſſeſſioni legibus præſtitutum eſt, ſed reformato ſtatu, qui per iniuriam ſublatus eſt, omnia quæ ſupererunt ad diſceptationem litigii immutilata permaneant, iudicio ſeruato iuſtis legitimisq; abſentibus perſonis: cum valde ſufficiat poſſeſſionem tenentibus abſentium nomine contra præſentium violẽtiam ſubueniri. Dat. Kalen. Nouemb, Conſtantinop. Conſtantino VII. A. & Conſtantio Cæſare III. Conſ. In codice Theodoſiano lib. decimooctauo tit. vigeſimo. ſub Rubr. vnde vi, in l. prima integer hic tex. habetur; in Data hic legitur Data. X. Kalen. Nouemb. Mediolani Conſtan. VII. & Conſtan: Coſſ.

In eodem codice Theodoſiano eodem titulo extat & alia conſtitutio Arcadii & Honorii, in hæc verba.

LEGIS ITERANDA ſunt beneficia, quæ tãtum abſentibus detulerũt, ut ſi perturbatus poſſeſſionis ſtatus ſit, uel direptum aliquid, de repetendo momentum redintegrationemq́ue fortunæ ſeruis etiam præbeatur facultas: amicis præterea, parentibus, proximis, uel libertis. Iudicem quoque abſentium commoda tueri oportet, atque in his, quæ comprobantur ablata, celeri exhibitione conſulere, nec iudicium dilatione ſuſpendi. ſub quocunque igitur nomine uel titulo poſſidenti repetẽdi copia præbeatur, qui utendæ rei habuit facultatem, ut quæ in militia conſtitutis, uel abſentibus erepta eſſe conſtiterit, ſub cuiuslibet perſonæ repetitione reddantur. Dat. XV. Kalen. Ian. Mediolani Arcad. IIII. & Ho. A. A. Coſſ.

SEXTVM RECVPERANDÆ POSſeſſionis Remedium, ex L. 1. C. ſi per vim, vel alio modo.

1 COnſtantius † Chriſtianæ fidei religioſiſſimus, cum ſolus, & huius nominis Primus imperaret, ſub Conſulatu ſuo ſeptimo, Prætoris interdictum, vnde vi, ſic extendit, & ampliauit, ut cum aliàs poſſeſſori abſenti deiecto conſultum non foret, ſine cunctatione is ad poſſeſſionem nunc reſtituatur, cui quoque abſenti & alia plura conceſſiſſe videtur, ut legitur in hac conſtitutione l. 1. C. ſi per vim vel alio modo abſentis perturbata ſit poſſeſſio; cuius conſtitutionis verba oſtẽ
2 dunt hic † de recuperanda poſſeſſione agi, id quod clarius probatur ex codice Theodoſiano, in quo cõſtitutio hęc noſtra collocata eſt ſub titulo, vnde vi, ut ſuprà retuli. huius tamẽ noſtri tituli inſcriptio aliter præ ſe ferre videtur, dum dicitur, abſentis perturbata ſit poſſeſſio, quod uerbum perturbare, demonſtrare potius uidetur de retinenda poſſeſſione hic agi, quàm de recuperãda, verùm altero ex duobus modis, ex Baldi ſententia reſpondetur. Primò in rubr. ipſius titu. C. ſi per vim, vel alio modo &c. verbum, turbari, quandoque pro violentia expulſiua poni, etſi ſui natura inquietatiuam ſignificet, quare (inquit ille) ſuſtinetur libellus, ſi exponam te me turbaſſe expellendo, quod in libello concedo ob ſuppoſitum verbum expellendo: tum etiam ob concluſionem, quæ in recuperandæ iudicio cõcludat, ſed ſimplici verbo turbare non parum in cæteris dubito, quanquam hoc loco ex ſubiecta materia, ac conſtitutionis declaratione Rubricæ facta,

Baldo

3 Baldo ſubſcribam. Altera verò fuit ex Bar.†declara-
tio.l.1.huius titu.C.ſi per vim, loqui in vi expulſi-
uu,ſed legem 2.loqui in turbatiua,ut Rubricæ ver-
ba hanc habeant interpretationem, ſi per vim uel
alio modo ablata ſit abſentis poſſeſſio, uel alio mo
do perturbata ſit poſſeſſio,verùm hæc Bart.expoſi-
tio ex multis redditur dubia, tum quia arguere vi-
detur non ſatis cómodè, & ſufficienter, inſcriptio-
nis verba fuiſſe concepta,tum quia etiã omnia ver-
ba ad vnum genus turbationis tantum referri ui-
dentur,nam & cum violentia & ſine alterius poſ-
ſeſſio turbari poteſt,& quod ait Bart.d.l.2. vim in-
quietatiuam reſpicere,eſt falſum,tum quia in ſub-
ſequenti titulo collocata fuiſſet,tum etiam quia lo
quitur de poſſeſſionis innouatione, quæ propriè
fit,cum alter alterius poſſeſſionem occupat,erit ta-
men cogitádũ his ſic præfatis propoſitis ex ordine
queſtiúculis ſingula cõſtitutionis verba excutiam.
4 Quæro primò,†an hæc ſit noua conſtitutio poſ-
ſeſſionis recuperádæ præter interdictum, vnde vi,
& eſſe affirmauit glo.d.l.1.in verbo reſtituát. huic
ſententiæ argumentum præſtat.l.ius ciuile. de iuſt.
& iure,qua dicimus,cum ius ciuile efficitur, ſic no
5 ua forma† & ſubſtantia conſtituitur ; quã aſſertio-
nem confirmat tex.l.1.§.ſi quis ſimpliciter,de ver-
bo.obli.dum inquit,cum aliquid adiicitur vel de-
trahitur,uitiatur ſtipulatio, niſi interrogáti placue
rit ut ualeat,quia tunc alia ſtipulatio contracta eſſe
uidetur,inquit alia ſtipulatio nouam oſtendens,ut
& eo loco animaduertunt omnes.Hinc quoq; cen-
ſuit glo.in cle.2.in fin. in verbo ſanctioni,de vita &
honeſta.cler.pœnalem conſtitutionem cui aliquid
addatur nouari,& ſine pœna,nouam legis promul
gationem poſſe appellari. Hinc quoque dixit Iure-
con.in l.ſi cum ædes.de leg.3.quod nouæ ædes,no-
uus locus indicatur, cum antiquis ædibus additũ,
vel diminutum quid fuit.quare interrogatus reſpó
dit Soc.Sen.conſi.27.col.4.in prin.lib.1.antiquum
6 †compromiſſum ob adiectam qualitatem nouum
effici.& in non diſſimili caſu reſpondit Curt.Sen.
conſi.43.Teſtator Auguſtinus,in fin.teſtamentum
7 †antiquum nouum dici ob adiectam clauſulã, cu-
8 ius rei ratio aſſerri illa ſolet, quòd qualitas † noua
adueniens enti,nouum ens conſtituat,& in diuer-
ſa ſpecie eum ponat, c.ſtatutum, inncto c.licet ca-
non.de electio.in 6.c.cum Marthæ.§.quæſiuiſti,de
celebr.miſſa. & poſt alios latiſſimè ſcripſit Marſil.
ſing.520.qualitat.Gomeſ.in §.in perſonam, nu.16.
Inſt.de actio.quòd hoc præſertim caſu procedit,cũ
ſit qualitas ſubſtantialis,iuxta declarationem, quã
9 ad d.†l.ius ciuile fecit Craue.conſi.223.nu.6. poſt
Corn.& alios,quos citauit,& tradit Alcia.d.§.ſi qs
ſimpliciter.nu.9.10. & Tiraq.de retract. conſang.
§.29.glo.1.nu.6.hæc in iure noſtro à noſtris paſſim
probantur;cæterum non ignoro Alex. ab Alexádro
cum impenſe doctum lib.Genialium dierum 5.c.1.
affirmaſſe illud unũ idem eſſe apud nos quod fuit
olim,etſi immutatum quid in ſubſtãtia fuerit;qui
ſanè locus à me nunc non expenditur, ſed ad rem;
cum ergo Conſtantinus abſenti ſpoliato ſua conſti-
tutione hoc tribuerit commodum,ut mediante ſer
uorum miniſterio amiſſam poſſeſſionem recupera
re poſſit,quod aliàs minimè licebat, nouã promul-
gaſſe legem videtur. Verùm mea ſententia rectius
ſenſiſſe uidetur Bart. in hac l.1.à quo nec diſſentit
Bald.nouum non eſſe recuperádæ poſſeſſionis mo-
dum,cum & à Prætore ſatis ex ſuo interdicto, Vn-
de vi,hoc in caſu prouiſum fuerit,dum eſt conſti-
tutum:dominum abſentem ſeruo incorporali poſ
ſeſſione relicto,& ab ea deiecto, ut eam recuperet,
experiri poſſe l.1.§.quod ſeruus,de vi, & vi arma.
10 Quod ergo † conſtituit Conſtantinus, ſolùm circa
perſonæ legitimationem verſatur:nam aliàs ob ſuę
perſonæ infirmitatem,cũ à iure ciuili pro mortuis
habeantur l.ſeruitutem.l.quod attinet. de reg. iur.
in iudicio eſſe non poterant.l.ſeruus. C.de iudi.ſic
nec domino per illos recuperare licebat, ut hodie
hac conſtitutione habiles ſerui illi redditi ſunt,
quo fit,ut quò ad caſum hunc,noua ſit hæc conſti-
tutio,in hocq; rectè glo.ſenſiſſe uidetur, una ergo
ex parte erit antiqua conſtitutio,ex altera noua,nec
11 mirum,ſi una res†diuerſi eſſe iuris uideatur, cum
ob diuerſos reſpectus concedatur,ut declarádo re-
gulam l.eum qui ædes. de vſucap. tradidere multi
relati à Tiraq.De retract.conſang.§.8.glo.5.nu.14.
in fi.& in Tract.de Nobil.cap.28. nu.13.14. Ripa
l.fi.nu.122.C.de reuoc.dona. Dec.l.in teſtamento,
la prima,nu.8.C.de teſta.mil.& alibi ſæpiſſimè.
Quæro ſecundò, cum abſenti tributum ſit hoc
commodum, ut ſeruorum miniſterio poſſeſſioné
12 poſſit recuperare : an ſit intelligendum † cum do-
minus iuſta & legitima cauſa abeſt,uel etiam ſi in-
iuſta & non neceſſaria? & cẽſuit glo. in d.l.1.in ver
bo quolibet modo,diſtinctionem aliquam adhibé
dam non eſſe,cùm illis uerbis quolibet modo vta-
tur textus,qua generali locutione intelligimus ſu-
blatam eſſe differentiam, quæ ſolet conſtitui inter
13 abſentiam † neceſſariam & probabilem tantũ: uel
neceſſariam tantùm, uel uoluntariam ſine contu-
macia,uel voluntariam cum contumacia, iuxta de-
clarationem,quam faciũt omnes.§.rurſus, ubi Iaſ.
col.1.& Gomeſ.nu.4.5.inſti.de actio.poſt Barto.in
l.vlt.ff.de in integ.reſtit.& egregiè ac doctè explica
uit Io.Brecheus Turon.in l.abſentem,de verb.ſign.
in hoc ergo noſtro caſu non adhibetur diſtinctio,
14 ob uim(ut dixi)dictionis,†quolibet modo, quæ ut
vniuerſalis,omnes caſus comprehendit, ut probat
glo.ex illo tex.in l.omnes,in uerbo quaslibet. C.de
quadr.præſcriptio. quam in hanc ſententiam poſt
Alex.conſi.154.col.2.lib.2.citauit Iaſ.conſi.55.col.
2.uerſi.præterea,& 3.cõſi.63.col.3.uer. confirmo.
lib.3.quo loco,is paulò ante dixerat, hanc dictioné
15 †quomodolibet eſſe omnium modorum diſtribu-
tiuam, ſicque omnes caſus comprehendere. ex tex.
in c.indemnitatibus.§.ſi qua vero, in verb.quomo
dolibet de electio.in 6.ubi Ioan.And.Gemin. & Ar
chidia.idem probant & tex. in c.ſtatutum. §.in nul
16 lo, de reſcrip.in 6.hoc idem dicimus in † dictione,
quouis modo,ex glo.in clem.ne Romani,in verbo
quouis modo,de elect. quam ſic aliis multis rela-
tis,citauit Ruin.conſi.123.num.11.lib.2.Soc.iun.
conſi.2.nu.21.lib.1.conſi.92.nume.14.lib.2.Pariſ.
conſi.33.num.29.lib.3.idem dicimus in dictione
17 †quoquo modo, vt tradit Gemin.conſil.29. in fine.
qui ſubiicit eſſe nihilominus ad proportionabiles
modos reſtringendam,quod placuit & Crane.con
ſil.156.num.8.& alia ſcribit Iaſ.conſ.43. colum.3.
lib.3.Rui.conſi.25.nu.22.in fi.lib.1.Dec.cõſ.373.
num.5.

18 no.5.ſic de dictione† quibuſcũq;, latiſſimè ſcripſit
Tiraq. De retractu conſang.§.1.glo.7.nu.20.vera er
go erit ſententia iſta, quam ratione confirmare poſ
ſumus, quòd principaliter in odium committentis
uim ſit hoc conſtitutum, non in fauorem abſentis
ſpoliati ob abſentiæ cauſam, maius.n.uitiũ illi ineſ-
ſe uidetur, qui abſentẽ, quã qui præſentẽ expoliat.
19 Quæro tertiò, an hæc conſtitutio† abſolutè locũ
habeat, cum alter ſeruorum, vel procuratorũ vult
domini poſſeſſionem recuperare, quo alter ſeruos,
uel procurator in ſpecie poſſeſſor à dño relictus,
ſpoliatus & deiectus fuit. & habere placuit glo. in
hac l.1.verbo retinebat, cuius ſententiam probauit
& Bar.nu.3.in fi.& Bal.in fi.ea ratione adducũtur
oẽs conſtitutionem eſſe generalem, imò generalem
continere rationem, vt.ſ.abſenti in poſſeſſione re-
cuperanda conſultum ſit, quo caſu ad ſolum exem
plum in tex.poſitum conſtitutio reſtringenda non
eſt, iuxta tex.l.regula.§.vlt.de iuris & facti ignorã.
quam pulchrè declarat Dec.conſi.502.nu.5. ſole-
20 mus enim dicere rationem generalem† regulam &
dictum ampliare, ut eſt apud Bart. & cæteros in d.
§.vlt.& per Iaſ.in d.l.1.col.2.in fin.in ius uocati ve
eant, & alios citauit Craue.conſ.236.nu.10.in fin.
& conſi.321.col.2.in prin.& ſi diſſentit aliquantu
lum Alcia.Parado2.lib.6.c.8.circa medium, qui cẽ
ſuit hoc ſaltem eſſe intelligendum, cum ad alios ca
ſus commodè ratio generalis produci poteſt, ex ſen
tentia Bar.in l.metum.§.animaduertendũ. ff.quod
metus cauſa. quòd caſui noſtro ſatis conuenit, cum
nihil repugnet, quin amiſſa poſſeſſione per vnũ,
ab altero poſſit ob domini abſentis commodũ re-
cuperari, quandoquidem ſi recuperare ſerui aliive
amici negligant, redeunti domino ſalua & illæſa
recuperandi remanet facultas.
21 Quæro quartò, an hæc conſtitutio† locũ habeat
& eo caſu cum creditor abſens priuatur commodo
ſui crediti, ſeu poſſeſſione, quam iure pignoris ra-
tione ſui crediti tenebat. glo. huius l.1.in verb.reti-
nebat, affirmat habere locum. quàm ſecutus fuit
hic Bart.nu.4.nam huic Creditori adeo eſt ſuccur-
ſum, ut ſiue culpa propria ſiue caſu fortuito poſſeſ-
ſionem amittat, eam recuperet. ex l.ult. C. de præ-
tor.pign.qua de re ſuo loco fuſius.
22 Quæro quintò, an is ſeruus† qui ad recuperandã
poſſeſſionem admittitur dum agit, calumniæ iura-
mentum præſtare teneatur? & teneri affirmauit gl.
huius l.1.in uerbo ſerui. quã probauit hic Bart. nu.
5. concedit enim conſtitutio ipſam hanc facultatẽ
ſeruis, iudicij tamen ordine ſeruato, quo fit ut cum
in iudicio ſit hoc iuramentum præſtandum, toto ti
tulo. C. de iureiurand. propter calum. dan. ſit quoq;
& hoc in caſu adhibendum. quod alia ratione con-
23 firmatur, quia inhabilis† ad actum celebrandum
diſpenſatus, ea ſub forma diſpenſatus dicitur, ut
dicitur, ut ſeruare habeat, quæ aliàs poſtmodum re
gulariter & neceſſariò ad celebrationem explicatio
nemq; actus exigũtur. iuxta notab. textum l.ſi quan
do in princ. C. de inoff. teſta. ad cuius argumentum
egregiè plura tradunt noſtri interpretes, ut apud
Iaſ.in l.Præſens.nu.6.C.de tranſact. dum inquit li-
24 centiã† patri cõceſſam, ut poſſit alienare bona filij,
intelligi ſeruatis ſolennitatibus interuenienteque
iudicis decreto, ut fieri conſueuit. ſic poſt Baldum,
& alios plores cenſuit Dec. conſil.512.numero.2.
25 in fi. Monachum† diſpenſatum, ut poſſit teſtari, in-
telligi cùm ſeruatis cæteris ſolennitatibus teſta-
26 mentum conficit, ſic data facultate† alienandi Feu-
dum, intelligitur cæteris ſolennitatibus obſerua-
tis, ſic Gozа. conſil. 4. nu. 29. poſt Alexan. & alios
quos citat. ſic plura alia ſimilia congeſſerunt Rui.
conſi.110.in fi.lib.1.& conſil.82.nu.9.lib.5. Cur.
Iun.conſi.105.num.3.conſ.78.num.19.20. & egre
giè Boe. q. 244. numer. 3. 4.
27 Quæro ſextò, an† ſeruus ille, qui ad recuperandam
domini poſſeſſionem admittitur, teneatur cauere
de defendendo? & non teneri cenſuit glo. in hac l.1.
in verbo ſerui, quam ibi probauit Bart. nu. 6. nam
cum textus dicat, ſeruato iudicio, & non ſoleant
procuratores iſti à lege dati cauere de lite defenden
da, nec hoc erit in ſeruo conſtituẽdum. illud pręte-
rea accedit, quòd cũ ſeruus domino acquirat, quic-
quid acquirit. quomodo cauendo & non obſeruan
do poteſt cautioni ſatisfacere? & in ſeruis uel liber
28 tis, uel alijs ſanguine coniunctis † quòd non com-
mittatur ſtipulatio de ſoluendo iudicatum, eſt tex-
tus in l.3.§ 2.3.ff.iudicatum ſolui, & quod ij à lege
29 † dati procuratores defenſionem promittere nõ te-
neantur l.ſed & hæ. in prin. de procura. clarius ha-
betur in l.ſeruum quoq;.§.ult. de procurat. iuncto
principio text. nã ſerui defendunt dominum abſen
tem, ſed non tenentur cauere de iudicato ſoluẽdo.
30 Quæro ſeptimò, an ſerui iſti, † ſaltem cauere te-
neantur, quòd dominus ratum habebit? glo. huius
l.1.in verbo ſerui circa fin. affirmauit, teneri. quam
opinionem approbauit ibi Bart.num.7. ea ratione,
31 quia idem in coniunctis † perſonis videmus. l. ſed
& hæ.l.ſeruum quoq;.§.pręter ait. de procurator.
& quod ibi declarat Bart. in fine, quando non extat
ſufficiens expreſſum mandatum. l.1.C. de procura-
tor. nam ſi extat, iam ſatis dicitur dominum ratum
habere. quod latius explicant omnes. d.l.1.C. de pro
cura. qui uidendi ſunt.
32 Quæro octauò, an conſtitutio† iſta, quæ in ſeruo
loquitur, locum etiam ſibi vendicet in pupillo: &
habere locum cenſuit glo. in hac l.1.in uerbo ſerui
in fi. vbi Bart.nu.8. ea ratione adducuntur, quia cau
33 ſa† huius poſſeſſionis momentaneæ hoc habet cõ-
modum: ut quicunq; aliàs non habens legitimam
perſonam ſtandi in iudicio, in ea audiri poſſit l. mo
mentaneæ. C. qui legit. perſo. non habe. ſtandi in
34 iud. Sed admonui† aliàs ſupra in primo remedio ex
interdicto, vnde vi.q.38. quæ ſit inter has differen-
tia: nam hic fauore abſentis ſpoliati conceditur, ibi
quia momẽtanea eſt poſſeſſio, & utriq; modicũ de-
35 trimentũ. nec eſt quod cum Bart. dicamus † in hac
noſtra conſtitutione agi de momentanea poſſeſſ.
36 quia uerba illa momentariæ† perindè poſſeſſionis,
ſimilitudinis tiè poſita ſunt. quod dictio perindè ad-
uerbium oſtendit, ut apud M.Tullium in 3.Tuſcu-
la. in quo facetum illud Bionis, perindè ſtultiſſimũ
regem in luctu capillum ſibi euellere, quaſi calui-
cio mæror leuaretur, Cicero ad Atticũ.li.13. Quod
ego perinde tuebar ac ſi vſus eſſem. vel dic, illam
poſſeſſionem appellari momentaneam, quia ſtatim
domino reuerſo in diſputationem reincidit, non
quod verè momentanea ſui natura ſit. Vnum tamẽ
eſt hoc caſu, ſerui & pupilli perſonam eſſe idoneã.

Nec

Nec verba noſtræ conſtitutionis refragantur, quæ
in ſolo ſeruo loquuntur, quia in ſeruo quidem exē
plū ponitur, non tamen ad caſum ipſum ſolùm ſer
ui reſtrictio fit, cum non ſoleant exempla reſtringe
37 re † ſed declarare. l. damni infecti quidam, de dam
no infe. §. hactenus, Inſtit. de grad. poterit ergo mi-
38 nor, † & pupil. in hoc iudicio ſtare. ꝙ intelligimus
ſine difficultate in hoc caſu. d. l. momentaneæ, ſeu
vlt. C. qui legit. perſo. & c. vt eo loco cōcedunt Bart.
Bald. Sal. & cæteri omnes, qđ ſenſit & poſt multos,
quos citat Neuiza. conſi. 19. num. 1. 3. nec diſſentit
Bal. in hac ipſa. l. 1. circa med. verſi. idem in filio. C.
ſi per vim vel alio modo, & conſi. 217. verba libel-
li, col. 3. verſi. item quia ſpeciale eſt, lib. 2.
39 Quæro nonò, quid ſi ſeruus † iſte, vel minor pro
abſente agens, ſuccumbat in cauſa, an abſenti dño
præiudicet? gl. huius l. 1. in verbo, differatur, inquit
non præiudicari, ſed fideiuſſores tantùm, qui de ra
tificatione cum actore promiſerant teneri, quā ſen
tēriam eſt ſecutus hic Bar. nu. 9. illa ratio afferri po-
teſt, quia abſenti prodeſſe præſens & agens, non au
tem nocere poteſt. quamobrem niſi is ratū habeat,
ex eo actu damnum ſentire non debet. nā quod no
ſtrum eſt, ſine facto noſtro à nobis auferri non po-
teſt, l. id quod, de reg. iu. & quò ad ipſum agentem,
ſuæ facilitati eſt adſcribendum, quòd cauſam vel te
merè ſuſceperit, vel ſuſceptam malè defenderit. ſua
enim culpa damnum hoc ſentit: quare alteri impu
tare non debet, c. damnum, de reg. iur. in 6. quibus
rationibus idem dicēdum eſt in fideiuſſore, qui fa-
cilis fuit ad intercedendum pro actore ratificatio-
nem promittēre, cōtra quem fideiuſſorē, poſſeſſor
denuò à dño reuerſo moleſtia affectus, experietur.
40 Quæro decimò, an ſeruus † iſte poſſit pro abſen-
te mouere actionem, ex l. ſi quis in tantam. C. vnde
vi? & non poſſe concludit glo. huius l. 1. in verbo,
Perſonis. C. ſi per vim &c. quam probauit hic Bart.
nu. 10. & Bal. in fi. cuius rei ratio eſt, quia in eo ca-
ſu non ſola poſſeſſionis cauſa, ſed & proprietatis
tractatur, cum tñ ob ſolam cauſam poſſeſſionis, vti
de re momentanea, & modici detrimenti, ſit hoc
conceſſum. qđ & probant omnes. in d. l. vlt. C. qui
legit. perſo. & illa pariter afferri poteſt ratio, in ca-
ſu noſtro, agi, ne per abſentiam ſuam perdat poſſeſ
ſor. at ibi lucrum caperet ſi pœnam conſequeretur,
& latius fortè ad d. l. ſi quis in tantam, dicemus.
41 Quæro vndecimò, an agentes † iſti ad recuperan-
dam poſſeſſionē pro abſente reconueniri poſſint?
& nō poſſe affirmauit Cy. in hac l. 1. q. pen. C. ſi per
vim. ea ratione: quia cauſa hæc ſine vlla cunctatio-
ne finienda eſt, nimirùm ſi ipſa reconuentio nō ad-
mittitur, quam rationem idem Cyn. conſiderauit
in l. momentaneæ, col. 5. C. vnde vi. verùm non ſa-
tis concludit, cum tex. in c. vlt. extra, de ordi. cogn.
recōuentionem ſuper poſſeſſorio admittat, ex quo
cauſa illa recōuentionis, ita breui tempore, vt cau-
ſa conuentionis diffiniri poteſt. qđ iam ſuo loco ſu-
pra in primo recuperandæ poſſ. remedio. q. 33. di-
ximus. quare melior eſt antiquorū ratio, quam re-
tulit & non probauit Cy. hoc ſcilicet cōtingere pri
uilegio perſonarum: quia ſerui iſti priuilegialiter
admittuntur, vt abſentis amiſſam poſſeſſionem re-
cuperare valeant. non ergo reconueniri poſſunt, cū
recuperandi, non amittendi habeāt facultatē. nam
taxatiuè loquitur conſtitutio ipſa, vt id ſolùm dili-
genter requirant, an eius, qui quolibet modo pere-
grinatur, poſſeſſio ablata eſt &c. & in fine, ibi, cum
valdè ſufficiat poſſeſſionem tenentibus abſentium
nomine contra præſentium violentiam ſubueniri,
& ibi glo. vlt. iure ergo poſſeſſor conuentus expe-
ctabit domini præſentiam, vel alio medio ſibi ſatiſ-
fieri curabit, cum & præſentibus aduerſus abſen-
tes ſit à iure prouiſum & ſuccurſum.
42 Quæro duodecimò, an quemadmodum † ſeruis
iſtis recuperandi poſſeſſionem abſenti nomine fa-
cultas conceſſa eſt, poſſint & fructus, qui percepti
ſunt vel potuerunt, recuperare? & nō poſſe videtur
affirmare, gl. huius l. 1. in verbo, Superuenerunt. cū
ſentiat ſupereſſe diſcutiendum ſuperuenienti dño,
quæ non ſupereſſet ſi à ſeruo diffiniretur. cuius rei
ratio eſſe videtur, ſolam facultatē recuperandæ poſ
ſeſſionis eſſe conceſſam. Verùm aliter ſenſit Pet. &
Cy. in hac l. 1. in fi. agi, ſcilicet, & pro fructibus poſ
ſe, ea ratione, quia idem eſt iudiciū de acceſſorio,
43 quod de principali, citant. l. ad rem mobilem. & † l.
ad legatum, de procur. quæ tamen iura nō in acceſ-
ſorio, ſed in neceſſario præparatorio loquuntur, ſi-
ne quo cauſa ipſa principalis à conſtituto procura-
ratore tractari non poſſet, vt tradunt omnes in ru-
bri. C. de eden. ibi Dec. nu. 1. & hoc eſt quod habe-
tur. in l. 2. ff. de iuriſd. om. iudi. ubi interpretes om-
nes; & ſic intelligit Curt. Iun. in conſi. 115. num. 2.
44 quo loco ſubiicit, ꝙ conceſſo † cōſequenti dicitur
& conceſſum neceſſarium antecedens, etiam aliàs
nullum & inualidū. Verùm etſi in caſu noſtro fru-
ctus acceſſorij prædij ſint, non tñ adeò inſeparabi-
les videntur, vt conceſſa agēdi facultate ſuper vno,
cenſeatur etiam data ſuper altero, nam ꝙ dicimus
45 † conceſſo principali conceſſa eſſe omnia acceſſo-
ria, iuxta l. cum principalis, de reg. iur. & c. acceſſo-
rium, de reg. iur. in 6. intelligitur cum acceſſorium
eſt à ſuo principali inſeparabile, vt declarat egregiè
Bar. in l. quiſquis, nu. 1. C. de agric. & cenſ. lib. 11. ꝙ
affirmauit, & Ripa in l. 1. §. is ſi quis ita, nu. 39. in fi.
de uerb. obli. etſi nec Bar. nec alterum citauerit. &
hoc idem uidetur ſenſiſſe Iaſ. conſi. 185. in fi. lib. 2.
eſt ergo difficultas cognoſcere, an fructus ad fun-
dum acceſſorij adeò ſint, ut inſeparabiles eſſe uide-
46 antur. & in fructibus † pendentibus, res eſt abſolu
ta, inſeparabiles eſſe, cum fundi pars dicātur. l. fru-
ctus pendentes, de rei uendi. quod latiſſimè expli-
cant Tiraq. de retractu conſang. §. 1. gl. 7. nu. 36. &
multis ſequentib. & Didacus Couarr. lib. 1. Var. re-
ſolut. c. 15. num. 1. 2. quo loco egregiè declarat fru-
47 ctus † eſſe partem fundi ſuppoſitiuā, non integra-
lem, uel ſubiectiuam uel prædicamentalem, ſed diſ
48 ficultas uerſatur in illis † fructibus, qui à fundo ſe-
parati ſunt: nam illi inter mobilia ſolent numera-
ri, l. ult. ff. de requir. reis, ibi; ſed & Diuus Traianus
inter mouentia fructus quoque haberi reſcripſit,
quæ uerba de ſeparatis à ſolo intelliguntur, ut re-
ctè poſt Spec. & alios quos citat, cenſuit Dec. conſ.
475. nu. 5. Alciat. reſponſo. 660. num. 2. etſi Tiraq.
quem ſtatim ſupra retuli, num. 44. de pendentibus
ſit uiſus intelligere, ut ergo quid diuerſum à fun-
do, fructus iſti ad fundum acceſſorium non ſunt,
qua ratione non ſatis uera uidetur Petri & Cy. ſen-
tentia. Quicquid tamen ſit, eos alia ratione ſequor,
quod

49 † quòd eorum opinionem probari uideam ex uer-
biſmet ipſius conſtitutionis noſtræ: dum in prin-
cipio concedit, dominum abſentem cuiuslibet rei
poſſeſſione priuatum, poſſe reſtitui medio ſui uel
alterius abſentis. Cum ergo & in fructibus etiam
ſolo ſeparatis aliqua inſit poſſeſſio, non erit dubiũ,
quin eodem modo ſeruus pro fructibus, ut ꝑ poſ-
ſeſſione prædij recuperanda experiri poſſit. hoc idẽ
probat tex. l. 1. dum vult domino nullũ inferri præ-
iudicium ſeruorum negligentia, ſed illi reſtitutio-
nem debere fieri; cùm ergo loquatur per verbũ re-
ſtitui, ſui natura, non fundi modò poſſeſſio, ſed &
fructus reſtituendi ſunt, ut iam ſupra in præludiis
docui, cum præcipuè dicat, nullum debere inferri
præiudicium; accedit præterea quod & fructus ſo-
lo ſeparati ſæpiſſimè ueniunt ſub rei principalis ap
50 pellatione, vt facta † rei principalis conceſſione, &
fructus conceſſi dicuntur, ut conſultus reſpondit
Soc. ſen. conſi. 93. col. 8. verſi. confirmantur prædi-
cta lib. 1. quo loco citat inter multa tex. d. l. ult. ff. de
requir. reis. & hanc ſententiam probare affirmauit,
nec enim diuerſa (vt mea fert opinio) aſſignari po-
teſt ratio, cur magis hic ſeruis liceat poſſeſſionem
rei immobilis, quam mobilis recuperare.

Quæro decimotertiò, an hæc conſtitutio, quæ lo
quitur de recuperanda illa poſſeſſione, quam no-
mine abſentis ſeruus uel amicus detinebat, & ami
ſit, ut probat hæc l. 1. ibi poſſ. ablata eſt, quàm pro-
pinquus, &c. & ibi, nec eos qui deiecti ſunt abſen-
tium nomine poſſidentes &c. & in Codice Theo-
doſiano lib. 4. tit. 20. ſub rub. vnde vi. l. legis iteran
da ibi, ut quæ in militia conſtitutis, vel abſentibus
erepta eſſe conſtiterit. habeat inquam locum hæc
51 conſtitutio ſi dominus † & poſſeſſor præſens deij-
ciatur, & facta deiectione abeſſe ſtatim incipiat, (nã
ſi ex interuallo, non videtur dubium quin ſuæ ne-
gligentiæ ſit aſcribendum) & certè noua eſt quæ-
ſtio, quam hactenus excitatam ab aliquo ex mul-
tis, quos uidere contigit, non vidi. in qua conclu-
dendum arbitror nõ eſſe locum, tum quia alio iu-
re ſibi conſultum erat, tum quia parũ ſibi erat vno
verbo procuratorem conſtituere: ſibi ergo erit im-
52 putandum, quod ſpõte † in eam neceſſitatem ſe ſe
iniecerit, iuxta l. ſi fideiuſſor. §. ſi neceſſaria. ff. qui ſa
tiſda. cog. cum aliis egregiè congeſtis à Tiraq. De re
tractu conſang. §. 1. glo. 10. num. 15. Ripa tract. de
Peſte tit. de Priuileg. contractuum, nu. 7. 36. accedit
quòd conſtitutio ſuccurrit abſenti, cum non ipſe,
ſed qui ab eo ſuo nomine relictus eſt poſſeſſor, ſpo
liatus fuit, & conſtitutio ipſa, tum quia odiũ deij-
cientis, tum quia priuilegium continet, extenſio-
nem non patitur, ut de caſu ad caſum trahatur.
Hæc de ſexto remedio.

SVMMARIVM SEPTIMI REMEDII.

1 *Conſtitutio. l. inuaſor. C. unde ui. quo tempore edita.*
2 *Inuaſor, quis propriè.*
3 *Inuadere eſt in aliena irruere.*
4 *Inuaſor propriè, & impropriè in caſu. l. inuaſor. C. unde ui. ſumitur.*
5 *Conſtitutio. l. inuaſor. C. unde ui. an noua ſit.*
6 *Lex Iulia de ui. quomodo uim coerceret.*
7 *Accurſii lapſus ignoratione temporum editarum conſtitutionum.*
8 *Rationes, quibus edita fuit conſtitutio. l. inuaſor. C. unde ui.*
9 *L. inuaſor. C. unde ui. quam nouam induxerit utilitatẽ.*
10 *Summariè in poſſeſſoriis procedi.*
11 *Bart. declaratio ad l. inuaſor. C. unde ui, exploſa.*
12 *Noua ab authore ad l. inuaſor. C. unde ui, conſiderata utilitas, & praxis.*
13 *L. inuaſor. & l. ult. C. unde ui, quomodo differant.*
14 *Error qualis eſſe debeat, ut excuſetur inuaſor.*
15 *Succeſſorem alterius iuſtam habere ignorãtiæ cauſam.*
16 *Hæredem conductoris excuſari, ſi domino ſtatim rem locatam reſtituere negat.*
17 *Credens uiris probis, & fide dignis excuſatur.*
18 *Negligentia poſſeſſoris debet eſſe probabilis, ut excuſetur inuaſor.*
19 *Negligentiam, ut quid non formatum, ſenſu & intellectu non percipi.*
20 *Teſtes ſuper iis, quæ ſenſu tantùm percipi poſſunt, teſtificari.*
21 *Negligens is dicitur, qui nõ facit quod facere oportuit.*
22 *Negligentia in genere, quomodo probetur.*
23 *Tutoris negligentia in non emendis prædiis ex pecuniis pupilli, quomodo probetur.*
24 *Negligentia ex eo probatur, cũ quis ad rem conſequendam remediis oportunis uſus non eſt.*
25 *Poſſeſſio ciuilis decennio perditur.*
26 *Negligens multa fert incommoda.*
27 *Poſſeſſorem mediatum remedio. l. inuaſor. C. unde ui, nõ conuenire.*
28 *Feudi inuaſor, an iuuetur remedio. l. inuaſor. C. unde ui.*

IMPERATOR CONSTANTINVS A. ad Tertullianum.

INuaſor locorum pœna teneatur legitima: ſi tamen ui loca eadem inuaſiſſe conſtiterit. nam ſi per errorem, aut incuriam domini loca ab aliis poſſeſſa ſunt, ſine pœna poſſeſſio reſtitui debet. Dat. VI. Kal. Maii, Gallicano & Symmacho Conſſ.

SEPTIMVM RECVPERANDÆ Poſſeſſionis Remedium, ex l. inuaſor. C. vnde vi.

DIuus idem Conſtantinus (quem &
in ſexto proximo recuperandæ poſ
ſeſſionis remedio retulimus) ſub
conſulatu Gallicani, & Symmachi,
1 hanc ipſam l. inuaſor. † edidit con-
ſtitutionem, qua moderatur aliàs inflictam pœnã
occupanti aliena, ne is, qui uel incuria dominorũ
rem ipſam occupauit, uel per errorem inuaſit, pœ-
na afficiatur. ſola enim reſtitutio ablatæ, uel occu-
patæ rei facienda eſt. nam, cum (vt ſuo dicemus lo-
co) ratione pœnæ excuſatione aliqua is dignus ſit:
abolita eſt pœna, ſed cum non ei liceat cum alte-
rius iactura effici locupletior, rem neceſſariò reſti-
2 tuere debet. Et licèt inuaſor † is propriè dicatur,
qui rem, in qua nullum ius habet, occupat, ut de-
clarat Iac. Concen. lib. 3. q. c. 13. in fin. & ſit inua-

dere

3 dere † irruere & impetũ facere, vt apud Virgiliũ.
Inuadũ vrbẽ ſomno vinoq; ſepultã. & Cicero pro
Cecinna. vt in Cecinnã aduenientem cũ ferro inua
deret, & Philippica. 12. in totũ alicuius domũ inua
4 dere. & alibi ſæpiſsimè. quò tamẽ ad † cõſtitutio-
nis noſtræ caſum propriè inuaſor hic ſumitur: quò
ſcilicet ad principiũ tex. dum inquit Inuaſor loco-
rũ pęnę teneatur legitima: ſi tñ vi loca inuaſiſſe con
ſtiterit, quò verò ad ſecundã conſtitutionis partẽ,
dũ ſic legitur, nã ſi per errorem, vel incuriam do-
mini, loca ab aliis poſſeſſa ſunt, ſine pęna poſſeſsio
reſtituì debet, is inuaſor nõ propriè, ſed in pro-
priè accipitur. quin eos poſſeſſores non inua-
ſores appellat Conſtanti. cum vim verè commi-
ſiſſe non videatur.
5 Quæro primò, vtrumne † noua conſtitutio hæc
ſit? & eſſe rectè credidit Bart. in hac ipſa l. inuaſor,
quem eſt ſecutus Robe. Maran. de ordine iudicio.
7. diſtin. nu. 42. & ad interdictum non pertinere di-
xit Bart. nam vt idem in tertia lectura ſenſit, & re-
ctè ſatis, finis conſtitutionis noſtræ eſt noui iuris
inductiuus, etſi principium ius antiquũ reſpiciat,
ꝙ & Cyno ibidem in fi. placuit. iure enim antiquo
6 ſancitũ erat † ex l. Iul de vi, occupantẽ vi aliena, eſ-
ſe vel capitis, vel interdictione aquæ & ignis pœ-
na plectendũ, vt extat relatũ in tit. ff. ad l. Iul. de vi.
ꝙ intelligimus, cùm vis erat publica, ſi verò priua-
ta, publicatio partis bonorum erat, vt l. s. ff. ad l.
Iul. de vi, & alibi, qua ratione rectè cenſuit Conſtan
tius inuaſorem teneri pęna legitima, hoc eſt, à lege
cõſtituta. ꝙ intelligere neceſſe habemus à iure anti
quo, nõ vt malè hic eſt opinatus Accur. ex l. ſi quis
in tantã. C. vnde vi, cum illa cõſtitutio poſt hãc per
annos ſexaginta edita fuerit, quæ ſanè antiquæ cõ-
ſtitutiones cũ nullam eorũ rationẽ habuiſſent, qui
vel errore, vel dominorũ incuria, rem occupaſſent,
viſum fuit æquum Conſtantino, pęnam ipſam tem
perare; hinc facile coniicimus, quas diuinationes fe
7 cerit hic † Accur. temporum ignoratione, nam ꝙ
ille ait, hanc conſtitutionẽ nec veteri iure, nec no-
uo locũ habere, veteri, quia lege ciuili nulla pęna
erat huic inuaſori indicta. nam quæ erat, prætorio
iure erat, non ergo legitima. falſa eſt argumẽtatio,
etſi multis aliis modis reſpondere conatus fuerit ip
ſe Accur. iure ſcilicet veteri fuiſſe pęnam ratione
fructuum, qui eiecto reſtituendi ſunt, quæ ſanè re-
ſtitutio, quò ad ſoluentẽ pęna dicitur, vt in argumẽ
tum eſt tex. l. 1. §. ſi plures. ff. de eo per quem factũ
erit. Verũ vt ibi animaduertit Bart. non dicitur illa
uera pęna, cum ſit propriè intereſſe, de quo intereſ
ſe non loquitur tex. noſter, cum ſimpliciter de pę-
na intelligatur, & ideo hac ratione præter cæteras
tũ à Bar. Saly. & aliis relatas non placet. quare ſecũ
do loco glo. dicebat principiũ, & finem ſemper lo-
qui ſecundũ ius nouũ, principiũ ex d. l. ſi quis in tã
tam. C. vnde vi, finem ſecundũ. l. cũ quærebatur. C.
eo. quorũ vtrumq; præter Bart. Saly. & alios apertè
eſt falſum, ſi temporum rationẽ habebimus, ſecun-
dum quæ ſingulæ conſtitutiones editæ ſunt. Et in
præludiis diximus, & antequam hæc conſtitutio
8 promulgaretur † duo fuerunt in cauſa illius primę
poſſeſſoris, negligentia, ob quàm & alia multa in
iurę noſtro cõceduntur, vt infra. q. 5. dicemus, ſecũ
do probabilis occupatoris error, qui ſolet & ſæpiſsi-
mè excuſare, vt infra in q 4. fuſius videbimus.
9 Quæro ſecundò, quæ noua † ſit huius conſtitutio-
nis vtilitas? cum in rei vendicatione (vt Bart. hic eſt
opinatus) videatur ſufficere probare, quę requirun
tur hoc caſu, cum quis vult poſſeſsionem ab altero
inuaſam recuperare, nam inquit Bart. hæc conſtitu
tio competit domino propter eius incuriam vel
errorem, quando loca uacabant. vnde habeat neceſ
ſariò probare ſe dominum, & poſſeſsionem ab eo
vacantem, ꝙ ſatis ſuperque eſſet rei vendicatione,
quia probando dominium, obtineret. Huic difficul
tati & quæſtioni reſpondet Bart. hanc eſſe vtilitatẽ
in hac conſtitutione, quia hoc poſſeſſorio proce-
10 ditur magis ſummariè, nec requiruntur probatio-
nes ita liquidæ, ſicut in rei vendicatione. quæ ſanè
11 reſponſio, etſi in ſe vera ſit, non tamen † ſatis pro-
pè ad caſum noſtrum accedit, cum hæc uera praxis
noſtræ conſtitutionis non videatur, quam Bart. ip-
12 ſe præſupponit. qua re arbitror in eo eſſe † conſti-
tutionis noſtræ vtilitatem ex latere inuaſoris con-
uenti, vt pęnam legitimam olim indictam effugiat,
ſi vel errorem, vel domini incuriã oſtenderit, erit-
que praxis hæc obſeruanda, vt agat olim poſſeſſor,
& nunc ſpoliatus, poſſeſsionem ſibi reſtitui, & inua
ſorem pœnis legitimis plecti, aduerſus quem exci-
piet inuaſor, ſe iuſto errore deceptum, poſſeſsionẽ
occupaſſe, vel ob domini incuriã id egiſſe, qui for-
tè vacantem per multos annos (vt Angel. hic ani-
maduertit) poſſeſsionem, vt derelictam habuit. ea-
que ratione pœnę aduerſus eum locum non eſſe.
13 Quæro tertiò, quid differat hæc † conſtitutio à
conſtitutione. l. vlt. C. vnde ui. cum in ea plus pro-
uiſum videatur? Bar. in hac ipſa. l. Inuaſor, quem cę
teri ſunt ſecuti, reſpondet maximè differre, nã no-
ſtra hæc conſtitutio loquitur, cũ quis ipſo errore,
vel alia iuſta cauſa, poſſeſsionem inuaſit, ob quã pę
nę nõ eſt locus, cuius rei rationem nũc ſubiiciã. cõ
ſtitutio aũt l. vlt. locum habet cũ doloſè quis rem
vacantẽ occupauit, ꝙ verũ an ſit ſuo loco dicemus.
nec aliter viſus eſt ſentire Bald. in l. improba. C. de
acquir. poſ. vbi dum nouum ſtudet afferre ſenſum,
idem ꝙ Bart. tandem docuit. ratio in hac conſtitu-
tione illa aſsignari poteſt, ꝙ iuſta cauſa excuſat à
dolo, & per conſequens à pœna. l. igitur. §. poteſt.
de libera. cauſa. ꝙ latiſsimè explicauimus ſupra in
quinto remedio recuperãdę poſſeſsionis ex l. extat
ff. quod metus cauſa q. 23. non repeto.
14 Quærò quartò, qualis error † is eſſe debeat, quo
poſsit inuaſor excuſari? & arbitror eſſe intelligẽdũ
de errore iuſto, cũ & gl. hic exponat, credẽs eſſe ſuã
nã ſi ſuã nõ eſſe crederet, ſed ſolũ cuius eſſet igno-
raret, & occupauerit, locus erit cõſtitutioni. l. vl. C.
hoc lib. vnde vi, vt ibi cum gl. in verbo. ignorantiã,
dicemus & ſenſit Rob. Maran. de ordine iudiciorũ.
7. diſtin. iudicio n. 42. ſed hoc caſu noſtro ſubſiſto,
ꝙ nã exẽplũ poſsit afferri, quo intelligamus, occu-
pantẽ credere rẽ eſſe ſuã. & certè põt eſſe exemplũ
in eo qui alterius loco ſucceſsit, & à fide dignis au
diuit prædiũ illud fuiſſe illius defuncti, cui ipſe ſuc
15 ceſsit: nã qui † in alterius locũ ſuccedit, iuſtã habet
ignorãtiæ cãm. l. qui in alterius. de reg. iur. & in ter
minis ſic ſenſiſſe viſus eſt Bald. in conſ. 317. verba

libelli col.fi.verſ.nsnı ſiquidem lib.2. ſic videmus
16 hac ratione, hæredem † conductoris excuſari, cum
negat rem domino reſtituere, vt tradıt Bart.in l.nō
ab re.nu.5.C.vnde vi,& ıbi latius ſorte dıcemus.ſic
17 ēt, qui fide dıgnis † credidit accuſandus non eſt, vt.
eſt notab.gl.ın l.Tıtio fundus.de condi.& demon.
quam exornant & notabilem dñt omnes, vt apud
Barb.conſ.1.col.25.lib.3.Cæpollam conſ.40.col.
7.late tradıt Alcia.tract. præſump.reg.3.prę ſump.
2.latiſsimè Neuizanus lıb.4.Syluæ nuptia. nu. 55.
Cur.ſen.conſ.72.col.8.verſ.recipıtur.n. Cur. iun.
conſ.19.nu.5.Rubeus cōſ.44.nu.1.Pariſ.conſ.57.
nn.50.conſ.58.nu.1 .lib.1.conſ.29. nu.24. lıb.2.
Soc.iun.cōſ.37.nu.20.lib.2.latè Tiraq.tract.de pę
nis legū &c.cā.51.nu.26.29.35. 6.Grānıa.cōſ.15.
nu.13. Crau.conſ.277.col.3.verſ.quod aūt.& cōſ.
319.nu.14.quibus locis poſt Bar.in l.Celſus.nu.4.
de vſuca.& alios plures quos citat, eū dicit bonafi
de poſsidere,& cū titulo, ſi poſsidere cępit, ex quo
à viro bono rem illam ſuorum prædeceſſorū fuiſ-
ſe accepit, ꝙ rectè ſatıs caſui noſtro connenit.

18 Quæro quıntò, qualıs eſſe debeat † & quāta prio
ris poſſeſſoris incurıa, vt hic inuaſor excuſetur? &
probabilis eſſe debet, vt eo in caſu, quē refert Ang.
ın hac.l. ınuaſor, cum dñs & poſſeſſor primus per
multos annos prædium incultum reliquit, nec il-
lud per ſe, vel per ſeruos viſitauit: adeò vt pro de-
relicto habuiſſe videatur; quæ ſanè negligentia ma
xima cū difficultate probari poteſt noſtro hoc ca-
ſu. nā vt rñdıt Bar.cōſ.102.chariſsime dñe, iſti no-
19 ſtri Nucerini.nu.3.lib.1.negligentia † eſt quid non
formatum, cum ſenſu non percipiatur, nec eius eſ-
ſentia viſu pōt percipi, vel audıtu, vel alıo ſēſu cor
poreo, quo fit, vt vıx teſtibus illa probari poſsit, cū
ſcıè ij teſtimonium tantùm habeant ſuper iis, quæ
20 ſenſu † percipi pñt.c.cauſam.de teſtib.l.teſtium.C.
eo.& licèt multi ſint caſus, in quibus poteſt negli-
gentia probari, vt ſi in facto certo & lımitato tem-
pore & loco loquamur, illius negligētia probatur,
ſi demonſtretur illo tēpore & loco non ſatisfeciſ-
21 ſe obligationi, † quia eo ipſo ꝙ non facit dicitur ne
gligens, niſi impedimentū oſtendat.l.3.§.ſi ad diē.
l.qui comeatus de re mil.l.2.§. ſed et ſi quis.vbi om
nes.ff.ſi quis cautio.ſic Bart.d.conſ.102. nu.1.cu-
ius doctrinam in eo ſecutus fuit Felin.in cap.ſi au-
tem nu.3.de reſcript.Crau.conſ.132.nu.4.& egre-
22 giè Ruin.conſ.12.nume.8.lib.5.ſi verò † ın genere
negligentem aliquem fuiſſe probare volo, cum ad
factum in genere tenebatur, tunc ſecundum Bart.
d.conſ.102.nu.1.verſ.quandoque quis, probandū
eſt, illum ſcıuiſſe omnia, propter quæ erat obliga-
tus ad aliquid faciendum, quod variis exemplis eo
loco docet Bar.illud maximè placet, ſi probare vo-
23 lo tutorem fuiſſe † negligentem in nō emendo præ
dia pro pupillo, probare debeo eo tempore fuiſſe
prædia venalia, quæ emi potuerunt. idem Bart.in l.
tutor, qui repertorium. §. ſi poſt depoſitionem in
fi.de admi.tuto.ex claro tex.§.pe.in ſuth. vt ij, qui
oblig.ſe hab.perh.res min.col.6.q̃ ſententiam pro
bant quamplurimi, vt apud Soc.ſen.conſ.149.col.
2.in prin.lib.1.& conſ.278.col.4.conſ.283. col.5.
lib.2.Ruin.conſ.92.nu.3.lib.5.Dec.cōſ.178.ın fi.
conſ.430.nu.4.& conſ.562.nu.12.Crau.conſ.21.
nu.5.Rolan.à Valle.conſ.49.nu.34.lib.1.Plotum.
l.ſi qñ.nu.219.C. vnde vi, qui & alios poſtmodum
24 quamplures citarunt. ſic ēt arguitur † ex eo negligē
tia, cum quis non eſt vſus medıis oportunis ad alı-
quod conſequendū, quibus vti poterat.c.licet epi-
ſcopus.de præben.in 6. quē vt notabilem citat pro
hac ſnīa Soc.ſen.conſ.273.col.4.verſ.confirmatur
iſta concluſio.lib.2.quem ſecutus fuit Crau. conſ.
132.n.4.ſed maius eſt dubium quò ad terminos no
ſtros, quanto ſcilicet tempore cauſata poſsit dici
hæc negligentia,& certè nemo eſt (quem hactenus
viderim,) qui rem ad terminos conſtitutionis no-
ſtræ explicet, quāquàm vno ferè ore affirment in-
25 terpretes noſtri. poſſeſsionem † ciuilē, quæ animo
detinetur, decennali negligentia amitti, vt ſcripſit
Dyn.in c.ſine poſſeſsione.nu.32.de reg.iur.q̃ ſen-
tentiam ferè omnes ſunt ſecuti, vt multos congeſ-
ſit Tıraq.tract.de iure conſtituti in 3. parte. limit.
21.& latè Craue.conſ.235.nu.12.qui rem hanc la-
tiſsimè explicant, qua ex re ſatis intelligimus, quā-
tum proſit negligentia occupatori,& quantum pri
mo poſſeſſori noceat, vt & ın aliis multis videmus
26 ob † negligentiam multa negligentem illū pati, vt
late apud Barb.conſ.41.col.14.lib.1.conſ.57.col.
5.lıb.2.Iaſ.eum qui. ſecundo nota. C. de procura.
Dec.in l.pe.6 nota.C.de pactis. Marſil.ſingu.360.
Chaſſa.conſ.38.Crauet.conſ.132.nu.3. conſ.240.
nu.3.& ducētos,& quatuordecim caſus, ın quibus
nocet negligentia, congeſsit Gomeſ. Hiſpa.in cō-
mentarıis ad regulā cancellariæ De Triennali poſ-
ſeſſore, poſt.quæſtio.28.

Quæro ſextò, an ex vı huius conſtitutionis reſti
tui & tunc debeat poſſeſsio, cum non ipſe ınuaſor
27 ſed mediatus † alter poſſeſſor detinet: & dicēdum
eſt nō teneri, cùm conſtitutio loqui videatur de ip
ſomet inuaſore, ſicq́; de prima occupatoris perſo-
na, dū inquit, Inuaſor &c.qđ ex alio ſuadetur, quia
is dñs reſtitui debet aduerſus eum, qui ſuam occu
pauit poſſeſsionem, non aūt actionem cōtra tertiū
poſſeſſorem habere videtur, vt nec interdictum, vñ
vı, à Prætore fuit conceſſum contra illum tertium,
vt iam explicauimus ſupra in primo remedio recu
perandæ poſſeſsionis.q.13.accedit præterea. quòd
ſuperfluò eſſet poſtmodum cūſtitutum,& inductū
à Pontifice Maximo remedium ex c.ſæpe, de reſtit.
ſpolia. quo contra tertium poſſeſſorem ſuccurſum
eſt, vt ſuo loco dicemus. Nec difficultatem mouēt
alıqua conſtitutionis noſtrę verba, ibi, loca ab [illegible] is
poſſeſſa ſunt, nam ſatis de ipſo occupatore intelligi
pñr, non autem de alio tertio poſſeſſore; cogitan-
dum tñ erit, quia noua hæc eſt excitata quæſtio.
28 Quæro ſeptımò, an hæc conſtitutio † locum etiam
habeat in feudalibus? & habere affirmarunt Io. de
Faſſo,& Bal.in c.1.§.ſi duo homines. vbi clarè Affli
ctus.nu.8.de pace tenē.& eius viola.in vſibus feu-
dorum, quo loco ſubdit ınuadentem ſua authori-
tate illud etiam amittere ex conſtitutione.l. ſi quis
in tantā.C.vnde vi, vt ſuo loco dicemus. Hæc ad ſe
ptimum recuperandæ poſſeſsionis remedium.

SVMMARIVM OCTAVI REMEDII.

1 *Gratianus Imperator rei militaris, & literariæ inſi-*
gnis.

Conſtitutio.

1 Conſtitutio.l.meminerint,C.unde ui. nouum attulit ad recuperandam poſſeſſionem remedium.
3 Spoliatus iudicis authoritate quomodo reſtituatur,& quando.
4 Spoliato iudicis authoritate aduerſatur iuris præſumptio.
5 Spoliatus iudicis authoritate,ſe iniuſte ſpoliatum probare debet.
6 Præſumptio transfert probandi onus in aduerſarium.
7 Sententiam iniuſtam mero iure ualore.
8 Iudex extraiudicialiter ſpolians, uti priuatus ſpoliare dicitur.
9 Iudici reſiſti poſſe,cum uti priuatus agit.
10 Iudex infert iniuriam ſpoliato,quem ut priuatus ſpoliauit actioneq; tenetur iniuriarum.
11 Barto. in l. ſi ſeruus, C. de his qui ad eccleſias confugiunt.
12 Spoliatum à iudice, ſi notorium ſit ius non habere nec habuiſſe conquari non poſſe.
13 Spoliatus etiam ordine iudiciario ab eo iudice qui incompetens eſt,ueluti à priuato dicitur ſpoliatus.
14 Iudicatum non dicitur,quod ab incompetenti iudice iudicatum eſt.
15 Sententiam ab incompetenti iudice latam omnino nullam eſſe.
16 Præſumptionem pro iudice non eſſe, cum quid extra ſuam poteſtatem agit.
17 Iudex incompetens procedendo,dicitur ut priuatus procedere.
18 Iudex incompetens, ſi ignorans ſua iuriſdictionis uires procedat,per errorem potius, quàm per culpam dicitur lapſus.
19 Iudex competens ſi nulliter proceſſit ſpoliaſſe dicitur.
20 Cap.Conquerente de reſtitu. ſpolia declaratur, & nouo ſenſu illuſtratur.
21 Capit. Cauſam matrimonij. de offic. delegati. explicatur.
22 Delegatus mandati fines excedens,ut priuatus dicitur procedere.
23 L.Meminerint.C.unde ui.nouo ſenſu aperitur.
24 L.ult.C ſi per uim uel alio modo,ſenſus & intellectus.
25 C.Ex inſinuatione.de procur.illuſtratur.
26 Ripæ ratio,euerſa exploſa.
27 Aymonis Crauc.inſignis Iurec.egregia ac noua declaratio, quomodo iudicis authoritate ſpoliatus ante omnia reſtituatur.
28 L.ult.§.ult.ff.quod met.cau.declaratur.
29 Differentia ratio inter ſpoliatū à iudice, & à priuato.
30 [redacted] declaratio, quomodo à iudice ſpoliatus reſtituatur,euerſa.
31 Recurſus ad ſuperiorem nunquàm denegatur.
32 Spoliatus etiam ſi obtineat ſententiam iudicis authoritate, poſſeſſionem non ingreditur, ſi reſiſtentem reperiat.
33 Iudicem non poſſe licentiam concedere ingrediendi poſſeſſionem per uim.
34 l. Non eſt ſingulis de regulis iuris, intellectus & declaratio.
35 l. Miſſi opinatores.C.de exacto tribut. lib. 10. intellectus ſenſus & declaratio.
36 l.Meminerint.C.unde ui.declaratio & intellectus.
37 l.Si quis in tantam,C.unde ui.illuſtratur.
38 c. In noſtris.de conceſſ.præben.declaratur.
39 l.Diuus.ff de ſeruis fugitiuis,explicatur.
40 l. Si ſeruus. C.de his qui ad eccleſ. confugiunt declaratur,eſſeq; conſtitutionem iniquam multorum authoritatibus exponitur.
41 L.Vnica.C.quando liceat unicuique ſe ſine iudicis licentia uind.declaratur,& exponitur.
42 l.2.in fi.ff.quod met. cau. declaratur.
43 l.fundi.§.1.de acquir.poſſeſſ.explicatur.
44 Iudicis factum,quando factum partis cenſeatur.
45 Iudicis factum, non dicitur factum partis cum inique procedit.
46 Iuriſdictio,& priuato mandari poteſt.
47 Executionem is mandare poteſt,qui exequendi ius habet non qui illo caret.
48 Abbatis ac aliorum exploſa diſtinctio.
49 Ripæ diſtinctio,& doctrina reiecta.
50 Spoliatus Principis authoritate,quomodo reſtituatur ante omnia.
51 Executorem Pontificis,uel alterius non poſſe ordine iudiciario,non ſeruato poſſeſſorem ſpoliare.
52 L.authoritate.C.unde ui.declaratur.
53 l. Meminerint.C.unde ui. quomodo intelligatur in ſpoliato Principis authoritate.
54 l.ult.C.ſi per uim uel alio modo,declaratur.
55 Citationem à principe nunquàm tolli.& nu..58.
56 Capitulum conquerente,.de reſtitu. ſpoliat. nouo ſenſu illuſtratur.
57 Principem iudiciariū ordinē in procedēdo non ſeruare.
58 Citationem Princeps non poteſt tollere.
59 Cauſam iuſtam in Principe præſumi.
60 Principis beneplacitum leui cauſa Iuſtificari.
61 Principem bonum & iuſtum præſumi, nec metum alicui uelle inferre.
62 Principem de ſubditorum bonis ad libitum diſponere non poſſe.
63 Cauſam in principe iuſtam non præſumi cum ſpoliat.
64 Præſcriptione quæſita ſine cauſa à Principe non poſſe auferri.
65 Spoliatum à Principe extra iudicium ante omnia reſtitui.
66 Proditorē notorium de facto Principem poſſe priuare.
67 Princeps occupando caſtrum ſua defenſionis cauſa ſi ſecuta pace illud non poſſeſſori primo, ſed uero domino reſtituat,poſſeſſorem illum non dicitur ſpoliare.
60 Spoliatum cauſa cognita à Principe,non reſtitui.
69 Ingrediens alterius poſſeſſionem authoritate reſcripti principis, poſſeſſore non uocato eum ſpoliare dicitur.
70 Spoliatorem etiam Principis authoritate non poſſe in uitioſa poſſeſſ. confirmari.
73 Antonij Capitij declaratio ad l.aotboritate.C. unde ui exploſa.
72 Spoliatore in poſſeſſione ex certa ſcientia Principis confirmato, uocato ſpoliato, reſtitutioni locum eſſe dari.
73 Confirmationem nihil noui tribuere.
74 Abſente poſſeſſore ſpoliatore, quem conuenire debeat ſpoliatus,ut ſua poſſeſſioni reſtituatur.
75 Decretum ſecundum quando eſt interponendum, non procurator, ſed poſſeſſor ipſe conueniendus monenduſq; eſt.
76 Procuratorem citare non ſufficit,cum agitur de beneficii priuatione.
77 Praxis et modus citandi poſſeſſores,cum ſpoliatus uult ſententiam reſtitutionis exequi.

78 Citatio in ſententiæ executione neceſſaria non eſt, Cum ſit executio in ea ipſa re, ſuper qua eſt iudicatum, ſecus ſi in diuerſa.

79 Citatio in ſententia executione neceſſaria, non eſt, cum ſucceſſor iudicis qui iudicauit, eam uult exequi.

80 Citatio in ſententiæ executione neceſſaria eſt, cum contra tertium exequenda eſt.

81 Libelli forma qua ſit in caſu. l. meminerint. C. unde ui.

82 Priuatio in caſu. l. meminerint. C. unde ui, non ipſo iure, ſed per ſententiam, inducitur.

83 l. Meminerint. C. unde ui. an de ſententia diffinitiua uel interlocutoria, loquatur.

84 Sententiæ appellatione uenit diffinitiua non interlocutoria. & paulo infra declaratur.

85 Sententia qua pronunciatur quid exequendum eſſe, dicitur interlocutoria.

86 Sententia qua pronunciatur, aliquem eſſe in poſſeßione mittendum, interlocutoria dicitur.

87 Citatio neceſſaria eſt, in executione interlocutoria magni præiudicij.

88 Oldradi & Saly. euerſa extenſio ad l. meminerint. C. unde ui.

89 Domini in caſu l. meminerint. C. unde ui, qui eſſe intelligantur.

90 Colluſione adminiſtratorum ceſſante, an locum habeat, l. meminerint. C. unde ui. Conſtitutio.

91 Dictionis plerunque ſignificatio.

92 Expreßio caſus ratione maioris frequentiæ non excludit minus frequentem.

93 Minor ſi ratum habuit quod ab adminiſtratoribus geſtum eſt, conqueri non poteſt in caſu. l. meminerint. C. unde ui.

94 Actio quæ ſpoliato concedatur, cum ſpoliatur à pupillo, ex tutoris colludio.

95 Pupillus, uel minor cõuentus cõdictione. l. Meminerint. C. unde ui, an obiicere poßit domini exceptionem.

96 Conſtitutio. l. Meminerint. C. unde ui. an locum habeat in Prælato inuadente nomine eccleſiæ alterius poſſeßionem.

97 Conſtitutio. l. Meminerint. C. unde ui, an locum habeat cum quis ſponte ex pacto poteſt poſſeßionem ingredi.

98 Citationem eſſe neceſſariam cum petitur mißio in poſſeßionem ex Carboniano edic. uel di. Adriani.

99 Miſſus in poſſeßionem ex edicto, uel Carboniano, uel Diui Adriani poſſeſſore non uocato, in ea poſſeßione tamen confirmari poterit.

100 Habens autoritatem ingrediendi ſua ſponte poſſeßionem, neceſſe non habet moneri facere poſſeſſorem, et ſi à Iudice aſſociari petat.

101 Citationis forma quæ ſit in caſu conſtitutionis. l. meminerint. C. unde ui.

102 Citatio per edictum non ſufficit, cum in ſpecie quis citandus eſt. & perſona eſt certa.

103 Poſſeſſor quis ſit perquirendus, ut poßit citari, cum mitti in poſſeßionem petitur.

104 Decretum nouum Sabaudiæ & Pedemontium in titulo delle Citatione. §. occorrendo, declaratur.

105 Citatio quæ fit per Proclama, tunc conceditur cum incerta eſt poſſeſſoris perſona.

106 Statutum Papiæ 48. de uenditione & inſolutum datione egregiè declaratur.

107 Conſtitutiones Mediolani. in tit. de bonis ad cridas ponendis declaratur.

108 Citatio nominatim fieri debet, etſi plures citãdi ſunt.

109 Citatio per edictum, qua uocantur uaſalli, ut accedant ad capiendam inueſtituram, non ſufficit.

110 Epiſcopi generalis admonitio ut clerici omnes in habitu & Tonſura incedant, non ſuffien.

111 Abſens, non per edictum & proclama, ſed per nuntium citari in primis debet.

112 Statutum Papiæ 15. in Ciuilibus. De citationibus declaratur.

113 Citatio per edictum ſufficit cum poſſeſſoris perſona eſt incerta, nec certificari poteſt.

114 Citari poteſt abſens in loco, ubi non datur tutus acceſſus, per edictum & proclama.

115 Locum eſſe inacceßibilem conſtare debet, ut poßit concedi citatio per edictum contra exiſtentem in loco illo, & ibi praxis docetur.

115 Citatio per edictum ſufficit cum curauit citandus per dolum, ne nominatim citaretur.

117 Citari per edictum uagabundus poteſt.

118 Decretum nouum Sabaudiæ & Pedomontium ſub tit. delle citatione. §. non uaglia. declaratur.

119 Clericus citari poteſt ſub generali citatione ut compareat, qui ſua intereſſe putauerit.

120 Citatio per edictum ſufficit cum citanda eſt uniuerſitas. ibiq; praxis docetur.

121 Citatio per edictum ſufficit, cum ſufficit præſumpta ſcientia.

122 Citatio per edictum ſufficit cum proceditur ordine iuris non ſeruato.

123 Citatio per edictum ſufficit ubi perſonarum adeſt multitudo & copia magna.

124 Citatio per edictum ſufficit, cum ita ex ſtatuto, uel conſuetudine & ſtilo conſtitutum eſt.

IMP. GRAT. VALENT. THEODOS.

A. A. A. POTITO. P. V.

MEminerint cuncti ſiue uulgato reſcripto manſuetudinis noſtræ, ſiue ſententia cuiuslibet Iudicis utantur, in cauſis conueniendos dominos locorum eſſe: aut ſi fortè defuerint, eorum actores ad inſinuandas ſententias procuratoresq; eſſe quærendos: ne inde iniuriarum naſcatur occaſio, unde iura naſcuntur. Quod ſi præcepta noſtra implere neglexerint omni negotio, de quo iurgare cœperant, priuabuntur. Sinautem habito plerunque colludio, curatores uel tutores minorum his rem debitam ea occaſione peruadant, ut pupillis uel adultis iurgandi copia, & fructus adimatur: his eatenus ſubuenimus, ut eoſdem non atterat damno culpa temeritatis alienæ; ſed illico quidem poſſeſsio ei, à quo eſt ablata, reddatur: curatores autem uel tutores æterna deportatione pu

uiſos

nitos bonorum quoq; publicatio perſequatur. Dat. xi. Non. Apr. Anto. & Syagrio coſſ. In codice verò Theodoſiano legitur hæc conſtitutio his uerbis.

Imppp. Gratianus, Valentinianus, & Theodoſius. ad Potitum uicarium urbis.

QVIS QVIS NEQVE uulgato reſcripto, neq; aduerſario ſolenniter intimato, poſſeſſorem quietum dominio ſuo huiuſmodi terrore turbauerit, ea lite in perpetuũ mulctetur, quã præoccupauerit uiolentia, cũ precibus popoſciſſet audiri. Quæ nõ minus etiam eum tenebit conditio, qui iudicis interlocutione ſuppreſſa, ſub ſpecie iudicati ius alienum improba temeritate peruaſit, ita ut neuter reparationem interfecti hoc pacto ſemel negotii audeat poſtulare. ſi autem habito plerunque colludio curatores, uel tutores minorum his rem debitam ea occaſione peruadant, ut pupillis, uel adultis iurgandi copia & fructus adimatur, his eatenus ſubuenimus ut eoſdem non atterat damno culpa temeritatis alienæ, ſed illico quidem poſſeſſio ei, à quo eſt ablata reddatur: curatores autem uel tutores æterna deportatione punitos, bonorum quoq; publicatio perſequatur. Dat. Prid. Id. Octob. Syagrio & Eutherio. Coſſ.

OCTAVVM REMEDIVM RECVPERANDÆ poſſ. ex. l. meminerint. C. vnde vi.

1 GRatiani † Imperatoris viri rei literariæ & militaris inſignis præcipua conſtitutio eſt. vt enim is pietate in ſuos (vt teſtatur Egnatius) egregius erat, ſic ne quis Principis authoritate læderetur, ſanxit, quod à prætore ſuo interdicto, vnde vi, non erat Conſtitutum, vt is, qui reſcripto parte non citata ſponte & ſine iudicis authoritate alterius poſſeſsionem eſſet ingreſſus, poſſeſsionem illicò haberet reſtituere, eaque mulctaretur pœna, vt rei dominium perderet, ſi dominus erat, ſi verò alterius, in perpetuum deportaretur.

2 Conijcimus ergo ex his nonam hanc † conſtitutionem nouum hoc in caſu iſto attuliſſe recuperandæ poſſeſsionis remedium, cum (vt diximus) Prætoris edicto non fuerit prouiſum, quinimò is poſſidere iuſtè videbatur, qui Prætore authore poſſidebat, quod ne ita paſsim liceret, edita eſt ſanè quàm vtilis conſtitutio hæc, quam vnà cum gloſſa hic in tertio intellectu ſic ferè omnes intelligunt. Vt reſcripto, vel ſnia illud cõtineretur qđ illi impetranti reſcriptum liceret ſua authoritate poſſeſsionem ingredi, cum à nouo poſſeſſore ſpoliatus fuiſſet, cuius certè reſcripti executionem, parte non citata, nec is impetrãs nec Iudex, cui cauſa executionis eſt demandata, facere poteſt, alioqui indictę hac conſtitutione pœnæ locus erit; & ipſius pœnæ ratione affirmant Bar. totius & Saly. in hac ipſa l. meminerint. in fi. eſſe remedium perſonale, cum delinquentis tantùm perſonã coerceat, non eos, ad quorum vtilitatem rei poſſeſsio eſt occupata & ingreſſa. quò autem ad recuperãdam poſſeſsionem ipſam condictio in rem ſcripta dicitur, cum detur aduerſus illum, in quem peruenit poſſeſsio.

3 Quæro nunc primò † quomodo intelligatur, vt is, qui facto & authoritate iudicis ſua poſſeſsione priuatus eſt, illicò ad eam reſtituatur, vt in ipſo tex. dicitur. & verè conſtituenda eſt regula negatiua, vt eam conſtituit Abb. in c. conquerente. nu. 6. extra. de reſtit. ſpolia. Priuatum ſua poſſeſsione authoritate iudicis non reſtitui, cùm is ſeruato ordine iudiciario procedit. ſic Abb. intelligit gl. in cap. præſentium 7. q. 1. quam probat Iaſ. in l. iuſtè poſſidet nu. 3. de acquir. poſſeſſ. qui & alios plures in hanc retulit ſententiam, à qua nec diſſentit Bart. in hac. l. meminerint nu. 8. & Saly. col. 2. ſic & Alber. hic Rips. in l. naturaliter. § nihil commune. nu. 60. 61. de acquir. poſſeſſ. & in c. ſæpe nu. 86. de reſtitu. ſpolia. Sapia. in l. iubere, cauere. nu. 3. de Iuriſ. om. Iud. Dec. conſ. 191. nu. 9. verſ. 5. hoc comprobatur & conſ. 449. nu. 16. & citando gl. d. c. præſentium, ſic regulam conſtituit Feli. in c. dilectus filius nu. 1. de reſcrip. & eam ſecuti ſunt Iaſ. conſ. 158. col. 1. verſ. vltra aliorum fun. lib. 2. & conſ. 38. nu. 4. lib. 3. Lucas à Pẽna in l. ſi coloni. q. 23. & ibi Io. à Platea. nu. 3. C. de agricol. & cenſ. lib. 11. Rui. conſ. 49. nu. 11. lib. 4. Crau. conſ. 5. nu. 8. & Car. Molinæ. in conſuetud. Pariſ. tit. 1. § 1. glo. 4. nume. 38. Fede. de Senis conſ. 79. ſic decidit Rota, in deciſio. antiquis in tit. de ordine cognitio. deciſ. 1. nu. 1. 2. Afflict. c. 1. § ſimiliter nu. 33. de Capit. qui curia vend. in vſibus feudorum. & in c. 1. § quid ergo nu. 13. de inueſt. de re alie. facta Iac. à S. Georgio in l. ſi de vi in fine. de Iudiciis. Lãfrancus oria. cub. de cauſa poſſ. & propr. col. 7. verſ. 6. limitatio. ſic etiam Afflictus in commentariis ad conſtitutiones Neapolitanas lib. 1. rubr. 24. De violentiis circa poſſeſsiones nu. 59. clarè Crau. conſ. 302. nu. 3. Ratio illa prima afferri ſolet: quia pro iudice præſumitur l. 2. C. de offic. ciui. Iud. ſic ſtatim citatis Iaſ. & Ruin. addo. Soc. Sen. conſ. 115. col. 2. lib. 1. & aliqua Alcia. trac. præſump. reg. 3. præſump. 9. qui ergo contendit ſe à Iu-

4 dice ſpoliatum eſſe † non reſtituitur ante oĩa, quia ei obſtat iuris præſumptio. iuxta. ca. ad decimas de reſtit. ſpol. & aliàs ſupra dixi in primo remedio recuperandæ poſſeſsionis q. 20. & ideo rectè dicebat Archid. in c. quotũdam 74. diſt. quem ſecutus Feli.

5 in d. c. dilectus. nu. 1. de reſcrip. cum † ſpoliatum debere imprimis probare ſe iniuſtè ſpoliatum. ſic affirmat Durãdus de arte teſtandi tit. vlt. cautela vlt. nu. 8. quòd pulchrè conſuluit & Deci. d. conſ. 449. nu. 30. qui in eodemmet caſu reſpondit in quo & Rui. d. conſil. 49. lib. 4. Decium ſecutus eſt Crauer.

6 conſi. 302. num. 3. nam virtus † præſumptionis illa

eſt, vt transferat probandi onua in aduerſarium. l. generaliter.§.ſi petitū in fi.de fideico. liber, Brun, conſil. 109.num. 1.Crauet. de Antiquitate temporum.prima parte 11.particula.nume.26.latè Didacus lib.2.variar.reſol.capit.6.nume. 1. Afferri poteſt etiam ſecunda ratio, quam conſiderauit Bero. in capit.conquerente.nume.8.poſt Abba. ibi de re
7 ſtitut. ſpoliatorum, quia lata ſententia † etiam iniuſta, mero iure valet, & tranſit in iudicatum, niſi intra debitum tempus appelletur.cap. Cum inter, de re Iud. quare ſtandom eſt ſententiæ & rei iudicatę, quæ pro veritate haberi ſolet.l. res Iudicata. de regulis Iuris, omnes in rubr.ff.de re Iud. Procedit fortius hæc ſentētia, cum iuſtam ob cauſam eſt à Iudice facta ſpoliatio, vt puta, cum is ſpoliatus fuiſſet bonorum dilapidator, ita, poſt Spec. titulo, De Petitorio, & poſſeſſo.§.quoniam ſcribit Anto: Matthæus. in d.l.naturaliter.§.nihil commune. fallen.44.de acquir.poſſeſſ.

Declaratur primò, concluſionem non procede-
8 re, cum iudex † extraiudicialiter proceſsit vt priuatus; ſic omnes, præſertim Cyn.& Alber.in d.l.2. C.ſi per vim vel alio modo. Abbas in cap. dilectus filius.vltimo.nota.& ibi Feli. nume.1. verſic. fallit primo de reſcrip.ſic Card.Zaba.conſ.132. col.vlt. verſic.ad ſecundum,&c.Brun.conſ.22.nu.2. Ripa. d.§.nihil commune.nu.59.Bero.d.cap.conquerente.n.5.6.de reſt. ſpolia.Io.Baptiſta Ferretus conſ. 22.nu.4.5 conſ.30.num.1.Franciſ. de Marchis.q. 319.nu.2.Bernard.Diaz in Tract.fallentia:in verb. ſpoliatus, Bertra.conſ.114.nu.4.lib.4.& conſ.130. nu.4.lib.6.Iacobinus à S.Georgio in l.ſi de vi in fi. de Iudiciis, Cæpolla conſil.19.nu.4.& Anto.Matthæus l.naturaliter.§.nihil commune ampl. 16. de acq.poſſ.hanc ſnīam probat clarius tex.d.c.cōquerente, & eſt rō, quia procedendo extraiudicialiter vt priuatus, ceſſat illa bona præſumptio, quæ de eo
9 erat.imò † impunè ei poteſt reſiſti.l. prohibitum. C.de iure fiſci lib.10.quā citare voluit Alci. de præſump.reg.3.præſump.9.in fi. & eam citauit Deci. in l.vt vim nu.24.de Iuſt.& iure, qui & in hanc retulit ſnīam tex.l.factum à Iudice de reg.Iur.& alia tradunt Soc.Sen.Tract.fall.reg.442.fallen.2.& eſt tex.in l.oēs.C.de decurio.lib.10.in l.contra præcepta.C.de executo.& exacto.lib. 12. latè Gramma. conſ.56.nu.26.conſ.51.nu.1.2.voto.1.nu.15.voto.32.nu.24.Placa Hiſp.lib.1.Epito.delicto, c.28. n.9.addo textū in c.Iudicet.3.q.1. in c. priuſquàm 38.diſt. Altera quoq; ratio afferri poteſt. quia cum Iudex procedit extraiudicialiter, & vt priuatus,
10 † ſpoliat, ac iniuriam inferre dicitur, ob quam vt alter priuatus conueniri poterit l.qui iniuriarum.§. qui iure.iuncta l.nec magiſtratus.ff. de iniuriis, & ſenſit Bero.d.c.conquerente nu.6.& Placa.d.c.28. nu.9.quo loco alios quā plures, qui aliter ſentiūt,
11 retulit, vt Bart.in † l.ſi ſeruus.C.de his qui ad eccl. confug.& in l.vlt.C.qn̄ liceat vnicuiq; ſine Iud. ſe vind. Verū locutus eſt in locis illis Bart. cum factū à Iudice, vel ab altero eius nomine iure permiſſum eſt, vt in caſu d.l.ſi ſeruus qui à familia iuſtè potuit capi, iuſtè occidatur, ſi reſiſtat, vt Bartolum in eo probauit Grama.Deciſ.41.ſic & in caſu d.l.vlt.vbi Bar.locutus eſt in eo, qui occidit Bānitū ex ſtatuti licetia, & declarāt Rui.conſ.153.in fi.li.5.& Crau. de Antiq.temp.4.par.princ.1. partic.nu.1.2.& ita ꝓcedāt alia à Placa illo citata.imò ad intereſſe hic ſpoliatus ꝗ hūc Iudicē extraiudicialiter procedentē agere pōt, ita Affl.in d.cōſt.Neap.d.li.1.rub.25. nu.36.Hæc tñ declaratio intelligitur ꝓcedere, cū is poſſeſſor potuit hr̄e ius aliqd̄, quo ſe ipſum de-
12 fendere potuiſſet, ſecus qn̄ † notoriū eſt, eū ius aliquod nō hr̄e, ſic in terminis rn̄dit Brun.cōſ.32. nu. 2.verſ.nō obſtāt, Sapia in l.Iubere nu. 6. de Iuriſd. om.iud.& ſentit Bar. in hac ipſa l.meminerint nu. 7. ibi qa pars nō debebat requ ri, & idē ſenſit Dec. conſ.191.col.vlt.Grat.in conſ.76.nu.12. lib. 2. licèt Ripa in cap.ſæpè nu. 86. verſ. item ſcias de reſtitut.ſpoliat.aliter ſentiat nec rectè ſatis.

Declaratur ſecūdò, nō ꝓcedere, qn̄ iudex eſt incōpetēs, nā & tūc licèt ꝓceſſerit ordine iudiciario,
13 † nihilominus is ſpoliatus adhuc dr̄, & ideo illico eſt reſtituēdus. ſic Butr.in d.c.cōquerēte, quē ſecutus eſt Ripa in d.§.nihil cōe, n.59.verſ.21.ꝓcedit: qui eiuſdē fuiſſe ſnīæ retulit Soc.Sen.cōſ.12.col.2 lib.1.idē cēſuit Anch.cōſ.248.primo dubio.& Fel. in d.c.dilectus.nu.1.verſ.3.& Crau.conſ.302. n.1. circa med.Bernardus Diaz in Tracta.fal. in verbo ſpoliatus.& Ant. Matthæus d.§.nihil cōe.ampl.16. Afflictus de quo ſtatim d. Rubr.24.nu. 33. citatur tex.in c.cū cā in fi.de off.deleg.Rō præcipua affer-
14 ri ſolet, quia † iudicatū ab eo, q nō hēt Iuriſdictionē, iudicatū nō dr̄ l.1.§.vlt.ff.ad S.C.Tertull.in l.1. §.hæc verba.ff.quod quiſq; Iur.l.2.ī fi.ff. de pœnis,
15 quare † ſnīa lata à Iudice incōpetēti oīnò nulla eſſe dr̄, toto titulo.C.ſi à nō compe.iud.imò nullitas ex incōpetētia proueniēs cæteris maior dr̄: vt latè diximus.ſ. in 5. remedio recuperādæ poſſeſsionis ex l.extat.ff.quod metus cā q. 2. Altera quoq; ra-
16 tio (nō tñ longè diſsimilis,) afferri ſolet, quia † iudex qui aliquid agit, quod ad ſuū officiū nō pertinet, præſumptionem pro ſe non habet, vt in c.ſignificauit de appel. Alcia.d.reg.3.præſump.9. nu.28. & ibi nu.27.loquitur in hoc caſu noſtro. hinc dicimus Iudicē ſpoliare, cū ſua iuriſdictione & ſnīa ꝑ appellatiōnē vel falſi querellā ſuſpēſa ſnīa exequitur.ita Antonius Matthæus.d.§. nihil cōmune amplia.16.in fine.Tertia quoque aſsignari pōt ratio:
17 quia iudex † incompetens procedēdo, vt priuatus procedere dr̄: ſic vno verbo cenſuit Crauc.d.cōſil. 302.nu.4:verſ.poſſet etiam. Hanc declarationem intelligunt Dec.conſil.125.nume.8.& in l.vlt. nu: 36.in fin.de iuriſdict.om.iud.& Crau.d.conſi.302. nume.1.circa med.cum de incompetentia & iuriſdictionis defectu clarè apparet, ſecus ſi de ea non
18 conſtaret, nam tunc Iudex † potius errore, quàm culpa lapſus dicitur, quare iniuriam intuliſſe non cenſetur, vt probat, ſecundum eos, textus in cap. præſentium.7.q.1.& quia hęc declaratio poſterior, à veritate ſequentis, quam ſubiicio, dependet, ideò latius in ea dicemus.
19 Declaratur tertiò, vt non procedat, quādo † Iudex, vt competens proceſsit, ſed nulliter, nam & tunc ſpoliare dicitur, & vt ſpoliatus illicò reſtitui debet. ſic Abb.d.cap.conquerente.nu.8. vbi Bero. nu.7.8.de reſt.ſpolia.Fel.d.c.dilectus colu.1. verſ. fallit.2, de reſcript. quem eſt ad verbū ſecutus Bernardinus

ardinus. Diaz loco iam allegato,& Anto. Matth.
d.§.nihil commune falle.17.late Afflict.in commẽ
tariis ad conſtitutiones Neapolitanas lib.1.Rubr.
24.De violẽtiis circa poſſeſſiones nu.32.33.& nu.
59.in fine. Dec.in l.vlt,nu.35. C. de edi. Diui Adr.
toll.in l.non videtur.§. qui iuſſu.& in l.factũ à Iu-
dice de reg.iur.Boe.q.238.nu.4. Crauet. conſ.18.
nu.8.conſ.124.nu.4.& conſil.140.nu.2.qui Oldr.
Bald.Soc.& alios plures in hanc retulit ſentẽtiam.
quo fit,vt intelligamus hanc eſſe communem Do-
ctorum aſſertionem, quæ tamen vix eſt quod bono
aliquo fulciatur fundamento; nã qui ſolet allegari
20 tex.† ca.coquerente . non loquitur eum iudex , vt
iudex competẽs proceſsit,licèt nulliter; ſed verius
loquitur,cum proceſsit extraiudicialiter vt is tex.
in prin.clarè aperit,quo caſu non, vt Iudex, ſed vt
priuatus procedere dicitur; ſicque non probat hãc
21 declarationẽ,vt nec eam probat tex. in † c.cauſam
matrimonij.de off.deleg.vbi gloſſ.vltima . nam ibi
22 † Iudex.fines mandati exceſsit,quare nõ vt Iudex,
ſed vt priuatus proceſsiſſe dicitur,iuxta.doc.Oldr.
conſ.227.col.1.in fi.quam declarat Crau.cõſ. 302.
nu.4.verſ.poſſet etiam in fi.ex qua declaratione ſic
pariter reſpondetur tex.c.cũ cauſam.eo.de off.de-
23 leg.tex.aũt huius † l.meminerint,non pariter hanc
probare videtur ſententiam , ſiue ſecundum Bal.&
Sal.intelligamus loqui,cũ nõ ipſe iudex exequitur.
ſed cum pars ipſa ſine iudicio & cauſæ cognitione
ſub prætextu reſcripti poſſeſſionẽ ingreditur. ſiue
intelligamus etiam ſecundum Bart.loqui in iudice
exequente ſine citatione partis. nam & tunc non di
citur procedere vt Iudex,ſed vt priuatus. ſic Card.
in Clem,1.de celeb.miſſa.quem poſt Fely.in d.c.di
lectus. de reſcrip.& Dec. in l. factum à Iudice. de
reg.iur.eſt ſecutus Craue.d.conſ.302.nu 4. qua re
24 ſponſione diluitur & fund. quod fieri ſolet ex † l.
vlt.C.ſi per vim vel alio modo , quæ verè loquitur
cum citationis ineſt defectus , vt eum intelligũt ibi
omnes.& Bar.in l.vlt.nu.4.C.de ed.diui Adr. toll.
Barb.conſ.13.col.2.in fi.lib.3.Rui. conſ.17. nu.3.
5.conſ.128.nu.1.2.lib.5.qui & intelligunt loqui in
interdicto retinendæ,non autem recuperandæ.tex.
25 autẽ in † c.ex inſinuat. de procura. non pariter vr-
get,cum lata ibi fuerit ſentẽtia contra procurato-
rem expreſſe reuocatum , qui procedendo in cauſa
domino nõ poterat afferre præiudicium, nã geſta
cum tali procuratore ſunt ipſo iure nulla.glo.in c.
cum mandato.in verbo reuocato.de procura. Vãt.
tract. Nullita. in tit.de Nullita. ex defectu inhabil.
cõpa.nu.162. Ratio aũt illa,quæ ad firmandã hanc
26 ſententiam poſtremo loco cõſiderata fuit † à Rip.in
d.§. nihil cõe nu. 59. verſ.eſt.n.ꝙ is dicatur in lata
culpa,qui vtitur ſententia nulla,ideoq; non eſſe mi
rũ ſi de uiolentia tenetur.§.1.inſt. vi. bono. rapto.
hæc inquã ratio certo caſu procedere poſſet, cùm
ſcilicet de nullitate clarè & notoriè cõſtat, ſecus ſi
nullitas ineſt,non ita tñ apparens & manifeſta,nam
tũc is,qui ea ſentẽtia vtitur à lata culpa excuſatur,
cũ leuis quælibet cauſa excuſat à dolo,& ita etiã à
lata culpa,quæ ei æquiparatur; ꝙ leuis cauſa excu-
ſet,probat is tex.l.igitur.§.cauſa. deli. cau.& aliàs
ſæpius ſup. diximus . rurſus hæc rõ euitari poteſt,
quia & ſi is qui ingreditur videatur in culpa, nõ tñ

is tenetur reſtituere ante oĩa,cùm contra eum non
agatur,ſed cõtra ipſum iudicẽ, vt intelligunt Abb.
& Bero.in d.c.conquerente.vterq; nu.8.& 9.con-
trariam ergo ſententiam aduerſus cõmunem pro-
27 bauit † Craue.conſ.302. nu.4. verſ. ante procedit
&c.dum inquit , ꝙ ſi iudex procedit iudicialiter &
lata ſentẽtia & ſi nulliter poſſeſſorem priuet, eum
non reſtitui ante omnia:& nullitatis exemplũ po-
nit , vt cùm litis conteſtatio non eſt facta,vel quid
ſimile eſt omiſſum,nã cũ hoc caſu(inquit Craue.)
ſententia dicatur nulla ex omiſſione alicuius ordi
nis,vel ſolennitatis,attamẽ index, vt iudex proceſ-
ſiſſe dicitur,nõ vt priuatus;quare vt aliqua ſit diffe
rentia inter hunc authoritate iudicis ſpoliatum &
ſpoliatũ à priuato,cũ ſpoliatus à priuato reſtitua-
tur ante oĩa,ergo contra qui à Iudice non reſtitue
tur;quam differentiã faciũt omnes (inquit Craue.)
noſtri interpretes,dum affirmant à Iudice ſpoliatũ
non reſtitui ante omnia,ſed,cauſa cognita ſiuè iu-
ſtè fuerit ſpolians ſiuè non , cum tamen ſpoliatus
à priuato ante omnia reſtituatur . confirmatur ex
Alber.in l.ſi de ui.col.vlt.ff.de iud.dum inquit, ꝙ
ſi à Iudice fiat ſpoliatio , & bona domino proprio
tradantur,reuocationem non fieri, ex l.vlt.§.vlt.ff.
de eo quod metus cauſa;vbi vero à priuato fit ſpo
liatio, tunc fit reſtitutio,etſi ſpoliator de dominio
incõtinenti probare vellet. Verùm ſentio eſſe ani-
28 maduertendũ d.† l.vult.§.vlt.loqui in ui cõpulſiua,
ob quã reſtitutio ante omnia non conceditur,ut di
ximus ſupra in primo remedio recuperandæ poſ-
ſeſſionis ex interdicto vnde ui.q.10.Rurſus in tex.
l.vlt.§.vlt.procedit,quia ibi clarè conſtabat,rem il
lius fuiſſe,cui eam adiudicauit Iudex , uel quia ibi
res cedebat in ſolutionem veri debiti . ſic declarat
Iacobinus à S.Georgio in l.ſi de ui.in fi.ff.de Indi-
ciis . ſic etiam ſenſit Iſernia , vt retulit Afflictus in
cõmentariis ad conſtitutiones Neapolitanas lib.1.
Rub.25.cõtra quem de reſtitutione agatur nu.32.
quo locò tres alias ſolutiones & declarationes attu
lit,& nu.35.ex ſua ſententia alias ſubiicit . quod aũt
ad hanc ipſam noſtram declarationem ſubſiſto nõ
parũ,cum vrgens admodum ſit ratio,& fundamen
tum Craue. quod aliquando viſum mihi eſt Ab-
batis eſſe in d.cap.conquerente.nu.8.& Beroiji ibi
29 nu.9.ij. rationẽ † differentiæ inter ſpoliationem à
Iudice factam,& factã à ſpoliatore,aſſignate viden
tur,dum inquiunt ſpoliatum à Iudice cauſam, ob
quã fuit ſpoliatus,eſſe iniuſtam & nulliter proceſ-
ſum demonſtrare debere, cum ſcilicet iudex in for
ma iudicij,& tanquam Iudex proceſsit, ea ratione,
quia pro iudice eſt præſumptio,ſed diuerſum eſt cũ
ſpoliatio à priuato fit,nã tunc ſpoliatus non pro-
bat aliquã cauſam iniuſtã,ſed ſolũ probat antiquã
ſuam poſſeſsionẽ, & ſpoliationẽ,iuxta glo. in l.1.§.
interdictũ.de vi & vi arma.Craue. conſ. 140.nu.1.
& latiſsimè infra dicemus in 15.remedio recuperã
dæ poſſeſsionis ex ca.reintegranda.3.q.1. in q.29.
quare in exceptione dominij nõ videtur differẽtia
inter ſpoliatũ à Iudice & ſpoliatum à priuato , ſed
in ꝓbatione cauſæ,an iuſta,vel iniuſta,vt diximus.
nam iniuſtitia cauſæ , ſeu nullitate demonſtrata à
ſpoliato,ita reſtituetur illico, ut ſpolians à priua-
to.& ideo quod id. Craue. in conſ.18.nu.8. verſ.
nec

nec dicatur, Cenſuit, nullam eſſe differentiā inter
ſpoliationē à priuato factā & factā à Iudice nulli-
ter procedēte, intelligo, quò ad dominij exceptio
nem à ſpoliatore obiiciendā, nō quò ad cauſæ pro
bationē. cōſidero præterea, vt ſupra dicebam, ſpo-
liatū à Iudice experiri non cōtra ſuum aduerſariū,
ſed contra ipſummet iudicē, vt omnes in d.c. con-
querente. fatentur. quo ergo poterit modo iudex
dominij exceptionem obiicere? cogitandū tñ erit.
30 Non ignoro tamen Carolum † Molinæum in d.
conſuetud. Pariſ. d. tit. 1. §. 1. glo. 4. nu. 39. affirmaſ-
ſe huic ſpoliato non concedi aliquod interdictum
recuperandæ poſſeſsionis, ſed eſſe ſuccurſum re-
medio oppoſitionis, vel recurſus ad ſuperiorem,
quo mediante reſtituitur ante omnia, vt ſi daretur
interdictū, quod, inquit ille, probari ex multis ca-
nonibus, vt ex. ca. præſentiū. 7. q. 1. in cap. quia præ
ſulatus. 1. q. 4. in c. hoc quippe. 3. q. 6. in c. quorun-
dam. 74. diſtincti. cap. notū ſit 2. q. 2. d. cap. cunque
reuue. de reſti. ſpol. ca. ex inſinuatione de procura.
ca. referēte, de præben. verū conicere nō poſſumus
ex relatis iuribus, ꝙ remedium fuerit intentatū, vt
ſpoliatus is reſtitueretur, cū in genere tm̄ dictum
ſit, ſpoliatū eſſe reſtituendū, quo aūt remedio nihil
nec ad rē facit per recurſum ad ſuperiorem ſpolia-
tó fuiſſe conſultum, cum ex neceſsitate illud cōtin
gat, nec enim coram eodēmet vel pari magiſtratu
ſpoliatus conqueri poteſt, ſed maiorem adire de-
bet, vt is poſsit iuſdicere in ſpoliatorem, cum par in
parem non habeat Imperiū l. nam & magiſtratus.
de arb. l. ille à quo. §. tempeſtiuum ad Trebel. Non
inficior tamen vna hac uia cōſultum eſſe poſſe ipſi
ſpoliato, & tutius arbitror, ſi viam hanc amplecta-
31 tur, cum denegari ſpoliato † recurſus ad ſuperiorē
non poſsit. auth. quæ ſupplicatio. C. ſi cōtra ius vel
vtil. pub. poterit quoq; is ſpoliatus vti remedio hu
ius conſtitutionis, l. meminerint iuxta intellectum
Bart. & aliquotū quos ſtatim retuli, etſi diſſentiant
alij, cogitādū tñ erit, quia perplexus ſatis locus eſt.

Declaratur quarto, non procedere, cum poſſeſ-
32 ſor † non obſtante lata contra eum ſententia reli-
ſtit, tunc is, pro quo lata eſt ſententia, & cui data eſt
facultas ingrediendi poſſeſsiónem, eam ingredi nō
poteſt, ꝙ ſi ingrediatur, is poſſeſſor, vt ſpoliatus, re
ſtitui adhuc debet. communem hanc eſſe doctorū
ſententiam teſtatur Ripa, in d. l. naturaliter. §. nihil
commune. num. 62. de acquiren. poſſeſſ. idem in ca.
ſæpe. nu. 87. de reſtituti. ſpoliato. Iaſ. in l. iuſtè poſ-
ſidet nu. 19. de acquiren. poſſeſ. qui Bart. multis in
locis citauit, præſertim in l. creditores. nume. 18.
C. de pigno. idem ſentit Sapia. in l. iubere. nu. 7. de
iuriſd. om. iud. idem cenſuit Cagnol. in d. l. non eſt
ſingulis nume. 5. de reg. iuris, & eo loco Guli. May
nerius in fi. & Antonius Mattheus d. §. nihil com-
33 mune ampl. 18. ea vna adducuntur ratione, † iu-
dicem non poſſe concedere licentiam ingrediendi
poſſeſsionem per vim, quæ ratio ſi uera eſt, ſuſtine
tur & communis hæc ſententia, aliàs nequaquam;
qua in re vereor ne falſum ſit commune hoc præ-
34 ſuppoſitum, nam qui ſolet allegari † text. l. non eſt
ſingulis de regulis iuris intelligitur ſecūdum Bal.
in diſputatione, quæ incipit. Accuſatus de ui turba
tiua, vt refert Iaſ. in l. iuſte poſsidet. nume. 19. de
acquirend. poſſeſſ. & Fely. in cap. de cætero. nu. 14.
verſ. tenēdo. de re iud. & Cagn. d. l. non eſt ſingulis.
nume. 5. cum is exequitur tāquam priuatus, quod
ad iudicis officium ſpectat: nos autem in eo caſu lo
quimur, cum ingrediens, vt iudicis delegatus, &
nūtius ingreditur, cum ab eo licentiā ſic intrādi cō
ſecutus ſit. quo fit, ut quemadmodum ex conceſ-
ſione legis mortuæ ceſſat diſpoſitio. d. l. non eſt. ſin
gulis, vt declarat Iaſ. in l. 2. nu. 106. C. de iure em-
phy. ſic pariter ex conceſsione legis uiuæ id eſt Præ
toris. §. prætorum quoque edicta. Inſt. de iure, nam
naturali gen. & ciuil. ſic tex. qui ſecundo loco ſolet
35 citari in † l. miſſi opinatores. C. de exact. tribu. lib.
10. non probat, cum ibi exactores illi non ſint con
ſecuti licentiam à Iudice, quod declaratur ex prin-
cipio illius tex. dum vult Iudicem cū delegatoriis
literis exactionem illis exactoribus mandare debe
re, deinde quòd ſi paſſus fuerit debitores delegari,
idest exigi ab actoribus, nam dū dicitur paſſus eſt,
intelligitur tacendo, id eſt non committendo illis
expreſſe exactionem illam. Rurſus, ibi non agitur
de violentia, vel non concedenda, ſed ſolùm probi
bet Iudices ne eis liceat delegare exactionem cer-
ti tributi generis, cum de alio concedatur. Non pa
36 riter hanc adiuuat ſententiam tex. huius † l. memi-
nerint, quam etſi intelligat. Rip. d. c. ſæpe. num. 86.
probare contrariam ſententiam, & Fely. in d. c. de
cætero. nu. 14. inquit procede re cum ſolùm lata eſt
ſententia ſuper principali, non cum ſolùm de ingre
diendo, quia ſententia non dicitur, ſed poſtremum
hoc non ſatis probo, cum verè de ſententia exequē
da loquatur, dum præſupponit in priu. ſententiam
eſſe latam. quare verius dico, nec vnam, nec alterā
probare opinionem, cum ſolùm ibi de ui citationis
agatur. vt ſcilicet, qui ſentētiam & reſcriptum ob-
tinuit de ingrediendo, non ingrediatur, niſi parte
vocata, quis modo eum in poſſeſsionem mittat, vel
iudex, vel ipſemet priuatus, nihil in tex. Non quo-
37 que huic ſuffragatur ſententiæ † tex. l. ſi quis in tā
tam. C. vnde vi, quia, vt rectè cenſuit Fely. d. c. de cę
tero, nu. 14. loquitur cùm priuatus ſua authoritate
ingreditur ante latam à ſe ſententiam, & cōceſſam
licentiam de ingredienda poſſeſsione, tex. autem
38 † c. cum noſtris. de conceſſ. præben. vbi glo. & quę
in hanc ſententiam citabat Inno. in c. olim. 2. col. 2.
de priuile. nō probat, cum procedat in dubio, nam
& ipſemet Inno. loquitur, niſi is nuntius hoc habe
ret expreſſe in mandatis, & refert Alexand. in l. iu-
ſtè poſsidet. numero 29. de acquirend. poſſeſsio.
quin potius contrariam ſententiam is textus pro-
bat, ut infra ſubiiciam.

Contrariam itaq; ſententiam defendit Bald. in
d. Diſputa. Accuſatus de vi turbatiua. col. 11. verſi.
nunc incipit, quem eſt ſecutus Fely. in d. cap. de cæ
tero nume. 14. de re iud. & Bald. refert. Alexand.
d. l. iuſte. nume. 19. vbi Iaſ. nume. 29. & Ripa. d. §.
nihil commune. numero 62. quam ſententiam ve-
riorē ſemper exiſtimaui, tametſi non ignorem ali-
qua, quæ à Bal. & cęteris afferuntur, nō ſatis iure ſu
ſtineri poſſe; illud primū, quo adducitur Bal. hunc
ingredientem per vim ex licentia, non loco priua-
39 ti, ſed magiſtratus ingredi, argumēto. † l. Diuus. ff.
de ſeruis fugiti. nam is textus aſſumptum nō pro-

bat,

bat, ſed cõtrarium potius dum affirmat Prætorem
concedere ingredi fundum alienũ, vt fugitiuus ſer
uus perquiratur, & (ſi opus erit) apparitionem, ꝙ
intelligo cùm aduerſarius reſiſtit. non ergo conce-
ditur hęc licentia ipſi parti de ingrediẽdo per vim,
ſed conceditur apparitor. credo tamen alio iure
Bald. aſſumptum probari, vt infra ſtatim ſubiiciã.
tex. autem † l. ſi ſeruus. C. de his qui ad eccle. cõfug.
40 quem in hanc ſententiam citat Saly. in l. neminem.
C. de exhiben. reis, dum inquit, quòd ſi quis licen-
tiam à Iudice habeat capiendi malefactorem & is
reſiſtat, ſi occiditur, impunè occiditur, ergo for-
tius hoc caſu. nã vt inquit Alex. d. l. iuſte poſsidet.
nu. 29. is textus proceſsit vlterius diſponẽdo, quod
non contingit in caſu noſtro, quin lex illa vt me-
minit Alc. lib. 2. parerg. iuris c. 45. & Didacus Co-
uarr. lib. 2. varia. reſol. c. vlt. nu. 14. eſt admodũ ini-
qua. vt exillimauit Diuus Chryſoſtomus cõtra Eu
tropium Cõſtantij Imperatoris Eunuchum, cuius
ſuaſionibus lex illa fuit promulgata. Non adiuuat
41 pariter hanc ſententiam † textus. l. vlt. C. qñ liceat
vnicuique ſine iudi. ſe vindi. & l. ſi allegas. vbi Saly.
C. ad l. Cornel. de ſiccar. quia, vt ſenſit ſtatim à me
relatus Alex. procedũt vlterius diſponẽdo, vel ſe-
cundo inquit Alex. ꝙ niſi in caſu illo lex eam con-
ceſsiſſet facultatem contra reſiſtentem inutilis fuiſ
ſet conceſsio, nam dum conceditur offenſio contra
offendẽtem, ineſt neceſſariò offendẽtis reſiſtẽtia, ꝙ
non contingit in caſu noſtro: cum hoc caſu vtilis
eſſe poſsit, qñ inquam nullum inuenit reſiſtentem,
& caſu quo inueniat, ingredi non poterit. Quòd au
tem dicebat Bal. non licere quidem priuata autho
42 ritate vim inferre, licere tamen publica. † l. 2. in
fine cum l. vltima. §. vlti. ff. quod me. cauſ. dico ibi
non fieri violentiam à priuato ex licentia iudicis,
ſed ab ipſomet iudice, qui proprium apparitorem
tranſmittit, vt ſupra dicebã ad l. Diuus. de ſer. fug.
43 † tex. verò l. fundi. §. 1. de acqui. poſſ. à Bald. citatus
non confert ad rem, cum ibi nõ probetur an iudi-
cis authoritate illa conceſsio de ingrediendo per-
miſſa fuerit. Non quoq; illud ſuffragatur, factum
44 † iudicis eſſe factum partis. l. ſi ob cauſam. C. de edi
cto. l. ſi pign. ff. famil. erciſ. quare ſi pars alteri cõce
dat, vt ingrediatur, & poſſeſsionem apprehẽdat, eo
deinde reſiſtẽte poterit ingredi, ſecundũ opinionẽ
Io. glo. quàm refert & ſequitur glo. in l. Creditores
in glo. 1. C. de pign. ergo & idem noſtro hoc caſu,
cum à iudice datur licentia; nam reſpondetur vno
verbo ex declaratione, qua in his terminis vſus eſt
Bar. in hac ipſa l. meminerint num. 4. quem eſt ſecu
tus Iaſ. in l. Iuſte poſsidet, nu. 17. de acquir. poſſ. &
45 Soc. ſen. conſ. 158. col. 5. circa med. lib. 2. tunc † fa-
ctum iudicis eſſe factum partis, qñ iuſtè procedit,
ſed in caſu iſto haud rectè ſatis procedit. cum licen-
tiam à lege minime permiſſam concedat. ſecundo
etiam reſpondetur Ioãn. Gloſſatoris ſententiã cre-
briore calculo reiici, vt ſcripſit Bart. in d. l. credito-
res, nu. 18. & latè Tiraq. De iure conſti. 1. parte. nu.
37. quare verius exiſtimo, hanc Bal. ſententiã poſſe
defendi, ex eo primo Bald. aſſumpto, hunc ſic ingre
dientem ingredi nõ vt priuatus, ſed vt magiſtratus
46 & legis miniſter, cum & priuato † Iuriſdictio man-
dari poſsit. l. vlt. & ibi Dec. nu. 2. ff. de offi. eius, &c.
& ita videmus factum in caſu c. cũ noſtris de cõceſ.
præben. ac etiam in caſu d. l. ſi ſeruos. C. de his qui
ad eccleſ. confug. quæ tametſi dura lex ſit ex certo
modo iniqua, attamẽ præter caſum immunitatis ec
cleſiæ, iuſtũ præſtat argumentũ concedi poſſe licẽ
tiam. nec eſt quid, quod prohibeat quem eſſe exe-
cutorẽ in re propria, dum modo ius ſit liquidũ, ſe-
cundũ Bald. conſ. 345. ad euidentiã col. 2. in princ.
lib. 1. Caſſad. in ſuis deciſionibus tit. De cau. poſ. &
proprie. deciſione 6. nu. 3. 4. Nec difficultatem fa-
cit ratio. l. non eſt ſingulis de reg. iur. dum ait, ne
ſit cauſa maioris tumultus, quia cum is habeat mã-
datum à ſuperiore, factus eſt ſuperior, & qui ei re-
ſiſtit magiſtratui reſiſtit; quare quemadmodũ is iu-
dex & magiſtratus manu poteſt armata ingredi l.
qui reſtituere. ff. de rei vend. & in noſtris terminis
declarat Caſſad. qui ſupra. d. deciſione 6. & nu. 8. 9.
ſic & is qui magiſtratus eſt loco; aliàs abſurdum ſe
queretur, quòd is ſemper magiſtratus, & ſuperior
47 manu propria ſuam exequi haberet ſententiã, † qđ
intelligo, cum is magiſtratus delegandi habet pote
ſtatem, vt declarat Alex. in l. à Diuo Pio, in princi.
nume. 14. in fine de re iudic. Et probata hac Bald.
ſententia, non eſt, quod cõfugiamus ad diſtinctio-
48 nem, quàm facit † Abbas in c. de cætero. nume. 11.
& ibi Fely. nu. 14. de re iud. & Alexand. in d. l. iuſtè
poſsidet, nume. 29. in fine, & in d. l. à Diuo Pio, in
princ. num. 14. & ſenſit Cagnol. d. l. non eſt ſingulis
nu. 5. de regulis iuris; quod aut demandatur execu-
tio ſententiæ latæ ſuper quãtitate ſoluenda, in qua
neceſſaria eſt cauſæ cognitio, iuxta. l. à Diuo Pio. §.
in venditione de rei iud. & hoc caſu, cum nemo in
cauſa propria iudex eſſe poſsit. l. Vnica. C. ne quis
in ſua cauſa ſibi iuſd. & ſi in l. qui iuriſdictioni. de
iuriſd. om. iud. non poterit talis executio illi man-
dari, Cum de cauſa cognoſcere impediatur, ſic pro
cedat Bartol. & aliorum, quæ videtur receptior ſen
tentia; aut aliqua cauſæ cognitione opus non eſt,
tunc mandari poteſt executio illa ac poſſeſsionis
occupatio, ſeu verius immiſsio etiam poſſeſſore
reluctante, ſic procedat Bald. & aliorum ſententia.
Non placet hæc diſtinctio. quia licet primum illud
caput in ſe verum ſit, attamen doctrinæ Bartoli nõ
conuenit, quandoquidem ſimpliciter locutus eſt
Barto. cum ſola nuda & mera executio faciẽda eſt,
& in hoc ipſo caſu ſic cõueniunt omnes, licèt vnus
vnam, alter alteram affirmet ſententiam. Non eſt
49 quoque neceſſe quòd confugiamus † ad Ripæ di-
ſtinctionem in d. §. nihil commune nu. 63. dum ſic
diſtinguit, aut ingrediens aduerſario reſiſtente po-
tuit adire iudicem à quo impetraret familiam, qua
commodius poſſet poſſeſſorem reluctantem coge
re, vt poſsidere & ingredi eum ſineret, & tunc ſi nõ
acceſsit, ſed maluit per vim ingredi, tunc ingrediẽs
non excuſatur; & hoc caſu procedat Bart. & ſequa-
cium ſententia, aut non potuit adire iudicem, vel ſi
potuit id facere non ſine magna verecũdia potuit,
iuxta doctrina Bartol. l. vt vim ubi Dec. nume. 35.
de inſtit. & iure, & iſto caſu procedat Bald. ſenten-
tia, quia tunc excuſatur hic, qui per vim ingreſſus
eſt. Non enim defendi poteſt hæc diſtinctio, nã fru
ſtra in primo capite dicitur, an potuit adire iudi-
cem &c. ſi enim iam licentiam ingrediendi per vim
aſſecu-

aſſecutus eſt,quorſum iterū adire iudicem? nec dicatur,
catur, vt concedat executores, quia ſatis (ſi ſibi ſic
placuit) pars ipſa potuit executoris loco deſigna-
ri,quare ceſſat & illa culpa,eum licentiam iam obti
nuerit. Rurſum ſecundā diſtinctionis caput nō eſt
pariter verū,quia ſemper poteſt quis hoc caſu adi-
re iudicem, nec.n.ſubeſt amiſſionis periculum, cū
agitur de miſſione in poſſeſſionem rei immobilis,
iuxta ſubiectam materiam, quod non contingit in
caſu doctorum, qui loquūtur cum periculum, ob
rem mobilem quæ aſportatur, in mora eſt.

50 Quæro ſecundò,quid ſi † authoritate Principis
alterius poſſeſſio occupetur? & ſpoliatum eſſe etiā
ante omnia reſtituendum affirmarūt Afflic.Neap.
deciſ.361.nu.35.verſ.nec obſtat.4.ratio,Iaſ.conſ.
38.propè finem.lib.3.& ante eos Bal.in conſ.135.
In cauſa egregij,&c.propè finē lib.2.reſpondit, ꝙ
etiam ſi Imperator licentiam ingrediendi alterius
poſſeſſionem dediſſet,licentiam illam non ſubſiſte
re.& ideò poſt Francum in cap. licet epiſcopis. 3.
notab,de præben.in 6.conſuluit Ferretus conſ. 4.
51 nume. 5. † executorem Pontificis nō poſſe ordine
nō ſeruato clericū ſua poſſeſſione ſpoliare. & idē
Ferretus conſ.7.nu.11.affirmauit neceſſarium fo-
re apud Principē ſiue iudicem fieri debere proba-
tiones parte vocata,antequā amoueatur poſſeſſor.
idē Ferret.conſi.10.nume.10.conſil.27. nume.10.
coſ.30.num.12.Verùm quæ afferuntur fundamen
52 ta non multum vrgent,textus enim † l.authoritate
C.unde vi,non ſuffragatur, cum eo in caſu intelli-
gendus ſit,cū ante principis licētiam, quis alterius
poſſeſſionem ingreditur, & cōmiſſa uiolentia vult
authoritate Principis in poſſeſſione confirmari, ꝙ
minimè conceditur,quia aliàs eſſet occupatoribus
& delinquētibus fauere, ꝙ iniquum admodum eſt.
53 Tex.autem huius noſtræ † l.meminerint intelligi-
tur,cùm lata fuit ſententia ſuper poſſeſſorio,vel cū
eſt datum reſcriptum à Principe,vt is ſupplicans in
poſſeſſionem, quam propriam aſſeruit, mittatur,
nam tunc citandus eſt poſſeſſor,& probandum eſt,
vera eſſe,quæ expoſita ſunt, nos autem loquimur,
cùm Princeps licentiam abſolutè de poſſeſſione
54 ingredienda cōcedit,ſic & tex.† l.vlt.C. ſi per vim,
vel alio modo, euitatur, cum intelligatur quando
55 deficit partis citatio, quam † citationem Princeps
nunquam tollit,ſic & textum illum intelligunt ibi
doctor.& Barbat.conſi.13.colum.1.lib.3. Marſil.
ſing.195.Nemo eſt &c.col.2.in fin.lib.3.Ruin.cōſ.
17.num.4.lib.5. conſ.128. nos loquimur eo caſu
ſolùm, cùm Princeps poſſeſſorem ſine cauſa ſpo-
liat,licèt eum ad iudicium vocauerit,nam eum nō
uocando nulla eſt pro eo bona pręſumptio,vt iam
ſupra in iudice diximus. Non vrget quoque tex.in
56 † ca.conquerente de reſtitu.ſpolia.cum non loqua
tur in Principe ſpoliāte,ſed in Archiepiſcopo, qui
ſine aliquo iudicio ipſum poſſeſſorem ſpoliauit,
qui caſus à noſtro difert, cū nos loquamur in Prin
cipe ſupremo.Tex.autem l. & ſi non cognitio.C.ſi
contra ius vel vtil.publ.qui ab Afflicto citatur,ni-
hil ad rem confert, cum ſolùm dicat, reſcriptum
obtentum ſuper executione exequendum non eſ-
ſe, quando de fraude obijcitur, non enim ibi agi-
tur de certa ſcientia & voluntate Principis ſic vo-
lentis exequi, ſed de fraude à parte commiſſa, cui,
alio non docto,credendum non eſt.

Contrarium itaque ſentētiam probaſſe videtur
ſibi parum conſtans Bal.conſ.295.Ad audientiam
lib.3.quem retulit Afflict.deciſ.361.nu.12. & quē
retulit ſecutusque fuit Pariſ.conſ.99.nu.18.lib.4.
conſ.credo eſſe.345.Ad euidentiam præmittendū
eſt,quod Imperator.lib.1.& ſic & Ripa in d.cap.ſæ
pe.nu.87.de reſtit.ſpoliat.& Anto. Mattheus.d.§.
nihil commune.nu.68.affirmant enim relati inter-
pretes, expulſum per vim ab eo,'qui habet authori
tatem à Principe, non poſſe agere poſſeſſorio recu
perandæ, quia expulſus authoritate magni Præto-
ris dicitur.eiuſdem ſententiæ fuiſſe videtur Alber.
in l.ſi deui col.vlt. de uſucap.vt referunt Afflict.&
Pariſ.& ſi is abſolutè in quouis iudice loquatur,
nec hoc affirmauit,vt ſupra diximus in q.1.ab hac
tamen ſententia non diſſenſit Cy.in hac l.meminе-
rint,vt retulit Afflict.Baldum quoque quem ſupra
Citauit Crauet. conſ.5.nu. 7. eumque probaſſe vi-
ſus eſt;ea adducuntur ratione,quia Princeps nō te-
57 netur † ſeruare ordinem iudiciorum. cap.in cauſis
de re iud.Bald.in l.vlt.C.de legibus. Alber. l.Prin-
ceps.ff.eo.qū ſcilicet ſibi placet ordine non ſerua-
to procedere,licet aliàs vt plurimum procedat iu-
xta legis diſpoſitionē.verùm non ſatis vrgens eſt ra
tio,cum text.cap.de cauſis contrarium probet, cū
clarè ibi Pontifex Max.profeſſus fuerit,ſe ordinem
iudiciorum obſeruaturum; & licèt aliquas ſolen-
nitates Princeps prætermittere poſſit, non tamen
58 † quę iuris naturalis ſunt, vt citationem; ſic omnes
in l.vt vim ibi Claud.Seyſell.col.1.de inſtit.& iure,
clarè Soc.ſen.conſ.266.col.16.verſ.6. & vlt.caſus.
lib.2.Dec.conſ.498.in fi.conſil.528.col.2.& alios
citauit Crauet.d.conſi.5.nu.5.& in tract. de Anti-
quitate Tēporum 1.parte princip. in princ.nu.30.
Non pariter hanc adiuuat ſententiam,quod citatur
fund.à Iaſ. d.conſ.38.circa finem.lib.3. ꝙ licèt iu-
ſta cauſa in Principe neceſſaria ſit, vt poſſeſſorem
59 priuet ac ſpoliet,attamen † ſatis iuſtam & legitimā
cauſam in Principe præſumi, cū poſſeſſorem iure
ſuo priuat.ſic ſcripſit Bart.in l.relegati.ff. de pœnis
Cyn.& Bald.in l.reſcripta.C. de precib.Imp.offer.
hinc dicebat Bald.in c.eccleſia. Sanctæ Mariæ.col.
60 pen.de conſti. † ad iuſtificandum beneplacitū Prin
cipis ſufficere ſolam occaſionem etſi leuem. quin,
quod admiratione dignum iudico,cenſuit Bald.in
l.ſi teſtamentum.C.de teſta.quem retulit Cur. ſen.
conſ.50. col. 20. verſ. præſumitur enim &c. talem
eſſe pro Principe præſumptionem, vt in contrariū
nulla obijci poſſit probatio.& aliqua ſcripſit Alc.
tract.præſumpt.reg.3. præſump. 8. & teſtatur Iaſ.
in l.ſi teſtamentum.nu.3.C.de teſtamen.communē
eſſe ſententiam.in Principe cauſam præſumi, hinc
poſt multos reſpondit Crauet.conſi.253.nume.4.
61 Principem bonum pręſumi,nec metum alicui infer
re.ex l.1.C.de iis qui per met.iud.non appella.huic
enim fund.reſpondetur. quod in caſibus in quibus
62 ad libitum non poteſt † Princeps de bonis ſubdito
rum diſponere, in his pro eo non præſumi.ſic latiſ
ſimè ſcripſit Craue.tract.de antiq.temp. prima par
te princip.in prin.nume.32. vbi multos citat. addo
Alcia.d.præſumpt.8.nu.5.vbi, hanc eſſe receptio-
rem

rem ſententiã teſtatur;& latè Cran.conſ.233.nu.3. conſ.241.col.12.in princ. cum ergo in caſu noſtro ad libitum non poſſit Princeps de rebus ſubditorũ diſponere.tam in acquiſitis iure gentium,quàm de
63 acquiſitis iure ciuili, ſequitur † non præſumi in eo cauſam cùm ſpoliat,quòd in acquiſitis iure gẽtium non poſſit probant omnes.vt tradit Deci.cõſ.198. col.pen.in fi.& cõſ.357.in fi.& latè Crauet.d.trac. de antiq.temp.loco iam citato nu.20. idem in cõſ. 135.nu.41.conſ.171.nu.11.& conſ.241.col.12.ad. do Ruin.conſ.41 col.1.lib.1. & q; idẽ ſit in acquiſitis iure ciuili, idem Craue.d. tract. loco quo ſu-
64 pra.nu.50. dum affirmat acquiſita † tit.præſcr. vel alio ſimili à Principe auferri non poſſe, quod & la tiſſimè explicat idem Crauet.conſ.135.nume.18. quamobrem difficilis eſt quæſtionis diſſolutio.exi ſtimaui tamen aliquando plures caſus ſic poſſe di-
65 ſtingui. Primus itaque erit cum Princeps † extraiudicialiter,non vocato poſſeſſore proceſſit,qui ſi vocatus fuiſſet,mẽtem & animum Principis à propoſito auertiſſet,edocendo rem ab eo ſine cauſa auferri non poſſe, & hoc caſu procedat cõmunis ſententia,cum nec liceat Principi aliena occupare ſine
66 cauſa, tunc in cauſa nõ præſumitur. q; † verũ intelligo, niſi Princeps notorium proditorẽ ſpoliaſſet. ſic Afflict.in commentariis ad conſtitutiones Neapolitanas lib.1.rub.24.de uiolẽtiis circa poſſeſſiones.nu.23.qui.num.26.refert. vaſſallum non poſſe agere aliquo remedio recuperandæ contra dominum ſuum occupantẽ feudũ ſe ipſo abſente idem in cap.1.§.ſi duo homines num.6.de Pace tenen.& eius viola.in uſibus feud.vbi intelligit etſi à Princi pe poſſeſſione illa non apprehenſa, bona illa à ter-
* tio poſſideri permiſſerit .* Idem in iudice tradit Zucha.in l.vlt.nu.131.C.de edicto diui Adria.toll.
67 Secundo intelligo † niſi princeps à principio occupaſſet caſtrum ſuæ defenſionis cauſa, & deinde bel lo finito reſtituat non primo poſſeſſori , ſed illi quẽ dominum intellexit . nam is primus poſſeſſor non agit cõtra nouum poſſeſſorem.in cap. 1.§.quid ergo nu.13.de inueſtitu.de re alie.facta.Tertio.intelligo etiam verum,quando alio iure potuit Princeps ſua authoritate poſſeſſionem illam ingredi,vt in ſpecie cõſuluit Dec.conſ.191.nu.9.verſ.7.quod ſupra aliàs dixi generale in quocunque. & plures iuſtas cauſas recenſet Afflict.d.rub. 24. de uiolentiis.nu.23.24.quas non hic repetam.
68 Secundus eſt caſus quando Princeps vocato † & audito poſſeſſore, cum ſua poſſ ſsione ſpoliat , ſeu priuat;tunc,cum cauſa in eo præſumatur,ante omnia is priuatus non reſtituitur.ſic ſimili modo à iudice ſpoliatus nõ reſtituitur, vt in præcedẽti quæſtione diximus.& hoc caſu procedat Bald.& aliorũ ſententia,vt clarè ſentit Crauet.d.conſ.5.nu.7.

Tertius eſt caſus quando quis à Principe obtinuit reſcriptum, quo ingredi poſſit poſſeſſionem.
69 ſi is ingrediatur non vocato † poſſeſſore,dicitur eũ ſpoliare,& hoc caſu procedit tex.noſter. l. meminerint,& d.l.vlt.C.ſi per vim vel alio modo.

Quartus eſt caſus,quando quis facta ſpoliatione
70 & vi commiſſa à Principe uult confirmari,† poſſeſſorem illum non confirmat, nec violentiæ vitium tollit, ſed ſpoliatus ante omnia reſtituitur, & hoc caſu procedit tex.l.authoritate.C.vnde vi,vbi Bar. glo.& alii in l.2.C.de fund.& Saly.rei do.lib.11. & tex.l.vlt.ne rei do.vel tempo. qui eadem verba habet,& ſi inſcriptio Imperatorum ſit diuerſa.ſic Iaſ. in l.clam poſſidere.§.qui ad nundinas nu.26.& Ripa in l.naturaliter.§. nihil commune.num.63.& ibi Antonius Mattheus amplia.19.de acquir.poſſe.idẽ Iaſ.conſ.170.col 3.verſ.4.facit.lib.2.Ruin.conſi. 35.nu.10.lib.1. Dec.l.1.nu.7.C. de Carbo.edicto, Pariſ.conſ.101.nu.68.lib.1.Soc.Iun.cõſ.76.nu. 22. lib.1.Neuiz.inter conſilia Brun Aſten.12.nume. 127.idem Neuizanus in ſuis conſiliis conſil.81.nu.
* 54.* Zuchardus in l.vlt.nu. 320. C. de edicto diui Adri.tollen. qui praxim declarat.Alciat. reſponſo. 450.nume.24.Non ignoro tamen Antonium Ca-
71 pycium Neapo.† deciſ.69.nu.24.intellexiſſe.d.l.authoritate,eum ſpolium violenter eſt factum,quòd non ſatis probo , ſi vult intelligere de violentia armata , cum & uiolentia ſoleat & ſine armis ex ſola occupatione committi.l.extat.ff.quod metus cauſa & ſuo loco iam diximus.

Quintus eſt caſus , quando facta ſpoliatione ,
72 † ex certa ſcientia , vocato ſpoliato , à Principe in poſſeſſione cõfirmatur.hoc caſu procedere poteſt opinio Saly.in d. l. authoritate , quàm probarunt Barb.conſ. 41. colũ.5. in fine lib.1.& Capicius.d. deciſ. 69. nu. 14. & quem videtur ſecutus Crauet. tract.de antiq.temp.quarta parte princip.4. parti. nu.89.addo eiuſdem ſententiæ Francum.in c.cum qui col.2.verſ.in ea glo.in fi.de præbẽn in 6.& niſi ita Saly.& ſequacium ſentẽtia intelligatur, vix eſt, vt defendi iure poſſit,cũ iam dixerimus ipſummet Principem nõ poſſe ſine citatione poſſeſſorem poſ ſeſſione ſpoliare: quanto minus poterit confirma-
73 tio ſpoliatoris prodeſſe, cum nihil illa ſoleat † tribuere.e.ex parte de conſtitu. Dec.l.more.nu.22.de iuriſd.om.iud.& conſ.341.nu.6.& alibi ſæpiſſimè. eo. tamen caſu hæc declaratio poſſet procedere. quo Princeps confirmaret in poſſeſſione quæ à ſe dependet,vt in Põtifice,qui intruſum in quaſi poſſeſſione beneficij cõfirmare poteſt. Rebuffus trac. de pacificis poſſeſſoribus.num.259.quem ſecutus eſt Ant.Matheus in l.naturaliter. §. nihil cõmune. fallen.40.de acq.poſſ.& ampliat. 20.
74 Quæro tertiò, cum conſtitutio † iſta velit locorum dominos eſſe conueniendos ,qui vbi abſuerint eorum actores,an indiſtinctè verum hoc ſit,vt quiuis conueniri poſſit, vel potius in defectum vnius alter?concludit Bart. in hac l.meminerint; quò ad primum decretum, ſufficere citare procuratorem,
75 quò verò † ad ſecundum citandũ eſſe omnino dominum,ex l. hoc amplius.§.vlt. & l. ſeq.ff.de dam. infecto.agitur enim tũc de graui præiudicio, quaſi principalis monendus eſt.ſic idem Bart.in l.ſolent.de alim.& ciba.lega.Crauet.conſ.182.nu. 11. vbi poſt Dec.conſ.460.nu.32.33. & Rotam deciſ.
76 750.affirmat nõ ſufficere † citare procuratorẽ ; cũ agitur de priuatione beneficij:erit tamen in omnibus ſecundum Bart.tutior Praxis,ſi à domino initium ſumatur,iuxta glo.in cap.cauſam quæ.de dolo & contuma.in ſubſidium verò & procurator citari poterit , q; latè multorum authoritatibus probauit Tiraquel. de retractu conſang. §. 9. gloſſ. 3. nu.7.8.

nu.7.8.addo eiuſdem ſententiæ Saly. in hac ipſa l.
meminerint.col.vlt,q. 7. & Bart. in l.quamuis.nu.
11.de dam.inſecto, qui eadem diſtinctione vtitur.
idem cenſuit Iaſ.in l.eum qui num.1.C.de procur.
qui inquit primam citationem poſſe à procura-
tore incipere, quod duobus modis declarat. Pri-
mo ſi dominus eſt abſens, ſecundus ſi cauſa mo-
dici præiudicij eſt.

77 Quæro quartò, Cum velit hæc conſtitutio † ci-
tandos eſſe dominos vel actores ad inſinuandas ſen
tentias, quæ ſit hæc forma & quæ praxis? Barro.in
hac l.meminerint nume.5. verſ. procedo vlterius,
probat Roffredi lectionem & doctrinam, quam &
notatu,& admiratione dignã appellauit,ꝙ quando
ſententia coram Iudice producitur, & petitur exe-
cutioni mandari,eſſe citandum aduerſarium, hoc
eſt rei dominũ, vel procuratorem,aliàs ſi ſine cita-
tione ſententia exequeretur,pœnæ conſtitutionis
noſtræ locus eſſet.quod & in quauis executione fa-
cienda obſeruandum eſſe cenſuit Cyn.in l.ab execu
tore.C.quorũ appellat.non recip.& ſi aliter ſenſe-
rit Inno.à Bart. qui ſupra relatus; quã cõtrouerſiã
vt finiat Bart.nu.6.ſic diſtinguit,aut fit executio in
78 ea ipſa re ſuper qua eſt iudicatum,† & tũc executio
parte nõ citata fieri poteſt. ſic intelligit Inn.d.c.ex
ratione,de appellat.ſic idem Bart.in l. à Diuo Pio.
§.in venditione,nu.2.3.de re iudicata, in perſona-
libus poſt quadrimeſtre.l.vlt.C.de vſu.rei iudic.ſi
verò actio realis ſit,lata ſententia præceptum ante
executionem conceditur,quo præcipiatur condem
nato,vt rem intra certum tẽpus reſtituat,cui ſi non
obediat ſine citatione executioni mandatur ſenten
tia.§.1.inſt.de offi.iudi. Aut alia in re quàm in Iu-
dicata executio fit, tunc cum neceſſaria cauſæ co-
gnitio ſit, neceſſaria etiam partis citatio eſt, iuxta
l.à Diuo Pio.§.in venditione de re iud. & Bartolũ
hic eſt ſecutus Rui.conſ.24.nu.7.lib.4.conſ. 102.
nume.& latius hanc quæſtionem explicat Alex. in
d.§.in venditione.nume.30.31.& ibi nu.33.decla-
rat tunc etiam neceſſariam citationem fore, cum
contra ſucceſſorem condemnati executio fit, ſic ẽt
declarat Ang.in l.1.C.de Iud.Rui.d.conſ.102.nu.
5.Affic.deciſio.145.Rola.à Valle.conſ.20.nu.2.3.
lib.1.Declarat & 3.Alex.d.loco nume.35.quando
79 † ſucceſſor Iudicis qui condemnauit uult ſui præ-
80 deceſſoris ſententiã exequi.Declarat 4.† Soc. ſen.
conſ.158.col. 4. lib.2. poſt Baldum & Imol.in l.ſi
binæ de iniuſto rupt.non procedere, quando con-
tra tertium ſententia exequenda eſt. nam is tertius
eſt omnino citandus,cętera nõ proſequar,ne extra
rem uagari velle videar.

81 Quæro quintò, quæ forma † libelli eſſe debet in
huius conſtitutionis remedio? Bar.hic nu.9.inquit
narrandum eſſe, quo pacto ille authoritate reſcri-
pti, vel ſententiæ temerè & poſſeſſore non monito
intrauit poſſeſſionẽ & ob id eum omni iure,quod
in re illa habeat priuari debere,ſubdit Bartol. ipſo
iure priuatum non eſſe, ſed per ſententiam priuari
deberi,quam libelli formã probauit Saly.hic colũ.
82 vlt.q.6.qui iam q. 5. affirmauit † pœnam ipſo iure
non committi,ſed per ſententiam,ꝙ ex verbis con
ſtitutionis noſtrę probat,dum ait.Priuabũtur om-
ni negotio,&c.quod verbum futuri temporis oſtẽ
dit non ipſo iure, ſed per ſententiam priuationem
induci.l.in criminali.C.de iuriſ.om. iud.glo.in l.ſi
quis in tantam.in verbo amittat. C.vnde vi, vt ibi
dicam in ſequenti ſcilicet remedio.q.45.vbi fuſius
hæc explicabimus.

83 Quæro ſextò, cum hic tex.de † ſententia loqua-
tur, de qua ſententia loquatur,an de diffinitiua,vel
de interlocutoria? & de diffinitiua uidebatur intel-
84 ligenda,cum in dubio † appellatione ſententiæ dif
finitiua veniat,vt tradunt omnes in rub.ff.de re Iu-
dicata,ibi latè Ripa num.2.3.Barb. conſi.31.col.1.
lib.3.Aret.conſ.106.nu.2.Calca.conſil.76.nu.26.
Mardeſ.nota.94.Nota,quod ſub hoc, Rolan.à Val
le conſ.55.nume.20.ſuadetur hoc, quia ſi interlo-
cutoria fuiſſet,ſine partis citatione ferri potuiſſet.
l.nec quidquam. §. vbi decretum de offi. pro conſ.
Crauet.conſ.179.num.10.quin interlocutoria ſine
ſolennitate ferri poteſt.Crauet.conſ.233.col.4. in
prin.ꝙ in caſu iſto eſſe nõ videtur. Verùm rectius
glo.hic in verbo, ſentẽtia,intelligit de interlocuto
ria non de diffinitiua,nec ab ea diſſentit Salyc. col.
2.verſi.quæro de qua ſententia; & ſatis probatur,
quia hic agebatur de exequendo impetrato reſcri-
85 pto, & ſententia illa, qua pronunciatur quid exe-
quendũ eſſe interlocutoria dicitur, vt per Aretinũ
in l.5.in prin. de verb.obl.& conſ.75.nu.9.Fely.in
ca.quod ad conſultationẽ col.12.verſ. & iſta bene
nota.de re iud.quos eſt ſecutus Crauet. conſ. 273.
col.3.verſ.nec obſtat quod talis,idem ſenſit. Ruin.
conſi.27.col.1.verſ.præterea ſententia lib.1. & idẽ
placuiſſe videtur Ancha.conſ.362.& ſeq.quem eſt
ſecutus Boer.q. 68. in fi. vel etiam ſi dicamus no-
ſtram conſtitutionem loqui ſimpliciter de ſenten-
tia, qua immediatè pronunciatur eſſe mittendum
in poſſeſſionẽ,adhuc interlocutoria dicitur, vt eſt,
86 in ſententia † qua aliquem eſſe mittendum in poſ-
ſeſſionem ex ſecundo decreto declaratur,ex Bar.in
l.ſi finita.§.ſi ſorte.in fi.de damno inſecto,& Bal.l.
2.C.de epiſc.audie.in l.ſi præſes,C.quo, & quando
iudex,Abbas conſ.43.col. pen. verſ. 5. & vlt.facit
lib.2.latè idem affirmauit Bologn.in repe.§. Iulia.
l.ſi finita nu. 214. de damno inſecto, non negant
tamen Bar.& cæteri magni eſſe præiudicij;quod &
conceſſit Ioan.Bapt.Seruientes in l.Iubere cauere
nu.4.de iuriſd.omn.iud.& ab ea poſſe appellari. ex
quibus ſatis conſtat, quæ ſupra in oppoſitum ſunt
relata,non facere difficultatem. nam tunc appella-
tione ſententiæ intelligerem de interlocutoria, cũ
ſumus in dubio, ſecus ſi in claris, vel aliis coniectu
ris, vt eſt ſubiecta materia,conſtaret, intelligendũ
eſſe de interlocutoria,vt noſtro hoc caſu.idem ſen
ſit Ripa.d.rub.de re iud.nu.3. Nec obſtat interlo-
87 cutoriã † ſine aduerſarij citatione poſſe ferri,quia
intelligerem,cùm modici eſt præiudicij, vt reſpon
dit Crauet.d.conſ.273.nu.10.& ita intelligo, quæ
ſcripſit idem Crauet.d.conſ.273.nu.4.non inficia-
bor tamen,hãc interlocutoriam ob grauem, quod
de nouo infertur,diffinitiuæ vim habere,vt decla-
rat Aret. d.l.5.in prin.de verb.oblig.Ruin. conſil.
78.num.2.in fi.lib.5.

88 Extendunt tamen † Oldra.& Salyc.hic,hanc no-
ſtram conſtitutionẽ procedere, quando diffinitiua
ꝓferri cõtingeret, ꝙ Angelo(& rectè)nõ placuit,

quia

quia ſi ſententia diffinitiua lata fuiſſet, omnis culpa iudici adſcribenda eſſet, qua de re ſupra quæſt. 1. ruſius, ſi agitur ſolùm de miſſione in poſſeſſionem in executionem ſentētiæ iam latæ, uel reſcripti iam conceſſi, fruſtra diſputatur, ſi diffinitiua feratur, cum ferri non poſſit.

Quæro ſeptimò, cum velit hæc ipſa conſtitutio
89 locorum dominos eſſe † vocandos, qui intelligātur domini? glo. hic intelligit dominos, id eſt poſſeſſores, qui domini præſumuntur; quam ſententiā probauit Bart. hic prima oppo. Saly. col. 2. verſi. quæro tertio, quod ea ratione verum demonſtratur, quia quæſtio principalis hic de poſſeſſione eſt, de dominio autem incidenter ac vix etiam, quo fit, vt poſſeſſio ſatis poſſeſſorem dominū eſſe arguat, ut latè probat Bar. in l. ſi quis in ſuo. de cód. inſt. qua de re latè dicemus in remedio ex l. non ab re. C. vnde vi.

Quæro octauò, cum hæc conſtitutio velit, tunc demum tutores, vel curatores pupillorū pœna hic impoſita puniri, ob non obſeruatam huius noſtræ conſtitutionis formam, ſi colludio habito cum aduerſario, poſſeſſio nomine pupillorum ſit inuaſa,
90 an idem ſit, † ſi nulla interceſſit colluſio: & idē eſſe credidit hic glo. & Bar. num. 10. verſi. oppono dicitur hic, quod placuit & cæteris, ut Ang. & Salyc. in hac l. noſtra, & communem teſtatur Alex. in l. 1. §. ſi procurator, num. 2. verſi. item adde, & ibi Iaſ. nu. 21. Curt. iun. nu. 31. ff. ſi quis iuſdi. non obtemper. quo loco uno ore reprehendunt Bar. inconſtantiā, qui in eo. §. ſi procurator. aliter ſenſit. & huius communis ſententiæ ratio & fundamentum eſt, quia in hac conſtitutione, caſus qui ponitur, non pro regula, ſed ex facti contingentia (ut ſic dicam) eſt, ut
91 oſtendit dictio † plerunque, quæ reg. non eſſe ita docet, ut uidemus in l. tutela. de tutel. in l. qui duos. de lega. 3. Barto. l. 1. in princ. ff. de tutel. & ratio. diſtrahe. Iaſ. in l. iuriſgentium. §. prætor ait. nu. 21. ff. de pact. ſed oſtendit tantùm caſus frequentiā, quaſi uelit dicere, ſæpiſſimè hoc ex colludio contingere poſſe, ut dictionem plerunque, interpretatur latè Tiraq. de retractu conſang. §. 1. glo. 9. nume. 124. & præter eum Gomeſ. §. ſed iſte, nu. 21. inſti. de actio.
92 etſi ergo ob † frequentiam caſus, colludij habita ſit ratio, non tamen cum ſine colludio caſus cōtingit, excluditur, iuxta doct. glo. in auth. caſſa. in verb. per Italiam. ibi Bar. nu. 2. C. de ſacroſan. eccle. glo. l. 1. in verbo ſponſam. C. de raptu virg. Iaſ. in l. 1. nu. 32. C. de ſacroſ. eccleſ. Dec. l. pen. nu. 1. C. de pact. pulchrè Corſet. in ſuo ſing. in verb. frequentia, incip. dominus feudi. Ripa. l. 2. nu. 10. de vulga. & in cap. ſæpe. nu. 89. de reſtit. ſpol. Curt. Iun. conſi. 107. in fi. Suc. iun. conſi. 8. nu. 11. lib. 2. Craue. de antiq. tempo. prima parte. 4. patris princ. num. 37. licèt ergo non colluſerint tutor & curator, locus tamen erit adhuc huic conſtitutioni, cum eadem ſubſit ratio, ne ſcilicet factum tutoris pup. uel minori noceat l. nō eſt. C. de admi. tuto. glo. in l. quicunque, in verb. minorum. C. de ſer. fugit. quæ & tex. hunc noſtrū citauit.
93 Declaratur tamen non procedere, † quando ipſe pupillus, uel minor debito tempore ratum habetent, quod ab eorum adminiſtratoribus fuit geſtū. ſic in his terminis declarat Bal. in d. l. 1. §. ſi procurator. col. 1. ff. ſi quis iuſd. non obtempe.
94 Quæro nonò, quæ actio † concedatur, cum ex tutoris colludio occupatur alterius poſſeſſio? Saly. in hac l. col. vlt. verſi. quæro, inquit duplicem actionē concedi, unam ſcilicet ciuilem aduerſus pupillum pro recuperatione poſſeſſionis, alteram criminalē contra curatorem, uel tutorem ob delictum à ſe cōmiſſum, ut clarè probat hic tex. quod vlt. cum Ang. hic intelligo, quando tutor uel curator doloſè egerunt, alioqui, ſi ceſſat dolus, adſitq; bona fides, uel alia iuſta cauſa, ceſſat pœna, ut fuſius explicauimus ſupra in remedio. ex l. extat, quod met. cau. q. 13.
95 Quæro decimò, an † pupillus, vel minor, condictione ex hac l. conuentus, dominij exceptionē contra hunc agentem obijcere poſſit: & non poſſe ſenſit hic glo. in verb. reddatur, & Bart. nu. 12. & eam ſecuti ſunt Bald. & Saly. & ſatis in textu noſtræ cōſtit. probatur, ibi, ſed illicò quidē poſſeſſio ei à quo ablata fuit reddatur, quæ non illicò reddi poſſet, ſi dominij exceptionem opponere liceret, ut aliàs docuimus ſupra in primo remedio recuperandæ poſſeſſionis ex interdicto, unde ui, quæ ſanè ſententia ex Barto. hic confirmatur, quia is à quo ablata fuit poſſeſſio ſpoliatus dicitur. o mirum, ſi contra eum dominij exceptio opponi non pōt, cum ante omnia ſpoliatus reſtituendus ſit, ut iam ſuo loco diximus. confirmatur ſecundum Bar. hic ex hac conſtit. dum cauſa dominij pupillis reſeruatur, quæ reſeruatio arguit non licere ante factam poſſeſſionis reſtitutionem dominij exceptionem obijcere, quòd ſenſit & glo. hic in verb. reddatur, quàm & Ang. probat.
96 Quæro vndecimò, an hæc † conſtitutio locum habeat, & in eccleſia, cum Prælatus eccleſiæ nomine inuadit poſſeſſionem penes poſſeſſorem exiſtentē? glo. hic fi. concludit locum habere, & eā ſecuti ſunt Bal. & ſi ſubobſcurè, clarius Saly. quàm ſententiā, uel ex eo probo, quod olim retuli ſupra in primo remedio ex interdicto, vnde vi. q. 3. dum affirmaui ſpoliatum eccleſiæ nomine, ex eo interdicto reſtitui ante omnia, erit tamen uidendus & hac de re Salyc. in l. iubemus nullam. C. de ſacroſan. eccle. & in ſequenti remedio. q. 10.
97 Quæro duodecimò, quid ſi † ex pacto propria authoritate poſſum ingredi poſſeſſionem, ſed ex maiori vrbanitate ad iudicem accedo, ut me comitari faciat per nūcium ſuum in poſſeſſionem, & iudex aduerſario non monito faciat, an pœnæ noſtræ cōſtitutionis locus erit? monet hanc quæſtio. Saly. hic col. 2. verſi. quæro ſi pars &c. & ante eum Bart. in l. creditores. nu. 16. & ibi idem Saly. colum. 11. verſi. quæro. 13. C. de pigno. ambo affirmare uidētur, hāc dubitationem excitaſſe glo. 1. in fi. in hac noſtra cōſti. ſed ſi rectè illius uerba perpendātur, non hanc monet difficultatem, ſed ſimpliciter argumētatur, ita iudicem uideri poſſe dare licentiam ingrediendi, aduerſario non monito, ut poſſeſſor alteri licentiam poteſt impertiri; nō tamen hoc caſu loquitur, cum licentiam quis habet & nihilominus iudicē conuenit; utcunque ſit, hæc iure excitarūt antiqui & recentiores omnes, ſi referenti Bart. & Saly. credimus. receptior tamen ſententia & quam forenſis uſus recipit, illa eſt, ut duos caſus diſtiguamus. Primus eſt, cum is, qui propria authoritate ingredi poteſt iudicē adit, ut is ingrediendi licentiā concedat, quaſi velit immitti & in poſſeſſionem induci, ſicu-
98 ti cum miſſio † in poſſeſſionem ex Carboniano,

vel ex diui Adria.edicto petitur. & hoc caſu citatio
neceſſaria omnino eſt, ſic Bart.qui ſupra & clarius
Saly.col.12.uerſi. pro cuius declaratione attende.
& communem teſtatur. Alex.cõſ.131.nu.4. lib. 4.
ſic & Iaſ.in l.2.nu.113.verſ.quamuis.C.de iure em
phyteu.qui & in praxi ſic ſeruari teſtatur, idem re-
ſpondit Soc.ſen.conſ.195.col.pen. verſ. confirma-
tur iſta cõcluſ.lib.2.& clarius conſ.167.col.6. uerſ.
2.an in tali.co.lib.2.& idem cõſ.82.col.2.verſ.ſexta
concluſ.lib.3.Rui.conſ.152.nu.6.lib.4.Grat. conſ.
90.nu.3.lib.1.ſi tamen, hoc caſu contingat peten-
tem hũc eſſe miſſum in poſſeſſionem poſſeſſore nõ
99 citato†poterit cõfirmari,ſic Bar.d.nu.26.circa med.
& clarius Soc.d.verſ.ſexta concluſ.& Ruy.d. conſi.
152.nu.10.verſ.nec prædictis obſtat.Secundus eſt
100 caſus, quando is, qui authoritatem habet † ingre-
diendi ſpontè, ut vrbanius agat adit iudicem, ut
eum in poſſeſſionem aſſociari faciat. & hoc caſu
poſſeſſoris citatio non requiritur,cum hic,nõ viam
iudiciariam amplectatur,ſed propria facultate frua
tur.ſic affirmat Saly.c.d.colum.12. uerſ. alio modo
per viam,quàm praxim mirum in modum notan-
dam eſſe cenſuit Iaſ.d.l.2.nume.113.d.verſi quam
uis.C.de iure. emphyt. hoc enim caſu non dicitur
miſſio in poſſeſſionem, à iudice facta, ſed ſola aſſo-
ciatio, quæ notanda ſunt.

Quæro decimotertiò, cum hac conſtitutione pro
uiſum fuerit, nõ prius exequendã ſententiã & mittẽ-
dũ aliquẽ in ſibi adiudicatã poſſeſſionẽ eſſe, quàm
fuerit citatus poſſeſſor, quæ erit illius citationis
101 forma (tres enim eſſe non ignoramus, verbis, lite-
ris, & edictis.l.cũ verò.§.hoc ſenatus.ff. de fideico.
liber.quàm in hanc ſententiam citat Boe. in l. con-
102 ſentaneũ.nu.19.C.quom.& quando iudex) † an ne
generalis illa per edictum ſufficiet? & non ſuffice-
re affirmant omnes, ut apud Bart.in extrauag. ad re
primẽdũ.in uerbo per edictum.in fine. & in ſpecie
ſic intellexit conſtitutionem noſtrã Alexand.cõſ. 5.
col.1.lib.2.dũ poſt Anchar.quẽ citat, reſpondit ex
noſtro hoc textu in tranſlatione poſſeſſionis ab vno
in alterum neceſſariam non modo certi poſſeſſoris
citationem, uerùm & incertum diligenter perqui-
rẽdũ eſſe, quòd & pulchrè adnotauit.Crauet.noſter
conſ.215.nu.1.& nu.3.& conſ.319.in fi.& verè cõ
munis eſt omnium ſententia, generalem citationẽ
per edictum non ſufficere, cũ perſona eſt certa, quę
nominatim citanda eſt: ſic omnes, qui ſupra ex.l.1.
§.pen ff.de uentre inſp.cap.ult.de electio. in l. ſi de
certa.C.ſi prop.pub.penſ.Alexand.cõſ.107. colum.
1.libr 5.Felin.in cap.1.nume.8.de conſtitutio.Iaſo.
conſi.86.nume.15.lib.3.Pariſ.conſi.25.nume.42.
conſ.101.num.128.lib.1.& conſi.31.nu.29. lib. 4.
Ruin.conſi.62.num.20.lib.5.Rube. conſi.76. nu.
1.& latiſſimè de citatione per edictum ſcribit Ma-
rianus Soc.ſen.tract.de citationibus art.13.Boer.in
l.conſentaneum nu.79.C. quom. & quando iudex
Franc.Herculanus Peruſinus tractatu. Quis tenea-
tur probare negatiuam. nu.241.242.

Ampl.primò, procedere in caſu hoc noſtro, quã-
103 do apud actorem†incerta eſtet poſſeſſoris perſona,
nam tunc debet adhuc uti diligentia, ut intelligat,
quis is ſit, qui poſſidet, ex Alex. & Crauet. præcita-
tis, qui Alex.ex multis citat Ancha.in ca.ult. de ele
ctio.ex illo textu, & Bart.conſi.86. quem non repe-
rio, inquitque Alex. Bart. in hanc ſententiam citare
textum hunc noſtrum: idem cenſuit Rimin. in l. ſi
pacto pœnam. col. 1. C.de pactis, qui pariter Bar-
tol.retulit, & textum noſtrum. Sapia in l. de ætate.
nu.21.de nuno.Franc. Herculanus. d. tracta. Quis
teneatur probare negatiuam. numer. 241. aſſertur
& Baldi authoritas in l. ulti. q. 4. C. de edict. diui
Adria. tollen. qui affirmat, ignorantiam actoris,
ignorantis quis poſſideat, poſſeſſori detrimentum
non afferre, & ibidem Zuchard.nume. 129. & nu-
me.316.probauit.idem cenſuit Fely. in cap. 1. nu-
me.8.verſi.imò fortius dixit.extra. de conſtitu. qui
poſt multos affirmat eſſe nominatim citandos il-
los, quorum hæres ſit, idem Fely.cap. exhibita. nu-
me.1.verſi.ſecundo limita.de iudicijs. quod obſer-
104 uatur in hac Patria Pedemontium † ex nouis con-
ſtitutionibus in titu.De citationi. §.occurendo, che
&c.ſic cum agitur.de curatore bonis uacantibus aſ
ſignando. Alex.conſi.137.nume.21.lib.2.

Amplia ſecundò procedere, etiam ſi cautum eſ-
ſet ſtatuto, uel decreto ſingulari, ut in aliquo actu
celebrando, in quo de tranſlatione poſſeſſionis aga
105 tor, ut puta, quod quando†inſolutum datio bono-
rum creditori ſit facienda, citentur per proclama, vt
qui ius aliquod prætendunt in illis bonis inſolu-
tum dandis, uel qui uolunt illa bona defendere,
compareant intra decem dies &c. ut cautum eſt Pa
106 piæ ex ſtatuto†in ciuilibus.48. ſub rubrica. de ven-
ditione & inſolutum datione fienda &c. quo eſt
cautũ, vt per proclamate moneãtur ij, qui poſſunt
inſolutum dationi contradicere, quod ſanè ſtatu-
tum intelligi debet, quãdo incerta eſt illius perſo-
na, qui contradicere poteſt, non quando eſt certa.
ſic egregiè admodum in ſpecie reſpondit Alex. d.
conſi.5.nume. 2.verſi.& ſtatutum etiam lib.2.Cu-
ius doctrinam ſecutus Plotus Nouarien. non con-
temnendus interpres.in l.ſi quando.nume.285.in
fin.C. unde ui, affirmat Mediolani conſtitutiones
107 † in tit.de bonis ad cridas ponendis, non afferre de
trimentum poſſidenti, quòd verum concedo, ſed
non ea ratione & doctrina Alex. ſed quia ponens
ad cridas inhabilis eſt, cum ipſe non poſſideat, ſed
alter, & tamen eum poſſidere exigunt conſtitutio-
nes illæ, in illis verbis. Et etiã iurare teneatur, quòd
ipſam rem, uel ius, quam, uel quod, ad cridam po-
nere vult, verè, ac realiter ſuo nomine proprio, &
non alieno poſſidet, uel quaſi poſſidet &c. quare
ad rem non confert Alex. doctrina. cridæ ergo illæ,
poſſeſſorem non afficiunt, non ob ſui cauſam, qui
nominatim aliàs citandus eſt, ſed quia nullæ ſunt
ex latere illius ponentis.

108 Amplia tertiò ut procedat†etiam ſi citandi plu-
res eſſent, quorum intereſt citari, adhuc nomina-
tim citandi illi ſunt, ut poſt Cardi. Zabarel. conſil.
154.docet Fely.in d.ca. 2.nume. 8.uerſi.& poſſent
iſta. de conſtitutio. quare inquiunt legitimam non
109 eſſe † citationem per edictum, qua dominus mo-
net uaſſallos, ut accedant ad capiendum inueſtitu-
ras.ſimile ſcribit idem Felyn.in capit.exhibita. nu.
110 tertiò de iudi.Epiſcopi † monitiones per edictum,
vt omnes clerici incedant cum habitu, & tonſura
non afficere illum, quem ſciebat non conſueuiſſe
eo modo incedere.& alijs exemplis verum hoc do-
cet Fran. Herculanus Peruſinus. in relato ſæpius
tractatu.

tractatu.Quis teneatur probare negatiuã. nu.141.
111 Amplia quartò,procedere etiã ſi † poſſeſſor iſte,
uel is de cuius intereſſe agitur,abſens ſit,adhuc.n.
per edictum citari non poteſt,ſed admouendus eſt
in primis per nuncium,uel per epiſtolam. ſic docet
Bart.in d.c.extrauag.ad reprimendum,in verbo per
edictum.nume.2.3.qui affirmat,quòd ſi aliter fiat,
citatum grauari,& per iudicẽ appellationis reſcin-
di omnia debere;imò citationem hanc nullius eſſe
momenti reſpondit Oldra.conſi.44.in quinto du-
bio,quem ſecutus eſt Iaſ.conſi.86.nu.12.in fin.lib.
3.idem ſenſit Boer.in l.conſentaneum. nume.52.
C.quomodo,& quando iudex.& in hoc caſu intel
112 ligi poteſt etiam procedere ſtatutum † Papiæ 10.in
ciuilibus ſub rubr. de citationibus fiendis de ciui-
bus &c.quo idem diſpoſitum eſt, dum exceptio-
nem ponit, niſi tutus non ſit acceſſus, quæ exce-
ptio regulam confirmat,

Limitatur primò,non procedere,quando poſſeſ
113 ſoris perſona eſt incerta, † nec per inquiſitionẽ ha-
beri potuit certitudo,tunc enim ſufficit citatio hęc
per edictum.l.ſi eo tempore.C.de remiſſ.pigno.au-
then.ſi omnes.C.vt ſe ab hæred.abſtin.l.ſi vacantia.
C.de bon.vaca.libro decimo.Sapia.in l.de ætate.nu
me.21.ff.de minor.c.vlt.de electio.in 6. Bart. d.ex-
trauag.ad reprimendum,in fin.Iaſ. d.conſi.86.nu-
me.12.Felyn.in cap.quoniam frequenter.§.porrò,
num.14.vt lite non conteſta.Maranta.de ordine iu
dicio.6.parte in titu.de citatione.num.89.Rui.cõſ.
211.num.8.lib.5.Fely. in c.cum M.Ferrarien. nu-
me.28.de conſtit.Alciatus reſpon.52,nu,33. Mar-
ſil.ſing.259.in hac Regione Pedemontana ex no-
uis conſtitutionibus in titu.Delle citationi.§.occor
rendo,che &c. habet actor ſuo iureiuran. affirma-
re ſe omni diligentia uſum,ut citandum adinueni-
ret,& quis nam eſſet cognoſceret.

Limitatur ſecundò non procedere,quando per-
114 ſona eſt quidem certa,†ſed abſens eſt, & tali in lo-
co,ad quem non datur tutus acceſſus,tunc nec per
nuncium,nec per epiſtolam eſt admonẽdus,ſed ſo-
la ſufficit citatio per edictũ, ſic Bart.in d.verbo.per
edictum.nume.3.ex tex.l.de ætate. ad Trebellia. &
aliis pluribus Fely.d.§.porro.nume.14.Maranta.d.
titu.de citatione.nume.85.Marſil. in l.de vnoquo-
que,nume.173.ff.de re iudi. & in ſingu.260. cita-
tus,&c.conſtare tamen debet, de non tuto acceſſu
ſummatim, quòd fit parte non citata. Rebuffus in
commenta.Regiarum conſtitu.tomo tertio titu.de
citationibus,num.98.poſt Bart.in d.verbo per edi-
ctum &c.teſtatur tamen Rebuffus in multis cu-
riis non ſeruari.Papiæ ante ex ſtatuto 10. in ciuili-
bus,de citationibus fiendis de ciuibus &c. credi-
tur iuramento duorum ſeruitorum,qui affirment,
quod non auderent accedere ad locum ubi is ci-
tandus moram trahit.
113 Limitatur tertiò non procedere, † quando per
fraudem,& dolum curaſſet citandus,ne citari poſ-
ſet nominatim,vel per nuncium,uel epiſtolã, tunc
ſufficit ſi per edictũ citetur.Bar.in d.verbo per edi-
ctum,num.3.Alex.in l.plerique, nu.6.ff.de in ius
voca.Maran.d.tit.De citatione,nu.84.& 86.latè Fe-
ly.d.§.porrò,nu.14.15.vbi fuſiſſimè diſputat, quid
in iudice ſuperiori & inferiori à iure hac de re con
ſtitutum ſit: eſt enim eadẽ ratio in hoc, quæ in ab-
ſente,qui citari non poteſt ob acceſſum minus tu-
tum,quæ relata ſtatuta de abſentibus in iis locum
ſibi poſſunt vendicare, Rebuffus qui ſuprà nu.96.
116 Limitatur quartò,non procedere † in poſſeſſore
vagabundo:is enim per edictum citari poteſt, Bal.
in l.ſi accuſatoribus.col.vlt.C.de accuſa.& in l.con
ſentaneum, in ſecundo notabili. C. quomodo, &
quando iudex,ſenſit Bart. in d.verbo.per edictum,
nu.5.6.clarè Maranta d.tit.de citatione,nu.83.qui
poſt Baldum in l.ut perfectius. C.de annali except.
affirmat eſſe affigendam citationem ad portam do-
mus vagabundi,ſi in ciuitate domum habet,idque
fieri debere duobus adhibitis teſtibus, ex l.4. §.10-
ties,de damno infecto, & ex conſtitutionibus Re-
gni,in quo ſic obſeruari affirmat, ut pariter obſer-
117 uatur in hac † patria Pedemontium ex nouis con-
ſtitutionibus in titulo, delle citationi. §.Nõ vaglia.
quibus eſt ſic conſtitutum in his, qui habitant,uel
habitationem in hac ipſa patria habent,cæterùm ſi
nunquam moram hic traxerunt, per edictum ſolũ
in foro citantur,ut ex ipſis conſtitutionibus habe-
tur. idem in vagabundo affirmarunt Tiraq. De re-
tractu conſang.§.9.glo.3.nu.2. & Carol. Molinæ.
De vſuris.nu.511. Boer.l.conſentaneum. nu.103.
C.quomodo, & quando iudex &c. & in vagabun-
do intelliguntur uerba ſtatuti Papiæ 10. de cita-
tionibus fiendis de ciuibus &c. ibi, Etſi habitatio-
nem certam non habent &c.
118 Limitatur quintò,nõ procedere † in clerico ſpo
liatore,qui cum nominatim citari non poſſit, pote
rit tamen generaliter per edictũ,quo citantur om-
nes qui ſua intereſſe putauerint,ut compareant al-
legaturi, quare Sempronius ſpoliatus reſtitui non
debeat.ſic Rober. Maranta in præcitato loco. titu.
De citatione.num.88.verſi.ſextus caſus, uerùm de
veritate huius declarationis diximus ſuſius infrà
in remedio decimoquinto.nu.226.
119 Limitatur ſextò,non procedere, qñ vna† vniuer
ſitas eſſet in poſſeſſione, tunc ſufficit eam citare
per edictum propoſitum in loco ubi conſueuit con
gregari,ſic poſt multos, quos citat tradit Maranta
d.tit.de citatio. num.94. uerſi.duodecimus caſus,
præſertim, ex doctrina Baldi nota.in l.etiam,col.4.
verſi.quæro quid ſi ruſtici. C.de executor. rei iudi.
aliter tamen innuit Bart.in d.extrauag.ad reprimen
dum.in verbo,per edictum, nume. 3.
120 Limitatur ſeptimò,nõ procedere † in illis caſib⁹
in quibus ſola præſumpta ſciẽtia ſufficeret, cum ex
citatione per edictũ uel proclama talis inducatur,
ut reſpondit Ruin.conſi.62.nu.20. in fin. lib.5.
121 Limitatur octauò,non procedere, † quãdo pro-
ceditur ordine iuris non ſeruato.ſic Pariſ.conſi.25.
num.116.lib.1.tunc ſufficit citatio quoquo modo
facta, dummodo ad citati notitiam deueniat, aliàs
iniqua eſſet hæc ſententia.
122 Limitatur nonò,non procedere,†quãdo adeſſet
multitudo aſtãtium,quorum relatione notitia fieri
poſſet citato,ſic Iaſ.l.decẽ,nu.43.de verb.obl.Frãci-
ſcus Herculanus tract.quis teneatur probare nega-
tiuam,nu.145.qua de re non mediocriter dubito.
123 Limitatur decimò,non procedere†qñ ex ſtatuto
vel cõſuetudine loci hoc eſſet conſtitutũ. Frãciſcus
Herculanus d.tract.Quis teneatur probare negati-
uam,nume.145.Hæc de octauo remedio.

SVMMARIVM NONI REMEDII.

1 *Theodoſii Imperatoris laus, & commendatio.*
2 *Conſtitutio. l. ſi quis in tantum. C. unde ui, Theodoſii eſt.*
3 *Conſtitutio l. ſi quis in tantam. aliquãdo ſpreta, Athalarici iuſſu uſui reſtituta.*
4 *Caßiodori locus expoſitus.*
5 *Nonum recuperandæ poſſeßionis remedium eſſe ex conſtitutione l. ſi quis in tantã. C. unde ui, introductum.*
6 *Conſtitutio l. ſi quis in tantum, partim pœnalis, & partim perſecutoria rei eſt.*
7 *Dominium poſt uiolentiam acquiſitum non perditur ex conſtit. l. ſi quis in tantam.*
8 *Decreta Montisregalis, Neapolis, Papiæ, & aliorum locorum, in aliquibus, inſecuta ſunt conſtitutionem l. ſi quis in tantam.*
9 *Mulieres per uim alterius poſſesſionẽ inuadentes, an puniantur, ex conſtitut. l. ſi quis in tantam. C. unde ui.*
10 *Maſculinum concipit fœmininum in odioſis, ſi rationabile eſt odium.*
11 *Audacia tum in fœmina, quàm in maſculo eſt comprimenda.*
12 *Expreßio caſus frequentioris uſus, minus frequentem, non excludit.*
13 *Mulier in caſibus tantùm expreßis excuſatur ob iuris ignorantiam.*
14 *Hermaphroditus per uim alterius poſſeßionẽ occupans, incidit in pœnam l. ſi quis in tantum. C. unde ui.*
15 *L. quæritur. ff. de ſtatu homi. remißiuè, in multis declaratur.*
16 *Statutum Papiæ 31. in criminalibus, de pœna illius qui alicui fecerit uim in eius poſſeßione, tam maſculum, quàm fœminam punit.*
17 *Ruſticus occupando per uim alterius poſſeßionem, an incidat in pœnam l. ſi quis in tantum. C. unde ui.*
18 *Ruſtici nõ excuſantur, cum quid aduerſus iuris naturalis diſpoſitionem agunt.*
19 *Delinquens in iis, quæ iure naturali prohibentur, in dolo eſſe dicitur.*
20 *Iniuriam alteri inferens non excuſatur prætextu, uel ruſticitatis, uel ſexus, uel militiæ.*
21 *Cauſam, quæ aliàs excuſat, non excuſare cum quid aduerſus ius naturale agitur.*
22 *L. 1. §. ult. ff de eden. multiplex declaratio.*
23 *Ruſticus à dolo præſumptio excuſatur.*
24 *Ruſticus occupando propriam rem, ab altero tamen poſſeſſam, excuſatur à pœna l. ſi quis in tantam. C. unde ui, ſed num. 26. aliter.*
25 *Ruſtici excuſantur ignorantia iuris ciuilis.*
26 *Ruſticus quocunque caſu, occupando poſſeßionem alterius non excuſatur.*
27 *Ruſtici errantes in iure, ſolum excuſantur in caſibus expreßis.*
28 *Ruſticus, ut nouit accedere ad nemus, ut ligna domi habeat, ſic noſcere debet, ut ad iuris peritos accedat, ut conſilium inde referat.*
29 *§. pen. Inſti. ui bonorum rapt. perpenditur.*
30 *Conſtitutio. l. ſi quis in tantam. C. unde ui. eſt facta ad rigorem iuris conſeruandum.*
31 *Ruſticus ob ſummam æquitatem multoties ex iudicis arbitrio excuſari poteſt.*
32 *Ruſticus fugax nunquam excuſatur.*
33 *Ruſticus non excuſatur, cum clam delinquit.*
34 *Ruſticus nũquam excuſatur à pœna ſtat. Papiẽſis 31. de pœna illius, qui uim alicui fecerit in eius poſſeßione.*
35 *Pupillus, & minor, inuadens alterius poſſeßionem, an incidat in pœnam l. ſi quis in tantam. C. unde ui.*
36 *Infans quod agit ignorat.*
37 *Infanti delictum adſcribi non poteſt.*
38 *Minor delinquens in his, quæ iure ueteri erãt permiſſa, & tunc iure nouo prohibita, non punitur.*
39 *Statutum puniens omnes cuiuſcunque conditionis non punit infantes.*
40 *Interpretatio illa debet ſumi, quæ à ſapientibus non poſſit reprehendi.*
41 *Infans pubertati proximus tenetur, ut puber effectus.*
42 *Infans doli capax tenetur de delicto commiſſo.*
43 *Minor non reſtituitur ut inſtrumentũ de falſo arguat, ſi iam ipſe inſtrumentum illud lacerauit.*
44 *Pupillus reſtituitur ob iuſtam cauſam, cum alienam poſſeßionem per uim occupauit.*
45 *Minor reſtituitur, cum dat operam rei illicitæ, quàm licitam iuſtè credebat.*
46 *Credulitas iuſta ut excuſet, à deducente debet probari.*
47 *Occidiſſe ad neceßariam ſui defenſionẽ, probare debet.*
48 *Statutum Papiæ 31. in criminalibus, declaratur.*
49 *Pupillus inuadens alterius poſſeßionem, non punitur, pœna ordinaria.*
50 *Pupillus, & minor ordinario remedio poſſunt conueniri, ut à ſe occupatam poſſeßionem reſtituant.*
51 *Pater & patronus filii, uel liberti poſſesſionẽ occupantes, an incidant in pœnam l. ſi quis in tãtã. C unde ui.*
52 *Actio proueniens ex conſtitutione l. ſi quis in tantam. C. unde ui, infamiam irrogat.*
53 *Actio quæ infamat, ceſſat contra patrem, & patronũ.*
54 *Patris & patroni, quando in criminalibus cõſideretur reuerentia.*
55 *Libelli forma, qua uti debet filius uel libertus, cum poſſeßionẽ à patre uel patrono occupatã, reſtitui petit.*
56 *Statutum Papiæ 31. in criminalibus, De pœna illius qui uim alicui fecerit &c. non habet locum ratione pœnæ contra patrem, & patronum.*
57 *Pater ſpiritualis conueniri non põt actione ex l. ſi quis in tantam. C. unde ui.*
58 *Vaſſallus contra dominum: non agit ex l. ſi quis in tantam. C. unde ui.*
59 *Nouerca uiuo patre à priuigno non poteſt conueniri remedio l. ſi quis in tantam. C. unde ui.*
60 *Actio, qua filius, uel libertus recuperant à patre uel patrono occupata, an ſit conſecutoria ſolius poſſeßionis uel etiam proprietatis.*
61 *Pater agere an poſſit actione ex l. ſi quis in tantam. C. unde ui, contra filium, qui ſuam poſſeßionem per uim occupauit.*
62 *Filius occupando poſſeßionem patris, in qua habet ipſe filius proprietatem, illam perdit.*
63 *Seruus, uel filius, an poſſeßionem alterius occupando, faciant, ut pater & patronus obligentur.*
64 *Bartoli Codex repurgatus.*
65 *Pater, an uſumfructum aduentitiorum filii amittat, ſi per illatam à filio uiolentiam, proprietas amittitur.*
66 *Aduentitia ex delicto filii non publicantur, ne uſumfructum, quem in eis habet, amittat pater.*
67 *Dos à muliere mariti fauore alienari non poteſt.*
68 *Aduentitia cuius fauore alienari non poßint.*
69 *L. 3. C de bonis damna declaratur.*
70 *Dictio, nec, eſt implicatiua.*
71 *Peculiũ caſtrenſe, & aduentitium in multis differunt.*

72 L. 3.

72 *L.3.§.utrum.in fi ff.de mino.declaratur.*
73 *Peculium profectitium ex patris delicto, ad filij detrimentum non publicatur.*
74 *L.2.C.de Caſtren.pecul.lib.10.declaratur.*
75 *L.Cum ancillis.C.de inceſtis nupt.declaratur.*
76 *L.Si poſtulauerit.§.iubet.ff.de adulter.declaratur.*
77 *Pater quando teneatur de peculio profectitio ob inuaſionem, & uiolentiam à filio factam.*
78 *Minoris delinquentis bona publicantur, & ſi aliàs alienari non poſſint.*
79 *L.quinque legibus ff. de bonis damna. declaratur.*
80 *Dos non publicatur in quinque caſibus ex delicto mulieris.*
81 *Aduentitia non publicantur ex filii delicto, etiam ſi in eis non acquiſierit uſumfructum pater.*
82 *Emphyteuſis eccleſiaſtica ad extraneos non tranſit.*
83 *Emphyteuſis eccleſiaſtica non publicatur, cæteris bonis ob delictum publicatis.*
84 *Alienari prohibita non publicantur.*
85 *Patria poteſtas non impedit filii bona ob delictum publicari.*
86 *Pater non habet adminiſtrationem peculii filii in caſu auth.excipitur.C.de bonis maternis.*
87 *Peculium filii non publicatur, cum pater ſolam ſpem uſusfructus habet.*
88 *Dos non publicatur ob commodum quod in ea futurum ſperat pater.*
89 *Spes conſiderabilis eſt.*
90 *Peculium aduentitium publicatur, ſi ex patris conſenſu liberam in eo habet adminiſtrationem filius.*
91 *Furioſus, uel mente captus inuadens ui poſſeſſionē alienam, an incidat pœnam.l.ſi quis in tantam.C.unde ui.*
92 *Furioſo dolus adſcribi non poteſt.*
93 *Furioſus nullo caſu punitur, ſi delinquat.*
94 *Statutum Papiæ.31.In criminalibus.de pœna illius qui uim alicui fecerit in eius poſſeſſione, non procedit in furioſo, & mente capto.*
95 *Poſſeſſio à furioſo occupata antiquo poſſeſſori ante omnia debet reſtitui.*
96 *Prodigus per uim alterius poſſeſſionem occupans punitur pœna.l.ſi quis in tantam.C.unde ui.*
97 *Prodigus adulto æquiparatur.*
98 *Prodigalitas in bonorum diſſipatione uerſatur.*
99 *Prodigus ſi delinquit punitur.*
100 *Bartolus l.is cui numer. 6. de uerbo. obligatio. declaratur.*
101 *Prælatus Abbas, & Monachus, ac Tutor, occupando per uim ſuorum principalium nomine poſſeſſionem alienam, an faciant eos incidere in pœnam. l. ſi quis in tantam.C.unde ui.*
102 *Donatio eccleſiæ facta ob prælati ingratitudinem non reuocatur.*
103 *Statutū Papię.31.In criminalibus.De pœna illius &c. non procedit contra pupillum minorem, & ſimiles, quorum nomine eorum adminiſtratores alienam poſſeſſionem occuparunt.*
104 *Prælatus cum toto capitulo eccleſiæ detrimentum afferre poteſt, ſi alienam occupet poſſeſſionem.*
105 *Prælatus & capitulum ſine legitima cauſa eccleſiæ præiudicare non poſſunt.*
106 *Prælatus bonorum eccleſiæ adminiſtrator non dominus eſt.*
107 *Adminiſtrator qui dilapidat, adminiſtrator non dicitur.*
108 *Eccleſiæ bona non ad ſolum prælati commodum, ſed & pauperum ac fabricæ eſſe debent.*
109 *Prælati tranſactio de re eccleſiæ non ualet.*
110 *Abbatis ratio leuis irriſa.*
111 *L.Iubemus nullam.C.de ſacroſ.eccleſ.declaratur.*
112 *Cap.Cum olim, de cenſibus, expoſitum.*
113 *Spoliatus eccleſiæ nomine ante omnia reſtitui ēt debet.*
114 *Eccleſia tenetur reſtituere quatenus ex facto Prælati ad eam peruenit.*
115 *Pupillus, uniuerſitas, & ſimiles tenētur reſtituere, quatenus ad eos ex adminiſtratorum facto peruenit.*
116 *Eccleſia eſt cultrix diuinæ iuſtitiæ.*
117 *Statutum Papiæ. 31. In criminalibus de Pœna illius, qui uim &c.declaratur.*
118 *Prælatus occupando per uim ſuo nomine alienam poſſeſſionem amittit commodum propria.*
119 *Eccleſia ex Prælati facto ius ſuum perdere poteſt. ſi lege pontificia ſic fuerit cautum.*
120 *Prælatus ob ſuam occupationem etiam eccleſiæ nomine dum uiuit, commodum poſſeſſionis amittit.*
121 *Donationem ob ingratitudinem Prælati, eo uiuente eccleſia perdit.*
122 *Vaſſallus commoditatem feudi donec uiuit perdit, ſi per uim aliena occupat.*
123 *Ciuitas, uel alia uniuerſitas occupando poſſeſſionem alterius quando incidat in pœna. l. ſi quis in tantam C.unde ui.*
124 *Vniuerſitas quomodo ex delicto teneatur ibi plura exempla pluresque caſus afferuntur.*
125 *Statutum Papiæ 31. In criminalibus. De pœna illius, qui uim &c.quomodo in uniuerſitate occupante aliena intelligatur.*
126 *Occupatio ſingularium ab uniuerſitate ratificata, totam obligat uniuerſitatem.*
127 *Vniuerſitas perſeuerādo in occupata à ſingularibus poſſeſſione, uim commiſſam dicitur ratam habere, ob id ligatur.*
128 *Patientia, & tolerantia actus ſucceſsiui ratificationem inducit.*
129 *Vniuerſitas, non puniendo uiolentum occupatorem an illius uiolentiam dicatur ratificaſſe.*
130 *Occupator credens poſsidere, quomodo incidat in pœnam.l.ſi quis in tantam.C.unde ui.*
131 *Credulitas ut excuſet, à iuſta cauſa debet procedere.*
132 *Prælatus præſumitur poſsidere bona nomine eccleſiæ non proprio.*
133 *Prælati ſucceſſor occupando à prædeceſſore relicta non incidit in pœnam l.ſi quis in tantam C.unde ui.*
134 *Credulitas iuſta ipſo iure non excuſat occupatorem, ſed exceptionis ope.*
135 *Poſſeſſor reuerſus ad ſuam poſſeſſionem, & non admiſſus, uti an poſſit beneficio l. ſi quis in tantam C.unde ui.*
136 *Vi poſſeſſum dicitur, quod contra poſſeſſoris animum occupatur.*
137 *Spoliare dicitur qui uenientem non admittit.*
138 *Statutum Papiæ.31.in criminalibus.de pœna illius, qui uim &c.declaratur.*
139 *Poſſeſſor ſuſpicans poſſe repelli ſi ad poſſeſſionem non acceſſit, ut ſpoliatus dici an poſsint.*
140 *Magiſtratus ui occupans alterius poſſeſſionem an incidat in pœnam l.ſi quis in tantam C.unde ui.*
141 *Iudex extraiudicialiter procedens, dicitur ut priuatus procedere.*

142 *Spoliator uiolentus pœnitentia ductus poſſeſſionē reſti tuens, an euitet pœnam. l. ſi quis in tantā. C. unde ui.*
143 *Pœnæ remiſſio in dubio non dicitur facta.*
144 *L. pœnæ. ff. ui bono. rapto. & l. qui ea mente. ff. de furtis, declarantur.*
145 *L. ſi cum exceptione. §. 1. ff. quod metus cauſa, ſenſus & declaratio.*
146 *Moræ purgatio non recipitur in delictis, quæ in faciendo conſiſtunt.*
147 *Moræ purgatio admittitur in delictis, quæ actum ſucceſsiuum habent.*
148 *Pœna legalis, quando ob rei principalis conſecutionem dicatur remiſſa.*
149 *L. ſi pro fure. §. 1. ff. de cond furt. intellectus.*
150 *L. ſi duo. ff. ſi quis cautionibus, ſenſus.*
151 *L. poſt diem. ff. de lege commiſſ. declaratio.*
152 *Pœna caducitatis a domino emphyteuta, qui debito tēpore non ſoluit, ob canonis ſolutionem, ſine proteſtatione receptam. nu. 158. declaratur.*
153 *Ripæ declaratio, & differentia, exploſa.*
154 *Penſionem negans ſoluere domino ſpoliare dicitur.*
155 *Delictum quod eſt in committendo non multum à delicto, quod eſt in omittendo, differt.*
156 *Moræ etiam in pœnalibus conceditur purgatio ſi res ad priſtinum ſtatum poteſt deduci.*
157 *Delictum ſine dolo commiſſum, ſi pœniteat delinquens omnia extinguuntur, ibique declaratur.*
158 *Pœna non dicitur remiſſa ob receptionē principalis debiti, ſi proteſtetur creditor ſaluum ſibi fore ius pœnæ.*
159 *Statutum Papiæ 31. In Criminalibus de Pœna illius, qui uim alicui fecerit &c. declaratur non procedere ſi ſpoliatus recipiens poſſeſſionem non proteſtetur ſibi ſaluum fore ius pœnæ.*
160 *Occupator qui perfectè non occupauit ſi à ſuo aduerſario ſpoliatur, an incidat in pœnam l. ſi quis in tantam. C. unde ui.*
161 *Diſpoſitionis præſuppoſitū ubi deficit, ceſſat diſpoſitio.*
162 *Ripæ conſideratio exploſa.*
163 *Conſtitutio l. ſi quis in tantam. C. unde ui. eos punit, qui re ipſa occuparunt, & occupata poſſident.*
164 *Prouiſio hominis ceſſare facit prouiſionem legis.*
165 *Statutum Papiæ. 31. In criminalibus. de pœna illius qui uim &c. non habet locum contra occupatorem, qui uerè, & perfectè non occupauit.*
166 *Poſſeſſor qui ex interuallo è manibus occupatoris poſſeſſionem recuperauit, an hoc remedio. l. ſi quis in tātam. C. unde ui, contra occupatorem illum utatur.*
167 *Dolus unius quando cum dolo aduerſarii compenſetur.*
168 *L. uiro itaque uxore. ff. ſol. matr. declaratur.*
169 *Legis remedio non iuuatur, qui in eam commiſit, ibidē declaratur, quomodo procedat.*
170 *Spoliatus incontinenti recuperans non incidit in pœnā, l. ſi quis in tantam. C. unde ui.*
171 *Statutū Papiæ. 31. In criminalibus. De pœna illius, qui uim &c. non habet locum contra eum, qui ſtatim ſuam recuperauit poſſeſſionē è manibus occupatoris*
172 *Pater affectans priuari bonis ad detrimentum filiorū, occupando aliena, an incidat in pœnam, l. ſi quis in tantam. C. unde ui.*
173 *Pater per fraudem bona dilapidans filiis non affert detrimentum,*
174 *Legitima filiorum à patre dilapidari non poteſt.*
175 *Dolus præſumitur, ubi ex actu bonorum amiſsio ſequitur.*
176 *Dolus ex propoſito, & re ipſa æquiparantur.*
177 *Confiſcatio ſeu publicatio bonorum patris filiorum legitimam non comprehendit.*
178 *Legitima filiorum non confiſcatur.*
179 *Pater qua cautela poſſit filios ſua ſucceſsione & legitima fraudare.*
180 *Patre uendente omnia bona in fraudē filiorum, cōſtare debet pecuniam iuſſe ab emptore numeratam.*
181 *Bart. doctrina & cautela in l. hæreditarium. ff. de bonis autho. iud. poſſid. perpenſa & declarata.*
182 *Clericus affectans beneficio priuari, an aliena occupādo incidat in pœnam. l. ſi quis in tantam. C. unde ui.*
183 *Odii cauſa inducta fauorem non operantur.*
184 *Commodatario, an concedatur remedium. l. ſi quis in tātam. C. unde ui, cōtra occupatorem rei commodatæ.*
185 *Commodans, occupando rem à ſe commodatam, non incidit in pœnam. l. ſi quis in tantam. C. unde ui,*
186 *§. ult. inſti. ui bono. rapto. declaratur.*
187 *Commodans, interuerſa à commodatario poſſeſſione rei commodatæ, eam ſponte occupare non poteſt.*
188 *Commodatarius rectè experitur contra extraneum occupatorem.*
189 *Spolians furem fugientem & res furto ſubtractas auferentem, an incidat in pœnam. l. ſi quis in tantam. C. unde ui.*
190 *Fur ex interuallo ſpoliari non debet.*
191 *Rem propriam recuperare etiam ex furto licet, ſi ſuccurſum aliter non ſit uia iuris.*
192 *Occupans proprium Caſtrum per uim, cum uia iuris ſuccurſum non eſt, non delinquit.*
193 *Rapiens per uim rem à fure ſubtractam, & iudici deferens, fur nec raptor dicitur.*
194 *Poſſeſſor ciuilis poſſeſſorem naturalem expellendo, an incidat in pœnam. l. ſi quis in tantam. C. unde ui.*
195 *Statutum Papiæ. 31. in criminalibus. de pœna illius, qui uim alicui fecerit &c. non habet locum contra ciuiliter poſſidentem, qui naturalem poſſeſſionem ingreſſus eſt.*
196 *Poſſeſſori tantum non proprietario, nec detentori conceditur remedium ex l. ſi quis in tantam. C. unde ui. contra extraneum occupatorem.*
197 *Creditori, an concedatur remedium ex l. ſi quis in tantam. C. unde ui. contra debitorem qui rem loco pignoris datam per uim occupauit.*
198 *Creditor dicitur poſſidere rem loco pignoris ſibi datam à debitore.*
199 *Debitor fictè poſſidet & quo ad quid rem pignori datam.*
200 *Statutum Papiæ. 31. In criminalibus de Pœna illius, qui uim &c. habet locum etiam contra debitorem qui rem apud creditorem pignoratam per uim occupauit.*
201 *Occupans pignus prætorium non incidit in pœnam, l. ſi quis in tantam. C. unde ui.*
202 *Conſtitutio. l. ſi quis in tantam. C. unde ui. non habet locum in pignore conuentionali nondum tradito.*
203 *Pignoris ſola detentatio cum eſt apud creditorem ceſſat pœna. l. ſi quis in tantam. C. unde ui. contra debitorem occupantem.*
204 *Creditor deiiciens debitorem à poſſeſſione rei ſibi pignoratæ, an incidat in pœnam l. ſi quis in tantam. C. unde ui.*
205 *Pœna. l. ſi quis in tantam. C. unde ui. cum pœna. l. extat. ff. quod metus cauſa concurrit, aliquando ſed unius electione*

electione altera ceſſat.
206 *L. 1. ff. ui bono. rapto declaratur.*
207 *Creditor auferens rem pignoratam à debitore fugitiuo non incidit in pœnam, l. ſi quis in tantam, C. unde ui.*
208 *Creditor occupando poſſeſsionem ex licentia, & pacto debitoris, non incidit in pœnam, l. ſi quis in tantam, C. unde ui.*
209 *Ripa notatus.*
210 *Creditor non incidit in pœnam. l. ſi quis in tantam, C. unde ui, ſi ex iudicis licentia poſſeſsionem rei ſui debitoris occupet.*
211 *Legatarius occupans per uim poſſeſsionem rei legatæ an incidat in pœnam. l. ſi quis in tantam. C. unde ui.*
212 *Remedium. l. ſi quis in tantam, C. unde ui. an contra legatarium fortius prouideat, remedio. l. non eſt dubium, C. unde ui.*
213 *Dominium quod ipſo iure tranſit in legatarium non uerum ſed fictum dicitur.*
214 *Poſſeſsio rei legatæ non tranſit in legatarium à die mortis teſtatoris, ut tranſit dominium.*
215 *Filius occupando rem hæreditariam ex cauſa ſua legitimæ, an incidat in pœnam. l. ſi quis in tantā, C. unde ui.*
216 *Filius hæres uniuerſalis factus, ſed reſtituere rogatus, rem unam ex hæreditate poteſt eligere, & de ea ad libitum diſponere.*
217 *Iudex approbare debet electionem, quam facit filius de re hæreditaria ſuæ legitimæ cauſa.*
218 *Filius in una quota Inſtitutus & grauatus adhuc legitimam ex re una eligere poteſt.*
219 *Filius etiam hæres uniuerſalis non occupat rem hæreditariam ex cauſa ſuæ legitimæ, ſi eam poſsideat alter.*
220 *Filius in re certa hæres factus, iure ſuæ legitimæ rem hæreditariam occupare non poteſt.*
221 *Legitima incerta dicitur ante ſolutionem æris alieni, & hæreditatis diuiſionem.*
222 *Legitima in re una eligi an poſsit.*
223 *Filius Inſtitutus per uerbum Inſtituo, an ius habeat occupandi rem hæreditariam pro ſua legitima.*
224 *Licentia data ingrediendi poſſeſsionem non intelligitur in dubio, ut per uim ingrediatur.*
225 *Pauli Picii rationes multæ euerſæ.*
226 *Poſſeſsionem acquirere ſibi an debeat ſpoliator ut locus ſit Conſtitutio. l. ſi quis in tantam. C. unde ui.*
227 *Legitimæ in dubio fauendum eſt.*
228 *Filius rem minoris ualoris ſua legitima, adhuc ſponte occupare non poteſt.*
229 *Filius ſimpliciter & ſine ui occupando rem hæreditariam pro ſua legitima an incidat in pœnam, l. ſi quis in tantam C. unde ui.*
230 *Filius rem certam pro ſua legitima relictam ſponte occupare poteſt, nec in pœnam. l. ſi quis in tantam. C. unde ui. incidit.*
231 *Hæres ſub conditione ante conditionis euentum occupare an poſsit hæreditatem ita ut non incidat in pœnam l. ſi quis in tantam. C. unde ui.*
232 *Hæres ſub conditione propriè hæres non dicitur cum purificata adhuc conditio.*
233 *Contractus ſub conditione propriè contractus non dicitur.*
234 *Creditor ſub conditione, propriè creditor non dicitur.*
235 *L. Inter omnes. ff. qui ſatiſda. cog. declaratio.*
236 *Occupans rem communem quando incidat in pœnam. l. ſi quis in tantam. C. unde ui.*
237 *Socius occupans rem communem ex integro ab altero ſocio poſſeſſam incidit in pœnam. l. ſi quis in tantam. C. unde ui.*
238 *Socius ſocium ſpoliat, ſi eum re ad uſum deſtinata uti prohibeat.*
239 *Socio licet per uim oſtium domus ingredi ſi à ſocio prohibeatur.*
240 *Socius pro parte rem communem poſsidens, alterius portionem occupare prohibetur.*
241 *Vſufructuarius per uim occupando proprietatem, an incidat in pœnam. l. ſi quis in tantam. C. unde ui.*
242 *Vſufructu amiſſo ob uiolentiam ab uſufructuario commiſſam, cui deferatur, an uim paſſo uel proprietario.*
243 *Commoditas uſusfructus & alienari & perdi ab uſufructuario poteſt.*
244 *Vſufructus patris, quem in bonis filii habet, quomodo ex Patris delicto amittatur.*
345 *Vaſſallus feudum ab alio poſſeſſum occupando an incidat in pœnam l. ſi quis in tantam. C. unde ui.*
246 *Feudum cui deferatur, an domino directo, uel uim paſſo, ſi perdi contingat ex uiolentia à Vaſſallo commiſſa.*
247 *Feudi ius proprium domino defertur, ſi illud ſuo delicto pendat uaſſallus.*
248 *Feudi ius proprium dicitur perſonale, & à ſua cauſa inſeparabile.*
246 *Iulii Clari Alexandrini Præſidis laus.*
250 *Vaſſallus delinquendo feudum ad incommodum domini directi non perdit.*
251 *Feuda in Sabaudiæ & Pedemontium ac Galliarum regionibus ad patrimonij Inſtar an ſint, & an poſsint alienari, & ob uaſſalli delictum publicari.*
252 *Publicari ſeu fiſco deferri poſſunt, quæ in extraneos alienabilia ſunt.*
253 *Decretum Duciſſæ Yolant concedit feudi alienationem ob neceſsitatem, non alia cauſa.*
254 *Decretum Antiquum Sabandiæ Duciſſæ Yolant uariè perpenditur & explicatur.*
255 *Dictio etiam implicatiua eſt, & ibi paulo poſt lato.*
256 *Dictio Alius Alia Alium ſimiles caſus oſtendit.*
257 *Decretum Sabaudiæ & Pedemontium, ſuper feudorum alienationibus editum à Duciſſa Yolant declaratur ex decreto Duciſſæ Blancæ.*
258 *Vaſſallus ſi ſocium in feudo ſua parte ſpoliat ſuam portionem amittit, & ſocio ſpoliato defertur.*
259 *Feudum alienari poteſt ſine licentia comprehenſis in inueſtitura.*
260 *Feudi cõmoditas non ius uiolentiã paſſo acquiri poteſt.*
261 *Feudi commoditas alienari poteſt.*
262 *Feudi commoditas in cauſam iudicati cedi poteſt.*
263 *Feudi commoditas confiſcari poteſt.*
264 *Clam poſſeſſorem ſpolians incidit in pœnam, l. ſi quis in tantam. C. unde ui.*
265 *Mobilia occupans, an incidat in pœnam. l. ſi quis in tantam. C. unde ui.*
266 *Statutum Montis regalis. De eiectione poſſeſsionis coll. 4. punit occupatores rei mobilis.*
267 *Statutum Papiæ 31. In criminalibus. De pœna illius, qui uim alicui feceris &c. non punit occupatores rei mobilis.*
268 *Occupans incorporalia, an incidat in pœnam l. ſi quis in tantam. C. unde ui.*
269 *Incorporalia non poſsidentur.*
270 *Interdictum unde ui utile datur contra occupantem incorporalia.*

271 Statutum

Nonum Remedium

271 *Statutum Papiæ 31. in criminalibus, De pœna illius qui uim &c. punit occupatores rerum incorporaliũ ibique declaratur.*

272 *Incorporalia quaſi poſſidens, ſi in ea quaſi poſſeſſione ſe tueri conetur, non incidit in pœnam. l. ſi quis in tã-tam. C. unde ui.*

273 *Clericus ui, an poſſit remedio. l. ſi quis in tantam. C. unde ui, contra ſuæ præbendæ occupatorem.*

274 *Clericus in ſua præbenda uſufructuario æquiparatur.*

275 *Occupans beneficium reſeruatum adhuc incidit in pœnam. l. ſi quis in tantam. C. unde ui.*

276 *Reſeruationis decretum in beneficialibus, an quò ad tertium uitiet poſſeſſoris poſſeſſionem.*

277 *Clericus apprehendens poſſeſſionem beneficii ſine executorialibus, an incidat in pœnam. l. ſi quis in tantam. C. unde ui.*

278 *Collatio tantum operatur in beneficiis collatiuis, quantum in electiuis electio.*

279 *Electus ſine executorialibus beneficii poſſeſſionem ingredi poteſt.*

280 *Clericus non poteſt ſine executorialibus ingredi poſſeſſionem, quam alter detinet.*

281 *Equum ſolivagum occupans, an incidat in pœnam. l. ſi quis in tantam. C. unde ui.*

282 *Damnum datum, ut emendetur animalia licèt retinere.*

283 *Equum aberrantem licet occupare.*

284 *Mancipium Chriſtianum è Iudæi poſſeſſoris manu, an uiolenter occupare liceat.*

285 *Iudæus Chriſtianum mancipium poſſidere non poteſt.*

286 *Iudæo ſoluenda an ſit æſtimatio mancipii Chriſtiani ab eo erepti.*

287 *Forenſis prohibitus acquirere, & poſſidere immobilia, æſtimationem illorum, an ſaltem conſequatur.*

288 *Iudæi fouendi ſunt humaniter.*

289 *Iudæis noſtro iure ſuccurritur, cum ſua lege nihil eſt diſpoſitum.*

290 *Conſuetudo Bulgari, qua fuit declaratum uxorem uſufructuariam à marito conſtitutam habere alimenta tantùm ſi extent filii, locum habet etiam in teſtamẽtis Iudæorum.*

291 *Iudæi ex populo ſunt.*

292 *Iudæus teſtando inter liberos, lege communi uti poteſt.*

293 *Forenſis qui refragante ſtatuto, & ſuam perſonam inhabilitante, non poteſt immobilia acquirere, ſic nec æſtimationem conſequitur.*

294 *Decretum antiquum Sabaudiæ, & Pedemõtium prohibet Iudæos habere ſeruos Chriſtianos.*

295 *Vſufructuarius uiolenter ſpoliatus uti an poſſit remedio l. ſi quis in tantam. C. unde ui.*

296 *Vſufructuario an proprietario concedatur remedium l. ſi quis in tantam. C. unde ui, contra uiolentum occupatorem.*

297 *Conſtitutio. l. ſi quis in tantam. C. unde ui, habet locum contra deiicientem re ipſa, non contra eum qui deiicere credidit.*

298 *Poſſeſſori deiecto, qui alterius nomine poſſidet actio non datur, ſed uero poſſeſſori cuius poſſidebatur nomine.*

299 *Hæredes uiolenti ſpoliatori conueniri, an poſſint remedio l. ſi quis in tantam. C. unde ui.*

300 *Seruo uendicanti ſe in libertatem, an concedatur remedium ex l. ſi quis in tantam. C. unde ui, contra dominum, qui eum occupauit per uim.*

301 *Seruo in quaſi poſſeſſione cõſtituto, quomodo ſit ſuccurſum contra dominum occupatorem.*

302 *Seruo actio conceditur ad libertatem tuendam.*

303 *Gloſæ, & Salyceti multæ ſubuerſæ rationes.*

304 *Occupatio quo tempore facta eſſe debeat, ut locus ſit cõſtitutioni. l. ſi quis in tantam. C. unde ui.*

305 *Occupator uiolentus, an ex diſpoſitione. l. ſi quis in tantam. C. unde ui, priuetur ipſo iure, uel per ſententiam iure ſuo.*

305 *Occupans per uim beneficium ipſo iure omni ſuo commodo priuatur.*

307 *Violentia in beneficialibus eſt odioſior.*

308 *Declaratoriam eſſe neceſſariam, etiam cum pœna ipſo iure indicitur.*

309 *Beneficium uiolenti occupatoris conferri an poſſit ante declaratoriam priuationis.*

310 *Actione qua agatur ut uiolentus ſpoliator iure ſuo priuetur.*

311 *Statutum actionem ex eo concedit contra uiolentum occupatorem, ſi illi pœnam indicit, ut Papiæ, & in Monteregali.*

312 *Libellus quomodo formetur in caſu. l. ſi quis in tantam. C. unde ui.*

313 *Praxis conſtitutionis l. ſi quis in tantam. C. unde ui, quæ ſit.*

314 *Pœna contra uiolentum occupatorem, an ſuperſit reſtituta poſſeſſione deiecto.*

315 *Statutum ciuitatis Montis regalis. De electione poſſeſſionis colla. 3. declaratur.*

316 *Appellari, an poſſit à lata ſententia in caſu l. ſi quis in tantam. C. unde ui.*

317 *Appellatio regulariter eſt permiſſa.*

318 *Appellationi in dubio eſt deferendum.*

319 *Appellationem in cauſis poſſeſſoriis non concedi, quomodo ſit uerum.*

320 *L. unica. C. ſi de momen. poſſeſ. fuer. appella. declaratur, & germanus ſenſus exponitur.*

321 *Appellatio conceditur ratione complicationis cauſarũ ubi aliàs non concederetur.*

322 *Appellatio in cauſa poſſeſſoria ſententiæ executionem non impediat, ſed cognitionem tantùm deuoluit, ubi latè & doctè.*

323 *Riparationes & conſiderationes multæ reiectæ.*

324 *Acceſſorium principalis naturam non immutat.*

325 *Fauorem operari non debent, quæ in odium ſunt inducta.*

326 *Sententiæ tot ſunt, quot capita.*

327 *L. etiam. §. 1. de minor. & l. Carmelia pia. de iure patro. declarantur.*

328 *Appellatio à ſententia lata in poſſeſſorio iure Pontificio conceditur.*

329 *Decretum nouum Sabaudiæ & Pedemontium in titu. Delle appellatione, & in quai caſi &c. admittit appellationem in cauſis poſſeſſoriis, & quomodo.*

330 *Papiæ ex Ciuitatis ſtatuto cõceditur appellatio in cauſis poſſeſſoriis.*

331 *Appellatio in cauſis poſſeſſoriis ubi à ſtatuto conceditur, illa operatur effectum ſuſpenſiuum, & deuolutiuum.*

332 *Conſtitutio l. ſi quis in tantam. C. unde ui. quomodo differat à conſtitutione. l. ſi conſtiterit. C. finium regun.*

333 *L. ſi conſtiterit. C. finium regund. ſenſus & intellectus.*

334 *Conſtitutio. l. Chriſtianis. C. de paga. quomodo differat à l. ſi quis in tantam. C. unde ui.*

335 *L. Chriſtianis. C. de paga. ſenſus & intellectus.*

336 Conſti-

336 Conſtitutio.l.unicæ.§.ult.C.de ſuffragio, quomodo differat à l.ſi quis in tantum. C. unde ui.

337 L.unicæ C.de ſuffragio. ſenſus,& intellectus.

338 Statuto indicente pœnam uiolento ſpoliatori, an receſſum cenſeatur à diſpoſitione l.ſi quis in tantam.C. unde ui.

339 Statutum Papiæ 21. in Criminalibus. De pœna illius qui uim alicui, &c. an deroget conſtitutioni,l.ſi quis in tantam.C.unde ui.

340 Lex ſpecialis quomodo,& quando generali deroget.

341 Cap.1.de conſtitutio.in 6.declaratur.

342 Lex communi gentium uſui unita ignorari non debet.

343 Stututa Pupia à Baldo edita, & compilata fuerunt.

344 Lex poſterior quomodo. & quando deroget priori.

345 Pœna multiplex quandoq; à lege delinquẽti imponitur.

346 L.1.C.de accuſa. declaratio & intellectus.

347 Modeſtinus temporibus Alexandri Seueri floruit.

348 Terminorum amotores multis legibus puniuntur.

349 Numa Pompilius terminorum amotores, ut fures & graſſatores puniri uoluit.

350 L.quod ſenatuſconſultum. de iniuriis,declaratur.

351 §.ſi quando.uerſic.Adulteram uerò, in autben.ut nulli Iudicum.ſenſus & nouus intellectus.

352 L.quamuis.C.de adult.abrogata,an hodie ſit, & inibi de uero ſenſu & intellectu.

353 L.quamuis.C.de adulte.cum d.§.ſi quando.uerſi.Adulteram. conciliatio.

354 Gladii ſignificatio multiplex, & inibi quod pœnæ genus oſtendat.

355 Papinianus iuſſu Caracallæ Imperatoris occiſus.

356 Coraſius inconſtantia notatur.

357 L.qui cum uno.§.qui poſt.ff.de re militari, uera litera ſenſus,& intellectus.

358 Militum pœna quæ,cum militiam deſerebant.

359 Milites olim neceſſarii, facti nunc uoluntarii quomodo id euenerit ex Liuio, & cæteris.

360 Milites iurabant olim,ſe militiam non deſerturos.

361 Militum pœna cùm cæperit immutari.

362 C.Mantienus militiæ deſertor,qua affectus pœna à Tribunis plebis.

363 Numero 1.matriculæ ſeu uexillationes.

364 Milites quo ordine in militia deſcriberentur.

365 Pœna legis antiquæ cum per nouam abrogatur, clarè à legiſlatoribus ſolet exprimi.

366 Iudices iurare tenentur ſe ſeruaturos ſtatuta locorum, ubi iuſdicere babent.

367 Papiæ & Montiſregalis ſtatuto eſt cautum iudices teneri iurare ſe illarum ciuitatum ſtatuta ſeruaturos. ibidem declaratur.

368 Iuramentum praciſè obligat.

369 L.1.ff.ad leg.Aquiliam, declaratur.

370 Angelus Aret.auriga optimus in cauſis criminum ſeu maleficiorum.

371 Ang.Aretinus pecunia corruptus malam tulit ſententiam,ob id maximum ſubiit mortis periculum.

372 L.quotiens.ff.de actio.& obligat. nouus ſenſus litera uera & intellectus.

373 L.1.ff.ui bonorum rapto.ſenſus & intellectus.

374 L.cum ex uno.ff.de actio. & obliga. intellectus & declaratio.

375 T.3.& 4.C.de ſepulchro uiola. noua declaratione illuſtrantur.

376 L.Arriani §.ult.C.de hæreticis. declaratur.

377 L.ultima.C.de nouatio.latè & pulchrè nouis declarationibus illuſtratur.

378 Argumentari negatiuè non poteſt à pacto ad ſtatutũ.

379 Nouatio non coniecturis, ſed uerbis fieri debet claris & expreſsis.

380 Conſtitutio l.ult.C.de nouatio. ſtatuto non poſſe immutari.

381 L.3.in prin.ff.de libero homo.exhiben. ſenſus nouus & declaratio egregia.

382 Plagiarius, unde dictus.

383 Plaga prima correpta,quid.

384 Incidere in plagas, quid.

385 Correctionem legum euitandã eſſe in dubio & nu.387.

386 Albericus Roſatus laudatur.

387 Correctio legis non niſi expreſsè fit,& maxima præfatione præmiſſa.

388 Coniecturæ quibus detegitur ſimulatio,in arbitrio iudicis reſidens.

389 Coniecturæ quæ ſint,quibus coniiciatur per ſtatutum à pœna iuris communis eſſe receſſum.

390 Pœnæ incompatibiles ubi imponuntur per nouam conſtitutionem,antiqua abrogatur.

391 Nouatio ex ſecũdo actu inducitur, ſi primæ repugnat.

392 Pœnæ exceſsiuæ ubi ſunt,una alteram tollit.

393 Pœna iuris communis ſi a ſtatuto augetur, uel minuitur,illa pœna ſtatuti dicitur noua pœna,& attendenda, obſeruandaque.

394 Actus nouus dicitur conſtitui,ſi antiquo aliquid addatur uel minuutur.

395 Aedes nouæ indicantur antiqua ſi additũ,quid illis ſit.

396 Compromiſſum nouum dicitur effectum, ſi antiquo aliquid addatur,uel minuatur.

397 Qualitas adueniẽs enti, quando nouum ens conſtituat.

398 Violentus occupator pœna ſtatuti affectus, an pœna iuris communis plecti adhuc poſsit.

399 Criminaliter qui egit ad uindictam, ut delinquens ſtatuti pœna puniatur,agere iterum non poterit,ut puniatur ex ſtatuto.

400 Ciuiliter agens ex ſtatuto ratione ſui intereſſe, iterum agere poterit ex iure communi, quatenus excedit ſtatuti diſpoſitionem.

IMPERATOR VALENTINIANVS.
Theodo. & Arcad. AAA. ad Meſſ. Comitem rerum priuatarum.

SI quis in tantam furoris peruenerit audaciam, vt poſſeſsionem rerum apud fiſcum, vel apud homines quoslibet conſtitutarum, ante aduentum iudicialis arbitrii violenter inuaſerit; dominus quidem conſtitutus poſſeſsionem, quam abſtulit, reſtituat poſſeſſori, & dominium eiuſdẽ rei amittat. Sin vero alienarum rerum poſſeſsionem inuaſit, non ſolùm eam poſsidentibus reddat, uerùm etiam æſtimationem earundem rerum reſtituere compellatur. Data.I.Kalen. Iunii Treueris, Thimaſio, & Pramoto. Coſſ.

In Codice uerò Theodoſiano, ſic legitur.

IMPERATOR VALENTINIANVS, Theodoſius, & Arcadius. AAA. ad Meſſianum, CC. SP.

PLeroſque detectum eſt rem priuatam noſtram, quam publicatio celebrata quæſierat, inuaſiſſe, quam nos à retentato . ribus ereptam ſociari iubemus ærario, punientes contumacius, quàm decus publicũ ſinebat ereptos, vt litem inferre potuiſſent, nollent expectare iudicium, ac ſperent victoriam, quam iuſtitiæ præſcripſiſſet euentus, & amplecterentur quod dediſſet audacia. Cadat igitur lite, quiſquis operiri noluerit litis euentum, & quod recipere lege potuiſſet, contemptor examinis violentus amittat. Illi uerò, quos in tantũ furor prouexit audaciæ, ut quod iurgaturi apud examinis fidem ſperare non poſſent, ante euentum iudicialis arbitrii illicita præſumptione temerarent, æſtimationem rei, de qua litigari conuenerat, cogantur exoluere. Quod quidem etiam in priuatis obſeruandum negotiis generali lege ſancimus. Illud autem ab officio magnificentiæ tuæ cauendum eſſe decernimus, ut ſacratiſſima domus noſtra litem non inferre cogatur, neque expetat, ſed patiatur examen. Data. XVIII. Kalen. Iul. Treueris, Thimaſio, & Promoto. Coſſ.

NONVM REMEDIVM RECVPERANDÆ poſſeſſionis ex l. ſi quis in tantam. C. vnde vi.

1 THeodoſius † Romani imperij moderator, vir incredibilis in ſuos pietate & ſummæ clementiæ, ut ſcripſit Egnatius, poſteaquam Valẽtiniano Imperium aſſeruit, & Arcadium Imperij conſortem fecit, hanc diuulgauit cõſtitutio-
2 nem, qua eorum audaciam cõprimere uoluit, qui, dum ſe rei ab altero poſſeſſæ dominos agnoſcant, manu propria ſibi iudicere volunt, & vi poſſeſſionem occupare, quaſi iure, uel dominij vel rõne alia eam ſibi occupare liceat. Conſtituit itaque Theodoſius & Valentinianus, nõ ſic licere, quod ſi quid ij aduerſus conſtitutionem ipſam moliantur, ſi rei domini ſint dominium amittãt, illicoq; poſſeſſionem reſtituant, ſi uerò domini nõ ſint, poſſeſſione reſtituta, in æſtimationem cõdemnantur, quæ ſanè con
3 ſtitutio olim † ſpreta & Athalarici Regis edicto reducta eſt, ut ſcripſit Caſſiod. lib. 9. var. edicti verba
4 † libuit hic adſcribere. Primum humanò generi noxiam peruaſionẽ (ſub qua nec ciuilitas dici põt, nec haberi) ſeueritate legũ, & noſtra indignatione damnamus, ſtatuẽtes vt ſanctio diui Valẽtiniani, aduerſum eos diu peſſimè neglecta cõſurgat, qui prædia urbana vel ruſtica, deſpecto iuris ordine, p ſe ſuoſque præſumpſerint expulſo poſſeſſore uiolẽter intrare, nec aliquid de eius diſtrictione, deteſtabili volumus temperatione mitigari, inſuper addẽtes, ut ſi quis ingenuorũ ad ſatisfaciẽdũ legi ſuperius diffinitæ idoneus nõ habetur deportationis protinus ſubiaceat ultioni; hæc ille, qui alia plura ſubiicit, qb' mandatũ eſt iuſdicentibus ut eã omnino obſeruare deberẽt eadẽ ſub pœna cõſtitutionẽ; aliæ extãt nũc Longobardorũ leges, quibus contra inuaſores alienatũ rerũ prouiſum eſt, ut in Lõgobardis in titu. de inuaſionibus: eſt ergo Valentiniani hæc & Theodoſij noua ſanctio, tum rõne impoſitæ pœnæ, tũ rõne recuperationis poſſeſſionis rei mobilis, & infrà q.
5 33. dicemus, quare noſtri oẽs interpretes, ut † nouũ hoc recuperandæ poſſeſſionis remedium inter alia enumerant, ut Ripa. in c. ſæpe. nu. 68. & nu. 93. de reſti. ſpol. quæ conſtitutio & Põtifici Max. placuit, ut eſt uidere in c. placuit. 16. q. 6. c. eum qui. de p̃bẽ. in 6. & ideo cenſuit Abba. in c. 1. nu. 20. de dolo & cõtuma. hac clericos ligari, cũ alterius poſſeſſionẽ
6 occupant, hæc ſanè † cõſtitutio partim pœnalis, partim rei perſecutoria, ſeu poſſ. recuperatoria eſt, ut re ipſa eſt videre, & tradit Abba. conſi. 100. in fine. libro primo. & cum poſſeſſionis recuperatoria ſit, præſupponit, ut cæteræ, recuperantem debuiſſe poſſidere, cum ſpoliatus fuit. Soc. Sen. conſi. 122. numero tertio. libro quarto. & dum hæc conſtitutio priuat uiolentum occupatorem priuatione domi-
7 nij, intellige † de dominio acquiſito ante ſpoliationem & occupationem, non ſi poſt. ſic Afflict. in capitulo primo. §. ſi duo omnes, nume. 9. de pace tenen. & eius viola. in vſibus feudorum. & ibi Bald.
8 hanc conſtitutionem ſunt inſecutæ † plures Ciuitates, quæ ſuis ſtatutis idem ſtatuerunt, ut ciuitas hæc Montiſregalis, ſub rubrica de electio. poſſe. columna tertia, in Regno tamen Neapolitano eſt correcta conſtitutio hæc, ſolùmque hic occupator punitur in dimidia. ſic refert Mar. de ordine iudicio. ſeptima diſtinctio. iudicio. numero quadrageſimotertio. Papiæ ex ſtatuto ſub Rubrica. de pœna illius qui vim alicui fecerit in eius poſſeſſ. eſt ſtatuti 31. in criminalibus: leuior indicta eſt pœna, an vna alteram perimat infrà in penul. quæſtio. attingemus. Hinc intelligimus non ſatis verũ eſſe, quod nouiſſimè ſcribit benè erud. tus Franciſ. Sarnienins lib. 2. Select. interpreta. c. 13. nu. 7. hoc remediũ eſſe hodie hoĩum vſu abrogatũ. Nõ. n. abrogatum dici põt, cum & legibus municipalibus paſſim comprobatur, & licèt multi eo non vtãtur, non tñ inde fit, vt cæteri uti non poſſint. Quo aũt huic conſtitutioni locus eſſe poſſit, probanda uiolentia eſt in hoc ipſo iudicio, nec ſufficeret, ſi in altero iudicio probata iam fuiſſet, ita Bellamera in capitulo paſtoralis, numero trigeſimoquinto, verſic. nono quæritur. poſt gloſ. ibi, de cauſa poſſeſſ. & proprie.

Quæro primò, an hæc cõſtitutio locũ habeat cõ-
9 tra mulieres † alterius poſſeſſionem inuadentes. glo.

gl.in hac conſtitutione,in uerbo.ſi quis,locum habere cenſuit.eam ſecuti ſunt hic Bar.nu.3.Albe.col. 1.uerſ.his præmiſſis,Saly.q.1.Ang.col.1.Alexan. in l.iuſtè poſſidet.nu.34.in fi.de acqui.poſſ.Dec.in l.2.nu.89.de reg.iur.communem teſtatur Ripa.in ca.ſæpe.nu.88.89.de teſt.ſpolia.cuius quidem ſententiæ ratio prima aſſignatur à Bart. d.nu.5.quòd,
10 vbi † odium eſt rationabile, maſculinum concipit fœmininum,ut in l.ſi quis id quod. de iuriſd. om. iud.ibi late Iaſ.nu.1.2.latiſſimè Tiraqu.de retr. cõſan.§.1.glo.9.nu.213.conſiderari & ſecunda ratio
11 poteſt,quia ratio†comprimendæ audaciæ, tam mulierem quàm uirum afficere debet, cum nemini liceat ſua manu ſibi iuſdicere: quare hanc materiam indifferentem appellant doctores,quando, & maſculis & fœminis conueniat. & licèt conſtitutio ipſa genus tantùm maſculinum receuſeat,illud ratione frequentioris vſus contingit, quo fit vt caſus mi
12 nus† frequens non cenſeatur excluſus,ut eſt notabilis glo.in ſimilibus terminis in l. vnica. in verbo ſponſam.C.de raptu.virg.quam in noſtris terminis citauit Ripa.in d.c.ſæpe. nu. 89. & ante eum Saly. hic.q.1. & alia olim ſupra retuli. non abſimili vtitur ratione Cur.Sen.in l.ſi quis maior nu.14 C. de Tranſact.ad demonſtrandum illam diſpoſitionem locum habere & in muliere. Tertia ratio perpendi
13 poteſt,mulierem†ſolum excuſari ex ignorantia iuris in caſibus à iure expreſſis.l.fi.C.de iuris & facti igno.inter quos hic noſter non enumeratur, quia videmus in his caſibus iuris imprudentiam non excuſare.§.pen.Inſti. ui bono. rapt. ceſſat & hoc caſu
14 omnis diſputatio†de Hermaphrodito, quia ſiue in uno ſiue in altero ſexu incaleſcat, magis ſemper tamen in conſti.comprehenditur, ut ſcripſit hic Bar. nu.5.non enim eſt quòd diſputemus de potentiori
15 ſexu†iuxta.l.quæritur de ſtatu homin. quam declarat multis modis Dec.in l.rogaſti in prin.nu.6.ff.ſi certum peta.& conſ.113.nu.3.Alci.l.2.in prin.nu. 41.de uer.oblig.Gomeſ.Hiſ.§.quodam nu.45.Inſt. de actio.& eodem loco de actio.in prin.nu.41.Beneue.Stracca tract.de mercatura.prima parte.num. 58.Diſputatio hęc omniſque controuerſia ceſſat in
16 caſu ſtatuti Papienſis†31.in criminalibus de pœna illius qui uim alicui fecerit in eius poſſeſſione,cum clarius loquatur,dum inquit,ſtatuimus,quòd ſi aliqua perſona &c. utriuſque enim ſexus perſonam comprehendit.

17 Quæro ſecundò,an hæc conſtitutio † locum habeat in milite & ruſtico,cum rei alienæ poſſeſſionẽ inuadunt,uel ſint potius ob iuris ignorantiam excuſatione digni.glo.hic affirmauit conſtitutioni locum eſſe, nec eos aliqua excuſatione eſſe dignos, Barto.uerò nu.6.duos caſus diſtinguit,primus eſt, cùm rei alienæ poſſeſſio occupatur, tunc nec miles, nec ruſticus excuſatur, Cum inuadere aliena iure
18 naturali prohibeatur,à quo iſti † non excuſantur. l. uenia.C.de in ius uocãdo l.ſi adulterium.§.I.ff. de adulter. & hanc ſententiam in hoc caſu primo ab omnibus probari docuit Ripa in d.cap. ſæpe num. 89.de reſtitut.ſpolia.rationis quoque ratio conſiderari poteſt,quia qui peccat quò ad ea quæ iuris naturalis ſunt, in dolo dicitur.ſic Angel.Comenſ. & Imol.in l.ex cõſenſu.§.ultim.ff. de appella. quos eſt ſecutus Alcia.tra.ta.præſump. reg.3.præſum. 30. nu.4.& ſentit Patiſ.conſ.149.nu.20.lib.4.dum in-
19 quit alteri† inferentem iniuriam non excuſari, ru-
20 ſticitatis,uel ſexus,uel militiæ prætextu:cum†.inferre iniuriam iuri naturali repugnet. hanc noſtram conclusionem confirmat Dec.in l. ſi quis id quod. nu.32.de iuriſdict.om.Iud.qui Bar.hic retulit,Soc. tract.fallen.regul.349.fallen.1.& Plotus Nouarienſis in l.ſi quando.num.447.C.unde ui, & Tiraq.in tractat.de pœnis legum &c. cauſa.11.nu.7.8.qui in noſtris his terminis,Bart.relato,idẽ affirmauit.Cõfert quòd dicere ſolemus,cauſam, quæ aliàs à dolo
21 excuſat,non excuſare†cum peccatũ eſt in his, quæ iuri naturæ aduerſantur,ut reſpõdit Alexan. conſi. 103.col.pen.uer.& dato,quod comes &c.lib.1.Gomeſ.§.ex maleficijs.nu.32.Inſti.de actio. huic tamẽ
22 ſententiæ aduerſari uidetur, tex.†l.1.§.ult.ff.de edẽdo,iuncta l.ueluti.de iuſt.& iure.parere maioribus iuris naturalis eſt, & tamen ruſticus, qui non paret excuſatur.ſic probat.l.2.§.1.ff.ſi quis in ius uocatus non ierit.Cur.Iun.in l.uenia nu.3.4.C. de in ius uoca.conatur nodum diſſoluere, atq́ue in caſu.d.l.1.§.ult.de ed.& d.l.2.§.1.ſi quis in ius uo. eſſe delictum in omittendo,quod leuius dicitur.iuxta glo.l.ſi mora.ubi omnes.ſol.matr. & cum eſt delictum tantùm in omittendo, dicitur ſolùm adeſſe
23 dolus quidam pręſumptus†à quo ruſticus excuſatur.l.ubi exigitur.ff.de eden. quæ. declaratio, ante Curtium Iun.fuit Bar.in l.edita.nu.33.C. de edendo,quam clarius ibi refert Alex.nu.33.in fi. Dico tamen in d.l.1.§.ult.ff.de edendo.eſſe ratione intereſſe,à quo is ruſticus, uel minor de facili excuſatur. Alcia.uero in d.l.Edita.in fi.intellexit. d.l.1.§. ult. de eden.ibi ruſticum, & mulierem non ex iuris rigore,ſed ex ſola ęquitate teneri,ideoq́; mirum non eſſe,ſi excuſantur, quod non contingit in cæteris, cum ex rigore omnino facere teneantur, ut hic. quare idem Alcia. tract. præſump. Regula.1.præſum.37.nume.2.dixit in d.l.1.§.ult.& in d.l.2.§.1. eſſe,quia licet ius naturale illud ſit,non in rigore tamen eſſe fundatũ, ſed in æquitate,ideoq́; ruſticum excuſari,quod ſatis placet.

24 Secundus eſt caſus,cum ruſticus†uel miles poſſeſſionem rei propriæ inuadit, tunc excuſandos eſſe cenſuit Bar. ex. Roffredi ſententia, cum hæc ſit tantùm iuris ciuilis prohibitio,ex diſpoſitione huius conſtitutionis, cum ante non punirentur rem propriam occupantes.§.pen.Inſt ui bono.rapto. nõ
25 ergo mirum eſt,quòd ob iuris ciuilis†ignorantiam excuſentur ruſtici,& cæteri, ut affirmarunt omnes in l.ſi quis id quod.ubi Alex.Iaſ nu.33. & Dec. nu. 32.uerſ.ſecunda cauſa.de iuriſd.om.ind. & uidentur probare.l.ſi quis in graui.§.ſi quis ignorans. ad Sylla.in l.1.§.ult.ff.de eden.in l.2.§. ult. de iure fiſci,cum alijs per Dec.relatis,& plures caſus in quibus ignorantia iuris excuſat ruſticum, receuſet Ripa tract. de peſte in tit.de remedijs perſeuera. contra peſtem.nu.226.cum multis ſeq.& ibi.nu. 246. inquit à multis hoc pro regula affirmari, ut apud gloſ.in cap. ſuper literis, & ibi Abbas de reſcrip. Soc.tract.falle.regula.349.gloſ.1.l.fin.C.de teſta.latiſſimè Tiraq.De Retractu conſang.§.4. glo.7. nu. 13.14.ac multis ſequentibus.accedit in ſimili quod docuit Patiſius in c.ſi diligenti.nu.26. de præſcrip. dum affirmauit Ruſticum non eſſe in mala fide cũ

mercatur

mercatur contra ius his rigoroſis ſolennitatibus
non ſeruatis, ſicque declarat ca. qui contra. de reg.
iur. in 6. eo enim caſu excuſatur ruſticus.

26 Contrariam tamen ſententiam† nec hoc caſu ru-
ſticum excuſari, probauit Ang. in l. ſed etſi lege. §.
ſcire, de petitio. hæred. Alex. in l. iuſte poſſidet. nu.
38. 39. de acqu. poſſeſſione. Ripa. in cap. ſæpe. num.
90. de reſti. ſpo. eiuſdem fuit ſententiæ Parpalea in
l. ſi quis maior. nu. 2. C. de tranſact. & quibus liben
27 ter ſubſcribo. Prima illa ratione. quòd† Ruſtico er-
ranti in iure ciuili non ſuccurritur, niſi in caſibus à
iure expreſſis ex l. ult. C. de iuris & facti igno. qui
tex. licet loquatur in muliere attamen & ad Ruſti-
cum extenditur, iuxta gl. in c. ult. 1. q. 4. Iaſ. in d. l.
ult. poſt Bar. ibidem, ſic & Alex. in l. ſi quis id quod.
nu. 10. de iuriſd. om. iud. & conſ. 14. lib. 2. Dec. d. l.
ſi quis nu. 35. Ripa. d. tract. peſtis. d. tit. de remed.
præſeru. contra peſtem. nu. 245. qui, nu. 246. ſubij-
cit duplicem declarationem. Primam excuſari ex
æquitate, ut iudici uidebitur, non autem ipſo iure,
ſic & Parpal. l. ſi quis maior nu. 2. verſ. ſecundus ca-
ſus. C. de tranſ. Alteram, procedere ſolùm, quò ad
ea, quæ uerſantur ad conſeruandum iuris rigorem,
ut etiam declarat. Dec. in l. iuris igorantia ſecunda
lectura nu. 15. C. qui admitti. & ibi Alex. nu. 5. Se-
cunda conſideratur ratio à nonnullis, quia conſu-
lere potuit peritiores, quare non excuſatur. l. in bo-
no. poſſeſſio. l. iuris ignorantia. C. qui adm. quo lo-
co Bal. dicere conſueuit, quod quemadmodum Ru
28 ſticus† nouit ſe ad nemus conferre, ut ligna habeat,
ſic noſce debere ad Vrbem accedere, ut peritiores
conſulat; & licèt non ſemper contingere hoc poſſit
ob locorum diſtantiam, attamen prouidet lex cùm
obſeruari à ſe ordinata & diſpoſita poſſunt, Acce-
dit tertiò hanc ipſam ſententiam probari ſatis, ex.
29 † §. pen. inſt. ui bono. rapto. verſi. ſed ne dum talia.
tex. enim in ſui principio refert, olim occupatores
poſſeſſionis rei propriè ob errorem & iuris impru-
dentiam excuſari, quòd poſtmodum eo loco corri-
git Iuſtinianus. cum ergo ruſticus ex ſola iuris igno
rantia ſe tueri uelit, ſequitur non poſſe, cum illa
probabilis noſtro hoc caſu nõ ſit. Præterea & quar-
to ut inquit Ripa in d. c. ſæpe. nu. 91. poſt à ſe relatã
hanc noſtram conſtitutionẽ, inquit hoc eſſe cõtra
ius naturale, ut ſua manu, quis ius dicat, quo caſu
nõ poteſt ruſticus excuſari, ut iam diximus. Vltimò
30 accedit, hãc† conſtitutionem eſſe factam ad rigorẽ
iuris ciuilis conſeruandum ut ſenſit glo. in ca. tur-
bata. §. notãdum. in gl. 1. 1. q. 4. & in ſumma. 38. di-
ſtinct. & earum authoritate adductus, ſic clare cen
ſuit Tiraq. tract. de Pœnis legum &c. cauſa. 11. nu.
18. qui ea ratione affirmauit, ruſticum nõ excuſari,
ut & hoc caſu dixit Ripa. d. tract. de peſte. d. tit. de
remedijs perſeuera. contra peſtem. nu. 242. Nec ad-
uerſus poſteriorem hanc ſententiam multum urgẽt
in oppoſitum ſupra relata, quia reſpondeo Primò,
in caſu dubio, uera illa eſſe poſſe, non in claris, ut
hic, etſi enim uerè multis in caſibus excuſetur ru-
ſticus, nũ tamen in hoc noſtro, ut ex iam relatis do-
31 cui; uerũ tanta poſſet ſubeſſe† æquitas, ut tutum &
bonũ exiſtimet iudex ruſticum eſſe aliqua excuſa-
tione dignũ, ut poſt Alexa. quem refert, docuit Par-
pa. in l. ſi quis maior. nu. 2. uerſ. ſecundus caſus. C.
de tranſa. quin & tunc reſtituitur. Dec. d. l. ſi quis id
32 quod. nu. 35. In ruſtico† vero diligenti & ſagaci, nõ
eſt dubium, locum eſſe conſtitutioni noſtræ, cum
is nulla excuſatione dignus ſit l. athlete. §. de ruſti-
cis de excuſa. tut. Alex. d. l. ſi quis id quod. ubi Iaſ.
nu. 31. Dec. num. 34. de iuriſdict. omn. iud. Ripa. d.
tract. de peſte, loco ſepius citatio. nu. 249. Tiraquel.
de pœn. legum. d. cauſa. 11. num. 19. Cur. Sen. l. ve-
niam. nu. 3. C. de in ius uoc. Cur. Iun. l. ſi quis ma-
ior. nu. 20. & ibi Parpal. nu. 2. verſ. primus caſus. C.
de tranſ. Plot. in l. ſi quando. nu. 438. C. unde ui. in-
telligi etiam poteſt, fortius hanc conclusionem pro
cedere ſi uitium ruſtici alia coniectura poſſet dete-
gi, ut quia clàm & uitioſè poſſeſſionem eſſet ingreſ
ſus, affirmant enim noſtri Interpretes, noſtram hãc
conſtitutionem & hoc in caſu cùm clàm res occu-
patur locum habere, ut infra dicemus, & tamẽ nul
33 lo modo excuſatur ruſticus† cum clàm deliquit, ut
latè probauit Tiraq. de pœnis legũ. d. cauſa. 11. nu.
21. per dolum enim & malitiam tunc ruſticus age
34 re uidetur; in caſu† ſtatuti Papienſis 31. In crimina-
libus, de pœna illius, qui uim alicui fecerit in poſ-
ſeſſione, ceſſat omnis diſputatio, cum omnes cu-
iuſcunque conditionis puniat.

Quæro tertiò, an hæc conſtitutio locum habeat
35 & contra† pupillum & minorem? glo. hic, quã pro-
bauit Bart. nu. 7. Alber. colu. 2. Sa ly. colum. 2. uerſi.
4. quærit. plures caſus diſtinguit, ut placuit & Ab-
ba. in cap. 1. nu. 9. in fi. de dolo & contumacia. Pri-
36 ma eſt in pupillo infantię† proximo, & is non tene
tur ex hac conſtitutione, cũ vere ignoret quicquid
agit. l. 1. §. impuberes. C. de falſa moneta, quare nec
furtiis tenetur. l. Impuberem. ff. de furtis. ſic nec
37 aliud delictum† infanti aſcribi poteſt. l. Infans. ff. de
ſicca. l. 2. ff. de term. mo. l. 3. §. prima verba, de ſepul.
viola. c. 2. de delictis puero. in clem. Vnica. de ho-
mic. latè Matſi. d. l. infans, Lud. Carrerius in Practi.
Crim. §. homicidium. 6. nu. 2. & latiſſimè Petrus Pla
ca Hiſp. lib. 1. epit. delicto. ca. 32. nu. 1. 2. 3. quòd ſor
tius procederet, quando rei propriæ poſſeſſionem
ingrederetur, cum aliàs antiquo iure communi nõ
videatur hoc punibile; quare poſtmodum ex lege
38 † noua puniente, minor non comprehenditur. ca.
2. de delictis puero. quòd ſingulare dixit Rom. ſin-
gu. ultim. & Curt. Iun. l. poſtquam liti. in fine. C.
de pactis & conſ. 8. in fi. Neuiz. conſ. 17. nu. 77. Mo
linæ. Tracta. de uſuris nu. 164. & hoc caſu non etiã
39 locus erit ſtatuto punienti omnes† cuiuſcunq; ſta-
tus & conditionis homines, qui vim alteri in ſua
poſſeſſione inferant, ut extat ſepiùs relatum ſtatu-
tum Papiæ In ſtatutis criminalibus. 31. De pœna
illius, qui uim alicui fecerit in eius poſſeſſione. nã
intelligi ſtatuta debent in ijs, qui norunt, quid bo-
num & quid malum, & qui in dolo verſentur, aliàs
ſine dolo vis aliudue delictum nõ committitur, vt
40 ſuo loco diximus: ſumique illa debet† interpreta-
tio, quæ à ſapientibus repræhendi non poteſt l. Sal-
uius. de leg. præſta. Soc. Iun. conſi. 76. nume. 11. lib.
2. reprehenderetur certè ſi is in illa diſpoſitione cõ
prehẽderetur, qui ignorat, quod agit. Secundus eſt
41 caſus, cum eſt proximus† pubertati, & fortius in iã
facto pubere, tunc tenetur, ut probauit gloſ. in hac
noſtra conſtitutione, & eam ſecuti ſunt iam relati,
& teſtatur communem Alex. conſi. 103. nume. 12.
42 lib. 1. nam cum tũc ſint† doli capaces, tenentur ob
commiſſum

commiſſum delictum, & probat, text. in §. penul.
Inſt. de obliga. quæ ex delicto; nec aliquam in integrum reſtitutionem habet hic, iuxta. l. ex cauſa. §.
nunc uidēdum, de mino. & ſenſit Alex. d. conſ. 103.
nu. 12. & in notabili caſu tradit Dec. conſ. 321. nu.
43 17. 18. dum reſpondit† minorem non reſtitui, cum,
iam lacerato à ſe Inſtrumento, vult illud vt falſum
arguere, ſic Dec. in l. 1. nu. 2. C. de ſecundis nuptijs,
negat mulierem minorem reſtitui, cum intra annum luctus nupſit, & deliquit.

Declaratur ſecundut hic caſus, non procedere
44 quādo hic pubes† inuaſit poſſeſſionem credens ſibi
licere: tunc enim ob iuſtam cauſam reſtituitur. iuxta. l. 1. C. ſi aduerſus delictum, ſic Barto. hic nume.
8. Alber. colum. 1. Saly. q. 4. in fi. clarè Alex. d. conſ.
103. num. 12. uerſi. niſi aliquid. Ant. Mattheus in l.
naturaliter. §. nihil commune. fallen. 57. de acqui-
45 ren. poſſeſſ. & † minorem reſtitui cum dat operam
rei, quam licitam credit, reſpondit Alcia. reſponſo.
458. nu. 2. & confirmant quæ ſupra de Ruſtico diximus, qui reſtituitur, ut poſt alios tradit Decius. d.
l. ſi quis id quod. nu. 35. de Iuriſd. omn. Iud. erūt ta-
46 men partes ipſius adulti † iuſtam illam credulitatē
probare, ut in ſimili in eo uidemus, qui agreſſorē
47 occidiſſe† dicit ad neceſſariam ſui defenſionem. ut
egregiè reſpondit Crauet conſ. 35, nu. 8. hic etenim
inuadens in dolo dicitur Alex. d. conſil. 103. num.
13. quem eſt ſecutus Crauet. conſil. 193. numer. 2.
Ploris in l. ſi quando. numer. 137. C. unde ui. Pariſ.
conſ. 78. nu. 20. 26. lib. 4. quare ea probatione adhibita ſe dolo carere debet oſtendere, quòd utile eſt
48 admodum, pro declaratione ſtatutorum† & præſertim Papienſis ſtatuti ſcilicet 31. In Criminalibus.
De pœna illius, qui vim alicui fecerit in eius poſſeſſione quod ſtatutum punit omnes cuiuſq; conditionis & ſtatus, nam pupillus & minor, relata in integrum reſtitutione adiuuari poterit.

49 Declaratur ſecundò, ut hic pubes† inuadens non
puniatur pœna ordinaria. nam mittigari illa debet. d. l. ex cauſa. §. nunc uidendum. l. auxilium §. in
delictis vbi doct. de mino. latiſſime Tiraq. Tract. De
pœnis legum &c. cauſa. 7. addo Socinum Sen.
conſil. 157. col. 4. in fin. lib. 2. Decium. conſil. 535.
numero. 5. Soc. Iun. conſil. 117. in fi. lib. 1. &
Gram. Neap. Deciſ. 23. nu. 11. 12. hæc quò ad pœ-
50 nam, ſed† quid quò ad reſtitutionem poſſeſſionis,
an hoc remedio poſſit ab infante pupillo & minori recuperari. Roffred. hic affirmat. poſſe idem
hic Alber. col. 2. uerſicu. ſed præſuppoſito. Cyn.
contra nec Baldus ab eo diſſentit ſi Antonio Mattheo iam relato credimus. uerùm magis placet
Roffred. ſententia, cum & aliàs interdicto, unde ui, ſuccuratur eidem contra furioſum, ut infra.
quæſtio. 8. in fine dicemus.

51 Quæro quartò, an hæc conſtitutio † locū habeat
cōtra Patrē & Patronū inuadentes rē filij, uel liberti, & nō habere locū affirmauit gloſ. in hac cōſtitutione, quā hic ſecuti ſunt Bar. nu. 9. Saly. col. 2. verſ.
5. quæro, & communem teſtatus eſt Ripa in ca. ſæpe. nu. 81. de reſtitutione ſpoliatorum, ea adducū-
50 tur ratione, quia actio †, quæ ex hac conſtitutione
53 prouenit, de facto ſaltē infamat, quare † ceſſare debet. iuxta l. nō debet. ff. de dolo, & in his ferè terminis ſunt tura in l. 1. ff. de obſeq. à liber. preſtan. & in
l. 1. §. interdictū hoc. ff. de ui & ui arma. qui à fortiori probat. nam ex illo interdicto tūta occupatori pœna non indicitur, & tamē ceſſat aduerſus patrē &
patronum. d. §. interdictum, ſic & dicendum eſt in
actione ui bonorū raptorū. cū infamet. §. ex quibuſdam. Inſt. de pœna teme. litig. ceſſat enim omnis
actio famoſa contra Patrem & Patronum d. l. non
debet, Bart. & cæteri omnes in l. 1. ff. rerum amo.

Non ignoro tamen contrariam ſententiam probaſſe Albericum, Baldum. & Angelum hic, generali ſermone textus noſtri permoti, quòd nihil eſt,
ut rectè animaduertit Ripa. d. cap. ſæpe. nume. 81.
quia generalis diſpoſitio recipit reſtrictionem de
habilitate, ut ſepiſſimè admonui. nec altera ratio
abundat. ſuffragatur Alberic. & Bal. ac Angel. dum
54 aiunt, in criminalibus patris† nec patroni reuerentiam conſiderari. nam locum illud tunc habet, ſecūdum Ripam d. nu. 81. cū uere agitur criminaliter ad publicam. vindictam, non ſi ciuiliter ad pœnā parti applicādā. d. l. 1. ff. rerum amo. intelligo etenim filiū, & libertū actione in factū uti, iuxta d. l.
nō debet de dolo & l. apud Celſum. §. aduerſus de
doli excep. temperata tamen in medio concluden-
55 di, his ferè verbis† quare peto poſſeſſionem rei meę
mihi reſtitui, quia nō conuenit bonæ fidei, ut quis
locupletetur cum aliena iactura. ſic praxim docuit
Bar. in l. infamē. nu. 4. de publ. Iudi. Ang. Aret. Inſt.
de exceptio, in fine princ. & Gomeſ. Hiſp. Inſt. de
actio. in princ. nu. 24. in fine, qui alios citat. addo
Calca. conſ. 1. nu. 20. qui egregiè admodū locutus
56 fuit. Infertur ex his declaratio ad ſtatutū Papiæ† 31.
in Criminalibus de pœna illius, qui uim alicui fecerit in eius poſſeſſione, ut in relato caſu non habeat locum, cum illa pœna & diſpoſitio ſit ſubrogata loco huius, quare illas recipit declarationes,
quas & hæc ipſa conſtitutio. ſic Bal. in ca. licèt cauſam. in fine. de probat. & alias ſupra in interdicto,
unde ui. q. 9. admonui.

Extenditur hæc relata cōcluſio procedere in altero quocunque, cui debetur reuerentia, & contra
quem actio famoſa moueri non poteſt, ut eſt in pa-
57 tre† ſpirituali, iuxta tradita per Iaſ. in l. generaliter.
58 nu. 2. 3. C. de in ius uoca. ubi ſubdit in† uaſſallo aduerſus dominum, quod tradit & Fely. in c. cæterū.
nu. 15. de Iud. & eos in his terminis probauit Rip.
d. ca. ſæpe. nu. 81. Gomeſ. inſt. de actio. in prin. num.
59 24. in fine, & in† nouerca uiuo adhuc patre idē cenſuit Ripa. d. c. ſæpe, nu. 82. In eo ſolū animaduertē-
60 dum cenſeo, an† actio hæc, qua in factum agit filius
uel libertus, tendat non ſolùm ad auocandam poſſeſſionē, uerum etiam ad auocandam proprietatē,
quam is occupator amiſit, & uerè arbitror ſolum
dari ad auocādam poſſeſſionem, quia ſi ad proprietatem tenderet, non alia actione is filius, uel libertus uti poſſet, quàm hac ex conſtitutione noſtra,
quæ cum infamia moueri non poteſt. cogitandum
tamen eſt, quia noua eſt dubitatio.

Quæro quinto, an hæc cōſtitutio locum habeat
61 † pro patre cōtra filium: glo. hic, quam omnes ſunt
ſecuti, ut teſtatus eſt Ripa. in d. cap. ſæpe. nu. 83. affirmauit habere locū, ex tex. l. ſi quis vxori. §. ſed ſi
filius. ff. de furt. quod intelligitur, quando habet
peculium. aliàs non. l. ſerui & filij. ff. de furtis.

Extenditur hæc concluſio ſecundum Iacobum

de Arena, quem eſt ſecutus Saly. hic col. 1. in fi.
62 verſi.quærit gloſa quid, vt† filius occupans proprie
tatem propriam, in qua vſumfructum Pater habe-
bat, eam amittat & Patri acquirat, quia quò ad pro-
prietatem dicitur perſona diſtincta, & loco patris
familias.l.2.ad Maced. Nec facit difficultatem text.
l.cum non ſolum.§.filij.C.de bon.quæ liber.quia
ex ijs quæ infra dicemus declaratur.
63 Quæro quintò, an locum habeat † cum ſeruus
occupauit, ut dominus ſua cauſa teneatur, uel fi-
lius, ut teneatur pater? gloſ. huius conſtitutionis
in.q.5.quam probauit Bar.num.11.& Saly.col. 3.
uerſic. 6.principaliter, affirmauit tunc habere lo-
cum, cum res ad patrem, uel dominum peruenit.
l. 1. §. quod ergo adijcitur de ui & ui arm. ſi uerò
nihil ad eum peruenit, pro noxa dat ſeruum ut ibi
dicitur, ſed ſi filius uel ſeruus peculium habent, te-
nentur pater & dominus quatenus in peculio re-
peritur.l.licèt.§.vlt. ff. de peculio. eſt tamen aduer-
64 tendum quia in codice† Bar. aliqua uerba corruptè
leguntur, dum inquit patrem nec dominum teneri
in quantum ad eos peruenit, abundat etenim nega
tiua.an autem teneatur & de peculio aduentitio, in
fra ſubijciam. ex quibus clarior erit huius noſtræ
quæſtionis diſputatio.
Quæro ſeptimò, an conſtitutio iſta locum habeat
65 †contra filium occupantem bona aduentitia penes
tertium exiſtentia, ut illa ad incommodum etiam
patris ammittat, ut.l.vſufructu priuetur pater.du-
bitat nec quid ſentiat clarè profert Alb. hic col. 2.
Bar.in hac conſtitutione num.11. 12. affirmauit ſe
tantæ fuiſſe audaciæ, ut interrogatus ex facto re-
ſponderit, non eſſe locum. Bart. aſſenſſerunt Alex.
conſil. 23.nu.6.lib.1.Marſil.ſing. 314. prohibitio.
Aret.conſil.14.nu.7.Ioan.Cronus. l. frater à fratre
nu.33.verſ.ſecunda concluſ.ff.de conſ. indeb. Ti-
raqu.de leg.connub.glo.3.nu.148.Alc. reſp. 522.
nu.3.4.Placa.Hiſpa.lib.1.epit.delict.c.23. nu. 11.
uerſ.2.conueſtiri.ſic & interpretres in l.ſi finita. §.
ſi de uectigalibus.ibi Bart.nu.14.Alex.num.44. de
66 damno infecto, affirmaũt ex alio delicto† à filio cō-
miſſo, aduentitia non publicari, ne uſufructu priue
tur pater. quam ſententiam probarunt conſulendo
multi ut Cur.Sen.conſ. 60. Dux Philippus col. 10.
verſ.uenio ad ſecundũ.Soc.Iun.conſ.77.nu. 8. lib.
2.qui in eodemmet caſu idem conſuluit cum Rui.
in conſ.24.nu.6.lib.5.qui hanc eſſe ueram & com-
munē ſententiā teſtatur: idem probauit Rui.conſi.
209.in fi.& conſ.117.nu.6.lib.1.& conſ. 149. nu.
13.lib.3.Iaſ.in §.actiones num.62.Inſt.de actio.&
ita deciſum fuiſſe ī cōſilio Burdegalenſi, aliquibus
tamē ex cōſilio refragātibus, teſtatur Boe.q.7.idem
conſuluit nouiſſimè Rolan.à Valle conſ.56.nu.10.
lib.1.eandē probauit ſentētiā Didacus Couar.lib.2.
varia.reſol.c.8.num.7.uerſ.ex his patet, Molinæ.in
conſue.Pariſ.titu.1.§. 2.glo.2.nu.21. & communē
teſtatur, (& ſi is aliter ſentiat) Pariſ. conſ. 147. nu.
1. lib. 4. & huic tandem ſententiæ ipſe ſubſcribo,
quamquàm non ignorem aliqua afferri ſolere, quæ
non leuem difficultatem patiuntur, ut illud Pri-
mum, quòd bonorum aduentitiorum alienatio pro
hibetur fauore patris, qui in eis vſumfructum ha-
bet, quare ſic filius delinquendo patri non præiu-
67 dicat, ut eſt exemplum in muliere,† quæ cum dotē
non poſſit fauore mariti alienare, delinquendo il-
lam non deperdit niſi certis caſibus, ut probat l.
quinq;.ff. de bo.damn.l.ſi finita, §. ſi de uectigali-
bus.de damno infecto, nam huic rationi & argu-
mēto reſpondet Ripa in cap. ſæpe.nu.76.de reſtitu.
68 ſpoliat.vbi† contra Bartolum verius affirmauit, alie
nationē aduentitiorū nō prohiberi patris fauore,
ſed filij, ne ſcilicet propter iuuenilem calorem tri-
ſtē ſentiat exitū.l.cū nō ſolū.§.filij.C. de bonis quæ
liber.vel & ſecūdo dicere poſſumus, quòd ſi fauore
patris prohibita eſt alienatio, intelligi ſolùm debet,
quatenus ad fauorē, & commodū patris eſt, & non
ultra. tū quia prohibitiones ſtrictè interpretantur,
tum quia ad unū finem inducta contrarium nō de
bent operari.iuxta l. legata inutiliter. de admen. le-
ga. cum ergo ſola vſusfructus cauſa alienationem
impediat, debet poſſe filius proprietatē amittere.Se
69 cundo autē loco citari ſolet tex.†l.3.C.de boni dā-
nat.vbi dānato filio non publicatur peculiū Caſtrē-
ſe, ergo multo minus aduentitium, in quo minus
iuris habet filius, & textum hunc ſingularem dixit
Imola.d. §. ſi de uectigalibus & ibi refert Alexand.
nu.44.uerſ.mouetur etiam Bart. imò is texto vide-
tur probare idem de peculio aduentitio ponderan-
70 do illa verba, nec quod &c.quæ dictio, †nec, eſt im
plicatiua, vt eam ponderat Rui.d.conſi. 24.num.6.
lib. 5.& ſenſit Alexan.d.§. ſi de uectigalibus. num.
49.verſ.adde quod, qui citauit glo. l. 1. ff. de bonis
damn.in verbo etiam, quàm citat, & Rui.idem ſen
ſit Bar.d.§.ſi de vectigalibus nume. 13.& Soc. Iun.
d.conſil.77.nu.11.lib.2. & licèt quamplures Bart.
aduerſentur, dicentis, hodie peculium Caſtrenſe ex
delicto filij publicari, cum & hæredem ab inteſta-
to habere poſſit, attamen cum Bart. eſt verior & cre
brior ſententia, vt per Alex.d.§. ſi de vectigalibus.
num.49. Huic tamen fundamento Pariſ. d. conſil.
157.nu.37.libr.4.reſpondēdo, dicebat maximam
71 eſſe differentiam inter † peculium aduentitium &
Caſtrenſe, cum (vt ille ait) Caſtrenſe ſpeciali ratione
ad filium fam.ſpectet, quod non contingit. in ad-
uentitio, cum illud iure communi filio deferatur,
& multæ extant ſecundum eum differentiæ inter
vnum & alterum, quare ex diuerſis non fit bona
illatio. l. ulti. C. de calum. cum ſimil. quæ ſanè re-
ſponſio leuis admodum eſt, quia ſi fortius ius ha-
bet filius in Caſtrenſi, & ita è contra debilius pater,
qua ratione fieri poteſt, quin caſtrenſe facilius ex
filij delicto perdi debeat, quàm aduentitium, qua
replicatione vſus etiā eſt aduerſus Pariſiū, Soc.Iun.
d.conſ.77.num.11.verſ.nec obſtat reſponſio lib. 2.
Tertio pro ipſa communi pugnat mirum in mo-
72 dum† text.l.3.§.vtrū, in fin.ff.de minor.quem ſingu
larem dixit Imol.ut retulit Alex.d.§. ſi de vectigali-
bus, nu.44.habetur enim in d.§.utrum, ex patris de
73 licto† profectitiū peculium non publicari, cum aliè
nari illud à patre nō poſſit in filij detrimentum, ſic
à fortiori urget, cum plus iuris habeat pater in pro
fectitio, quā è contra filius in aduentitio, vt ſcripſit
Ripa in d.ca.ſæpe.nu.76.ex l.profectitia de iure do
tiū, & licèt is.§.vtrum, loquatur quò ad Fiſcum, for
tius erit quò ad priuatum, quando ei pœna defer-
tur, ut noſtro caſu.ſic declarat Bald.in l.pen.C. qui
bo.ced.poſſūt & refert Alex.d. §.ſi de vectigalibus,
nu.47. circa med. Nec hoc fundamētum diluit re-
ſponſio,

ſponſio,quàm conſiderauit Pariſ.d.conſi. 157. nu.
36.dũ inquit.d.§.ſed utrum, loqui in profectitio,
quod prouenit ex ſubſtantia patris, vel eius contẽ-
platione.nõ mirũ ſi non publicatur.nam hæc reſpõ
ſio ad rẽ non confert,non enim Pariſ.intellexiſſe vi
detur Bartolum & Alex.qui argumẽtantur è con-
tra.quòd ſi ob delictum patris nõ publicatur pro-
fectitiũ,ne filio noceat, ſic è cõtra nõ publicari ad-
uentitiũ,ob delictum filij,ne patri obſit. Solet &c.
74 Quarto citari † text.l.2. C. de Caſtr. pecul.mil. lib.
12.ubi prohibetur cuiuſuis peculij alienatio, Ca-
ſtrenſi excepto, filio prohibetur patre reluctante,
non ergo delinquendo amittit.& licèt Pariſ.d.cõſ.
157.nu.38.quò ad caſum, ſuper quo interrogatus
reſpõdit,nõ cõferre dicat, attamẽ caſui noſtro cõue
nit,& ſi eã patiatur difficultatẽ quàm ſupra in pri-
mo fundamẽto retuli.Suffragatur tandem ult. loco
75 huic ſentẽtiæ† tex.l.cum ancillis. C.de inceſt.nupt.
ubi filij bona exiſtẽtis in poteſtate patris ob delictũ
ab eo cõmiſſum non plubicantur,quẽ text.ſic intel
ligit Bald.& clarè Salyc.in l.ſi filius col.1. verſi. 4.
pro caſu,C.de bonis damn.& ideo gloſa communi
ter recepta in l.3.§ ſi filius.ff.quòd quiſq; Iur. uult
filium non poſſe detrimentum patri afferre etiam
in acquirendis,ut ibi latè affirmat Iaſ.primo nota.
nec reſponſiones quas attulit Pariſ.d.conſ.157. nu
me.49.argumentationem diluunt, licèt,quò ad ca
ſum ſuum, dixerit non procedere. quare vera eſt
communis hæc ſententia.

Contrariam tamen ſententiam pobaſſe videtur,
Iac.de Arena vt refert hic Bart.nume. 11. & in d. §.
ſi de vectigalibus.nume.13. ubi eiuſdem ſententiæ
fuiſſe Cyn.teſtatur,illos ſecutus fuit Ripa.d.c.ſæpe
nu.76.de reſtit.ſpolia.quin Bart.uiſus fuit ſibi pa-
rũ conſtans.dũ in l.ſi poſtulauerit.§.iubet. de adul-
te.affirmat, ex delicto filium amittere proprietatẽ,
reſeruato vſufructu patri donec viuat,quàm ſentẽ-
tiam probauit & ibi Ang.& idẽ in auth.bona dam-
natorum col.2.verſ.ſed ſi,C.de bo.damnat.nec diſ-
ſentit Saly.in l.1.in fine. C. de bonis quæ lib. Bald.
in tit.de controuerſ.Inueſtitu.§.rurſus.col.2. verſi.
pone ergo,& filium delinquendo amittere proprie
tatem aduentitiorum contra Soc.Iun.& Rui.ſupra
relatos conſuluit in eodem mer caſu Pariſ. d. conſi.
157.lib.4.horum tamen argumenta & rationes fa-
76 cili negotio diluuntur.†Tex.enim d.l. ſi poſtulaue-
rit.§.iubet de adulter. ubi in bonorum publicatio-
ne intelligitur ſaluo uſufructu alteri debito, ſic de-
clarat Ripa.d.ca.ſæpe.nu.76.verùm is.§. iubet, lo-
quitur eo in caſu cum alienatio,alicui permiſſa eſt:
quod non contingit in caſu noſtro. ſic Bart. d. §. ſi
de uectigalibus nu.13.& Soc.Iun.d.conſ. 77.nu.7.
lib.2.illud verò ſecundum, quo nititur Ripa. d. c.
ſæpe nu.76.in fi.habet facilem reſponſionem, dum
77 inquit†patrem teneri de peculio profectitio pro in-
uaſione & occupatione à filio facta. l.in peculium.
ff.de re iud.l.3.§.idem ſcribit.ff.de pecul. ergo à foe
tiori locus eſſe debet pœnæ pro violentia, etiam in
peculio aduentitio, reſeruato vſufructu patri.nam
vera eſt argumentatio, quando filius condemna-
tur in certa quantitate in iudicio, in quo dicitur
quaſi contraxiſſe.d.§.idem ſcribit, quia tunc pater
tenetur de peculio,quod cõceſſit, ſeparatum à ſuis
rationibus.l.1.de peculio,ſecus in peculio aduenti-
titio, cuius ipſe pater adminiſtrationem habet. ſic
intelligit glo.l.pater qui Caſtrenſe,in glo.magna.ff.
de Caſtren.pecul.ſic declarat Bar.in d.§. ſi de vecti-
galibus.nu.13.verſ.itẽ obſtat.tex.verò.l.2.ff.de reb.
eorũ qui ſub tutel.ex Bar.hic & in d.§.ſi de vectiga-
libus.nu.13.uerſ. ſecũdo obſt. reſpõſionem habet.
78 quod autem adducitur.4.minoris†deliquentis bo-
na publicari.l.clarũ.C.de autho.præſtan. quæ tamẽ
alienari impediuntur,habet ex Bar.d.nu.13. reſpõ-
ſionẽ, prohibitionem illam fauore minoris tantũ
eſſe:cum tamen in peculio aduentitio fauore pa-
tris uſufructuarij, factum id ſit,quam declarationẽ
videtur probaſſe Alcia.d.reſponſo.52.num.4.Po-
79 ſtremò loco Pariſ.d.conſ.157.nu.24. citauit † tex-
tum.l.quinq; legibus cũ l.ſequen.ff.de bonis dam-
na.vbi ſi mulier damnatur, & eius bona publican-
tur, etſi in eis maritus habeat uſumfructum. ve-
rùm intelligit hic Bar.nu.11.eſſe ſpeciale in quinq;
80 caſibus † cum dos regulariter non publicetur ob
uſumfructum,quem in ea habet maritus,ut ſupra
admonui:& probat.l.ſed ſi alia.de bon.damn. om-
nes in l.ſi conſtante.§.ult.ff.ſol.matr.ex quibus ſa-
tis intelligimus,uerã eſſe receptiorẽ illã ſentẽtiam,
ꝙ audacter affirmauit Bar.& rectè ſecuti sũt cęteri.

Extenditur primò, relata communis opinio, ex
ſententia Ruini in conſ.24.nu.51.12.lib.4. proce-
81 dere & eo in caſu†quãdo patri prohibetur uſusfru-
ctus acquiſitio ex aduentitijs bonis. ea ratione uti-
tur Ruin. quia non poteſt filius de bonis illis ad-
huc teſtari,iuxta l.pen.C.qui teſta.facer.poſſ. & ita
ad extraneos transferre, & per conſequens ſic non
debet poſſe uenire in confiſcationẽ bonorũ l. iura.
ubi Bar.de iure.patro.l.eorum.ff.ad l.Iul.maie. l. 1.
C.de bonis quæ liberis, & ſimile eſt (inquit Rui.)
82 quod de emphyteuſi†eccleſiaſtica uidemus,quę cũ
non tranſeat ad extraneos, ut latè docuit Alex. l.
etiam.ſol.mat.& latiſſimè Iaſo.conſ.153.lib.2.Cur.
Iun.conſil.4.Pariſ.conſi.71.nu.40.lib.3.conſ.85.&
83 ſeq.lib. 4. ſic nec † in bonorum publicationem ue-
nit.c.fœlicis. §. ſi qua vero. de pœnis in 6. §. illo in
authen.de aliena.& emphyt.Alex.conſil. 23.nu. 4.
lib.3.& conſ.89.num.1.2.lib.3. nec adhibenda eſt
differentia(inquit Rui.)ob defectum qualitatis rei,
quia idem eſt quando defectus prouenit ex cauſa
efficienti,& hanc declarationem cõfirmat Soc.Iun.
qui in eodem caſu cum Rui.conſuluit.d.conſi. 77.
nu.10.lib.2.ex doctrina Soc.Sen.conſ.121. col. 4.
verſic.3.ratio. lib. 4. qui clarè affirmauit, expreſſe
84 † prohibita alienari ex teſtamento, non uenire in
bonorum publicatione. uerũ Soc.Iun. d. conſi.77.
nu.12.non parum ambigit, ut ipſe facio. cũ in hac
Rui.extenſione ceſſent præcipuæ illæ rationes, qui-
bus communis relata ſentẽtia à Bart.& cæteris fir-
matur.ceſſat enim illa, quod patris fauore aliena-
tio ſit prohibita,cum in caſibus. d. authen. excipi-
tur,nihil ſit ad commodum patris inductum,quã-
do aliquid ei acquiri non concedãtur, nec ad rem
facit,quòd de ijs teſtari non poſſit filius,quia proce
85 dit ob impedimẽtũ patriæ poteſtatis,quæ ſola † pa-
tria poteſtas non eſt impedimento,quin filius pro-
pria ob delictum perdat,& ſi Rom. & alij nonnul-
li,quos refert Alex.d.§.ſi de uectigalibus.num. 45.
46.affirment,peculiũ profectitiũ publicari, ſi deli-
ctũ eſt tale,ut patria poteſtas extinguat, quorũ ſen-

tẽria dubia admodum eſt. ut teſtatur eo loco Alex.
Rurſus doctrinæ Ruin. aduerſatur, quòd, cum hoc
caſu pater non habeat adminiſtrationem peculij.
ſed illa penes filium ſit, peculium illud alienari po-
teſt. ſic & per delictum perdi. l. cũ & filij. C. qui bo.
ced. poſſunt, & tradit clarè Bar. d. §. ſi de vectigali-
86 bus, nu. 13. in fi. & his † caſibus patrem adminiſtra
tionem non habere probant omnes in d. authen.
excipitur & in l. 1. C. de bo. mater. & idem Ruin. d.
conſ. 24. nu. 3. & qui contra eum conſuluit Pariſ. d.
conſ. 157. nu. 15. 17. lib. 4. erit tamen cogitandum,
quia magna eſt Ruini authoritas.

87 Extenditur ſecundò, & eo caſu, cum pater † ſpem
ſolã futuri uſusfructus habet, quia nec tũc filius de-
linquẽdo amittit, ſic Rui. d. conſ. 24. nu. 13. verſ. 3.
prædicta, lib. 5. quẽ ſecutus Soc. Iun. d. conſ. 77. nu.
13. 14. lib. 2. ea adducũtur ratione, quia futurũ eſt,
ut aliquo euentu ſpes effectũ ſortiatur. & probat l.
vlt. §. filius autẽ. in verbo duntaxat, C. de bonis quę
liber. dũ negat filiũ poſſe alienare bona, in quibus
pater uſufructũ habet, uel quid aliud: quod poſtre-
mũ intelligitur ratione ſpei, ut uidemus ſecundum
88 Ruin. † dotẽ nõ publicari ob delictũ filiæ, auth. ẽ cõ
tra ſi filij. C. de repud. quod ea ratione dicitur factũ,
quia patri adeſt cõſolidationis ſpes. l. 2. §. quod ſi in
patris. ſolu. matr. ſic videmus multis alijs in caſibus
89 † ſpem operari multa, ut lattiſſime ſcripſit Tiraq.
tract. de legib. connubial. Poſt leges nume. 34. cum
multis ſequentibus, addo Rui. conſil. 19. nume. 4.
conſi. 98. nume. 15. lib. 1. Soc. Iun. conſil. 95. nume.
30. lib. 3. Alcia. reſponſo. 171. in fin.

Declaratur communis relata concluſ. nõ proce-
90 dere, quãdo † Pater liberam reliquiſſet filio peculij
adminiſtrationem. ſic Bart. d. §. ſi de vectigalibus,
nu. 13. in fi. inquit eſſe clarum tex. l. cum & filij, C.
qui bo. ced. poſſunt. & Bar. ſunt ſecuti Alex. d. §. ſi
de vectigalibus col. 22. & Pariſ. d. conſ. 157. nu. 15.
17. 18. licèt contrariam ſentẽtiam probauerit Ro-
ma. l. filio. 2. Sol. mat. ſed illius rationibus ſatisfacit
Alex. qui ſupra, & eiſdẽ modis reſponderi poteſt ad
ea, quæ attulit idem Roma. conſ. 154. col. 1. verſ. 2.
quia gl. quo loco & aduerſus Bart. relatam ſenten-
tiam conſuluit. Subnecti hic illa poſſet quæſtio,
quando Vaſſallus vi ingreditur fundum feudalem
ab aliquo poſſeſſum, an domino detrimentum in
proprietate afferat. verùm infra. quæſt. 31. vt opor-
tuniore loco reſeruauimus.

91 Quæro octauò an hæc conſtitutio † locũ habeat
contra furioſum & mente captum. gl. hic, ad quam
ſe remittit Bar. nu. 13. affirmauit locum non habe-
re, idem cenſuit hic Cyn. & Albe. col. 2. ex. l. infans
ad l. Corne. de Sicar. & l. penult. de Parricid. l. vlt. ff.
de adm. tutel. ſi enim non punitur furioſus com-
mittens atrociora crimina, quanto fortius hoc ca-
ſu, ſatis enim furore ipſo affligitur, l. Diuus. ff. de of
fic. præſid. d. l. penult. §. vlt. de Parricid. iuſta etenim
92 ratione conſtitutum hoc fuit, cum furioſo † nec do-
lus, nec culpa aſcribi poſſit, quandoquidem verè &
ſenſu, & intellectu caret, ut reſpondit. Soc. Sen. cõſ.
93 47. col. 3. lib. 3. Quare furioſum † nullo modo eſſe
puniendum tradunt ſcribentes, ut Iaſ. in l. 1. §. adi-
piſcimur. nu. 9. de acqui. poſſ. Dec. l. in negotijs. §.
hæredis num. 3. de reg. iur. in l. furioſum, num. 34.
C. qui teſta. facere poſſunt, latè Caterius in Praxi
cri mina. §. homicidium. 6. nu. 13. latè Tiraq. tracta.
de Pœnis legum &c. cauſa. 2. ubi nume. 1. citauit
gloſ. noſtræ huius cõſtitutionis, latiſſimè Placa Hi-
ſpa. lib. 1. Epito. delicto. cap. 29. ex quorum dictis
declarationes habentur, quas libenter ex induſtria
ſilentio inuoluam. ſic declarari & intelligi debent
94 † ſtatuta, quæ rei alienæ occupatorem puniunt, etiã
ſi dicerent, cuiuſcunque ſtatus & conditionis: ut
eſt ſtatutum Papiæ. 31. in criminalibus, de pœna
illius qui uim alicui fecerit in eius poſſeſſione. non
enim furioſum, & mente captum comprehendunt
ex his quæ ſupra quæſtio. quarta retulimus.

95 Declaratur † tamen (ne quæ ad rem noſtram ac-
cedunt proprius omittam) non procedere ſaltem
quò ad hoc, ut occupata poſſeſſio, poſſeſſori deie-
cto reſtituatur, ut declarauit hic Cyn. & probat Al-
be. col. 2. Sal. col. 3. verſ. 7. quæro, quod ſumma ęqui
tate nititur: cum æquum non ſit, illum cum poſſeſ
ſoris iactura locupletari.

96 Quæro nonò, an hæc conſtitutio † locum habeat
contra prodigum, qui per uim alterius poſſeſſionẽ
occupauit? & licèt gl. hic quàm Bar. nu. 14. dixit ne
ſcire alibi, affirmauerit, non habere locum, attamẽ
crebrior eſt ſententia, locum habere, & commu-
nem teſtatus eſt. Bar. d. nume. 14. Albe. col. 2. Salyc.
col. 3. verſ. quæro 8. Ripa. & Iaſ. in l. is cui. de verb.
obl. hic, nu. 17. ille, nu. 53. in fin. eam probauit, &
Molinæ. in cõſuetud. Pariſ. titu. 2. §. 2. glo. 2. nu. 21.
& Tiraq. de legib. connubia. in gloſa. 1. nu. 147. ea
97 ratione adducũtur, quia † prodigus adulto & pupil
lo æquiparatur l. ſi curatorem. C. de in integ. reſti.
clarè in l. certi cõdictio. §. idem quæri. ff. ſi cer. peta.
ut ergo contra adultum, & pupillum locum habet
hæc conſtitutio, ſic contra prodigum, cuius rei plu
res afferuntur rationes, vt illa Ripæ in l. is cui. nu.
98 53. prodigalitatẽ reſpicere † vitiũ in diſſipatione bo
norum, in quorum conſeruatione nulla eſt uolun-
tas. non. n. eſt uitium, ſed defectus perſonæ, nõ er-
go uitium cũ altero iungi debet, ut prodigus delin-
quendo excuſetur, cognoſcit enim, quod agit; qua
99 ratione † etiam corporaliter ex homicidio, & ſimi-
libus punitur. Bald. in l. furioſum, C. qui teſta. face.
poſſ. quem citauit Ripa. d. l. is cui. nu. 52. in fi. & Ti
raq. De pœnis legũ &c. cauſa. 44. n. 46. Nec difficul
tatem facit l. is cui, q̃ hic glo. citat in oppoſitũ, quia
ſecundum Albericũ & Salycet. qui ſuprà procedit
quò ad bonorum adminiſtrationẽ, non quò ad de-
lictorum coërctionem. Aduertatur tamen, quia
100 † Bart. in d. l. is cui, nu. 6. tueri uelle uidetur glo. do
ctrinam, dum inquit uideri poſſe procedere, cum
bonorum alienationem reſpiciat, quaſi uelit dice-
re, pœnam pecuniariam, eſſe attamen Iaſ. ibidem.
nu. 17. & Buttigela num. 35. indiſtinctè prodigũ te-
neri affirmarunt, aliàs ſibi Bar. & communi ſenten
tiæ aduerſaretur, etſi Zaſius in d. l. is cui. nu. 18. cũ
Bar. idem clarè affirmet.

101 Quæro decimò, an hæc conſtitutio † locum ha-
beat contra Prælatum, Abbatem, Monachum Tu-
torem & ſimiles alterius poſſeſſionem nomine ec-
cleſiæ occupantes, ut eccleſia, uel pupillus tenea-
tur. glo. hic & cæteri interpretes ſubobſcurè admo
dum hanc ſtrinxerunt quæſtionem, ut & Ripa in
d. capitu. ſæpe. nume. 95. ipſe uerò regulam con-
ſtituo, ſeu concluſionem principalem negatiuam
non

non eſſe locum huic conſtitutioni, ut eccleſia uel
pupillus teneatur, idem affirmaſſe uidetur hic glo.
& Alber.col.2.& clarius in c. 1. de dolo & contu-
ma.communem teſtatur Ripa in d.cap.ſæpe.num.
95.& in l.ult.nu.174.C.de reuo.dona. vbi commu
nem teſtatur.Molinæus in conſue.Pariſ.tit.1.§. 30.
nu.65.poſt Felyn.cap.nouit.de iud.& Alex.conſ.5.
nu.15.lib.5.idẽ in l.naturaliter.§.nihil cõmune.nu.
30.verſ.tertiodecimo fallit.de acq. poſſ. quibus ad-
do capiá cõſ.32.nu.13.ea adducũtur ratione, quia
delictum perſonæ alteri non imputatur,ca. delictũ
de reg.iur.in 6.quo loco Dy.ponit.exemplum in ca
102 ſu noſtro.hinc ſecundum Ripam,videmus † ob Prę
lati ingratitudinem, donationem eccleſiæ factam
non reuocari.Ripa.lib.2.reſponſorum.cap.28. nu.
20.Ruin.conſ.27.nu.2.lib.2.ſic in furore dicimus,
qui ſuo facto pupillo non nocet.l.neq;.ff.de re iud.
l.pen.de tabul.exhiben.Dyn.in d.ca.delictũ, & alia
ſupra retulimus in primo remedio recuperandæ
poſſeſſionis ex interdicto,unde ui.q.3.in tertia am
pliatione. Ex quibus infertur declaratio ad ſtatutũ
103 Papiæ. 31. † in criminalibus ſub rubr. de pœna il-
lius,qui violentiam alieni fecerit in eius poſſeſſio-
ne,dũ punit occupantes poſſeſſionẽ alterius: ceſſa-
re enim illa pœna debet contra relatas perſonas ec-
cleſiæ,pupilli & ſimiliũ,quorũ cõſenſus in violẽtia
committenda non acceſſit, ut ſtatutum exigit, ibi
commiſſerit qualitercunque,vel committi fecerit.
104 Extenditur ut procedat etiam ſi † Prælatus unà
ſimul cum capitulo, congregatione facta, alterius
poſſeſſionem occupauit,nam nec tunc eccleſiæ de-
trimentum inferri poteſt. hanc ſententiam proba-
uit glo.in c.placuit.19.q.6.Cardin.in cap. 1. de do-
lo & contuma.ubi idem Pano.docuit.num.14.15.
nec diſſentit Ripa.in d.cap.ſæpe.nu.95.verſi.4. de-
clara,& hanc probaſſe videtur Molinæ. in cõſuetu.
Pariſ.tit.1.§.30.num.61. nec aliter uidetur ſenſiſſe
Bal.in l.iubemus nullam.in fin.C.de ſacroſ.eccle.&
alij plures quos infrà referam,aliter ſenſerint. fulci
105 tur hæc ſententia,cui accedo,ex eo, quod † Præla-
tus & capitulum non poſſunt bona eccleſiæ ſine
cauſa legitima & ſolennitate debita alienare. ca.ſi-
ne exceptione.12. q. 2. ſi ergo non poſſunt expreſ-
sè,minus tacitè delinquendo.nec ad rẽ facit, quod
reſpondet Rip.d.nu.95.verſ.quartò declara, argu-
mentationem non defendi,cum uideamus in ſimi
li bona minorũ nõ poſſe alienari ſine ſolennitate.
l.magis puto.§.ne paſſim.cum ſimil. de reb. eo. &
tamen minor delinquendo amittit, ut ſuprà dixi-
mus.q.5, nã hæc reſponſio ad rem non facit, cũ in
caſu noſtro eccleſia non delinquat, ut delinquit is
minor,ſed Prælatus,qui cum non ſit dominus bo-
norũ eccleſiæ,ſed ſolus adminiſtrator, eccleſiæ de-
trimentum afferre nõ potuit. Confert ſecundò pro
noſtra & relatorũ ſententia, quod ſtatim diximus,
106 Prælatum † non eſſe dominum, ſed ſolùm admi-
niſtratorem bonorum eccleſiæ,cum Deus ipſe, ſeu
eccleſia uniuerſalis ſit domina.ca.cum ex eo,de ele
ctio.in 6.Inno.& Abbas in ca. cum ſuper. de cauſ.
poſſ.& proprie. tantum enim habet iuris prælatus
in bonis eccleſiæ, quantum tutor in bonis pupilli.
Abba.c.edocere col.1. de reſcrip. M.Mantua. Pata-
uinus ſingularis eruditionis iureconſultus, in ſuo
ſing.23.in fin.ſed adminiſtrator non poteſt præiu-
107 dicare,quia non adminiſtrator, † ſed lapidator po-
tius diceretur.l.qui fundum.§. ſi tutor. de uſucap.
pro empto.. ca. ſi quis præsbyterorum de reb. eccl.
non aliena.ſic argumentatur Abb.in cap. 1. nume.
13. in fi. de dolo & contum, ſic hac ratione uide-
mus his eccleſiæ adminiſtratoribus nõ cõcedi alie-
nationẽ bonorum eccleſiæ c.1.de in integr. reſtitu.
niſi euidens adſit utilitas,ca.1. vbi latiſſimè omnes
de reb.eccl.nõ alie.& in cap.ſine exceptione. 12. q.
2.qua ergo ratione fieri poteſt,ut Prælatus & capi-
lũ,qui ſolũ adminiſtrant, poſſint occupando eccle-
ſiæ præiudicare, cum pro hac ſententia pugnet cla-
rus text.l.meminerint.C.unde ui, ut ſuprà loco ſuo
diximus, ut & illum in hanc ſententiã citauit Bald.
in d.l.Iubemus in fi.ſuffragatur tandem, quod do-
cuit Abbas.d.c.1.nu.16.de dolo & contumacia.ec-
108 cleſiæ † bona non ſolùm ad eccleſiæ ſeu Prælati cõ-
modum,ſed & ad fabricæ reparationem,& paupe-
rum alimoniam eſſe debere.ca.ult.16.q.a.cap.qua
iuor.cap.conceſſo.12.q.a.c.paſtoralis.de his, quæ
fiunt à Præla.ſine conſen.ca.qua ergo ratione & iu
re fieri poteſt,ut ex delicto Prælati & capituli de-
trimentũ inferatur Fabricæ & ipſis Pauperibus? qua
argumẽtatione vſus fuit & ſubtilis Aret. conſ. 114.
nu.2.in fin.utitur etiã alia ratione Abbas d.c.1.nu.
18.verſ.quarto &c.quia ſi aliter diceremus, ſtatim
inuẽta eſſet uia fraudibus, quibus Prælatus & capi
tulũ poſſent cũ vellent alienare, colludendo cum
amico,& ita poſſeſſionẽ occupando,ac ita per con-
ſequens eccleſiæ præiudicare, ut in ſimili reſpõdit
Feder.de Senis conſ.94.dũ inquit nõ ualere tranſa-
109 ctionẽ † Prælati ſine licentia Dioceſani, quia is poſ-
ſet fingere litem cum amico,ſicq; in eccleſiæ detri-
mentum tranſigere.verùm etſi Federici conſultatio
defendi poſſit,non tamẽ in hoc Abbatis argumẽta
110 tio,† quia veriſimile non eſt,ut totum capitulũ hac
ratione delinquat,cum præſertim nec delictum præ
ſumatur.l.merito.ff.pro ſocio, cum ſimil. in Cleri-
cis præſertim.quare ueram, non ex poſteriori hac
argumẽtatione,ſed ex cæteris, hanc credo ſententiã.
Non ignoro tamen contrariam opinionem de-
fendiſſe glo.Bar.& Saly.hic,& in l.iubemus nullã.
C.de ſacroſ.eccleſ.& communem teſtatur Ripa. d.
c.ſæpe.nu.95.verſ.4. declara. Et hanc videtur pro-
baſſe Ripa.l.ult.nu.175.verſ.item circa hanc.C. de
reuo.donatio.ſic & Ang.conſ.245. quia omne da-
tum.col.2.& Aret.conſ.114.num.5.uerùm huius
ſententiæ rationes facili negotio euitari poſſunt, ut
111 text.† l.iubemus nullam.C.de ſacroſ.eccleſ. qui ſe-
cundum Abba.d.c.1.nu.14. in fi.ad rem non facit,
cum non potuerit Imperator ſuper rebus eccleſiæ
ſtatuere.vel ſecundum Ripam, qui ſuprà, loquitur
in delicto,quod eſt in omittendo,quo eccleſiæ po-
teſt præiudicium afferri,c.Imperatorum.ca. ult. de
iura.calum.nos in delicto,quod eſt in committen-
do. Non quoq; viget tex.cap.Placuit.16.q.6. quia
ſatis ibi reſpondet glo.& melius Abbas.d.c. cap. 1.
nu.14.circa fi.de dolo & contuma. qui & nu. 15.
reſpondet ad cap. auditis. de reſtitu. in integ. & ad
112 c.cũ venerabilis.de exceptio.† ad c.cũ olim.de cẽſib.
dũ inquit ꝓcedere ĩ alienatione iudiciali, ĩ qua oĩs
delicti & fraudis ſuſpicio ceſſat,iure adminiſtrator
domino affert præiudicium, quod alioqui ipſe do-
minus paſſurus fuiſſet, ſi litem ipſe tractaſſet.

113 Declaratur Primò hæc concluſio, † ut non pro-
cedat ſecundum Abba.in d.c.1.nu.12.de dolo, &
contuma.& Ripam.d.c.ſæpe num.95.& Albe.hic
colum.2. quò ad reſtitutioné ipſius poſſeſſionis oc
cupatæ,ut probat cap.cum dilectus, de ordine co-
gnit.& cap.cum ad ſedem.de reſtitutio.ſpoliat. cu-
114 ius rei ratio eſt, quia eccleſia † & ſimiles tenentur
quatenus ad eos peruenit.ſic declarat Abbas. d. c.
cum dilectus.nu.11.de ord.cog.& ante eum Dy.in
c.delictum.nu. .3.de reg.iur.in 6. ubi exempla af-
fert de pupillo, qui tenetur ex facto tutoris quate-
nus ad eum peruenit.l.1.§.quod ergo.§. ſi quis ta-
mé de ui & ui armata.& ſupra diximus idé in vni-
115 uerſitate†probat.l.ſi ui me deiecerit. ff. de ui & ui
armata.& ratio ſuttonis, tá in eccleſia,quàm in cæ-
teris,aſſignari poteſt,quia nemini licet cum iactura
aliena locupletari.l.nam hoc natura. de conditione
116 indebi .& præſertim verùm hoc eſſe debet in† ec-
cleſia,quæ dicitur cultrix diuinæ Iuſtitiæ.cap. 1.§.
ſed diuerſum,de alienatione feudi, & diximus ſu-
prà in primo remedio.q.3.in fine.ſic etiam relatum
117 ſtatutum Papiæ † 31. in criminalibus. De pœna il-
lius,qui violentiam,&c. declaratur.
118 Declaratur ſecundò,non procedere† quò ad ip-
ſum Prælatú.qui occupauit.ſic glo.& Abbas.d.c.1.
de dolo,& cótuma.ex tex d.cap.placuit.16.q.9. qui
ſecúdú Ripam d.ca.ſæpe nu.95.uerſ.2.declara.de re
ſtitut.ſpoliato.loquitur, cú Prælatus nomine pro-
prio occupauit, ut uerè intelligit & Abbas. d.c.1.
nume.14.circa finem. quare ſecundum Ripam me
lius probat tex. ca.ſi epiſcopum. 16. q.6. ſic & rela-
tum Papiæ ſtatutum debet intelligi.
119 Declaratur†tertiò,nó procedere quádo lege pon-
tificia eſſet cautú,ut poſſeſſor per vim expulſus lu-
craretur proprietaté ipſam ob illatá ſibi uioléitiá: ná
eo caſu & eccleſia proprietaté ipſam perdere pote-
ſit ex Prælati facto.Illa eſt ratio, quia Pontifex legé
ſic rei potuit imponere: ideoque eccleſia tunc per-
dit,ſed illi erit ſuccurſum contra Prçlatum.ſic in ſi-
mili reſpondit Ang. conſil. 167. teſtator in omni-
bus &c.quem eſt ſecutus Rui.conſ.27.nu.3. lib. 5.
120 Declaratur quartò.ut nó procedat,† donec uiuis
ille Prælatus,qui occupauit, Abbas c. 1. nu. 13.de
dolo.& contuma.argumento c.1.§.fi.de.cap. Cor-
rad.in uſibus feudorum, & clarè tradit Molinæ in
conſuetud.Pariſien.tit.1.§.1.glo.4.nu.19.Confert
reſponſum Roman.conſi.284. Triplici &c. qui re-
121 ſpondit†damnationem eccleſiæ factam, ob Prælati
ingratitudinem,reuocari viuente ipſo Prælato, &
hanc declarationem noſtram communem teſtatus
alijs adductis.Molinæ.in d.conſuet.Pariſien.titu.1.
§.30.nume.60.61.Ripa tamen in d. cap. ſæpe. nu-
me.95.verſic. 3. intellige,contrarium ſentit, nullo
tempore aliquid amitti, ea ratione, quia quemad-
modum non poteſt Prælatus delinquendo aliena-
re perpetuò, ſic nec ad tempus cap. 2.de reb.eccle.
nó aliena.Rurſus,quia eccleſia ex facto Prælati nul
lum debet ſentire detrimentum d.cap. ſi epiſcopú,
quod incommodum ſentiret, ſi pro tempore priua
retur re illa. Verùm malè Ripa perpendit Abbatis,
& aliorum verba,qui diſtinguunt, vt prælatus, eá
commoditatem,quam ex illis bonis eccleſiæ ſenti-
re poteſt donec uiuit perdat,non eam partem, quæ
ad eccleſiæ utilitatem impenditur. ſic declarat Mo

li.qui ſupra d.§.30.nu.61. 62.qui teſtatur hanc có-
munem eſſe declarationem, & quàm tandem pro-
bauit ipſe Ripa in l.ult.nu.175.uerſi.ſolutio. C. de
reuoca.dona.qui & alia plura in hac quçſtione reta
122 lit. Et in feudo†idem placuit Zaſio in tract. feudo-
rum,in decima parte titulo de feudi amiſſione.nu-
me.83.Hanc rationé intelligo,cùm portio illa,quæ
ad commodú Prælati delinquétis cóceditur, poteſt
à reſiduo ſeparari, vt ſenſit egregiè Aret.d.cóſ.114.
num.4.aliàs non,ut in ſimili de feudo vaſſali ſenti-
re videtur Bar.in l.ſi finita.§. ſi de vectigalibus nu.
3.de damno infecto.& dicemus infra.q.31.
Quæro undecimò, an hæc cóſtitutio locum ha-
123 beat† in uniuerſitate,ut ſi oés Ciues, uel incolæ no
mine ciuitatis poſſeſſionem alterius occupent: hác
quæſtioné mouent hic Cyn.col.4. Albe.col.2.in fi-
ne,qué retulit Bar.in l.aut facta.§.nonnúquàm col.
1.de pœnis,quo loco latiſſimè diſputat: quomodo
vniuerſitas poſſit delinquere, & cómunis ac uera
eſt concluſio,habere locum contra vniuerſitaté, ſi
uniuerſitatis homines,ſeu conſilium, quod totá re
fert uniuerſitaté, animo deliberato & præcedenti
conſilio poſſeſſionem occupauerint, ſicq; deliquerint
ita in noſtris terminis hic Cy.& Albet.col.5.
& communem teſtatur Pariſ.conſ.21.nu.30.lib.4.
124 & Bar.d.§.nonnunquàm nu.9. qui in † homicidio
commiſſo loquitur,& probat textus l.ſemper.§.2.
ff.quod ui aut clá, qui in occupatione poſſeſſionis
loquitur,ſeu in impediméto præſtito, & in caſu ho
micidij reſpódis Ang.conſ.165. cú multitudo &c.
ſic & in delicto turbatæ poſſeſſionis concludit Af-
flict.deciſione 376.nu.1.in damno dato.Dec.conſ.
221.nu.2.Ruin.conſ.107.nu.4.lib.5.Plotus in l. ſi
quando nu.83 s.C.unde vi,& alia ſimilia ſcribunt
Fely.in cap.cú omnes.nu.25.de conſtit.in cap.dile-
ctus il.2.nu.6.de ſimo.Iaſ.in l.Ciuitas nu.2.3.ſi cer
tum peta.& Natta conſ.83.nu.9.lib.1.Corne. conſ.
224.nu.13.lib.4.vbi latè declarat,quæ debeant có-
currere,ut vniuerſitas teneatur. ſic etiá intelligitur
125 ſtatutú Papiæ † 31.In criminalibus. de pœna illius,
qui violentiá alicui fecerit in eius poſſeſſione. Sta-
tuimus quod ſi aliqua perſona. Communitas, uel
vniuerſitas,cuiuſcunq; ſtatus &c. nam illud ſtatu-
tum intelligitur quando vniuerſitas conſilio con-
gregato & animo deliberato illá violétiam commi-
ſerit,ex ſuprà traditis,recipit tamé ſtatutú illud,ex-
tenſiones ac declarationes, quas ſtatim referemus.
Extenditur primò procedere etiam quando fa-
126 cta occupatione † alterius poſſeſſionis per particu-
lares, vniuerſitas illam ratam habuerit; etſi enim
non præceſſerit congregatio conſilij, & delibera-
tio, attamen tenetur adhuc tota vniuerſitas . ſic
Bartol. d. §.nonnunquàm numero 10.ex tex. in no
ſtris terminis in l. 1. §. deieciſſe. de ui & ui arma-
ta, & idem placuit Iaſ.conſil.139. col. 5. in princ.
lib.4.& in d.l.Ciuitas.nu.3.in fi.ſi certum peta. ita
dit glo.ubi Bald.& Abb.in c.cum dilectus. de ord.
cogn. Afflic.d.deciſ.376. nu.3.Pariſ. conſi. 21. nu.
32.lib.4.Natta conſi.494.nu.1.lib.3.
Extenditur ſecundò, ut procedat etiam eo caſu,
127 quádo ipſa uniuerſitas † per aliquod tempus per-
manſiſſet in poſſeſſione illa ab altero inuaſa, & oc-
cupata: nam cum hoc delictum dicatur ſucceſſiuú,
tenetur uniuerſitas, etiam ſi congregato conſilio,
& animo

& animo deliberato eam poſſeſſionem non occu-
patierit,ita reſpondit Ancha.conſi. 139.col.1.verſ.
ſed his non obſtanitibus lib. 4.Dec.conſi.667.in fi.
Afflict.deciſ.376.num.2.Fely.d.c,dilectus.il 2.ou
me.8.de ſimo.Pariſ.conſi.74.nu.22.conſi. 111.nu
me.72.lib.1.Natta d.conſi.494.nu.1. & hæc decla
ratio non differt propriè,& uerè à præcedéri, quia
128 hæc tollerantia † in actu ſucceſſiuo,dicitut quædá
ratiſicatio actus.ſic declarat Pariſ. conſi.21.nu.32.
23.lib.4.& in noſtris terminis, quando res occu-
pata peruenit ad uniuerſitatem, reſpondit Aret.có
ſil.163.num.18.uetſi dico pro concordia,citat hu
ius ſententiæ Butrium in c.cnm ad ſedem, de reſti
tu.ſpol.ex quo enim occupationis commodú per-
uenir ad uniuerſitatem, dicitur ſuo nomine facta
occupatio,ſic Aret.præcitato loco, & Iaſ.d.l.Ciui-
tas,num.3.4. ſi certum peta.
129 Extenditur tertiò,†quãdo facta occupatione no
mine uniuerſitatis,& uniuerſitas oon punit occu-
patoteio cum poſſet,ſed eum tollerat.nam per có-
iecturam conſtate dicitur, uniuerſitatem fuiſſe in
caſa illins occupationis, quare adhuc tenetur,ut
colligitur ex declaratione Felyn. in d.c. dilectus.2.
num.9.de ſimon.ſed hæc uidentur aduerſari ijs,q́
tradit Areti.d.cóſi.163.col.pen. poſt Inno.& alios,
quos citat,ut etiam refert Natta conſi.83. nu.10.
lib.1. dum inquit,quòd etiam ſi uoiuerſitas ſe lætá
oſtẽdat,ob delictum commiſſum ab altero ex uni-
uerſitate,nuo teneri,idem Natta conſi.494.nu.11.
lib.3.niſi dicamus Aret.& Nattam,loqui qoando
non concurrit illa coniectura,quod noíe uniuerſi-
tatis geſtum illud ſit,quæ ſanè extẽſio egregia ad-
modum eſt ad relatum Papienſe ſtatutum.
130 Quæro duodecimò,an hæc conſtitutio†locú ha
beat coutra eum,qui credens poſſidere inuaſit &
occupauit poſſeſſionem alterius? & non habere lo
cum cenſuit hic glo.ea ratione: quia neminem ſua
poſſeſſione priuare uoluit l.diuus.ff.de ſicat.quàm
ſententiam probarunt Bart.hic, nu.16.Bald.col. 2.
uerſi.7.quærimr.eum uiſus eſt ſequi Corn.conſi.
158.nu.6.lib.4.Zaſius conſi.12. nume.11.lib.1.
ſeoſit per tráſennam nno uerbo Aegidins Boſſius
tract.cauſarum criminalium tit. de pluribus uiolé
tiis,num.37.uerſi,verum ſi. Saly.hic col.3. verſic.
131 quæro vudecimo,qui ſubiicit hanc † credulitatem
debuiſſe cauſari,ex iuſta & legitima cauſa,ut puta,
ſi credidi rem mihi à filio, uel à ſeruo acquiſitam,
uel ſecuudnm Ripam in c.ſæpe.num.95.in fin.de
reſtit.ſpol.eo caſu,quando prælatus occupat bona
prælati uita functi,quæ ignorabat à defuncto pro-
prio uomine poſſeſſa.uam ſtante dubio illo præſu-
132 mitur potius illum Prælatnm † eccleſiæ nomine
poſſediſſe,ut poſt è io dubio ex eccleſiæ bonis acqui
ſita,iuxta tex.in c.1.12.q.3. Bald.in auth. licentiá.
C.de epiſ.& cler. Aret.conſi.31.nu.6.Soc.Sen.cóſi.
91.col.3.lib.4. Neuiz.conſi.93.num.26. Alcia.re-
ſponſo.1.nu.2.& reſponſo.18.ubi latè: hac ergo ra
133 tione † Prælati ſucceſſor occupans poſſeſſionem,
quam ſuus prædeceſſor poſſidebat, noo incidit in
pœnam huius conſtitutionis,ſic Inuo.in c.cum in
officiis.de teſta.& clarè Cardroa.conſi.79.Thema.
tale &c.qua ratioue intelligimus ſecundum gl.hic
Bat.& cæteros,credulitaté hanc iuſtam eſſe debe-
re circa poſſeſſionem,ut credat occupás ſe poſſide-
re & in ea eſſe,nó aút ſi ſciat alterum poſſidere, ſed
credat ſibi licere eam occupare, tunc eum noo ex-
cuſat credulitas,ſed incidit in pœná,ut probat tex.
in §.pen.inſti.vi bon.rap.idem uoluit gl.in l.ſequi-
tur.§.ſi fuodum.& ibi Bar.de vſucap.cuius doctri-
nam cum non ioteллexiſſet Ripa d.nu.95.in fi.eum
malè reprehendit:aliud enim eſt (ſi gloſſæ hic cre-
dimus) credere ſe poſſidere, aliud credere ſibi lice-
re auferre,id quod clarè affirmauit Afflictus in có-
mentariis ad conſtitutiones Neapolitaoas lib.1.ru
bri.24.de violentiis circa poſſeſſiones. uum.21.&
retuli ſupra iu quioto remedio.ou.60.Rurſus per-
pendendum eſt,quod reſpondit Corne. d.cóſ.158.
134 onme.12.lib.4. hanc † cauſam oon excuſare ipſo
iure,ſed ope exceptionis.
135 Quæro decimotertiò,ao hæc † cóſtitutio locum
habeat contra eum, qui reuertentem ad ſuam poſ-
ſeſſionem oou admiſit: & habere locum, affirma-
uit hic glo.in verſi.10.ſi poſſidẽtem, quam vno ver
bo probauit hic Bar.ou.17.Bal.col.3.verſi. decimo
quærirur,Salyc.col.3.verſi.13.quæro. & colum.6.
ver.2.quæro.Afflictus io commeotariis ad conſtitu
tiones Neapolitanas lib.1.rub.24.de violentiis cir-
ca poſſeſſiones.num.16.Ripa in c.ſæpe, ou me.79.
de reſtitu.ſpolia.egregiè Zaſius,in l.clam poſſidere.
§.qui ad nundinas,nu.5.de acqui.poſſ.& latè mul-
tis probat Corne.conſi.207.nu.18.lib.2. & aliqua
Aegidius Boſſius.tract.cauſarum criminalium tit.
de pluribus violentiis,num.10.11.illa afferri ſolet
136 ratio,quia &†vi illud dicitur poſſeſſum,qood con
tra animum & uoluntatem poſſeſſoris occupatur.
ſic Barr.in l.ſequitur.§.ſi fundum, de uſucap. quo
loco plura citat exempla,inter quæ, hoc noſtrú enu
merat,ex l.clam poſſidere.§.vlt.de acqui.poſ. ſic di
137 cimus illum ſpoliare†poſſeſſorem ſua poſſeſſione,
cum veoieotem non admittit, quemadmodum is,
qui eam vi ingreditur,ſic probat l.fin.ubi Bar.ff.de
præcario, & tradit Tiraq. de iure conſtituti prima
parte.nu.69.ubi citat Afflict.deciſ.40. addo eiuſdé
ſententiæ Craue.conſi.107.num.3.& Rui. cóſ.165.
num.4.lib.5.& Soc.Seo.conſi.122.nu.17.lib.4. Ber
tran.conſi.287.nu.7.lib.4.Bellame.deciſ.511.Affli
ctum d.ruh.24.de violentiis.num.57. Cephal.cóſ.
47.num.40.lib.1.hoc fortius locum haberet in ſta
tuto,quo uis qualitercúque commiſſa puniretur,
138 ut eſt ſtatutum Papiæ 31.†in criminalibus de pœna
illius,qui uim alicui fecerit in eius poſſeſſione, dú
io textu ſic legitur: uel alio modo eidem de poſ-
ſeſſione oiolentiam commiſerit qualitercuoque,
uel committi fecerit.
139 Quæro decimoquartò, an hæc conſtitutio † lo-
cum,habeat contra eum, qui poſteaquã eſt iogreſ-
ſus poſſeſſionem,is antiquus poſſeſſor eſt inſpica-
tus ſe poſſe repelli? & habere locum affirmauit glo.
hic,ex l.1.§.ſiue autem,de vi & vi arma. & l.ſed etſi
nolit,de acquir.poſſ.Saly.verò hic,col.3.verſ.quæ-
ro decimoquarto aliter ſentiens,diſtioguit,aut is,
qui eſt ingreſſus,credebat poſſeſſionem eſſe vacan
tem,& tunc noo iocidit in aliquam pœná,ſed tan-
tùm poſſeſſionem reſtituere teoetur l.vlt. C.vnde
vi;aut oon credebat uacantem, & tunc ſi is habet
aoimom decipiendi poſſeſſorem, etiam ſi reuerte-
rem ad poſſeſſionem,& tunc ſuſpicatus poſſe re-
pelli,ex vi & potentia ingreſſi,dicitur vi deiectus,
attento

attento utriuſque animo : ſicque locum habet in-
terdictum,vnde vi,utile ſaltem , ſecundum glo. &
alios.in d.l.1.§.ſiue autem.de ui & ui arma. & hoc
caſu eſt etiam locus huic conſtitutioni noſtræ. aut
is , qui occupauit non habuit animum decipiendi,
ſed ſi uenisſet ad poſſeſſionem,eum admiſiſſet : &
hoc caſu: non eſt locus huic pœnæ,quia in hoc oc-
cupatore , nullus malus animus , nec dolus adeſt:
ſed is qui eſt ſuſpicatus poſſe repelli, ſibi debet ad-
ſcribere,& imputare,quæ ſatis uera arbitror.
140 Quæro decimoquintò,an hæc conſtitutio† locū
habeat contra magiſtratum , qui alterius poſſeſſio-
nem occupauit ? gloſ.hic concludit non habere lo-
cum,quam vno verbo probauit Bar.nume. 17.Bal.
col.4.verſi.11.quæro.Saly.c.col.4.verſi. quæro. 15.
quod intelligunt omnes cum ordine iudiciario pro
cedit.cuius rei ratio eſt, quia tunc non dicitur vis
nec audacia,ſed iuſtitiæ adminiſtratio, & iuris exe-
141 cutio;cùm autem†extra iudicialiter procedit, dici-
tur procedere ut priuatus,& tunc locus erit huic
conſtitutioni , cum tunc ab altero quouis priuato
non differat.l.iniuriarum.§. 1. & l. nec magiſtrati-
bus de iniurijs, & latè diximus ſupra in 8. remedio
ex l.meminerint.q.1.non repeto.
142 Quæro decimoſextò,an hæc conſtitutio†locum
habeat contra illum occupatorem , qui facta occu-
patione , pœnitentia ductus antequàm conueniatur,
rem reſtituit ? & habere locum cenſuit hic gl.
in fi.verſi.7.ex l.qui ea mente ff.de furtis, eam pro-
bauit Saly.hic col.pen.verſi.octauo.Ripa in c. ſæpe.
num.72.qui quidem Ripa intelligit omni in caſu.
etiam ſi dominus ſpoliatus recipiendo occupatam
ſibi poſſeſſionem,non proteſtetur, quòd eam reci-
pit ſaluo iure pœnæ huius conſtitutionis , quam
ſententiam multis veram affirmare conatur. Primò,
143 quia † in dubio non dicitur facta remiſſio pœnæ.
144 † l. penultima. ff. ui bo.rapto. l. qui ea mente.ff.de
furtis.verùm poteſt reſponderi,illam loqui,quò ad
pœnam , quæ furi & raptori ad communem Rei-
pub.utilitatem infligitur,non quò ad pœnam par-
145 ti deferendam,ut probat.†l.ſi cum exceptione.§.1.
quod metus cauſ. ut ipſemet Ripa hanc facit diffe
rentiam.d. nume. 72. dum declarat textum l. 1. C.
quando ciuil.actio.crim.præiu.etſi dicat eſſe aduer
tēdum,quia d.l.ſi cum exceptione.§. 1. loquitur in
actione arbitraria,ut declarat ibi gloſ.& Barto.in l.
ſi inſulam.nu.15.de verbo.ob.& in d.l. qui ea men
te.in fi.de furtis,quę actio à noſtra nō multū differ
re uidetur,dico non multum differre , cum in hac
ita primo agatur ad reſtitutionem rei propriæ , de-
inde ad pœnam , ut fit in illa actione , quod metus
cauſa , iuxta declarationem Ripæ in l. ſi inſulam.
nume.73.uerſi.nam in cæteris.de verb.obliga.Non
pariter hanc iuuat ſententiam quod ſecundo loco
146 inquit Ripa.d.ca.ſæpe nu.72.in† delictis quæ in fa
ciendo conſiſtunt nō admitti moræ purgationem,
ut docuit Bart.in l. ſi inſulam. q. 6. de verb. oblig.
quia reſpondeo in caſu noſtro, hoc delictum eſſe
quid , quod habet actum ſucceſſiuum , quia occu-
147 pans in poſſeſſione perſiſtit,quo in caſu†moræ pur
gatio admittitur,ut declarat ipſe Bar.d.l.ſi inſulam.
q.6.eſt nu.21.in fi.& ibi Ripa. nu. 59. uerſ. limita.
Barto.quare pro Ripæ ſententia , olim fortius po-
ſtremo loco vrgere conſiderabam , quòd cum hæc

148 ſit † pœna à lege indicta,dominum rei per conſecu
tionem rei principalis illam non cenſeri remiſiſſe:
ut videtur text.in l.ſi pro fure.§.1.de cōd. furt.iuxt.
l.3. ff. de eo quod certo loco , dum inquit pœnam
hanc non cenſeri remiſſam,ut è contra dicimus in
pœna conuentionali,& is tex.fortius pugnare vide
tur,ſecundum intellectum Cyn.& Alber. quos re-
fert Iaſ.in l.2.nume. 124. verſ. non obſtat tertium.
C.de iure emphyt.dum docent illud ibi continge-
re,quia actio pœnalis & rei perſecutoria,uno & eo
dem tempore oriuntur,vt contingit in caſu noſtro.
149 verùm animaduerti text.d.†.l.ſi pro fure, non mul
tum ad rem conferre , cum concedat quò ad ele-
ctionem actionis,ut una electa altera non cenſea-
tur remiſſa.nam quid ex latere rei non eſt factum,
ſecus in caſu noſtro,vbi reſpondens , rem reſtituit;
quamdum accepiat dominus,ſa is dicitur conſen-
ſiſſe purgationi moræ , quod non eſt in.d. l. ſi pro
fure,vbi factum aduerſarij non intercedit,vt illi aſ-
ſenſiſſe videatur poſtmodum dominus. Contraria
ergo ſententia aduerſus Ripam uerior eſt, pœnam
conſtitutionis noſtræ cenſeri remiſſam, cum domi
nus rem acceptat ſine proteſtatione , & licèt poſ-
150 ſit adduci † textus l. ſi duo. ff. ſi quis cautio. &
151 † l.poſt diem.ff.de lege comiſſo.attamen reſpondet
Ripa.d.ca.ſæpe.num.72.in fi. & melius reſponde-
ri poteſt,ex declaratione Iaſ.in l.2.num. 124.cap.fi.
verſic.& tenendo iſtam partem. C. de iure emphy-
teu.loqui in duobus remedijs contrarijs & incom-
patibilibus,quod non contingit in caſu noſtro , cū
incompatibilia nō ſint rem recipere,& pœnam ad-
huc petere,& ideo ſecundo loco melius ad rem cō
fert doctrina Iaſ.in d.l.2.nu.124.C.de iure emphy-
152 teu. ſi † dominus ab emphyteuta recipit ſolutionē
canonis pro tempore iam præterito,caducitatis pœ
nam remiſiſſe dicitur , quæ doctrina receptiſſima
eſt, ut ante Iaſ.ſic affirmauit glo.in ca.Potuit.de loc.
Cur.Sen.conſ.82.colum. 1.verſ.3.principaliter.So-
cin.Sen.conſ.66.colum.fin.verſi.3.quia.lib.3.Rui.
conſi.151.nu.12.lib.1. & idem placuit Dec. conſi.
138.colu.4.verſ.3.etiam,& conſi. 329.nu. 3. Bru.
conſi.110.nu.3.Pariſi.conſi.108.num.44. lib. 1.&
conſ.5.nu.201.lib.4.latiſſimè Boe.q.309.nu. 5.vbi
plura Alexan.reſponſa citauit. quemadmodum er-
go eo caſu ex receptione penſionis quò ad pœnā,
dominus ſibi præiudicat,ſic in caſu noſtro; nec pro
153 cedit reſponſio,quam affert†Ripa. d. cap. ſæpe nu.
72.in fi.hoc eſſe in pœna,quæ in non faciēdo com-
mittitur, quæ facilioris remiſſionis eſſe dicitur hac
noſtra,cum conſiſtat in faciendo,iuxta glo.l.ſi mo-
ra.ff.ſol.ma.verùm dicendum eſt in noſtro hoc caſu
154 eſſe paria,cum is, qui†nō ſoluit,penſionem, alienū
occupare & inuadere dicatur, ut eſt notab. tex. in
cap.decimæ.16.q.1.& probat tex.in d.cap. ſæpe de
reſti.ſpolia.dum inquit,quòd nō multum intereſt,
an iniuſtè detineas,an inuadas alienum , & ibi glo.
alia affert ; & hæc iura in hanc ſententiam citauit
Tiraq.de pœnis legū &c.cauſa.44.nu. 11.vbi mul-
155 tis iam docuerat,nō multum differre † an delictū eſ
ſet in omittendo, uel committendo & licèt ſoleat
lex leuiorem pœnam indicere ijs,qui omittēdo de-
linquunt,quàm ijs qui cōmittendo peccant, atta-
men poſteaquam pœna eſt indicta, illa debetur , ut
hoc caſu in emphyteuta,cum dominus nō dicitur ex
ipſo

ipſo facto & recepta penſione noluiſſe remittere, quod iam ſibi debetur, cum illa iam debita ſit. Tertiò etiam loco confert multùm quòd hoc factum dicitur habere in ſe tractũ ſucceſſiuum, ex quo omni tempore dominus rei poteſt per occupatorem ad ſuam poſſeſſionem reſtitui, & ita moram (quod aiunt) purgare, ut declarat Bar. in d. l. ſi inſulam nu. 21. in fi. de verb. oblig. & ibi eũ declarat Ripa nu. 95. verſi. limitat Bar. citant textum l. in lege. §. ſi colonos. ff. locati, qui in his ferè terminis loquitur, dum de expulſo colono uerba facit. Poſtremò in hanc ſententiam ex eo adducor, quòd vbi res ad ſuum primum ſtatum & eſſe reponi poteſt, ſem-
156 per† moræ purgationem etiam in pœnalibus concedi. ſic Bald. in cap. 1. colu. 2. quo tempo. miles, in uſibus feudorum, quem ſecuti ſunt Ripa. d. l. ſi inſulam nu. 86. & nu. 119. de verb. obligat. Cur. Iun. conſ. 142. nu. 14. Rubeus conſ. 113. Boe. q. 111. nu. 22, q. 308. nu. 6. Alcia. reſpõſo. 101. nu. 7. addo etiã Alex. conſ. 79. in fin. lib. 1. & loquuntur relati in his ferè terminis, quando pœna priuationis feudi eſt remiſſa ex receptione ſeruitiorum & conceſſione Inueſtituræ, ex quo in priſtinum ſunt omnia repoſita, ut contingit in caſu noſtro, vbi per rei reſtitutionem omnia in ſtatum priſtinum reſtituũtur, quare domino non reluctante pœna remiſſa dicitur. Quæ ſanè uera ſententia eo caſu fortius procede-
157 ret, quando una ſimul† cum actu pœnitentiæ concurreret aliqua coniectura, qua conſtare poſſet, occupatorem hunc dolo caruiſſe. tunc enim dubio procul omnis pœna & omne delictum cenſetur extinctum, iuxta declarationem Bar. in d. l. qui ea mente col. 1. verſ. ulterius oppono, ex. l. 1. ff. de furtis.

158 Declaratur non procedere, †cum dominus recipiendo rem proteſtatur ſibi ſaluum ius eſſe agendi ad pœnam, ut tradit Ripa d. cap. ſæpe. nu. 72. cum proteſtatio conſeruet illud ius l. ſi debitor. §. ſi in conditione. ff. quibus mod. pig. uel hypote. ſoluitur, cuius text. argumento, ſic affirmant doctores, in domino qui ab Emphyteuta recipit penſionem præteriti temporis, nam ſi proteſtatur, ſibi ſaluum ius eſſe agendi ad pœnam caducitatis, illa non cenſetur remiſſa, ſic Iaſ. d. l. 1. nu. 114. & ibi Bar. nu. 5. in fi. C. de iure emphyt. Cur. Sen. conſ. 81. in fi. Ripa in cap. cum. M. Ferrar. nu. 118. de conſtitu. & communem teſtatur Boe. q. 109. nu. 5. quæ ſanè declaratio præcedensque concluſio annotanda eſt pro decla-
156 ratione ſtatuti † Papiæ, In criminalibus de pœna illius, quo imponitur pœna uim facienti, ut uim paſſus recipiens poſſeſſionem proteſtetur ſaluum ſibi ius eſſe agendi ad pœnam, ne aliàs, ut admonui, cenſeatur remiſſa.

160 Quæro decimoſeptimò, an locum † habeat hæc conſtitutio contra eum, qui dum occupat, & adhuc perfectè non eſt ingreſſus poſſeſſionem, ab aduerſario ſpoliatur: & non habere locum affirmauit Bart. & cæteri in l. ſi quis ad ſe fundum C. ad l. Iul. de ui Bart. in l. qui poſſeſſionem, num. 1. de ui & ui armata, quibus accedo, & ſi text. l. uulgaris. §. qui furu. ff. de furtis, eorum ſententiæ non ſuffragetur, ut animaduertit Ripa in c. ſæpe. nu. 71. in fin. de reſtu. ſpolia. cuius dicta non refero, quod ubi defficit
161 † præſuppoſitum diſpoſitionis ceſſare & diſpoſitionem, gloſ. l. mancipia. C. de ſeruit fugit. quam recipiunt omnes, ut apud Dec. conſil. 101. nu. 1. conſi. 317. col. fi. conſi. 466. nu. 8. conſi. 591. nu. 3. 4. conſ. 511. nu. 4. Crauet. conſi. 130. nu. 2. conſi. 132. num. 1. & conſi. 198. nu. 4. addo Cur. Iun. conſi. 76. num. 3. conſi. 256. nu. 9. conſi. 265. nu. 24. Ruinum conſi. 60. nu. 9. lib. 1. Marſi. ſing. 339. Alcia. reſponſo. 560. nu. 6. 7. & alibi ſæpiſſimè, at noſtro hoc caſu præſuppoſitum dicitur quòd occupatio & ſpoliatio facta ſit, quæ ceſſat hic, cum is ſpoliatus non dicatur, qui recuperauit ſtatim. l. 3. ff. de diuort. nec ad rem
162 facit, quòd docuit Ripa d. cap. ſæpe. num. 27. † dum ſcripſit, quòd licèt quò ad poſſeſſionem non dicatur dominus ſpoliatus, cum eam recuperauit, negari tamen non poſſe, quin quò ad commiſſam violentiam, delictum cõſumatum ſit. Cum ergo ratione audaciæ & uiolentiæ impoſita ſit pœna, illi locus eſſe debet: nam dico, quòd licèt commiſſa ſit aliqua uiolentia, illa punietur, ſed non pœna conſtitutionis noſtræ, quæ conſtitutio, ut rectè animaduertit Saly. in d. l. ſi quis ad ſe fundum. in fi. C. ad l.
163 Iul. de ui, loquitur† in illo occupatore, qui cum affectu rem occupatam penes ſe habet, vt probant illa verba, reddat, & reſtituat, poſita in hac l. ſi quis in tantam: ſi ergo ex recuperatione incontinenti facta ceſſat reſtitutionis facultas, ſequitur non eſſe locum huic conſtitutioni. Præterea. ut inquit Saly. d. l. ſi quis ad ſe fundum, in fin. hic recuperans incontinenti dicitur à legis diſpoſitione recedere uoluiſſe, argumento. l. ult. C. de pactis conuen. ex qua
164 illa iuris regula deſumitur, ob† hominis prouiſionem, legis prouiſionem ceſſare: latè Ruin. conſil. 74. nume. 8. 18. lib. 1. Soc. Iun. conſil. 128. numer. 200. conſ. 130. num. 12. lib. 1. Ex quibus clarè conſtat malè ſenſiſſe Ripa in. d. c. ſæpe nume. 71. qui contrariam defendit ſententiam, & ante eum Iacob. de Arena, ut refert Saly. d. l. ſi quis ad ſe fundum, in fi. ea ratione, quòd ſatis dicitur commiſſa violentia, quod verùm non eſt, vt ſtatim retuli. Infertur ex
165 ijs declaratio ad ſtatutum Papiæ.† 31. In Criminalibus de pœna illius, qui vim alicui fecerit in eius poſſeſſione, nam ſtatutum dum punit occupatores alienæ poſſeſſionis & turbatores, in ea parte dum punit illos occupatores non habebit locum cum perfectè occupata non fuit poſſeſſio, cum deficiat ſtatuti præſuppoſitum, ut iam diximus, quare poſſeſſori conſultum erit, ſi ex illo ſtatuto experiatur, tanquam turbatus in ſua poſſeſſione: quandoquidem eadem ſit pœna aduerſus utrumque, occupatorem ſcilicet & turbatorem.

Quæro decimooctauò, quid ſi poſſeſſor ſpoliatus
166 † recuperet ex interuallo, an adhuc poſſit agere contra illum occupatorem pœna huius cõſtitutionis? & poſſe affirmauit Bar. in d. l. qui poſſeſſionem nu. 3. verſic. ſecundo poteſt quæri. de ui & ui arma. & in l. ſi quis ad ſe fundum. nu. 3. & ibi Saly. col. pen. verſic. quæro nunc. C. ad l. Iul. de ui. Ripa d. ca. ſæpe. numer. 73. aliquos refert remiſſiuè, nec quid ipſe ſentiat profert, Aegidius Boſſius Tractat. cauſarum criminalium, titulo de pluribus violentijs, nume. 15. qui ergo ſecuti ſunt Bartolum, ea adducuntur ratione, quia recuperans rem ſuam, non perdit huius conſtitutionis remedium quò ad pœnam, quæ conceditur argumẽto. l. qui vas in princ. ff. de furtis: uerùm huic rationi aduerſatur, quod

ex Saly c.

ex Salyc.in d.l.ſi quis ad ſe fundum, in fine. ſupra
in præcedenti quæſtione referebam, hominis di-
ſpoſitionem extinguere illam legis, niſi dicamus
hic iam illum poſſeſſorem deinde ex interuallo
deiectum poſſediſſe, & ita audaciam ſuum effe-
ctum fuiſſe ſortitã, quod non contingit in caſu præ
cedenti, vel ſecundo concedi hoc caſu, quia ſpolia-
to ſupereſt actio, qua & ipſe experiatur contra ſuũ
ſpoliatorem, quod non contingit in caſu quæſtio-
nis præcedentis, erit tamen cogitandum. Nec huic
167 ſententiæ aduerſatur primò, quòd † dolus & violen
tia huius ſecundi occupatoris cum dolo & violen
tia primi compenſari debeat, iuxta regulam l.viro
atque vxore.ff.ſolu.matri. & in c.quia plerunque,
de donat.inter virum & vxorem, quia ſecundum
Bart.in d.l.ſi quis ad ſe fundum, num. 3. responde-
168 ri poteſt, † regulam hanc habere locum quãdo deli
ctum ſecundum, nõ abſorbet primum, ſecus ſi ab-
ſorbet, & hoc eſt quò ad rei reſtitutionem, nõ quò
ad pœnam quæ non verſatur circa rem, ſed extra,
ſic docuit Alex.d.l.viro atque vxore.nu.7. in fi. Nõ
quoque obſtat, quòd cum hic ſecundus occupator
169 † inciderit in pœnam huius cõſtitutionis, ut infrà
ſubiiciam, non poſſe vti remedio huius cõſtitutio-
nis, iuxta tex.l.auxilium, in fin.de mino.& l.ſi qua
per calumniam.C.de epiſc. & cler. quia occurritus
ex Salv.in d.l.ſi quis ad ſe fundum, col.pen.verſic.
quæro nunc, in fin. procedere quando in legem eſt
commiſſum circa idem, & ob unum ac idem factũ,
non cum eſt circa diuerſa, & facta diuerſa, ut hic:
quam declarationem probauit Alex.in d.l.viro, at-
que vxore, in fin.ſol.matr.& clarè Dec. in l.cũ pro-
ponas, la ſecunda.num. 6.in fi.C.de pact.& optimè
declarat Soc.Sen.cõſi.59.col.2.in prin.lib.1. quod
noſtro caſu facta ſint diuerſa, re ipſa patet.

170 Quæro decimononò, † an poſſeſſor ſpoliatus recu
perans incontinenti incidat in pœnam huius cõſti-
tutionis: & non incidere cenſuit glo.in d.l.ſi quis
ad ſe fundum, quam ibi ſecuti ſunt omnes.addo no
uiſſimè hanc ſententiam ſecutum fuiſſe Aegidium
Boſſium in Tract.cauſarũ criminalium.tit.de pluri
bus violentiis, nu.6.7.9.ea ratione, quia iure conce
ditur talis recuperatio.l.3.§.eum igitur. de vi & vi
arma.quare cũ lege permittente recuperet, pœnam
non meretur.l.Gracchus.C.ad l.Iul.de adult.ſi verò
ex interuallo recuperaret nõ eſt dubium quin inci
dat; cum ita clarè diſponat hæc ipſa conſtitutio, nõ
eſt qui refragetur; nam ſi hoc caſu dominus accuſa
ſet illum occupatorem primũ, ſat eſſet illi dñm re-
accuſare, ut cẽſuit Bart.in d.l.qui poſſeſſionẽ.nu.3.
in fi.de vi & vi arma.quo autem modo dicatur re-
cuperatio facta ex interuallo, vel incontinenti, di-
ximus ſuprà in remedio recuperandæ poſſeſſionis
171 ex interdicto, vnde vi.q.34.ſic declarari põt † ſtatu
tum Papiæ 31. In criminalibus de pęna illius, qui
vim alicui fecerit in eius poſſeſſione, cũ præſertim
admittat illud ſtatutum excuſationem occupato-
ris, qui aliquo iure, hoc facere potuit, vt in tex.ſtatu
ti ſic legitur. Et prædicta locum habent niſi prædi-
ctus qui diceretur offenſor, ius haberet, propter qđ
potuiſſet licitè facere, licitè enim facit & iure con-
cedente, ſi ſuum ſtatim recuperet.

172 Quæro vigeſimò, an † pater affectans priuari bo-
nis, ad detrimentum filiorum, incidat in pęnam
huius conſtitutionis? hanc quæſtionem ſolus Ri-
pa (ut, ſi memoria non me fallit, hactenus vidi) pro-
poſuit in d.c.ſæpe.nu.74.de reſti.ſpol.ex cuius do-
ctrina (vt rem clarius explicem) plures caſus pro-
173 pono. Primus eſt, quando † conſtat de fraude, tunc
nullum filiis in legitima affertur detrimentum, ex
doctrina Bald.in l.1.in fi. ff.ſi quid in fraud.patro.
& in rubr.C.de cond.ob turpem cauſam, quem ſe-
cuti ſunt Iaſ.in l.ſi arrogator, num.23. ff.de adopt.
& in §.item ſi quis in fraudem, col.5. inſt.de actio.
& Fernãd.in l.in quartam.1.parte. nu.264. ad leg.
falcid. dum affirmant, licere filio legitimam reuoca
re ex bonis à patre in aleæ luſu amiſſis: ſed Didacus
Couar.in c.Raynutius.§.10.nu.9.de teſta.intelligit
verum eſſe in filio arrogato, nõ in vero naturali &
legitimo, qui hoc caſu nec legitimam poteſt detra-
here, & inquit, hanc eſſe communem, niſi acqui-
rens fraudis eſſet particeps, cõfert & l.vlti.ff.ſi quis
in frau.patro.argum.adducti Bald.in proœm.C.co-
lum.4.verſi.iuxta hoc, & Dec.conſi.246.nu.4.cõſi.
547.nu.1.& conſi.557.num.7.probant, quòd etſi
174 † pater poſſit omnia bona dilapidare, & in mari (vt
aiunt) proiicere, non tñ poſſe legitimam filiorum.
Secundus eſt caſus qñ ſumus in dubio, & ſolũ agi-
tur de amiſſione unius rei tantùm, & tunc cum do
lus non præſumatur, dicendum eſt, locum eſſe pę-
næ huius conſtitutionis, etiam ſi filiorum legitima
minuatur. Tertius eſt caſus, qui difficultatẽ habet,
quando fraus obtegitur & ignoratus, ſed omnium
tamen bonorum amiſſio ſequitur, quo in caſu præ
citato loco affirmauit Ripa non eſſe locum pęnæ
huius conſtitutionis in detrimentum legitimæ fi-
175 liorum, ea ratione prima, quia ſatis † dolus & fraus
arguitur ex omnium bonorum amiſſione, argu.l.
omnes.§.Lucius, vbi Barto. ff.de his, quæ in fraud.
cred.cuius argumento dicimus enormem læſionẽ
176 dolum arguere, & † dolum ex propoſito & re ipſa,
æquiparari, quod tradit in his terminis Alex.conſi.
55.nume.5.lib.1.& alibi ſæpiſſimè; accedit præter
Ripam, illud quod dicimus, quòd etſi ex delicto pa
177 tris omnia bona † publicari debeant, & fiſco defer
ri ex legis municipalis decreto, nõ tamen filiorum
178 † legitimam publicari, ut probat text. l.quiſquis.§.
ad filias.C.ad l.Iul.maieſta.& in claris terminis An
ge.conſi.157.viſis condemnationibus. col.1. Paul.
Picus in l.titia.§.titia cum nuberet. nu.58. de lega.
2.& in l.poſt contractum, nu.29. de dona. Fernãd.
d.l.in quartam.prima parte nume.265.ad l.falcid.
179 aduerſatur tamen huic ſententiæ † Bart.doctr.in l.
hæreditatum.ff.de bon.autho.iud.poſſide.vbi eam
prodit cautelam patri, qua poſſit filium legitima
fraudare; ut omnia bona vendat, caueatq; pecunias
diſtrahat, ut ignoretur quomodo diſtractæ fuerint.
Bart.ſunt ſecuti Io.à Platea.§.item ſi quis, in fi. In-
180 ſtit.de inut.ſtipula.qui admonuit † in ipſa bonorũ
venditione debere conſtare numeratum fuiſſe pre-
tium, ſic & Iaſ.in auth. nouiſſima.nu.3.C.de inoffi.
teſtam.& in l.1.num.5. ff.de eo per quem factum
erit, ubi citauit Plateam, addo Soc.Sen. conſi.93.
colum.9.circa medium.lib.1.Calc. conſi.75. num.
30.Car.Molinæ.in conſuetudine Pariſien.tit.1.§.8.
glo.3.nume.19.& conſi.45.num.3.4.Didacus Co-
uar.in cap.Raynutius.§.10.in fine.verſiculo tertio.
eadem.de teſtamen.Fernand.d.l.in quartam, prima
parte,

partc.num.262.verſi.intellige primo. idem ergo vi
detur dicendum in delinquente: cum argumenta-
ri liceat de cõtractibus ad delicta.l.omnem,de ind.
ſicque idem in caſu noſtro, verùm Ripa d.c.ſæpe,
181 num.74.ver.reſpondeo,dicebat Bar. doct.†d.l.hæ-
reditatem,netam non eſſe, cum eam reprehendant
Ang.in l.Pap.§.quarta,de inoff.teſta. Roma.ſingu.
90.quidam.Car.Alex.conſi.55.col.2.lib.1.Picus in
d.l.poſt contractum,num. 24.vel ſecundò(ut idem
Ripa,ait)doctr.Bar.ſolùm procedit,cum ſub titulo
oneroſo bona diſtrahuntur, nõ ſi titulo lucratiuo,
ſic ipſemet Bar.eo loco, & idem in l.ſi quis adeò.ff.
ſi quis à paren.fuerit manu.Alex.d.conſi.55.col.2.
Fernan.d.l.in quartam d.prima parte nu.261. ſed
in caſu noſtro titulus eſt lucratiuus, iuxtà declara-
tionem Bart.in l.Meuius.§.duobus,nu.24.de lega.
2.ſed eſt hic aduertendum, quia nullam differẽtiæ
rationem affert Ripa,& ratione finis, nulla adeſſe
uidetur differẽtia,quare dicerem potius, quòd aut
ſubeſt iuſta alienationis cauſa & urgens necesſitas
& tunc poſſit pater alienare: nec tunc dicitur frau-
dari filius legitima; aut nulla ſubeſt neceſſitas, &
tunc non poſſe patrem alienare: & ita verã eſſe ad-
uerſus Bart.Ang.& aliorum ſentẽtiam, ut uno ver
bo ſenſiſſe uidetur Fernand.in d.l.in quartam, pri-
ma parte, nume.261.in fin.ad leg.falcid.ſatis enim
ex ſolo detegitur fraus.

182 Quæro vigeſimoprimò,an † clericus, qui vult re-
nũciare beneficio inuito Epiſcopo, hac cautela vti
poſſit, ut ſcilicet in poſſeſſionem alterius ſe intru-
dat,& ſuam poſſeſſionem beneficium amittat? Ri-
pa d.c,ſæpe.nu.75.de reſtitu.ſpol. negat, clericum
hac cautela vti poſſe,ea ratione, quia hæc diſpoſi-
183 tio eſt inducta † ad odium occupatoris,nõ ergo ad
commodum & fauorem eſſe debet, iuxta l.legata
inutiliter,de lega.1.& l.legata,de adimen.lega.cap.
inter corporalia.de transla.præla.& huius opinio-
nis fuiſſe Gemin. Francum, ac alios in c.eum qui,
de præben.in 6.refert Ripa.arbitror ex alio non ꝓ-
deſſe, cum nulla ſit huius conſtitutionis poteſtas
in clericum,ut beneficio priuetur,uel ut alteri con
cedatur;niſi dicamus idem eſſe iure Pontificio ex c.
placuit.16.qõ.6.& declarat id Francus d.cap.eum
qui,colum.2.verſicu.ſed an habeat, ex illo tex.quo
idem videtur cautum.

184 Quæro vigeſimoſecundò,an huius † conſtitutio-
nis remedium commodatario concedatur contra
occupatorem rei cõmodatæ? glo.huius cõſtitutio-
nis & Ripa latius d.c.ſæpe,num.77. hanc mouent
quæſtionem;& quo res clarior fiat, plures caſus di
185 ſtinguendi ſunt.Primus eſt, quando rei † commo-
datæ dominus rem penes commodatarium exiſten
tem occupauit,tunc affirmat glo.huic cõſtitutioni
locum non eſſe,& hanc ſententiam ſecuti ſunt Bal.
& Sali.hic,ille col.4.verſi.3.ad euidentiam,iſte co-
lum.4.verſi.quæro ſexto.& idem Saly.l.ſi de fundo
col.1.C.locati,ea ratione, quia huius occupatoris
animus, non fuit inuadere alterius poſſeſſionẽ uel
rem occupare,ſed propriam conſeruare, cum ipſe
commodatarius non poſſideat,ſed rei dominus l.ſi
colonus.de vi & viarm. retinet enim commodans
& proprietatem & poſſeſſionem rei commodatæ.
l.rei commodatæ.ff.commoda.deficit ergo omnis
cauſa & proprietatis & poſſeſſionis in commoda-
tario; nõ mirũ ſi noſtræ conſtitutionis diſpoſitio,ei
non ſuffragatur; poſſet tamen experiri commoda-
tarius commodati actione, cum paſſus nõ ſit eum
uti re commodata ad uſum deſtinatum, iuxta l.in
commodato.§.ſicut.ff.commod.cum ſimil.nec mo
186 uet difficultatem tex.†§.vlt.Inſti. vi bonorũ rapto.
quem citat Rip.d.num.77. quia intelligitur, cũ ab
alio quàm à domino,res commodata,uel depoſita
occupatur,ut poſſit is commodatarius agere ad in
tereſſe,nec.n.conceditur actio ex conſtitutione no
ſtra,ſed actio commodati,uel depoſiti,cum hęc no
ſtra ſit tantùm ad dominij conſecutionem.

Declaratur primus hic caſus non procedere ſe-
cundum glo.Bal.& cæteros relatos hic,quando cõ
187 modatarius†poſſeſſionem rei commodatæ inter-
uerſiſſet,& nomine proprio poſſidere cępiſſet, tũc
enim ſi rei dominus eã occupet,locus erit huic con
ſtitutioni;cuius rei ratio eſt,quia ipſe eſt poſſeſſor,
non rei dominus,quare occupari non debuit;pro-
bat hanc ſententiam tex.l.colonus.& l.qui fundũ,
de vi & ui arma.ubi colono deiecto,qui iam poſſeſ
ſionem domini interuertetat, conceditur interdi-
ctum,unde vi,contra deiicientem;probat & l.ſi qs
ad ſe fundum.C.ad leg.Iul.de vi, ubi ex interuallo
expulſus contra expulſorem agit. Rurſus diximus
ſuprà in primo remedio recuperandæ poſſeſſionis,
ex interdicto,unde ui.qõ.11.prædoni (quod eſt ad
rem maximè) concedi interdictum, unde ui, cõtra
occupatorem, quæ tamen intelligenda ſunt, ut in
ea.q.11.declarauimus. Nec me mouent, quæ in op
poſitum attulit Ripa in d.c.ſæpe.nu.77. dum dice-
bat,hanc declarationem eſſe ſatis iniquã: quia hoc
modo melioris erit conditionis vir malus, quàm
bonus contra.l.ſeruius,quod ui,aut clam. quia re-
ſpondetur non eſſe melioris conditionis, cum do-
mino is teneatur,iuxta d.l.colonus.Rurſus hoc nõ
eſt conſtitutum,ut lex faueat illi cõmodatario, ſed
ut reprimat ipſius commodãtis audaciam, qui ſua
authoritate non potuit ſibi iuſdicere.Secundus eſt
188 caſus quando†commodatarius fuit moleſtia affe-
ctus ab extraneo,an hoc caſu cõcedatur hoc reme-
dium ipſi commodatario uel potius rei domino;
& concedi domino rei tradunt omnes, ea ratione,
quia non is commodatarius dicitur poſſidere, ſed
dominus l.1.§.quod ſeruus,& d.l.colonus.de ui
& ui arma.Salyc.d.l.ſi de fundo,col.1.C.loca.& ſi-
milia ſupra retulimus in d.q.11.primi remedij, &
ſuprà in remedio 15.q.6.

189 Quæro vigeſimotertiò,an conſtitutio iſta†locum
habeat contra dominum,qui à fure fugienti rẽ ab-
ſtulit.glo.in hac conſtitutione duos caſus uidetur
diſtinguere. Primus eſt,quando ſtatim dum fur eſt
in fuga,res aufertur;hoc caſu locum non eſſe cõſti
tutioni noſtræ affirmauit glo. eam ſunt ſecuti hic
Bar.nu.23.Bal.col.4.verſi.quarta quæſtio,Saly.col.
5.verſi.ſeptimo,quæro,Ripa c.ſæpe,num.80.de re
ſtitu.ſpol.Soc.tract.fallen.regu.34.fallen.1.ex l.qui
liberam, C. quando liceat ſine ind.ſe vindi. & in l.
qui vas.ff.de furtis.nam & incontinenti rẽ propriã
recuperare conceditùr l.3.§.cum igitur, de vi & ui
arma.& ſuprà ſæpe diximus.

190 Secundus eſt caſus, quando † fur ad locum per-
uenit deſtinatum,ſicque ex interuallo ab eo res au
fert,& tunc locus eſt conſtitutioni noſtræ, ex l.3.
ff.de

ff.de furtis,& d.l.qui liberam,potuit.n.tunc iudicē
adire & ſibi prouidere, non autem ſua authoritate
ſibi iuſdicere, quare diximus in d.primo remedio
recuperandæ poſſeſſionis.q.11. prædonem reſtitui.
Declaratur ſecundus hic caſus, ut non procedat
primo quando rei domino via iuris non eſſet ſuc-
curſum,iuxta glo.in c.homanum genus, prima di-
191 ſtinct.nam tunc etiam † furto licet rem propriam
ablatam recuperare,ut poſt Bar.& alios docuit Iaſ.
in l.1.num.8.C.de teſta.& plura ſcripſit Ripa in d.
c.ſæpe,num.80.de reſti.ſpol.ubi poſt multos quos
retulit,affirmauit & hoc licere in foro poli, dūmo-
do ſine ſcandalo fieri hoc poſſit; quod latius tradit
idem Ripa in c.1.nume.89.uerſic.tertius caſus,de
iud.qui in his noſtris terminis uerum hoc eſſe do-
cuit,& citauit interpretum declarationes ad cōſti-
tutionem hanc noſtrā,& conferi egregia Bar.doct.
in l.ſi alius.§.belliſſimè.ff.quod ui,aut clam,quam
in his terminis eſt ſecutus Cæpolla conſi.59.num.
25.Iacob.Nouel.in praxi crimina.titu.ſpolia.de fa-
cto &c.incipit vulgaris reg.eſt.num.49.50.Iaſ.cōſ.
20.col.2.lib.3.Boer.q.218.nume.3.Aegidius Boſ-
ſius quem infra citabo, nu.13. ſibi enim iuſdicere
licet,cum uia iuris non eſt ſuccurſum.Dec.l.qui iu
riſdi,num.12.de iuriſdi.om. citat Bart. d.§.belliſſi-
mè & tradidi & alia ſimilia cōgeſſi ſupra in primo
remedio poſſeſſionis recuperādæ ex interdicto, vn-
de vi.q,28.quo loco in noſtris terminis retuli Ru-
beum ſic reſpondentem in conſi.13.num.9.10.vbi
192 interrogatus reſpondit,licuiſſe domino†caſtrū per
uim ingredi,cum non potuerit uia iuris illud con-
ſequi,affirmauitque eum pœnæ huius conſtitutio-
nis non fuiſſe obnoxium, citat Caſtren. conſil.35.
priuſquam iura fierent,quod reſponſum à Ripa d.
c.ſæpe,num.80.citatur ſub num.329. ſed ab Alex.
conſi.135.num.1.lib.1. ſub nume.199. ut verè in
meo codice eſt.399.priuſquā &c.in antiquis lib.1.
qui Caſtrenſis in caſu ſimilis occupationis conſu-
luit;addo ipſe Afflictum in cap.1.num.28.de mili
te vaſſallo,qui contumax eſt: ubi poſt Iſer. teſtatur
ſic apud Hiſpanos ſeruari.addo & Aegidium Boſ-
ſium tracta.cauſarum criminalium. titu.de pluri-
bus uiolentiis.num.8.qui citat Caſtr.d.conſil.Dec.
conſi.400.nume.6.idem ſenſit, & Ioannes Igneus
in l.donationes.num.37.C.de dona.
193 Declaratur ſecundò, non procedere, quando†rei
dominus rem à fure ablatam extortamque etiam
ex interuallo iudici ſtatim conſignauit, iuxta ſen-
ſum unum l.qui uas.ff.de furtis. & tradit Ripa d.
cap.ſæpe,num.80.in fine,& ſi non ignorem Iaco-
bum Cuiacium uirum doctum in l.extat. ff. quod
metus cauſa.intelligere in d.l.qui uas, auferre non
eſſe per uim auferre, ſed ad rem noſtram confert
doctr.Bar.in l.cum eo.ff.ad leg.Iul.pecul. ubi affir-
mauit licere domino debitorem fugientem cape-
re,& per uiginti horas detinere, dummodo intra
illud tempus iudici eum conſignet.Bar.eſt ſecutus
Ripa in c.1.nu.89.uerſi.ſecundo intellige,de iudi.
194 Quæro vigeſimoquartò, an hæc conſtitutio † lo-
cum habeat contra eum,qui ciuiliter tantùm poſſi
dens clandeſtinum poſſeſſorem expulit, ſeu eius
poſſeſſionem occupauit & non habere locum affir
mauit Ripa in d.capit.ſæpe.num.78.huiuſque ſen-
tentiæ citat Alex.& Cæpollam,Alex. ſcilicet conſi.
80.lib.3.quem non uideo quo in loco affirmet.Cæ
pollā uerò cautela.100. nota in aduocate &c. in-
ſtruit partem,quæ de ſua poſſeſſione æquè proba-
uit interdicto,ut poſſidens, ut ſi poteſt, mano ar-
mata poſſeſſionem ingrediatur, eamque defendat:
nam tunc ab aduerſario non poterit accuſari,quòd
inciderit in pœnam huius conſtitutionis,quia non
dicitur occupaſſe ipſius aduerſarij poſſeſſionē, ſed
propriam defendiſſe;ſic hoc caſu noſtro cum ciui-
liter poſſidens occupat naturalem, dicitur propriā
tueri non alterius occupare,uerùm Cępollæ doctri
na non multum caſui noſtro conuenire uidetur,cū
is loquatur,cum ex paribus probationibus præten
dit ſe eſſe in naturali poſſeſſione, in qua ſuus ad-
uerſarius ſe eſſe dicit,quod hic non contingit, ubi
præſupponimus, hunc occupatorem eſſe tātum in
ciuili,quare diſputatio eſſe debet, an ciuiliter poſſi
dens impunè poſſit naturalem occupare, qua in re
dicendum eſt poſſe,cum ſponte eam ingredi liceat
l.clam poſſidere.§.qui ad nundinas,de acquirenda
poſſeſſione.& hanc ſententiam in noſtris terminis
affirmauit Soc.Sen.conſi.122.num.12.lib.4.ſenſit
Aegidius Boſſius Tract.cauſarum Criminalium ti-
tulo de Pluribus uiolentiis.nu.10,11.& Rebuffus
in commenta.Regiarum conſtitutio.tomo 3.titulo
de materiis poſſeſſoriis.in præfatione.nu.15.qui ta
men teſtatur in Gallia aliter ſeruari, quia ciuiliter
poſſidens nō niſi iudicis authoritate ingreditur na
turalem,ne aliàs cauſa maioris tumultus præſtetur
l.non eſt ſingulis de reg.iur.imò ciuiliter poſſidens
non admiſſus ad ſuam naturalem dicitur expulſus,
& ſpoliatus,quare agit interdicto,vnde vi.l.1.§.ſi-
ue autem.de vi & vi arma.& ſupra retulimus.q.13.
quòd eſt annotatione dignum pro interpretatione
195 ſtatuti † Papienſis 31.In criminalibus, de pœna il-
lius,qui uim alicui fecerit in eius poſſeſſione: nam
dum in tex.in illis verbis,& prædicta locū habeāt,
niſi prædictus,qui diceretur offenſor tale ius habe
ret,propter quod potuiſſet licitè facere,conceditur
excuſatio ſi iure potuit facere,ſatis intelligimus ci-
uiliter poſſidenti iure licere,excuſabitur ergo occu
pator ab illius ſtatuti pœna.
196 Quæro vigeſimoquintò,ſi ꝓprietarius † vnus ſit,
alter poſſeſſor,tertius verò nudus detentator, & rē
occupet extraneus, cui concedetur cōtra occupato-
rem legis noſtræ remedium? & ſoli poſſeſſori cōce
di affirmauit glo.hic,quam ſecuti ſunt Bar.nu.23.
Bald.col.5.verſ.6.quæro, Saly.col.5.verſi.quæro 9.
quibus ea rōne accedo, quia non proprietati, uel
ſimplici detentationi,ſed poſſeſſori uis eſt illata.
197 Quæro vigeſimoſextò, an huius†cōſtitutionis re-
mediū concedatur creditori pro pignore ſibi à de-
bitore uiolenter ablato? & concedi placuit glo.hic,
cui ſubſcribunt Barto.hic num.24.Bal.col.5.verſi.
octauo quæro.Saly.col.6.verſi.decimotertio, Ripa
d.c.ſæpe.num.84.de reſtit.ſpolia.ea adducuntur ra
198 tione,quia ipſe creditor verè dicitur poſſidere pi-
gnus, ut probat tex.l.1.§.per ſeruum. & l. qui pi-
gnoris.de acquiren.poſſeſſ.§.per ſeruum,affirmare
199 videtur ipſum debitorem poſſidere,†ſed illa eſt fi-
cta poſſeſſio, ut præcitato loco animaduertit Ri-
pa, & ante eum Bald. quem retuli, qui dixit,eum
poſſidere quò ad quid l.ſciendum.§.creditor.ff.qui
ſatiſda.coga.ut ad euitādam ſatiſdationem, quem-
admodum

admodum etiam ad vſucapiendum, vt eſt tex. in l.
ſerui nomine. ff. de vſucap. & docuit Bar. in l. cum
antiquiſſimi. nu. 3. C. de præſcr. 30. vel 40. ann. & egre
giè Soci. in d. l. 1. §. per ſeruum corporaliter. nu. 4.
quo loco declarat tex. l. qui pignoris. qui clarè aſ-
firmat debitorem non poſsidere, & ante Soc. ſic A-
ret. d. l. qui pignoris, nu. 2. ſed quò ad ipſam poſſeſ
ſionem auocandam poſsidet creditor verè. l. cum
venditor. ff. de euictio. quòd probat Iaſ. in d. l. 1. §.
per ſeruum corporaliter. nu. 5. de acquir. poſſ. qui
affirmauit creditori concedi interdictum poſſeſſo-
rium, quòd placuit & Soci. ibidem, nu. 10. infertur
200 pariter hoc in caſu locum eſſe ſtatuto Papię † 31. in
criminalibus, de pœna illius, qui vim alicui fecerit
in eius poſſeſsione. nam & ſi loquatur de vi illata
verè poſsidenti, apparet creditorem pignus poſsi-
dentem verè poſsidere, & ad eum fructus ſpectāt.
Iaſ. d. §. per ſeruum corporaliter, num. 5. qui viden
dus omnino eſt.

Declaratur primò, ſecundum Ripam d. c. ſæpe.
nu. 84. verſ. ego intelligo &c. non procedere in pi-
201 gnore † prætorio. l. 1. §. creditores. vti poſsidetis. qui
affirmat, ideo ei non concedi interdictum vti poſ-
ſidetis, quia non poſsidet, cum ſolam detentionem
habeat. l. 3. §. vlt. de acq. poſſ. quo loco Bar. in fin. ci
tat d. l. 1. §. creditores. & idem ſcribunt Soc. & Iaſ. i
d. l. 1. §. per ſeruum corporaliter, ille nu. 7. iſte. n. 6.

Declaratur ſecundò, ſecundum Ripam in d. c. ſę
pe, nu. 84. ver. ſecundò intellige. non procedere in
202 † pignore conuentionali nondum tradito, ex l. ſi rē.
§. propriè. ff. de pigno. act. & in his caſibus declaratē
ſtatutū Papiæ 31. in criminalib. iā ſæpiſsimè relatū.

Declaratur tertiò ſecundum Iaſ. d. l. 1. §. per ſer-
uum. nu. 7. & ibi Soc. nu. 6. & ante eos Aret. d. l. qui
203 pignoris. nu. 5. non procedere † quando iam actum
fuiſſet inter ipſum debitorem, & creditorem, quòd
apud creditorem eſſet ſola detentatio, iuxta doctri
nam glo. & Baldi in l. ſi ſeruus. ff. quod cum eo cæ-
tera autem, quæ in hac quæſtione de poſſeſsione
creditoris in pignore afferri poſſent, infra in 12. re
medio recuperandæ poſſeſsionis, ex l. 2. C. de præ-
tor. pignor. reſeruauimus.

204 Quæro. 2 . è contra, an † concedatur hoc reme-
dium debitori contra creditorem, qui violenter de
bitorem è poſſeſsione pignoris deiecit? & concedi
affirmauit glo. hic, quam eſt ſecutus Bar. num. 24.
Bal. col. 5. ver. ſeptimò quæro. Saly. col. 5. ver. deci
mò quæro. Ripa in d. c. ſæpe. nu. 85. de reſtit. ſpol.
cuius rei ratio eſt, quia negari non poteſt, quin is
creditor occupauerit poſſeſsionem alterius. ſed
dubium eſt non mediocre, qua ratione poterit hic
creditor hac pœna affici, quando altera ſit illi indi
cta ex l. extat. quod met. cauſ. & ſuo loco diximus.
Ripa in d. c. ſæpe. aliorum relatis opinionibus, affir
205 mat † vtranque pęnam locum habere, ſed vnius de-
inde electione alteram tolli, iuxta textum l. plura.
de actio. & oblig. ne quis. ſ. pro vno delicto multi-
plici pœna plectatur contra textum, in c. at ſi cleri-
ci. in prin. de Iud. quæ ſanè ſententia æqua ſatis vi
detur, cum & idem in actionibus ſeruari ſoleat. l.
quod in hæredem. §. eligere. de tribu. l. cum filius.
§. variis. de lega. 2. & latè ſcribit Bar. in l. 1. §. vnde
quæritur. nu. 3. de publica. Nec difficultatem facit
206 † tex. l. 1. ff. vi bon. rapto. quia reſpondet Bart. d. §.
vnde. nu. 4. Idem in l. nunquam plura. nu. 3. de pri
ua. delicta, ibi plures aſtuiſſe criminis titulos, &
plures agendi formas, quibus factum eſt, vt mirum
non ſit, ſi ex ſecunda agi potuerit, & poſsit, cum al
teram excedat. quod diuerſum eſt in caſu noſtro,
vbi vnicum eſt delictum violentiæ, quod pluribus
pœnis afficitur, quare vnam eligere ſufficit. ſed rē
hanc latius infra q. penul. finiemus.

207 Declaratur primò non procedere, † cum credi-
tor abſtulit à debitore fugitiuo. ſic Ripa d. c. ſæpe.
num. 85. verſ. retenta igitur &c. quòd latius expli-
cauimus ſupra in quinto remedio, ex dicta l. extat,
quod metus cauſa, quæſt. 6.

Declaratur ſecundò non procedere, quando cre
208 ditori data eſſet licentia ab ipſo debitore, vt ſibi li
ceret propria authoritate ingredi propriam poſſeſ
ſionem, iuxta l. 3. C. de pign. ſic affirmauit gl. in hac
l. ſi quis in tantū. & ibi Bar. nu. 24. in fi. Bal. d. col. 5.
ver. ſeptimò quæro, in fi. Ripa d. c. ſæpe. nu. 85. ver
ſi. ſecundò intellige. eiuſdem ſententiæ addo Zaſ.
conſi. 12. nu. 108. lib. 1. Soc. trac. fal. reg. 34. fall. 3.
& Ripa, qui ſupra ſubdit hāc declarationem à Bar.
in d. l. 3. q. 4. C. de pign. intelligi, & declarari, dum
modo non inueniat reſiſtentem, quam ſententiam
209 non probauit ipſe Ripa, ſed † malè, cum aduerſus
Bar. ſcut illa ratione nitatur, dum inquit creditorē
contra debitorem non vti aliqua violentia, ſed id
agere pro ſui iuris defenſione, quod verum eſſet, quan
do creditor ipſe poſsideret, non cum per vim vult
ingredi. Nec ad rem confert doctrina Bal. & Sal. in
l. cum allegas. C. de Sica. cum illi loquantur eo ca
ſu, cum non eſt ſuccurſum domino rei via iuris cō
tra debitorem fugitiuum, & armis ſe ſe defenden-
tem. Rurſus non obſtat, quod inquit ipſe Ripa, ſaltem
compenſationem eſſe admittendam, cum & ia debi
tor reſiſtendo violentiam commiſerit, quia reſpon
detur maiorem violentiam ex latere creditoris cō
miſſam fuiſſe, quia nec poſſeſſor vllo modo dici po
tuit, quin dato quòd violentiam commiſiſſe dicatē
& debitor, reacuſationi locus erit, vt aliàs ſupra di
ximus. non ergo locus erit compenſationi, à Bart.
ſententia non eſt recedendum, quam probant oēs,
vt apud Tiraq. de iure conſtituti. prima par. nu. 37.
& alia retuli ſupra in primo remed. q. 22.

210 Declaratur tertiò non procedere, † cum credi-
tor ingreditur virtute licentiæ ſibi conceſſæ à Iu-
dice, vel à Principe, quod latè explicat Ripa d. c.
ſæpe. nu. 86. latiſsimè diximus ſupra in octauo re-
med. ex l. meminerint. C. vnde vi. q. 1.

211 Quæro. 28. an † remedium ex hac conſtitutione
locum habeat contra legatarium, vel fideicommiſ
ſarium, qui res legatas, vel fideicommiſſas occupa-
uit? quæſtionem hanc mouet Ripa d. c. ſępe. nu. 93.
de reſtit. ſpoliat. & ante eum hanc attingit Corne.
conſil. 207. in fin. lib. 2. & Soc. ſen. conſi. 33. Proſe-
quendo ordinem, colum. penu. verſic. circa quin-
tam quæſtionem, lib. 1. & tract. fallent. regula 34.
fallent. 4. Iacob. Concen. lib. 3. quæſt. iuris. cap. 13.
nume. 46. ſimilem explicauimus quæſtionem ſu-
pra in quinto remedio ex l. extat. quod metus cau.
q. 9. quò ad rem noſtram, duo viſus eſt affirmare
212 Ripa. Primum hoc remedium. † l. ſi quis in tan-

tam eſſe pinguius remedio.l.non eſt dubium.C.de
leg. quo eſt ſuccurſum hæredi contra legatarium,
vt rem legatam occupans amittat.nam etſi ex ea cõ
ſtitutione is legatarius rei legatæ dominium amit
tat,non tamen hęredi eſt conſultum ad poſſeſſionẽ
recuperandam; cum tamen ex hac l. ſi quis in tan-
tam,ſit in vtroq; caſu conſultum,ꝙ concedo, dico
tamen ante hanc conſtitutionem fuiſſe illi hæredi
ad recuperandam poſſeſſionem prouiſum, vel in-
terdicto,vnde vi,vel Triticaria,aliàs fruſtra diſpoſi
tio.l. non dubium, eſſet edita, ſi poſſeſſio auocari
non potuiſſet;niſi dicamos poſſeſſionem, vnà cum
dominio venire in reſtitutionem ſecundum hanc
conſtitutionem contra legatarium ſic occupãtem
habere locum,& rectè ſentit Ripa,vt Corn.& Soc.
iam relati affirmarunt, qui verum intelligunt, cũ iã
ab hærede eſt adita hæreditas,cum tunc è manibus
illius non ſua authoritate legatum capere debeat
legatarius.l.facta.in princ.ff.ad Trebe. §.reſtituta.
Inſti.de fideic.hær. nec ſe poteſt excuſare, & tueri
legatarius , ꝙ legati dominium recta via in legata-
rium tranſeat,iuxta l.à Titio.ff.de furt. quia reſpõ
213 detur illud dominium†non eſſe verum,ſed fictum,
vt tradunt omnes,præſertim gl.& Bart.in l. ſi quis
hæreditatum.ff.de cond. Inſti.Iaſ.l.ſi mihi,& tibi.
in princ.nu.5.de leg.1.Gome.§.ſic itaq;.nu.24. In
ſti.de acti.Soc.ſen.conſ.78.nu.6.lib.4.idem cẽſuit
his non relatis.Tiraq.tract.le mort à ſaiſit le viu.6.
parte,declarat.2.nu.6. rurſus licèt tranſeat dñium
214 †nõ tñ poſſeſſio.l.nõ eſt dubiũ.C.de leg. vbi Iaſ.&
cæteri oẽs,qui multipliciter declarãt,vt aliàs retu-
li ad d.5.remedium ex l.extat. in q.9. non repeto.
215 Quæro.29.an remedium huius legis†noſtræ lo
cum habeat contra filium occupantem rem hære-
ditariam pro ſua legitima,hãc quæſtionem mouet
Ripa d.c.ſæpe.nu.94.de reſti.ſpol. & in l. in quar-
tam.nu.118.ad l.falci. & quò res ſit clarior cum ip
ſo Ripa in d.c.ſæpe.plures caſus diſtinguo.
216 Primus eſt,quando ipſe filius †eſt hæres vniuer
ſalis inſtitutus, ſed grauatus reſtituere, hoc caſu
poteſt filius ingredi ſua authoritate poſſeſſionem,
cum rem vnam poſſit eligere, & de ea ad libitũ di-
ſponere. Bar.in l.Marcellus.§.res, quæ. nu.2.3.ad
Treb.plures cõgeſſit Ripa d.l. in quartam.nu.120.
addo Gram.Neap.deciſ.9..nu.5.9.qui Alex. Rui.
& alios citat.Crau.conſ.316.nu.1. Pariſ.conſ.17.
in fi.conſ.18.in fi.conſ.90.nu.45.cõſ.93.in fi. li.2.
Iaſ.conſ.161.lib.4.Grat.conſ.21.nu.8.lib.2. non
ergo hoc caſu incidit in pœnam, cũ iure permittẽ
te hoc faciat,poteſt.n.ſibi ſoluere.l. fiſtulas.§. fun-
217 dum.de contrah.empt.hoc intelligo cũ iudex†per
ſuam æquitatem approbat rei electionem ab hære-
de factam cauſa ſuæ legitimę,declarauit Bal.in l.iu
bemus.col.1.verſi.item fallit.C. ad Treb. & Sal.in
l.filium,quem habentem.col.5.C. fami.erciſ.quos
eſt ſecutus Dec.conſ.236.colu.2. & Rol. à Valle
conſil.78.num.19. lib.1. & vecè idem ſenſit Barto.
d.§.res quæ. num.2. circa medium.
218 Secundus eſt caſus,quãdo filius†eſt incerta quo
ta pro ſua legitima inſtitutus, adhuc is poteſt rem
vnam eligere,& occupare,vt docuit Bal. ĩ l. ſi quis
in ſuo.C.de inoff.teſta. Baldi ſententiam probauit
idem Ripa d.l.in quartam. num.117. dum affirmat
euitare pœnam.l.non eſt dubium. C.de leg.non ta
men ſibi acquirere aliquam poſſeſſionem, nec pro
prietatem rei occupatæ, & Bal. eſt quoq; ſecutus
Alex.conſi.134.nu.4. lib.4. caſum hunc intelligit
Ripa d.c.ſæpe.nu.94. quando nullus hæres vniuer
219 ſalis in poſſeſſionem†omnium bonorũ eſt, aliàs.n.
ſi eſſet in poſſeſſionem,incideret in pœnam, & hu
ius ſententiæ citat Cur.ſen.conſ.13.ſtatuto Ianuę.
col.3.in fi. quod Curtii reſponſum citat idem Ri-
pa in d.l.in quartã.nu.117.ſed Curt.eo loco refert
aliter ſenſiſſe Bart.in l. ex facto.la granda.nu.2. de
hære.Inſti.qui tamen loquitur cum res certa eſt re
licta,vt ſtatim ſubiciã,& declarat Ripa d.l.in quar
tam.nu.119.idem quod Ripa, & Curt. ſenſit in his
terminis Rota in deciſ.antiquis. titu. de reſtitutio-
ne ſpoliat.deciſio.7. in fin.
Tertius eſt caſus, quando ſimpliciter eſt inſtitu
220 tus in ſua†legitima,& hoc caſu communis videtur
doctorum ſententia, vt teſtatur Ripa d.c.ſæpe.nu.
94.hunc filium incidere in huius conſtitutionis pę
nam, cùm pro ſua legitima rem aliquam occupat:
ſic Bar.in l.2.nu.4.C.quando,& quib.quarta pars.
lib.10.in l.ſuus quoq;.de hær.inſt.Alex.conſ.134.
lib.3.Are.conſi.156.col.fin. Ripa d.l.in quartam.
nu.118.addo Dec.conſi.236.nu.9. in fi.ratio pri-
ma affertur ſecundum Bar. d.l.2. quia hic filius nõ
habet dictam ſuam portionẽ, & ideo dum rem oc-
cupat,ſic poteſt rem hæredis occupare vt ſuam,cũ
221 bonis nõ diuiſis incerta†ſit res legitimę.l.Mæuius.
§.duobus.de leg.2.& ratione quantitatis incerta ad
huc eſt, ob incertitudinem æris alieni ante omnia
ex bonis detrahendi.l. Papinia.§.quarta.de inof.te-
ſtam. ratione cuius incertitudinis poſſeſſio aliqua
occupari,vt nec acquiri poteſt. latius declarat Ri-
pa d.l.in quartam.nu.113. vbi ſubdit, ꝙ ſi legitima
222 †ex ſingulis rebus debetur, vnam tantùm eligi non
poſſe,ne aliud pro alio ſoluatur;cõtra l.2.§.1.ſic et
tum peto.quam Bar. rationem probarunt Cur.ſen.
d.conſi.13.& Dec.d.conſi.236.nu.9.10. Si ergo nõ
licet occupare, ſequitur occupando in pœnam hu-
ius conſtitutionis incidere, quæ ſi locum habet cõ
tra eum, qui occupat rem in totum ſuam, quanto
fortius contra eum, qui rem pro parte ſuam inua-
dit,vt hic,& ſi locum habet cõtra ſocium, qui rem
communem occupat,vt infra q.31. referam, quare
non hoc caſu locum habere debet? quas rationes
perpendit & Picus in d. l. in quartam.num.164.&
num.168. inquit euitari malè poſſe.
Contrariam tamen ſententiam probant nouiſſi-
mi aliqui, vt docuit Ripa d.l.in quartam.nu.118.il
lorum tamen recẽtiorum nomina non refert,& for
tè ex illis vnus fuit Picus, qui in d. l. in quartam.
nu.164. relatas à Ripa rationes perpendit. illorum
tamen fundamenta non ſubſiſtunt. nam dum pri-
223 mò ait Picus,teſtatorem ex†verbo,inſtituo,cenſe-
ri dediſſe licentiam filio occupãdi rem propria au
thoritate pro ſua legitima, ex doctr. interpretũ.in
l.non eſt dubiũ.C.de leg.dum ſic illam conſtitutio
nem declarant ex l.Titia cũ teſtamento.§.1.de leg.
2.rñdetur ex Bar.d.l.2.nu.3.C.qñ, & quibus quar.
pars procedere,quando res eſſet certa,ꝙ non con-
tingit in caſu noſtro;vel ſecundò, vt inquit Rip.d.
l.in quartam.num.118. licentiam cenſeri quidem
datam,

224 datam, ſed † non ingrediendi per vim, vt per om-
nes in l.iuſtè poſsidet.de acq.poſ.& diximus ſupra
in 8.remed.ex l.meminerint.C.vnde vi.q.t. decla-
ratione 4. quam reſponſionem conſiderauit & Pi-
225 cus † d.l.in quartam.num.1 4. qui replicauit, hoc
non prohibitione legis noſtræ, ſed ratione incerti-
tudinis euenire, quæ ſanè replicatio non ſatisfa-
cit, quia illa incertitudo eſt in cauſa, vt ipſi filio nõ
liceat occupare, & per conſequens non incidit in
pœnam. Secundo autem loco, ꝙ affert Picus nihil
226 eſt, dum ait, noſtræ conſtitutionis † pœnam locum
habere, quando is, qui inuadit, poſſeſſorem rei ſuæ
priuat, non alio caſu, vt cenſuit in ſimili Bart.in l.
extat.col.3.verſ.circa iſtud.ff. quod met.cau. & eo
loco diximus. ſed in caſu noſtro filius inuadendo,
& occupando poſſeſsionem iſtam ſibi ob incertitu
dinem non acquirit, & ſenſit Bar.d.l.2.C.quando,
& quib.qua.pars, & per conſequens, hæredem ſua
poſſeſsione priuare non dicitur, ſicq; ceſſat pœna.
hæc ratio (vt dixi) non vrget, ſm Barto.& Ripam,
præcitatis locis, quia licet filius nullam ſibi acqui-
rat poſſeſsionem, attamen ſpoliat poſſeſſorem. nec
eſt bona conſequentia, non acquirit ſibi poſſeſsio-
nem, ergo poſſeſſorem non priuat; quia ſpoliãs poſ
ſeſſorem non acquirit poſſeſsionem, & tamen verè
poſſeſſorem ſpoliat. quare Picus in d.l.in quartam.
nu.168.ver.præterea, inquit quæſtionem hanc du-
biam valde, ac periculoſam eſſe: ſubdit tñ, ꝙ cum ca
227 ſus ſit dubius † ob legitimam, eſſe filiis fauendum,
tum etiam quia in pœnalibus mitior pęna ſolet im
poni. ſed leuia hæc ſunt, vt à receptiori ſententia re
cedamus, quam probo, & extendo, vt etiam proce-
228 dat, quum † is minus ſuam leg.occupaſſet. nam licèt
ceſſet illa ratio ambiguitatis, non tamen ceſſat alte
ra, ꝙ non liceat ei rem ſuam occupare, ſeu rem il-
lam ſpontè pro ſua legitima eligere, latè Ripa d.l.
in quartam.nu.111.& Bolog.conſi.59.col.1. Rui.
conſi.131.nu.15.lib.1.Dec.conſi.81.nu.7. Rube.
conſi.156.num 9.Pariſ.conſi.33.nu.58.lib.3. Al-
cia.reſpon.295.num.4.
229 Quartus eſt caſus quando † filius hanc ſuam legi
timam ſimpliciter ſibi relictam propria authorita-
te ſine violentia tamen occuparet; & hoc caſu non
eſſe locum pœnæ noſtrę conſtitutionis affirmauit
Picus in l.in quartam.nu.163.in fin.ad l.falci.nam
cum violentiam eſſe commiſſam præſupponat, hęc
conſtitutio ceſſare videtur hoc caſu, vbi nulla eſt
commiſſa vis. Verùm neſcio videre quomodo poſ
ſit res hæc procedere, aut.n. præſupponimus filiũ
ingredientem prohiberi ingredi ab hærede, vel fa-
ctis, vel verbis, & tunc non eſt dubium vim à filio
ingrediente committi, iux.l. extat, quod met.cau.
aut is hæres eſt paſſus filium rem illam apprehen-
dere, nec modo aliquo contradixit, & iſto caſu non
dicitur commiſſa violentiã, cum tacitè conſenſiſſe
dicatur, & ita pœnæ locus nõ eſt. aut hærede abſen
te, & ignorante is filius eſt ingreſſus, & apprehẽdit,
& tunc ſi reuertentem hæredem non admittit, eum
ſpoliare dicitur.l.vlt.ff. de preca. & alias ſupra di-
xi, quare cum violẽtia dicatur eſſe commiſſa, & pœ
næ locus erit, ſi verò reuerſus hæres non quærit
poſſeſsionem recuperare, conſentire dicitur, ſicq;
ceſſat violentia.

Quintus caſus poteſt conſiderari, quando filius
230 pro † ſua legitima in re certa inſtitutus eſt, hoc caſu
concludunt omnes ſua authoritate poſſe rem il-
lam apprehendere, ex dicta l.Titia cum teſtamen-
to.§.1.de lega.2.omnes in l.non eſt dubium.C.de
leg.Picus d.l.in quartam.num.160.& Ripa nu.176.
ad leg.falcid.
231 Quæro.30.an hæc conſtitutio † locũ habeat con
tra hæredem inſtitutum ſub conditione, qui ante
conditionis euentum authoritate propria bona hę
reditaria occupauit? hanc quæſtionem mouit Ripa
in d.c.ſæpe.nu.97.de reſti ſpol.'& ante eum Corſe.
in eo.tract. fall.ad regulã, quod ſpoliatus ante oĩa
reſtituatur fall.23.& affirmare videntur eſſe locũ,
& vſus eſt Ripa illis rationibus, quibus vtebatur in
quæſtione de legatario, & fideicommiſſario, vt ſu-
pra retulimus q.28.ſed melior ratio afferri poteſt,
232 quia † hæres ſub conditione, ea adhuc non purifica
ta, hæres non dr̃.l. ſi quis ſub conditione dandorũ
decem.ff.ſi quis omiſſa cau.teſt.Bar.l.ita ſtipulatus
233 nu.13.de verb.obl.& ideo † contractus ſub cõditio
ne non dr̃ propriè contractus. Alex.conſ.11.nu.2.
234 & ideo dicunt omnes in l.1.ſi cer.pet. † creditorem
ſub conditione nõ eſſe propriè creditorẽ. ff.ſi ergo
hic non eſt hæres non potuit ſua authoritate bona
occupare huic ſententiæ ſubſcribo, & ſi nõ me la-
teat contrariam ſniam probari à Bal. in l.inter om
nes, vbi Iaſ.nu.10.qui ſatiſd.cog.& quam viſus eſt
ſequi Neuiz.cõſ.82.nu.24.qui eiuſdem ſniæ retu-
lit Bolog.in d.l.inter omnes, adducti ſunt oẽs eo.
235 † tex.l.inter oẽs.iũcta declaratione gl.ibi. in verb.
poſſidẽtem, qui tñ hanc ſniam nõ probat, quia etſi
tex. velit hæredem illum inſtitutũ fuiſſe ſub condi
tione, ſimul tñ ſtare põt, ꝙ cõditio extiterit, & quòd
poſſeſsionẽ iudicis authoritate apprehenderit, vel
ex teſtatoris licẽtia. nam cũ in hoc nulla eſſet diſpu
tatio quõ poſſideret, præſupponẽdum eſt iuxta le-
gis diſpoſitionem, ſicq; legitimè poſſediſſe. præte-
rea animaduerti inter hos caſus nõ leuem eſſe drĩã
ꝙ.ſ.hæres inſtituatur, & deinde ſub euẽtu cõditio
nis grauetur alteri reſtituere, vt eſt in caſu d.l.inter
omnes. nã eo caſu hęres quò ad ſe purè inſtitutus
dr̃, quare liberè hæreditatem adire põt, poſtulare
tñ ſubſtituto, ei cauere tenetur ſe reſtituturũ hære
ditatem, ſi eueniet cõditio; diuerſum eſt in caſu no
ſtro, qñ hæres ipſe ſub cõditione, & inſtitutus eſt,
& interim hæreditas eſt penes venientes ab inteſta
te, vel alios. nam is inſtitutus anteq̃ ſe hæredẽ poſ-
ſit dicere, neceſſaria eſt conditionis purificatio, in-
terim ergo occupare non poterit.
236 Quæro.31. an hæc conſtitutio † locum habeat,
cum quis occupat rem communem? quo quæſtio-
nis huius diffinitio clarior reddatur, plures caſus
diſtinguo.
237 Primus eſt, quando alter ſociorum † rem totam
poſſidet ſolus, & alter per vim vult occupare, &
ingredi, tunc huic conſtitutioni locum eſſe affir-
mauit. gloſſ. hic, quam eſt ſecutus Bartol. nume-
ro 33 eſt in argumentum.l. ſi ſocius. ff. de furtis,
dum in parte ſocii furtum committitur; & conſti-
tutio hæc inuadentem poſſeſsionem rei propriæ
punit. hanc ſententiam probarunt Alex. conſ.103.
num.10.in fin.lib.1.Picus in l.in quartam. nu.164

ver.tertio pro iſta,ad l.ſal.Neuiz.conſi.82.nu.1.2.
Franciſ.de Marchis q.316. nu.6. q; intelligo cum
Baldo hic col.vlt.ver.quid ſi rem communem,& Sa
ly.col.pe.ver. quærit gl.vt quò ad partem ſocii ſol
uat æſtimationem, quò ad propriam, eam perdat,
ſicq; diuerſimodè teneatur, vt glo.dicere voluit.
Secundus eſt caſus, quando ambo ſunt in poſſeſ
ſione,& vnus vult ingredi pro parte ſua, vt poſſeſ-
238 ſione ad vſum deſtinatum vtatur,ſi à ſocio†ingredi
prohibeatur, non ingrediens, ſed prohibens vim
committere,& ingredientem ſpoliare dicitur.ſic tra
dunt Inn.& Abb.in c.1. de immu.eccl. quos proba
uit Ripa in d.c.ſæpe,nu.96.de reſti.ſpol. & clarius
in c.cū eccleſia Sutrina,nu 9.verſ.ſed hic cadit &c.
& latius ibidem nu.106.de cauſ.poſſ. & propr.ſen
ſit Bald.conſi.37. Quidam Netius, prope fi.lib.5.
Confert qđ ſcripſit Iaſ.in l.clam poaſidere,§.qui ad
nundinas nu.23.de acquir.poſſ. & clarè idem affir
mat Cœpola conſ.4.qui à Ripa in d.c.ſæpe,nu.96.
citatur,& Cœpolam citauit Crau.conſi.18.num.9.
10.Plotus Nouar.in l.ſi quando,nu.296.C. vnde
vi.& ante eos hanc ſententiam probauit Caſt.con-
ſil.292. In cauſa, quæ vertitur in curia locum tenē
tia patriæ &c.col.2.lib.2.quod Caſt. reſponſum ci
tauit Crau.conſi.4.nu. o. quibus locis affirmant
239 licere †ſocio oſtium domus frangere , vt in poſſeſ-
ſione domus ſe tueatur, adducuntur ex nota.tex.l.
vlt.§.ſi ad ianuam,quod vi aut clam,quem inducit
Caſt.præcitato loco, & egregiè declarant Alc.li.4.
parer.c.20.& Duare.lib.2. diſp.anni verſ. c.40.
240 Tertius eſt caſus†quando ſocius eſt in poſſeſſio
ne rei communis pro ſua parte ,& dum ingreditur
non ſuam modò, ſed & illam ſocii occupat, tunc is
ingrediens ſolùm quò ad ſocii partem vim dicitur
committere ,& incidit in pœnam huius conſtitu-
tionis.ſic conſuluit Alex.conſi.103.nu.6.10.lib.1.
nam quò ad illam partem dicitur occupator ,cum
eam non poaſideret , & Alex. eſt ſecutus Plotus in
d.l.ſi quando.nu.135.& nu.517.C.vnde vi, vbi ſi-
milia affert. & hoc idem ſenſit Abb in d.c.ſæpe. vt
ibi Ripa refert, num.96.in fi.de reſti.ſpol.
241 Quæro 32. an hæc conſtitutio † locum habeat
contra vſufructuarium ,qui poſſeſſionem , ex qua
vſumfructum percipiebat ab alio poſſeſſam occu-
pat?& habere locum cenſuit hic gl.quam probauit.
Bar.nu.34.Sal.col.pen.ver.tunc quæro &c. Corn.
cōſi.158.nu.11.lib.4.Cuius rei clara eſt ratio,quia
ſi dominus,qui in re maius ius habet,illo priuatur,
quanto fortius vſufructuarius? Difficultas tamen
242 hac in re non leuis ſuboritur, cui deferatur † vſuſ-
fructus,an domino ꝓprietatis,vel illi potius poſ-
ſeſſori,contra quem commiſſa eſt violentia. gl.hic
ſenſit domino proprietatis deferri,ex l.ſi de fundo
de vi, & vi arm. qui tamen tex. hanc gloſæ ſenten-
tiam non probat, cum ibi vſusfructus ex aquiſitio
ne, & facto cum ipſa proprietate ſit conſolidatus,
quod hic non contingit.
Contrariam ſententiam probauit Bar. hic in fi-
ne,acquiri.ſ.illi poſſeſſori. contra quem commiſſa
eſt violentia, ea ratione adducitur, quia contra do-
minum nulla commiſſa eſt violentia, nullumq; de-
lictum, propter quod vſumfructū lucrari debeat,
quare poſſeſſori offenſo defertur, quàm rationem
probauit Sal.præcitato loco, qui & in hanc ſenten
tiam citauit textum.l.neceſſario.§. vlti. de peric.&
com.rei ven.& l.ſi poſtulauerit.§.iubet.de adult. &
hanc opi.ſecutus eſt Bal. hic col.vlt. verſ.habeo v-
ſumfructum, inquitq; ius vſusfructus proprieta-
rio,commoditatem poſſeſſori,contra quem violen
tia commiſſa eſt,acquiri,ex d.l.neceſſario.§.vlt. cō
243 moditas.n.non ius †vſusfructus & alienari,& per-
di poteſt,etiam aduerſus proprietarii voluntatem.
§.nam cedendo. Inſtit. de vſufructu, vbi omnes. &
latè Tiraq.de retract. conſang.§.26.glo.1.nu.43.
Crau.conſi.222.num.8. in fi. Confirmatur Bal.ſen
tentia ex doctrina Rom. quam refert Alex. in l. ſi
finita.§.ſi de vectigalibus,num.51. prope princ.ff.
244 de damno infecto, dum quærit, quomodo † patris
vſusfructus, quem habet in bonis aduentitiis filii,
ex delicto publicetur. diſtinguit Roma. aut deli-
ctum eſt tale, per quod pater maximam, vel me-
diam capitis diminutionem patitur, & tunc in to-
tum patris perſona extincta dicitur,quare & vſuſ-
fructus, vt extinctus , cum proprietate conſolida-
tur,iux.l.corruptionem.C.de uſufructu, ſicq; non
publicatur, ſed ad filium reuertitur, aut delictum
huiuſmodi non eſt, ut patris perſona in totum ex-
tinguatur,& tunc uſusfructus,ſeu commoditas ex
tincta nō eſt, ſed ad Fiſci commodum publicatur.
ſic in caſu noſtro,cum hic inuaſor non aliam pœnā
ex forma huius conſtitutionis,quàm iuris ſui amiſ
ſionem patiatur : defertur ergo commoditas hæc
uſusfructus e ,contra quem commiſſa eſt uiolētia,
isq; ea fruetur commoditate tamdiù, quādiu is fru
ctuarius fuiſſet fruiturus , iux.l.uſufructu.ff. ſolu.
mat.& idem cōſuluit Curt.Iu.conſ 4.nu.19.in fi.
confert tex.l. Statius.§. Cornelio Fœlici.ff.de iure
fiſci,in l.peto.§.prædium. de lega.2.Alex.d.§.ſi de
uectigalibus.nu.30.ſimilem quæſtionem ſubiicio.
Quæro 33.in caſu à præcedenti non longe diſſi
245 mili,an ſcilicet hæc†conſtitutio locum habeat con
tra uaſſallum, qui feudum ab alio poſſeſſum occu-
pauit?Cyn hic colum.penu. uerſ.ſi quæritur de ſer
uitute. poſt Iacobum de Arena affirmauit habere
locum, quorum ſententiam affirmauit Bart. in l.ſi
finita.§.ſi de uectigalibus, nume.3.uerſ.ſed contra
prædicta,& idem placuit Alex.eo loco,nu.31.Are-
tinus conſi.14.num.4.& ex facto interrogatus re-
ſpondit Curt. Iun.d.conſi.4.num.1.. in fin.ea ra-
tione adduci uidentur,quam in ſuperiori quæſtio-
ne retulimus, hancque conſtitutionem in feudali-
bus habere locum teſtatur Afflic.in cap. 1.ſi duos
homines.nu.58.de pace ten.& eius uiol.ex illo tex.
qui idem diſponit. refert tñ Iſer.eſſe hoc in regno
Neapol.correctum.uerùm aliter ſenſit Affl.in cō-
ment.ad conſtitutiones Neapol. lib.1. rubr.24.de
uiolentiis circa poſſeſſiones.nu.32.qui hoc intelli
git, niſi uaſſallus à domino directo iuſtam ob cau-
ſam ſpoliet,ut puta, ſi is uaſſallus eſſet notoriæ re-
bellis.uel ſi conſtaret clarè,cum ius in feudo nō ha
bere,& alia plura ibi recenſet. Difficultas omnis in
246 eo uerſatur, cui †feudū hoc deferatur, an dño,uel
agnatis,uel potius uiolentiā paſſo, Bar.in d.§.ſi de
uectigalibus.nu.3.affirmare uidetur deferri domi
no feudi, ſed Imo.in l.eorum. de dam.infecto, ubi
Angel.& Alexan.d.§.ſi de uectigalibus. nume.31.
Afflict.

Affl.in d.§.ſi duo homines. nu.8.in fi. & Curt.Iun.
d.conſi.4.nu.19. ſentire videntur eſſe deferendum
violentiam paſſo: vt horum ſentētiæ concilientur,
duos caſus diſtinguo, vt & in præcedenti quæſt.in
fine cum Baldo diximus.

247 Primus eſt caſus,cum de†iure ipſo feudi agitur,
quod verè domino feudi deferri,ex rationib.à Bar.
248 relatis,opinor,ea præſertim,quia ius†hoc perſona
le,& à ſua cauſa inſeparabile eſſe dicitur,vt de iure
vſusfructus dicebat Bal. in præcedenti quæſt.rela-
tus.& hanc ſententiam Barto. probauit conſilium
Neapolitanum,vt refert Affl. deciſi.282. num.14.
Ruin.conſi.70.num.9.lib.5. Aret.conſi.10.num.1.
Dec.conſi.442.nu.29.30.Boe.q.264.nu.9. Alci.
reſpon.34.nu.4.Collegium Piſanum inter conſilia
criminalia diuerſorum conſi.104.in fi. Iulius Cla-
rius†lib.4.ſenten.§.feudum.q.84. Ioan.Cæphalus
249 mihi compater, & præceptor colendiſſ. conſil.29.
nu.13.lib.1.vaſſallus.n. †delinquendo non amittit
250 feudum ad detrimentum domini, ſicque nec Fiſco
defertur,vt in noſtris terminis hanc ſententiam vi-
ſus eſt affirmare Carolus Moli.in conſuet.Pariſ.tit.
1.§.2.gl.4.nu.21.& latius d.tit.1.§.30.nu.65.Idem
procederet,quando plures eſſent in ſolidum vaſſal
li,quia portio delinquentis, nō fiſco, vel alteri,ſed
aliis conuaſſallis defertur.Gozad.conſi.84.nu.16.
17.declarat Curt.Sen.conſil.50. col.70. latè Iulius
Clarus d.§. feudum. quæſt.66.

251 Declaratur hic caſus,Primò non procedere †,in
hac patria Pedemōtium,& Sabaudiæ,in quibus feu
da ſunt redacta inſtar patrimoniorū,quo caſu vio-
lentiam paſſo deferri poſſunt, quemadmodum a-
liàs poſſunt ob delictum confiſcari, vt clarè tradit
252 Neuiz.conſi.68.nu.41.quæ.n.†alienari,& in extra-
neum ſucceſſorem trāſire poſſunt, ſic ob delictum
fiſco deferri conceduntur, vt probat Bart.d.§.ſi de
vectigalibus.& alios citat Neuiz. d. num.41.addo
Boer.q.264.nu.8.9. qui in Gallia ſic ſeruari teſta-
tur,& ea ratione adducitur, quoniam in regionib.
illis feuda patrimonii inſtar redacta ſunt. quòd &
affirmant idem Boe.q.123.nu.2.q.202.in fin.Dec.
conſi.680.num.8. Cæphal.conſi.1. num.67. lib.1.
Craue.conſi.303.nu.4.Chaſſa.conſi 8.nu.17.con-
ſi.19.nu.11.conſi.66.num.2.Gramm.deciſ.103.nu
me.12.Carol.Molinæ.in conſuet. Pariſ.tit.1.§. 1.
gl.5.nu.62.Tiraq.de retractu conſang.§.1.gl.3.nu
me.12.Pariſ.conſi.13.nu.23.lib.1.ſed quidquid ſit
in aliis regionibus,non arbitror verum in his regio
nibus Pedemontium, & Sabaudiæ eſſe feuda inſtar
patrimoniorum. nam decretum, à quo ſumptum
eſt præſuppoſitum hoc,illud affirmare nō videtur.
253 Eſt.n.†decretum Sereniſſimæ Duciſſæ Yolant, edi
tum anno 1475.quo ſola feudorum alienatio, ob
caſum vrgentis neceſſitatis conceſſa eſt, vt decreti
verba oſtendunt,etiam ad ſubueniendum aliis qui
buſcunq; neceſſitatibus ſuis, & ita intelligit ex fa-
cto interrogatus in alienatione feudi commitatus
Plozaſchi reſpondit Neuiz. conſi.10. num.10. qui
affirmat caſum neceſſitatis probandum eſſe, quod
opus non eſſet,quando feuda eſſent inſtar patrimo
nii; vt.n. rei domino ad libitum alienare licet rem
propriam,ſic liceret & feudum diſtrahere. Nec fa-
254 ciunt difficultatem illa verba† Decreti, ibi, aut
aliis debitis ſuis perſoluendis &c.quæ verba intel-
ligi videntur de aliis debitis voluntariis,cum præ-
ſertim ſubiiciantur verba illa. Etiam ad ſubuenien
255 dum &c.quæ dictio † etiam, ſui natura eſt implica-
tiua, & implicare dicitur caſum minus dubitabi-
lem,vt tradit Dec.in l.qui ſe patris.num.11. C.vn-
de liberi.vt ergo ſecundus caſus ſit minus dubita-
bilis, intelligitur, (vt etiam verba ſonant) quando
vrget neceſitas, & primus caſus quando nulla ſu-
beſt,verùm (vt dixi) non faciunt difficultatem hæc
verba,quia ſemper intelliguntur de debito, & cau-
ſa omnino neceſſaria.nam ſic legitur. Etiam ad ſub
ueniendum aliis quibuſcunque neceſſitatibus: di-
256 ctio†,aliis,ſimilitudinem oſtendit glo.in l.ſi fugi-
tiui,vbi Dec.num.34. C.de ſeru.fugit. & in l.qui-
cunque,ſecunda lectura,in fine.C.qui admitti.Ru-
in.conſil.73.num.19.Calca.conſi.14.num.2. Go-
meſ.in d. iſte,num.17.Inſtit.de actio. Grammat.de-
ciſio.59.num.14. Soci.Iuni.conſil.160. num.13.
lib. 2. vt ergo referant hæc verba caſum ſimilem,
eſt dicendum caſum præcedentem eſſe neceſſita-
tis.accedit,quòd dictio alius iuncta verbo vniuer-
ſali ampliat diſpoſitionem.ſic Deci.d.l. ſi fugitiui.
num.34.& confirmat,quia,&,dictio etiam dicitur
ampliare,vt tradit glo.in clem.vnica.de ſequeſtra-
tione poſſeſſionis, & fructuum, cum aliis relatis à
Crau.conſil.294. nume.7. verſicu.ſeptimò ponde-
ro. inquit enim implicare maiora expreſſis. ſic &
clare Alciat.reſponſo 113.nume.5. addo Decium
conſil.466.nume.17.conſil.542.nume.7. verſicu.
ſecundo reſpondetur. ſi ergo ampliat, ſi includit
caſum magis dubitabilem,eſt dicendum illa verba,
aut aliis ſuis debitis &c. eſſe intelligenda de debi-
tis neceſſariis,aliàs ſi intelligeretur de voluntariis,
verba quæ ſequuntur,non ampliarent.quæ decla-
257 ratio clarior redditur ex verbis † alterius decreti,
editi à Sereniſſima Duciſſa Blanca anno 1491. vbi
relato illo decreto anni 1475. ſubdit in hæc ver-
ba. Nos itaque attendentes, quod præmiſſum de
cretum fuit conceſſum propter conſtitutionem
dotium,& debita neceſſaria perſoluenda &c.& hāc
interpretationem intelligo, hactenus fuiſſe obſer-
uatam,ex quibus ceſſant relatæ cōſiderationes. dū
hæc ſcripſiſſem, noſtriſq; his commentariis extre-
mam iam admouiſſem manum, in lucem prodiit
Delphicum vnum Clarius Aymonis Crauettæ co
lendiſſimi Compatris mei reſponſum, pro genero
inſcriptum, quod vt ſumma dignum admiratione
ab omnibus ſuſpiciendum eſt, ſic validiſſimis ra-
tionibus hanc noſtram probat interpretationem,
& cum nonnulla, & à nobis iam excogitata retule-
rit,prætium operæ non eſſe duxi, ea hic recenſeret
beneuolum ergo lectorem ad illud reiiciam, e-
runtque maximè perpendenda, quæ in eo reſpon-
ſo,num.45. & deinde num. 67. nume. vſque 112.
cō ſcripta ſunt, q d in ar duo illo negotio futurū ſit,
benè pro Illuſt.Hectore Rubeo,& ex cōmitib. Plo
zaſchi, Clariſſimi Aymonis genero ſperandū eſt,
cū ſub æquiſſimis, doctiſſimiſq; iudicibus lis ſit.

258 Declaratur 2.hic primus caſus †qñ in violentiā
paſſus eſſet feudi conſocius, nam tunc illi ſpolia-
toris occupatoriſq; portio, non feudi domino ac
creſcit. ſic teſtaī ſe cōſuluiſſe Andræas Pomates in

additio.ad Bartol.in d.§.ſi de vectigalib.num.3.in
apoſtilla,quæ incipit:ſed contra,ea ratione ſola ad
ducitur,quòd cum hic violentiam paſſus,extraneus non ſit,impedimento nihil eſſe,quin in eum feu
dum tráſire poſſit:nam videmus,quòd licèt vaſſal
259 lus prohibeatur alienare feudum, non tamen †pro
hiberi alienare in inueſtitura comprehenſo.Iſern.
in c.1.§.t.per quos fiat inueſt.in c.t.de aliena.feu-
di,ex illo textu,latè Caro.Molinæ.in cõſuet.Pariſ.
tit.t.§.t3.gl.6.num.5.addo præter eum Crau.con
ſil.303.num.4.Brun.conſ.38.num.12.conſi.44.in
fin.Pariſ.conſi.2.nu.40.& conſi.3.nu.23. Ruin.ta
men conſi.8.nu.11.lib.t.intellig t viuente alienan-
te,non poſt mortem quoniam tunc re ipſa non te-
net alienatio,ſed à proximioribus reuocari poteſt.
quòd nunc non excutio.
260 Secundus eſt caſus,†cum de ſola commoditate,
quæ ex ipſo feudo prouenit,agitur.& hæc violen-
tiam paſſo conceditur,vt ſupra in quæſtione præ-
cedenti,de commoditate vſusfructus diximus, &
in noſtris terminis tradit Imo.d.l.corum. de dam.
infe.ſentit Bar.d.§.ſi de vectigalibus. nu.5. poteſt
261 enim †vaſſallus feudi commoditatem diſtrahere,vt
tradunt omnes in l.ſi domus.§.fi.de leg.t.commu-
nem teſtatur Rui.conſi.176.nu.13.lib.1.& alia re-
ſponſa Rui citat, & probat Rol.á Valle conſil 80.
nu.35.li.1.latè Iulius Clarus lib.4. ſenté.§. feudú,
262 q.31.ver.ſucceſſiuè.quare & in cám iudicati†com
moditas feudi concedi põt.latè Bru.conſ.37.clarè
263 Rui.conſ.70.in fi.li.5.qui clarè affirmat, venire†&
in confiſcationem bonorum, quod poſtremum iá
affirmauit & Are.conſi.10.col.pe.ver.2.dico,Ru-
beus conſi.164.in fi. ſimilia quamplurima, retulit
Tiraq.de retractu conſang.§.1. gl.7.nu.47.48.49.
is ergo violentiam paſſus,tam diu ea fruetur cõmo
ditate,quàm diu fruiturus fuiſſet vaſſallus,iuxta re
lata ſupra in præcedenti quæſt.in fi.& tradit Alex.
in d.§.ſi de vectigalibus.nu.30. & clarè Cur.Iu.cõ
ſi.4.nu.19.in fi.vbi à fortiori vult procedere,quá-
do à principio feudum eſſet conceſſum, vt in aliũ
poſſit alienari.cætera, quæ rem hanc feudalem at-
tingunt, ex induſtria omitto.
264 Quæro.34.an hæc conſtitutio †locum etiam ha
beat contra eum,qui non vi, ſed clam eſt ingreſſus
alterius poſſeſſionem;& locum habere cenſuit hic
gl. quàm ſimpliciter probauit Bart. num. 17. Saly.
col.6.ver.2.quæro quid ſi,quod intelligo ſecundũ
Cy.& alios, ſi poſtea venientem non admiſit, quia
tunc dr̃ eum ſpoliare,vt iam diximus ſupra q.13.in
telligit præterea Sal.de verſ.ſecundo quæro.quan-
do is ſpoliatus non venit ad poſſeſſionem, eo quia
eſt ſuſpicatus ab ipſo occupatore poſſe repelli, vt
latè declarauimus ſupra q. 14.
265 Quæro. 35. an hæc conſtitutio † locum habeat
contra eum,qui occupauit mobilia?& habere locũ
affirmauit hic gl.& ſecuti ſunt eam omnes. Saly.co
lu.4.verſi.circa quas &c.Ripa in c.ſæpe. nu.98. de
reſti.ſpol.ex tex.§.ſed ne dum talia. inſti. vi bono.
rapto.ex quibus ſatis intelligimus, extendi interdi
ctum vnde vi, cum antiquitus pro poſſeſſione rei
mobilis conceſſum non fuerit.l.t. §.illud itaq;. de
vi.& vi arm.& ſuo loco diximus. ex ſtatuto quoq;
266 † Montis regalis ſub rub.de eiectione poſſeſſionis
collat.3. idem eſt cautum. ſtatutum autem Papiæ.
267 3t.in criminalibus† de pœna illius, qui vim ali ui
fecerit in eius poſſeſſione, hoc in caſu nõ habet lo
cũ,quia ſolũ diſponit in occupatore rei ĩmobilis.
268 Quæro 36.an hæc conſtitutio locum†habeat cõ
tra occupantem bona incorporalia? gl. hic directè
non habere locum cenſuit,eam probarũt hic Bart.
nu.19.Sal.col.4.ver. ſecundo an pro iuribus. Bal.
col.4.verſ.quæro ſi quis expellat.Alb.hic col.3. &
ſupra eo.titu.in rub. ea ratione, quia incorporalia
269 †non dicuntur poſſideri.l.ſeruus.§. incorporales.
de acq.rer.dom.l.ſequitur.§.ſi viam. de vſuca.qua
re mero iure hoc poſſeſſorio interdicto agi nõ po-
teſt. verum quia iniquum erat priuato aliquo non
ſuccurri remedio,quo etiam poſſeſſionẽ,ſeu quaſi
270 poſſet recuperare, conceſſum illi fuit †interdictũ
vtile,vt ſecundum gl.& cæteros probare videtur.l.
quoties,quæ eſt pen.ff.de ſeruit.l.ſicuti.§.ſed & in
terdictum.ff.ſi ſerui.vend.Bar.in l.3.vnde vi.nu.3.
de vi, & vi arm. quo loco reiicit Azon. ſententiam
aliter ſentientis, ſenſit hic Albe.col. :. ea ratione,
quia ſeruitutes,& ſimilia quaſi poſſidentur. l.1.ff.
communia prædiorum.d.l.pen.ff. de ſeruit.vbi gl.
& latè ſupra retulimus in primo remed. ex interdi
cto vnde vi.q.8.& praxim docuit hic Sal.col.4.ver
271 ſi.ſed tunc quæro,Statuto autem Papiæ. †3t.in cri
minalibus de pœna illius, qui vim alicui fecerit in
eius poſſeſſione, expreſſe conceditur, agi poſſe cõ
tra occupatorem rei incorporalis ſeruitutis, & ſi-
milium, vt ſunt clara illius verba, ibi, eodem mo-
do fiant proceſſus, condemnatio, & punitio cõtra
illos,qui violentiam occupationem, vel turbatio-
nem fecerint, vel fieri fecerint alicui in poſſeſſio-
ne,vel quaſi iure alicuius ſeruitutis,vel ductus viæ,
ductus aquæ, vel alicuius alterius ſeruitutis &c.
Declaratur primò non procedere in eo, qui eſt
in quaſi poſſeſſione ſui iuris incorporalis, & in ea
272 ſe tueri conatur. † nam & ſi vim faciat, non tamen
aduerſarium ſpoliare dicitur, quare nec in pœnam
incidit. ſic declarat Ripa in terminis noſtris, in c.
cum eccleſia Sutrina,num.106. de cauſa poſſeſſ.&
propri.rurſus,quòd iam dixi de remedio vtili, in-
telligitur, niſi is ſpoliatus rem corporaliter ratio-
ne ſui iuris poſſideret, vt ĩ emphyteuta, & fructua-
rio. Saly.hic col.4.verſ. quartò quæro. & aliàs ſu-
pra diximus in 1.remed.ex interdicto vñ vi.q.5. in
fi.ſic & relatum ſtatutum Papiæ 3t. declarari põt.
273 Quæro. 37. an hæc conſtitutio † locum habeat
pro clerico,contra eum,qui ius ſuæ præbendæ oc-
cupauit;& habere locum cenſuit gl.hic.quam ſecu
ti ſunt Bal.col 4.verſ 3.in emphyteuſi.Sal.colu.1.
verſ.3.quæro. Ripa d.c.ſæpe.nu.68.verſ.item du-
bitatur,ex ca.eum qui.de præb.in 6.& in c.placuit.
16.q.6. cuius rei ratio afferri illa poteſt, quia hic
274 clericus †in ſua præbenda fructuario æquiparatur.
cap.literas. vbi Innoc.de probat. vt ergo fr. ctua-
rio conceditur, ſic & clerico.
Extenditur relata concluſio procedere etiam eo
275 caſu, † cum beneficium aliàs à Pontifice Maximo
reſeruatum occupauit, nam etſi reſeruationis De-
cretum inficiat non modo titulum,ſed & poſſeſſio
nem ex latere poſſidentis, vt nec eo caſu, is ſpolia
tus ſit ante omnia reſtituendus, vt latiſſimè infra.
in 15.

in 15. remedio recuperandæ poſſeſsionis ex c. reintegranda. 3. q. 1. dicemus in q. 35. attamen quòd ad eum, qui violenter noſtro hoc caſu occupauit, ita huius conſtitutionis pœnã non effugit, vt poſt Rotam q. 16. in fi. aſſirmauit Ripa. d. c. ſæpe, nu. 68. in fi. hinc Beccio. in c. in literis, nu. 88. de reſtitu. ſpolia.
276 citando Rotam ut ſupra, † reſeruationem non viciare poſſeſsionem, quòd ad tertiũ extraneum occupantem, quod an ſit verum ſuo loco planius fiet.

277 Quæro trigemooctauò, an hæc conſtitutio † locum habeat contra clericum, qui beneficij poſſeſsionem ſine executorialibus apprehendit, cùm ſcilicet illa poſſeſsio adhuc vacat? & non habere locũ cenſuit Ripa. in d. ca. ſæpe. nu. 69. de reſt. ſpoli. poſt Abba. in cap. tranſmiſſa. de electio. ea adducitur ra-
278 tione quia in beneficiis collatiuis † tantum operatur collatio, quantum in electiuis electio. Abbas in cap. dudum col. 3. de electio. in c. cum olim de cau.
279 poſſ. & proprie, ſed electus † poteſt poſſeſsionem propria authoritate apprehendere abſque periculo amiſsionis ſui iuris, cap. auaritiæ de electio. in 6. ergo idem ille cui eſt facta collatio: ſimilem quæſtionem referemus infra. 13. remedio ex l. vlt. C. vnde vi. q. 12. interim erit quod animaduertat diligens lector, Ripam d. ca. ſæpe, nu. 69. affirmare, hac de re ſe interrogatum quandoque reſpondiſſe, vt fortè eſt reſponſum in lib. 2. reſponſorum cap. 31. attamen ibi Ripa affirmat Imo. & aliorum ſententiam, qua noſtra hæc nititur, veram non eſſe, eamq; deinde ſuam conſultationem aliis firmauit fundamentis, quæ referre præſentis non eſt inſtituti.

280 Declaratur non procedere † quãdo altero quoque modo eſſet in poſſeſsione. d. beneficij, quod vere vacat, ſic Ripa. d. cap. 31. capella Voloſa. q. 443. vbi Auffrerius declarat; Didacus lib. 3. varia. reſo. cap. 16. nu. 6. Rebuffus in Praxi beneficio. in tit. requiſita in literis collationum, nu. 24. & alios citat Didacus, d. cap. 16. nu. 6. non inſiſto,

281 Quæro trigeſimo nonò, an hæc cõſtitutio † locum habeat contra eum, qui occupauit equũ alienum in paſcuis ſoliuagum? quam quæſtionem mouet hic glo. Bart. nume. 22. Bald. col. 4. verſ. quintò. alia. Saly. col. 5. verſ. octauo quæro. Ripa. d. cap. ſæpe, nu. 70. quorum ſententia, vt clarior reddatur, plures diſtinguo caſus. Primus eſt, cum quis equũ
282 † alienum in ſuis paſcuis deprehenſum ob damnũ ab illo datum retinet; hoc caſu huic conſtitutioni locus non eſt, ea ratione, quia iuſta eſt hæc detẽtionis cauſa, donec emendetur damnum, vt tradit ſecundum Ripam qui ſuprà Grand. in tract. maleficio. ſub rub. de pœnis col. 3. Bart. in l. hoc amplius §. de his nu. 3. de dam. infecto, & latè declarãdo tradit Capicius Neap. Deciſ. 45. & Ioan. Petrus Ferrarius vulgò dictus practicus Papien. in forma inquiſitionis. in verbo contractando. nu. 4. Plotus in l. ſi quando, nu. 874. C. vnde vi.

283 Secundus eſt caſus, cum quis † aberrantem equũ occupat, nec hoc caſu eſt locus alicui pœnæ ſecundum Ripam, ea ratione quia deſiit poſſeſsio apud primum poſſeſſorem eſſe. l. 3. §. Nerua. de acquirẽ. poſſeſſ. & hoc eſt quod ſenſiſſe videtur Barto. dum dicit eſſe locum conſtitutioni. d. l. fina. C. vnde vi, cum equi poſſeſsio vacans eſſet.

Tertius eſt caſus, cum quis equum alienũ in paſcuis communibus, vel domini equi occupauit, tunc in huius conſtitutionis pœnam occupatorem incidiſſe credimus, ſecundum glo. Bart. & alios, vt per Ripam præcitato loco, ea ratione, quia perpendere debuit occupator: quòd ſi dominus præſens fuiſſet, equum occupari paſſus non fuiſſet; quare vis quædã cõmitti dicitur, verùm Oldra. Alber. & Saly. hîc & forte cæteri omnes, vt refert Ripa qui ſuprà, dum contrariam ſententiam tuentur, inquiunt nullam vim hoc cõmitti, quare ceſſare huius conſtitutionis pœnam, quod verum eſſe intelligo niſi is occupator domino repetenti non reſtituat, nam tunc dicitur vim committere, vt diximus ſupra. q. 13. in eo qui clam alterius poſſeſsionẽ occupauit, ſi reuertentem non admittit, eum ſpoliare dicitur.

284 Quæro quadrageſimò, an hæc conſtitutio † locum habeat contra eum, qui ſeruum ſuum Chriſtianum è Iudæi poſſeſſorij manibus eripuit, vt ipſi Iudæo acquiratur, deinde ſeruus, & non eſſe locum affirmarunt hic glo. Bal. in fi. Salyc. col. pen. verſic. quintò ſi Iudæus &c. ea concludenti ratione, quia
285 non poteſt † Iudæus mancipium Chriſtianũ poſſidere. l. 1. C. ne Chriſtianum mancip. &c. dũ in dicta graui pœna prohibeantur Iudæi quoquo titulo mancipatum Chriſtianum poſſidere. egregiè tamẽ hinc
286 ſuboritur dubitatio, an ſaltem huic † Iudeo ſoluenda ſit ſerui æſtimatio, & forte dicendum uidebatur ſoluendam eſſe, vt in ſimili videmus, ꝓ licèt forenſes prohibeãtur ex lege municipali, vt Papiæ in ſtatutis ciuilibus, ſub Rub. de rebus immobilibus nõ
287 alienandis in nõ ſubditum. † immobilia acquirere, conſequi tamen æſtimationem poſſunt, vt affirmãt omnes in l. apud Iulianum. §. cõſtat. ibi Iaſ. nu. 34. teſtatur cõmunem. de leg. 1. & idem cenſuere Corſetus ſing. in verb. Mendicantes in princi. licèt fratres. Dec. conſil. 559. nu. 4. Cur. Iun. conſ. 21. no. 4. & latè idem conſil. 30. nume. 3. 4. 5. vbi plura affert ſimilia, & in conſ. 105. nu. 5. Pariſ. cõſi. 7. nu. 15. lib. 1. Rui con. 130. in fine lib. 1. & conſ. 139. in fi. lib. 4. l. Iot. inter conſil. Crimina. diuerſo. conſi. 108. num. 31. 32. & ſi non defuerint qui aliter ſenſerint, vt reſulit Iaſ. d. §. conſtat, nume. 32. 33. addo Roma. cõſ.
288 509. 3. dubio, accedit præterea, † Iudæos humaniter fouendos eſſe, vt latè ſcribunt Ripa, in l. ſi inſulam nume. 0.31. de uerbo. oblig. & Soc. Sen. conſ.
289 63. col 4. verſi. primo dico, lib. 1. imò † cum ex eorum lege caſus aliquis non reperiatur deciſus iure noſtro vtuntur, vt reſpondit Calderi. conſ. 30. & cũ eſt ſecutus Picus in l. Titia. §. cum nuberet, q. 20.
290 nu 80. 81. de leg. 2. quo loco affirmat illam † conſuetudinem Bulgari, quod vxor cõſtituta domina & maſſaria omnium & quorumcunque bonorum, ſtantibus filiis debeat habere ſolùm alimenta. etiã locum in diſpoſitione Iudæi ſibi vendicare, quòd probauit & Cora. lib. 5. miſcella. iuris cap. 16. in fi.
291 imò Picus. d. q. 20. affirmat † Iudæos cenſeri de populo, & ſtatutorum Ciuitatis cõmodo frui poſſe, quod placuit & Marſil. ſingu. 540. latiſsime Pariſ. conſ. 2. col. 1. 2. lib. 4. Tracta. de iure Primige. q. 66. nu. 4. qui infinita propè congeſſit commoda à iure noſtro Iudæis tributa; eataq; decretũ antiquum in hac Pedemontium patria, lib. 1. decretorum ſub

rub.

rub. Iudæi ſubiiciuntur criminaliter & ciuiliter
&c.& in noſtris fere terminis Gomeſ. §. ex maleficiis.num.23.verſ.ſed illis non obſtantibus.Inſt.de
actio.& alia nonnulla, quæ ad rem hanc noſtram
conſerunt doctè & egregiè lateque congeſſit conſultiſſ.vir Roland. à Valle, in reſponſis hoc anno.
1565.editis quæ die.14.huius menſis Aprilis,dum
hæc cõmentaria noſtra ſub prælo eſſent in manus
inciderunt, is inquam in conſ.35.lib.2.& idẽ quod
Calder.d.conſ.30.cum citando docuit Natta in re
pet.l.hac conſultiſſima. §. ex imperfecto nu.60.C.
292 de teſta.quo loco affirmat † Iudæũ poſſe ea diſpoſitione vti teſtando inter liberos; & ideo conceſſa
immunitate populo, vel ſaluo cõductu aliquibus,
comprehendi & Iudæos, latè Marſil. d. ſing.540.
Tiraquel. d.q.66.nume.4.verùm quò ad caſum noſtrum contrarium verius exiſtimo,Iudæũ nec æſtimationem conſequi poſſe.ea rõne adducor,ꝙ delinquere dicitur Iudæus, ſi mancipium Chriſtianũ
poſſideat,vt clarè probat.d.l.1.C. ne Chriſtianum
mancip.&c.qua pœna grauiſſima is plectitur,ſic fit
vt æſtimationem & pretium conſequi non poſſit,
vt tradit glo.in l.ſed ſi res.de leg.1.quam legit Iaſ.
cum d.§.conſtat. & licet exemplum gloſſæ ibi quo
ad tex.ſit ineptum, vt animaduertunt omnes,in ſe
tamen eſt verum,& ibi inter alia citatur. d.l.vnica.
C.ne Chriſtianum mancip.&c.& latè ibi Iaſ.in d.§.
conſtat.nu.28.& clariſſimè Alc.reſponſo.479.nu.
293 42.qui declarando ſtatutum, quo † fureſes immobilia acquirere non poſſunt, inquit nec æſtimationem conſequi poſſe, quando ſtatutum reſiſteret in
perſonam,citat,d.l.vnicam.C.ne Chriſtianum man
cip.ex quibus ceſſat quæ ſupra in oppoſitum ſunt
adducta,quæ eo caſu procedunt. quando nulla lex
expreſſe reſiſtit, quod fortius procedit in hac Pede
294 montium Regione, † vbi decreto antiquo cauetur
in lib.1.ſub rub. nullus Chriſtianus Iudæis in habitando ſeruire præſumat &c.nec etiã licere Chriſtiano Iudæis ſeruire conducta mercede.

Quæro quadrageſimo primò an hæc conſtitutio
295 † locum habeat pro fructuario violenter ſpoliato?
& habere locum affirmauit hic gloſſ. quam cæteri
ſunt ſecuti, vt tradit hic Saly.colum.4.verſi.quartò quæro quid &c.ea ratione quia hæc conſtitutio
eſt inducta ad formam & modum interdicti, vnde
vi,ꝙ conceditur fructuario deiecto. l.3.§.vnde vi,
& §. vſusfructus de vi & vi arma. cuius deinde rei
praxim docuit Sal.qui ſuprà: verũ in eo non leuis
296 eſt difficultas,cui detur hæc actio, an † proprietario, vel vſufructuario cum poſſeſſio vtriuſq; cauſam attingat. glo. hic diſtinguit, aut is occupator
exiſtimauit ſolùm illum à ſe deiectum,ius in re habere,tunc vtrique tenetur, quia deiiciendo vnum,
vtrunq; deiicere videtur,& vtriuſq; cauſam attingit.l.ſi de fundo,de vi & vi arma.& ab hac ſententia non receſſit Saly.hic col.6.verſ.ſecundo quęro,
& probare vĩ. tex.l.3.§.quod ſi ſeruus de acq.poſſ.

Contrariam tamen ſententiam probauit gl. in l.
1,ff.vſufr.quemad.cau.in gl.vlt.& glo.in l.1.§.vti,
frui,de vi & vi arma.dum affirmat deiecto fructuario, non cenſeri deiectum proprietarium & cõtrà,
quia cauſa vnius non attingit cauſam & poſſeſſionem alterius, & hanc ſentẽtiam viſi ſunt ſequi Bar.
hic num.32.Bald.col.vlt.in prin.Ang.col.pen.quã
rationem euertit Saly.dum docuit ita demum procedere,quando occupator vere ſciuit deiectum ha
bere ſolùm,vel proprietatem,vel vſumfructum,ſecus noſtro caſu, quando credebat vtrunque apud
eum eſſe.nam occupatoris animus fuit vtrunq; occupare,& in vtroq; delinquere;ſed, vt dicam quod
ſentio magis, placet poſterior hæc ſententia Bart.
& aliorum,quæ crebrior videtur. nam cum noſtra
297 conſtitutio eum puniat, qui rẽ ipſam per vim † occupat,non habebit locum contra eum, qui verè nõ
deiicit,ſed deiicere opinatur,aliàs animum,non effectum puniret;quare corruit ſecũdum membrum
diſtinctionis glo.noſtræ hic,ideoq; dico verè concedi vſufructuario,qui poſſidet,ob id ſi daretur ca
298 ſus,vt is,qui eſt in poſſeſſione,† non ſibi,ſed alteri
poſſideret,illi concederetur hoc remedium,cuius
nomine poſſidetur,iuxta.l.peregre. §. quibus, de
acq.poſ.& declarat hic Bart.num.32. & ita intelligitur tex.d.l.3.§.quod ſi ſeruus de acq.poſ.

Quæro quadrageſimo ſecundò, an conſtitutio
299 † locum habeat contra hæredes deiicientis? & non
dari glo.hic affirmauit,eam ſunt ſecuti Saly. colũ.
pen. verſ. ſextò an detur &c. & cæteri, ea ratione
quia pœnalis eſt,quare non tranſit. quod non procedit inquantum ad eos peruenit.l.1.§. hoc interdictum.§.vlt.de vi & arma.§. non aũt inſti. de perpe.
& temp.actio.& alia ſcripſimus ſuprà in primo remedio ex interdicto vnde vi.q.13. & 14.

Quæro quadrageſimotertiò,an hæc conſtitutio
300 † concedat actionem hanc ſeruo contra dominum
qui eum in libertatem ſeſe vẽdicantem occupauit?
& non habere locum cenſuit hic gl. quam latè probauit Saly.co.pen. verſicu. vndecimo ſi ſeruum.ea
ratione prima, quia prouidet hæc conſtitutio poſſeſſori,at ſe ipſum non poſſidet ſeruus,ergo ceſſat
in eo actio,qua ceſſante priuatio ſequi non poteſt,
quæ non niſi per ſentẽtiam fit,ad quam vt deueniatur,intendenda actio eſt, quæ à ſeruo proponi non
poteſt, cum domino tantùm concedatur; ne ergo
actio & paſſio ſint in eo ſubiecto contra tex.l.Vranius de fideiuſſo.cum ſimilib. eſt dicendum illi locum non eſſe.

Declaratur hæc concluſio. vt nõ procedat quã-
301 do is ſeruus † iam in quaſi poſſeſſione libertatis cõ
ſtitutus eſt, vt placuit Iac. de Arena relato à Saly.
302 præcitato loco, & illi ſubſcribo. cũ & ſeruo † pro
libertate defendenda conſequendaque concedatur
actio.l.4.§.ſuis nummis.ff.de manumiſ.l.vix certis.
303 ff.de iudiciis. nec ad rem facit quod inquit † Saly.
qui ſuprà in caſibus.d.l.4.& d.l.vix,illud contingere,ob iuſtam æquitatis cauſam, ob quam actio ibi
ſeruo datur,nã ibi libertas & per cõſequens æquitas à facto extrinſeco cauſatur,quod noſtro hoc caſu non contingit,& ita ceſſat æquitas.eſt enim hæc
conſideratio leuis,cũ & in caſu noſtro ſubſit ęquitas,vt ſuam,in qua reperitur,tueatur quaſi poſſeſſionem, eſtque iniquum, dominum ſua manu ſibi
iuſdicere.Nec hanc veram ſententiam euertunt rationes gl.& Saly.hic, quæ aliter ſentiunt,nam dum
primo loco dicunt, ſeruum ſe ipſum nõ poſſidere,
concedo, ſed dico non ſe ipſum hic poſſidere, ſed
quaſi poſſeſſionẽ ſuę libertatis.Nec urget ſecunda
ratio,

rario,hoc eſſe negandum ſeruis. ne illis concede-
datur malignandi occaſio,& fraudādi dominos ſuo
domin j iure,nam hoc poſſet procedere,quādo nō
eſſet in hac quaſi poſſeſſione libertatis;ſecus quan
do eſt,quia quod agit nō agit vt dominū fraudet &
malignet(vt Saly.verbo vtar)ſed vt ſuam quaſi poſ
ſeſſionē tueat; ſufficit enim domino ſi vis iuris eſt
ſuccurſum. Non quoque ſuffragatur quod quarto
loco inquit Sal.quod ſi agat ſeruus vt dominus ſuo
dominio priuetur,fatebitur ſeruus ſe illius domini
ſeruum, ſicque ſibi contrarius erit & ita repellen-
dus.l.t.C.de furtis; nam reſpondetur, quod is ſer-
uus non fatebitur ſe ſeruum, ſed dicet ſe liberum
& in quaſi libertatis poſſeſſione conſtitutū,& ideo
non licuiſſe illi occupatori eū apprehendere, qua-
re petet eum omni iure ſuo, ſi quod habet,per ſen
tentiam priuari.& ita concludo.

304 Quæro quadrageſimoquartò, quo tēpore † de-
beat eſſe facta hæc occupatio vt huic conſtitutioni
ſit locus? conclud.t hic glo. quocunque tempore,
ſiue ante litem conteſtatam,ſiue poſt; ſiue ante latā
ſententiam,ſiue poſt, & ita omni tēpore, niſi poſt
licentiam ingrediendi à magiſtratu,qui ſi minus ri
tè & rectè conceſſerit, locum habebit diſpoſitio l.
meminerint.C.vnde vi.& ſuo loco latè diximus, &
declarat Bart.hic num.26.Saly.col.6.verſ.accedo,
qui noſtram hanc conſtitutionem in illis verbis,
ante aduentum iudicialis arbitrij declarat,quæ ſa-
nè verba & à gloſſ.hic declarantur, & alios proba-
uit Bal.hic col.pen.verſ.ſupra dictum eſt de perſo-
&c.Ripa in d cap.ſæpe nu.98.de reſti.ſpolia.

305 Quæro quadrageſimoquintò, an hic † occupa-
tor amittat ius ſuum ipſo iure,vel potius mediante
ſententia.gl.hic affirmat ſententia eſſe opus: gloſſæ
aſſentiunt cæteri,vt Barto.nume.28.Bald.col.pen.
verſic.ſuper quarto &c.Angel.col.pen.Saly.col.6.
verſi.nunc ad partem quartam,& communem eſſe
omnium teſtatur Ripa.in d.cap.ſæpe,nu.99.de re-
ſtitu.ſpolia.& eum eſt ſecutus Tiraq. in l. ſi vnquā
in verbo reuerti,nu.152.& n.187.C.de reuo. do.

306 Declaratur non procedere † in beneficialibus,
in quibus inuaſor & occupator priuatur ipſo iure,
cap.eum qui.§.is qui & ibi Francus ſecundo nota.
de præben.in 6.& idem affirmat Ripa in d. ca. ſæpe
nu.100. idem placuit Petro Rebuffo in Praxi bene
ficiorum.in tit.Requiſita in literis collationū, nu.
307 23.rationē afferebat Ripa, quia † in beneficialibus
308 violentia eſt odioſior.ſubdit tamen Ripa † neceſſa-
rium eſſe declaratoriam,qua declaretur occupato-
rem in pœnam incidiſſe,vt in ſimili tradunt omnes.
in l.ſi quis maior.C.de tranſact.& ſupra aliàs dixi-
mus,infert Ripa d.cap. ſæpe, nu. 101.an beneficiū
309 violenti † occupatoris poſſit ante ſententiam illā
declarationem conferri, & poſſe ſcribit,poſt Gem.
in capit. 1. de homicid.in 6.addo Tiraquel. in d.l
ſi vnquam in verbo reuertatur nume 335.C. de
reuo.don.rem non executio, ſed beneuolum lecto-
rem ad eos delego.

310 Quæro quadrageſimoſextò, qua actione † aga-
tur, vt is occupator iure ſuo priuetur.conueniunt
omnes agi cōdictione ex hac lege,Saly. hic col.pe.
verſ. ſeptimo hæc actio, quo enim ad poſſeſſionis
recuperationē,interdicto vnde vi (quod inſecutus
eſt hæc conſtitutio) agi poteſt; ad vtrunque tamen
poteſt condictione ex hac lege agi, petendo ante
omnia poſſeſſionem ſibi occupatam reſtitui,& oc-
cupatorem omni ſuo iure priuari,& ita poſſeſſoriū
recuperandæ cum petitorio ad commodum ſpolia
ti concurreret,quod ea ratione conceditur ſecun-
dum.Saly.quia ad dominium nō agitur declarato-
riè,ſed tranſfuſoriè,cum transferatur ex occupato
re in violentiam paſſum.etſi enim hic violētus ſpo
liator pœna hac afficiatur,attamen pœna hæc cum
actione petatur, non fiſco ſed parti læſę defertur.
ſic in ſpecie noſtra tradit Afflictus in cōmentariis
ad conſtitutiones Neapolitanas lib. 1.rub. 24. De
violentia circa poſſeſſiones.num.10.11.conferunt
quæ ſcribunt omnes in Rub.extra de Iudiciis in fi.
ibi Decius.ſecunda.lect.nu.8.& Ripa.nu.103.poſt
Bart.l.3.ff.de ſpol.uiol.dum affirmant pœnam par
ti læſę deferri, cū lex ad illius conſecutionē actio
nem introducit.in Regno tamen Neapolitano con
cludit Afflictus ex d.conſtitutione de violentiis pę
nam illam fiſco deferri.illius rationes apud eum vi
311 deri poſſunt.ſic in ſtatuto, † quando eſt ſpecialiter
prouiſum,ex eo agi poteſt vt Papiæ ex illo ſtatuto.
31.de pœna illius,qui vim alicui fecerit in eius poſ
ſeſſione,ſic & in ſtatuto huius ciuitatis Mōtis Reg.

312 Quæro quadrageſimoſeptimò, quomodo † for
metur libelus in hoc conſtitutionis noſtræ remed.
Bart.hic,nu.30. inquit eſſe petendum occupatorē
condemnari ob commiſſam vim, & deinde cogi &
compelli poſſeſſionem reſtituere, & deinde decla-
rari iura dominij eum amiſiſſe.ſic & Bal. colū.2.in
princ.pulchrè admodum Signo.conſil.75.col 1.2.
313 poteſt etiam eſſe alia † in foro praxis,vt agente ſpo
liatore ad rei proprietatem conſequendam, repli-
cet ſpoliatus illum amiſiſſe omne ius ſuum ex oc-
cupatione.hanc praxim docuit poſt glo. ibi Abb.
in cap.paſtoralis de cauſa.poſſ. & propr. & idē ad-
monuit Iafredus Lanfrancus in ſuis Dec.cōcl. 34.

Quæro quadrageſimoòctauo, an lata ſententia
314 † in caſu noſtræ huius conſtitutionis ſuper reſti-
tutione poſſeſſionis, ſuperſit actio ad pœnam? &
ſupereſſe gloſſ.hic affirmauit, eam ſecutus fuit hic
Saly.colum.penultima, verſic.nono quid ſi. ea vti-
tur ratione, quia actionis iure pœna petitur non
mirum ſi ex poſt, illi eſt locus. l. ſi pro fure. §.
furti.ff.de cond.fur. hanc pariter ſententiam pro-
bauit Abbas conſ.100.in fi.lib. 1. quod vtile eſt ad
interpretationem ſtatuti huius ciuitatis Montis
315 † Regalis ſub rub. de eiectione poſſeſſionis colla.
3.& probat hanc ſententiam tex.l.vnicę.§.1.C.quā-
do ciuilis actio crim.præiud. Eguina.Baro.§.recu-
perandæ Inſtit.de interd.

316 Quæro quadrageſimononò,an † à ſententia lata
in caſu huius noſtræ conſtitutionis poſſit appella
ri? & poſſe affirmauit gloſ. hic & in l. momentaneæ
C.hoc titulo,glo.in l.vnica.C.de moment. poſſeſ-
ſione fuer.appella. & hāc eſſe communem teſtatur
Ripa in d.cap.ſæpe colum.vlt.verſi ſecūda fuit opi
nio, addo eiuſdem ſententiæ Baldum in conſ.141.
Præmiſſis verbis cuiuſdam ſtatuti,col.vlt. verſ.&
ad prædicta facit.lib.1.& idē ſentire videtur Fede.
de Senis conſ.76.Domino Auditori,in fine, clarè
Dec.conſ.28.nume.2.verſ. hoc in ſimili probatur.

Ang.

Ang.l.incerti.C.de interd.Soc.Tract.fallen. regula
24.fallen.20.Bero.in rub.extra de iudiciis,nu.51.
verſ.hinc etiam videmus. ea ratione præcipua ad-
317 ducuntur, quia regulariter † permiſſa eſt appella-
tio,niſi expreſſe prohibita reperiatur.l.& in maiori
318 bus.C.de appella.quare in dubio,† appellationi eſſe
deferendum cenſuit notab.gl.in l.qui reſtituere.in
glo.vlt.ff.de rei vend. quam ſummopere commen
dant omnes, vt apud Soc.ſen.conſi.195. colum.3.
verſic.ſed præmiſſia.conſi.300.colum.fin.verſi.ſe-
cundum eſt.lib.2.& conſil.39.nume.1. 2.3. lib.4.
Dec.d.conſi.28.num.8.conſi.356.num.1.2.conſi.
677.nume.1. 2. latè apud Neuizanum lib.6.Syluæ
nuptia.num.47.verſic.In dubio. Craue.conſ.203.
num.24.addo Iaſ.conſi.187.colum.3. verſi.confir
mantur præmiſſa.lib.2.Tiraq.Tract.le mort, à ſey
ſit le vin.6.parte,diclaratione 9. nume.9. 10. ſatis
ergo communis hæc ſententia nititur ex regula ip
ſa. Nunc omnis in eo verſatur difficultas,in diluen
dis rationibus,& argumentis,quæ in oppoſitum af
ferri ſolent, & primò dici ſolet, non eſſe in cauſis
319 † poſſeſſoriis permiſſam appellationem.l. vnica.C.
ſi de momen.poſſeſſ. fuer. appel. nam reſpondetur
ſecundum omnes.loqui in mero poſſeſſorio, quod
320 dicitur † eſſe momentaneum, ſecus in poſſeſſorio,
quod habet ad mixtam cauſam proprietatis.ſic re-
ſpondet Ripa d.c.ſæpe.colum. vlti.verſic.ſecunda
fuit opinio.Petrus Beninten.concluſio.79.confir-
matur ex doctrina Baldi conſi.141.Præmiſſia.col.
vlt.verſic.illud etiam non omitto.lib.1. dum affir-
321 mauit,quod vbi † duæ cauſæ complicatæ ſunt,& v-
na admittit appellationem,altera non, eſſe in vtra
que admittendam;at in caſu noſtro,cauſa proprie-
tatis,quæ verſatur in caſu noſtræ conſtitutionis,ad
mittit appellationem, ergo & in omnibus debet ad
mitti, idem ſenſit ipſe Bald.conſ.153.Nonum du-
bium.lib. Sic appellatur à ſententia in poſſeſſorio,
quando vnà ſimul cum poſſeſſionia cauſa lata eſt
ſententia ſuper reſtitutione fructuum, vt docuit
Bald.in d.l. vnica.C.ſi de momen. poſſeſſione fue-
rit appella.Bart.l.creditor.§.iuſſus. in fin.ff.de ap-
pella.Affl.deciſione 77.in fin. Auffrerius in addit.
deciſi.Capellæ Tholoſanæ q.vlt.*Bero.q.91.Dida-
cus libro pract.quæſtio. cap.23.num.8. verſi.idem
erit.& Rolan.in conſi.77.num.13.lib.2.qui ſcribũt
322 ex d.l. vnica,appellationem † à ſententia lata in poſ
ſeſſorio non prohiberi,ſed tantùm per illam execu
tionem ſententiæ impediri, vt hunc ſenſum proba
uit Alber.in d.l.vnica.Bart.in l.2.ff. de appela.reci
pien,vbi Ang.Cor.conſi.10.nu.1.lib.4.& alios re-
fert,& probat Affl. Neapolitanus deciſione. 299.
nume.3.nec diſſentit Guid. Pap.q.37.ſi appelletur
&c.qui eiuſdem ſententiæ refert fuiſſe Bal. in l. 2.
C.de epiſc.aud. & Petrus Beninten. concluſio. 17.
nu.5. verùm aliter ſenſit ſibi parum conſtans idem
Bal.d.l.vnica,vt meminit & Io.Cora. Toloſ.in re-
pe.l.naturaliter.§.nihil commune,in prælu.nu.30.
de acquir.poſſ. qui & ipſe Bart. ſenſum probauit.
idem ſenſiſſe viſus eſt Pariſ.conſi.108.nu.20.lib.1.
licèt Dec.conſi.28.nu.4.verſ. non obſtat, dixerit
(& malè) cõmunem ſententiam eſſe contra hunc.
Bartoli ſenſum, & in iudicando ac conſulendo.
ſequendam eſſe illam Baldi d.l. vnica aliter dicen-

tis. ſic cum Baldo eſſe receptiorẽ teſtatur Iaſ. cõſ.
187.col.5.verſ.hoc aſſumpto lib. 2. addo Imolam
conſ.55.nu.5. & nouiſſimè Rolandũ à Valle.conſ.
77.num.11.lib.2. qui multos cum Bartolo ſentien
tes in hanc Baldi retulit opinionem. ſed cum Bar-
tolo idem ſenſit Abbas conſi.55.colũ.1.verſ.aliam
limitationem lib.2.quem malè intellexit Bru. cõſ.
98.nu.9.qui Baldum videtur ſequi.ſed Bartoli ſen
ſum probauit Barba.conſ.82.col.5.lib.3.Maranta
in ſua Praxi parte ſexta in cap.de appellatione. nu.
244.Didacus Couar.li.Prat.quæſt.c.23.nu.8.Re-
buffus in commentariis Regia. conſtitutio. tomo
tertio titulo de materiis poſſeſſoriis artic.7. glo. 1.
num.18.19 qui ſic in Gallia ſeruari teſtatur, hocq́;
clarè fuiſſe ex Regia confirmatione confirmatum
vt apud eundem Rebuffum in tomo.1.tit.de ſenten
tiis executoriis articulo.5.glo.3.nume.2.vbi decla
rat.d.l. vnicam cum Bartolo & cæteris, docetq́ue
ibi Praxim in Francia obſeruatam. ſed cum Baldo
idem ſentiunt Ang.conſ.46.ſtatuto ciuitatis colũ.
2.verſ.à ſententia;idem tamen Ang. ſibi parum cõ
ſtans aliter ſenſit,ſicq́ue Barto.eſt ſecutus, Angel.
inquam conſ.107.Dicta conſtitutio col.6.verſ.nõ
obſtat quod &c.ſed cum Bald.idem ſenſit Alexan.
conſi.22.in fi.lib. 3. qui eſſe receptiorem teſtatur.
verior tamen mihi eſt viſa Bart.ſententia.

Non pariter communi ſententiæ aduerſatur, quod
323 dicebat Ripa † d.cap.ſæpe col.vlt. verſic. iſtud eſt
vnum &c. dum fingit caſum in prædone ſpoliato,
qui deinde inuadit, nam is ſoluta æſtimatione & re
reſtituta,poteſt ſuam poſſeſſionem recuperare, &
ita eſt alia via ſuccurſum; dico enim præter relata à
Ripa,ita demum hunc caſum procedere,quando is
prædo condemnatus ad poſſeſſionis reſtitutionem
& pœnæ ſolutionem omittit iam cœptum iudiciũ,
& non appellat à lata contra ſe ſentẽtia, ſed mauult
alio remedio ſibi prouidere,quòd ſi ab ea ſententia
appellare vellet,certè poſſet.

Non quoque difficultatem facit, pœnam eſſe
quid acceſſorium, cauſam verò reſtitutionis poſ-
ſeſſionis principale, conueniensq́; minimè eſſe cau
324 ſam acceſſoriam † immutare naturam principalis,
iuxta.l.nuda.C.de cõtrahenda & committenda ſti-
pulatione,nam reſpondeo,non eſſe cauſam acceſſo
riam,ſed principalem, imò magis principalem quã
cauſa reſtitutionis poſſeſſionis,cum & maius in ea
verſetur præiudicium.

Non pariter multum vrget, quod inquit Ripa
præcitato loco,quòd ſi appellatio hoc caſu admit-
teretur,ſequeretur, quòd pœna huius Cõſtitutio-
325 nis,quæ eſt † ad odium occupatoris,ad fauorem &
commodum reſultaret, contra tex.l.quod fauore.
C.de legib.& melius in cap.intellleximus de Iud.in
l.vlt.C.de Iura.cal.dico enim, tunc demum pœnã
huius conſtitutionis eſſe ad odium occupatoris,cũ
clariſſimè conſtabit occupatorem illum iuſtè con-
demnatum,quod ante cauſæ finem dici non poteſt;
quare ipſa appellatio non conceditur,vt is occupa
tor pœnam euitet, ſed vt verè in eo iudicio cogno-
ſcatur,an deliquerit, vel non, quando illa cauſa in
alio tractari minimè poſſit, vt poteſt cauſa meri
poſſeſſorij.ſic diluuntur fundamenta,quæ probare
videbantur nullo modo in caſu huius conſtitutio-

nis

ale appellari non licere. Nunc ſupereſt, vt vno re-
ſpondeamus verbo illi rationi, qua ſuaderi videba
batur, appellari quidem hoc caſu licere, ſed à pœna
tantùm, non a reſtitutione poſſeſſionis, nam dice-
bant nonnulli, duas has eſſe cauſas ſeparatas, cum
326 tot † ſint ſententiæ, quot capita. l. Carmelia Pia, de
iure patro. l. etiam. §. 1. de mino. quare in ſeparatis
vtile per inutile non vitiatur l. 1. §. ſed ſi mihi, de
verb. obl. licèt ergo à poſſeſſorio appellare non li-
ceat, licere tamen debet à pœna Saly. affirmat hæc
eſſe inſeparabilia, quia ſtante ſententia ſuper poſ-
ſeſſione, à qua non licet appellare, neceſſariò ſequi
tur deciſio ſuper articulo pœnali. hoc nihil eſt, vt
animaduertit Rip. quare rectius dico, duo hæc eſ-
ſe inſeparabilia, ſi terminos præſupponamus habi-
les, eſſe ſcilicet per ſententiam declaratum hunc oc
cupatorem in huius conſtitutionis pœnā incidiſſe
nam eo ipſo quod ita declaratum eſt, vnà ſimul duo cō
tinentur: poſſeſſionis reſtitutio, & pœna, & ideo, vt
iam ſupra dicebam, vno in caſu appellatione admiſ
ſa, dicitur & in altero, cum vna tantùm ſit ſententia,
327 & † d. l. etiam. §. 1. & l. Carmelia, intelliguntur cùm
plura ſimul per copulā in ſententia ponuntur, quæ
re ipſa ſeparationem oſtendunt. ſic declarat Dec.
conſi. 344. nume. 3. verſi. tertius caſus. at noſtro hoc
caſu non poteſt dari ſeparatio, quia ſi ceſſaret vel
pœna, vel poſſeſſionis reſtitutio, dici non poſſet
huic reſtitutioni locum eſſe, ex quibus non ſatis ve
rum eſſe demonſtratur, quod dicebat Ripa. ſimul
ſtare poſſe, vt locus ſit reſtitutioni poſſeſſionis, &
ceſſet nihilominus pœna, nam ſi ceſſat pœna nec cō
ſtitutioni noſtræ locus eſt. Hæc ſententia fortius
procedit, ex diſpoſitione iuris Pontificij, cū eo iu-
328 re cautum ſit ab omni † poſſeſſorio appellari lice-
re, capitulo cū ad ſedem, de reſtitutione ſpoliato-
rum Clem. 1. de cauſa poſſeſſio. & proprie. ſic Ripa
d. ca. ſæpe in fine, de reſtitutione ſpoliatorum, &
ſuo loco latius dicemus. hac ratione idem dicere
329 poſſumus procedere † in hac regione Pedemontiū:
cum ex nouis Decretis Sereniſsimi Ducis Emanue
lis, ſub rubrica *delle appellationi & in quai caſi &
da quai Giudici è lecito d'appellare*, in verſic. *dalle
ſentenze che ſi daranno nelle cauſe* poſſeſſoriæ &c.
cautum ſit, in his cauſis poſſeſſorij iudicij appella-
re licere, eaque conſtitutione eſt declaratum appel
lationem ſuſpendere executionem, præterquam in
cauſa momentaneæ poſſeſſionis, in qua etſi conce
datur appellatio, illa tamē nō ſuſpendit executio-
nem, ſed deuoluit tantùm cognitionem. quale au-
tem ſit momentaneum iudicium poſſeſſorium, ſu-
pra in anteludiis nu. 33. diximus, idem quoque eſt
330 dicendum Papiæ † cum iſthic praxis inoleuerit, vt
ex ſtatuto tertio ac quarto in ciuilibus, liceat in cau
ſis poſſeſſorij iudicij appellari, vt obſeruari mul-
toties ipſe vidi, nec me latet Gratum conſil. vlt. nu.
16. 18. 20. lib. 2. vnum reſpondiſſe, quod ſi vere eſt,
331 in praxi eſt notabile hoc caſu. cùm † appellatio ad-
mittitur à ſententia in poſſeſſorio per legem muni
cipalem illam, operari non modo effectum deuolu
tiuum, ſed & executionis ſuſpēſiuum, qua de re nō
parum ambigo. verùm hic non eſt locus vt excu-
tiam omnia. videndus tamen erit Petrus Bene intē.
concluſione 17. in fi. Relata hæc concluſio fortius
ac clarius procederet de iure Ciuili, eo caſu quādo
ipſi appellationi fuit à Iudice à quo delatum, tunc
enim de illius viribus eſt cognoſcendum; ſic egre-
giè Bald. in l. poſt ſententiam colu. 2. C. de ſenten.
& interlocutori. omnium Iud. quem ſecuti ſunt
Alex. conſ. 2. prope finē lib. 3. Iaſon conſ. 187. colū.
2. lib. 2. & in l. 1. nu. 5. C. de bono. poſſ. ſecund. tab.
Soc. Iun. conſ. 18. nu. 8. lib. 1. nouiſsimè Rola à Val
le d. conſ. 77. nume. 1. lib. 2. qui num. 18. rectè decla-
rat, niſi admiſſa fuiſſet appellatio hæc cum clauſula,
ſi & quatenus iure admitti poteſt, operatur enim
clauſula hæc, vt ſi admittenda ſit rectè admiſſa cen-
ſeatur, aliàs reiecta, vt affirmat ibi poſt Baldum in
l. edita col. 17. C. de edendo. Decius cap. oblatæ ſe-
cundo nota. de appella. Socinus Iun. d. conſ. 18. nu.
3. addo ipſe Gratum conſil. 26. nu. 21. lib. 2. Plotū,
l. ſi quando. nu. 159. C. vnde vi.

Quæro quinquageſimo, quomodo differat hæc
cōſtitutio noſtra à cæteris? gloſ. hic in fine latè de-
clarat, eam omnes probarunt. ego autem aliqua
tantùm referam ad eorum declarationem, quorum
tractatus non eſt à nobis explicatus, vt in caſu quo-
332 modo differat † hæc conſtitutio à conſtitutio. l. ſi
ſtiterit. C. finium regund. quæ edita fuit à Conſtan
tino Imperatore, ſub conſulatu Gallicani & Sym-
machi. quod fuit anno ſalutis noſtræ tricenteſimo
trigeſimo primo, ſicq; ante editam noſtram conſti-
tutionem: l. ſi quis in tantam, per annos ſexaginta.
ea conſtitutione. l. ſi conſtiterit cautum aliqui opi
nantur contra occupatores alienæ poſſeſſionis, vt
aliàs admonui ſupra, in anteludiis. num. 53. quo lo
co vno retuli verbo ſententiam Fabij. in l. naturali-
ter. § nihil commune nu. 141. ſentientis; conſtitu-
tione illa non eſſe prouiſum contra occupatorē, cū
ibi nulla vis, nulla (vt ille ait) rapina interceſſerit.
nam in tex. dicitur vſurpare voluit, ergo non uſur
pauit. Rurſus dicitur, de ſuo contentus rem non
expectet alienam, ſi ergo expectat, non dicitur oc-
cupaſſe, & in fine dicitur, adimere tētauit, ergo nō
ademit. verùm hæc Fabij declaratio non multum
333 placet quia † illa verba intelligi poſſunt re ipſa &
cum affectu illum occupatorē occupaſſe, vt quo-
que intelligit Cora. textum. l. vlt. in fi. ff. de rerum
diuiſ. qui teſtatur frequentem hanc eſſe bonorum
authorum locutionem, vt actum ipſum, & factum
perfectum, cuius ſcilicet effectus iam ſecutus ſit,
verbo voluit, vel placuit, exprimant, & confirmat
verbum irreptor in textu poſitum. & cōfert ratio,
quia aliàs ſola cogitatio puniretur contra l. cogita-
tionis. de pœnis. vel etiam poſſumus intelligere, hūc
cum effectu nō occupaſſe, vt perpetuò poſſideret.
occupauit enim, ſed detecta eſt occupatio, quare
dicitur voluiſſe occupare, cū ad effectum, vt propo
ſuerat, non perduxerit. nec in meo Codice legitur,
rem expectet, ſed rem expetat, cuius verbi diuerſa
eſt ſignificatio. eſt enim Imperatoris deciſio, rem
non eſſe alienam expetendam. i. inuadendam. Non
inficior tamen, quod affirmat Fabius ibi de cōmiſ-
ſa violentia non agi, qua re ea ratione à conſtitu-
ne hac noſtra differt. differt & in eo, dum in ea l. ſi
cōſtiterit nullum adeſt verbum, quo intelligamus
poſſeſſionis reſtitutionem incontinenti fieri.

334 Differre etiam eadem ratione † videtur noſtra
hæc

hæc conſtitutio ab illa.l.Chriſtianis.C.de paganis, Honorij, ac Theodoſij fuit ſub Aſclepiodori, & Mariniani conſulatu,quod fuit anno noſtræ redem
335 ptionis . 425. hæc ergo conſtitutio † l. Chriſtianis non prouidet circa reſtitutionem poſſeſſionis, ſed tantùm punit Chriſtianos occupantes,ſeu rapientes bona Iudæorum, quod intelligitur quò ad ſola bona mobilia,nam ſi immobilia occuparentur, eſſet locus conſtitutioni noſtræ.ſic ſentit Io.de Ana. in ca.& ſi Iudæos col.pen.de Iudæis , illi.d.l.Chriſtianis, quæ de ſolis mobilibus loquitur. & Anna. eſt ſecutus Gomeſ.Hiſp. in §. ex maleficiis nu.23. verſ. ſed iſtis nõ obſtantibus.Inſt.de actio.ea vt uti tur ratione(cuius meminimus ſupra q.40.)quia in non clarè deciſis vtuntur Iudæi iure Romano,& communi.quare diceb.at Anna.Iudæis ſpoliatis vti licere iterdicto vnde vi.alia ad huius.l. Chriſtianis declarationem ſcribit Gomeſ.d.nu.23. Noſtra autem
336 hæc vlt.conſtitutio differt à conſtitutione. † l.vnicæ.§.vl.C.de ſuffragio edita à Theodoſio, Arcadio,ac Honorio Imperatoribus , ſub cõſulatu Arcadij tertio,& Honorij ſecundo,anno noſtræ ſalu
337 tis,396.hęc † l.vnica aduerſus eos,qui ſuffragio ꝑſtito (quod quomodo intelligatur doctè ac pulchrè declarant Alcia.lib.2.Paradox.ca.14. Duare. lib.3.diſpu.anniuer.c.21.Lud.Charo.lib.1. veriſimilium iuris c.4.verſ.tertiò,in fi.Tiraq.in tract.de Nobilitate.c.29.nu.27.& Rube. Aurelia.lib.2.ſententiarum iuris.c.21.)rem aliquam promiſſam ſpõtè nondum ſibi dari petentes occupant,promulgata eſt.nam cum reſtituere teneantur quod occupa rũt, amittũt in primis quod ſibi erat promiſſum, deinde ob vim commiſſam puniuntur. non tamen declarat,qua pœna illata vis coerceatur. quare intelligere poſſemus, vel lege Iulia de vi priuata, vel alia ſimili diſpoſitione:non enim noſtra hæc conſtitutione dici poteſt prouiſum , cum poſt biennium edita fuerit. viſum etenim eſt mihi quandoq; in ea conſtitutione.d.l.vnicæ, voluiſſe legiſlatores illos Diui Marci conſtitutionem referre cum in vtraque creditoris audacia aduerſus debitorem,cuius bona occupantur,comprimatur.erit tñ cogitandum.

Quæro quinquageſimoprimò,an à pœna huius
338 † conſtitutionis cenſeatur receſſum per ſtatuta locorum,quibus mitior pœna iis violentis occupatoribus imponitur. vt eſt Papiæ, vbi illius Ciuitatis
339 ſtatuto.† 31.in criminalibus,ſub rub. de pœna illius, qui vim alicui fecerit in eius poſſeſſione , eſt cautum occupatorem rei alienæ puniri pœna librarum centum Papienſium,quæ ſummam decem coronatorum ad ſummum conſtituunt. & aliquando ex aliis ſtatutis minor pœna imponitur,ita vt ſit ſæpè vtilius occupatori condemnari pœna ſtatuti, quàm pœna noſtræ conſtitutionis, aliquando è cõtra iuxta ſcilicet valorẽ rei occupatæ. in foro quotidiana eſt quæſtio : in qua dicendum videtur eſſe à pœna conſtitutionis noſtræ receſſum.ſic enim crebrius affirmant doctores noſtri per pœnam à ſtatuto impoſitam cenſeri receſſum à pœna iuris communis.hanc probauit ſententiam Iaco.Beluiſius in l.1.C.de requiren.reis.& Gandinus in trac.malefi. in tit.de aliquibus quæſtio.quæ non commodè &c. quo loco teſtatur Gandinus ſic Bononienſe collegium ex facto diffiniuiſſe,vt refert & Albe. de Roſate in tract. ſtatutorum prima parte.q.8. incipit, ſed an valeat ſtatutum &c.quo loco refert ſic à iuriſconſultiſſimis quandoque reſponſum eum in Genuenſi Vrbe celeberrima ex facto quæſtio contigiſſet.ſic teſtatur Ancha.c.canonum ſtatuta de cõſtitu.& eam ipſe probauit teſtaturque orbem vniuerſum (magnũ certe quid) hanc obſeruare.eiuſdem fuit ſententiæ Bald.Caſtren.Saly.Ang. Raph. Comenſis.Corn.Augu.Ariminen.quos retulit,ſecutuſque fuit Dec.in c.de cauſis nu.14.verſic. ſed breuiter contrarium de offi.de leg.& præter eum, addo Bal.conſ.250. in quæſtione Domini Milani, col.pen.verſi. quædam alia fuerunt lib.1.duplicatum conſ.382.lib.5.& eiuſdem fuit ſententiæ Floria.in l.2.ff.ad l.Aquil.quẽ ſolũ citauit, & ſecutus eſt Rubeus Alex.in l.pen.§.ad crimẽ.nu, 186. ff.de publicis iudi.idẽ placuit Rui.conſ.86.nu.11.lib.5. eandẽ ſẽtẽtiam probauit Alc.reſponſo. 745. citat & Marſi.conſ.61.nu.19. idẽ cenſuit Blancus in ſua pratica criminali,in illa parte,quæ incipit,poſtquã vidimus,quæ ſunt iudicia &c.nu.61.cum multis ſequentibus.vno verbo veluti per tranſennam verba faciens,hanc probauit Aegidius Boſius in trac. cau ſarum criminalium titu.de pœnis.nu. 6. ſolent tamen in hanc ſententiam afferri plura, quæ parum vrgent,vt illud primum.ſtatuta eſſe leges particu
340 lares,legem communem eſſe generalem , † ſed generi derogatur per ſpeciem.l.in toto de reg. iur.l. ſanctio legum de pœnis. c.gñri.vbi latè Dy.de reg. iur.in 6.ergo per ſtatutum iuri rõmuni derrogatũ dicitur.huic fundamento poteſt reſponderi ex Alberici declaratione.d.q.8.qui hoc ſentiens,inquit. d.l.ſanctio, parum cõferre, quia quæſtio noſtra eſt, quando pro maleficio eſt impoſita pœna ſpecialis, tam per ſtatutũ,quàm per ius commune,tex.enim l.ſanctio, negat generalem conſtitutionem pœnalem derogari præcedenti ſpeciali.cum ergo conſtitutio noſtra imponat pœnã ſpecialem, non conuenit argumentari, quòd per ſpeciem derogetur generi , ſed argumentandum eſſet , quòd vna ſpecies alteri derogat.de re infrà paulò poſt. Secundo argumentantur relati interpretes,præſertim Saly. &
341 Blancus † ex c.1.de conſtit.in 6.vbi per generalem Pontificis Maximi conſtitutionẽ non derogatur legibus & ſtatutis ſpecialibus locorũ,ſed bene è contra:fortius vř vrgere is tex. ſi ratio à Pontifice eo loco relata perpendatur.inquit eo loco legi ſpeciali non derogari per poſteriorem generalem , quia lex illa ſpecialis ſiue ſtatutum,vt quid facti ignoratum à legiſlatore præſumitur.ergo à contrario ſenſu,ſi cognitum fuit illud ſtatutum,ſiue illa lex præcedens ſpecialis,per ſequentem generalem dicitur ſublata.cum ergo in caſu noſtro iuris cõis diſpoſi
342 tio ſit omnibus nota,cũ à † nemine ignorari debeat l.leges ſacratiſſimę.C.de legib.& præſertim illa, q̃ vnica eſt cõmuni vſui gentiũ, vt declaratur in gl.l. ſciendum de verb.obl.& Alcia.trac.præſump. reg. 3.præſump. 10.nu.8 qualis hæc audaciam violenti occupatoris reprimit.vt clarius ſenſit Cora.lib. 4. Miſcella.iuris.c. 17. in fi. quod præſertim noſtro hoc caſu procedit, vbi ſtatuta ciuitatum nonniſi à viris peritis,imò conſultiſſimis cõpillari ſolent, vt fertur

343 ferri: † ſtatuta Papiæ à Baldo Peruſino edita, ut re-
fert Cur.iun.cõ͂.5.nu. 12.cum ergo illis nota fuerit
iuris cõmunis diſpoſitio, ab illa dicuntur ex nouo
edito ſtatuto receſiſſe. hæc argumentatio etſi ſolida
aliquãdo viſa ſit, nũc tamẽ leuis oſtenditur. proce-
344 deret enim quando poſterior lex † priori ita aduer-
ſaretur, vt duo eſſent pugnantia, tũc poſterior prio
rẽ tolli. ſic declarat Bar.in l.de quibus.nu. 5. & ibi
Iaſ.nu. 54.ff.de legib. & Clarius Corſetus ſingu. in
verbo correctio, incipit.quotiens, in fin.ſed in caſu
noſtro, cum ſimpliciter ius commune vnam impo
nit pęnam, & lex municipalis alteram, nõ ideo ad-
inuicem aduerſatur. ſed lex municipalis ad maiorẽ
delicti caſtigationem, ut iuri communi aliquid ad-
dat, eique faueat, illam impoſuit pęnam, ut ſit poſt
modum in offenſi electione, eligere utiliorem, me-
tuatq́; magis audax ille offenſor, cum ſe multiplici
pœna ligari ſentiat. Quare uidemus & iure com-
345 muni multiplici † pœna aliquem puniri c. fœlicis
de pænis lib.6.ca.ad falſariorum de falſis. Abbas.d.
ca.de cauſis.nu.14.de offic.de leg.& hoc prius ſen
ſit Cyn.d.l.qui ſepulchra, in fi.dũ citando l. non eſt
nouũ de legibus, dixit, nõ eſſe mirũ, quod quis du-
plici actione teneatur & mox referemus. Quarto ad
ducuntur relati omnes ex tex.l.1.C.de accuſa. & l.
agraria.ff.de ter.ammoto: is tex.l.agraria, pænã indi
cit pecuniariã terminorũ amotori, & tamen. d.l. 1.
poſterior pænã indicit corporalem, illaq́; ſeruatur
non prima, vt eo loco glo.animaduertit. ſic ergo eſt
dicẽdum in hoc caſu noſtro. ſed quàm facilimè eui
346 tatur, ſi obſeruabimus † l.1.C.de accuſa. Alex.Seue-
ri Imperatoris conſtitutionem referre, qui omniũ
poſtremus legem hanc ſanxit, cæteris abrogatis, cõ
tra terminorum motores. hoc oſtendit Modeſtinus
in l.1.ff.de ter.moto, dum expreſsè affirmat, nõ eſ-
ſe locum mulctæ pecuniariæ, ſed coerctioni, reſpõ-
347 dit is Modeſtinus, † non aliorum Imperatorum, ut
Caij Cæſaris, vel Neruæ conſtitutiones, ſed ipſius
Alex.Seueri, cum eius tempore is floruerit, ut ex
noſtris aduotauit Cora. in l. Herennius, de ſtatu
348 hom. intelligimus ergo † Alex.Seuerũ, cæteras ſan-
ctiones per illam clarè abrogaſſe; at nos in caſu du-
bio loquimur, cum ſtatutum unam inducit pænã,
non expreſsè abrogata illa à iure communi indicta,
349 eſt enim Alex.Seuerus inſecutus † Numæ Pompilij
exemplum, qui in terminorum motores ſanciuit,
ut haberentur tanquàm graſſatores, & tanquàm fu
res, illiq́; iiſdem efficerentur pænis cuius rei memi-
nit Dionyſius Halicarnæſſeus. lib.2. antiq. Roma,
& Petrus Crinitus lib.8.de honeſta diſcipl.cap.10.
in fine.legibus autem Longobardorum variæ ſunt
indictæ pænæ aduerſus terminorum motores, vt le
gitur in legibus Longobardorum titulo de eo, qui
terminum antiquum corruperit, vel nouum fece-
rit. non hic eorum referam diſtinctiones ac decla-
rationes, quo pacto ij terminorum perturbatores
plectantur: vnus ex multis videndus erit Hier. de
Mõte in tractatu finiũ.q.34.nu.4.5. Quinto ſolet af
350 ferri † text.l. quod Senatus cõſultũ. ff. de iniurijs &
l.Senatus.ff.de accuſa.quibus eſt expreſſum, ex vno
delicto, quẽ nõ debere fieri reũ duarũ legum. ſed ni
hil ad rẽ, quia noſtro hoc caſu nõ affirmant inter-
pretes, qui cõmuni aduerſantur opinioni, locum eſ
ſe debere pænæ iuris communis & ſtatuti, ſed cõ-
tendunt iuris communis pænam obrogatã non eſſe
per ſtatuti ſanctionẽ, & poſitũ in electione offenſi
eſſe, utrã eligat, qua electa ad alterã reuerti nõ con-
ceditur. l.licet.§.pe.ff.naut.caup. ſtab. & ſtatim ſu-
bijciemus. Sexto ergo loco in hãc ſententiã citabat
351 Saly.ex † §.ſi quando verſ. adulteram verò in auth.
ut nulli iud. quo intelligimus nouã pænã à Iuſtinia
no adulteræ impoſitam, vt in Monaſterium ſcilicet
352 detrudatur. cum tamẽ Conſtantinus in † l.quamuis
in fi.C.de adulter.eam gladio plecti uoluerit: Iuſti
niani tamen obſeruatur ſanctio, ut ex auth.ſed ho-
die.C.de adulter. à d.uerſ.adulteram deſumpta, ui-
dere facili negotio ſic ſatisfacere poſſumus, ideo
unã tãtũ poſteriorẽ Iuſtiniani ſanctionem obtinere
hodie, quia urgenti eſt cõiectura demonſtratũ, ab-
rogatũ eſſe, quod à Conſtantino conſtitutũ fuit: ſi
enim in monaſterium detrudenda eſt, ſequitur ne-
ceſſario nõ eſſe mulctandam. pugnant enim hæc,
morte punire & in monaſterium, vt iſtic pæniten-
tiam agat criminis reſerare: quod non contingit in
noſtro hoc caſu. ſic hæc dilui poſſet argumentatio.
Verius tamẽ aliquod animaduertit Iuſtinianum, in
d.§.ſi quando, nõ abrogare Conſtantini ſanctionẽ,
quandoquidem in uulgatis codicibus ſic legitur.
Si quando verò adulterij crimẽ probetur, iubemus
illas pænas peccantibus inferri, quas Conſtantinus
Diuæ memoriæ diſpoſuit, in codice autem Holan-
dri, ſub Nouella.134.quæ inſcribitur, de Vicarijs.
ſeu locum tenentibus.d.§. ſi quando, ſic legitur. ſi
quando adulterii crimen maniſeſtè probatum fue-
rit, tunc tranſmiſſo libello repudii, iubemus, ut illæ
pænæ delinquentibus irrigentur, quas præſcribunt
leges: non ergo abrogauit Iuſtinia. Conſtantini con
ſtitutiones, ſed illas cõfirmauit potius. nec eſt quod
353 quod unam & alteram ſtare † impediat, & ſi in d.l.
quamuis, dixerit Conſtantinus gladio adulteros eſ-
ſe puniendos, in cuius declaratione non mediocri-
ter noſtros lapſos fuiſſe credimus. quamobrẽ ſcien
354 dum eſt; gladii † ſignificationem eſſe multiplicem:
aliquando enim pro grauiſſima animaduerſione
pænaque mortis intelligitur, ut probat tex. l.cum
uir nubit.C.ad l.Iul.de adulter.& clarius in l.quiſ-
quis in principio.C.ad l.Iul.maieſta.l.aut damnum.
§.2.de pænis. hinc legimus Caracallum impiiſſi-
mum Tyrannum (ut in illius uita ſcribit Spartia-
nus) increpaſſe grauique ſupercilio reprehendiſſe
355 percuſſorẽ † Papiniani viri conſultiſſimi, & acutiſ-
ſimi, quòd non ita, ut iuſſus fuerat, executus eſſet
mandatum. Gladio (inquit) te, non ſecuri exequi
oportuit iuſſum meum. cuius rei meminit ſcitè &
doctè ante cæteros, Gouean. noſter in l. Imperium
in 3.pagina, & ibi Cora. numer. 14. de iuriſdictio.
omn.iudic.& Ludo.Charond. tract. de iuriſdictio-
ne & imperio in fine. aliquando etiam gladii pæna
pro quacunque graui coertione citra mortem ſu-
mitur, ut in l.ſolet.ff.de off.procon.& lega.in l.im
perium.ff.de iuriſdic.om. iud. in l. nemo poteſt de
reg.iur.quæ ſentẽtia placuit Alciato lib.2.Parador.
c.7.& fuſius illam confirmat. Longouallius in d.l.
Imperium nume.51.& ibi Cora.d.numer.14. & ſi
356 non ignorem eundem † Cora. in d.l.ſolet.nume.10.
ff.de offi.proconſ.& leg.& in l.illicitas. §. qui vni-
uerſas.nu.1.de off.præſid.à ſe ipſo diſcedẽtẽ, aliter
ſenſiſſe. iuxta ergo ſubiectam materiam gladii pæ-

na accipitur, quare in caſu d.l. quamuis pro coer-
ctione citra mortem, ſumitur: quòd oſtendit & ip-
ſe Iuſtinia. in d.§. ſi quando, dũ vult eſſe inuiolatam
Conſtantini ſanctionẽ, ſubijcitq; Adulteram com-
petentibus vulneribus ſubactam. vel, vt in codice
Haloandri legitur cõpetentibus pœnis &c. in mo-
naſterium detrudi: intellexit ergo Iuſtinia. cõpetẽti
bus vulneribus, uel pœnis, illam gladij pœnã, iuxta
Conſtantini legem, quam eo loco refert. nõ ergo is.
§. ſi quando, hanc probare uidetur ſententiam. Se-
357 ptimo ergo loco citari ſolet † text. l. qui cũ vno. §. qui
poſt. ff. de re mil in illis verbis, & qui ad edictum
(vel potius, ad delictum, ut rectius legit Duare. lib.
s. diſput. anniuerſa. c. 4.) non reſpondebant, ut pro-
ditores libertatis, in ſeruiturẽ redigebantur, ſed mu
tato ſtatu militiæ, receſſum à capitis pœna eſt, quia
plerunq; voluntario milite numeri ſupplentur: ve-
rũ nõ meruit h'c tex. in hãc ſententiã allegari, cũ ex.
l. deſertorem. §. primo. de re milita. intelligamus,
non tacitè modo ex ſola ſtatus mutatione, ſed ex-
preſsè noua ſanctione ab antiqua pœna eſſe receſ-
358 ſum; pœnæ † militum huiuſcemodi ſunt, caſtiga-
tio, pecuniaria mulcta, munerum indictio, militiæ
mutatio, gradus deiectio, ignominioſa miſſio: nam
in metallũ, uel opus metalli, nõ dabuntur, nec tor-
quẽtur. accedit præterea quod in d. § qui poſt pœ-
na mutata eſt, quia & pariter militiæ ſtatus eſt im-
mutatus. iuxta ergo ſtatũ præſentẽ pœna iuſtè indi-
cẽda fuit, at diuerſum eſt in caſu noſtro, ubi cauſæ,
uel perſonarũ ſtatus immutatus nõ eſt, ſed ſola pœ
na, vel aucta, vel imminuta: in caſu autem. d. §. qui
poſt, (ut hoc obiter nec ab re attingã) ut pœna im-
359 mutaretur illud fuit in cauſa, quod olim † milites
ex uolũtarijs facti ſunt neceſſarij, quod his verbis
teſtatur Liuius lib. 2. tertiæ Decadis. Milites tũc, ꝙ
nunquàm anteà factũ erat, iureiurando à Tribunis
militũ adacti, iuſſu Cõſulũ cõuenturos, neq; iniuſ-
ſu abituros, nã ad eã diẽ nihil præter ſacramentum
fuerat, & ubi ad Decuriatũ, vel Centuriatũ conue-
nerãt ſua voluntate ipſi inter ſe equites Decuriati,
Pedites Cẽturiati, quod eſt dicere deni atq; cẽteni,
360 cõiurabant, † ſe ſe fugæ aut formidinis cauſa nõ abi
turos, neq; ex ordine receſſuros niſi teli ſumẽdi, vel
hoſtis feriendi, uel ciuis ſeruandi cauſa, id ex volũ-
tario inter eos fœdere à Tribunis ad legitimã iuriſ-
iurãdi adactionẽ translatum eſt. hæc ille: imò mili-
tiæ adſtricti adeò erant, vt proprio ſumptu milita-
re cogerentur. author eſt Dionyſius Halicarnaſeus
lib. 4. antiq. Roma. vel (quod ſatis placet) volũtarios
milites intelligimus factos ſublata illa neceſſitate,
qua ciues Romani militię nomẽ dare cogebãtur, ꝙ
his probare videtur Plutarchus in Gracchũ vita. le
ges præterea tulit Populares aduerſus potẽtiã Sena
tus, veluti de colonijs deducẽdis, de veſtibus publi
cè militibus dãdis ſine ſtipẽdiorũ diminutione, de
minoribus decẽ, & ſeptẽ annis ad militiam nõ co-
gendis, quẽ Plutarchi locum cognouit (ſi rectè cõij
cio) Paul. Manutius doctiſſimus in eo quẽ conſcri-
pſit de legibus Romanis libello, dum ſic ſcripſit. le-
ges duas. C. Graccus Tribunus pleb. tulit vnam de
veſtibus militib. publicè dandis, ſtipendio non im-
minuto: altera, ne quis infra decimum ſeptimum
ætatis annum ad militiam cogeretur, ex quo patet,
interdũ ad militiã ante coactos fuiſſe. qui nõdũ an-
num ætatis decimum ſeptimum attingerent, quod
puto difficilimis Reipubli. tẽporibus exhauſta cla-
dibus ciuitate, ut ſecũdo bello Punico, extra ordinẽ
eſſe factum: hæc ille. ſunt & alia apud Alex. ab Ale-
xandro in Genialibus. lib. 1. c. 10. & apud Carolum
Sigonium lib. 1. De antiq. iure ciuium Romanorũ
ca. 15. qui fuſius antiqua militiæ iura exponunt, ac
de relatis militiæ ſacramentis agunt. Non ignoro ta
men iam ſecundi Conſulatus Romanorum tempo
re, pœnam indictam fuiſſe capitalem militiæ deſer-
toribus, & ijs, qui iniuſſu Ducis à uexillis recede-
debãt: nec enim abeſſe licebat: ſic legitur apud Dio
nyſium Halicarnaſſeum lib. 9. Antiq. Roma. Poſt-
quam hic Centurionum, quorum manipuli fug-
rant, & Anteſignanorum quicunq; ſigna amiſerãt,
alij ſecuribus decijſa ſunt colla, alij fuſtibus percul-
ſi periere. cæteræq; multitudinis decimus quiſque,
quem ſors popoſciſſet, quorum alij moriebantur,
ea enim eſt Romanis in deſertores aciei, ſignaue
abijcientes patria punitio, hæc ille. His ſatis intelli-
gimus grauiſſimã iam antiquitus indicta fuiſſe pœ-
nam militiæ deſertoribus, quod & in Ageſilao do-
cet Plutarchus apud Græcos ſeruatũ; at neceſſario a
ex uoluntarijs factos milites, non prius quàm eo tẽ
pore cuius meminit Liuius, legimus. Non ergo mi
rum (vt eò unde digreſſi ſumus, reuertamur) ſi po-
ſteaquam milites effecti ſunt uoluntarij pœna im-
361 mutata eſt; † immutari autem cœpit ſub conſulatu
D. Iunij Bruti &. P. Cornelij. Naſicæ, author eſt Lu-
cius Florus. lib. 55. Epitomes his verbis. D. Iunio
Bruto &. P. Cornelio Naſica Conſſ. delectũ habenti
bus in cõſpectu Tyronum res ſaluberrimi exempli
362 facta eſt; Nam C. † Matienus accuſatus eſt apud Tri
bunos Plebis, quòd exercitum in Hiſpania deſeruiſ
ſet, damnatusque ſub furca diu virgis cæſus eſt, &
ſextertio uno uænijt. Grauis ergo illa antiqua pœ-
na abrogata eſt. Et quod in d. §. qui poſt. ſcribit Ar-
rianus iure conſultus, quia voluntario milite nu-
363 meri ſupplentur, ſatis intelligimus numeros † ideſt
vexillationes, uel Matricula: ut rectè interpretatur
eruditiſſimus Iacobus Cuiacius. l. ultima. C. de his
qui non implen. ſtipend. ſacra. ſol. lib. 10. & l. con-
tra. C. de re milita. lib. 12. & matriculæ meminit Iu
reconſultus in l. pen. ff. de milita. teſtamen. Quo au-
364 tem † ordine in militia milites deſcriberentur, do-
cte ac omnium melius docuit doctiſſimus Franc.
Conna. lib. 9. commenta. iuris c. 5. nu. 8. & uir om-
niũ laudũ cumulatiſſimus ſimul ac integerrimus,
& optimus Petrinus Bellus Sereniſſ. Principis no-
ſtri à ſecretis Conſiliarius, is inquam in præclaro
ac doctiſſimo de re militari tractatu, Parte prima
tit. ſexto. qui & Liuij locum, quem retulimus, cita-
uit, & ſi nõ in eã quam nos ſententiam. Octauo nũc
loco (ut cœptam diſputationem proſequar) argumẽ
tatur is Blancus quem ſupra retulimus. Legiſlato-
res conſueuiſſe, cum ſui eſt propoſiti, antiquam ſu
365 pereſſe † debere pœnã, nec per nouam immutari, id
verbis clarè teſtari, ut obſeruatũ uidemus in l. 5. C.
de ſepulcro uiola. in l. Arriani §. ultimo. C. de hære-
ticis, in lege prima Codice de accuſatio. in auth. ut
nulli Iudicũ. in fine. in l. 1. ff. arb. furtim cæſa. in l. 1.
ff de termino moto. ſic è contra (inquit ille) cum
mentis eorũ eſt, antiquam per nouam abrogare, no
uam tantùm inducunt, nec quid exprimũt, ſe antiquam

quam

quam tollere.ſic ille intelligit d. §. ſi quando aliter
à nobis explicatū : ſic pariter intelligit tex.§.ſi quis
cū ſacra in auth. de ſanctiſ.epiſcop.iuncta ſimul.l.ſi
quis tantam C.de epiſcopis & cler. non aliter ergo
in caſu noſtro dicendum eſt,cum in dubio ſit quę-
ſtio,ex noua ſtatuti pœna ab antiqua receſſum dici
tur. Verùm non defenditur hæc ipſa Blanci argumē
tatio,cum poſterior aſſertio illa falſa ſit,quādoqui-
dem in abrogatione pœnæ antiquę, per nouā indi-
ctam,expreſſa adijci ſolet teſtatio. d. l. qui cū vno.
§.qui poſt & alibi ſępe.illud accedit,quod à multis
annotatum eſt,& mox referam : conſueuiſſe Iuſti-
nianum in legis abrogatione ſumma præfatione
uti. Nono huic ſententiæ ſuffragari illud non me
diocriter videbatur,quod vbiq; docuit Bald.ut hu
ius eſſet opinionis,is inquam in l.non eſt nouum.
ff.de legib. Prætores cæteroſq; qui in ciuilibus iuſ-
366 dicunt,conſueuiſſe,imò iure teneri † iurare ſe ſerua
turos loci ſtatuta.ſic tex.l.rem non nouā. C.de Iud.
& in auth.iuſiurandum quod præſtatur ab ijs &c.
& tradunt omnes in l.quid ergo. §. pœna grauior.
ff.de ijs qui nota.infam.Dec.in l.ſi fugitiui,nu. 70.
C.de ſeruis fugitiuis. Thomas Ferrarius cautel. 3.
cōmuniter &c.ubi dat cautelā : & extant hac de re
367 vbiq, ſtatuta † ut Papiæ de Regimine poteſtatis ſub
rubr.de ſacramento Poteſtatis &c. quod eſt primū
in ordine,& in tertio ſub rub. quod Poteſtas Papię
uel alius officialis communis Papiæ non poſſit pe-
tere abſolutionem uel licentiam de his , quæ fece-
rit,vel omiſerit contra ſtatuta. ſic cautum eſt in hac
ciuitate Montis Regalis ex ſtatuto,ſub rub.de iura
mento,d.Vicarij &c.collat. prima.cum ergo inquit
368 Bald. & qui eum ſunt ſecuti † iuramentum præciſè
obligat l.ſi pecuniam ibi gloſ.ſing.ff. de cond. cau.
da.& ibi latè Iaſ.nume. 23. & tradunt latè Gomeſ.
in §.item ſi quis poſtulante,nume.8.inſt. de actio.
Brun.conſi.89.nume.4. Rubens conſi. 29. nume.
6.Goza.conſi.32.nume.12,conſi. 100. numer. 25.
Neui.conſi.50.nume.18.& latiſſimè Rollan. à Val
le conſi.6.nume.31,34.lib.1.& doctè ac egregiè Di
dacus in c.quamuis,prima parte.§. 4.nu. 8. de pa-
ctis in 6. quā doctrinam egregiè ac ſcitè admodum
declarat Crauetta noſter conſ. 12. non procedere,
cùm pręciſè obſeruare , & promiſſioni ſatiſfacere
impoſſibile eſt. ſequitur à ſtatuti pœna non eſſe re-
cedendū,ſed illā indicendam, reiecta illa iuris com
munis.ſi tamē hoc ipſum, quod malè opinatur Bal.
fundamentum diligenter penſetur,non adiuuat il-
lius ſententiam , ſi quidē procederet quando pœna
à ſtatuto indicta eſſet tātū imponenda,cęteræq; iu-
ris communis eſſent abrogatæ; ſed cū in electione
actoris offenſi,uel Iudicis pro bono publico ſit,vnā
ex duabus eligere,non certè iudex ſtatutorum vio-
lator,& iuramēti cōtemptor iure dici poteſt.quàm
reſpōſionē & Bero.in d.c.de cauſis.nu.75.uerſ. ſe-
cundo illam de offi.de leg.ſenſit. vltimo autem lo-
369 co,qui afferri ſolet † text. l. 1.ff.ad l.Aquil.non mul
tum ſuffragatur huic opinioni , cum de clara anti-
quæ pœnæ abrogatione loquatur,cum tamen in ca
ſu dubio noſtra verſetur quæſtio.

Contrariā ob id ſententiā , alij quāplurimi ſum-
mæ authoritatis viri probarūt,à iuris cōmunis pœ-
na nō eſſe receſſum,ob nouā à ſtatuto indictam.hu
ius inquā ſententiæ fuit omniū primus Vber.de Bo
bio,poſtmodum Io.de Deo,ut retulit Io. Andreæ in
addit.ad Specul.in tit.de furtis, idem cenſuit Cyn.
& ante eū Odofred.in l. 3.C.de ſepul.violato.Dy.&
iureconſultorum ſignifer. Bar. in l.1.in fi. ff. ui bo-
no.raptorum. Abbas in d.c.de cauſis.num. 14. qui
hanc eſſe communem teſtatur,quam & ibi ex recē
tioribus probauit Bero.nu.75.etſi ibi Fely. nu. 10.
nō ſit auſus,quid ſentiret,liberè proferre.idem pla
cuit Ang.Aret.in tract.Maleficiorum, in verbo ca-
put à ſpatulis amputetur.qui teſtatur ſic ſe olim ob
ſeruaſſe, dum iuſſit homicidā capitis pœna à iure
cōmuni indicta plecti , cum tamen à ſtatuto pœnā
eſſet impoſita pecuniaria. & magna certè eſt huius
interpretis in foro,& apud latrunculatores autho
ritas, quandoquidem hunc in criminum cauſis an
370 tigam † optimū dixerit Bolog.conſ.8.col.3.& mul-
to plus illi tribuerē, niſi didiciſſem aliquādo ex Ne
uizano lib.5.ſyluæ nuptia.nu. 120.in fi.illum quā-
371 doq; † pecunia corruptum iniquam tuliſſe ſenten-
tiā,ut non immeritò carcere mancipatus ſui nomi
nis capitiſq; maximum paſſus fuiſſet periculum,
niſi præſto fuiſſent doctorum totius ferè Italiæ col
legia , qui pro illo interrogati reſponderunt.ſed ad
rem,hanc ſententiam viſus eſt (ſuboſcurè tamen)
probare Ruin.conſ.143.nu.6.lib.5.ex relatis tamē
crebrior eſt prima iam relata. hæc ergo poſterior
Barto.& aliorum ſententia, illo potiſſimo nititur
372 fundamento, ex † l.quotiens.ff. de actio. & obliga.
quo intelligimus , veterem actionem ex noua non
tolli , niſi nominatim tolli dictum ſit, utraq; ergo
ad pœnā actio & ſtatuti & iuris cōmunis ſupereſt.
verùm caſus hic noſter ab illo diuerſus eſt admodū.
nam loquitur Paulus illius legis author, cum ex
vno facto duę oriuntur actiones,quę oſtendunt ex
illo facto plura delicta fuiſſe commiſſa,eſtq; is tex.
coniungēdus cum tex.l. 1. ff. vi bonorum raptorū,
cum ſint eiuſdem Pauli lib. 22.ad edictum , ut re-
cens editio Ruſſardi oſtendit,ſic enim legitur Pau-
lus lib.21.ad edictum. Quotiens lex obligationem
introducit , niſi ſi nominatim cauerit , ut ſola ea
actione utamur,etiam veteres eo nomine actiones
cōpetere ſi eodem facto duæ cōpetant actiones, po
ſtea iudicis partes eſſe , ut quo plus ſit in reliqua
actione,id actor ferat. ſi tantundē aut minus id cō-
ſequatur,uel nihil conſequatur, ut rectius legit Ia-
cob.Cuiacius lib. 3.obſerua.cap.25.in fin. tex. autē
373 † l.1.ff. vi bonorum raptorum. ſic legitur Pau. lib.
21.ad edictum.Qui rem rapuit,& furti nec mani-
feſti tenetur in duplum , & vi bonorum raptorum
in quadruplum. Sed ſi ante actum ſit vi bonorum
raptorum , deneganda eſt furti. ſi ante furti actum
eſt,non eſt illa deneganda,ut tamen amplius,quod
in ea eſt conſequatur,quæ verba ſi diligenter perpē
dantur Cuiacij lectionem probāt. ſic etiā intelligi-
374 tur † tex.l.cum ex vno.ff.de actio.& oblig. qui con-
iungendus eſt cùm tex.l. 2. ff. arbo. furtim ceſa.qui
maximam cæteris afferunt declarationem , quam-
obrem diuerſi ſunt termini,tū quia nos loquimur,
cùm vnum eſt factum vnaque actio & pœna , tum
quia loquimur nos,cùm pœna eſt ad uindictā, & ta
mē.l. 1.vi bonorum rapto.eſt pro partis intereſſe,&
ratione rei familiaris , ut eo loco adnotauit Bar. ſo-
375 let afferri ſecūdo loco † tex.l.3.C.de ſepul.viola.quo
intelligimus nouam pœnam ſepulchrorum uiola-

tori impoſitam non tollere primam, ſed illi eſſe ad-
ditam, verùm diuerſas pœnas eſſe impoſitas ratione
diuerſitatis facti, ſi enim cadauera ipſa moleſtia af-
ficiantur, uiolatores illi pœna afficiantur corpora-
li. ſic intelligo. l. 1. §. aduerſus. ff. de ſepul. viola. ſin
verò marmora tantũ, cęmenta & ſimilia ſepulcrorũ
cauſa poſita amouerint, pœna tãtũ mulctantur pe
cuniaria. ſic intelligo. l. 3. & d. l. 4. C. de ſepul. viola.
accedit præterea. ut animaduertit ante omnes Al-
be. d. q. 8. quòd is caſus. l. 1. eſt adeò clarè diffinitus,
ut in caſu dubio non mereatur citari, quàm reſpon
ſionẽ ſenſit & Salyc. in d. l. 1. col. vlt. verſ. ſolum re-
ſtat. eadem reſponſione diluitur argumẽtatio, quæ
376 tertio loco affertur ex † l. Arriani. §. vlt. C. de hæret.
vrgere magis videtur argumentatio. quam quarto
377 loco uſus eſt facere Bar. ex † l. vltim. C. de noua. qua
intelligimus ex actu contrahentium paciſcentium
ve, ſeu debitoris & creditoris nullam eſſe factam
nouationẽ, nec antiquam obligationem ſublatam
eſſe, niſi expreſsè actum ſit. quare idem in caſu no-
ſtro dicendum eſt. at Blancus, quem ſuo citauimus
378 loco. nu. 69. negat licere † argumẽtari à paciſcentiũ
conuentione & actu, ad ſtatuti diſpoſitionẽ nega-
tiuã Dec. l. nec ex prætorio in fin. de reg. iuris. Eue-
rard. in centuria legali, in loco è pacto ad legem ſta
tutiũve &c. Neuizanus lib. 1. ſylnæ nuptia. nu. 226.
quia etſi pacto id non concedatur, ſtatuto tamẽ po
teſt concedi, in quo maior uis eſt. ſed huic declara-
tioni pugnat ex diametro, quod reſpondit Barba.
ut ſtatim referam. accedit præterea, non eſſe ſic du-
bium circa ſtatuti, uel pacti poteſtatem, poſſe enim
utroq; caſu conceditur. Sed dubitatio eſt ſolùm, an
in dubio ab antiqua pœna per nouam ſit receſſum;
& nõ eſſe receſsũ creditur, ut nec ab antiqua actio-
ne dicitur per nouam recedi. quare reſponderi ue-
rius poteſt, illius. l. ultimæ caſum eſſe ſic clarè defi-
nitũ, eſſeq; antiqua iura correcta, quibus ſatis erat
conſtitutum ex noua obligatione, & nouo actu cẽ-
ſeri à prima receſſum. quare in oppoſitum viget po
tius antiqua lege conſiderata, ut quemadmodum
ex nouo actu in dubio ab antiquo dicebatur receſ-
ſum & inducta nouatio, ſic in caſu noſtro. accedit
præterea adeò ſic clarè eſſe conſtitutum in caſu d. l.
379 ult. C. de noua. ut nonniſi expreſsè fieri poſſit † no-
uatio, ut nec coniecturis, uel præſumptionibus fa-
cta dicatur. ut probat tex. §. præterea. inſt. quib.
mod. toll. obliga. ibi, & quaſdam de hoc præſum-
ptiones, alij in alijs caſibus introducebant; ideò no
ſtra præceſſit conſtitutio, qua apertiſſimè definiuit,
tunc ſolùm nouationem prioris obligationis fieri,
quoties hoc ipſum inter contrahentes expreſſum
fuerit. &c. non ergo hic ſufficiunt coniecturæ &
præſumptiones, quod annotarunt Imola ac alij plu
res, ut apud Socinum in l. qui uſumfructum. num.
8. de uerbo. oblig. & latè Dec. conſil. 400. col. 1. ad-
do Barba. conſil. 57. col. 7. uerſi. & quiſpiam lib. 1.
& conſil. 15. col. 7. lib. 2. quicquid aliter ſenſerit Af
flictus deciſ. 44. nume. 15. & Bolog. conſil. 59. col.
380 2. in fin. quin affirmat Barba. † nec ſtatuto hodie
poſſe illius conſtitutionis. l. ult. formam immutari,
quòd ſi uerum eſt, dignum eſt quod adnotetur per
peruò. in caſu autem noſtro ipſemet Barto. & alij,
quos infra enumerabimus, fatetur in ſ e nuè ea no-
ua ſtatuti pœna ab antiqua iuris communis eſſe re-

ceſſum, ſi aliqua adſit præſumptio & coniectura,
quæ hoc ſuadeat. Solet etiam quinto loco afferri
381 † tex. l. 1. in prin. ff. de libero hom. exhibẽ. quo ſatis
intelligimus, Plagiarium teneri illo interdicto, ac
etiam pœnã à lege Fauia, ſeu Fabia, contra eum indi
cta, nec unam abrogaſſe alteram, quod argumentũ
præſtat, ut idem in caſu noſtro dicendum ſit: verũ
facili negotio diluitur argumentatio hæc, quando-
quidẽ in caſu. d. l. 1. agitur de facto vno, quòd duas
parit actiones diuerſas, ad finemq; tendentes di-
uerſum nam cum Plagiarius liberum intercepit ho
minem illumq; diſtraxit, vel ſeruum corrupit alie-
nũ, ſollicitauitq; vt à domino recedat, ſerui domi-
nus, vel liberi hominis conſanguineus affinisve,
vel alter cuius intereſt magis interdicto illo de libe
ro homine exhibendo contendit illum exhiberi, ut
priſtinã recipiat libertatem, qui ſanè exhibitionis
actus non cõtinet pœnã aduerſus Plagiariũ, qui im-
munis euadat, pœna à lege Fabia indicta afficitur,
duo ergo ſunt, quorum vnum nec electione, quidẽ
alterum tollit, quod non contingit in caſu noſtro
ex Bart. mei & ſequatium ſententia; ſunt ergo caſus
diuerſi; legibus autem Longobardorum aliæ indi-
ctæ ſunt plagiarijs pœnæ, ut in Longobardis in titu
lo de nõ ſuæ rei venditione. & de crimine Plagij &
(ut hoc dicam obiter per tranſennam veluti) eſt di-
382 ctus † is Plagiarius Apo tu Plagiu, ideſt ab obliquo.
vt rectè poſt Philelphũ admonuit Alciatus lib. 1. Pa
rerg. iuris. cap. 17. nec diſſentit Duare. lib. 2. diſpu-
ta. anniuerſa. ca. 20. ob obliquũ inquàm, quod ob-
liquis quibuſdam artibus & dolis in ſeruitutem
383 trahebant, illa accedit ratio, quod † Plagę prima cor
repta, dictæ ſunt Retia ad capiẽdas feras, l. emptorẽ
§. vlt. ff. de aſt. emp. vt apud Virgil. in. 4. Aenei. Re-
tia rara plagæ, & lato venabula ferro. & apud Ho-
ratium lib. 3. carmin. ode. 5. Denſæ plagæ &c. qua-
384 re in plagas † incidere per translationem dicimus,
incidere in periculum. Sic legimus apud Ciceronẽ
in verrem. Si mehercules (id quod ferè intelligo nõ
poſſe) ex his laqueis te exueris, ac te aliqua vi, vel
ratione explicaueris, in illas tibi maiores plagas in-
cidendum eſt, in quibus te ab eodem me ſuperiore
loco confici & cõcidi neceſſe eſt. Idẽ Cicero officio
rũ. 3. & lib. 12. famil. epiſtol. 25. Cornificio: ſcribẽs.
ſic ſum in Antoniũ inuectus, vt ille nõ ferat, omnẽ
que ſuũ vinolentũ furorẽ in me vnũ effunderet me
que cùm elicere vellet ad cædis cauſam, tùm tẽtaret
inſidijs quẽ ego ructantẽ & nauſeantem conieci in
Octauiani Cæſaris plagas. ideſt retia. Qui ergo his
dolis & fraudibus hominẽ liberum intercipiebat,
alienũvè ſeruum corrumpebat Plagiarius diceba-
tur, quaſi plagas tẽdens, illosq; ſic venatus quodã-
modo, apud ſe retinebat. Sexto autem loco argumẽ
tabatur Bero. in d. ca. de cauſis. nu. 75. eſſe in dubio
385 † euitandam correctionem capitu. cum expediat
de electio. in 6. l. præcipimus. C. de appella. & ali-
bi ſæpe. non ergo ex noua pœna illa antiqua dici de
bet ſublata. at ipſe retorquerem, non eſſe in du-
bio multiplicandas pœnas, vel ſummendam inter-
pretationem, qua pœna augeri poteſt, ſed è contra
l. ſi de interpretatione de pœnis.

Quã dubia ſit ergo vna & altera interpretũ ſnĩa,
nemo eſt, q nõ videat; magna eſt certè vtriuſq; claſ
386 ſis authoritas; quãubiẽ nõ iniuria cenſuit is † Albet.
Roſatus,

Roſatus, (quē uitū legibus ſacraq; Theologia do-
ctiſſimum celeberrimumq; aduocatū appellat Ca-
rol.Molin.in conſuetud.Pariſien.titulo. 1.§.1. gloſ.
5.nu.63.Cuiuſque innumeras veraſq; refert laudes
Neuizan.lib.5. Syluæ nuptia.nu.35. in d. quæſtio-
8.)hanc iuris quæſtionem Cæſaream poſtulare de-
ciſionem: quod ergo ſentiam ipſe, non ſatis in me-
dium proferre audeo. vt tamen meum quale quale
iudicium interponam, cum nouerim liberum eſſe
vnicuiq;, quid in re iam ambigua ſentiat, dicere.
placet igitur poſterior hæc ſententia (ut ſi errandū
mihi ſit, errem cum ijs, qui ueritate nituntur, etſi
numero cæteris æquales non ſint (ex ſtatuti pœna
abrogatam non eſſe antiquam iuris communis in
hanc adducor ſententiam, ex tex.claro, qui omnem
tollit diſputationem in l.3.§ diuus Hadria.ff.de ſe-
pul.viola.cuius clara verba hæc ſunt. Diuus Hadria
nus reſcripto pœnam ſtatuit quadraginta aureo-
rum in eos qui in ciuitate ſepeliunt: quam fiſco in-
ferri iuſſit, & magiſtratus qui eadem, qui paſſi, &
locum publicari iuſſit, & corpus transferri. Quid ta
men ſi lex municipalis permittat in Ciuitate ſepe-
liri? poſt reſcripta principalia, an ab hoc diſceſſum
ſit uidebimus, quia generalia ſunt reſcripta, opor-
tet Imperialia ſtatuta uim ſuam obtinere, & in om-
ni loco ualere. non eſt ergo in poteſtate ſtatuen-
tium abrogare iuris communis pœnam. ſi ergo nō
eſt in poteſtate eorum tollere, ſequitur quod in du
bio ab ea recedere minimē uoluerint: accedit præ-
terea, quòd in dubio correctio ſolet euitari, quare
387 niſi expreſſum ſit non inducitur † l. præcipimus.§.
ult.C.de appella.ubi Bar.lat. Crane. tract. de antiq.
tempo.in prin.nu.41.& conſ.507. nu.4. Soc. Iun.
conſ.131.nu.50. lib. 1. hinc videmus à Iuſtiniano
obſeruatum, ut non niſi longa præfatione præmiſ-
ſa, & multorum uerborum honore, antiquas con-
ſtitutiones abroget. ſic ex noſtris adnotauit Alcia.
lib.3.Parerg.iuris.cap.17.& Lup.Chato.lib.2.ueri-
ſimil.iuriſ.cap.16.& hanc ſententiam ante illos in
noſtris ter.probauit Ant.Corſet.qui uidēdus omni
no eſt in ſuo ſing.in uerbo correctio.incip. quotiēs
approbatur &c.qui propriè intelligit, quādo anti-
qua pœna non pugnat cū noua, & è contra. nec eſt
quòd obijciatur, in dubio eſſe interpretationē illā
ſumendam, quæ minuit pœnam, quia intelligitur
cùm eſt dubium, quæ pœna ſit indicta, ſed in caſu
noſtro eſt clarum duas eſſe impoſitas, & unam al-
teri ſuperadditā, ſeu in electione actoris conceſſam.
ſentiat quid uelint cæteri placet nobis hæc ſenten-
tia. quam tamen declaramus, ut nunc ſubijcio.

Declaratur ergo non procedere quādo talis tam-
que urgens concurreret conjectura, qua poſſemus
diiudicare ſtatuentes recedere ab antiqua iuris cō-
munis pæna noluiſſe, & licèt in iudicis arbitrio
reſidere videatur, quæ urgens ſit coniectura ut in
388 ſimili dicimus cum agitur de detegenda † ſimula-
tione & fictione contractus detegitur enim con-
iecturis, quæ in iudicis poſitæ ſunt arbitrio, ut poſt
cæteros cenſuit Crau.conſi.156.nume.14.eiuſdem
ſententiæ addo Paril. conſ.54.num.12.lib.1.& Di-
dacum lib. 3.uaria. reſolutio. cap.7.num. 3. &c.8.
numer. 4. ſic aliquando dicimus donationem ex
coniecturis factam cenſeri, quæ cōiecturæ ſunt ī iu
dicis arbitrio. ſic Bello.conſ.60.nume.10. Alcia.re-
ſpon.233.nu. 5.cætera. quæ latè congeſſimus in no
ſtro, quē propediē edemus, tractatu de arbitrarijs
iudicum, ex induſtria omittimus. in caſu tamē no-
ſtro aliquę ſunt coniecturę, quibus iuſtè intelligere
poteſt iudex eſſe à iuris communis pæna receſſū.
389 Prima † eſt ex Bar.ſententia in d.l.1.in fi.ff. ui bono.
rapto.quem ſecuti ſunt Abbas.d. cap. de cauſis nu.
14.in fin.de offic.deleg.& ibi Bero.nu.75.verſ.opi-
nionē contrariā, idem cenſuit Angel. Are. in tract.
maleficio.in d.uerſ.caput à ſpatulis &c.eſt inquàm
cōiectura Prima, quādo in eadē ciuitate extat ſtatu-
tum, quo caueatur, quod vbi pæna non eſt determi
nata in ſtatutis Ciuitatis, reuertatur ad ius cōmu-
ne: ex hoc enim conijcimus à iure cōmuni receſ-
ſum, ad illudq; ſolùm in ſubſidium eſſe confugiē-
dū. Secunda eſt coniectura, quā omniū primus ſen-
ſit Bal.in l.non eſt nouū ff. de legib. quē ſecutus eſt
Ang Are.d.uerſi.caput à ſpatulis verſ.alij dicūt.qui
bus non relatis, idē cenſuit Bero.d.ca.de cauſis nu.
390 76.verſ.3.opinionem, quando †. ſ.pænæ eſſent incō
patibiles, noua enim, quæ ueteri repugnat, oſtendit
ueterem illam eſſe abrogatam. ſic ſupra declarauī-
mus tex.§.ſi quando in auth. ut nulli iud. & con-
fert, quod egregiè docuit Dec. in Pacta nouiſſima
nu.2.C.de pactis, dū declarādo textū. l.ult.C.de no
ua.quo iam diximus nouationem ex nouo actu nō
induci niſi expreſsè ſit actū, inquit ille intelligi, niſi
391 actus ſecūdus repugnet primo, tunc † nouatio facta
dicitur. idem reſpondit ipſemet Dec.conſ.400.col.
pen.verſ.quarto reſpondetur, conſ.463.nu. 5.conſ.
464.nume.4.& conſil.564.nume. 14.15. quare in
noſtris his ferè terminis cenſuit Corſet. in ſingula.
ſupra relato.in fin.legem poſteriorem etiā ſine ali-
qua præfatione derogare priori, cum illi aduerſa-
tur. Tertia coniectura uidetur deſumi ex Saly. do-
ctrina in d.l.3.in fi. C. de ſepul. uiola. quando ſci-
392 licet † pœnæ eſſent exceſſiuæ, ſi una alteram non tol
leret, ſed leuis eſt coniectura, quia unius electione,
altera extinguitur. Quartam coniecturā conſidera-
bat Bero. in d. c. de cauſis. nu.76.in fin. quando ex
ſtatuto pœna iuris communis, vel augetur, uel mi-
393 nuitur, quod is intelligit, quando ſtatutum † expreſ
sè illi pœnæ addit, uel illam minuit citat quæ ſcri-
bit Bar.in l. quid ergo. §. pœna grauior. de his qui
notan.infam. confert text. l. Ius ciuile. ff. de Iuſtitia
394 & iure, in illis uerbis. Itaque † cum aliquid addimus
vel detrahimus iuri communi, ius proprium, id eſt
ciuile efficimus, ſic text.in l.1. §. ſi quis ſimpliciter
de verb. obli. cum aliquid adijcitur vel detrahitur
vitiatur ſtipulatio, niſi interroganti placuerit ut ua-
leat, quia tunc alia ſtipulatio contracta eſſe uide-
tur. dixit alia, vt nouam oſtenderet ſtipulationem,
ut eo loco annotarunt Alcia.3.no.& cæteri omnes
395 ſic tex.in l.ſi cui ædes, † vbi nouus locus nouæ ædes
iudicantur antiquę qualitate adiecta, hinc gl.in cle.
2.in fi.in verb.ſanctioni de uita & ho.cler. affirma-
uit pænalem conſtitutionem antiquam nouam cē-
ſeri aliquo illi addito, hinc quoq; reſpondit Soc.
396 Sen.cōſ.27.colum.4.in prin.lib.1.nouū † compro-
miſſum cenſeri cū antiquo additum quid uel dimi
nutum fuit. ſic reſpōdit Cur.Sen.conſ.43. Teſtator
Auguſtinus, circa finem, teſtamentum antiquum
cenſeri immutatum & nouum effectum, addita il-
li clauſula etiam in codicillis poſita, hinc ſolemus

397 abſolutè dicere, quod † qualitas adueniens enti con
ſtituit nouum ens, capitulo ſtatutū iuncto c. licet
canon. de elect. in ſexto. quod tradunt poſt alios
Gomel. Hiſp. §. in perſonam nu. 16. Inſt. de actio. &
Marſi. ſing. 520. qualitas &c. quod intelligitur cū
qualitas ſubſtātialis eſt, ut rectè animaduertit Cra-
uetta noſter cōſ. 223. nu. 6 poſt Corneū & cæteros,
quos citat, eiuſdē ſententiæ addo Alcia. d. §. qui ſim-
pliciter. d. 3. no. & Tiraq. tract. de retractu cōſang.
§. 16. glo. 1. nu. 6. quod etiam intelligitur ex Beroij
ſententia relata, cum expreſsè ipſi iuri communi eſt
additum, cumq; iuris communis habita eſt expreſ-
ſè mētio, quod ſi in dubio intelligeretur, profectò
uergens eſſet pro reiecta communi ſententia fun-
damentum, quòd à lectore noſtro beneuolo perpē-
di uolo, ne tantum nobis, quātum rationi tribuat.
illud interim non prætereo Beroij coniecturam ex-
tra quæſtionem noſtram eſſe, cum in caſu dubio
nos loquamur, is coniectu. am in caſu claro affe-
rat: cogitandum tamen eſſe cenſeo.

Quæro quinquageſimoſecundò cū mitior pœna
398 † uiolēto occupatori eſt impoſita ex ſtatuti diſpoſi-
tione, ſitq; illa mulctatus, an agi contra eū poſſit ex
pœna à iure cōmuni indicta? hāc in ſimili relati in-
terpretes quæſtionē proponunt: eſtq; cū receptiſſi-
ma ſententia cōcludēdū, duos caſus cōſtituendo. Pri
mus eſt, cū agitur criminaliter ideſt ad uindictā, tūc
399 affirmant omnes agi non poſſe † quia una pœna al-
teram abſoluté tollit. ſic Affirmat Alber. d. tract. ſta
tutorum prima parte. q. 8. uerſ. ad ſecundam quæ-
ſtionem, Bal. d. l. 1. in ſi. ff. vi bono. rapt. & in l. ſena
tus col. 2. verſ. his ſic præmiſſis. ff. de accuſati. ſic
multis relatis affirmauit Boe. q. 289. nu. 9. 7. 8. idē
viſus eſt ſentire Aegidius Boſſius in tract. cauſarū
criminalium tit. de pœnis. nu. 5. qui tamen pro mo-
re ſē paucis ac leuiter attingit: ſic relati intelligunt.
l. quod ſenatus. l. prætor edixit. §. 1. ff. de iniurijs. l.
ſenatus. ff. de accuſa. & l. eorum. ff. de pœnis. Decla-
ratur hic caſus, ut non babeat locum cum ex prima
pœna indicta is delinquens ad menſuram non fuiſ
ſet pœna affectus, ut ſenſit Baldus in l. 1. col. 6. verſ.
modo circa hoc C. de ſum. trin. & fide catol. etſi ip-
ſe Baldus rem ſub dubio relinquat. qua in re viden
dus eſt Anchara. in c. ea quæ. q. 9. de reg. iu.
400 Secundus eſt caſus quando † agitur ciuiliter ra-
tione ſui intereſſe, tunc agitur ex diſpoſitione iuris
communis quatenus excedit quod in ſtatuto con-
tinetur, ſic relati omnes affirmant, & io noſtris ter.
ſic reſpondit Alex. conſ. 103. num. 1. verſi. imò tunc
uidemus lib. 1. ſic intelligunt. l. 1. ff. ui bono. ra-
pto. & l. licēt. §. pen. ff. nautæ caupo. ſtabūl. & l. qui
ſeruum alienum & l. cum ex uno. ff. de act. & obli-
ga. quæ ex his quæ in præcedenti quæſtione diximus,
ſatis clara ſunt hæc ad Nonum recuperandæ
poſſeſſionis remedium.

SVMMARIVM DECIMI REMEDII
Recuperandæ poſſeſſionis.

1 *Arcadius & Honorius. l. ſi coloni. C. de agric. & cenſi. lib. 11. conductores.*
2 *Theodoricus Rex. l. ſi coloni. C. de agric. & cenſi. li. 11. ſuo edicto & authoritate confirmauit.*
3 *Caſſiodori locus.*
4 *Remedium l. ſi coloni. C. de agricol. & cenſi. lib. 11. nouū poſſeſſionis recuperatorium.*
5 *Colonus adſcriptus ſolo, quando inter immobilia connumeretur.*
6 *L. ſi certa. ff. de furt. explicata.*
7 *Bart. commentaria non eſſe, quæ illius nomine circunferuntur in tres poſteriores libros Codicis.*
8 *Conſtitutio. l. ſi me & Titium. ff. de rebus creditis, ſi certum peta. non prouidet in caſu, l. ſi coloni. C. de agric. & cenſi lib. 11.*
9 *Triticaria actio non prouidet in caſu l. ſi coloni. C. de agric. & cenſi. lib. 11.*
10 *Conſtitutio l. ſi coloni. C. de agricol. & cenſi. lib. undecimo. alias in codice Theodoſiano eſt collocata ſub tit. utrobi.*
11 *L. ſi coloni. C. de agric. & cenſi lib. 11. an etiam prouideat contra ſpoliatorem bonorum mobilium quorūcunque & immobilium.*
12 *Agricultura fauore multa concedi.*
13 *Priuilegia etiam fauore agriculturæ non multiplicari.*
14 *Conſtitutio. l. ſi coloni. C. de agric. & cenſi. lib. 11. edita, ut ſpoliato re animata eſſet conſultum.*
15 *Succeſſor ſingularis remedio. l. ſi coloni. C. de agrico. & cenſi. lib. 11. conueniri, an poſſit.*
16 *Ripæ ſententia in c. ſæpe. n. 32. uerſi. 3. quæro extra de reſtit. ſpol. declaratur.*
17 *Succeſſor mediatus cum titulo & bona fide conueniri an poſſit ex l. ſi coloni. C. de agric. & cenſi. lib. 11.*
18 *Conſtitutio l. ſi coloni. C. de agric. & cenſi. lib. 11. prouidet contra eum qui per malam fidem lucri ſpe ſeruū fugitiuum recipit.*
19 *L. ſi coloni. C. de agric. & cenſi. in illis uerbis, ad alios, declaratur.*
20 *Vniuerſalis ſermo ad caſus babiles reſtringitur.*
21 *Poſſeſſor malæfidei, an remedio l. ſi coloni. C. de agrico. & cenſi. lib. 11. experiri poſſit.*
22 *Auxilio legis non iuuatur, qui in eam commiſit.*
23 *c. Vltimum. de ordine cognitio. declaratur.*
24 *Vitium maius eſt occupare hominem, quam rem.*
25 *Commodatario, depoſitario, & ſimilibus detentoribus, an concedatur remedium ex l. ſi coloni. C. de agri. & cenſi. lib. 11.*
26 *Detentor dicitur qui cauſa cuſtodiæ rem detinet.*
27 *Detentatio quid facti eſſe dicitur.*
28 *Detentatio occupatio appellatur.*
29 *Detentori officio iudicis ſuccurritur, ſi animata res ab eo detenta occupatur, & aufertur.*
30 *Agens ex l. ſi coloni. C. de agric. & cenſi. lib. 11. non babet neceſſe probare ſe dominum & poſſeſſorem.*
31 *Poſſeſſor bonafidei recuperans ſeruum, uel colonum ſibi ablatum, qua actione experiatur.*
32 *Actionis nomen bodie in libello non exprimitur.*
33 *Interdictum, utrobi, contra colonorum & ſeruorum occupatores concedi ex Cyno.*
34 *Interdicto, utrobi, qui experiuntur, & actoris & rei partes ſuſtinent.*
35 *Seruus ſe liberum profitens iudicio petitorio conuenitur.*
36 *Præiudicialis actio, quæ.*
37 *Præiudicium, quid.*
38 *Cauſa ſtatus inter dominum & ſeruum, ac colonū apud quem iudicem tractari debeat.*
39 *L. de iure. ff. ad munic. declaratur.*
40 *Actor etiam in cauſa ſtatus forum rei ſequitur.*

41 L.1.C.ubi cauſa ſtatus. & l.ſi ex poſſeſsione eo. declarantur.
42 L.ſi de poſſeſsione.C.ubi cauſa ſtatus. aduerſus Accurſium & cæteros nouo ſenſu illuſtratur.
43 Poſſeſsio & quaſi poſſeſsio probandi onus in aduerſarium reiiciunt.
44 Iudex competens quis, dum adhuc non conſtat, an dominus, uel ſeruus actoris partes ſuſtineat.
45 Remiſsio cauſæ quæ fit à iudice ad iudicem, non niſi cauſa ſummatim cognita fit.
46 Seruus præſumitur doloſè eſſe in quaſi poſſeſsione libertatis eo ipſo quod aufugit.
47 Dominus recuperans ſeruum uel colonum ex diſpoſitione l.ſi coloni.C. de agric.& cenſi.lib. 11. actoris partes ſuſtinere dicitur.
48 Domino an ſua authoritate liceat ſeruum, uel colonum fugientem capere.
49 Seruus uel colonus, dum in actu fugæ eſt, propria authoritate capi poteſt.
50 [illegible]undus, qui aliquo in loco non conſiſtit, dicitur.
51 Seruum uel colonum uagabundum, ſua authoritate capere poteſt dominus.
52 Multa conceduntur ob imminens periculum, quæ aliàs non concederentur.
53 Conſilium, quod in ſentētia ex forma ſtatuti exigitur, non eſt expectandum, ſi immineat periculum.
54 Iudex competens is dicitur, ut uagabundum præhendi iubeat, in cuius territorio aufugit ille.
55 Seruus, uel colonus, qui aufugit, & nunc ab alio poſsidetur, à priore domino propria authoritate prahēdi non poteſt.
56 Vaſſallos è loco recedentes cum ab altero poſsidentur, ſua authoritate præhendere ſuaque manu capere nō poteſt dominus feudi.
57 Seruus, an ſerui poſſeſſor nouus, conueniendus an ſit à priore poſſeſsore.
58 L.Titius.ff.de ſeru.export. ſenſus & intellectus.
59 L.1. C.ſi mancipium, ita fuerit aliena. intellectus & declaratio.
60. Lex una, declarat alteram.
61 L.in hoc iudicium. §.ultimo.ff.communi diuidundo. declaratur.
62 Dominus, cum ſua authoritate ſeruum fugitiuum capere poteſt, an & aliena manu id exequi ualeat.
63 Seruus, uel colonus, ſi poſt fugam aſſecuti ſunt dignitatem, an à domino ad priſtinam ſeruitutem recuperari redigiue poſsint.
64 Dignitas ſeruum a ſeruitute non liberat.
65 Serui, coloni, & aſcriptitii arcentur à dignitatibus.
66 Epiſcopalis dignitus liberat ſeruum à ſeruitute.
67 Clericatus dignitas ſeruum non liberat.
68 Epiſcopus feudum retinet & comitis dignitatem, ac priuilegia.
69 Epiſcopus feudum non retinet, ſi per ſubſtitutum ſeruitium domino præſtare non poteſt.
70 Seruus uel colonus, qui per annos triginta Curiæ ſeruiuit, ab omni ſeruitutis uinculo ſoluitur.
71 L.1.C.ne rei dominicæ uel templo. ſenſus & intellectus.
72 Vaſſalli & feudatarii, eorum colonos & ſeruos, qui è loco feudi receſſerunt reuerti, an cogere poſsint remedio d.l.ſi coloni.C. de agric. & cenſi.lib. 11.
73 Vaſſallus mei uaſſalli, non eſt meus uaſſallus.
74 Princeps & Rex Barones & uaßallos ſub ſe habet, non homines ipſorum Baronum & uaſſallorum.
75 Vaſſalli immediati à Domino feudi mediato onere aliquo grauari non poſſunt.
76 Vaſſallus directum dominium habet aliquando.
77 Vaſſalli & feudatarij à domino feudi directo cogi, an poſsint reuerti, cum receſſerunt, & feudum reliquerunt.
78 Domini & uaſſalli reciproca obligatio eſt.
79 Vaſſalli è loco feudi recedentes pœna mulctantur.
80 Seruitutem qui in loco præſtare tenetur, locum ad domini detrimentum mutare non poteſt.
81 Dominus feudi in alterum feudum transferre non poteſt ad primi uaßalli detrimentum.
82 Vaſſallus domino inuito feudo renunciare non poteſt, ſi annuum ſeruitium præſtare tenetur.
83 Coloni, uel ſerui, ac uaſſalli, à domino Tyranno ad priſtinam ſeruitutem recuperari non poſſunt.
84 Tyrannum occidere pulchrum, & beneficio gratum.
85 Tyrannidis deteſtatio.
86 Dominus feudi, eo priuatur, ſi cum ſubditis ſe habet iniquè.
87 Spoliatus ob maximam ſui ſæuitiam, non reſtituitur ante omnia.
88 L.cum ſatis C.de agric.& cenſi. lib. 11. declaratio.
89 Vaſſallus ſi ob commiſſum delictum feudo priuatur, nō recuperat colonos & homines, qui locum feudi deſeruerunt.
90 Vaſſallo bannito liberantur ſubditi à iuramento fidelitatis.
91 Excommunicato non obſeruatur iuramentū fidelitatis.
92 Hæretico iuramentum fidelitatis obſeruandum nō eſſe.
93 Coloni, uaſſalli, & ſimiles, neceſsitate ob ſterilitatē & famem coacti, locum feudi poßunt deſerere.
94 Vaſſallus ob loci ſterilitatem feudo renunciare poteſt, domino reluctante.
95 Inquilinus iuſtum ob timorem è domo migrare poteſt.
96 Fames eſt omnium calamitatum maxima.
97 Fames excuſat à furto.
98 Filium uendere poteſt pater cum fame laborat.
99 Conductori facienda eſt remiſsio ob ſterilitatem.
100 Peſtis iuſtam præſtat cauſam, ut inquilinus poſsit à domo reluctante domino migrare.
101 Vaſſallus ad gratiam domini reſtitutus, an colonos inquilinos & ſeruos, qui migrarūt recuperare poſsit.
102 Reſtitutio ad alterius iniuriam non trahitur.
103 Reſtitutio re integra plenum operatur effectum.
104 Minor reſtitutus beneficium iam alteri collatum non conſequitur.
105 Decurio reſtitutus, locum non ingreditur, donec interim electus officio illo fungitur.
106 Doctor reſtitutus ad collegium, locum qood ſui culpa amiſit, non recuperat, ſi iam alter cooptatus fuit.
107 Doctor è collegio iniquè excluſus, ſi reſtituatur priſtinū quem fueras conſecuturus, locum conſequi debet.
108 Doctor ob ſui culpam lectura priuatus priſtinum locū iam alteri demandatum, non recuperat.
109 Vaſſallus reſtitutus iam alteri conceſſa non recuperat.
110 Deportatus reſtitutus, interim à fiſco alienata non recuperat.
111 Reſtitutus ob publicam utilitatem, etiam interim alienata recuperat.
112 Reſtitutus ex cauſa pacis, non recuperat interim alienata in eccleſiam.
113 Reſtitutus per iuſtitiam & interim alienata recuperat.

114 *L. quod ſi minor. §. Scæuola. ff. de minor. ſenſus & intellectus.*
115 *Caſſiodori locus.*
116 *Reſtitutus expreſſè etiã ad alienata omnia recuperat.*
117 *Libellus in caſu l. ſi colon. C. de agric. & cenſib. lib. 11. porrigi, an debeat.*
118 *Remedio l. ſi colon. C. de agric. & cenſi. quanto tempore præſcribat.*
119 *Dominus quanto tempore ſerui, uel coloni poſſeſſionem amittat.*
120 *L. ſi is qui. §. ſi ſeruus. de uſucap. litera & intellectus.*

IMPERATOR ARCADIVS, ET HOnorius. AA. Vincentio. PP. Galliarum.

SI coloni, quos bona fide quiſque poſſedit ad alios fugæ uitio tranſeuntes neceſſitatem propriæ conditionis declinare tentauerint: Bonæfidei poſſeſſori primum oportet celeri reformatione ſuccurri, & tunc cauſam originis & proprietatis agitari. in codice Theodoſiano libro quarto. titulo uigeſimoprimo. ſub Rubrica vtrum vi legitur ſic. agitari, non expectatis temporibus, nec denunciatione ſolenni, quæ locum in his negotiis non habebũt. Dat. IIII. Id. Iul. Med. Stilicone & Aureliano Coſſ.

De multiplici colonorum ſpecie plura ſcitu digna annotauit Cuiacius in Rub. huius tito. & de aſcriptitijs apud Cęliũ Rodig. lib. 6. c. vlt. lect. antiq. & Zaſium. §. præiudiciales. num. 14. Inſti. de actio.

DECIMVM REMEDIVM RECVPErandæ poſſeſſionis ex l. ſi coloni. C. de agrico. & cenſi. lib. 11.

1 ARcadius † & Honorius Diui Imperatores cum aduerſus impios rerũ alienarum occupatores, qui ſua manu ſibi iuſdicere audent, non omnibus in caſibus Prætorum edicto, vnde vi, vel alijs conſtitutionibus prouiſum eſſe animaduerterent, eo præſertim in caſu, cum rei mobilis ac ſe mouentis, ſeu animatæ poſſeſſor ſpoliabatur, hanc promulgarunt conſtitutionem, qua cautum cernimus, quòd ſi colonus alterue ſimilis ſeruus & aſcriptitius fugiendo poſſeſſorem ſua poſſeſſione ſpoliaret, ſpoliatum celeri reformatione, hoc eſt ſine cunctatione ad ſuam poſſeſſionem reſtituẽdum eſſe & poſtmodum cauſa originis ſeu proprie
2 tatis tractandam horum forte † Imperatorum conſtitutionem inſecutus Thodoricus tunc Italiæ & Galliarum rex, in hæc verba reſcripſit, ut eſt author
3 † Caſſiodorus lib. 3. varia. epiſtola deſtinata Vnigis Spatario. Qua propter, cum deo propitio, Gallias exercitus noſter intrauerit, ſi qua mancipia ſeruitiũ declinantia, ad alios ſe, quam quibus videbantur competere, contulerunt prioribus dominis iube-

mus ſine aliqua dubietate reſtitui. hanc noſtri cre-
4 brius dixerunt † nouam eſſe conſtitutionem nouũque recuperandæ poſſeſſionis remedium, ut retulit Rip. in c. ſæpe. nu. 30. de reſti. ſpolia. qui etſi diluat Abbatis argumẽtationem qua adductus opinabatur & hoc in caſu eſſe locum interdicto, vnde vi, attamen & ipſe Ripa leui motus argumento eandẽ Abbatis ſententiam tueri videtur, nam (inquit ille) colonus fundo adſcriptus, fundi pars eſſe dicitur. l. cum ſatis. C. de agr. & cenſ. lib. 11. quare inter immobilia enumerari poteſt. l. iubemus, ſecunda, in princ. vbi glo. C. de ſacroſ. eccl. non ergo mirum erit ſi interdictum, vnde vi, competere poſſit, ſi fugiendo colonus poſſeſſorem ſpoliat, quæ ſanè argumentatio, nec vera, nec probabilis eſt, quoniam
5 tunc demum colonus † ſolo adſcriptus inter immobilia connumeratur, cùm à ſolo non recedit, probat. l. 3. ff. de diuerſ. & tempo. præſcrip. & clarè ſic explicat gloſa in l. 1. in glo. præſcriptionem, quam ibi Bart. nu. 5. eſt ſecutus. C. de ſeruis fugit. argu-
6 to † tex. l. ſi cretæ. ff. de furtis, quo dicimus, cretam à ſolo ſeparatam inter mobilia eſſe referendam; nõ ſi cohęreat ſolo. cum ergo colonus fugiendo à ſolo ſeparari dicatur, non mirum ſi ut res mobilis iudicatur, & vt furti actio datur. d. l. 1. vbi Bart. nu. 5. C. de ſer. fug. ſic hoc caſu interdicto, vnde vi, locus nõ conceditur ob poſſeſſionem rei mobilis. l. 1. §. illud vtique. ff. de vi & vi arma. Io. à Platea hic. nume. 2. illud tamen hac in rè maiorem mouet dubitationẽ quod ſcribit Bar. (aut quiſquis is eſt, cum Bartoli
7 † illa non eſſe commentaria ſint, qui crediderint. ut retulit Tiraqu. tract. de legib. connubial. lege prima. nume. 33. 34.) in hac. l. ſi coloni. nume. 1. dum inquit, ante hanc conſtitutionem videri huic caſui ſa
8 tisfactum ex † l. ſi me & Titium. ff. ſi certum peta. & ex. l. 2. ff. de tritic. quo duplici remedio poſſeſſio cuiuſque rei amiſſa recuperari poteſt verùm non ſatis erat ſuccurſum ex illis diſpoſitionibus, vt celeri reformatione, & ita ante omnia poſſeſſio eſſet reſtituenda, ſed dominij exceptio opponi poteſt in caſibus cum petitorium potius quam poſſeſſorium re
9 ſpiciant. Præterea nec † actione triticaria erat hoc caſu ſuccurſum, cum generalis illa ſit actio, & ratione præcedentis debiti conceditur. ut declarant Bar. Caſtr. & Rapha. Cumenſ. d. l. 2. de tritica. & dixi ſupra in tertio remedio recuperandæ poſſeſſionis, quod non conuenit caſui noſtro, ſic differt & à remedio. d. l. ſi me & Titium, quod ſolùm ſuadente æquitate conceditur, ut ſupra diximus in quarto remedio recuperandæ poſſeſſionis. rectius ergo viſus eſt ſentire Iac. Cuiacius hic, qui & ſi nouam hanc eſſe concedat conſtitutionem, colonum tamen interdicto vtrobi recuperari ait, cuius rei eſt argumẽ
10 to: quòd † in codice Thodo. hæc ipſa conſtitutio eſt ſub titulo, vtrobi, huc ſpectat & l. vna. ff. vtrobi, cætera apud illum.
11 Quæro nunc primò, an † remedium huius conſtitutionis concedatur nõ modò pro rebus animatis & ſe mouentibus, verùm & pro cæteris tam mobilibus quàm immobilibus, è cuius poſſeſſione poſſeſſor fuit deiectus, & concedi affirmarunt crebriore calculo interpretes noſtri, ſi Ripæ in d. cap. ſæpe. nume. 31. de reſti. ſpolia. credimus, qui refert Bar. & cæteros magis communiter in d. l. ſi coloni.

hoc

hoc affirmare, ſed non uideo quo in loco vel Bart.
uel alter quiſpiam hanc affirmet, uel moueat quæ-
ſtionem. minus quoque hanc mouet dubitationē
Bart. in d. l. rem quæ nobis. de acquiren. poſſ. ut ma
lè animaduertit Rubeus. d. §. nihil commune. nume.
84. & ibi Fabius nume. 57. hanc tamen ſententiam
probat Alexand. conſi. 91. numero quarto. lib. 5. &
Rober. Maranta. de ordine iudicio. ſeptima diſtin-
ctione, nume. 58. qui ſecutus eſt relatum Alex. ſed
certè ſruſtra eſt hac de re dubitare cum hæc conſti-
tutio fuerit ſolùm edita ad prouidendum in hoc ca-
ſu tantum, cum interdicto, unde ui, poſſeſſioni rei
immobilis, actione ui bonorum raptorum rei mo-
bilis conſultum iam fuerit. Quare uera eſt eiuſdem
Ripæ & Abbatis ſententia, quam probaſſe uidetur
& Corne. conſi. 12. numero decimo. libro primo.
& nume. 18. conſi. 56. libro ſecundo. non concedi
hoc remedium pro aliis poſſeſſionibus. rationem
tamen, qua in hanc ſententiam adducitur Corneus,
& Ripa, non ſatis probo. dum inquit, hoc eſſe in
12 priuilegium conceſſum † fauore agriculturæ, pro
cuius commodo & alia multa fuerunt conceſſa. l.
quemadmodum. eodem titulo. C. de agric. & cenſi.
libro vndecimo, quia dicere poſſumus, quòd etſi
alia multa fuerint inducta, non tamen hoc, tum
quia in ſimilibus erat iure communi cautum rerū
poſſeſſionem ſpoliatis & deiectis ante omnia eſſe
13 reſtituendam, tum quia non ſunt † priuilegia in du
bio multiplicanda. l. 1. C. de dotis promiſ. quam &
io hanc ſententiam citauit Rubeus d. §. nihil com-
mune, nume. 84, in fin. quod animaduertens fortè
Ripa ſubdit, hoc ſpeciale fortè dici odio fugæ, iuxta
tex. l. vis eius. C. de probatio. quod non probo, quia
etſi ſpoliationem inducat fuga, ob quam reſtitutio
poſſeſſionis ante omnia conceditur, non tamen il-
lud eſt ſpeciale, cum alia via ſpoliatis ſit ſuccurſum.
inſecuti ergo Arcadius & Honorius Prætoris edi-
ctum, & cæteras Imperatorum conſtitutiones,
quibus fuit poſſeſſori deiecto è poſſeſſione rei ina-
nimatæ ſuccurſum, & ipſi ſuccurrere uoluerunt
14 ſpoliato † poſſeſſione re animatæ, quare extenſio
antiqui iuris hæc uidetur.

Quæro ſecundò, an noſtra hæc cōſtitutio locum
15 habeat aduerſus † ſingularem ſucceſſorem ſciētem
uitium fugæ? & habere locum affirmarunt Innoc.
Butr. & Oſtia. quos retulit Ripa d. cap. ſæpe. nu. 32.
verſic. tertio quæro, ſed aliter ſenſit ipſe Ripa, quia
ſi iure ciuili fuiſſet prouiſum aduerſus ſingularem
ſucceſſorem, fruſtra iure Pontificio hoc idem eſſet
cautum, vt in cap. ſæpe. de reſtitu. ſpolia. qui tex. cla
rè affirmare uidetur iure ciuili hac de re conſtitu-
16 tum nihil fuiſſe, † quam Ripæ ſententiam eo caſu
veram eſſe arbitror, cum de ſingulari ſucceſſore lo
quimur, ad quem colonus aufugit, non illo caſu,
cum agitur aduerſus illum immediatum coloni re-
ceptatorem, qui habet reſtituere, ſiue agnoſcat fu-
gitiuum colonum eſſe, ſiue ignoret, cum abſolutè
tex. d. l. ſi coloni, cenſeat poſſeſſori celeri reforma-
tione reſtituendam eſſe poſſeſſionem.

17 Quæro tertiò, an remedium noſtræ † conſtitutionis
concedatur aduerſus mediatum illum ſucceſſorem
ſingularem, qui & titulum & bonam fidem habet?
& crebrior uidetur ſententia, non cōcedi, ut huius
ſententiæ fuit Andr. Barulus, Ang. & Platea: hic idē
cenſuit Rober. Maranta. de ordine iudiciorū. 7. di-
ſtinctione iudiciorum, nume. 57. idem placuit Cor
ne. conſi. 56. nume. 18. libro ſecundo. & conſi. 18.
nume. 10. & conſi. 329. nume. 28. lib. 1. & conſilio
282. nume. 7. verſic. nec obſtat. lib. 3. Ripæ d. cap. ſæ
pe. nume. 33. verſicu. quarto. dubitatur, & c. ubi &
alios diuerſæ ſententiæ recenſet: idē probauit Fran
cus, quem ſtatim referam, dicebat ergo Ripa, hoc
depēdere à deciſione illius perdifficilis quæſtionis,
an remedium ex cap. reintegranda. 3. q. 1. conceda-
tur aduerſus ſingularem ſucceſſorē cum titulo &
bona fide, quod verum minimè credo, quia etſi in
nouiſſimo ferè illo remedio adſit illa diſputatio,
attamen hoc caſu ceſſat, quia ſi diceremus hac con
ſtitutione eſſe prouiſum, fruſtra in ea tantum labo
rarent interpretes, & quod uno finiretur uerbo,
nō tot uirorum exercuiſſet ingenia. quare arbitror
abſolutè hac conſtitutione non eſſe hoc in caſu ſuc
curſum, ut nec eſt ſatisfactum ex remedio d. cap.
reintegranda, ut ſuo loco clarè oſtendemus, quæ ſa
nè ſententia placuit Franco in ea diſputatione, de
petitorio & poſſeſſorio. primo dubio. nume. 29. is,
enim ſubobſcurè, multis hinc inde adductis, in
hanc deſcendere videtur ſententiam, nō concedi,
18 ea ratione præcipua, quia hæc conſtitutio † intelli-
gitur prouidere cōtra eum, qui malæfidei lucri ſpe
fugitiuū recipit, ratione cuius lucri dolus & fraus
præſumitur, qui aliàs non præſumeretur, argumen-
to. l. eleganter. §. vlti. ff. de dolo: at quando numera-
to pretio colonus, uel ſeruus recipitur, non ſciens,
ſed ignorans præſumitur. l. omnes. C. de agricol. &
cenſi & in l. quicunque. C. de ſer. fug. in glo. in ver
bo mercedem: plura alia affert Francus, quæ mea
ſententia, vix hanc probant opinionem, non præte-
ribo tamen, quod aduerſus receptorem hanc aſſer
tionem is retulit, noſtræ conſtitutionis textum con
19 trariū probare, dū utitur illis uerbis, † ad alios & c.
quibus oſtendere uidetur, & aduerſus mediatum
poſſeſſorem agi poſſe, cum indefinita uniuerſali
æquipolleat. l. ſi pluribus. de lega. 2. ſed nihil eſt, qa
intelligitur ad alios ſcilicet præcedentibus ſimiles,
iuxta glo. l. ſi fugitiui. C. de ſer. fug. & aliàs ſupra di-
cebam in nono remedio, nume. 156. rurſusq; dico
20 uniuerſalem ſermonem † ad caſus habiles reſtrin-
gi. l. ut gradatim. §. primo. de muneribus & hono-
ribus. & alibi ſæpe, cætera, quæ retulit Francus, ex
induſtria prætereo.

21 Quæro quartò, an huius conſtitutionis † reme-
dium poſſeſſori malæfidei, à quo aufugit colonus
concedatur? & non concedi cenſuit glo. hic ſecun-
da, quam ſecuti ſunt Lucas à Penna. q. 2. Io. à Platea
col. 1. verſi. malæfidei autem. Rober. Maran. de ordi
ne iudicio. 7. diſtin. iud. num. 37. Ripa. in d. c. ſæpe.
nume. 34. verſicu. quinto dubitatur, quod ſatis ex
verbis tex. probari uidetur, dum clarè ait, ſi coloni,
quos bona fide, ergo cum mala fide poſſidetur, cu-
ius rei ratio eſt, vt docuit Lucas à Pēna, quia odio-
ſum hoc eſt, vt prædo & malæfidei poſſeſſor habeat
22 † auxilium legis, cum in eam commiſerit iuxta tex.
l. auxilium. in fin. de mino. licèt ergo in interdicto,
vnde vi, permiſſum ſit ſpoliato prędoni, ut ante om
nia reſtituatur, non tñ ad hūc caſum debet fieri ex-
tenſio, nam etſi (ut inquit ipſe Lucas) ſatis fauorabi
le hoc ſit, quod is poſſeſſor habeat probare fugam
vitioſam

vitioſam coloni,& quod ad rem vitioſè is colonus
peruenit,nulla alia ſpoliatione probata : non tamẽ
ſit extenſio de poſſeſſore bonæfidei ad malæfidei,cũ
diſſimilis adſit ratio. Verùm multa urgent in oppo-
ſitum,illud præſertim , quod ſi nulla aduerſus hoc
remedio agẽtem opponi poteſt dominij exceptio,
ita malæfidei poſſeſſor,ut bonæfidei poſſe agere vi-
detur,argumento cap.in literis.de reſti.ſpol. quam
difficultatem diſſoluens præcitato loco Ripa , dixit
conſequentiam non tenere ex c.fi.de ordi. cog.quã
etiam conſequentiam eodem argumento deſtruit
Rube.d.§.nihil commune.num.85.ſed non multũ
23 placet,cum hoc contingat in caſu d.† cap.vltimi.
quia is ſpoliator obiiciebat except. alterius ſpolia-
tionis,quæ non dominij cauſam,in qua nos loqui-
mur,ſed poſſeſſionis reſpicit , quare rectius arbi-
tror conſequentiam deſtrui ex ipſamet clara conſti
tutionis noſtræ diſpoſitione ; nec impoſſibile, uel
abſurdum hoc eſt,quia hoc caſu partes ſpoliati a-
gentis hæc erunt,dum actionem proponit,aſſerere
se illius coloni poſſeſſorem fuiſſe , cum bona fide,
quæ qualitas in interdicto,unde ui,non erat à ſpo
liato exprimenda,cum & prædoni illud cõcedatur
d.c.in literis.in fin.cuius rei diuerſa poteſt conſide
rari ratio,quia lex fortè maius uitium illius eſſe exi
24 ſtimauit,†qui hominem ut ſeruum vel colonũ ma-
la cum fide detinet ob dignam hominis qualitatẽ,
quàm illius prædia iniquè poſſideat , quamobrem
cenſuit (vt mox retuli) Lucas à Penna ob diſſimilẽ
rationem ceſſare extenſionem.

25 Quæro quintò,an † huius conſtitutionis reme-
dium concedatur ſolo detentatori , ut depoſitario
commodatario & ſimilibus? & non concedi affir-
mant omnes,ut retulit Ripa d.c.ſæpe. nu.35.verſi.
ſextò dubitatur.præſertim ex ſententia Ioã. à Platea
hic col.2.verſi.item quæro nũquid, dum enim tex.
inquit bonæfidei poſſeſſori &c. excluſus dicitur ſo
lus detentator,cum maxima ſit inter eos differẽtia,
26 cum ſit detẽtator†qui nudo facto inſiſtit rei corpo
rali gratia cuſtodiæ & conſeruationis, ut declarat
glo.in l.3.§.ex contrario,de acquir.poſſ.clarè Ripa
in rub.extra de cauſa poſſ.& proprie.num.26.verſ.
detentatio, quo loco poſt Bart. & alios quos citat,
27 inquit†eſſe quid facti ex tex.l.ſtipulatio iſta.§. hæc
quoque,de verb.oblig.l.ex conducto.ff.locati,& ſo
28 let occupatio†appellari,cum ſolo corpore quis poſ
ſidet,ut docuit Franc.Conna.lib.3. Commenta.iu-
ris ciuilis.c.10.num.8.ex tex.l.poſſeſſionem.de ac-
quir.poſſ.non mirum ergo ſi in eo diſpoſitio iſta lo
cum non habet.cuius rei illa ratio conſiderari po-
teſt,quia ſi verè poſſeſſio eſt apud commodantem
vel deponentem,non certè hæc ſola facti inſiſtentia
efficiet,ut is colonus prædio huius detentoris ad-
ſtrictus eſſe uideatur, quãobrem ceſſat ut colonus
poſſit à uitioſo poſſeſſore ſic recuperari,erit itaque
29 hoc in caſu huic † detentori ſuccurſum, uel officio
iudicis uel remedio ex capit.redintegranda, ut cen-
ſuit Ripa d cap.ſæpe.num.35.& Lucas à Penna hic
q.11.& Platea quem ſupra , quod quomodo con-
tingat ſuſius ſuo dicemus loco.

30 Quæro ſextò,an neceſſe ſit † vt coloni poſſeſſor
eſſe debeat & dominus, ut eum recuperare poſſit?
& neceſſe non eſſe affirmauit glo.hic,quam proba
uit Lucas à Penna.q.1.& ſatis clarè probant verba
tex.dum de poſſeſſore loquitur , ut celeri reforma-
tione reſtituatur,nec enim poſtulat poſſeſſorẽ eſſe
dominum,alioqui & dominij cauſa eſſet tractãda,
nec tam celeri reformatione eſſet illi ſuccurſum.
imò,ut meminit idem Lucas , text.utitur illis uer-
bis, quos bonæfide quiſque poſſedit. dictio.n.quiſ-
que,oſtendit rationem habendam non eſſe, an is
poſſeſſor eſſet dominus uel non, ſufficit enim fuiſ-
ſe poſſeſſorem bonæfidei, accedit præterea , ut dixi
ſupra in præludiis num.22.cum non dici ſimplici-
ter poſſeſſorem cum rei dominus eſt ex ſententia
doctiſſimi Franciſci Connani lib.3. commenta.iu-
ris ciuilis cap.8.nu.2.& Ioannis Brechei Turonen
ſis in l.quæſt. de verb.ſignifica.

31 Quæro ſeptimò,qua actione†recuperabit hic bo-
næfidei poſſeſſor colonum , uel ſeruum qui aufu-
git?quam quæſtionẽ eſſe ex iuris apicibus dixit Lu-
32 cas à Penna hic q.3.cum hodie†actionis nomẽ nõ
ſit exprimendum in libello.c.cum dilecti . de iudi:
omnes in l.edita,ibi Dec.col.1.C.de edendo.& eſſe
agendum condictione ex hac lege, clarè affirmauit
ipſe Lucas.q.3.uel officio iudicis,uel actione in fa-
ctum ex æquitate, quòd ante Lucam affirmauit gl.
ſin.hic,& Io.à Platea,col.1.verſi.ſed quæro, quæ
actio. Verùm aliter ſenſiſſe uidetur Cyn. in l.1.q.2.
33 princip.C.ubi cauſ.ſtatus &c.is enim † docuit con
tra detentores colonorum & adſcriptitiorũ inter-
dicto,utrobi,agi poſſe.l.1.ff.utrobi, quod nõ pro-
bo,cum illud concedatur non quando rei ſuæ poſ
ſeſſione priuatur poſſeſſor, ſed cũ ab altero potius
34 moleſtia afficitur,†vterque enim actoris partes &
rei ſuſtinet,ut eſt tex §.tertia diuiſio.inſt.de interd.
verſi.duplicia ſunt, quare iureconſ.in d.l.1.in fin.
utrobi,dixit,illud interdictum eſſe exæquatum illi
interdicto,uti poſſidetis,cum tamẽ nos in deiecto
& ſua poſſeſſione ſpoliato loquamur ; eſt tamen quod
animaduertamus,num Cyni ſententia defendi poſ
ſit,cum in Codice Theodoſiano noſtra hæc conſti-
tutio (ut ſupra retulimus) ſit ſub titulo,vtrobi, col
locata,qua ratione fortè ductus Iacobus Cuiacius
in hac ipſa cõſtitutione noſtra à Cyni opinione nõ
eſt uiſus recedere,te lectorem beneuolum , eſſitan
tem relinquam.Hæc intelliguntur cum colonus &
ſeruus in libertatẽ non ſe proclamant & uẽdicant.
35 ſecus ſi ſe liberos†profiterentur,tunc enim eſſet a-
gendum iudicio petitorio,actioq; præiudicialis di-
ceretur,ſic Cyn.& Lucas præcitatis in locis ex tex.
§.præiudicia es.l.3.§.per hanc ſecundo reſponſo,
de rei vendi.inſti.de actio.quod verũ arbitror. nam
36 primo actio præiudicialis † dicitur, quæ dum ante
proponitur & ſuper ea lata ſentẽtia eſt, cæteris af-
37 fertur exẽplum,quod ſequatur , nam † præiudiciũ
dicitur,ſecũdum Haſcuninm res , quæ cum ſtatuta
fuerit,affert iudicaturis exẽplum , quod ſequatur.
hinc docuit Fabius lib.5. inſt.orato.c.2. & ex no-
ſtris Budæus in annota.Pandect. præiudicare , eſſe
anteiudicare, nec à relata declaratione diſſentiunt
Eguina.d.§.præiudiciales,ubi & Cora. cæteriq; re-
centiores, idem Cora.lib.x.miſcella.iuris.ca.5. nec
diſſentit Vldaricus Zaſius in d.§.præiudiciales , &
in rub.ff.de excep.nu.7.qui fuſius ac omnium me-
lius rem hãc docet,& Duar.lib.2.diſput. anniuerſ.
c.2.qui declarat,quo nã modo variè actio dici poſ-
ſit præiudicialis.& egregiè Rober. Aurelia.lib.1.ſen

tentia.iuris.c.13.dicitur,& præiudicialis actio illa,
quæ dum tractatur cæteræ ſileut,cum.ſ.incidenter
oppoſita exceptio eſt,aliàs dicitur præindicialis,qa
illud ante iudicatum obiici ſemper poteſt ſeruo.ſic
Zaſius d.§.præiudiciales.nume.13.declarat multis
exemplis eleganter,Cæuetta cõſi.180.col.1.& in
noſtris terminis Zaſius d.§.præiudiciales.num.12.
qui à Cyni ſententia uou recedit, eoq́ue loco pra-
xim optimè docet.

38 Quæro octauò, apud quem iudicem cauſa † hæc
tractabitur,an apud iudicem loci ipſius poſſeſſoria
agentis:glo.vltima hic,affirmauit eſſe agendum a-
pud iudicem loci ubi colonus fugit: gloſam eſt ſe-
cutus Lucas à Penna hic q.4.& Ioan. à Platea col.
2.verſ.item coram quo &c.Cy.autem in d.l.1.q.4.
princ.C.vbi cauſ.ſtatus,diſtinguit,quàm quidẽ di-
ſtinctionem ſenſit & Albericus in rub.C.de ſeruis
fugitiuis,colum.vlt.verſi.quo autem loco,quando
autem ſeruus priuauit dominum poſſeſſione ſerui-
tutis,& diu ſtetit in poſſeſſione libertatis,tunc con
uenietur ubi erit.ſic ait loqui textum l.ſi in poſſeſ-
ſione.C.vbi cauſa ſtatus,aut non eſt in quaſi poſſeſ
ſione libertatis,uel ſi eſt,per modicum temporis re
peritur:tunc remitti debet ſeruus & colonus ad lo
cum à quo aufugit,& ita intelligit Cy.l.de iure.ff.
ad municip.& l.1.C.ubi cauſ.ſta. ut tamẽ remiſſio
fieri poſſit,informationes fugæ,& poſſeſſionis ſer-
uitutis à iudice loci in quo fugit aſſumũtur. & hoc
idem uidetur probare Bart.in d.l.de iure.in fi.prin.
ff.ad municipal. Verùm uon ſatis mihi conuenire
39 videtur in Cyni ſenſus text.l.de iure, qui nec de cõ
ſtituto in ſeruitute,uel libertate loquitur:minusq́;
quòd remiſſio aliqua fieri debeat, ſolùm enim ait,
loco incolam teneri ad munera loco habitationis,
non ſuæ originis: & caſu quo neget conueniri ſub
illo Præſide,ſub quo uocatur ad munera, non alia
ratione,quàm quia ibi habitat, & ibi inuenitur,ꝙ
oſtendit exemplum de nupta muliere in textu poſi
tum,quæ conuenitur ſub Præſide in cuius prouin-
cia eſt nupta,& ſi alio loco ſit oriunda,cum is ſit lo
cus habitationis,ibiq́; inuenitur: niſi dicamus, ꝙ
ubi contingeret caſus, ubi ſi incola inueniretur in
prouincia originis, adhuc tamen poſſe conueniri
ſub Præſide prouinciæ incolatus: ſed hactenus illa
ratio ſubeſt,quia ſi vult inhabitare, debet & in con
ſequentiam loco onera ſuſtinere; & ideo facilius
conuenitur,quæ ratio non poteſt hoc in caſu habe
re locum,ut patet ad ſenſum, quia is colonus uel
ſeruus in antecedens aliquid non poſtulat. Quare
cæteris omiſſis,rem omnem ſic definiendam arbi-
tror,ut conſtituamus regulam,quam cõſtruit tex.
40 in d.l.ſi de poſſeſſione. C. ubi cauſ.ſta. actorem†.ſ.
ſequi forum rei,& is erit iudex,qui reũ ſub ſua iu-
riſdictione habet,ſupereſt ergo ſola difficultas hęc,
ut cognoſcamus,quis actoris,& quis rei his in ca-
ſibus partes ſuſtineat,quod eſt cognitu facilè, ſi ob
ſeruabimus Iuriſconſulti traditionem in l.liberis,
§.vlt.ff.de liber.cau.dum ait primo,eum qui ex ſer
uitute ad libertatem proclamat,actoris partes ſuſti
nere,& ita forum rei ſequi,ſicq́; rectè inquit tex.d.
41 †l.1.C.ubi cauſ.ſtat.ſeruum vendicantẽ ſe in liber-
tatem forum domini excipientis ſequi.ſic intelligi-
tur tex.l.ſi ex poſſeſſione.eodem titulo,ſi verò è cõ-
tra dominus vult ſe dominum oſtendere, & quem
ſeruum dicit in ſeruitutem redigere,actoris partes
ſuſtinebit,reiq́; forum,id eſt ſerui,ſequetur.ſic in-
42 telligitur†tex.d.l.ſi de poſſeſſione, qui ut malè opi
natur glo.non refragatur d.l.ſi ex poſſeſſione, cum
conueniant potius, nec ſecundo hoc caſu domino
prodeſt aliquod priuilegium,quod eſſe fauore cau
ſæ ſtatus & libertatis credidit Molinæ.conſi.16.nu
me.23.ſi verò tertio caſu,dubium ſit, quis actoris,
& quis rei partes ſuſtinere debeat: tũc ſummatim
cognoſcitur, quorum alterum ſit in ea quaſi poſſeſ
ſione,uel libertatis uel ſeruitutis, & qui fuerit re-
pertus in poſſeſſione, is rei partes ſubſtinebit,quia
43 †poſſeſſio hunc operatur effectum, ut probandi o-
nus in aduerſariũ reiiciat.l.1.C.de aliena.iud.mut.
cau.facta,tradit Bald.in l.vlti.q.6.C.de edicto diui
Adria.tollen.quem eſt ſecutus Ripa in c.ſæpe,nu-
me.2.de reſtitutione ſpoliatorũ, vt videmus in in-
terdicto,uti poſſideris,cum vterque contendit eſſe
in poſſeſſione,ſummaria adhibetur cognitio, ut co
gnoſcatur,quorum alter poſſideat,ut actoris,& rei
perſona diſcerni poſſit,qua de re latiſſimè diximus
ſuprà in præludiis num.25.quo loco poſt Caſtren.
& alios plures, citaui textum & hic paulò ſupra à
me relatum.l.liberis. §.vlti. ff.de liber.cauſ. Verùm
adhuc non leuis eſt hoc in caſu noſtro difficultas,
44 cognoſcere,quis erit competens iudex † in hac cau
ſa ſummarij iudicij,ſi alia in prouincia colonus vel
ſeruus reperiatur.& credo eſſe iudicem illius loci,
in quo quis primò mouet controuerſiam,vt ſenſit
tex.in d.l.1.C.vbi cau.ſtatus, ubi iudici loci, à quo
ſeruus fugerat,ſit remiſſio,& ea ratione fit, quia ibi
non moueat controuerſiam dominus aſſerens il-
45 lum ut ſeruum aufugiſſe,& † remiſſio non fit, niſi
ſummatim cauſa cognita, vt videmus i clerico ſub
layco conuento, qui vt ad eccleſiaſticũ remittatur,
ab eo ſummatim cognoſcitur, an is conuentus ſit
clericus vel non, ut docuit in noſtris his terminis
hoc exemplum afferens Inno.c.1.col.2.circa med.
de ſeruis non ordin.& eum eſt ſecutus Rui.conſi.
28.num.8.lib.4.argumento etiam l.ſi quis ex alie-
na.ff.de iud.& cap.ſuper literis.de reſcriptis, & in-
46 quit Inno.eo loco † ſeruũ, eo ipſo quod fugit præ-
ſumi doloſè eſſe in poſſeſſione libertatis, quod eſt
ſummè notandum,nec diſſentit hic Lucas q.11.In
caſu autem huius noſtræ conſtitutionis ſine dubio
47 †dominus eſt actor, cum velit colonum vel ſeruũ,
vt colonũ vel ſeruũ ſibi reſtitui:quare ſequitur forũ
rei,& apud iudicem vbi colonus reperitur ſuã pro-
bare debet intentionem,ſi obtinere cupit.

48 Quæro nonò,an † poſſit dominus auctoritate ꝓ-
pria capere fugiẽtem colonum,uel ſeruum: diſtin-
guit hic Lucas de Penna.q.6.plures caſus. Primus
49 eſt,cùm † colonus uel ſeruus eſt in actu fugæ,tunc
capi poteſt,quemadmodum diximus de debitore
fugitiuo,ex l.ait prætor.§.ſi debitorẽ.ff.de his quæ
in fraudem credito.& plura retuli ſupra in quinto
remedio recuperandæ poſſeſſionis.q.6. & in ſimi-
libus terminis ſunt tex.in l.1.§.ſeruus fugitiuus.ff.
de ſeruis fugitiuis in l.quid ſit fugitiuus.ff.de ędil.
edicto,in l.fugitiuus, de verbo.ſignifi. & probat.l.
vnica.in fin.C.de colonis Palęſt.lib.11.Secundus
eſt caſus,quando non eſt in actu fugæ, ſed iam fu-
git,& vno iu loco reperitur,ſed eſt vagus & à nemi
50 ne poſſidetur: nam & † vagus is dicitur, qui non

trahit

trahit moram vno in loco, ſed modo huc modo il-
luc uagatur. ſic Bar. in l. 1. nu. 2, C. de Tyro. lib. 12.
Ang. in l. hæres abſens, & ibi Cur. Iun. nu. 10. in fi.
51 ff. de iud. hoc ergo in caſu poteſt adhuc † dominus
manu propria illum capere, ſic idem Lucas q. 6. af-
firmauit, & ſi, nec iure, nec ratione aliqua utatur.
citari poteſt tex. l. vnicæ. in fin. C. de colonis Palæſt.
lib. 11. quam hic citaſſe in hanc ſententiã uidetur
Io. à Platea, col. 2. verſ. & hoc iudicium. eam ipſe ra
tionem affero, quia dum is ſeruus vagatur, futurũ
eſt, ut interim fugam rapiat dum ad iudicem acce-
dit dominus, quam rationem ſenſit Bart. d. l. ait præ
tor. §. ſi debitorem. num. 1. de his, quæ in fraud. cre
52 di. ob imminẽs enim † periculum multa aduerſus
communes iuris regulas ſunt conceſſa, ut latè ſcri-
bit Felyn. in cap. ex parte. col. 3. verſic. recipit prædi
cta concluſio, de conſtitutio. quo loco citat textum
d. §. ſi debitorem, inquitq́ue, quòd ſi ex forma ſtatu
53 ti in ferenda ſententia alterius † conſilium eſſet ex-
pectandum, tunc non debere expectari, cum immi
net periculum. ſic etiam in debitore fugitiuo, & va
gabundo affirmauit Ange. d. §. ſi debitorem. & in l.
nemo carcerum. C. de exacto. tribu. lib. 10. idem re
ſpondit Rui. conſi. 18. num. 4. lib. 5. ubi inquit hoc
maximè eſſe verum, ubi iudicis copia nõ eſt in prõ
ptu, aliàs ſi illius copia facilè haberi poteſt, adhibe-
ri debet in capiendo authoritas & licentia, ut & cæ
teri omnes iam relati præſupponunt, ex doctrina
glo. in d. l. hæres abſens. §. proinde. & ibi Curt. Iun.
54 num. 10. de iudi. dum affirmant † iudicem illius lo
ci ad quem aufugit is vagabundus, eſſe competẽtẽ.
idem ſcripſit Soc. Tract. fall. regula. 87. fallen. 6. &
reſpondit Gramma. conſi. 27. nu. 12. Tertius eſt ca-
55 ſus † cum colonus, uel ſeruus iam fugit, & ab alio
poſſidetur, in quo rectè concludit Lucas d. q. 6. nõ
poſſe propria authoritate à domino capi, ne ſibi li-
cere uideatur ſua manu ſibi iuſdicere poſſe, aduer-
ſus clariſſima iura: nam fruſtra proditum fuiſſet re
medium huius noſtræ conſtitutionis, nec diſſentit
Io. à Platea hic col. 2. verſi. & hoc iudicium. ſic vide
mus nõ licere domino rem propriam ab alio occu-
patam inuadere l. ſi quis in tantã. C. vnde vi, & iam
56 ſuprà ſuo loco diximus. ſic feudi dominus † non po
teſt naſſallos recedentes hoſpite inſalutato propria
authoritate capere, ſi ab alio poſſident, ſic Afflict. in
c. 1. §. vlt. nu. 126. de Capit. qui cur. vendi. quem eſt
ſecutus Cæphalus Cõpater, & Præceptor meus cla-
riſſimus qui humanitate & clementia cæteros om
nes, quos noui hactenus antecellit: ia inquam cõſi.
18. nu. 27. lib. 1. hæcq́; optima ratione facta cerni-
mus, ne. l. ad arma, & lites inter ſe ſe decurrant do-
minus & poſſeſſor contra l. æquiſſimum. ff. de vſu-
57 fructu. hic ergo dominus † conueniet poſſeſſorem
illum, ut uidemus in eo, qui alteri obediẽtiam præ
ſtat, non is, qui obedientiam præſtat, ſed is cui præ-
ſtatur, cõuenitur, ut tradit Lucas d. q. 6. ex tex. c. cõ-
ſtituens, de religio. domi. & c. inter quatuor. de ma
io. & obed. Aduerſatur tamen tertio huic caſui tex.
58 in † l. Titius. ff. de ſeruis expo. quo data uidetur fa-
cultas domino in ſeruum penes alium exiſtentem
manum inijcere. Verùm Lucas d. q. 6. in fin. inquit
illud ſic ibi contigiſſe, quia pacto expreſſo fuerat
conuentum, quòd adeò rem afficit, ut contractus
reſolutionem ipſo iure operetur: ſic & textum hũc

intellexit Bart. in l. creditores. num. 22. & num. 2 c.
& in fin. C. de pignoribus. & clarè probare uidetur
tex. l. ſi quis ſub hoc. ff. de contrahen. empt. vbi ab-
ſolutè velle uidetur, competere facultatem priori
domino abducendi ſeruum. Verùm huic declara-
59 tioni uidetur obſtare text. † l. 1. C. ſi man. ita fuer.
alien. &c. qui iudicis licentiam forè neceſſariam af
firmat, dum inquit, Præfectus ubi impertiet facul-
tatem abducendi. Crederem ergo d. l. ſi Titius, & d.
l. ſi quis ſub hoc, eſſe intelligendas ſecundum de-
clarationem d. l. 1. C. ſi mãcip. ita fue. alie. cum vna
60 † lex alteram declaret. l. utrum. de petitio. hæredi.
cum præſertim ſit poſterior. l. non eſt nouum. ff. de
legibus. Quare tertio huic caſui noſtro non aduer-
ſabitur, ſed conueniet potius. Secundò tamen loco
adhuc pugnare uidetur, ſecundum Lucam d. q. 6.
61 tex. † l. in hoc iudicium. §. vlt. ff. communi diuid. &
l. idem erit. §. vlt. ff. pro ſoc. verùm ad rem nõ faciũt,
quia etſi concedant ius recipiendi cõtra ſingulares
ſucceſſores tranſire, non tamen intelligunt propria
ſua authoritate poſſe exerceri.
62 Quæro decimo, an is dominus, qui fugiẽtem † co
lonum authoritate propria capere poteſt, poſſit nõ
ipſe modò, ſed & per alium hoc exequi, diſtinguit
hic Lucas à Penna q. 7. tres caſus, quos cũ iam latè
aliàs explicauerim, non amplius repetam.
63 Quæro vndecimò, an noſtra hæc † conſtitutio lo-
cum habeat aduerſus eos colonos, qui poſt fugam
dignitatis gradum ſunt aſſecuti? & locum habere
cenſuit poſt glo. hic Lucas. quæſt. 8. ſentit Ioan. à Pla
tea hic col. 2. verſic. item quid ſi fugit: ea ratione,
64 quia † dignitas eum à domini manibus non uendi-
cat & ab illa ſeruitute non excuſat. l. originarios. C.
eo. de agric. & cenſi. nam ſi hoc caſu dignitas excu-
ſaret eſſet ius domini tollere ſine illius facto, quòd
nec Princeps concedit. l. 2. §. merito. §. ſi quis a Prin
cipe. ff. ne quid in loco publi. quare prohibentur
65 † coloni, ne ad aliquos dignitatis gradus prouehan
tur. l. colonos. C. de agric. & cenſi. imò, & illi digni-
tati illata cenſeretur iniuria. l. prima. C. de agric. &
mancip. dom. lib. 11.
Declaratur hæc cõcluſio ſecũdũ glo. & Lucam ac
66 Plateam iam relatos, non procedere † in dignitate
Epiſcopali, quæ liberat à ſeruitute & colonia, ut eſt
tex. in §. ſed hæc quidẽ. in auth. de ſanctiſ. epiſco. ſic
dignitas Epiſcopatus, (quod eſt fortius) liberat à pa
tria poteſtate. §. palã, in auth. cõſtitutio, quæ dignit.
& epiſc. quo loco gl. citat ſimile hoc de colono, &
adſcriptitio, hęc pariter iure Põtificio fuerũt appro
bata in c. ſi ſeruus ſciẽte. 54. diſt. q declarat nõ ſic in
67 ſola † clerici dignitate, vt habet & in §. adſcriptitios,
in auth. de ſanctiſ. epiſ. & ſi aliter malè opinetur. Io.
68 à Platea ſtatim relat. Illud quoq; accedit, qđ † Epalia
dignitas nõ efficit eũ indignũ alia ſeculari dignita-
te, ut ſi Comes ſit, eſſe deſinat, & feudũ amittat, qđ
ſimplex clericus retinere nõ põt, ſic Bal. ĩ c. inter di-
lectos. col. 2. ĩ fi. de fide inſtr. & interrogati rñderũt
Iaſ. cõſ. 17. col. 4. verſ. ad p̃dicta accedat lib. 4. & ex
cellentiſ. Cęphalus cõſ. 1. nu. 58. cõſ. 2. n. 10. ſic de-
clarãtes tex. c. clericus ſi de feudo diſſe. cũ ſimil. qđ
69 verũ intelligo, cũ eius † naturæ ſit feudũ, ut p ſubſti-
tutũ p̃ſtari ualeat dño ſeruitiũ, ſic egregiè declarat
Anto. Capicius deciſio. 32. num. 2. & Hieronymus
Scrip. inter conſilia feudalia conſi. 140. nu. 14.

Declaratus

70 Declaratur ſecundò, nõ procedere in † colono qui
per annos triginta curiæ inſeruiuit, (& ſi tres ſuf-
ficere malè hic ſenſerit Platea) ex l. cũ qui colle-
gio. C. de fund. rei pat. lib. 11. & declarat hic Lucas,
71 in 6. oppoſ. Nec huic declarationi aduerſatur † tex.
l. 1. C. ne rei dominicæ vel tẽplo. cũ id ſit fauore ip-
ſius ſupremi Principis conceſſum, cuius colonus
& ſeruus & ſi per multos anno Curiæ ſeruierit, nõ
tamen liberatur. nam & plura alia in fauorẽ ipſius
Principis aduerſus illius colonos fuerunt conſti-
tuta, vt in eo tit. de agric. & mãcip. dom. lib. 11.
72 Quæro duodecimo, an hæc † conſtitutio locum
habeat in feudatariis, & vaſallis in quorum præ-
diis ſunt coloni & Aſcriptitij? & habere locum af-
firmauit Lucas hic, q. 10. cũ vtile dominiũ habeãt,
argumento l. 1. §. qui in perpetuum, ff. ſi ager vectig.
vel emph. pet. a. quã de re latiſſimè apud Tiraquel-
lum de retract. conſang. § 1. glo. 14. nu 80. hinc vi-
demus illis licere proprios ſeruos manumittere. l.
poſſeſſores. C. de fundis patrimo. lib. 11. non mirũ
ergo ſi eis cõcedi debet hoc remediũ, cũ & ſortius
videamus ſuperficiario concedi interdicta. l. 1. §. qđ
aũt de ſuperficie, eſt n. in caſu noſtro abſolutũ ſuffi-
cere hunc eſſe bonæfidei poſſeſſorẽ, nec opus eſſe
quod ſit dominus, quanto ergo fortius in eo, qui
vtile rei dominiũ habet? accedit illud præterea, qđ
& ſi vaſallus ratione feudi directo domino ſubſit,
73 nõ tñ ipſius vaſſalli † homines immediati directo
domino ſubſunt, cum homo hominis mei homo
meus nõ dicatur l. Modeſtinus. ff. de dona. & in va-
ſallo clarus tex. in c. imperialẽ, §. firmiter de proh.
feud. alie. per Fride. c. paſtoralis c. Romana de cler.
nõ reſid. quibus adductus Rui. conſ. 219. nu. 5. li. 1.
74 tñdit, quod licet † Rex princeps &c. dicatur habe-
re ſub ſe Barones & vaſallos, non tñ habere homi-
nes ipſorum Baronũ, nec in eos poſſe iuſdicere, vt
rñdit & Cur. iun. conſ. 3. nu. 1. 2. Soc. iun. conſ. 126.
nu. 4. 5. lib. 3. Neuiz. conſ. 61. nu. 12. Bru. conſ. 3. nu.
75 56. Chaſſ. conſ. 66. num. 12. imò nec aliquo † onere
homines illi prægrauari poſſunt, vt tradit Iacobi-
nus à S. Georgio tract. de Homagiis. col. 8. verſ. ſed
cadit hic alia dubitatio. Oldra. conſ. 233. factum tale
eſt, &c. col. 3. verſ. inter hæc autẽ, quod aliàs reſpõ-
di. interrogatus pro vniuerſitate Bozulaſchi & S.
Benedicti, Hæc fortius eo, in caſu locum haberent,
76 quũ is vaſſallus † dominiũ directũ etiam haberet, qđ
eſſe poteſt, ſi Baldo in l. vnica. §. de confeſsis, & Iaſ.
conſ. 180. col. 2. verſ. 4. mouetor, lib. 2. credimus.
77 Quæro decimo tertiò, an hæc conſtitutio † quæ
loquitur in colonis locũ etiã habeat in vaſſallis &
ſuppoſitis domino feudi, hanc dubitationem in nõ
longe diſsimili caſu mouet. Cy. in l. 1. col. 4. ver. ſed
quid in vaſſallo. §. vbi cauſa litis. cũ poſt à ſe ex-
plicatam quæſtionem illam. quã & nos ſupra retu-
limus, qua actione deperditos colonos recupera-
mus, ſubdit Cy. an idem ſit in vaſallo dicendum, &
affirmare videtur idem eſſe, ea ratione adducitur,
quia & ſi in vaſſallo ius perſonale tantũ ſit, & ob id
nulla cadere videatur poſſeſſio iuxta. l. 3. §. vlti. de
acq. poſſ. attamen rectè perpenſa obligatione quæ
78 † reciproca eſt inter dominum & vaſſallum, dicitur
in eo eſſe ius quoddã reale, argumento tex. §. 1 in
fi. in auth. de æqual. do. vt & clarè in noſtris termi-
nis ſenſit Lucas à Pennæ, in l. 2. colũ. pen. in fi. C. de
agric. & cenſ. ſenſit Albe. in rub. C. de ſeruis fugit.
col. vlt. verſ. quid in vaſſallo, quæ ſanè opinio ea eo
magis cõfirmatur vt ſupra retulimus. q. 9. in tertio
caſu, poſſe feudi dñm autoritate iudicis cogere ho-
mines, qui è loco receſſerunt reuerti. citabam Cæ-
phalũ conſ. 18. nu. 22. qui elegãti tex. adducitur in
cap. 1. §. vlt. vbi Afflict. quarto nota. de duobus fra-
tribus de nouo benefic. inueſt. retulit & Soc. Iun.
conſ. 77. num 8. lib. 1. in his terminis citat Bald. in
præludiis nu. 27. quem eodẽ loco ſecutus eſt Affl.
nu. 104. in hanc quoque ſententiam affert non pau-
ca Iacob. à Sancto Georgio tract. de Roydis col. 2.
79 verſ. Nunc eſt an ſubiectus. imò recedentes hi † ho-
mines pœna mulctãtur, vt tradit Affl. deciſ. 307. nu.
12. cuius rei multæ afferri poſſent rationes, quarũ
80 altera illa eſt, quia is qui † ſeruitutẽ præſtare aliquo
in loco tenetur, non poteſt ad domini detrimentũ
locũ mutare. l. ſi domus verſ. qđ ad ſtillicidiũ de
ſeruit. vrb. præd. l. ſi eo loco ff. ſi ſeru. vend. & tradit
Craue. conſ. 292. nu. 4. quàm rationẽ egregiè attu-
lit Cæphalus. d. conſ. 18. nu. 25. qui. nu. 24. iam hãc
81 retulerat, quia quemadmodũ non licere † domino
feudi alietũ feudũ trãsferre inuitis, & reluctãtibus
vaſallis iuxta glo. in l. inuitus. ff. de fideicõ. liber. &
tradũt Bal. Aret. & cæteri. in l. 2. in prin. ſolu. matr.
Rui. conſ. 7. nu. 27. lib. 1. & præter eos à d. Cæphalo
relatos. idem voluit in his ferè terminis Afflict. de-
ciſ. 265. nu. 69. & glo. l. inuitus, probarunt Crauet.
conſ. 54. nu. 3. conſ. 135. nu. 19. cõſ. 241. nu. 6. cõſ.
318. col. 4. in prin. verſ. quæ ipſa, Gomeſ. §. itẽ Ser-
uiana, nu. 41. inſt. de actio. Soc. iun. conſ. 76. nu. 13.
1. lib. 1. Bru. cõſ. 13. nu. 64. conſ. 108. nu. 110. Pari.
conſ. 22. nu. 70. lib. 1. Goza. cõſ. 9. col. fi. Rube. cõſ.
96. col. 1. latè Tiraq. de retractu conſang. §. 26. glo.
1. nu. 78. & declarat Carol. Molinæ. in conſuetud.
Pariſ. in tit. 1. §. 1. glo. 3. nu. 25. latè Alcia. reſponſo.
167. & Rola. à Valle conſ. 1. nu. 34. 36. nu. 82. 82.
88. lib. 1. pari ergo ratione idem dicendum eſt in
vaſſallis, vt inuito & reluctante domino è loco feu-
di recedere & alteri ſe ſubiicere dño non poſſint,
quæ ſanè ratio optimè concludit, cũ reciproca (vt
iam retuli) ſit obligatio inter dñm & vaſſallum: vt
infinitos propè congeſſit caſus Affl. deciſ. 265. vbi
ſub nu. 53. poſt Iſern. Baldũ & alios affirmauit nõ
licere vaſſallo ea ratione feudo renuntiare, quod
ſenſit & clarè Lucas Penna, in l. 2. in fi. C. de agric.
& cẽſ. cũ vtriuſq; cauſa, domini, ſcilicet & vaſſalli,
conceſſum fuerit. illud præterea accedit, ꝙ vbi per
82 vaſſallũ debetur † ſeruitiũ, annuũ præſertim, nõ li-
cere vaſſallo inuito dño feudo renũtiare, vt docuit
Bart. in l. is cũ quo. ff. de aq. plu. arcen. & ſenſit Cæ-
phalus. conſ. 18. nu. 3. & tradit Iaſ. in l. 2. nu. 24. C.
de iure emph. & alios plures retulit Tiraq. de re-
tract. conſan. §. 34. glo. 1. nu. 1. 2. 3. 4. & Iacobinus.
d. trac. de Roydis col. 12. verſ. ad præmiſſa allego.
Declaratur hæc concluſ. non habere locũ, quan-
83 do † coloni, vel vaſſallorum dominus crudelis eſ-
ſet, & Tyrãnus: tunc nõ modo licet colonis, & vaſ-
ſallis fugere & loca domini deſerere, ſed & domi-
num ipſum interficere, vt in noſtris his terminis
probat Lucas à Penna hic. quæſt. 12. cum occidere
84 Tyrannum ſit (vt eſt apud Ciceronem in ſecũda
Philippica)

Philipica)pulchrum,beneficio gratũ,& fama glo-
rioſum nam(vt dicebat Seneca)victima haud nul-
la amplior poteſt magis opima mactari Ioui,quàm
85 Rex iniquus; † alia ſatia doctè retulit Lucas à Pen-
na in l.vnica col.4.verſ.13.ſi Tyrãnides.C.vt armo.
vſus.li.11.idem latisſimè in l.1. col. 30. C. publice
lætit.vel cõſul.lib. 12. in hanc ſententiam plura ex
Græcis habentur, vt retulit Ioan.Stobeus eruditiſ-
ſimus in opuſculo de ſentẽtiis Grecorũ in ea parte.
in qua de vituperio Tyrannidis agit: vnũ enim ex
multis refert Græcum Erupidem , ſic dicentem.

Mare pereant omnes , qui Tyrannide gaudent ,
Recte tamen hodie eccleſia hoc non admittit, vt iã
Cõſtatienſi ſacro concilio deciſum cernimus. & aſ
firmat Boer.q.304.col.fi.& ſi (vt eloquentisſimus
Demoſthenes dicere conſueuit)oĩs Rex & Tyran-
nus hoſtea ſint, libertatib. & legibus aduerſantur.
86 hinc & illud dicim*, † feudi dñm eo eſſe priuandũ,
ſi cũ vaſallis malè & iniquè ſe habet, vt docuit Bal.
in c.1.§.publici latrones,in tit.de Pace tenẽ. quem
eſt ſecutus Caſtrẽ.in auth.qui rẽ.C.de ſacroſ.eccl.
Rom.& Alex.in l.Diuortio,§.ſi fundum, col.2.ff.
ſol.matr.quos eſt ſecutus Cur.iun.conſ.137.nu.4.
Boe.q.55.in fi.& q.304.nu.7.qui alios propè infi-
nitos cõgesſit,idẽ cẽſuit Affl.deciſ. 265. nu. 72.&
alios citauit Soc. iun. conſ.134. nu.38.lib.3.Bald.
quoque probauit Alcia.reſponſo.167.nu. 12. Mo-
linęus in cõſue.Pariſ.§.30.nu.166.ob hãc ergo ſæ-
87 uitiá rectè derelinquitur dñs, † nec ante oĩa ad ſuã
poſſesſionẽ reſtituitur , vt in marito ſpoliato quaſi
poſſesſione ſuæ vxoris dicitur in c.literas in fi. de
reſti.ſpol.& tradit Rips.in l.naturaliter.§.nihil cõ-
mune.nu.84.de acq.poſſ.& Corſet.in tract.fall.qđ
ſpol.reſti.ante omnis. fall. 26. verũ huic ſententiæ
88 aduerſari vr̃ † l.cũ ſatis.C.de agric.& cenſ.quæ fa-
cultatẽ recedendi colono aufert,& ſi noua molia-
tur dominus,ſed tantùm concedit colono iuris re
medium, vt iudicem adeat , niſi iam relata intelli-
gas,cũ iudicis non datur copia.

89 Declaratur ſecundò non procedere , qñ † feudi
dñs.vel coloni,ob cõmiſſum aduerſus ſuperiorem
delictum feudo eſt priuatus, vt in his terminis do-
cuit Lucas hic.q.13.ex c. domino guerrã in tit.hic
finitur lex Corra. in c.nos ſanctorũ,15.q.6.cenſen
tur.n.tunc ſubditi à vinculo iuramenti liberati ,
extinguitur.n.vaſalli nomen.Pariſ.conſ.21.nu.50.
lib.1.quæ certè declaratio multis in caſibus poſſet
exẽplificari,cũ multis ex cauſis vaſallus feudo pri-
uetur.c.1.quibus.mo.feu.amitt.& in d.c.dño guer
90 ram,vbi gl.ſentit,ꝙ Bannito † vaſallo ſubditi ſunt
liberi à iuramento fidelitatis , & ſi Irreuocabiliter
nõ dicatur priuatus,vt ibi animaduertit gl.& Rui.
91 conſ.7.nu.2.lib.1.quare idẽ dicimus in † excõmu-
nicato cui nõ obſeruatur fidelitatis iuramentũ.d.
c.nos ſanctorũ,& c.ſeq.quod docuit & idẽ Lucas à
Penna hic.q.14.qui citauit & tex.ca. ad apoſtolicæ
92 de re iud.in 6.idẽ erit in† hæretico ſecundũ ipſum
Lucam,qua de re latè diximus ſupra in primo recu
perandæ poſſeſionis remedio,q.30.& alia infra di-
cemus ſuo loco,vbi probabimus Bannitũ,excõmu
nicatum,hæreticum,& ſimiles ante omnia vt ſpo-
liatos non eſſe reſtituendos, nam vt Deo & ſupe-
riorẽbus infideles ſunt , ſic nec merentur , vt eis fi-
des ſernetur,qđ & aliis probat Lucas à Penna in l.
cum allegatis col.3.C.de re milita.lib.12.

93 Declaratur tertio, nõ procedere qñ † coloni va
ſalli, & ſimiles iuſta aliqua ratione nõ poſſent loca
illa domini inhabitare , vt ſi maxima eſſet regionis
ſterilitas:nã tũc illũ deſerere poſſunt, vt ſenſit Lu-
94 cas à Pẽna hic q.16.idẽ in vaſallo † qui eam ob cau-
ſam poteſt feudo expreſsè renũtiare, ut ſcribit idẽ
Lucas.in l.2.col.2.verſ.& nota quod.C.de agricol.
& cenſ.lib.11.cuius rei argumentum præſtat tex. in
l.habitatores,§.fi.ff.locati,quem citat Lucas,d.l.2.
95 col.pe.ſic etenim † Inquilino licet ob iuſtũ timorẽ
è domo migrare,Ripa trac.Peſtis titulo:de priuile
giis contractuũ,nu.18.& iuſtus eſt timor ſterilitas,
ob quam fame laborare poſſent coloni.ꝙ eſt admo
96 dũ timendũ,cum ſit fames † calamitatũ maxima, &
crudelius ſit famæ mori,q̃ peſte,vt poſt Ange.i nſt.
de iure naturali &c.in fi.prin.tradit Neuiz.cõſ.66.
97 nu.39.hinc diximus † neceſſitatẽ famis à furto ex-
cuſare,c.3.de furtis,cap.Diſcipulos, de conſecra.
diſt.5.& conſuluit Dec.conſ.555.nu.12.& Neuiza
98 d.conſ.66.nu. 39. imò licet † patri filium propriũ
vendere , l.2.C.de patr. qui filios diſtrax.qua de re
apud.Tiraq.de retractu conſang.§.26.glo.1.nu.13.
14.& Didacũ Couarr.lib 3.varia.reſol.c.14. nu.4.
qui multis egregiè docent, quanta ſit calamitas fa-
mes,ad rẽ melius confert in argumentũ tex.in cap.
propter ſterilitatẽ,extra de locato, quo eſt ſancitũ
99 conductori † eſſe faciendã penſionis remisſionem,
ſi ob ſterilitatẽ fructus non collegerit , qñ aũt hoc
fieri debeat,latisſimè docet Di·dacus Pract. quæſt.
c.30.& quid in emphyteuta,tradit Neuiz.conſ.92.
nu.50.Boe.q.249.nu.6.7.addo eo loco Panor.nu.
7.affirmantẽ, Inquilinũ ante tp̃s è domo poſſe mi-
grare,ſi eum impellat neceſſitatis aliqua cauſa ex l.
1.ff. de migra.& ſupra retulit,ꝙ eſt de caſu ſterili-
tatis dictum,idẽ eſſe cenſuit in caſu peſtis,Lucas d.
100 l.ſi coloni d.q.16.nam & ob peſtis cauſam licet In-
quilino colono,& ſimilibus recedere;ſic clarè & la
tè cenſuit Ripa.d.tract.peſtis,d.tit de priuileg. con
tractuũ,nu.17.poſt Bart.l.ſi in lege. §. ſi domus.ff.
loca.& per tex.l.1.§.ſi penſi de migr.& tradit Marſ.
ſing.615.neceſſitas &c. quã rem adeò late explicat
Ripa, vt minimè credã fore neceſſariũ plura ſcribe
re:nã is Ripa,n.34.cũ multis ſequentib.afert q̃ plu
res declaratiões, q̃ caſui nr̃o ſatis rectè cõueniunt.

101 Quæro decimoquartò,an eo caſu quo† vaſallus
ad gratiá ſuperioris eſt reſtitutus,vel dñs ab excõ-
municatione abſolutus eſt,poſſit vel colonum vel
ſubditos,qui migratũt recuperare,iuxta huius con
ſtitutionis,l.ſi coloni,diſpoſitionẽ ? quam quæſtio-
nẽ propoſuit Lucas à Penna,in hac l.coloni q.15.&
paucis ſic diſtinguit. aut coloni receſſerunt ab ali-
quo non posſidentur,& tunc poſſunt ſine difficul-
tate recuperari.aut ab alio posſidentur,& tũc recu
102 perari non poſſunt;ea adducitur ratione.quia † re
ſtitutio iuris,vel hominis ad alterius iniuriam non
trahitur,iuxta textũ.l.2.§.merito & §.ſi quis à prin
cipe.ne quid in flum.pub.l.nec anus,C.de emanci.
103 lib.c. quãuis de reſcrip.in 6.ſolet.n.† reſtitutio re
integra plenũ ſui effectũ operari,non cũ rebus di-
ſtractis,& alienatis conceditur.l. quod ſi minor.§.
Scæuola.ff.de minor.quo adductii cẽſuerunt Barb.
conſ.32.

conſ.32.col.peu.lib.3 & Galliaul.in l.Gallus.§.&
104 quid ſi tm̃ nu.97.de lib.& poſth.† minorẽ reſtitu-
tum in ſpiritualibus ad beneficiũ renunciatũ nõ cẽ
ſeri reſtitutũ,cũ illud fuit alteri collatũ,quam ſen-
tentiá probauit ante alios glo.in c.ex parte.in ver.
bo quãuis minor.de reſtit.ſpol.& glo.l.ait prætor.
in prin.vbi Barto. de mino.& eá eſt ſecutus Cran.
conſ.90.nu.4.Iaſ.d.§.& quid ſi tm̃ nu.72.addo Bar
105 ba.conſ.43.col.4.in prin. lib.2. ſic † reſtitutus ad
decurionatũ non ingreditur dignitatis locũ, niſi fi
nito tpe illius,qui fuit interim electus,ſic in l.2.§.
ſi alia.ff.de decurio.quo adductus cẽſuit ibi egre-
106 giè Bart.quod † doctor reſtitutus ad collegiũ,quo
ob ſui culpam fuerat priuatus,non recuperat locũ
interim alteri cõceſſum.cum Bar. idem ſenſit Dec.
in l.cum quid,1.lect.nu.11.ff.ſi cer.peta.Fely. cõſi.
107 1.nu.29.quod † declarat Alcia.de præſump.regu-
la prima præſump 43.in fi.niſi per iniquitatẽ ma-
neret exclusus.hinc dixit Lucas à Penna, in l.1. col.
2.C.de his qui in exiliũ dati,vel ab ordi.moti ſunt
108 lib. 10.† Doctor reſtitutus,non intelligitur reſti
tutus ad lecturá,qua fuerat ob cõmiſſum delictum
priuatus,ſi illi alter fuit prępoſitus,ſic idẽ Lucas in
l.cũ allegatis.coln.4.C.de re mil. li.12. affirmat ex
109 multis † vaſſallum reſtitutũ, nõ reſtitui quò ad ea,
quæ alteri iá pendente priuatione fuerũt conceſſa.
ſic quoq; cẽſuit Bart.in l.vlt. nu.7.C.de ſentẽ.paſſ.
110 bona fiſco delata † deportato reſtituto nõ reſtitui,
ſi deportatione pendente in alterũ alienata fuerũt,
idem Bart.d.§.& quid ſi tm̃ vbi Iaſ.num.70. Barb.
conſ.43.col.4.lib.2.Calca.conſ.36.nu.29.cõſ. 52.
nu.12.Iaſ.conſ.21.in fi.lib. 3. latè & doctè Fortu.
Garzia.§.& quid ſi tm̃.n.235.q 10 loco diſtinguit.
cõem dixit ibi Galliaul.nu.68.Rui.cõſi.32. nu.21.
lib.5.Fely.conſ.1.nu.28.Io.de amicis conſ. 10.nu.
7.& nu.30.declarat latè ac doctè Emanuel coſta lu
ſitanus d.§.& quid ſi tm̃.2.parte.nu.42.Extẽde hãc
concluſionẽ,& eo caſu ꝓcedere qñ poſt factã reſti
tutionẽ fiſcus,& dñs,cui bona delata fuerũt iá alie-
nata,& in aliũ trãſlata recuperauit, nec.n.hoc caſu
priori dño reſtitui dẽnt, ſic Clau.Seyſel.d. §. & qd
ſi tm̃ col.5.ſed eo loco Emanuel coſta.2. par.n.44.
ver.5.adeo autẽ,aliter ſenſit,quod nũc nõ excutio.
111 Declaratur primo, nõ procedere qñ ex † cauſa,
publicá reſpiciente vtilitatẽ reſtitutio fieret , vt ex
cauſa pacis ciuitatis,vel regionis,ſic Bar. in l.quæ-
cunq; in fi.C.de fide inſtr.& iure haſtæ fiſca.lib.10.
quem ſunt ſecuti Calca.d.conſ.36.nu.30.conſ.52.
nu.17.circa med.quam ſententiam probauit & Io.
Crotus in l.Gallus.§.& quid ſi tm̃ nu.118. verſ.fal-
lit & tertio.ibi Galliau.nu.73.probauit & Bart.do
ctrinam in his terminis Rui.conſ.21.nu.7.lib.5.&
Boe.q.38.nu.7.Affli.deciſ.361.nu. 4. qui tñ de-
clarat,vt ſtatim ſubiiciam Bart. quoq; in d.l.quæ-
cunque.eſt ſecutus Crau.de antiq.tem.1.parte prin.
num.51.qui multos citat, & ſi neminem ex relatis.
addo quoq; Dec.conſ.269.no.7.conſ. 287. nu.4.
conſ.352.nu,1.conſ 357.nu.3 conſ.390.nume.16.
Natta conſ.11.nu.3.4. lib.1.Aegidiũ , de quo infra.
nu.12. vbi teſtatur ſic ſeruatum in pace Cæſaris. &
Ducis Medio.ꝙ intelligit Affl.d.deciſ.361.nu.26.
112 niſi eſſent alienata † in eccleſiá , quia tũc Princeps
ſecularis nõ poſſet ei hoc caſu,inferre præiudiciũ.

Declaratur ſecũdo,vt procedat eo caſu, cum eſt
113 facta † reſtitutio per viam iuſtitiæ:non per gratiá,
nã cũ reſtitutio ex iuſtitia ut cæteris fauorabilior,
reſtitutus eo modo dr̃ reſtitutus & ad alienata : ſic
Iaſ.in l.Gallus.§.& quid ſi tm̃ nu.73.de li.& poſth.
& ibi Crotus,num 118.& ante eos ſic ibi Cuma.&
ibi Fortunius Garzia.num.253. ibi.defendit Ema-
nuel Luſitanus.2.par.nu.49.50.Didacus.d.li.1.va-
ria.reſol.c.5.nu. 7. vbi alios in hanc ſententiá cita-
uit.Plot.l.ſi qñ.nu.10.C.vnde vi.Aegid.boſſ.tract.
cauſarum crim.tit.de remediis ex ſola clem.princi
pis.nu.2.3.4.Dec.c.vlt.vbi Molinæ.de conſt.Ale.
conſ.101.lib.2.addo Alcia.reſponſo.169.num.15.
Contrariá ſententiam probauit ſolus Lancelo.Ga
lliaul.in d.§.& quid ſi tm̃.nu. 69. ſola difficultas eſt
114 in intellectu † l.quod ſi minor.§.Scæuola.ff.de mi-
no.qui pro ſñia cõi adducitur,& tñ opinatur Gall.
contrariá ſententiá probare,ſed textum illũ intel-
ligit poſt Panor.in c.ex parte de reſtit.ſpol.Didac.
d.c.5.nu.2.in fi.loqui,qñ de lucro agitur,quia tũc
rebus alienatis ad ea non fit reſtitutio, vt is tex.lo-
quitur in hæreditate quæ tit.lucratiuum habet.alia
reſponſione ſatisfacit Emanuel coſta.qui ſtatim ſu
pra.nu.54.55.memini tamen aliquãdo legiſſe apud
115 † Caſsiodorum lib.3.varia.in epiſtola deſtinata Ge
mello.Theodoricum tunc Italiæ,& Galliarũ Regẽ
reſcripſiſſe in hæc verba. Spectabilis itaq; magnus
hoſtiũ conuerſatione damnata , quod natus eſt re-
miniſcẽs,ad Romanũ repatriauit Imperium,cuius
abſentia contigiſſe dr̃, vt eius potuiſſet perire ſub-
ſtantia,atq; ideo præſenti iuſſione ſancimus, qua-
tenus tam in agris quàm mancipiis vrbanis,aut ru-
ſticis,vel quicquid ſibi competens quolibet modo
nũc amiſſum, poterit probare ſine aliqua tardita-
te,recuperet retinẽs ex noſtra autoritate dominii
ius oẽ,quod habuit:nec quæſtionẽ eũ de rebus ſibi
antiqua poſſeſsione competentibus volumus ſuſti
nere, cui propoſiti noſtri eſt etiam noua præſtare.
116 Declaratur tertiò,vt non procedat † quando in
conceſsione reſtitutionis,à Principe, poſita fuiſſet
clauſula , Non obſtante alienatione in alterũ facta,
vel alia clauſula,per quàm reſtitutio pleniſsime eſ
ſet conceſſa.ſic Card.& Imol.in c.quia diligẽtia de
electione,quos ſequitur Alex.d.§. & quid ſi tantũ
nu.20.& ibi Iaſ.nu.77.prima lectura ibi Gallia.nu.
72.in fi.& Soc.nu.24.& eam vr̃ probare Rui.conſ.
33.nu.2.lib.1.Pariſ.conſ.1.nu.57.li.4.Fely.c. in-
ter quatuor.nu.10.de maior.& obed.
Contrariam ſententiam probauit Io.Cro.d.§.&
quid ſi tm̃ nu.120.& ibi Fortunius Garzia.nu.241.
cum multis ſequentibus, latiſsimè hanc poſteriorẽ
partẽ tuetur , à qua nec conſulendo diſſentit Rui.
conſ.21.nu.20.21.lib.5.qui conſuluit in indiuiduo
aduerſus Alcia.d.reſponſo.169.addo hanc ſenten-
tiam probaſſe & Rui.conſi.12.in fi.nu.13. 14.lib. 3.
quæ & magis mihi placet , quia eſſet per indirectũ
ſine cauſa tollere ius tertii,quod nec licet Principi.
cætera libenter ſilentio inuoluam.
Declaratur quartò nõ procedere, quando inte-
rim alteri fuiſſet ius quæſitum ex nõ facto,etiam ſi
deinde ex gratia reſtitutio conceſſa foret , ſic Fely.
conſ.10. nume.2.
117 Quæro decimoquintò,cum celeri † reformatio-

ne ſit ſuccurendum huic poſſeſſori ſpoliato, an libellus porrigi debeat,& non eſſe porrigendum videtur ſenſiſſe Lucas à penna.d.l. ſi coloni.q. 19.& eo loco Io.à Platea.col.3.verſ.& ex prædictis.verũ rem hanc excutiar latè infra in 15. remedio ex cap.reintegranda.3.q.1.in q.17.

118 Quæro decimoſextò quanto † tempore præſcribatur hoie remedio.l.ſi coloni?& perpetuo durare ideſt ſola.30.annorum præſcriptione tolli, credidit Platea hic col.1.verſ.& nota ꝙ & rectè, Lucas à Penna.d.l.ſi coloni.q.20. cum hæc ſit condictio ex lege,quæ dicitur eſſe perpe.& tempo.actio. in prin.Rurſus quia etſi eſſet hoc remedium ex interdicto, vnde vi,& ita prætorium & per conſequens annale.l.1.in prin.ff.de vi & vi armi.& l.2.C. vnde vi:atamen cum hoc noſtro caſu ſit ſolius rei perſecutorium & non pœnale,erit perpetuum.l. in honrariis.de actio.& oblig.quæ ſanè queſtio ex latiſſimè traditis in 15. reme, recuperãdæ ex c.reinda.3. q.1.in q.15.melius cognoſci & intelligi poteſt.

119 Quæro decimoſeptimò, quanto tempore † dominus amittat poſſeſſionem ſerui ſeu coloni qui fugã rapuit, hãc dubitationem excitare videtur Cy. in l.1.col.2.verſ. quæro primo. C. vbi cauſa ſtatus &c.cui hæc diſtinctio placuit, aut colonus vel ſeruus eſt ab alio apprehẽſus,& tunc ſtatim illi apprehendenti acquiritur.l.1.§.per ſeruũ.ff.de acq.poſſ. & per conſequens, primus dñs eius poſſeſſionem amittit,aut nõ eſt apprehenſus per aliũ,& tũc ſubdiſtinguitur.aut is ſeruus nõ ſtetit diu in poſſeſſione libertatis,& tunc dñs & poſſeſſor non dr̃ poſſeſſionẽ amiſiſſe l.3.§.quod ſi ſeruus.de acq.poſſ. aut is ſeruus,vel colonus diu ſtetit in libertate, & tũc
120 dñs cẽſetur poſſeſſione priuatus.† l.ſi is.§.ſi ſeruus ff.de vſucap. qui tex.in illis verbis , niſi pro libero ſe gerat &c. non legitur hodie negatiuè, niſi pro &c.ſed affirmatiuè &c.ſi pro &c.vt legitur in Codice Florentino,vt refert Anto.Aug. Hiſpa. lib.1. emenda.iuris cap.2. cap.2. charta antepen.& eam probat Lud.Ruffardus in Pandectis à ſe diligẽter emendatis.addo lectionem hanc probari ex tex. l.3.§.quod ſi ſeruus.ff.de acqui.poſſ.vbi eadẽ ferè verba ad literam habentur,& legitur ſi pro libero &c.in hac verò quæſtione noſtra, eam aliter declarãt Soc.& cæteri.d.§.quod ſi ſeruus,& latè & ſubtiliter Areti.l.1.§.per ſeruũ,qui in fuga.ff.de acq. poſſ. quo loco Aemilius Ferretus. nu. 4. intelligit illud, diu,ſpacio decem annorum finiri,ex tex.valdè ſimili in l.ſi cum fideicõmiſſaria.§. Ariſt.ff. qui & à quib.quo fit vt vera non ſit ſententia. Cy. in d. l.1.q.1.C. vbi cau. ſtatutus &c. hoc eſſe in Iudicis arbitrio poſitum, cum iure hoc definitum non ſit, iuxt.textum l.1.de iure de lib.& inquit Cy.arbitrabitur Iudex ſecundũ dñi negligentiam ex abſentia, nam ceſſat hoc arbitrium poſteaquam in caſu valde ſimili intelligimus de decennio, & ex ſimilibus quæſtiones terminantur.l.non poſſunt.de legib.& ita in terminis hanc ſententiam contra Cynũ probauit Albe.in rub.C.de ſeruis fug.col.pen. verſ. prima eſt &c. quanto autem tempore dominio priuetur dominus per fugam coloni.docuit Cy. in d.l.1. q.2.& Albe.d.Rub.C.de ſer.fugi.col.pe.verſ.ſecũda quæſtio eſt,non refero,eſt tamen quod animaduertat diligẽs ac ſtudioſus lector,in Codice Theodoſiano lib.5.tit. 10. conſtitutionem vnam legi in hæc verba.Hæc de decimo remedio.

IMPERATOR CONSTANTINVS A. & Iulianus Cæſ. Palladio PF. P.

SI quis colonus originalis, uel inquilinus, ante hos triginta annos de poſſeſſione deceſſit,neque ad ſolum genitale ſilentii continuatione repetitus eſt,omnis ab ipſo,vel à quo ſorte poſſidetur, calumnia penitus excludatur:quem annorum numerum futuris quoque temporibus uolumus obſeruari. Quòd ſi quis originarius intra hos triginta annos de poſſeſſione deceſſit, ſiue per fugam lapſus,ſeu ſponte,ſeu ſollicitatione transductus,neq; de eius conditione dubitatur,eum cõtraditione ſubmota,loco cui natus eſt,cum origine iubemus ſine dilatione reſtitui. Quod ſi forte ipſe de cuius proprietate certatur, fatali conſumptus eſt,eius poſteritatem agrorum iuri cum omni peculio atque mercedibus ueluti eo ſuperſtite,qui deceſſit, celeri iubemus executione reuocari. In feminis ſanè uolumus obſeruationem eſſe diuerſam. Itaque mulierum, quæ ſuiſſe originariæ docebuntur, ſi ante uiceſimum annum de ſolo cui debebantur,abſceſſerint,uniuerſa repetitio ceſſet, earum uerò rerũ quarum intra comprehenſum tempus diſceſſio comprobatur,ac de conditione nulla dubitatio eſt,prorſus dominis perire nõ ſinemus, ea tamẽ cõditione ſeruata,ut uicaria cũ agnatione partis tertiæ non negetur,quæ de colono ſuſcepta eſt alieno,ita ut pro filiis quoque contrarii præbeantur. Quod ſi non ad alienum prædium,ſed cuiuſcunq; liberi hominis, ac ſui iuris ſecuta cõſortiũ in urbibus,uel in quibuſcunque locis, uictura cõſiſtit, ſi modo intra præfinitum tẽpus repoſcitur,eius omnẽ originẽ,ſecũdum uetera conſtituta,conueniet reuocari, conteſtatas autem lites ſi tamen quiſpiam docebitur ſolẽniter fuiſſe conuictus, ſaluas repetentibus eſſe decernimus. Dat. VI. Cal. Iulia. Romæ Max.& Plinta Coſſ.

SVMMA-

SVMMARIVM VNDECIMI REmedij recuperandæ poſſeſsionis.

1 *Zeno Iſauricus Impius Romanorum tyrannus l. non ab re. C. unde ui, promulgator.*
2 *Bibliotheca ampliſſima centum uiginti millium librorum Imperante Zenone combuſta.*
3 *Conductor eo ipſo, quod locatori rem negat reſtituere, eum ſpoliare dicitur.*
4 *Conductor iuſtam ob cauſam non reſtituens rem locatori, an à pœna. l. Non ab re. C. unde ui, excuſetur.*
5 *Conductor allegãdo ſe rei dominum iuſtam non profert cauſam reſtituendi rem locatori.*
6 *L. ſi quis conductionis. C. locati. quomodo differat à l. conductore. C. locati. & à l. Non ab re. C. unde ui.*
7 *Impenſarum cauſa rem reſtituere locatori iuſtè recuſat conductor.*
8 *Impenſaruum cauſa, iuſtè retineri res poteſt.*
9 *Animalia ob alimenta eis præſtita iuſtè retineri poſſunt.*
10 *Impenſarum exceptio, etiam executionis tempore obiici poteſt.*
11 *Impenſarum cauſa, aliàs retineri prohibita, retineri tamen poſſunt.*
12 *Scholaſticus ob impenſas in funere ſcholaſtici factas, iuſtè illius libros retinere poteſt.*
13 *Libri ſcholaſticorum ob æs alienum pignorari non poſſunt, ſicque in eis fieri executio.*
14 *Impenſarum cauſa, iuſtè ſcriptura à procuratore, & notario retineri poſſunt.*
15 *Impenſarum exceptio etiam tertio obiici poteſt.*
16 *Impenſarum cauſa etiam res eccleſiæ poſſunt retineri.*
17 *Impenſarum cauſa etiam oblata fideiuſſione de eis ſoluendis retineri res poteſt.*
18 *Impenſarum cauſa etiam Caſtrum, & oppidum refectum retineri poteſt.*
19 *Conductor ad longum tempus ob impenſarum cauſam rem iuſtè retinere poteſt.*
20 *Conductor & ſi ob non ſolutam penſionem expellitur, poteſt tamen impenſarum cauſa rem retinere.*
21 *Impenſarum cauſa res à malæ fidei poſſeſſore retineri non poteſt.*
22 *Conductor iuſtam habet cauſam non reſtituendi rem conductam, ſi conductionis tempus adhuc non eſt finitum.*
23 *Conductor iuſtam habet cauſam non reſtituendi rem conductam, cum timet ab alio ſibi fieri controuerſiam.*
24 *Conductores non reſtituentes rem à ſe conductam, ut rerum alienarum occupatores tenentur.*
25 *Delicta puniuntur ſi dolo, & culpa ſunt commiſſa.*
26 *Excuſatur is, qui dum conſuluit peritiores, errauit tamen ob iuris ignorantiam.*
27 *Conſilium iuriſprudentium excuſat in lite ſuccumbentem, ne in expenſis condemnetur.*
28 *Iuriſperiti conſilium qui eſt ſecutus, à delicto excuſatur.*
29 *Conductor, uel colonus quouſque debeat eſſe contumax in reſtituendo, ut in pœnam. l. Non ab re. C. unde ui, incidat.*
30 *Praxis, quæ fit in remedio l. conductores. C. locati. & l. Non ab re. C. unde ui.*
31 *Probanda quæ ſint in caſu remedii. l. conductores. C. locati. & l. non ab re. C. unde ui.*
32 *Dominium ex poſſeſſione præſumptione probatur, & ibi declaratur.*
33 *Locationis inſtrumentum dominium non probat.*
34 *Poſſeſſio locatoris probanda eſt illius temporis, quo facta eſt locatio, ſi agitur remedio. l. Non ab re. C. unde ui.*
35 *Conductor conuentus remedio. l. cõductore, uel l. ſi quis conductionis. C. locati. uel etiam l. non ab re. C. locati. obiicere an poſſit dominii exceptionem, & ibi ſeptem declarationibus declaratur queſtio ipſa.*
36 *Dominii exceptionem, qua ratione locatori obiicere non poſſit conductor.*
37 *Exceptio alia dominio inferior locatori per conductorem obiici non poteſt.*
38 *Locatio cum legitimè facta non eſt dominii exceptio locatori iuſtè obiici poteſt.*
39 *L. litibus. C. de agricol. & cenſ. lib. 11. declaratur.*
40 *Exceptio dominii locatoris obiici poteſt, cum rem propriam conduxit conductor.*
41 *Exceptio poſſeſſionis proprie à conductore contra locatorem obiici poteſt.*
42 *Conductor ob ſuperuenientem nouam cauſam poteſt recuſare rem domino reſtituere.*
43 *Conductor mutato locatoris titulo rem illi reſtituere iuſtè recuſat.*
44 *Exceptio dominii notoria locatori obiici poteſt.*
45 *L. ſi quis conductionis. & l. conductores. C. locati remedium ceſſat, cum actione ex locato agitur.*
46 *Locationis contractus nullus detegitur, ſi ex locato agatur.*
47 *Cyni euerſa conſideratio.*
48 *L. ad probationem. C. locati, exponitur.*
49 *Conduci res propria poteſt, ob ſolam poſſeſſionis cauſam.*
50 *Remedium l. Non ab re. C. unde ui, & l. conductores. C. locati, an contra conductoris hæredes concedatur.*
51 *Hæres defuncti repræſentat perſonam.*
52 *Locator cum rem à conductoris hærede uult recuperare, hæredis ſcientiam rem eſſe ipſius locatoris probare debet.*
53 *Emphyteuta hæres alienando rem emphyteuticam in pœnam non incidit, niſi probetur ſciuiſſe rem fuiſſe emphyteuticam.*
54 *Hæres ſuus & neceſſarius, qui cum defuncto moram trahebat, præſumitur defuncti facta ſciuiſſe, ibi declaratur ſi legitimæ ætatis erat.*
55 *Scientia ex cohabitatione præſumitur.*
56 *Remedium l. conductores. C. locati. & l. non ab re. C. unde ui, an habeat locum, cum conductor rem conduxit propriam.*
57 *Remedium l. conductores. C. locati. & l. non ab re. C. unde ui, an locum habeant contra creditorem, qui ſoluto debito rem non reſtituit.*
58 *Conſtitutiones l. conductores. C. locati. & l. non ab re. C. unde ui, an extendantur.*
59 *Conſtitutiones pœnales ob rationis identitatem extenſionem recipiunt.*
60 *Remedium. l. conductores. C. locati, & l. non ab re C. unde ui, an locum habeant in cæteris contractibus, quã locationis.*

61 *Emphiteuta conueniri non poteſt remedio.l. conductores,C.locati,& l.non ab re.C.unde ui.*

62 *L.ſi quis conductionis.C.locati.locum non habet in contractus emphiteutico, & cæteris à locatione diſſimilibus.*

63 *Differentia quæ ſit inter,l.non ab re,& l.ſi quis in tantam.C.unde ui, & ibi quatuor aſsignantur.*

ZENO. A. SEBASTIANO P.P.

COnductores alienarum rerum, ſeu alienam cuiuslibet rei poſſeſsionem precario detinentes, ſeu hæredes eorum, ſi non eam dominis recuperare uolentibus reſtituerint, ſed litem vſque ad diffinitiuam ſententiam expectauerint, nõ ſolùm rem locatam, ſed etiam æſtimationẽ eius uictrici parti ad ſimilitudinem inuaſoris alienæ poſſeſsionis præbere compellentur. Dat.Quin.Cal.Apri. Conſtantinop.Theodorico & Venetiano Coſſ.

IDEM A. SEBASTIANO P.P.

NOn ab re eſt, quemadmodum alienæ poſſeſsionis inuaſores, tam vetus quam præſens ſacra conſtitutio cenſuit eſſe puniendos: ita nec conductoribus & poſſeſsionis alienæ detentoribus impunè procedere,ſi locatoribus fortè, uel poſſeſsionem rerum ſuarum, quam apud alios precario modo eſſe conceſſerant,recuperare ſecundum leges uolentibus, (cum nulla ſibimet cognita legibus allegatio competeret) duxerint reſtituẽdum, & non protinus, id eſt, non expectato iudiciorum ordine, alienam poſſeſsionem rectè eam recuperantibus cedere patiantur. Eos namque iubemus pro tanta ſuæ iniquitatis impudentia, ſi cognitionis iudiciariæ euentu fuerint condemnati: rei, cuius poſſeſsionem ſponte reſtituere uſque ad diffinitiuam ſententiam minimè paſſi ſunt,æſtimationem uictrici parti unà cum ipſa re præbere compelli.Dat. Quin. Cal. April. Conſtantinopol.Theodorico à Venetiano Coſſ.

VNDECIMVM RECVPERANDAE
poſſeſsionis Remedium ex.l. condu-
ctores. C. locati & l.non ab
re.C.vnde vi.

CONSTITVTIO hæc fuit Zeno-
nis Iſaurici,qui non modo ex impia
Tyrannide ab omnibus deteſtandus
eſt, verùm & ob immodicam illius
negligentiam ſummopere accuſan-
1 dus, cum eo Imperante, ampliſsima & † nobiliſsi-
ma centum viginti milia volumina librorum com
buſta fuerint,quod dolendum eſt certe noſtris prę
ſertim temporibus, quibus multa ſubobſcura, per
plexa,& non ſatis cognita videmus, quæ omnibus
nota & clara forent, ſi illa extarent, is ergo Zeno
hãc vnam edidit conſtitutionem, quam compilato
res, vel ob faciliorem cognitionem, vel memoria
lapſi duobus relatis in locis ſcripſerunt;eſt hac cõ
ſtitutum, antiquum poſſeſſorem aduerſus prædij
conductorem, qui conductionis finito tempore,
nulla cauſa nullave ratione ſuffultus poſſeſsionem
reſtituere negat, ante omnia reſtituatur, eo enim
2 † ipſo, quod reſtituere negat locatorem ſpoliare
dicitur.l.colonus,de vi & vi armata. in his noſtris
terminis Alex.conſ.33.nu.2.lib.6.Cephalus conſ.
47.nu. 40. lib. 1. hæcq́; conſtitutio in omnibus iis
locum ſibi vendicat, qui rem ab alio precario deti
nent, ꝙ multis exemplis Bal. & cæteri hic docent,
& ſuo oſtendemus loco,in Inquilino enim & con
ductore expreſſum eſt.
3 Quæro primo,cum hæc conſtitutio eos † con-
ductores excuſet,qui non reſtituendi rem domino
iuſtam aliquam cauſam & rationem habent, quæ
cauſa iuſta,quæ ratio hæc eſſe poſsit? & plures afferuntur.
Prima eſt ſecundum aliquos, cum condu-
4 ctor † dominium rei à ſe conductæ allegat, quod
probare videtur hic tex.dum inquit poſſeſsionem
rerum ſuarum, verùm reiicitur prima hæc cauſa à
glo.Bar.& cæteris hic, cum non valeat conductor
aduerſus locatorem rem repetentem dominij exce
ptionem obiicere.l.ſi quis conductionis.C.locati,
quæ conſtitutio vt Diocletiani & Maximini;(vt
iam admonui in præludiis) per annos ferè ducen-
tos ante noſtras edita eſt,& eſt ad poſſeſsionem re-
5 cuperandam,vt in ipſa.† l.ſi quis conductionis.nu
me.3.docuit.Bart.parumq́ue ab his noſtris differt;
nam hæ noſtrę ſunt admodum generales & caſum.
d.l.ſi quis conductionis. continere poſſunt, vt fa-
ctum in ſpecie & exemplum quoddam, cum ex ea
ſit ſolùm diffinitum conductorem non poſſe recu-
ſare reſtitutionem poſſeſsionis, obiiciendo domi-
nij exceptionem, qua de re latiſsimè infra dicemus
q.5. Secunda ergo cauſa, & ratio afferri poteſt ſe-
6 cundum Bart.& cæteros, quando ſcilicet is † con-
ductor finita locatione ratione impenſæ vtilis, vel
neceſſariæ, rem ipſam retinet, quòd poteſt, vt in
terminis eſt glo.in l.colonus & in l. cum fundum,
de vi & vi arma.in l.pen. ff. locati. Regulare enim
7 eſt, vt pro † expẽſis in re factis,retineri res ipſa poſ
ſit, vt eſt gloſ.in l. ſi non ſortem. § ſi centum & ibi
Iaſ.nu.10.de cond. indeb. & ſolet afferri quotidia
8 num, & notabile exemplum, cum retinẽtur † ani-
malia

malia ob alimentorum eis præſtitorum impenſam,
ex l.in ſumma.vbi Saly.C.de pigno.& tradunt Alc.
tract.præſump.regula prima præſum.50.& Plotus
Nouarien.in l.ſi quando.nu.874.C. vnde vi. Con-
firmatur hæc ſecunda ratio, ex eo, quod tradunt
Albe.in l.fundo colum.vlt.ff.de rei vend.Caſtren.
conſi.17.col.vlt.Iaſ in l.ſi area in prin. ff. de cond.
indeb.Guza conſ.86.nu.25.Berera conſ.67. nu.1.
par.1.lib.2.& Rolan.à Valle conſ. 8. nu.3.lib.1.
Ripa.in l.vbi purè. §. qui in diſtrahendis. nu. 2.ad
Trebel.Neguſa.de pig.quinta parte princip.quar-
to mẽbro,nu.15.Boe.q. 3. nu.10.& q. ſeq. nu.14.
16.Tiraquel.de retract. conuentio. §.7 glo.1.nu.
nu.13.a ia retuli infra reme.15 q.39.in fi.& Corn.
10 conſ.147.nu.18.lib.2.hanc † ipſarum exceptionem
etiam in executione ſententiæ poſſe opponi,eamq;
executionem poſſe impedire,quæ notabilis eſt ex-
tenſio ad relatam regulam.
Extenditur ſecundo loco procedere etiam in
11 his rebus, quæ†regulariter pro debito aliàs retine
ri non poſſent, ut tamen poſſint pro expenſis, ut
12 cum quia† in funere ſcholaſtici facit exp ſas, illius
libros, donec ſit ſibi ſatisfactum, poterit retinere,
ſic Bald.in l.1 C.ob chirogr.pecu.in l.in reſtituen
da.C de petit.hæred.in l.ult.C.commod. quem eſt
ſecutus Iaſ.in d.l.ſi non ſortem.§.ſi centum nu.10.
verſic.imò plus addo. & idem probauit is, qui tra-
ctatum fallen.edidit,poſt illud Soc.reg 84. fall.2.
13 cum tamen pro †debito in libris ſcholaſtici nõ poſ
ſit fieri executio.glo.in l.nepos proculo.de verbo.
ſignif.Bald.in rubr.C. qui bonis cedere poſſ.ſic vi-
demus in depoſito.ut probat l.actione.ff.de poſ.&
tradit egregie Bal.in l.ſi quis.q.pe. C.depoſiti.
14 Extenditur tertio procedere†etiam in procura-
tore, & altero, apud quos acta, & proceſſus litis
ſunt,ut poſſint illa retinere,donec pro expenſis eis
ſoluatur quod debetur.ſic Boer.q.15. num.3. qui
poſt longam diſputationem teſtatur à Rege Caro
lo ſic fuiſſe conſtitutum, idem cenſuit Capiciua
deciſio.undecima, nume.1.2.
15 Extenditur quarto procedere † etiam aduerſus
tertium, ſic Soc.ſen. conſ.15.col 6 uerſ. quinimò
licèt res &c.li.1.ex l.qui iniuriæ.§. ult.ff.de furtis.
16 Extenditur quinto, ut procedat † etiam in re-
bus eccleſiæ, & in beneficialibus, ſic Abb.in c.de
multa.colu.4.de præb.Iaſ.in d.§.ſi centum.nu.10.
verſicu. amplia iſtam.
17 Extenditur ſexto etiam ſi offeratur † fideiuſſio
de ſoluendis ipſis impenſis iam liquidis, ſic Goza.
conſi.100.num.21.etſi abſolutè etiam nondum li-
quidatione facta intelligat Rui.conſ 84.in fi.lib.1.
dicemus infra in 15.remed.q 39.in fin.
18 Extenditur ſeptimo procedere † etiam quando
quis in refectione Caſtri expendiſſet, nam & tunc
non ſolutis expenſis Caſtri reſtitutio poteſt impe
diri.Io.de Ana.in conſi.32.colum.fin.quem ſic re-
ctè intelleait,& ſecutus eſt Ruin.conſi.100.in fin.
lib.4 Soc.Iun. conſi.68. num.143.lib.3. idem re-
ſpondit Bello.conſil.10.num.2. qui non vidit nec
Anan.nec Rui.Contrarium autem ſenſit Iaſ.& ma
lè.in d.§ ſi centum.in fi. uerſ.aduerte tamen, eſt.n.
ſecutus authoritatem Io.de Anna.quem non per-
pendit aliter ſentire, quam ipſe intellexerit.

19 Extenditur octauo procedere etiam in† condu-
ctore ad longum tempus,in quem tranſlatum dici
tur vtile dominium,qui poteſt adhuc rem retinere
ratione impenſarum, ſic in terminis ſubtilis Aret.
conſi.55.num.3. verſic. præmiſſis tamen &c.
20 Extenditur nono procedere †. in conductore,
qui penſionem nõ ſoluat,& ob id à poſſeſſione ex-
pellitur, is enim adhuc rem pro expenſis retinere
poteſt,ſic clarè docuit Bald.in l.ædem.colu.2. ver
ſic.ſed nunquid colonus.C.locati. hanc affert ratio
nem, quia licèt ſit malè verſatus contra dominum
non ſoluendo illi debitam penſionem, non tamen
eſt malè verſatus circa prædiorum culturam, qua-
re expẽſas repetit.alia retuli infra i reme.15.q.39.
21 Declaratur nunc non procedere † quando poſ-
ſeſſoris malafidea eſſet nota,& clara;tunc enim re-
tentione vti non poſſet. ſic reſpondit Alex. conſil.
154.num.4.lib.6.Curt.Iun. conſi.165 quos eſt ſe
cutus Neuix.conſi.78.in fin.ubi affirmauit, agenti
remedio illo reintegrandæ ex c. reintegrandæ.3.q.
1.non poſſe à ſpoliatore obiici expenſarum exce-
ptionem, qua de re ſuo loco dicemus infra 15.re-
medio,dicta quæſtio.39. in fin. ubi & de meliora-
tionibus agemus latius.
22 Tertia quoque iuſta cauſa & ratio†non reſtituẽ
di eſt,ſi dicat conductor, nondum finitum eſſe lo-
cationis tempus,& penſionem tamen iam eſſe ſolu
tam.quod intelligo ratione temporis præſentis,nõ
futuri, & vtrunque copulatiuè eſſe deducendum
ſentit Salyc.in hac l.non ab re, quia ſi ſolùm dicere
tur finitum non eſſe locationis tempus,poſſet do-
minus excipere,nec pẽſionem eſſe ſolutam,ideoq;
finitam eſſe locationem intelligi, cum iure conce-
datur expulſio.l.cum fundum.ff.loca. cum ſim.
23 Quarta quoque conſiderari poteſt †cauſa, ut in
eo conductore.qui iuſtè timet controuerſiam alie-
rius impedientis rem locatori reſtituere, iudicio
moto contra ipſum locatorem,vt anno iam elapſo
interrogatus reſpondit pro Bernardino Foppa Cu
menſi,qui finito conductionis tempore,quam con
duxerat apothecam à locatore, monitus non reſti
tuit, ſed reſpondit ſe moleſtia affici à Becheriis ſe
dominos affirmantibus, ſeq; obtulit ei reſtituere,
cui de iure tenebatur. condemnatus tamen fuit is
Foppa apothecam locatori reſtituere,ſed dicebam
in pœnam ipſum conductorem harum conſtitutio
num non incidiſſe, multis adducebar. Primò,quia
ratio præcipua harum conſtitutionum in illo caſu
ceſſabat,quæ illa eſt,ne audeat conductor rem cõ
ductam occupare, & deinde poſſidere, ut uerba
clarè oſtendunt. quòd teneantur conductores, ut
24 cæ†aliençinuaſores,& occupatores,& clarè ſic o-
mnes hic intelligunt,& Pract. Papien.in forma li-
belli, quo agitur ad ficti præſtationem, & rei rela-
xationem in glo.ſuper ſolutione.num.5. ſed eo in
caſu is Foppa non,ut occuparet,& poſſideret reſti
tuere negabat,ſed ut ab ea moleſtia,& futuro timo
re ſeſe liberaret confirmabam ex Barto. in l. extat,
nu.4.uerſ.hoc probatur.ff.quod metus cau.(quod
& ſuo loco retuli)dum affirmauit,conſtitutionem
illam, tunc demum locum habere,ſi is creditor oc
cupando poſſidere incipiat. quòd & clarius proba
uit Paul.Picus in l.in quartum nu.169.ad l. Falcid.
qui

qui affirmauit conſtitutionem. l. ſi quis in tantam.
C. vnde vi, non habere locum, cum is occupator nõ
acqrit ſibi poſſeſsionẽ, ſicq; poſſeſſorẽ non priuat,
(qđ ſuo loco fuſius explicaui) Argumẽtabar ꝑterea
25 ex eo, quod † delicta tũc puniri debent, cum dolo
vel ſaltem culpa committuntur, ſecus ſi vtrunque
deficiat, latè Iaſ. in l. 1. nu. 13. cum multis ſequ. ff. de
legibus, latiſsimè Tiraq. tract. de pœnis legum mi-
tig. uel &c. cauſa. 13. in Foppa autem nullus erat do
lus nullaque culpa, cum timeret iuſtè controuer-
ſiam à Becheris ſibi fieri; quia vt à fraude ſe alie-
num oſtenderet, obtulerat fideiubere ſoluendi pen
ſionem ac reſtituendi conductam apothecam, cui
reſtituenda erat. dicebam prætereà maiorem fuiſſe
negligentiam & culpam locatoris, qui ſola præſti-
ta fideiuſsione poterat indẽnem præſtare Foppam
conductorem, & omnem ab eo pellere timorem,
quem vel ex eo magis excuſandum dicebam, quòd
26 eſſet † vir rudis, & ignarus, cum pręſertim peritio-
res conſuluerit, iuxta text. l. iuris ignorantia. C. qui
admitti, Tiraq. d. cauſa. 13. nu. 1. 20. vbi latiſsimè,
qui affirmauit poſt multos à ſe relatos, iuris igno-
rantiam rudes à delictis excuſare, cùm præſertim
peritos conſulerunt. accedit tandem, quod cauſa
etiam leuis excuſat, vt olim dicebam ſupra in 5. re-
medio recuperandæ poſſeſsionis. q. 14. vbi ex mul-
tis retuli Soc. Sen. conſ. 131. col. 4. verſ. amplius li.
1. quem eſt ſecutus Crauе. conſil. 18. nu. 9. affirman
tes leuem etiam cauſam excuſare à pœna l. extat &
d. l. ſi quis in tantam; ſic in hoc Foppa conductore
cauſa aderat nõ leuis, ſed iuſta & grauis iudicio, &
conſilio patronorum cauſæ. quare quemadmodum
27 in lite ſuccũbens ab expenſis † excuſatur, ſi petito
rio iudicio ſe bono iure contendere arbitratur,
vt tradunt omnes in l. properandum. §. ſin autem al
terutra, vbi Iaſ. num. 8. C. de Iud. Tiraq. de tract. de
pœnis legum &c. cauſa. 51. nume. 108. 109. illi addo
Ruin. conſil. 162. nume. 7. lib. 3. Pariſ. conſil. 7. in fi.
lib. 3. Alcia. tract. præſumpt. regula. 1. præſumpt.
51. in fi. & clarè cenſuit. Alex. conſ. 19. nu. 10. lib.
28 7. eum † à delicto & à pœna excuſari, qui Iuriſpe-
riti conſilium ſecutus actum geſsit. idem placuit
Barba. conſ. 12. col. 8. lib. 1. ſic in noſtris terminis
reſpõdit Alexan. conſ. 103. num. 11. lib. 1. eum ex-
cuſari à pœna. l. ſi quis in tantam, qui ex conſilio
iuriſperiti alterius poſſeſsionem eſt ingreſſus: pla-
cuit & hæc ſententia Ange. in l. ſed etſi lege. §. ſci-
re, de petitio. hære. & Barba. conſ. 40. col. 8. in fi.
lib. 1. idem ergo dicebã in ipſo Foppa conductore.

Quinta poteſt cã conſiderari, vt in hærede ſuc-
cedẽte cõductori vt infra ĩ q. 6. latè explicabimus.

29 Quæro. 2. vſquequo debeat hic † colonus eſſe
cõtumax, ut conueniatur ex hac diſpoſitione? Bar.
in hac l. non ab re: verſic. quæro inquantum, cõclu
dit uſque ad ſententiam, reiecta Io. opinione, exi-
ſtimantis ſufficere ſi uſque ad litem conteſtatã con
tumax erit, ex tex. ibi, ordine iudiciorum non expe
ctato, quæ tamen uerba hoc non ſignificant, vt ſo-
lum litis cõteſtatæ tempus expectetur, ſed declara
tur ordo is iudiciorum, ut vſque ad diffinitiuã in-
telligatur, ut ſubijcit tex. quem ſic Barto. & cæteri
intelligunt, & clarus eſt hic tex. l. conductores. C.
locati, quẽ ſic citare uoluit Saly. in hac l. nõ ab re.

30 Quæro. 1. quæ † praxis harum conſtitutionum
erit? multiplicem retulit Bar. in hac l. nõ ab re. nu.
2. hancq; veriorem eſſe concludit, quam & gloſa
probauit, vt conditionaliter proponatur hoc mo-
do: peto Caium conductorem prædij mei ad illud
reſtituendum, et ſi fuerit contumax vſque ad ſentẽ
tiam, peto eum condemnari ad ipſius rei æſtima-
tionem cum ipſa re; ſimilem praxim inquit Bar. ha-
beri in l. 1. in prin. ſecundum glo. ibi, de actio. empt.
l. 2. §. item ſi in facto, de verbo. oblig. idem cũ Bar.
cenſuit in hac l. non ab re, Bal. Ang. & Sal. qui hoc
hoc generale eſſe affirmant, quando commiſsio pę
næ pẽdet à cauſæ proceſſu: ſimilem praxim docuit
Barto. in l. ſi conſtante. §. quoties, in fine. ſol. matr.
qui propriè citauit tex. hunc l. non ab re: ſimilem
praxim retulit Bal. in l. quod tempore. col. 3. verſi.
ſecundo quæro. C. de reſtitut. milit. qui l. non ab re
* noſtram citauit; *Baldum ſecuti ſunt Felin. in cap.
ſignificantibus. nu. 23. de libelli obla. & Ioãnes Bo
logne. in l. edita. nu. 106. C. de eden. Citauit, & ſimi
lem Barto. in l. qui de inofficioſo. num. 4. ff. de in-
offic. teſtamen. ſimilem Bal. in l. ſi quis in ſuo in fi.
C. de inoffic. teſtamen. & d. l. non ab re allegauit. ſic
tãdem ſimilem retulit Bar. in l. ſi cum excep. §. hæc
autem actio. nu. 2. ff. quod metus cau.

31 Quæro. 4. quæ † neceſſario probãda ſint in hoc
iudicio? & duo tantùm eſſe probanda affirmauit
Bal. in hac l. non ab re, nu. 8. locationem ſcilicet &
contumaciam non reſtituentis. nec enim habet ne-
ceſſe hic agens dominum ſe probare, cum eo ipſo,
32 quod locanit † dominus præſumatur: nam is do-
minus præſumitur, qui poſsidet. l. litibus. C. de a-
gricol. & cenſ. lib. 11. l. quidam in ſuo. ubi Bar. ff. de
condi. inſtitu. l. 2. & l. 4. C. de probat. quod uerum
ſatis arbitror, cum dubium non ſit, hunc locatorẽ
ex cõductoris perſona de præſenti poſsidere. l. qui
vniuerſas. § qui per colonum, & §. ſeq. ff. acq. poſſ.
quia ex poſſeſsione de præſenti ſatis is dominus
præſumitur, cum non principaliter, ut in rei uendi
catione, ſed incidenter deducatur dominium, ut la
tè docuit Bar. in d. l. ſi quis in ſuo nu. 4. ver. ſecun-
do caſu de condi. inſtitu. quem ſecuti ſunt omnes,
vt apud Barba. conſi. 50. col. 6. in fi. lib. 1. Soc. Sen.
conſi. 112. num. 22. 23. lib. Dec. conſi. 221. num. 7.
Soc. Iun. conſi. 135. nume. 2. l. 2. & latè plura ſcri-
bunt Boe. q. 42. nu 8. Alcia reſponſo. 319. num. 1.
33 Cæpha. conſi. 63. nume. 13. lib. 1. licet ergo † loca-
tionis inſtrumentum non probet dominium. l. ad
probationem. C. de proba. ſatis tamen præſumitur
ex eo inſtrumento, quo poſſeſsio probatur cũ do-
minium in hoc iudicio non ueniat, quod alia ratio
ne à Bar. non perpenſa confirmo. conſtitutiones
hæ noſtræ prouident pinguius, quàm conſtitutio.
l. ſi quis conductionis. C. locati, vt iam admonui,
cum hoc ſit genus, illa ſpecies & caſus. ſi ergo in
eo caſu nulla dominij opponi poteſt exceptio, ut
clarè eſt conſtitutum, & ſtatim ſubijciam, ſic & in
caſu hoc noſtro. fruſtrà ergo dominij quęſtio erit,
ut nunc ſubijciam. Gratus tamen reſponſo. 90. nu.
14. 15. lib. 1. citando Cur. ſe. d. cõſil. 71. col. 2. vult
34 ſaltem † eſſe probandam poſſeſsionem locatoris,
tempore factæ locationis.

35 Quæro quinto, an aduerſus hunc † locatorem

agentem

agẽtem, opponi poſſit dominii exceptio, conclu-
dit Bart. in hac l. non ab re in princ. & nume. 4. di-
ſtinguendo, aut agitur ſimpliciter actione ex loca-
to, & tunc poteſt opponi hic caſus non eſt noſter,
aliquid tamen ſtatim ſubiiciam declaratione 7. aut
agitur ex condictione. l. ſi quis conductionis. C. lo
cati, & tunc non poſſe ait. ſentit Bar. noſtras con-
ſtitutiones actionem non præbere, ſed ſumere à re
latis, vel locati, uel condictionis ex l. ſi quis condu
ctionis, rectius admonui ſupra in prima huius re-
medii quæſtione noſtras conſtitutiones magis ge-
nerales eſſe d. l. ſi quis conduct. verum idem diſpo-
nere, quare verè dominii exceptio non poterit op
36 poni, cuius rei †rationem ſentiunt Abb. & Fel. in c.
inter dilectos. de fide inſtru. quos probauit Petrus
Stella Aurelianus in l. repetitio. num. 53. ff. de con
dit. indeb. ne ſcilicet per hanc exceptionem illuda
tur locator, quod & in aliis caſibus cum locati agẽ
tur malè ſecundum Stellam intelligebat Bar. in l. ſi
alienam rem. ſol. matrim. intelligo hanc concluſio
nem ſortius procedere, cum alia infirmior excep-
37 tio †ipſo dominio obiicitur, ut ſi opponeretur hy-
potheca: ſic clarè in terminis Curt. iun. reſpondit
conſi. 122. num. 1, quem ſecutus fuit Soc. Iun. con
ſil. 56. num. 8. lib. 2. ea ratione relata, quia ſi domi-
nus excipiens non auditur, fortius qui ius habet
pignoris, excluditur,
38 Declaratur primò non procedere † cum non con-
ſtat legitimè locationem factam, ſic declarat Bart.
d. l. ſi quis conductionis, ibi, in fin. verſ. vltimò op-
pono. & clarè Barbat. conſi. 50. colu. 8. verſ. in con-
trarium, lib. 1. Afflict. deciſ. 12. & egregiè Corad.
lib. 3. miſcella iuris. c. 2. num. 10. quo loco ſic intel
39 ligit. † l. litibus. C. de agricol. & cenſi. lib. 11. quam
tamen aliter declarat Bald. in d. l. ſi quis conductio
nis. ſecunda oppo. & ibi Ang. col. 2. circa fin.
40 Declaratur ſecundò non procedere † quando cõ
ductor ignoranter rem propriam conduxit, nam
& tunc opponi poteſt dominii exceptio, vt d. l. ſi
quis conductionis. declarant Cur. Sen. conſi. 71. co
lum. 2. verſ. quartò principaliter, & alii, quos infra
referam. q. 7. quo loco poſt gloſam dicemus hoc
caſu ceſſare harum noſtrarum cõſtitutionum pro
uiſionem, & diſpoſitionem.
41 Declaratur tertiò non procedere, vbi † condu-
ctor offert ſe paratum probare rem hanc à ſe loca
tionis tempore poſſeſſam conduxiſſe, ſic declarant
omnes in l. ſi quis aliquam rem. de acquir. poſſ. cla-
rè Curt. Sen. conſil. 71. colum. 2. Dec. in l. neque pi-
gnus. nu. 4. in fin. de reg. iur. Pariſ. conſ. 59. nu. 30.
lib. 1. & clariſſimè hanc eſſe veram, & communem
declarationem omnium in d. l. ſi quis conductio-
nis. teſtatur Ripa in d. l. ſi aliquam rem. in fin. ſic &
Plot. in l. ſi quando. numero 193. uerſicu. fallit ta-
men, C. unde ui.
42 Declaratur quartò non procedere, ubi † ſuperue
niſſet noua cauſa non reſtituendi, tunc enim ſuper
illa ante reſtitutionem auditur conductor, ſic de-
clarat dictam l. ſi quis conductionis. Alber. in l. ſi
quis fundum. §. fin. ff. locati, quem eſt ſecutus Iaſ.
conſi. 158. colu. fin. uerſ. quintò principaliter. lib. 2.
Plotus d. l. ſi quando. num. 193. uerſ. fallit 2.
43 Declaratur quintò non procedere, quando † is
conductor mutauit poſſeſſionis titulum, vt quia
locator ſententia iudicis fuit poſſeſſione ſua pri-
uatus, & is, cui fuit adiudicata poſſeſſio, eam ipſi
conductori alienauit, ut in notabili hoc caſu con-
ſuluit Iaſ. conſil. 158. colu. 1. uerſ. ultra eorum, li-
bro 2. ceſſat enim tunc locatio, & iuſtam non reſti
tuendi cauſam habet conductor, cum finito dato-
ris iure, finitum ſit & illud acceptoris, iuxta regu-
lam l. lex vectigali. C. de pig.
Declaratur ſextò non procedere in illis caſibus,
in quibus aduerſus agentem remedio recuperandę
ex interdicto unde ui, obiici poteſt dominii exce-
44 ptio, ut quando † notoriè de dominio rei conuen-
ti, ſicque conductoris conſtat, ſic clarè Alex. in l. ſi
aliquam rem. num. 35. & Ripa in l. naturaliter. §. ni
hil commune. num. 35. & ibi Cora. ſecunda parte,
num. 67. de acquiren. poſſeſſio. Iaffred. Lanfrancus
in ſuis deciſionibus, concluſio. 498. cæteros ca-
ſus loco ſuo retulimus.
Declaratur ſeptimò diſpoſitionem hanc no-
45 ſtram & † d. l. ſi quis conductionis, non procedere
cum actione ex locato agitur, (& ſi non ignorem
hanc declarationem malè ab interpretibus referri,
cum ſub genere regulæ non ſit) tunc non tertii, ſed
proprii dominii exceptionem obiicere licet: ſic de
clarat Bart. in d. l. ſi quis conductionis, in fin. & in
d. l. non ab re. nam ut inquit ille, ſic excipiendo de-
46 tegitur † cõtractus nullus adducitur ex l. qui rem.
& l. ad probationem. C. locati. ſicque demonſtrat
actorem ſine actione experiri, cum Barto. commu-
nis eſt ſententia, ſic reſpondit & Alex. conſ. 43. nu
me. 8. lib. 4. Soc. ſen. conſ. 287. in princ. lib. 2. Bart.
l. legata inutiliter. num. 2. ff. de adim. leg. Dec. l. ne
que pignus. num 4. de reg. iur. Gratus reſponſo 90.
in fin. lib. 1. Boe. conſ. 13. nume. 14. uerùm contra-
rium ſenſit Cyn. in d. l. ſi quis conductionis, idem
eſſe cum locati actione agitur, nec uerum uidetur,
quod docuit Bar. ex ea except. contractum nullum
detegi, nam inquit Cyn. per ſimplicem dominii ex
ceptionem, non detegitur nullitas contractus lo-
cationis, ſed per probationem ipſius dominii, d. l.
ad probationem. uerſic. ſed ex euentu. Nec obſtat,
inquit Cyn. ibi quæri de dominio, quia non ex lo-
cato, ſed rei uendicatione agebatur; eſt tamen, ut
admonui contra Cyn. crebrior ſententia, & quam-
47 quam non adſit, qui † Cyn. conſiderationem euer-
tat, illo uno ſatisfaciam uerbo, tituli naturam, ſub
48 quo collocatus eſt tex. d. l. ad probationem, oſten-
dere non rei uendicatione, ſed locati agi. ſed ut ue
rius dicam, nulla mihi harum ſententia in eo textu
probatur, non enim eſt ibi diſputatio, an rei uendi
catione, uel locati agatur, ſed tantùm ambigitur,
an locationis inſtrumentum probet dominium ad
illius commodum, qui illud probare debet, & non
probare affirmat. cum iure nemo poſſeſſionem ſi-
bi mutare poſſit, aliarum ergo probationum euen
tus ſpectandus erit, quibus ſic conducentis domi-
nium probetur, nulla erit locatio, hacque ratione
hic tex. illi titulo conueniet, quare ubique paſſim
interpretes noſtri in caſu ſententiam hunc citant
tex. locationis inſtrumentum dominium non pro-
bare, uno tamen in caſu Cyn. ſententia locum habe
re poteſt, ut placuit Salyc. in d. l. ſi quis conductio-
nis. in

nis.in fi.quando ſcilicet dominus,& poſſeſſor rem
49 †propriam ſolius poſſeſſionis cauſa cõduxit,quod
fieri poteſt. l. ſi aliquam rem, ubi Alex.num.29.ff.
de acqui.poſſ. agi enim tunc locati actione poteſt,
cum iure poſſeſſionis ratione tenuerit locatio, ſic
& Dec.in d,l.neque pignus.num.4.in fin.de regu.
iur.quod ſatis placet, & cum ſtatim admonuerim
non eſſe locum diſpoſitioni,d.l.ſi quis conductio-
nis,cum rei uendicatione agitur, non habet dubiũ
enim terminos tunc egrediatur actor, quare pote-
rit reus dominii exceptionem obiicere, ut declarat
Bald,in d.l.ſi quis conductionis.in fi.C.locati.Bar.
in l.ſi fur.ff.commod.quos eſt ſecutus Crau.conſi.
157.num.4.qui Caſtr. & Cor.retulit.

50 Quæro ſexto, an remedium harum †conſtitutio
num concedatur aduerſus hæredes conductoris?&
concedi dixit Barto.in hac l.non ab re. nume.5.ex
tex.l.ſi quis conductionis.C.locati, qui certè nul-
lum uerbum hac de re facit,arbitror tamen ueram
eſſe Bart.ſententiam ex tex.noſtro.l.conductores.
quem ſic citauit Saly.in hac l.non ab re.q.5. Cagn.
in l.neque pignus.num.8.de reg.iur. Cepha.conſi.
47.nume.40.lib.1.accedit,quod ſi defuncti perſo-
51 nam†ſuſtinet hæres.authen.de iurein.à morie.præ
ſtito. in princ. & in eum eſt continuata poſſeſſio-
nis locatio, ſequitur eum teneri ſine difficultate
poſſeſſionem reſtituere, quam nouit ſe ut condu-
ctorem poſſidere, hanc tamen ſcientiam probauit
52 † locator, alioqui enim ipſe hæres iuſtè ignorare
præſumitur.l qui in alterius.de regu.iur. quod ſen
ſit Barto. ſtatim relatus, dum ſubdit,quòd ſi cauſa
eſt iuſta,hæredem excuſari,quam Bart.ſententiam
probauit & Dec.in d.l.qui in alterius. num.1.in fi.
de reg.iur.quo loco aliis hoc affirmauit exemplis,
53 ut illud notabile, Emphyteuta † hæredem ab em-
phyteuſis commodo alienando inſcio domino nõ
cadere, niſi probet dominus, illum iam ſciuiſſe rẽ
emphyteuſi fuiſſe ſuppoſitam, ut ante alios cẽſuit
Bald.in c.1.§.ſi uaſſallus feudum,in fi.titu.ſi de feu
do fuer.controu.inter dominum, & agn. idem re-
ſpondit Dec.conſ.328.num.6. quo loco & Barto.
ſententiam in d.l.non ab re. probauit, quæ ſanè cõ
cluſio præter ea, quæ à Deci. in d.l. qui in alterius
afferuntur,declarari poteſt.Primò non procedere
54 in eo † hærede ſuo,& neceſſario, qui cum ipſo de-
functo morabatur, ut in noſtris ferè terminis de-
clarauit Rui.conſ.50.num.7. lib.1. dum argumen
tatur,hæredem iam nouiſſe defunctum,cui ſucceſ-
ſerat, inueſtitum quandoque de feudo fuiſſe,ſcum
is hæres una cum ipſo defuncto habitaret,quod &
in ſimili reſpondit idem Rui.conſ.47.nu.13.lib.2.1
quam declarationem uerã intelligo, cum is filius
legitimæ ætatis eſt, ut intelligat, ac ſcire poſſit fa-
cta patris,ut in ſimili declarat Iaſ. in l.ſi quando.nu
me.53.uerſ.limita tamen.C.unde ui.ſic & nouiſſi-
mè Plotus ibidem,num.620.qui num. 621.ſubii-
55 cit†ex cohabitatione regulariter præſumi ſciẽtiam,
& multos in hanc ſententiam retulit, non tamen
Rui.à me relatum, addo nunc Paril.conſ.75.in fi.
lib.1.Tiraq.de retract.n conſang.§.2.glo.2.num.9.
& Rolandum à Val.conſ.52. num.11.12.lib.1.

56 Quæro ſeptimò, utrum ne † conſtitutiones hæ
noſtræ locum ſibi uendicent contra cõductorem,
qui ignoranter rem propriam conduxit? & non ha
bere locum, ſentit gl. in hac l.non ab re.in uerbo,
cedere.in fi.quam multum perpendit Cur.Sen.con
ſil.71.colum.3.uerſ.quartò principaliter.& col.7.
uerſ. ſimiliter non obſtat. qui ſic declarat doctri-
nam Alex. in l ſi aliquam rem. num.35. de acquir.
poſſ.idem ſentit Deci.in l. neque pignus. nume.4.
verſ.ſecundò noto.de regu.iur. idem reſpondit Ri
minal.conſ.94. num.16. lib.1. illa eſt præcipua ra-
tio,quia conductio, & locatio eſt nulla. ſic omnes
in d.l.ſi aliquam rem. ibi Ripa nu.15. deficit enim
conſenſus.qui locationis contractum perficit, cæ-
tera apud relatos uideri poſſunt.

57 Quæro octauò,an remedium harum †conſtitu-
tionum locum habeat contra creditorem, qui ſolu
to debito, pignus non reſtituit? & non habere lo-
cum affirmauit Salyc. in hac l.non ab re.in fi.ea ra
tione, quam ſenſit & gloſa, quia tribus in caſibus
58 ſolùm hæ conſtitutiones loquuntur, ut ergo † ius
ſingulare non extenditur.l.ius ſingulare, de legib.
cum præſertim ſit pœnalis.l.ſi de interpretatione,
de pœnis: quæ ſanè ratio non multum concludit,
cum taxatiuè non loquatur, & licèt caſus aliquos
referat, exempli gratia illi ſunt, quare non reſtrin-
gũnt.l.damni infecti quidam. ff.de damno inf.§.ha
59 ctenus.Inſtit.de grad.& licèt pœnales†conſtitutio
nes hæ ſint, ex rationis identitate tamen poſſunt ex
tendi,ne præſertim impunita remaneant delicta,ut
iam aliàs admonui, niſi dicamus eandem rationẽ
non ſubeſſe,cum ſint hæ conceſſæ ad recuperãdam
amiſſam poſſeſſionem,quam is debitor etiam ſolu
to debito non dicitur poſſe recuperare, cum nulla
penes eum fuerit,ſed apud creditorem, contra quẽ
alio eſt ſuccurſum remedio, nempe pignoratitia
actione directa.l. ſi rem.§. omnis. de pign.actio.&
alibi ſæpe, quare ueriorem ſemper arbitratus ſum
Salycet. ſententiam.

60 Quæro nono, utrumne hæ † conſtitutiones lo-
cum habeant in alio contractu,quam locationis?&
locum habere ſenſit poſt Caſt. in l.ſi rem alienam.
ff.de pigno.actio. Rober.Mara.de ordine iudicio.
7.diſt.iudi.num.41. Rimin.conſ.94. num.6. lib.1.
qui tamen.num.19.20. intelligit de ſimilibus loca
tioni,cum ſcilicet poſſeſſio naturalis,& ciuilis pe-
nes locatorem, & concedentem remanet non indiſ
61 ſimilibus,ut in†emphyteuta, qui ſibi non domi, o
directo poſſidet, huiuſque ſententiæ fuiſſe uide-
tur Alber.in hac l.non ab re. ſic etenim non intelli
62 gunt,& interpretes † diſpoſitionem, l.ſi quis con-
ductionis.C.locati.habere locum in illis caſibus lo
cationi ſimilibus, ut declarat Caſt.l.qui rem.ff.de-
poſiti.Ang.in d.l.ſi quis conductionis.in fi. Fel.in
c.inter dilectos. colu.9. de fide inſtrum. Dec.con-
ſil.28.nume.3. in fin.conſil.59. colum.pen.Bello.
lib.4.ſuppu.iuris,cap.6.num.2.Pariſ.conſ.59.nu-
me.31.lib.1.Neutz.conſ.37.num.22.Cephal.con-
ſil.47. nume. 40. lib.1.

63 Quæro decimo, & ultimo, quæ ſit †differentia
inter has noſtras conſtitutiones, & illam l. ſi quis
in tantam.C.unde ui? reſpondet gl.ult.in hac l.nõ
ab re.quam ibi probat Bart.differre primò,quia l.ſi
quis in tantam, eſt generalis ad infinitos propè ca-
ſus, hæc autem ad illum tantùm pertinet, quando
is,qui

it, qui poſſidet cauſam ab eo, qui petit, habuit. Differt ſecundò, quia hæc mitius agit, cum detinentem ad ſententiam vſque expectet, illa ſtatim occupatorem punit. Differt tertiò, quia illa l. ſi quis in tantam, diſtinguit, an is inuaſor ſit dominus, uel non, noſtræ tamen non. Differt quartò ſecundum Azonem, quia illa dolum non exigit, noſtræ uerò requirunt. quam tamen differentiam rectè reiecit Cyn. cum uerè d. l. ſi quis in tantam, exigat dolum. Vltimo loco illa differentia conſiderari poteſt, quia in caſu noſtro is detentor non habet uitioſum ingreſſum, ut habet hic occupator in caſu d. l. ſi quis in tantam. Hæc ad undecimum remedium.

SVMMARIVM DVODECIMI remedij recuperandæ poſſeſsionis.

1 *Conſtitutio Iuſtiniani eſt, l. ult. C. de prætorio pigno.*
2 *Conſtitutio l. ult. C. de prætor. pigno. an locum etiam habeat in ſola detentatione.*
3 *Creditor ſua culpa amittens pignoris prætorii poſſeſsionē, reſtituitur adhuc remedio, l. ult. C. de præto. pign.*
4 *Poſſeſſor tertius cum remedio l. ult. C. de prætor. pigno. conuenitur, an neceſſaria ſit debitoris excuſsio.*
5 *L. ſi poſtquam. C. ut in poſſeſſ. lega. declaratur.*
6 *Creditor recuperans poſſeſsionem pignoris non recuperat, ut in ſolutum ſibi cedat proprietas.*
7 *Excuſsio neceſſaria non eſt, cum contra tertium l. ult. C. de acquir. poſſ. remedium mouetur.*
8 *Culpa qualis eſſe poſsit, ut creditori ſuccurſum ſit remedio l. ult. C. de præto. pigno.*
9 *Camillus Plautius Iureconſultus laudatur.*
10 *Dolus doloſo prodeſſe non debet.*
11 *Ratio, quæ conſiderari poſsit in conſtitutione l. ult. C. de prætor. pign.*
12 *Conſtitutio prouidens in pignore conuentionali, cuius meminit l. ult. C. de prætor. pign. quæ ſit, & quo loco collocata.*
13 *L. is cui. §. quæri poterit. ff. ut in poſſ. leg. ſenſus, & declaratio.*
14 *Referenti credendum eſt, cum apud eum conſtituendi facultas eſt.*
15 *Conſtitutio. l. ult. C. de prætor. pigno. an locum habeat in pignore regali, & iudiciali.*
16 *Pignus conuentionale quod.*
17 *Pignus prætorium quod.*
18 *Pignus iudiciale quod.*
19 *Pignus legale quod.*
20 *Pignus legale non poſsidet creditor.*
21 *Pignus iudiciale cedit in ſolutum creditori dominusq́; is efficitur, ſi ei concedatur.*
22 *Caſus fortuitus in conſtitutione l. ult. C. de præto. pign. qualis intelligatur.*
23 *Caſus fortuitus ē, qui humano cōſilio præuideri nō pōt.*
24 *Peſtis inter caſus fortuitos enumeratur.*
25 *Peſtis grauiſsima anni 1350.*
26 *Fluminis uis, & impetus inter caſus fortuitos enume-*
27 *Inundatio maris prodigioſa anno 1099.* (ratur.
28 *Tiberis inundatio miraculoſa.*
29 *Terræmotus inter caſus fortuitos enumeratur.*
30 *Terræmotus ingēs anni 1564. apud Niciā Maſsilienſiū.*
31 *Terræmotus maximus anni 556. in Antiochia ſub Traiano Imperatore.* (pſit.
32 *Terræmotus ſub Tyberio Cæſare tredecim urbes abſum*
33 *Terræmotus apud Niciam Maſsilienſiam anno 1218. tempore Honorii tertii Pontificis.*
34 *Terræmotus maximus Reate ſub Bonifacio octauo maximo Pontifice.*
35 *Terræmotus quomodo cauſetur, remiſsiuè.*
36 *Locuſtarū edacitas inter caſus fortuitos enumeratur.*
37 *Locuſtarum prodigioſa copia, ſub conſulatu Popilii Lenatis, & Publi Aelii Liguris.*
38 *Cn. Socinii diligentia in Locuſtarum copia abſumenda.*
39 *Locuſtarum ingens copia anno 1541.*
40 *Nix immoderata inter caſus fortuitos enumeratur.*
41 *Hoſtium, & piratarum incurſus, inter caſus fortuitos enumeratur.*
42 *Dolus uel lata culpa ſi caſum præcedit, damnum paſſus non excuſatur.*
43 *Actio, quæ concedatur creditori recuperanti poſſeſsionem pignoris.*
44 *Condictio ex l. ult. C. de prætor. pign. conceditur recuperanti poſſeſsionem pignoris.*

IMPERATOR IVSTINIANVS A. Iuliano Præf. præto.

VEteris iuris dubitationem decidentes ad duplum genus hypothecarum reſpeximus; unum quidem, quod ex conuentionibus, & pactis hominum naſcitur: aliud, quod à iudicibus datur, & prætorium nuncupatur. Et cum inuenimus in conuentionalibus pignoribus, uel hypothecis, non ſolùm tenentem creditorem adiuuari, ſed etiam ſi ab ea poſſeſſione cadat, ſiue ſua culpa, ſiue non, ſiue fortuito caſu: humanius eſſe perſpeximus, & non prætorio pignore dare recuperationem creditori, quocunque modo poſſeſsionem amittat, ſiue culpa ſua, ſiue non, ſiue fortuito caſu, licèt enim debuerat incumbere ſuo pignori, nec aliquam patiatur inde iacturam. tamen ne quid amarum in creditoribus conſequatur, benignius eam interpretamur, & ei recuperationem donamus. Dat. Cal. Aug. Conſtantinop. Lampadio, & Oreſte. VV. CC. Coſſ.

DVODECIMVM RECVPERANdæ poſſeſsionis remedium. ex l. ultima. C. de prætorio pignore.

1 IVſtiniani Imperatoris diligentiſsimi eſt hæc conſtitutio, qua conſultum eſſe uoluit creditoribus illis, qui pignoris poſſeſsionem, quam pro ſui crediti cautione apud ſe habebant, amiſerunt: nuncq́ue recuperare uolunt, ue-

rè enim

rè enim is creditor poſſidebat, ut iam aliàs admo-
nui, hæc ſane conſtitutio in ſolo Prætorio pignore
loqui uidetur: quare ſolet dubitari, an in alijs pi-
gnorum ſpeciebus locum habeat, ut infra ſuis ſu-
biiciam locis.
2 Quæro primò, an hæc cõſtitutio † locum habeat
eo in caſu, cùm creditor non ex pronuntiatione de
mittendo in poſſeſsionem, ſed ex ſola corporali,
quam alininam uocant, detentionem poſsidet? &
non habere locum ſenſit hic Bald. & Ang. qui huic
creditori iudicis officium, uel condictionem ex l.
ſi coloni. C. de agric. & cenſi. lib. 11. concedi affir-
mant, quod uerum an ſit, nõ mediocriter dubito, cum
conſtitutio illa. l. ſi coloni, ſpoliato poſſeſsione rei
mobilis, & animatæ ſolum prouideat, ut iam ſuo lo
co diximus: quare caſui noſtro abſolutè non con-
uenit, ſic nec iudicis officium concedi poſſe uide-
tur, cum illud ei non concedatur, qui ſua culpa è
poſſeſsione cecidit, ut ſuo loco dicemus, & tamen
3 in caſu † pignoris eſt conſtitutum, ei quoque con-
cedi, qui ſua cecidit culpa, ut probant clara huius
conſtitutionis uerba, ibi, ſiue ſua culpa, ſiue non
Ang. Aret. §. item ſi quis. item ſi quis in fraudem,
colum. 4. Inſti. de actio. niſi dicamus tunc huic cre
ditori concedi officium iudicis, cùm ſine culpa ce
cidit, ſicque iuxta terminos officio iudicis, non
in cæteris.
4 Quæro ſecundò, utrum ne † ut locus ſit huic cõ
ſtitutioni contra tertium poſſeſſorem, qui à debi-
tore eſt conſecutus poſſeſsionem, neceſſaria ſit ip-
ſius principalis debitoris excuſsio? hanc dubitatio
nem monit Bald. in l. 1. colum. ult. uerſicu. ſed ego
quæro. C. de his, quæ in fraudem cred. & neceſſa-
riam non eſſe credidit. ſenſit idem Ang. Are. in §.
item ſi quis in fraudem. colum. 4. Inſtitu. de actio:
idem cenſuit Iaſ in l. creditor, ſecunda. in princ. nu
me. 4. ff. ſi cert. pet. Gome. §. item Seruiana, colu. 1.
Inſtit. de actio. Franc. de Marchis q. 194. in fi. ea ad
ducuntur ratione, quia eo modo in poſſeſsionem
miſſus, eſt conſeruandus. l. ſi quis miſſus. ff. ne uis
fiat ei. l. 2. §. erit. de iureiur. credit & Bald. hoc pro-
5 bari in † l. ſi poſtquam. C. ut in poſſeſſ. lega. tametſi
is text. eo fortè in caſu loquatur, cùm eſt conten-
tio ſuper diſtractione pignoris, in qua is præfera-
tur, qui iam in poſſeſsionem miſſus eſt, cum cæte-
ris anterior uideatur. quare de excuſsione uerbum
nullum: eam tamen hoc caſu minimè neceſſariam
6 forè exiſtimarem, cum non † ea mente poſſeſsio-
nem recuperet creditor, ut iure crediti inſolutum
cedat proprietas, ſed ut conſultum ſibi ſit, donec
creditum ſibi perſoluatur. Confirmari poteſt ex ea
communi interpretum ſententia, excuſsionem
7 non eſſe neceſſariam cum contra † tertium agitur
ex remedio l. ult. C. de acquir. poſſeſſ. quod eſt recu
perandæ, ut noſtrum. qua de re infra ſuo loco di-
cemus in 14. remedio quæſtio. 5.
Quæro tertiò, cum conſtitutio hæc creditorem
adiuuet, quia ſua culpa è poſſeſsione cecidit, de
8 qua † culpa intelligemus, an de lata, uel de leui, uel
de leuiſsima? de leuiſsima dubium non eſt, maior
eſt difficultas an de lata, uel de leui intelligatur: &
de leui eſſe intelligendum, duo ſuadent. Primum,
quòd in dubio appellatione culpæ de leui intelli-
gitur, ut eſt notab. glo. & ibi Bart. in l. ſi uenditio-
ne. §. de tempore. in gl. & culpa. ff. de bonis autho.
Iud. poſsid. declarant omnes in l. quod te. ibi Dec.
num. 27. Sadoletus num. 39. & nouiſsime Clariſsi-
9 mus † Camillus Plautius, inter noſtræ ætatis prima
rios Iureconſultos connumerandus, cum in omni
ſcientiarum genere uerſatus admodum ſit, in glo.
3. num. 97. ff. ſi cert. pet. Secundum eſt, quia de lata
nullo pacto poteſt intelligi, cum dolo illa æquipa-
retur. l. quod Nerua. ff. depoſiti. ubi Bart. & cæteri
10 omnes, & tamen eſt abſolutum, † dolũ doloſo non
debere prodeſſe. l. ne ex dolo. ff. de dolo. latiſsimè
Tiraq. de retractu conſang. §. 1. gl 9. num. 67.
11 Quæro quarto qua ratione moueri † potuerit
Iuſtinianus, ut conſtitueret, creditorem ſua cul-
pa amittentem pignoris ſui poſſeſsionem, eam re-
cuperare poſſe: & certè ratio in tex. aſsignata uide-
tur, dum inquit, tamen ne quid amarum in credito
ribus conſequatur: quorum uerborum ſenſus is eſ
ſe uidetur, æquum ſcilicet eſſe, ne creditor ratione
ſolius poſſeſsionis ius proprietatis ſui crediti amit
tat. hoc enim ex humanitate, ac benignitate quadã
conceſſum relata ratione eſt, cum aliàs ob culpam
ſibi paraſſe præiudicium dicatur.
12 Quæro quintò, teſtatur in hac † conſtitutione
Iuſtinianus, idem quod ipſe nunc cõſtituit in Præ
torio pignore, fuiſſe iam ſtatutum in conuentiona
li, quo loco reperiatur illa conſtitutio in pignore
conuentionali ſtant ambigunt noſtri interpretes. opinã
13 tur aliqui hic, eſſe in † l. is cui. §. quæri poterit. ff. ut
in poſſ. legato, qui tex. uix eſt, quòd ad rem hanc
faciat, cum ſolùm agatur, ut creditor refundat, ſeu
reſtituat debitori, quòd plus ex fructibus perceperit
ſic intelligit Lud. Bolog. in l. ſi finita. §. Iulia. nu-
me. 163. uerſ. uel & quartò. ff. de dam. inf. qui pau
lò ante dixerat loqui potius in legali pignore, quã
alterius generis, ibidem Bolog. aliàs refert declara
tiones. Rurſus intelligo loqui in Prætorio pigno-
re, ut intelligunt omnes in d. §. Iul. hoc claré oſten
dit titulus, ſub quo eſt collocatum Prætorium edi-
ctum, quo edicto conſtitutum ſic eſt, & aliàs infra
ſubiiciam q. ult. Bald. ergo, & Salyc. hic ſentire ui-
dentur ex ſententia Innoc. in c. contingit. de dolo,
& contum. conceſſum fuiſſe interdictum, unde ui;
ſed uix eſt, ut hoc ſentiat Inno. in hoc noſtro caſu,
quin malè ſentiret, ſi hoc affirmaret, quandoqui-
dem ſua culpa deiecto non ſuccurrat interdictum
unde ui. ut lortius diximus in remedio ex cap. rein
tegrãda. 3. q. 1. ut infra in 15. remed. q. 9. dicemus.
Hactenus itaque ignoramus, quæ ſit illa conſtitu-
tio, qua creditori in pignore conuentionali ſit con
14 ſultum: Iuſtiniano tamen ſic referenti † credẽdum
eſt, cum & authoritatem ſic ſtatuendi habuerit, iu-
xta communem illam doctorum ſententiam, refe-
renti credendum eſſe, ſi relatum conſtituere po-
tuit: quam ſententiam probauit Deci. in authen. ſi
quis in aliquo, in fine, C. de edendo. idem in l. edi-
ta. num. 86. C. eo. Ripa lib. 2. reſponſorum. c. 9. nu-
me. 2. dum affirmat credi Principi referenti alicu-
ius priuilegium, cum concedere illi potuerit. Pa-
ciſ. conſi. 33. num 10. lib. 1. & conſil. 17. nume. 14.
lib. 4. Alba conſil. 92. num. 7. Crauet. conſil. 157.
num. 3. & ante omnes ſic docuit Barto. in l. admo-
nendi.

nendi.nume.7.de Iureiurando, quem ſic relati in-
telligunt.& idem Dec.conſi.405.num.10.in fin.&
conſil.326.num.2.3.Ruin.conſi.25.num.11.con-
ſil.31.num 7.lib.1.conſil.1.num.1.lib.4. late Cur:
Iun.conſil.97.num.4.Rub.conſi.151.num.6. Bo-
er.q.247.colu.1.Grammar.deciſ.59. num.20.21.
35.Neuiz. conſil.12. nu.10. Quare ſequitur hanc
diſpoſitionem locum habere & in pignore con-
uentionali, cum nulla ſit differentia inter illam, &
hanc noſtram, quæ ad exemplum relatæ à Iuſtinia
no fuit inducta.

15 Quæro ſextò, vtrumne hæc †conſtitutio locum
habeat in pignore legali, & iudiciali, quemadmo-
dum locum habet & in Prætorio, ac conuentiona
li? Quatuor genera ſeu ſpecies pignorum eſſe ſci-
16 mus.†Conuentionale dicitur, quod partium con-
uentione conſtituitur, vt clarè probat hic tex. no-
ſter, in princip.l.1.vbi Barto ff.de pig. actio.§.vlti.
* Inſtit.quibus modis re contrah. obligat. * Cuiacius
17 lib.5.obſeruat.cap.30.declarat. †Prætorium dici-
tur, cum ob contumaciam debitoris creditor mit
titur in poſſeſsionem bonorum ipſius debitoris,
donec ei ſoluat, & contumaciam purget.l.cum v-
nus.ff.de bonis auth.iud.poſſide. glo.l.1.huius ti-
tu.C.de Prætorio pigno. & is creditor dicitur poſ
ſidere ſaltem in realibus, vt omnes affirmant in §.
Iulia.l.ſi finita.de damno infecto, quo loco Vrcur.
nume.214.probat hunc creditorem poſſidere, &
18 mihi placet ex tex.noſtro. †Iudiciale dicitur, quod
in cauſam iudicati conceditur, vt in toto titu. C.ſi
in cauſ.Iud.pign.captum fuer.tradunt omnes in L.
à Diuo Pio.§.in venditione, ibi. Alex.num.37. de
19 re iudic. † Legale autem, quod à lege inducitur, vt
cum dicimus bona mariti eſſe pro dotis reſtitutio-
ne obligata, vt in tit.quibus modis pign.vel hypot.
tacitè contrahat.& tradunt omnes in §.item Seruia
na.Inſtitu.de actio.vbi latiſsimè Gomeſ.& Iaſ.co-
lu.1.& 2.declarant relatas ſententias, & plures af-
ferunt differentias.In legali ergo pignore, ea ratio
ne huic conſtitutioni locum nō eſſe arbitror, quia
20 non is, cui †obligata ſunt poſſidet, ſed rei dominus
& obligatus, & in illatis, & inuectis pro penſione
21 domus. In iudiciali † idem dicendum illa ratione,
quia ille, cui conceſſum eſt, efficitur dominus, &
cedit multoties inſolutum, ſi ipſi creditori conce-
datur.d.l.à diuo.§.in venditione.& §.ſi pignora.v-
bi omnes de re iud.quare vt loco pignoris non ha-
betur, eſt text.in l.vlt.C.ſi in cauſ. iud.pig.cap.fue.
tradit Afflictus deciſione 188.quem eſt ſecutus Pa
riſ.conſil.42.num.18.lib.1.vel ſi eſt antequam ce-
dat inſolutum, is creditor non poſſidet.l.3.ff. qui
potio.in pig. habea. communem teſtatur Vrcurr.
d.§. Iulianus. num.219.

Quæro ſeptimò. cum conſtitutio hæc eum adiu
22 uet, qui caſu fortuito rem amiſit, quomodo †caſus
iſte fortuitus inte ligatur? & verè dicitur caſus for
23 tuitus, † qui humano conſilio præuideri non po-
teſt.l.2 § ſi eo tempore. ff.de admi. rerum ad ciuit.
pertine.in l.quæ fortuitis. C. de pig. actio. Ripa in
tract.Peſtis, in titulo de priuileg.contractuum. nu
24 me.8.quo loco inter caſus fortuitos enumerat †Pe
ſtem, cui morbo humano conſilio prouideri non
poteſt, cum iam populos inuaſit; nec enim medi-
camenta afferri poſſunt, vt rerum magiſtra ſæpe
25 docuit experientia, vt eo †anno 1350. quo (vt ſcri-
bit Platina in vita Clementis. 6.) tempore per tri-
ennium totam Italiam peruagata eſt, vt vix deci-
26 mus quiſque ex milleſimo ſuperfuerit. ſic† vis flu-
minis inter caſus fortuitos enumeratur. l. ex con-
ducto.§. vis tempeſtatis.ff. locati. Rube. Alexand.
in l.ſed & ſi quis.§.quæſitum. nume.3. ſi quis cau-
tio.qui ſanè impetus, ac æſtuationes viſæ ſunt ali-
27 quando prodigioſæ, vt †legimus anno 1099. Ma-
re ita æſtuaſſe, vt à litore in altum centum paſſus
exceſſerit, vt literis prodidit Platina in vita Paſcha
lis ſecundi.idem Platina in vita Nicolai tertii ſcri-
28 bit Tiberim †adeò in immenſum excreuiſſe, vt al-
tare ſanctæ Mariæ Rotundæ, quatuor pedibus, &
eò amplius excederet. non abſimilem Tiberis in-
undationem recitat Sabellicus, Eneade decima, li-
bro primo. Inter caſus quoque fortuitos Rubeus
dicto §.quæſitum. nume.3. ex dicto §. vis tempe-
29 ſtatis enumerat †Terræmotus, qui graues fuerunt
30 elapſo anno † milleſimo quingenteſimo ſexageſi-
mo quarto, die vigeſimo Iulii hora noctis prima
menſis Auguſti, & multo maiores apud Niciam
in ea regione, quam diui Martini nunc appellant,
vt quamplurima corruerint ædificia maxima cum
habitantium calamitate, qui ferè omnes aſſumpti,
interfectique ſunt. aliqua enim fuere oppida, vbi
ne vnus quidem ſuperſtes fuerit, tantus terror in
memoriam illius ſanè quam horrendi terræmotus
31 renouauit, qui in Antiochia omnium † maximus
fuit ſub Traiano Imperatore anno ſalutis noſtræ
centeſimo decimoſexto, vt author eſt Dion Græ-
cus in Traiani vita; vel illius, cuius meminit Euſe-
bius in annalibus à Petro Crinito l.9. de honeſta
32 diſciplina cap. ſeptimo, relatus, † qui euenit ſub
Tiberio Cæſare, quo tredecim vrbes corruerunt:
nec minor is certè fuit motus terræ, quàm is, qui
ad maximum hominum terrorem contingit in eiſ
33 dem fortè † Saluutis moribus apud Niciam Maſſi-
lienſium anno 1218. qui ſanè motus terræ tam in-
gens fuit, vt ad quinque millia hominum periiſſe
conſtet, cadentibus domibus, ſaxiſque ex cacumi-
nibus montium inhabitatas valles paſſim ruenti-
bus. cuius rei authores ſunt Platina in vita Hono-
rii tertii Pontificis Maxi. ac M. Antonius Sabelli-
cus Eneade nona, libro ſexto, quin, ſi dicere au-
ſim, quod ad nos per rumorem allatum eſt, tantus
hic motus terræ fuit, vt exiſtimauerint tunc mor-
tales illo Inferiorem non fuiſſe, qui ſub Bonifacio
octauo Pontifice Maxi. in illius vita, his ſcripſit
Platina. & ne exiſtimares, tum Deum cum homini-
34 bus pacem habuiſſe † tantus repente terræmotus
exortus eſt, quantus nunquam antea: quo qui-
dem multis diebus interualla plurima durante,
ædificia paſſim corruere. Reate Pontifex tum e-
rat cum tota Curia, qui certè veritus, ne ruina ædi-
ficiorum opprimeretur, caſulam quandam ex tabu
latis ſubtilibus in medio clauſtro fratrum Prædica
torum prato admodum lato, ædificari iuſsit, eoque
loco aliquandiu reſedit, licèt horrida ſæuiret hyēs.
In celebritate namq; Sancti Andreæ hæc perturba
35 tio exorta eſt. qua autem ratione, & cauſa fiant † ter
ræmotus expoſuit nunc relatus Crinitus, & Gel-

lius in atticis.libro ſecundo, cap.28. & apud Plu-
tarchum in 3.de placi.Philoſoph.cap.1 ;. & 15.&
ante hos Ariſtoteles lib 2. Meteoro.cap.ſecundo.
& Plinius libro 2. Naturalis hiſtoriæ.c.79. Enu-
36 meratur quoque inter caſus fortuitos, illa† locu-
ſtarum edacitas in l.excepto. C.locati. & quorum
meminit Plinius lib.11.Natura.Hiſto.c.29.& apud
Liuium lib.2.quintæ decadis,ſub conſulatu C.Po-
pilis Lenatis.& Publii Aelii Liguris, legimus locu
37 ſtarum† tantam nubem à mari vento repẽte in Apu
liam illatam eſſe, vt examinibus ſuis agros latè ope
38 rirent.† Ad quam peſtem frugum tollendam Cn.Si
cinius Prætor deſignatus, cum Imperio in Apuliã
miſſus,ingenti agmine hominum ad colligẽdas eas
coacto, aliquantulum temporis abſumpſit, quod
& hac noſtra ætate euenit. dum in teneris agerem.
39 anno † etenim, ſi modò ipſe rectè memoria teneo,
quadrageſimo ſecundo ſupra milleſimum, & quin
genteſimum,tanta in his Italiæ Regionibus aduo-
lauit locuſtarum copia, vt per ſex integras horas
perduraret volatus,ac veluti denſiſſimæ nubes ſo-
lem obſcurarent, quo factum eſt, vt iactæ paulò an
te ſementes aſſumptæ fuerint. & malè certè res ſe
nobiſcum anno ſequenti habuiſſet, niſi ſingula Ita
liæ loca eam,qua vſus fuit Cn.Sicinius adhibuiſſet
diligentiam. Enumeratur & inter caſus fortuitos
40 nix† immoderata.l.fiſtula.§.ſi frumẽta.de cond.in-
de.ſunt alii,quos nõ refero.Hi ergo verè caſus for
tuiti dicuntur, qui facto naturæ ſine vlla hominis
cauſa contingunt, vt egregiè docuit Bal.in d.l.quę
fortuitis.C.de pign.acti.& Rub.d.§.quæſitum.nu-
me. 3. qui affirmant alios eſſe caſus fortuitos, qui
41 facto hominis proueniunt, vt† piratarũ,hoſtiumve
incurſus.l.in rebus.in princ. ff.commod.l. contra-
ctus.in fi.de reg.iur.ſic ſententia iniuſta.t.ſi per im
prudentiam.C.de euict. his ergo caſibus excuſan-
tur, qui poſſeſſionem amiſerũt.

42 Declaratur non procedere † cum lata culpa, &
dolus caſum procedit, vt probat is text.d.l.contra-
ctus.in fin.& ibi latè Ign.num.78.affert exemplum
in l.qui inſulam.§.qui mulas.ff.locati.in l.ſi ſeruus
ſeruum.§.ſi mulier.ff.ad l.Aquil.aliaq; quamplura
affert, quibus declarat, quando culpa & dolus ca-
ſum præcedat.addo Crotum in rubr. de operis no-
ui nunciatio.nume.35.

43 Quæro vlt. qua actione † experiatur hic, qui pi-
gnoris poſſeſſionem amiſit? Crebrior videtur ſen-
tentia, vtilem hypothecaria creditori concedi.hanc
probaſſe videtur Cyn.hic, & Petr & refert Ang.in
l.ſi quis miſſum.§. iudex.ff. de dam. inſect. qui ta-
men Ang.non aperit,cuius ipſe opinionis ſit. Cyn.
tamen eſt ſecutus Imol.d.§.iudex. & clarè Alex.in
l.ſi finita.§.Iulianus.nume.98.ff. de dam.inſe. quo
loco Michael Vrcurrus num.206.communem eſ-
ſe teſtatur, præcipuum horum fundamentum eſt
in l. is cui.§.quæri poteſt.ff.vt in poſſ.leg. qui ſanè
text. varios habet intellectus, vt admonui ſupra q.
§.poſt Bolog.d.§.Iulia.num.163. placet ex multis
quòd ſcribit Vrcurrus in d.§. Iulianus. num.207.
nullam hoc caſu proditam eo iure Pandectarum
fuiſſe actionem, cum nouè eam conſtituerit Iuſti-
nia.hac conſtitutione noſtra, vt infra ſtatim ſubii-
ciemus.alia,quæ afferuntur, facili diluuntur nego
tio à Bolog. Vrcurro, & cæteris.

Secunda fuit ſententia Inn. in c.contingit. de do
lo,& contum.concedi hoc caſu interdictum, vnde
vi,argumento noſtræ conſtitutionis.Innoc.ſecuti
ſunt Alex.d.§. Iulianus. num.98. diſtinguendo, vt
apud eum.verùm cæteris non placet, vt nec mihi ſa
tisfacit,relata præſertim ratione ſupra.

44 Tertia ergo† fuit opinio aliquorum, vt per Imo.
d.§.iudex.& Alex.d.§.Iulianus.nũm.98. quam cla
rè defendit eo loco Vrcurrus nu.207. & rectè mea
ſententia concedi condictionem ex l. hac noſtra,
quæ inſtar interdicti, vnde vi, eſt prouulgata. non
enim ante hanc conſtitutionem prouiſum fuerat,
vt non mirum ſi dicat Iuſtinia.ſe dare, donare, hoc
caſu poſſeſſionis recuperationẽ, nec enim hanc de
diſſet actionem Iuſtinianus, ſi iam competiiſſet; alia
plura rectè perpendit præcitato loco Vrcurrus,
quæ non refero. Hæc ad duodecimum recuperan
dæ poſſeſſionis remedium.

SVMMARIVM TERTIIDECIMI remedij recuperandæ poſſeſſionis.

1 *Conſtitutio l.ultima.C.unde ui. una eſt ex poſterioribus quinquaginta Iuſtiniani conſtitutionibus.*

2 *Conſtitutio l.ultima.C. unde ui. remedium poſſeßionis recuperandæ continet.*

3 *Conſtitutio l.ultima.C.unde ui, extenſiua interdicti, unde ui.*

4 *Poſſeßio uacans, quæ rectè dicatur.*

5 *Poſſeßionem uacuam, qui tradere tenetur, quomodo eam tradet.*

6 *Poſſeßionem uacuam non tradit, qui minus tutam transfert.*

7 *Poſſeßio plena quæ.*

8 *Pleno iure poßidere quid.*

9 *Plena proprietas quæ.*

10 *Poſſeßio ſemiplena quæ.*

11 *Poſſeßio uacare an dicatur, ſi antiquus poſſeſſor ciuiliter adhuc poßidet.*

12 *Conſtitutio l.ultima.C.unde ui, locum habet, pro ſola naturali poſſeßione occupata recuperanda.*

13 *Conſtitutio l.ultima.C.unde ui.habet locum cum occupator credidit ex toto poſſeßionem uacare.*

14 *Occupator poſſeßionis rei mobilis uacantis excuſari an poßit ex conſtitutione l.ultima.C.unde ui.*

15 *§ quod autem. Inſti de uſucap.declaratur.*

16 *Poſſeßio rei mobilis uacare poteſt, ut poſſeßio rei immobilis.*

17 *Rei appellatione ita mobilis ut immobilis continetur.*

18 *Rei appellatio reſtringitur ob ſubiectam materiam.*

19 *Similitudo, qua utitur Iuſtinia.in l.ult. C.unde ui.declaratur, & nouè explicatur.*

20 *Vis ablatiua propriè cadit in re mobili.*

21 *Poſſeßio uacans ita furtiua, & uitioſa poßit effici, ut ui poſſeſſa dici poßit.*

22 *L.qua ratione.§.ultimo.ff.de acquiren.poſſeßio. declaratur.*

23 *l.ſi falſus.§.ſi iactum.ff.de furtis.exponitur.*

24 *Ratio cur mobilis uitio reali affici poteſt, ita ut impediatur uſucapio, & non immobilis.*

25 *Occupans poſſeßionem uacantem rei propriæ, an teneatur ex conſtitutione l.ult.C.unde ui.*

26 Bartoli, & aliorum conſiderationes multa, ad l.ult. C.unde ui, ſubuerſa.

27 Noua authoris opinio, an occupans poſſeßionem uacantem rei propriæ teneatur ex l.ultima.C. unde ui.

28 Occupans poſſeßionem uacantem rei propriæ, admittitur ad probandum de iure ſui dominii, ſi offerat probationes incontinenti.

29 Conſtitutio l.ultimæ.C unde ui. an inſtar interdicti, unde ui, uel interdicti, de adipiſcenda, ſit introducta.

30 Interdicta, adipiſcendæ, & recuperandæ, duo continent pugnantia.

31 Occupans poſſeßionem alterius, quam propriam credebat tenetur ex l. ultima.C. unde ui.

32 Credulitas iuſta excuſat.

33 Malafides in eo præſumitur, qui ſine titu. poßidet.

34 Error iniuſtus cauſat bonam fidem.

35 Bona fides etiam ex iniuſtis rationibus cauſatur.

36 Credens uiro bono excuſatione dignus eſt.

37 Occupans poſſeßionem rei hæreditariæ, an teneatur ex conſtitutione l.ult.C. unde ui.

38 Hæreditatis iacentis poſſeßionem occupans, an teneatur ex l. ult.C. unde ui.

30 L.1.§.1.ff. de rer.diuiſ. declaratur.

40 Hæreditaria res quomodo in nullius bonis eſſe dicatur.

41 Poſſeßio qualis qualis ineſt in hæreditate iacenti.

42 Statutum puniens ingredientem fundum alienum, an habeat locum contra occupantem fundum iacentis hæreditatis.

43 L.ult.C.de crimi.expila.declaratur.

44 Hæreditas iacens defuncti perſonam repræſentat, & quomodo.

45 Conſtitutiones nouæ ſtatus Mediolani ſub tit. de bonis. ad cridas ponendis, an locum habeant contra iura iacentis hæreditatis, & ibi de ratione.

46 L.ceptam ff. de uſucap. intellectus, & declaratio.

47 Præſcriptio etiam aduerſus hæreditatem iacentem procedit.

48 Legatarius ſua authoritate occupans legatum hæreditate iacente rem tenetur reſtituere, ſed occupationis euitat pœnam.

49 Hæreditaria res cum occupatur hæreditate adita, an locus ſit conſtitutioni l.ult. C. unde ui.

50 Hæres dominus dicitur adita hæreditate, non tantùm adhuc poſſeſſor.

51 Interdictum, quorum bonorum, Bonorum poſſeſſori tantum conceditur, & adipiſcendæ poſſeßionis remedium eſt.

52 Remedium l.ultimæ.C.de edicto Diui Adr. tollen. quando habeat locum. & adipiſcendæ poſſeßionis eſt.

53 Priuatio habitum præſupponit.

54 Ratio authoris noua qua demonſtratur. L.ult.C.unde ui. locum habere, cum poſſeßio rei hæreditariæ, adita hæreditate occupatur.

55 Hæreditas adita deſinit eſſe hæreditas.

56 Poſſeßio cui reſtitui debeat, an primo, qui uacuam poſſeßionem iam ingreſſus, uacuam reliquit, uel ei, qui ultimo loco uacuam amiſit.

57 L.cum à te.ff. de ui. & ui arm. declaratur.

58 Rita rationes, & conſiderationes exploſæ.

59 Poſſeſſor ſimul & dominus ſi cum ſolo poſſeſſore concurrit, præfertur, ut ei reſtituatur poſſeßio.

60 Poſſeßio uacua ſi ex ſecundo occupatore in primum peruenit, primo loco ſpoliato conceditur ante alterum reſtitutio.

61 Occupans poſſeßionem uacuam, ſi eam amiſit an teneatur ex l. ultima. C. unde ui. & ibi declaratur.

62 Occupator an in dolo eſſe debeat, ut locus ſit remedio l.ultimæ. C. unde ui.

63 Dolus præſumptus ſufficit, ut ſit locus conſtitutioni l. ultimæ.C.unde ui.

64 Bonafides regulariter præſumitur.

65 Bonafides etiam in cauſis lucratiuis præſumitur.

66 Bonafides in eo etiam præſumitur, qui ſolùm titulum habet putatiuum.

67 Bonafides præſumitur etiam in eo, qui per errorem iniuſtum poßidet.

68 Poſſeſſor antiquus contra nouum ſine titulo malæfidei exceptionem obiicere poteſt.

69 Bonafides in nouo poſſeſſore cum titulo præſumitur contra.

70 Malafides præſumpta, 30.annis purgatur.

71 Bonafides præſumitur etiam in nouo poſſeßore ſine titulo quò ad tertium.

72 Bonafides non præſumitur in nouo poſſeſſore ſine titulo quò ad tertium, ſi iuris præſumptio repugnat.

73 Emens ab occupatore rei uacantis, quanto tempore præſcribat.

74 Occupator præbendæ uacantis an teneatur ex conſtitutione l.ultima. C. unde ui.

75 Spiritualia authoritate propria apprehendi nunquam poſſunt.

76 Occupans agrum deſertum, an teneatur ex conſtitutione l. ultima.C.unde ui.

77 Occupans agrum deſertum, biennio præſcribit.

78 L.qui agros.C.de omni agro deſer. lib.11. quo tempore promulgata.

79 Lex poſterior ab antiquiori ſæpe declarationem recipit.

80 L.qui agros.C.deſerto. lib.11. diſpoſitio hodie in Italia locum non habet.

81 Negligens iure ſuo ſæpißime priuatur.

82 Captus ab hoſtibus, & reuerſus an ex conſtitutione l. ultimæ.C.unde ui. ſuam poſſit recuperare poſſeßionem, quæ captiuitate pendente ſuit occupata.

83 Captus ab hoſtibus ſtatim amittit poſſeßionem.

84 Captus ab hoſtibus etiam per momentum poſſeßionem perdit.

85 Momentum temporis eſt in conſideratione, cum de actus extinctione agitur,

86 L.qui poſſeßionem.ff.de ui, & ui arm.declaratur.

87 Momentanea acquiſitio non eſt in conſideratione.

88 Vxor à uiro non dicitur diuertiſſe ſi per temporis momentum abfuit.

89 Alienare prohibitus non cenſetur prohibitus cum momentanea alienatio eſt.

90 Emphyteuta alienando per temporis momentum domino irrequiſito ius ſuum non perdit.

91 Dos ſi à uiro uxore mortua lucratur iuxta ſtatuti diſpoſitionem, eam adhuc lucrabitur, ſi per momentum temporis perdurauit matrimonium.

92 Maritus ſi ſtatuto prohibeatur uxori aliquid relinquere, non prohibetur, ſi quid per momentaneum erit relictum.

93 Momentanea ſunt in conſideratione, cum poſſunt prodeſſe.

94 Commodatario, & depoſitario an concedatur remedium l.ultimæ.C. unde ui.

95 *Scholaſtico an concedatur.l.ultimæ. C.unde ui, remedium, contra ſcholaſticum, qui ſuum in auditorio locum occupandi.*
96 *Scholaſticus eſt per triduum excommunicatus, cum in prælectionibus docentium, cæteris eſt impedimento.*
97 *Accurſius in interpretatione l. ultimæ. C.de officio magiſtri officio, notatus, & reprehenſus.*
98 *Militiæ ſchola olim fuit.*
99 *Tyrones in ſchola militiæ ultimum tenebant locum,*
100 *L.ult.C.de officio magiſtri officio ſenſus.*
101 *Petri Rebuſſi lapſus.*
102 *Libelli forma in medio l.ultimæ.C.unde ui.*

IMPERATOR IVSTINIANVS

A. Ioanni Præf. prætorio,

CVM quærebatur inter Illyricianam aduocationem, quid fieri oporteret propter eos, qui uacuam poſſeſſionem abſentium ſine iudiciali ſententia detinuerunt, quia ueteres leges nec unde ui interdictum, nec quod ui, aut clam, uel aliam quandam actionem ad recipiendam talem poſſeſſionem definiebant, uiolentia in ablatam poſſeſſionem minimè præcedente niſi domino tantummodo in rem actionem exercere permittentes: nos non concedentes aliquem alienas res, uel poſſeſſiones per ſui auctoritatem uſurpare, ſancimus talem poſſeſſorem, ut prædonem intelligi, & generali iuriſdictione ea teneri, quæ pro reſtituenda poſſeſſione contra huiuſmodi perſonas ueteribus declarata ſunt legibus. Ridiculum etenim eſt dicere, uel audire, quod per ignorantiam, alienam rem aliquis quaſi propriam occupauerit. Omnes autem ſcire debent, quod ſuum non eſt, hoc ad alios modis omnibus pertinere: cum talis diſpoſitio in furti actione iam dudum ueteribus legibus definita eſt dicentibus, ſi quis alienam rem aduerſus domini uoluntatem attigerit, furti actione teneatur: his uidelicet quæ ſuper recipienda poſſeſſione à nobis diſpoſita ſunt, locum habentibus, ſi non ex die, ex quo poſſeſſio detenta eſt, triginta annorum exceſſerint curricula. Dat. XIII. Cal. Nouemb. Conſtantinop. poſt conſulatum Lampadii, & Oreſtis. V.V. C.C. anno ſecundo.

DECIMVMTERTIVM RECVPERANDÆ poſſeſſionis remedium, ex l.vltima.C.vnde vi.

CVM non omni ea parte eorum audacia eſſet repreſſa, qui tam auidè aliena occupare ſtudent, eo præſertim in caſu, cũ rei poſſeſſio vacans, vtpote quaſi à poſſeſſore relicta ab eo, qui ſe dominum non eſſe intelligit, occupatur.
Iuſtinia. noſter legiſlatorum prudentiſſimus hanc
1 edidit † conſtitutionem, quam vnam ex quinquaginta poſterioribus credimus, vt iam in anteludiis
admonuimus, prouidet itaque conſtitutio hæc ad-
2 uerſus occupantem rem vacantem, quare † remedium poſſeſſorium recuperandæ eſt, vt vno ore af-
firmant omnes, & reſpondit Bal. conſi 321. ad cuius
de etiam præmittendum eſt, & aliquando lib. 3. Af
flict. in c. 1. §. illud quoque. num. 16. de prohib. feu.
alien. per Fride. dixit hanc eſſe ex quinquaginta deciſionibus Iuſtinia. & non eſſe nec retinendæ, nec
recuperandæ poſſeſſionis, quin rectè noſtri dixe-
3 runt eſſe † conſtitutionem interdicti, vnde vi, extenſiuam, vt ante alios probauit Iac. Butrig. & Barto,
hic ex verbis tex. noſtri, ibi generali iuriſdictione,
hoc eſt generali interdicto, vnde vi, & ibi veterib.
legibus, quæ non ad l. ſi quis in tãtam. (vt malè ali
qui opinantur) ſed ad interdictum, vnde vi, relationem habent, ſi. n. intellexiſſet Iuſtinia. hic referri. l.
ſi quis in tantam. non ius antiquum, ſed nouum ap
pellaſſet: nam cum veteris iuris meminit Iuſtinia.
intelligit, quod iure Pandectarum eſt promulgatum; vt probat inſcriptio tit. C. de veteri iure enu-
cle. & ibidem in l. 1. §. hoc etiam. & verè ſecundum
Saly. hic colu. 2. in ſecunda oppoſit. verba illa, veteri iure. non conueniunt diſpoſitioni. l. ſi quis in
tantam. cum nulla in caſu noſtræ conſtitutionis interueniat violentia, ob quam edita eſt, l. ſi quis in
tantam. hinc ſententiam probauit & Ange. hic.
4 Quæro primò, quæ dicatur † poſſeſſio propriè
vacans? gl. hic, quam cæteri ſunt ſecuti dixit poſſeſ
ſionem dici vacantem, quæ ab aliquo, nec animo,
nec corpore poſſidetur. glo. in l. idcirco. C. de fide
inſtr. in l. improba. C. de acq. poſſ. in §. quæ autem.
in verbo, loco vacantis. Inſti. de vſuca. Alex. & Iaſ.
in l. in conuentionalibus. §. ſi quis vacuam. de verb,
oblig. Old. conſ. 311. allegationes. col. 2. Rui. con-
ſil. 94. nu. 2. lib. 1. Bellam. in c. ſæpe. nu. 9. de reſtit.
ſpol. Dec. conſ. 282. nu. 3. verſ. & illa. Goza. conſi.
34. nu. 1. 2. Bald. in l. Celſus. nu. 80. de vſuca. quare
5 dicimus condemnatum tradentem † poſſeſſionem
vacuam, non liberari ſi ab alio etiam ſolius rei ſer-
uandæ cauſa occupetur. l. 2. §. vacua. ff. de act. emp.
egregiè docuit Aemilius Ferret. in l. 3. nu. 39. ff. de
6 vſucap. ſic nec † vacuam dicitur transferre, qui minus tutam transfert. Bart. l. ratio. §. 1. de actio. em-
ptio. probat. text. in cap. Piſanis. de reſtit. ſpol. ſic è
7 cõtra dicimus eum † plenam habere poſſeſſionem,
qui naturalem ſimul habet, & ciuilem. Bald. in l. ma
ter. C. ad Tertu. Iaſ. in l. huiuſmodi. §. 2 des. de leg.
1. & ante eos gl. in d. §. quod autem. Inſti. de actio.
licèt. glo. raptores. C. de epiſ. & cler. aliter & malè
8 ſentire videatur. quare eum † pleno iure poſſi-
dere

dere dicimus, qui ut dominus poſſidet. l. 1. C. de re
9 uoc. dona. & in ſimili dicimus † de plena proprieta
te, quæ in ſe vſumfructum. ius alienandi, & abſolu
tum dominium habere dicitur, ſecundum Bald. in
l. fœminæ. §. illud. C. de ſecund. nup. & Rui. conſ. vl
10 ti. num. 6. lib. 3. † ſemiplenam autem poſſeſsionem
(ut uno uerbo attingam omnia) illam dicimus, in
qua quis eſt cauſa rei ſeruandæ. hc gl. d. §. quod au
tem. quam ſingularem dixit Iaſ. in l. traditionibus.
C. de pactis. Alexand. in additio. ad Bartol. in l. 2.
§. 1. de actio. empti. & Iaſ. in §. rurſus. nume. 141.
Inſtitu. de actionibus.

11 Quæro ſecundò, quid ſi is primus † poſſeſſor ci-
uiliter adhuc poſſideat. an uacás dicatur poſſeſsio,
& conſtitutioni noſtræ locus ſit? & eſſe locum cre
didit Bar. hic nu. 3. & ante eum Hugo à gl. hic rela
tus, & eam ſecutus fuit Alb. & Sal. hic col. 2. uerſi.
tunc quęro. & quam veriorem probo. nam cum (vt
dicebat Bar.) poſſeſsio ſit naturalis, & ciuilis, natu
12 ralis hoc caſu vacare dicitur, quare † illius cauſa cō-
ſtitutioni noſtræ locus erit, quod ea ratione confir
matur, quia tex. noſter in princ. de poſſeſsione ab-
ſentium loquitur, & ſolam naturalis poſſeſsionis
occupationem conſiderat, ob id abſens dum ciui-
liter poſſidet, reuerſus recuperat ex hac conſtitu-
tione, quæ dum appellat abſentia poſſeſsionem, a-
liquam eſſe præſupponit, quæ dum naturalis eſſe
non poteſt, ciuilis erit.

Contrariam tamen ſententiam probauit Io. glo-
ſator, & eum ſecuti alii ſunt, adeo vt communem
hanc deinde dixerit Ripa in c. ſæpe. nu. 59. de reſti.
ſpol. verùm iure non ſubſiſtunt fund. nam ꝙ dici-
tur dari interdictum, vnde vi, ex l. 1. §. ſiue autem.
& l. 3. §. ſi quid autem. ff. de vi, & vi arma. illi ciuili-
ter poſſidenti, ob idq; fruſtra hoc cautum videri
noſtra conſtitutione, verum non eſt, eum. n. hanc
rationem ſenſiſſet is Hugo, animaduertit hic Saly.
col. 2. verſ. ſed attende. reſpondetq; noſtram con-
13 ſtitutionem † loqui, quando is occupator credidit
rem ex toto vacare, & ſi arbitratus fuiſſet aliquem
affuiſſe poſſeſſorem non occupaſſet, cum nec ani-
mum habuerit repellere venientē, quo in caſu non
prouidit interdictum, vnde vi, cum loquatur quan
do occupator primum poſſeſſorem venientem nō
admittit, quare imputādum eſt potius hoc noſtro
caſu primo poſſeſſori, qui vt meticuloſus nimia au
ſus non eſt poſſeſsionem naturalem ingredi, ſed eā
pro derelicto potius habuiſſe dicitur. non quoque
me mouet, qđ dicebat Ioan. hanc poſſeſsionem nun
quam vacantem dici potuiſſe, quia aut conſidera-
mus tempus ante ſuſpitionem antiqui poſſeſſoris,
& tunc illa vacans dici nō poteſt, cum ciuilis eſſet
apud ipſum antiquum poſſeſſorem: aut conſidera-
mus tēpus poſtea quam is ſuſpicari cępit poſſe re
pelli, & tunc nec vacans poteſt dici, cum ſit occu-
patori quæſita. quia reſpondeo cum Sal. hic col. 2.
verſi. ſed certè ad hoc &c. poſſeſsionem dici vacan-
tem quò ad antiquum poſſeſſorem, eo ipſo, ꝙ eſt
ſuſpicatus poſſe repelli, licèt quò ad occupatorem
non dicatur vacua, cum iam ſit poſſeſſa, & occupa-
ta. & ſufficit eſſe vacua habita ratione antiqui poſ-
ſeſſoris, vt hic nouus iuſta rōne ſe tueri poſſit. qua-
re verior eſt (vt admonui) Bar. & Sal. ſententia, quā
tamē intelligo eo caſu procedere, cùm occupator
tempore occupationis ignorauit poſſeſsionem ab
antiquo poſſeſſore poſſideri, ſecus ſi ſciuit, quia
tunc quàm facillimè credere potuit ſe committe-
re violentiam, & ceſſat credulitas, ob quam excu-
ſabatur à pœnis commiſſæ violentiæ. erit tamen
cogitandum in re tam ardua.

14 Quæro tertiò, an hæc † cōſtitutio locum habeat
pro occupatione rei mobilis? & non habere locum
cenſuit hic gl. quam tueri conatur Sal. col. 3. verſi.
quartò quæro. ea ratione, quia tex. hic noſter vult
pro re mobili antiquitus fuiſſe prouiſum per furti
actionem, vt in fine dicitur, & tamen in huius poſ-
ſeſsionis occupatione per actionem in rem erat cō
ſultum. cum ergo iure antiquo differentia eſſet, ſic
& nunc eſſe debet. vt. n. actio in rem olim ad rem
mobilem non adaptatur, ſic nec hodie hæc conſti-
tutio: verùm parum ſatisfacit Saly. ratio. nam licèt
olim quò ad dominiū recuperationē in re mobili,
& immobili prouiſum eſſet, idq; diuerſimodè, ſtat
tamen, quod nunc in poſſeſsione recuperanda ea-
dem hac noſtra conſtitutione ſatisfactum, & proui
ſum videtur. quare clarius Sal. ſententia probari vi-
15 detur ex tex. † §. quod autem. Inſti. de vſuca. dū pau
cis refert hanc conſtitutionem. & ibi gl animaduer
tit, & vtitur his verbis: quod autem ad eas res, quæ
ſolo continentur. loquitur ergo de rebus immobi
libus, niſi dicamus tex. illum nullum verbum face
re quò ad poſſeſsionem recuperandam, ſed ratione
vſucapionis. quem ibi glo. in verbo, longa, inquit
hodie hac noſtra conſtitutione eſſe correctum.

Contrariam ergo ſententiam rectè probarunt
aliqui, quos hic ſecutus eſt Bar. nu. 7. placuit & hęc
ſententia Alcia. in l. rem quæ nobis. nu. 4. de acqui
ren. poſ. qui communem recentiorem eſſe teſtatur.
& ſi non me lateat leuia aliqua afferri, vt illud, quo
16 vtitur Bart. poſſeſsionem † rei mobilis ita vacantem
dici poſſe, vt immobilis. l. ſi rem mobilem. de acqui
re. poſſ. concedo, ſed quid ad rem? nec. n. infert ar-
gumentatio hæc, conſtitutionis verba huic caſui
conuenire. non pariter ſatisfacit Bart. argumenta-
tio ex hoc tex. qui loquitur generaliter de poſſeſ-
17 ſione rerum, & † rei appellatione venire ita mobi-
les, vt immobiles. l. 1. in fi. ff. ſi cert. pet. l. rei appel-
18 latione. de verb. ſigni. nam reſponderi poteſt † rei
appellationem ex ſubiecta materia reſtringi, vt de
clarant omnes in d. l. 1. ff. ſi cert. peta. & docuit Al
cia. in l. nominis, & rei. de verb. ſig. in caſu ergo no
ſtro dicere poſſumus ſubiectam materiam non fer-
re, vt de poſſeſsione mobilium intelligatur. euita-
ri quoque poteſt illa Bart. & ante eum Butrig. con
19 ſideratio ex tex. noſtro in fine † dum furti ſimilitu-
do affertur, quod ſanè furtum in ſola re mobili cō
mittitur. l. 1. ff. de furtis. euitari inquam poteſt præ
ter obſcuram Saly. reſponſionem, Iuſtinianum hi
non vti furti ſimilitudine, quò ad huius conſtitu-
tionis diſpoſitionem, quaſi quòd & in re mobili lo
cum habeat, ſed vtitur tantùm Imperator rationis
ſimilitudine ad reiiciendam eorum opin. qui opi-
nabantur licere occupare rem vacantem, quam ſuā
non eſſe ſciebant. inquit enim Iuſtinianus, dum illi
ſciunt rem non eſſe ſuam, ſcire debent eſſe alte-
rius, & ideo non licere eam occupare, quæ ra-

tio,& in furtis ab antiquis Iureconſultis conſidera
ta fuit. hæc ergo ſententia uerius probatur in illis
uerbis noſtri tex. uiolentia in ablatam poſſeſſionẽ:
nam hæc uerba, quæ de ui ablatiua ſunt, intelligun
20 tur ratione rei mobilis, in qua † uis ablatiua cadit,
ut declarat gl. ubi Bar. & cæteri in l. extat. ff. quod
metus cau. & diximus ſupra in anteludiis remed.
num. 40. intelligitur ergo conſtitutio hęc noſtra in
poſſeſſione rei mobilis. hoc ſuadent & illa uerba,
per ſuam authoritatem uſurpare, quæ uſurpatio,
tam propriè cadit in rebus mobilibus, quàm immo
bilibus. ſic & illa verba, res & poſſeſſionem, quorũ
unum referri uidetur ad rem ipſam immobilem, al
terum ad mobilem: nec ſubiecta materia noſtrę cõ
ſtitutionis magis ſuadet (ut ſupra dicebam) ut in-
telligamus potius de re immobili, quàm mobili.
21 Quæro quarto, an uacans † poſſeſſio uitioſa effi
ciatur, ita ut furtiua, uel ui poſſeſſa eſſe dicatur: &
non effici ſenſit hic gl. quam ſecuti ſunt cæteri, ut
communem teſtatur hic Bar. nu. 8. ex l. ſequitur. §.
ſi ui me. de vſuca. ubi occupans uacantem poſſeſſio
nem uſucapit, & ex claro tex. §. quod autem. Inſti.
de uſuca. ubi poſſeſſio uacans, & ſi apud occupantẽ
dicatur uitioſa, non tamẽ apud illius ſucceſſorem,
quia non eſt effecta uitio reali, quare is ſucceſſor
uſucapit; quòd minimè poſſet, ubi uitio reali affe-
cta eſſet. §. furtiuæ, illo tit. de uſucap.
Non ignoro tamen gl. in l. ſequitur. §. item ſi oc
cupaueris. ff. de uſuca. & in d. §. quod autem. Inſtit.
eo. in uerbo, longo, contrariam ſententiam probaſ
ſe, ex uerbis noſtræ conſtitutionis, quæ ſic conſide
rare uiſus eſt Bar. dum hic tex. æquiparat huius le
gis prouiſionem ad furti actionem; ſed eo caſu per
furtum res dicitur uitio reali affecta. d. §. furtiuæ
ergo & idem noſtro hoc caſu. uerùm iam præcedẽ
ti quæſtione dicebam, caſus non æquiparari, ſed la
ſtinianum à ui rationis argumentari non repeto.
Bar. ergo gloſæ ſententiam comprobãs declaratio
ne quadam citat. l. falſus §. ſi iactum. ff. de furt. & l.
qua ratione. §. ult. ff. de acquir. rer. dom. ubi proba
ri uidetur furtum committi in re uacanti, altàs ta-
men à domino poſſeſſa. idem ergo dicendum eſt in
caſu noſtro, quare Bar. intelligit tex. noſtrum pro
cedere in re nunquam poſſeſſa, ſed ſemper uacáti:
uerùm reſponderi poteſt non licere argumentari
ex re furtiua ad hanc occupatam, hæc enim uſuca-
pi poteſt. d. l. ſequitur. §. ſi ui me. d. §. quod autem. il
la furtiua non. d. § furtiuæ. nec ad rem cõfert is tex.
22 † l. qua ratione. §. ultimo. & d. l. † falſus. §. ſi iactum.
23 quia cócedo quò ad occupantem furtum commie
ti eo caſu. cum rem ab altero ſaltem animo poſſeſ-
ſam occupat, ſed in caſu noſtro loquimur, tũ quò
ad occupatoris ſucceſſorem, in quem non dicitur
res uitioſa tranſire, tum quia res erat omnino ua-
cans, cum in totum primus poſſeſſor deſierit poſſi
dere. ſed ſubtilis eſt inueſtigatio, quærere, qua ra-
24 tione factum ſit, ut in re mobili res † dicatur affici
uitio reali, ut uſucapi non poſſit, non autem in re
immobili occupata, ut noſtro. in caſu, & ratio eſſe
poteſt: quia in re mobili furtum committitur, &
res contrectatur, quare uitium circa rem uerſatur,
idem quando res occuparetur: diuerſum quando
res uacans occupatur; nam ſolùm uitium in perſo
nam occupantis uerſatur, qui fide mala aliena oc-
cupauit. declarat doctè Aemil. Ferre. in l. 3. nu. 40.
de uſuca. erit tamen cogitandum.
25 Quæro quintò, an hæc † conſtitutio locum ha-
beat contra occupantem poſſeſſionem rei propriæ
uacantem? & non habere locum affirmauit hic glo.
in uerb. per ignorantiam. quam ſunt ſecuti Bar. nu
me. 13. Ang. & Sal. col. 1. idem cenſuit Alex. in l. na-
turaliter. §. nihil commune. nu. 14. 32. de acquiren.
poſſ. Rui. conſ. 49. num. 6. lib. 4. Ripa in c. ſæpe. nu-
me. 65. de reſtit. ſpol. Didacus lib. 3. uariar. reſolu.
c. 16. num. 7 uerſi. ſecundus caſus. nouiſſimè Nat-
ta conſi. 399. num. 2. lib. 2. iſtis addo Bellam. in c. ſæ
pe. colum. ult. de reſtit. ſpol. Iacob. à S. Georg. in l.
ſi de ui. num. 19. uerſi. decimò fallit. de iudiciis. qua
re una omnium hæc uidetur ſententia; quæ uix eſt
quòd iure probetur: nam tex. hic noſter in illis uer
26 bis, poſſeſſionẽ † abſentium &c. quem ſic inducit
Bart. ergo ſecus ſi res eſt propria, non concludit,
quia licèt occupans rem propriam, ſciat eſſe pro-
priam ratione dominii, non ignorat tamen eſſe alie
nam ratione poſſeſſionis. qua reſponſione diſſolui
cæteræ Barto. & aliorum conſiderationes poſſunt,
dum uerba illa tex. conſiderant, alienas res, uel poſ
ſeſſiones, ſecus ſi proprias. nam hęc argumentatio,
ut relata diſſoluitur. & tres caſus conſiderari poſ-
ſunt, aut intelligimus occupatorem occupare rem
propriam, in qua ipſe habet dominium, & poſſeſ-
ſionem, & tunc res eſt de indubitabili poſſe; aut oc
cupat rem, in qua habet poſſeſſionem, & idem eſt,
cum non alienam poſſeſſionem. ſed propriam con
tinuare dicatur. aut occupat rem, in qua ipſe habet
dominium. alter uerò poſſeſſionem, quæ poſſeſſio
dicitur quando corporaliter non poſſidet, & hoc
caſu non poteſt occupare, quia etſi ſciat rem eſſe
ſuam ratione dominii, cum tamen etiam ſciat ſe nõ
eſſe in poſſeſſione, credere debuit alterum poſſide
re, ſibiq; non liceat alterius poſſeſſionem occupa-
re: & ita intelligi poſſunt illa uerba conſtitutio-
nis, omnes autem ſcire debent, quod ſuum non
eſt, hoc ad alios modis omnibus pertinere, quę pro
communi perpendi ſolent.
27 Quamobrem aduerſus cæteros placuit † aliquan
do contraria opinio, nõ licere domino rei occupa
re poſſeſſionem uacantem, ea ratione adducor, quia
conſtitutio hæc eſt facta principaliter ad extenſio-
nem interdicti, unde ui, ut hodie detur contra oc-
cupantem poſſeſſionem uacuam, quare conſtitutio
hæc ſolam poſſeſſionẽ reſpicit, & ſolius occupato-
ris uitiũ conſiderat, qui non debet ſe poſſe ea rõne
excuſare, quod crederet poſſeſſionẽ eſſe nullius, nã
ſi ſciebat nõ eſſe ſuã, credere debuit eſſe alienam.
Præterea interdictũ, vñ ui, ſolũ puidet rõne poſ
ſeſſionis, ut eá ne dñs quidem dñii iure occupare
poſſit. hæc ergo cõſtitutio, quæ extẽdit interdictũ
procedere ẽt eũ occupatur uacua poſſeſſio, dẽt ſic
accipi, ut intelligamus etiam hoc caſu, cum domi-
nus occupat, aliàs interdictum unde ui, non mo-
do extenderetur in uno, ſed etiam reſtringere-
tur. Verùm in praxi difficile eſſet à communi re-
cedere. quare intelligere poſſumus, hanc commu-
nem, cùm ipſa poſſeſſio omnino uacat, & abſens
corpore, & animo poſſidere deſiit, tunc enim ar-
bitror

bitror domino rei licere poſſeſſionem illam oc-
cupare, aliàs non.
Declaratur ſecundo communis relata ſententia
28 nõ procedere, quãdo iã † occupator eſt paratus in-
continenti probare ſe eſſe dominum. ſic glo. hic in
verbo per ignorantiam, quam hic probauit Bart. nu.
31. & communis eſt declaratio, vt aliàs diximus ſu
pra in primo remedio recuperandæ poſſeſſionis
ex interdicto, vnde vi. quęſt. 21. limitatione prima
vbi plures retuli. ibi relatia nunc addo ſolùm; verũ
ne declaratio hæc in noſtro hoc tex. probetur: & nõ
probari videtur, Cum hæc conſtitutio ſit extenſiua
interdicti, vnde vi, in quo non licet opponere do-
minij exceptionem etiam probandam incontinen-
ti. l. momentaneæ. C. vnde vi, & dixi in d. q. 22. Bar.
hic, nu. 11. fatetur eſſe inductam ad ſimilitudinẽ in-
terdicti, vnde vi, cõtra eum, qui occupauit res alie
nas: attamen hic ante omnia conſtare debet rem eſ-
ſe alterius, non immeritò ſi dominus occupator eſ
ſe propriã probare poteſt, vt ex hoc concludat nõ
eſſe alienam. quæ reſponſio non eſt vera, nec iure
probatur, non enim hæc conſtitutio inducta eſt ad
ſimilitudinem interdicti, vnde vi, quia diuerſa ab
eo eſſet; nam quod ſimile eſt, diuerſum, non idem
eſt. l. quod Nerua. ff. de poſiti. Eſt ergo illius inter-
dicti vnde vi, extenſio, vt ergo in illo interdicto nõ
habetur ratio, quæ res fuerit occupata, quò ad do-
miniũ, an propria vel aliena, ſic nec hoc caſu, quia
conſideratur ſola occupatio poſſeſſionis alterius,
quare is actor ſolùm probare habet poſſeſſionem
ſuam tempore quo per abſentiam vacare deinde
cœpit, & ſi noſtri interpretes malè opinẽtur neceſ
ſe eſſe probare rem fuiſſe propriam ratione domi-
nij. reſpondet itaque ſecundo loco Bart. & negat,
29 hanc † conſtitutionem habere ſimilitudinem per
omnia interdicto, vnde vi, cum hoc conſtitutionis
noſtræ remedium videatur inſtar poſſeſſionis adi-
piſcendæ, quàm ipſe ſua culpa perdiderat; & hanc
Bart. conſiderationẽ probauit Natta. d. conſ. 396.
nu. 2. lib. 2. quæ ſanè reſponſio eſt deterior prima,
cũ iure probari minimè credam, remediũ recupera
toriũ (vt eſt hoc ipſum) habere ſimilitudinẽ adipi-
ſcendæ, ſeu eſſe illius inſtar, cũ ſint duo pugnãtia,
30 † adipiſcendæ præſupponit nunquam penès eo in-
terdicto agentem poſſeſſionem fuiſſe, recuperandę
verò fuiſſe, ſed nunc amiſſam. & dum inquit Barto.
hunc ſua culpa amiſiſſe, dico nihil eſſe; quin? ſi ve-
rum illud eſſet, dicendum eſt nullo pacto eo adiu-
uari, ex quo ſua culpa amiſit, vt in magis vtili, & fa-
uorabili reintegrandæ remedio ex ca. reintegran-
da. 3. q. 1. dicemus. Saly. ergo tertio loco hic colũ.
3. verſ. quæro. 9. in fi. illud procedere aſſerit in iu-
interdicto vnde vi, in quo violentia dicitur interue
niſſe, ſecus hic, vbi ſolus adeſt præſumptus dolus,
aut ſi verus eſt, ſine violentia eſt. Verum hoc eſt pe-
nitus falſum, vt dixi ex l. meminerint. C. vnde vi.
erit tamen cogitandum.
31 Quæro ſextò, an hæc cõſtitutio † locum habeat
contra occupatorem, qui credebat rem eſſe ſuam?
& non habere locum aſſirmauit hic glo. cũ per do-
lum hic nõ occupauerit, & tamẽ dolus requiritur,
vt huic conſtitutioni locus ſit. Barto. hic diſtinguit
quatuor caſus, tandem concludere videtur; quòd
32 ſi huius occupatoris † credulitas erat iuſta ratione
fundata, eum omninò excuſari, ſi verò iniuſta, non
excuſari, cum in dolo ſaltem præſumpto eſſe dica-
tur, quod ſenſit idem Bart. hic nume. 15. confert quòd
ſcribit Inno. & Bald. in capitu. per tuas de teſtibus
33 † malamfidem in eo præſumi, qui ſine titulo poſſi-
det. quam ſententiam probarunt Imol. in cap. vlt.
de præſcriptionibus & Fely. in cap. diligenti eo. ad-
ducuntur omnes tex. hoc noſtro. verùm Barto. di-
ſtinctioni aduerſatur, quòd imò credulitas cauſata
ex iniuſta ratione excuſet occupatorem, cũ etiam
34 † iniuſtus error cauſet bonamfidem. l. igitur. §. po-
teſt, de libera. cauſa. vbi clarè Bart. & idem in l. Cel-
ſus. nume. 17. de vſucap. & cõmunem teſtatur. Alci.
tracta. præſumptionum, regu. 3. præſumptione 5.
nume. 1. & Didacus Couar. Hiſpa. in relictione ca.
poſſeſſor in ſecunda parte. §. 8. num. 2. de regulis iu
35 ris in ſexto, quibus in locis aſſirmant † bonamfidẽ
cauſari ex iniuſtis rationibus, etiam in eo, qui eſt ſi-
ne titulo, aduerſus Inno. Baldum, Imol. & Felynũ,
contra quos, præter relatos, reſpondit Socin. Iun.
conſ. 76. num. 60. conſ. 77. num. 156. lib. 2. Nec diſ
ficultatem facit tex. noſter, quo nititur Bar. quia re
ſpondetur ex Alcia. Didaco, & cæteris, loqui quan
do occupator ſciebat rem non eſſe propriam, quã
tunc credere debuit eſſe alienam, ſed in eo, qui cre-
didit eſſe ſuam. is profectò dicitur eſſe in bonafide
etſi titulo careat, ſine dubio tamen excuſatur, cum
iuſta credulitas ſecundum Alciatum, & Didacum
cauſari potuerit in eo, qui credidit alicui referenti
res illas ſuorum maiorum fuiſſe: quod ſenſit & Ale
xand. d. l. naturaliter. §. nihil commune, num. 14. de
36 acquirenda poſſeſſione, eſt enim is †. excuſatione
dignus, qui viro bono credidit, iuxta notab. gl. l. Ti
tio fundus de cond. & demonſt. quàm citauit Di-
dacus. d. §. 8. nume. 1. in fine, & eam probarunt alij
plures olim relati ſupra; quod intelligo. quãdo cre
dulitas verſatur circa poſſeſſionem, non circa rei
dominium, vt ſupra præcedenti quæſt. declaraui, &
ita ſenſit Alex. d. §. nihil commune, nu. 14.
37 Quæro ſeptimò, an hæc conſtitutio † locum ha
beat in poſſeſſione rei hæreditariæ occupata? & nõ
habere locum glo. hic aſſirmauit, & ſi gl. in §. quod
autem. Inſtit. de vſu. ap. communiter recepta, vt do
cuit hic Bart. nume. 10. aliter ſenſerit, vt tamen cla
rior res ipſa reddatur. ex Bar. hic duos diſtinguo ca
ſus; & ſi tres diſtinguat Ripa in cap. ſæpe. nu. 58. de
reſtitutione ſpoliatorum.
38 Primus eſt caſus, quando † res hæreditaria iacẽ-
te adhuc hæreditate occupatur, & non eſſe tunc lo
cum conſtitutioni noſtræ affirmauit glo. hic, quã
ſecuti ſunt Bart. Saly. & cæteri crebrius, vt teſtatur
Ripa. d. c. ſæpe, nume. 58. qui pariter eam probauit,
& Alcia. lib. 2. de verb. ſignifi. pagina. 83. in paruis
impreſſionibus. Verumtamen, quæ aſſeruntur ra-
tiones, & fundamenta non multum vrgent. nam pri
ma illa ratio, qua dicimus conſtitutionem noſtram
locum habere contra occupantes bona vacantia,
non habere locum hoc caſu, cum bona hæreditaria
adhuc hæreditate non adita dicantur bona vacan-
39 tia ſed nullius † l. 1. §. 1. de rerum diuiſ. ad rem non
40 facit, quia res hæreditaria dicitur eſſe † in nullius
bonis ratione poſſeſſionis, quia poſſeſſor non repe
ritur.

ritur.l.1.§.Scæuola.ff.ſi quis teſta.li.eſſe iuſſ.ſu.ra-
tione tamen iuris, quod in his rebus habet hæres
in eius bonis eſſe intelliguntur.l.vlt.ff.de crim.ex-
pel.hæred.& declarat Cora.in d.l.1.§.1.nu.9.ff.de
rerum diuiſ.qui hac ratione docet alicui non licere
eā occupare, etſi in nullius bonis eſſe dicantur, quod
fortius hic procedit, vbi non conſideratur præci-
pua ratio, quod res dicatur vacans,& in nullius bonis,
ſed conſideratur ratio illa nō licere occupatori oc
cupare, quæ ſua non ſunt, quia credere debuit alie
na eſſe; licèt ergo ratione poſſeſſionis res hæredita
ria iacēte hæreditate in nullius bonis eſſe videatur,
41 adeſt tamen ius futuri hæredis: quin† qualem qua-
lem poſſeſſionem ineſſe dicebat Cora.lib.6.miſcel-
la.Iuris.c.12.num.2.nec diſſentit Afflict. ca.1.§.il-
lud quoq;,nu. 16.de prohib.feud.alien.per Fride.
quare occupatori licere non debet illam ſic occu-
pare. Quod autem adducit Ripa ex doctrina Bart.
in l.ſi ex re.§.vltimo.ff.de ſtipula.ſeruo.dum inquit
42 † ſtatutum puniens ingredientem fundum alienū,
non punire ingredientem fundum iacentis hære-
ditatis, cum fictè fundus alienus dicatur, in quo ſta
tutum locum habere non poteſt. hoc inquam, pro-
babile eſt, non neceſſarium, nec enim Bart.autho-
ritas legis eſt, quin vera fortè non eſt, cum eam ra
tionem conſideret ſtatutum, vt illius occupatoris
audaciam comprimat, quando non propria conſe-
uare, ſed aliena inuadere ſtudeat, quæ ſanè ratio, &
noſtro in caſu procedit. Rurſus. 3. loco citat Ripa
43 textum.† l.vltimæ.C.de crim.expila.hære.quo tex.
ſatis hoc in caſu prouiſum dicitur, quare remediū
hoc, vt ſubſidiarium ceſſare debet. verùm reſpon-
detur eo tex.eſſe quò ad pœnam contra expilantem
indicendam, non quò ad recuperationem poſſeſ-
ſionis prouiſum, quod animaduertens gloſſ. in d.l.vlt.
C.de crimi.expil. hæred. & in l. vlt.ff.eodem.dixit
tunc dari in factum actionem.

Contraria ergo ſententia placet magis, & hoc ca
ſu locum fore conſtitutioni noſtræ. quam quidem
ſententiam probauit.Oldra. & Alber.hic, vt retu-
lit Ripa. d.cap.ſæpe.nu.58.& eam nouiſſimè ſecu-
tus eſt Didacus.Couar.lib.3.varia.reſolut.cap. 16.
nu.7.verſi.his præterea ſuffragatur. ea adducuntur
44 ratione, quòd † hæreditas iacens defuncti perſonā
repræſentat,& pro domino reputatur.l.in eodem.
§.vlt.& l.ſeq.& l.hæreditas. ff. de acquirendo rerū
dominio. Ripa tamen d.cap.ſæpe.num.58.reſpon-
dendo dicebat, iacentem hæreditatem repræſenta-
re quidem defuncti perſonam, ſed fictè, vt clarè
probat tex. l.mortuo.ff.de fideiuſ.& confert elegās
doctrina Comēſ.in l.1.§. vltimo. ff. de acquirenda
poſſeſſione, quem eſt ſecutus Iaſ. in l. ſi is qui pro
emptore, nu. 29. de vſucap. ſtatutum Papienſe, &
45 & nunc clarius † Nouæ ſtatus Mediolani conſtitu-
tiones, ſub titulo de bonis ad cridas ponēdis, qui-
bus eſt cautum, non licere amplius alicui agere cō-
tra bona vendita, & proclamati expoſita, niſi intra
certū tēpus fuerit contradictū, nō habere locū cō-
tra iura iacentis hæreditatis, quæ dum fictam ha-
bent perſonam, contradici nō poteſt. quàm doctri
nam citauit Alcia.in lib.2.de verbo.ſignif.pag.83.in
paruis impreſſio. quæ tamen reſponſio non ſatis
placet, vt iā adomnui, nec ſimile illud, quod ab Alci.

citatur ſatis conuenit, cum alia ſit ratio in caſu, d.
ſtatuti, in hæreditate iacente, quæ non eſt in cæ-
teris rerum dominiis. nam in illa iacente hæredita-
te ceſſat contradicendi facultas,& opponēdi cōtra
proclama, quare ne ob impotentiam futurus hæres
tantū ſentiat incōmodi, ſic rectè eſt conſtitutum. at
diuerſum in caſu noſtro, in quo non perſona rei
occupatæ principaliter, ſed occupatoris audacia,&
temeritas conſideratur, qui vt ſe excuſare non po-
teſt, dum credidit rem occupatam eſſe alicuius va-
cantem, ſic nec ſi opinatur eſſe iacentis hæreditatis.
Idem ergo Ripa.d.cap.ſæpe,nu.58.aliam affert re-
ſponſionem, inquitque præſuppoſito quòd hære-
ditas iacens verè poſſideatur l. cœptam de vſucap.
argumentum retorquetur, ſi verè poſſidetur, non
habet locū hæc cōſtitutio, quæ tunc locū habet cū
vacua poſſeſſio occupatur. Verùm nec reſponſio
iſta ſatis placet, cū verè hoc caſu poſſeſſio dicatur
vacans.l.nunquam.§.vacuū, ibi glo. in verbo poſt
aditam, de vſucap.tex.clariſſimus.in d.l.1.§. Scæuo
la.ff.ſi quis teſta.li.eſſe iuſſ.fuerit, & quod dicitur,
46 in l.† cœptā. procedit iure ſingulari.l.iuſto.§.nō-
dum, de vſucap.& ob complementum ſcilicet vſu-
capionis, vt declarat egregiè Coraſius lib.6.miſcel
la.Iuris.cap.12.nu.2. ſic etenim è contra videmus
47 † aduerſus iacentem hæreditatem præſcriptionem
continuare, vt poſt Alex.conſ.36.lib.2.Socin.Sen.
cōſ.60.in fi.lib.1.& alios, quos citauit, tradit Balb.
in tract.præſcrip.prima particula,6. partis princi-
palis caſu vigeſimoquinto, verſ.2.fallit. Quare po-
ſterior hæc ſententia magis placet, ea præcipua ra-
tione, quia negari nō poteſt, quin aliena occupaue
rit is occupator. qui omnino tenetur ſtatim reſtitue
re,& ſi aliam pœnam non patiatur. Accedit, quod ſcri-
bunt omnes in l.non eſt dubium ibi Iaſ. nu.1.C.de
48 de legati.dum affirmant † legatarium teneri quidē
poſſeſſionem reſtituere rei à ſe occupatæ, iacentis
hæreditatis tempore, ius tamen legati nō amittere;
idem cenſuit Didacus qui ſupra. Hoc neceſſario
intelligimus, cùm hæreditate adhuc iacente illius
nomine vel à curatoribus datis, vel ab aliis illius
nomine agitur ad recuperandam poſſeſſionem, ſe-
cus ſi iam adiuit hæres, vt nunc ſubiiciam.

49 Secundus caſus eſt, cum res hæreditaria † occu
patur hæreditate adita, ſed nondum poſſeſſione ap
præhenſa: & hoc caſu locum eſſe conſtitutioni no-
ſtræ crebriore calculo noſtri affirmant, vt refert
Ripa.d.cap.ſæpe.nu.58.verſi.3.poteſt: ea adducun
50 tur ratione, quia tunc † hæres dicitur dominus l.cū
hæredes in pri.de acquirenda poſſeſſione. nō ergo
potuit occupari. verùm reſpondent Oldr. Albe. &
alij, qui contrariam tuentur ſententiam, quòd licèt
hæres ſit effectus dominus, non tamen eſt effectus
poſſeſſor, vt deinde ſui ratione, poſſeſſio vacans di-
ci poſtmodum poſſit, vt latius ſubiiciam.

Contrariam itaque ſententiam probarunt Old.
Alber.hic,& Saly.col.3.verſ.ſecundo quæro, quos
viſus eſt ſequi Ripa d.cap.ſæpe,nu.58.in fi.quibus
ſubſcribo,& ſi non ignorem plura afferri, quæ non
vrgent, vt illud, quo inquit Ripa ſatis hoc caſu eſſe
aliis remediis hæredi ſuccurſum. primò per inter-
dictum quorum bonorum, ſecundò per remedium
l.vltimę.C.de edicto diui Adri.toll.tertiò per accu
ſationem

ſatio nem criminis expilatæ hæreditatis.l.vlti.C.de
crim.expil.hæred.huic.n.argumentationi reſpon-
deri poteſt, nō ſatis ex illis diſpoſitionibus hoc in
51 caſu eſſe hæredi ſuccurſum, nam quò ad † interdi-
ctum quorum bonorum, videmus illud ſolùm con
cedi bonorum poſſeſſori, qui in iudicio bonorum
poſſeſſionem agnouit. l.1.vbi glo. & Bart. ff.quorū
bonorū.Ripa in rubrica,ff.eo.col.2. verſi.4. diffe-
52 rentia, Remedium verò l.vlt.C.de edicto diui Adr.
toll.illi ſolùm conceditur, qui teſtamentum habet
pro ſe,non vitiatum nec cancellatum.quare veniē
ti ab inteſtato non conceditur,omnes.d.l.vlt.Ripa
d.rub. ff. quorum bono. in fi.rurſus verumque eſt
adipiſcendæ,cum tamen nos loquamur in caſu re
cuperandæ;remedio l.vlt.C.de crim. expil. hæred.
ſupra ſatisfactum eſt,Secundo ergo loco argumen
tantur alij ea ratione, quòd poſſeſſio hic non poſ-
ſit dici vacare,quòad hæredem hunc,cum eam nun
53 quam apprehendiderit, † priuatio etenim habitū
præceſſiſſe arguit.l.manumiſſiones de iuſt. & iure
l.decem.§.decem,de verb.obl.verū, qui cōmunem
vellet tueri,reſpōdere ſic poſſet,ꝙ licèt quò ad hę-
redem non dicatur vacare poſſeſſio, eo tamen mo
do vacare dicitur,quo vacat nondum adita hæredi
tate,vt ergo eo caſu conceditur huius conſtitutio-
nis remedium,ſic & hoc noſtro,quia quò ad poſſeſ
ſionem,pares ſunt caſus iacēte hæreditate,& ea adi
ta nondum poſſeſſione apprehenſa, cum quò ad
poſſeſſionē nihil fuerit innouatū. eadem reſpōſio-
ne diſſolui cætera poſſunt,quæ à Saly. hic conſide-
rantur. Verùm vt dixi verior eſt hæc Old. & Albe.
54 ſententia,quā ea confirmo ratione, quia † & ſi par
ratio ſit quò ad poſſeſſionem, vt dicatur vacua,ita
adita hæreditate,non apprehenſa tamen per hære-
dem poſſeſſionem,vt ipſa adhuc iacente hæredita-
te;in alijs tamen maxima extat differentia, quò ſci-
licet ad ipſum hæredem,qui occupatorem vult ex-
pellere,& ab eo poſſeſſionem recuperare, qui non
dicitur poſſe recuperare,ſiue ſuam perſonam ſiue
illam iam defuncti conſideremus.nam ſi conſidera
mus hæredem agentem ex perſona defuncti, non
55 poteſt,quia adita hæreditate† confuſa ſunt omnia,
nec amplius dicitur hæreditas.l.2.§ veteres.vbi la-
tè Iaſ.nu.14.de acqui.poſſeſſione,quod verùm pręſ
ſertim eſt poſt annum ſpoliationis, cū tunc nullo
modo poſſint hæredes defuncti nomine agere ſe-
cundum gloſ.in cap.cum ad ſedem.in verbo inter-
dictum.de reſtit.ſpolia,& diximus latè ſupra in pri
mo remedio recuperandæ poſſeſſionis q 35.in fin,
aut conſideramus hæredem agentem ea propria
perſona,& tunc non conceditur hoc remedium,ea
ratione,quia hæc conſtitutio vt extēſiua interdicti,
vnde vi,hoc caſu nō conceditur,vt nec illo, vt iam
docuimus d.q.35. nō enim poteſt hoc caſu recupe
rare cū nihil amiſerit . quare hoc caſu adipiſcendæ
interdictū cōcedi debet,nō recuperandæ.eſt ſi co-
gitandū,quòd ſi vera eſſet illa Barto.ſententia hic,
nu.11.quam ſupra q 5.in fi. reiecimus , hoc ſcilicet
remedium eſſe inſtar adipiſcendæ, ceſſarent prædi-
ctæ rōnes:& hoc caſu locum haberet hoc remediū.
56 Quæro octauo,qui ſi † poſſeſſio ab eo,qui pri
mo vacuam poſſeſſionem ingreſſus eſt poſtea de
nouo vacare cœpit,& alius ingreſſus eſt,cui debeat
reſtitui poſſeſſio,an primo vel ſecundo à quibus va
cauit?& ſecundo reſtitui debere concludit hic glo.
quam probauit Bart. nu. 12. Saly. col. vltima verſ.
quæro 10.& cui accedo.ſolet citari tex.l.1.§.qui au
tem vi me & l.cū à te.ff.de vi & vi arma. vbi inter-
dictum,vnde vi,contra ſpoliatorem,non contra il-
lius ſucceſſorē datur:& ideo primus ſpoliatus agit
contra ſpoliatorē ſuum, & ſecundus contra ſecun-
dum,non autem agit primus contra tertium; ergo
idem hoc noſtro caſu, cum ſit illius interdicti ex-
tenſiua conſtitutio. Ripa.d.cap.ſæpe.nu.63.de re-
ſtitu.ſpolia & fortè fuit Petrus Perticenſis hic,qui
aliter, à communi ſe eximens, ſentit, nempè hanc
conſtitutionem noſtram non eſſe extenſiuam, nec
illius naturam interdicti, vnde vi, habere, cum
ſit in rem ſcripta. verùm hoc nec verbis conſtitu-
tionis noſtræ, nec alio iure (vt rectè animaduer-
tit Ripa) probatur. quamobrem reſpondet ipſe
57 Ripa † d.l. cum à te loqui cum is vltimus ſpolia-
tor cauſam habuit iuſtam, vel iniuſtam ab immе-
diato ſuo prædeceſſore, & poſſeſſore; in caſu ve-
rò noſtro,hic vltimus poſſeſſor occupauit vacantē,
quam primus dominus ſua authoritate potuiſſet
apprehendere ,& ideo dicitur occupaſſe vacantem
ab ipſo domino, & per conſequens ei quoq; dabi-
tur huius conſtitutionis remedium. hanc reſpon-
ſionem non probo, tum quia verum non eſt licere
domino rei ſuæ vacantē poſſeſſionem ingredi, (vt
iam diximus)tum quia ſi eſſet vera,ad caſum illum
tantùm gloſſæ & Bar.concluſio,quæ generalis eſt,
reſtringeretur.quare ſubſiſtit fundamētum: nec re
58 latæ opinioni aduerſantur quæ retulit † Ripa.d.c.
ſæpe, nu. 63. qui contrariam ſententiam aduerſus
relatā probauit,affirmando eſſe receptiorē, etſi ex
authorū dinumeratione iam relata ſit crebrior . nā
Bartol.aliter ſenſit quàm intellexerit Ripa, nec al-
terum reperio præter Petrum Perticenſem , quem
retulit Sal.hic,qui hanc poſteriorem ſententiā pro-
bauerit.& in hanc opinionem ea ratione is adduce
batur,quòd hæc conſtitutio eſt inuecta ad fauorem
domini , qui ſecundum æquitatem etiam præferri
debet.l.bonafides.ff.depoſiti,quia reſpondeo, hāc
conſtitutionem eſſe editam pro poſſeſſore abſente,
& ad reprimendam audaciam occupatoris.ad l. bo
nafides,ex infra dicendis erit reſponſum.præterea
quòd Ripa dicebat rationem noſtræ cōſtitutionis
hoc caſu militare , & fortè voluit ſic argumentari,
rationem conſtitutionis eſſe; quia quod quia ſcit
non eſſe ſuum,ſcire debet ad alium pertinere , ſed
in ſecundo poſſeſſore ſic eſt, vt reſtituat primo,vt
in vltimo occupatore,vt reſtituat primo,quem do
minum intelligit ,& ſecundus aliud quærere non
debet,cum ſciat rem ad ſe nō pertinere.hæc inquā
argumentatio non procedit, tūc enim illi locus ſo
ret,qñ dñs primus cum ſpoliatore ad agendum cō
tra nouum poſſeſſorem concurrit, vt nūc ſubiiciā,
eſt ergo vera gloſſæ.& ſequacium opinio.
59 Declarari illa pōt,primo non ꝓcedere,† qñ pri-
mus poſſeſſor,& dñs concurrūt cum ſecundo poſ
ſeſſore,quia is primus p̃fertur;argumento.l.bona-
fides,ff.depoſiti.ſic Bar.hic nu.13 & Sal.ac alij rela
ti à Ripa.d.c.ſæpe.nu.64.alia retulimus plura ad d.
l.bonafides declarationem,ſupra in 1.remed.recu

perandæ poſſeſsionis.q.11.ſæpius dicta non repetā.
Declaratur ſecundò cùm ex ſecundo ingredien-
60 ti † vacua poſſeſsio in primum peruenit. nam pri-
mo ſpoliato conceditur facultas recuperādi adhuc
contra vltimò poſsidētem, vt in caſu feudali tradit
Affl.c.1.nu.21,in fi.de milite vaſſallo,qui cōtumax
eſt,poſt Iſer.quem citat.
61 Quæro nonò, an hæc cōſtitutio † locum habeat
contra eum, qui poſt à ſe factam occupationē poſ-
ſeſsionem amiſit? & habere locū, & contra eū agi
poſſe affirmauit hic gl.quod placuit & Bar.nu.14.
Ripæ.d.c.ſæpe,n.64.verſ.tertiò dubitatur ex.l.1.§.
rectiſsimè,de vi & vi arma.nec me mouet, ꝙ con-
trariam ſententiam probauerit Cy.& Saly. hic col.
vltima,verſ.vndecimò quæro,quia eorū ratio,quæ
adducuntur,non vrget, inquiunt enim ſpoliatū ex
interdicto,vnde vi,agere ob violentiam in ſe cōmiſ
ſam,ſed hic ceſſat violentia, ergo agere nō poteſt,
quia rūdetur, ꝙ licèt is violentiam nō commiſerit,
eſſe tñ in dolo præſumpto, cū aliena occupauerit,
& hic caſus eſt extenſiua, & à Iuſtiniano diffinitus,
ut idem ſit,quod in interdicto, vnde vi, cum ergo
hoc in caſu illud procedat, ſic & noſtra cōſtitutio.
Declarant hanc cōmunem Saly.hic col.vlt.verſ.
duodecimo quæro quid ſi &c. non procedere qñ
ſine culpa poſsidere deſiit.ſic inquit probari.d.§.re
ctiſſimè,qui tñ.contrariū probare videtur,in verſ.
idem Iulianus; dum vult ſpoliatorē teneri, etſi res
ſine ſua culpa perierit; vult inquàm eum ad æſtima
tionē teneri, & reddit rationē generalē, vbi.n.quis
vi deiecit,per eum ſteiſſe videtur quominus reſti-
tueret,quare abſolutè verior eſt gloſſæ & Bar.ſnīa.
62 Quæro decimò,an ad hoc † ut hæc cōſtitutio lo
cum habeat is occupator in dolo eſſe debeat? & in
dolo eſſe debere affirmauit gloſſ. hic,nec diſſentit
Bellam.in c.ſæpe col pen.de reſt.ſpolia.poſt Cynū
hic.verū intelligit Bart.nu.15.de dolo vero,vel præ
ſumpto.idē placuit Saly.col.vlt.verſ.tertiodecimo
quæro, ſi ergo ſufficit occupatorem hunc in dolo
præſumpto eſſe, ſine dubio cōſtitutio hæc locū ha
63 bebit,cum is occupator erit in dolo vero, ꝙ † autē
ſufficiat eſſe in dolo præſumpto probat ſecundum
omnes tex.noſter,in illa ratione,omnes autem ſci-
re debent &c.quæ verba præſupponunt,ſeu oſten-
dunt ſolùm dolum præſumptum, nec enim verum
poſſumus dicere,cū aliquam habeat excuſationem,
ſeu habere videatur, ex quo enim excuſatio nō eſt
legitima,dolus præſumitur.verùm aduerſari vide-
tur tex.l.pen.C.de euictio.vbi bonafides præſumi-
tur niſi mala probetur.ſic in l.ſi fundum. C.de rei
vend.& alia citauit Alcia.tract.præſump.reg.3.præ
ſumpt.5.nu.1.2.Didacus in c.poſſeſſor.3.parte.§.
8.nume.ſecundo,de reg. iur.in 6. diſſoluit nodum
Barto.inquitque in poſſeſſore cum titulo, bonam-
fidem præſumi, niſi malafides probetur, & ita in-
telligit. dic. l.penult. in poſſeſſore verò ſine titulo
malamfidem præſumi, ſi à veteri poſſeſſore obii-
ciatur, non ſi à tertio. Quò tamen res clarior ſit,
plures conſtituemus concluſiones, eas ſuo or-
64 dine declarando. Prima eſt concluſio † bonam-
fidem in poſſeſſore rei corporalis præſumi.d.l.pe,
C.de euictio. Alcia. & Didacus præcitatis in lo-
cis.addo Alex.conſ.200.nu.4.lib.2.conſ.75.colū
pen.lib.4.Pariſiſ.d.c.ſi diligēti.nu.16. de præſcrip:
Balbum.in l.Celſus,nu.104.de præſcrip.qui com-
munem eſſe affirmāt.nec obſtat,ꝙ Inno. & Bald.in
ca.per tuas.de teſtibus,& Imol.in c.ſi.de præſcrip.
ac Fely.in c.diligenti.nu.4. de præſcrip. contrariū
verius eſſe affirmauerint, quia à communi non eſſe
recedendum & iudicando, & de iure reſpōdendo,
cum Balb.ſuadeo.
65 Extenditur primo etiam ſi poſſeſſor † lucratiuā
cauſam habeat, & de ſola longi temporis præſcri-
ptione agatur.l.ſuper longi.vbi glo.& docto.C.de
long.tempo.præſcriptio.
66 Extenditur ſecundò † etiam ſi titulū habeat tan
tùm putatiuum glo.& Bar.l.Celſus,nu.17.de vſu-
cap.omnes in cap.ſi diligenti,de præſcriptio.
67 Extenditur tertiò,etiam † ſi errore iuſto poſ-
ſideat Bart.d.l.Celſus egregiè tradit.Molinæ.conſ.
20.nu.1.2.3.& qua ratione bonafides præſumatur
& econtra non malafides, docuit eleganter Aemi-
lius Ferret.in l.3.nu.62.ff.de vſucap.
68 Secunda eſt concluſio † Antiquum poſſeſſorem
contra nouum ſine titulo, obiicere malamfidē poſ
ſe.ſic Bart.hic,& clarè Balb.in d.l.Celſus,nu.105.
& hæc concluſio non habet dubium, nam & eam
quoque(præter à Balbo relatos)affirmauit Alexā.
conſ.75.nu.47.lib.4.poteſt enim antiquus hic poſ
ſeſſor dicere,ſcire debuiſti,ꝙ tuum nō eſt,ad alios
modis omnibus ſpectare.
Declaratur primò, hāc concluſionē nō procedere
69 † quando conſtaret de titulo, quia etiam tunc bo-
nafides noui poſſeſſoris præſumitur contra illū an
tiquum poſſeſſorem.ſic poſt Butriū, & Felynum,
quos citat,declarauit Balbus.d.l.Celſus, nu. 107.
verſic.ſecundò limita.
70 Declaratur ſecundo,non procedere † elapſis tri
ginta annis, cum tanti temporis curſu præſumpta
malafides extinguatur.ſic Bart. hic. nu.17.& cum
eo communis eſt ſententia, vt teſtatur Balb.d.l.Cel
ſus.nu.106.107.dum multos citauit, & alios plu-
res retulit Didacus.d.c.poſſeſſor.2. parte.§.8.nu.
3.de reg. iur.in 6.addo eiuſdem ſententiæ Crauet.
tract.de antiq. tempo. quarta particula quartæ par
tis princip.nu.20.vbi declarat reſponſum ſuū.146.
vbi in his terminis conſuluit. idem reſpondit Rui.
conſ.156.nu.10.lib.1.conſ.34.nu.10.lib. 2.conſ.
27.nu.27.lib.3.conſ.13.nu.4.conſ.44.nu.17.conſ.
118.nu.4.lib.4.Soc.Iu.conſ.115.nu.30.lib.2.Ro-
lan.à Valle cōſ 3.nu.93.Ripa.d,c.ſæpe. nu.66.67.
de reſtitu. ſpoliat. & in c. cum eccleſia ſutrina. nu.
99.de cauſ.poſſ.& proprie.Bertram.conſ.429.nu.
7.lib.4.Pariſius.d.c.ſi diligenti nu. 22. Molinæ.d.
conſi.20.nu.4.Eſt verum quòd Ruin.in hoc ſibi pa
rum conſtans contrarium reſpondit conſil.41.nu.
29.conſ.204.nu.14.lib.1. & idem conſil. 150.nu.
17.lib.4.affirmauit Barto.ſententiam poſſe iuſta ra
tione negari, ante eum contra Bart. & cæteros te-
nuit Imola in l.Celſus col.pe.vt ibi refert Balb.nu.
106.ſed durum nimis eſſet à receptiſſima Bart.ſen-
tentia recedere, cui nunc accedo. imò extinguitur
& malafides minori tempore cum vel de titulo ap-
paret ex ſententia Rui.conſ.105.nu.10.lib.1. vel nō
conſtat de antiquiori poſſeſſore, ex doct. Ripa.d.
c.cū eccleſia ſutrina.nu.99.verſ.3.caſus.quod autē
icm-

tempus illud ſit. affirmant illi eſſe in iudicis arbitrio, quod fuſius explicaui lib. 2. de arbitrariis iudi cum in 38. caſu, abitrario.

71 Tertia eſt concluſio † nouum poſſeſſorem ſine titulo quò ad tertium præſumi bonafide poſſidere, ſic omnes relati à Balbo d. l. Celſus, nu. 105. nec. n. aliqua in tertio elt ratio, qua obiicere nõ poſſet tem poſſit malamfidem, cum illi poſſit reſpondere poſſeſſor, quò ad te liberas ędes habeo, iuxta textũ l. loci corpus. §. competit. de ſeruitu. vrba. prædio. Pariſius. d. c. ſi diligenti, nu. 20. de præſcrip. Nõ me latet tamen contrariam ſententiã probaſſe Imol. d. l. Celſus col. vlt. Fely. d. c. ſi diligenti, nu. 45. de præſcrip. & refere Balb. d. l. Celſus, & idem Claud. Seyſſellius, nu. 29. ſed à communi non recederem, quam multis tuetur Pariſ. qui ſupra.

72 Declaratur hæc cõcluſio ex † caſu nõ procedere, cùm ipſi poſſeſſori ſine titulo, iuris etiam pręſum ptio aduerſatur. ſic poſt Bar. d. l. Celſus, nu. 17. declarat ibidem Balb. nu. 108. qui poſtmodũ ſubdeclarat, idem reſpondit Alexan. conſ. 75. nume. 48. lib. 4. Pariſius in cap. ſi diligenti, numero 18. de præſcriptio. affert exẽplum. cum quis eſt poſſeſsionis incapax, nam is nec poſſidere nec præſcribere poteſt. Fely. in c. accedentes, col. 4. verſ. quintò fallit 2. de præſcriptio.

Quarta eſt concluſio, quò ad incorporalia, in quibus bonafides præſumitur ſi de libertate præſcribenda agitur, ſic communẽ teſtatur Pariſius. d. c. ſi diligenti, nu. 24. in fine. ſi uerò de præſcribenda ſeruitute malafides præſumitur. cum iuri naturali, & communi hoc aduerſetur, ſic communem teſtatur Pariſius. d. c. ſi diligenti nu. 25. poſt Imol. Felynum & alios ibi.

73 Quæro vndecimò ſi † occupator alteri vendat, quanto tempore is emptor præſcribat? glo. inquit, decem vel viginti annis, eam probauit hic Bario. in fine, qui tamẽ ſubiicit hodie aliter eſſe diſpoſitione authen. malæfidei. C. de præſcrip. longi temp. & gloſſæ ſententiam vno probauit verbo Saly. hic colum. vltima, verſic. decimoquintò quæro, verùm cum hic locus non poſtulet vt illius authẽticæ materiam excutiam, videndi quandoque erunt ad illius interpretationem, Soc. tract. fallen. regu. 33. & regula 431. Ruin. conſi. 105. in ſi. lib. 1. Balb. tract. præſcrip. ſecunda pa ticula. 3. partis princip. q. 12. colum. 2. 3. Gomeſ. §. ſed iſtæ, nu. 40. Inſt. de actio. Soc. Iun. conſi. 69. nu. 54. lib. 1. Boe. q. 183. num. 44. Rolan. à valle conſi. 79. nu. 9. 10. lib. 1.

74 Quæro duodecimò, an † conſtitutio noſtra locũ habeat contra occupantem poſſeſsionem præbendæ vacantis? & non habere locum aſſirmauit hic Aug. in ſi. poſt Inn. quem citat, ea ratione, quia nũquam hoc caſu poſſeſſio vacare dicitur, cum eccle-

75 ſia ſemper poſſideat. rurſus, quia † ſpiritualia propria authoritate non poſſunt occupari. ca. cauſam in ſi. de proba. & hanc ſententiam probauit, Ripa. d. cap. ſæpe, nu. 57. verſic. tertio dubitatur, de reſt. ſpo liato. poſt Specul. & Butrium, quos citat; cuiuſdem fuit ſententiæ Bellamera conſ. tertio, ſexto dubio, licèt Albe. & ante eum Petrus hic aliter ſenſerint, & male; quin damnoſa potius eſſet eccleſiæ hæc conſtitutio, quàm vtilis, ſi ea experiri contra occupatorem vellet, cum alio fortiori uti poſſit.

76 Quæro decimotertiò, an conſtitutiõ † iſta locũ habeat contra occupantem agrum deſertum & incultum? & non habere locũ cenſuit hic Albe. col. 1. & clarius Corſetus ſing. in verbo occupatiuo, inci pit, tu habes, & in hanc ſententiam citat textũ. l. qui agros. C. de omni agro deſerto lib. 11. quẽ pro ſen tẽtia hac ibi notat Bar. nec diſſentire videtur Ripa. d. cap. ſæpe, num. 66. de reſtitu. ſpoliato. qui citãdo.

77 d. l. qui agros, inquit † occupatorẽ præſcribere biẽ nio, ne amplius poſtmodũ moleſtia afficiatur, idẽ cenſuit in tract. Peſtis in tit. de remediis perſeruat. contra Peſtem, nu. 251. 252. qui hoc aduerſus Bar. & cæteros in l. rem quæ nobis. & in l. de eo. §. ſi fortè, de acquir. poſſ. intelligit procedere, tam in agris tributariis, quàm non tributariis, & Balb. tracta. præſcriptio. prima particula quartæ partis princi. col. 2. verſ. prædicta concluſio. eam afferunt omnes rationem, eſſe hoc conſtitutum ob culturæ vtilitatem, quinimò ceſſat hoc caſu pręſumptus dolus occupatoris. nec mirũ videri debet, ꝙ noſtra hæc con

78 ſtitutio diſtinctionẽ recipiat ab illa † l. qui agros. per multos annos ante noſtram condita, vt poté à Valentiniano, Theodoſio & Arcadio, ſicq; anno tri centeſimo nonageſimo primo ſalutis humanæ, vt

79 alias diximus in anteludiis, nam & † lex poſterior ab antiquiori ſæpè declaratur. gloſ. in l. ſciendum ff. qui ſatiſd. cog. & licèt dixerim ſtatim Ripam intelligere tam in agris tributariis quàm non, aliter ſentit Riminal. conſ. 100. nu. 48. 49. lib. 1. qui in ſolis tributariis vult procedere. & idem ſentit poſt citatum Corſetum Didacus, in cap. poſſeſſor. ſecunda parte. §. 11. in ſi. de reg. iur. in 6. quare dicebat Ri-

80 minal. hodie in † Italia ceſſare illius. l. qui agros. diſpoſitionem, cum agri tributarij non reperiantur.

Extenditur tamen relatus caſus. l. qui agros, vt non tm̃ iure ciuili procedat, ſed & iure Pontificio. ſic Ripa. d. tract. peſtis. d. tit. de remediis præſeru. contra peſtẽ. nu. 253. addo Baldum, conſ. 12. Quidã

81 D. Mattheus col. pen in h. lib. 1. dum affirmat † non eſſe inconueniens, nec nouum, quòd quis ob negligentiam ſuam ſuo priuetur, vt latè olim diximus.

82 Quæro decimoquartò, an † remediũ huius conſtitutionis concedatur reuerſo ab hoſtibus pro recuperanda poſſ. occupata tẽpore captiuitatis? & nõ concedi aſſirmauit Ang. & Saly hic, quos ſecutus eſt Ripa. d. c. ſæpe, nu. 62. de reſt. ſpolia. ea adducun

83 tur prima ratione, quia † captus ab hoſtibus dicitur dominium & poſſeſsionem amiſiſſe. l. cũ hæredes. §. 1 ff. de acq. poſſ. l. ſic eueniet ff. de adul. ſicq; tempore occupationis res non erat in bonis. d. capti, ergo ei nõ dabitur hoc remedium. ſecundo, quia reuerſo ſuccurritur remedio ordinario, remedio inquam ex fictione legis Corneliæ: ceſſare ergo debet remediũ ſubſidiarium; nec Alberici authoritas aliter hic ſentientis me mouet, cũ nulla ſolida adducatur ratione.

84 Extenditur vt eo etiam † caſu procedat, ſi is captus ab hoſtibus per momentum tẽporis in captiuitate duraſſet. nam cũ tũc amiſerit ſtatim poſſeſsionem d. l. cum hæredes. §. 1. de acq. poſſeſſ. & poſſeſſio ſemel extincta amplius non poſſit reintegrari. l. Pomponius. §. quæſitum. ff. de acquiren. poſſeſſ. eſt

eſt ergo & in hoc caſu neceſſaria noua poſſeſsio.d.
85 l.cùm hæredes.§.1.cum ergo † de extinctione actus
agatur, etiam temporis momentum eſt in conſide-
ratione.l.vxoris abortu.C.de poſth.hæred.inſtit.&
hac ratione adductus ſic docuit Ioãnes Crotus, in
l.ſi is qui pro emptore,nu.7.de vſucapio.in recupe
randa poſſesſione amiſſa, ob momentaneam capti-
uitatem poſtliminij fictionē nihil operari,vt apud
eum,qui alia ratione etiam vtitur,eoq́; loci reſpō-
86 det ad † l.qui poſſesſionē,de vi & vi arma. quæ in-
telligitur cùm poſſesſio amiſſa in ipſo conflictu re
cuperatur, ꝙ conceditur, quia is animo nō dicitur
poſſesſionem amiſiſſe,non mirum ſi ſua authorita-
te recuperat,de qua ſuo diximus.in caſu autem no
ſtro idem dicendū eſt in poſſesſione hac per mo-
mētum amiſſa,qđ in cæteris,cū ratione amisſionis
par ſit ratio. non ignoro tñ multis in caſibus mo-
mentanea in conſideratione non eſſe,vt videmus in
87 l.vlt.§.vlt.C.de bonis quæ libe. vbi † momentanea
acquiſitio non habetur in conſideratione, & à viro
88 non dicitur diuertiſſe, qui per † momentum ab eo
abſuit.l. plerique.ff.de ritu nuptia.l.diuortium nō
eſt.ff.de diuor.ſic ſoluens,vt ſtatim repetat,non di
citur ſoluiſſe.l.qui ſic.ff. de ſolutio. ſic prohibitus
89 † alienare extra familiam, non dicitur prohibitio-
ni contrauenisſe,qñ per momentum tãtùm res fuit
extra familiam.Ang.in l.voluntas. C. de fideicom.
quem ſecutus eſt Crotus.d.l. ſi is qui emptore nu.
7.de vſucap.& Opizonus Papienſis in l.filiusfamil.
§.Diui.nume.100.de lega.1.& ſimile addit Crotus
ex Ang.& Roma.in l.ſequitur,§.itē Labeo,de vſu-
90 cap.† Emphyteutā alienantē emphyteuſim domino
irrequiſito,non amittere eam ſi per momentum tã-
91 tùm durauit alienatio, ſic maritus, † qui ex ſtatuti
diſpoſitione dotis partē,vt in Ciuitate Montis Re-
galis,vel integram,vt Papiæ.lucrabitur,ſi per mo-
mentum durauit matrimoniū. vt affirmarunt Bal-
dus & Alg.in l.non tantùm. C.de lega.Aret l.2 in
prin.& in l.ſi ante nuptias.col.vlt.ff.ſol.matri.Soc.
Sen.conſ.223.colū.2.lib.2.Iaſ.l.ſi donaturus.in.§.
vlt.ff.de cond.ob cauſam.Deci.conſ.177.col.vlt.&
conſi.623.Ripa.l.1.nu.66.ſol.matri. & in l. vlt.q.
38.C.de reuoca.dona.latè & doctè Rolan.à Valle
in tract.de lucro dotis.q 59. vbi alia affert ſimilia:
ſic plura Tiraq.in l.ſi vnquàm in verbo ſuſceperit.
nume.171.172.C.de reuoc.dona.& in tra. quod ceſ
ſante cauſa ceſſet effectus limit.23.addo Barb. cōſ.
32.col.14.in fi. lib. 1.dū affirmat ſtatutum probi-
92 bens † maritum in vltima voluntate aliquid vxori
relinquere, non procedere quando per momētum
tantùm perduraret relictum.alia apud eundē Barb.
conſ.22.col.6.lib.3.& apud Plotum Nouarie. in-
ter conſilia criminalia diuerſorum,conſil.108. nu.
65.66.addo pariter Ripam in l.cum filioſa. nu.43.
93 de lega.1.qui relata declarat,inquitq; etiam † mo-
mentanea eſſe in conſideratione,ſi prodeſſe com-
modumq́ue afferre poſſunt.Petraſ.ſing. 26.tu ha-
bes &c.cætera ex induſtria ſilētio prætereo, ne ex-
tra rem vagare velle videar.
94 Quæro decimoquinto, an † cōſtitutionis huius
noſtræ remediū concedatur cōmodatario, depoſi-
tario? & ſimilibus: & non concedi docuit Ripa in
cap.ſæpe,nu.60.in fi.de reſti. ſpol. pendet hæc di-
ſputatio ab illa, an & quando poſſidere dicatur cō
modatarius,& depoſitarius vt poſtmodum ſpolia-
tus recuperet.qua de re latè diximus ſupra in nono
remedio.q.22.& alia afferemus infra.in 15.remed.
ex cap.reintegranda.3.q.1.in quæſtione 7.quare ex
traditis illis in locis finiri hæc poterit quæſtio.
95 Quæro decimoſextò, an † conſtitutio hæc locū
habeat eo in caſu, cùm ſcholaſticus in Auditorio
ſcholaſtici locum occupauit? & ex conſuetudine
non habere affirmauit Petrus Rebuffus in tract.de
Priuilegiis ſcholarium.q.101.ex iuris tamen com-
munis diſpoſitione locū habere videtur; quando-
quidē vnus alterius locum occupare non poteſt, vt
ſenſit glo.ex illo tex.in l.vlti. C.de officio magiſtri
officio.quod vtinam tam ex conſuetudine diligen
ter, quàm ex iure cōmuni obſeruaretur, nec enim
eſſet ꝙ corrupti huius ætatis mores graui argue-
rentur ſupercilio; quandoquidem ille malus inole-
uit vſus, vt non modo aſsidui aliqui ſint in præle-
ctionibus, ſed & dum docentes adeunt, eo adeunt
animo, vt quouis docente plus ſapere videãtur, vel
cæteris diligētioribus ſuis ſibillationibus, & ſtrepa
96 tionibus impedimento ſint.quos † per triduum ex-
communicatos cenſuit Roma. ſing. 673. Quando
vniuerſitas &c. in hos grauisſimè inuehitur Ioan.
Neuiz.lib.5.Syluæ nuptia.nu.51.52. qui ſcholaſti-
corū detegit vitia quàmplura. quod ſi tanta vitio-
rū hodie eſt copia, mirū videri nō debet ſi exoleuit
ius hoc recuperandi occupatū in Auditoriis locū.
verum nec vllo nunquam iure comprobatum fuit.
97 quandoquidē † gl.in d.l.vlt. C. de officio magiſtri
officio.malè ſumat argumentū à conſtitutione illa,
ad caſum hunc noſtrum: illa enim cōſtitutio in an-
98 tiqua illa ſchola militiæ loquitur in qua gradus cō
99 ſtituebantur; omniumq́ue poſtremi erant † Tyro-
nes.l.3.de Tyronib.l.12.maximaq́; erãt priuilegia,
iuxta vniuſcuiusq́; gradum, & locum, qđ indicat.l.
4.eo.tit.C.de officio magiſtri officio.& integer il-
le titulus.C.de priuilegiis ſcholari.lib.12. quo lo-
co annotauit nouisſimè Iacobus Cuiacius. idem in
l.1.C.de comitib.& trib.ſchola.li.12.Iuſta ergo ra
tione eſt factū, ne poſtremus locū anterioris, quē
per labores aſsiduos, & ſtrenuam in militia vacatã
100 operã meruit, occupare valeat. vt † d.l.vltimæ ver-
ba oſtendunt.& probat.d.l.3.C.de Tyronib.lib.12
quæ relata rōne vtitur. & in hanc ſniam textū illū
annotauit cōſultisſimus vir Petrinus Bellus in tra.
de re milit.part.1.tit.6.n.12.13. fatuã ergo Accur
ſij interpretationē nemo eſt qui nō videat, & inſipi
101 dā magis illam † Petri Rebuffi viri alioqui eruditi.
102 Quæro vltimò, qualis eſſe debeat † libelli for-
ma, dum in foro huius conſtitutionis remediū de-
ducitur? docuit hic Saly.in fi. ad quem beneuolum
allego, ne quæ difficultatem non patiuntur ſæpius
repetam. Hæc ad decimumtertium recuperandæ
poſſesſionis remedium.

SVMMARIVM DECIMI QVARTI
Remedij recuperandæ poſſesſionis.

1 *Conſtitutio l.ultime. C. de acquirenda poſſesſione una eſt ex quinquaginta conſtitutionibus Iuſtinian.*
2 *Serui, uel coloni factum in amittenda poſſesſione domino*

no præiudicare hodie non poteſt.
3 Conſtitutio.l.ult.C.de acqui.poſſ.an retinendæ, uel recuperandæ potius remedium contineat.
4 Negatiua uis fortior eſt affirmatiua.
5 Dictio penitus,preciſè naturam habet.
6 Dictio,nullo modo,negatiua omnis potentia.
7 Dictio,nullo modo,idem quod dictio,penitus, operatur.
8 Dictio,aliquid,in re minima uerificatur.
9 L.ult.C.de acq.poſſ.multis modis perpenditur.
10 Conſtitutio.l.ulti.C.de acqui.poſſ.an iuris antiqui correctoria ſit.
11 Correctio in dubio euitanda eſt.
12 Conſtitutio.l.ulti.C.de acqui.poſſ.exorbitans eſt ex Ripæ,& Tiraquelli ſententia.
13 Exorbitans diſpoſitio,& correctoria, quæ, & quomodo inter ſe differant.
14 Conſtitutio.l.ult.C.de acqui.poſſ.an locum habeat, tam pro poſſesſione rei mobilis, quàm immobilis.
15 L.ſi rem mobilem.ff.de acq.poſſ. declaratur.
16 Exceptio dolo facis petere,quod ſtatim reſtituturus es, an agenti remedio.l.ult.C.de acq.poſſ.obiici posſit.
17 Conſtitutio.l.ult.C.de acqui.poſſ.an locum habeat, cum agitur de recuperanda poſſesſione non neglecta, ſed tradita à ſeruo,uel colono.
18 Ratio ubi eadem eſt,conceditur in correctoriis extēſio.
19 Ratio eadem ubi eſt, non fit extenſio, ſed interpretatio.
20 Ratio ubi eſt eadem, non dicitur lex extendi, ſed enucleari.
21 Contrahens cum altero,non ita de facili eum rei dominum credere debet.
22 Verbi,Prodere,ſignificatio.
23 Credens iuſta ratione ſeruum uel colonum rei à ſe alienatę dominum eſſe,à uero domino remedio.l.ulti.C. de acq poſſ.conueniri non poterit.
24 Creditor,uti an posſit remedio.l.ult.C.de acq.poſſ.contra tertium,in quem debitor rem creditori hypothecatam,& quàm eius nomine ſe posſidere conſtituit, alienauit.
25 Conſtitutum naturalem poſſesſionem, & ciuilem transfert.
26 Aretini,ac Barbatiæ ſubuerſæ rationes multæ.
27 Conſtitutum generale,operatur idem quod ſpeciale.
28 Excusſio principalis debitoris neceſſaria, an ſit cū agitur contra tertium poſſeſſorem,ex remedio.l.ulti.C. de acquir.poſſ.
29 Verba.l.ulti.C.de acquir.poſſeſſ. multis modis perpenduntur.
30 Dominus poſſesſionem à ſeruo introuerſam ſua authoritate poteſt recuperare.
31 Precarii clauſula in inſtrumento dotis reſtituendæ operatur,ut ſoluto matrimonio posſit mulier bona hypothecātà ſua authoritate occupare.
32 Regulæ inhærendum eſt, donec de fallentia demonſtretur.
33 Excusſio neceſſaria eſt debitoris,cum agitur contra tertios poſſeſſores,in quos in fraudem creditorum alienata ſunt bona.
34 Locatori non licet ſua authoritate rem in tertium per conductorem alienatam recuperare.
35 L.2.ff.de Saluia.interd. declaratur.
36 Dolus debitoris,creditori non debet poſſe nocere.
37 Creditor conſtitutarius,non ad ſui,ſed debitoris commodum posſidet,& inibi declaratur.
38 Conſtituente mortuo,conſtituti uirtus extinguitur.
39 Excusſio neceſſaria eſt illo caſu debitoris principalis, ſi caueatur generali ſtatuto,in omnibus caſibus faciendam eſſe extenſionem antequam ad tertios deueniatur.
40 Conſtitutio.l.ult.C.de acquiren.poſſeſ.an locum habeat contra eum, qui nomine unius deinde nomine alterius ſe posſidere conſtituit.
41 Conſtitutio.l.ultima.C.de acquir.poſſeſ.quomodo posſit prodeſſe primo poſſeſſori conſtitutario, & ſecundo cui re ipſa tradita eſt poſſesſio.
42 Conſtitutio.l.ult.C.de acq.poſſ.an prodeſſe posſit poſſeſſori in quem poſſesſio per ſolam clauſulam precarii translata eſt.
43 Poſſesſione naturali translata, transfertur & ciuilis, & inibi declaratur.
44 Precarii natura eſt, ut finiatur ex concedentis uoluntate.
45 Poſſesſio naturalis,an ſit penes creditorem ob clauſulā precarii.
46 Vſufructuario,an concedatur remedium.l.ult. C.de acquir.poſſ.
47 Vſufructuarius naturaliter posſidet.
48 Colono ad longum tempus an concedatur remedium l. ult.C.de acq.poſſ.
49 Poſſeſſori,uel domino,an concedatur remedium.l.ulti. C.de acq poſſ.ſi quis occupauit poſſesſionem, quam deſeruit colonus animo non reuertendi,
50 Poſſeſſor antiquus ſi negligat apprehendere naturalem poſseſſionem,à colono deſertam, & ab alio occupatam,an eam perdat,nec remedio.l.ult. C.de acq.poſ. recuperare posſit.
51 Conſtitutio.l.ult.C.de acq.poſſ.an & contra clericos locum habere posſit.
52 Laici contra clericos ſtatuere non poſsunt.
53 Lex inqua non eſt, cum ſe habet ad commodum, & onus.
54 Conſtitutio.l.ultima.C.de iure deliberandi & authen. hoc amplius.C.de fideicommiſs. locum habet contra clericos.
55 Lex ciuilis ſi peccatum non continet,& canoni non aduerſetur etiam clericos ligat.
56 Lex generalis ligat etiam clericos.
57 Andr.Barbatia,quàm multipliciter à doctoribus notatus,& de audaci inſulſaq́ue illius doctrina.
58 Conſtitutio.l.ult.C.de acquir.poſs. an locum habeat in una facti ſpecie beneficiaria.
59 Reſignans beneficium,reſignatione admiſsa ſtatim ius ſuum,& poſseſsionem perdit.
60 Ius offerendi, an concedatur tertio poſseſsori, contra quem agitur remedio.l.ultima.C.de acquirenda poſſeſsione.
61 Ius offerendi cuicunque poſseſsori conceditur.
62 Ius offerendi non conceditur contra agentem rei uendicatione.
63 Ius offerendi conceditur contra agentem ex remedio. d.l.ultima.C.de acqui.poſs.ſi aliter poſſeſsori non eſt ſuccurſum.
64 Conſtitutio & remedium.l.ultima. C.de acquiren.poſ. an extinguatur per mortem illius, qui ſe creditoris, uel alterius nomine ſe posſidere conſtituit.
65 Conſtitutum extinguitur per mortem conſtituentis.
66 Voluntas morte finitur.
67 Conſtituto finito, ius tamen conſtituti, & poſſeſsionem non perdit conſtitutarius.

68 *Remedio.l.ult. C.de acqui.poſſeſſ. quanto tempore præſcribatur.*
69 *Actio perſonalis.30.annis tollitur.*
70 *Actio hypothecaria contra tertium poſſeſſorem quanto tempore tollatur.*
71 *Remedium.l.ult.C.de acq.poſſ. eſt propriè contra tertiū poſſeſſorem introductum.*
72 *Poſſeſſor debet eſſe bonæfidei, ut præſcribat, in caſu titu li.C.ſi aduerſus creditorem.*

IMPERATOR IVSTINIANVS.

A. Ioanni præ. præ.

EX libris Sabinianis quæſtionem in diuinas noſtri numinis aures relatā tollentes definimus, ut ſiue ſeruus ſiue procurator, vel colonus uel inquilinus, vel quiſpiam alius, per quem licentia eſt nobis poſsidere corporaliter nactam poſſeſsionē cuiuſcunque rei, eam dereliquerit uel alii prodiderit, deſidia forte, uel dolo, ut locus aperiatur alii eandem poſſeſsionem detinere, nihil penitus domino præiudicii generetur, ne ex aliena malignitate alienū dānum emergat, ſed & ipſe, ſi liberæ conditionis eſt, competentibus actionibus ſubiugetur, omni iactura ab eo reſtituenda domino rei, uel ei, circa quem negligēter uel doloſè uerſatus eſt. Sin autē, nec dum ſub manibus procuratoris, uel coloni, uel inquilini, uel ſerui poſſeſsio facta eſt, ſed ipſe eam accipere deſidia, uel dolo ſuperſedit, tunc & ipſe, qui eum tranſmiſit, ex mala ſua electione præiudicium circa eam poſſeſſionem patiatur, ex memoratarum perſōnarum uel machinatione, uel negligentia accedens. Hoc etenim tantùm ſancimus, ut dominus nullo modo aliquod diſcrimen ſuſtineat ab his, quos tranſmiſerit, non ut etiam lucrum ſibi per eos aliquid acquirat; cum & antiqua regula iuris, quæ definiuit deteriorem conditionem per ſeruū domino nullo modo fieri, tunc locum habeat, cum dominus de damno periclitetur: non cum ſibi lucrum per ſeruum acquiri deſiderat. Salua uidelicet in hoc caſu domino rei, uel ei, qui ad eam detinendam præfatas tranſmiſerit perſonas aduerſus eas omni actione (ſi qua ex legibus ei competit) ſeruata.

DECIMVMQVARTVM RECVPErandæ poſſeſſionis remedium, ex l.vlti. C.de acquir. poſſeſſ.

1 NOuiſſima † vna hæc eſt ex quinquaginta Iuſtiniani conſtitutionibus, vt iam admonui, qua domino amittenti poſſeſſionem facto & culpa ſerui, coloni, uel alterius cuiuſuis, proui-
2 ſum eſt, cum illorum factum † domino nocere minimè debeat. olim tamen in amittenda poſſeſſione illorum factū domino nocebat. l.3. §.quod ſeruus l.peregrè. §.vlt.de acq.poſſ. Ripa.in rub.ff.de interdict.num.6.in fin.& ſuo loco dicemus.
3 Quæro primò, an huius † conſtitutionis noſtræ remedium, ſit retinendæ poſſeſſionis, uel recuperandæ potius? & eſſe retinendæ multa ſuadere videntur, in primis illa tituli inſcriptio, ſub quo collocata eſt hæc conſtitutio, quæ, De acquirenda, & retinenda poſſeſſione eſt, quæ quidem inſcriptio non conueniret ſi hæc ipſa conſtitutio De recuperanda poſſeſſione tractaret. Suadetur ſecundo ex uerbis text. dum tam amplo & uniuerſali ſermone utitur, nihil penitus domino præiudicij generetur, maxima enim eſt uis negatiuæ uniuerſalis, quæ totum excludit. l.naturaliter. §.nihil commune.de acquirenda poſſeſſione. l.nihil. ff.de capt. & poſtlim.reuerſ. quas hic citat Salyce. columna tertia. verſicu. ego etiam reprobo &c. Soc.Sen.conſilio vigeſimoprimo.columna tertia. verùm prædictis, libro primo. & ibi in fine. d.columna tertia, auge-
4 tur, quia maior eſt † negatiuæ, quam affirmatiuæ uis & poteſtas. l.hoc genus. ubi glo. de conditio. & demonſtra. latiſſimè Tiraquel. in l.boues. §.hoc ſermone. ſeptima limitatione. de verborum ſignificatione. addo Rubeum conſilio. 51. numero quarto. Crauet.conſil.146. num.4.& conſi.294.nu.6. Confirmat hanc ſententiam tertio hic tex. in illa dictio-
5 ne, penitus &c. quæ † præciſa eſt, & omne præiudicium excludit. §.eſt & aliud. Inſti.de dona. Saly. qui ſupra. & tradit Soc.Sen.d.conſi.21.col.3. verſ.item ponderandū. lib.1. Ruin.conſi.80.nu.8. lib.1. Dec. conſi.401.nu.9. Boe.q.23.num.23. Comprobatur quarto ex illis verbis, ut dominus, nullo modo, ali-
6 quod diſcrimē ſuſtineat: nā † dictio, nullo modo, eſt negatiua omnis potentiæ l.ult.C.de teſta.mil. Dec. cōſ.5.nu.7.uerſ.60.& ulti. Goza.cōſ.71.nu. 4. cōſ. 92.in fin. Tiraq. in l.ſi unquā, in uerbo reuertatur,
7 nu.93.C.de reuo.dona. & † dictio hæc, nullo modo, idē operatur qđ dictio, penitus. Goza.cōſ.25. nu.9. ſi ergo nullo modo, ſi penitus, ſi nihil afferri poteſt præiudicij, ergo non amittit dn̄s poſſeſſionē: cōfirmatur quinto loco ex illa dictione, aliquod diſcri-
8 men, nam † dictio, aliquid, uerificatur in quauis re minima, l.ſeruum. §.prætor ait, ubi Bar. de acquirenda hæreditate, latè Dec. in l.cum quid ſecūda lectura. nu.1. ff.ſi certum petatur. in l.ſi quis id quod. nume.19. de iuriſdictione omnium iudicū, latiſſimè Craue.conſ.294.nu.4.& præter eum plura Tiraq. in l.ſi unquam. in uerbo omnia, nu.65. C.de reuo. dona. Cur.Iun.conſi.177. in fin. Bello.conſi.13.nu. 10. ſi ergo nec minimum infertur præiudiciū, ergo non amittit, ſuadetur ultimo ex ea differentia, quā affert tex. inter lucrum & damnum, quod in quærendis,

rendis, non in quæſitis ſeruus domino præiudiciū
afferre poteſt, ni ergo differentia ſit bona, debemus
dicere, dominum nihil amittere, quia aliàs ita ſer-
uus damnū afferret in quæſitis, ut & in quærendis.

Veruntamen, ut omnes affirmant, recuperandæ
poſſeſſionis remediū, hæc conſtitutio cōtinet, quā
ſententiam communem teſtatur Ripa. in Rub. ff. de
interd. nu. 6. Grat. conſi. 40. nu. 5. conſ. 75. nu. 1. lib.
9 2. Cuius rei clarum præſtat argumentum † tex. ipſe
in fine, dum vult huic domino ſaluam eſſe omnem
actionem contra eum cui res data, & conceſſa eſt. ſi
enim datur actio contra eos, qui detinent, neceſſe
eſt dicere amiſſam eſſe poſſeſſionem, etſi per actio-
nē poſſit recuperari, nec me mouet, ſi quis diceret,
ultimam huius text. partem, illud reſpicere, quòd
paulò ante in textu dicitur, quà ad poſſeſſionem
quærendam, quam ſi dolo ſeruus non acquirat, ſal-
uam domino actionem eſſe: quia verum hoc non
eſt, cum nulla hoc caſu ſuperſit domino actio, quā-
do in quærendis præiudicare poſſit. hanc quoque
communem confirmat hic text. dum in verſic. ſed
& ipſe ſi liberè & c. aduerſus colonum, vel procu-
ratorem, domino actionem, ſi damnum aliquod
ſenſit, concedit: ſi itaq; poſſeſſionem dominus re-
tineret, fruſtrà illi actio aliqua daretur, cum nullū
ſenſiſſet damnum. Nec aduerſantur, quæ in oppo-
ſitum adducta ſunt. nam quod dicitur non conue-
nire inſcriptione, eſt falſum, quia etſi naturalem do
minus amittat, retinet tamē ciuilē, ob quam facile
naturalē, vel manu propria, uel iudicis authoritate
recuperat, & quod dicitur nullum penitus inferri
præiudicium, intelligitur ſecundum Bulga. hic à gl.
relatum. & Ripa. d. rubr. ff. de interd. nume. 6. in ef-
fectu, cùm ad recuperandum illæſa adhuc ſuperſit
actio. etſi Cy. & Saly. Bulga. aduerſentur, quinimò,
ex quo dominus adhuc retinet ciuilem, non dici-
tur generatum aliquod detrimētū, cū ſponte natu-
ralem poſſit (vt ſtatim dixi) recuperare. l. clàm poſſi
dere. §. ſi. ff. de acquirenda poſſeſſione, & ſi olim om
nē ciuilē, & naturalem perderet. l. 3. §. quod ſeruus.
ff. de acquirenda poſſeſſione, in qua difficultate ex-
tricanda, mirum in modum ſe torquēt omnes, cū
tamé ex ſententia, & vera Bulga. ac Ripæ declaratio
ne ceſſent omnia, quæ dubitationē afferre poterāt.

10 Quæro ſecundò, an hæc † conſtitutio ſit iuris an-
tiqui correctoria, vel non: & eſſe correctoriam
cenſuit Alexan. in l. peregrè. §. quibus. numer. 4.
de acquirenda poſſeſſione. ſenſit vno verbo. Cor-
ne. conſil. 190. numer. 5. lib. 1. Barba. conſil. 28. cō-
lumna. in princip. lib. 1. nec diſſentit Ioan. Crottus.
in l. ſi is, qui pro emptore. numer. 205. de vſucap.
quorum ſententia videtur probari ex. l. 3. §. quod
ſeruus, & l. peregrè. §. quibus. ff. de acquirenda poſ-
ſeſſione, & huius ſententiæ fuit Martinus gloſſator.

Cōtraria tamē ſententia eſt verior, non eſſe iuris
antiqui correctoriam. quam opinionem affirma-
runt omnes. Cyn. hic & Salyc. col. 2. verſicu. ego
11 etiam, ratione, quia euitanda eſt in dubio † legum
correctio. l. præcipimus. C. de appellat. nec verè
dici poteſt correctoria, quia illa diſpoſitio aliam
corrigere dicitur, quando iam in ſpecie diſpoſita,
in ſpecie illi aduerſatur, vel ſi in genere, in gene-
re corrigit, vt in primo caſu, ſi ſit diſpoſitum iure
antiquo fœminas non poſſe ſuccedere maſculis
exiſtentibus, ſi deinde nouo iure diſponatur poſſe
ſuccedere, noua diſpoſitio antiquæ correctoria eſt.
in ſecundo caſu non poſſe teſtari, ſi deinde lege no
ua caueatur, quod omni caſu filiusfamil. poſſit te-
ſtari, noua hæc diſpoſitio eſt antiquæ in genere cor
rectoria; quod non contingit in caſu noſtro, quia
Pandectarū eſt cautum iure, dominum ex facto ſer-
ui & coloni amittere poſſeſſionem, quò tamen ad
recuperationem nihil ſtatuit, an poſſit dominus
hoc caſu recuperare, quod ergo hac noſtra conſtitu
tione eſt diſpoſitum, vt poſſit dominus recupera-
re, non pugnat cum iure antiquo, nec in genere,
nec in ſpecie, quare Ripa in d. rub. de interd. nume.
12. 7. dicebat † noſtræ conſtitutionis diſpoſitionem eſ-
ſe exorbitantem, quam ſententiam probaſſe uide-
tur Tiraquell. tract. de iure conſtituti prima parte.
nume. 62. & ante hoc Bellame. deciſ. 104. in fine.
13 ea adducuntur ratione, quòd diſpoſitio † tunc dica-
tur exorbitans, cum lex noua diſponit aliquid in
ſpecie contra diſpoſita iure antiquo in genere, vt ſi
lex antiqua diſponat dotem conſtante matrimonio
non poſſe repeti, & lex noua diſponat poſſe repeti,
ſi uir uergit ad inopiam. ſic Bar. in l. ſi conſtante. q.
10. ſoluto matrimonio, ſic differentiam diſpoſitio-
nis correctoriæ & exorbitantis declarat Ioan. Crot-
tus. in l. omnes populi. nume. 163. de iuſti. & iure,
quem eſt ſecutus Crauet. tracta. de antiquitate tem
porum quarta parte princip. in princi. numer. 65.
idem ſenſit Ripa. in l. ſi conſtante. nume. 78. ſoluto
matrimonio: dum diſtinguit caſus diſpoſitionis
correctoriæ à caſibus diſpoſitionis exorbitantis, in
quit que exorbitare, eſſe à communibus iuris regu-
lis deuiare, ex gloſ. cap. ea quæ de reg. iuris. in 6. cū
ergo in caſu noſtro conſtitutio hæc non deroget iu
ri antiquo in totū, ſed in certis caſibus prouideat:
non correctoria, ſed exorbitans potius dici debet,
ex quibus non mediocris oritur utilitas, quia ſi cor
rectoria eſſet, difficilius concederetur extenſio de
caſu ad caſum, ut relati interpretes ſcribunt.

14 Quæro tertiò, an hoc † remedium locum habeat
tam pro poſſeſſione rei mobilis, quàm rei immobi
lis & ? habere locum cenſuit hic glo. Bal. & Ang. ex
tex. in illis verbis, cuiuſcunque rei, dum exponunt,
id eſt mobilis, quæ ſanè ſententia confirmatur ex
doctrina Soc. in l. rem quæ nobis. nume. 13. verſi.
ſecundo concludo. ff. de acquirenda poſſeſſione,
quem eſt ſecutus Ripa. in l. naturaliter. §. nihil com
mune. nume. 54. eodem titulo, & alij plures, quos
ſuo loco referam, dum affirmant remedium recu-
perandæ poſſeſſionis. ex cap. reintegranda. 3. q. 1.
concedi etiam pro poſſeſſione rei mobilis, addu-
cti eo textu in illis verbis generalibus, ſeu uniuer-
ſalibus, reintegranda eſſe omnia. & ex tex. noſtro
15 inferunt Bald. & Angel. ad declarationem, † l. ſi
rem mobilem. de acquirenda poſſeſſione, qua cau-
tum dicitur, poſſeſſionem rei mobilis animatæ
perdi ſtatim quo noſtram cuſtodiam effugit, etſi
ab alio occupata minimè fuerit: hoc intelligitur,
quando nos ipſi poſſidemus, uel alter noſtro no-
mine, & ſine fraude rem amiſit; ſecus ſi is, qui
noſtro nomine poſſidet, cum fraude amiſit, quia
tunc nobis facultas ex hac conſtitutione recu-
perandi ſupereſt, qui quidem tex. l. ſi rem mobi-
lem, & eo caſu declaratur ſecundum Baldum, &

Angelum hic, poſt Inno, in ca. de ſeruorum, de ſer-
uis non ordina. non procedere quando rem ani-
matam, ſicq; ſeruum fugientē, nō deſiuit dominus
proſequi: nam tunc non amittit poſſeſſionē, quod
verùm an ſit latè diſputat Alexand. in l. 1. §. per ſer-
uum, qui. nu. 7. in fin. ff. de acquirenda poſſeſſione,
non excutio, cum præſentis inſtituti non ſit.
16 Quæro quartò, an † aduerſus hoc remedio agen-
tem poſſit opponi exceptio illa dolo facis petere,
quod ſtatim reſtituturus es? & eſſe locum reſpon-
dit Calca. conſil. 29. nume. 10. quæ ſententia nun-
quàm placuit, cum iam oſtenderim eſſe hoc recu-
perandæ poſſeſſionis remedium, quod hanc exce-
ptionem non admittit, ut olim diximus ſupra in
primo remedio ex interdicto, vnde vi, non repeto.
17 Quæro quintò, an † huius cōſtitutionis remediū
cōcedatur ad recuperādam poſſeſſionem à colono,
ſeruo, vel ſimili traditam, vel ſolùm concedatur,
cùm ab eis neglecta poſſeſſio occupatur: & conce-
di etiā cum eſt tradita affirmarunt Butr. Cy. & Pe-
trus hic, hos eſt ſecutus Ripa. in rubr. ff. de interd.
nu. 7. idē ſēſit Corne. conſ. 218. excogitabam, lib.
2. Rui. cōſ. 172. nu. 5. lib. 4. & hanc eſſe veram cre-
didit Ang. hic. col. vltima verſ. in ea, ibi, omni mo-
do &c. & latius Saly. hic col. vltim. verſi. addit er-
go &c. & Albe. col. 1. Corne. conſ. 85. nu. 4. lib. 4. Io.
Crottus in l. ſi is, qui pro emptore, nu. 204. ff. de vſu
cap. probauit hanc Claud. Seyſell. in l. exitus, col. 1.
de acqnir. poſſ. & certè videtur hæc magis cōmu-
nis, quam vno verbo probauit Crauet. conſ. 255. in
princ. & hāc probando, eſſe communē teſtatur Re-
buffus in commenta. Regiarum conſtitutio. tomo
tertio, tit. de cauſis poſſeſſorijs beneficio, art. ult. gl.
vna, nu. 16. addo his Bellame. deciſ. 104. ea genera-
li adducuntur omnes ratione, quia domino per fa-
ctum procuratoris, coloni, & ſerui, nullum inferri
præiudicium poteſt. quæ ſanè generalis ratio, tam
militat in eo caſu, cùm tradita eſt poſſeſſio, quàm
cùm permittitur ex negligentia occupatio, & vbi
adeſt eadem ratio, eſt & idē ius. l. illud, ad. l. Aquil.
l. à Titio. de verbo. oblig. verùm Alex. in l. peregrè.
§. quibus. nu. 4. de acquir. poſſeſſ. inquit hanc argu-
mentationem non concludere, quia licèt in vtroq;
caſu eadem adſit ratio, non eſſe tamen in his corre-
ctorijs concedendam extenſionem ex notab. gloſ.
clem. auditor, in uerbo Romana curia, de reſcript.
iuncto tex. clem. 1. in verbo prælatum de electio.
18 ſed fallitur Alex. quia imò vbi eadem adeſt † ratio in
lege ſcripta illa vi generalis, omnes caſus non per
extenſionem, ſed per intenſionem complectitur. l.
cum mulier. ff. ſol. matr. l. his ſolis. C. de reuo. dona.
& in his terminis ſic reſpondet, & declarat Crot-
tus. d. l. ſi is, qui pro emptore, nume. 205. quare vbi
19 eadem † ratio in duobus caſibus eſt non extenſio,
ſed intellectiua interpretatio fieri dicitur. Bal. in l.
quamuis circa pri. C. de fideicom. hinc reſpondit
Oldra. conſ. 185. Thema tale eſt, Titius canonicus,
20 in fi. quòd vbi eadem eſt † ratio, non dicitur lex ex-
tendi, ſed enucleari: alia plura affert Crauet. Tract.
de antiq. tempo. quarta parte principali, nume. 91.
cui addo latè Pariſ. conſ. 32. num. 20. lib. 2. & Io.
Iac. de Leonardis inter conſi. Bruni. conſi. 17. num.
264. & latiſſimè Tiraq. in l. ſi vnquam in verbo. li-
bertis. nu. 45. 46. C. de reuoca. dona. quinimò Cra-
ue. præcitato ſtatim loco, nu. 86. poſt Iaſ. in l. ſi ita
ſtip. §. Griſogonus, nu. 37. in fi. de verbo. ob. teſtatur
contra Alex. d. §. quibus, nu. 4. communem eſſe do-
ctorum ſententiam, citatq; Alex. in hoc ſibi parū
conſtantem, Crottus autem d. l. ſi is qui pro empto
re, nu. 205. dicebat melius reſponderi poſſe, eandē
non videri rationem in colono tradente, & in negli
gente, quia à tradente, accipiens poteſt credere il-
lum eſſe dominum, nec nomine alterius detinere,
quare culpa carere videtur, quod non contingit
in ipſo occupatore rei vacantis: verū ſubdit is Crot
tus maiorem videri rationem in tradēte, cuius ma
lignitas (quæ ſola hic cōſideratur,) maior eſt, quàm
negligentis. l. ſi ex cauſa. §. nunc vidēdum. de mino.
glo. notab. in l. 2. ff ad Sylla. quam rationē exactè. &
diligenter perpendit hic Albe. col. 2. addo non eſſe
ſatis iuſtam excuſationem illius qui à tradente ac-
21 cipit, quia non ita ſimpliciter debuit credere † illum
dominum, ſed perſcrutari debuit cum quo contra-
heret. l. qui cum alio de regu. iur. & in ſpecie ſic cō-
ſiderat Grat. conſi. 42. nu. 19. lib. 2. communis er-
go ſententiæ fundamentum defenditur. Confirma-
tur vera horum opinio ex claris verbis tex. ibi. pro-
22 diderit, † eius verbi illa eſt ſignificatio, vt idem ſit,
quod tradere, & dare. l. proditores. l. omne delictū
§. exploratores. de re mil. cap. nolite 11. q. 3. quæ in
hanc ſententiam citauit Ripa d. rub. ff. de interd. nu.
7. in fi. & ante cum Saly. hic col. vltima verſ. alio mo
do ſi tractans, & citat textum. l. 1. C. quæ res expor.
non debe. & l. 1. C. de his qui ſe defer. l. ſi quis ali-
quid. §. ſimiles, de pœnis, addo. l. priuatorum C. de
iuriſd. om. iud. & cap. ſacerdos de pœniten. diſtinct.
6. Bart. in l. recipiendū §. delinquunt, de pœnis, &
apud Salluſtium, Antequam arcē proderent hoſti-
bus, id eſt darent; accedit aliàs ab Imperatoribus
diffinitum, colonum & ſeruum ex ſua conceſſione
domino non poſſe in ſua poſſeſſione afferre præiu-
dicium. l. ſi ſeruus. C. quod cum eo &c. & l. vlt. eo.
& in l. vlt. C. ſi aliena res pign. data ſit, & in l. ſi co-
lonum. C. de agricol. & cenſ. lib. 11. quæ ſanè conſti-
tutiones huic rei magnam afferunt lucem. Non
ignoro tamen contrariam ſententiam aliquibus
placuiſſe, vt Aretino in l. exitus colum. 2. circa me-
dium de acquirenda poſſeſſione. & Alexand. d. l.
peregrè, §. quibus, nume. 3. in fine. eodem, & hanc
eſſe communem teſtatur Crottus d. l. ſi is qui pro
emptore, num. 205. qui hanc affirmare videtur ma
gis æquam & naturali rationi conſonam. ab hac nō
videtur recedere Grattus conſi. 69. nume. 2. & conſ.
36. in fin. lib. 1. & conſ. 75. num. 19. vbi hanc com-
munem eſſe teſtatur. idem, conſi. 110. nu. 24. lib. 2.
idem ſenſiſſe viſus eſt Corne. conſ. 190. nu. 5. lib. 1.
conſ. 55. nume. 4. lib. 3. Tiraq. de iure conſtituti. in
prima parte, nu. 59. Ant. Matthæus, in §. nihil com-
mune. ampl. 28. verùm horum rationes ſatis clarè
ex iam relatis diluuntur.
23 Declarari tamē poteſt † nō procedere, quādo is à
tradēte acquirēs veriſimiliter & iuſta aliqua ratio-
ne credebat tradētē nō eſſe detētatorē, ſed dominū.
ſic Are. d. l. exitus & Crottus, d. l. ſi is qui pro empto-
re. nu. 205. & clarè refert is Tiraq. d. 1. parte, de iure
conſtituti, nu. 57. quia tūc is accipiens iuſtam ha-
bet excuſationem: verùm erit cogitandum, quia
excuſatio hæc, quò ad pœnam euitandam, ubi alias
eſſet

eſſet indicta, prodeſſet, ſed quò ad impediendam te ſtitutionem ambigo non parum, cum omni caſu ſpoliatus reſtituendus ſit, quare cogitandum erit, quia Grat. conſ. 42. nu. 16. lib. 2. poſt Claudium d. l. exitus, aliter ſenſit, ea ratione quòd omni caſu hæc conſtitutio vult domino conſulere.

24 Quæro ſextò, an † hæc conſtitutio locũ habeat in alijs præter colonos & ſeruos, vt in eo caſu frequẽti, ſi debitor nomine creditoris cõſtituat ſe poſſidere propria bona, ratione debiti perſoluẽdi, ſi cõtingat illũ debitorẽ alienare, an ab eo acquirẽte auocari alienata hæc poſſint, ut idẽ ſit cõtra eũ, ut eſt cõtra occupatorẽ ex coloni negligẽtia, vel traditione? & habere locũ, idemq́; eſſe cenſuit hic Bal. & Ang. col. 1. qui ſub eiſdẽ verbis ſunt commentati hanc conſtitutionem, & Ang. Baldi fortè cõmentaria expilauit. eandem ſententiam probauit hic Albe. Ripa in rub. ff. de interd. nu. 13. Rober. Maranta de ordine Iudiciorũ ſeptima diſtinctione, nu. 41. in regno eſſe in praxi quotidianũ ait, dicitq́; petitio de aſſiſtentia, adducuntur ex verbis textus ibi, vel quiſpiam alius &c. & ibi, domino rei, uel ei circa quẽ, cui tamen argumentationi reſpondere videtur Barba. in conſi. 18. col. 1. lib. 1. vbi contrariã ſententiam tuetur, illa verba, vel quiſpiã alius, intelligẽda de ſimilibus perſonis expreſſis, quod nõ poteſt in debitore uerificari, qui nõ dicitur ſimilis colono & ſeruo: ſed fallit Barba. quia is debitor ſic conſtituẽdo mutat ſibi poſſeſſionem, & efficitur detentor, vt eſt

25 colonus, † nam conſtitutum & naturalem & ciuilem transfert. l. quod meo. ubi omnes. ff. de acq. poſſeſ. latè Tiraq. de iure conſtituti. 1. par nu. 3. 4. ut ergo colono nõ licet eam poſſeſſionem interuertere ad detrimentum domini, ſic nec ipſe debitor.

Contrariam ergo ſententiam malè defendunt Barba. d. conſil. 28. col. 1. lib. 1. Areti. in l. exitus de acqui. poſſ. & Gratus, conſi. 36. in fi. conſi. 69. num. 2. lib. 1. conſi. 42. num. 15. lib. 2. quos refert Tiraq. de iure conſtituti. prima parte, nume. 56. & nume. 61. affirmant enim in debitore ſic conſtituente nõ

26 habere locum, adducuntur † Primò, quia hic tex. noſtræ conſtitutionis in colono & ſeruo loquitur, qui ſua negligẽtia dimittunt poſſeſſionẽ, ut alius eam occupet, quo caſu non ciuilis, ſed naturalis tantũ perditur, pro qua ex remedio huius conſtitutionis agitur, cum leges ueteres, vt l. 3. §. quod ſeruus, & l. peregrĩe. §. quibus. ff. de acqui. poſſ. diſponant, noſtro nomine detinentes poſſe nobis auferre poſſeſſionem alij tradendo, & leges illæ non aliquod remedium contra poſſeſſorem, ſed tantùm cõtra tradentem inducunt. l. Pomponius. ff. quibus mod. viſuſfructu. amitta. non ergo uidetur hoc in caſu locum eſſe conſtitutioni noſtræ, nec eſt (inquit Are.) faciẽda extenſio de caſu ad caſum cum ſimus in correctorijs, in quibus ceſſat extenſio etiam ſi eadem militet ratio, gloſ. not. Clem. auditor in uerbo Romana de reſcriptis. ſed facilis eſt diſſolutio, quia & ſi iure ueteri hac de re cautum nihil ſit, ſufficit eſſe hodie ex hac noſtra conſtitutione, quæ iuris antiqui correctoria non eſt, vt aliàs ſupra q. 1. documus, ſed exorbitat, quin ubi correctoria eſſet conceditur extenſio ob rationis identitatem, ut in præcedenti quæſtione diximus, tametſi neceſſaria minimè ſit extenſio, quando hic caſus expreſſe contineatur ſub uerbis huius conſtitutionis. Secundo tamen loco adhuc ſic contra Bal. & cæteros argumentatur Barba. d. conſ. 18. refert Tiraq. qui ſupra, nu. 62. hæc conſtitutio loquitur in domino, qui facto ſerui, vel coloni ſua poſſeſſione priuatur, ibi, vt domino nihil præiudicij generetur, & duob. alijs in locis, ſed abſolutũ eſt, creditorem non eſſe rei dominũ. cũ ergo verba text. non conueniant, non conueniet etiam iuris diſpoſitio. l. 4. §. toties de damno infecto, cum alijs adductis à Tiraq. in l. ſi unquam, in verbo libertis, nu. 2. C. de reuo. dona. Sed reſponderi poteſt, hanc conſtitutionẽ non loqui de domino, ut intelligamus eum, qui vult agere, probare debeat rei dominium, ſed appellat dominũ illius rei poſſeſſorẽ antiquũ, quãdo ſola ſit de poſſeſſione cõtrouerſia, quod oſtendit cõſtitutio ipſa, quæ nõ ſolũ loquitur de domino, ſed & de eo circa quẽ alius negligenter & doloſe uerſatus eſt, ſicq́; nõ tantũ in domino, ſed & in alio procedit, nec difficultatem facit replicatio Barba. quam etiam refert Tiraq. qui ſupra de iure cõſtituti, nu. 64. quia ſatis illi ex ſupra relatis eſt reſpõſum. quinimò creditor ratione crediti, & iuxta illius quantitatẽ dicitur dominus illarum rerũ, quas illius nomine conſtituit ſe tenere debitor, cũ is rem habere uideatur quiad eam actionem habet. l. qui actionẽ de reg. iur. ubi Dec. nu. 5. poſt glo. l. ſi tibi pecuniã, & l. ſi me & Titiã. ff. ſi certum peta. affirmat, meum dici, quòd mihi debetur.

Extenditur hæc concluſio habere locum etiam

27 in † ſolo generali omnium bonorum conſtituto, ſic communem teſtatur Tiraq. de iure cõſtituti. 2. parte. ampliatione 31. & ſi aliter, & malè reſponderit Calca. conſi. 29. nume. 7. 8.

28 Quæro ſeptimò, an † cum alienata per debitorẽ à tertio acquirente reuocantur, neceſſaria ſit ipſius debitoris excuſſio? & non eſſe neceſſariam affirmarunt Bal. & Ange. hic, idem Bal. in l. 1. colum. pen verſi. quæro quid. C. de his quæ in fraud. cred. idem in cap. cum uenſſent in fi. de teſtit. ſpolia. Ange. & Alex. in l. exitus in fi. de acqui. poſſeſ. latè Rui. conſi. 130. nume. 8. lib. 1. conſil. 172. nu. 3. 4. lib. 4. Francus in diſputatione Petitorij primo dubio, nume. 40. verſ. decimo ſeptimo, Decius in l. vltima. §. vltimo, nu. 28. ff. ſi certum peta. vbi eiuſdem ſententiæ citat Ang. Alex. & Roma multis in locis, idem cenſuit Marſil. in rub. ff. de fideiuſſo. nu. 21. & ſing. 158. hodie &c. Boe. q. 117. nu. 12. q. 200. nu. 8. Afflict. deciſione 139. nu. 7. Capicius deciſione 54. nu. 3. Gramma. deciſione 103. num. 108. Goza. conſi. 42. nu. 12. Cagno. in proœmio Digeſtorum, nu. 211. Ripa in rub. ff. de interd. nu. 14. Patiſ. conſ. 103. nu. 8. lib. 3. Bello. conſ. 34. nu. 7. conſi. 44. in fi. Rola à Valle conſi. 79. nu. 3. lib. 1. & alios citat Tiraquel. Tract. de iure conſtituti prima parte, num. 54. inter alios citat. Areti. cõſ. 127. nu. 3. qui in hoc ſibi patũ cõſtans eſt, vt infra ſubijciam, idem cenſuit Grat. conſ. 42. nu. 13. lib. 2. Corne. conſi. 85. nu. 3. lib. 4. Robert. Maranta de ordine iudiciorum ſeptima diſtinctione iudiciorum, nume. 55. Lanfrancus Baldus deciſ. 84. Quibus conſtat, quàm recepta ſit hæc ſniã, quæ eo præcipuo fulcitur fundamẽto

29 ſatis ſolido, ex verbis † noſtræ cõſtitutionis, vel quiſquã alius &c. nã ſi agitur contra eũ, qui occupauit nulla ſibi facta traditione à colono, vel ſeruo, non

 eſt

eſt neceſſaria aliqua excuſſio, ergo nec in caſu no-
ſtro, cum pares ſint caſus, & tam in vno quàm in al
tero locum habet hæc conſtitutio, vt ſupra oſtẽdi-
mus. Aſſertur ſecundo tex. in §. ab hoc autem liti-
gioſi. in auth. de litigio. vbi creditor aduerſus ter-
tios poſſeſſores directo agere poteſt, & vendicare
rẽ ſibi hypothecatã, nullaq; ibi habetur excuſſionis
ratio, ergo nõ videtur neceſſaria, tametſi glo. plures
ibi referat declarationes & intellectus, hic tamẽ eſt
receptior & verior. Tertiò, præter cæteros adducor
30 in hanc ſententiam, † quòd vbicunq, ſeruus domi-
ni poſſeſſionẽ intronerit, licet domino propria au
thoritate eam ingredi, ſic probat notab. tex. l. ſi ſer-
uus. C. quod cũ eo, quo adductus cenſuit Bal. in l.
31 1. C. de ſeruo pigno. optimam eſſe cautelam, † ut in
pacto de dote reſtituenda apponatur precarium,
quo mediante ſi eueniat caſus reſtitutionis, pro-
pria authoritate poterit mulier ingredi poſſeſſionẽ
illius rei, quod probauit idem Bal. in l. pen. C. de pi
gno. actio. in eo qui Ciuilem habet poſſeſſionem
Boe. d. q. 100. col. vlti. circa medium, ſi ergo propria
authoritate potuiſſet ingredi, ergo neceſſaria nun
eſt excuſſio, cùm via iudiciaria agitur.

Contrariam tamen ſententiam probarunt Bar-
ba. conſi. 128. col. 1. lib. 1. Aret. in l. exitus ff. de ac-
quir. poſſ. & ſi parum ſibi cõſtans aliter de iure re-
ſponderit, vt iam retuli, his multis in hanc ſenten-
32 tiam adducebantur. Primo † regulæ eſſe ſtandum
donec fallentiæ caſus oſtendatur, vt dicebat Bar. in
l. 2. §. 1. ſi quis in ius voca. non ierit Dec. in l. 1. nu.
7. de reg. iur. Coza. conſi. 50. nu. 10. latiſſimè Tiraq.
tracta. de retractu conſang. §. 1. gl. 9. nu. 209. Alcia.
tract. præſump. regu. 1. præſump. 28. nu. 6. ſed regu-
la eſt, contra tertios poſſeſſores agi non poſſe niſi
excuſſo principali. §. ſed neque in authen. de fide-
iuſſ. authen. hoc ſi debitor, C. de pigno. ergo idem
in caſu noſtro, ſed vno verbo reſpondetur, regulam
illam non procedere in caſu noſtro, ex his quæ iam
ſupra relata ſunt. Argumentantur ſecundo quod
33 iure antiquo quando creditor † vult reuocare alie-
nata ad ſui fraudem, excuſſionem ipſius debitoris
eſſe ante omnia facienda in l. 1. l. ignoti. C. de reuo-
ca. his quæ in fraud. cred. l. ait. §. ita demum, ff. eo.
ergo idem noſtro hoc caſu: verùm reſponderi po-
teſt, veteri iure ſic cautum non fuiſſe, nam agens
hypothecaria neceſſe quidem habebat ac habet ex-
cuſſionem principalis facere, ſed illud contingit
quia remedium illud pœnitorium dicitur glo. l. 1. ff.
de Salu. interd. ſic reſpondetur & ſecundo ad l.
ignoti, vbi agitur ea actione in factum Pauliana vel
Caluiſiana, quod non contingit in caſu noſtro. Rur
ſus reſponderi poteſt non procedere hæc in expreſ
ſa hypotheca, ex text. d. §. ad hoc autem. in authen.
de litigio, licèt ſecus in tacita, iuxta gloſ. §. ſed ne-
que. In authen. de fideiuſſ. tertio ergo loco Aret. &
34 Barba. argumentabantur ex eo, quòd uidemus † lo-
catori non licere propria authoritate conſequi alie
nata in tertium per conductorem, ſed uia agere de-
bet ordinaria, l. 2. ff. de Salu. interd. l. 1. §. 1. l. quæ-
ſitum, §. vltimo de precario, ſi ergo uia ordinaria
agere debet, ergo neceſſaria eſt excuſſio, non con-
35 cludit argumentatio, quia relata iura † loquuntur
in tacita hypotheca pro illatis & inuectis, l. differẽ-
tia, ff. in quibus cauſ. pig. vel hypo. tacitè contrah.

§. item. Seruiana. inſti. de actio. rurſus caſus ſunt di
uerſi ob diuerſitatem etiam conſtitutionum: præte
rea non ſequitur, agendum eſt via ordinaria, ergo
neceſſaria eſt excuſſio. Quarto ſic argumentaban-
36 tur, † dolus debitoris non debet poſſe nocere ter-
tio ſucceſſori, l. apud Celſum §. ſi ex cauſa legati, ff.
de excep. doli, ſed ſi liceret contra eum agere non
facta excuſſione principalis, ſibi noceret, l. ultima
in prin. ff. de eo per quem factum erit, ergo excuſ-
ſioni locus eſſe debet, ſed reſpondetur, tertio ſatis
eſſe ſuccurſum per actionem euictionis ſecutæ.
Rurſus ipſe tertius ſucceſſor debuit perſcrutari,
cum quo contraheret. l. qui cum alio. de reg. iur. &
ſupra diximus: præterea, vt dolus debitoris tertio,
ſic nec creditori debet poſſe nocere. Vltimo tandem
loco Barba. d. conſ. 28. adducebatur, ex tex. huius
conſtitutionis. qui dum loquitur in ſeruo colono,
& procuratore, ea ratione in debitore locum habe-
re non poteſt, quia coloni & ſerui detinent, non
ad ſui commodum, ſed ad commodum domini,
quare ſi introuertant poſſeſſionem, & alienant,
eã iuſtè dominus poteſt à ſucceſſore illo recupera-
re, hoc non contingit in caſu noſtro, quia licet de-
bitor poſſeſſionem in creditorem transferat, atta-
37 men † creditor non ſibi, ſed ad debitoris utilitatem
poſſidet, l. ſerui nomine de uſucap. l. ſciendum, §.
creditor, ff. qui ſatiſd. cog. Barto. in l. ab emptione.
numer. 8. ff. de pact. Tiraq. de iure conſtituti, in 3.
parte limit. 29. num. 8. quam argumentationem re
tulit Tiraq. qui ſupra prima parte, nume. 61. & in-
diſſolutam reliquit. arbitror reſponderi ſic poſſe,
minus uerum eſſe creditorem abſolutè ad debito-
ris commodum poſſidere: ſolũ enim quò ad duos
caſus ad illius utilitatem poſſidet, quò ad euitan-
dam ſatiſdationem, & quò ad uſucapionem & præ
ſcriptionem, non quò ad cætera, ſic glo. d. §. credi-
tor, & d. l. ſerui nomine, qui textus probat, cum qui
rem pignoratam uendicare uult, non contra debi-
torem, ſed contra creditorem agere debere, ex quo
apparet, eum dominum & poſſeſſorem eſſe, ſi præ-
ſertim conſtitutũ interueniat, quo dominiũ in eũ
translatũ eſt, adeo ut ſi non ſit in actuali poſſeſſio-
ne, contra detinentem agere poſſit. declarat Bar. d.
l. ab emptione, nu. 7. Tiraq. d. tract. de iure conſtit.
prima, nu. 7. addo Capiciũ deciſione 14. nu. 11. 12.
Bello. cõſi. 35. nu. 11. 12. Rola. à Valle, conſ. 53. nu. 4.
lib. 1. uera ergo eſt communis relata ſententia.

38 Declaratur primò non procedere † mortuo con-
ſtituente. ſic Roma. conſil. 189. primo dubio, qua
de re infra latè dicemus, q. 17. interim uidendus eſt
Tiraq. de iure conſtituti prima parte, num. 65. & in
3. parte limita. 21. nume. 9. 10.

39 Declaratur † ſecundò non procedere, ſi generali
ſtatuto ſit cautum, excuſſionem debitoris prius eſ-
ſe faciendam, anteaquam ad tertios poſſeſſores de-
ueniatur, ſic reſpondit Alex. conſi. 81. in fi. libr. 6. &
refert Tiraq. de iure conſtituti prima parte, nume.
67. ubi aliqua addit.

40 Quæro octauò, an conſtitutio † hæc noſtra locũ
habeat quando poſſeſſor nomine unius deinde no
mine alterius ſe poſſidere conſtituit. Saly. hic in fi.
Ripa in rub. ff. de inter. nun c. 9. tem hanc explica-
re uidentur, ſed non declarant, cur concedatur,
uel negetur hoc remedium, uel primo conſtituta-

rio,

rio, vel ſecundo. ipſe aūt tem ſic explico, illi primo conſtitutario abſolutè cōcedi. nam ſi aliqua poſſeſſionis introuerſio ad ſui detrimentū fit, ſuccurium illi eſt, ut iam docui, nec res (mea ſententia) habet difficultatem, ſi primus ipſe conſtitutarius contra ſecūdum via iudiciaria uult agere, aliàs enim extra iudicium poſſet ſua auctoritate ingredi, dummodo ſecundus is conſtitutarius in corporali non reperiatur. ſecundus autem conſtitutarius non habet huius conſtitutionis remedium, quo contra tertium deinde detentorem agat, illa eſt ratio, quia ſuum conſtitutum nullius eſt momenti, nec aliquam in eum tranſtulit poſſeſſionem, cum iam primus poſſideat ciuiliter & naturaliter, nec is conſtituens ullam habet facultatem transferendi in ſecūdum, ut multis probat ipſe Ripa d. rubr. de interd. num. 10. & 11. & latiſſimè Tiraq. de iure conſtituti. 3. parte limit. prima, nec difficultatem facit, ꝙ is colonus, vel procurator detineat, & ſit in corporali poſſeſſione, quia illa naturalis poſſeſſio nullum tribuit cōmodum, & idem eſt, ac ſi non teneret, ut in ſpecie docuit Bar. in l. quod meo. ubi Alex. nu. 16. de acquir. poſſeſſ. Tiraq. d. limitatione prima. nume. 11. non ergo uti aliquo remedio is poteſt, cum nihil amiſerit, cum nihil poſſederit.

Quarto nonò, non multum à præcedenti quæ-
41 ſtione recedendo, quid † ſi illi primo conſtitutario ſolūm factum eſt conſtitutum, & ſecundo facta eſt traditio, an ad commodum d. ſecūdi, ſit locus huic remedio, quemadmodum ad commodum primi? & ad commodum primi non eſt dubium, quia (ut iam diximus,) in eum tranſlata eſt naturalis & ciuilis poſſeſſio, & hanc communem teſtatur poſt Corne. conſi. 55. col. 2. lib. 3. Ripa d. rub. ff. de interdict. nu. 12. & aliàs ſupra pluries diximus, quò verò ad commodum ſecundi non arbitror illi cōcedi hoc remedium, cum illa traditio nullam in eo tranſtulerit poſſeſſionem, ſed ſolam detentationem, nec quidquam operatur traditio illa ad primi conſtitutarij detrimentum, qui omnino præfertur, ſic Bar. in l. ab emptione, in ſin. ff. de pact. latè Iaſ. in l. quoties, nu. 14. C. de rei vēd. lat iſſimè Tiraq. de iure cōſtituti. 1. parte. nu. 21. illi addo Iaſ. conſi. 91. num. 2. lib. 1. Pariſ. conſi. 128. num. 15. lib. 1. conſi. 69. nu. 155. lib. 3. & Boe. q. 112. num. 5. 6.

42 Quarto decimò, an huius † conſtitutionis remedium illi concedatur, cuius nomine is, qui ante naturaliter & ciuiliter poſſidebat ſe precario tantùm poſſidere conſtituit, ut ſi debitor precario tantùm nomine creditoris hypothecata bona poſſidere cōſtituit, & is deinde debitor in tertium alienet, an cō tra tertium illum hoc remedio experiri poſſit creditor? & huic creditori cōcedi, probauit Corn. cōſi. 228. lib. 2. etſi idem Corn. conſi. 55. lib. 3. dubitaue rit, idem probauit Iac. & Ang. ut refert Ripa d. rub. de interd. nu. 15. qui & ipſe eiuſdem ſententiæ fuiſſe videtur. duplici ratione in hanc ſententiam adduci uidentur. Prima, dum inquit Ripa, ꝙ ſi conceditur debitori ad euocandam poſſeſſionem rei alienatæ per creditorem, qui poſſidebat ciuiliter & naturaliter, ergo multò magis competere debet huic creditori, pro poſſeſſione rei alienatæ per rogantem illum, qui naturaliter tātùm poſſidet, neſcio quo iure Ripæ argumētatio probetur, nec. n. debitori, ſed creditori hoc remedium conceditur, ut diximus ſupra q. 6. qui quidem creditor; ut poſſeſſor ciuiliter & naturaliter, ſine dubio pōt à debitore, qui nec ciuiliter nec naturaliter poſſidet alienata reuocare, ſed an modo idem ſit, cum ciuiliter tātùm creditor poſſidet, ut hic, non probatur à Ripa, nec à fortiori ſic potuit argumentari. Secunda fuit Ripæ argumētatio, dum inquit ciuilem poſſeſſionē rogati quie-
43 ſcere ſuper naturali rogantis, qua † naturali tranſlata transfertur & ciuilis, perditurq; l. interdum. §. ult. de acq. poſ. Bar. l. Celſus, nu. 15. & ibi Frāc. Balb. nu. 85. de uſucap. Soc. l. 3. §. in amiſſenda. ult. notab. ff. de acq. poſſ. Crottus l. ſi is qui pro emptore. num. 201. de uſucap. Soc. Iun. conſi. 35. num. 2. lib. 3. ubi cōem teſtatur, huic ergo creditori, & dño concedi tur hoc remedium, hæc argumentatio non concludit, cum ex ea non probetur, hunc ciuiliter poſſidē ti hoc remedium concedi. Rurſus nō uidetur ſatis uera illa concluſio, quod ciuilis poſſeſſio creditoris adhæreat naturali debitori, & omiſſa naturali, amittatur, & ciuilis: imò non amittitur, ut rectius Bart. ſenſiſſe uidetur, in l. creditores, nu. 25. in fin. C. de pigno. & declarat Goza. conſi. 42. nu. 16. idem ſenſit Saly. d. l. creditores, ut refert Tiraq. de iure conſtituti. 3. parte limitatio. 14. nu. 8. Quare alia rōne, & ueriori cōem hanc probo ſententiam: conſidero enim ciuilem poſſeſſionem eſſe penes hunc creditorem, qui naturalem precario ipſi debitori cōceſ-
44 ſit, cum ergo † natura precarij illa ſit, ut nolēte con cedente finiatur l. 1. de precario, ſequitur, quod ſi is debitor alienet eam naturalem, & concedens declarat animum recuperandi illam naturalem, extinguitur precarium: ſic declarat d. l. & habet. §. cum quis. ff. de precario. Rota in deciſio. antiquis titu. de reſtit. ſpol. decif. 1. nume. 1. & ideo ipſe creditor verè eam uia iudiciaria eum conſequi poteſt, aliàs ſpōte eam ingredi poſſit. l. clam poſſidere. §. qui ad nundinas. ibi Iaſ. nu. 23. de acqui. poſſ. & aliàs diximus, & hic creditor recuperat naturalem quam in actu precarij debitori roganti uidetur conceſſiſſe, ut ſtatim ſubijciam. Nec cōi huic ſententiæ aduerſatur illa ratio, quæ Corneum hæſitātem reddidit, ut refert Ripa d. rub. de interd. nu. 15. hone creditorē non poſſe recuperare naturalem illam poſſeſſionē,
45 †cum apud eum nunquam fuerit, nam reſpōdetur ex declaratione, quam facit Bart. in l. interdum, in prin. num. 1. verſi. dico ergo & ibi Alex. nu. 3. communem teſtatur, & poſt eum Aret. ff. de acq. poſſeſ. imò penes concedentem precario, tempore conceſſionis fuiſſe ciuilem, & naturalem poſſeſſionē, & in rogantem transferri naturalem, quam aliqui nō naturalem propriè eſſe dicunt, ſed poſſidendi qualitatem, quæ omni caſu, ut diximus, ſola domini cō cedentis uoluntate ad eum reuertitur. Rurſus ea ratione adhuc huic creditori competere dicitur hoc remedium, conceſſio enim quòd per naturalē alienatam transferatur & ciuilis ei cohærens: attamen ex quo infertur creditori præiudicium, ſequitur ei concedi hoc remedium, quo eſt cautum, poſſeſſori nihil præiudicij inferri poſſe, quod fortius probat declaratio Odofredi & Alber. hic. col. 2. dum affirmant commodanti concedi hoc remedium contra tertium, cui commodatarius rem tradidit, ne ei. ſ. commodanti minimum afferatur præiudicium.

allecuta

aſſecuta ergo ciuili conſequitur & ſine dubio natu
ralem: uera ob id erit communis ſententia.
46 Quæro vndecimò, an hoc † remediū uſufructua-
rio concedatur, ad cuius incommodum proprieta-
rius rem, ex qua ipſe uſumfructū percipiebat, alie-
nauit? & concedi ſenſit glo. in l. Pompo. in verbo a-
mittit. ff. quemad. vſusfr. amit. quam vno verbo ꝓ-
bauit Ripa in rub. ff. de interd. num. 13. in fi. & ſen
ſit hic Odoff. e. in fin. quod ea ratione probari pōt,
quia ex quo rem ratione ſui uſusfructus poſſidet, &
proprietarius introuertendo eum priuat, iuxta tex.
d. l. Pompo. non immeritò ſi recuperare pōt, quòd
47 autem † vſufructuarius naturaliter poſſideat, pro-
bat clarus tex. l. naturaliter. in prin. ff. de acqui. poſſ.
quo loco glo. inquit ipſi uſufructuario deiecto con
cedi interdictum, unde ui. l. 3. §. unde ui. & §. perti-
net. ff. de ui, & ui arma. & diximus ſupra in primo
remedio ex Interdicto, unde ui. q. 5. idem ergo dicē
dum eſt in hoc caſu, quod eſt maxime utile contra
tertium poſſeſſorem.
48 Quæro duodecimò, an † colono ad longum tem-
pus concedatur hoc remedium, ſi in alium domi-
nus directi rem transferat? & cōcedi affirmauit Ri-
pa d. rubr. de interd. num. 13. in fin. dixitq; probari
ex tex. noſtro, ſed non uideo, qua in parte hic tex.
hanc probet ſententiam, imò contrarium probare
uidetur, cum domino rei concedi ſolùm videatur,
ut tribus in locis inquit, per ſeruum, procuratorē,
colonum, uel inquilinum domino rei non fieri prę
iudicium, quare ſæpiſſimè Barba. in cōſi. 28. col. 1.
lib. 1. ponderando relata verba, dicebat eū, qui hoc
remedio vult agere, ſe dominū probare debere, ve-
rùm, ut aliàs dicebam, non hæc cōſtitutio de domi
no relata ratione loquitur: ſed intelligit dominum
pro poſſeſſore, cum de ſola poſſeſſione ſit conten-
tio, ideoque ſatis huic colono ad longum tempus
conceditur, cum is poſſidere dicatur. l. naturaliter,
in prin. ff. de acqu. poſſ. ſic in emphyteuta diximus
concedi interdictum, unde ui, ut ſupra in 1. reme-
dio. q. 6. & emphyteutæ ſimilis eſt hic colonus.
49 Quæro decimotertio, † quid ſi colonus ſolùm ani
mo non reuertendi poſſeſſionem deſerat, & alter
occupet, an eam dominus perdat, ut deinceps hoc
remedio recuperare non poſſit. Ange. hic col. vlti.
verſi. aut animo deſerendi, affirmat naturalem per-
di; non ratione doli procuratoris, ſed ratione occu-
pationis, cum is occupator naturalem uacantē in-
uenerit. l. clam poſſidere, in prin. & §. qui ad nundi
nas. ff. de acquir. poſſ. ciuilem verò apud ſe retinet,
cuius uirtute propria authoritate naturalem pote-
rit ingredi antequā ſuſpicetur poſſe repelli, uel iam
fuerit expulſus d. §. qui ad nundinas. tantò ergo for
tius hoc uti poterit remedio, quod etiam intelligi-
tur uerum, quando colonus ueniens fuit expulſus,
uel non admiſſus, quia interim quo non uenit, na-
turalis amiſſa non dicitur, ſic declarat Ruin. conſi.
127. num. 18. verſi. & nedum. lib. 5.
50 Quæro decimoquartò, † qd ſi ab altero poſſeſſio
à colono deſerta fuit occupata, & negligat domi-
nus naturalem apprehendere, an eam perdat domi
nus, ut recuperare non poſſit? iure Pandectarū fini-
ta eſt controuerſia, amitti poſſeſſionē, ex l. ſi de eo.
§. 1. ff. de acqu. poſſeſ. hodie tamen diuerſum uide-
tur, ex conſtitutione noſtra, qua iura antiqua Corri
gi dixit Martinus gloſſator, quem probaſſe uidetur
Ang. hic col. vlt. verſi. ſi uerò poſſeſſio &c. Bellame.
deciſ. 104. quia nullo in caſu animus procuratoris
domino nocere poteſt, quod intelligit Ange. verū,
vt ciuilem non amittat, quam iam facto illius pro-
curatoris amiſiſſe uidetur. & ideo licèt ſuo facto
dominus amiſerit naturalem, adhuc tamen habet
ciuilem. nam etſi naturalis ſit amiſſa, ciuilis tamen
poteſt retineri, cum ſolo animo retineatur. l. 3. §. in
amittenda. ff. de acqui. poſ. an aūt hæc diſpoſitio ſit
antiq. iuris correctoria, uel non, diximus ſupra q. 1.
51 Quæro decimoquintò, an hoc remedium cōſtitu-
tionis noſtræ locum habeat contra clericos? & non
habere locum reſpondit Barba. conſil. 28. col. pen.
lib. 1. ea adducitur ratione, quia nulla eſſe potuit
52 iuriſdictio ſtatuendi contra clericos c. eccleſia ſan-
ctæ Mariæ. de conſtitutio. cap. bonæ quidem. 96. di
ſtin. ergo iuriſdictionis defectu non ligat. l. vlt. ff. de
iuriſd. omn. iud. quod ſecundum eum cōfirmatur
fortius procedere quando lex ciuilis eſt clericis prę
iudicialis, ut tradunt Io. And. & Inno. in c. vlt. de to
lu. at conſtitutio noſtra eſt præiudicialis, & cū de-
trimento illius tertij à quo poſſeſſio auocatur, cum
facto alterius puniatur, quod eſſe non debet. l. ſan-
cimus. C. de pœnis, ergo &c. verùm contrariam ſen-
tentiam probauit Ancha. & rectè in c. 1. col. 1. & 2.
de conſti. in 6. vt refert Barba. prę citato loco, illa prę
53 cipua ratione adductus, † legem non cenſeri iniquā
cum ſe habet ad comodum & onus. iuxta. l. ſi pater
puellæ. vbi latè Iaſ. C. de inoffi. teſta. cū ergo conſtitu
tio noſtra ſit ad commodum etiam clericorum, ini-
quum non eſt, ſi quandoque ſit ad detrimentum,
54 ſic uidemus † diſpoſitionem. l. vltimæ. C. de iure de
libe. & auth. hoc amplius C. de fideico, locum ha-
bere etiam contra clericos. Nec Barba. citata obſtāt,
& illud præſertim dum inquit reſpondendo. An-
cha. fundamento, verum eſſe quatenus ſunt fauo-
rabiles, non odioſæ & ad detrimentum. quæ reſpō-
ſio vera non eſt, quia ſi clericus ipſe, is eſſet, qui ſpo
liatus foret, hoc vti remedio poſſet. ergo laico de-
bet poſſe contra eum concedi, & quod ait Barba.
d. vltimā. C. de iure delibe. & d. auth. hoc amplius
ea ratione clericos ligare, quia ante omnia ad præ-
mium inuitantur, eſt falſum cum hoc contingat,
quia eſt ad commodū & incommodum, nec prin-
cipaliter ad detrimentum eccleſiaſticæ libertatis.
Ancharani ſententiam probarunt Abbas in c. eccle-
ſia S. Mariæ, nume. 17. 18. in repe. & ibi Fely. num.
55 67. de conſtitutio. qui abſolutè affirmarunt † legē
ciuilem ligare clericos, quando non continet pec-
catum, nec canoni aduerſatur, & poteſt eſſe ad cō-
modum & incommodum. Nec obſtat, quòd defice
56 re videatur iuriſdictio. † quia hoc procederet, quā-
do non generaliter, ſed in ſpecie eſſet contra cleri-
cos, ut poſt alios declarat, Dec. d. c. eccleſia ſanctæ
Mariæ, nu. 24. Ex quibus ſatis ſuperque demon-
ſtratur, quàm fatua & inſulſa ſit ſententia Barb.
57 † cuius doctrina in ſola audacia & oſtentatione
poſita erat, vt non immeritò illam ſint ex noſtris
quamplurimi deteſtati: vt vnus omnium præſert in
Calcaneus cōſ. 1. qui tantis admodum aduerſus il-
lū inuehitur probris & maledictis, vt mirum ſit di
ctu: vnumq; illius reſponſum ita cōtorquet ac de-
ſtruit, vt nobis oſtenderet prima illū iuris elementa
ignoraſſe,

ignoraſſe, multò plura aduerſus hunc iuris Docto-
rem attulit Neuiz.lib. 5.Syluæ nuptia. nume.28.&
Vldaricus Zaſius.lib.1.ſingula. reſponſo.cap.7.nu.
21.qui vna cum Calcaneo fatetur Barbatiam fuiſſe
doctorem cum ueritatis obliuione, quod eſt maxi-
mè deteſtandum. miſſa facio nunc, quę de illo lite-
ris prodidit Rodericus Suares Hiſpanus in l.1.in
tit.de las Ganancias, quæ Hiſpanorum leges ſunt.
eo enim loci, nu.44.inquit ſe conſulere iudicibus,
ut non ante oculos, ſed poſt terga Barbatiæ habeāt
opiniones. cū vanæ fuerint hominis cogitationes,
& cum iactantiæ uitio maximè laboraret, multa
protulit aduerſus rei veritatem, ac conſcientiam &
aliis multis idem Rodericus in l.1.titulo de las Ar
ras.num.48.contra ipſius Barbatiæ ſuperbiam, &
iactantiam inuehitur.

58 Quæro decimoſextò, an † hæc conſtitutio locum
ſibi uendicet in hac hypotheſi beneficiaria, quæ nō
ſemel in foro controuertitur. Beneficij poſſeſſor cle
rico beneficium illud reſignauit, hic reſignatarius
reſignanti beneficij poſſeſſionem locauit, ac ei io
mandatis dedit, ut reſignationem publicari cura-
ret, iuxta regulam cācellariæ Inno.8.de Publica.reſi
gnationibus, qui quidem conductor & reſignans,
eam reſignationem publicari non curauit, ſed per
ſemeſtre in poſſeſſione beneficij manſit, alterique,
ſicque tertio iterum reſignauit, qui poſſeſſionem
adeptus eſt. Dubitatur nunc, an illi primo reſigna-
tario cuius reſignatio à reſignante mandatario non
fuit publicata concedatur huius conſtitutionis re-
medium ad auocādam poſſeſſionem è manibus ip-
ſius reſignatarij ſecundi, ac nunc poſſeſſoris? & di-
cendum eſt non poſſe, illa ratione, quia tunc demū
locum habet hæc conſtitutio, quando nouus is poſ
ſeſſor cauſam habuit ab eo, qui ut colonus nomine
domini poſſidebat, ut ſupra in anteludiis huius cō
ſtitutionis admonui, citando Rotam in titu.de reſti
tu.ſpol.deciſ.9.in nouis, ſed in caſu noſtro ſecūdus
hic reſignatarius & poſſeſſor, non poſſidet tanquā
cauſam habuerit ab eo, qui, ut colonus primi reſi-
gnatarij agentis poſſidebat, ſed totum à ſuperiore
eſt conſecutus: nam cum facta ſit reſignatio in il
lius manibus, & illa ad commodum primi reſigna
tarij effectum nō ſit ſortita, quia neceſſaria erat pu
blicatio, non obſtante, quòd reſignans ut cōductor
cōſtituerit ſe nomine reſignatarij poſſidere, ut de-
clarat Rebuf.in Praxi beneficia.in Regula de publi
ca.reſignationibus, in glo.decimatertia, in fin.dici-
tur legitimè conceſſa & admiſſa ad fauorem ſecun
di reſignatarij nunc poſſeſſoris, qui (vt retuli) non à
primo reſignante aliquid conſequitur, cuius omne
59 ius & poſſeſſio per reſignationē, extinguitur ad-
miſſa reſignatione ſeu renunciatione, ut tradit Ab-
bas in c.ſolicitæ. nom.10.de reſtitu.ſpol.Rebuff.in
Praxi beneficia.in regula. De infirmis benefic.reſi-
gna.in glo.10.nume.3.& ſtatim ſubiiciam, & ideo
ſecundus reſignatarius totum accipit à ſuperiore.
c.Moyſes.& c.ſequenti.8.q.1.Abbas cap.2. de præ
ſcrip.& Butr.c.ſi diligenti, eod.tit.Aret. in l.Pomp.
§.cum quis, nume.7.de acq.poſſ.alios citat in hanc
ſententiam Carol.Molinæ.ſuper regula Cācellariæ,
de publica.reſigna.num.33.quidem Molinæ.eo lo-
cu.num.90.quam retuli facti hypotheſim diffinire
uidetur, ſic declarando noſtram conſtitutionē, qui
ſentire uidetur ita demum procedere, niſi ſecūdus
hic reſignatarius & poſſeſſor fraudem cōmiſiſſet,
ſicque fuiſſet in cauſa, ne prima reſignatio publica-
retur, hic.n.dolus ſibi prodeſſe non debet.l.itaque
fullo.de furtis c.pen.de coiud.detegend.

60 Quæro decimoſeptimò, an † in caſu noſtræ huius
conſtitutionis illi tertio poſſeſſori, contra quē agi-
tur, ius offerendi ipſi creditori agenti concedatur?
61 & fortè dicendum uidebatur concedi, † cum cuicū-
que poſſeſſori etſi ius in re non habeat, cōcedatur
l.mulier.ff qui potio, in pigno. habe. Caſtrenſ.in l.
ſi res, in princ.de lega.1.Ruin.conſi.123. nu.5.lib.
2.Afflict.deciſ.259. & quemlibet poſſeſſorem ius
offerendi habere tradit Capicius deciſ.99. nu.6.ſic
ergo & in caſu noſtro uidebatur dicendum, ſed in-
terrogatus in ſpecie reſpondit contrarium Rot.cō-
ſil.77.nu.7.in fin.lib.5.ea adductus ratione, quia
poſſeſſionis reſtitutio morari nō debet, iuxta diſpo
ſitionem cōſtitutionis noſtræ & ſimilium, imò for
62 tius uidemus † quòd agenti rei vendicatione offerri
non poteſt.l.ſi culpa.de rei uend. Soc.Sen.cōſ.224.
col.1, verſ.ex qua concluſione.lib.2. & quæ in op-
poſitum ſunt relata intelliguntur, cum agitur hypo
thecaria, ut oēs relati pſupponunt, & declarat Cra-
uet.conſi.298.nu.9. Capicius deciſ.41. nu.1.2.
63 Declaratur non procedere, quando † poſſeſſori nō
eſſet contra ſuum authorem ſuccurſum, tunc.n.is
offerre creditori poſſet, arg.doctrinæ Bal. in l.cōtra
rogantem.C.ad Trebellia.quam ut egregiam in his
terminis eſt ſecutus Soc.Sen.d.conſi.224.col.2.ver
ſicu.quinimò dico.lib.2.Verùm dubitat Neguzant.
in Tract.de pignorib.10 3.membro, quintæ partis,
num.28.ut apud illum.
64 Quæro decimooctauò, an † extinguatur huius con
ſtitutionis remedium per mortem illius, qui credi
toris, uel alterius nomine ſe poſſidere conſtituit?
& extingui reſpondit Roma.conſi.189. primo du-
bio, in fin.Corne.conſi.190.num.5.lib.1.Rui.cōſi.
127.num.8.lib.5.Goza.conſi.42.num.4.Corn.io
conſi.190.col.1.verſi.item eſt præmittendum lib.
1.Gratus conſi.63.col.4.lib.2. quos tres poſterio-
res retulit Tiraq.De iure conſtituti, 1.parte.nu.65.
& alia idem Tiraq.d.loco. 3. parte limitatione 21.
num.10.11.& in ſecunda parte ampl.13. nu.1.2.
65 ea adducuntur ratione, quia † conſtitutum & preca
rium, quod apud illum rogantem eſt, illius morte
extinguitur.l.cum precario.§.1.ff.de precario.& in
c.vlti.extra eo. nec.n.hæredibus conſtituentis, ſed
ipſi ſoli tantùm cōceſſa eſt poſſeſſio; accedit quod
is conſtitutarius animo & corpore cōſtituentis poſ
ſidet.l.3.§.ſaltus, l. quod meo.ff.de acquir.poſſ.ſed
per mortem cōſtituentis animus eſſe deſinit.l.ſi id
66 quod.l.ſi de eo.§.ſi fortè.ff.de acq.poſſ.ſic † volun-
tas morte finitur.l.4.ff.locati.omnes.l.centeſimis.
§.ſi ita ſtipulatus, de verborum obliga. extinguitur
ergo conſtitutum, & per conſequens conſtituta-
rius poſſidere deſinit, ſic procedat regula & con-
cluſio in hoc caſu.
67 Declaratur ac intelligitur relata † concluſio, ut fi-
nitur, quidem cum conſtituto, non tamē amittat
conſtitutarius poſſeſſionem, quin eam recuperet à
ſucceſſore & hærede d.conſtituentis, nec enim is
conſtitutarius actionem perdit, ſed illam contra d.
hæredem habet. ſic probat Claud.Scyſſelius in l.exi-
tus.

tus.de acq.poſſ.Goza.d.conſi.42.num.16. Crauet.
conſi.107.num.2.& latè Tiraq.in omnibus præci-
tatis locis,qui intelligunt præſertim niſi is conſtitu-
tarius mortuo conſtituente patiatur illius ſucceſſo-
rem poſſidere,nam ſi negligenter ſeſe habeat,is cõ-
ſtitutarius,quam habebat ciuilem amittere dicitur
d.l.ſi fortè.ff.de acqui.poſſ.ſic declarat & Ange.hic
col.vlt.verſ.tu autem ſequendo &c.
68 Quæro decimononò,† quanto tempore extingua-
tur ſiue præſcribatur huic remedio ? & triginta an-
nis præſcribi affirmat Afflict. deciſ. 139.nu.5. quẽ
eſt ſecutus Robert.Maranta de ordine iudiciorum.
7.diſt.iudicio.nu.52.Crottus in l.ſi is qui pro em-
ptore,nu.103.de vſucap.quos uidetur probaſſe Ro
lan.à Valle,conſi.73.nu.20.lib.1. nec ab ea receſſit
Franc.Cremẽ.ſing.61.nolo tibi. Vbertinus Zuchar
dus in rub.ff.ſi cer.pet.num.31.in fin.ea adducun-
tur ratione,quòd condictio legis hæc ſit,ſic'q; per-
petua §.vlt.Inſti.de perpe.& temp.actio.triginta er-
69 go ſolùm annis illi præſcribitur, † vt in perſonali-
bus,ut latè tradit Balb.tract.præſcrip. quarta parti-
cula quartæ partis principalis.q.1. verùm Curt.Iun.
in Rub.ff.ſi cer.pet.nu.17.dubiam admodum hãc
70 eſt opinatus ſententiam,ea ratione,quia etſi † hypo
thecaria non niſi ſpacio quadraginta annorum tol-
latur.l.cum notiſſimi.C.de præſcrip.30.vel 40.an-
no.attamen cum tertius poſſidet,res illas hypothe-
catas aduerſus creditorem decennij ſpacio præſcri
bit,ut in tit.C.ſi aduerſus creditorem . lib.7.Codi-
cis,ergo tanto fortius idem dicendum eſt in caſu
noſtro,ut hæc cõdictio & ſi perſonalis ſit, & ſui na
tura perduret annos 30.non tamen contra tertium
poſſeſſorem ultra decennium perdurare poſſe de-
bere, cum præſertim difficilius tollatur ipſa actio
hypothecaria actione reali fortiori,ut traditur om-
nes rub.ff.ſi cer.peta.& ſi decennio tollitur domi-
nium & hypotheca, fortius hæc condictio , quæ ſi
ultra decennium duraret,eſſet per indirectum tol-
lere vires tit.C.ſi aduerſus credi. verùm reſpõderi
71 poteſt † remedium,hoc propriè eſſe cõtra tertium
proditum,qui debitor reputatur, quod in caſu tit.
C.ſi aduer.cred.non eſt,ſic Zuchard.d.rub. ſi certũ
peta.nu.31.cuius præſupponit Cur.Iun.in ſuo ca-
72 ſu,tertium illum † bonæfidei poſſeſſorem eſſe, ut
uerè in eo caſu eſſe debet,quod latè declarat Bal.de
præſcrip.quarta particula quartæ partis princip.q.
3 .quod non ſemper contingit in caſu noſtro.Hæc
ad l.vltimam.C.de acqui.poſſ.hactenus iuris Cæſa
rei conſtitutiones explicauimus,nunc ad conſtitu-
tiones pontificias tranſeamus .

SVMMARIVM DECIMIQVINTI REmedij recuperandæ poſſeſſionis.

1 *Conſtitutiones ex c.reintegranda. 3.q.1.à quibus Pontificibus edita,& promulgata .*
2 *Conſtitutiones canonum. Reintegranda. 3.q.1.an remedium petitorium uel poſſeſſorium contineãt .*
3 *Genitiuus etiam poſſeſſionem ſignificat .*
4 *Verba c.reintegranda. 3.q.1. ibi poſſeſſiones uel res, quam interpretationem habeant.*
5 *Remedium c.reintegranda. 3.q.1.an ſit nouum & cæteris pinguius.*
6 *Remedium c.reintegranda.3.q.1.an contra ſingularem ſucceſſorem prouideat .*
7 *Remedium c.reintegrãda. 3.q.1.non prouidet pinguius, quàm faciat.c.ſæpe.de reſti.ſpol.*
8 *Cap.cum ad ſedem.de reſti.ſpol.ſenſus & intellectus,& quo tempore editum.*
9 *Cap.ſæpe.de reſti.ſpol.ſenſus & intellectus.*
10 *Cap.2.3.q.1. declaratio.*
11 *Fructus qui percipi potuerunt , non ueniunt in reſtitutionem ex c.reintegranda. 3.q.1. ex ſententia Rota Romana .*
12 *Conciliatio interpretum, quomodo remedium cap.reintegranda. 3.q.1.nouum eſſe oſtendatur .*
13 *Remedium c.reintegranda. 3.q.1.an concedatur pro rebus laicorum,ſicque pro rebus prophanis .*
14 *Remedium c.reintegranda.3.q.1.fuit editum, ut peccatum ſpoliatoris emendetur, & corrigatur.*
15 *Extenſio in correctoriis conceditur fauore animæ.*
16 *Cap.1.3.q.ibi,quibuslibet,ſenſus & declaratio.*
17 *Remedium c.reintegranda.3.q.1.exorbitans à iuris cõmunis diſpoſitione eſt .*
18 *Extenſio conceditur in exorbitantibus , quæ fauorem potius,quàm odium habent .*
19 *Cap.reintegranda.3.q.1.in illis uerbis,deiectis Epiſcopis,declaratur.*
20 *Conſtitutiones Pontificum tunc laicos ligant , cum aliàs eis ex aliis Cæſarum conſtitutionibus peccare permitteretur .*
21 *Bona clericorum patrimonialia fruuntur priuilegiis clericis conceſſis .*
22 *Remedium c.reintegranda.3.q.1. an concedatur pro rebus Hoſpitalium,ſeu Xenodochiorum.*
23 *Hoſpitalia,ſeu Xenodochia loca ſacra, & religioſa dicuntur .*
24 *Remedium c.reintegranda. 3.q.1.an concedatur pro rebus confrariæ,ſeu diſciplinatorum .*
25 *Confraria,ſeu diſciplinatorum congregatio eſt iure licita & permiſſa .*
26 *Confrariæ appellatio, unde ducta.*
27 *Legatum factum pia cauſa, confrariæ ſolui poteſt,ſed contra paulò infra.*
28 *Confrariæ multa opera miſericordiæ,& pietatis exercent .*
29 *Confrarias uiſitare tenetur Epiſcopus,ſed contra paulò infrà .*
30 *Quarta ex relictis confrariis epiſcopo debetur, ſed contra paulò infra .*
31 *Diſciplinati ſeculares ſunt,& laici , ideo ſecularium exercitia tractare poſſunt, & uxores ducere,& paulò infra .*
32 *Diſciplinati non ſunt de iuriſdictione eccleſiaſticæ , & ideo ſub epiſcopo non conueniuntur .*
33 *Doctor & ſcholaſticus , quemadmodum expellere poteſt fabrum ferrarium,qui impedimento eſt , ne ſtudiis incumbat , ſic expellere poterit diſciplinatos, cum eorum uoce impeditur.*
34 *Falcidia & Trebellianica detrahitur de relictis factis confrariæ diſciplinatorum .*
35 *Diſciplinati quando confrariæ bona poſſint ad libitum diſtrahere .*
36 *Altare & campanile non conſtituunt locum religioſum ſine epiſcopi conſecratione .*
37 *Religioſum unuſquiſque ad libitum conſtituit .*
38 *Remedium. cap. reintegranda. 3. q. 1. an concedatur commendatario ratione ſuæ commendæ.*
39 *Commendatarius depoſitario, & commodatario ſimilis eſt.*

40 Com

40 *Commendatarius ius & titulum habet in commenda,*
41 *Commendutarius expenſas facit, & debita perſoluit ex bonis commendæ.*
42 *Commendæ noſtri temporis perpetuæ ſunt, et ideo de fructibus ad libitum diſponit commendatarius.*
43 *Commendam reuocare & commendatarium ſpoliare quando poßit Pontifex maximus.*
44 *Beneficium reuocare quando Pontifici ſit permiſſum.*
45 *Remedium.c.reintegrandæ.3.q.1.an concedatur patrono eccleſiæ, qui in ea honoris cauſa ſedem & cathedram habet.*
6 *Patronus eccleſiæ poteſt habere honoris cauſa ſedem & cathedram in eccleſia.*
47 *Inſignia familiæ in eccleſia depicta habere poteſt eccleſiæ patronus.*
48 *Inſignia familiæ, quæ honoris cauſa in eccleſia à patrono habentur, abradi ab alio non poſſunt.*
49 *Remedium.c.reintegranda.3.q.1.an commodatario & depoſitario concedatur.*
50 *C.reintegranda.3.q.1.in illis uerbis, eiectis & ſpoliatis, intellectus & declaratio.*
51 *Cap.eccleſia.2.q.1.ubi poſſeßiones, uel res, ſenſus & declaratio.*
52 *Commodatario ſpoliato iudicis officium conceditur.*
53 *Commodatarius & depoſitarius poßidere non dicuntur rem commodatum, & depoſitam.*
54 *L.1.§.Quod autem ait prætor ff.de ui & ui arma.intellectus & declaratio.*
55 *Remedium.c.reintegranda.3.q.1.an concedatur illi cui precario res conceſſa eſt.*
56 *Precario poßidens, naturalem poſſeßionem habere dicitur.*
57 *Aequiparatio non eſt bona, cum in puncto de quo agitur ſubeſt differentia.*
58 *Precario poßidens tunc ad poſſeßionem reintegratur, cum à tertio, non cum à domino deijcitur.*
59 *Remedium.c.Reintegranda.3.q.1. an ceßionario concedatur.*
60 *Ceßionario quando concedatur interdictum, unde ui, uel aliud remedium poſſeßionis recuperatorium.*
61 *Remedium cap.reintegrandæ.3.q.1. an poſſeſſori malæ fidei ſpoliato concedatur.*
62 *C.In literis in ſi.de reſtit.ſpol.ſenſus & intellectus.*
63 *Remedium cap.reintegrandæ.3.q.1.eſt edictum principaliter ad comprimẽdam ſpoliatoris audaciam.*
64 *Remedium cap.Reintegranda.3.q.1.an tranſeat in ſingularem ſucceſſorem.*
65 *Remedium cap.Reintegranda.3.q.1.an uere dicatur eſſe in rem ſcriptum.*
66 *Remedia in rem ſcripta, non tranſeunt ob damnum præteritum, in ſingularem ſucceſſorem.*
67 *Remedium cap.reintegranda.3.q.1.an concedatur contra ſingularem ſucceſſorem.*
68 *Remedium c.Reintegranda datur contra poſſeſſorem ſingularem bonafidei, ſi eſt ſine titulo.*
69 *Poſſeßione antiquiori probata noua præſumitur clandeſtina.*
70 *Clandeſtinitatis uitium ceſſat, ſi de titulo poſſeßionis conſtet.*
71 *Remedium reintegrandæ, an concedatur contra ſingularem ſucceſſorem cum titulo, & bonafide, quando tamen titulus ex poſt ſuperuenit.*
72 *Baldus in diſputatione de ui Turbatiua col.pen.uerſ.3. modo & c.declaratur.*
73 *Remedium Reintegrandæ an concedatur contra ſingularem poſſeſſorem cum titulo, & bonafide qui cauſam tamen à uitioſo poſſeſſore habuit.*
74 *Res uitio uſfecta non præſcribitur, nec ob eam Publiciana actio conceditur.*
75 *Publiciana conueniri an poßit is ſucceſſor ei qui ſucceſſit, qui conueniri aliàs poterat.*
76 *L.3.§.Opus.ff.de aliena.Iud.muta.ca.fact. intellectus, & declaratio.*
77 *Remedium Reintegrandæ an concedatur contra ſingularem ſucceſſorem cum titulo, & Bonafide, cum tamen res uitio reali eſt uffecta.*
78 *Remedium Reintegrandæ, an concedatur contra ſingularem ſucceſſorem, cum titulo & bonafide, ſed qui ſucceßit uitioſo poſſeſſori.*
79 *Clandeſtinitatis uitium non tranſit in ſingularem bonæ fidei poſſeſſorem.*
80 *Remedium Reintegrandæ an concedatur contra ſingularem ſucceſſorem, qui poßidet cum titulo, & bonafide, & cauſam habuit a bonafidei, & titulato poſſeſſore.*
81 *Clandeſtinitatis uitium tollitur per titulum & bonamfidem.*
82 *Clandeſtinitatis uitium perſonale eſt.*
83 *Generalis diſpoſitio caſus etiam priuilegiatos comprehendit.*
84 *Capit.Epiſcopi.3.q.1.ſenſus & intellectus.*
85 *Cap.Eccleſia.2.q.2.ſenſus & declaratio.*
86 *Vniuerſalis diſpoſitio reſtringitur de habilitate.*
87 *Remedium reintegrandæ, quomodo Inſtar interdicti, unde ui, ſit inductum.*
88 *Remedium reintegrandæ maius habet Priuilegium interdicto, uti poßidetis.*
89 *Poſſeßionem antiquiorem probans in interdicto, uti poßidetis, non præfertur nouo poſſeſſori titulato.*
90 *Declaratio doctrinæ multorum interpretum in remedio reintegrandæ.*
91 *L.Siue autem.§ ſi duobus. ff. de Publicia. in rem actio. ſenſus & intellectus nouus multis aliorum reiectis.*
92 *Remedium reintegrandæ eſt inductum etiam eam ob cauſam, ne ſpoliator cum peccato aliena detineat.*
93 *Remedium cap.ſæpe de reſtitu.ſpolia. quo tempore editum, & quis effectus huius cognitionis.*
94 *Conſtitutiones Regni Neapolitani prouident ſpoliato etiam contra milleſimum poſſeſſorem ſingularem cum titulo & bonafide.*
95 *Remedium reintegrandæ an concedatur illi, qui ſuo facto, & culpa amiſit poſſeßionem.*
96 *Damnum quod quis ſua culpa ſentit, alteri adſcribere non debet.*
97 *Poſſeßionem qui ſuo facto in omittendo amiſit, remedio reintegrandæ adhuc adiuuatur.*
98 *Spoliatum qui alternum ſua culpa dicit, probare debet.*
99 *Præſumptio uni ualiori efficaciori cedit.*
100 *Poſſeßionem ſua negligentia perdens quomodo remedio reintegrandæ, & quando reſtituatur.*
101 *Prælatus per ſuam negligentiam non amittit poſſeßionem, quin eccleſia reintegrari ad eam poßit.*
102 *Spoliatus ſuo facto iniuſte à ſpoliatore cauſato, reſtitui debet ex remedio reintegrandæ.*
103 *Bartolus.in l.de pupillo §.meminiſſe.nu.7.de operis noui nuntia.declaratur.*
104 *Caßiodori locus declaratus.*
105 *Minor uel pupillus, qui adminiſtratorum facto ſua poſ-*

ſeßione

ſeſſione ſunt ſpoliati, an adiuuentur remedio reintegranda, ſi effecti maiores non contradixerunt.

106 Tituli duo uuus libri. 2. Codicis ſi maior factus ratum habuerit. & libri quinti ſi maior factus alienationẽ ſine decreto ratã habuerit, quomodo inter ſe differãt nouiter explicatũ, aliorũ reiectis interpretationibus.

107 Titulus libri ſecundi. C. ſi maior factus ratum habuerit, in qua alienationis ſpecie loquatur.

108 Titulus libri quinti. C. ſi maior factus alienationem ſine decreturatam habuerit, in qua alienationis ſpecie loquatur.

109 Perperam aliquid agere, quid ſit.

110 Minor non reſtituitur contra alienationem legitimè factam, ſed quæ prætexta ætatis reſcindi poteſt. ſi effectus maior debito tempore non contradixit.

111 Ratihabitio tribus modis fit.

112 Ratihabitio uerbis expreſsis, quæ.

113 Iulii Pauli receptarum ſententiarũ locus expoſitus.

114 Ratihabitio tacita lapſu temporis inducitur.

115 Quadriennium quod effectu maiori conceditur ad petendam reſtitutionem in integrum ratione minoris ætatis præteritæ eſt utile, ideo à die ſcientiæ tantùm incipit currere.

116 Scientia præſumpta ſufficit ut currere incipiat quadriennium ad petendum reſtitutionem in integrum conceſſum.

117 Quadriennium ad petendam reſtitutionem in integrum conceſſum, Papiæ incipit currere a die, quo quis pronuntiatus eſt maior ex ſtatuti forma.

118 Ratihabitio, quæ facto inducitur an expreſſa uel tacita ſit.

119 Soluens ob cauſam celebrati contractus, illum ratificare dicitur, & comprobare.

120 Ratificat contractum minor ſi eam ob cauſam annuos fructus percipiat.

121 Cuniensium conuentiones confirmauit Diuus Carolus Sabaudiæ Dux ex redditibus annuis ex illo oppido perceptis.

122 Dilationem ad ſoluendum petens contractum ratum habere dicitur.

123 Ratum habere uenditionem dicitur, qui rei pretium ſibi ſolui poſtulat. & in bi declaratur.

134 Animus ita factis, ut uerbis declaratur.

125 Voluntas ex uno facto declaratur.

126 L. 3. §. ſcio. ff. de mino. 25. annis ſenſus & intellectus.

127 Emptio & uenditio tres habet perfectiones.

128 Tempus, ſiue Principij, ſiue medij, ſiue finis ſpectatur, ubi actus ſuam perfectionem recipit.

129 Maior factus ratificans alienationem factam à ſocio comunium bonorum, non alias reſtituitur.

130 Ioannes Cephalus Ferrarienſis iureconſ. laudatur.

131 Cauſa ubi eſt indiuidua, ſocius fruitur priuilegio ſocij.

132 Maior factus nunquam dicitur ratificaſſe, quæ geſta ſunt per dolum aduerſarij, dum minor eſſet.

133 Antonius Goueanus iureconſ. laudatur.

134 Stractum quid ſit & de ſignificatione uerbi ſtruo.

135 Dolus uerus, & dolus præſumptus quis.

136 Minor petens reſtitui in integrum, oſtendere debet ſe læſum ſui facilitate. & dolo aduerſarij. & ibi, quomodo procedat.

137 Minor qui factus maior dolum in contractu ab aduerſario adhibitum nouit, ſi non contradixit, dolum remiſiſſe dicitur.

138 Dolus de præterito poteſt remitti.

139 Marcus Antonius Natta iureconſultus laudatur.

140 Contractus nullus ipſo iure, quomodo à facto maiori dicatur conualidari, & ratificari.

141 Nullitas contractus in caſu tituli. ſi maior factus aliena. ſine decreto ratum habue. lib. 5. Codicis. unde cauſetur. & quomodo.

142 Conſtitutio L. ultima. C. ſi maior factus aliena. ſine decreto ratum hab. an locum habeat, cum alienatio eſt nulla defectu legitimitatis perſonæ, & ibidem quomodo res hæc intelligatur.

143 Decretum quid ſit in genere & in ſpecie.

144 Iacobus Cuiacius iureconſultus laudatur.

145 Decretum præcedit cauſa cognitio, ut antecedens neceſſarium.

146 Minorum bona alienari ut poſsint, quàmplures ſolennitates exiguntur, quæ ibi enumerantur.

147 Rolandus à Valle iureconſultus laudatur.

148 Decreto alienare quid.

149 Alienatio rerum minoris titulo oneroſo quomodo ratificetur ſuperueniente maiori ætate.

150 Ratificatio in caſu tituli. C. ſi maior factus aliena. ſine decreto &c. lib. 5. Codicis quomodo alienationem confirmet. & de ratificationum ſpecie.

151 Ratificatio contractus nulliter celebrati, lapſu quinquennij à die perfectæ ætatis inducitur.

152 Quinquennium quod currit à die perfectæ ætatis in caſu L. ultima C. ſi maior factus aliena. ſine de decreto &c. currit & à die quo qs pro maiori habetur ex ſtatuti diſpoſitione. ut Papiæ ex ſtatuto. 23. I ciuil lib.

153 Ratihabitio, quæ uerbis expreſsis fit, uel facto quomodo actum conualidet, & quando uim ſummere incipiat.

154 Bar. l. ab emptione, nu. 14. declaratur.

155 Ratihabitio legis & maximè differunt.

156 Aretinus conſ. 128. nu. 5. declaratur.

157 Decretum antiquum Sabaudiæ & Pedemontium. lib. 3. ſub rubr. de donationibus uend. & Reebatis &c. declaratur.

158 Decretum antiquum Sabaudiæ & Pedemontium lib. 3. ſub rubr. Quitationes facta per minores &c. declaratur.

159 Minoris alienatio titulo lucratiuo nulliter facta per curſum decennij à die ætatis perfectæ conualidatur.

160 Donatio remuneratoria à minore nulliter facta per curſum quinquennij à die ætatis perfectæ conualidatur.

161 Donatio remuneratoria exigit eaſdem ſolennitates, quas cæteræ poſtulant.

162 L. 1. C. ſi aduerſus dona intellectus & declaratio.

163 Donatio regulariter nec cum decreto à minore celebrari poteſt.

164 Decretum antiquum Sabaudiæ & Pedemontium libr. 3. ſub rub. de donationibus, uenditionibus &c. non habet locum in donatione remuneratoria.

165 Donatio propter nuptias an ſub diſpoſitione l. ult. C. ſi maior factus aliena. ſine decreto ratum habuerit comprehendatur.

166 Donatio propter nuptias an neceſſario ſit cõſtituenda.

167 Auth. dos data. C. de dona. ante nuptias. intellectus, ſenſus & declaratio.

168 Nouella Iuſtiniani. 91. ut prima & ſecunda dotis exactio. ſenſus & intellectus.

169 Mereri & commereri ſignificatio.

170 Beneficium neceſſario, ſed naturaliter tantum accipientem obligat.

171 Aliena-

171 Alienatio nulla ob interdictum à Prætore factum conualidatur tempore poſt elapſum interdicti tempus.
172 Statutum Papiæ 61. in ciuilibus de eo cui bonis interdictum eſt, declaratur.
173 Statutum Bononiæ. De eo cui interdicta eſt adminiſtratio declaratur.
174 Statutum Papiæ 119. In ciuilibus de modo & forma obligandi filiumfamilias declaratur.
175 Conſtitutio. l. ult. C. ſi maior factus aliena. ſine decreto ratam hab. an locum habeat, cum ſolus tutor, uel curator rem minoris alienat.
176 l. ult. C. ſi quis ignorans intellectus & ſenſus.
177 Alienatio bonorum minoris per aduerſarii dolum facta, nec tempore, nec facto conualidatur poſt perfectam minoris ætatem.
178 Dolus ſemper cenſetur exceptus, & paulò infra declaratur.
179 Malæ fidei is contrahere dicitur, qui inobſeruatis iuris ſolennitatibus contrahit.
180 Curtii Iunioris conſi. 50. nu. 6. 7. exploſum.
181 Romani conſ. 54. ac nonulla Barba. confutata.
182 Conſtitutio l. ult. C ſi maior factus aliena. ſine decreto &c. locum non habet, cum alienatio eſt ſimulata.
183 Simulatus contractus contractus non eſt.
184 Alienatio bonorum minoris ſi duplici uitio laborat, nullitatis ſcilicet & læſionis, non cõualidatur ex ratificatione iuxta titulum. C. ſi maior factus aliena. ſine decreto ratam hab.
185 Minor ſi effectus maior ignorauit uel dubitauit ſub qua forma olim à ſe fuerit celebratus contractus, non dicitur eum ratum habuiſſe, ex lapſu temporis.
186 Dubitans ignoranti æquiparatur.
187 Conſtitutiones tit. C. ſi maior factus aliena, ſine decreto ratũ hab. an hodie obturis Pontificu conſtitutiones abrogatæ ſint.
188 Ratihabitio, non præſcriptio inducitur ex curſu temporis in caſu conſtitutio: titu. C. ſi maior factus aliena. ſine decreto ratum hab.
189 Præſcriptio à Iure Pontificio non impeditur, Cum lex ciuilis certis perſonis ad certam tempus aſq; & nõ ultra actionem tribuit.
190 c. qui contra de reg. iur. in 6 declaratur egregie.
191 Praxis, quæ uti debet minor. cum uult poſſeſſionem rei nulliter alienatæ recuperare.
192 Reſpublica minori æquiparatur.
193 Remedium c. reintegrandæ. 3. q. 1. an cõcedatur pro poſſeſſione rerum mobilium.
194 Dictio, omnis, uniuerſalis eſt.
195 Dictio, res, ampliſſimæ ſignificationis.
196 Verbum Aufero. Oſtendit agi ibi de re mobili.
197 Bonorum appellatione mobilia ueniunt.
198 Decretum antiquum Sabaudiæ & Pedemontium lib. 2. ſub rub. de r ſti. ſpol. uult ſpoliatos re mobili eſſe reſtituendos.
199 Statutum Montis Regalis ſub rub. de eiectione poſſeſſionis prouidet ſpoliato re mobili.
200 Remedium ex c. reintegrandæ. 3. q. 1. an cõcedatur, pro quaſi poſſeſſione rei incorporalis.
201 Decretum antiquum Sabaudiæ & Pedemontium de reſti. ſpolia. prouidet ſpoliato quaſi poſſeſſione rei incorporalis.
201 Iudicii ordo quis ſeruandus in remedio reintegrandæ.
203 Iudex competens quis ſit in remedio reintegrandæ.
204 Iudex competens eſt ordinarius rei conuenti.
205 Spolians clericum an ſub iudice eccleſiaſtico poſſit conueniri.
206 Eccleſia ſi priuilegium habet contra laicum, iudex eccleſiaſticus contra laicum poteſt conueniri.
207 Sacrilegus coram eccleſiaſtico poteſt conueniri.
208 Qualitas tribuens iuriſdictionem non eſt ab eo cognoſcenda qui ſuam iuriſdictionem prætendit.
209 Spoliatus per uim ſub eo iudice agere poteſt ſub cuius iuriſdictione illata eſt uis.
210 Iudex laicus an poſſit cognoſcere ſuper poſſeſſorio reintegrandæ rei beneficiariæ.
211 Poſſeſſorii cauſa de re ſpirituali, ſpiritualis non eſt, & paulò infra declaratur.
212 Quæſtio facti de re ſpirituali poteſt apud laicum tractari.
213 c. cauſam il. 2. qui filii ſint legit. ſenſus & intellectus.
214 c. primus. 11. q. 1. intellectus & declaratio.
215 Iudex laicus clericum compellere poteſt, ut depoſitum reſtituat clerico depoſitum deponenti.
216 Decretum antiquũ Sabaudiæ & Pedemõtium de reſti. ſpol. declaratur.
217 ciuit. dosadicius ſenſus & intellectus.
218 Poſſeſſio cum proprietate nihil habet commune, ibi declaratur.
219 Poſſeſſionis cauſa & proprietatis connexa eſt.
220 Clem. unica de cauſa poſſeſ. & proprie. intellectus & declaratio.
221 Clem. unica de ſequeſtra. poſſeſ. & fruct. intellectus & ſenſus.
222 Poſſeſſio rerum ſpiritualium non acquiritur niſi ex inueſtitura ab eo qui poteſtatem habet conceſſa.
223 In interdicto adipiſcendæ neceſſaria eſt cauſæ cognitio & tituli colorati demonſtratio.
224 Decretum antiquum Sabaudiæ & Pedemontium ſub rub. Quod clerici Ducales non trahant Ducales et ã ſubditos ad curias &c. declaratur.
225 Caſſius Putheus Taurinenſis Senatus præſes laudatur.
226 Cautela qua ſolent uti in Regno Neapolitano aduocati, ut clericos ad laicos iudices trahant.
227 Citatio generalis, ut compareat is, qui ſua putat intereſſe, neminem arctat, ideo citatum actorem ex reo facit.
228 Citatus ſi ſua intereſſe putauerit, facile poteſt effugere, & uitare citationem illam.
229 Citatio, ſi ſua intereſſe putauerit nihil operatur, cũ certus poſſeſſor, qui citari debet.
230 Citatio per edictum, uel ſi ſua intereſſe putauerit præſumptam ſcientiam tantùm inducit.
231 Citatus per edictum iure ſuo non poteſt priuari.
232 Citatus ſub illa forma, ſi ſua intereſſe putauerit, poterit allegare fori priuilegium & petere ſe remitti coram ſuo iudice.
233 Citatio generalis, ſi ſua intereſſe putauerit non prodeſt, cum de transferenda poſſeſſione de uno in alterum agitur.
234 Petri Calefacti declaratio, & doctrina exploſa.
235 In interdicto adipiſcendæ. Laicus de poſſeſſione rei beneficiariæ maximè inter clericos non cognoſcit.
236 Iudicium reintegrandæ ſummariæ tractari debet.
237 Decretum antiquum Sabaudiæ & Pedemontium de reſtitutio. ſpoliatorum. uult cauſas ſpolii eſſe ſummariè tractandas.
238 Poſſeſſoriæ cauſæ omnes ſummariè tractandæ ſunt.

Q Libellus

Decimumquintum Remedium

239 *Libellus porrigendus an ſic in remedio reintegranda.*

240 *Libellus porrigendus non eſt, cum ſummariè cauſa eſt tractanda, alii contra paulò infra.*

241 *Conciliatio authoris, in ea controuerſia, an in cauſis ſummariè tractandis neceſſariò libellus porrigendus ſit.*

242 *Libellus in cauſis, quæ coram prætoribus uillarum tractari ſolent, non exigitur.*

243 *Petitio in quauis cauſa etiam ſummariè tractanda neceſſaria eſt.*

244 *Libellus non eſt neceſſarius in patria Sabaudienſi & Pedemontana cum ſpoliatus ſe reſtitui petit. idq; ex antiquo decreto.*

245 *Capitula libelli, & petitionis loco aliquando ſunt.*

246 *Libellus in cauſa ſpoliationis non eſt neceſſarius Papiæ ex ſtatuto. 54. in ciuilibus.*

247 *Concluſio libelli in remedio reintegranda qualis eſſe debeat.*

248 *Concluſio ſolum libelli ſpectanda eſt.*

249 *Concluſio libelli non ſpectatur, cum actio generalis concurrit cum ſpeciali.*

250 *Concluſio non attenditur, ſed narratio in libello attenditur ob clauſulam, & iuſtitiam fieri.*

251 *Clauſulam ius & iuſtitiam &c. nihil operatur ſi reſultat in libello contrarietas.*

252 *Petitorium & poſſeſſorium ut iudicia diuerſa, non contraria ſunt inter ſe.*

253 *Litis conteſtatio neceſſaria eſt in remedio reintegrandæ.*

254 *Litis conteſtatio in quouis poſſeſſorio iudicio eſt neceſſaria.*

55 *Litis conteſtatio neceſſaria non eſt in Sabaudienſi, & Pedemontiana regione, qui ut ſpoliatus agit ex decreto antiquo de reſtit. ſpolia.*

256 *Litis conteſtatio neceſſaria non eſt, ubi nec libellus exigitur.*

257 *Decretum Antiquum Sabaudiæ & Pedemontium de reſtitutione ſpoliatorum, in qua ſpoliationis ſpecie loquatur.*

258 *Litis conteſtatio in notoriis non exigitur.*

259 *Citatio in notoriis ſperuitur.*

260 *Notoria non poſtulant, ordinem nec ſolennia Iudicii.*

261 *Notorium dicitur, quod celari non poteſt.*

262 *Fruſtra lex, & diſpoſitio operari non debet.*

263 *Interpretatio ſumitur, ne fruſtra actus ſit factus etiam in his caſibus, qui ſtrictam interpretationem ſolam admittunt.*

264 *Notoria ab onere probandi releuans.*

265 *Notorium efficitur, quod coram duobus, uel tribus teſtibus fit.*

266 *Litis conteſtatio non exigitur cum Iudex ex officio procedit.*

267 *Litis conteſtatio neceſſaria non eſt, cum ſpoliatus agit Papiæ & illius ciuitatis ſtatuto. 54. in ciuilibus. ut tanquam ſpoliatus reſtituatur.*

268 *Statutum iuris communis correctorium minus corrigere debet quàm ſit poſſibile.*

969 *Tempus ſpoliationis factæ, an libello quo remedio reintegrandæ agitur deſcribi debeat.*

270 *Remedium reintegrandæ infamiam non irrogat.*

271 *Tempus ſpoliationis de iure Pontificio non deſcribitur in libello.*

272 *Legitimatio perſonarum an exigatur in iudicio reintegrandæ poſſeſſionis.*

273 *Legitimatio perſonarum exigitur in quouis iudicio ſummario.*

274 *Filiusfamilias ſine patris conſenſu an in ſummario iudicio eſſe posſit, & paulò infra.*

275 *Filiusfamilias ſine patris conſenſu an in iudicio reintegrandæ poſſeſsionis eſſe posſit.*

276 *Argumentum de contractibus ad iudicia an ualeat, & quando infra paulò poſt.*

277 *Argumentum de ultimis uoluntatibus ad iudicia ualet, & quando infra paulò poſt.*

278 *Filiusfamilias ſine patris conſenſu nõ poteſt donare cauſa mortis.*

279 *Filiusfamilias ſine patris conſenſu poteſt donare bona caſtrenſia.*

280 *Filius aduerſus patrem litem exercere non poteſt.*

281 *Filius qua ratione impediatur litem contra patrem habere.*

282 *Filius contra patrem litem habere poteſt ſuper Caſtrẽſi peculio.*

283 *Filius contra patrem litem habere poteſt ſuper bonis aduentitiis cum uſusfructus patri non acquiritur.*

284 *Filius contra patrem litem habere poteſt ſi pater proprietatem, ex qua fructu percipit, euertit, & dilapidat.*

285 *Patria poteſtas in ſeptem conſiſtit.*

286 *Remedium reintegrandæ, an iudicium momentaneum contineat.*

287 *Bald. Peruſinus nullum iuris locum ignorauit.*

288 *Baldi authoritas maxima in cauſis diffiniendis.*

289 *Baldi authoritatem ſi ſequatur Iudex irreprehenſibilis dicitur.*

290 *Baldi ingenium admiratus eſt aliquando Bartolus.*

291 *Baldus ſibi ut plurimum parum conſtans præſertim cũ de iure reſponderet.*

292 *Baldi cerebrum ut auis in aere uolitare conſueuit.*

293 *l. 1. C. ſi per uim uel alio modo declaratur.*

294 *l. ult. C. qui legitimam perſonam hab. ſtandi in iudicio intellectus & ſenſus.*

295 *Filiusfamilias ſtare poteſt in iudicio ſine patris conſenſu in illis caſibus, in quibus ſtare poteſt minor ſine curatore.*

296 *Minor ſine curatoris authoritate recuperare poteſt poſſeſionem.*

297 *Patris conſenſus in iudicio à filiofamilias agitando de iure poſitiuo exigitur.*

298 *Filiusfamilias regulariter illegitimam habet perſonam ſtandi in iudicio ſine patris conſenſu.*

299 *Filius lege naturæ, & ciuili ſub patria poteſtate eſt.*

300 *Patria poteſtas maioris roboris eſt in filios, quàm Domini in ſeruos.*

301 *Pater ius uitæ, & necis in filium ex Romuli lege accepit.*

302 *Numa. Pompilius Patriam poteſtatem coarctauit.*

303 *l. 2. C. de Patribus, qui filios diſtraxe. remiſſiuè declaratur.*

304 *Filiusfamilias ratione Caſtrenſis peculii ſub Patris poteſtate non eſt.*

305 *Bartoli doctrina in l. ult. §. neceſſitate. nu. 2. C. de bonis quæ liberis confutata.*

306 *l. tam ex contractibus. ff. de iudici, ſenſus.*

307 *Filiusfamilias, cum ut alterius procurator in iudicio agit patris conſenſus non exigitur.*

308 *l. Noxali. ff. de noxa. actio. exponitur.*

309 *l. Vltima. §. 1. uerſiculo neceſsitate. C. de bonis quæ liberis. intellectus, & ſenſus genuinus, communi aliorum exploſo.*

310 *Ottho gloſator antiquus Patria Papienſis fuit.*

311 *l. Vltima. §. ſinautem in ſecunda ætate. C. de bonis quæ liberis, ſenſus, & intellectus una Bartoli conſideratione improbata.*

312 *l. 1. §. ult. C. de annali exceptio. intellectus & ſenſus genuinus.*

313 *Zuccardi intellectus ad l. 1. §. ult. ff. de annali exceptio. improbatus.*

114 *Conſenſus Patris in donatione cauſa mortis à filio facta, eſt ad filij perſonam integrandam.*

315 *Auth. ut liceat matri, & auiæ, quæ eſt Nouella. 117. De diuerſis capitulis & c. in principio, intellectus & ſenſus illo Bartoli reiecto.*

316 *Filiusfamilias cum agit ut recuperet poſſeſsionem Caſtrenſis peculij, Patris conſenſus non exigitur.*

317 *Filiusfamilias reputatur paterfamilias in cauſa peculij Caſtrenſis.*

318 *Filiusfam. abſente patre ſine illius conſenſu experiri poteſt, ut poſſeſsionem recuperet.*

319 *Filiusfamilias ſine patris conſenſu experiri poteſt in Beneficialibus.*

320 *Patria poteſtas in ſpiritualibus non curatur.*

321 *Epiſcopalis dignitas liberat à patria poteſtate.*

322 *Tractatus fallentiarum, qui Socino ſeniori aſcribitur illius non eſt.*

323 *Remedio reintegrandæ conuentus conſequi an poßit dilationes, ut teſtes in aliqua regione exiſtentes interrogari ad ſui commodum faciat.*

324 *Dilatio concedi poteſt ſpoliatori conuento, ut extra locum iudicis teſtes exiſtẽtes examinari faciat ad ſui commodum, quando ſpoliatus agens nihil adhuc de iure ſuo probauit.*

325 *Dilatio ſpoliatori non conceditur ad examinandum teſtes extra locum iudicis, quãdo iam ſpoliatus ſuam intentionem probauit.*

326 *Falſi exceptio per calumniam oppoſita reiici debet.*

327 *Exceptio, quæ per calumniam obiicitur, etſi alias legitima uideatur, reiici tamen poteſt.*

328 *Exceptio per fraudem, & calumniam oppoſita non impedit proceſſum.*

339 *Exceptio nullitatis per calumniã oppoſita, proceſſum, & ſententiæ executionem non impedit.*

330 *Appellatio per fraudem & calumniam interpoſita reiici debet.*

331 *Dilationes pro iudicis arbitrio ſolent concedi, & denegari, & paulo infra declaratur.*

332 *Cautela, qua uti poteſt iudex, cum debitat dilationem, ad examinandum teſtes in remotis regionibus per fraudem peti.*

333 *Conſilium, quo cautius iudex ſe ſe gerere poteſt in concedendis uel denegandis dilationibus.*

334 *Dilatio ad faciendum probationes in remedio Reintegrandæ, denegari nunquam debet, ſi inde aliàs ſequi poſſet damnum irreparabile: ibidem declaratur.*

335 *Decretum nouum Sabaudiæ & Pedemontium ſub titulo. Degli articoli probatorii. §. & perche, i rei & c. declaratur.*

336 *Remiſſoriæ ad alterum iudicem concedi an debeant in iudicio Reintegrandæ poſſeſsionis.*

337 *Remiſſoriæ pro arbitrio iudicis conceduntur & denegantur.*

338 *Spiritualis quæſtio, quæ incidenter tractatur in cauſa temporali ad iudicem eccleſiaſticum remittenda eſt.*

339 *Remiſſoriæ per fraudem & calumniam petitæ concedi nullo modo debent.*

340 *Cautela, qua uti debet iudex, cum per calumniam conuentus petit remiſſorias ad ſuum iudicem.*

341 *Conſilium, quo uti poteſt iudex, cum negat uelle concedere remiſſorias per fraudem petitas.*

342 *Probationibus claris, cum negat deferre iudex, quo uti debeat conſilio ne in ſyndicatu moleſtia poßit affici.*

343 *Teſtium trepidatio, uultus mutatio & cætera ſimilia apud acta ſcribi debent.*

344 *Remiſsio examinationis teſtium regulariter alteri concedi non debet.*

345 *Probationes iudici cauſæ facienda ſunt.*

346 *Remiſsio ad examinandum teſtes in remotis regionibus concedi debet.*

347 *Decretum nouum Sabaudiæ & Pedemontium in titu. Delle eſſaminatione, declaratur.*

348 *Remiſsio ad examinandum teſtes in remotis Regionibus conceditur etiam cum agitur Remedio attentatorum.*

349 *Remiſsio ad examinandum teſtes etiam in cauſa ſpoliationis non conceditur, cum per fraudem petitur.*

350 *Teſtium interrogatio & examinatio actuario committi poteſt & ſolet per iudices.*

351 *Decretum nouum Sabaudiæ & Pedemontium in titu. Delle examinationi, declaratur.*

352 *Impedimentum, ob quod iudex committit teſtium interrogationem actuario ex forma Noui Decreti Sabaudiæ, & Pedemontium, ſatis probatur ex ſola iudicis aſſertione & paulo infra declaratur.*

353 *Præſumptio una alteram infirmiorem tollit.*

354 *Veriſimile quod non eſt falſi ſpeciem habet.*

355 *Iudicis aſſertioni creditur, cum uerisimilis aliqua ratio concurrit.*

356 *Probationes recipi poſſunt contra iudicis aſſertionem.*

357 *Probationes recipi poßunt contra iuratam aßertionẽ damnum paſsi iuxta Statuti diſpoſitionem.*

358 *Remiſsio examinationis teſtium in cauſis Criminalibus maxima cum difficultate ſolet concedi.*

359 *Remiſsio examinationis teſtium concedi ſolet in cauſis Criminalibus cum teſtes ſunt perſonæ egregiæ, & in dignitate poſitæ.*

360 *Iuramentum quod egregiæ perſonæ præſtatur ad illius domum deferendum eſt, & iſtic recipiendum.*

361 *Remiſsio examinationis teſtium conceditur etiam in cauſa criminali, cum per uiam exceptionis agitur.*

362 *Remiſsio examinationis teſtium conceditur etiam in cauſis criminalibus, cum teſtes ſunt extra Prouinciam.*

363 *Poſſeßorii reintegrandæ, & petitorii cauſa ex reſcripto ſimul commißa an iudex ad libitum poſsit ſuper ſolo poſſeſſorio procedere.*

364 *Poſſeſſorii cauſa neceſſarium antecedens ad cauſam petitorii.*

355 *Poſſeſsio transfert probandi onus in aduerſarium.*

366 *Poſſeſſorii cauſa ratione ordinis ante cauſam petitorii tractanda eſt.*

367 *Petitorium abſorbet poſſeſſorium.*

368 *Iudex delegatus in cauſa proprietatis ſimpliciter non taxatiuè ſuper cauſa etiam poſſeſſorii cognoſcere poteſt.*

369 *Poſſeſſorii & petitorii cauſa cognoſci poteſt ab eodem delegato ſi reſcriptum ſit generale.*

370 *Poſſeſſorii & petitorii cauſa tractari ſimul ab eodem iudice poteſt partibus conſentientibus.*

371 *Petitorii cauſa reiecta poſſeſſoria à Principe committi poteſt.*

372 *Princeps poſſeſſionem tollere poteſt.*

373 *Signatura ſola an probet commiſſionem cauſæ poſſeſſoriæ in remedio reintegrandæ.*

374 *Regula cancellariæ. De non iudicando ſecundum tenorē ſupplicationis &c. an impediat commiſſionem cauſæ poſſeſſoriæ per ſolam ſignaturam.*

375 *Signatura ſola quando ſufficiat in cauſa poſſeſſoria.*

376 *Signatura ſola an ſufficiat in commiſſione cauſæ poſſeſſoriæ, ſtante regula cancellariæ. 29. Quod commiſſiones cauſarum, & proceſſus &c.*

377 *Literæ iuſtitiæ nullum tribuunt ius nouum in quouis caſu.*

378 *Literæ Gratiæ ius tribuunt.*

379 *Remedium reintegrandę, cum interdicto unde ui, Cumulari an poſſit.*

380 *Remedia plura ubi competunt, unum eligi debet.*

381 *Petitorium intentatum omitti an poſſit, & ad remediū reintegrandæ reuerti.*

382 *clem. unica. de cauſa poſſeſſio. & propriè. & ſenſus, & declaratio.*

383 *Remedio reintegrandæ agens, quæ probare teneatur.*

384 *Poſſeſſione antiquiori probata, noua præſumitur clandeſtina.*

385 *Negligentia non præſumitur.*

386 *Poſſeſſionem antiquam probare ſufficit, & allegare poſſeſſionem tempore ſpoliationis cùm remedio reintegrandæ agitur.*

387 *Poſſidere hodie præſumitur, qui & olim, & inibi una interpretum reſtrictione reiecta.*

388 *Delictum præſumitur, cum actus à iure prohibitus celebratur.*

389 *Poſſeſſor antiquior præfertur.*

390 *præſumpta poſſeſſio à noua naturali tollitur.*

391 *Ciuilis poſſeſſio ſufficit, ut ſua ſponte is poſſeſſor naturalem ingrediatur.*

392 *Dictio, tunc temporis, demonſtratiua eſt.*

393 *Statutum Papiæ. 54. In ciuilibus, ibi uel ab eius prædeceſſore tunc, declaratur.*

394 *Probatio clara in criminalibus exigitur.*

395 *L. ul. C. de probatio. intelligitur, cum de pœna corporali non cum de pecuniaria agitur.*

396 *Cap. cum ecclesia Sutrina, de cauſa poſſeſſio. & propriè declaratur & exponitur.*

397 *Remedio reintegrandæ agens uiolentiam probare minimè habet.*

398 *Poſſeſſionem antiquam probare ſufficit in cauſa ſpoliationis, etiam ſi ſtat utum ueram exigat probationē.*

399 *Statutum Papiæ. 54. in illis uerbis, uere poſſidebatur, in præſumptiua probatione uerificatur.*

400 *præſumptio iuris liquidiſſima probatio eſt, & inibi quo modo procedat.*

401 *Statutum Papiæ. 31. In criminalibus in præſumptiuâ probatione uerificatur.*

402 *Remedio Reintegrandæ agens aduerſus titulo poſſidentem deducere debet illius noui poſſeſſoris poſſeſſionē clandeſtinam eſſe.*

403 *Allegare non ſufficit, niſi probetur.*

404 *Clandeſtinam poſſeſſionem allegans probare debet.*

405 *Clandeſtinitatis uitium non cadit in titulo poſſidentem.*

406 *poſſidens olim mobilia non præſumitur hodie poſſidere.*

407 *Poſſeſſionem antiquam non ſufficit probare in beneficialibus.*

408 *Probationes in remedio reintegrandæ quales eſſe debeant.*

409 *Poſſeſſionis maximum eſt commodum.*

410 *Poſſeſſio antiquæ an unius teſtimonio ſufficiat probare, cum reintegrandæ remedio agitur.*

411 *Poſſeſſio in omnibus cauſis poſſeſſoriis an unius teſtimonio ſufficiat probari.*

412 *Poſſeſſio per ſolam famam probatur. Cum reintegrandæ remedio agitur.*

413 *Poſſeſſio unius teſtimonio probatur, cum de ſummariiſſimo poſſeſſorio agitur.*

414 *Statutum Papiæ. 54. In ciuilibus rectè exigit legitimas probationes in cauſa ſpoliationis.*

415 *Præſcriptionis exceptio obiici an poſſit contra agētem remedio reintegrandæ.*

416 *Præſcriptionis exceptionem obiicere non poteſt ſpoliato primus, cum mala fide poſſidet.*

417 *Præſcriptio immemorialis temporis, ob malam fidem non currit iure Pontificio impediente.*

418 *Præſcriptio cum bona fide, uel cum mala præſumpta tamen ſpatio 30. annorum currit. ideoq; poſſeſſor eam obiicere poterit agenti remedio reintegrandæ.*

419 *Condictio ex lege. 30. annorum præſcriptione tollitur.*

420 *Theodorici Regis reſponſum. ex Caſſiodoro.*

421 *Pactacium quid.*

422 *Cap. reintegranda. 3. q. 1. in illis uerbis. quacunque conditione temporum &c. declaratur.*

423 *Præſcriptionis exceptio, quam ob cauſam obiiciatur ſpoliato agenti.*

424 *Cap. ultimum. de præſcriptio, declaratur.*

425 *Poſſeſſor cum titulo, & bona fide præſcriptionis exceptionem obiicere poterit contra agentem remedio reintegrandæ, & quanti temporis.*

426 *Poſſeſſio per negligentiam decem annorum perditur.*

427 *Poſſeſſio rerum eccleſiæ ſolùm ſpatio annorum. 30. tollitur.*

428 *Præſcriptio centenaria ſola currit contra bona cameræ Principis.*

429 *Reſtitutio in integrum eccleſiæ non conceditur aduerſus præſcriptionem contra eam decurſam.*

430 *Regula Cancellariæ de Annali, & de Triennali poſſeſſore tuetur ſpoliatorem, dummodo uiolentus non ſit.*

431 *Regula Cancellariæ. De Annali & de Triennali poſſeſſore inſtar præſcriptionis inductæ ſunt.*

432 *Poſſidens per annum apud Gallos defenditur contra agentem, ut ſpoliatum.*

433 *Remedio reintegrandæ agenti obiici poteſt exceptio, qua concludatur eum non poſſidere. nec poſſidere potuiſſe.*

434 *Spoliato agenti ſe poſſeſſione beneficii ſpoliatum eſſe obiici poteſt exceptio, eum laicum eſſe.*

435 *Vxorem recuperanti tanquàm ſpoliatus obiici poteſt, eum eſſe clericum & monachum.*

436 *Exceptio incapacitatis contra agentem remedio reintegrandæ,*

tegrandæ, ut reſtituatur ad poſſeſionem beneficii poteſt.

437 *Exceptio, clerico agenti reſtitui poſſeſſioni beneficii nõ eſſe tonſuratum, poteſt obiici.*

438 *Exceptio, non promotionis intra annum contra agentem reſtitui ad poſſeßionem Parochialis & curatæ, obiici poteſt.*

439 *Exceptio, quod agens ut beneficio ſpoliatus, Illud per ſolam ſignaturam ſit aſſecutus, & hactenus cum ſola ſignatura poſſiderit, obiici poteſt.*

440 *Beneficia retineri non poßunt cum ſola ſignatura, ſed Bullæ neceſſariæ ſunt.*

441 *Exceptio Idiomatis obiici poteſt contra ſpoliatum agentem, ut reſtituatur ad poſſesſionem beneficii.*

442 *Exceptio Aetatis obiici poteſt contra agentem ad recuperationem poſſeßionis beneficii.*

443 *Exceptio Reſeruationis ſpecialis obiici an poſſit contra agentem reintegrari ad poſſesſionem beneficii.*

444 *Reſeruatio titulum inficit, & annullat.*

445 *Fructus ſuos non facit poſſeſſor beneficii reſeruati.*

446 *Reſeruationis decretum poßeßionem diſcolorat.*

447 *Reſeruatio an poßeßionem annullet.*

448 *Poſſeßio ex actu nullo transfertur.*

449 *Actus principalis ubi eſt nullus, ſic & quæ ab eo dependent.*

450 *Poſſeßio in beneficialibus ſine iure aliquo haberi poteſt.*

451 *l.1.§.ſi uir.ff.de acquir. poſſeſſ.in beneficialibus locum non habet.*

452 *l.1.§.ſi uir.ff.de acquiren.poſſeſſ. declaratur multipliciter.*

453 *Reſeruationis exceptio debet eſſe probata cũ obiicitur.*

454 *Reſeruatio per teſtes quando probari poſſit.*

455 *Spoliato lite pendente obiici non poteſt reſeruationis exceptio.*

456 *Reſeruationis exceptio obiici non poteſt contra agentem reintegranda, quando reſeruatio eſt ſuper incerto beneficio.*

457 *Reſeruationis exceptio Triennali poſſeſſori obiici non poteſt.*

458 *Remedio reintegrandæ agens in beneficialibus.an poſſeſſionis titulum iuſtificare teneatur.*

459 *Beneficiatus non dicitur beneficii dominus ſed adminiſtrator.*

460 *Spoliatus agens reintegrari ad poſſeßionem beneficii titulum iuſtificare debet inſtante iudice.*

461 *Triennalis poſſeſſor non cogitur de titulo docere, cum uel ſpoliatus agit reintegrari.*

462 *Remedio attentatorum agens titulum iuſtificare non cogitur.*

463 *Titulum coloratum ſufficit oſtendere agenti remedio reintegrandæ ad ſuam poſſeßinem iuſtificandam in beneficialibus.*

464 *Intruſio titulum, & poſſesſionem annullat.*

465 *Signatura ſola an ad tituli iuſtificationem ſufficiat.*

466 *Titulus uere, & plene iuſtificandus eſt, cum præſumptio eſt contra agentem reintegrandæ.*

467 *Spoliatus beneficiis incompatibilibus non reſtituitur.*

468 *Beneficiorum incompatibilitas facit ut titulus cenſeatur non titulus.*

469 *Iuriſdictionis quaſi poſſeßio an ſine titulo haberi poßit.*

470 *Beneficiorum iura quomodo cum feudorum iuribus conueniant.*

471 *Remedio reintegrandæ agenti quando obiici poßit dominii exceptio.*

472 *Exceptio dominii ipſius agentis remedio reintegrandæ ab eo obiici an poßit.*

473 *Exceptionem dominii proprii agens remedio reintegrandæ deducere & allegare an debeat.*

474 *l.ult.C.unde ui, exponitur & declaratur.*

475 *Pauli de Caſtro exploſa conſultatio.*

476 *Paulus de Caſtro laudatus, uitium tamen illius unum improbatum.*

477 *Exceptio dominii obiici an poſſit, cum in cauſis proceditur ſummarie, & ſola facti ueritate inſpecta. ut ex decretis Sabaudiæ.*

478 *Actionis Cumulatio in hac regione Pedemontium non conceditur, cum in cauſis procedatur ſummariè, & ſola facti ueritate inſpecta.*

479 *Spoliator unà cum poſſesione cui inſiſtit, dominii cauſam allegare poteſt.*

480 *Remedium l.ult.C.de edicto diui Adria.tollen.eſt adipiſcendæ, & illi poteſt obiici dominii exceptio.*

481 *Exceptio dominii an reiiciatur, cum allegatur poſſeſſio conuenti clandeſtina reſpectu propria.*

482 *Poſſeſſor rei ſuæ conuentus ut ſpoliator, ſe tueri non poteſt ſi cum uitio poſſeßionem eſt adeptus.*

483 *cap.ſæpe.De reſtitu.ſpolia.declaratur.*

484 *Remedio reintegrandæ conuentus, an in iudicio nominare poßit eum, cuius nomine poſſidet.*

485 *Nominatio ita in iudicio poſſeſſorio, ut in petitorio conceditur.*

486 *Statutum Papiæ. In ciuilibus. Sub rubrica. Quod nominans dominum in iudicio &c. declaratur.*

487 *Nominatio non conceditur conuento, qui cum uitio eſt, & pro poſſeſſore habetur.*

488 *Nominatio etſi conuento, qui pro poſſeſſore habetur noceat, non tamen uero poſſeſſori abſenti detrimentum affert.*

489 *Statutum Papiæ. Quod nominans dominum in iudicio &c. declaratur. & egregiè exponitur.*

490 *Nominatio non admittitur, ſi iam conuentus tempore litis conteſtatæ ſe poßeſſorem uerum affirmauit.*

491 *Nominationis exceptio declinatoria eſt.*

492 *Statutum Papiæ. Quod nominans dominum in iudicio &c. expreſſe uult, nominationem ante litem conteſtatam fieri debere.*

493 *Verba, Non aliter, nec alio modo, annullatiua ſunt.*

494 *Nominatio, quæ per calumniam fit reiicitur.*

495 *Poßidere proprio nomine, qui poßidet præſumitur.*

496 *Nominans admittitur ad probandum ſe nomine alieno poſſidere, cum aliàs eius iuramento non creditur.*

497 *Nominanti aſſerenti, ſe alieno poſſidere nomine, quomodo credendum.*

498 *Statuto ſi cautum ſit alicuius dicto, & aſſertioni ſtandum eſſe, intelligitur, dummodo is iuret.*

499 *Remedio reintegrandæ conuentus, an impenſarum, ſeu melioramentorum exceptionem obiicere poßit.*

500 *Melioramenta neceſſaria, ſeu impenſæ quæ.*

501 *Melioramenta neceſſaria, ſua facit poſſeſſor bonæfidei, & cum titulo.*

502 *Melioramenta neceſſaria deducit Emphitheuta, & uaſſallus, finito feudo, & Emphiteuſi.*

503 *Melioramenta perdit Emphiteuta, & uaſſallus, ſi ob ſuum delictũ Emphiteuſis, & feudũ ab eis auffertur.*

504 *Melioramenta non deducit Emphiteuta, & uaſſallus*

finita emphyteuſi, & feudo, cum pacto ita eſſet conuentum.

505 Melioramēta finita emphyteuſi & feudo quomodo æſtimanda remiſsiuè.

506 Melioramenta facta in feudo tranſeunt, ad fœminas, quæ aliàs à feudi ſucceſſione prohibentur.

507 Melioramenta neceſſaria facta in re fideicommiſſo ſuppoſita detrahuntur.

508 l.ult.§.emptor.C.communia de fideicom.intellectus, & ſenſus genuinus.

509 Melioramenta neceſſaria ab amico beneficio poſſeſſoris facta, deduci ab ipſo poſſeſſore poſſunt.

510 Contemplatione mea factum, à me factum dicitur.

511 Melioramenta neceſſaria ubi perierunt. Cōſequitur poſſeſſor bonæfidei æſtimationem.

512 Melioramentorum neceſſariorum æſtimatio adhuc bonæfidei poſſeſſor conſequitur, ſi res meliorata perit. ibidem tamen declaratur.

513 Melioramenta ſeu impenſæ neceſſariæ cauſa fructuum colligendorum, à poſſeſſore bonæfidei non deducuntur.

514 Melioramenta neceſſaria deducit etiam malæfidei poſſeſſor.

515 l.1.C.de infant.expoſit intellectus, & ſenſus uerus.

516 Lege dominum.in fine.C.de rei uendi.ſenſus, & intellectus.

517 Meliorationes, ſeu impenſas utiles, an deducat poſſeſſor bonæfidei cum titulo.

518 Plumbare quid ſit.

519 Meliorationes utiles factas à bonæfidei poſſeſſore cum titulo cauſa colligendorum fructuum adhuc deducū tur, ſi nondum collecti ſunt fructus.

520 Meliorationes vtiles deducit poſſeſſor cum titulo, & bonafide etiam perempta re meliorata. ibidem tamē declaratur.

521 l.Vtique ff.de rei uendi.exponitur.

522 Meliorationes utiles deducit poſſeſſor bonæfidei & cū titulo, etiam ſi fundus minoris ſit.

523 Melioramentorum utilium ſolutionem non conſequitur poſſeſſor cum titulo, & bonafide, ſi rei dominus ita eſt pauper, ut ſoluere non poßit.

524 Melioramenta utilia à poſſeſſore cum titulo, & bonafide poſſunt auferri, ſi rei dominus ob inopiam æſtimationem ſoluere non poteſt.

525 Meliorationes utiles non deducit poſſeſſor bonæfidei, & cum titulo, cum per ferruminationem illæ factæ ſunt.

526 Ferruminare quid ſit, & ferruminatio.

527 l.Poſteaquàm fundi poſſeſſor. ff. de rei uendi ſenſus & declaratio.

528 l.Si autem.§.ultimo ff.de rei uenditio.ſenſus, & intellectus.

529 Meliorationes utiles deducit colonus, & ſi illas inſcio domino fecerit.

530 Meliorationes ſeu impenſas uoluptuarias quomodo deducat poſſeſſor bonæfidei, & cum titulo.

531 Meliorationes uoluptuarias non abradit poſſeſſor bonæfidei, & cum titulo, cum dominus illarum æſtimationem offert, etiam ſi aliter inter eos conuentum foret.

532 Melioramentorum uoluptuariorum æſtimatio ſoluenda eſt omnino poſſeſſori bonæfidei, & cum titulo, cū aliàs dominus illa facturus fuiſſet.

533 Meliorationes uoluptuariæ in re deſtinata uendi factæ à domino ſolui debent poſſeſſori bonæfidei, & titulato.

534 Promercalis res quę.

535 Meliorationes uoluptuarias in re dotali factas non abradit, nec æſtimationem conſequitur poſſeſſor cum titulo, & bonafide.

536 Meliorationes uoluptuarias in re minoris factas, non abradit, nec æſtimationem cōſequitur poſſeſſor bonæfidei cum titulo.

537 Meliorationes neceſſarias deducit poſſeſſor malæfidei, & ſine titulo.

538 Meliorationes neceſſarias non deducit fur, & ibidem declaratur.

539 Melioramenta neceſſaria non deducit poſſeſſor malæfidei, ſi ex eis dominus locupletior non eſt effectus.

540 Melioramenta utilia regulariter non deducit malæfidei poſſeſſor, ut æſtimationem conſequatur.

541 Melioramenta utilia per detractionem illa conſequi poteſt malæfidei poſſeſſor.

542 Melioramenta nō detrahit nec æſtimationem conſequitur malæfidei poſſeſſor. ſi res meliorata perit

543 Melioramenta cum deducit malæfidei poſſeſſor, an iudicis officio, uel per doli exceptionem illud eueniat.

544 Melioramenta uoluptuaria regulariter nō deducit malæfidei poſſeſſor.

545 Melioramenta uoluptuaria malæfidei poſſeſſor tunc detrahit, ſi ſine detrimento rei eſſici id poteſt.

546 Melioramenta quomodo deducat poſſeſſor, qui à principio fuit bonæfidei, & ea poſt malæfidei.

547 Melioramenta quomodo deducat poſſeſſor à principio malæfidei, & ex poſt bonæfidei.

548 Melioramēta quomodo deducat poſſeſſor nec bonæ nec malæfidei.

549 Dubitans nec in bona, nec in malafide dicitur.

550 Melioramenta neceſſaria deducunt detentatores, ut colonus. Commodatarius. Depoſitarius.

551 Melioramenta neceſſaria deducunt colonus, & emphyteuta etiam ſi ob non ſolutam penſionem fuerint expulſi.

552 Melioramenta modicæ impenſæ etiam ſi neceſſaria ſint non deducunt colonus, & emphyteuta, & commodatarius, & ſimiles.

553 Melioramenta neceſſaria maximæ impenſæ non deducūt, colonus, emphyteuta, cōmodatarius, & ſimiles.

554 Melioramenta utilia non deducit detentator, ut colonus, emphyteuta, & ſimiles.

555 Melioramenta utilia non abradit detentator ut colonus, & ſimiles.

556 Melioramenta uoluptaria non deducit nec abradit detentator, ut colonus, & ſimiles.

557 Melioramētorum æſtimatio fieri debet ſecundum tempus reſtitutionis rei.

558 l.Domos.ff.de legatis primo intellectus, & declaratio, & de illius litera priſtino nitori reſtituta.

559 Antonius Auguſtinus Hiſpanus laudatur.

560 Caroli Molinæi & Alex.rationes multæ euerſæ.

561 c.1.§.ſi uaſſallus. Hic finitur lex, deinde incipiunt conſue.intellectus, & ſenſus.

562 Feudorum iura à Barbaris condita. & compilata.

563 Conſuetudo dicitur eſſe localis.

564 l. Et in totum.ff. de impenſ. in rebus dota.factis exponitur.

565 l.Vbi pure.§.ulti. & l.mulier.§.ſed enim. intellectus, & declaratio.

Maritus

566 *Maritns rei dotalis dominus irreuocabiliter non eſt.*

567 *Melioramenta à ſe facta, uel à ſuo prædeceſſore probare debet poſſeſſor, cum illa uult detrahere.*

568 *Remedio reintegrandæ agenti quando non poſſit obiici exceptio deductionis melioramentorum, & paulo infra declaratur.*

569 *Melioramentorum exceptio non retardat ſententiæ executionem, aliter paulo infra.*

570 *Fideiuſſor an dari poſſit de ſoluendis melioramentis ſacta liquidatione, cum de executione ſentẽtiæ agitur.*

571 *Melioramentorum exceptio, nõ retardat executionem ſententiæ, quando aliàs periculum in procraſtinatione ſubeſſet.*

572 *Melioramentornm exceptio, ſententiæ execntionem non retardat, quando aliàs non ſubeſſent probationes paratæ.*

573 *Remedio reintegrandæ agens, quomodo poſſit allegare fructus perceptos compenſandos eſſe cum melioramentis.*

574 *Fructns dicuntur deductis impenſis.*

575 *Impenſæ cauſa colligendorum fructuum à prædone, & quouis malæfidei poſſeſſore deducnntur.*

576 *Fructuum triplicem ſpeciem, alii duas, alii quatuor eſſe dicunt.*

577 *Fructus naturales qui.*

578 *Fructns naturales ſuos facit poſſeſſor bonæfidei, cum titulo.*

579 *Meum eſt, quod ex re mea prouenit.*

580 *Fructus naturales quomodo ſuos faciat bonæfidei poſſeſſor ſine titulo, uel cum titulo, inualido tamen.*

581 *L. fructus percipiendo. ff. de uſuris. & l. bonæfidei. in princ. de acquir. rerum dom. conciliata, & nouo ſenſu illuſtrata.*

582 *Fructus naturales iam conſumptos ſuos facit bonæfidei poſſeſſor cum titulo.*

583 *L. ſequitur. §. lana. ff. de uſucap. ſenſus, & declaratio.*

584 *L. frnctus. ff. de uſuris. declaratio ex Goueano &c.*

585 *Fructus naturales iam conſumptos ſuos non facit bonæfidei poſſeſſor cum titnlo, ſi ex eis ſit factus locupletior.*

586 *Locupletior an in dubio quis cenſeatnr factus, cum fructus conſumpti reppriuntur.*

587 *Angelus Peruſinus laudatur.*

588 *Fructns naturales, qnomodo poſſeſſor ſuos faciat per lapſum triennii.*

589 *Fructns naturales, ut uſucapiat bonæfidei poſſeſſor probare debet ſe per triennium antequam conſumeret poſſediſſe.*

590 *Fructus naturales ſuos non facit malæfidei poſſeſſor.*

591 *Fructus naturales ſuos non facit malæfidei poſſeſſor, etiam ſi per triennium illos poſſideat.*

592 *Frnctus naturales quomodo ſuos faciat is poſſeſſor, qui ab initio fuit bonæfidei, & ex poſt malè, & è contra.*

592 *Fructus induſtriales qui cenſeantnr.*

593 *Fructus induſtriales ſuos facit poſſeſſor bonæfidei ſine titulo.*

594 *Fructus induſtriales conſumptos non tenetur, nec etiam quò ad æſtimationem reſtitnere poſſeſſor bonæfidei ſine titulo.*

595 *Fructns induſtriales extantes tempore litis conteſtatæ reſtitnit poſſeſſor bonæfidei ſine titulo.*

396 *Fructus induſtriales conſumptos poſt litem conteſtatam reſtituit poſſeſſor bonæfidei ſine titulo.*

597 *Fructus induſtriales quouis tempore malæfide conſumpti reſtituit poſſeſſor bonæfidei ſine titulo.*

598 *Fructus induſtriales conſumptos ante litem conteſtatam reſtituit bonæfidei poſſeſſor, ſi ex eis ſit factus locupletior, tam in iudiciis uniuerſalibus, quàm ſingularibus.*

599 *Fructuum ualor, & æſtimatio conſideratur habita relatione ad tempus perceptionis.*

600 *Fructus induſtriales reſtitnendi cum melioramentis cõpenſantur.*

601 *Fructus induſtriales ſuos non facit malæfidei poſſeſſor.*

602 *Fructus induſtriales etiam conſnmptos ſuos non facit malæfidei poſſeſſor.*

603 *Frnctus induſtriales ſuos non facit malæfidei poſſeſſor, qui poſſeſſori bonæfidei ſucceſſit.*

604 *Fructus induſtriales etiam turpiter perceptos ſuos non facit malæfidei poſſeſſor.*

605 *Fructns induſtriales ſuos non facit malæfidei poſſeſſor, etiam ſi ex poſt titulum conſeqnatnr.*

606 *Fructus induſtriales culpa non perceptos debet reſtituere malæfidei poſſeſſor.*

607 *L. ſi fundum. C. de rei uend. ſenſns, & intellectus.*

608 *Frnctus induſtriales ſuos facit poſſeſſor malæfidei, qni rem per annos poſſedit.*

609 *Fructus induſtriales perceptos ex melioramentis à ſe factis ſuos facit malæfidei poſſeſſor.*

610 *L. cæterum, de rei uendica. ſenſus, & intellectns.*

611 *Fructus induſtriales, quos inhoneſtè potuit percipere malæfidei poſſeſſor, & non percipit, non reſtituit.*

612 *Fructus induſtriales quomodo reſtituat, uel ſuos faciat poſſeſſor ab initio bonæfide, & ex poſt malè.*

613 *L. qui ſcit. §. ultimo. ff. de uſuris intellectus.*

614 *L. Bonæfidei. §. in contrarium. ff. de acquir. rerum domi. itellectus, & ſenſus, & inibi quomodo pugnet cum in l. qui ſcit. § ult. de uſuris.*

615 *Frnctus induſtriales ſuos non facit malæfidei poſſeſſor, qui poſſeſſori bonæfidei ſucceſſit.*

616 *Fructus induſtriales, quomodo ſuos faciat poſſeſſor ab initio malæfidei, & ex poſt bona.*

617 *Fructus induſtriales ſuos non facit hæres, qui poſſeſſori malæfidei ſucceſſit.*

618 *Hæres ſuccedendo poſſeſſori malæfidei quomodo à ſua perſona poſſit præſcriptionem incipere.*

619 *Fructus induſtriales reſtituit poſſeſſor malæfidei, qui effectus eſt bonæfidei nulla ſuperueniente cauſa.*

620 *Fructus induſtriales non reſtituit ſucceſſor ſingularis, qui malæfidei poſſeſſori ſucceſſit.*

621 *Malafides an in ſingularem ſucceſſorem tranſeat.*

622 *Fructus ciuiles qui.*

623 *Penſio domus, inter quos fructns connumeretnr.*

624 *Fructus ciuiles ſuos facit poſſeſſor bonæfidei.*

625 *Fructus ciuiles ſuos non facit malæfidei poſſeſſor.*

626 *Fructus ciuiles qui percipi potuerunt, & percepti non ſunt, reſtituit malæfidei poſſeſſor.*

927 *Fructus ciuiles cum melioramentis quomodo compenſentur, ſeu illa prius detrahantur.*

628 *Fructus ciuiles quomodo faciat, qui non eſt nec in bona, nec in mala fide.*

629 *Errans in iure dicitur in bonafide, quò ad fructus acquiſitionem.*

630 *Errans in iure fructus ſuos facit.*

631 *Errans in iure, ut fructus ſuos faciat, errorem illum probare debet.*

632 *Frnctus naturales errans in iure ſuos non facit.*

Fructus

633 *Fructus induſtriales errans in iure tenetur reſtituere quatenus factus eſt locupletior.*

634 *Fructus ſuos non facit qui errat iure reſiſtenti.*

635 *Fructus ſuos non facit errãs in iure, cum ſcit ſe ob ſuum demeritum proprietate eſſe priuandum.*

636 *Prælatus, qui ob institutionem fructus ſuos facit, reſtituere tenetur, ſi ſcit propter demerita beneficio eſſe priuandum.*

637 *Fructus ſuos non facit poſt litem conteſtatam, qui in iure errat.*

638 *Fructus ſuos non facit errans in iure, quando per ſententiam fuit declaratum titulum eſſe nullum.*

639 *Remedio reintegrandæ cum agitur, ferri an ſententia poſſit ſuper amiſſione proprietatis.*

630 *Appellare an liceat à lata ſententia, in remedio reintegrandæ.*

631 *Appellationem in cauſa poſſeſſorii ius pontificium admittit.*

632 *Appellare poteſt laicus à lata contra eum ſententia in remedio reintegrandæ.*

633 *Remedio, uel iure uno, qui uult uti, uti debet cum omnibus ſuis qualitatibus.*

633 *Remedio reintegrandæ condemnatus poſſeſſionem reſtituere, fideiuſſores dare non poteſt de reſtituendo.*

635 *Condemnatus ſoluere non poteſt dare fideiuſſores de ſoluendo.*

636 *Reſtitutus ad poſſeſſionem, quandiu ei debeat incumbere antequam agatur petitorio.*

637 *Spoliatus una re tantùm ſi reſtituatur, non habet manere in poſſeſſione tam diu quandiu fuit ſpoliatus antequam agatur petitorio.*

638 *Spoliatus, & reſtitutus de iure ciuili non debet permanere in poſſeſſione quandiu fuit ſpoliatus antequam petitorio agatur.*

IOANNES VRBIS ROMAE EPIſcopus, Zachariæ Archiepiſcopo.

R*Eintegranda ſunt omnia ex ſpoliatis, vel eiectis Epiſcopis præſentialiter ordinatione Pontificum: Et in eo loco vbi abſceſſerant funditus reuocanda: quacunque conditione temporis, aut captiuitate, aut dolo, aut violentia maiorum, & per quaſcunque iniuſtas cauſas res eccleſiæ, vel proprias, ideſt ſuas ſubſtantias perdidiſſe noſcantur.*

EVSEBIVS APOSTOLICAE SEDIS Epiſcopus omnibus Epiſcopis.

R*Eintegranda ſunt omnia ex ſpoliatis, vel eiectis Epiſcopis, &c. vſque funditus reuocanda, eodem modo, vt ſupra.*

DECIMVMQVINTVM RECVPErandæ poſſeſſionis remedium. ex cap. reintegranda. 3. q. 1.

POntificiũ cõſtitutiones plures ſunt, quibus ad exemplum interdicti, vnde vi, & aliarum Cæſarearum conſtitutionum deiecto, & ſua poſſeſſione ſpoliato ſuccurſum eſt: verùm vna hæc citari ſemper ſolet. omnium nos ſub vnius commentariis, (vt res poſtulabit) rationem habebimus, ſatis in præludiis oſtendimus, relatas
1 †conſtitutiones in ea cauſa. 3. q. 1. vt Caii. Fabiani. 1. Ioannis primi, Euſebii primi, ante conſtitutionem c. ſæpe. de reſtit. ſpol. promulgatas fuiſſe. hoc ergo Canone, reintegranda, pinguius eſſe prouiſum, & conſultum ſpoliato ad ſuam recuperãdam poſſeſſionem affirmant omnes in c. ſæpe. de reſtit. ſpoliat. & in l. rem quæ nobis. de acquiren. poſſeſſ. & ſtatim ſubiiciam.

2 Quæro primò, an verè huius canonis †remediũ ſit poſſeſſorium, vel petitorium, & eſſe verè poſſeſſorium probauit glo. & ibi omnes in c. cum ad ſedem. de reſtit. ſpoliat. & latè defendit Soc. in l. rem quæ nobis. num. 1. 2. ff. de acquir. poſſe. & probant plures canones d. cauſæ. 3. q. 1. vbi ſemper de eiectis, & ſpoliatis reſtituendis agitur. nec aduerſantur illa, quibus reſpondet etiam Soc. d. num. 2. illud præſertim, quod ſolet conſiderari ex illis ver-
3 bis, res eccleſiæ, quaſi † genitiuus eo loco dominium ſignificet. quia præter Soc. dico ſingulare etiam poſſeſſionem, iuxta ſubiectam materiam, ſic probat l. 1. in princ. iuncto §. ait prætor. & §. ſeq. ff. nautæ caup. ſtab. in l. 2. in princ. & §. in hac. ff. vi bonorum rapto. tradit Bart. in rub. ff. de operis nou. nuntia. num. 5. verſic. ſed circa vnum, & ibi latè Nicolaus num. 146. poſt Roma. Alex. & Soc. ac Barba. quos citat. & ante eos clarè Comenſ. d. rubr. de operis no. nunti. & ibi refert Crotus num. 30. non
4 pariter vrgent illa verba † poſſeſſiones, vel res proprias. i. ſuas, quia illa verba ſunt poſita ad differentiam poſſeſſionis bonorum eccleſiæ, cum prælatus duas bonorum ſpecies poſſidere poſſit, ſuæ eccleſiæ, & quæ priuati ſui ſunt patrimonii, vt res eſt clara, quod magis placet, quàm illud Soc. d. l. rem quæ nobis. num. 2. in fi, hoc eſſe communem habet admixtam cauſam dominii, quod non eſt verum, alioqui deterius eſſet cæteris, & ſuo loco dicemus.

5 Quæro ſecundò, an remedium †hoc ſit nouum, & cæteris pinguius. & eſſe nouũ affirmant crebriore calculo interpretes, vt teſtatur Ripa in ca. ſæpe. nu. 20. de reſtit. ſpol. & ante eum Abb. in c. cum ad ſedem. num. 26. eo. ſic & Barba. conſ. 24. colu. 2. in prin. lib. 4. clarè affirmat communem Soc. d. l. rem quæ nobis. nu. 3. de acqui. poſſ. plura egregiè retulit eiuſdem ſententiæ Paul. Caſtr. conſ. 105. in quæſtione, quæ ſperatur. col. 2. verſi. quãtum verò &c. lib. 1. in antiquis. Cor. conſ. 62. nu. 10. verſ. & licet quidam, & conſ. 329. nu. 29. lib. 1. & conſ. 247. nu. 13. lib. 2. vbi hãc communem eſſe teſtatur, & in foro ſeruari, hoc ex illo oſtendere conantur, ꝙ præter cætera remedia prouideat pinguius: nã prouidet pinguius quã faciat interdictum, vnde vi, quo

contra

contra ſingularem ſucceſſorem ſuccurſum non eſt
6 l.cum te.de vi, & vi arm. vt aliàs diximus, & †tum
hoc reintegrandæ datur. hæc argumẽtatio (vt ſigil
latim procedam) non eſt vera, cum hoc tãtùm fue-
rit conſtitutum ex c.ſæpe. de reſtit. ſpol. quod eſt
promulgatum per annos 50. poſt d. c. reintegran-
da, vt in anteludiis diximus. ex quibus ceſſat, quod
7 ſecũdo loco dicebat Caſtr. & Soc. hoc †remedium
pinguius prouidere, quã faciat d.c.ſæpe. cuius pro
mulgatio poſt eam facta penitus inutilis, & fruſtra
toria fuiſſet, vt alibi animaduertit ipſemet Soci. &
ſuo loco dicemus: rurſus non ſequitur pinguius
prouidet, ergo eſt nouum remedium: nam & alia
poſt interdictum, vnde vi, ſuperuenerunt remedia
multo vberiora, & pinguiora, vt hactenus retuli-
mus, non tamen verè noua dici poſſunt remedia,
ſed potius ampliatiua, & declaratiua antiqui, quale
hoc eſt, cætera quæ afferri ſolent, eiſdemmet refelli
poſſunt reſponſionibus.

Contrarium itaq; ſententiam probauit Inno. in
c. cum ad ſedem. de reſti. ſpol. nec ab ea viſus eſt re
cedere Bar. in d.l. rem quæ nobis. & ibi clarius eã
tuentur Ripa nu. 20. Alci. nu. 10. Rube. l. naturali-
ter. §. nihil commune. nu. 65. de acqui. poſſ. & conſ.
8 4. nu. 6. adducuntur ex tex. †in c. cum ad ſedem. de
reſti. ſpol. quo loco ſimpliciter propoſitum fuerat
remedium poſſeſſionis recuperatorium, quod cõ-
prehendere poterat tam remedium ex interdicto,
vnde vi, quàm ex hoc c. reintegranda. & tamen ibi
contra agentes fuit lata ſententia, quaſi ſpoliatio-
nem ab ipſo epiſcopo factam, vel ſuo nomine ratã
habuiſſe, vel mãdaſſe minime probatum fuit, quod
tamen neceſſe erat, vt illi interdicto locus eſſet, ſi
ergo hoc remedium, vt nouum, eſſet proditum cõ
tra quemcunque poſſeſſorem, lata fuiſſet pro ipſis
agentibus ſententia, in quorum libello, & hoc re-
medium deductum cẽſeretur, cum editum iam fue
rit, & authoritate Pontificis poſt factam compila-
tionem confirmatum per annos quinquaginta an-
te c. cum ad ſedem, quod fuit Inn. III. Põtificia ſub
anno 1196. & tamen compillatio decretorum eſt ab
Eugenio III. confirmata, qui quidem Eugenius (vt
aliàs admonui) ſedit ſub anno 1145. Hanc argumẽ
tationem diluere ſunt conati. Abb. d. c. cum ad ſe-
dem. & Soci. d. l. rem quæ nobis. nu. 3. in eo. c. cum
ad ſedem. in ſpecie motum fuiſſe interdictum, vn-
de vi, non autem remedium huius c. reintegranda,
quod ſecundum eos ex eo detegitur, q̃ Põtifex ibi
abſoluit reos cõuentos, ac clarè dixit in eo caſu lo
cum non fuiſſe interdicto, vnde vi, ex quo intelli-
gitur intentatum illud fuiſſe, cum ſententia libello
conformis eſſe ſoleat & debeat. l. vt fundus. ff. com
muni diuid. c. licet heli. de ſimo. ſed hanc reſponſio
nem elidit ſubtilis Are. conſiderando ex libello de
prehendi hoc non potuiſſe, cum non ſit neceſſe in
eo actionis nomẽ exprimere. c. dilecti. de iud. Nec
aduerſatur Soc. replicatio, hoc potuiſſe colligi ex
medio concludendi, ex narratis, quia ſi rectè me-
dium concludendi in interdicto, vnde vi, conſidere
mus, illud huic remedio noſtro conueniet, cum his
verbis in vtroq; concludatur. quare peto, vt ſpolia
tus ad priſtinam meam poſſeſsionem reſtitui, nec
in verbis conſtituenda eſt differẽtia, quod dicatur
poſſeſsionem ſibi reſtitui, vel ad eam reintegrari
vt rectè animaduertit Soc. d. l. rem quæ nobis, nu.
14. propè med. cum ergo vnum ſit medium conclu
dendi, & motum ſit interdictum, vnde vi, datur in-
telligi hoc noſtrum, nõ eſſe ab illo diſtinctum, nec
illo pinguius. hanc ſententiam fortius probat tex.
9 in †c. ſæpe. de reſti. ſpol. quo fuit cautum, agi poſſe
recuperandæ contra tertium ſucceſſorem ſuccedẽ
tem ſcienter in vitioſa poſſeſsione. quę conſtitutio
fruſtra fuiſſet promulgata, vbi noſtra hæc noua, &
cæteris pinguior fuiſſet, erat. n. ante hanc in omni-
bus prouiſum, vno hoc excepto caſu, nec ad rem fa
cit Abbatis reſponſio, quam refert Soc. d. l. rẽ quæ
nobis. nu. 3. in fi. dum inquit c. ſæpe extendere in-
terdictum, vnde vi; concedo eſſe extenſionem, non
tamen ſic, quin ſi hoc remedium ex c. reintegranda
fuiſſet pinguius, ſuperfluo edita illa conſtitutio, c.
ſæpe, fuiſſet. confirmat hanc ſentẽtiam tex. in c. cum
eccleſiam. 3. q. 2. quæ perpẽdit Ripa, dum affirmat
is canon, ſpoliatum eſſe ante omnia reintegrãdum
ſecũdum leges. i. ex remediis à lege ciuili inductis,
10 & præter alios addo tex. in †c. 2. 3. q. 1. & in c. prius.
& in c. ſi epiſcopus ſuis. 3. q. 2. confirmat hanc ſen
tentiam illa Alciati ratio, & ſi leuis, hoc ca. reinte-
granda. ab Euſebio, non in conſtitutionis modum,
ſed admonitionis, dum is literas ſuis Monachis de
dit, eſſe conſcriptam: quare poſterior hæc ſentẽtia
11 verior eſt, non videtur quoq; †hoc remedium pin
guius prouidere, quàm interdictũ, vnde vi, in quo
reſtituuntur etiam fructus, qui percipi potuerunt,
quod non contingit in hoc remedio; ſic decidit Ro
ta in antiquioribus deciſ. tit. de reſti. ſpol. deciſ. 12.
12 niſi †conciliando interpretum controuerſiam dica
mus, q̃ aut conſideramus noſtrum hoc remedium
vt nouum, hoc eſt à cæteris omnibus, præſertim ab
interdicto, vnde vi, diſtinctum, & tũc falſa eſt com
munis ſententia, & vera poſterior, aut intelligimus
eſſe nouum remedium tanquam extenſiuum inter
dicti, vnde vi, & aliarum conſtitutionum iuris ciui
lis, certis in caſibus, & tunc vera eſt crebrior docto
rum opinio. erit tamen cogitandum.

13 Quęro tertiò, an hoc †remedium ita laicis rebus
prophanis recuperandis, quàm clericis pro rebus
eccleſiæ concedatur? crebrior eſt noſtrorum ſentẽ
tia concedi, vt teſtatur Ripa d. c. ſæpe. nu. 21. de re-
ſti. ſpol. & Soc. d. l. rem quæ nobis. nu. 4. de acq. poſ
ſeſ. & ibi Iaſ. nu. 20. quo loco Alex. nu. 10. inquit
ſic in praxi ſeruari, quòd & ipſe iam ſæpiſſimè ſer
uari vidit. ſic reſpondit idem Alex. conſ. 51. nu. 1.
lib. 1. conſ. 117. nu. 3. circa fi. lib. 2. coſil. 6. nu. 5. vbi
latè Mollinæ. in apoſtillis. lib. 3. Alex. in apoſtil. ad
Bar. in l. ſi coloni. in fi. C. de agrico. & cenſ. lib. 11.
Barb. conſ. 24. col. 1. in prin. lib. 4. Guid. Pap. ſing.
730. remedium &c. Rimi. conſ. 67. nu. 6. conſ. 98.
nu. 73. 74. lib. 1. Ang. Are. in §. quadrupli. nu. 32. in
fi. Inſt. de act. Aufrer. in addit. Capellæ Tholoſanę,
q. 487. Dec. cõſ. 252. nu. 1. Grat. cõſ. 70. nu. 14. li. 2.
Robe. Marãta de ordine iudiciorũ. 7. diſt. iud. nu.
50. Bert. cõſ. 44. nu. 1. prima par. lib. 3. Pariſ. in c. ſi
diligenti. num. 13. in fin. de præſcrip. Lanfrancus.
Orianus in rub. de can. poſteſſ. & propri. col. 3. ver
ſi. dictus tamen canon. quamquam non parum is
ambigat, hanc clare probauit Rub. conſ. 4. nu. 1. 2.

& in l.naturaliter. §. nihil commune. numc.67. &
ibi Cora.in 2.parte,num.139 de acq poſſ. Rebuff.
in commentariis Regiarum conſti. tomo 1.tit. de
ſententiis executoriis,art.5.gl.1.num.3. & nouisſi
mè Rola.à Valle conſ.50.nu.3. lib.2.,qui commu
14 nem teſtatur.eo adducuntur fundamento† hanc cõ
ſtitutionem eſſe promulgatam cauſa corrigẽdi pec
catũ, quæ ſane cauſa, & ratio militat & in rebus lay
corum.ergo idem ius.l.illud.in prin.ad l. Aqui.l.à
Titio.de uerb.obli.confirmatur: quia etiam in cor
15 rectoriis †fauore animæ extenſio conceditur. Bar.
in auth. ſacramenta puberum. nu.19. ubi Curt.nu.
47.C.ſi aduer.uend.latè Crau.de antiq.tem.4.par.
princ.prima par.nu.10.huic tamen fundamento re-
ſpondent multi affirmantes non eſſe editam hanc
conſtitutionem cauſa corrigendi peccata, poſtea-
quam etiam conceditur contra poſſidentem cum
titulo & bonafide, qui à peccato alienus eſt.ſed ni-
hil eſt,quia falſum eſt, quod ſpoliato ipſi conceda-
tur contra illum titulo & bonafide poſſidentem,
ut ſuo loco dicemus: quare uerius reſpondeo ſatis
iure ciuili omnibus in caſibus ſpoliato eſſe conſul
tum: non ergo Pontifices in laycos iuſdicere po-
tuerunt,ut ſtatim latius aperiam.ipſe autem aliquã-
do perpendebam pro communi hac ſententia tex-
16 tum†c.1.3.q.1.& ibi cauſæ propoſitionem,ubi ge
neralibus uerbis utitur, quibuslibet ſpoliatis eſſe
concedendam reſtitutionem. ergo etiam laycis. ue
rùm ſic intelligi poteſt,quibuslibet.ſ.ex clericis,&
Pontifici ſuppoſitis, in quos ſtatui ab eo potuit.
ſic enim & uerba uniuerſalis ſermonis ex habilita-
te reſtrictionem recipiunt. l. ut gradatim. §. 1. de
mune. & hono. & uulgatisſimum eſt.

Contrariam ſententiam probauit glo. in c.cum
ad ſedem. de reſtit. ſpol. quam ſecuti ſunt Abb. &
alii nonnulli, quos retulit, & ſecutus eſt Ripa in c.
ſæpe.nu.21. de reſtit.ſpol. & eo loco idem placuit
Bella.num.6.nec diſſentiunt Francus in diſputatio
ne,de petitorio.primo dubio.nu.17. latè idem re-
ſpondit Cor.conſ.18.nu.9.& conſ.35.nu.31. & cõ
ſi.329.nu.30.lib.1.56.nu.20.lib.2.qui in hanc ſen
tentiam alios citat idem conſ.247.nu.13.eo. lib.2.
& latè conſ.282.nu.7.lib.3. & Alcia.in l. rem quæ
nobis.nu.6.ff.de acq.poſſ. quorum ſententiam di-
ſputando non ſemel probaui, & ſi me non lateat,
aliqua afferri, quæ non multum urgent, ut illud,
17 quo dicitur,diſpoſitionem hanc †exorbitantem eſ
ſe,ob idq; nullam recipere extenſionem.c. ea quæ.
de reg.iur.in 6.& docuit Iaſ.in l.ſi conſtãte. nu.72.
ſol.mat. eſſe exorbitantem concedunt omnes ferè.
uerùm aliter Soc.& Dec.præcitatis in locis ſentiũt.
ego autem huic argumentationi reſpondeo, ꝙ etſi
18 exorbitans ſit diſpoſitio, †extenſionem tamen con
cedi,uti in re fauorabili potius quam odioſa,ut de
clarat Iaſ.d.l.ſi conſtante.nu.78.uerſ.ſecundò limi
ta.ff.ſol.mat.Cran.de antiq.temp.quarta parte prin
cip.nu.78.79. Secundo loco ſolet perpendi in d.c.
19 †reintegrãda.in illis uerbis,ſpoliatis & deiectis epi
ſcopis, ut in perſonis eccleſiaſticis, & fauorabilib.
prolatis non extenduntur ad laycos,tum quia à ſer
monis proprietate non recedimus.l. non aliter. de
leg.3.tum quia eo modo eſſet argumentari de ma-
iori ad minus affirmatiuè, ꝙ non cõceditur c.cum

in cunctis.de electio. uerùm ad rem non cõfert ex
relatis reſponſionibus à Ripa d.c.ſæpe.num.21.ꝙ
probo ex eo illud præſertim, ꝙ ſi à ſermonis pro-
prietate,& expreſſis uerbis non recederemus, nec
in minoribus clericis locum haberet, cum de ſolis
epiſcopis loquatur. Bellam.autem, quem ſtatim ci
tabam,affirmauit canonem illum,reintegranda,ſo
lum loqui de epiſcopis ſpoliatis, & ad concilium
uocatis,& in eo accuſatis, qui accuſatoribus reſpõ
dere non debent antequam reſtituantur. quare ſcri
bit Bellamer. unum tantùm eſſe canonem ex Eu-
ſebio, qui literas dedit fratribus pro Chriſto mili-
tantibus per Alexandriam, & Aegyptum, quæ epi
ſtola incipit, Benedictus Deus,haberq; (inquit il-
le) duas partes, In prima inſtruit,in ſecunda corri
pit, in ſecunda ergo parte, in qua corripit, monet
principaliter epiſcoporum ſubditos,ne eos repre-
hendant,niſi à recta uia deflecterent,deinde narrãs
Euſebius ex facto quoſdam epiſcopos fuiſſe ſpolia
tos,ac à ſede propria eiectos, deinde ad concilium
uocatos, ibiq; accuſatos. ſtatuit Euſebius non po-
tuiſſe accuſari ante ſibi factam reſtitutionem. ſo-
lũ ergo loquitur de epiſcopis ſpoliatis reſtituẽdis,
antequam ad concilium euocentur,ibiq; accuſen-
tur,quæ ſane uerba à Gratiano omiſſa fuerunt.Idẽ
de canone Ioannis dixit Bellam.nã eius eſt tenoris
epiſtola illa à Ioanne Zachariæ archiepiſcopo traſ
miſſa,inquitq; Bellam.hæc nõ fuiſſe decreta,uel Io
annis,uel Euſebii, immo recitatione tranſcribitur
per utrunq;, unde inquãtum iure communi uidet
aduerſari priuilegium cõtinere dicitur,quare ſi rõ
ne dignitatis epiſcopalis priuilegium eſt datũ,non
ergo(inquit Bellam.)ad cæteros præſertim ad lay-
cos extendi poterit.Francus autem præcitato loco
argumentabatur,ꝙ ſi aliter diceremus fore ſuper-
fluam.c.ſæpe.de reſti.ſpol.cõſtitutionem,quæ pro
uidet contra tertios ſcienter in uitio ſuccedentes,
ſed nihil eſt,quia intelligi poteſt in clericis, & lay-
cis ſucceſſoribus. uerius itaq; hãc ex eo probo opi
20 nionem,ꝙ Pontificis ſit hæc† conſtitutio,quæ lay-
cos tunc ſolùm ligat,cum aliàs peccare eſſet illis iu
re cæſareo permiſſum,ut in præſcriptionibus uide
mus c.ult.de præſcr.c.poſſeſſor.de reg.iur.in 6.ſic
in euangelica denuntiatione.c.nouit.de iud.& in ſi
milibus tradit declarando Abb. ex illo tex.in c.ad
noſtram.nu.2.uerſ.ex his infertur, infra de proba.
Dec.in c.eccleſia S.Mariæ.nu.25.de cõſti. & decla
rat Didac.in c.peccatum.tertio arti.§.9. nu.7.& de
reg.iur.in 6. tunc demum Pontificem iuſdicere in
ter laycos, cum utilis eſt, & neceſſaria conſtitutio;
at in caſu noſtro non uideo,quòd lex ciuilis conce
dat delinquere, & alium ſpoliare, imò omnibus
in caſibus, uel uno, uel altero remedio ſpoliatis
ſuccurrit, nec ſpoliatoris inultum delictum relin
quit,ut patet ex tot proditis à iure ciuili remediis.
non inficias tamen ibo, uix eſſe, quòd in praxi à re
lata receptiori recedatur ſententia, quæ in foro
quotidiana eſt, ſi tamen poſteriorem probaueri-
mus, extendi illa poterit procedere non modò
quò ad bona eccleſiæ, uerumetiam quò ad bona
ipſorum clericorum patrimonialia, ratione e-
21 nim, quòd † acceſſoria perſonæ ſunt bona, eodem
fruuntur priuilegio. Decius dicto capitulo.

eccleſia

eccleſia Sanctæ Mariæ.num.18.de conſtit.
22 Quæro quartò,an hoc remedium † cõpetat pro
rebus xenodochiorum, quæ hoſpitalia uocamus?
hæc quæſtio non habet probabilem dubitationem,
ſi concludimus cum communi,hoc remedium pro
prophanis cõcedi.ſed maior eſt dubitatio, ſi quam
probauimus,ſententiam ſequamur, pro rebus ec-
cleſiæ ſolùm dari. uerum affirmat Soc.d.l.rem quæ
nobis.nu.5.de acq.poſſ. & pro rebus hoſpitalis cõ
cedi.ſic conſuluit & Butr.conſ.62.& in adminiſtra
tione hoſpitalis ſpoliato,ſic decidit Rota in deciſ.
antiquis.de reſtit.ſpol.deciſ.6.& in antiquioribus
eo.tit.deciſ.3.Caſſad.deciſi.4.pag.2.uerſ.nec refra
gatur,ut lit.pend.ea adducuntur ratione But. & So
23 ci.quod † xenodochia,& ſimilia locis ſacris,& reli-
gioſis æquiparantur, illorumq; fruuntur priuile-
giis,auth.hoc ius porrectum. C.de ſacroſ.eccle.c.
hoc ius porrectum. 10. q. 2. & latiſsimè tradit per
caſus decem & nouem. Fely.in c. de quarta.nu.3.
de præſcrip.latè Iaſ.conſ.214.col.lib.2. Rui.con-
ſil.3.nu.7.lib.2.Bolog.conſ.33.col.1.2.Rom.con
ſi.477.Cur.Iun.conſ.120.col.1.Pariſ.conſ 50.nu.
36.lib.2.conſ.36.nu.15.lib.4. Rebuff.tract.Nomi
nat.q.15.nu.12.Dida.lib.2.uariar.reſo.c.ult.nu.4.
Tiraq.de priuileg.piæ cauſæ. in præfatione pag.3.
Quæro quintò in caſu non longe à præcedenti
24 diſsimili,quid in poſſeſsione † rerum confraternita
tum, ſeu confrariarum horum diſciplinatorum,
quos Battutos uulgò appellamus? noua eſt in hoc
tractatu quæſtio, quæ ab eo dependet, an hæc loca
ſint religioſa, & pia, uel merè prophana: ſi.n.loca
religioſa dici poſſunt, omnis ceſſat dubitatio ex iã
ſupra declaratis,ſi uerò loca prophana ſunt, maius
eſt dubium ex his, quæ ſupra diximus. q.3. eſt ad-
modum perplexa, & cõtrouerſa hæc apud noſtros
diſputatio,cũ infiniti propè interpretes ipſius non
cæteris modò aduerſentur, & uix eſt, ut intelliga-
mus quæ opinio ſequenda ſit, & probanda. conſti
25 tutiſsimum illud eſt has † congregationes eſſe lici-
tas, & permiſſas, cum ad finem bonum tendant, ut
docuit Bar.in l.ult. nu.6.ff. de colleg.illicitis, latè
Pariſ.34.nu.39.lib.4. nec eſt qui diſſentiat, confra
rias,ſeu Phratrias appellant Budæus in annota.Pan
decta, & Rebuf. in comment. Regiarum conſtitu.
Tomo 2.tract. de confrariis. nu. 10. cum ſit Phra-
tria hominum quidam conuentus, ut placuit Ari-
ſtoteli à Budæo, & Rebuffo citato. eſſe etiam loca
pia, & religioſa, ex multis ſuaderi uidetur, ex eo
26 præſertim,quod † legatum piæ cauſæ factum huic con
fraternitati concedi poteſt, ut conſultus reſpon-
dit Caſt.conſ.179.dicendum eſt,quod dicta frater
nitas.lib.2.quem ſecutus eſt Alex.conſ.102.nu.3.
lib.7.nec diſſentit Dec.con .72.col.3. uerſ.tertiò
principaliter &c.idem placuit Petro Rebuffo in d.
comment.regiarum conſtitu.tomo 2. tract.de con
frariis.nu.3.4.alios etiam eiuſdem ſententiæ retu-
lit Tiraq tract.de priuileg. piæ cauſæ. pagi.4. quid
tamen ipſe ſentiat,in medium non affert, idem cen
ſuit Pariſ.conſ.34. nu.6. & num.42. lib 4. accedit
27 quia ibi † opera multa pietatis,& miſericordiæ exer
centur,ut poſt Specul. Abbatem,& Fel. tradit Pari
ſi.d. conſ.34. nume.4. lib.4. quibus addo Capram
28 conſ.54.num.10.quinimò † Epiſcopum teneri loca
hæc,ut pia & religioſa uiſitare,reſpondit Federic.
de Sen. conſ. 111. quæſtio talis eſt &c. qua ratione
etiam factum eſt, ut affirmauerint quamplurimi,
ex relictis iſtis confraternitatibus, tanquam de reli
29 ctis piis locis † quartam Epiſcopo deberi.ſic latiſsi-
mè conſuluit Barbat. conſil.1. lib.4. & huius fuiſſe
ſententiæ Petrum Vbaldum retulit Alexand.con-
ſil.102. nume.5. lib.7.
Contra autem, has confraternitates non eſſe lo
ca religioſa,& pia multis ſuadetur,quia ſinguli illi
30 ex † confraternitate laici ſunt, uxores ducere poſ-
ſunt,& de ſe domi uiuunt, mercaturas cæteraq; hu
iuſmodi negocia exercere ualent. quare nõ ſub iu
31 dice † eccleſiaſtico ut religioſi cõueniũtur, ſed ſub
laico.ſic Bar.in l.ult.nu.15.ff. de collegiis illicitis,
quem eſt ſecutus Iaſ.conſ.218.col.2. uerſ.ad prædi
cta etiam.lib.2.Pariſ.conſ.34.nu.28.lib.4. Zabar.
conſ.13.in ciuitate &c. ideoque Rebuf. qui ſupra
num.8.affirmat epiſcopum in eos ordinariam non
habere iuriſdictionem; accedit præterea crebriorẽ
eſſe ſententiam, relictum loco pio, & religioſo fa-
ctum non deberi, ſicq; ſolui non poſſe huic confra
ternitati.hanc probauit Bal.conſ.191.Quidam Frã
ciſcus Criſtionis.col.1.uerſ.quartò quæritur.lib.5.
idem in l. iubemus. & in auth. hoc ius porrectum.
col.2.uerſ.ſecũdò quæro.C.de ſacroſ.eccl. & alios
plures citat Tiraq. d. tract. de priuileg. piæ cauſæ.
in præfatione,pag.4.illi addo Calc.conſ.21.col.2.
uerſ.modo reuertendo.Iaſ.conſ.218.nu.1.lib.2.&
Capram d.conſ.55.nu.11. qui num.14. ſubiicit, ex
Baldi ſententia,eo caſu non procedere, quando cõ
fraria annexum hoſpitale haberet. quinimò aduer
ſus ea,quæ paulò ante retulimus, ſentiũt quamplu
res ex relictis iſtis cõfraternitatibus, quartam Epi
ſcopo non deberi.ſic Abb.& Inno.in c.officii.de te
ſta. quos ſecutus eſt Rebuf. d. tract. de confrariis.
nu. 8. eiuſdem ſententiæ addo ipſe Baldum conſil.
133.factum ſuper quo. conſil.lib.2. Federicum de
Sen.conſ.150.cum aliqui boni uiri. quos ſecutus
eſt Iaſ.d.conſ.218.col.2.uerſ.ad idem etiam addu-
co.lib.2. & idem interrogatus reſpondit Capra cõ
ſil.20.in fi.Calca.d. conſ.21. col.2. uerſ.modo re-
uertendo, & aliquos citat(etſi ut mox retuli,cõtra
riam ipſe tueatur ſententiam.) Barb d.conſ.1.col.
2.lib.2. quod quemadmodum priuatus quilibet, qui
32 uel ſtudioſo, † uel doctori publicè præſertim profi
tenti impedimento eſt ob artem, quam exercet, ne
ſtudiis operam commodè dare poſſit, expelli põt,
ut in fabro ferrario, & ſimilibus, cum eos præſer-
tim ſtudioſus,uel doctor præuenit, ſic hos diſcipli
natos poſſe expellere: ne alta, ac inconcinna eorum
uoce impediatur.affirmat pariter Pariſ.d.conſ.34.
lib.4.aduerſus ea,quæ ſtatim ſupra retulimus.Epi
ſcopum non poſſe horum diſciplinatorum confra
rias,& eccleſias uiſitare.accedit, quòd ex legatis fa
33 ctis † iſtis confraternitatibus detrahitur falcidia, &
Trebellianica, ſic poſt Corneum conſ.307. in fin.
lib.4.affirmauit Pariſ. conſ.50. nu.26. lib.2.
Difficilis ergo eſt huius nodi diſſolutio, cum
tam uariæ ſint interpretum opiniones. Pluribus tñ
conſideratis caſibus finiri ſic res poteſt. Primus ca
ſus,cum ſolæ perſonæ ipſius confraternitatis conſi
deramus,tunc iſti non dicũtur religioni addicti, ut

ab ea

ab ea non poſſunt ad libitum recedere;Ideo & uxo
res ducunt,& negocia execcent:quæ à religioſis e-
xerceri non poſſunr.quare merè, & propriè ſecula
res & laici ſunt habenturque,ob id nulla eſt in eos
Epiſcopi iuriſdictio. ſic intelligo Bart. d.l.ult. nu.
15.ff.de colleg.illicit.& alios,qui eum ſunr ſecuti.
Secundus eſt caſus quò ad bona, quæ illius uniuer
ſitatis,& confrariæ ſunt,& tunc ſi ea mente,& ani-
mo illa ſunt una ſimul congeſta,ut confrariæ deſer
uiant, & poſſit ipſa confraternitas ad libitum de il
lis diſponere,& tractare,illa non habentur ut bo-
na loci religioſi,ſed prophani;quare is locus illud
oratorium, in quo omnes una conueniunt (quam
uulgo in iſtis regionibus Caſatiam appellant) ſi eo
animo ab eis fuit extructum, dicitur locus ſecula
35 ris,& prophanus, ad libitumque †diſtrahi,& redi-
tus alienari poſſunt,ſic intelligo Bal.in d.auth.hoc
ius porrectum.colu.2. uerſi.ſecundò quæro,C.de
ſacroſ.eccl.& in l.id quod pauperibus.q.21.C. de
epiſc.& cler. quem eſt ſecutus Balbus tract.præſc.
prima particula quintæ partis princip.in princ.uer
ſic.amplia quintò.ſic intelligo Pariſium d.conſ.34.
num. 19. lib.4. Nec hac ratione dici poteſt locus
36 religioſus, quod ibi adſit †altare, & campanile,
quia hæc non conſtituunt ſine Epiſcopi ſpeciali
conſecratione & confirmatione locum religio-
ſum & ſacrum,ut reſpondit Zabarel.d.conſ.13 &
alii plures,quos eſt ſecutus Pariſ.d.conſ.34.nu.15.
lib.4 ſi uerò locus ille, ſeu illud oratorium eſt ex-
tructum,ut ſacrum ſit, & Deo optimo maximo di-
catum, & bona una ſimul congeſta, eo ſunt animo
congeſta,ut ad opera oratorii neceſſaria,& paupe-
res ſubleuandos perpetuò ſint: tunc bona illa, & is
locus iudicandus eſt religioſus, etiam ſi Epiſcopi
conſenſus non acceſſerit. ideoq; ad libitum illa bo
na diſtrahi non poterunt,niſi accedente totius con
fraternitatis conſenſu,ac authoritate Epiſcopi, il-
lis tamen in caſibus, in quibus aliorum locorum
religioſorum bona diſtrahi conceditur. ſic intelli-
go,quæ ſcribit Petrus Rebuff.in d.tract.de confra
triis,num.9.dum eiuſdem ſententiæ citat Iacob.Re
buf.in l.quiſquis.& l.penu. C.de ſpecta. lib.11.illa
37 eſt ratio. quia † locum religioſum etſi non ſacrum
unuſquiſque facere poteſt, & ſemel Deo dicatum,
ad uſus humanos conuerti non poteſt.§. ſacræ.§.re
ligioſum.Inſtit.de rerum diuiſio, & ratione huius
effectus,bona illa religioſi loci iudicantur,cum ad
eum ſolū commodum tendunt, ut uno uerbo ſen
ſit Zabar.conſ.13.in princ.& ita clarè ſentiunt Ab
bas conſi.31.col.1.uerſ.ſed his non obſtantibus,li-
bro 1.Soc.Sen.conſ.82.colu.penu.uerſ.in contra-
rium facit. lib.4. quam autem in his poteſtatem ha
beat Epiſcopus, nunc non excutio.

38 Quæro ſextò,an hoc†remedium concedatur cō
mendatario è commenda deiecto? & non concedi
clarè ſenſit Fely.in c.ſi conſtiterit.num.4. poſt glo.
ibi,in uerbo,commendata,in fi.de accuſat.& clarè
idem affirmauit Capicius decis.3.num.4.ea præci-
39 pua adducuntur ratione,quòd † commendatarius
ſit depoſitario & commodatario ſimilis,cum eccle
ſia cauſa cuſtodiæ tantùm ei concedatur. c.nemo,
de electio.in ſexto. Rebuffus in praxi beneficio. in
ti u.de commenda.num.1.Franc.de Marchis quæ-
ſtio.1247.quem eſt ſecutus Cephalus conſ.97.nu
me.15.19.lib.1. cum ergo depoſitarius non poſſi-
deat.l.licet.§. rei.ff. depoſ. ut nec commodatarius.
l.rei commodatæ.ff.commod. ſequitur ſpoliatum
non dici,& per conſequens ad poſſeſſionem mini-
mè reintegrandum; quæ ſanè ſententia non habet
difficultatem,cum commendatarius è poſſeſſione,
ſeu cuſtodia à Pontifice commendante deiicitur,
ut in commodatario diximus ſupra remedio no-
no, ex l.ſi quis in tantam. quæſt.22. ſed maius eſt
dubium, cum deiicitur à tertio, & relata ratione
idem dicendum uidetur,& ex d.c.ſi conſtiterit.ue-
rumtamen contrarium exiſtimo uerius contra ter
tium ſpoliatorem commendatario hoc remedium
concedi,ut de interdicto,unde ui, & remedio d.l.ſi
quis in tantam diximus.d.quæſt.22.&c.ea ratione,
40 quia † is ius aliquod in commenda dicitur habere
cum ſpoliatur,ut egregiè declarat Gomeſ.Hiſp.in
regula Cancellariæ de non tollendo iure quæſito.
q.4. in fi. quinimò titulum quendam habere dica-
tur, ut nec in totum depoſitario ſimilis eſſe dica-
41 tur;poteſt †enim expēſas facere,debita perſoluere,
& alimenta ſumere, ut la, qui titulum habet cap.
1.de ſolut.& poſt Archid.in c. quia plures.21.q.1.
tradit Rebuffus d. titu. de commenda. nume.3. &
habere titulum reſpondit Corne. conſ.66.num.2.
in fi.lib.3.quod egregiè declarat Caſſad. ſuper re-
gulis Cancella deciſ.3 a.num.6.7. & aliis ſequenti
bus.cum ergo de iure Pontificio quodlibet mini-
mum præiudicium ſit conſiderabile.c.ſi proponen
te.de reſcrip.& Gomeſ.d.q.4.circa fi.ſequitur con
cedendam eſſe reintegrationem: quæ ſanè conclu-
42 ſio fortius procedit in †commendis noſtri tempo
ris,quæ ex uſu loco titulorum habentur, & perpe
tua ſunt, & beneficiati de fructibus illarum diſpo-
nunt,ut poſt præpoſ.in c.cum autem.44.diſt.Go-
meſ.in regula.Cancellariæ,de infirmis reſigna.quę
ſtio.13.uerſ.qu bus non obſtantibus.& clarè idem
affirmauit Gomeſ.in regula Cancellariæ.de annali
poſſeſſore.q.26. idem latiſſimè de triennali poſ-
ſeſſ.q.5.Capicius d.deciſ.3.num.8.9. licèt olim ali
ter eſſet,ut iam retuli, & ita intelligitur deciſio Ro
tæ in antiquioribus,titu.de præbend.deciſ.1.nu.2.
hodie enim ſolent ſic concedi commendæ, ut ad li
bitum de fructibus diſponat, quare ad maiorē cau
telam ſolet hodie in conceſſionibus clauſula appo
ni, quòd poſſit de fructibus diſponere. ſic docet
Rebuffus d.tit. de commenda. num.26. Quòd ta-
43 men ſupra diximus †Pontificem maximum ad libi
tum poſſe reuocare commēdam, & commendata-
rium ſpoliare, intelligo cùm commenda eſt ad in-
certum tempus,non ſi ad certum, & ad uitam, nec
enim tunc ſine cauſa ab eo aufertur, ut declarat Re
buffus d.tit.de commenda.num.98. ex c.ſatis per-
uerſum.56.de diſtinct.& tradunt Iaſ.in l.ult.colu.
2.uerſ.facit bene.C.ſi contra ius, uel util. publ. &
conſ.145.colu 2.lib.2. Ripa lib.1.reſponſo.c.15.
44 col.pen. qui affirmant Pontificem † non poſſe ſine
cauſa iam conceſſum beneficium auferre,quòd in-
telligo de ordinaria poteſtate, non de abſoluta,ut
declarat egregiè Crauet. de antiquita.tempor.ſe-
cunda particula, primæ partis princip. nume. 37.
& ita concludo.

Quæro

45 Quæro ſeptimò, an hoc †remedium reintegran
dæ concedatur patrono eccleſiæ, qui ſedem, uel ar
eã ſui honoris cauſa in eccleſia habuit, & ab ea fuit
deiectus? & habere decidit olim conſilium Delphi
natus, ut teſtatur Franc. de Marchis q. 275. ea ratio
46 ne, quia is patronus, quemadmodum †ex gratia ha
bet in eccleſia ius patronatus. c. quoniam. de iure
patr. ſic ei ex gratia conceditur habere ſedem in ec
cleſia honoris cauſa, ut tradunt Hoſt. & Abb. in c.
abolendæ. de ſepolt. ut quoque uidemus honoris
47 cauſa patronis †eſſe conceſſum, ut habere poſsint
48 in illis depicta familiæ inſignia, quæ ab alio †abra-
di non ſine dñi iniuria non poſſunt. ſic docuit Bar.
in l. 2. §. ne eius nomine. ff. de operi publicis. Cæpo
la trac. ſeruitutum. de ſeruitutibus vrbanorum præ
diorum. c. 71. de pictura.

49 Quæro octauò, quid in †commodatario, & de-
poſitario, an illis concedatur hoc remedium: & con
cedi plures affirmarũt, ut Io. Andreæ, & Spec. quos
eſt ſecutus Soc. d. l. rem quæ nobis. num. 6. de acqu.
poſſ. & conſ. 37. col. ult. uerſ. ſecundum remedium.
lib. 3. communem teſtatur Ripa d. l. rem quę nobis.
nu. 21. etſi idem in c. ſæpe. num. 24. de reſtit. ſpol.
non audeat affirmare. hanc probauit Plotus in l. ſi
quando. nu. 63. C. unde ui, & Henric. Boic. in ſuis
ſingul. tit. de petitorio, & poſſeſſ. iudicio. num. 11.
depoſitarius &c. Natta conſ. 5 /3. num. 29. lib. 3. le
uia tamen ſunt huius opinionis fundamenta. addu
50 citur. n. iſte tex. ideſt †cap. reintegranda. 3. q. 1. in il-
lis uerbis, ſpoliatis, & eiectis; quaſi nelint dicere
ſub illo uerbo, eiectis, contineri & detentatores ſo
lùm, ſed nihil eſt: tum quia hoc modo eſt ponere
differẽtiam inter uerbum, eiectis, & ſpoliatis; tum
quia (ut dicebat Ripa) loquitur de Epiſcopo eie-
cto. ſi ergo Epiſcopus, ergo titulum uerum cum
poſſeſſione habet, quòd non contingit in commo-
datario, & depoſitario. afferri ſecundo loco ſolet
51 tex. in c. †cum eccleſia. 3. q. 2. in verbo, poſſeſsiones
uel res: nam uerbum, res, generale in ſolo detenta-
tore uerificari poſſe uidetur, ſed præter reſponſio-
nes à Ripa relatas, eſt conſiderãdum, loqui ſemper
de eiectis è propriis rebus, ut ibi dicitur d. c. reinte
granda. ibi, res proprias. j. ſuas, quod non cõtingit
in commodatario, qui nec res habet ſuas, nec poſ-
ſeſſionem, ut ſtatim ſubiiciam: argumentatur tan-
dem Soc. ea eo, quod de iure ciuili de æquitate cõ
52 ceditur †commodatario Iudicis officium, ut affir-
mant multi, quos infra referam in ultimo remedio
recuperãdæ poſſeſſionis. ſic ergo hoc in caſu idem
eſt dicendum. ſed reſpondet multis modis Ripa, ip
ſe autem arbitror, nec illam ſententiam eſſe ſic ab-
ſolutè ueram, ut opinantur interpretes, & ſuo lo-
co dicemus, quod ſi eo remedio eſt ſuccurſum cõ-
modatario, non tamen hoc noſtro.

Contrariam itaque ſententiam probauit Ripa
d. l. rem quæ nobis num. 21. & in d. c. ſæpe. num. 24.
quem uiſus eſt ſequi Cephalus conſ. 100. num. 17.
53 lib. 1. ea adductus ratione, quod cum †commodata-
rius, & depoſitarius non poſſederint. l. rei commo
datæ. ff. commodati. l. licèt. §. rei. ff. depoſiti. nõ poſ
ſunt dici ſpoliati, ut inde reſtituantur, quare tunc
conceditur commodanti domino reſtitutio, ſi à
tertio ia commodatarius ſit ſpoliatus, ut aliàs de-
claravimus in nono remedio ſupra ex l. ſi quis in
tantam. quæſt. 22. in fine.

Declaratur præter aliàs dicta, nõ habere locum
eo caſu, cùm commodatarius rebus commodatis
una cum propriis ſimul ſpoliatur, ut ſi domi aliqua
cõmodata habeo, & è poſſeſſione domus deiicior,
non modo ſum ad poſſeſsionem domus reſtituen-
dus, ſed & ad bona illa commodata, ſic intelligo
54 notab. †textum l. 1. §. quod autem ait Prætor. ff. de
ui, & ui arm. quòd ratione cuiuſdam acceſſorii cõ
tingit, alioqui nec eo caſu daretur interdictum, cũ
commodata mobilia eſſe poſsint, in quibus ceſſat
illud interdictum, ut olim diximus, quòd ſi hoc in
eo interdicto contingit, fortius in noſtro, quod eſt
illo pinguius, & ad illius extenſionem factum, ut
fatentur omnes.

55 Quæro nonò, an †hoc remedium concedatur il-
li, cui res precario conceſſa eſt? & dicendum uide-
batur non concedi ea ratione: quia ſi negatur com
modatario, ſic precario roganti, cum æquiparari
uideantur, ut ſcribit Euerar. in centuria legali, in
loco de commoda. ad precarium, nu. 1. ſed uera eſt
ſententia, cõcedi, quam rectè probauit Rota in de-
ciſio. antiquis, tit. de reſtit. ſpoliat. deciſ. 1. nu. 2. ea
56 optima ratione, quia iſte, qui †precario poſsidet, di
citur habere naturalem poſſeſsionem, ut eſt notab.
text. in l. & habet. §. pen. ff. de precario, non mirum
ſi ea ſpoliatus reſtitui poteſt. Nec ad rem facit illa
æquiparatio, quia in hoc differunt, ut is Euerard.
animaduertit præcitato loco, qui ſtatim ſubiicit,
huic poſsidenti precario concedi interdictum, uti
poſsidetis, ſi turbari contingat, quare æquiparatio
57 niſi †ceſſat argumentum, cum in puncto, de quo agi
tur non eſt facta æquiparatio cap. translato. ubi
Decius de conſtitutioni. Alexand. in l. ſi quis ma-
ior. num. 10. C. de tranſac. & in l. Gallus. §. forſitan.
num. 5. de lib. & poſthum. Iaſ. l. 2. num. 19. de iure-
iur. Pariſ. conſ. 49. num. 85. lib. 3.

58 Declaratur tamen hæc ſententia, ut †procedat,
quando à tertio deiicitur, non quando à domino
concedente, ſic Rota in d. deciſ. 1. & in eo interdi-
cto, uti poſsidetis, ſic declarat Euerard. qui ſupra,
quam ſanè declarationem ipſe intelligo, dummo-
do is, qui precario poſsidet, iam non introuertit
poſſeſſionem contra dominum, ſi enim introuer-
tiſſet, & iure proprio poſsidere cœpiſſet, ſi à domi
no ipſo deiiceretur, contra eum reſtitui poſſet, ſic
probo ex his, quæ dixi ſupra in nono remedio ex
l. ſi quis in tantam. quæſt. 22. uerſic. declaratur pri
mus caſus &c. non repeto.

59 Quęro decimò, an hoc remedium †competat ceſ
ſionario: & competere affirmant uno ore interpre
tes, ut apud Ripam d. c. ſæpe. num. 25. de reſtit. ſpo-
liat. Socium l. rem quæ nobis. num. 10. de acquir.
poſſeſſio. quos ſecutus Tiraquel. de retractu con-
ſanguin. in §. 26. glo. tertia, nume. 18. in fine, quo
60 loco quamplures refert affirmantes †concedi ceſ-
ſionario interdictum, unde ui, ex text. ubi gloſſ.
& cæteri l. ſi in diem. §. Iulianus ſcribit. ff. de peti-
tio. hæredit. ergo fortius remedium huius Cano-
nis reintegranda, addo hanc ſententiam à Ruino
probari in conſ. quadrageſimo quinto, colum. 52
uerſicu. & eſt breuiter dicendum, libro quarto.

Gomeſ.ſuper.regula ca ncellariæ,de triennali poſ-
ſeſſore.q.11. uerſ. ſecundus caſus eſt,&c. qui Bal-
dum conſil. ſuper quo puncto lib.3.citat, & intel-
ligit, quando in ſpecie ceſſionario eſt ceſſum iua
ſpolii, & omne aliud competens; idem reſpondit
Rol.à Valle conſi. 28. num.22. lib.2.

61 Quæro undecimo, †an mala fidei poſſeſſori ſua
poſſeſſione deiecto concedatur hoc remedium? &
concedi affirmant Butr. Aret.Rom. & Alex.quod
retulit,& probauit Ripa in d.c.ſæpe.num.23.Rub.
in l.naturaliter.§.1.nihil commune. num.81.ff.de
acquir.poſſeſſio. Bertra.conſil.44. num.3. prima
parte,lib.3.Rober.Maranta de ordine Iudiciorum
ſeptima diſtinctione Iudiciorum,num.50.illis ac-
cedo, & præter aliorum fundamenta perpendo tex
62 tum illum †cap.in literis, in fin.de reſtitutione ſpo
liat.qui prædonem eſſe reſtituendum affirmat, nec
magis is text ad iuris ciuilis diſpoſitionem ſe re-
fert,quàm iuris Pontificii,dum illis uerbis utitur,
quia etiam prædo ſecundum iuris rigorem reſti-
tuendus eſt, cum & in iure Pontificio conſiderari
ſoleat rigor. conſidero præterea clariſſimum text.
cap.ult.§. ſed obiicitur.3. q.1. quem perpendit &
Ripa,qui ſupra iis enim tex.poſteaquam affirmauit
monachum canonice inſtitutum, & ſpoliatum eſſe reſti
tuendum, diluens nonnulla, quæ obiiciebantur,
hanc reddit rationem. Cum uiolenta poſſeſſio niſi
per iudicia ſententiam uiolento detentori detrahi
non poſſit.

Contrariam tamen ſententiam crebrius affirma
runt interpretes, ut teſtatur Ripa d.c. ſæpe. nu.13.
& Bin.conſ.19.nu.24. conſ.21.nu.2. Rubeus d.§.
nihil commune.nu.79. & ſi ipſe ut retuli aliter ſen
ſerit;hanc pariter probaſſe uidetur Molinæ.ad Ale
xan.conſi.6.nu.9.lib.3.Bertra.conſ.54. lib.1. An-
tonius Matthæus l. naturaliter. §. nihil commune.
nu.53.de acquir.poſſ.qui ſolùm intellexit in ſpo-
liatore expellente,nouiſſimè Natta conſ.288. nu.
2.& conſ.373.nu 36.lib.2.horum tamen fundamē
ta facili negotio dilui poſſunt, & quibus multia re
ſpondent Ripa.& Rub.præcitatis in locis non refe
ro:illud tantùm dico,nihili eſſe rationem,quę pro
ſententia crebriori conſideratur, ne.ſ.ius Pontifi-
cium iniuſtos foueat occupatores, & delinquendi
concedat anſam; nec enim his in caſibus conſidera
63 tur ſpoliati perſona,ſed †ſpoliatoris,ut illius com
primeretur audacia,utq; intelligat ſibi non licere,
ſua manu iuſdicere,ut aliàs admonui; quare dici-
mus ultimo loco ſpoliatum eſſe ante omnia reſti-
tuendum,antequam ratio habeatur primi ſpolii. c.
ult.de ord.cog.ubi omnes; quod ſi malæfidei poſ-
ſeſſores non tueretur ius Pontificium, dubio pro-
cul is ſpoliator ultimo loco ſpoliatus non reſtitue
retur, ſed de illius malafide diſputaretur.

Declaratur tamen hæc concluſio nō procedere
in illis caſibus relatis ſupra in primo remed.q.11.in
ea quæſtione. An prædo ſit ante omnia reſtituen-
dus,ubi tres attuli declarationes, quas nō repeto.

64 Quæro duodecimo, an hoc †remedium tranſeat
in ſingularem ſucceſſorem, in quem res ſine iuriū
ceſſione fuit alienata?& tranſire affirmarunt Soci.
Sen.d.l.rem quæ nobis.num.10. de acquir.poſſeſ.
Soc.Iun.in conſi.34.nu.10.lib.3.Gratus conſ.42.
num.7.8.lib.2. illa ratione adducuntur, quod hoc
remedium ſit in rem ſcriptum,non mirum ſi tran-
ſit in ſingularem ſucceſſorem,iuxta doctrinam Bar
to.in l.ſi tertius.§. ſi quis prius. num.5.ff. de aqua
65 pluuia arcen.& eſſe in †rem ſcriptum patet ex cap.
epiſcopi.3.q.1.& cap.cum eccleſia 3.q.2.dum con
cedit integrationem contra quoſcunque detenta-
res, ergo etiam contra ſingulares ſucceſſores, ſed
reſponderi poteſt intelligi contra quoſcunque de
tentatores,ideſt, qui immediatè occuparunt. Qua
re uerior eſt Ripæ ſententia non tranſire hoc reme
dium in ſingularem ſucceſſorem. non tamen addu
cor Ripę fundamento dum inquit,non cōcedi hoc
remedium pro damno præterito, quia etiā ea, quæ
66 in rem ſunt † ſcripta non tranſeunt in ſingularem
ſucceſſorem pro damno præterito, ut probat l.ſi
tertius §.ſi quia prius.ff. de aqua pluuia arcenda,
nam hoc nihil eſt, ut animaduertit Soci. Iun.in d.
conſ.34.num.12.Cum hoc non ſit damnum præte
ritum, ſed præſens, ex quo de poſſeſſione adhuc
ſpoliatorum exiſtenti recuperanda agitur,illa ergo
ratione potius in hanc adducor ſententiam, quòd
in rem ſcriptum non ſit hoc remedium. cum ad ſi-
militudinem interdicti, unde ui. inductū ſit, quod
interdictum,unde ui,nō eſſe ſcriptum in rem,aliàs
diximus ſupra in quinto remedio, quæſtione 18.
ut ergo illud non datur contra ſingularem ſucceſ-
ſorem.l.cum te de ui, & ui armat. ſic nec hoc no-
ſtrum non pariter tranſit in ipſum: nostram hanc
opinionem clarè probat capitolum ſæpe, de reſti-
tutione ſpoliatorum,cuius conſtitutio, hac noſtra
recentior oſtendit iam ante ſui promulgationem
ſpoliato contra ſingularem ſucceſſorem non eſſe
ſuccurſum, quod ſuo loco latius expendam.

Quæro decimotertiò è conuerſo à præcedenti
67 quæſtione,an †hoc remedium reintegrandæ detur
contra ſingularem ſucceſſorem? in qua quæſtione
non ſibi conſtant interpretes, nec altera uel diffici
lior,uel in foro quotidiana magis eſt:quamobrem
aliqua utar in ea explicanda diligentia, & quo res
ſit clarior,una cum Soc.d.l.rem quæ nobis. nume.
12.plures diſtinguam caſus.

68 Primus itaque eſt, cum nouus † hic, & ſingula-
ris poſſeſſor eſt cum bonafide, ſed ſine titulo. &
hoc caſu contra eum hoc remedium concedi affir-
mant uno ore interpretes, ut teſtatur Soci.dicta l.
rem quæ nobis.nume.12.in princip.ubi refert Bar
tolum eo loco, & l.ultima.§. ſed cum in ſecunda.
C.de furtis.Alexand.conſil.51.nume.1.uerſicu.&
præſertim quando.lib.1.conſil.117.nume.3. uer-
ſicu. ſed in propoſito.lib.2.& conſil.6.nume.9. li-
bro tertio, einſdem fuit opinionis Socin. Iunior.
conſil. 128. nume.21. lib.2. illo uno adducuntur
omnes fundamento,quòd probata antiquiori poſ-
69 ſeſſione,† illa quæ eſt iunior,& ſine titulo,clande-
ſtina præſumitur. cap.licèt cauſam. de probat. ubi
70 Deci.num.9.declarat,ut è contra †cum apparet de
titulo, uitium clandeſtinitatis è poſſeſſione tolli-
tur.l.ſine autem.§.ſi duobus.ff.de publicia. Barto.
in l.ſi duo.in princip.nume.4.ff.uti poſſidetis.Af-
flict.deciſione 363.nume.3.Iaſ.conſil.148. nume.
2.lib.2. Ruin.conſil.53.nu.4.lib 4 Goza.conſ.86.
num.56.Pariſ.conſ.107.num.80.lib.1. Soc.Iun.
conſ.146.

146.nu 26 1. Bello.conſi.11. nume.12.
Boer.q.239.num.1.Craue.conſ.104.num.14.con
ſi.132.num.10.in fin.conſi.248. num.6. uerſ.rur-
ſus.conſi.258.nu.20. Plotus l.ſi uando. nu 99.C.
unde ui.ſi ergo uitioſus eſt hic poſſeſſor, contra eũ
hoc remedium, ut contra detentatorem compete-
re uidetur.d.cap. epiſcopi.3 q. 1. & c. cum eccle-
ſia.tertia quæſtio.2. ſed quid hac de re ſentio, in ſe
quenti caſu dicam.

Secundus eſt caſus à Soc.& cęteris omiſſus quã
71 do nouus†ſucceſſor,& poſſeſſor eſt cum bonafide,
& titulo, ſed titulus ſuperuenit poſt poſſeſsionem
illam antiquiorem, ſicq; per fraudem titulus eſt in
ductus,& tunc idem eſt, ut in caſu præcedẽti, cum
72 is titulus ſit nullus, ut fraude quæſitus, ſic†decla-
rat Bald.in diſputatione accuſatus de ui turbatiua.
colu.ult.uerſ.tertio modo, quem ſunt ſecuti Ale-
xan.conſ.88 num.1.uerſ.plus dicit.lib.5. Dec.con
ſil.303.nu.8.& Goza.conſi.86.nu.19. Bello.conſ.
11. num. 4. ſed duo hac in re perpendo. primum,
Baldum,& relatos facti ſpeciem proponere, quan-
do in recentiori poſſeſſore ſuperuenit titulus poſt
antiquiorem poſſeſsionem ipſius ſui aduerſarii,
quod non ſatis arridet, quandoquidem dum loqui
mur de recentiori titulata poſſeſsione ſemper præ
ſupponimus,& poſſeſsionem,& titulum poſt illam
aduerſarii antiquiorem ſuperueniſſe.quare rectius
mihi intellexiſſe uiſus eſt Curt. Iun.conſ.108.nu-
me.25.in fi.quem ſecutus fuit Crau.conſ.158. nu
me.21.in fi. uerſ.ſecundò igitur, quando nouus is
poſſeſſor poſt adeptam poſſeſsionem aſſecutus eſt
titulum; nam is titulus fraudis ſuſpicione non ca-
ret,cum facile fuerit amicum,à quo emere fingere
tur ſupponere, eoque cauillo,ac dolo antiquiorem
poſſeſſorem fallere; alterum quod perpendi illud
eſt, non ſatis eſſe tutam Bal. & ſequacium ſenten-
tiam, ut rectè animaduertit Crau.d. conſi.258.nu.
22. uerſ. aduertendum tamen &c.non refero,pro-
bata tamen Baldi ſententia quò ad noſtram hãc pro
poſitam diſputationem,hic caſus à pręcedenti non
differt,cum par ratio uitii in utroq; militet; uerùm
etſi in foro relatæ interpretum obſeruentur tradi
tiones, quando & illud quamplurimi auſi ſint affir
mare,remedium hoc contra bonæfidei,& titulatos
poſſeſſores concedi, quod fortius eſt, & ſuo loco
explicabimus,attamen ipſe nunc,ut ſtudioſo,bene
uoloq; lectori cogitandi præſtem occaſionem,ani
maduertendum cenſeo, doctorum argumentatio-
nem concludere quidem,uitioſos hos eſſe poſſeſſo
res, ſed non concludere contra eos concedi hoc re
medium; quod minimè dari poſſe uidetur, cum ad
ſimilitudinem ſit interdicti,unde ui,quod cõtra ſin
gularem ſucceſſorem etiam uitioſum non concedi
tur.d.l.cum à te, nec iure Pontificio probatur, qđ
ex hoc canone reintegranda concedatur contra ſin
gularem ſucceſſorem,cum illa uerba, & quibuſcũ
que detentatoribus poſſint de ipſiſmet occupatori
bus immediatis intelligi, quod præſertim cõfirma
tur ex c.ſæpe.de reſtitutione ſpol. quod(ut iam ad
monui)eſſet fruſtra poſt hoc c.reintegranda, pro-
mulgatum. & latius ſuo loco dicam.

73 Tertius eſt caſus,quando nouus†is poſſeſſor eſt
cum titulo,& bonafide, ſed cauſam ab authore ui-
tioſo habuit,ſicq; res eſt affecta uitio,ſed perſona-
li.& adhuc contra eum hoc remedium concedi af-
firmat Soc. d.l.rem quæ nobis.nu.12.uerſ.aliquan
do & ſecundò. Alcia.ibidem nu.8. ea adducitur ra
74 tione Soc.quia res uitio† affecta, ut præſcribi non
poteſt,ſic nec poſſeſſori concedi,ut publiciana ex-
periatur.l.ſiue autem.§.ſi duobus.ff.de publiciana.
ſic ergo contra eum poſſeſſorem hoc remediũ con
ceditur, cum aliquo iure ſe tueri non poſſit. hæc
propè Soc. cui non aduerſatur Bartoli doctrina in
l.3.§.opus.ff.de aliena.Iud. muta.ca.facti, dum in-
75 quit, quòd ſi poteram te † publiciana conuenire,
quia eras in uitio, ſi in alterum alienaueris, contra
eum agi nõ poſſe, cum & titulum, & bonam fidem
habeat, quare contra te in factum actione agam; ſi
ergo ea ratione ceſſat publiciana,ſic hoc in caſu ceſ
ſare debet hoc remedium: nam illa Barto.ſententia
crebrius reiicitur,ut contra Bartolum ſenſit Iaſ.in
l.1.nu.4.uerſi. quartò ergo fallit. C. de inoff.teſta.
& clarius Gomeſ.§. ſed iſte.nu.13. Inſtit.de actio.
quo loco ingenuè teſtatur Bartolum falli,cuius ſen
76 tentiam non probat†is tex.l.3.§.opus,cum ibi nun
tians non poſſet agere contra emptorem, quando
nuntiatum illi minimè fuerit, ut enim Bart.ibi fate
tur,nuntiatio eſt perſonalis, & perſonam non egre
ditur.l.ultima.ff.de contrah.emptio.quod in publi
ciana non contingit,quæ realis eſt.ſed(ut iam in re
latus ſupra caſibus diximus) ſi contra ſingularem
hunc poſſeſſorem, cum uitio non conceditur, quã
to fortius contra uitio carentem text.in.d.l.ſiue
autem.§.ſi duobus. de publicia. infra in ultimo ca-
ſu declarabimus.

77 Quartus eſt caſus, †quando ſucceſſor ſingularis
eſt cum titulo, & bonafide, ſed res eſt affecta uitio
reali, uel ob furtum commiſſum, uel ob uim expul
ſiuam, eo caſu affirmat Soc.d.l.rem quæ nobis.nu.
12.uerſ.aliquando & tertio, concedi hoc remediũ
reintegrandæ,& clarius eo loco idem cenſuit Are.
colu.ultima,in princ.uerſ.unde miror. Corne.con
ſil.18.nu.11.& conſi.62.nu.10.uerſ.tamen præfer
tur.lib.1. nam hoc caſu res præſcribi non poſſet. l.
Pomp.§.cum quis,de acquir.poſſ.§.furtiuæ. Inſtit.
de uſucap. nec conceditur illi poſſeſſori publicia-
na.l. cum qui. §.prætor ait.ff. de publicia. ſic ergo
contra eum dari poſſe uidetur hoc remedium, ex
quo ius non habet quo ſe tueatur contra antiquio
rem poſſeſſorem. uerùm ex relatis rationibus ſu-
pra defendi minimè poſſe uidetur hic caſus.

78 Quintus eſt caſus, quando is ſingularis †ſucceſ-
ſor eſt cum titulo,& bonafide, ſed uitioſo poſſeſſo
ri ſucceſſit, qui ſanè caſus à tertio non multum diſ
ferre uidetur, etſi ab eo hunc diſtinguat Soc.in d.
l.rem quæ nobis.num.12. uerſi. aliquando & quar
tò, qui cenſuit hoc caſu non eſſe huic remedio lo-
cum, ſic & ibidem Alexand.nume.8. circa princip.
& conſil.118.colu.1.lib.1. ea adducuntur ratione,
quia poſſidens cum cum titulo, & bonafide rem
non uitioſam, licèt cauſam habuerit à uitioſo au-
thore, habet tamen publicianam.l.cum qui.§.præ-
tor ait.ff.de publicia.quare ſi conueniatur, poterit
ſe defendere: nam cum agere poſſit, fortius pote-
rit ſe defendere.l. inuitus.§. cui damus. de reg.iur.

Contrariam tamen ſententiam probauit Ripa

R 2 in cap.

in cap.ſæpe. num. 28. in fin. & ambigit Socin. d.l.
rem quæ nobis.d. nu.12. uerſi.poteſt tamen etiam
ſuſtineri . moti ſunt ; primò quia licet nouus hic
poſſeſſor uitioſus non dicatur , attamen ex quo ab
authore uitioſo cauſam habuit , ſua poſſeſsio non
procedit à pari cũ poſſeſsione actoris antiqui poſ
ſeſſoris , cum is nouus longo tantum tempore non
præſcribat, vt is antiquus poſſet : quare fortior, &
melior eſt antiqui poſſeſſoris,præfertur ergo.uerũ
non urget hæc argumentatio , quia etſi rei conuen
ti poſſeſsio ita potens, & efficax non ſit quò ad om
nia,vt poſſeſsio actoris,ſufficit tamen,ſi ita potens
ſit,vt ſe tueatur, cum ſpoliatot, nec iniquus poſſeſ
ſor dici poſsit . quamobrem conueniri non poteſt.
Nec poteſt , quod ſecundo loco inquit Soci.hunc
actorẽ deducere in articulis poſſe , ipſius noui poſ
ſeſſoris poſſeſsionem reſpectu antiquioris ſuæ eſſe
clandeſtinã, iuxta doctr.Bart. & omnium in l.ſi de
eo.§.ſi fortè.de acq.poſſ.cum aliis à nobis ſupra cõ
geſtis,quia reſponderi poteſt,parũ actori deductio
nem illam prodeſſe poſſe, cum clandeſtinitas eo ca
ſu probari non poſsit,cum nouus is poſſeſſor clam
poſsidere non dicatur,is.n.clam poſsidet,qui dum
metuit futuram controuerſiam, eam poſſeſsionem
furtiuè ingreditur.l.clam poſsidere. in prin.de ac-
quir.poſſ.Nec dicatur ſuus author fuit vitioſus,ſic
79 que clandeſtinus,ergo dico† uitium illud non tran
ſire in ſucceſſorem bonæfidei,ut tradunt omnes in
d.§.cum quis.ibi Bar.nu.6.& in § quod autem.In-
ſti.de vſucap.clarè Alex.conſ.118.num.3.lib.1.qua
re dum nos de ſolo bonæfidei ſucceſſore diſpu-
tamus, intelligimus eum omni clandeſtinitatis vi-
tio carere, aliis tamen rationibus à nobis iam per-
penſis verè conſtat hoc in caſu ceſſare huius cano-
nis remedium .

Sextus eſt caſus magis controuerſus,in quo non
mediocriter doctores noſtros uariaſſe uidemus ,
80 quando.ſ.nouus †poſſeſſor eſt cum titulo, & bona
fide, & cauſam habuit à bonæfidei authore, an con
tra eum cõcedatur hoc remedium:& prima eſt opi
nio affirmatiua concedi, quam probauit gl.in c.cũ
ad ſedem.de reſti.ſpol.ibi Panor. nu.20. & Hoſti.
Inn.Cald But.& Abb.in c.ſæpe. qui quidem Abb.
teſtatur ab hac ſententia tanquam à communi, &
vera nõ eſſe recedendum , ibiq; refert eiuſdem ſen
tentiæ fuiſſe Goffredum,& Lap.alle.52.ſic hãc pro
bauit Gemi.Ligna.& Archi.in hoc c.reintegrãda.
hanc eſt ſecutus Alex.in l.rem quæ nobis. nu.8. de
acq.poſſ. quo loco affirmat hic conſuluiſſe & iudi
cari uidiſſe.idem Alex.ſic conſuluit conſ.51. nu.1.
uerſ.quinimò tenuit.lib.1.conſ.117. nu.3.in fi. &
nu.4.conſ.200.nu.8.lib.2.conſi.6.nu.5.lib. 4.con
ſi.91.nu.6.& conſ.92.num.8.lib.5.idem reſpondi
Anch.conſ.42.circa med.Corn.conſ.56.nu.4.lib.
2. qui communem eſſe , & in foro ſeruari teſtatur,
non audet tamen hanc affirmare, vt idem quoque
nutat in conſ.35.nu.18.lib.1.Barba. conſi.42. col.
pe. ubi communem eſſe teſtatur. lib.2.& conſ.24.
col.2.lib.4.Rom.d.l.rem quæ nobis.& ibidem Iaſ.
nu.19.vbi hãc communem teſtatur,refertq; ſæpius
ſic conſuluiſſe,ut uerè cõſuluit conſ.72.col.1.lib.
4.idem reſpondit Soc.Sen.conſ.18.col.12.uerſ.ter
tium remedium.conſ.89.in fi.lib.1.Io.Maria Rim.
conſ.67.nu.7.conſ.68.nu.79.lib.1.& conſ.428.nu
me.10.lib.3.& ibi Hippol.Rimin.in additio.idem
cenſuit Affl.deciſ.361.nu.33.& in commentariis
ad conſtitutiones Neapolit. lib.1.rubr.25. contra
quem de reſtitutione agatur. nu.30.31. Dec.conſ.
57.col.ult.conſ.136.in fi. & conſ.252.in fi. Lucas
à Penna in l.ſi coloni.q.21.C.de agric. & cenſ.lib.
11.hanc eſſe communem teſtatur Rober. Maranta
de ordine Iudiciorum.7. diſti.iudiciorum. nu.50.
& Caſſad.in tit.de reſtit.ſpol.deciſ.7.& probat Ber
tran.conſ.121.conſ.213.lib.2.Boe.q.238. colu.6.
Soc.Iun.conſ.34.num.12.lib.3. Claud. Seyſel.d.l.
rem quæ.col.2. Ioã.de Amicis conſ. 97. nu.2.4.5.
Petrus Benint.concluſ.33. Alcia. reſponſ.388.nu.
2.Bero.c.in literis.nu.19.de reſti.ſpol.Plotus in l.
ſi quando.nu.60.C.unde ui. Rolan.à Valle conſil.
* 50.nu.11.conſ.72.nu.7.8.lib.2.*Myſinger.centu-
ria tertia.obſer.85.& Oſaſeus deciſ.93.nu.6. Ve-
rùm quæ adducuntur fundamenta non urgent. Pri
mo enim loco affertur, ꝙ probata antiquiori poſ-
ſeſsione,noua,& recens præſumitur clandeſtina.c.
licet cauſam. de proba. & tunc præſertim cum ipſa
clandeſtinitatis eſt allegata , & deducta , iuxta do-
ctrinam Bar.in l.ſi de eo.§.ſi fortè. in fi.de acq.poſ
ſeſſ.quam ſecuti ſunt plures olim à me relati,& pręſ
ſertim Rui.conſ.56.in fi.lib.4.& Iaſ.conſ.21.colu.
2.lib.3.uerùm reſpondetur, & rectè ſecundum So
ci.d.l.rem quæ nobis.nu.12.uerſ.aliquando quin-
tò,& ult. & ibi Ripa nu. 27. non procedere hoc in
81 caſu†clandeſtinitatis uitium,quod tollitur per titu
lum,& bonam fidem.l. clam poſsidere.in princ.de
acquir.poſſ.quam reſponſionem probauit Ripa in
c.ſæpe.nu.27.uerſ.ſecundò confunditur. de reſtit.
ſpol.& ante eos ſic Alex. conſ.118.nu.2. uerſ.& da
to.lib.2.quo loco nu.8.ſubdit actori hoc nihil pro
deſſe, ſi titulum oſtendat poſſeſſor . quare cenſuit
in his terminis Pariſ. conſ.112. num. 9. lib.4. poſt
Curt.Iuni. conſ.17.col.ult. uerſ.duodecimum, ꝙ
eum contra nouum hunc poſſeſſorem non militet
illa qualitas clandeſtinitatis , nec contra eum hoc
82 remedio agi poſſe . Præterea † clandeſtinitatis ui-
tium perſonale eſt.Bart.l.Pomp.§.cum quis.nu.6.
non ergo in hunc bonæfidei ſucceſſorem & cum ti
tulo tranſit.ſic Alexa.Soci. & Ripa præcitatis ſta-
tim locis.accedit præterea d.l.ſi de eo.§.ſi forte, &
ibi Bart. intelligi , ac procedere in interdicto reti-
nendæ, ut ſupra retulimus in primo remedio , nu.
144.Secundò afferri ſolet tex.alle cap.reintegran-
da,qui imperſonaliter, & generaliter loquitur, er-
go generaliter intelligendus l.1.§.& generaliter.de
leg.præſtan.quę conſideratio confirmatur ex cap.
epiſcopi.3. q.1. & c. eccleſia.3.q. 3. ubi ab æmulis
poſſeſsio recuperatur, & à quibu cunque &c. quæ
83 dictio † quibuſcunque , ut multum generalis om-
nes complectitur caſus etiam priuilegiatos . l. in
fraudem.§.ultimo, de milita. teſta.in l.1.quòd au-
tem,de alea.in l.una. in uerbo , ſponſam. C. de ra-
ptu uirgi.Socin.in l.2.§.ex his, in princip. de uer-
bor.obligati.latiſsimè Tiraq.in l.ſi unquam,in præ
fatione.nu.116.de reuoc.don.& Crau.in reſponſo
pro Repub.Sauilian.edito.num.60.62. uerùm re-
ſpondet Soci.d.l.rem quæ nobis.num.12.circa fin.
84 verſi.ſed ad hanc rationem.& ibi Ripa nu.27.d.†c.
epiſcopi.

85 epiſcopi.& c.eccleſia. †intelligi à quibuſcunq; ma
læfidei poſſeſſoribus. & licèt Ripa in d.c. ſæpe.nu.
28.in fi.maximam hanc eſſe reſtrictionem dicat, ni
hil eſt,cum ſic ratio,& ſubiecta materia ſuadeat,cũ
86 & verba,quantum vis†vniuerſaliter prolata, ex ha
bilitate recipiãt reſtrictionem, vt in l.vt gradatim.
§.1.de mune.& hono. in l.1.C.de ſacroſ. eccl.in §.
noſtra autem.Inſtit.de lega.§.t.Inſt.de verb.oblig.
quæ ſic declarando citat Rubeus in l. naturaliter.
§.nihil commune.nu.72.de acqu.poſſ. ſic feudum
conceſſum pro ſe, & quibuſcunque intelligitur de
habilibus,vt reſpondit Curt.Iun. conſi.183.nu.6.
& alia ſimilia late afferuntur à Gomeſ. §. in perſo-
nam.nu.24.Inſt.de actio, & Tiraq.latiſsime de re-
tractu conſang.§.1.gl.7.no.22. rationem autem re
ſtrictionis afferunt Soci. & cæteri ex argumento l.
ſiue autem.§.ſi duobus.de publica. rationem illam
olim ſupra perpendebam, quia aliàs fruſtra edita
fuiſſet conſtitutio c.ſæpe.de reſti.ſpol.vt ſuo infra
loco ref. tamẽ tertio itaq; loco ſic relati interpre-
87 tes argumentantur.remedium hoc † reintegrandæ
eſſe inductum inſtar,& ad exemplum interdicti,vn
de vi, ſed in interdicto, vnde vi, nulla habens ratio
tituli, cum ante omnia reſtituendus ad poſſeſsio-
nem ſit ſpoliatus, vt iã vidimus, idem ergo hoc in
caſu dicendum eſt,'quia ſi dabitur contra posſiden
tem titulo,& bona fide aduerſus agentem non ob-
ſtabit exceptio dominii,quæ alias obſtaret, ſi de ti
tulo conſtaret.verùm reſpondendo Soc. in d.l.rem
quæ nobis.nu.12.in fi.negat bonam eſſe cõſequen-
tiam,dominii exceptio non impedit poſſeſsionis re
ſtitutionem , ergo conceditur contra posſidentem
titulo. hoc patet in ipſo interdicto, vnde vi,ſpolia
tus ante omnia reſtituitur, & tamen contra ſingula
rem poſſeſſorem datur.l.cum à te. de vi, & vi arm.
ſic in c.ſæpe.ſpoliatus ante omnia reſtituitur, & ta
men non conceditur contra ſingularem hũc ſucceſ
ſorem,niſi ſciẽter in vitio ſucceſſerit. quare potius
retorquetur fundamentum, ſi eſt inſtar interdicti,
vnde vi,non conceditur illud cõtra ſingularem ſuc
ceſſorem.d.l.cum à te.ergo nec hoc noſtrũ: Argu
mentatur quarto, eſſe hoc remedium fauore animę
inductum, vt euitentur peccata.ergo extẽditur, vt
iam diximus ſupra.ſed nihil eſt,vt iam pręcitato lo
co oſtendimus , & infra demonſtrabimus probare
potius negatiuam . Quinto ergo loco ſic argumen
88 tantur,†remedium hoc reintegrandę,eſt magis pri
uilegiatum, quàm ſit interdictum , vti poſsidetis,
ſed eo interdicto agenti,& de antiquiori poſſeſsio
ne probãti,non obſtabit tituli exceptio. c.licet cau
ſam.de proba.multo minus ergo obſtare poſſe de-
bet hoc in caſu.ſic argumentatur Claud.Seyſe.d.l.
rem quæ nobis.col.2.& refert Rub.d.§. nihil com
mune.no.71. hanc fuiſſe argumentationem. Alex.
conſ.200.ſecundo dubio.lib.2. reſpondetq; is Ru
be.minimè verum eſſe, ꝙ antiquiori poſſeſsione in
89 eo†interdicto,vti posſidetis probata,nouus poſſeſ
ſor cum titulo ſuccumbat.vt probat tex.l. ſi duo.
in prin.vbi Bar.ff.vti poſſ. & conſuluit idem Rub.
conſ.4.nu.11.& alios ſupra retulimus q. 11. primo
caſu.præterea,vt iam ſupra cum Soc.dicebam, non
eſt bona conſequentia,tituli exceptio non impedit
poſſeſsionis reſtitutionem , ergo agi poteſt contra

ſingularem ſucceſſorem habentem titulum, & bo-
nam fidem: nec hic titulus aliud reſpicit effectum,
quàm ut clandeſtinitatis vitium tollatur , ꝙ decla-
rat Rub d.conſ.4.nu.11.quo loco. num.14. verſi.
non obſtat tex.reſpondet d.c.licet cauſam.lecta a-
lia nonnulla afferri ſolent , vt argumentatio iſta ex
l.ſi me.& Titium. ſi certum peta. & l. 2. de tritica.
ſed reſpondet Rube.d.§.nihil commune.no.72.in
fi. & reſponſiones aliæ colligi poſſunt ex his , quæ
ſuis retulimus locis. non repeto .

Contrariam itaque ſententiam negatiuam , hoc
.ſ.reintegrandæ poſſeſsionis remedium non conce
di contra ſingularem ſucceſſorem posſidentem ti-
tulo,& bonafide,qui à bonæfidei,& titulato autho
re cauſam habuit.probauit Bar.d.l.rem quę nobis.
ſecuti ſunt Ang.& Imo. vt ibidem retulit Soci.nu.
12.verſ.aliquando quinto,ac vltimo &c.qui & ip-
ſemet Soci.in hoc parum ſibi conſtans, hoc proba-
uit ſententiam,& idem in conſ.266. col.6. verſ.ſe-
cundò eadem concluſio,lib.2.qui multos eiuſdem
opinionis retulit interpretes, vt Nicol.de Matter.
& Bal.in l.2.C.de furt. Specul. in tit. de petitor.&
poſſeſſ.verſ.quid ſi peto. Andræã Barulum, ac Io.
à Platea in l.ſi coloni.C.de agr. & cenſ.lib. 11. citat
& Alex.ſibi diſsidentem in conſ.118.lib.1. & conſ.
89.nu.7.conſ.90.lib.5. idem reſpondit Calca.con
ſi.116.col.2.ver.ſed & tertiò Corn. conſ.18.nu.11.
conſ.62.nu.10.verſ.tamẽ præfertur, & conſi.329.
nu.30.31.lib.1.latè conſ.282.nu.7.lib.3. Rui.con
ſi.49.nu.11.lib.4.Anch.conſi.310.col.vltima. ver
ſic.iſta.n.iore.eiuſdem ſententiæ fuit Pract Papiẽ.
in forma libelli,quo agitur in cauſ. ſpol. poſſeſſ. in
gl.1.nu.8.in fi Zabarella conſ.114.col.1. idem ceo
fuit Iaſ.ſibi contrarius,in conſ.21.col.1. verſic.ſe-
cundò reſpondetur.lib.3. vbi eiuſdem ſententiæ ci
tat Io.Fabr.in §.ſed iſtæ.Inſtitu.de actio. Io.Maria
Rimin.conſ.238. num.10.lib.2. & Hypol. in addi-
tio.relati Riminaldi,ad conſ.67.nu.7. lib.1. ambo
parum in hoc ſibi conſtantes . idem à ſe diſsidens,
cenſuit Ripa d.l.rem quę nobis.num.27.hanc ſem
per probauit Rub.d.§. nihil commune. nu.71.72.
in conſi.4.col.2.& conſ.167.nu.9. hanc eſſe veram
& communem eſſe probat Pariſ.conſ.1. num.166.
lib.1.& ſibi parum conſtans Soc.Iun.conſ.47. nu.
25.& conſ.48.in fi.lib.2.Bru.conſ.19.colu.vlti.&
conſ.21.col.1.Goza. conſ.28.nu.36. idem cenſuit
ſibi contrarius Alci. in d.l.rem quæ nobis. num.8.
probaſſe videtur [redacted] additio. ad Alex.in cõ
ſi.6.num.5.in verbo. non ſatis. lib.3. dum citando
Anch.ſubdit non practicari Bertr. conſ.323.in fi.
prima parte.lib.2.& Pariſi.in c.ſi diligenti. nu.23.
de præſcript. Mantua conſi.79. nu.2. lib.2. Anto-
nius Matthæus d.§.nihil commune.ampl.20. hanc
clariſsime ſecuti ſunt Natta conſ.188.in fi. lib.1.&
clariſsimus præceptor, ac compater meus Io. Cæ-
phalus conſi.4.num.1.conſi.100.num.22.lib.1.&
huic ſententiæ ipſe pariter ſubſcribo , cum & com
munem magis eſſe intelligam , nam licèt pro hac
negatiua ſententia enumerati fuerint 29. interpre-
tes:pro affirmatiua autem 35. attamen ſi diligen-
ter animaduertantur,multi ex relatis pro affirma-
90 tiua indiſtinctè eam non probant, † nam gloſſ.in c.
cum ad ſedem. in gloſſ. vltima. in princip. ſolum

quò ad poſſeſsionem rei eccleſiaſticæ, non quò ad
cætera laicorum, intelligit. Inn. verò in d.c. cum ad
ſedem. colu. 2. nec vnam, nec alteram affirmat, cum
neget remedium ex huc canone eſſe nouum, idem
Inn. in c. ſæpe dubitatiuè tantùm loquitur, nec au-
det eam ſententiam affirmatiuam probare, ſic Bu-
trius, & Abb. relati limitatè tantùm loquuntur. quò
ad eccleſiæ poſſeſsionē, vt etiam animaduertit Ru
be. d. conſ. 4. nu. 9. quo loco idem dixit de Calder,
5 Lappo. Ligna. Hoſt. verò ſenſit hoc remedium non
eſſe nouum, ſed reſtitutorium ſecundum actionia
moræ ſpeciem, vt dicebat Inn. d.c. cum ad ſedem. co
lu. 2. ſic eum intelligit Lapp. d. alleg. 52. circa prin.
Boe. autem non ſatis clarè explicat quid hac de re
ſentiat: & quia Inno. Hoſt. & alii nonnulli ex anti-
quioribus parum conſideratè pro affirmatiua citari
ri conſueuerunt, cæteri recentiores nō animaduer
tentes, eam affirmatiuam abſolute omnibus in caſi
bus veram affirmarunt. ſic & Bero. in d.c. in literis.
num. 59. dum per tranſennam hac de re verba face
ret, inconſiderate pro affirmatiua Bart. citabat; ſic,
& Anch. d. conſ. 305. quò ad res eccleſiæ intelli-
git, & Calſado. in d. decisio. 7. & Corn. conſ. 56. nu.
20. 21. lib. 2. audacter affirmat procedere ſolùm
quò ad res eccleſiæ, aliàs affirmatiuam ſententiam
* nō eſſe veram aſſirmaſſe viſus eſt.* Faſcus verò, &
Myſinge. loquuntur, quando iudex ſupremus ex
bono, & æquo poteſt procedere. Omitto nunc io-
rum authoritates, qui tam incōſtātes reperti ſunt,
vt quid ſibi placeret vix intelligamus, quare omni
bus prætermiſsis, rationibus veris, ac ſolidiſsimis
fundamentis eſtrꝑ veram hanc oſtendamus negati
91 uam. Primo ergo loco adduci ſolet † text. l. ſiue au-
rem §. ſi duobus. de publicia. ſi duo titulum à diuer
ſis dominis venditoribus conſecuti ſint, & in bona
fide vterq; ſit, ille in Publiciana præfertur, qui de
præſenti poſſidere reperitur, nam illa ratio, qua Pu
bliciana non conceditur contra illum ſic poſſiden
tem, facit vt nec detur reintegrādæ hoc remedium,
nec Butrii prodeſt reſponſio, quam diluit Alex. d.
l. rem quæ nobis. & idem Ripa d.c. ſæpe. nu. 28. ver.
circa ſecundum caſum. Rube. d. §. nihil commune.
nu. 70. minus quoq; ſatisfacit Abbatis reſponſio d.
c. ſæpe. dum inquit in caſu d. §. ſi duobus. actum nō
fuiſſe de ſolo poſſeſſorio, vt in caſu noſtro, ſed etiā
de petitorio, in quo non conſtabat de iure alterius
eorum, quare in dubio pro poſſeſſore fuit pronun
ciatum: in caſu autem noſtro ſolùm agitur, vt ſpo-
liatus ante omnia reſtituatur, ob idque antiquior
poſſeſſor præfertur, quam ſanè reſponſionem pro
barunt Alex. & Ripa d. l. rem quæ nobis. verùm idē
Ripa in d.c. ſæpe. nu. 28. verſ. nec obſtat reſponſio
&c. han: Abbatis reſponſionem nō probauit. quia
ſi in caſu illo. §. ſi duobus. antiquior poſſeſſor cum
titulo non præfertur nouo poſſeſſori cum titulo,
quāto fortius in caſu noſtro, in quo antiquior poſ
ſeſſor, qui vt ſpoliatus agit, nititur ex ſola antiquio
ri poſſeſsione obtinere non debet contra poſſeſſo
rem cū titulo, & bona fide? & ſi dicatur (inquit Ri-
pa) quid prodeſt noui huius poſſeſſoris titulus, cū
contra ſpoliatum obiici non poſſit dominii exce-
ptio? reſpondetur (ait ille) prodeſſe ad iuſtificandā
poſſeſsionem, & ad tollendum omne clandeſtinita

tis vitium, quo fit (inquit Soci. in d. l. rem quæ no-
bis. nu. 12. in fi. verſ. vnde putarem) vt minime æ-
quum eſſe videatur, vt is actor, qui nititur ea anti-
quiori poſſeſsione ſola obtineat cōtra nouum poſ
ſeſſorem, qui ſuā poſſeſsionem ex titulo iuſtificat:
hanc præterea ſententiam confirmat ſecundo loco
ratio illa, quam conſiderant interpretes pro affir-
92 matiua, dum inquiunt, remedium† hoc reintegran
dæ eſſe inductū, ne is, qui aliena occupauit, in pec-
cato mortuus iaceat, ſed hæc rō ceſſat in caſu hoc
noſtro, ergo ceſſat & diſpoſitio. l. adigere. §. quan-
tus. de iure patr. latè Tiraq. tract. ꝙ ceſſante cauſa
ceſſet effectus. in prin. nu. 125. ꝙ autem in caſu no
ſtro ceſſet ipſa ratio, clarè apparet, quia nouus hic
poſſeſſor non poteſt dici ſpoliator, nō vitioſus poſ
ſeſſor, & per conſequens nec eſt in peccato, cum ti
tulum ac bonamfidem habeat quod; ſanè funda-
mentum ſenſit Alci. in d. l. rem quæ nobis. nu. 5. in
fi. & Rub. d. cōſ. 4. nu. 5. & ſimile eſt, quod ſenſit Ri
pa in c. ſæpe. nu. 12. de reſti. ſpol. Tertio etiam loco
93 in hanc adducor ſententiam ex tex. † c. ſæpe. de reſt.
ſpol. cuius conſtitutio edita fuit per annos 50. poſt
promulgationem huius canonis reintegranda, vt iā
in anteludiis, nu. 60. diximus, cum ergo ex eo c. ſæ-
pe conſtitutum ſit, agi ſolùm tunc poſſe contra ſuc
ceſſorem ſingularem ſcienter in vitioſa poſſeſsio-
ne ſuccedentem, ſi ex hoc noſtro c. reintegranda,
ſpoliato ſuccurſum etiam fuiſſet contra ſingula-
rem ſucceſſorem cum titulo, & bonafide poſſiden
tem, pluſquam fruſtra ea, & inutilis fuiſſet illius c.
ſæpe promulgatio, quia ſi erat certum dari reme-
dium contra poſſeſſorem cum titulo, & bonafide,
nonne erat pluſquam abſolutum dari contra illum
qui ſcienter in vitio ſucceſſit? ne ergo fruſtra edita
ſit conſtitutio c. ſæpe. dicamus Pontifices ipſos ſatis
intellexiſſe ex hoc c. reintegranda. non eſſe ſuccur
ſum contra ſingularem ſucceſſorem, quouis etiam
modo poſſidentem, vt in præcedentibus caſibus
admonui, hincq; argumentationem, vt noſtro o-
lim ex capite perpendiſſem, animaduerti deinde, eū
ſenſiſſe Abbatem d.c. ſæpe. quo loco & Bellam. co
lu. antepe. prope medium hanc conſiderationem
tuetur à nonnullis opinationibus Goffredi, Hoſti
ensisque, & clarè eam perpendit Soc. Sen. d. conſil.
266. col. 7. verſ. præterea hoc patet. lib. 2. & Franc.
in diſputatione de petitorio, & poſſeſſorio primo
dub. o, nu. 19. & poſt Corne. conſ. 18. nu. 11. lib. 1.
ſic ſenſit Rube. d. conſi. 4. num 6. & relatus Corne.
aliis in locis hac ſemper vſus eſt argumentatione,
quæ ſane argumentatio mea ſententia omnem tol-
lit dubitationem, ſi diligenter perpendatur.
94 Declaratur hæc † concluſio non procedere in re-
gno Neapolitano ex regia illa conſtitutione, circa
violentiarum, qua eſt prouiſum etiam contra mil-
leſimum ſucceſſorem, in quem poſſeſsio hæc ſemel
vitio ſpolii affecta tranſit, vt retulit Rober. Maran
ta de ordine Iudiciorum. 7. diſtinctione iudicio-
rum. num. 53. Poſſet & hic quæri, quid contra ſuc-
ceſſorem in dignitate, an & contra eum hoc reme-
dio experiri poſſit? quam quæſtionem paucis diffi
nit Bellam. in cap. cum dilectus. num. 15. de ordi.
cogn. inquitq; poſſe agi. ea ratione vtitur, quia di-
gnitas nunquam intermoritur. c. quoniā Abbas.

de offi.

de offi de lega.cap.ſi gratioſè,de reſcrip. in 6.item
quia generales ſucceſſores hi ſuccedunt in vniuum.
cap.aduerſus.de immunita.eccleſ.l.vitia. C.de ac-
quirenda poſſeſsione. Hoc tamen intelligit Bella-
me.poſt Inn.qui ſupra in ſucceſſore dignitatis ſe-
cularis,ſecus in eccleſiaſtica.ex cap.1.de poſtula.&
in cap.quod quibuſdam de fide inſtru.eſt quoq; vi
dendus Bellame.in c.ex parte,concluſione 3.de or
dine cognit. Extenditur concluſio hæc, vt fortius
procedat etiam ſi ad ſucceſſorem hunc nihil perue
nerit.ita clarè Abbas, in cap. cum dilectus in fi.de
ord.cog.poſt.Inno. & vno verbo rem attigi ſupra
in primo remedio.q.15.in fi.
95 Quæro decimoquartò,an remedium † huius ca
nonis concedatur illi, qui ſuo facto & culpa poſſeſ
ſionem amiſit? & non concedi concludunt omnes;
vt teſtatur Ripa in d.cap.ſæpe nu.27 Rui.conſ 47.
nu.5.conſ.49.nu.9.verſi.quartò non competit lib.
4.Soci.d.l.rem quæ nobis,nu. ‹.de acquiren.poſſe.
Riminal.conſil.428.nu.28.lib.3. ſenſit Francus in
diſputatione de petitorio & poſſeſſorio primo du
bio,nu.44.Abbas cap.accedens il t.num.19.vt lite
nō conteſta.Caſſad.in ſuis deciſio.tit.de reſti.ſpol.
deciſ.3.nu.6.Gratus conſil.50.nu.13. lib.1.Brun.
conſ.21.nu. 2. 3. Iacobinus à Sancto Georg.in l.ſi
de vi,nu.19.verſ.decimoquintò,fallit,de iudiciis;la
tè Petrus Beneinten.deciſ.10.Marſil.ſing.600.Ru-
beus.d.§.nihil commune,nu.73.Sigiſmundus inter
conſilia feudalia conſil.45.nu.6.Pariſ.conſil.1.nu.
264.lib.1.Soci.Iun.conſ.47.nu.14.conſi.48.nu.6.
lib.2.Neuiz.conſ.79.nu.24.33.Plotus in l.ſi quan
do,nu.71.C.vnde vi.Cephalus conſ.100.num.26.
lib.1.& conſ.168.nu.56.& conſ.272.nu.67. lib.3.
* * Oſaſcus deciſ.47.n.4.Adducuntur omnes ex ver-
bis huius cap.reintegranda,ibi, & per quaſcunque
iniuſtas cauſas,ergo ſecus cum cauſa fuit iuſta,nec
iuſtior inueniri poteſt illa, quæ ex propria volunta
96 te prouenit, cum † damnum, quod quis ſua culpa
ſenſit alteri imputare non debeat. cap. damnum de
reg.iuris in 6.hanc ſententiam quoq; cōfirmat tex.
à Franco qui ſupra perpēſus in l.ſiue autē.§.ſi duo-
bus,in fi.ff.de Publicia.quo dicitur cautum, cadem
tem ſuo facto è propria poſſeſsione, non experiri
contra bonæfidei poſſeſſorem.hinc vera eſt cōmu-
nis omnium ſententia,ſpoliatum non reſtitui cum
poſſeſsionem in aduerſarium ſponte tranſtulit,
iuxta tex. c.ſuper de renuntia.& docuerunt Orian.
in rub. De cauſa poſſeſsio.& proprie.col.7.verſic.
quartò limita.& Iacobinus à Sancto Georgio.in l.
ſi de vi,nu.21.de iudiciis,ſic etiam dicimus, cū ip-
ſemet ſpoliatus iuſtam cauſam ſe ſpoliandi ſpolia-
tori præſtat.vt eo in caſu cùm mulier,quæ viro do
tem dare debuit,vt promiſit,& non dedit, ſi eā ex-
pellat maritus,non reintegrabitur illa ante omnia,
ita Corſetus in illa Regula, quod ſpoliatus fallen.
45.ex l.vltima,vbi Bal.& Saly.C.ad Velleia.ex glo.
in auth.de non elige.ſecund.nube.& per Bald.in l.
de diuiſione l.ſi cum dotem.§.ſin autem in ſuauiſ-
ſimo.ff.ſoluto matr.omnes in cap.1.de adulter.
97 Declaratur primò non procedere † quando ia
poſſeſſor antiquus ſua negligētia,vel culpa in omit
tendo poſſeſsionem amiſit;tunc.n.ea non obſtante
reſtituitur ante omnia ex hoc canone;ſic in Capel-
la Toloſana fuit deciſum, vt retulit Aufrerius in
deciſ.d.Capellæ.q.487. item fuit quæſitum aliquis
vult agere declarat.Cranetta conſ.235.col.pen.cir-
ca fi.verſ.idem vult &c.& in amittente per negligē-
tiam tradit clarè Barba.in cap.ſæpe de reſti.ſpolia.
vt refert Ang.Are.in §.quadrupli.nu.32.verſ.ſepti
mò principaliter Inſti.de actio.Rui.conſ.37.nu.9.
lib.4.& egregiè declarat Roland.à Valle.conſi.50.
nu.12.lib.2.verū ratio qua adducitur Capella ſua-
det,vt non modo intellexerit de culpa in omitten-
do,ſed & de culpa in faciendo,dū inquit in hoc re-
medio neceſſe non eſſe,ꝙ ſpoliatus probet ſpolia-
tionem iniuſtā,cum ſatis præſumatur eo caſu pro-
bando antiquiorem poſſeſsionem; nam tunc præſu
mitur iniuſta ſpoliatio,quia contrarium non pro-
98 batur cap.licet cauſam de proba.nam & † in dubio
præſumitur antiquior poſſeſſor ſine cauſa ſpolia-
tus.quare, qui eum ſua culpa ſpoliatum affirmat,
probare debet,ſic Innoc.in cap.poſt electionem de
conceſ.præben.Brun.conſ.19.nu.26.Ruin. conſil.
49.nu.1.lib.4.Rola.à Valle conſi.50.num.5.lib.2.
quæ ſanè ratio haud vera ſatis eſt, ſi intelligamus,
cum factum ſpoliati affuit, licèt enim præſumptio
ſit pro ipſo antiquiori poſſeſſore, attamen cedit il
99 la † præſumptio non modo probationi veræ, ſed
& alteri præſumptioni efficaciori,l.diuus. ff. de in
integr.reſtitu.vbi Bart. Crauet. conſ.250.nu. 2. &
conſ.258.num. 21.ſi ergo de facto ſpoliati conſtet
ceſſat omnis dubitatio. quare dum ait Capella, his
verbis, quia præſumitur eo ipſo quod contrarium
probabitur, ceſſabit remedium. Deciſionem ergo
Capellæ dubiam admodum arbitror, ſi idem intel-
ligit,cum ſpoliatus eſt poſſeſſor ſuo facto in agen-
do: quod autem dicitur de negligentia & culpa in
100 omittendo,verū cum illis fateor.ſed hac in re ſcerit
ꝙ animaduertamus aliter ſenſiſſe Socinum Sen. d.
l.rem quæ nobis,& in conſi.266.lib. 2. qui ſua ne-
gligentia ſola poſſeſsione priuatū negat poſſe rein
tegrari,ex hoc canone, quam ſententiam niſi ſunt
probare Rui.conſ.69 col.pen.lib.1.conſ.49.nu.9.
lib.4.& clarius Rola.à Valle d.conſ.50.in fi.lib.2.
quorū ſententiam eo ipſe caſu defenderem, cum
negligentia tanti tēpis eſſet, vt ratione præſcriptio-
nis excluſus is fuiſſet,qua de re ſuo loco fuſius.
101 Declaratur ſecundò non procedere † quando
prælatus,vel negligentia,vel facto proprio agendo
eccleſiæ poſſeſsionem amiſiſſet: nec enim ſuum fa-
ctum eccleſiæ nocere debet ſic Capella.d.q. 487. in
fine,& ſi hoc videatur intelligere per reſtitutionē
ex iudicis officio,ex notab.tex.cap.accedens. 1.ibi
Abb.nu.19.lite non conteſta. idem reſpondit Ri-
minal.conſ.428.nu.30. lib. 3. & de officio iudicis
intelligit Soci.Sen.conſ.266.col.9. in princip. lib.
2.& in l.rem quæ nobis,nu.9.vbi declarat.de acqui
rēda poſſeſsione,& dicam infra in vltimo remedio.
quæſt.ſecunda,ubi alia referam, & Plotus.d.l.ſi qn.
nu.71.C. unde,conferunt quæ dixi ſupra in reme-
dio 9.ad l.ſi quis in tantam.quæſtio.10.
102 Declaratur tertiò non procedere † quando ſpo
liator ſuo facto iniuſto feciſſet, vt ſpoliatus ſuam
amitteret poſſeſsionem: tunc enim ceſſat regula.
damnum, quod quis &c. ſic intelligo & declaro
103 † Bartolum in l.de pup.§.meminiſſe,nu.7. de ope.
no.

no.nuntia.& Rui.conſ.37.nu.8.9. lib. 4. qui alio-
qui Socin.ſententiam.d.l.rem quæ nobis.nu. 8. re-
prehendit:nec repehendi in hoc meretur, quia idē
ſenſit quod Ruin.cum ſcilicet factū eſt iuſtum, ſe-
cus ſi iniuſtum, vt apud eum, & declarat is Petrus
Beneintend.concluſio.19.in fine.extatque in hanc
ſententiam egregium Theodorici Italiæ Regis re-
104 ſponſum, vt legitur † apud Caſſio.lib.ſecundo va-
ria.epiſtola tranſmiſſa Specioſo viro deuoto.cuius
reſponſi hæc ſunt verba.Agabitę igitur ſpectabilis
fœminæ ſupplicatione cōmoti (quæ ab vniuerſis
tentatum ſuum aſſerit ſecretum,vt etiam promit-
terent denique mariti, à quo iuſtè potius meretur
extingui) præſenti iuſſione decreuimus,vt à tem-
pore,quo iugalem copulam dereliquit, omni con
tractu,qui leuitatis errore firmus eſſe non poteſt,
legum ratione caſſato , quidquid à retentatoribus
conſtiterit poſſideri ſine vlla facies dilatione reſti
tui, ne ſcelerati ad illuſionem iuſtitiæ fraudū ſua-
rum valeant compendia vendicare:alia leguntur in
ſubſequenti epiſtola.quare in hoc remedio praxis
eſt, vt in libello ſpoliatus dicat ſe, ex iniuſta cauſa
ſua poſſeſſione ſpoliatum fuiſſe,Innoc.cap.cum ad
ſedem de reſtitutio.ſpoliato.Rebuff.in commenta
riis regia.conſtitu.tomo 1.titu.de ſententiis executo-
riis artic.5.glo.1.nu.5.
105 Quæro decimoquintò quid† ſi minor,vel pupil
lus tutoris,vel curatoris facto, vel etiam proprio,
poſſeſſionem amiſit ex actu aliquo celebrato , vel
quia alienata res fuit,vel alio modo diſtracta,an fa
ctus maior annis vigintiquinque hoc vti poſſit rein
tegrandæ remedio, & quæ ſit in foro praxis? fre-
quens in foro eſt quæſtio,quā vt explicemus,duo-
rum titulorum confuſè pertractata à noſtris ma-
106 teria declaranda eſt.extant enim duo † in Codice ti
tuli,alter quorum eſt in libro ſecundo , ſub rub.Si
maior factus ratum habuerit;alter vero eſt in libro
quinto,ſub rubrica ,Si maior factus alienationem
ſine decreto ratam habuerit, inter quos illam exta-
re differentiam malè ſunt opinati noſtri interpre-
tes,glo,ſcilicet.l.1.C. ſi maior factus ratum habue
rit,vbi clarius Saly.vt is ti.libri ſecūdi intelligatur,
cùm alienatio nulliter ob iuris ſolennitatem non
obſeruatam à minore celebrata,expreſſim,verbis,
vel facto illa æquipollenti perfecta ætate,cōfirma-
ta eſt,& tit.libri quinti procedat,cum alienatio nul
la ex relata ratione,ſolo temporis curſu tacitè con
firmata eſt , quod totum à ſola legis diſpoſitione
pendet,quam ſanè differentiam (etſi non ignorem
recentiores aliquos eam ſecutos, Curt.ſcilicet Iu-
niorem conſi.50.num.8.)& puerilem, & iurecon-
ſulto minimè dignam ſemper credidi,quandoqui-
dem ex l.1.C. ſi maior factus alienationem ſine de-
creto,ratam hab.lib. 5. ex illis verbis , conſenſum
dediſſe,quæ vt hominis factū reſpiciunt, ſic de con
ſenſu expreſſo , tanquam in potentiori ſignificatu
ſunt accipienda,& clarius ex l.2.illo titulo, ibi,ſpe
ciali confirmatione,viderim probari titulum illum
libri quinti , loqui cùm ſecuta eſt expreſſa.confir-
matio & ratihabitio,accedit , quòd ſi nō alia ratio-
ne differrent duo ij titulus libri ſecundi(cuius con
ſtitutiones à Diocletiano,& Maximiano editę ſunt
noſtræ ſalutis anno 287.) fruſtra cōſtitutiones il-
læ promulgatæ eſſent , quandoquidem ex l.1.& 2.
illius tituli,libri quinti (cuius conſtitutiones Gor
diani ſunt ab illo editæ anno noſtrę ſalutis 239.) iā
cautum erat tacitam ratihabitionem ex curſu tem-
poris ætate perfecta , geſtum ætate minori confir-
mare . ita vt non amplius conqueri is olim minor
poſſet;ſi ergo tacita hunc pariebat effectum,quāto
fortius expreſſa. accedit,quod & de expreſſa à Gor
diano (vt iam retuli) cautum fuerat.ipſe autem ar
bitratus ſum aliquando titulum libri ſecundi à ti-
107 tulo libri quinti in eo differre , vt † titulus libri ſe-
cundi loquatur , cùm celebratus à minore contra-
ctus eſt in ſe validus & legitimus ob iuris ſeruatā
ſolennitatem,ſed minori læſo ſui facilitate,vel ad-
uerſarij calliditate , conceditur in integrum reſti-
tutio ex prætoris edicto,vt probat clariſſimè tex.l.
2.C.de præd.mino.hoc multis confirmatur , tituli
imprimis collocatio,qui poſitus eſt inter titulos in
quibus agitur de reſtit.in integrum minoribus cō
cedenda,vel non concedenda ,cùm ſuo facto ab il-
la excluduntur,ſuadent verba illius.l.1.illo tit.libri
ſecundi , ibi manere integrā. integra enim res ma-
net , quæ integra ſemel fuit,non ergo ab initio nul
la fuit,ſed valida, etſi per in integrum reſtitutionē
reſcindatur deinde læſione probata; clarius probat
l.2.illo tit.lib.1.ibi fruſtra reſciſſionem eorum po
ſtulat.vult enim maiorem effectum,expreſſe ab eo
in minori ætate geſta confirmantem , fruſtra cele-
brati contractus reſciſſionem petere;is ergo actus
validitatem præſupponit,aliàs nullum reſcindi nō
poteſt.l.nam etſi,verſi.poſt defectum.ff. de iniuſto
rupt.& irrito teſta.ſatis ergo intelligimus titulum
libri ſecundi,diſponere cùm contractus de ſe uali-
dus eſt ; ſed qui medio reſtitutionis in integrum ,
poteſt ætate perfecta , vel tacitè , vel expreſſe (vt
108 mox clarius dicemus) reſcindi; † titulus autem li-
bri quinti intelligitur diſponere cum celebratus à
minore contractus eſt nullus defectu nō obſerua-
tæ ſolennitatis iuris communis, qui ſanè cōtractus
à maiori effecto , vel expreſſè , vel tacitè ratifica-
tur , ac veluti de nouo ſtabilitur . loqui autem
in contractu nullo ſuadent multa,tituli collocatio
inter illos facta, qui oſtendunt de re minoris aliena
tionem factam nullam eſſe,oſtēdit & ipſa tituli in-
ſcriptio ſi maior factus alienationem ſine decreto,
dum enim ait ſine decreto,oſtendit illam eſſe nullā,
vt probat l.1.ff.de reb.eo.& clarius is tex.l.2. C. de
prædiis mino.qui vtrunque probat, cum nulla alie
natio,nec reſtitutione in integrum eſt neceſſaria,&
cum alienatio eſt valida, ſed per reſtitutionem re-
ſcindenda , hoc confirmant pariter verba.l. 2. illo
109 tit.libri quinti,ibi perperam actum eſt,† ideſt nul-
liter,corruptè,& vitiosè , vt apud Iuniorem Pliniū
epiſtola 49.Perperam pronuntiare, ideſt vitiosè &
corruptè ſententiam ferre , & apud Liuium lib.1.
ab vrbe. rectè an perperam interpretes fuerit iſta
eius deliberatio,qui bellum ſuſcepit.accedit quòd
is tex.affirmat abſque alio facto actusve reſciſſio-
ne minorem poſſeſſionem ſuam retrahere,quod ta
men ſine reſciſſione non concederetur , ſi actus in
ſe validus defenderetur,clarius confirmat.l.vlt. il-
lo tit.libri quinti,ibi,vt inutilis alienatio,& ibi hoc
nō aliter firmitatem habebit, & hanc quam retuli-

mus

mus titulorum differentiā ſenſiſſe viſus eſt Accur-
ſius in l.3.§.1.in gl.comprobauerit.ff.de mino.25.
annis, eoq; loco vno verbo eam probauit Iacob.
Cuiacius, & idem fortè voluit ſentire Alba.conſ.
11.nu.20.hac ergo infecta conuulſa radice, reique
patefacta veritate, in veri inueſtigatione & propo-
ſitæ quæſtionis noſtræ elucidatione eſt incumben-
dum, & vt duorum titulorum libri ſecundi & quin
ti duo ſunt diuerſi tractatus, (à noſtris tamen malè
confuſi) ſic duo conſtituam capita.

110 Primùm quæſtionis caput illud eſt, cùm † minor
rem alienauit propriam obſeruatis iuris ſolenni-
bus, ita vt iure valida ſit alienatio, quæ tamē reſcin
di poteſt beneficio minoris ætatis, cū is minor ſui
facilitate læſus eſt, hoc ergo caſu ſi maior factus
alienationem hanc confirmet ratamque habeat, re-
ſtitui amplius non poterit.l.1.& 2.C.ſi maior fa-
ctus ratum habue.lib.2.Codicis, ſic probat tex.l.3.
§.1.ff.de mino.& l.vnica.§.1.C.ſi in communi ea-
111 demque cauſa, hæc ſanè † ratihabitio tribus fieri
112 dicitur modis, primo verbis † expreſſis, quòd ſatis
113 probatur ex † Iulio Paulo receptarum ſententiarū
titu.de minoribus, apud quem ſic legitur, ſi maior
effectus, res, quas minor egit, pacto, vel ſilentio cō-
probauit, aduerſus hunc quoque in integrum reſti
tui fruſtra deſiderat, ſcio etenim hāc ratihabitionis
ſpeciem non probari in d.l.1.& 2.C.ſi maior factus
ratum habue. quandoquidem in illis non declarē,
qua ratihabitione, is actus olim geſtus confirmeē.

114 Secunda eſt † ratihabitionis ſpecies, quæ tacitè
fit, vt ex Iulio Paulo, qui ſupra m[illegible]imus, lapſu
temporis, non quinquennij, vt male ſunt opinati
Pariſ.conſ.33.nu.29.conſ.49.n.14.15.lib.1. Bello.
conſil.18.nu.16.ſeu quadriennij, ex l.vlt.C.de tem
po.in integ.reſtit. peten. quam in hanc ſententiam
citare voluit Alba.conſ.11.nu.20.& gl. ff. in d.l.3.
§.1.in verbo comprobauerit.ff.de minor.quod ſa-
115 nè † quadriennium cum vtile ſit, à die perfectæ æta
tis ſcienti, non ignoranti currit, vt probant omnes
in d.l.vlt.& latiſſimè tradit, Tiraquel.tract. de re-
tractu conſag.§.35.gl.2.num.43.& Boe.q.39.qui
exactè contendunt multorum authoritatibus rela-
tis, an ignoranti elapſis centum annis, hæc reſtitu-
tio ex quadriennio concedatur, q[illegible] d[illegible] re & apud
Deci.conſil.36.col.vlt.conſ.3[illegible]4.num.7.& conſil.
425.nu.8.9.Rube.conſ.98.nume.3.& eſſe tempus
hoc vtile ſcribit Rui.conſil.31.num.34.conſi.68.in
fi.conſil.110.in fi.lib.1.Soc.Iun.conſ.79.nume.27.
conſ.76.num.31.conſil.128.nume.161.lib.1.conſil.
115.nume.8.lib.2.con[illegible]6.nu.9.lib.3.idem conſil.
116 37.nu.18.lib.4.ibique declarat ſufficere † præſum-
ptam ſcientiam, ad hoc vt quadriēnium currat, alia
apud eundem.Rui.conſil.43.nu.15.lib.4.& conſi.
36.in fi.libr.5.quo loco m[illegible] probauit, hoc qua-
driennium in ſuſpenſo ex [illegible]cto contendentium
117 poſſe ſtare. hoc tamen † quadriennium, Papiæ, ex
ſtatu.24.in ciuilibus, ſub rub.quod pronuntiatus
maior &c.incipit currere à die, quo facta eſt pro-
nuntiatio maioris ætatis, vt ſunt clara illius verba,
hac in re omnino notanda.

118 Tertia eſt † ratihabitionis ſpecies, quæ facto ali-
quo inducitur, & ſonat inter expreſſam, & tacitam,
vt inter vnam & alteram collocauit Sali.in d.l.1.C.
ſi ma.fact.rat.habu.quem ſecutus eſt Cur.Iu.conſ.
50.nu.9.facto ergo hoc noſtro caſu inducitur ra-
tihabitio, ſic gl.d.l.1.ex tex.l.non ſolū.ff.rem rat.
hab.l.idebitum.ff.de cond.indeb.l.pen.ff.de lege
cōmiſſo.quare reſpondit Are.conſ.128.nu.6.mi-
119 norem contractum confirmare ratumq; habere † ſi
ſoluat, vel ſolutionem recipiat ex l.Iul.§.vlti.& l.
ſeq.ff.ad macedo.& l.cum fidem.C.de non nu.pec.
in terminis in l.ſi filius.ff.de mino.25.annis, idem
reſpondit Alex.conſ.117.nu.2.lib.5.quem ſunt
ſecuti Dec.conſil.132.nu.5.Bello.conſ.18.nu.17.
120 † minorem celebratum contractum ratum habere,
ſi annuos fructus & reditus percipiat, quare in his
terminis ſit cenſuit.Iaſ.conſ.33.& conſ.49.nu.
17.lib.1.& Cæphalus conſ.51.nu.15.late hac de re
Tiraq.de iure conſtituti.3.parte.limit.30.nu.11.
12.hinc reſpondit Brun.Aſtēſis cōſ.51.nū.4.verſ.
cæterū, Carolum Sabaudiæ Ducem prudentiſſimū
ſimul ac religioſiſſimum, ex perceptione redituū
121 annuorum initam cum celeberrimo † Cunei op-
pido, conuentionem approbaſſe ratamq; habuiſſe,
ſic in recipiente annuum cenſum reſpondit Natta
cōſ.341.nu.4.lib.2.idē in fratribus minoribus cō-
munia bona diuidentibus, vt perceptis fructibus
ætate adulta, eā diuiſionem ratificaſſe dicantur.re-
122 ſpondit poſt Baldū Craue.conſ.19.nu.4.idē ſi † di-
lationem petiit, vt ſatiſfaciat, Gratus conſ.47.nu.
123 22.lib.1.idem ſi pretium alienatæ rei petat effectus
maior, probat tex.l.liberis.§.1.ff.de lib.cauſa. & idē
reſpondit Crauet.conſ.159.nu.5.ſecutus Cal.cōſil.
22.in fi.qui quidem Calca.verū tunc intelligit, cū
ſcienter eam ob cauſam petiit, quod & in cæteris ca
ſibus adnotauit Rui.conſ.63.nu.23.in fi.lib.1.alio-
qui, ignorans ſibi non affert detrimentum. idem di
cimus in eo, qui agit vt rē ex celebrato cōtractu cō
ſequatur, latè Dec.conſ.489.in fi.in eo, qui fructus
collegit, Soc.Iun.conſ.18.num.13.lib.3.alia ſimilia
cōgerunt latè Craue.cōſ.237.nu.2.3.conſ.261.nu.
3.4.conſ.276.nu.6.Tiraq.tract.de iure conſtituti.
3.parte, limita.30.nu.21.& Neuiz.lib.6.Sylu.nup.
124 nu.16.eſt huius rei ratio, quia tātum eſt † facto, quā
verbis animum & mentem declarare, geſtaque rata
habere.l.Paulus reſpōdit.ff.rem ratam haberi, imò
plus eſſe facto, quā verbis mentē declarare, reſpon
dit Grammaticus conſ.13.nu.3 probat tex.in c.di-
lecti fil.ij.il ſecundo.de appell.ibi Dec.2.nota.quo
adductus ſic reſpondit Ancha.conſ.302.Materia
col.1.quem eſt ſecutus Soc.Iun.conſ.98.num.13.
lib.1.& conſ.42.n.1.lib.2.Goza.conſ.101.nu.125.
125 imò † ex facto declaratur voluntas & animus. latè
Crauetta conſ.91 nu.10.idem in reſponſo pro Re-
publica Sauiliani.nu.62.verſ.ſed & facto. Verùm
relatæ ratihabitionis ſpeciei ex facto aduerſari vi-
126 detur tex.l.†.3.§.ſcio.ff.de mino.25.annis, quo pro-
batur minorē, qui minor adhuc hæreditatē adiuit
& factus maior debitores hæreditarios exigendo
aditionem confirmauit, adhuc tamen in integrū re
ſtitui. diſſolui ſic poteſt hæc ipſa obiectio (omiſſa
vna Grati reſponſo.116.nu.19.lib.2. declaratione,)
vt intelligamus aditionem ipſam iam perfectam in
ætate minori fuiſſe, quo fit, vt is exactionis actus
nihil tribuat, nec detrahat ipſi aditioni iā perfectæ,
in qua initiū non finem ſpectamus, ſecus in relatis
caſibus,

caſibus, cũ adhuc perfectus non eſt oſo actus, tunc
finẽ inſpicimus, qui ſi perficiatur tẽpore ætatis ma
ioris, non principium ſed finem inſpicimus; afferri
127 põt in venditione exemplũ, quæ † trea perfectionea
recipit. prima, ne pœnitentiæ locus ſit. ſecunda qñ
tranſit periculũ. tertia qñ traditio hinc inde eſt fa-
cta. ſic egregiè gl. in l. 1. C. de periculo & cõmo. rei
vend. & Inſt. de empt. & vend. in prin. in gl. 1. & tra
dunt egregiè Bald. & Sali. in l. 2. C. quando liceat ab
emptio. diſced. Deci. conſ. 179. nu. . Afflict. deciſ.
208. nu. 4. Pariſ. conſ. 56. nu. 5. conſ. 64. nu. 7. lib. 1.
cum ergo minoris res alienatur, ſi factus maior pre
tium petat, id agit, vt magis ac magis venditionem
perficiat, & hanc diſtinctionẽ actus perfecti & im-
perfecti ſenſit Iac. Cuiacius in d. l. 3. §. ſcio. & con-
fert ꝙ poſt Abb. Imol. & cæteros in c. dudum, il. 1.
de elect. ſcribit Euerard. in centuria legali in vlti-
mo loco, à virtute finis. verſ. Nihilominus tñ vltra.
128 dũ affirmat † tps eſſe ſpectandum principij, vel me
dij, vel finis, vbi actus ſuam recipit eſſentiã & perfe
ctionem. erit tñ cogitandum, quia ex multorum au
thoritatibus iã retulimus, ſolam vel fructuum, vel
redituum perceptionem ratihabitionem inducere,
& tñ perceptio illa non tendit ad actus perfectio-
nem, ſed ad iã perfecti continuationẽ, ideoq; Cuia
cius coarctaſſe reſtrinxiſſeq; eſt viſus ratihabitio-
nem hanc, duobus tantùm fieri caſibus: verbis, &
ſilentio, quod ſatis verba Iulij Pauli receptarum
ſententiarum, iam relata ſuadẽt. idem clarius pro-
bat Eguina. Baro. d. §. ſcio.
129 Extende primo procedere † etiam ſi minoris bo
na communia ſint ab altero minori alienata, ſine
ſuo cõſenſu & mandato, & factus maior, qui nõ vẽ
didit, ratificet, & qui vendidit reſtitui petat, non po
terit etiã is, qui ratificauit reſtitui. hic eſt caſus no-
tab. l. vnicæ. §. 1. C. ſi in communi eademq; cauſ. in
integ. reſt. poſtul. quem textum in hanc ſententiã
130 citauit † Cephalus vir omniũ humaniſſ. conſ. 51. nu.
14. verſ. tertiò adducor lib. 1. & ante eum gl. 2. C. ſi
131 maior factus ratum hab. ꝓ intelligo niſi cauſa † ſit
indiuidua, quia tũc vnius reſtitutio alteri prodeſt:
ſic tradunt Afflict. deciſ. 213. Iaſ. conſ. 238. in hne,
lib. 2. Rui. conſ. 77. col. 3. lib 4. conſ. 121. in fin. lib.
5. ex l. 1. C. ſi vnus ca plur. appella. Calca. conſ. 3. in
fi. Marſi. ſing. 180. & late Didacus libro prac. quæ-
ſtionum cap. 34. nume. 2.
Declaratur nunc primũ hoc quæſtionis noſtræ
132 caput, † quando geſta à minore per aduerſarij do-
lum geſta eſſent; illa enim per ratihabitionem à ma
iori factam nõ confirmãtur. ſic ſunt clara verba. d.
l. 1. C. ſi maior factus ratum hãbuerit, ibi facta ſine
dolo diuiſio eſt, ꝙ vnà cum Pariſio conſ. 49. nu. 8.
lib. 1. intelligo de dolo vero, vt pariter intelligitur,
tex. 3. §. 1. ff. de minor. 25. anno. ibi, ſed ſi probaret
calliditate aduerſarij &c. & dũ reddit rõnem. Neq;
enim extremo (inquit) die. videtur ſolũ deceptus,
133 ſed totum hoc ſtructum, ſeu vt rectius legit Ant.
Gouea. noſter interpretũ facundiſ. nunc Sereniſſi-
mi Sabaudiæ Ducis noſtri à ſecretis meritiſſ. conſi-
134 liarius lib. 1. lectio. varia. cap. 12.) toto hoc † ſtructũ,
hoc eſt, toto iudicio id actum & cogitatum. eſt. n.
verbũ ſtruo in illa ſignificatione accipiendum, vt
doloſè quid machinari & moliri dicatur, vt apud

Terent. in Heaut. nõ me feſelli hoſce id ſtruere? &
clarius apud Liuium. lib. 2. ab vrbe. legati cũ aliis
alia moliri, apertè bona repetentes clã recuperan-
di regna cõſilia ſtruere. & hunc eſſe dolũ verũ ſatis
patet, cũ is † dolus verus dicatur, qui à lege nõ in- 135
ducitur præſumiturve, ſed qui probationibus vel
coniecturis & indicijs detegitur, vt annotarũt Bar.
& Caſtren. in l. dolũ. C. de dolo, qui è contra, dolũ
præſumptum eſſe affirmarunt, qui à lege, ſine aliis
in medium adductis probationibus præſumitur
qđ probauit & Bar. in l. quod Nerua. n. 14. ff. depoſ.
Alex. conſ. 103. nu. 13. lib. 1. Cora. lib. 4. miſcella. Iu
ris c. 1. num. 2. & in noſtris his terminis reſpondit
Pariſ. d. conſ. 49. nu. 30. lib. 1. qui nu 35. aliquas re
fert differentias inter dolũ verũ & præſumptum,
vt & apud relatos Bart. & Coraſium, & alia apud
Rui. in l. 1. §. nuntiatio. nu. 205. & ibi Crot. nu. 84.
de operis no. nuntia. cum ergo exigat Iureconſul-
tus in l. 3. §. 1. de mino. doli probationem, de vero,
nõ de præſumpto intelligimus, ex quibus ſatis cla
rè videmus male reſpondiſſe Curt. Iun. conſ. 50.
nu. 7. 8. qui in eodem ipſo caſu in quo Pariſ. d. cõſ.
49. reſpondens, intellexit. d. l. 1. C. ſi maior factus
ratum habuerit & in dolo præſumpto locũ habere.
qua tamen de re latius infra paulò poſt dicemus,
ſed aduerſari huic declarationi videtur crebior il-
la interpretum noſtrorum ſententia, qua affirmant
† minorem in integrum pcientẽ ſe reſtitui, ſe ſui 136
facilitate vel dolo aduerſarij læſum probare debe-
re, vt poſt glo. in l. verum. §. ſciendum. ff. de mino.
tradunt Iaſ. in l. nam & poſtea. §. ſi minor. nu. 5. ff.
de iureiuran. Corne. conſ. 135. nu. 7. lib. 2. Ale. trac.
præſump. reg. prima præſump. 42. nu. 3. ſi. n. dolus
aduerſarij exigitur, vt in integrum reſtitui poſſit
minor, efficiet is dolus ex diſpoſitione. d. l. 1. C. ſi
maior, factus ratũ hab. reſtitutionẽ ſemper cõcedi,
cũ quouis tpe dolus inſit. veriùs tñ eſt, ſi perpendã
tur oĩa, minori ſufficere, ſi ſe ſui facilitate læſum
oſtendat, vt probat is tex. l. verùm. §. ſciendum, ibi
inconſulta facilitas; quo loco adnotauit Bar. & Dec.
in l. nihil conſenſui. §. ius publicum. nu. 3. de regu.
iur. & conſ. 89. nu. 10. verſ. non obſtat ꝙ &c. Rui.
conſ. 119. nu. 13. lib. 5. qui praxim docet ex Bar. in l.
vl. . de in integ. reſti. min. conced. quam probauit
& Cur. iun. conſ. 6. nu. 20. verſ. præmiſſis. ꝙ autem
de dolo dr̃, ponitur vt contingens, nõ vt ſemper. ſi
enim dolus interceſſit à fortiori reſtituitur, cũ ob
inconſultã facilitatẽ reſtituatur. relata tñ declara-
tio ita demum procedit & intelligitur, ſi † maior ef 137
fectus dolum ignorauit, ſecus ſi illum nouit, quia
tunc illi renuntiaſſe dicitur. ſic gl. d. l. 1. C. ſi maior
factus ratum hab. ex tex. l. ſi quis rationes. ff. de li-
bera. lega. & latè reſpondit Pariſ. d. conſ. 49. nu. 42.
43. lib. 1. nec enim dubiũ eſt † dolum etiam verũ de 138
præterito remitti poſſe. d. l. ſi quis rationes. gl. vbi
Iaſ. & cæteri in l. ſi vnus. §. illud, ff. de pactis; in his
ferè terminis Affl. deciſ. 220. nu. 8. de futuro autẽ
remitti non poteſt. l. Aurelio. §. cuius. de liber. lega.
& latè tradunt Dec. conſ. 187. nu. 3. conſ. 192. nu. 4.
verſ. ſecundò principaliter, & in l. contractus. nu.
42. de reg. iur. & apud Pariſ. d. conſ. 49. nu. 45. ac ali
bi ſæpe. Hæc de primo hoc capite, in quo vt ſatisfa
ctum conſultũve minori ſit in amiſſa poſſeſſione
recupe-

recuperanda, ea vti poterit praxi vt in integrũ re-
ſtitutione petita contractuq; reſciſſo petat ſe reſti
tui & reintegrari ad ſuam poſſeſſionem, ꝙ ſi obij-
ciatur amiſſio poſſeſſionis ſuo facto, replicari po-
terit, contractum illum reſciſſum non eſſe impedi-
239 mento, ſic ſenſit egregiè † Natta vir conſultiſſimus
ſimul ac doctiſſimus & integerrimus, conſil. 162.
nu. 34. prope medium lib. 1.

Secundum caput quæſtionis noſtræ illud eſt, cũ
240 † contractus rei minoris ipſo iure nullus à maiori
241 effecto ratificatur, quam tñ † nullitatem intelligunt
doctores noſtri, cùm cauſatur ex non interpoſito
ſolo decreto, non aũt ſi prouenit ex eo, quod cæte-
ræ ſolennitates non ſint adhibitæ ſic glo. l. vlt. C. ſi
maior factus alie. ſine decreto ratam hab. in gl. mi-
242 notum verſ. porro vbi vendidit, quæ inquit † d. l.
vlt, non habere locum, quando alienatio fuit nulla
defectu legitimitatis perſonæ, vt quia minor habẽs
curatorem, ſine illius conſenſu & authoritate, ve-
nia ætatis non impetrata, alienauit, quo in caſu alie
natio eſt nulla, iuxta l. ſi curatorem habens. C. de in
integ. reſti. mino. voluit enim dicere gl. deficit hoc
in caſu alienatio ex alio capite, q̃ defectu decreti nõ
interpoſiti, vt rectè exponit Corne. conſ. 207. nu. 7.
lib. 3. qui poſt. Saly. in d. l. vlt. colũ. vlti. verſ. quæro
quid ſi nõ tantùm, hanc probauit ſententiam, reſpõ
dit q; aliorũ authoritatibus eſſe receptiorẽ, eamq;
confirmat ex verbis d. l. vlt. C. ſi maior factus alien.
ſine decreto ratam habue. ibi occaſionem præter-
miſſionis decreti. ergo à contrario ſenſu quũ alio
defectu alienatio eſt nulla, non confirmatur ex di-
ſpoſitione illa; accedit ꝙ is titulus præcedentesq;
ſolùm in ea nullitatis ſpecie loquuntur, quæ proue
nit ex decreto non interpoſito, ſubiecta ergo mate
ria oſtendit ratihabitionem illam ex lapſu tempo-
ris confirmare ſolùm alienationem nullam defectu
decreti non interpoſiti. At ipſe longe aliter ſentio,
nempè nullam eſſe in nullitatis ſpecie conſtituen-
dam differentiam; & vt rẽ clare aperiã, volo bene-
243 uolum lectorem monitum eſſe; † Decretum (cuius
meminit legiſlator in illo tit. C. ſi maior factus alie
nationem ſine decreto ratã habuerit & in præcedẽ
tibus titulis) accipi in genere & in ſpecie; dicimus
enim in ſpecie eſſe iudiciariæ authoritatis interpo
ſitionẽ cauſa cognita, ſuper eo, quod petitũ eſt, nec
verſatur in abſoluendo vel condemnando, vt diffi-
nitiua, ſed in affirmando iuſta ex cauſa actum quid
eſſe, vt eſt in alienatione hac bonorum minoris. ſic
ex multis rectè declarat Io. Coraſius, in l. 1. nu. 5. ff.
de offi. aſſeſſo. & añ eum Alcia. lib. 2. paradox. c. 3.
quod ſanè decretũ dicitur ſententia in cauſarũ co-
gnitionibus prolata, vt oñdit inſcriptio. l. vlt. ff. de
iure patro. ſecundum Holoandri. & Ruffardi edi-
tionem, ſic. n. inſcribitur. Paulus Imperaliũ ſenten
tiarum in cauſarum cognitionibus prolatarũ ſiue
decretorũ ex libris ſex libro primo; quàm rem fu
244 ſius & erudite admodũ docet † Iac. Cuiacius vir om
niũ laudum digniſſimus lib. 2. obſeru. c. 26. quo
loco aperit, decreta nihil eſſe aliud, q̃ Imperiales
ſententias prolatas in cognitionibus, quæ decreta,
vt à Prætore, cæteriſq; quorũ munus erat vt inter-
ponerentur, cauſæ cognitio neceſſario præcedebat,
vt probat tex. l. nec quidquam. § vbi decretum, vbi

Eguina. Baro. & Cora. nu. 3. ff. de officio proconſ.
qui probat clarius ſi iungatur cũ textu. l. minorum.
C. de prædiis mino. vt omnium primus animaduer
tit Alc. lib. 2. paradox. c. 3. & dũ in ſpecie decretum
accipimus, intelligimus eſſe actũ vnũ ſeparatũ ab
ipſa cauſæ cognitione, cũ illa ſequatur, vt probat
is tex. l. minorũ, ibi, niſi apud acta cauſis probatis,
quæ venditionis neceſſitatem inferant, decretũ ſolẽ
niter interponatur, & clarè in l. ob æs. C. eo. ſed cla
rius in l. 3. C. ſi quis ignorans &c. ibi, ſine cognitio-
245 ne cauſæ & interpoſitione decreti. † habet. n. decre
tũ præcedere, vt antecedens neceſſarium cauſæ co-
gnitio, quæ in multis verſatur. nam antequam mi-
norum bona diſtrahantur conſtare debet.
246 Primò † æs alienũ vrgere. d. l. ob æs, & in l. magis
puto. §. nõ paſſim. ff. de reb. eo. &c. Affl. deciſ. 249.
nu. 2. Pariſ. conſ. 89. nu. 2. & conſ. 99. num. 2. lib. 2.
247 † Rola. à Valle vir (mea ſententia) de legali ſcien-
tia benemeritus, & ab oĩbus ſuſpiciendus in Del-
phico eius cõſ. 33. nu. 2. lib. 1. qui cæteras ſolenni-
tates refert, & paucis ipſe proſequitur. Secũdò cõ
currit, vt diligẽtia adhibeatur, verũ ne extent ſtabi-
lia, quæ minori cum diſpendio diſtrahi poſſint, vt
multis docet Rola. d. conſ. 33. n. 4. idẽ, conſ. 99. nu.
4. 5. ex d. §. nõ paſſim, qui quidẽ Rola. poſt Pariſ. &
alios plures affirmat neceſſariã eſſe iudicis interlo
cutoriã, qua pronũtiet mobilia nõ extare. Tertiò re-
quiritur, vt res minus dãnoſa minori alienetur. d.
§. nõ paſſim. & Rola. d. conſ. 33. nu. 7. & d. cõſ. 99.
nu. 5. Quartò res magna alienari nõ debet, vt paruũ
debitũ perſoluatur. d. §. nõ paſſim. & l. etſi ſine. §. 1.
ff. de minor. Rola. qui ſupra, nu. 8. Quintò tutoris
vel curatoris authoritas. l. neq; l. cũ qui. C. de au-
tho. pſtan. Rol. d. conſ. 33. nu. 9. Sextò his peractis,
decretũ debet interponi. l. 1. §. 1. ff. de reb. eorum. l.
lex. quæ tutores. C. de adm. tuto. & poſt multos re-
ſpõdit Rol. d. cõſ. 33. nu. 9. Septimò quod decretũ
interponitur ꝓbatis & excuſsis relatis cauſis, ſcri-
ptura q; fit ſeparata, vt affirmãt Corn. conſ. 71. n. 4.
lib. 3. Iaſ. l. nec quidquã. §. vbi decretũ, nu. 71. ff. de
off. proco. cũ aliis à Rol. relatis. nu. 10. qui ſubdit eſ
ſe deinde neceſſariã ſubhaſtationẽ, ꝑ viginti dies,
ꝙ nõ excuſſo, ſatis ergo intelligimus quũ & quõ de-
cretũ hoc in ſpecie intelligatur; & in his alienatio-
nibus interponatur, in gñe aũt ſumitur & decretũ
quatenus in ſe cõprehendit & cõplectitur cauſę co
gnitionẽ & cætera ſolẽnia quæ in his alienationib.
248 exiguntur, quare † decreto alienare intelligitur cũ
oĩbus adhibitis ſolẽnibus alienatio fit, ſic ꝓbat tit.
inſcriptio. ff. de reb. eorũ q ſub tutela vel cura ſunt,
ſine decreto nõ aliẽnãdis vel ſupponendis, docet
hæc inſcriptio in genere ſine decreto minorũ bona
nõ debere alienari, & tñ in d. l. magis puto. §. nõ paſ
ſim, enumerat quæ concurrere debeant in hac alie-
natione vt ſupra retuli, ſic clarè ꝓbat inſcriptio ti.
C. de pdiis mino. ſũcta. d. l. ob æs, ſumitur ergo hoc
caſu alienare cũ decreto pro integra hac ſolẽnita-
te, q̃ adhiberi dẽt, quare in d. l. vlt. C. ſi maior fact
alie. ſine decreto ratã habuerit non debent intelli-
gi illa verba, occaſione prætermiſſionis decreti, ꝓ
ſingulari illo actu authoritatis interponẽdæ, ſed ꝓ
integro decreto, iuncta cauſæ cognitione cæteriſq;
iuris ſolẽnitatibus, q̃ decretũ integrũ conſtituunt,

ꝙ ea

ꝙ ea ratione cõfirmatur, quia dicere titulum. C. ſi
maior factus &c. prouidere ſolùm, cũ nullitas actus
in illo ſingulari decreti non interpoſiti, eſt conſti-
tuere differentiã inter nullitatẽ actus vno, vel alte
ro modo cauſatam, & tñ nullã differentiæ rõnem
afferre, quia nõ poteſt minor ſine cauſæ cognitio-
ne & cæteris ſolẽnitatibus alienare, ſic ſine decreto
& è cõtra, idẽ ergo ius ſtatuendũ eſt. l. illud in prin.
ad l. Aquil. cũ vulgatis ſimilibus, ſuadet quoq; hęc
ipſa noſtra ſententia ea l. 2. C. ſi maior factus alie.
ſine decreto ratã habuerit, qua videmus expreſſam
ratihabitionẽ tacitę æquiparari, ſed per expreſſam
omne nullitatis vitium ea quouis capite eo in caſu
tollitur, idẽ ergo ex tacita, ex quibus ſatisfactũ eſt
leui argumentationi Cornei. in d. conſ. 207. nu. 7.
quẽ viſus eſt ſequi, etſi ſuboſcurè Ant. Capicius
deci. 92. n. 2. 3. & noſtrã ſententiã ſibi parũ cõſtans
probauit ipſemet Cor. conſ. 36. n. 22. lib. 2. & Pariſ.
d. conſ. 49. nu. 58. lib. 1. Gratna conſ. 47. in fi. lib. 1.
FEI In hoc ergo ſecundo capite, duo caſus conſtituẽ
149 di ſunt. Primus cùm rei † alienatio eſt facta titulo
o neroſo, vel quia vendita, vel quia pignori ſuppo-
ſi ta fuit, vel quid ſimile actum eſt, quin etiam in le
gitimationis actu procedere intellexit Dec. conſ.
367. n. 5. ſi ergo hoc caſu ipſa alienatio ſit facta ab
ipſo minore cum curatoris conſenſu, vel è cõtra à
curatore præſente & ſciente ac conſentiente mino-
re, vel tertio cum minor curatorẽ non habens &
impetrata venia ætatis alienat, vel quarto cũ minor
habẽs curatorẽ venia impetrata ſine illo alienat. his
enim 10 caſibus tñ omniũ conſenſu locũ habet di-
ſpoſitio. dictæ. l. vlt. vt ibi affirmat glo. Bart. & cla-
rius Saly. col. 2. verſ. quæro pro dilucidatione. Cor
neus d. conſ. 207. nu. 6. lib. 3. Capicius. d. Deciſ. 92.
nu. 2. Rui. conſ. 63. nu. 21. in fi. lib. 1. Alcia. reſpon-
ſo. 164. nu. 12. Natta conſ. 162. nu. 30. lib. 2. idem
ipſe intelligo cum ſolus tutor nomine tñ pupilli
ſicq; adminiſtratorio nomine alienat. vt infra tamẽ
150 declarabimus. † Ratificatio autem in his caſibus al
tero ex tribus modis ſequi poteſt. Primo verbis ex-
preſſis, vt probat tex. l. 2. C. ſi maior factus aliena.
ſine decreto ratam habuerit, ibi, ſpeciali confirma-
tione. & res hæc clara ſatis eſt, ea Iulij Pauli ſenten
tia, iam ſupra relata. ſecundò. facto, vt exempla ſu-
pra primo capite retulimus; tertio, tẽporis curſu,
151 hoc eſt quinquennij † in hoc primo caſu actus one
roſi. d. l. vltima. C. ſi maior factus aliena. ſine decre-
152 to ratam habuerit, quod ſanè † quinquenniũ inci-
pit currere à die ætatis perfectæ. 25. annorũ niſi ex
forma ſtatuti pronunciatus ſit quis maior, vt Papię
ex ſtatuto. 23. in ciuilibus ſub Rub. Quod pronun
tiatus maior &c. quod dũ in quadriennio ob reſti-
tutionẽ in integrũ diſponit. extendi poteſt ad ca-
ſum hunc noſtrũ, cum eadẽ ſubſit rõ & tunc ætas
perfecta incipiat. Idem erit, ea ſtatuto Mediolani,
quo ætas viginti annorũ pro perfecta habetur, &
ſimile quãdo alia ratione minor viginti quinq; an-
nis haberetur pro maiori, vt in ſpiritualibus. ſic in
terminis noſtris egregiè cenſuit Anch. conſ. 34. in
hac cauſa quia col. vlt. verſ. poſtremo contra. Tres
hæc ſpecies ratihabitionis vnũ hunc operantur va
liditatis contractua effectum: diuerſo tamẽ modo;
153 † ratihabitio enim quæ verbis expreſſis, vel facto.

ſit reddit actum validum, vt nũc à die ratihabitio-
nis, ea ratione, quia actus is nullus non legis diſpo
ſitione, ſed hominis conualidatur, qui quidem ho-
mo cum fingendi poteſtatem facultatemve non ha
beat, minus efficere poteſt, vt in præteritum retro-
154 que trahatur ſuus ille actus, ſic intelligo † Bartolũ
in l. ab emptione nu. 14. ff. de pactis & in l. obſerua
re, nu. 4. ff. de officio procõſulis. Dec. l. ſemper qui
non prohibet nu. 16. de regulis iuris & conſ. 367.
nu. 4. & conſ. 645. in fi. dum, affirmat ratihabitio-
nem nihil operari, cum cõtractus eſt omnino nul
lus ab initio, intelligitur vt nihil operetur in homi
155 nis † ratihabitione expreſſa, vt is contractus ſit va-
lidus, vt à principio, nõ vt de nouo. è contra autem
in ratihabitione tacita, quæ legis diſpoſitione indu
citur ex temporis præteritione, quæ vt ab initio
actum confirmat conualidatq; ſine decreto &c. ibi,
quaſi ab initio. ſentiunt Dec. & Cagnol. in l. ꝙ ini-
tio, de regulis iuris. illa eſt ratio, quia cum lex fin-
gere poſſit, poteſt etiam operari, vt ratihabitio prę
teritum reſpiciat, retroque trahatur. ſic cenſuit do
156 ctè ſciteque † Aretin. conſ. 128. nu. 5. quem non re
ctè ſatis in vna facti ſpecie contraria reſpondentes
intellexiſſe viſi ſunt Pariſ. & Cur. iunior, ille conſi.
49. nu. 20. lib. 1. iſte conſ. 50. nu. 2. verſ. & pro con-
firmatione, etſi Curt. ipſe Iunior Pariſij potius ver
ba referre, quam ſententiam approbare illo in caſu
videatur: ſenſit enim Pariſius ratihabitionem ex tẽ-
poris curſu eſſe quidem ex legis diſpoſitione, vt
per eum ibi. nu. 25. & eum probat Cæphalus conſ.
51. nu. 16. in fi. lib. 1. ſed inquit Pariſ. operari actus
validitatem ex nũc, vt ſit nouus nõ antiquus cõtra-
ctus, & malè mea ſnĩa Ex quibus cõis illa oĩum de-
clarari põt ſnĩa, qua eſt traditũ ratihabitionẽ nõ cõ
ualidare actũ ipſo iure nullũ, vt valeat vt ab initio,
nõ ꝓcedere in legis diſpoſitione, relata rõne, ex ꝑ-
157 dictis põt inferri declaratio ad † Decretũ Pedemõ
tium & Sabaudiæ antiquũ lib. 3. ſub rub. De dona-
tionibus vẽditionibus & reſchatis &c. quo ꝓhibẽ
tur minores alienare, vel cõtrahere niſi ſolennitas
ibi expreſſa fuerit obſeruata, nõ. n. illi decreto erit
locus, ſi is, qui minor factus maior ratum habuerit
tribus relatis modis. ſic declaratur eiuſdem Patriæ
158 † decretum d. lib. tertio, ſub rub. Quitationes fa-
ctæ per maiores &c.

Secundus eſt caſus huius capitis, cũ minoris res
titulo lucratiuo, enumeratis ſupra modis, alienan-
tur. nam & tunc ratihabitione alienatio illa conua-
lidatur, verbis expreſſis, facto, vt ſupra iam docui-
159 mus, tẽporis curſu † decennij ſcilicet inter præſen
tes, & viginti inter abſentes, vt clarè à Iuſtiniano cõ
ſtitutum eſt in d. l. vlt. C. ſi ma. factus alie. ſine decre
to ratã habuerit, qua de re ibi apud omnes, & apud
Dec. conſ. 232. nu. 7. conſ. 245. col. vlt. ver. nõ ob-
ſtat, & Abb. conſ. 11. nu. 19.

160 Declaratur non procedere † in donatione remu
neratoria, in qua non obſeruatur curſus decennij,
vel viginti annorum, ſed quinquennij tantùm, vt re
ſpondit Corn. conſil. 36. nu. 13. lib. 2. quem fuit ſe-
cutus Socin. Iun. conſi. 102. nu. 39. lib. 2. ſic intelli-
gentes, d. l. vlt. §. 1. in illis verbis, excepta propter nu
161 ptias donatione, & ibi gl. idem ſenſit, nam † dona-
tio hæc remuneratoria, quò ad ſui validitatem,

exigit

exigit illa ſolennia ſupra enumerata, quæ in cæte-
ris actibus obſeruantur, vt clarè probat tex. l. lex.
quæ tutores. §. 1. C. de adminiſtratione tutorum,
quo probatur & iure antiquo ſic obſeruari conſue
uiſſe, & in l. prædia. C. de prædijs minorum, quibus
non aduerſatur tex. (à gloſa & cæteris malè explica-
162 tus.) † l. 1. C. ſi aduerſus donatio. cum is loquatur,
cùm donatio propter nuptias eſt ipſo iure valida,
eo quia ſeruata ſunt omnia iuris ſolennia, ſed re-
ſcindi poteſt remedio reſtitutionis in integrum ob
ætatis defectum; non ergo eſt ibi dubitatum de va-
liditate donationis, ſeu an reſtitutioni in integrum
locus eſſet, hæc ergo donatio nulla quinquennij la-
pſu conualidatur, illa afferri poteſt ratio: quia do-
natio remuneratoria contractus oneroſus appella-
tur, illiq; æquiparatur. l. ſi pater §. 1. ff. de donatio.
& ibi gloſa, & omnes, & tradunt latè Gomeſ. §. itẽ
ſeruiana, nume. 44. Inſt. de actio. Gramma. deciſio-
ne. 65. nume. 24. Cur. Iunior conſi. 6. nu. 21. latiſſi-
mè Tiraq. in l. ſi vnquam, in verbo donatione largi-
tus, nu. 13. 14. C. de reuoca. donationi, ſic ergo &
in caſu noſtro, contractui oneroſo hæc donatio
æquiparatur. Credo etiam eſſe rationem, (quæ iuſta
ratione oſtendit Iuſtinianum inter caſus oneroſos
163 & lucratiuos differentiam poſuiſſe,) quia † donatio
regularis & propria, nec etiam cum decreto cele-
brari de re minoris poteſt, vt ipſemet Iuſtinianus ſe
ſtatuit in d. l. vltima. §. 1. C. de donatio. propter nu-
ptias, iure ergo maius tempus exigitur, vbi maior
164 nullitas adeſt; quod etiam procedere intelligo † in
hac patria Pedemontium & Sabaudiæ, etſi ex rela-
to decreto ſupra de donationibus venditioni-
bus &c. videatur donatio remuneratoria cæteris
æquiparata, quia ſolũ intelligimus quò ad ibi expreſ
ſa, non in cæteris, ne decretum in dubio extendatur
ad ius commune corrigendum, quòd eſt annotatio
ne dignum. Hodie in donatione propter nuptias
165 ceſſare videtur diſpoſitio. d. † l. vltimæ. C. ſi maior
factus alien. ſine decreto ratam habuerit, quando-
quidem ſine decreto conſtitui poſſit donatio illa
propter nuptias, cum ex neceſſitate conſtituenda
ſit, ſic Sali. in d. l. vltima in fi. ex tex. auth. dos data.
C. de donatio. ante nuptias, & hoc idem clarius pro
bauit idem Sali. in l. prædia. C. de prædijs mino. Cu-
ius ſententiam viſus eſt probare Rodericus Suares
Hiſpanus in lege fori, in titu. de las Arras. l. 1. num.
65. & Salic. argumentati ſic voluit: in actibus om-
nino neceſſarijs decreti interpoſito non exigitur. l.
166 1. C. de prædijs mino. ſed † propter nuptias donatio
eſt neceſſario conſtituenda. ergo neceſſaria non
erit decreti interpoſitio, minor illa propoſitio pro-
batur ſecundum Saliceum in d. authen. dos data,
ubi gloſ. & cæteri omnes ſic intelligunt, affirmant-
que mulierem poſſe condictione ex lege illa com-
pellere maritum, ut donationem propter nuptias
conſtituat, & hanc eſſe communem ſententiam
affirmat Afflictus Neapolitanus Deciſione 545.
nume. 1. & plures citat & ſequitur Ruin. conſi. 11.
nume. 5. lib. 5. verùm rectius ipſe arbitror, hanc ip-
ſam minorem propoſitionem falſam eſſe, cum fal-
167 ſa omnino ſit recepta hæc declaratio † auth. dos da-
ta, qua uerè non imponitur uiro neceſſitas conſti-
tuendi vxori donationem propter nuptias, nã hoc
totum in viri arbitrio eſſe voluit. Iuſtinianus in l.
vltima. C. de donatio. ante nuptias, in multis locis
illius conſtitutionis. Nec conſtitutio illa corrigitur
(vt malè opinantur noſtri) ex d. auth. Dos data. quã
doquidem genuinus is eſt ſenſus, ut illa priuilegia
quæ viro conceduntur in exactione dotis, illa pari-
ter concedantur vxori in exactione donationis pro-
pter nuptias, cùm donatum aliquid eſt. non tamen
is text. affirmat donationem ipſam eſſe faciendam,
ſed conditionaliter ſeu ſub modo loquitur (vt ita
dicam) ſi donatio facta ſit, cuius quidem donatio-
nis exactio non impeditur ſi dos culpa viri, ipſi vi-
ro ſoluta non fuit, vt ipſa authen. diſpoſitum eſt, &
clarius in §. ult. in authẽ. ut exactio Iuſta. dotis &c.
168 & clarius in verſione Gregorij Goloandri, eſt † No-
uella 91. vt primæ & ſecundæ dotis exactio &c. à
qua deſumpta eſt. d. auth. Dos data, in qua addita
ſunt illa uerba, dos data donationẽ propter nuptias
meretur, in quibus uerbis relati interpretes ſuum
conſtituunt fundamentum: quæ ſanè uerba, etiam
ſi haberẽtur in ipſis authenticis ſeu nouellis, nõ ta-
men neceſſitatẽ viro imponerent conſtituendi do-
169 nationem propter nuptias, cum dicat † meretur, cu
ius uerbi illa eſt ſignificatio, vt idem ſit quod bene
ficium cõferre, Terent. in Andria. Quid feci? quid
commerui, aut peccaui pater, idem in Hecy. Quæ
nunquam quicquid erga me commerita eſt, Pater:
Quod uollem, & ſæpe quod vellem merita ſcio. vbi
donatus mereri bona dicimus commereri mala. &
apud Virgiliũ. 6. Aeneidos. Quique ſui memores,
alios fecere merẽdo. Et clarius Laurẽ. Valla lib. eleg.
cap. 116. & lib. 5. cap. 99. collatum ergo in aliquẽ
170 † beneficium non illum neceſſario obligat, ſed tan
tùm naturaliter. l. ſed etſi lege. 9. conſuluit. ff. de pe-
tit. hæred. quæ obligatio, vt norunt omnes, ad agen
dum inefficax eſt, nam naturalis appellatur, quia in
æquitate & honeſtate naturæ poſita eſt, digna eo,
quem uirum bonum dicimus, cum laudabile ſit,
acceptum beneficium reddere, ſed datum repete-
re, nec honeſtum, neque liberale, quod doctè retu-
lit Franciſ. Conna. lib. 5. commenta. iuris ciuilis
cap. 8. nume. 2. eſt ergo in facultate, & æquitate
hæc naturalis obligatio, non in neceſſitate. quare
falſam eſſe intelligimus, relatam Sali. argumenta-
tionem, opinionemque.

171 Extendi poſſunt relati caſus † procedere etiam in
eo, qui non potuit ex interdicto Prætoris alienare,
ſine aliqua ſolennitate, ſi tamen ſine illa alienet, &
ratificet & ipſo interdicti tempore alienatio con-
firmatur, Roma. ſingu. 771. Iudex, &c. & Cognoſ.
l. quod initio, nu. 5. de regulis iuris, & hoc caſu de-
172 claratur non procedere † ſtatutum. 61. Papiæ in Ci-
173 uilibus † ſub rub. De eo cui interdicta eſt adminiſtra
tio, cum hæc ſtatuta ſint edita iuxta iuris commu-
nis diſpoſitionem, ſic Pariſ. conſil. 65. nume. 3. lib.
1. ſic etiam dici poteſt in filiofamilias, qui ex ſtatu-
ti forma non poteſt ſine certa ſolennitate contrahe
174 re, † ut Papiæ ex ſtatuto. 129. in ciuilibus. De modo
forma obligandi filiumfamilias, &c. ſi ceſſante il-
la cauſa prohibitionis ſilentio quinquennij, vel de-
cennij, vt ſupra, ratum habet.

Declarantur duo relati caſus huius ſecũdi capi-
175 tis non procedere. Primo quãdo † tutor ipſe ſolus
vel curator rẽ minoris, non vt minoris, ſed vt pro-
priã alienauit, hoc enim caſu nõ eſt locus confirma-

tioni.d.l.vlt.C.ſi maior fa.alie.&c.ſed erit locus cõ ſtitutioni.d.l.vlt.C.ſi quis igno.&c. qui titulus præcedit immediatè.d.titulum C.ſi maior &c.ſic intellexit glo.d.l.vltima C.ſi maior &c.in uerbo, minorum, uerſiculo, itē adhuc opponitur; illam ſunt ſecuti Bar.ibi, & Sal.col.vltima, uerſi. quæro quid ſi tutor, à quorū ſententia nec ipſe recedo, ſed iſ planius declaro, intelligoq; d.l.vltima. C.ſi maior &c. procedere, dum ſolus tutor uel curator alienat, pupilli tamen vel minoris nomine. probat. l. 1. & 2. C.eodē titulo ſi maior &c. quæ in ſola adminiſtratorū perſona loquuntur: nec ſubintelligi alia perſona facilè poteſt. iuxta textum.l. ſi ita ſtipulatus fuero.§.ſupereſt.in fin.de verborum obligationi, clarius probat.l. penul. C. ſi aliena.res pigno. data ſit: quare non rectè ſatis fortè viſus eſt ſentire Natta d. conſi. 162.nu. 30.lib. 1.(tanti viri pace dixerim) qui abſolute intelligit.d.l.vlt.C.ſi maior,&c.non procedere ſi tutor ſolus alienauit, generale enim nimis

176 hoc eſt.Nec aduerſatur nunc tex.d.† l.vlt.C. ſi quis ignorans &c. quia in toto illo titulo nō agitur cùm tutor, uel curator nomine pupilli, uel minoris diſtrahit, ſed ſola in illo eſt hæſitatio ex latere acquirentis, an ſciens uel ignorans rem minoris ſine decreto emat. quare in l. 1. & in l.vlt.illo titulo apparet rem minoris, qui adminiſtrator non erat, alienaſſe in emptorem illum. aliquando tamen in ea opinione fui, ideo in d.l.vlt.C. ſi quis igno. requiri præſcriptionem illius decennij uel uiginti annorum, quia in uenditorem donationis titulo res peruenerat, à quo venditore emptor deinde ſucceſſorque ius ſuum meretur, & iam intelligimus donatarium illo tempore tantùm irreuocabiliter acquirere. d. l. vlt. §. 2. C. ſi maior factus alie. ſine decreto &c.& fortè hoc uoluit dicere Calca.conſ.12. in fine. uerùm me terret, nouam eſſe hanc Iuſtinianē conſtitutionem, cogitandum tamen erit.

Declarantur ſecundò, duo relati caſus non pro-

177 cedere,† cùm dolus in alienatione interceſſit, nec enim tunc is ex ſuperuenienti ætate, tēporisve curſu diluitur contractus cōfirmaturve, à fortiori hāc ſententiā probat.l.1.C.ſi maior factus ratū habuerit lib.1. quo intelligimus per expreſſam ratihabitionem contractum doloſum ratificari, ergo fortius non confirmabitur per tacitam ratihabitionem, ſic argumētatur Pariſ.d.conſ.49.nu. 5.lib.1. quin ſic argumentari etiam poteſt, ſi contractus ibi ipſo iure ualidus ſed per reſtitutionem in integrum reſcindendus non confirmatur ex ætate ſuperuenienti, cū dolus interceſſit, multominus in caſu noſtro confirmabitur, ubi ipſo iure nullus eſt. accedit quòd etſi hac de re nullum uerbum in toto titulo. C. ſi maior factus alienat.ſine decreto &c. attamen ſub intelligitur, cum in omni diſpoſitione ſemper intel

178 ligatur † dolus exceptus. l. creditor. §. lucius. ff. mand.& plura ſcribit Pariſ.d.conſi. 49.nume. 3.4. lib.1.& Cur.iunior.d.conſ. 50.nume.6. qui in noſtris terminis loquuntur, & in donatione doloſa à minori facta, quæ non ratificatur ex ſuperuenienti ætate, reſpondit Rui.cōſ. 170.nu. 19.lib. 1.ſimilia, quæ afferri poſſent ſciens prætereo. eſt illud ſolùm intelligendū, an hoc caſu intelligatur de dolo uero, vel etiā de præſumpto, (qui quomodo inter ſe differāt diximus ſupra, nu. 135.)& uerius eſt, ut intelligamus ſolùm de dolo uero ex iam relatis rationibus in dicto primo capite & d.nu. 135. quod in caſu noſtro urgentiſſima demonſtratur ratione. eſt

179 enim certū, † cōtrahentē ſine ſolennitatibus à iure requiſitis eſſe in dolo præſumpto & mala fide, ut probat text. in cap. qui contra iura, vbi Dyn. de regulis iuris in 6.gloſ.notab.vbi Bar.in l.1. C. de fide inſtrumentorum & iure haſtæ fiſca.lib.10.pulchrè apud Baldum conſi. 347. Quæro, quidam nobiles lib.1.Boe.q.1.nu.55.& Soc.iunior. cōſ. 69.nu.45. lib. 1. qui dixit hanc eſſe præſumptionē iuris & de iure, quæ in oppoſitum probationem nō admittit. idem ducunt Pariſius in c.ſi diligenti.nu.16.de præſcriptio. quod in terminis noſtris tradit & Cur.iun. d.conſ. 50.nu.5.& Neuizanus cōſ.85.nu.14. & ante eos Rum.conſ.54.col.vlt.uerſ.ſecundo idem colligitur; at qui cum minore contrahit ſine decreti interpoſitione in mala fide & dolo præſumpto eſt, cum non ſeruet iuris ſolennia, & tamen dolus hic præſumptus malaq; fides extinguitur ex tacita hac ratihabitione, temporis prætertitione. quod non eſſet conceſſum, quando hæ conſtitutiones in dolo etiam præſumpto locum ſibi vendicarent. & quod dictum eſt in quauis diſpoſitione dolum cenſeri exceptum.d.§ lucius, intelligitur de dolo vero nō de præſumpto. ſic Soc.in l.cum filiusfamilias in principio.nu.1.de uerborum obligat. Ex quibus ſatis in

180 telligimus malè reſpondiſſe†Curtium iuni.d.conſ. 50.nume. 6. 7. alienationem à minori factam non obſeruata forma Tridentini ſtatuti, quo eſt cautū, minorum alienationes fieri debere coram iudice, præſentibus quatuor conſanguineis maioribus aliiſque adhibitis ſolennitatibus, non poſſe ratificari & confirmari à maiori effecto ex ſolo temporis curſu, iuxta hanc conſtitutionem l.vlt. C.ſi maior factus aliena.ſine decreto &c. ea ratione adductus, quòd is à minori acquirens in dolo eſſe præſumatur, cum ſtatutum diſponat, contractum illū per fraudem & dolum præſumi factum, ſi ſolennia illa non obſeruentur. nam dolus hic eſt præſumptus, qui à iure communi diluitur temporis præteritione. quare rectius in eodēmet caſu contrarium reſpondit Pariſius.d.conſ.49,lib.1. Infertur pariter

181 malè reſpondiſſe†Roma. conſ. 54. & Barba. conſ. 70.col.3. 4.lib.3. & conſi.41.col.7.lib.1.minorem non potuiſſe etiam expreſsè ratum habere à ſe factam alienationem tempore minoris ætatis, quia in dolo erat verſatus is acquirens, & dolus oſtenditur ex præſumptionibus, vt ex enormi læſione, ex non obſeruatis iuris ſolennitatibus, ex eo quod in loco occulto res eſſet celebrata. nam hic dolus à Romano verus ſed præſumptus præſupponitur, quare tolli is potuit; quinimò Romano, dum eam coniecturam doli facit ex enormi læſione, aduerſari uidetur tex.l.1.C.ſi maior factus aliena. ſine decreto ratam hab. ubi læſio non infert contractum ratificari non potuiſſe ratione doli & nullitatis, ſed reſcindi poſſe ob ipſam læſionem, ut ſubijciam ſtatim. eadē ratione malè uiſus eſt ſentire Rui.d.conſ. 170.nume. 19. lib. 1. ipſum Romanum potiſſimè ſecutus. In ſolo ergo uero & proprio dolo non habent locum relatæ conſtitutiones.

182 Declaratur tertiò non ꝓcedere†qñ cōtractus eſſet ſimulatus. ſic egregiè reſpondit Bald.conſi.45.qnque contractus

contractus lib.2.quem in noſtris terminis eſt ſecu-
tus Natta.d.conſi.162.nu.34.lib.1.& Baldum ſim
plicuer citauit Dec.conſ.265.nu.5.idē in l.quod
nitio, nu.11.de reg.iuris. Afferri poteſt ratio quia
183 † ſimulatus cōtractus non eſt contractus.l.ſimula-
tæ nuptiæ.de ritu nupt.l.emptor.de aqua plu.ar-
cen.& plura tradit Ripa.in l.nemo poteſt, nu.95.
de leg.1.ubi nu.67.oſtendit ſimulationē fortius red
dere cōtractū nullū,q̃ faciat dolus.ſi ergo ubi eſt do
lus non ratificatur, fortius nec ubi erit ſimulatio.
184 Declarantur quartò relati caſus † quando dupli-
ci vitio laboraret contractus, nullitatis ſcilicet & læ
ſionis: nam tunc ſublata excurſu temporis nullita-
tis cauſa, non tamen eſſet ſublata cauſa læſionis, ſic
probat.d.l.1.C.ſi maior factus alien.&c. & ibi Bal-
dus, quem ſecutus eſt Pantal.Cremen.in l.2.nu.98.
C.de reſciod.uend.illa eſt ratio. quia contractus re
ſciſſio ex læſionis cauſa etiam maiori conceditur.l.
2.C.de reſcind.vend. & hanc rationem conſidera-
uit Gordia.Imperator.
185 Declarantur quintò non procedere † in minori,
qui maior factus perfectè non nouit, ſed dubitauit
quomodo celebratus eſſet contractus, tunc enim
nō dicitur ratū habuiſſe temporis curſu: ſic Natta
cōſ.162.nu.31.32.lib.1.ea ratione adductus, quòd
diſpoſitio d.l.ultimæ habet locum in minori ſcien-
te non ignorante, ut ibi annotarunt omnes, & ſu-
186 prà retuli.ſed † dubitans ipſi ignoranti æquiparatur.
l.manifeſtiſſimi.§.1.ubi Bar.C.de furtis. & alia af-
fert Natta.d.conſ.162.nu.32.
187 Declarantur ſextò, & ult.relati † caſus non proce
dere hodie ex diſpoſitionibus & cōſtitutionibus iu
ris Pōtificij, quibus eſt cautū præſcriptionē nō cur-
rere cum malafide c.vlt.de præſcrip.ſic in terminis
his noſtris egregiè reſpondit Antonius Butrius, in
conſ.45.Domina orabilis &c.col.3.verſ.nō obſtat.
C.ſi maior factus &c.quē ſunt ſecuti Rui.conſ.41.
nu.51.lib.1.& Pariſius in annota. ad Bartolū in d.
l.vlt.C.ſi maior factus aliena.ſine decreto ratam
hab.& contrahentem cum minore decreto non in-
terpoſito eſſe in malafide ſuprà diximus in ſecunda
declaratione.& ideò Bartolus in l.2.§.ſi à pupillo,
nu.5.ff.de uſucap.declarando textum illum & l.lex
quæ tutores C.de adminiſt.tuto.negat hunc empto
rem præſcribere. Verùm Declaratio hæc non ſatis
188 uera mihi uidetur. Primo quia † curſus huius tem-
poris quinquennij, decennij, & vicennij, non præſcri-
ptionem ſed ratihabitionem inducit. ſic omnes cre
brius intelligunt. Bartolus in d.l.ult.in fin.& ibi
Saly.col.1.Calca.d.conſil.22.in fi.Natta.d.conſi.
162.nume.31.lib.1.quod verum eſſe oſtendo ratio-
ne, quia ſi præſcriptio eſſet iam ab initio contra-
ctus initi conſideraretur, & tamen in illo caſu non
conſideratur, ſed tantùm à die perfectæ ætatis, quaſi
ab initio Decretum interceſſerit. elapſo enim tem-
pore illo fingit lex ſolenniter acta omnia, & volun
tate minoris effecti maioris confirmata. Rurſus
etiam ſi præſcriptionis nomen mereretur, adhuc
189 tamen hodie procedit † iure Pontificio non impe-
diente. nam actio hæc à lege Ciuili minori conceſ-
ſa eſt, ſi experiatur donec minor ſit, vel ſi factus ma
ior intra quinquennium vel decennium uel vicen-
nium d.l.vlt. quo fit ut etiam tempus hoc decurrat
ad commodum malæfidei poſſeſſoris, cum tanto
tempore actori non ultra conceſſerit actionem in ip-
ſam, ſic Caſtren.in l.ſequitur.§.ſi viam.de uſucap.
Fely.in c.vlt.num.2.verſic.ſecus ubi actio.de præ-
ſcrip.Crottus in l.omnes populi, num.75.de uſu-
cap.Balbus in Tract.præſcrip.ſecunda particula ter
tiæ partis princip.q.15.verſic.1.limitatur. Accedit
tertio quod ætate perfecta huic alienationi ſi non
aſſiſtit lex, nec etiam reſiſtit, quo caſu nullum ſub-
eſt malefidei impedimentum, hocq; caſu ceſſat re-
190 gula † cap.qui contra iura de regulis iur.in 6.ut egre
giè declarat Bar.in l.ſed etſi lege.§.ſcire, nu.4.ff.de
petitio.hered.& Balbus in l.Celſus nu.21.de uſu-
cap.confert quarto hanc Iuſtiniani conſtitutionem
eſſe in naturali æquitate fundatam, quandoqui-
dem illi locus ſit, ſi ceſſet dolus uerus, & læſio mi-
noris, ut ſupra docuimus, ſitq; ex ea ſublatus rigor
iuris tantùm, quò ad maiorem cautelam minoris
decretum exigitur: cæteris tamen concurrentibus
quæ fidem bonam demonſtrant; quare non mirum
ſi ceſſat regula.d.cap.qui contra iura, ut egregiè ad-
modum declarauit conſultiſſimus Aymo Crauetta
in Tract.de Antiq.tempo.quarta parte princip.in
quarta particula, quæ incipit Materia, num.9.verſ.
Primus caſus, qui inquit.d.cap.qui contra, nō pro-
cedere in eo, qui iuſtum pretium ſoluit, ita ut bo-
nafide & ſine minoris detrimento contrahit. qua-
re defendi iure non poteſt Butrij hæc declaratio, in
hoc autem 2. capite noſtræ quæſtionis eadem erit
191 † Praxis quæ in primo, ut experiatur minor, uel ſuo
nomine alter, remedio hoc reintegrandæ, ut in his
terminis conſuluit Neuiza.conſi.85.num.13.poſt
Alex.conſil.1.in fi.lib.4.qui Alex.conſuluit in Re-
192 publica (quæ † minori æquiparatur.l.Reſpublica.C.
ex quib.cauſ.maio.l.rempublicam.C.de Iure rei-
pub.lib.10.Ruy.conſi.66.nume.13.lib.5.Alciat.
reſponſo.4.num.9.& reſponſo.103.nu.33.& ali-
bi ſæpè) quæ ſuo facto ex contractu minoris ſolemni
è ſua poſſeſſione cecidit. Hæc ad utiliſſimam hanc
in foro quæſtionem ſufficiant.
193 Quæro decimoſextò, an hoc † remedium conce-
datur pro poſſeſſione rerum mobilium? & conce-
di affirmauit Soc.in l.rem quæ nobis.nu.13.verſ.
2.conclude, quem ſecutus eſt Ripa.in l.naturaliter.
§.nihil commune.nu.54.ff.de acquiren.poſſ.addu
cti ſunt ex uerbis.d.cap.reintegranda: reintegrāda
194 ſunt omnia, eſt † dictio omnis uniuerſalis, apta com
prehendere tam mobilia, quàm immobilia, cum
ampliſſima illius ſit ſignificatio, ut docuit Deci.in
l.omnia, nom.1.ff.ſi certum peta.in l.ex teſtamen-
to, nu.4.C.de milit.teſta.in l.ulti.num.33.C.de pa-
ctis, latiſſimè Craue.conſil.90.nume.4.& conſil.
294.nu.4.Didacus lib.1.natia.reſolu.cap.13.num.
2.& conferunt, quę ſcripſimus in præcedenti reme
dio ex l.ult.C.de acqui.poſſeſſ.in.3.quæſtione. Rur
ſus perpendit Soc.uerba illius Canonis, ibi, poſſeſ-
195 ſiones uel res, eſt enim † uerbum rei generale.l.1.in
fin.ff.ſi certum peta.l.rei appellatione de uerb.
ſigni.comprehendit ergo tam mobilia quàm im-
mobilia, ut latius diximus in d.q.3.præcedentis re
medii. Tertio, perpendit Soc.textū.l.ſi coloni.C.de
agricol.& conſil.lib.1.ſed diuerſum is habet ca-
ſum, ut ſuo loco admonui. præter eum ergo quarto
loco perpendo textum c.epiſcopis.3.q.1.ibi, om-
196 nia ablata &c. nam † verbum ablata oſtendit intel-

ligi de rebus mobilibus, cum immobilia auferri nõ
poſſint, poteſt tandem induci tex. c. epiſcopi. 3. q. 1.
197 dum inquit, ſpoliatum bonis &c. nã† dictio bonis,
uniuerſalis eſt & de mobilibus intelligi poteſt. l. bo
notũ appellatione de verborum ſignificatione; ſic
198 etiam intelligo† Decretum Ducale huius patriæ lib.
2. ſub rub. de reſtitutione ſpoliatorum, dum indefi
nitè vult ſpoliatũ ad ſuã poſſeſſionem vel quaſi eſſe
reſtituendũ, nec diſtinguit poſſeſſionem rei immo-
bilis à mobili; quare hoc caſu utilius erit imò neceſ
ſarium Papiæ, hoc uti remedio, quando ex ſtatuto.
54. illius ciuitatis ſub rub. de poſſeſſione uiolen-
ta &c. non concedatur à ſe introductum remediũ
pro poſſeſſione rei mobilis, ut olim dixi. aliter au-
199 tem † ſtatuto ciuitatis Montis regalis eſt cautũ ſub
rub. de eiectione poſſeſſionis &c. colla. 3. animad-
uerti tamen aliquando Petrum Rebuffum in com-
mentarijs Regiarum conſtitutionum tomo. 1. titu-
lo de ſententijs executorijs. articulo. 5. glo. 1. nu. 7.
ſenſiſſe idem eſſe in hoc remedio, quod in interdi-
cto, unde ui, ſed malè & aduerſus cæteros omnes.
200 Quæro decimoſeptimò an pro† quaſi poſſeſſio-
ne rerum incorporalium concedatur hoc remediũ?
& cõcedi affirmauit Soc. d. l. rem quæ nobis, nu. 13.
verſ. tertio cõclude. ſic reſpõdit Iaſ. conſ. 172. lib. 4.
Franc. de Marchis. q. 389. & 448. Ripa, in c. cum ec
cleſia ſutrina. nu. 101. de cauſa poſſ. & proprie: Plo
tus. in l. ſi quãdo. nu. 68. C. vnde vi, quare reſpondit
Bertran. conſ. 2. nu. 10. lib. hoc remedium dari con-
tra vaſſallum negãtem domino homagium, & præ
ter à Soc. relata clarè probat tex. cap. Epiſcopis. 3. q.
1. dum conceditur Epiſcopis e ſua ſede deiectis, ſic-
que à iuriſdictione Epiſcopali, quæ dicitur ius in-
corporale. ſic probat tex. cap. querelam de electio.
rurſus, ſi pro quaſi poſſeſſione rei incorporalis con
ceditur ſaltem utile interdictum, vnde vi, vt iam di
ximus ſupra in primo remedio. q. 8. quanto fortius
hoc noſtrum, quod dicitur illo pinguius ex multo
rum opinione. in hac autem Patria Pedemontium,
201 ceſſat hæc difficultas, quia † decretum antiquum
lib. 2. ſub rub. de reſtitu. ſpolia. concedit reſtitutio-
nem ſpoliato quaſi poſſeſſione, quæ intelligitur ra-
tione iuris incorporalis.
202 Quæro decimooctauò, quis † iudicij ordo ſerue
tur, dum ſpoliatus hoc experitur remedio? quam
quæſtionem latè explicat Soc. d. l. rem quæ nobis,
nu. 14. ipſe autem per ſingulas quæſtiones, ſequen-
do quæſtionum numerum, rem hanc ſiotam. Am-
203 bigitur ante omnia quis † competens ſit in hoc re-
204 medio iudex. Conſtituenda eſt regula† iudicem cõ-
petentem eſſe rei conuenti ordinarium iudicem,
cum actor rei forum ſequatur l. iuris ordinem. C.
de Iuriſ. om. iud. cap. cum ſit generale & ca. ſi quis
contra clericum. de foro compe. ſic clarè cenſuit
Soc. d. l. rem quæ nobis nu. 11.
205 Declaratur non procedere quando† clericus re,
ſeu poſſeſſione rei eccleſiaſticæ ſpoliatur: nã tũc ſpo
liator corã iudice eccleſiaſtico conueniri poteſt. ſic
glo. in c. cũ dilectus, quod metus cauſa. idem cẽſuit
Calde. in c. ſæpe. de reſti. ſpolia. Abſ. in c. cũ ſit gene
rale, nu. 10. de foro compe. & ibi Fely. col. 2. uerſ. &
dum dicit. eo etiã loco Maria. Soc. Sen. nu. 14. idem
conſ. 18. col. 12. verſ. tertium remedium lib. 1. in-
ter conſilia Bartholomæi Socini, Didacus lib. 1. va-
ria. reſol. cap. 4. nu. 2. & idem placuit Dec. in c. 2. in
fine. de priuilegijs, in hanc autem ſententiam ad-
ducuntur relati omnes Innoc. doctr. in d. cap. cum
206 ſi generale, dũ inquit, quòd quando † eccleſia ali-
quo ſpeciali beneficio iuuatur, in ea cauſa etiam cõ
tra laicum iudicem eccleſiaſticum adiri poſſe: ſed
eccleſia ſpeciali hoc remedio adiuuatur. ergo ſub iu
dice eccleſiaſtico cõueniri poterit laicus ſpoliator.
Verũ huic argumentationi unà cũ Soc. d. l. rem quę
nobis nu. 11. reſpõderi poteſt: nõ eſſe hoc ſpeciale
priuilegiũ clerici, cũ & laici ſpoliati omnibus in caſi
bus, vt clerici reſtituãtur, ex diuerſis iuris ciuilis re-
medij ſupra relatis; quare Soc. d. nu. 11. verſ. præte-
rea quando &c. Secũdo loco ſic argumẽtatur: ex oc
cupatione rei eccleſiaſticæ is ſpoliator ſacrilegium
207 commiſiſſe dicitur, ſed ratione† ſacrilegij laicus con-
ueniri poterit ſub eccleſiaſtico. cap. expoſita, ubi in
terminis noſtris notat Abb. de arbitris, ergo laicus
ſpoliator ſub hoc iudice eccleſiaſtico conueniri po-
terit. Abbas in cap. 2. de iura. calum. & Decius in c.
decernimus nu. 20. de iud. Hoc intelligit Soc. d. nu.
11. in fi. quando certum eſt commiſſam eſſe ſpolia-
208 tionem, non ſi dubitetur: nam tunc ſuper illa† qua
litate tribuente iuriſdictionem eſt cognoſcendum.
declarat Abb. in cap. ſi clericus laicum, nu. 8. de fo-
ro compe. Dec. cap. cęterum, nu. 18. de iudicijs. cap.
ad audientiam, nu. 4. de appella.
209 Declaratur ſecũdò, nõ† procedere quãdo ſpolia-
tus ob uim ſibi illatã in ſpoliatione corã eo iudice,
ſub cuius iuriſdictione uis cõmiſſa agere uellet, uel
qñ is, qui ſpoliauit cõmiſit ſpoliũ in loco ſpoliati:
tunc. n. agi poſſet corã eo iudice etiã ſi non eſſet ille
ordinarius ſpoliatoris, ſic probat gloſa. l. 2. in fi. ubi
Bal. C. de interd. Albe. in l. 1. nu. 13. ff. de interd. quos
eſt ſecutus Tiraq. de retractu cõſang. §. 8. glo. 3. nu.
10. nã ratione rei, & ob commiſſam uiolentiã, duæ
actiones poſſunt moueri, realis, & perſonalis, ut
ſuam vniuſcuiuſque iudex tueatur iuriſdictionem.
210 Declaratur tertiò, non procedere, † quando am-
bo, ſpoliator ſcilicet & ſpoliatus eſſent clerici &
poſſeſſio de re beneficiaria eſſet, ſpoliatusque
actionem coram iudice laico in cuius territorio
poſitum eſſet beneficium, moueret: nam etſi is
iudex ordinarius clericis non ſit, attamen quia cau
211 ſa † poſſeſſorij non dicitur ſpiritualis, ſed ſecula-
ris, is videtur iudex competens; ſic poſt Ioan. An-
dreæ & alios in cap. fin. de iud. decidit Guid. Pap.
in deciſionibus Delphinatus. q. 1. q. 71. & q. 85.
Franc. de Marchis. q. 190. & q. 512. ubi teſtantur
Curiam illam ſic ſemper ſeruaſſe. idem cenſuit cu-
ria Burdegalenſis, ut teſtatur Boe. q. 69. nume. 23.
ſic ſeruaſſe Curiam Neapolitanam ſcribit Afflict.
deciſione. 1. num. 10. 11. ubi Grammat. in additio.
& idem Afflict. deciſione. 24. nu. 9. Grammat. de-
ci. 78. hanc quoq; ſententiam probauit Alcia. re-
ſponſo. 24. nume. 1. qui ſic in excelentiſſimo Medio
lanenſium Senatu ſeruari affirmant. hanc com-
munem & verã affirmat Ripa, in rub. extra de iud.
num. 90. poſt. Abb. in cap. literas, nu. 7. 8. extra de
iura. calum. & hanc vniuerſam Galliam ſeruare te-
ſtatur Rebuffus in commenta. ad conſuetudines.
Franciæ in tertio tomo. in tit. de poſſeſſo. benef. 8.
articulo. glo. 2. & Guliel. Bened. in ca. Raynutius,
prima parte in verbo, & uxorem nomine Adela-
ſiam.

ſiam.nu.39.de teſta. & nouiſſimè hanc veram ſen-
tentiam eſſe affirmauit Rola.à Valle in cóſ.23.col.
1.& 2.lib.2. fuſiſſimè rem hanc in quouis poſſeſſo
rio diſputat Ioannes Igneus. l. neceſſarios. §. non
alias.2. parte col.1.2.3.ff.ad S. C. Syllania. & hanc
in ampliſſimo Sereniſſ.Principis noſtri Senatu hu-
ius Patriæ Pedemontiũ obſeruatã affirmare ego poſ
ſum,ut in vna,inter Petrũ Perdominũ ex loco Mu
lazani,& Emanuelem Alpherium Albenſem, quæ
iudicata fuit anno.1562.de menſe Nouembris: ve
sùm non ſemel animaduerti, non ſatis ſolidis fun-
damentis,antiquorum Patrum ſententiam niti: nã pri-
ma illa ratio,qua utuntur,non mediocriter dubita
bilis eſt,dum inquiunt,hanc non eſſe iuris, ſed ſo-
lius facti quæſtioné.agitur enim ſolùm,an is agens
ſpoliatus fuerit,uel non, ut ſi ſpoliatus reſtituatur,
212 quare † quæſtio facti etſi de re ſpirituali aliàs à laico
diffiniri poteſt ut docuit Bar. in l. quoties ubi Iaſ.
nume.6.C.de iud.in l.Titia.vbi Alex.ff.ſol.mat.Fe-
ly.in cap.cum ſit generale,de foro compe.Capicius
Neap.deciſione.7.nu.2.4.Alcia.in l.omni nouatio-
ne.C.de ſacroſan.eccleſ.Craue.conſ.253.num.2.eſt
inquam dubia ratio hæc,cum Bar.& relatis alij ad-
uerſentur plures,ut apud Dec.in cap.2. nume. 24.
de iudicijs & Didacum Couar.Hiſpanum,in Epito
me ſponſalibus ca.8.§.12.num.3. & libro practica.
quæſtionum cap. 35.nu. 1.fortè & melius loqui-
tur Bar. cum cauſa alias de re ſpiritualis ratione rei
eſt,ſed temporalis ratione perſonarum contenden-
tium, ut ſi cauſa matrimonij inter uirum & uxoré
tractatur, uel inter contrahentes uſurarum cauſa;
at hoc caſu,etſi ratione rei laicus iudex ſit, ratione
tamen perſonarum uerè nõ eſt, ut ſtatim dicemus.
213 Secundo adduci ſolet † tex. cap. cauſam, il. 2. infra
qui filij ſint leg.uerùm,ut aduertit, & rectè Dida-
cus.d.libro.Pract.quæſtio.cap.35.nu.1.verſ.ſecun-
da concluſio &c.nulla cauſa ſpiritualis,nec ratione
rei,nec ratione perſonarum,nec iuris, nec facti erat
apud Regem illum Angliæ, ſed ſolùm mera tem-
poralis cõtrouerſia, cum de bonorum ſucceſſione
214 contentio eſſet: non pariter ſuffragatur † tex.cap.po
ſtimus.11.q.1.cum iudicium ibi ſeculare ſit in auxi
lium potius temporalis, quàm ad principalem co-
gnitionem cauſæ eccleſiaſticæ. minus ſuſtinetur,
quod quarto loco afferri ſolet, intereſſe cuiuslibet
iudicis ſecularis, ne uiolentiæ & ſpoliationes fiant
215 inter clericos & laicos.quare videmus † laicum iu-
dicem compellere clericum rem apud ſe depoſitam
reſtituere l.vlt.§.pen.C.de bonis autho.iud. poſſid.
Iaſ.l.ſi fideiuſſor.§.pen.num.6.ff.qui ſatiſd.coga.Ca
pella Toloſa.q.167.idem ergo noſtro caſu.ſic argu-
mentatus Afflict.Neap.d.deciſione.24. nu. 3. nec ũ
Afflict. non tantum nititur ex diſpoſitione iuris
communis, quàm ex capitulis regni, quorum al-
terum incipit,ad regale faſtigium &c. alterum ve-
rò incipit, omnis inuaſio &c. quare capitulis cir-
cunſcriptis, aliter dicendum eſt, rurſus intelligit
Afflictus,cùm notoria eſt ſpoliatio, nam ob appa-
rentem iniuriam oppreſſo ſuccurrit laicus, non per
modum ordinariæ iuriſdictionis, ſed in auxilium
quoddamodo ac ſubſidium, cùm ſcilicet non ad-
hibetur cauſæ cognitio in reſtitutione fienda; quo
216 in caſu ſic intelligi poteſt antiquum huius † patriæ
decretum, ſub Rubrica.de reſti. ſpoliatorum,cum
loquatur quando ita notoria eſt ſpoliatio, ut nulla
tergiuerſatione poſſit celari: non ergo urget hæc ar-
gumentatio,tum præſertim, cum uiolentia clerici
ſpoliatoris à ſuo iudice commodè coerceri poſſit.
c.ſi clericus laicum,de foro comp. Nõ pariter quin
217 to loco,qui in hanc ſententiam citatur † tex.cap.ulti
mi extra de iud.ad rem confert,cum,ut aduertit Di
dacus.d.libro pract.quæſtio.cap.35.nu. 1. verſ. ſe-
cunda concluſio,& ante eum Bero,in rub.extra de
iudicijs,num.61.ex communi ſententia loquatur,
cum cõtrouerſia eſt de officio & dignitate ſeculari,
non eccleſiaſtica.Aliqui quoq; ſic argumentari ſex
to loco uiſi ſunt, cauſa meri poſſeſſorij eſt nuda ab
omni ſpiritualitate,cum in ea non quæratur an ca-
nonica,vel minus,inſtitutio ſit, ſed ſolùm cogno-
ſcitur illata an ſit uiolẽtia,vel nõ, quæ dicitur quid
merè temporale, cap.in literis de reſtitut.ſpolia.c.
quærelam,vbi Abb.de electio,cap.epiſcopi. cap.re-
integranda,3.q. 1.veram concedo argumentationẽ
ratione rei, at ratione perſonarum falſa uidetetur,
ut iam admonui.Alij tãdem,nec rectè ſatis,ſic ulti-
218 mo loco ſunt argumentati: † cauſa poſſeſſionis &
proprietatis nihil commune habent.l.naturaliter.
§.nihil commune. ff. de acquiren.poſſeſ. ſed cauſa
proprietatis ſpiritualis eſt, & apud iudicem eccle-
ſiaſticum tractatur,ergo cauſa poſſeſſionis erit tem
poralis tractabiturq; apud laicũ.Retorquetur fun-
219 damentum,cauſa † poſſeſſionis & cauſa proprieta-
tis,ut duo connexa apud eundem iudicem tractari
debent cap.1.de cauſa poſſ,& propric.l.nulli in fi.
C.de iud.at cauſa proprietatis non poteſt tractari
apud laicum,ſed apud eccleſiaſticum,ergo & cauſa
poſſeſſionis.& quod dicitur cauſam proprietatis &
poſſeſſionis cõmune nihil habere, intelligit Bero.
in d.rub.extra de iud.nu.58.uer. non obſtat ſecun-
do &c.procedere quò ad acquiſitionem, uel amiſ-
ſionem,non quò ad cognitionem. quod ea ratione
confirmo,quia ſi uera eſſet argumẽtatio,laicus etiã
in iudicio adipiſcendæ poſſeſſionis competens eſ-
ſet iudex,quòd falſum eſt,& infra ſubijciam, non
ignoro tamen Igneum in l.neceſsarios.§.non alias.
ſecunda parte,nu. 50.ff.ad S.C.Syllani.plures retu-
liſse declarat.ad.d.l.nulli, ſed euitari facilè poſsũt:
re igitur ipſa,uidemus receptiſſimam horum inter
pretum ſentẽtiam nullo ſolido fulciri fundamẽto.

Contrariam itaque affirmauerunt Butr. in cap.
vltimo ext.de iud.Lign.& alij nonnulli in clem.di
ſpendioſam, de iudi.quos duo ex recentioribus ſe
cuti ſunt Bero.in Rubr.extra de iud.nu,55.& Dida
cus.d.libro practica.quæſtio,cap.35.num. 1. verſ.
ſecunda concluſio.eiuſdem ſentẽtiæ verè fuit Guid.
Papæ cõſ.149. & hanc ſecutus eſt nouiſſimè Rola.
à Valle in conſ.23.nu.17. lib.2.Oſaſcus deciſ.116.
nu.1.ſunt tñ aliqua leuia, quibus illi in hãc addu-
220 cti ſunt opinioné.tex.n.† Clem.unicæ de cauſ. poſ.
& propr.& ſi cauſã poſſeſſionis, ut proprietatis ec-
cleſiaſticã appellet, ideoq; tractandã corã eccleſia-
ſtico.c.2.extra de iud. nõ tamẽ negat poſse tractari
apud laicũ in auxiliũ clerici iniuriã paſſi: nõ.n. taxa
tiue loquitur Clemens Pontifex,cuius cõſtitutionẽ
poſsumus nõ iniuria intelligere, cùm ſuper iure &
cauſa poſſeſſionis eſt cognoſcendum, non ſuper ſo
lo facto, cum iam ibi cauſa ſuper petitorio & poſ-
ſeſsorio cœpta eſset coram eccleſiaſtico, à quo lata

S 3 ſententia

ſententia fuit, & Pontifex Maximus fuerat appella-
tus; non pariter ad rē cōfert † tex. clem. unicæ de ſe-
queſtra. poſſ. & fructuum, cū ibi negetur, ea ratio-
ne poſſeſſionē apud laicum poſſe ſequeſtrari, quia
ſequeſtrarius ille curā & adminiſtrationē ſequeſtra-
ti beneficij ſuſtinere habet, vt oſtendunt uerba illa.
qui plenā de ipſo & debitā curam gerens &c. ibiq;
gloſa in verbo, idoneā, ſentit, quod non cōtingit in
caſu noſtro, in quo ſolùm de adminiſtratione iuſti-
tiæ agitur; ſic & quod affertur tertio loco à Bero. in
d. rub. de iud. nu. 58. non defenditur: inquit enim,
quòd licèt ex collatione, & prouiſione beneficij ius
in eo ipſo iure acquiratur cap. ſi tibi abſenti, de præ
222 ben. in 6. poſſeſſionē † tamē in re ſpirituali nō acqui-
ri, niſi ex inueſtitura à perſona eccleſiaſtica facta,
qui eā habet authoritatem c. ex frequentibus cap.
ad hæc. §. in quadam, de off. archidia. c. 1. de eo qui
mitt. in poſſe. & latè declarat Rebuffus in praxi be-
neficio. in ti. de miſſione in poſſeſſionē, nu. 11. 12.
erit ergo (inquit Bero.) neceſſariū perſonæ eccleſia-
ſticæ in huius poſſeſſionis translatione auxiliū, ſed
(ut admonuit) non defenditur hæc argumentatio,
quādoquidē in iudicio adipiſcendæ, non autē recu-
perandæ cōcludat, inter quæ non leuis eſt differen-
223 tia, cum † in adipiſcenda ſit neceſſaria cauſæ cogni-
ti, & tituli veri non colorati demōſtratio, cap. ſi qñ
& cap. ſuper eo. de offi. deleg. etſi hodie ex ſtylo po-
tius q̄ ex iure nō ſit neceſſaria cauſæ cognitio, ut te-
ſtatur Rebuffus in d. tit. de miſſione in poſſeſſionē,
in fi. quod nō cōtingit in ipſa poſſeſſione amiſſa re-
cuperanda, in qua non exigitur cauſæ cognitio ſu-
per titulo, ſed ſufficit ſi coloratum oſtēdatur, & ſpo
liatio probetur, vt ſuo loco dicemus. ego autem ea
ratione aduerſus communem & receptiorem ſen-
tiebam: quòd & ſi cauſa ipſa poſſeſſionis facti con-
tineat quæſtionem, ita ut à laicis tractari poſſit ex
Bar. ſententia d. l. quoties. C. de iud. cum ſupra rela-
tis, attamen ratione perſonarum in quibus non po-
teſt laicus quouis modo iuſdicere auth. ſtatuimus.
C. de epiſco. & cler. cap. 2. extra de iud. laicum hunc
iudicem huius cauſæ competentem eſſe non poſ-
ſe; quō enim poterit modo clericum ſpoliatorem
citare & cogere ut reſtituat quod ſuſtulit? Quamob
rem communē interpretum ſententiam intelligebā
quando conuentus ſpoliator laicus eſt, & poſſeſſio
rei beneficiariæ: nam etſi poſſeſſionis cauſa ob rem
ſubiectam, ut ſpiritualis tractanda ab eccleſiaſtico
tantùm videretur, attamen quia ſola eſt facti q̄ſtio,
iuſdicere poterit, & conuenti perſona aliquo me-
ri ſe non poteſt priuilegio, ut iudicium impediat,
quod aliàs poteſt clericus ſpoliator. in hanc ſenten-
tiam facilius deſcendo, quia uideo Guid. Pap. d. q.
1. & Boe. d. q. 69. non iam auſos fuiſſe receptiorem
opinionem ueram ex iuris communis diſpoſitione
affirmare, quàm quòd Martini quinti & Leonis de
cimi indultis conceſſum ſit, quæ fruſtra conceſſa fo
rent, ſi iure communi hoc laicis liceret, ut etiam
nouiſſimè aduertit Rolan. à Valle. d. conſ. 24. num.
17. lib. 2. Nec in hac patria Pedemōtium hanc com
224 munem adiuuat ſententiam † decretum antiquum
Sereniſ. Philibern Ducis, editum anno 1503. ſub
rub. quod clerici Ducales ſubditi nō trahant Duca
les etiam ſubditos ad curias &c. cum hoc decretū
intelligatur; quando cauſa eſt mere prophana, quæ

corā iudice eccleſiaſtico non ſolet tractari: uel lò-
quitur, quando clericus laicum cōuenit iuxta cap.
cum ſit generale extra de foro compe. nunuī hoc ta
men dicā, nō niſi iuſta ratione & cauſa excellentiſ-
225 ſimum S. Taurinenſem, in quo unū agnoſco † Caſ-
ſianum Puteum Bugellenſem Præſidem ſupremū,
uirū fide, religione, pietate, doctrina, & moribus cæ
teris omnibus qui fuerūt uel futuri ſunt anteponē
dum: quam retuli crebriorem ſententiam obſerua
re. refert tamen, hac de re uerba faciens, Robertus
Maranta Venuſinus, in tract. de ordine iudiciorum
in quarta parte in 7. diſtinctione iudiciorum in fi-
226 ne, in regno ſpoliatos à clericis hac uti † cautela, vt
per edictum citari curent à iudice laico, quēuis qui
ſua putauerit intereſſe, ut compareat allegaturus
quidquid vult, quare Caius ſpoliatus reſtitui non
debeat ad poſſeſſionem ſui beneficij, & clerico ſpo
liatore cōparente in eum iuſdicere iudex is poteſt,
eum tunc clericus ſpoliator non poſſit dici reus cō
227 uentus † ſed actor, ex quo ſua comparitio eſt uolun
taria, ut docent Bal. Caſtren. Alex. & cæteri, in l. te-
ſtamenta omnia. C. de teſta. & Afflict. d. deciſione
24. num. 7. in fi. Deci. conſ. 187. nu. 3. uerſ. non ob-
ſtat quòd citatio. Neurz. conſ. 20. nu. 19. Rola. à Val
le conſ. 29. nu. 9. 12. lib. ſecundo, uerū Marantæ cau
tela & leuis eſt, & eludi facilè pōt, tum quia is per
228 edictū † citatus non cogitur comparere, ut in his ter
minis declarat Afflict. deciſione. 2. nu. 9. qui ſubdit,
quòd ſi cogatur clericus comparere, & citationem
& iudicium eſſe nullum: quare prodeſſe parum
poterit cautela hæc ſpoliato. ſi ſpoliator diligēs erit
& callidus, ut non compareudu. nec enim compa-
rere coguntur omnes. l. ſi eo tempore. C. de diſtract.
pigno. Marianus Soc. Sen. tract. citationum, Ar. 55.
229 in fi. Accedit ſecundo † citationē hanc nullius eſſe
momenti, ſi conſtat quiſnam poſſideat, is enim, ut
perſona certa nominatim, nō per edictum & pro-
clama citandus eſt. l. 1. §. penul. ff. de uenire in ſpe-
cie. Bar. in extrauaga. ad reprimendum in verbo, per
edictum, in fine, Alex. conſ. 107. nu. 1. lib. 5. Feli. in
cap. 2. nu. 8. de conſti. Iaſ. conſi. 86. nu. 12. lib. 3. Pa-
230 riſ. conſ. 31. nu. 29. lib. 4. & ideo † egregiè reſpondit
Rui. conſ. 62. nu. 10. in fi. lib. 5. citationem hāc per
edictum præſumptam ſcientiam inducere, quæ nō
ſufficit quando uera notitia exigitur; quod ſenſit
& poſt alios à ſe citatos Marſ. ſing. 459. Genera-
lis &c. qui poſt Abbatem in c. ultimo de uita & ho
231 neſtate clerici, affirmat † clericum ſuo iure ex ſola
citatione per edictum priuari non poſſe, ſed nomi
natim citandum eſſe. Tertio parum prodeſſe poteſt
232 citatio iſta, quia ſi clericus † ſpoliator compareat, &
ſe poſſidere alleget, poterit allegare fori priuilegiū,
& remiſſionem ad ſuum iudicem petere, eritque
illa concedenda, vt egregiè in his terminis citatio-
nis tradit Capicius Neapolitanus Deciſ. 8. nume. 3.
poſt Ancha. in cap. ea quæ q. 17. de reg. iur. Acce-
dit. 4. loco. citationem hanc generalem non prodeſ
233 ſe ſpoliato, nec poſſeſſori nocere, quia quando † agi
tur de poſſeſſione transferenda ab vno in alterum,
non ſufficit generalis citatio, ſed nominatim poſſeſ
ſor citandus eſt, etſi ignoretur, uti debet diligentia
non leui actor, vt cognoſcat quis nam is poſſeſ-
ſor ſit, ut eum citari curet, ſic Ancha. in c. vltimo,
de electio. ex illo textu, quem ſecutus fuit Alexand.

couſi.

conſi.5.nu.1.º.lib.2.qui affirmat hanc generalẽ ci-
tationem,compareant qui ſua intereſſe putãt, hoc
caſu non procedere,pulchrè & latè Crauet. conſil.
225.nu.1.& nu.5.ubi alios plures retulit,citantq́;
omnes in hanc ſentẽtiam tex. illum l.meminerint.
C.vnde vi,ut dixiinns ſupra ĩ 8.remedio q.13.eni
234 tarrquoque poſſet hæc cantela,ſi uera eſſet vna†Pe
tri Calephani doctrina,quam is in l.de ijs.nu.37.ff.
de tranſact.retulit,dum citando Dec.conſi.700.nu
me.9.verſi.ſecũdo non obſtat, inquit illam citatio-
nem fieri in actibus iuriſdictionis uoluntariæ ad
eosq́; actus ſolùm reſtringi,ut in inſinuatione: ſed
mea ſententia (pace illius tanti viri dixerim) labi-
tur,quoniam nec Dec.nec Bal.ad eum caſum ſe re-
ſtringunt: ſed ſolùm ſentiunt clericum facilius po-
tuiſſe citari, quia is actus erat uoluntariæ iuriſdi-
ctionis.In ea igitur (ut rem paucis finiam) opinio-
ne ſum, ut ſic plures diſtinguantur caſus. Primus
eſt,cum de recuperanda poſſesſione rei beneficia-
riæ agitur inter duos laicos, tunc laicus iudex com
petens eſt,& ſi poſſeſſio rei ſpiritualis ſit, hocq́; ca
ſu procedat crebrior relata ſententia. Secundus eſt
caſus,quãdo de poſſeſſione rei beneficiariæ agitur,
& laicus ſpoliator conuenitur,is poteſt,ut retuli cõ
ueniri coram iudice ſuo ideſt laico. Tertius caſus,
quando inter duos clericos cõtenditur de hac poſ-
ſeſſione,tunc laicus cognoſcere non poteſt.Quar-
tus eſt caſus,quando ſpoliator eſt clericus, & ſpo-
liatus laicus adhuc clericus ſpoliator ſub iudice lai
co ex iam relatis rationibus conueniri non poteſt.
235 In † adipiſcenda autem ſcio apud neminem ferè
dubitari,laicum iudicẽ inter clericos iudicare mi-
nimè poſſe, cum de poſſeſſione rei ſpiritualis ſeu
beneficiariæ diſputatur,ſic affirmant omnes, ut te-
ſtatur Bero.in rub.extra de iudiciis, nu.51. & no-
uiſſimè Crauetta conſi.104.nu.17.verſi.nec obſtat
Didacus d.lib.Practica.quæſt.c.25.nu.1.verſi. pri-
ma cõcluſio,inſecuti omnes Guid.Papæ. q.1. habet
enim iudicium hoc ſibi annexam proprietatis cau
ſam,quæ ut ſpiritualis à laico tractari minimè po-
teſt,c.tuam,de ordine cognitionum c.lator,qui fi-
lij ſint legit.ut apud illos fuſius. Vnus tamen Ioan-
nes Igneus in l.neceſſarios.§.non aliàs. 2.parte.nu
me.42.ff.ad Senatuſconſ.Syllania. aliter ſenſit, &
malè, quia ubi is clericus poſſeſſionem adipiſci-
tur, ſuper titulo ſaltem ſummariè cognoſcendum
eſt,ut iam admonui.
236 Quæro decimonono, utrum ne † cauſa hæc ſum-
mariè tractanda ſit, nõ ſeruato exacto illo iudicio-
ſum ordine? & tractandam eſſe,affirmarunt Bar.in
extrauagan.ad reprimend. in verbo,ſummariè,nu.
12.Soci.d.l.rem quæ nobis, nume.14.qui alios in
hanc ſententiam retulit, glo. in l.3.§. ibidem. ff.ad
exhibend.Ripa.in l.naturaliter.§.nihil commune,
num.185.ff.de acqui.poſſ.glo.l.vlt.in fin.glo.1.C.
qui leg.perſo.ha.ſta.in iud.& probatur in l.memi-
nerint.in l.momentariæ.C.vnde vi.In hac patria Pe
237 demontium ex relato ſæpius antiquo†decreto, De
reſtitu.ſpol.res eſt clariſſima, dum conſtitutum eſt
per ſummariam informationem,ſine proceſſu & li
tigio,ſpoliatum ipſum reſtituendum eſſe;quod ex
nouis decretis confirmatur, in quibus cõſtitutum
eſt,omnes cauſas ſummariè,& ſine ſtrepitu iudicij
eſſe tractandas, quãtò fortius cauſa hæc ſpoliatio-
nis,quæ dicitur cæteris fauorabilior:ſic in omnib⁹
238 †cauſis poſſeſſoriis ſummariè eſſe procedendum
tradit latè Rebuffus in commen.Regiarum conſti-
tutio.tomo 3.art.4.glo.1.ubi ſic in uniuerſa Gallia
ſeruari ſcribit,ſic ſeruatur Mediolani,& Papiæ, ut
ſæpiſſimè in iudiciis cognoui.hinc obſeruaui aliqñ
in hoc iudicio ferias meſſium, ac uindemiarũ non
obſeruari, id quod deciſum etiam fuit in Capella
Tploſana, ut retulit Auffrer. Deciſione 159.nec diſ
ſentit Anto.Matthæus, in l.naturaliter.§.nihil cõe,
ampliatio.38. de acquir.poſſ.
239 Quæro vigeſimò, † an libellus porrigi debeat? &
non eſſe porrigendum in fortiori caſu affirmauit
Lucas à Penna,in l.ſi coloni.q.19.& ibi Ioan.à Pla-
tea.col. 5.verſic.& ex prædictis.C.de agric.& cenſi.
dum opinantur in caſu illius remedij libellum non
eſſe porrigendum, ut in 10.remedio ex d.l.ſi colo-
ni.q.15.uno uerbo retuli,remq́; hanc hic excutien
dam propoſui,Io.de Amicis conſi.6.nu.45.ea ergo
is Lucas adducitur ratione,quia ſi libellus porrige
retur,non eſſet poſſeſſio ſine aliqua cũctatione il-
licò & ſine diſputatione reſtituenda, ut iure reſti-
240 tuenda eſt.Et in his†cauſis ubi ſummariè procedi-
tur non eſſe neceſſe libellum offerre tradunt Rom.
conſi.519.In caſu propoſitæ. in fine.Marſil. ſingu.
102.clauſula,Rolan.à Valle conſi.71.num.37.lib.
1.Verùm hæc ratio non me multum mouet, quia
libellus non eſt in cauſa, ut reſtitutio impediatur,
ſed ſunt,quæ obiiciuntur exceptiones,ut dominij,
criminis,& ſimiles,quare melius hanc ſententiam
probare uidetur tex.in clem.ſæpe.in prin.ibi,neceſ
ſario libellum non exigat,& ibi glo.de uerbo.ſign.
negat.n.is tex.neceſſarium eſſe libellum, cum cau-
ſa ſummariè eſt tractanda, ut eſt in caſu noſtro.
Contrarium tamen ſenſere alij, ut præcitato lo-
co refert is Lucas,qui & Specul.citauit in tit.De li-
belli conceptione.§.nunc dicendum.uerſicu.24.&
26.& crebrior hæc uidetur ſententia, quandoqui-
dem quamplurimi, quos infrà ſequenti quæſtione
referam,diſputant quonam pacto libellus in cauſa
iſta concipiendus ſit,imò ipſemet Bart. in extraua-
gan.ad reprimen.in uerbo.Summariè,nu.2.inquit,
in cauſis his ſummariis libellum,ita plenè eſſe for-
mandum,ut in cauſis ordinariis, & clarè in inter-
dicto,unde ui,in quo ut diximus ſuprà, eſt ſumma
riè procedendum,eſſe neceſſarium libellum tradit
Innocen.in cap.1.& ibi Abbas nume.14. de libelli
obla.& latius ibidẽ hoc affirmauit Maria. Soc.ſen.
col.16.in 51.& 53.fallen.
241 Conciliari † poſſunt hæ interpretum controuer-
ſiæ,ut diſtinguamus; aut quærimus, an ſolennis li
bellus in his caſibus ſit porrigendus, ut in cauſis
ordinariis,& tũc procedit prima relata opinio, nõ
eſſe neceſſariò dandum: nam cum ſolennitatem
quandam contineat,illa ceſſat in caſibus ſummariè
fin·endis.ut cenſuit Iaſ.in §. præiudiciales. nu.35.
Inſtit.de actio.& in conſi.2.col.vlti. lib.3. Soc.Iun.
conſi.75.nu.1.conſi.82.nume.1.lib.2. & latè Ne-
242 uiz.conſi.32.num.7.dum affirmat†coram his vil-
larum Prætoribus,coram quibus ſummariè proce-
ditur,neceſſarium non eſſe libellum: Aut dubita-
tur,an qualis qualis petitio,quæ libelli ſit loco of-
ferenda ſit,& tunc poſterior ſentẽtia procedit, nec
243 enim in quauis † cauſa in qua ſummariè procedi-
tur eſt

tur eſt omittenda petitio, ſic declarat egregiè Soci.
Sen.conſi.54.nu.2.lib.4. poſt multos interpretes
in d.clem.ſæpe,de verbo.ſignif.quo loco Georgius
Naira in princ.in glo.in uerbo,neceſſario, qui ſanè
tex.clem.ſæpe,hoc clarè probat, dum in caſibus il-
lis negat libellum eſſe offerendum, eſſe tamen dan
dam petitionem in fine affirmat,idem ſenſit Signo.
conſi.111.num.7.

Declaratur ſecundò relatam ſententiam nõ pro-
244 cedere † in hac patria Pedemontium ex decreto il-
lo Ducali.De reſtit.ſpol. quo eſt cautum reſtituẽdũ
eſſe ſpoliatum,ſumptis ſummariis informationib⁹
parte uocata ad videndum iurare teſtes: dum.n.ſta
tim vult ſumendas eſſe informationes,oſtẽdit ſuffi
245 cere ſi ſpoliatio ex capitulis deducatur,& tunc†ca-
pitula loco petitionis erunt,ut in ſimili poſt Io.An
dreæ in additio. ad Specul. in tit. De libelli concep.
§.nunc dicendum.q.22.tradit Maria. Soc.Sen.in c.
2.col.16.verſi.54.fallit de libelli obla. dum tradit,
quòd ubi duo contẽdunt ſe eſſe in poſſeſſione, nec
unus,nec alter vult dare libellum, ſeu petitionem,
ne conſtituendo ſe actorem in poſſeſſione ſibi præ
iudicet,recipiendas eſſe informationes ſuper ſolis
capitulis,& illa loco petitionis erunt: & hoc in ca-
ſu intelligo doctrinam Ioã.Monachi relatam à Ro-
ma.d.conſi.517.in fin.& à Marſil. ſingu.102.clau-
ſula &c.dum affirmavit, iudicem ab articulis ini-
tium ſumere omiſſa libelli oblatione,& Specu.qui
ſupra,num.36.verſi.Generaliter autem &c. inquit
libellum non requiri, cum teſtes immediatè reci-
246 piuntur:clarius hoc † eſt diſpoſitum Papiæ ex ſta-
tuto.54.in ciuilib.De poſſeſſione violenta, vel clan
deſtina reſtituenda, quo eſt cautum nec in ſcriptis
eſſe neceſſariam petitionem. Declaratur tertio,non
procedere, quando ipſe iudex ex ſuo officio ſpolia-
tum reſtituere vellet.poteſt enim, ſi vult, etiã ſpo-
liato non petente,cogere ſpoliatorem ad poſſeſſio-
nis reſtitutionem,ita Bellame. in c.cũ dilectus,nu-
me.16.verſi.item ſubdit.de ord.cog.poſt Archid.in
c.in primis.cap.notum.ſecunda.q.1. ex tex.in cap.
quia præſulatus,& cap.ad hoc,prima quæſtio.4.il-
la etiam conſiderari ſolet ratio,quia cum cõſtat ſpo
liatorem deliquiſſe,eſt ad pœnitentiam compellen
dus,cap.nec licuit.7.diſtinct.cap.1. cap.quicũque.
22.q.1.at pœnitentia agi non poteſt, re non reſtitu
ta.c.ſi res.14.quæſtio.6.ſequitur ergo cogi poſſe ad
rei reſtitutionem,& ab hac ſententia non diſſentit
Anto.Matthæus, in l.naturaliter. §. nihil commu-
ne.amplia.50.de acq.poſſ.quæ ſanè declaratio pro-
cedit cùm vere de ſpoliatione conſtat,at ſecus,ſi de
illa dubitaretur,ita Bellame.d.cap.cum dilectus,ex
illis uerbis,uerũ niſi fortè res inter admodũ paupe
res ageretur,ut eo in caſu loquitur Ant.Mattheus.
247 Quæro vigeſimoprimò,†quomodo in ea petitio-
ne & quali quali libello ſit concludẽdum?Soci.d.
l.rem quæ nobis,num.14. inquit actorem debere
narrare ſe poſſediſſe,& deinde ex cauſis iniuſtis,ac
ſine ſua culpa & factoẽ poſſeſſione cecidiſſe, eáq;
ſpoliatum fuiſſe, poſſeſſionemq́; illam reum con-
uentum poſſidere,deinde concludere debet ſe eſſe
ad ſuam illam poſſeſſionem reintegrãdum,illamq́;
ſibi reſtituendam: ſic omnes in c.ad ſedem.de reſti
tu.ſpol.& clarius ac plenius Pract. Papienſis in for
ma libelli,in cauſa ſpoliatæ poſſeſſionis; quam te

eſt animaduertendum, quòd queadmodum in cæ-
248 teris,ſic & in hoc caſu ſpectanda eſt ſolius † libelli
concluſio,quidquid fuerit narratum, ut in noſtris
his terminis eſt tex.in c.ex parte B. ubi Abbas de fo
ro compet & poſt Specul,& alios plures, quos ci-
tat,tradit Ripa in l.naturaliter. §.nihil commune,
nume.197,de acquir.poſſ.& in cæteris caſibus ſo-
lam libelli concluſionem eſſe ſpectandam tradunt
Bar.in l.certi condictio.in princ.nume.2. ff.ſi certũ
peta.Deci.conſi.57.num.12.conſi.62.nu.1. Curt.
Sen.conſi.pen.col.penul.verſic.accedo ad tertium,
Soc.Sen.conſi.112.num.5.lib.4.latè Neuiz. conſi.
4.nume.7.& pulchrè declarat Gomeſ. §.ſequens,
num.12.Inſti.de actio.dum inquit hoc procedere
249 †in actionibus ſpecialibus, quarum una ab altera
ex medio concludendi diſcernitur, ſecus cũ actio
ſpecialis concurrit cum generali, nam tunc ex me-
dio concludendi,una non diſcernitur ab altera, cũ
una & eadem ſit concluſio,clar notab. text.l.item
apud Labeonem.§.edicto. de ope.nu.nunc. ex qua
declaratione infertur, quòd ſi vera eſt illorum ſen-
tentia,quam retuli & probaui ſupra q.1.hoc rein-
tegrandæ remedium non eſſe nouum, & à cæteris
diſtinctum, ſed generale cætera comprehendens,
nullam eſſe differentiã in medio concludendi,ſiue
concludatur in hoc remedio,ſiue in interdicto,vn
de vi, cum ſemper concludatur poſſeſſionem ſibi
reſtitui,ut uno uerbo attigi d.quæſtio.ſecunda.erit
ergo ſola differentia in medio cõcludendi inter cau
ſam poſſeſſorij & petitorij, cum in uno petatur
rem reſtitui, in altero uerò poſſeſſionem, ut in
anteludiis admonui.
250 Declaratur non procedere,quando†concluſio eſ-
ſet ambigua,& narrata eſſent clara,ſi tunc ſubiicia-
tur clauſula illa,ius & iuſtitiam fieri &c. tũc narra
ta attenduntur,ſic poſt Cardi. Abb. & Alex, tradit
Deci.in l.petẽs.num.5.C.de pactis, quòd intelligit
Dec.poſt à ſe relatos, niſi reſultaret aliqua contra-
251 rietas,nihil enim†clauſula illa operaretur, ſed ine-
ptus eſſet & nullus ille libellus,& idem quòd Dec.
cenſuit Ripa.in l.naturaliter.§.nihil commune.nu
me.178.de acquir.poſſ.poſt Soc.Sen. conſi.122.nu
me.2.lib.4.ubi affert in noſtris terminis exẽplum,
ut ſi narrata eſſent in poſſeſſorio retinendæ,ut quia
diceret ſe poſſidere, & poſtea concluderet, ſe ſpo-
liatum reſtitui debere, uel ſi libello eſſet narratum
ſe quaſi dominum, & deinde concluderet in vero
dominio: tunc enim clauſula illa nihil operabitur,
ſic egregiè Ruin.conſil.32.nu.36.lib.1. alios caſus
referunt Alex.conſi.121.col.1.lib.1.conſi.96.nu.7.
conſi.110.lib.5.Pariſ.conſi.vlti.num.12.13. lib.1.
illud moneo,ut etiam in anteludiis,nume.16. do-
cui,clauſulam hanc plurimum operari ad diſcernẽ
dum,an petitorium, uel poſſeſſorium ſit intenta-
252 tum,non enim duo illa†ſunt contraria, ſed diuer-
ſa potius d.l.naturaliter.§.nihil commune.ubi Al-
cia.nume.primo,ſecundo,& clariſſimè tradit Ale-
xand.conſi.117.num.3. lib.ſecundo.
253 Quæro vigeſimoſecundò, utrum ne† in hoc re-
medio neceſſaria ſit litis conteſtatio? & neceſſariã
eſſe affirmauit Soci. in d.l.rem quæ nobis, nu.14.
verſi.3.dubitatur.Et hanc communem eſſe ſenten-
tiam teſtatur Alex.d.§.nihil commune,nu.96. Iaſ.
nu.67.& ibi Ripa,nu.182.hãc probauit Rota in
deciſio.

deciſio. nouis in tit. de reſtit. ſpolia. deciſio. 2. in fin.
eam eſt ſecutus Alex. conſi. 2. nu. 11. lib. 3. qui citat
tex. clarum in c. 2. ut lite non conteſta. latiſſimè di-
ſputat de omnibus poſſeſſoriis Maria. Soc. Sen. c.
quoniam frequenter, col. 23. verſic. 62. fallit ut lite
254 non côteſta. & eſſe neceſſariam abſolutè † In quo-
uis poſſeſſorio ſcribit Rebuffus in Commentariis
Regiarum conſtitutio. tomo 3. tit. de materiis poſ-
ſeſſoriis articulo 4. glo. 1. in fine. ubi teſtatur in in-
terdicto Recuperādæ, ſic in Gallia ſeruari, inquitq́;
ſatis litem in his conteſtari: cum contrariæ poſſeſ-
ſiones allegantur: idem cenſuit Dec. conſi. 303. nu
me. 5. uerſi. 2. quia Ioan. Baptiſta Ferretus conſ. 95.
num. 1. Plotus in l. ſi quando, num. 14. C. unde vi,
Capella Toloſa. q. 226. verùm Io. de Amicis côſi. 6.
num. 40. ex Oldra. ſenſit, neceſſariam fore litis con
teſtationem, ſed ne uerbum, quidem Oldra. & ipſe
Ioannes affirmat, litem ſatis conteſtari ex ſola arti-
culorum productione.

Declaratur non procedere in hac patria Pede-
255 mon. ex illo † decreto. De reſtit. ſpolia. quo omiſſa li-
tis conteſtatione, ſpoliatum agere poſſe, ut reſtitua-
tur conceditur, ut oſtendunt illa verba, parte uoca-
ta ad uidendum iurare teſtes dumtaxat, nam ſi im
mediatè teſtes poſſunt recipi, datur intelligi nô eſſe
neceſſariam litis conteſtationem, ut nec etiam ne-
ceſſaria eſt libelli oblatio, ſic poſt Spec. tetuli ſuprà
q. 17. in fin. quæ duo à pari uidentur procedere, cû
256 nec † litis conteſtatio ſit tunc neceſſaria, ubi neceſ
ſarius non eſt libellus, ut docet Abbas. in c. quoniá
frequenter, num. 3. in fin. uerſic. item in caſibus in
quibus, ut lite conteſta. & ibi Maria. Soci. Sen. col.
257 18. verſic. 22. fallit & c. ubi declarat, ſed fortè † de-
cretum hoc Pedemôtium ſolùm intelligendum eſt
in ſola notoria ſpoliatione, ex illis uerbis: & î loco
ſpoliationis ipſa ſpoliatio erit notoria, & paulò
poſt, aut aliàs legitimè apparebit ipſam ſpoliationē
fore notoriam, ita quòd non poſſit aliqua tergiuer
ſatione celari, ſi enim intelligimus hoc in caſu tan-
258 tùm hoc decretum, dubium non eſt † non eſſe ne-
ceſſariam litis côteſtationem, ut tradit Abbas in d.
c. quoniam frequenter, nume. 3. verſic. extra glo. ut
lite non conteſt. & ibi Maria. Soci. col. 27. verſi. 64.
fallit, & clariſſimè Plotus in l. ſi quando, nu. 214.
259 in fine. C. unde ui. quinimò † in notoriis omittitur
citatio c. cum olim. de re iud. in c. Cum ex inſinua-
tione. de appella. eſt tex. & ibi glo. ac Barto. in l. 2. §.
quod de frumentaria. ff. de adminiſtr. rerum ad Ci-
uita. pertine. latè Gramma. deciſio. 36. num. 58. Iaſ.
260 conſi. 86. in fin. lib. 3. ſic nec aliquis † ordo aliquave
ſolennitas ſolet in notoriis obſeruari c. quæ Lotha-
rius. 2. q. 1. Bald. l. Presbyteri. col. pen. C. de epiſc. &
cler. latè Gramma. d. deciſ. 36. nu. 45. Dec. côſi. 544.
nu. 6. Matſil. conſi. 5. num. 2. & ſingu. 511. & Pariſ.
conſi. 111. num. 8. lib. 4. & eſſe intelligendum hoc
decretum de ſola notoria ſpoliatione, ſuadent cla-
riſſima uerba toties geminata, rurſus illa uerba, ita
quòd non poſſit aliqua tergiuerſatione celari, illud
261 enim verè † notorium dicitur, quod celari minimè
poteſt, ut docet Bald. in l. ciues. C. de appella. Anto.
Burgos in c. ad noſtram, num. 27. de emptio. & vē-
di. Ioan. Iaco. de Leonardis inter conſilia Bruni côſi.
117. nu. 176. Verùm hoc decretum eſſe intelligen-
dum in ſpoliatione non tam clara & notoria ſua-
dent multa, ut illud, quod ſi ita intelligeremus fru
ſtra eſſet cónditum hoc decretum, quandoquidem
idem iure communi conſtitutum appareat, quare
262 illa ſumitur interpretatio, † ne fruſtra factum quid
ſit l. ſi quando, in princ. de lega. 1. l. qui concubinā.
§. qui hortos. ubi glo. vlt. de legā. 3. quod procedit
263 etiam ubi † ſtricta ſumenda eſt interpretatio l. 1. in
fin. ad municipa. c. 1. ubi Abb. de reſcript. Dec. in c.
cum ordinem, col. 2. de reſcrip. & côſi. 559. col. vlt.
Craue. conſi. 135. num. 24. conſi. 201. num. 13. & in
materia odioſa ac ſtrictiſſimè intelligēda, ita etiam
uerba ſunt intelligenda, ne fruſtra appoſita ſint, ſic
latè idem Craue. conſi. 272. nu. 7. & conſi. 194. col.
12. verſic. 5. loco; quod uerum etiam intelligit Soc.
Iun. conſi. 94. nu. 20. lib. 3. etiam ſi uerba nix conue
nirent, cætera quæ afferri poſſent, ſciens, ac ex indu
ſtria prætereo. Secundò ſi notoria eſſet ſpoliatio,
quorſum informationes ſumere, & teſtes interro-
264 gare, quando illa ſit notorij uis, † vt releuet ab one-
re probandi, etſi propoſitione ſit opus, ut tradit gl.
in l. ciues. C. de appellat. glo. l. 1. ubi Barto. C. qui &
adue. quos in integ. reſt. non poſſ. & in l. emptorē,
in fine. de actio. empt. Iaſ. in l. ſi uero. §. qui pro rei,
nu. 9. 10. ff. qui ſatiſd. cog. Cur. Iun. in l. ex quacun-
que, nu. 16. ff. ſi quis in ius uoca. non ierit. in l. qui
in poteſtate, nu. 7. C. de in ius uoca. & conſi. 61. nu
me. 7. Soc. iun. conſi. 65. nu. 39. lib. 1. & alibi ſæpiſſi
mè. Intelligo ergo hoc decretum in quacunque ſpo
liatione, ut generaliter prouideat, & uerba illa no-
toria, ita quod aliqua tergiuerſatione celari nō poſ
ſit, intelligo factis probationibus, ut litera ipſa ſo-
nat: nam examinatis teſtibus ſumptisq́; informa-
265 tionibus, res dicitur eſſe † notoria, cum notorium
illud eſſe dicatur, quod duobus uel tribus teſtibus
præſentibus & ſcientibus fit. Barto. in l. ſi tutor. C.
de periculo tuto. Craue. côſi. 121. nu. 2. 3. alia quo-
que ratione ſuadetur in caſu huius decreti litis con
teſtationem minimè neceſſariam, nam ſi vult iudi-
266 cem ex officio poſſe procedere, quo fit † vt litem cô
teſtari opus non ſit, ſic docuit glo. in Rub. ff. de in-
terrog. actio. latiſſimè declarat Soc. Sen. d. c. quoniá
frequenter, col. 20. verſi. 25. fallit, ut lite non conte
267 ſta. Ex ſtatuto Papiæ † 54. in ciuilibus, De poſſeſſio-
ne violenta uel clandeſtina reſtituenda, clarius eſt
idem côſtitutum, neceſſariam minimè fore litis cô
268 teſtationem, quare in hoc, † vt iuris communis cor
rectorium eſt intelligendum, ita ut corrigat minus
quàm ſit poſſibile l. ſecunda. C. de noxa. actio. cap.
cum dilectus. de conſue. Fely. & cæteri, in cap. 1. de
conſtitu. Goza. conſi. 19. nume. 5. Pariſ. conſil. vlti.
num. 6. lib. 3. Craue. conſi. 236. nu. 9. & conſi. 259.
nume. ſecundo. & alibi ſæpiſſimè.
269 Quæro vigeſimotertiò, † an in libello, quo hoc re-
medio agitur, ſpoliationis factæ tempus apponi ne
ceſſario debeat? & non eſſe apponendum cenſuit
Alex. conſi. 6. num. primo, ſecundo. lib. 3. Soci. Sen.
d. l. rem quæ nobis, num. 14. verſi. dubitatur etiam
quartò, de acquirenda poſſeſſione, & conſi. 109.
colum. ſecunda. uerſic. ſecundo principaliter lib. 3.
idem cēſuit Afflictus deciſio. 250. illi adducti ſunt
prima ratione, quia hæc actio infamiam non irro-
gat, nec iuris nec facti, ergo ſpoliationis tempus nō
eſt deſcribendum l. prætor edixit, in princ. ubi Bar.
270 ff. de iniuriis, quòd † autem non infamet hoc reme-

dium patet, quia non connumeratur inter caſus il-
los, qui infamiam irrogant. Rurſus dicitur condi-
ctio ex lege, ideſt, ex eo canone, quæ non ſolet irro-
gare infamiam. l. ceſſat, de actio. & oblig. affertur &
275 ſecunda ratio, quia iure Pontificio † is rigor appo-
nendi tempus in libello non ſeruatur, ſic Soci. d. cõ
ſil. 109. colum. 2. verſi. ſecundo principaliter, in in-
terdicto autem, unde ui, eſt diuerſum, ut latè retuli
ſuprà in primo remedio quæſt. 40. Poſſet hic ſubne
cti illa iuris quæſtio, an in hac cauſa poſſit procedi
contra ſpoliatorem abſentem, quam quæſtionem
uno abſoluit verbo Dec. in c. conſultationibus, ter-
tio notab. de offic. deleg. affirmans non poſſe, ea ra
tione, quia ſpoliatus habet priuilegium, quãdo con
ſtat de ſpoliatore, ſed in probãdo nullum habet pri
uilegium; ego alia ratione conſiderabam, quia hoc
modo eſſet ipſi reo ſublata defenſio, contra iuris
naturalis æquitatem.
272 Quæro vigeſimoquartò, † an in hoc recuperandæ
poſſeſſionis iudicio perſonarum legitimatio ſit ne
ceſſaria? & neceſſariam fore apud omnes receptum
273 eſt: nam affirmant omnes † in ſummariis quibuſ-
cunque iudiciis neceſſariam eſſe hanc perſonarum
legitimationem, ut probare uidetur tex. ubi glo. in
l. 1. §. ſi ea. ff. de uentre in poſſeſſ. mitten. quem in
hanc ſententiam citauit Bal. in l. vlt. q. 5. C. de edicto
diui Adria. tollẽ. dum loquitur in illo adipiſcendæ
poſſeſſionis remedio, quod ſummariè tractari ſo-
let Bald. ſecuti ſunt cæteri, ut Iaſ. in Rub. C. qui ad-
mitti, num. 4. C. de edi. diui Adria. tollend. quo loco
eiuſdem ſententiæ retulit Bar. in extrauag. ad repri-
men. in verbo, ſummariè col. 2. ſic Petrus Girardus
Petraſancta ſingu. 23. notant Bar. &c. Crauetta cõſ.
104. nu. 1. Neuiz. conſi. 18. nu. 4. Sebaſtia. Vantius
tracta. nullitatum titulo, de nullita. ſententiæ ex de-
fectu inhab. ſeu manda. compare. nu. 3. & nouiſſi-
mè Rolan. à Valle. conſi. 46. nu. 2. lib. ſecundo; quin
fortius, & ad rem maximè noſtram Iaſ. & alij plu-
274 res ex relatis affirmant, † filiumfamiliàs ſine patris
conſenſu in iudicio ſummario eſſe non poſſe ex l.
vlti. §. 1. verſi. neceſſitate. C. de bon. quæ libe. ſic Bal.
in l. nec quicquam. §. de plano, col. vlti. ff. de offic.
proconſ. & lega. quem ſunt ſecuti Iaſon Nig. Marſi-
lius & Rolan. à Valle, poſt Ales. conſi. 59. col. 1. lib.
ſecundo, idem placuit Guid. Papæ. q. 54. & q. 410.
& Ioanni Coraſio in l. qui liberos, ſecũda parte, nu-
me. 19. ff. de ritu nupt. ex quorum authoritatibus
ſatis ſuperq; conſtat hanc eſſe crebriorem: & ſi ali-
ter uiſi ſint ſentire Aret. in l. & ſi minores. 4. fallen.
C. ſi aduerſus rem iudic. Natta in clem. ſæpe. §. quæ
omnia, col. 25. q. 5. principali, de verb. ſign. Iacobi-
nus à S. Georgio. l. 1. C. qui admitti, Barba. cõſi. 86.
col. 2. lib. 3. Cotu. 217. lib. 1. quos eſt ſecutus Neuiz.
d. conſi. 18. num. 11. qui uerè, malè ſentiunt, vt ſta-
tim intelligemus: ad rem noſtrã magis accedit ſen-
tentia & doctrina Baldi in conſi. 492. in cauſa uer-
tente inter, lib. 3. & eiuſdem, in l. ult. §. 1. uerſic. ne-
ceſſitate, col. pen. verſi. pone filius agit poſſeſſorio.
275 C. de bon. quæ libe. dum affirmat † filiumfamilias
in hoc iudicio recuperandæ poſſeſſionis minus le-
gitimam habere perſonam, ideoq; patris cõſenſum
fore neceſſarium, idem cẽſuit Curia Delphinatus,
ut retulit Frãc. de Marchis. q. 69. parte prima. & q.
531. parte ſecunda, quæ ſanè quæſtio vtilis admodũ
eſt, & in foro quotidiana. Hanc ergo Baldi ſenten-
tiam ſequor: & ſi non ignorem, quæ à Bal. ac Franc.
de Marchis afferuntur, non urgere multum. Baldus
276 in d. reſponſo 492. ſic primo argumentatur, † uale-
re argumentum de cõtractibus ad iudicia. l. ſi quis
ſeruum, & l. ſi quis cum filio. ff. de peculio, & tra-
dit Euerard. in centuria legali, in argumento ſeu lo
co à contractibus ad quaſi contractus, ſic licet ar-
277 gumentari † ab ultimis uoluntatibus ad iudicia l.
non eſt uerum, ubi Bar. & cæteri omnes. ff. de pign.
actio. latè Euerard. in centuria legali in loco ab vlti
ma uoluntate ad iudicia, nunc ſic patris conſenſus
278 † neceſſarius eſt cùm filius donat cauſa mortis l. tã
is. §. primo. ff. de don. cauſa mortis: ſed donatio cau
ſa mortis, contractibus æquiparatur glo. l. 2. ff. de
dote prælega. uel ultimis uoluntatibus l. 2. ubi om-
nes, ergo idem dicendum eſt in iudiciis, hæc argu-
mentatio dilui poteſt facillimè, ideo in ea donatio-
ne exigi patris conſenſum, quia de ſuo agitur incõ-
modo, quamobrem uidemus in bonis caſtrẽſibus
279 aliter obſeruari, † quoniam à filio patre inconſulto
donari poſſunt l. filiusfamilias. §. ultimo, in fin. de
dona. Soci. in l. 1. §. fuit quæſitum, colum. pen. ff. ad
Trebel. Secundo loco ſic argumentatur Baldus, pa-
tria poteſtas eſt de iure ciuili. §. præterea. Inſti. de pa
tria poteſta. ſed de iure ciuili filiusfamilias integrã
non habet perſonam, ergo ſine patris conſenſu in
iudicio eſſe non poterit: diluitur uno uerbo argu-
mentatio, quia Baldus minorem illam propoſitio-
nem ueram eſſe non probauit: tertio ergo loco ar-
280 gumentatur Baldus, † filiusfamilias regulariter eſſe
non poteſt in iudicio cõtra ipſum patrem l. lis nul-
la. ff. de iud. Patria ergo poteſtas reſpicit iudicium,
ergo nec alio filiusfamilias experiri poterit ſine pa-
tris conſenſu: poſſumus rectè ſic reſpondere, tunc
demum inter patrem & filium litem eſſe non poſ-
ſe, quando res ſuper qua eſt controuerſia patri per
filium acquiritur. at contra, cum rei acquiſitæ fi-
lius ipſe dominus permanet. ut eo text. l. lis nulla,
281 ſatis ſuperque probatur; † cuius rei rationem egre-
giam affert Vaconius Roma. lib. 4. declaratio. iuris.
c. 143. nam ſi filius patri acquirit, nulla inter eos iu
ſti & iniuſti, mei & tui eſſe poteſt contentio, ergo
go nec lis: diuerſum, cum ſibi acquirit filius. quam
282 obrem † ob Caſtrenſe peculium inter eos lis eſſe po
teſt. gl. d. l. lis nulla. tex. in l. cum oportet. §. eadem.
C. de bonis quæ liberis. Soc. tract. fallen. reg. 244.
fallen. 3. & in peculio clericorum; quod annotauit
283 Afflict. deciſio. 241. nu. 1. ſic in † bonis aduentitijs ſi
patri, vſusfructus non acquireretur, ut poſt alios, in
l. lis nulla, decidit Antonius Capicius, deciſio. 56.
nume. 1. accedit præterea ad cõfirmationem, quod
ubicunque de ſolo filij detrimento agitur, quod
284 cauſatur ab ipſo patre, † litem inter eos eſſe poſſe, vt
vt cum pater bonorum euerſor & dilapidator illo-
rum proprietatem perdit & dilapidat, quod pro-
bat l. Imperator. ff. ad Trell. vbi Alex. Soc. d. reg.
244. fallen. 8. Io. Baptiſta à ſancto Seuerino in l. fra-
ter à fratre. §. quæſitum eſt, nu. 120. ff. de condicti.
indebiti. & poſt multos vt quid ſingulare annota-
uit Marſil. ſing. 613. clarũ & expeditũ &c. Baldus er
go qui ſupra ſic quatro loco ex eo in hãc adduceba
285 tur ſententiam, quòd † Patria poteſtas in ſeptem cõ-
ſiſtit glo. §. 1. Inſt. de Patria poteſta. ſed inter illa, hic
caſus

caſus enumeratur, ut non poſſit filiusfamilias eſſe
in iudicio ſine patris cõſenſu, ergo nec hoc noſtro
caſu eſſe poterit, uno uerbo poſſumus ſatisfacere,
gloſæ authoritatem probabilẽ quidem eſſe, neceſſa
riam minimè, ut ſcribunt omnes in l. 1. ff. ſi cer. pe-
ta. quinto in hanc ſententiam citat Baldus tex. l. vl-
timæ. §. 1. verſi. neceſſitate. C. de bonis quæ liberis,
qui poſſet euitari, ſi receptiorem ſenſum ab Otthõ
ne gloſſatore probatum, ut ſtatim ſubiiciam, ſeque-
remur, uel ſi diceremus, non magis textum illum
conclusionem hanc noſtram, quàm illam abſolutã
regulam, filiumfamilias legitimã non habere per-
ſonam ſtandi in iudicio ſine patris conſenſu, ſed
hac de re ſtatim, quamobrem Franc. de Marchis d.
286 q. 69. ſic argumentatur, quod licèt † hoc iudicium
quò ad dilationes & alia nonnulla momentaneũ
ſit, quò tamẽ ad ordinẽ iudiciarium momentaneũ
non eſſe, cum libellus & litis conteſtatio neceſſaria
ſint, Bar. l. momentaneæ. C. qui legitimam perſo. ha
be. ſtan. in iudicio. & latiſſimè diximus ſupra. q. 20.
a 2. ſed vbi iud. cij ordo exigitur ſeruaturq́; tres per
ſonæ in iudicio eſſe debent, Iudex Actor, & Reus.
cum ergo filiusfamilias non ſit integer homo, ſe-
quitur ſine patris conſenſu non poſſe eſſe in indi-
cio. hæc argumentatio facili negotio deſtruitur, tũ
quia pro conſtanti uerum præſupponit Franc. de
Marchis, quod in controuerſia poſitum eſt, filium-
familias integram non habere perſonam, tũ quia,
non ſequitur, ordo iudicij ſeruatur, ergo tres perſo
næ in iudicio eſſe debent, quia & in cæteris ubi iu-
dicij ordo non ſeruatur tres exiguntur, ut re ipſa pa
tet, & tradunt omnes in Rubrica extra de iudicijs.
vltimo ergo loco Franc. de Marchis hanc affirma-
uit opinionem authoritate Baldi in d. l. nec quic-
quam. §. de plano. col. vlt. ff. de off. procon. quem
alij plures ſupra relati ſunt ſecuti, inquit enim Bal-
dus, etiam in cauſis ſummarijs ac executiuis, quæ
de plano tractari poſſunt, filiumfamilias ſine patris
conſenſu in iudicio eſſe non poſſe. ſed diſputando
euitari poteſt, tum quia probabilis eſt non neceſſa-
ria Baldi & aliorum interpretum authoritas, tum
quia non probat Baldus filiumfamilias ſui natura
illegitimam habere perſonam ſtandi in iudicio.

Contrariam ergo ſententiam, filiumfamilias in
hoc iudicio poſſeſſionis recuperandæ ſine patris
conſenſu eſſe poſſe, ſicque legitimam habere perſo
nam, affirmarunt crebrius noſtri interpretes, &
287 præſertim ſibi parum conſtans † Baldus, cuius inge
nium & doctrinam admirantur & ſuſpiciunt non
immeritò omnes, cum nullum iuris locum igno-
raſſe dicatur, ut ſcripſit Iaſon. in l. lecta. ff. ſi certum
peta. in l. Diuortio. §. quod in anno tertio nota. ff.
ſolu. matr. Craue. conſ. 92. nu. 2. & conſ. 166. num.
288 4. quamobrem † in cauſis decidendis finiendiſque
maximam eſſe Baldi authoritatem, ſcripſit Caſtrẽ.
conſi. 152. lib. 2. quem retulit Crau. d. conſ. 165. nu.
289 4. hinc dixit Dec. conſ. 583. nu. 4. † irreprehenſibilẽ
eſſe iudicem, qui in cauſa decidenda Baldi eſt ſecu-
tus opinionem; quod & annotauit Bolognius cõſ.
1. col. 9. in fine, quin, egregiè ſcripſit Hieron Cagno
lus, in proœm. ff. in §. diſcipuli, nu. 172. poſt. Caſtrẽ.
290 quem citat † tanti adeo & acuti fuiſſe ingenij Bal-
dum, ut eum à teneris vſque admiratus fuerit iuris-
conſultorum ſignifer Bartolus. verùm tamen ut
mortalis in multis & ipſe defecit, nam quandoque
bonus dormitauit Homerus, ut eſt in ueteri Hora-
291 tiano prouerbio, ſibi enim † parùm conſtans uerè
fuit is Baldus & præſertim cum de iure interroga-
tus reſponderet, ut admonuit poſt multos Craue.
conſ. 285. col. 4. verſ. & hic propriè verificatur &c.
vbi poſt Butrium, Corneum, Caſtren. & Decium af
292 firmat † Baldi cerebrum fuiſſe ſemper in aere, & ve-
luti auis volitaſſe, ob idque ſępiſſime ex ſuo capite
fuiſſe locutum, & in perdifficilibus iuris contro-
uerſijs ſæpiſſime à ſe ipſo, vti inconſtans receſſiſſe,
quare cenſuit Ruinus conſ. 58. nu. 15. lib. 3. Baldo
tunc eſſe deferendum ſi illius authoritas lege ad-
iuuatur, aliàs qui in reſponſis non parum defeciſſe.
Reuertamus in viam è qua digreſſi ſumus paula-
tim, in noſtra ergo diſputatione filiumfamilias poſ
ſe eſſe in iudicio recuperandæ poſſeſſionis ſine pa-
tris conſenſu probauit Baldus conſ. 317. verba li-
belli col. 3. verſic. ſecundo principaliter dubitatur
lib. 1. illum ſunt ſecuti Oranus in cap. quoniam
contra in uerbo confeſſionis de probatio. & Parpa-
lea. in rubrica. C. qui admitti, ut retulit & probauit
Neuiz. conſil. 19. nume. 1. 2. 3. nec diſſentit Petrus
Rebuffus in commentarijs Regiarum conſtitutio.
Tomo tertio, titulo De Materijs poſſeſſorij, articu-
lo ſeptimo glo. 1. nume. 13. quo loco affirmat in cæ
teris omnibus poſſeſſorijs iudicijs Filiumfamilias
eſſe poſſe in iudicio ſine patris conſenſu. Verùm
animaduertit aliquando hanc Baldi & ſequacium
ſententiam, nec iure, nec ratione fulciri: nam text.
293 qui primo loco citatur † in. l. 1. C. ſi per vim vel alio
modo, non probat, quandoquidem illa ratione il-
lud conſtitutum ſit, quòd abſenti ſuccurſum non
erat, quamobrem eo loco non ad ſui commodum
agit, uel ſeruus, uel minor, vel filiusfamilias, ſed ad
abſentis commodum, quinimmò contrariam po-
tius affirmare uidetur ſententiam, dum ſenſit in cę
teris ſeruum filiumfamilias & alios in his perſonis
non ſuſtinere legitimam perſonam, cum iſti fauo-
re abſentis tantùm ſuſtinere dicantur. Secundo er-
294 go loco adducitur Baldus ex † l. vltima. C. qui legi-
timam habuerit perſonam ſtandi in iudicio, & li-
cèt ibi gloſa ſolùm intelligat in defendendo, non
in agendo, quam probauit Franciſcus de Marchis.
d. q. 69. nume. 2. attamen verius eſt, ut intelligatur
etiam in agendo, vt clara ſunt illius textus verba,
ibi, actio exerceri poteſt. Ipſe autem intelligo. d. l. vl-
timam, loqui in eo poſſeſſorio momentaneo, quod
minimi eſt detrimenti modicæque conſideratio-
nis, in quo nec appellatio admittitur, ut late expli-
uimus ſupra in Nono recuperandæ poſſeſſionis Re
medio ex l. ſi quis in tantam. C. unde ui. q. 49. & at
tigimus ſupra in Præludij, nume. 12. quo loco dixi-
mus hoc ſummariſſimum poſſeſſorium appella-
ri, quod res ita ſe habeat, ſuadent illius tex. verba,
dum ſubijcit, in adipiſcenda poſſeſſione perſonam
illegitimam conſiderari ibi maximè cum abſque
conuentione perſonæ legitimæ, ſi enim in eo textu
intelligeretur, poſſeſſorium iudicium eſſe in omni
bus momentaneum, dum illegitimas perſonas ad-
mittit à principio, ſic non appellaret illas illegiti-
mas in caſu adipiſcendæ poſſeſſionis, nam ſatis le-
gitimæ eſſent iuxta ſubiectam materiam. Nec eſt
quod obijciat quis textum l. 1. C. ſi per uim vel alio

modo

modo &c. dum momentaneam illam poſſeſſionẽ
appellare uidetur, quam recuperat ſeruus, uel mi-
nor abſentis nomine, quoniam eam appellat poſ-
ſeſſionem momentaneam alia ratione, quam quòd
propriè & verè momentanea ſit, quod fuſius expli-
cauimus ſupra in ſexto Recuperandæ poſſeſſionis
Remedio ex d.l.1.C.ſi per vim, vel alio modo, &c.
q.8. etſi ſumemus hanc interpretationem ad d.l.vl
timam.C.qui legitimam habeant perſonam ſtandi
in iudicio, non erit neceſſe perpendere illa verba,
per quamcunque perſonam, quæ ut uniuerſalia ab
Alberico & Neuizano ſtatim relatis conſiderãtur.
Tertia itaque argumentario fuit recẽtiorum, dum
295 inquiunt, quòd illis in caſibus in quibus † minor
ſtare poteſt in iudicio ſine curatore, filiumfamilias
pariter in iudicio ſine patris conſenſu eſſe poſſe, ſic
Spec. in tit. de actore. §.1. verſi. ſed nunquid, quem
ſunt ſecuti Rom. ſing. 218. Tu ſai. Deci. in l.1. prima
lect. nu. 27. C. qui admitti, alios in hanc ſententiam
retulit Neuiza. d. conſi. 19. num. 5. addo Soc. Tract.
296 fallen. Reg. 151. fallẽ. 11. ſed † minor ſine curatoris
authoritate hanc recuperat poſſeſſionem d.l.vlti.
& huius ſententiæ multos citat Neuizanus d. cõſi.
19. num. 5. præſertim Capellam Toloſanam. q. 106.
ſi minor &c. ſequitur ergo idẽ eſſe in filiofamilias
dicendum. Verùm ex relatis corruit minor illa pro
poſitio, quæ etſi uera ſit in ſe, nõ tamen, quò ad ter
minos noſtros, cũ noſtra hæc poſſeſſio, ut illa, mo-
mentanea non ſit. Vltimo tandem loco, non ſuffra-
gatur illa una argumentatio, qua dicimus in cauſis
illis, in quibus ſummariè proceditur, ſine ſtrepitu
(ut cũ noſtris loquar) & figura iudicij, neceſſe mi-
nimè fore patris cõſenſum & authoritatem. vt do-
cuit Aretin. in l. etſi minores quarta fallen. C. ſi ad-
uerſus rem iudicat. & multos in hanc retulit ſentẽ
tiam Neuiza. conſi. 18. num. 11. quo loco ex mul-
tis citat Barba. conſi. 86. col. 2. lib. 3. qui reſpõdit in
Curiis mercatorum, non exigi patris conſenſum,
cum filius experiri vult, & confert ratio Corn. cõſi.
297 218. lib. 1. dum inquit † conſenſum patris iure tan
tum ciuili poſitiuo exigi, quare remiſſus cenſetur,
cùm ſola facti ueritate inſpecta agitur, at noſtro hoc
caſu iudicij poſſeſſorij ſummariè agitur, ut affirma
uit glo. d.l. vlt. C. qui legitimam perſonam habeant
ſtandi in iudicio. Bal. in extrauaganti ad reprimen-
dum in uerbo ſummariè, num. 12. Soc. in l. rẽ, quæ
nobis, num. 16. ff. de acquir. poſſ. Ripa in l. natura-
liter. §. nihil commune, nume. 185. eod. titu. & tem
hanc fuſius explicabimus infra in hoc ipſo reme-
dio. q. 19. Vno enim uerbo diluitur argumentario
hæc ipſa, quia ſupra in principio huius quæſtionis
docuimus receptiorem eorum ſententiam eſſe, qui
affirmarunt etiam in iudiciis ſummariè, imò execu
tiuè tractandis, neceſſariam forè perſonarum legiti
mationem, & in ſpecie ſic viſus eſt reſpondere Fran
ciſ. de Marchis. d. q. 69. num. 5. quòd autem filiusfa
milias illegitimam ſui natura habeat perſonã ſtan-
di in iudicio, ſtatim aperiam.

In tanta ergo perplexitate, & rerum controuer-
ſia ſubiiti non ſemel, & cui magis hęrerem non pa
rum dubitaui, tandem in eam deueni ſententiam,
filiumfamilias illegitimam habere perſonam ſtan-
di in hoc poſſeſſorio iudicio, ob idque patris con-
ſenſum neceſſarium eſſe, ſed quo omnis hac de re
controuerſia diſſoluatur, ueritasq; ipſa eluceſcat.

Regulam negatiuam audacter pro ueritate ta-
298 men, conſtituendam eſſe autumo. † Filiumfamilias
illegitimam habere perſonam ſtandi in iudicio, &
ideo regulariter ſine patris conſenſu non poſſe ex-
periri. hæc ſententia probatur primo ex iure gen-
tium antiquo, tum iure ciuili, quibus intelligimus
299 † filium ſub patris poteſtate ita fuiſſe cõſtitutum,
ut à ſeruo minimè differret, iure gẽtium ſatis pro-
batur ex l. pronunciatio. §. iure proprio. ff. de verb.
ſign. ex Ariſtotelis authoritate. lib. 8. Ethico. quẽ in
hanc ſententiam retulere Franc. Conna. lib. 2. com-
menta. Iuris ciuilis cap. 15. & Vaconius Roma. lib.
3. declaratio. Iuris cap. 8. Alex. ab Alexãd. lib. 6. die-
rum genialiũ cap. 20. Paul. Manutius de legib. Ro-
ma. & Carolus Sigonius lib. 1. De antiquo iure ci-
uium Roma. cap. 10. qui doctè admodum multis
oſtenderunt authoritatibus, Patriam Poteſtatẽ eſſe
300 à iure gentium, & à natura, † Patriamq; poteſtatem
maioris fuiſſe roboris, quàm fuerit poteſtas domi-
301 norum in ſeruos hinc uidemus † patrem ius uitæ
& necis habuiſſe in filium. l. vlti. C. de patria pote-
ſtate, quare olim filium uendere & ſeruituti addi-
cere poterat pater, quod Romuli Inſtitutum fuiſſe
ſcribit Dionyſius Halicarnaſſeus lib. 2. antiq. Rom.
302 quòd à † Numa Pompilio fuit prius emendatum
correctumque, ut egregiè in illius uita teſtatur Plu
tarchus, & deinde ab aliis præſertim à Conſtanti-
303 no, in † l.2.C. de patribus, qui filios diſtraxe. ad cu-
ius conſtitutionis interpretationem uidendi ſunt
Tiraq. Tract. de retract. cõſang. § 26. gl. 1. nu. 13. 14.
& Didacus Couar. lib. 3. varia. reſol. c. 14. nu. 4. Iure au
tem ciuili, antiqua nemo dubitat, ut apud relatos
Vaconium & Connanum, qui multa egregiè hac
de re ſcripſerunt, ſtat ergo ſolida & incõcuſſa con
cluſio quod quemadmodum ſeruus, ut ſub domi-
ni poteſtate conſtitutus, perſonam minus legiti-
mam habet, ſic & filius, ut ſub patris poteſtate. re-
gulariter ergo in iudicio ſine patris conſenſu eſſe
304 non poterit; probatur magis † in ſpecie ex l. miles,
la prima. §.1. ff. de caſtren. pecul. quo ſolo in caſu ca
ſtrenſis peculij intelligimus filiumfamilias habere
legitimam perſonam ſtandi in iudicio, ut infra di-
cemus: ergo in contrarium ſe habet regula, ut ſic
uiſus eſt argumentari Caſtren. d. §.1. verſi. neceſſita
te, & Peruſ. in c. vltimo de iudic. in 6. & meminit
Neuizan. d. conſi. 18. num. 6. quo fundamento di-
305 luitur illa † Bartoli ſententia, qui in d.l. vlt. §.1. ver
ſicu. neceſſitate, num. 2. C. de bon. quæ lib. affirma
bat iure antiquo filiumfamilias habere legitimam
perſonam ſtandi in iudicio ſine patris conſenſu ex
l. omnem, & l. tam ex contractibus. ff. de iudic. & l.
noxali, & l. ſeq. ff. de noxal. actio. falſa, inquam appa
ret hæc opinatio, quandoquidem non plus integrã
perſonam habuit, habetq; regulariter & ſui natu-
ra filius, quàm ſeruus, cum ambo ab alterius pote-
ſtate dependeant, & caſus à Bartolo citati ad rẽ pa-
rum conferunt, & (ut omittam l. omnem, de iudi.
in qua ne uerbum quidem hac de re legitur,) quò
306 ad † l. tam ex contractibus, cenſeo animaduerten-
dum loqui in prima ſui parte, cùm filius ex ſuo de-
licto conuenitur, nec diffinit, an ſit neceſſarius pa-
tris conſenſus uel non, hoc enim in iuris commu-
nis diſpoſitione relinquit, in ſecunda autẽ parte in

verſi.

307 uerſ.certè, loquitur, filiusfamilias † non nomine
proprio, ſed alterius vt procurator experitur, quo
in caſu abſolutum eſt, neceſſariũ nõ eſſe patris con
ſenſum, ut probat.l. cũ mãdato, de procur. glo. in
d.§.1.verſ.neceſſitate.ibi Bart.nu.5. & in cap. vlti-
mo in gloſa regulariter de iudicijs in 6. & tex.in c.
qui generaliter.§.1.de procurato.in 6.Bar.in l. ſi lõ
gius.§.ſi filius.ff.de iudicijs.Tiraqne. Tract.de legi-
bus connubia.in glo.3.nu.163.ſimile ex.l.quæſitũ.
ff.de in ius uocan.Soc.Tract. Fallen. reg. 244. Fal-
308 len.5.text.autem † Noxali, & ſequen. nihil diſtinit,
ſolùm inquit actionem dari filiofamilias & con-
tra: quo autem modo in iudicium exerceatur, non
explicat, ſed in legis diſpoſitione relinquit. eſtque
intelligendum actionem poſſe exerceri patre con-
ſentiente, cum alioqui filius de ſe nihil poſſit, non
ergo eſt verùm quod ſcripſit Bartolus, iure antiquo
filiumfamilias regulariter eſſe poſſe in iudicio ſine
patris conſenſu: nã cum in ſpecie Bartoli opinio iu
re nõ probetur, erit ſtandum Regulæ generali. Filiũ
à Patre in totum dependere. Secundo etiã loco (ut
ad ius nouum, quod Codicis appellatur veniamus)
309 probatur † ex.d.l.ultima.§.1.uerſic.neceſſitate.C.de
bonis quæ liberis, qua Iuſtiniani conſtitutione in-
telligimus, quod ſi Pater recuſet adire & accepta-
re hæreditatem filio delatam, nullum patri acquiri
vel commodum, vel detrimentum, ſed totum eſſe
filij, ut oſtendunt illa uerba. Nullam acquiſitionẽ,
vel uſumfructũ patri offerri, & paulò deinde poſt,
& filius ſimili modo in agendo & pulſando ſolus
habeat, & detrimentum & commodum. Nihilomi
nus eo caſu filio agenti tenetur conſentire pater,
quod non alia ratione intelligo, quàm quod ſui na-
tura, exceptis caſibus in iure expreſſis filium minus
legitimam habere perſonam, ob patriam poteſta-
tem cui ſubeſt; qui ſenſus ſatis ab Accurſio & Bal-
do eo loco recipitur. Nec me monet is ſenſus &
310 intellectus † Otthonis gloſatoris antiqui, (qui ut in
d.§.1.verſic.neceſſitate, in fine ſcripſit Angelus, Pa
tria Papienſis fuit) quem ſunt ſecuti ibidem Bart.
nume.2.& cum eo cæteri crebrius, ut affirmarunt
multi à Sebaſtiano Vantio relati in Tract. Nullita-
tum in titulo. De Nullitate ſententiæ ex defectu
manda. compate.num.41.42. & Afflictus Deciſio-
ne. 180.ſentit Ruinus conſil.102.numer. 2.lib. 5.
Ripa.l.1.§.fuit quæſitum.nume.3.ff.ad Trebellian.
Soc.Sen.conſi.34.colum.penul.verſi.aſſumo nunc
ex ord.ne.lib.1.lattiſſimè Neuizanus. d. conſil. 18.
num.8. Angelus Aretinus Inſtit. de tutelis in prin-
cipio, numero 2. dicebat enim is Ottho. ideo Pa-
tris conſenſum in caſu.d. verſic. neceſſitate, requi-
ri, ut clarè in iudicio etiam conſtare poſſit, Patrem
illum, ius omne ſuum à ſe abdicaſſe, non autem eſ
ſe neceſſarium ad integrandam filij perſonam, ſed
uerè is Otthonis ſenſus non conuenit: nam ſi iam
conſtabat Patrem à ſe ius omne ſuum abdicaſſe,
fruſtrà aut ſaltem leui ratione motus fuiſſet Iuſti-
nianus ad conſtituendum, neceſſarium adhuc eſſe
patris conſenſum, niſi eſſet ad integrãdam filij per-
ſonam: quorſum enim, ſi per publicum inſtrumen
tum conſtat de patris abdicatione exigere eandem
ob cauſam conſenſum. quare uerius eſt dicere, eſſe
ad integrandam perſonam, ut illa uerba uere oſten-
dunt Ne iudicium ſine patris uoluntate conſiſtere
videatur; reſpicit enim hæc conſtitutio nullitatem
iudicij, quæ prouenire dicitur ex filii perſona mi-
nus integra, non ex eo quod patris commodum
uerſetur, quod nullum eſt, cum tex. præſopponat à
311 Patre abdicatum. Nec illa aduerſatur † Bartoli con-
ſideratio. d.l.ultima. §. ſin autem in ſecunda ætate.
C.de bonis quæ liberis, quo apparet ſolã curatoris
authoritatem ſufficere pro filio agenti cõtra patris
conſenſum, & tamen, ſi ſui natura filiusfamilias eſ-
ſet inhabilis, non tantùm curatoris authoritas, ut
ætatis ſuppleretur defectus, ſed & patris cõſenſus,
ut filii perſona inhabilis integra efficeretur, neceſſa
ria eſſet. nam, ut aliquãdo animaduerti, eo caſu nõ
curatoris conſtitutio requiritur ad tractandũ ingre
diendumq; iudicium, ſed ad extraiudicialem bono
rum adminiſtrationem, ut illa uerba oſtendũt, per
quem gubernatio rerum ad eum delatarum proce-
dat. is ergo textus præſupponit delatã filio hæredi-
tatem iam ei eſſe acquiſitam, abſque iudiciali con-
trouerſia. quod ſi in iudicio agendum eſſet, neceſſa
rius eſſet Patris conſenſus, ut is textus, repetendo,
quæ paulò ante dicta fuere, videtur præſupponere
ibi: His omnibus, quæ ſuprà diximus locum haben
tibus. Secundo etiam loco probatur hæc ipſa no-
312 ſtra ſententia ex † l.1.§.vltimo.C. de annali exceptio.
quo loco idẽ Iuſtinianus conſtituit, filioſam. nõ va-
lẽti agere ſine patris cõſenſu nõ poſſe obiici præſcri
ptionis exceptionem, quare ex eo textu ſumitur il-
la cõmunis regula, Non ualenti agere præſcriptio-
nem non currere, ut eum ibi annotarunt omnes
& Iaſ.conſ.118.col.ult.conſi.136.in fi.lib.4. Deci.
conſ.445.nume.48.Crane.conſi. 116.nu.8. conſil.
263.col.ult.Balbus Tract.præſcrip.prima particula
ſextæ partis principalis.verſ.22.caſus, Rola.à Valle
conſi.79.nume.18.lib.1.Soc.Iun.conſi.17.num.6.
7.lib.2. qui late rem hanc declarant. Nec unus me
313 mouet ſenſus & intellectus † Vbertini Zucardi in l.
1.nume.64.C.qui admitti, & forte ante eum Abba
tis in cap.2.nume.11.verſi.Non obſtat.l.1.extra de
præſcriptio. qui hac de re uerba faciens intelligit,
ibi filiumfamilias impediri actionẽ mouere, quia
per exceptionem ab aduerſario repelli poteſt, non
eſſe ſine patris conſenſu audiendum, ne pater po-
ſtea ueniens ratione ſui intereſſe, cum ad eum ſpe-
ctet uſufructus, & per conſequens legitima admini
ſtratio, obiicere poſſit, iudicium illud ſine ſuo con-
ſenſu agitatum, nec ſibi, nec filio nocere potuiſ-
ſe, nam hic ſenſus verbis claris textus uidetur ad-
uerſari, dum ibi præſupponitur ex illis bonis filio
obuenitis, nihil patri, ſed totum filio acquiri. ibi
In quibus res habent minimè patrib. acquiſitas.
Nec eſt quod intelligamus, res, id eſt, proprieta-
tem, quia eſſet reſtringere ampliſſimam ſignifica-
tionem dictionis, res. Confirmatur tertio authori-
tate eorum, qui rectè affirmarunt. ideo Patris con-
314 ſenſum exigi cum filius donat † cauſa mortis, non
ratione paterni detrimenti, uel commodi, ſed ad
integrandam filii perſonam. ut hanc aſſertionem
affirmarunt Angel. conſil. 126. Roman. l.1.§.fuit
quæſitum. ad trebel. Soc. Se. conſil. 112. lib. 1.
conſil. 172. lib. 2. Alex. l. pe. C. qui teſta. facere poſ
ſunt, & alios plures refert, & ſequitur hanc com-
munem affirmando Rubeus conſil. 46. numer. 2.
& conſi. 127. num. 8. 9. Nec iure defenditur Bartoli

315 fundamentum ex tex.†in authen.ut liceat matri &
auiæ.in principio,quæ eſt Nouella.117.De diuerſis
capitulis, quòd intelligimus filiumfam. omnimodã
habere adminiſtrationem in ijs in quibus nullus
vſusfructus patri acquiritur: poterit ergo eo caſu
filiusfamilias eſſe in iudicio ſine patris conſenſu.
nam ſi rectè is textus perpendatur, ad rem non fa-
cit,quia non ſequitur, habet omnimodam admini
ſtrationem,ergo poteſt eſſe in iudicio ſine patris cõ
ſenſu,quia intelligitur de omnimoda adminiſtra-
tione,quò ad commodum,& ratione rerũ, non ra-
tione perſonæ,& ideo intelligi debet de adminiſtra
tione extraiudiciali: ut diximus ſtatim ſuprà ad l.
vlt.§.1.verſ.neceſſitate,quo loco Saly.col.2.affirma
uit d.authen.ut liceat matri & auiæ, ad rem parum
conferre;ſatis ergo noſtra hæc ſentẽtia probatur iu-
re antiquo veteri & nouo;ſiue ergo loquamur in fi-
lio, qui ratione bonorum profectitiorum in iudi-
cio contendit, uel ratione aduentitiorum, ſemper
neceſſarius erit Patris conſenſus; quod intelligo &
eo caſu procedere,quando,nihil penitus patri etiã
ratione uſusfructus acquireretur,ut probat is text.
l.ult.§.1.uerſ.neceſſitate,cum (ut dixi) non ratione
acquiſitionis bonorum,uel detrimenti, ſed ratione
poteſtatis patriæ, ſicq; illegitimationis perſonæ hic
conſenſus exigatur.Cum ergo regula hæc ſit,nec in
iudicio poſſeſſionis recuperatorio diffinitum aliter
non reperiatur,regulæ hærendum erit.
316 Declaratur primò hanc regulam † non procede-
re,quando de recuperanda poſſeſſione peculij Ca-
ſtrenſis ageretur in illo enim iudicio ſine patris
conſenſu eſſe poteſt filius.Bar.d.§.1.verſ.neceſſita-
te.numer.12.quam ſententiam ſunt ſecuti Bal.ibi
col.5.verſic. Quærit glo quid in Caſtr. Saly. col. 3.
verſic.Quæro.9. Ange. Aretin. §.actiones col. ult.
Inſt.de actionibus.Neuizan.conſil.18.num. 6.Van
tius qui ſuprà relatus eſt nu.41.quæ ſatis probatur
in l.miles.la.1.§.1.ff.de Caſtren.peculio.illa afferri
poteſt ſolida ratio, quia eo caſu lex declarauit filiũ-
317 familias liberum eſſe à Patria poteſtate, † & patriſ-
familias loco eſſe habendum l.2.ff.ad.S. C. Maced.
quod cæteris in caſibus non eſt factum, quare uide
mus ratione peculij Caſtren. filiumfamilias inſtar
emancipati eſſe,ut relatus Bal.docuit.
318 Declaratur ſecundò non procedere† Patre abſen
te,tunc enim utilem actionem ſine illius conſenſu
mouere poterit filius.l.ſi longius.§.1.ff.de iudicijs.
319 Declaratur tertiò non procedere † in Beneficia-
libus in quibus iure Pontificio eſt hodie declara-
tum filiofamilias licere ad libitum ſine patris con-
ſenſu experiri, ut habetur in capi. vltimo de iudi-
cijs in 6. quod ſenſit & Imperator in l. Sacroſan-
ctæ.C. de Epiſcopis & Clericis. Cuius rei ratio
320 eſt, quia † in ſpiritualib. Patria poteſtas non con-
ſideratur, vt in eo c. vltimo annotarunt omnes,
etſi Coraſius lib. 1. Epiſtolicarum c. 19. numero
5. ſolùm intelligat in iis, in quibus modicum de-
trimenti ſenſit Pater, ut noſtro hoc caſu.Sic in cau-
ſa. d. l. ſacroſanctæ, hoc eſt fortius hodie confir-
321 matum, quia † Epiſcopi, (quorum is textus me-
minit,) à patria poteſtate liberantur, in auth.Sed
Epiſcopalis, quæ ſtatim ſubijcitur glo. in §. filiuſ-
familias.Inſt. quibus modis ius Patriæ poteſta. ſo-
luitur,quod intelligunt in d.§. ſed Epiſcopalis Bal.

& Ang,& poſt eos.Barba.conſ,20.colum. 4. lib. 1.
quò ad ea, quæ Epiſcopi commodum,non quæ in-
commodum reſpiciunt;& hanc tertiam declaratio-
nem uno ore omnes recipiunt Bartolus.d.§.1.verſ.
neceſſitate,nu.12. alios citat Vantius. d. titulo. De
nullitate ſententiæ ex defectu inhabil. mandati cõ-
pare. nu. 41. præſertim Angelum Aretinum in §.
actiones autẽ.col. ult. Inſt.de actio.Socin.(aut quiſ
322 quis is eſt,cum † Socini Senioris non eſſe teſtetur
Marianus Soc.Iunior.conſ.24.nu.4.& cõſ.74. nu.
21.lib. 3.)Tract Fallẽtia. regula.15 1.fallen.2. & 6.
quo loco alias affert declarationes ad §.1.verſ.neceſ
ſitate,quas nũc referre nõ eſſe operis pretiũ credidi.
323 Quæro uigeſimoquintò, utrumne † ſpoliatori
conuento cõcedi debeat dilatio,qua mediante poſ-
ſit habere probationes (quas forte,cum in Romana
eſt,domi habet)quibus oſtendat, ſe illum, ut ſpo-
liatum agentem,non ſpoliaſſe, ſed ſuo facto illum
amiſiſſe poſſeſſionem? hanc quæſtionem diffinit
Gulielmus Caſſadorus in ſuis Deciſi.in tit.De Dila-
tionibus.Deciſione ſecunda,in qua duos caſus di-
ſtinguere uidetur.
324 Primus eſt,quando is†ſpoliatus agens adhuc ni
hil probauit,nec plene,nec ſemiplene ſe ſpoliatum,
& tunc concedi debet dilatio illa rõne,qa ſpoliator
iſte conuentus, legitimas probationes habere põt
per inſtrumenta fortè,uel confeſſionẽ actoris, uel
acta iudiciaria(iuxta illa quę ſuprà explicauimus in
primo remedio ex interdicto, unde ui. q.17.) qui-
bus oſtendet non ſpoliaſſe, ſed iuſtè poſſidere cœ-
piſſe; nec adhuc hoc caſu conſtat aliquo modo ip-
ſum actorem fuiſſe ſpoliatum,ita ut per conſequẽs
fraus, & dolus petentis dilationem, per calumniã
detegatur;quæ ſanè ſententia procedere poteſt,niſi
ex alijs coniecturis conijciat per calumniam hanc
dilationem peti; tunc enim aliquo uti poterit iu-
dex remedio, quo fraudem hanc amputet, ut ſta-
tim ſubijciam: & hoc in caſu procedere poteſt do-
ctrina Iaſ.conſil.45.col.2.uerſic. quia reſpondetur
lib. 3.dum inquit iudicẽ non poſſe ſuſpicari an per
calumniam exceptio opponatur,ſi ante non fuit op
poſita, intelligitur enim niſi alia iuſta cauſa ſubſit.
325 Secundus eſt caſus † quando is actor ſpoliatus
iam aliquid probauit circa ſpoliationem ante peti-
tam dilationem ab ipſo conuento, (quod rarò eue
nire affirmat Caſſadorus, quandoquidem peti ſo-
leant hæ dilationes, tempore quo articuli, ſeu ca-
pitula probanda producuntur,) hoc enim caſu de-
tegitur quodammodo dolus & fraus conuenti,qui
ut per calumniam hoc protulit iudicium,hanc pe-
tit dilationem, quare concedenda non eſt l. ſatis
aperte. C. de falſis, quo notabili tex.fortius dici-
326 mus † falſi exceptionem contra iura patris per ca-
lumniam oppoſitam eſſe reijciendam,confert quę
ſcripſit inno.in c.poſt electionem, de conceſſ.præ-
327 bendæ, quòd etiam ſi † excipiens legitimam op-
ponat exceptionem, ſi tamen iudici uideatur il-
lam calumnioſè opponi, & cauſa ſolùm differendi
iudicij, eſſe reijciendam.hinc cenſuit Bald.in l. 1.
328 col. pen. & vlt. C. qui accuſare non poſſunt,† ex-
ceptionem fraude & dolo oppoſitam non impe-
dire proceſſum, Inno. & Baldum eſt ſecutus Bar-
ba.conſi.8.col.8.conſi.10.col. 1. conſil. 18. col. 10.
verſic.præterea cũ opponitur lib. 1. qui idem affir-
mauit

329 mantur in † exceptione nullitatis oppoſita per frau-
dem, ut differat iudicium, & in exceptione falſi latè
idem Barba. cōſ. 42. col. 7. verſ. uenio nūc ad aliam.
lib. 1. quo loco lattiſſimè explicat. dict. l. ſatis apertè.
alia affert Barba. conſ. 1. col. 1. & cōſ. 7. col. 4. uerſi.
præmitto etiam. lib. 2. idem Barba. inter cōſilia Cu-
rij Senio. conſi. 67. colu. 21. alia ſimilia ſcribit Rui.
conſ. 7. nu. 4. lib. 4. alia ſimilia afferunt Deci. c. licèt
cauſam. 6. nota. de proba. Marſil. ſingul. 686. calum
nioſe &c. Fely. cap. de cætero, nu. 11. verſi. limitatio.
de re iudic. & in cap. licet cauſam. 4. notab. de pro-
bat. & in terminis dilationis per fraudem petitę, ſic
cenſuit Grammaticus. conſi. 4. nu. 11. & unto 14.
nu. 13. qui poſt gloſ. notabilē. l. ſi quis cum maior.
§. ſi patris. ff. de bonis liber. & Fely. in cap. dilecti, de
iudicijs, ex ſuo officio iudicem debere reijcere has
calumnioſas dilationum petitiones, nec debere ti-
330 mere interpoſitas † appellationes, quas pariter reij
cere poteſt, ſunt ergo hæc omnia in iudicis diligen-
tia repoſita, ut diligenter perpendat conſidereťque
an iuſta fraudis ſuſpicio ſubſit vel nē, vt iuxta ſuum
arbitrium concedat, uel neget petitam dilationem,
quod adnotauit Caſſa. d. Deciſ. 2. in fi. dum citat l. 3.
§. tu magis. ff. de reſtit. quin is ſubijcit in Deciſio-
331 ne. 3. ſubſequenti † dilationum materiam in iudicis
arbitrio eſſe poſitam, ut affirmarunt etiam omnes
in l. 2. vbi Bar. ff. de re iudi. glo. in c. præterea de dila.
Abb. c. 1. col. ult. de dila. Non ignoro tamen inole-
uiſſe praxim unam, quā retulit poſt Inno. in c. pro-
ut, de dolo & cōtuma. & Angel. in l. qui prior. ff. de
332 iud. Barba. conſ. 43. col. 9. in fi. lib. 1. † iudicem hæ-
ſitantem, an dilatio vel exceptio calumnioſè peta-
tur obijciaturve, poſſe vtrique partium ad proban-
dum certum ſtatuere, intra quod uterque ius ſuum
tueri ſtudebit, & quia diximus eſſe in arbitrio iu-
dicis cognoſcere, atque reijcere exceptiones & di-
333 lationes has calumnioſas † iudicem admonemus,
quo ſe gerat tutius, ut hoc faciat ex vehementi præ
ſumptione: probat tex. in c. ſciſcitatus ubi Abbas.
quarto not. de in integrum reſtit. & in d. c. poſt ele-
ctionem col. ult. de conceſſ. præben. quem eſt ſecu-
tus Iaſ. conſil. 44. col. 2. uerſi. item adhoc. lib. 4. qui
ſubijcit ex Bal. in l. non epiſtolis colum. 1. C. de pro
bat. præſumptam calumniam non remouere ordi-
nem iudicij à iure datum.
334 Declaratur † relata omnium ſententia non pro-
cedere, quando aliàs ex reiectione huius dilatio-
nis irreparabile damnum ſequi poſſet. exempla af-
ferri poſſunt illa, quæ ſupra in primo remedio ex
interdicto, unde ui. q. 28. retulimus: iſto ergo ca-
ſu non repellitur petens hanc dilationē, ſi præſum-
pta aliqua calūnia ſubſit, vt de oppoſita exceptione
ex præſumpta fraude tradit Bal. in l. 1. col. ultima.
C. qui accuſa. nō poſſunt, qui ſubdit reijci adhuc ſi
manifeſte de fraude & calūnia cōſtet, Bal. ſecuti sūt
Aret. Alex. & al. j, quos retulit Dec. in c. licet cām. 6.
not. de probatio. ibi Fely. in quarto & Marſ. ſingu.
686. calumnioſe &c. idem cenſuit Fely. in c. de cæ-
tero, nu. 11. uerſ. iſta dicta amplia. de re iud. ex qui-
335 bus infertur declaratio ad noua † decreta Sereniſſi-
mi Principis noſtri ſub titulo degli articuli proba-
torij &c. §. & perche i rei &c. quibus eſt cautum ad
effugiendam litigantiū calumniam, ut petens dila-
tionem multorū dierum, qua poſſit teſtes exiſtētes
in remotiſſimis regionibus examinari facere, ut te-
ſtes illos nominet, & iuramentū præſtet calūniæ, ac
ſatiſdet ſe pœnam ſoluturū, in qua condemnabitur
ac ratione dānorū & intereſſe partis, quæ ſanè con-
ſtitutio, ut optime ad amputandas fraudes, eſt de-
ſumpta ex illa doctorū cautela, qua in his ſic proui-
dere ſolēt ut eſt tex. ubi glo. in ca. ſtatutū. §. ult. de re
ſcrip. in 6. nēs in c. conſtitutus de fideiuſ. declarat
Iaſ. conſ. 14. lib. 1. Hæc ergo ergo Principis noſtri cō
ſtitutio poſt intelligi, quando de fraude & euidenti
calumnia non conſtat, aliàs ubi conſtaret non de-
beret iudex etiā ex quauis cautione & iuramento
hanc dilationem concedere: adhibetur enim relata
cautela ob timorem fraudis & calumniæ, quæ ſci-
licet ex ipſo actu præſumitur, ſed cum eſt euidens
non eſt opus aliqua cautela.
Quæro vigeſimoſextò in caſu à præcedenti non
336 longe diſſimili an ſcilicet iudex † cauſæ ſpoliationis
teneatur ſpoliatore conuento petēte remiſſorias al-
teri iudici concedere? Caſſadorus. d. ritu. de dilatio-
nibus Deciſi. 3. affirmat hanc quæſtionem à præce-
337 denti non multum differre, cum † remiſſio hæc ita
ſit in iudicis arbitrio l. iudices & authen. apud elo-
quentiſſimum. C. de fide Inſtru. ut ipſa dilatio. quæ
quidem quæſtio, ut clarior ſit quam à Caſſadoro
proponitur, caſus aliqui ſunt conſiderandi.
Primus eſt, cū totius cauſæ remiſſio petitur, in
quam ad iudicem competētem debet remitti, cum
non liceat mittere ſalcem in meſſem alienam, qua-
338 re noſtri fortius affirmant, quod etiam † quæſtio
ſpiritualis incidens in quæſtione principali, quæ
tractatur coram laico, eſſet iudici eccleſiaſtico re-
mittenda. ſi modo iuris ſit quæſtio nō facti, ut egre
gie declarant Bar. Alex. & Iaſ. in l. quoties. C. de iud.
& Alexan. in l. Titia, nume. 6. ff. ſol. matr. & Afflict.
Deciſi. 219. nume. 4. 5. Capicius Deciſione. 7. num.
2. 3. Feratius cautela. 53. ſi Coram. Petraſancta,
ſing. 58. licet iudex. Crauetta. conſ. 253. nume. 2. &
conſ. 258. nu. 1. & alibi ſæpe.
339 Declaratur hic caſus, † non procedere, cum per
calumniam & fraudē hæc remiſſio petitur, ut poſt
Bald. in leg. 1. C. de ſente. quæ ſine cert. quant. tradit
Alexā. in d. l. Titia, nu. 8. verſ. quarto fallit Sol. matr.
Dec. cap. 2. nu. 24. circa prin. de iudicijs: Craue. cōſ.
253. nu. 7. verſi. propterea, quam fraudem, ut eui-
340 tent cauti iudices, ea utuntur † cautela, quam in re-
latis referūt Alex. & Dec. & præter eos Marſil. ſing.
70. iudex &c. ut petenti remiſſionem certum ſta-
tuant terminū intra quod producat capitula, quæ
intendit coram iudice illo competenti, ad quem
ſe remitti petit, probare: quod ſi hac cautela uti
nolunt & cauſam remittere negent ob fraudem
341 hanc præſumptam † animaduertere debēt, ut apud
acta redigi in ſcriptis curent, quibus adductis ſint
coniecturis iudicijs & præſumptionibus, ut frau-
dem hanc ſubeſſe iuſte crediderint, ſic admonuit
Fely. in cap. de cætero, nume. 12. in fi. de ſenten. &
re iud. quem eſt ſecutus Caſſador. d. Deciſione, 3.
idem Fely. in cap. licèt cauſam quarto notab. in fin.
de proba, & adducuntur ex ſimili cōſilio & admo-
nitione Bart. in l. Lucius. in fi. ff. de ijs, qui notant.
342 infam. dum † iudices monet, quod ſi a teſtiū dictis
aliquibus coniecturis & rationibus recedere no-
lunt, & cum probare ii uideantur rei ueritatem cō-

tra eos eſſe ſentiat iudices, quod in ſuo arbitrio eſ-
ſe uidentur. l. 3. §. tu magis. ff. de teſtibus. deſient ij
iudices, ne in ſyndicatu aliqua afficiátur moleſtia,
apud acta ſcribi curare, quibus coniecturis & cau
ſis teſtibus illis fidem nõ adhibuerint, Bartolo aſſen
tiunt cæteri ut idem Fely. in cap. ſicut. nu. 16. verſ.
per iſtum, de ſenten. & re iud. & latè idem, Fely. in
cap. quoniam contra, nu. 49. de proba. quo loco in
343 ſtruit † etiã iudicẽ, quid obſeruare debeat, cum te-
ſtes interrogat, ut ſcilicet trepidationes, vultus mu
tationes, geſta, motus, uacillationes, linguã balbu-
tientẽ deſcribi faciat. idem quoq; quod Bar. d. l. Lu
cius cenſuit Barba. conſi. 23. col. 3. lib. 4. Soc. Sen.
conſi. 262. col. 6. lib. 2. Dec. conſ. 448. nu. 29. conſ.
463. nu. 23. conſ. 510. nume. 1. conſ. 596. num. 3.
Cur. Iun. conſ. 52. num. 8. conſ. 106. nume. 4. conſ.
178. col. 1. Soc. Iun. conſ. 31. nume. 11. lib. 2. Marſi.
ſing. 114. in fi. Pariſ. conſ. 55. num. 34. conſ. 75. nu.
21. conſ. 107. num. 48. lib. 1. & conſ. 88. nume. 83.
lib. 3. cæteras declarationes, quæ ad caſum hunc
conferunt libenter ſciens prætereo, cum propoſito
noſtro tractatui parũ conueniant, quare apud inter
pretes poſsũt uideri in d. l. titia. ff. Sol. ma. i d. l. quo
tiens. C. de iud. in d. c. 2. ubi Dec. nu. 24. de iudicijs.
344 Secundus eſt caſus, † cum ſolùm agitur de remiſ
ſione unius actus cauſæ principalis ut de teſtium
receptione & interrogatione, & in cauſa ciuili re-
gula eſt, remiſſionem non concedi, ea ratione, quia
per ipſummet iudicem, regulariter teſtes à iudice
recipiendi ſunt, & interrogandi, ut ſic regulam cõ-
ſtituit Bald. in cap. ſi qui teſtium in prin. extra de te
ſtibus, latè Fely. in ca. cum cauſam nume. 16. eo. tit.
de teſtibus, qui ea etiam ratione utitur, quia non
345 notario & cæteris produci debent † & apud eum
fieri probationes, ſed apud iudicem. l. quinquagin
ta. ff. de prob. latè Fely. in c. quoniam contra. num.
39. 40. de probatio. Marſil. ſing. 81. Didacus Couar.
lib. 1. uaria. reſol. c. 1. nu. 5.
346 Declaratur primò non procedere † quando teſtes
ipſi ſunt in remotiſſimis regionibus, ita vt non niſi
maximo cum partium diſpendio poſſint adduci ad
locum iudicis, uel aliquo iuſto impedimẽto teſtes
detinentur, cùm ad iudicem minime accedere poſ
ſint, vt ſi graui aliquo morbo laborarent, tũc enim
iudex poteſt, & debet hanc remiſſionem concede-
re ſic probat tex. clarus l. iudices. C. de fide inſtr. in
c. cum cauſam, de teſtibus, & ibi latè Fely. nu. 27.
verſ. fallit primo & nu. 31. uerſ. fallit tertio. latiſſi-
mè Petrus Beneintendi cõcluſione 74. qui nu. 4. af-
firmat poſt Soc. Iun. conſ. 60. lib. 2. Gram. conſ. 41.
nu. 16. & alios, etiam procedere in cauſa ardua. hoc
347 idẽ eſt cautum ex † nouis conſtitutionibus Sereniſ-
ſimi noſtri Principis in tit. delle eſſaminatione, quæ
348 ſanè ſententia procedit etiam ſi agatur † remedio at
tentatorum, ut decidit Caſſado. d. tit. de dilationi-
bus. deciſione 4. & infra in ultimo remedio attin-
gam, in q. 15. quæ quidem declaratio ſubdeclara-
tur & intelligitur dummodo non ſubſit fraudis &
calumniæ ſuſpicio, quod affirmant omnes in d. l.
iudices, & in authen. apud eloquentiſſimum. C. de
349 fide inſtru. & in † ſpecie caſus ſpoliationis ſic affir-
mauit Caſſador. d. deciſione 3. poſt Roma. conſil.
273. clatum & c. col. 2. uerſic. ex his ergo breuiſſi-
ma & c. quæ quidem fraudis ſuſpicio in arbitrio iu

dicis poſita eſt, ut is Caſſado. admonuit, qui non ſe
mel ſic olim obſeruatum teſtatur. ex quibus decla-
rantur ſtatim relatæ nouæ Sereniſſimi Principis no
ſtri conſtitutiones titu. delle eſſaminatione.
350 Declaratur ſecundo non procedere † cum Iudex
in loco iudicij ſuo notario & actuario teſtium in-
terrogationem committit, id enim facere poſſe cre
brius noſtri affirmãt in d. l. iudices, & in d. authen.
apud eloquentiſſimum. & clarè Fely. in d. cap. cum
cauſam, nu. 28. verſ. fallit ſecundo. de teſtib. & Dida
cus lib. 1. uar. reſo. c. 13. n. 10. circa me. qui ſic apud
Hiſpanos conſuetudine obſeruari ſcribit, quod &
ipſe affirmare poſſum in hac patria Pedemontium,
351 ic:q; præſertim ex relatis † nouis conſtitutionibus
in tit. delle eſſaminationi, quibus tamen eſt cautũ,
cum legitimo impedimento detinetur iudex; quod
352 ſanè † legitimum impedimentum ſatis probatur ex
iudicis aſſertione, ut affirmant interpretes in l. 1. in
prin. ff. de offi. eius & c. ibi Dec. nu. 69. in fi. Rimi-
nal. nu. 23. in fi. Purpu. nu. 546. Oria. nu. 129. Sapia.
nu. 75. & nouiſſimè Ioãnes Bologne. nu. 114. qui-
bus addo Dec. in cap. 2. nu. 6. de offi. delega. qui hãc
communẽ eſſe affirmauit Rui. conſ. 35. nu. 38. cõſ.
80. in fine conſi. 69. nu. 1. lib. 1. conſ. 87. nume. 26.
conſi. 117. nu. 8. lib. 3. conſi. 98. nu. 8. lib. 4. conſ. 3.
nu. 1. & conſi. 95. num. 11. lib. 5. Iaſ. conſi. 227. col.
7. uerſi. decimo ad idem. lib. 1. & conſi. 101. col. 4.
uerſi. tertio. & adhuc lib. 4. Ferrat. cautela 28. Mul-
tones & c. quos libenter retuli, cum non ignorem
alios plures huius ſententię fuiſſe, aſſertioni iudicis
ſtandum non eſſe legitimam fore cauſam, ut vices
ſuas alteri mandet, cum aliàs ſine illa cauſa iuſta
mandare non poteſt, ut huius poſterioris ſententiæ
fuit ſibi parũ conſtans Iaſ. in d. l. 1. nu. 60. & ibi Iaco
bus Niger, nu. 122. de officio eius. Fely. in d. cap. 2.
nu. 5. de offi. delega. & parum etiam ſibi conſtans
idem cenſuit Dec. in cap. quęrn eccleſiarum. nu. 18.
& in cap. cum ſit Romana tertio nota. infra de ap-
pell. Pariſ. conſ. 73. nu. 66. lib. 1. quorum rationes
& fundamenta exactiſſime dilui in interpretatione
illius cap. 2. de off. deleg. quam quidem receptiſſi-
mam ſententiam, tũc veram eſſe intelligebam, niſi
fortior in oppoſitum urgeret præſumptio, qua de-
monſtraretur ueram non eſſe iudicis aſſertionem,
353 ut enim clauus clauum trudit, ſic † præſumptio
præſumptionem tollit. l. Diuus. ff. de in integrum
reſtitutione latè Dec. conſ. 470. nu. 10. Crauet. cõſi.
250. nume. 2. & conſil. 258. numer. 21. & idem in
Tractat. de antiquitate temporum. tertia parte prin
cip. numero 30. fortior autem eſſet præſumptio,
quando aliqua ratio concurreret, qua non eſſe ue-
354 riſimile demonſtraretur, quod aſſeruit iudex, † cũ
falſi ſpeciem illud habeat, quod ueriſimile non eſt,
late Iaſ. l. ſi extraneus, numero. 6. de conditione cau
ſa data. Crauet. conſil. 75. nume. 14. conſi. 134. nu-
mero 36. conſi. 171. numero ſexto, & alibi ſæpe, &
in hanc ſententiam optime concedit, quod poſt
Ancharanum. in conſi. 439. ſcribit Crauetta. de an-
tiquitate temporum, ſecunda parte principa. nu-
155 mero 22. qui affirmat ſtandum eſſe † aſſertioni iu-
dicis, cum concurrit aliqua ueriſimilitudo ratio-
nis, idem Crauet. conſi. 54. nu. 13. conſi. 201. nu-
me. 49. conſ. 275. num. 8. 9. Intelliguntur etiam ſe-
cundo loco niſi is in cuius detrimentum facta hęc
remiſſio

356 remiſſi u eſſet† probare ueller, cauſam illam quam
ueſa eſſe aſſeruit iudex, eſſe falſam, id enim fieri poſ
357 ſe creditur, ut in ſimili dicimus, ſi ex ſtatuto† credē
dū ſit aſſertioni damnum paſſi cum iuramento, cō
trarium nihilominus probari poſſe, vt tradit gloſ.
vbi Caſtren. Alexaod. & Iaſ. ac Soci. in l. 2. §. ſi ab-
ſens. ff. ſi ex noxali cauſa agatur. Deci. in cap. propo-
ſuiſti. tertio nota. de proba. ſenſit Bar. in l. 2. §. ſi à pu
pillo in fi. de vſucap. pro empto. Iaſ. in repetitio. l. ad
monendi, nu. 304. ff. de iureiurando. Marſil. ſingu.
357. extant &c. latiſſimè Tiraquel. in Tractat. De re
tracto conſang. §. 4. glo. 1. nu. 1. 2. qui plura congeſ-
ſit ſimilia, & ibi ſpecie. nu. 7. noſtrum hūc afferi ca
ſum, cum ſcilicet aſſertioni cum iuramento impe-
diti ſtatut; contrarium tamen poſſe probari ex Inno
ce. in ca. quia propter colum. penultima, de electio.
quamobrem ad omnes has effugiendas difficulta-
tes, ſatius eſt ſi curet iudex cōtendentes huic remiſ-
ſioni conſentire, ut docuit Felynus. in d. cap. cum
cauſam, nu. 30. de teſtibus. poſt à ſe relatos, aliàs de
clarationes infra in ſequenti caſu afferam, quæ &
huic caſui ſecundo conueniunt. Declara non proce
dere ad infirmandum Curiam. Clarus in Practica
Criminal. §. fin. q. 26. in prin.

358 Tertius eſt caſus † cum cauſa eſt criminalis &
agitur de remiſſione interrogationis teſtium (nec.
n. nunc attingo, cum agitur de remiſſione totius
cauſæ) hoc caſu affirmant docto. difficilius interro-
gationē remitti, ut apud omnes in d. authen. apud
eloquentiſſimum, & tradit latè Fely. in d. c. cum
cauſam, nu. 21. de teſtibus. Marſil. conſ. 4. in fine &
caſus iſte in terminis ipſius ſpoliationis euenire
poſſet, quādo ipſa ſpoliatio facta eſſet per vim arma
tam, ita ut legi Corneliæ de publica locus eſſet.

359 Declaratur tamen primo hic † caſus non proce-
dere quando teſtis examinandus eſſet perſona ad-
modum egregia, quæ in iudicium uenire ex digni-
tate perſonæ recuſaret, ſic probat tex. in cap. 2. de iu
dicijs in 6. ubi Anchar. Geminia. & cæteri, Fely-
nus d. cap. cum cauſam, nume. 12, de teſtibus, & in
cap. ſi qui teſtium, nume. 3. 4. eo. ti. ſimile dicimus
360 † cum egregiæ perſonæ defertur iuramētum, quod
non in iudicio, ſed domi ſubire tenentur. l. ad perſo
nas egregias. ff. de iureiurando, quo loco Bar. citat
in ſimili. d. authen. apud eloquentiſſimum. & Iaſ. in
d. l. ad perſonas, nume. 7. multis relatis, hanc tan-
dem probauit declarationem; quòd ſi in caſu crimi
nali uerum hoc eſt, fortius in ciuili.

361 Declaratur ſecundò non procedere † quando de
crimine per uiam exceptionis ageretur. Fely. in d.
cap. cum cauſam. nu. 23. uerſic. fallit ſecundo. Soci-
nus Iunior conſi. 60. in fine. lib. 2.

362 Declaratur tertiò, non procedere † cum teſtes
ſunt extra prouinciam, nam ne ueritas pereat ſo-
let hæc commiſſo fieri, ut hanc eſſe ueriorem &
crebriorem ſententiam affirmauit Fely. in d. cap.
cum cauſam, nume. 24. uerſ. fallit quinto, & eiuſ-
dem ſententiæ fuit Albe. in Tracta. de teſtibus. ſe-
cunda parte principali, nume. 19. Cur. Sen. in tract.
de teſtibus concluſio. 29. & latè Soc. Iun. conſi. 60.
nume. 11. lib. 2. ubi multis oſtendit, hanc ex con-
ſuetudine obſeruari ſententiam. Et in cauſa ciuili
ardua idem eſſe ſcripſit Petrus Beucinſendi. d. con
cluſ. 74. nume. 4.

363 Quæro vigeſimoſeptimò, ſi† cauſa poſſeſſorij &
petitorij eſt per Principis reſcriptū cōmiſſa, (cōmit
ti enim ſæpe ſolet,) ut egregius eſt caſus apud Caſſo
dorū in ſuis deciſionibus titulo de Reſcriptis deci-
ſione 6. quādo eſt facta cōmiſſio ſuper moleſtationi
bus, & iactationibus, ac impedimētis, & caſum re-
fert Frāciſcus de Marchis. q. 67. utrumne ergo pro-
cedi hoc caſu poſſit in ſolo poſſeſſorio ex hoc reme
dio omiſſa cauſa petitorij? & poſſe affirmauit Soc.
d. l. cū quæ nobis, nu. 14. in fi. verſic. quinto poteſt
dubitari. ff. de acquirenda poſſeſſione, citat multos
huius ſententiæ doctores. Alexandrum præſertim
conſ. 98. lib. 5. ipſe autē huius ſententiæ affero Caſ-
ſadorū in ſuis deciſionibus in titulo de cauſa poſſeſ
ſionis & proprie. deciſione ultima, nu. 6. 7. 8. qui
affirmauit eſſe in delegati poteſtate, ut procedat in
qua uellit cauſa, & eo libētius Caſſadorum refero,
quo admaduerti Ale. reſponſum à Soc. citatum, nō
multum ad rem conferre, cum in caſu Alex. reſcri-
ptum eſſet ambiguum & ſecūdum unam interpre
tationem, ſaltem large ſumptam poterat poſſeſſo-
rij comprehendere, & ſecundum alteram interpre-
tationem cauſam dominij, quare dum delegatus in
cauſa poſſeſſorij procedit, rectè procedere dicitur,
cum ſic intellexerit declarauerit q; reſcriptum, ut ta
men hanc probaret concluſionem Soci. citauit tex
tum c. 1. de ſequeſtra. poſſeſſ. & fruct. qui ſatis rectè
364 probat, & afferri poteſt ratio, quia † cauſa poſſeſſo-
rij dicitur eſſe quoddam neceſſariū antecedens, ad
cauſam proprietatis, cum cauſa poſſeſſionis diffi-
nita, ſatis liquet, quis veri actoris & quis rei ſuſti-
365 net partes, nam ſuper dominio † poſſeſſor probādi
onus in aduerſariū trāsfert. Ripa in cap. ſæpe, nu. 2.
uerſ. tertiū commodū de reſtitu. ſpolia. & Cora. in l.
naturaliter. §. nihil commune in præludijs, nu. 16.
de acq. poſſ. plures citat Neuiz. conſ. 79. nu. 27. &
lib. 6. ſyluæ nuptia. nu. 48. verſ. itē pro illo hoc etiā
366 ſuadet, quia ratione † ordinis cauſa poſſeſſorij ante
cauſam petitorij tractanda eſt, ſic declarat Bar. in l.
edita nu. 14. in fi. verſ. tertia regula eſt. C. de edē. Rur
ſus ut egregiè in his terminis dicebat Abb. in c. cū
ad ſedem, nu. 7. C. de reſt. ſpol. cauſa poſſeſſorij rein
tegrandæ eſt priuilegiata magis quàm ſit cauſa peti
torij, præualet ergo: ſed ex cæteris illa magis viget
Soc. ratio. quod, ſi in cauſa petitorij tantùm proce-
deret delegatus, fruſtra cauſa poſſeſſionis delegata
fuiſſet, & ubi prius cognoſceret ſuper cauſa petito-
rij fruſtra de cauſa poſſeſſorij diſputaretur, cū cau-
367 ſa† petitorii, cauſam poſſeſſorii abſorbeat cap. paſto
ralis. de cau. poſſ. & proprie. Anchar. conſ. 146. co-
lu. 2. uerſ. etſi dicatur, quem eſt ſecutus Craue. cōſ.
248. nu. 5. & in noſtris terminis Caſſado. d. deciſio.
ulti. nu. 6. 7. ſic affirmauit; illud unum etiā tacitus
non prætaribo, quod ſcripſit Stafileus de literis gra
tiæ & iuſtitiæ in uerbo ſpoliatus nu. 18. dum dixit
eſſe in iudicis poteſtate procedere tam ſuper peti-
torio, quam ſuper poſſeſſorio, ſi hoc uiſum illi fue-
rit magis conducibile & utile partibus, ut parcatur
impenſis ſuperfluis; ſic dicimus in arbitris & arbi-
tratoribus, quorum munus eſt proprium lites fini-
re & ſola reſpecta ueritate cauſam terminare, ii. n.
poſſunt, ſuper utroq; cognoſcere, ſic conſuluit Be-
roius, quæſtione 22.

368 Extende procedere etiam ſi iudex † eſt datus

ſuper cauſa proprietatis, ſed non taxatiue. nam &
tunc poterit cognoſcere ſuper cauſa poſſeſſionis, ſic
Caſſadorus d.deciſ.ult.nu. 12. poſt Rotam quam
citat: verùm Caſſadoro communis ſententia aduer
ſatur, ut & ipſe uno animaduertit verbo. Et ordo
ſeruatur ut de poſſeſſione prius cognoſcatur, ſed
in exequendo cauſa proprietatis præfertur. Ita poſt
Baldum tradit Olaſcus deciſ. 47. nu. 3.

369 Declaratur primò nõ procedere † quãdo reſcriptũ
eſt generale, ut ex verbis uideatur conceſſa facultas
procedẽdi ſuper utroq; tũc ad libitũ põt procedere
delegatus. Franciſcus de Marchis q. 67. ſi uerò re-
ſcriptũ eſſet ſpeciale ex iuſta cã, ſic ſup vtroq; proce
deretur, ita erit omnino procedẽdũ. Beroius. q. 100.
nu. 9. 10. ut è cõtra quãdo eſſet reſcriptũ Principis
ſpeciale, uel altera eius cõſtitutio, qua prouiſum eſ
ſet, ut omnino ſuper ſolo poſſeſſorio procedatur.
ita colligo ex Afflicto in cõmentarijs ad conſtitutio
nes Neapolitanas libro. 1. Rubr. 24. De uiolentijs
circa poſſeſſiones. nu. 57. 58. quo loco ſcribit, Vice-
regẽ in Regno non poſſe diſpenſare cõtra illam cõ
ſtitutionẽ, & ita facere, ut ſuper vtruq; procedatur.

370 Declaratur ſecundò, non procedere † quando par
tes conſentiunt procedi ſuper utroque ſimul, ſic de
clarat Ripa. d. §. nihil commune. nu. 172. Cui acce-
do. Erit quoque in hac quæſtione illud præ oculis
371 habendum, † Principem iure poſſe committere ſo-
lam cauſam petitorij abſque eo, quod cognoſcatur
de iure poſſeſſionis: alia eſt ratio, quia licèt prin-
ceps non poſſit tollere ius alterius. l. ult. C. ſi contra
372 ius vel util. pub. † poteſt tamen tollere poſſeſſionẽ,
& facere ut tractetur de petitorio omiſſo poſſeſſo-
rio Alex. conſ. 54. col. 1. lib. 5. Capicius. Deciſio. 69.
nu. 13. Bbba. c. in literis. col. 8. num. 24. de reſt. ſpol.
Rebuffus in commen. Regiarum cõſtitutio. tomo.
3. tit. De materijs poſſeſſorijs art. 14. glo. vna nu. 5.
Rui. conſ. 49. num. 13. lib. 4. Craue. in reſponſo pro
Genero. nu. 239. Neuiza. conſi. 97. nume. 13. idem
ſcripſit Anc. Matthæus. in. §. nihil cõmune. nu. 65.

Quæro vigeſimooctauò (quia in proxime relata
quæſtione de reſcripti cõceſſione aliqua retulimus)
373 an † ſatis dicatur conceſſum reſcriptum & facta cõ-
miſſio in beneficialibus, ut ſuper poſſeſſorio & ſpo
lio cognoſcatur ex ſola ſignatura hoc eſt literis non
leuatis? & non poſſe dicendum uidebatur impe-
dientibus duabus regulis Cancellariæ: prima. De
non iudicando iuxta formam ſupplicationis, ſed li
terarum expeditarum, quæ eſt regula 25. Inno. 8. in
ordine. cuius quidem Regulæ uerba hæc ſunt.

Item cum ante confectionem literarum gratia
Apoſtolica ſit informis, voluit, ſtatuit, & ordinauit
idem dominus noſter, quod iudices in Romana cu
ria, & extra eam pro tempore (etiam ſi ſint Sanctæ
Romanæ Eccleſiæ Cardinales, cauſarum Palatij
Apoſtolici auditores, uel quicunque alij) non iux-
ta ſupplicationum ſignaturam, ſuper quibuſuis Im
petrationibus, uel conceſſionibus. niſi in dicta cu-
ria dumtaxat ſint, Commiſſiones iuſtitiam conti-
nentes per placet, uel per Sanctæ Romanæ Eccle-
ſiæ Vicecancellarium, iuxta facultatem ſuper hoc
ſibi conceſſam, ſibi ſignatæ, ſed iuxta literarum ſu-
per eiſdem impetrationibus: & conceſſionibus
confectarum tenores, & formas iudicare debeant.
Decernens irritum &c.

Altera uero eſt regula Cancellariæ Innocen. octa
ui. 29. in ordine, quod commiſſiones cauſarum &
proceſſus earum vigore deſuper habiti, literis ſuper
gratia non expeditis non ualeant, Cuius uerba hæc
ſunt. Item quod omnes & ſingulæ cauſarum com-
miſſiones, quas in antea fieri contigerit obtentu
uel occaſione conceſſionum dumtaxat Apoſtolica-
rum, De beneficiis eccleſiaſticis gratiam, ſuper qui-
bus Apoſtolicæ literæ confectæ non fuerint, ac pro
ceſſus deſuper habendi nullius ſint roboris, vel mo
menti: Quò ad primam regulam uidetur dicẽdum
374 quod ſi ſola † ſignatura ſufficit ad obtinendum in
poſſeſſorio recuperandæ, ut late diximus infrà. quę
ſtio. 36. Declaratione ſecunda, tanto fortius de-
bet ſufficere hoc in caſu ſola ad iuriſdictionem fir-
mandam, ſic hac ratione adductus hanc probat ſen
tentiam Gomez. in d. regula. De non iudicando & c.
culum. prima, verùm non mediocriter dubito, quia
hæc regula in illis uerbis, Niſi in dicta curia ſint
commiſſiones iuſtitiam continẽtes per placet & c.
ponendo exceptionem in commiſſionibus in curia
factis oſtendit in regula contineri etiam commiſ-
ſiones iuſtitiæ extra curiam factas, imò regulam ip-
ſam fortius confirmat iuxta. l. nam quod liquide. §.
pen. de penu. lega. Deci. l. prima, numer. 21. 22. de
375 regu. iur. & quod dicitur ſolam † ſignaturam ſuffi-
cere in poſſeſſorio, intelligo ſolùm, uel ad adipiſcẽ-
dam poſſeſſionem, uel etiam ad ſe defendendum in
hoc iudicio recuperandæ, ut illa ſola ſufficiat ad ti-
tulum colorandum quo oſtendat ſe iniquè ſpolia-
tum, cum poſſideret in vim ſignaturæ, quæ etſi ſim
plex ſit, ſufficit tamen; quò autem ad iuriſdictio-
nem alias non habenti non videtur ſufficere reſta-
gnantibus huius regulæ verbis & mente, uerùm du-
rum eſſet admodum à Gomeſij ſententia recedere,
quandoquidem in caſu fortiori, hoc eſt ſequentis
regulæ, ſeruat Rota Gomeſii ſententiam, ſolam ſci-
licet ſignaturam ſufficere, ut ſtatim referam. Quo
ergo ad ſecundam illam regulam maius eſt dubiũ,
cum affirmet Caſſado. ſuper. d. regula. 29. Quod
commiſſiones &c. Deciſione. 1. Rotam ſæpe decla-
376 raſſe † ſolam ſignaturã ſufficere hoc caſu, cuius qui
dem ſententiæ fuit & Gomeſ. ſuper dicta regula.
25. De non iudicando &c. quæſtio. quinta, uerſicul.
ſed magis huic &c. Verùm aliqua à Caſſadoro affe-
runtur, quæ non mediocriter urgent, quibus is ali-
ter, quàm Rota uiſus eſt ſentire, & auſus non ſit cla
re affirmare contrariam ſententiam aduerſus Ro-
tam, & ex multis una illa uerget ratio, ſic eſſe con-
ſtitutum ne temerè poſſeſſores vti ſpoliatores mo-
leſtia afficiantur, quæ temeritas ceſſare dicitur quã
do neceſſe habent literas expeditas leuare, qui ex-
periri nolunt tanquam ſpoliati, nec enim tunc eſt
ueriſimile, quod temerè is litem uelit ingredi, qui
in literis leuandis pecunias numerat. iuxta. l. cum
de indebito. ff. de probationi. accedit quod nulla,
quò ad caſum hunc, uidetur differentia inter cau-
377 ſam petitorii & poſſeſſorii: † nam literæ iuſtitiæ
nullum tribuunt ius nouum in quouis caſu, cum
tantùm de iure iam quæſito cognoſcendum ſit. l. ſi-
cuti. §. ſed ſi quæratur. ſi ſerũ ſeruitus uend. tradit cla-
re Rebuffus in praxi Beneficio. in titulo. De diffe-
rentiis inter reſcripta gratiæ & iuſtitiæ, numero
378 44. qui ſubdit aliud eſſe in † literis gratiæ cap. ſi
cui

cui c.ſi tibi abſenti.de præbē.io 6. erit tamen cogi-
tandum,an tutum ſit à ſententia Rotę recedere.
379 Quæro vigeſimononò,an † remedium hoc reinte
grandæ,cum remedio interdicti,unde ui,cumulari
poſſit? & non poſſe affirmauit Soci.in d.l.rem quæ
nobis,num.15.de acq.poſſ.qui alios eiuſdem ſenſē
tiæ citat interpretes, & ex multis hac utitur ratio-
380 ne,quia cum plures ſint actiones,ſeu plura † reme-
dia,quæ ad unum tendūt finem , unum tantùm eſt
ex multis ſeligendum.l.nemo.§.quoties,de reg.iu.
l.cum filius.§.uariis,de leg.2. l. quod in hæredem.
§.eligere.de tributo.actio.l.1.in fi.ff.ſi fam.furtum
feciſſe dica.declarat Bat.in l.edita,num.14.ibi Ri-
pa,nu.170.& Cur.Iun.nu.217.C.de edendo: acce-
dit præterea præter Socinum,quod ſi (vt ipſe & cæ
teri,quos ſuo retulimus loco,affirmant,)pinguius
eſt hoc remedium ipſo interdicto,unde vi, ac cæte
ris,eo intentato iam clarè apparet , pluſquam fru-
ſtraneum eſſe illi aliud ſuperaddere cumulareve
remedium. Cætera quæ afferri hic poſſent ex in-
duſtria omitto .
381 Quæro trigeſimò,an † intentato petitorio ; actori
liceat eo omiſſo , ad remediū hoc reintegrandæ re-
uerti? & non poſſe,uiſus eſt ſentire Soci. in d.l.rem
quæ nobis,num.15.uerſi.ubi.dubitatur, de acqui.
poſſ.ea adductus ratione, quod & ſi in interdicto,
unde vi,conceſſum hoc ſit, ut crebrior eſt interpre
tum ſententia,ut teſtatur Ripa,in d.l.naturaliter.§.
nihil commune,num. 161.ubi Rube.num.312.&
Io Cora.in 2.par.nu.86.de acq. poſſ. Veruntamen
cum ſit illud in odium ſpoliatoris conceſſum iure
quodam ſpeciali , in oppoſitum eſt ius commune.
Verùm huic ſententiæ illud aduerſatur, cui minus
fęliciter ſatisfecit Soc.eſſe reintegrandæ remedium
ſine dubio inſtar interdicti,unde ui, ut ſpoliato ma
gis conſultum foret, quamobrem ex multorū ſen-
tentia pinguius dicitur prouidere,ſi ergo illud con
ceditur in interdicto,unde ui, cur non in caſu no-
ſtro.Soc.enim ſic reſpōdendo diſtinguit,aliqua eſſe
priuilegia,quæ in ſpoliatoris odium ſpoliato conce
duntur,& hæc non venire in hoc reintegrandæ re-
medio,cum contra ſingularem ſucceſſorem agen-
dum eſt,ex quo ſpoliationis in eo deficit uitium:
aliqua ſunt priuilegia , quæ ad ſolā poſſeſſionis re-
cuperationem conceduntur , & hæc conceduntur
tam contra ipſum ſpoliatorem, quàm contra illius
ſucceſſorem : & ſi quid in interdicto, unde vi, eſt
permiſſum,permittitur & in hoc remedio; uerùm
non explicat Socinus,an in caſu noſtro remedium
reintegrandæ inſequatur interdictum, unde ui,vel
non;ipſe autem credidi ſemper inſequi , cum uerè
in hoc remedio agatur de odio ſpoliatoris, ut pro-
bat tex.in c.ult.3.q.1.nec ſingularis poſſeſſor eſt in
conſideratione : tum, quia contra eum hoc reme-
dium non conceditur,ut iam admonui: tum,quia
ſi datur,ex caſu uno à regula nō receditur.Nec tex.
382 †Clem.vnicæ.de cauſa poſſ. & proprie. quem citat
Soc.aduerſatur , Cū tam in noſtro remedio, quàm
in interdicto,unde ui,loqui uideat̃, & poſſit; quin-
imò dicendum eſt , loqui potius in hoc noſtro re-
medio,ut de pinguiori , & à iure Pontificio intro-
ducto,quamobrem idem dicendū eſt fortè in hoc
remedio,quod in interdicto,unde ui, in quo una il
la placet diſtinctio, quam omnium poſtremus facit
Didacus lib.1.uaria.reſolu. c.16.nu. 13. uerſic.ego
verò &c.aut ſpolium ſuperuenit iam lite conteſta-
ta,& tunc poteſt proponi hæc ſpolij poſſeſſorijq́;
cauſa ſuſpenſo petitorio , ſic procedat ſententia il-
lorum, qui affirmarunt lite etiam conteſtata licere
ſuſpenſo petitorio cauſam poſſeſſorij tractare, in
qua opinione fuit Caſtren.d.§.nihil commune.co-
lum.ulti.ubi Soc.& Comenſ. & ibidem Iaſ.nume.
138.Abbas in cap.ex conquæſtione.de reſti.ſpolia.
& hanc eſſe magis communem ſententiam Cano-
niſtarum,ſcripſit Ripa.d.§.nihil commune,nume.
161.quo loco Ioannes Coraſius in ſecunda parte,
num.86.& Franciſ.de Marchis.q.316.nu.10.dum
inquit ante concluſionem in cauſa hoc licere face-
re,ſentiens poſſe lite conteſtata , ſi tamen in cauſa
non ſit concluſum,etſi ſupra in primo remedio,nū
me.174.uerſi.extēditur ſextò, illum citauerim pro
contraria ſententia,ut ibi etiam retuli Didacū , qui
tamen diſtinguit,ut nunc refero & huius ſentētiæ
fuit & Bellame.in c.cum dilectus,num.16.de ordi
ne cogn.poſt Martinum de Sala,intelligitq́; idē eſſe
quando eſſet antiqua ſpoliatio, ſed de nouo ad eius
notitiam deueniſſet;idem docuit Abb. d.c.cum di-
lectus, nume.53.54.Afflictus uero in commenta-
riis ad conſtitutiones Neapolitanas lib. 1. rubr.24.
de violentiis circa poſſeſſiones,num.68.idem ſen-
tiens,declarat contra ſucceſſorem ſpoliati ; contra
quem dum petitorium motum eſt, non licet eo ſu
ſpenſo ad poſſeſſorium confugere.Scio tamen An-
gelum in l.inuaſor.in fine.C.unde ui, expreſſe ali-
ter ſentire, affirmans, quod etiam ſi lite conteſtata
ſuperueniat ſpoliatio.adhuc contra petitorij iudi-
cium obiici nō poſſe,quia in nouo iudicio(inquit)
poſſe tractari. Aut cauſa ſpolij non ſuperuenit lite
conteſtata,ſed iam ante competebat ; & tunc,quia
hæc exceptio dicitur dilatoria, debet proponi ante
litem conteſtatam,& ob id non licet poſt eam pro-
ponere,& ſuſpenſo petitorio ſuper ea procedere,
ſic intelligi poteſt illorum ſententia , qui affirma-
runt , lite conteſtata non licere ſuſpenſo petitorio
ſuper poſſeſſorio hoc recuperandæ procedere , in
qua opinione fuit Bat.d.§.nihil commune.nu.24.
Aret.nu.16.Alex.nu.85.Claud.Seyſſelius , nu.55.
Capicius,deciſ.13.num.3.& nouiſſimè conſultiſſi
mus vir Compater meus Aymo Crauetta in reſpō-
ſo pro Genero,num.237.& ubi ſic non diſtingue-
remus,magis poſterior hæc ſententia placeret.Non
me latet tamen aliam fuiſſe diſtinctionem Rubei
Alex.d.§.nihil commune,num.315. quam hic re-
ferre non ſtatui. Accedit,quòd docuit Bellame.in
d.c.cum dilectus.nume.16.de ord.cogn.relatā hāc
concluſionem non procedere cum per modum a-
ctionis,ſpolium deducitur lite prima cum aduer-
ſario cœpta & conteſtata,quod poteſt ; ipſe autem
intelligo hoc eſſe potius per uiam reconuentionis,
quam ex primo iudicio,quare ſi coram delegato iu
dicium primum tractaretur , huic declarationi lo-
cus non eſſet,quod clarè affirmauit is Bellame.d.c.
cum dilectus, nume.17.Extenditur hæc ſententia,
ut etiam procedat quò ad fructus ſuper quibus in
poſſeſſorio iam per petitorium notorium ſuſpēſo
ferri non poteſt.Bellame.deciſi.406.
383 Quæro trigeſimoprimò, quæ † neceſſariò ſint in
hoc iudicio noſtri huius remedij probanda per ip-
ſum

ſum ſpoliatum agentem: & tria eſſe probanda admonuit Rebuffus in Commenta. Regiarum cõſtit. tomo 1. tit. De ſententiis executoriis. art. 5. gl. 1. nu. 9. primò, quòd ante ſpoliationem poſſederit: ſecundò, quòd fuerit ſpoliatus: tertiò, quòd fuit ſpoliatus ab ipſo conuento ſi is uerè ſpoliauit, aliàs ſufficere petere poſſeſſionem reſtitui. quare communis eſt interpretum ſententia duo tãtum probari oportere, antiquiorem ſcilicet agentis poſſeſſionem, & nouam conuenti. Sic Abbas in c. cum ad ſedẽ, nu. 48. de reſti. ſpol. Soc. Sen. d. l. rem quæ nobis, nu. 16. & conſi. 266. col. 6. uerſi. 1. quia ad hoc, lib. 2. Imola conſi. 11. num. 1. Corn. conſi. 247. num. 20. lib. 2. conſi. 45. nu. 19. lib. 1. Soc. Iun. conſi. 128. num. 23. lib. 2. Alex. conſi. 6. nu. 5. ubi Molinę. lib. 3. & conſi. 89. num. 8. lib. 5. Riminal. conſi. 98. num. 48. lib. 1. conſi. 418. num. 8. lib. 5. Gratus conſi. 40. nu. . lib. 2. Gozad. & Pariſ. qui ambo in una eademq; cauſa conſuluere, ille conſi. 99. nu. 5. iſte conſi. 98. nu. 24. lib. 2. Rube. conſi. 4. nu. 10. Ioan. de Amicis, conſi. 61. num. 2. Bertran. conſi. 106. nu. 10. lib. 4. & conſ. 44. num. 10. 1. parte lib. 3. Alcia. Tracta. præſumpt. reg. 2. præſump. 21. nu. 10. Neuiz. conſi. 68. nu. 11. & conſi. 79. num. 14. Didacus Couarr. in c. poſſeſſor. in 2. parte relectio. §. 1. nu. 4. de regu. iur. in 6. & nouiſſimè Aegidius Boſſius in Tract. Criminalium cauſarum tit. de pluribus uiolentiis, nu. 5. & Rola. à Valle. conſi. 50. nu. 7. conſi. 72. nu. 1. lib. 2. una hęc
384 affertur ratio, quia † probando ipſam antiquiorem poſſeſſionem, noua præſumitur clandeſtina & vitioſa. c. licèt cauſam, de proba. quare ex hoc ſolo inſurgit poſſeſſionis ſpoliatio, ſic Bal. in l. penu. col. penul. C. ſi à non compe. iud. ex quo ergo pręſumptio pro antiquiori poſſeſſore eſt, probandi onus in nouum poſſeſſorem tranſit. qui vult probare ſe iuſta cauſa adeptum fuiſſe poſſeſſionem, probare debet ipſum ſpoliatum agentem ſua culpa & negligentia amiſiſſe, quod latè declarat Barb. cõſi. 24. col. 2. lib. 4. qui ex aliorum ſententia, hanc affert rationem, quia non præſumitur ſpoliatum ſuum iactaſſe. l. cũ
385 de indebito. de proba. addo ipſe culpam & † negligentiam, utpote delicta non præſumi, iuxta. l. merito. ff. pro ſocio, & non præſumi negligẽtiam ſcribit Craue. conſi. 240. nu. 3. qui ergo per negligentiam affirmat amiſſam eſſe poſſeſſionem, probare debet.
386 Ampl. primò, procedere † etiam ſi non probetur poſſeſſio illius temporis in quo actor ſe ſpoliatum dicit, ſufficit enim allegare poſſeſſionem illius quidem temporis; quo contigit ſpolium, & poſtmodũ probare ſe olim poſſediſſe, nam tunc præſumitur, qui olim poſſidebat & tempore ſpoliationis poſſediſſe; ſic affirmant in interdicto, unde ui, & in hoc remedio Abbas & cæteri in c. cum ad ſedem, & inter alios clarè Bellame. c. 1. num. 13. ſic Afflictus in commentariis ad conſtitutiones Neapolitanas lib. 1. Rubr. 24. de uiolentiis circa poſſeſſiones, nu. 19. de reſtitu. ſpol. & communem eſſe teſtatur Ripa, in c. cum eccleſia Sutrina, nu. 32. de cauſa poſ. & proprie. & Didacus d. c. poſſeſſor. ſecunda parte. §. 1. nume. 4. de reg. iur. in 6. & præter ab eis relatos, idem cenſuit Bal. in l. pen. col. vlt. C. ſi à non compe. iudi. Alex. conſi. 6. num. 6. lib. 6. Ruin. conſi. 49. nume. 2. lib. 4. Soci. d. l. rem quæ nobis. num. 16. Corn. cõſi. 247. num. 21. circa med. lib. 2. Tiraq. latè Tract. de præſcriptionibus. §. 1. glo. 5. verſicu. ſed nunquid ſatis & c. ubi alios plures eiuſdem ſententiæ refert, reiecta Barba. ſententia, qui aliter ſenſit conſi. 8. colum. 20. lib. 2. hanc quoque probauit ſententiam Rolan. à Valle in conſi. 6. nu. 36. libro ſecundo. & Ioſeph Ludouicus deciſ. 17. nu. 6. Cui quidem ſententiæ ſubſcribo, ea afferri ſolet urgens ratio, quòd,
387 qui olim poſſedit † præſumatur & hodie poſſidere. cap olim. al 3. de reſtit. ſpolia. in c. ſuborta. de re iudi. ſufficit ergo antiquam poſſeſſionem allegare, nec ſolidam hanc rationem conuellit quod affert Ripa. d. c. cum eccleſia, nu. 32. ita demum antiquum poſſeſſorem præſumi ſemper poſſediſſe, & nunc poſſidere, ſi de præſenti in ea reperitur, affert Bartolum in l. vltima col. vltima C. de ed. diui Adria. tollend. & idem Ripa, d. cap. cum eccleſia. nu. 38. verſ. declara primo. qui huius ſentẽtiæ citat Matheſ. no. 117. nota mirabilem doctrinam, quem ſic declarãdo in terminis his noſtris retulit & Rube. conſ. ultimo, nu. 1. in fi. Bardus Senenſis tract. de tempore utili & continuo, cap. 14. nu. 3. ſed nihil eſt, ſi. n. communis illa ſententia hanc declarationem admitteret, res probabili dubio careret, quinimo ſi rectè perpendatur, retorquetur: ut enim ex antiqua poſſeſſione & noua medij temporis continuatione præſumitur, ſic præſumitur continuata donec amiſſa poſtmodum apparet, quod eſt vſque ad ſpoliationis tempus. Non pariter aduerſatur illa Ripæ conſideratio, dũ inquit ceſſare hoc loco præſumptionem illam ne ex ea alter, hoc eſt ſpoliator, deliquiſſe præſumatur contra. l. merito pro ſocio, quare ex duabus pręſumptionibus, una fortior altera uincit. l. dinus. ff. de in integ. reſtitu. Dec. conſi. 470. num. 10. Soc. Iun. conſ. 76. nu. 66. lib. 1. & alibi ſæpe, nam ſi rectè conſideretur, pręſupponit hoc caſu Ripa fortiorem eſſe præſumptionem, qua delictum ſpoliationis euitatur. uerùm ipſe contra, quia ſi lex ante omnia præſumit, illum qui olim poſſedit poſſidere & hodie, ſequitur, quòd ſi non probet is, qui nunc poſſidet iuſto & legitimo titulo poſſidere, ſpoliaſſe dici. cum ergo de ſpoliatione conſtet, ceſſat præſumptio non commiſſi criminis ex d. l. merito, ſic
388 declarat Rui. conſ. 6. nu. 4. lib. 5. & † delictum præſumitur, cum actus à iure prohibitus celebratur. vt declarat Craue. conſ. 35. nu. 10. 11. afferri tamen ſolet tex. ille pro hac communi in d. c. olim. il. 3. de reſti. ſpolia. qui omiſſis, quæ à Ripa. d. c. cum eccleſia. nu. 32. afferre, mihi uiſus eſt ſemper probare, cum alternatiuè loquatur, his uerbis, nec fuerit aliquo modo probatum, quòd aliquod tempore, quo ſententiam ipſe protulerit, poſſeſſionem ipſe in ipſis iuribus parochialibus haberet, uel prius etiam habuiſſet, oſtendit ergo Pontifex, tantam eſſe probationis uim, ſi poſſeſſio probetur ante ſpoliationis tempus, quàm ſi eo tempore. Adducebat olim in hanc ſententiam hac, quam ſubijcio, ratione, † antiquior poſſeſſio eſt quæ ſemper præfertur, oſtenditque iuniorem eſſe clandeſtinam, c. licet ext. de proba. cum duo inſolidum poſſidere non poſſint. l. 3. §. ex contrario de acqui. poſ. ſic Bar. in l. ſi duo in prin. nu. 4. uti poſſid. quem ſecuti ſunt omnes, ut apud Rui. conſ. 28. num. 5. 6. & in noſtris terminis conſ. 106. nu. 22. lib. 5. Goza. conſi. 86. nu. 19. Cur. Iun. conſ. 168. nu. 32. Craue. conſi. 104. nu. 14. conſi.

132. nu.

152.nu.10.conſi.248.nu.6.conſi.258. nu.21.qui
loquitur in noſtris his terminis, & aliqua ſcripſit
Boe.q.239.num.6.ſufficit ergo ſpoliato ad ſuã fun
dandam intentionem probare ſe olim poſſediſſe,
quia continuata poſſeſſio ſaltem ciuilis præſumi-
tur, quare ſufficit ad conſequendam reſtitutionem
390 naturalis, & ſi dicatur, hæc eſt ſola † præſumptiua
poſſeſſio, quæ ea naturali noua tollitur, ut dicebat
Soc.conſi.15.col.1.lib.4. reſpondeo, nõ tolli, cum
in ſolo ſpoliati animo conſiſtat, quia non auferrur
391 contra propriam uoluntatem, † ad naturalem ergo
conſequendam, hæc ſola ciuilis ſufficit, iuxta tex.l.
clam poſſidere.§.qui ad nundinas, de acquir.poſſ.
ſic docuit in noſtris his terminis Bal. in l.pen.col.
vlt.C.ſi à non compe.iud.& probat l.1.§.interdictũ
verſi.ſiue autem.de ui & ui ar.dũ ciuiliter poſſidẽti
concedit reſtitutionem, at hic oſtendit ſe ciuiliter
poſſediſſe, cum recuperandi animum oſtendat.

Contrariam ergo ſententiam male defendunt
glo.in d.c.cum eccleſia, de cauſa poſſ.& proprie, in
c.cum ad ſedem, de reſti.ſpol.Oldra.conſi.1. col.1.
Cut.Sen.conſi.71.col.2.Ange.Are.in §.quadrupli.
nu.16.circa fin.Inſt.de actiu.Afflict.c.1. nu.20. de
milite naſſallo qui contumax eſt, Deci.conſi.671.
nu.2.3.Ripa d.c.cum eccleſia, nu.32.Rube.conſil.
vltimo, nu.1. in hanc ſententiam adducti ſunt ex
tex.in l.1.§.interdictum, de ui, & ui arma. quo con
ceditur interdictum, unde ui, qui tunc poſſidebat,
392 cum ſpoliaretur, eſt dictio, † tunc demonſtratiua tẽ
poris l.4.de cond.& demon.Ruin. conſi.180. nu.
8.lib.ſecundo: Dec.conſi.332.nu.1. conſi.433. nu.
6.Grat.conſi.64.nu.6.Soc.Iun.conſi.145. nu. 19.
lib.tertio.Gomeſ.§.rurſus, nu.16.Inſti.de actio.Bel
lame.in c.tertio.nu.13.de reſti.ſpolia. ſenſit diuer-
ſum in interdicto, unde ui, à remedio huius cano-
nis; uerùm aliter & rectè reſpõdet Didacus, quem
ſupra retuli, ſatis probatur poſſeſſio hæc ex quo an
tiquior probata eſt, nec cõtrarium probatum fuit,
quam certè reſponſionem ſentiunt omnes, uel di-
camus ſatis probari, cum animus declaratur, quo
ciuiliter poſſidere intelligitur, ut iam retuli, ſic etiã
393 interpretari † debent uerba ſtatuti Papienſis 54.
de poſſeſſione uiolenta uel clandeſtina &c. ibi, uel
ab eius prædeceſſore tunc temporis &c. Ripa antẽ
adducebatur hac ratione in hanc ſententiam, ut qs
394 ob delictum † conuincatur, non præſumptiua, ſed
uera & clara exigitur probatio.l.vlt. C. de proba. at
ſola præſumptiua hic adeſt, nõ ergo ſufficere poſſe
395 debet, uerùm reſponderi põt diſpoſitionem † l.vlt.
C.de proba.intelligi, non cum de ſola pœna pecu-
niaria indicẽda, ſed cum de corporali agitur, ſic de-
clarant Alcia.tract.præſump.reg.2.præſump.9.nu.
4, Boe.q.164.nu.1.2.Tiraq.tract.de pœnis legũ cõ-
ſuetud. &c. cauſa.27. & in claris noſtris terminis
ſic declarat Alcia.tract.præſump.regu.2.præſump.
396 21.in fi.Afferebat tandem Ripa tex. † d.c.cum ec-
cleſia, ubi ſpoliati clerici probarunt ſe in tribus ꝓ-
ximis electionibus elegiſſe, quod neceſſe non fuiſ-
ſet, ubi communis relata ſententia uera eſſet, ſed
nihil eſt, commodum enim fuerat illis ſpoliatis ſic
probari, non tamen negat Põtifex Maximus, quòd
ubi antiquior quaſi poſſeſſio eligendi ſolùm fuiſſet
probata, quin ſatis ſuperque fuiſſet; quamobrem
communis defenditur ſententia, quam & commu

nis forenſis uſus admittit, quæ ſanè ſententia ſi in
interdicto, unde ui, procedit, ut loquuntur inter-
pretes, fortius ex eorum mente in hoc reinte-
grandæ remedio.
397 Amplia ſecundò, ſic propoſitam † concluſionem
procedere, ut neceſſe minimè ſit uiolentiam aliquã
probare, etiam ſi in libello fuerit deducta, dũmodo
ad eam probandam non ſe adſtrinxerit, ſic Soci.d.
l.rem quæ nobis, num.16.de acqu.poſſ.ex regula.l.
dinus, de re iud.& ex Inno.c.ſecundo. de ord.cog.
398 Amplia tertiò, procedere † etiam ſi lege munici-
pali uera poſſeſſio exigeretur tẽpore ſpoliationis,
399 ut cauat † ſtatutum Papiæ 54.in ciuilibus ſub rubr.
de poſſeſſione uiolenta uel clandeſtina &c. in ijs
uerbis, uel à prædeceſſore tunc temporis uerè poſſi
debatur, eſt enim ſenſus, eum reſtitui ad ſuam poſ-
ſeſſionem, quam tempore ſpoliationis uerè poſſi-
debat, nam adhuc dicitur probatum uerè eum poſ
ſediſſe cum ſpoliaretur, ſi probatum eſt poſſediſſe
400 ante, illa eſt ratio, quia hæc eſt † iuris præſumptio,
quæ rem reddit claram & euidentem Bar.l.1.C.de
fide inſtr.lib.10.& eſt præſumptio iuris probatio li
quidiſſima.l.licèt, ubi omnes de lega.1. & adeo ue
ra dicitur probatio, ut ſi ſtatutum exigeret proba-
tiones lucidiſſimas, hæc ſufficeret, ſic Fulgo.in l.1.
C.de teſta.mil.& eum eſt ſecutus Alcia. tract.præ-
ſump.in præfatione in tertia parte præſumptionũ,
nume.tertio.& plura tradunt Craue.conſi.6.num.
41.Ferra.cautela 5. nume.tertio.& cautela 16. nu.
6.Soc.Iun.conſi.97.nume.decimotertio.lib.1. Ti-
raq.in l.ſi unquam, in uerbo donatione, num.158.
C.de reuoc.dona.quod in caſu noſtro nõ habet du
bium, quia relata præſumptio dicitur clarè à iure
probata, iuxta declarationem Decij in l.1.nu.7. C.
de teſta.mil.& Iaſ.in l.licet Imperator, nume.deci-
motertio, de leg.1.erit ergo illi ſtatuto ſatisfactum
probando antiquiorem poſſeſſionem, ante ſcilicet
factam ſpoliationem, quia ſequetur ob iuris præ-
ſumptionem uerè poſſediſſe tempore occupatio-
401 nis & ſpoliationis: ſic etiam interpretor uerba † ſta
tuti Papiæ 31.in criminalib.ſub rub.de pœna illius
qui uiolentiã alicui fecerit in eius poſſeſſione, ibi,
quæ ab aliquo tunc temporis poſſidebatur.
402 Limitatur primò non procedere, cum agitur † ad-
uerſus nouum poſſeſſorem titulo poſſidentẽ, nam
tunc non ſufficit actori probare antiquiorem poſ-
ſeſſionem, ſed neceſſe habet deducere cõuentí poſ
ſeſſionem eſſe clandeſtinam, ſic Soci.d.l.rem, quæ
nobis, num.16.uerſic.notabis tamen &c.ex doctr.
Bar.in l.ſi de eo.§.vlti.in fin.ff.de acqui.poſſ.quam
ſummè commendant omnes, ut Alex.conſi.118.nu
me.8.lib.ſecundo.Pariſ.conſi.89.num.9.lib.5. Iaſ.
conſi.vigeſimoprimo.colum.ſecunda. libro tertio.
Ruin.conſi.56.in fin.lib.4.& conſi.106. in fin.lib.
5.Brun.conſi.vigeſimoprimo.num.6. Pariſ.conſil.
duodecimo.num.9.lib.4.& alios citat Neuiz.cõſi.
76.nume.duodecimo. quorum maior pars in no-
ſtris his terminis loquitur idem affirmando quod
Soc.iſtis addo Ruinum conſil. 49. nume.decimo-
tertio.lib.4.Decium conſi.57. colum.ulti. Neuiza.
conſi.68.num.10.11.uerum in multis ſubſiſto, nã
403 iure non conceditur † aliquid dicere, niſi & pro-
betur, ut cenſuit gloſ. in l.1. in uerbo, dicetur.ff.ſi
quadr.paup.fec.dica.quam probant omnes, ut ex

multis

multis Ripa in l. admonendi, nume. vigeſimoprimo.
de iureiurando. Curt. Iunior in l. ſi certis annis, nu-
me. vigeſimoprimo. C. de pactis latè Marſil. in ſing.
570. Aduertas, imò Pariſ. conſi. 98. nume. 36. lib. 4.
& ante eum Barba. conſi. 15. lib. 4. quem retulit &
404 Neuizanus d. conſi. 79. nu. 13. affirmant illã † clan-
deſtinitatem ſic deductam probari debere, ſed quo
fieri poteſt modo, ut clandeſtinitas aduerſus titulo
poſſidentem probari poſſit, cum illa ceſſet ſi de ti-
tulo apparet l. clam poſſidere, in principio. ff. de ac-
quirenda poſſeſſione: quare Curt. Iunior conſi. 17.
col. vlt. verſ. duodecimum, & poſt eum Pariſ. d. cõſ.
405 duodecimo, num. 9. lib. 4. affirmarunt hanc † clan-
deſtinitatis qualitatem non cadere in titulo poſſi-
dentem. Præterea, quomodo uitium clandeſtinita-
tis, quod ĩ ſolo reſidet animo per teſtes probari po-
terit, rurſus Bart. in d. l. ſi de eo. §. vlt. non loquitur
in poſſeſſorio recuperandæ, ſed retinendæ potius,
ut eum ſic declarat Ioan. de Amicis conſi. 97. nu. 9.
10. quem refert Rub. conſi. 41. col. vlt. verſic. Non
obſtat tex. & ſi eo loco Rube. citet Alex. extẽdẽtem
etiam ad poſſeſſorium recuperãdæ: erit ergo in no-
ua hac noſtra conſideratione cogitandum.
406 Limitatur ſecundò, nõ procedere † in poſſeſſio-
ne rerum mobilium: nam tunc qui olim poſſedit
non præſumitur poſſediſſe tempore ſpoliationis gl.
l. inciuile. C. de furtis, Caſtr. l. ſi minorẽ. C. de in in-
tegrum reſtitutione mino. Aret. conſi. 120. Balb. in
repe. l. Celſus, nu. 142. ff. de vſucap. Alciat. reſponſo
341. & hæc ſentẽtia eſt crebrior & fortè verior, etſi
Abbas d. c. cum ad ſedem, de reſti. ſpol. aliter ſen-
tit, cuius ſententiam ſibi parum conſtans viſus eſt
probare idẽ Alcia. tract. præſup. regula 3. præſump.
vigeſimoprimo, nume. 5. quo loco alias declaratio-
nes, quæ cum partim ueræ non ſint, partim caſui
noſtro minimè conueniant, libenter ex induſtria
ſilentio prætereo.
407 Limitatur tertiò non procedere † in beneficialib⁹
in quibus non ſufficit probare ſolam illam poſſeſ-
ſionem antiquiorem, ſed neceſſe eſt probare & titu
lum, ſic declarat Soc. d. l. rem quæ nobis, nume. 17.
quam rem latè infra excutiã quæſt. trigeſimaſexta.
Limitatur quartò non procedere, quando is ſpo
liator cõuentus probaret, imò tempore allegati ſpo
lij alium uel ſe poſſediſſe, ita Afflictus in commen-
tariis ad conſtitutiones Neapolitanas libro primo.
Rub. c. 4. nu. 19. in fin. hæc enim exceptio, non poſ-
ſediſti tempore allegati ſpolij, ĩ hoc poſſeſſorio ad-
mittitur, dixi tertio Remedio. primo. nu. 354.
408 Quæro trigeſimoſecundò, quales † eſſe debeant in
hoc remedio probationes, crebrior uidetur ſenten-
tia neceſſariam fore plenam probationem, & ob id
non ſufficere poſſeſſionem unius tantùm teſtimo-
nio probare affirmarunt Bart. in extrauaganti ad re-
primendum in uerbo ſummariè, num. 10. clarè in
noſtris terminis Afflictus deciſione 364. nume. 5.
alios plures huius ſententiæ retulit, & eſt ſecutus
Plotus in l. ſi quando, num. 115. C. unde ui, præſer-
tim Cagnol. in l. in pari, nume. 8. de regulis iuris &
Gramm. conſi. 110. num. 7. 8. libro ſecundo, & latè
Roland. à Valle conſi. 50. nume. 16. libro ſecundo,
alios in hanc ſententiam retulit Petrus Beneinẽdi
concluſione ſexageſimaſecunda, nu. 10. Natta cõſi.
630. num. 7. libro tertio, illa ſolet afferri ratio, quia
409 † maximi eſt momenti poſſidere. §. commodũ. Inſtit.
de interd. latè Ripa c. ſæpe, nume. ſecundo, tertio.
de reſtitutione ſpoliatorum. plura Curt. Sen. in l.
admonendi, num. 323. de iureiurando & alibi, uo
ergo in cauſa magni præiudicij exactæ probationes
ita exiguntur, ut in cæteris cauſis; afferri & alia ra-
tio poteſt, quia ſpoliatus antequam de ſpolio con-
ſtet nullo fruitur priuilegio. De eius exconſultatio-
nibus, nu. ſecundo. de officio delega.
Verùm in ſpecie contrariam ſentẽtiam probauit
410 Dec. conſi. 56. num. 1. ubi in remedio hoc † reinte-
grandæ loquens opinatur ſufficere ſi probetur poſ
ſeſſio unius teſtimonio, & ex multis citat Math. no
tab. ſecundo. Nota quod in iudicijs &c. & ibi latiſſi
mè in additio. Gabriel Saray. nu. 8. idem Dec. conſi.
232. numero ſecũdo, in fin. qui eadem ratione uti-
tur Gratus ſibi parum conſtans in conſi. quadrage-
ſimoſecundo, nume. 6. libro ſecundo, in interdicto
retinendæ, eadem ratione idem cenſuit Dec. conſi.
663. numero ſecundo, & Calca. conſi. 100. nu. 16.
& in adipiſcendæ Dec. l. vlt. nu. 15. C. de edict. diui
Adri. tollen, in omnibus ſic Rebuffus in commẽtar.
regiarum conſtitutio. tomo tertio, titulo de mate-
rijs poſſeſſoriis, articu. 7. glo. 1. numero vigeſimo-
411 ſexto. Alcia. reſponſo 389. nume. tertio, & in † om-
nibus poſſeſſoriis hanc ſententiam procedere dixit
Bella. conſi. trigeſimoquinto. num. 6. ea utuntur ra
tione quòd modici ſit præiudicij cauſa poſſeſſorij
l. momentaneæ. C. qui legit. habuerit perſonam ſtã-
di in iudicio, & l. 1. C. ſi à momentanea poſſeſſio-
ne fuerit appellatum, quin ? conſultus reſpondit
412 Ancha. conſi. 41. † in remedio recuperandæ ſuffice
re probare poſſeſſionem per ſolam famam, quã ſen
tentiam uiſus eſt probare Dec. in cap. primo, num.
17. de appella. Rolan. à Valle conſi. 50. num. 10. lib.
ſecundo, & ideo Bellame. deciſ. 50. inquit, leues p-
bationes ſufficere, & ideo ſatis eſſe titulum colora-
te in beneficialibus, infra dicam. Verũ à priori ſen-
413 tentia non recedo, cum † poſterior relata ratio ſo-
lùm in illo poſſeſſorio momentaneo concludat,
quod ſanè poſſeſſorium ſummarium ſupra in an-
teludiis diximus ſummariſſimum appellari, ſic de
clarat egregiè Cur. Sen. d. l. admonendi, num. 323.
verſi. ſecundò moueor, qui ſic declarat eo loco Bart.
num. 55. & eundem Bart. in l. ſecunda. §. vlt. C. vbi
in rem actio, à quo ſuam ſumpſit argumentationẽ
Matheſ. Dec. & cæteri eorum ſequaces, nam ſi cita-
ta à Bartolo iura perpendantur, loquuntur, tum in
momentaneo iudicio poſſeſſorio d. l. momẽtaneæ,
tum ĩ poſſeſſorio leuiſſimo alterius præparatorio,
ut in miſſione in poſſeſſionem ex Carboniano edi-
cto Dec. l. ſecunda. nume. ſecundo. C. de Carbonia-
no edicto. in cæteris autem male ſentiunt Bar. Ma-
theſ. & cæteri, ut animaduertit Ripa c. ſæpe, nume.
tertio. in fine de reſtitutione ſpoliatorum, & dubi-
tat Curti. Iuni. d. l. admonendi, num. 67. in fine, &
ita apertè declarant Zuchardus in l. vlt. num. 318.
C. de edicto diui Adria. toll. & Petrus Beneintendi
d. concluſione 62. nume. 13. Ioſeph Ludouicus de-
ciſ. 59. nu. tertio. & Beroius in conſi. 43. nu. 46. 48.
lib. tertio. & alia diſtinctione nititur conciliare hãc
interpretum controuerſiam. Ex his infertur rectè
414 † ſtatuto Papiæ 54. de poſſeſſione uiolenta, uel clan
deſtina reſtituenda, eſſe cautum, fidem eſſe facien-

dam

dam per legitimas perſonas & idoneos teſtes &c.
loquitur enim in plurali, quare duo ſaltem exiguntur.l.ubi numerus, de teſtibus, & ideo Rebuffus
qui ſupra teſtatur in Gallia ſufficientes probationes tantùm admitti, etſi ipſe in iure aliter ſentire
uidearor, & malè.
415 Quarto trigeſimotertiò, utrum ne † aduerſus hoc
remedio agentem obiici poſſit præſcriptionis exceptio? & certis caſibus obiici poſſe affirmant noſtri
interpretes. Quo res clarior fiat, aliquos diſtinguo
caſus. Primus eſt, quando conuentus ille poſſeſſor
eſt in uera & manifeſta malafide, eo quia ipſemet
416 † fuit primus occupator & ſpoliator, is tūc nullam
poteſt obiicere temporis præſcriptionem, cum impediente malafide præſcribat nunquam. cap. vlt. de
præſcrip. quod ſaltem iure Pontificio locum habet,
417 quo nec † immemorialis quidem temporis præſcriptio hoc caſu admittitur, ut latè & doctè tradit Crauet. conſi. 146. num. 2. & in Tract. de antiquitate tē
porum, quarta particula quartæ partis principalis,
num. 19. 20. qui Angelum Aretinum. §. furtiuè, in
princ. Inſti. de vſucapio. citat, dicentem malæfidei
poſſeſſorem in æternum ex Pontificiis conſtitut. omnibus non præſcribere. hoc ergo in caſu non poterit conuentus obiicere hanc exceptionem: ſic intelligit Bero. in c. ſolicitæ, nume. 39. de reſtitutione
ſpoliatorum, ſic etiam ipſe intelligo Caſſadorum &
alios ab eo pro hac ſententia relatos, in ſuis Deciſionibus tit. De reſtitutione ſpoliatorum deciſione 5.
nume. 1. 2. Anto. Matthæus, in l. naturaliter. §. nihil
commune, ampl. 35. de acquir. poſſ.
418 Secundus eſt caſus, † quando is poſſeſſor, licet ſit
ſine titulo, eſt tamen in bonafide, uel in malafide
præſumpta, hoc caſu præſcriptio triginta annorum
obiici poteſt, cum tanto tempore huic remedio poſ
ſit præſcribi, ſic intelligo communem interpretum
ſententiam, quam probarunt Butr. in c. ſolicitæ, vbi
Abbas, num. 14. Bero. num. 39. de reſtitutione ſpoliatorum Caſtren. conſi. 105. In quæſtione, quæ ſperatur moueri. colum vlt. lib. 1. Soc. in l. rem quæ nobis, num. 18. de acquirenda poſſeſſione. Lucas à Pē
na in l. ſi coloni. q. 20. C. de agricol. & cenſi. lib. 11.
Ruin. conſi. 69. num. 14. lib. 1. cōſi. 103. nu. 4. lib. 5.
Riminal. ſen. in conſi. 54. col. 6. verſic. circa 2. lib. 4.
conſi. 428. num. 11. lib. 5. Dec. conſi. 303. num. 24.
& hanc probauit Balb. Tract. præſcrip. quarta particula quartæ partis principalis. q. 24. idem placuit
Roberto Marantæ de ordine iudiciorum ſeptima
diſtinctione iudiciorum, num. 50. in fine. Grato cō-
ſil. 70. nu. 18. lib. 2. Ioā. de Amicis, conſi. 61. nu. 10.
Pariſ. conſi. 1. nu. 154. lib. 1. & Crauet conſi. 124. nume. 14. qui Caſtren. retulit d. conſil. 105. Roland. à
Valle conſi. 72. nu. 19. lib. 2. Ioſeph Ludo. deciſ. 59.
num. 9. rectè ergo exiſtimant iſti interpretes tanto
419 tempore huic remedio præſcribi, quia etſi † condictio ex lege ſit ut perpetua dici poſſit. Inſt. de perpe.
& tempo. actio. attamen ſpatio triginta annorū tol
litur. l. ſicut. C. de præſcriptio. triginta vel quadraginta annorum. Rurſus ſi dominium tanto tempore præſcribitur c. vlti. ubi docto. de præſcrip. Bart. l.
rem alienam. de pignora. actio. cur non fortius poſ
ſeſſio hæc minoris præiudicij, & hoc caſu loqui in-
420 telligo † Theodorici Regis reſponſum, cuius ī hæc
uerba meminit Caſſiod. lib. 1. uaria. in epiſtola deſti
nata Domitiano & Vuiliæ, ſi Romani prædium ſi-
421 ne delegatoris cuiuſquam Pyctatio (Pyctatij meminit idē Caſſiod. lib. tertio. uaria. epiſtola, Romulo
transmiſſa, id eſt, epiſtola, uel breui, ut probat l. actuarij cum l. excellentia. C. de eroga. mil. anno. lib.
12. etſi nō ignorem Pyctatium dici Album, in quo
ſcelestorum indictum nomina deſcribebantur, ut
apud Lampridium in Alexandro) præſumptor (id
eſt Audax, ut ſequentia verba oſtendunt & hæc eſt,
aliquando ſua ſignificatio. ſi credimus Alcia. in Tracta. præſumptio. in præfationibus in ſecunda præfa
tione. Barbarus occupauit eum priori domino ſub)
mota dilatione reſtituat, quod ſi ante deſignatum
tempus tem uidetur ingreſſus, aduerſus quā præſcriptio probatur obuiare tricennij, petitionem iubemus quieſcere pulſatoris, illa enim reduci in medium uolumus, quæ noſtris temporibus præſumpta damnamus, quia locus calumniandi non relinquitur, cum longi temporis obſcuritas præteritur.
Nec huic ſententiæ aduerſantur rationes glo. in d.
c. ſolicitæ. Io. Andr. & aliorum, qui ut referunt Soci. & Balb. præcitatis locis ſupra quibus affirmarūt
nulla temporis præſcriptione hoc remedium tolli,
quorum opinionem uno uerbo uiſus eſt probare
Alex. conſi. 6. nume. 16. in fin. libro tertio. & alij, ut
retulit Caſſad. in titulo de reſtitutione ſpoliatorum
422 deciſione 6. inquiunt enim. Primò textum † c. reintegranda, ubi his uerbis, quacunque temporis præſcriptione non obſtante reintegrandum eſſe ſpoliatum; uerum ut rectè animaduertit Caſtren. d. conſi.
105. col. ult. referuntur verba illa, quacunque conditione temporis, ad illa uerba perdidiſſe noſcuntur; ut ſit ſenſus, reintegrandum eſſe ſpoliatū quouis tempore, ut nulla ſit differentia, inter unius uel
alterius temporis ſpoliationem. Hunc tamen ſenſum non admittit nouiſſimè Sarmientus lib. 2. Selecta interpreta. cap. 13. nume. 4. ſed nil eſt. Et eſto
quòd alium ſenſum uerba illa haberent, adhuc tamen triginta annorum ſpacio tolli poſſet, cum perpetnæ tollantur d. l. ſicut. Non quoque urget quod
ſecundo loco illi afferunt aduerſus hoc remedium
non poſſe dominij exceptionem obiici, ut infra ſuo
loco dicemus, multominꝰ obiici poſſe uidetur hæc
præſcriptionis, nam præter Balbi reſponſionē, quæ
aliquantulum leuis uidetur, dico ipſe hanc exceptionem non obiici ratione dominij, ut agens ex-
423 cludatur, † ſed obiici ratione poſſeſſionis, quam is
ſpoliatos agens ex tanti temporis negligentia amiſiſſe dicitur, ſic uno uerbo ſenſit Crauet. d. conſilio
124. nume. 14. Non quoq; tertio aduerſator, quod
hic ſpoliator conuentus præſcribere non potuerit
424 impediente malafide d. † c. vltimo, de præſcriptione, quia uno ore noſtri reſpondent interpretes in
hac præſumpta malafide, quæ à uera multum differt, ſufficere ad eam tollendam tempus annorum
triginta, ut cenſuit Bart. in l. ultima in fine. C. unde
ui, ſic textum illum declarant, & Bartolum ſecuti
ſunt frequentius cæteri, ut latè iam diximus ſuprà
in decimotertio remedio ex d. l. ultima. C. unde ui,
in q. 10. Nec hoc in caſu aliqua ſubeſt inter ius Pō
tificium & Cæſareum differentia, ut docuit Abbas
in d. c. ſolicitæ, num. 14. de reſt. ſpol. Balb. qui ſupra
d. q. 24. uerſi. & in præſcriptione.
425 Tertius eſt caſus, † quando conuentus poſſeſſor
eſt cum

eſt cum titulo & bonafide, is poterit obiicere præ-
ſcriptionem decem annorum inter præſentes, & vi
ginti inter abſentes, cum tãto tempore præſcribat,
dummodo res non ſit affecta uitio reali, & cauſam
is non habuerit ſciẽter à vitioſo, authore. ſic caſum
hunc affirmauit Bald. d. qõ. 24. circa finem, verſicu.
quinimò uidetur, & ſenſit Rui. conſi. 61. num. 14.
lib. 1. idem clarè affirmauit Rolan. à Valle conſi. 72.
num. 21. lib. 2. ea utitur ratione Balb. quia ſi poſſeſ
ſor iſte cum titulo & bonafide acquirit utile ſaltẽ
dominium, iuxta l. ſi quis emptionis. C. de præſcri-
ptio. 30. uel 40. anno. Cur non & hoc caſu illæſam
acquirit poſſeſſionem? aliàs, (vt inquit Balb.) ſeque
retur, quòd nunquam huic præſcriptioni eſſet lo-
cus, nam antiquus is poſſeſſor, qui non alienauit,
nec alienationi conſenſit, qui inquam ſine proprio
facto è poſſeſſione occidit, ſemper, hoc eſt, vſq; ad
30. annos, hac experiri poſſet actione, ſicq́ue inuti-
lis foret decem & viginti annorũ præſcriptio. Ruin.
autem ea ratione uſus fuit, quia per curſum decem
426 annorum † negligentia inducitur, ob quam is ſpo-
liatus ius ſuum amittit. l. furtum. §. vltimo de vſu-
cap. nec diſſentit Bal. conſi. 321. ad euidentiam præ
termittendum eſt, quod aliquando, in fin. lib. 3. hũc
ipſe addo rationem, quòd ſi hoc in caſu non eſt lo-
cus niſi præſcriptioni triginta annorum, nulla eſſet
differentia inter hũc poſſeſſorem cum titulo & ve-
ra bonafide, & illum poſſeſſorem, cum præſumpta
malafide, quæ tamen maxima eſſe debet.

Declaratur tamen hic caſus, ut non uendicet ſi-
bi locum in illis caſibus, in quibus ratione & perſo
narum priuilegio maius tempus poſtulatur, ut in
427 † eccleſia, contra quam regulariter ſola præſcriptio
40. annorum currit. c. de quarta. de præſcrip. in au-
then. quas actiones. C. de ſacroſan. eccle. ſic in no-
ſtris terminis declarat Balb. qui ſupra de q. 24. cir-
ca finem, verſi. ſed quò ad eccleſiam, & ante eũ Ca-
ſtren. d. conſi. 105. in fi. idem reſpondit Bertr. conſ.
428 44. nume. 8. prima parte lib. 3. uel ut in caſu † bo-
norum Cameræ Princip is, quæ ſolo ſpacio centum
annorum præſcribi poſſunt. Ange. in l. ſicut. C. de
præſcript. 30. uel 40. anno. Alex. conſi. 84. nume. 2.
lib. 1. Guid. Papæ. q. 416. cum quęritur; ſic in noſtris
claris terminis declarauit Ruin. conſi. 45. col. vlti.
uerſi. ſecundo principaliter. lib. 4. cætera quę afferri
poſſent exempla, libenter miſſa facio; in eccleſia il-
429 lud adnotandum cenſeo, quòd decurſa † cõtra eam
præſcriptione, non conceditur in integrum reſtitu
tio, ſic glo. in Clem. 1. de reſtitutione in integrũ. &
in c. audiuis, de præſcript. ſic in noſtris terminis re-
ſpondit Soc. Sen. conſi. 266. col. 10. uerſi. ad ſecun-
dum dico. lib. 2. erit tamen in caſibus præcedentib.
animaduertendum, in beneficialibus illud hodie
430 † eſſe conſtitutum, ut pacifici poſſeſſores per annũ
ex regula cancellariæ de annali poſſeſſore, & regu-
la de triennali poſſeſſore per triennium ſint tuti,
quò ad poſſeſſionem, quæ regulæ & ſpoliatorem
adiuuant, dummodo non ſit uiolentus, ut egregiè
declarat Gomeſ. in d. regula Cancella. de annali poſ
ſeſſore. qõ. 64. quem ſecutus fuit Carol. Molin. in
eadem regula de annali poſſeſſore, quam ſimul iun
xit cum regula de ueriſimili notitia, nume. 122. li-
431 benter hæc collocaui hoc loco, cum † regulæ iſtæ
præſcriptionẽ inducant inſtar annalis & triennalis

præſcriptionis à iure commune inductæ, ut admo-
nuit Gomeſ. d. regula de annali in præfatione & de
triennali. q. 1. in fin. & ibi q. 11. latiſſimè declarat,
quomodo ſpoliator ex illa regula de triennali defen
datur, aſſertq́ue differentiam inter unam & alterã
432 regulam; † apud Gallos pariter anni ſpacium datur
ex Regiis conſtitutionibus ad recuperandam poſ-
ſeſſionem, quare eo reſpectu utilius erit hoc uti re
medio, ut admonuit Rebuffus, in commenta. Re-
gia. conſtitu. tomo 1. titu. de ſententiis executoriis
artic. 5. glo. 1. num. 8.

433 Quæro trigeſimoquartò, utrum ne † poſſit conuẽ
tus aduerſus ſpoliatum agentem eam obiicere ex-
ceptionem, qua concludat eum poſſidere nec po-
tuiſſe, nec poſſe? & obiici poſſe affirmant omnes,
ut apud Alex. in l. naturaliter. §. nihil commune, nu
me. 24. vbi Ripa. nu. 81. Cota. in ſecunda parte, nu.
61. ff. de acq. poſſ. idem docuit Iacobinus à S. Geor
gio in l. ſi de vi. nu. 23. verſic. 25. fallit. de iudiciis. &
Antonius Matthęus Roma. d. §. nihil cõe. num. 42.
ſic etiam Soc. Sen. Tract. fallen. reg. 379. fallen. 7. Af
flictus in commentariis ad conſtitu. Neapolitanas
lib. 1. Rub. 24. De uiolentiis circa poſſeſſiones, nu.
35. 36. afferri ſolent plura exempla, ut illud, cum
434 aduerſus † repetentem beneficij poſſeſſionem obij
citur eum eſſe laicum, qui ſpiritualia poſſidere mi-
nimè poteſt, c. cauſam, de præſcript. vel ſi aduerſus
435 repetentem ſeu recuperare † volentem uxorẽ, cuius
quaſi poſſeſſione dicit agens ſe ſpoliatũ, obiiciatur
exceptio, eum eſſe Monachum, qui uxorem habere
non poteſt, cap. ex parte, de reſtitu. ſpolia. qui hanc
probat ſententiam, ſic his utuntur exemplis hanc
affirmantes ueram ſententiam Corſet. Tract. fallẽ.
ad regulam, quod ſpoliat. ante omnia reſtitu. fallẽ.
48. idem cenſuit Rota in nouis deciſionibus in tit.
de reſtitu. ſpolia. deciſ. 1. nu. 7. deciſ. 2. nu. 1. ubi de-
clarat, idem placuit Bero. in c. in literis. nu. 87. verſ.
7. fallit &, num. 93. de reſtit. ſpol. Crauc. conſi. 322.
col. 4. uerſic. ſextò principaliter. Oſaſcus deciſ. 116.
nu. 2. Præcipua hæc afferri ſolet ratio, quia hoc mo
do nihil contra poſſeſſorium obiicitur, ſed poſſeſſo
rium illud negatur, quare fruſtra de poſſeſſorio tra
ctatur, cum non entis nullæ ſint qualitates. l. 3. de
vſufructu. l. eius, qui in prouincia. ff. ſi cer. pet. qua-
re affirmant noſtri præſertim Iacobin. d. l. ſi de vi,
nu. 23. in fin. obiici poſſe tertium poſſediſſe, cum à
conuento ipſo poſſeſſio occuparetur, idq́; ex Baldo
in l. 1. colum. 4. verſicu. uel dic plenius, de appella.
& cum Iacobino & Baldo uiſus eſt ſentire Boerius
q. 238. colum. 4. quòd fuſius aliàs explicauimus.
Hinc etiam uno ore affirmant interpretes noſtri,
436 clerico agenti ut † ſpoliato poſſeſſione beneficij,
exceptionem incapacitatis obiici poſſe, puta quòd
437 non ſit † clericus tonſuratus, quòd non ſit promo
438 tus † ad presbyteratum intra tempus, ſic exigente
beneficio, ſic in noſtris terminis reſpondit interro
gatus Crauetta conſil. 104. numero tertio & d. con
ſil. 322. colum. 4. verſicu. his ita præſuppoſitis. Re-
buffus tracta. de pacificis poſſeſſoribus. nume. 192.
& in Praxi beneficio. titulo de non promotis intra
annum, numero 71. ſic & in cæteris caſibus, cum
obiicitur notorius defectus proprietatis, obiici illa
põt exceptio contra ſpoliatum agentẽ reſtitui ante
omnia Crauet. conſil. ducenteſimonouageſimo no.
numero

numero 8.conſi.302.nu.6.Cort.Ion.conſi.127.nu
me.6.Natta conſi.474.nu.37.libr.2.& alibi latius
docui exempla harum exceptionum.plura poſſunt
etiam afferri, illud præſertim intruſionis, vt cum
quis poſſeſsionem beneficij adipiſcitur Bullis non
leuatis,ſed fortè cum ſimplici ſignatura, quod mi-
nimè conceditur ex aliquorum ſententia, vt retu-
439 lit Crauetta,conſi.34,nu.24. tunc enim † ſpolia-
to ea poſſeſsione exceptio hæc obijci poſſe vide-
tur, vt aliquibus placuit.præſertim Geminia. con
ſil.106.colum. tertia. verùm latius hac de re infrà
dicemus,numero 465.quo loco oſtendemus verio
rem & crebriorem eſſe eorum ſententiam,qui affir
marunt ſolam ſignaturam ſufficere, vt ſpoliatus
agens,contra ſpoliatorem ſuum poſſeſsionis titulũ
iuſtificet.ſcio tamen plures eſſe Pontificum conſti
tutiones,quas cancellariæ regulas vocant,prohibẽ
440 tes † beneficia cum ſola ſignatura retineri non poſ
ſe,vt vnâ extat regula Pauli tertij & altera Iulij ter
tij edita anno 1553.menſe Maio.exemplum etiam
441 afferri poteſt,cum obijcitur† exceptio Idiomatis,
extant enim plures regulæ cancellariæ,quibus de-
claratur, prouiſionem beneficij curati nullius eſſe
momenti, ſi obtinens non intelligit, & intelligibi-
liter non loquitur idioma loci, in quo poſitum eſt
beneficium,ſic etenim extat regula cancellariæ.19.
Innocentij 8.ac Clemen.7.& Pauli.3.ac etiam no-
uiſsimè Pij.4.nunc Pontificis maximi, cuius hone
ſtiſsima vota, vt faueat & augeat Deus optimus
maxi.eſt quod enixis rogemus precibus, cum præ
ſertim viros doctiſsimos ad ampliſsimos dignita-
tum apices promoueat, vt inter cæteros mẽſe hoc
Martio huius anni 1565.Purpurei Galeri ampliſ-
442 ſimum Senatorem † conſtituit Franciſcum Alcia-
tum,Patricium Mediolanenſem Iureconſultum in
tegerrimum,qui poſt decennalem ſtrenuam naua-
tam in docendo Papiæ operam, non precibus, vel
pretio, ſed propria virtute promoueri meruit, de
quo ita eſt ſperandum, vt Petri aliquando ingredia
tur locum. conſtitutionibus ergo cãcellariæ ſic eſt
rectè conſtitutum, quæ non modò in ſimplicibus
curatis parochialibus locum habent, ſed & in com
mendis,vt egregiè ſcripſit Gomeſ.in regul.de Idio
mate.q.5.& ibidem.q. 8. affirmauit non ſufficere,
quòd loquatur in parte illud Idioma, ſed debet in
totum clare loqui, imò idem Gomeſ. eo loco.q.
15.affirmauit neceſſarium fore, vt nouerit is latinè
loqui.alia ſcripſit Rebuffus in Praxi beneficiorum
in hac regula,quòd quis intelligat Idiuma. in glo.
1. & 2. qua in re illud vnum erit animaduertendum
contra ſpoliatum ſic agentem hanc Idiomatis ex-
ceptionem obijci poſſe, & ſi is ſit, vt puta Gallus
cui ſit in Italia prouiſum,tenetur probare ſe probe
nouiſſe Italicè loqui,tum quia contra eum eſt præ
ſumptio,tum quia ſi nouit loqui Italicè, eſt ex acci
denti,non à natura, quod accidens ab aſſerẽte pro
bari debet,vt in his terminis ferè reſpondit Roma,
conſi. 499. in præmiſſa colum. 2. verſicu. tertio ad
idem, quod & olim reſpondi interrogatus pro Re
uerendo Chriſtophoro Gaſtaldo Ceuenſi contra
D. della Mola. illud etiam exemplum afferri po-
teſt in exceptione ætatis, vt in beneficio curato, in
quo exigitur ætas annorum.25.§a. cum in cunctis
§.inferiora. de electio. tradit Rebuffus in praxi be
neficio.in tit.de diſpenſatione, ratione ætatis,& in
terminis affirmauit Bald.in l.2.vlti.notab.C.de ijs
qui veniam ætatis impe. quem eſt ſecutus Cola. à
Valle conſi.47.nu.58.lib.1. prouiſionem de cura-
to factam minori eſſe nullam, ſi ergo nullũ ius ha-
bet,iuſta ratione agenti vt ſpoliato,obijci poteſt:
ſed quales & quomodo debeant his in caſibus fieri
probationes attigi in caſu reſeruationis.ĩ.nu.453.
cõſiderari põt & is caſus relatus à Boe.q.2. nu. 34.
quem ſecutus eſt declarando Ant. Matthæus. in l.
naturaliter.§.nihil cõe.fallen.38.de acqui.poſ. quã
do ſcilicet Pontifex max. alicui ſimpliciter proui-
det de beneficio electiuo intra tempus ad eligen-
dum electoribus datum,ſi prouiſus iſte deinde ſpo
lietur,ante omnia nõ poterit reintegrari, cum no
torie de ſui tituli inualiditate conſtet.non enim vo
luit Pontifex ex ea ſimplici prouiſione ius electo-
rum ſine cauſa auferre,nec etiam præſumitur vo-
luiſſe abſoluta poteſtate, quãuis in beneficialibus
habet, vti. quare is ſpoliatus conqueri non poteſt.
443 Quæro 35.utrumne † contra clericum vt ſpolia
tum poſſeſsione beneficij agentem reintegrari,poſ
ſit obijci ſpecialis illius Beneficij reſeruationis ex
ceptio? & poſſe crebrius affirmant interpretes, vt
Lapus allega.24.Corſet.d.Tract. fallen.ad regulã,
quod ſpolia.ante omnia reſtit.fallen.48.Iaco. No-
uellus Praxi Criminali titu.ſpoliatus de facto &c.
incipit,vulgaris regula eſt &c.numero 41.verſicu.
limita. 41. Francus in cap. bonæ colum. 5.verſicu.
7.& vlt.de appella. ſic ſemper decidit Rota, vt pa-
tet in deciſio.nouis.in ti.De reſt.ſpo.deci.& in de-
ciſionib.antiquis.eo,ti.deci.2.& deciſ.17. & in tit.
De cauſa poſ.& proprie.Deci.10. & ſeq. & in deci.
antiquioribus.titu.de reſtitu. ſpoliat. deci. 1. idem
cenſuit Caſſado.in ſuis deciſio.titu.de reſtitu. ſpo-
lia.deciſio.1.nu.3. & deciſio. 2. qui idem affirmat
nu.5.cum eſt reſeruatio beneficij vacantis,Fely.in
cap.in noſtra,nu.12.de reſcriptis.& in c. ſi conſtite
rit in fin.de accuſa.& hanc ſententiam ſeruare Ro-
manam curiam teſtatur Gomeſ. in reg. Cancella.
De Trienna.poſſeſ.nume.58.q.49.col.2. Ripa.d.
§.nihil commune,nu.82.ibi Zaſi.Bero.d.cap.in li-
teris,nu.84.Rebuffus in Praxi beneficiorum in tit.
De reſerua. tam generalibus quàm ſpecialibus.nu
me.40.idem placuit Soci.in l.rem quæ nobis, nu.
19.de acquirend.poſſeſ.Decius.conſi.191.nume.
10.Pariſ.conſi.1.nu.151.lib.1.hanc ſemper proba-
uit Ioan.Baptiſta Ferret.conſil.15.nu.12. conſi.21.
nu.3.conſi.69.nu.7.conſi.172.nu. 1.conſi.188.nu.
2.3.ubi poſt Roma.conſi.484.& alios, affirmauit,
poſſeſſorem reſeruati Beneficij de facto ſpoliari
poſſe, nec illi hoc reintegrandæ remedium conce-
di,idem cenſuit Aeneas de Falco.in tracta. De re-
ſerua.benefi.in 11.& in 47.effectu,Bertra.conſ.137.
nu.6.7. lib.8.Orianus in rubri.De cauſa poſſeſ. &
propr.col.7.verſicu.7.limit. Iacobinus a S. Geor-
gio in l.ſi de vi.nume.23.verſicu.24.fallit.de Iudi-
cijs.Antonius Matthæus.d.§. nihil commune. nu.
42.verſi. qui ſequitur.& latius fallen.36. eiuſdem
fuit ſententiæ.Crau.conſ.258.nu.9.verſi.ſimiliter
agenti,& nouiſsimè Quintilia. Mandoſius in Com
mentarijs ad regulas Cancella. Iulij tertij in reg.1.

De reſeruationib. q. 3. ea addnenntur ratione, qđ
444 † reſeruatio inficiat titulum & illum ipſo inre an-
nullat.cap.ſi eo tempore, de electio, in 6. quinimò
eſt tam malignæ naturæ, vt quidquid inuenit de-
ſtrnat,& in oppoſitum,ducat.ſic Gomeſ. qui ſuprà
ex cap.ſi poſtquam de elect. in 6. in c. quoſdam de
præben.capitu. 1.de conceſ.præben.Bellame.deci.
* 535.* Berons q.80. & idem Gomeſ.in regula Cã
cella. De annali poſſeſ. q. 23. poſt multos quos ci-
445 tat, affirmat adeo nullam eſſe † poſſeſſionem hanc
reſeruati beneficij, vt is poſſeſſor ſeu detentator po
tius, nec fructus quidem ſuos ſaciat.& eo loco plu
ra in his terminis affert idem Gomeſ.d.regula can-
cella. De Triennal.poſſeſ.quæ.51. citando,d.capi-
446 tulum,ſi eo tempore, inquit † reſernationis decre-
tum poſſeſſioнẽ diſcolorare, altera affertur ratio,
quia eo ipſo,quod de reſeruatione conſtat, iam no
toriè apparet de non iure ſpoliati agentis, quæ ſa-
nè exceptio in beneficialibus impedit ſpoliatum re
ſtitui.cap.conſtitutus de fili,s presbyter. Nec huic
ſententiæ aduerſatur ſubtile illud fundamentum
Franc.Aret. in l naturaliter. §. nihil commune col.
penul.in fi.de acquirend. poſſeſ. qui contrariam ad
uerſus relatos ſententiam probauit, inquit enim,
447 quod etſi † reſeruatio inficiat titulum annulletq́;,
non tamẽ annullare nec extinguere poſſeſſionem.
Cum non videatur bona conſequentia, titulus eſt
nullus, ergo & poſſeſſio, quæ ab eo deſcendit, quã
448 do ex † actu nullo conſiſtat, acquiraturq́; uera poſ
ſeſſio.l.1.§.ſi vir.ff. de acquirend. poſſeſſ. Confert
quod docuit Barto.in l.non dubium, nume.26.C.
449 de legibus, quando † actus principalis eſt nullus,
quæ ab illo pendent, & ſine eo ſtare non poſſunt,
ſunt nulla, ſecus ſi ſine illo ſtare poſſunt.hinc vide
mus (ait ille) de quo cũ dominium ex cauſa putati
ua poſſit transferri etſi contractus nullus ſi ſit, quã
to fortius in poſſeſſione, quæ facilius ipſo domi-
450 nio acquiritur. imò in ipſis † beneficialibus ſine
iure aliquo haberi poſſeſſio poteſt.cap.in literis &
c.item cum quis, de reſtit.ſpolia. Nec inquit Aret.
is tex.cap.ſi eo tempore, ad rem facit, cum de ijs lo
quatur, quæ ad electionem ſequuntur neceſſariò,
& ſine quibus electio nulla eſſet, quod hic nõn con
tingit. Hæc ſanè argumentatio multorum ingenia
exercuit. Ripa enim.d.§.nihil commune, nu.82.re
ſpondet ſed infœliciter, (mea ſententia) Rectius
reſpondent Domini de Rota in deciſi.antiquis. De
reſtitu.ſpolia.deciſi.17.quos eſt ſecutus Ioan.Bap
tiſta Ferret.conſi.3.nnm.18.inquiunt enim caſum
451 † d.l.1.§. ſi vir, eſſe admodum à noſtro diuerſum:
nam in §.ſi vir.illud contingit, quia maritus donan
do & cedendo animum habuit (etſi cõtra iura) poſ
ſeſſionem ipſam perdere, quare ſua non intereſt,
quod uxori eni donare voluit acquiratur, vel nõ,
cum nullum ſibi afferratur præiudicium, ex quo iã
donare voluit, nec tertius læditur, cum nullum ia
ſentiat detrimentum. at in caſu noſtro res aliter ſe
habet, quia alter poſſeſſor maximum hoc ſentiret
incommodum, & per diutinam vacationem eccle-
ſiæ negotia ſuo maximo cum detrimento proroga
rentur. nec ab hac declaratione diſſentit Soc. in d.l.
1.§.ſi vir.nu.10.verſi.2.quod, dum citando Gemi.
452 in c.vlt.nu.3.vt lite pend.in 6.declarat.† d.§. ſi vir,

non habere locum, cùm maximi præiudicij eſt poſ
ſeſſio, & citat Gemin. qui in noſtris his terminis lo
quitur. Ex eodem quoque Soci.d.nume. 10. verſi.
2.reſpondetur. altera colligi poteſt reſpõſio, dum
inquit, quòd quando eadem ſubeſt ratio annullan
di poſſeſſionis translationem, quæ impediendi con
tractum, à pari ambo procedere. In caſu noſtro
vnã eſt ratio, cum ita non liceat occupare beneficij
poſſeſſionem, & fructus ſuos facere, vt nec ipſius
beneficij reſeruati tum proprietatem, ne contra ſu
perioris mandatum eccleſiaſtica occupet. Prꝥterea
tertio loco ſic reſponderi poteſt, maximam eſſe diſ
ferentiam inter prophana, & quæ eccleſiæ ſunt: in
prophanis ex inutili contractu acquiri poteſt poſ-
ſeſſio.d.l.1.§.ſi vir.at in eccleſiaſticis titulus inficit
poſſeſſionem, quia poſſeſſorio agens neceſſe habet
eam poſſeſſionem per titulum iuſtificare. capi. ex
frequentibus. de inſti.c.1.de regu. iuris in 6.& in-
frà dicemus, ſic ſenſit in noſtris terminis Bald. in c.
acceptam verſi.item non poteſt.de reſtit. ſpolia. &
hoc eſt, quod in beneficialibus affirmant doctores
poſſeſſionem reſeruati beneficij ſtare non poſſe,
cum ſine iuris adminiculo reperiatur: ſic Rebuffus
d.Praxi.Beneſ.d.titu. De reſerua.nu.40.Romanus
d.conſi.449.col.vlti. verſi. ſecundum verò funda-
mẽtum. Nec aduerſantur duo illi Canones ab Aret.
citati in capi.in literis, & in capitu.item cum quis,
quia intelliguntur, Cum ſimpliciter probatur poſ-
ſeſſio, tunc ſufficit, ſecus ſi probetur de non iure
poſſidentis, quod ius inficit, & poſſeſſionem annul
lat. ſic vno verbo ſentit Sacin. d.l. rem quæ nobis.
nume.19. circa principium, qui alia nonnulla aſ-
fert, vt hanc tueatur ſententiam, quæ apud eum le-
gi poſſunt.

453 Declaratur primo hæc procedere † ſi modo hu
ius reſeruationis exceptio ẽſt probata, uel probari
ſtatim poteſt, aliàs non; ſic declarat Rota in deciſi.
antiquis in titu. De reſtitutio.ſpoliato.deciſio. 11.
& Aeneas de Falconibus Tracta. De reſerua. effe-
ctu 47. Antonius, Matthæus.d.§. nihil commune,
24.ſed eſt hac in re animaduertendum, quia ſi vera
eſt illorum ſententia, quam defendimus ſuprà in
primo remedio quæſtio. 21. admitti exceptionem
dominij in quouis caſu, cum offeruntur probatio
nes incontinenti, hæc reſeruationis exceptio pro-
ficiet parum, quare cogitandum erit vtrum vera.

454 Declaratur ſecundo † ita demum procedere ſi
de reſeruatione per Bullas reſeruationis fiat fides,
non ſi per teſtes, etiam ſi in continenti offerantur.
ſic declarat Ioan. Baptiſta Ferret. conſil. 113. nu-
mer.2. & ita intelligo Aeneam de Falconibus, d.
Tracta. De reſerua.in u.effectu, aliàs non rectè ſa-
tis ſentiret.

455 Declaratur tertio non procedere † quando ia
poſſeſſor reſeruati beneficij lite pendente eſſet ſpo
liatus, ſic Bero.c.in literis.nu.88.in fi.de reſti.ſpo.
citat Rotam Deciſ.56.affert rationem illam, quod
reſeruatio afficit beneficium quò ad Pontificem re
ſeruantem, non quò ad tertium: ſed hac de re la-
tius infrà in vlti.remedio dicemus.

456 Declaratur quarto non procedere. quando † re
ſeruatio ſuper ſcerto beneficio eſſet facta, ſic poſt
Caſſiod.deciſi.1.& 2.in tit. De reſtit, ſpo.reſpondit
Io.Bapti-

Io.Baptiſtæ Ferret.conſ.28.nu. 5. verùm Caſſado.
d.deciſione 1.nu.3.inquit maiorem partem Do-
minorũ idẽ aſſirmaſſe,quando eſt reſeruatio ſupee
incerto,relata ab eo ratione,& quando eſt ſola ge
neralis reſeruatio, illam non obſtare hu c agenti
ſpoliato ſcribit Quintilia.Mãdoſius in d. regula.1.
Cancellariæ.De reſeruatio.q.3. poſt Ioannem de
Selua,quẽ citat.ia tamen Mandoſius aliam ſubijcit
diſtinctionem,q aut nihil adhuc eſt probatum ſu-
per ſpolio,& tunc exceptio etiam generalis reſer-
uationis obijci poſſit: aut iã eſt probata ſpoliatio,
& tunc obijci non poſſit,addo ipſe rationẽ videri,
quia per calumniam videtur facere. cõlerunt quæ
diximus de eo, qui petit remiſſorias, vt ſupra hoc
remedio,nu. 336. 337.& idem Ferret. vbi ſtatim,
nu.7.ſubdit ex Caſſod. qui ſupra Deciſ.3.idẽ quan
do retrotraheretur in prçiudicium tertij.

457 Declaratur quinto non procedere † in eo, qui
pacificè per triennium poſſedit. Sic Gomeſ.d.re-
gula.De triennal.q.49. colum.4. verſ. non obſtat,
quod decretum &c.

458 Quæro trigeſimo ſextò verũ † ſpoliatus poſſeſ
ſione beneficij & hoc remedio agens,teneatur ſuæ
poſſeſsionis titulum inſtificare? & teneri affirmãt
crebriore calculo interpretes, vt glo. in cap.in no
mine domini in verbo.audientia, de decim.in Cle.
vnica.de cauſ.poſſ.& propr.Rota in deciſio.nouis
ſit.De reſtit.ſpol.deciſ.1.& 2.& in antiquis.eo.tit.
deciſ.20.Caſtr.conſ.254.Ad confirmationem eo-
rum,quæ.col.2.verſ.ſuper 3.art.lib.1.in antiquis,
nõ diſſentit Soc. in l.rem quę nobis,nu.17.de acq.
poſ.Guid.Pap.in q.85.& ſing.231.Dec.l.vlt.n.19.
in fi.C.de ed.diui Adr.Toll.& conſ.220.col.2.Ca
picius Neap.deciſ.6.nu.3.Iacobinus à S.Georg.in
l.ſi de vi.nu.19.verſ.13.fallit.de Iud.Bella. Deciſ.
49.Ferretus cõſ.28.nu.9.Io.de Selua Tract.de Be
neficio.2.parte.q.25.Ripa d.§.nihil cõe.nu.71.ibi
Zaſius,nu.59.Rube.conſ.vlt.nu.8.Rebuſ.ſuper cõ
corda.Regis Franciæ in tit.De annatis.verſ.7.regu
lis,& in commentarijs Regiarum conſtit. tomo.3.
tit.De cauſis poſſeſſo.beneficio.art.1.gl.1,nu.1.2.
Bardus Senenſis Tract.De tempore vtili.& conti-
nuo.c.3.num.13. Quintilia.Mandoſius in regulis
Cancellariæ Iulij tertij in regula 1.De reſeruatio,
q.1.Crauet.conſ.322.col.2.verſ.ſecũdo cõſidero,
459 qui ea rõne vtitur, quia † beneficiatus non dicitur
beneficij dñs, ſed adminiſtratoris loco, diciturq;
procurator,vt ergo ante omnia cõſueuit procura-
tor mandatũ producere. l. ſi quis inficiatus. ff. de
poſ.ſic beneficiatus iſte titulũ oſtẽdere debet,aliàs
ſi ſine titulo ſit,intruſus dicitur,c.1.de eo qui mitt.
in poſ.Roma.qui ſupra & infrà ſuo loco dicemus.

* * Accedunt & aliæ rationes quas adfert Coſmus
Guymier in Tract. de pacificis poſſeſſori. in glo.
inquirant. col.13.14.

Contra tñ relatam cõem ſententiam. reſpondit
Geminianus conſ.57.col.3. & conſi. 148. nec diſ-
ſentiunt Inn. Abb.& Butr. in cap. ex literis & in c.
cum ad ſedẽ.de reſt. ſpolia. vt refert Soci. d.l. rem
quæ nobis,nu.17.ſic Franciſcus de Marchis.q.197.
In li.inquit non fore neceſſariam tituli probatio-
nem,cum longo tempore poſſidet:nam longa poſ
ſeſsio vim tituli habet,quod ſtatim ſubiiciam, Ri
pa.d.§.nihil cõe,nu.71.opinatur veram eſſe eo caſu
Geminia.ſententiam,cum ſpoliator ipſe excipiens
de titulo ſpoliati agentis, non oſtendit proprium
titulum,nam tunc nec ſpoliatus ipſe ſuum proba-
re debet,ex quo enim is conuentus ius non habet,
vt extraneus dicitur, nec ſua videtur intereſſe; ſic
ſenſit Io.de Selua.d.Tract.de beneſ.2. parte q.25.
nu.6.& Antonius Matthæus Romanus. d. §.nihil
commune,nu.48.& nu.55.56.quo loco de ratio-
ne quærit.ſed non ſatis hæc placent. Geminia.er-
go duos diſtinguit caſus. Primus eſt, quando ſpo-
liatore conuento inſtante poſtulatur ſpoliatus ti-
tulum oſtendare, vt non teneatur. Secundus eſt
460 qñ † iudex ipſe vult actorem, qui vt ſpoliatus re-
ſtitui petit,oſtendere debere ſuæ poſſeſsionis titu-
lum, & tunc teneri ait Geminianus. hic ſecundus
caſus eſt verus, nec probabilem recipit dubitatio-
nem. maius dubium verſatur in primo,& idem eſt
dicendum ex crebriori ſententia: relati enim ferè
omnes interpretes loquuntur indiſtinctè, & vna
eſt communis ratio, ne ſcilicet detur vitioſus in-
greſſus, atq; quia huic poſſeſsioni aduerſatur iuris
præſumptio, cum iure non concedatur ſine titulo
beneficialia poſſidere,& Caſſadorus in deciſ.titu.
De cauſa poſſ.& proprie, deciſione 2. intelligit,
quando ſpoliatus ſucceſsit.

Declaratur primo in lite non procedere, quan-
461 do conſtat † antè litẽ pacificè poſſediſſe vltra trien
nium,vel ſucceſsiſſe poſſeſſori pacifico vltra trien
nium:ſic declarat poſt alios Caſſadorus in ſuis de-
ciſio. tit. De cauſa poſſeſ.& proprie.deciſione.ſe-
cunda.affert is rationem, quia non eſt veriſimile,
quod viſitatores paſſi eſſent eum ſine titulo poſſi-
dere, quod intelligo,quò ad ſpoliatorẽ, quò enim
ad ſuperiorem nullo tempore ius acquirit poſſeſ-
ſor beneficii, vt titulum non oſtendat. Sic Inno.in
cap.cum contingit,col.7.de præſcrip. Socin. Sen.
conſ.59.col.2. verſi.circa quartam lib.1.Iaſ.l.ſi cer
tis annis.col.vltima.7 limita.C.de pactis. Tiraqu.
Tracta.de præſcrip.§.1.gl.4.verſi.huic ſententiæ.

462 Declaratur ſecundo nõ procedere quãdo † agi
tur via attentatorum,vt infrà ſuo loco dicemus in
vltimo remedio, num.32.

463 Declaratur tertio † & intelligitur vt ſufficiat
oſtendere titulum coloratum. & qui ex prima ſui
facie verus appareat, nec enim licet poſtmodum
ſpoliatori quiddam in illum obiicere,ſic intelligit
Caſtrẽ.d.cons.254.d.verſ.ſuper 3.art. ſic declarãt
textũ capituli in literis.de reſti.ſpoli.Caſſad.in tit
De reſt.ſpolia.deciſ.1.in fi. & Rebuffus qui ſupra,
& forte nec aliter ſentiunt interpretes relati à Ge-
minia.d.conſ.148.col.ſecunda, quo loco declarat
ſufficere poſſeſsionem iuſtificare, non ergo exigi-
tur exacta tituli probatio, ſed ſufficit quod titulus
coloratus ſit, Petrus Beneintend.concluſ.23.num.
5.6.7.& idem ſenſit Berta.conſ.2.num. 18. prima
parte lib. 3. & conſ. 135. nume. 6. & conſ. 273.
nume.primo eo.Bellame. deciſ.50.& deciſ. 99. &
* 455. * Oſaſcus deciſione.116. numero ſeptimo,
qui declarat, quis ſit titulus coloratus; his illi
addo Coſmum Guymier loco ſupra allegato. qua
ratione ſit vt ſi titulus eſſet diſcoloratus, & pro
non titulo haberetur, non eſſet poſſeſsio iuſtifica-

464 ta,vt ſi de intruſione appareret: nam ſolet † in tru
ſio titulum & poſſeſsionem annullare. Ripa. d.§.
nihil commune, nu. 71. immo intruſus admiſſus
repelli debet ab ipſa poſſeſsione. ſic Ferretus conſ.
1.nu.2.conſi.12.nume.1 . quare intruſus ſpolia-
tus non reſtituitur. Franciſcbus de Marchis.quæſt,
* 197.nu.3.* parte prima. quo loco affirmat intru-
* ſum ideo non præſcribere, quia fur dicitur, * Ide.
q.659.parte 2.Bellsme.c.vlt.num.15.de ordi.cog.
qui quid in Pontifice intruſo & eiecto ſit obſeruã
dum docet.Sed ad rem vbi de titulo inutili non cõ
* ſtat * non conceditur reſtitutio. Et hoc in caſu de-
fendi poteſt opinio Ancha. in c.beneficium de re-
gu.iur.in 6.quem eſt ſecutus Bertra. conſi,224.nu
me.19.prima parte,lib.3.conſi.45 ;.nu.6.lib.4.&
& conſi.59.nu.2.lib. 5. dum affirmant poſſeſsionẽ
in beneficialibus ex inutili titulo ſuſtineri,intelligi
tur,cum de eo clarè adhuc non conſtat, aliter malè
ſentirent. intruſum autem non reintegrari ſcribit
Anton. Matthęus, in l.naturaliter.§.nihil commu
ne.fallen.37.de acquiren.poſſeſ.& fallen. 43. mul-
tis autem modis intruſus quis apparet, vt latiſsimè
tradunt Rebuffus in Praxi Benef.in titu.De ſubro-
ga.litiga.in glo.4.Fely.c.in noſtra.nu.11.12.de re
ſcrip.Bero.c.in literis.nu.2.de reſtitu.ſpolia. Capi
cius,deciſio.6.Pariſ.conſi.47.nu.40. lib. 4. Rola.à
Valle conſi.46,nu.43.lib.1. Cæteris omiſsis, ad rẽ
noſtram illud exemplum afferri poteſt, cum is ſpo
465 liatus agens vellet ſuum † titulum iuſtificare per
ſolam ſignaturam,nam eo ipſo, quòd ſolam ſigna-
turam oſtendit fatetur ſe perfectè titulum non eſ-
ſe aſſecutum. cum verè & propriè, ſaltem quò ad
virtutem probatoriam ex ſola ſignatura gratia nõ
dicatur perfecta,vt latè per Gomeſ.in regula Can-
cellariæ. De non iudica. ſecundum ſupplicationẽ,
q.1.Bero.in rub.de conſti,col.vltima verſiculo.ad-
do vltra,quibus addo Gemini. conſi. 106. colum.
3. verſicu. in contrarium probatur: Verùm hac in
re noſtra illud magis placet, ſignaturam ſufficere
ad poſſeſsionem iuſtificandam, vt locus ſit huic re
cuperandæ remedio, ſic cenſuit Caſſadorus in ſuis
deciſio.in tit.De cauſa poſ.& prop.deciſ.4.nu.3.&
de reſtitu.ſpoli.deciſ.vlt.,quod ex eo confirmatur,
quia ſola ipſa ſignatura ſufficit ad poſſeſsionem be
neficij adipiſcendam, & iuſtè retinendam, vt ſcri-
bit Rebuffus in Praxi benefi.titu. de ſubroga. col.
litiga.glo.4.nume. 15.& in titu,qui inſcribitur ter
tia pars ſignaturæ in verbo,datum.nu.2.& in titu.
de miſsione in poſſeſsionem,nu.39.40.& Caſſado
rus d.tit.de reſtitutio.ſpoliato.deciſio.vlti. nume.
14. ſubdit, regulam de non iudicando ſecundum
tenorem ſupplicationis, intelligi in petitorio non
in poſſeſſorio, & hanc quoque ſententiam probat
Gome.d. regula de non indica. ſecundum ſupp.q.
5.quo loco multis relatis teſtatur ſic Rotam ſerua
re Rebuffus in commenta. Regiarum conſtitutio.
tomo. 3. titu. De cauſis poſſeſſorijs beneficiorum
articu.1.glo.1.nume. 10,affirmat, quòd vbi ſigna
tura non ſufficit,illam poſſe produci, pendente di-
latione, & poſt deinde producere Bullam ex Mar.
ſit.ſingul. 13.Dictum teſtis &c.& quod præſentata
ſignatura peti poteſt dilatio ad habẽdam Bullam,
quæ ſolet concedi. Relata tamen declaratio non

466 procedit, quando ipſi † ſpoliato agenti iuris præ-
ſumptio aduerſaretur, tunc enim neceſſe erit iuſtũ
& legitimum titulum plenè probare, ſic intelligit
Crauc.d.conſi.322.colum. 2.verſicu.2.conſidero.
ea ratione, quia is, qui contra ſe iuris præſumptio
nem habet,dicitur in mala fide. Alexand.conſil.75.
colum.penul.verſicu. præterea videtur indubitan-
ter.lib.4.quem eſt ſecutus etiam idem Crauet. con
ſi.258.nume.9. verſicu. & maximè. addo eiuſdem
ſententiæ Beroium in capit. in literis,nume.87.de
reſtitu.ſpoliato.Ioannes de Selua.Tract. de bene-
ficio.ſecunda parte quæſtio.25. nume.2. verſiculo
ſecundo præmiſſa,Capicium deciſione 6. nume. 5.
Rebuffus in Praxi benefi.in titu.De reſcrip.ad be-
nefi.vaca.nume.22.23. aliqua ſcribit Ripa.d.§. ni-
hil commune,nume.77.multa afferri poſſunt exem
467 pla.illud tantùm refero,cum duorum † beneficio-
rum incompatibilium poſſeſsionem ſpoliatus in-
tendit recuperare, illi enim iuris præſumptio ad-
468 uerſatur, quia † incompatibilitas reddit titulum
ad non titulum, vt in extrauagan. execrabilis, ſic
Roma.conſi.499.colum.prima, verſic.3. ad idem,
Craueti.d.conſi.58.numer.9. verſicu. & ſimiliter.
Corſet.Tracta.fallen.ad regulam quòd ſpoliatus re
ſtitua. ante omnia. fallen. 16. Iacob. Nouellus in
Praxi crimin.titu,ſpoliatus de facto &c.incip.vul-
garis regula eſt &c.numer.16.verſicul. limita. 16.
Rota in deciſio. nouis in titu. De reſtitutio. ſpo-
liato.deciſio.3.numer. 5.& in antiquis eodem titu.
* deciſio.15.Capella.quæſtio.464. * & Berous. quę
ſtio.80. Quod autem dictum eſt in poſſeſsione rei
469 beneficiarię,idem dicendum videtur in quaſi † poſ
ſeſsione iuriſdictionis, quæ ſine titulo haberi non
poteſt.ſic Alcia.reſponſo.408.num.7.ſentit.Natta
conſi.289.nu.12.lib.2. & in his, quæ iuris publici
ſunt Berous.quæſt.4.nu.4.5.& idem viſus eſt ſenti
re Anto.Capicius deciſi.77.& eum eſt ſecutus An
to.Matthęus in l.naturaliter.§.nihil commune.nu.
60.de acq.poſ.qui loquuntur de quaſi poſſeſsione
officij & vectigalis. idem eo loco in ampliat.33.
ſentit cum Iſernia & Capicio. Sed non animaduer-
tunt Afflictum Neapolitanum virum diligentiſsi
mum in commentarijs ad conſtitutiones Neapoli-
tanas lib.1.Rubr.24. De violentijs circa poſſeſsio-
nes,nu.37.38. & idem Afflictus illa omnia reperit
in cap.1.§.illud quoque,nume.14.15.16. De pro-
hib. feudi aliena. per Frider. contrarium firmaſſe,
decemque argumentis reſpondiſſe, quæ Alciatus,
& Nattæ ſententiam confirmare videbantur, nec
470 ignoro † iura quæ in beneficialibus loquuntur in
feudis procedere,vt late tradit Decius conſi.66.&
pulchrè ac late Gomeſ.ſuper regula Cancella. De
annali poſſeſſore in præfatione,ſed idem in regula
de Triennali quæſtio.4. eſſe verum quando mate-
ria eſt proportionabilis,vt fortè non eſt in caſu no
ſtro ex traditis ab Afflicto.

Declaratur quarto non procedere in reueren-
diſsimis Cardinalibus,qui ſuum titulum iuſtifica-
re non tenentur,cum ſuas eccleſias in titulum Car
dinalatus teneant,ita Dec.conſi.157.col.1.poſt Pe
trum Peruſinum,& in ſpecie noſtra, ſic annotauit
Antonius Matthæus Romanus,d.§.nihil commu-
ne,nu.48.in fine qui,nu.52.docuit, titulum colo-

rarl

tari per confeſsiouem aduerſarij ex Caſſado. deci-
ſio. . . item ex vnius teſtimonio, ex Bellame. deci-
ſio.50.98.577.
Declaratur quinto non procedere, quando de
leui detrimento agitur, ita Ancha.c.ad decimas.de
reſti.ſpolia.in 6.ſunt tamen, qui ibi diſſentiunt, ut
Francus & Geminia.eos retulit is Matthæus d.§.ni
hil commune, nu.56.verſi.neque titulum.
471 Quæro.37. an † ſpoliato hoc remedio agenti in
poſſeſſorio rei prophanæ obijci poſsit dominii ex-
ceptio, hanc quæſtionem vt notabilem, & in praxi
quotidianam, poſt Aegidium Bellame. quem citat,
mouet Soc.in d.l.rẽ quæ nobis, nu.20. de acq.poſ.
& tãdem vnà cum ipſo Bellame. diſtinguit duos ca
ſus. Primus eſt, quando obijcitẽ exceptio dominij ip
ſius agentis, qua dicimus cõſtare ipſum ſic agentẽ
dominum rei cuius poſſeſsionem petit nõ eſſe. hoc
caſu concludunt Bellame. & Soci. obijci nõ poſſe.
472 ea adducti rõne, quia † proprietatis ſeu dominij cã
nec ab actore eſt probanda, nec de ea ante factam
poſſeſsionis reſtitutionem diſputandum. idem re-
ſpondit Caſtren.conſi.105. In quæſtione, quæ ſpe
ratur moueri in fi.lib.1.in antiquis, afferri ſolet ca-
pitulum hoc, reintegranda, qui vix probat, & me-
lius confert cap.vltimum.3.q.1. & cap. oportet.3.
q.2. dum reddit rõnem, quia nec nudus, nec iner-
mis valet ſpoliatus aduerſus ſpoliatorem reſiſtere,
quæ rõ non prodeſſet ſpoliato, ſi ei obijci poſſet
dominij exceptio. rurſus ſi ſpoliato agenti interdi-
cto vnde vi obijci non poteſt exceptio, tanto for-
tius nõ debet poſſe obijci in hoc remedio pinguio
ri, & vtiliori. Sic vno verbo ſenſit p̃citato loco Caſ.
Declaratur primo non procedere, cum in conti
nenti ſuper deducta dominij exceptione offerũtur
probationes, ſic Soc.d.l.rem quæ nobis, nu.20.ver
ſi.hanc tamen. qua de re latiſsimè diximus ſupra in
* primo remedio.nu. 222. ac multis ſequentib. * Et
hanc declarationẽ probauit nouiſsimè Ioſeph Lu
douicus deciſ.17.nu.18.
473 Declaratur ſecundo non procedere † ſecundum
Caſtr.d.conſi.105.in fi.quo ad deductionem & al-
legationem ipſius dominij, quam ſaltem is ſpolia-
tus agens facere debet. Sic enim in libello deduce-
re debet, quod cũ eſſet, vt dñs ĩ poſſeſsione talis rei
ſpoliatus fuit &c. quod dñium ſatis probatur (in-
quit Caſtr.) probata antiquiori poſſeſsione, & in-
474 quit ſic probare † l.vlt.C.unde vi, quod minime ve
rum arbitror, cum ibi non ſit actor, qui allegat cau
ſam dominij, ſed ipſe ſpoliator conuẽtus, qui vt ſe
excuſet à præſumpta mala fide, quod rem vacantẽ
& ſibi non ſpectantem occupauerit, allegat longiſ
ſimi temporis præſcriptionem, quare cũ actor poſ
ſeſsionem recuperet non habet neceſſe allegare do
minium, ſed tantùm ſe poſſeſſorem antiquiorẽ ſpo
liatum hodie reperiri, nec ad rem facit tex. capituli
reintegranda ibi, poſſeſsiones vel res. Cum verbum
rei eo loco non oſtendat dominium, ſed poſſeſsio
nem rei mobilis & immobilis. minus confert tex.l.
ſi quis emptionis.C.de præſcript.30. vel 40.anno.
cum ne verbum quidem de dominio faciat. Quam
475 obrem uerius arbitror aduerſus † Caſtren. neceſ
ſum minimè fore actori dominij cauſam allegare,
quod ea ratione verũ apparet, quia hoc modo Præ
do ante oĩa non reſtitueretur, cõtra c.in literis dẽ
reſti.ſpolia. nec enim in eo poſſeſsionis antiquioris
probatio ad dominium concluderet, rurſus hoc ca
ſu innuit Caſtr. probari dominiũ, quod eſt falſum;
non eſt ergo, quod Pauli Caſtr. conſultationem ſe-
476 quamur, quia † etſi ſummo acriq; ingenio prædi-
tus fuerit, ita ut bonus Iuriſta iure dictus ſit à Iaſ.
in l.eum qui ita.§.qui ſibi de verb.ob. & ob id ſum
mã Mineruæ arcẽ in cõſulendo tenuit, ut dixit Bar
ba.conſi.10.col.5.lib.4. fuitq; maximè authorita-
tis, ſecundum Deci. conſil. 212. attamen facilia ni-
mis promptuſq; erat in reddẽdis reſponſis, vt ſcri
pſit Alexan.in l.quæ dotis colum.4.ſol.ma. & retu
lit Neuiz.lib.5.ſyluæ nup.nume.27.
477 Declaratur tertio † ſecundum Rubeũ Alex. con
ſi.4.nu.22. non procedere in hac patria Pedemon-
tium, in qua cum in omnibus cauſis procedatur ſo
la facti veritate inſpecta, obijci poterit dominij ex
ceptio, & huius ſententiæ authorẽ citat Deci.in cõ
ſi.449.nu.20. idem cenſuit quod Rubeus, Crauet.
* conſi.299.col.pe.ver.4.reſpondeo * ſuadere tamẽ
hoc remedio agẽti, ne iudicium hoc moueret, quã
do ſciret ſe verè nõ eſſe reĩ dominum. Nã alioqui
in foro conſcientiæ non ſatisfactus eſt, cum rem ip
ſam reſtituere teneatur. Ita egregiè admonuit be-
nè eruditus Fran.ſaramenius lib. 2. Select. interpre
tationum cap.13.nu.5. Non ergo debet iſte actor,
ſi talem ſe nouit, poſſeſſorem, cui debet deinde re-
ſtituere, litibus & ſumptibus vexare. Conſideretq;
peccatum eſſe, quòd ex fide nõ eſt. vt ait Apoſtolus
ad Roma.cap.14. Hinc videmus coram arbitris, co
ram quibus p̃cedit ſola facti ueritate inſpecta, poſ
ſe vnà ſimul cognoſci ſup petitorio, & poſſeſſorio;
ſic rñdit Berous q.23. Verũ dubia eſt admodum, &
contrarium quotidie ſeruat, & ſi enim in cauſis p-
cedendum eſt ſummariè, intelligitur diſtinctis cau
ſis & ita in ſingulis, non aũt conceditur cumulatio
cõtra oẽm legis diſpoſitionem, quinimo videmus
478 è contra quod eſt fortius † actionum cumulatio-
nem aliàs permiſſam, prohiberi, cum in cauſis pro
ceditur ſummariè & ſine figura iudicij. ſic Bald. in
l.nec quidquam §.de plano.de offic.procon. Aret.
in l.1.§.ſi quis ſimpl.de verborum obligatio. & de
clarat Purpur.l.edita, nume.100 C.de edendo. erit
tamen cogitandum, quia maxima eſt authoritas re-
latorum interpretum, quorum ſententia ſi uera
eſt. neceſſe eſt reſtringere decretum illud de reſti-
tutio.ſpolia. ad ſolam illam notoriam ſpoliationẽ,
aliàs ex diametro aduerſus illorum ſententiam pu-
* gnaret. * Et Ioſeph Ludouicus. deciſio. 17.nu.22.
479 Secundus eſt caſus, quando † ipſemet ſpolia-
tor reus conuentus, vnà cum poſſeſsione cũi inſi-
ſtit, dominij cauſam allegat. Et tunc licere hanc
dominij exceptionem obijcere, affirmauit Bella-
me. & Socin. præcitatis in locis: nec diſſentit De-
ci.conſi.291.numero 19.verſicu.9. etiam & conſi.
517.nume.8. & Ripa in capitu.ſæpe. nume.50. de
reſtitu. ſpoliato. quod intelligo de dominio anti-
quo ante adeptam poſſeſsionem, per ea quæ ſu-
prà declarauimus. horum ſententiam ea ratione
probaui ſemper, quia iam ſuprà. q. 13. affirmaui
ceſſare hoc remedium contra poſſidẽtem titulo &
bonafide, qui cauſam habuit à bonæfidei authore

quanto fortius in caſu noſtro, vbi adeſt dominium antiquum, & poſſeſsio ſine vitio, aliàs ſecus vbi poſ ſeſsio eſſet uitioſa, ſic horum ſententia defendi tu- re poteſt, nam eorum argumenta facili negotio di ſluuntur, vt illud quo vtuntur Aegidius & Socin. quòd reus allegando poſſeſsionem de præſenti vnà cum dominio allegaret fortius ius illo agẽtis, ideo
480 que illi præferri, argumento † l.3.C.de edicto di- ui Adr.tollen.& l.bonafides.ff.de poſ. ſic enim di- lui hoc poteſt.d.l.3. in poſſeſſorio adipiſcendæ in- telligi, vt ibi declarat Deci.nu.19.nec habet dubi- tationem, & illud poſſeſſorium non tanto priuile gio, quo recuperandæ fruitur.is verò tex.l.bonafi- des, contrariũ potius probat, quia ſi iuris rigorem ſpectamus, qui in depoſito ſolet ſpectari, non do- mino, ſed prædoni deponenti, & poſſeſſori fit reſti tutio.vt iã aliàs admonui ſuprà in primo remedio, q.11. Secundo autẽ loco dicebat Bella.& Soc.ex eo conuentũ fortius ius habere, quia ſi caderet à poſ- ſeſsione, rem poſſet vendicare, vel poſſeſsionem re cuperare, quod in actore non contingit, ſed reſpõ- ſionem hanc habet, quod & ſi quò ad dominiũ for tius ius habeat, non tñ quò ad poſſeſsionem, quia antiquior præfertur, nec hic cadit diſputatio do- minij, ſed poſſeſsionis tantùm, eſt tamen vera hæc ſententia relata ratione. Quamobrem malè Inn. & Butrius à Ripa & Socin.relati contrariam tuentur opinionem: citant enim textũ.l.ſi coloni.C.de agri col.& cenſi.lib.11.qui tamen loquitur in poſſeſſore vitioſo.vt animaduertit Socin.d.l.rem quæ nobis, nu.20.verſi.ſed in contrarium, & ſuo loco ſuprà la te diximus.qua reſponſione poteſt dilui illud Ripę in d.c.ſæpe, nu.51.dum citat cap.placuit.15.q.6. vt idemmet Rui.animaduertit.

481 Declaratur primo non procedere † ſecundum Socinum cum ſpoliatus agens allegat poſſeſsionẽ conuenti reſpectu ſuæ eſſe clandeſtinam.iuxta do- ctrinam Bar.in l.ſi de eo.§.vltimo in fin.de acqui- renda poſſeſsione, aliqua in oppoſitum affert Soc. ac reſpondet, ipſe autem dubiam hanc exiſtimo de- clarationem, ex ijs, quæ ſupra diximus.q.24. in pri ma limitatione.

482 Declarat ſecundo Socinus non procedere, † cũ conuentus poſſeſſor eſt vitioſus, qui & ſi rei pro- priæ poſſeſſor ſit, non tamẽ poteſt impedire reme dium hoc integrandæ.ſic intelligit Soci.d.l.ſi colo ni: hanc declarationem ſatis probat capitulum vlti mum.in fine.3.q.1.ibi, ſi autem verus dominus bel lo non cõtinuato &c. Ripa tamen in cap. ſæpe, nu. 50.de reſtitutione ſpoliatorum, dũ loqueretur in terminis illius cap.aliter ſenſit, ſed leui fundamen-
483 to: perpendit enim verba illius † c.ſæpe, ibi, inua- dere alienum, ergo ſecus erit ſi inuadet proprium: nam hæc argumentatio eſt à ſenſu contrario, quæ non admittitur, cum illi c.vltim.3.q.1. aduerſetur, quinimo dum is tex.cap.ſæpe.appellat alienum nõ ratione dominij, ſed poſſeſsionis intelligit, alia ſuo loco dicemus.

484 Quæro.38.an † reus conuentus hoc reintegran dæ remedio poſsit alterum in iudicio nominare, cu ius ſe nomine poſsidere dicat? & iam certum eſt ex crebriori ac veriori ſententia, ita in iudicio poſſeſ
485 ſorio, † vt in petitorio, licere conuento in iudiciũ nominare illum, cuius nomine poſsidet, ſic glo. in l.1.§.1.ff.de tabu.exhib.Bar.l.2.nu.11.C. vbi in rẽ actio. Maria.Soci.Sen. in c. quoniam frequenter.§. quod ſi ſuper col.10.verſi. ſeptimo quæro utrum, vt lite non conteſtata.poſt But.& Abb. ibi, nu.50. idem cenſuit Soc.Se.in d.l.rem quæ nobis, nu.21. de acquirenda poſſeſsione, ſic in conſilio Neapolitano deciſum teſtatur afflic.deciſione 217. & licèt alij nonnulli aliter ſentiant, quorum rationibus & fundamentis Soci. & cæteri rectè ſatis reſpondent. In hoc ergo reintegrandæ remedio huic nomina- tioni locus erit, ſic duo Soci.relati & Afflictus affir marunt: ea adducuntur ratione, quia & ſi poſſeſſo rium hoc iudicium maius cæteris habeat priuile- gium: nullum tamen eſt, quò ad hunc caſum, cum is conuentus nec ſpoliator nec poſſeſſor ſit, ſic do cuit Abbas.d.c.quoniam frequenter.§.quod ſi ſu-
486 per.nu.53.& ideo † ſtatutum Papienſe in ciuilibus ſub Rubri. Quod nominans dominum in iudicio non &c. cum loquatur de detentore & poſſeſſore, intelligitur & in hoc caſu, cum eadem ſubſit ratio, & præſertim cum illud ſtatutum non corrigat, ſed idem quod ius commune diſponat, vt ex aliquibus infra palam fiet.

487 Declaratur primo non procedere † cum cum ia conuẽtus eſt cum vitio & pro poſſeſſore habetur, vt ſi ipſe ſpoliaſſet, vel ab altero ſpoliationem fa- ctam ratam habuiſſet, tunc enim non admittitur, cũ per fraudem nominare videatur, ſic declarant Soci cini, & Afflictus præcitatis in locis.ſic intelligo Ab batis doctrinam in c.ſæpe, nu. 19. & Ripæ ibidem, nu.52.de reſti.ſpol. quod intelligitur quò ad incõ modum conuenti, non quò ad alium uerum poſſeſ ſorem abſentem cuius nomine res poſsidetur, cui nullum inferri poteſt præiudicium; non eximit er
488 go nominatio reũ à iudicio ratione iuria apud eũ exiſtentia, etſi abſentem † non lædat. ſic relati om nes, nec diſſentit Bar.in l.2.nu. 17.C.vbi in rem ac tio.Soc.Sen.conſi. 8.col.10.verſ. cum ergo. lib.1.
489 Affli.deciſio.126. in fi. quare † ſtatutum Papienſe iam relatum, dum non concedit certis caſibus no- minationem ipſi nominato, non cenſetur ex eo ab- ſenti illatum præiudicium, quod eſt maximè vtile in eo præſertim caſu, cum is nominatus, vel eſt cle ricus, vel alter, qui ſub iudice nominantis conue- niri non poteſt. etſi enim ij compareant, reſpon- deantque ſe eſſe paratos iudicium ſubire coram ſuis competentibus iudicibus, ſuaq; nõ admittatur reſponſio, ſic refragante ſtatuto, nihilominus nul- lum ſibi afferri dicitur præiudicium, ſi contra no- minantem procedatur. illa conſiderari poteſt rõ, quia conceditur nominatio ad nominãtis commo- dum; is ergo caret nominatum eſſe in iudicio, qui ſi eſſe uoluerit, vel affuerit ſed minus legitimè, non proderit nominatio nominanti, non tamen nomi- nato oberit, ne ſcilicet nominatus inuitus fori pri uilegium amittere cogatur.

490 Declaratur ſecundo non procedere † quando is conuentus iam reſpondiſſet, ſe poſsidere, deinde in litis progreſſu verum poſſeſſorem nominare vel- let: non enim conceditur tunc, quia litem, cui ſe ſe obtulit, defendere debet. iuxta.l. qui ſe obtulit. de peti.hær.in l.is qui ſe obtulit.de rei ven.ſic in conſ.

Neapo-

Neapolitano deciſum fuiſſe teſtatut Affl.d. deciſi.
129.qui refert conuentum fuiſſe condemnatum in
expenſis, & declaratum es ea lite nullum rei domi
no, & poſſeſſori illatum cenſeri detrimentum; alia
491 quoq; afferri poteſt ratio, quia hæc† exceptio dici-
tur declinatoria: quare ante litem conteſtatam eſt
proponenda, late declarat Maria, Soc. Sen. d.c. quo
niam frequenter. §. quod ſi ſuper. col. 11. verſ. ſepti
492 mò principaliter, quod eſt declaratum † Papiæ ex
relato ſtatuto, es illis claris verbis, & dicta nomina
tio fiat ante litem conteſtatam, vel habitam pro cō
493 teſtata, & † aliter non valeat, quæ verba annullati-
ua ſunt, & formam important. Dec. conſ. 528. nu.
11. poſt Bar. in l. de his. ff. de tranſ. & alibi ſæpe.

494 Declaratur tertiò non procedere† quando con-
iici poſſet, nominationem per calumniam & mali-
tiam fieri, & ad euitandum iudicium potius quàm
aliter: vt ſi conuentus nobilem vel Principem no-
minaret, qui non difficilis modo conuentionis, ſed
etiam vix alloqui poſſunt, reiicitur enim hoc caſu
nominatio; quod clariſsimè ex illo Papienſi ſtatu-
to eſt declaratum, dum exigit iuramentum, nomi-
nationem non fieri per malitiam, ſi tamen etiſ ſu-
ſpicio, eum nominantem facile iuraturum, cogi
poterit probare nominatum eſſe verum poſſeſſo-
rem, ſic in caſu declarationis noſtræ cenſuit Bal. in
l. 2. colu. 3. verſ. quæritur nunquid. C. vbi in rem a-
495 ctio, ea ratione, † quia poſſeſſor non alieno nomi-
ne, ſed proprio poſsidere præſumitur. l. Titia. ff. ſo
lu. matr. Inno. in c. cum olim. de priuileg. & hic no
minans dicitur excipere, ſuam ergo probare debet
exceptionem. l. in exceptionibus. ff. de excep. quare
496 ſi contingeret caſus, vbi † nominans ad iurandum
nō admitteretur ob ſuæ perſonæ defectum, vt quia
peierare conſueuerit, vel alia ratione, non tamen
erit prohibendus, quin aliis probationibus proba-
re is poſsit ſe alieno nomine poſsidere: & ſi non
ignorem Bart. in l. 2. num. 15. C. vbi in rem actio. &
Soci. in d. §. quod ſi ſuper. col. 12. verſ. octauo prin
cipali articulo, alia in oppoſitum afferre videātur,
quæ facili negotio diluuntur, illud non prætermit
tam, quod docuit Alber. in d. l. 2. C. vbi in rem acti.
497 & probat Soc. qui ſupra † dicto nominanti eſſe ſtā
dum ſuo nomine nominantem poſsidere, vel non
poſsidere, quæ ſola negatio ſufficit, vt is nominans
de mendacio conuincatur, quam ſanè Alber. doct.
ipſe intelligo, dummodo is nominatus iureiuran-
498 do ſuam firmet reſponſionem, nam & ſi† ſtatuto ſit
cautum ſtandum eſſe dicto, & aſſertioni alicuius,
attamen intelligitur, dummodo is ſuam illam aſſer
tionem iuramento comprober, ſic Bart. in l. Theo-
pompus. num. 7. ff. de dote prçleg. Iaſ. in l. iuſiuran
dum, quod ex conuentione. in princ. num. 6. de iu-
reiur. & conſ. 147. col. pen. conſ. 200. col. pen. lib. 2.
Rui. conſ. 21. num. 1. lib. 2. Crauet. tract. de antiq.
temp. 6. particula, primæ partis princ. num. 47. Di-
dac. Couar. lib. 2. variar. reſol. c. 13. num. 3. Plotus
in l. ſi quando. num. 748. C. vnde vi. quòd ſane vti-
le eſt in illius ſtatuti interpretatione.

Quæro trigeſimonono, an hoc reintegrandæ re
499 medio † conuentus obiicere poſsit exceptionem re
tentionis ratione impenſarum, & melioramento-
rum in re factorum? & non poſſe reſpondit ex fa-

: 71 ·

cto interrogatus Neuiz. conſ. 78. in fi. ſuffultus au
thoritate Alex. conſ. 154. nu. 4. lib. 6. & Curt. Iun.
conſi. 195. qui illud ſolùm affirmaſſe videntur, ma
læfidei poſſeſſorem melioramentorum cauſa nihil
conſequi poſſe, quod vno verbo attigi in decimo
remedio ſupra q. 1. quò tamen res clarior nūc fiat,
cum vtiliſsima ſit hæc melioramentorum tracta-
tio, aliquos caſus diſtinguemus.

Primus ergo eſt, cùm iſte conuentus eſt poſſeſ-
500 ſor cum titulo, & bonafide, & agitur de † meliora-
mentis neceſſariis, vt ſunt vetera ædificia reficere,
aggeres facere, flumina auertere, vites in locum de
mortuarum ſubſtituere, & ſimilia, quæ enumeran
tur, in l. 1. & 2. & l. impenſæ neceſſariæ. ff. de impen.
in reb. dotal. factis. vbi Bar. idem in l. pecuniæ. in fi.
de alim. & cib. lega. text. in l. impenſæ. in princ. vbi
Alcia. & Breche. Turone, de verb. ſign. Petrus Lo-
riotus in l. fructus. colu. 4. de reg. iu. ij. qui ſimplura
de neceſſariis impēſis, quibus res melior redditur,
501 afferunt exempla. has ergo impenſas † & meliora-
tiones conſequitur hic poſſeſſor, ſibiq; perſoluen-
da ſunt, probat tex. l. qua ratione. in princ. ff. de ac-
quir. rerum dom. in §. ſed certe illud. Inſti. de rerū
diuiſ. & affirmant relati interpretes, & latè Tiraq.
de retractu conuen. §. 7. gl. 1. num. 2. & num. 4. [redacted].
quod intelligunt omnes in melioramētis, quę ſunt
apud perpetuam rei vtilitatem, non ſi colligendo-
rum fructuum cauſa. de his enim agemus ſtatim,
adde nunc Bart. in l. in fundo. num. 6. ff. de rei ven
* dic. & Boer. q. 44. num. 7. *Et nouiſsime Ioſephum
Ludouicum deciſi. 24. num. 8.

Extenditur primò procedere in eo, qui titulum
502 † vt non iure directi dominii, ſed vtilis conſecutus
eſt, vt in emphyteuta, & vaſallo; nam & emphyteu-
ta (vt de eo agamus prius) has meliorationes em-
phyteuſi finita ducit, ſic probat text. l. colonus. in
princ. ff. locati. & vno ore affirmant interpretes in
l. ſenatus. §. Marcellus. de lega. 1. in l. 2. vbi Iaſ. nu.
27. C. de iure emphyt. in auth. qui rem. in fi. C. de ſa
croſa. eccl. Dec. conſ. 439. & conſ. 518. Iaſ. conſil.
185. colu. 1. lib. 2. [redacted]. d. glo. 5. num. 75. qui de-
503 inde declarat quando emphyteuſis † eſt finita ob
commiſſum delictum ab emphyteuta. Addo Barb.
conſ. 63. colu. pen. lib. 1. Tiraque. tract. de retractu
conuentio. §. 7. glo. 1. num. 6. niſi meliorationes ex
cedant rationes, & quas non tenebatur facere ex le
ge, & natura contractus, ſic [redacted]. d. gl. 5. nu. 77.
504 vel † ſi pacto eſſet conuentum, vt extincta emphy-
teuſi tempore, aliave cauſa, libere domino relin-
querentur. ſic Bald. in l. iubemus. §. ſanè. C. de ſacr.
ſan. eccl. Iaſ. d. l. 2. num. 28. C. de iure emphy. Pariſ.
conſ. 33. num. 55. lib. 1. & conſ. 28. nu. 1. lib. 3. Ro-
la. à Valle conſ. 28. num. 15. 16. Caſtr. conſ. 267. vi
ſo ſuprascripto. col. pen. lib. 2. in nouis. idem dicit
de colono, qui leni penſione conduxit, in feuda-
tario, ſeu vaſallo, idem cenſent omnes ex claro tex.
c. 1. §. ſi vaſallus, in tit. hic finit lex. deinde incip. con
ſuet. reg. vbi Bal. Alu. Iſer. & Affl. Molinæ. qui ſu-
pra, & Iaſ. d. l. 2. nu. 28. verſ. quid autem ſit. C. de iu
re emphy. Pariſ. conſ. 2. nu. 51. conſ. 4. nu. 40. lib. 1.
& in conſ. 28. nu. 4. conſ. 55. nu. 23. lib. 3. conſ. 28.
nu. 4. conſ. 55. nu. 23. lib. 3. Cur. Iun. conſ. 165. col.
1. Rui.

1.Rui.conſ.14.colu.1.conſ.24.nu.10.lib.1.& quo
505 modo † hæc ſint æſtimanda,& quando,in his termi-
nis Iulius Clarus lib.4. ſenten. Iuris,§. feudum.q.
506 88.& tranſire † etiam ad fœminas,quæ non ſucce-
dunt regulariter in feudo. reſpondit Rola.à Valle
conſ.28. num.30.32. lib.1.

507 Extenditur ſecũdò procedere † etiam in eo,qui
ſcit rem eſſe reſtitutioni ex cauſa fideicommiſſi
ſuppoſitam , is enim neceſſaria hæc melioramenta
deducit;ſic clare affirmauit Bello.conſ.65. nu.12.
& Molinæ.d.gl.5.num.75. adductus generali fun-
damento ſupra relato,& ea ratione, quia non pati-
tur ęquitas,naturalisve ratio,aliquem cum alterius
iactura locupletari;quam ſanè ſententiam aduerſus
cæteros omnes cum [redacted] probo, eaq́; ratione
confirmo,quia ſi prædo,& malęfidei poſſeſſor has
meliorationes deducit.l.plane.de petit.hæred.l.do
mum.C.de rei vend.& infra dicemus : quanto for-
ſius hic dominus,qui ſcit rem quandoq; eſſe alteri
reſtituendam? imò hac de re eſt clarus tex. in l.do-
mos.vbi omnes,de leg.1.& ideo glo. ſing.in l.em-
ptor.in verbo,ſuperfluum,in fi.de rei vend. negat
fructus interim perceptos compenſari ; quam glo.
ſingularem dicũt omnes,vt Franc.Crem.ſing.105.
late Tiraq.de retractu conuen.§.7. glo.1.nu.4. &
in l.ſi vnquam.in verbo,reuertatur, nu. 289. C.de
reuoc.don.Boe.q.44.nu.19.Cur.Iun.conſ.6.in fi.
Rol.à Valle conſ.28.nu.17.lib.1.Rui.conſ.165.in
508 fi.lib.4.nec aduerſatur tex.†l.ult.§.emptor.C.com
munia.de fideic.quia vt rectè animaduertit Molin.
d.glo.5.nu.6.loquitur quò ad venditorem, & em-
ptorem, vt emptor non poſſit à venditore illa con
ſequi.non negat tamen quin conſequi poſſit ab eo
cui reſtituenda eſt, alioqui is, cum iactura aliena ,
(vt iam diximus) locupletaretur; ſi autẽ is emptor
ignoraret rem reſtitutioni ſuppoſitam, etiam con-
tra ipſum venditorem deduceret melioramenta,
quandoquidem is.§. emptor. in ea emptoris ſcien-
tia ſe ſe firmat,quare ſcientiam ipſam probauit ven
ditor,vt eo loco Aduocatos inſtruit Ang. quem ſe
cuti ſunt cæteri, vt refert Deci. conſ.236. nu.7.

509 Extenditur tertiò procedere † in melioramentis
non ab ipſo poſſeſſore,ſed ab amico, poſſeſſoris cõ
templatione factis,nam & illos deducit. ſic Molin.
d.gl.5.nu.87.verſ.amplio quartò, ex tex.l.idemq́;
in fi.& l.ſeq.ff.mand.l.ſed & ſi plures.§. in arroga-
to.ff. de vulg. è quibus illa ſumitur communis iu-
510 ris † regula.à me factum dici,quod mei contempla
tione ab amico eſt factum,& plura ibi ſcribunt A-
lex.& Iaſ.alia apud Zaſium lib.2.ſing.intellectum.
c.9.& Rol.à Valle conſ.10.nu.9.10. lib.1.

511 Extenditur quartò etiam † ſi impenſæ ipſæ , ſeu
melioramenta neceſſaria perierint. l. ſed an vltro.
§.1.ff.de neg.geſt. l.ſi neceſſarias. de pignor.actio.
latè Tiraquel.quem ſtatim citabimus,num.10.quæ
ſententia à fortiori vera eſt , ſi quam ſubiicio, ve-
ra eſt extenſio .

512 Extenditur quintò etiam ſi † res perempta ſit, in
qua factæ ſunt meliorationes, nam & tunc illas cõ
ſequi poterit,ſic declarat Bart. in l.in fundo. nu.6.
in fi.de rei vend.& aliqua ſcribit Tiraq.de retractu
conuent.§.7.glo.1.num.10.in fi.probant relata iu
ra in præcedenti extenſione, & tex.l.qui exceptio-
nem.§.ſi pars.ff.de condict.indeb. etſi Bart.diſtin-
guat inter actionem rei vendicationis, & petitio-
nis hæreditatis,vt vno caſu concedatur actio,alte-
ro vero ſola retentio, ſed abſolutè detrahi cenſue-
runt interpretes in l.domos,ibi.Alex.nu.1. & Iaſ.
de leg.1.adducti omnes ex eo textu, & ex l.& in to
tum.ff.de impenſ.in rebus dota.factis.& Rui.con-
ſil.14.nu.3.lib.1.conſ.117.colu.1.lib.3.Boe.q.44.
quos eſt ſecutus Rol.à Valle conſ.28. nu.18. verſ.
quo verò,lib.1. hic tamen caſus in melioramento-
rum æſtimatione à cæteris differre videtur, vt rela
ti interpretes affirmant,& infra ſuo loco dicemus,
intelligo tamen niſi res culpa poſſeſſoris perierit.
l.ſiue hæreditaria.ff.de neg.geſt. tunc nihil conſe-
quitur poſſeſſor .

Extenditur ſextò etiam in eo , qui minoris fun-
dum poſſidet.l.intra vtile.§.vltimo,de mino.Curt.
Iuni.conſil.6.in fin.Tiraquel. de retractu conuen-
tio.§.7. glo.1. num.7.

513 Declaratur primò hic caſus † non habere locum
in his melioramentis , & expenſis neceſſariis, quæ
fiunt cauſa colligendorum fructuum,nõ enim hæc
deducit,ſic probat tex.l.diuortio §.impendia.ff.ſo
lu.matr.l.3.in fi.ff.de impenſ.in rebus dota.factis.
omnes in l.impenſæ. de verb.ſig. ibi Alcia. & Bre-
ch.Turone. num.3. Lorio in l.fructus. de reg.iur.
* in verbo,neceſſarie. *Ioſeph.Ludouic.deciſ.24. nu
me.12.vnà enim cum fructibus imputantur , quod
intelligo cum fructus percipit, ſecus ſi nullos ad-
huc ex l.quod ſi ſumptus. de petit. hæred. & infra
alia afferemus.quæſt.ſeq.

514 Secundus eſt caſus † in malæfidei poſſeſſore , an
& is deducat melioramenta neceſſaria, & deducere
probat.l.domum, in fi. vbi omnes. C. de rei vendi.
Alcia.in l.impenſæ. nu.3. nec eſt diſtinguendum;
an ſint facta melioramenta in faciendo, vel in refi-
ciendo;ſemper enim deducit, ſeu illorum æſtima-
tionem conſequitur , ſic Bart.in l.in fundo. nu.11.
de rei vend. vbi ſatis probabilem reddit rationem,
nec ab hac ſententia diſſentiunt cæteri,vt Lorio.d.
l.fructus.Eguina.Bart.in §.ex diuerſo.Inſti.de re-
rum diuiſ. & Ioſephus Ludou. deciſ.34. num.28.
quamobrem clarè à fortiori intelligimus poſſeſ-
ſorem bonæfidei ſine titulo,vel econtra malæfidei
poſſeſſorem cum titulo, hæc melioramenta de-
515 ducere . Nec aduerſatur tex. † l. 1. C.de inſan. ex-
poſ.quem male intelligunt glo.Bald. & Saly.loqui
in fure,tex.tum verò.l.domum, loqui in ſolo ma-
læfidei poſſeſſore , quod abſurdum videtur , cum
nulla ſit differentia . an quis aliena inuadat , vel
detineat.c.ſæpe.in fi.de reſtitut.ſpolia. quinimò in
tex.l.domum,clare loquitur in eo, qui per iniuriã
* occupauit . * Accedit, quod lex fauet in repetendis
neceſſariis impenſis.l.planè. ff. de petit.hæredi. Et
hanc ipſam gloſſæ,& ſequacium interpretationem
nouiſſimè reiicit Franciſ.Sarmientus,lib.1. Selecta.
interpreta.c.10.num.3. Quare Saly.in d.l.domum.
colu.4.verſ.oppo.2.intelligit. d.l.1. C de inſan.ex
poſ.loqui de expenſis factis ratione alimentorum,
quæ & ſi neceſſariæ dicantur.l. penu. verſic.omnia
enim hæc.ff. de impen. in rebus do.factis , non ta-
men repetuntur . Verùm non affert Saly.diuerſita-
* tis rationem . * Et quamquam adferri illa recte ſo-

lent

leat à Petro, Cyno, & Caſtr. eſſe fauore alimentan.
Attamen nec vera, nec probabilis eſt, ſicuti exiſti-
mat Sarmien. d. c. 10 num. 4. Ego autem non mul-
tum à Bartoli ſententia, & aliorum recedens intel-
ligerem caſum. l. domum à caſu. l. 1. C. de inſa. ex-
poſ. & l. ex argento. ff. de condi. fur. quæ concor-
516 dant ex eo differre, quod † l. domum, loquatur in oc
cupatore ſine vi rei immobilis, cuius delictum mi
nuaeſt, quàm delictum furis occupantis mobilia,
in quo fure loquuntur. d. l. ex argento. & d. l. 1. de-
licti maioritas ex pœnæ impoſitione commenſura
tur: nam occupator, cum vim non commiſit, rem
tantùm reſtituit, cum tamen fur vel ad duplum,
vel quadruplum teneatur. §. manifeſti. Inſtitu. de
acti. nec enim poteſt occupator rem ita contrecta
* re, vt fur, * Aliam non contemnendam interpreta
tionem adfert Sarmientus d. c. 10. nume. 5. & eo lo
ci, num. 11. explicat d. l. ea argento. Ad c. ſæpe in fi.
reſponderi poteſt intelligi, vt verba ſonant in inte
riori foro, quò ad animæ periculum, non in exte-
riori, ex pœnis à lege ciuili indictis.

517 Tertius eſt caſus † in poſſeſſore bonæfidei, & cũ
titulo quò ad impenſas, ſeu meliorationes vtiles,
quas vt vno verbo concludit Bart. in d. l. in fundo.
num. 7. de rei vendicatione, hic poſſeſſor deducit,
eum per diuerſam materiam factæ ſunt, vt cum do
mus ædificatur in fundo, vel quid ſimile, quod per
518 plumbationem fieri dicitur, & † eſt plumbare con-
glutinare vnum alteri ex diuerſa re. l. in rem. §. item
quæcunque. de rei vendicatione, & apud Plinium
ſæpe legitur in hac ſignificatione, verbum hoc, vt
lib. 10. c. 33. ſic probat d. l. in fundo, de rei vendica
tione, & l. domum. C. de rei vendicatione, ſumpto
argumento à ſenſu contrario, in l. vtilium. ff. de im
penſ. in reb. de do. factis, quam ſtatim declarabi-
mus, cum Barto. transeunt omnes ibi, & idem cen-
ſuit Lori. in d. l. fructus. colu. 6. verſi. impenſæ vti-
les, de regu. iur. Bel. conſ. 65. num. 13. Boer. q. 44.
* num. 7. * Ioſeph Ludou. deciſ. 24. num. 14.

519 Extenditur primò procedere † etiam in impen-
ſis, ſeu melioramentis vtilibus factis cauſa colligen
dorum fructuum, cum fructus aliqui non ſunt col
lecti, ex l. prætor. §. & ipſi itaque. ff. de bonis auth.
iud. poſſid. l. quod ſi ſumptus. ff. de petitio. hæred.
aliàs enim ſi fructus percepit, cum illis fit compen
ſatio. l. à domino. §. vlt. ff. de peti. hæred. Lorio. qui
ſupra Zaſius. l. diuortio. §. impendia. num. 7. ff. ſo-
lu. matrim. Natta conſ. 536. num. 9. lib. 3.

520 Extenditur ſecundò etiam ſi res † meliorata pe-
rempta ſit. ſic Bartol. dicta l. in fundo. num. 8. Tira
quellus de retractu conuentio. §. 7. glo. 1. num. 10.
* in fi. * Ioſeph Ludou. deciſio. 58. num. 11. Verùm
Bartol. & Tiraquel. intelligitur abſolutè verum in
petitione hæreditatis ex l. planè. ff. de petitio. hære.
521 in rei vendicatione vero non ex † l. vtique. ff. de rei
vendicatione, quod minime verum arbitror, in rei
vendicatione, cum is text. l. vtique loquatur ratio-
ne moræ commiſſæ ea lege immediate præcedenti,
quæ mora ſi ceſſat, illas expenſas deducit poſſeſ-
ſor, quare quod dicitur ſententiam ibi ferri, intel-
ligitur, vt cognoſcatur, an præcedente mora perem
pta ſit res, vel non; nam ſi mora præcederet, ini-
quum eſſet, vt rei dominus non modo re ipſa care
re debeat, verum vt etiam impenſas perſoluat,
quam declarationem ſenſit clarè text. l. ſine hære-
ditaria. ff. de negotiis geſtis, & ſic tex. in impenſis
neceſſariis loquator, (vt iam admonui) & quod de
re ipſa dictum eſt, idem eſt dicendum de ipſiſmet
impenſis, ea his quæ ſupra retulimus.

522 Extenditur tertiò in eo, qui † cum titulo, & bo-
nafide fundum minoris poſſidet. l. intra. §. vltimo,
vbi gloſſ. de minor. & ſupra retulimus paulo an-
te, numero 513.

523 Declaratur primò non procedere † quando rei
dominus ita pauper eſſet, vt impenſas illas minime
perſoluere poſſet, ſic Bartol. dicta l. in fundo. nu-
me. 8. in fine, de rei vendicatione, ex illo textu, ibi,
finge pauperem, in l. ſi in l. ſed an vltro. §. 1. de ne-
gotiis geſtis, in l. ſi ſeruos. ff. de pignor. actio. l. vti-
lium, in fin. de impenſis in rebus dotalibus factis,
nec enim dicitur cogitatum, vt tantum impendere
tur. ſic egregiè Bald. conſil. 372. caſus, vir fundum,
libro tertio. Crauet. conſil. 3. num. 19. & alia plura
retulit Tiraquellus de retractu conuentio. d. §. 7.
glo. 1. num. 5. eiuſdem ſententiæ addo Loriotum
d. l. fructus, colu. 6. verſicu. Impenſæ vtiles. Ne ta-
men is dominus verus cum huius poſſeſſoris iactu
524 ra locupletetur † retentione, ſeu detractione d. me
lioramentorum vti poterit d. l. in fundo, verſi. fin-
ge pauperem, Loriotus dicta l. fructus, colu. 6. ver-
ſic. impenſæ vtiles: aliqua in hanc ſententiam ſcri-
pſit Zaſius in l. diuortio. §. impendia, num. 6. 9. ſolu
* to matrimonio. * Et hanc ſententiam probauit Io-
ſep Ludouicus deciſio. 58. & 13. Verùm bene eru-
ditus Feder. Scotus in conſil. 27. num. 10. lib. 4. to-
mo 2. ait, me errore lapſum; ſed ipſe viderit, & qui
æqui erunt iudices.

525 Declaratur ſecundò non procedere † ſecundum
Bartolum in dicta l. in fundo, num. 8. verſic. quan-
doque, in melioramentis ex eadem materia factis,
hoc eſt, inquit ille, per ferruminationem, eſt enim
526 † ferruminare conglutinare vnum alteri ex eadem
materia, l. quidquid, de acquirendo rerum domi.
& ex ferruminatione confuſio fit. l. in rem actio.
§. item quæcunque. ff. de rei vendicatione, quem
egregiè eſt interpretatus eruditus Lazarus Bay-
fius in libro de vaſculis, dum titulum illum de au-
ro, & argento legato aliquibus animaduerſioni-
bus illuſtrauit; huius etiam verbi doctè meminit
Alcia. libro ſexto Parerg. iuris cap. 11. & frequens
eſt vſus apud Plinium, vt libro vigeſimo ſeptimo,
ca it, quarto, libro 35. cap. 15. & libro 36. cap. 18.
& idem cum Bartolo ſenſit Caſtre. conſil. 268. viſo
ſupraſcripto puncto, columna tertia, verſicu. ſi ve-
rò melioramen. libro ſecundo, in nouis: exemplum
affert Bartol. cum in fundo plantatur arbor, quæ
radices egit, vel cum pueri ingenium, vel doctrina,
vel aliquo exercitio eſt exacultum. hoc ergo caſu
inquit Barto. nulla eſt melioramentorum, ſeu im-
527 penſarum detractio ex l. ſi † poſteaquam fundi poſ
ſeſſor. de rei vendicatione, qui tamen text. verius
in malæfidei poſſeſſore, vt ibi animaduertit gloſſa,
intelligi poteſt, vt etiam ſatis oſtendunt præceden
tia iura. nam bonæfidei poſſeſſor generaliter om-
nem impenſam detrahit. l. prætor. §. generaliter, de
bonis auth. iud. poſſid. & clarè probat à fortiori
text.

text.in l.quod ſi ſumptus. de petitio. hæredit. qui
de agro culto, ſtercorato, vel conſitis adaptatiſque
vineis intelligi poteſt, quæ omnia colligendorum
fructuum cauſa fiunt, ſic maritus, qui bonafide, id-
eſt cum voluntate mulieris vtiles fecit impenſas,
528 illas deducit. Nec refragatur tex. † l.ſinautem.§.vl
timo.ff.de rei vend. quem Bart. d.l.in ſundo, nu-
mero 8. intelligit, vt differentiam conſtituat inter
has impenſas, quæ ea re deduci non poſſunt, vt
cum ſeruus didicit impẽſis poſſeſſoris exercitium,
& illas impenſas, quæ ex re poſſunt detrahi, quia
concedo eſſe differentiam in deductione facienda,
nam hæc ex re deduci non poſſunt, quia inſepara-
bilia ſunt, non tamen illa in totum is poſſeſſor a-
mittit, quia conſequitur æſtimationem, ſi illam an
te reſtitutionem petat.l. aut ſi ante.ff.de rei vendi-
catione, quæ continuatiuè ponitur ad dictam l.ſin
autem.§. vltimo. Rurſus noſtra hæc aduerſus Bar-
tolum ſententia ſatis probatur in l.prima, C.de in
ſan. expoſ.& in l.ex argento.ff.commodati. vbi ha
rum impenſarum vtilium æſtimationem is poſſeſ-
ſor conſequitur, niſi furto ſeruum illum is ſubtra
xerit, imò à fortiori in ſolo detentatore procedit
529 noſtra hæc ſententia, vt in † colono, qui inſcio do-
mino vineas plantauit, eſt ſingul. text. in l colo-
nus, in princip.ff. locati, quem ſingularem appel-
lat hac re Tiraquel. de retractu conuentio. gloſſ.
* prima, num.16.* Et hanc aduerſus Bartolum ſen
tentiam eſſe magis exceptam, & veram aſſerit Io-
ſeph Ludouic.deciſio.24. num.18.
530 Quartus eſt caſus † in hoc poſſeſſore bonæfidei,
& cum titulo, quò ad meliorationes, ſeu impen-
ſas voluptarias, quas is non per modum æſtima-
tionis, per abraſionem tantùm deducit. ſic probat
l.in fundo.§. cenſuimus. de rei vendicatione, ibi
Bartol.nume.10.text.in l.pro voluptariis.ff.de im
penſ.in rebus do. factis, quam ſententiam affir-
mant omnes. Loriotus in dicta l.fructus, colum-
na ſeptima, verſicu. voluptariæ. Alciat.dicta l.im-
penſæ, nume.9. de verborum ſignificatione, pro-
bat l.tertia, § proinde.ff.de in rem verſo.Sylua con
ſil.49.nume.73. in fin. lib.1.
531 Declaratur primò non procedere † cum domi-
nus offert illarum impenſarum æſtimationem, &
ſolutionem, ſic probant dicta l.in fundo.§.cenſui
mus.& dicta l.pro voluptariis, tunc enim poſſeſ-
ſori non conceditur abraſio, ſed conſequi illam
æſtimationem debet: eſt enim hominum malitiis
obſiſtendum, qui abradendo, tollendove has me-
liorationes nullum ſibi commodum, ſed maxi-
mum detrimentum domino afferunt, ſic omnes
affirmant. ibi Bald. in fine, qui intelligit de vtili-
bus, vt tradit & Marſil.ſing.410.vt non poſſit tol-
lere etiam ſi eſſet ita conuentum.
532 Declaratur ſecundò non procedere, † quando
rei dominus has impenſas alias fuiſſet facturus,
tunc eo etiam inuito ſoluenda eſt poſſeſſori æſti-
matio, dicta l.in fundo, nam ſua voluntate quo-
dammodo factæ dicuntur. quare vt vtiles haben-
tur ſoluique æſtimatio debet.l.tertia, §. proinde,
ff.de in rem verſo. Bart.num.10.
533 Declaratur tertiò non procedere † quando hæc
impenſa ſit in re promercali, hoc eſt quam vende-
re deſtinauit dominus: tunc enim hæ impenſæ vti
les cenſentur, & ob id earum æſtimationem ſoluit
dominus dicta l.in fundo, in fin. de rei vendicatio
ne.& ibi Bartol. nume.10.& text. in l. quod ſi ex.
ff.de impenſ.in rebus dot.factis, quæ de rebus pro
534 mercalibus † meminit, & intelligit Alciat. poſt Ba-
ptiſtam Pium libro primo prætermiſſo. in verbo,
promercalis, eſſe res, quas præter vſum venales
habet paterfamilias, quod Budæo ante eos placuit
in annotatio. Pandect. ſic apud Gellium legimus,
libro quarto noct. Attic.capitu.primo, in fine. Ex
iis autem, quæ promercalia, & vſuaria in locis iiſ-
dem eſſent, ea ſola penoris putat, quæ ſint vſui an-
nuo.& Sueto.in Iulio Cæſare, capitu.54. Terniſq;
millibus nummum in libras promercale per Ita-
liam, prouinciaſque diuenderet, quam ſententiam
& Cœlio Rodig. placuiſſe aliquandu obſeruaui-
mus lib.28. lectionum Antiqua.num.c.20. in fi.
535 Declaratur quartò non procedere † in impen-
ſis bis voluptariis factis in re dotali, quæ abradi
non poſſunt ſine maximo rei dotalis incommodo
& cum modica vtilitate detrahentis, nam etſi con-
ſenſerit ipſa mulier, non tamen nec abradere po-
teſt illa poſſeſſor, nec æſtimationem conſequi. ſic
intelligo textum l.pro voluptariis, cum l.in volu-
ptariis.ff.de impenſ. in reb.dot. factis, & textum l.
vnicæ.§.quod ſi voluptariæ.C.de rei vxo.actio.ra
tionem illam eſſe arbitror, quia nullus in hoc di-
citur eſſe mulieris conſenſus, cum imperita ſit ſim
plex, & ignara, in authent de incæſtis nupt. in prin
cip.& plura apud Tiraquellum de legibus connu
bial.lege.9. num.40. Grammaticum deciſione 76.
nume.10. Neuizanum libro primo. Sylu. nuptia.
numero 9. & alibi ſæpe.
536 Declaratur quintò † in rebus minoris. l. ſi ſine.
§.interpoſito, de adminiſtratione tutorum, vbi ſic
diſtinguitur, vt ſupra in muliere, probat text. in ca
pitu.primo, de in integrum reſtitutione. Curt.Iu-
nior.conſil.6. in fine.
537 Quintus eſt caſus principalis in † poſſeſſore ma-
læfidei, & ſine titulo, quò ad meliorationes neceſſa
rias, quas is deducit.l.domum.C.de rei vendicatio
ne.l.planè.de petitio.hæredit.Bartol.dicta l.in fun
do, nume.11.ff. de rei vendicatione. omnes in di-
cta l.domum. Alciat.in dicta l.impenſæ.nume.8,
de verborum ſignificatione. Loriotus dicta l.fru-
ctus.columna ſexta, & alia attulit Molinæ. dicta
gloſſ.5.num.5.num.75.illa eſt ratio. quia huic im
putaretur ſi hoc non faceret. ſic Bar.qui ſupra.
538 Declaratur primò non procedere † in fure ex
text.l.1.C.de infant.expoſ.& in l.ex argento. ff.de
cond, fur. is enim nullas deducit, vt iam aliàs
ſupra admonui, an autem in foro animæ hoc con-
cedatur doctè, ac pulchrè explicauit vir doctiſſi-
mus Didacus Couarr.in capit.peccatum.in ſecun-
da parte.§.6.de regulis iuris, in ſexto. quare admo
nuit Martinus Lauden.tracta.de Caſtella.quæſtio.
13. vt animaduertant Caſtellani, ne in Caſtro à ſe
per vim occupato aliquid impendant, quia reſtitu
to caſtro impenſas deducere non poterunt, addu-
ctus ex text.d.l.ex argento.
539 Declaratur ſecundò non procedere, † cum res
non eſt effecta melior, iſque rei dominus non ef-
ficitur

efficitur locupletior, ut probat l.plane. in fine. ff.
de petitio. hæredit.& in l.ſi pupilli.§. ſed & ſi quis
negotia, in fine, de negotiis geſtis. habentur enim
hæc, ac ſi factæ eſſent, quare ceſſat omnis æquitas.
Natta conſ.536.num.11.lib.3.

540 Sextus eſt caſus † in hoc poſſeſſore malæfidei,
quò ad impenſas utiles. quas is regulariter non
deducit, vt probat l.domum.in fine, C.de rei ven-
dicatione, quæ dum concedit detractionem me-
lioramentorum, negat per æſtimationem eſſe con-
cedendam deductionem. ſic regulam firmauit Lo-
riotus in dicta l.fructus.columna ſexta, verſi.impē
ſæ vtiles, de regul.iur. quidquid dixerit Bartol.di-
cta l.in fundo, nume. 11.

541 Declaratur primò non procedere † quò ad de-
tractionem, quam facere is poteſt. dicta l.domum,
in fine.& probat l.ſecunda. in fine, eodem titu.C.
de rei vendicatione.& l.habitator.ff.eod. Loriotus
qui ſupra, Nec aduerſatur §.ex diuerſo. Inſtitu.de
rerum diuiſio. quia intelligitur ex rigore. Molinæ.
qui ſupra, nume. 89.

542 Declaratur ſecundò † cum res ipſa periit, tunc
enim nec detractionem, nec deductionem conſe-
quitur. d.l.plane, de petitio.hæred. Alciat.d.l. im-
penſæ. nume.6.

Illis autem caſibus, quibus conceditur huic poſ-
543 ſeſſori malæfidei deductio ipſa, an id fiat † officio
iudicis, vel per doli exceptionem diſputat Bartol.
in dicta l.plane de petitio. hæredit. & magis mihi
ſemper placuit ſententia Molinæi dicta glo.5. nu-
me.87.88. cum ſubſequentibus, quo loco probat
Martini antiqui gloſatoris ſententiam aduerſus cæ
teros, & rectè, ſubtiliterque eſt plura iura interpre
tatus, etſi Eguinarius Baro. in dicto §.ex diuerſo.
Inſtitut.de rerum diuiſione differentiam conſti-
tuere videatur, inter bonæfidei, & ſtricti iuris iu-
dicia, vt apud eum.

544 Septimus eſt caſus † in hoc malæfidei poſſeſſo-
re, quò ad impenſas voluptarias, quas is regulari-
ter non deducit, nō enim in re aliena ſuperuacuas
impenſas facere poteſt. l.vtiles, in fin.ff.de petitio.
hæredit. ſic regulam conſtituere videtur Loriotus
dicta l.fructus, columna ſeptima, verſicu. volupta-
riæ, qui rectè à Bartol. in dicta l.in fundo. num.11.
in fin. diſſentit. Natta conſil.536. nume.10. libro
* tertio. * Et dicta l.vtiles. explicat Sarmientus libro
primo. Selecta. interpret. capitu. decimo, num.10.
qui eam cum illi repugnantibus ſtudet conciliare.

545 Declaratur primò non procedere † cum detra-
hi poſſunt ſine detrimento rei, cui appoſitæ ſunt.
dicta l.vtiles, in fin. nam cum facilis ſit ſeparatio,
non videtur velle donare, quod ſecus in inſepara-
bilibus. Alciat dicta l.impenſæ. nume.9 de verbor.
ſignificatio.& ſentit Loriotus, qui tamen Alciato
aduerſari videtur, ſimile eſt, quod ſupra diximus
de muliere, & minore.

546 Octauus eſt caſus † in poſſeſſione bonæfidei à
principio, & ea poſt malæfidei, qui deducit, vt bo-
næfidei, quæ eo tempore ab eo facta ſunt, & econ-
tra; iuxta diſtinctionem ſupra relatam in ſingulis
caſibus. ſic Bartol. dicta l. in fundo. nume.12. in iis
enim ſingula momenta ſpectamus. l.qui bonafidei.
in princip. verſicu. quæſtio in eo eſt. ff. de acqui-
rend. rerum dominio.

547 Nonus eſt † caſus in eo, qui à principio fuit ma-
læfidei, & deinde effectus eſt bonæfidei, quo in ca-
ſu Bartol. dicta l.in fundo. num.13. relinquit cogi-
tandum, inquit tamen conferre textum l.2. poſt
princip. quis ordo in bono. poſſeſſ. ſerue. ipſe au-
tem dicerem idem eſſe, quod in caſu præcedenti,
vt impenſæ factæ tempore malæfidei eam habeant
determinationem, quam ſupra diximus, in malæ-
fidei poſſeſſore, cuius animus ſemper ſpectatur,
quæ verò factæ ſunt tempore bonæfidei, idem
quod in cæteris caſibus ſit ſupra relatis. ſingula.n.
momenta ſpectantur. d.l.qui bonafide.

548 Decimus eſt † caſus (à nemine hactenus vt vidi
propoſitus) in poſſeſſore, nec bonæ, nec malæfidei
549 quale eſt in eo † qui dubitat, is enim nec bonam,
nec malam fidem habet, gloſſ.l.prima. C.de acqui-
rend. poſſeſſio gloſſ.l.ſecunda.ff.pro ſoluto, & in
l.tertia.§.ex pluribus. ff. de acquiren. poſſeſſio. vbi
Iaſo. nume.8. communem teſtantur Bald. tracta.
præſcriptio. ſecunda particula, tertiæ partis prin-
cipa. quæſtio. ſecunda, in fin. & quæſtio. tertia. Fe-
lyn. in capitu. vltimo, nume.9. de præſcriptio. late
Didac. in capitu. poſſeſſor. ſecunda parte. §. ſepti-
mo, numero 3. & in hoc idem ipſe concluderem,
quod concluditur in caſibus ſupra relatis, vt illas
meliorationes, & impenſas tanquam bonæfidei
poſſeſſor deducat, quę ante dubitationem, vel poſt
fecit, illas autem, quas fecit tempore dubitationis
deducat, vt is malæfidei poſſeſſor deducit, ea in
hanc ſententiam adducor ratione. quod hic dubi-
tans habetur potius vt poſſeſſor malæfidei, quàm
bonæ, hoc ex eo demonſtratur, quod non poteſt
incipere præſcribere, vt relati omnes affirmant,
quod poſſet vbi ad bonamfidem potius inclinaret.
præterea in caſu noſtro ſuæ negligentiæ, & culpæ
eſſet adſcribendum, quod in rem, quàm alterius
eſſe ambigit, impendere voluerit.

550 Vndecimus caſus † eſt in ſolo detentatore, vt
in colono commodatario, & ſimilibus, ii quò ad
expenſas, & meliorationes neceſſarias habent de-
ductionem. l.colonus. de vi, & vi arma. in l. in re-
[illegible] §.poſſunt.ff.comm. [illegible]

551 Extenditur procedere etiam in colono, qui ob
non ſolutam penſionem expelli poteſt à poſſeſſio-
ne, adhuc enim deducit melioramenta. l.dominus
horreorum.§.primo, vbi Bartol.ff.loca. & probat.
l.colonus, in principio.ff.eod.locati. Pariſi.conſil.
79.nume.16.libro tertio. Tiraquell. tracta.de re-
tractu conuentio.§.ſeptimo, gloſſ.prima, num.16.
* Alciat.reſponſo. 20. nume.8. * Ioſeph Ludouic.
deciſio. 34. nume. 9. & non mod[illegible] exceptionem,
ſed & actionem habet. Caſtrenſ. conſil.268. de quo
infra columna tertia, verſic. ſed in contrarium [illegible]
tat dicta l.dominus horreorum.§. primo, ibi. dum
ſubdit colonum, qui paruo conduxit, perdere ip-
ſe melioramenta, ſi ob non ſolutam penſionem
expellitur.

552 Declaratur non procedere quò ad modicas im-
penſas. d.§.poſſunt. & in l.omnino.ff. de impen. in
reb.do.factis. Caſtr. conſ.268. viſo pūcto ſupraſcri
pto. col 3. verſ.ſi vero parua lib.2. in nouis. Zaſius
in l.diuortio.§.impendia.num.9. ſolu.matr.

Declaratur

553 Declaratur ſecundò non procedere †ſi meliora-
tiones , & impenſæ aſcenderent ad maximam ſum
mam, ita ut non poſſet eas dominus commodè ſol
uere,nam tunc nec neceſſariò , nec utiliter factum
uidetur;ſic in bis terminis Bal,conſ.116.Columbi.
colu.2.nerſic.ex præmiſsis apparet lib.1 .quem ſe-
cutus fuit Tiraquel.de retractu connent.§.7. glo.
1.nume.5.circa medium. ſentit Caſtren. d. conſil.
268.colu.3 .uerſi.& ſic è conuerſo,& alia retuli ſu
pra,ubi & Bal.citaui conſi.372.lib.3.& Crau.con
ſi.3. num.19. etſi loquantur in marito , Zaſius di-
cto §.impendia,num.6.9.

554 Duodecimus eſt † caſus in eodem detentore,
quò ad meliorationes vtiles , vt idem ſit dicen-
dum,vt in caſu præcedenti.d.l.in rebus.§.poſſunt.
ff.commod.Aret.conſi.131 . num.7.

555 Declaratur tamē nō procedere , tunc † quando
vellet abradere, nam ſi dominus offert ſolutio-
nem,debet eam recipere , etſi aliter pacto eſſet con
uentum:ſic Bald.l.in fundo, in fine, de rei uend.di
cit eſſe ſingulare. Marſi. ſing.410.

556 Tertiuſdecimus eſt caſus in eodē †colono,& de-
tentore quò ad expenſas,& meliorationes volupta
rias,quarum æſtimationem, nec deductionem con
ſequitur,ſic Caſtr.dicto conſil.268. colum.tertia,
nerſicu de expenſa vero .

Ex his ſatis ſuperque intelligere potes lector be
neuole,quibus in caſibus liceat poſſeſſori oppone
re ſolutionem melioramentorum,ſeu impēſarum,
cùm ut rem reſtituat conuenitur . Verùm quia du
bitari contingit ſæpiſsimè quomodo ſoleant hæ
meliorationes, ſeu impenſæ æſtimari, non ab re ſo
re duxi, ſi paucis rem alioqui in foro ſummæ utili-
tatis explicabo .

557 . Regulam itaque , ac ſolidiſsimam † conſtituunt
omnes concluſionem, melioramentorum æſtima-
tionem faciendam eſſe ſecundum tempus reſtitu-
tionis rei,non ſecundum illud tempus : in quo fa-
cta ſunt melioramenta ſic probat Bartol. in l. do-
mos,de lega.1 . ubi Caſtr. & Ang. idem affirmant,
ibi Alexan.num.1. & Iaſ. nume.4. communem te-
ſtantur , plures alios in hanc ſententiam afferrunt
Boer.q.44 num.12.13 [redacted] addo ipſe Rui.conſi.
38.in fi.lib.1.conſil.117.nu.1.2.lib.3.& conſi.165.
num.6.lib.4.Gratum conſi.9.num.14. conſi.132.
num.14.15.lib.2.Curt.Iun.conſi.144. in fi. Pariſ.
conſi.16.num.185.lib.2. Capicium deciſio.93.in
fin.Rolaudum à Valle conſi.28. num.14. & conſi.
* 30. num.6. qui Corn. Neguſa. & alios citat. * His
accedit Ioſeph Ludouic. deciſi.24. num.25. Sunt
558 omnes adducti eo. † tex.l. domos . quem ſingula-
rem dicunt omnes , & quem vnus ex multis [redacted]
perpendit, in illis verbis , ædificio-
rum quantitatibus extantibus, ecce (inquit ille) de
extantibus, non præteritis loquitur , ſed facilis eſt
reſponſio, quia in omnibus Codicibus legitur, ædi
ficiorum quantitatibus æſtimatis. Rurſus etiam ſi
legeretur ædificiorum quantitatibus extantibus æ-
ſtimatis,ut in uno meo manu ſcripto legitur, nihil
adhuc eſt,quia & ſi eo loco deſignet Papinia. ædifi
ciorum extantium æſtimationem faciendam , non
tamen deſignat ſecundum quod tempus, nam ædi-
ficii quantitas oſtenditur,ex materia adhuc præe-
xiſtēnti , ualor tamen materiæ non ex eo tempore,
uel ex antiquo deſignatur,nec in eo tex.declaratur
ſatis. accedit præterea , quod ſi is tex. legitur ut in
559 Florentino legitur,vt teſtatur doctiſsimus †Anto.
Aug.iuris noſtri uerus alter inſtaurator , quando-
quidem ſua illa aſsidua,& indeſeſſa diligentia, plu-
ra reſtituerit uetuſtate collapſa, quæ maximum a-
lioqui noſtris negotium faciebant.is inquam An-
to.Aug.lib.3:emenda.Iuris c.1. in oppoſitum po-
tius urget tex.ille , ſic enim is legit & ædificiorum
ætatibus examinatis,ſic etiam legitur in Codice no
uè edito opera & diligentia Ludouici Ruffardi Bi
turigenſis.uult ergo Papin.ędificiorum ætates exa
minandas eſſe,non ergo ſola illa, quæ eſt tempore
reſtitutionis:ſcio etiam doctiſsimum Iacobum Cu
iacium lib.6.obſeruat.cap.3.interpretari ætatibus
æſtimatis.i.amplitudine, & magnitudine ædificio
rum conſiderata , quæ interpretatio noſtram con-
firmat , ſi intelligatur de ædificiorum amplitudine
præſenti tempore conſiderato. ſuadetur ex l.ſi mo-
do,quę immediatè ſequitur d.l.domos.quam Gre
gorius Haloander unà ſimul cum l. domos, legit,
inquit enim,ſi modo nulla culpa &c.præſupponа-
mus conſumptas eſſe incendio ædes ſine ædifican-
tis culpa . quomodo æſtimatio fieri poterit ſecun-
dum quantitatem extantem , uel etiam quomodo
conſequi is poſſeſſor poteſt quanti res melior po-
tuit eo tempore eſſe , cum res quæ non extat , nec
uideri,nec æſtimari poſsit, ut ſi funditus conſum-
ptum ædificium eſſet:rurſus ſi tempus præſens ſpe
ctaretur, quorſum aliquid relinqueie arbitrio bo-
ni uiri,ut in d.l.domos dicitur.Nec ſuffragatur illa
560 ratio† [redacted] eſſe æquiſsimum, ne ultra ualorem
præſentis temporis perſoluat is,cui reſtituitur, cū
ad eum nihil perueniat.quia reſpondeo,non perſo
nam tantùm,cui fit reſtitutio, ſed reſtituentis con
ſiderari,qui eam iacturam pati non debet,cū quod
egit neceſſariò non tantùm ad ſui vtilitatem,ſed il
lius cui facienda eſt reſtitutio:nam ex quo non eſt
paſſus rem conſumi , illi cui facienda eſt reſtitutio
maximam attulit utilitatem.Nec aduerſatur illa rō
quam perpendunt Alex. & alii nonnulli in d.l.do-
mos,non eſſe ęquum,ꝙ tempus factarum impenſa
rum ſpectetur,quia interim is poſſeſſor erat domi
nus,& conſecutus eſt utilitatem,reſpondeo eſſe cō
ſecutum , quia dominus erat , nec tenetur fructus
imputare,quos ut dominus ſecerat,ut declarat A-
lex.in d.l.domos.nu.2.uer. nam iſtud.et ſi dicatur
ſi ut dominus expendit,ergo non detrahit,ne ex a-
lieno lucrum faciat, reſpondeo eſſe dominum, ſed
reuocabilē, cum ſciat ſe debere reſtituere, & quas
facit neceſſarias impenſas coactè , & inuitus facere
poteſt,ut cum inopia opprimitur,quare fideicom
miſſarii hoc commodum potius reſpicit , quàm ip
ſius grauati hæredis. Quamobrem Bal.in auth.ex-
cipitur.C.de bonis quæ liberis &c.& in cap.1 . §.ſi
uaſallus.in tit.hic finitur lex, deinde incip.conſue
tud.quem ibi alii ſunt ſecuti,& Barb. conſ.63 .col.
pen.lib.1 .qui Bal. intelligit cùm per culpam rem
poſſeſſor perdit,ſic & Rui.conſ.24.num.10. lib 1.
quod & ſtatim ſupra retulimus,nu.502.503.504.
& Iaſ.in l.3. nume.9. C.de iure emphyte. dum lo-
quuntur

quūtur de emphyteuta & uaſallo affirmāt omnes
expenſas eſſe ſoluendas.nec diſſentit Caſ.in d.l.do-
mos,dum ait melioramenta facta ad perpetuam rei
utilitatem æſtimari ſecundum tempus quo illa fa-
cta ſunt,ſic declarans textum l.& in totum.de im-
pen.in reb.do.factis,& in hanc ſententiā adducun-
561 tur ex† tex.illo §.ſi uaſſallus quo dicitur conſtitutū
licere uaſallo conſequi omnes impenſas,uel tollere
ipſas meliorationes.[redacted].in
562 quit non eſſe ſtandum huic diſpoſitioni † cū à Bar-
baris & imperitis compilatoribus fuerint illæ con-
ſtitutiones in legum formam redactæ. Sed uereor
ne hæc reſponſio minus ſufficiat, quandoquidem
per tot ſecula approbatæ ſunt,& longo uſu obſerua
tæ,quare ipſe potius dixerim.d.§.ſi uaſſallus refer-
re ſingularem Regni conſuetudinem,ut ille titulus
563 inſcribitur:&†conſuetudo dicitur eſſe localis, nec
de loco ad locum trahitur.Bar.l.1.§. ſi quis hoc in-
terdicto,de itinere actuq; priu.Dec.conſi.483. nu.
21.22.nec de perſona ad perſonam, Ruin. conſil.
157.in fi. lib. 3. ex perſona ergo uaſſalli non trahi-
564 tur ad cæteras:ſolet & citari † tex.l.& in totū.ff. de
impen.l.in reb.do.factis, ubi impēſa à marito facta
in re dotali reſtituitur in totū ut eſt facta:reſpondet
Comen. & alij ut refert Alexand. d. l. domos : ſed
mea ſententia nihil eſt,ex ijs quæ infra ſubijciam ſa
565 tis erat reſponſum.†tex.autem.l.ubi pure.§.ultimo
& l.mulier.§.ſed enim.uerſ.ſed & ipſe ad Trebell.
qui hæredi ſumptuum detractionem concedunt,
intelligunt interpretes facta æſtimatione præſentis
temporis non præteriti. ſed non leuis diuinatio &
ad textum ſuppletio hæc uidetur, cum factorum
ſumptuum ſimpliciter non æſtimationis detractio
nem concedat,niſi dicamus non eſſe mirum quòd
una lex alteram ſuppleat & declaret in eadem ma-
teria præſertim . Quare ipſe ſic declararē quòd aut
is,qui fecit meliorationes,eſt rei dominus , uel di-
rectus,uel utilis,uel reuocabiliter,aut eſt ſolus poſ
ſeſſor ut fructibus certo tempore fruatur.In domi-
no dico obſeruandam eſſe.l.domos,diſpoſitionē,ut
ſcilicet fiat arbitratu boni uiri ædificiorum & me-
lioramentorū æſtimatio,non ſimpliciter ſecundum
tempus præſens,ſed conſideratis omnibus tempo-
ribus,hoc eſt cōſiderato principio temporis , quo
is cœpit impendere,medio tempore,& præſenti;nā
& hoc modo illius boni uiri arbitrium erit æquū,
ſi tempora circumſtātias & ſimilia cōſiderabit:in ſe
cūdo caſu cū is,qui impēdit eſt ſolus poſſeſſor,om-
nem impenſam deducet,ea ratione,quia non tene-
batur illas aliquo modo ſui cauſa facere , ſed quod
egit tanquam negotiorum geſtor domini eigt. non
mirum ſi omnem impenſam ut fecit detrahit . ſic
intelligo. l. & in totum de impen. in reb. dota. fa-
566 ctis , nec enim † maritus dicitur dominus uerè
hoc eſt irreuocabiliter rei dotalis.l. Doce ancillam.
C.de rei uend. & ideo eſſet iniquum ut in neceſſa-
rijs impenſis in re penitus aliena erogaret; & pro-
bata relata declaratione ad.d.l.Domos, clara rema-
nebit illa difficultas in qua hæſitant interpretes,
ibi,& latè Ruin.d.conſil.117.colum.2.lib.3.quan
do res ob meliorationes tempore reſtitutionis red-
ditur pretioſior & maioris prouentus,quàm fuerit
tempore,quo facta eſt impenſa , nam ſi relata à no-
bis perpendatur declaratio, omnis ceſſabit dubita-
tio. cum autem melioramenta æſtimanda ſunt , an
habenda ſit ratio ædificij conſtructi, uel potius ru-
derum uidendi ſunt Bero.q.96.nume. 4.5.[redacted].Iul.clarus,lib.5.ſententia.§ feudum q.88.uerſi.
ſed quæro nūquid.Et hanc ipſam ſententiam, alijs
recenſitis,ſecutus eſt Ioſeph Lud.deciſ.58. nu. 10.
Erit prætetea animaduertendum poſſeſſorem ip
567 ſum, uel dominū,qui meliorationes†has fecit, de-
bere probare à ſe factas vel ab altero cui ipſe ſucceſ
ſit,ſic egregiè admonuit Caſtr.conſ.268.uiſo ſupra
ſcripto puncto col. pen. uerſ. Ad unum tamen ad-
uertendum lib.2.in nouis .
Vt ergo eò redeamus unde per lōgas utiliſſimas
568 digreſſiones diſceſſimus,†agēti inquā hoc remedio
recuperādæ,nō poſſe obijci exceptionem retentio-
nis cauſa melioramentorum , illa fortè uidetur ra-
tio , quia poſſeſſorium hoc , non admittit aliquam
exceptionē,quæ requirit altiorē indaginē(ut olim
diximus)cū ergo melioramēta ſint liquidāda , non
debet poſſe impediri poſſeſſionis reſtitutio,ut dici-
569 mus†cum ſententia eſt exequenda in re principali.
nec enim poteſt impediri per exceptionē retentio-
nis melioramentorū liquidandorū, ſic Caſtren.cōſ.
329.lib. 2. & conſi. 268. viſo ſupra ſcripto puncto
col.2.lib.2.in nouis,quod ſæpe ſupra citaui , & idē
in caſu noſtro ut ſaltem pręſtita cautione de ſoluen
dis melioramentis liquidatione facta , poſſeſſio ſit
concedenda, reſpondit Goza.conſi.100.nume. 21.
Petrus Beneintendi concluſione.77.nu.10. & con-
fert quod olim diximus ſupra in primo remedio re
cuperādæ poſſeſſionis.q.17.declarat.1.Inſtrumen-
tū tunc demum impedire poſſeſſionis reſtitutionē,
cùm eſt liquidum,ob nullam oppoſitam exceptio-
nem,& executionem ſententiæ nō retardari per ex-
ceptionem,quæ altiorem poſtulat cognitionem,tra
dunt omnes in l.4.§.condemnatum ubi Ripa , nu-
me.20.de re iud.
Contrariū uerius eſt,etiā retardari hāc reſtitutio
nē etſi liquidata adhuc nō ſint melioramenta:nam
ſic retardatur ſententię executio,ut egregiè tradit Ca
picius Neapo.deciſ.17.vbi retulit in eo ſacro cōſilio
Neapolitano ſic fuiſſe deciſum,& tandē ſic intelli-
git Caſtrenſ.d.conſ.326.ſen.268.& ea inter cętera
adducit ratione Capicius,quia cōcedunt iura,rei
retentionē ut ſoluantur melioramenta.l. ſi in area.
glo.l.ſi non ſortem.§. ſi certū de cond.inde.glo.l.Co
lonus de ui & ui arma. & idem quod Capicius re-
ſpondit in noſtris terminis Rui.conſ.84.in fi.lib. 1.
570 qui negat hoc caſu ſufficere† ſi fideiuſſor illi poſſeſ
ſori de ſoluendis melioramentis facta liquidatione
offeratur,idē ſenſit Tiraque.de retractu reconuen-
tio.§.7.gloſ.1.nu.13.alia ſupra retulimus in.11.re
med.q.1. ubi alios plures citaui.in prima extenſio-
ne,vbi retuli Neguſan.Goza.& Ripam.Alios recen
ſet Franc.Marzarius in Epitome fideicomm. q. 66.
571 Declaratur primò non procedere†quando in dif
ferendo ſubeſſet aliquod periculum,tunc enim exe
cutio nullo pacto eſt differenda,Caſtr.d.conſ. 268.
col.uerſ. Nec ſubeſt.Capicius.d.deciſ.17.in fi.
572 Declaratur ſecundò†ubi incontinenti non adeſ-
ſent probationes factorum melioramentorum, ſic
declarat Bald. conſ. 309. Quæritur vtrum , in fine
lib.2.tunc non erit retardanda executio .

X Quæro.

Quæro quadrageſimo, quid ſi ſpoliatus agens
573 † hoc remedio reintegrandæ cõtra ſpoliatorẽ exci-
pientẽ de melioramentorũ ſolutione, replicet fru-
ctus ab eo perceptos unà cũ ipſis melioramẽtis fa-
ctis cõpenſandos eſſe, an audiendus ſit? Hæc eſt in
foro quotidiana quæſtio, & ut perdifficilis à noſtris
interpretibus nõ ſatis ordinatè explicata, ipſe autẽ
pro viribus conabor lucẽ aliquã tantæ obſcuritati
afferre, eſt ergo opus ut ex ordine videamus, quos
fructus ſuos faciant poſſeſſores, & quos non. ſic. n.
intelligemus, quos ſuos faciunt, non compenſare,
& ecõtra eos compenſare debere, quos ſuos non fa
ciunt, & aliàs reſtituturi eſſent; ſic uno verbo ani-
maduertit Soci. iun. conſi. 182. nu. 26. lib. ſecundo.
Quò res reddatur clarior, illud Primo ſciẽdum eſt,
574 † fructus propriè dici, quod ſupereſt deductis im-
penſis ad illos percipiendos factis. l. fructus. ubi la-
tiſſimè Iaſon, num. 12. ff. ſoluto matrimonio. & in-
finita prope cõgerunt Tiraquellus de retractu con-
ſang. §. 1. gloſ. 1. num. 8. 9. cum multis ſequentibus.
Molinæus in conſuetudine Pariſien. tit. 1. §. 1. gloſ.
nu. 13. 14. Capicius deciſione 20. Boe. q. 44. nu. 24.
25. & alijs ſequentibus. Didacus lib. 1. varia. reſolu.
cap. 3. nu. 3. ſic in Gallia ſeruari & fuiſſe iudicatum
refert Rebuffus in cõmenta. Regiarum conſtitutio.
tomo tertio. titulo de fructibus & eorũ reſtitutio-
ne, articulo ſecundo. glo. vna, nu. 30. & detrahi etiã
expenſas cauſa cuſtodiæ factas etiã a malæfidei poſ-
ſeſſore tradit Roman. ſing. 536. malæfidei &c. & ibi
recentiores appoſtillantes. Catelianus Cotta in ſuis
memorabilibus in verbo, ſtatuto Mediolani caue-
tur, quod &c. ubi latiſſimè Chaſſa. conſ. 61. nu. 5. 6.
576 qui illud fortius affirmarunt † prædonem quemuis
ſemper deducere has impenſas ad fructus colligẽ-
dos, & nouiſſimè declarat Sarmientus lib. 1. Selecta.
interpreta. cap. 10. nu. 15. Quare intelligimus, quòd
ſi ex prædijs colligantur ſacci centum frumenti, &
tantũ ſit impenſum in prædijs colendis, quod aſcẽ-
dat ad ſummam ſeu ualorem ſaccorũ quinquagin-
ta frumenti, dici uerè poſſe ex illis prædijs fuiſſe ſo
lum perceptos ſaccos quinquaginta, ſi ergo iure ap
pareat poſſeſſorem illum, qui poſſeſſionem reſtitue
re tenetur, teneri etiam fructus perceptos reſtituе-
re, ut in caſibus, quos ſtatim enumerabimus, is ſi
aliquas impenſas, uel neceſſarias, uel utiles, uel uo-
luptarias, in re ipſa fecerit, quas ſibi reſtitui, & re-
pendi à domino, qui prædium ſibi reſtitui iure po-
ſtulat, illas inquam impenſas & meliorationes,
cum illis fructibus domino reſtituendis compen-
ſabit. l. ſumptus, ubi Bartol. ff. de rei uendicatione.
Tiraquellus de retractu conſang. §. 15. gloſ. 1. nu-
me. 24. Soc. iun. conſi. 182. nume. 33. lib. 2. Cur. iun.
conſil. 165. nume. 15. Ioan. Copus Tract. de fructi-
bus lib. 1. titulo. 1. cap. 6. Breche. l. uſura, num. 8. de
verborum ſignificatione, Sylua. conſi. 49. nu. 74. lib.
1. ubi idem in penſione domus affirmauit, & decla
rat Corne. cõſ. 86. nu. 8. lib. 4. Imol. conſ. 112. in fin.
& in alijs melioramentis Corne. conſi. 147. in fine
lib. primo & conſi. 147. num. 11. lib. 2. Natta conſi.
536. num. 8. lib. 3. & praxim docuit Didacus lib. 1.
uaria. reſol. cap. 8. num. 4. uerſic. quid igitur bonæ-
fidei, dum ait, quòd fructus reſtituendi compen-
ſantur cum impenſis melioramentorum rectè à
poſſeſſore deducendorum, ſi tanta ſit unius ut alte
rius ſumma: ſi autem maior eſt ſumma melioramẽ
torũ, pro reſiduo retineri res ipſa poteſt, ut in præ-
cedenti quæſtione docuimus, ſi uero fructuum
maior eſt ſumma, quod ex illis ſupereſt, cum re re-
ſtituendum eſt, Nũc ergo ſupereſt, ut intelligamus
quos fructus poſſeſſor ſuos faciat, quos non, iam
ſatis intelligimus ex crebriore interpretum ſenten-
577 tia triplicem eſſe fructuum ſpeciem, naturales, indu
ſtriales, ciuiles, etſi nouiſſimè Vaconius Romanus
lib. 2. declaratio. iuris cap. 75. addiderit quartã ſpe-
ciem, naturaliũ ſcilicet & induſtrialiũ ſimul, quod
nõ multũ placet & Ioan. Copus Pariſiẽſis Tractatu
de fructibus. lib. 1. titulo. 2. cap. 3. duas tantùm re-
perisſi ſpecies dixerit, naturaliũ ſcilicet & induſtria-
liũ, cũ Iuriſconſulto in l. fructus. ff. de vſuris, qui fru
ctuum diuiſionem poſuit nullã fructuum ciuiliũ
rationẽ habuerit; unam etiam fructuum ſpeciem,
quã accidentalem & caſualem appellat, attulit Boe.
q. 224. nu. 7. quẽ eſt ſecutus Rebuffus in commen-
tar. Regiarũ conſtitutio. tomo tertio, titulo, de fru-
ctibus, articulo. 2. glo. 1. nu. 38. cuiuſmodi ſunt ſpo
lia eccleſiaſticorum, ut apud eos. fructuum diuiſio
nem aliam attulit Bellame. in. cap. grauis, nu. 45. de
reſtitu. ſpolia. verùm quò faciliorem nos afferamus
doctrinam, communem ſequemur diuiſionẽ, quã
uiros doctiſſimos probaſſe animaduertimus, ut Ca
rolum Molinæum in conſuetud. Pariſienſ. titulo. 1.
§. 1. glo. 1. num. 33. Didacus lib. 1. varia. reſol. cap. 3.
num. 6. Cora. lib. 5. miſcella. iuris cap. 9. Petrus. Lo-
riot. in l. fructus colum. 7. verſic. fructuum diffini-
tiones, de regulis iuris. hac ergo in re tres caſus prin
cipales conſtituam, quos per ſuas concluſiones ſub
diſtinguam. Primus erit quò ad fructus natura-
les. Secundus quò ad fructus induſtriales. Ter-
tius quò ad ciuiles.
578 Primus caſus, quò ad † fructus naturales eſt. Sunt
autẽ fructus naturales, qui ſui natura ex re ſponte,
& ſine hominis vel ſaltem modica induſtria pro-
ueniunt, vt pomum, pirum, ligna, pecorum fœtus,
lac, lana, & ſimilia, ut relati ſupra interpretes affir-
mant ex l. ſi nauis uerſiculo, nam etſi, de rei uendi-
catione. l. fructus. de uſuris: in his ergo fructibus.
579 Prima eſt concluſio in † poſſeſſore uero & legiti-
mo, cum uero titulo, & bonafide, qui hos fructus,
ut cæteros omnes tanquam rei principalis uerè do
minos ſuos facit, & iure dominij acquirit. l. qui
ſcit. §. 1. uer. porro. de vſuris. Cephalus conſil. 63.
nume. 10. lib. 1. quidquid enim ex re domini proue
nit, domini efficitur. l. 2. §. item quæritur. ff. de ac-
quire. rerum dominio. l. idem Pomponius. §. idem
ſcribit, de rei uendicatione. §. itemq;. inſtitu. de re-
rum diuiſione, & rem carere difficultate nemo eſt
qui non uideat, ut regulam ſic conſtituit Ioan. Co-
pus, Tractatu fructibus lib. 2. titu. primo cap. pri-
mo. quod libenter dixiſſe volui, quia Barto. in l. ex
diuerſo. §. 1. nume. 5. de rei uendicatione, refert ali-
quos aliter ſenſiſſe & male.
580 Secunda eſt concluſio in † poſſeſſore bonæfidei
ſine titulo, uel cum titulo ſed inualido, qui hos
fructus interim donec poſſidet ſuos faciat. l. bo-
næfidei in principio. ff. de acquirendo rerum domi
nio; ſi uerò ad rei reſtitutionem condemnatur,
hos quoque fructus reſtituit, ut probat. l. fructus
581 percipiendos. ff. de uſuris, quæ iura ſic † conci-
lio, utra-

lio, utraq; enim loquũtur in poſſeſſore bonæfidei,
& cũ titulo, inualido tamẽ: nã l. bonæfidei in em-
ptore loqui de eo, qui rẽ pupilli emit, uel in eo, qui
sẽ à præſide cõtra legem repetundarum donatã eſt
aſſecutus, ſic l. fructus, loquitur in re viro ab vxore
donata, quæ donatio inter eos non conſiſtit. l. 1. l. ſi
eum, qui. ff. de dona. inter virum & vxorẽ. etſi Lud.
Charond. li. 1. uerisimiliũ iuris cap. 7. in fin. intelli-
gat d. l. fructus, in caſu illo ſolum, non in cæteris, &
malè, ſic ergo ut diximus, intelligi & declarari poſ-
ſunt doctorum interpretationes, ut Bar. in d. l. ex di
uerſo. §. 1. nu. 6. de rei vendicatione. Abba. in c. gra
uis, nu. 6. de reſtitutione ſpoliatorum; quo loco Bel
lamera, nu. 14. 15. ſic declarandus eſt, ſic Cur. Sen.
conſi. 72. Princeps defunctus, col. 4. uerſic. quarta
concluſio, Didac. Couar. lib. primo, uariar. reſolut.
cap. 3. num. 6. in fine. Cephalus conſ. 63. nume. 12.
lib. 1. dum in primis affirmant, hunc poſſeſſorem
fructus ſuos facere, ſed reſtituendo rem, teneri &
illos reſtituere. Eſt ergo concluſio poſſeſſorem bo-
næfidei ſine titulo, uel cum titulo inualido, reſti-
tuendo rem, reſtituere etiam fructus. Non ignoro
tamen Pinellum in repe. l. 2. C. de reſcind. uend. par
te 2. cap. 4. nu. 58. hanc conciliationem improbaſſe
cum alijs antiquarum & nouam ipſe adiecisſe, ad
quem nunc breuitatis ſtudio lectorem reijcimus.
582 Declaratur primù, † cum fructus illi tẽpore litis
conteſtatæ extant, ſecus ſi ante ſint cõſumpti. l. quę
583 ſitum, in fine, de acquirẽdo rerum dominio. † l. ſe-
quitur. §. lana. de uſucap. ſic declarandu, doctiſſimè
admonuit Gouea. noſter lib. 2. lectio. uaria. c. 15.
584 qui ſic intelligit & declarat † d. l. fructus de vſuris,
nec diſſentit Ioan. Copus. de fructibus. lib. 2. titu. 4.
cap. 7. nu. 2. 3. qui citauit. d. §. lana, idem cenſuit Pe
trus Loriotus. in d. l. fructus col. 24. de regu. iuris
& Brech. Turonen. in l. partum. nume. 5. de uerbo-
rum ſignificatione, dum inquit. hũc bonæfidei poſ-
ſeſſorem intelligi ſibi acquirere fructus hos natu-
rales, ſi conſumpſerit, non ſi extent adhuc.
585 Declaratur relata declaratio, non procedere † ſi
conſumpſerit, ſed locupletior factus ſit, tunc enim
tenetur omnino reſtituere, glo. in d. l. ex diuerſo. §.
1. nec diſſentit Bal. in l. Ancillæ. col. pen. uerſi. item
dubitatur. C. de furtis. Loriotus in d. l. fructus col.
24. de regu. iur. Bellame. c. grauis, num. 8. in princi-
pio. de reſti. ſpolia. Iaſon. l. Neſennius. §. fundũ, nu.
3. de re iudicata, Sylua. conſil. 49. nume. 78. lib.
586 3. † locupletior in dubio quis factus non dicitur
(ut obiter ad rem tamen hoc dicam) ut crebrior
hæc uidetur noſtrorum ſententia, ut eam probauit
Angelus conſi. 133. & conſi. 160. quem eſt ſecutus
Iaſon in l. Neſennius. §. ſi fundum, nume. 4. de re iu
dicata. Ruinus conſi. 204. nu. 15. lib. 1. Cur. Sen. cõſ.
72. colum. 4. uerſ. ſeptima concluſio, Cur. Iun. conſ.
6. nume. 26. in fi. conſi. 28. in fine, Molinæus in
conſuetudine Pariſienſi titu. 1. §. 22. nu. 52. idem
ſenſit Decius in l. ex pœnalibus, nume. 6. de regulis
iuris, & Gomel. §. actiones. nu. 21. Inſtu. de actio.
687 Non me latet tamen Angelum, (qui alioqui † pater
Practicæ dicitur, ſecundum Caleaneum conſil. 16.
nu. 46. & quem ob præexcellentem doctrinam ve-
rum Angelum appellat Chaſſa. conſi. 53. nu. 8. & à
quo in praxi recedere tutum non eſſe credidit Dec.
in conſ. 179.) ſibi parum conſtantem aliter ſenſiſſe

in l. utrum, per glo. ibi. ff. de petitio. hæred. ut idem
cenſuit à ſe ipſo recedens Deci. in l. certi condictio.
§. quoniam, nu. 3. ff. ſi certum petatur, & hãc poſte-
riorem probauit Rui. conſi. 14. in fi. lib. 1. & conſi.
29. nume. 13. lib. 2. Soc. autem in l. in pupillo, de re
iudicata, non eſt auſus unam ex relatis affirmare,
ſed anceps ſubſiſtit, quod fecit & Fely. in c. de quar
ta, nu. 31. de præſcriptio. ſic & Bero. in cap. grauis,
nu. 30. 47. de reſtitu. ſpoliat. crebrior ſententia ma-
gis placet, & hæc declaratio præcedentis declaratio
nis, erit extenſio concluſionis.
588 Declaratur ſecundò non procedere relata † con-
cluſio, cum per triennij lapſum is poſſeſſor fructus
hos uſucepit, ut probant gl. & Bar. in l. ſequitur. §.
fructus de uſucapio. & Baldus in l. colum. ſecunda.
uerſi. nota quod ex priuilegio. C. de uſuris & fructi
bus rei lega. inquit priuilegiũ bonæfidei poſſeſſoris
eſſe in præſcribẽdis fructibus extãtibus à ſolo ſepa-
ratis, ſiue is titulum habeat, ſiue nõ, quod eſſe ad-
modum dignũ notatu dixit Cur. Sen. d. cõſ. 72. co-
lum. 4. verſi. ſexta concluſio, qui Angelum Aretinũ,
Imol. Caſtrenſ. & alios retulit, & ibi in fin. illius re-
ſponſi uerſic. limitat tamen &c. latiſſimè tradit Ti-
raquel. de retractu conſang. §. 15. glo. 2. numer. 17.
Balb. Tractat. præſcrip. quarta particula quartę par-
tis princip. q. 35. Soc. Iun. conſ. ulti. nu. 9. lib. 1. Cra-
ue. conſ. 312. nume. 2. quod intelligunt Rui. conſ.
589 204. nu. 5. lib. 1. quando † is poſſeſſor probauit ſe
triennio hos fructus retinuiſſe, antequam conſum
pſiſſet, quod eſt admodũ notatu dignum, ſi verum
eſt; & idem quod Ruinus ſenſiſſe videtur Soc. Sen.
conſ. 81, nu. 29. verſi. tertio reſpondeo lib. 4. & Bel-
lame. deciſ. 412. alias affert declarationes Bero. in
cap. grauis, nu. 42. 43. de reſtitutione ſpoliatorum.
590 Tertia eſt concluſio in his † fructibus naturali-
bus, cum poſſeſſor eſt in malafide, tunc ſuos non
facit, ſed omnino reſtituere tenetur. l. ſi nauis. in fi.
de rei uend. l. qui ſcit §. ultimo de uſuris. l. certum.
C. de rei uẽd. Bero. c. grauis. nu. 34. de reſti. ſpol. Syl-
ua. conſ. 49. nu. 79. lib. 1. & & ſatis clarum, quia ſi
tenetur reſtituere induſtriales, ut infra dicemus,
quanto fortius hos naturales?
591 Extẽditur procedere etiam ſi † elapſum eſſet trien
nium, quia hodie ex iuris Pontificij conſtitutioni-
bus nullo tempore malæfidei poſſeſſor præſcribit,
cap. ultimo, de præſcrip. ſic in noſtris terminis re-
ſpondit Soc. Sen. conſi. 251. in fi. lib. 2. & conſi. 82.
nu. 14. in fin. lib. 4. & Breche. Turone. in l. pattum,
numero 9. de uerb. ſing.
562 Quarta eſt concluſio † in his fructibus naturali-
bus cũ poſſeſſor eſt ab initio bonæfidei, & ex poſt
malęfidei, uel è contra, cũ ab initio eſt malęfidei, &
& ex poſt efficitur bonæfidei, quo in caſu eſt cõclu
dendũ, quod pro eo tempore, quo fuit bonæfidei,
ſic lucretur hos fructus ut facere conſueuit poſſeſ-
ſor bonæfidei, iuxta relata ſupra in ſecunda conclu
ſio. pro eo uero tẽpore, quo eſt malæfidei, idem ſit
quod in tertia cõcluſione ſupra eſt dictũ: ea ratione
in hanc adducor ſententiã, qđ in fructibus acqui-
rendis ſingula temporum momenta ſpectari ſolẽt.
l. qui. bonafide uerſ. & magis, & l. bonæfidei, §. in cõ
trarium. ff. de acquiren. rerum dom. & alia infra di
cemus in ſequenti caſu in cõcluſione tertia in fine.
593 Secũdus eſt caſus principalis, † in fructibus indu

ſtrialibus, & ſunt fructus induſtriales, qui ex ho-
minis induſtria proueniunt. l. ſi nauis de rei vend.
l.fructus de uſuris, ut eſt uinum frumentum oleũ
& ſimilia ut late tradunt relati ſupra iu præceden-
ti caſu.in prin.& multoties hic uerſatur iudicis ar-
bitrium in dijudicando,an præualeat induſtria na-
turæ,uel è contra,ut animaduertit, Bart.in d.l.ex di
uerſo.§.1.nu.1. uerſ. nam quandoq; requirunt de
rei vend.So.Sen.conſ.251.col.pen.uerſ.ſupereſt po
ſtremo.lib.2.Bero.c.grauis,nu.9.verſ.nonnulli, de
reſtit.ſpolia.in his ergo fructibus.

593 Prima cõcluſio eſt†in bonæfidei poſſeſſore ſine
titulo,uel cum titulo, ſed inualido, is hos fructus
ſuos facit,ſic probat text.in l.fructus de uſuris, ibi
quos ſuis operis quæſierit,ueluti hærendo, in §. ſi
quis à non domino, inſt. de rer. diuiſ.ſic affirmant
omnes, ut Bal.conſ.118.Benedictus.in fi.lib.2.Cur.
Sen.conſ.72.col.3.uerſ.ſecunda concluſio.Ial.l. Ne
ſeonius.§.fundum,nu.3.de re iud.Copus.tracta.de
fructibus lib.2.titul.4.cap.6.nu.3.4.

594 Extenditur primò procedere†etiã quò ad æſtima
tionem,ut eam reſtituere non teneatur, ſi ante litẽ
cõteſtatam conſumpſit, Loriotus in l.fructus.co-
lu.24.ſed quid de fructibus induſtrialibus, de reg.
iur.ſi rectè tamen penſetur extenſio ipſa,nihil plus
habet,quàm concluſio,eſt enim neceſſe,ut conſum
pti ſiot hi fructus,alioqni ſi extant, reſtituere tene
tur, Bal.in l.2.col.3.uerſi.quæro quæ eſt ratio.C.de
fructibus,& litium expenſ.Bero.d.cap.grauis, nu.
29.uerſ,ſi uerò,de reſtitu.ſpolia.quare.

595 Declaratur primò relata†concluſio non procede
re,quando tempore litis conteſtatæ & ita reſtitutio
nis rei principalis adhuc fructus iſti extant,ut rela-
ti interpretes affirmarunt,addo Io Copum.d.tract.
de fructibus.lib.2.tit.4.cap. 6. nu.2.& probat tex-
tus l.certum.C.de rei vend.

596 Declaratur ſecundò,nõ procedere† in fructibus
conſumptis poſt litẽ conteſtatã.d.l.certum.in fi. C.
de rei uẽd.in l.2.C.de fructib.& lit.expẽ.§. etſi hære
ditas.Inſt.de officio iud. l. præterea. ff. de rei vend.
Bal.in l.1.col. uerſ.quæro quid ſi hæres. C. de uſu-
ris, & fruct.rei lega.Copus.d.tractat. de fructibus
lib.2.titu.4.cap.5.num.2.3.Loriot.d.l.fructus.col.
25.verſ.ſed etſi,de regu.iur. quod uerum intelligit
Bar.in l.2.col. 2.uerſ.modo gloſa quæri.C. de fru-
ctibus & litium expen.etiam,ſi poſt litem cõteſta-
tã cauſa finiatur propter peremptã inſtantiam. & idẽ
eſſe in fructibus beneficiorũ ſeu ſacerdotiũ. Bella-
me.c.grauis.nu.21.ver.6.principaliter,de reſt.ſpol.

597 Declaratur tertiò, in † fructibus his conſumptis
quouis tẽpore,ſi malafide reperiantur cõſumpti,ſic
egregiè docuit Bal in l. 1.col. 2. uerſ. & nota quod
adhoc.C.de uſuris & fructibus lega, habetur enim
hoc caſu perinde ac ſi conſumpti non eſſent.

598 Declaratur quartò,non procedere† cũ ex fructi-
bus conſumptis,etiã ante litem conteſtatã,is poſſeſ
ſor effectus eſt locupletior,quòd in iudicijs uniuer
ſalibus concedunt omnes, ut in hæreditatis petitio
ne,ex claro tex.l.item ueniunt.§.eos autem. de pe-
titio.hæred.ſic Bal.in l. 2.C.de fructibus & litiũ ex-
penſ.Soc.Inn.Didacus,& Loriotus,quos ſtatim re-
feram,in iudicijs tamen particularibus, ut in rei
uendicatione & ſimilibus, ut hoc noſtro caſu,ma-
iùs eſt dubium, uerumtamen adhuc crebrior eſt
ſententia, eſſe reſtituendos,ut eam probarunt Bar.
in d.l.ex diuerſo.§.1.numer.7. & ibi, Ange. de rei
uend.Abbas.in cap.grauis,nume. 6. & ibi Butr. de
reſtit.ſpolia.Alex.Iaſ.Dec.Alcia.& Purp.in l.ſi me &
Titium.ff.ſi certum peta.Soc.Se.conſil.251.col. ul-
tima uerſ.ſecunda concluſio,lib.2. Rui. conſi. 24.
in fi.conſi.204.nume.15.lib.1.& conſi.29.nu. 12.
lib.2.Afflict.deciſi.240.nume. 2. in fi.Loriot.in d.
l.fructus col.25.uerſic.ſed quid ſi. de reg. iur. Soc.
Iun.conſ.81.nu.6.conſ.vltimo,nu.20.lib.1.Copus
d.tract.de fructibus lib.2.tit.4.c.7.in fi.Didac.lib.1.
uaria.reſolu.c.3.nu.6.uerſ.tertia concluſio,ex quo-
rum dinumeratione,clarè,conſtat hanc eſſe cõmu-
nem,etſi contrariam, & malè probauerit Cy. Bald.
Angel. & Imola, quos retulit Didac. qui ſupra d.
uerſ.tertia concluſio, qui eiuſdem ſententiæ retu-
lit Cor.Sen.conſ.27.col.pen. & Cur. Iun. conſ. 28.
nu.3.& ſibi parũ conſtãtem Rui.in conſ.91. nu. 4.
lib.5.eiuſdẽ ſententiæ fuit Corne.cõſ.301. circa pri-
mũ col.pen.lib.1.Raphael.Comenſ.cõſ.109.Domi
na Ioanna in fi.qui hãc teſtatur cõmunẽ: & hãc ap-
probaſſe uideo Carolũ Molinæ.in conſuetud.Pariſ.
tit.1.§.22.nu.49.& Bero.in cap.grauis,nu. 29. 30.
& ibi ante cũ Bellame.nu.8.9. de reſti. ſpol.à prima
tñ,ut ueriori & crebriori recedere nefas eſſe duco.
lectorẽ tñ moneo,quod ſi in foro contingat caſus,
(contingit.n.ſæpe,)cũ ſoluẽda ſit loco cõſumptorũ
fructuũ æſtimatio,illa ſpectanda erit æſtimatio iux
599 ta†valorẽ fructuum, tempore illorum perceptio-
nis,ut egregiè reſpõdit Io.Anna.cõſ.38.nu.3.uel ſal
tẽ,ut docuit Bal.in l.2.in fi.C. de fructibus & litiũ
expenſ. uerſ. quæro hæres percepit &c. iuxta tem-
pus conſumptionis,quod adnotandum eſt maximè.

600 Declaratur quintò,nõ procedere†quando poſſeſ
ſor uellet uti retentione ratione impenſarum,nam
tunc admittitur compenſatio, ut generaliter ſupra
admonui. & in ſpecie hoc in caſu ſic docuit Lorio.
in d.l.fructus,col.24.uerſ.ſed quod de fructibus in
duſtrialibus,de reg.iur.ex.l. quod ſi artificem, de
rei uendi.addo.Bal.conſ.309.in fi.lib.2. & Copum
tracta.de fructibus.lib.2.titu.4.cap.7.

601 Secunda concluſio eſt † in poſſeſſore malæfidei,
qui hos fructus induſtriales ſuos non facit, ſed re-
ſtituere tenetur.l.certum.C. de rei uendi.in termi-
nis noſtris. l. 1. §. ex die. ff. de ui & ui arma. tra-
dunt omnes in c.grauis ex illo textu. ubi Bero. nu-
me.34.de reſtitu.ſpolia.Copus.d. tract. de fructi-
bus lib.2.titu.4.cap. 1. nec eſt, quia tam clara ſen-
tentia diſſentiat.

602 Extenditur primò procedere † etiam ſi conſum-
pti fuerint ante motam litem. §. etſi hæreditas, In-
ſtit.de officio iud.l.3.C.de cond.ex lege. & docuit
Loriot.in d.l.fructus col.antepen.de reg. iur. Bero.
in cap.grauis nu.34. uerſ. item de conſumptis, de
reſt.ſpol.ubi latè.Natta conſi. 536.nu.17.lib.3.

603 Extenditur ſecundò†etiam ſi author ipſius poſ-
ſeſſoris bonæfidei fuiſſet. l. ſi quæſitum.de acqui-
ren.rerum domi.

604 Extenditur tertiò procedere† etiam in fructibus
turpiter perceptis.l.cum hæreditas.ff.de petitio.hæ
red.Copus.d.tracta.de fructibus lib.2.tit.4. cap. 4.
in fi.Loriotus in d.l.fructus in fi.

605 Extenditur quartò procedere† etiam ſi is ma-
læfidei poſſeſſor titulum ex poſt conſequatur, etſi

enim

enim prodeſſe ſoleat titulus ad lucrandos fructus, non prodeſt tamen hoc caſu, cùm procuratus, ſeu affectatus dicitor, ſic Roma. conſil. 324. & ſingu. 343. Tuſcis, quod malæ fidei & c. ibi, appoſtilla qui Cy. aliter ſentientem reprehendit, & recte & intelligit Roma. d. conſi. 324. quando lite pendente titulus procuratur.

606 Extenditur quintò procedere † etiam in fructibus non perceptis, quos is poſſeſſor ſua culpa non percepit, cù percipere potuerit, ut hanc ſententiam probarunt Copos. d. tracta. de fructibus lib. 2. tit. 4. cap. 2. & Loriotus d. l. fructus col. antepen. de regu. iur. quibus addo, Fulgo. conſil. 137. quia ex facto. colu. 2. uerſ. ad ſecundum breuiſſimè, & l. conſ. 490. col. vltima, uerſ. ad ſecundū autē, & Mol næ. in con ſuetud. Pariſien. tit. 1. §. 22. num. 50. Natta. d. conſi. 536. nu. 57. lib. 3. adducuntur ex l. ſed & pactus in prin. ff. quod met. cau. ex l. ait prætor. §. per hanc do his quæ in fraud. cred. ex l. 3. C. de fructibus & litiū expenſ. ex l. quemadmodum in fi. C. de agricol. & cenſ. lib. 11. & §. etſi hæreditas, Inſti. de officio iudi. quæ iura incertis caſibus ſpecialibus locum ſibi vē dicare malè opinatur glo. in d. l. ex diuerſo. §. 1. in fi ne gloſæ magnæ, de rei vend. quæ ideo contrarium cenſuit, poſſeſſorem malæfidei regulariter non teneri de non perceptis, quam opinionem alij plures, & male ſecuti ſunt, ut latè referont Bero. cap. grauis, num. 54. uerſ. ſecunda fit concluſio. de reſt. ſpol. Tiraq. de retract. conſang. §. 15. gloſ. 1. nu. 28.

607 & Loriot. & Cop. qui ſupra ducti ex † l. ſi fundum. C. de rei uend. ex illis verbis, quos eum malafide percepiſſe fuerit probatū & c. ſumpto argumento à cōtrario ſenſu, quæ argumentatio non admittitur, cū alijs iuribus aduerſatur. l. 1. conuenticulā. C. da epiſcop. & cler. omnes in l. 1. ff. de off. eius, ſic decla rat Lorio. & Molnæ. præcitatis locis. rurſus, ut ono verbo admonuit Io. Copus d. cap. 2. etſi concedatur l. fundum iam perceptos, eſſe reſtituendos, non tamen negat quin & hi, qui percepti non fuerunt, cū percipi potuerint, reſtituēdi nō ſint, quæ ſanè uera extēſiō, ſine difficultate eo in caſu procedit, cum is malæfidei poſſeſſor, pupilli bona poſſidet, nā tunc omnino fructus, qui percipi debuerūt ſunt reſtituē di, gl. not. in l. patri pro. §. itē ex diuerſo, in uerbo cū fructibus. ff. de minor. quam dicunt ſingularē Roman. cōſ. 455. col. ult. uerſ. cęterum, & ſing. 528. Tu habes textum & c. Franc. Crem. ſing. 134. tu, ſcis quod titu. & c. Iaſ. l. apud Iul. §. 1. in fin. de leg. 1. Molinæ. in conſuetud. Pariſien. titu. 1. §. 22. numer. 48. circa med. ubi, & nu. 53. 54. declarat, aliquos citat Tiraquel. de retractu conſang. §. 15. glo. 1. nume. 28. in fi. idem cenſuit Bero. d. cap. grauis, numer. 34. in fi. de reſtitutio. ſpoliato.

608 Declaratur primò non procedere † in poſſeſſore malæfidei, qui triginta annis poſſedit, ſic declarauit Loriotus in d. l. fructus in fi. de reg. iur. ex l. eos in prin. ubi Bald. C. de uſuris, Copus. d. tract. de fructib. lib. ſecūdo. titu. 4. cap. 4. nu. 12. & ante eos Caſtren. l. ſequitur. §. fructib. de uſucap. Balb. tracta. præſcriptio. quarta particula quartę partis pcincip. q. 35. uerſicu. ſubdit Paul. de Caſtro, quod hodie non habet locum, cum præſcriptio cum malafide non currat. capit. ulti. de præſcriptio. ſi autem bonafide poſſideret, uerum eſſet, ut in terminis noſtris poſt Angelum, & Baldum in l. pen. C. in quib. cau. non ob. long. tempo. præſcrip. decidit Afflict. deciſ. 140. nu. 1. quia ad huiuſmodi uſucapione requiritur & tit. & bonafides, ut in cæteris, Soc. Sen. conſ. 51. colum. ulti. lib. 2. Balb. qui ſupra, etſi Bero. in ca. grauis, nu. 42. in fi. de reſt. ſpolia. opinetur ſufficere iuſtam cauſam tituli.

609 Declaratur ſecundò non procedere † in fructibus perceptis ex melioramentis ab ipſo poſſeſſore factis. l. cæterū, de rei vendi. nā tūc dicitur is ex re propria nō aliena percepiſſe, & ſatis ſuperq; eſt ipſi petitori, quod impenſas nō deducat. l. ſin autē §. ultimo. ff. de rei uend. §. certè. Inſt. de rerū diuiſ. ſic declarat Loriotus. d. l. fructus in fi. ſic intelligens Angelum declarantem in d. l. cæterum, idem cenſuit Afflict. deciſ. 87. nu. 7. poſt Alex. conſi. 73. in prin. lib. 2. Roma. ſing. 333. Malæfidei & c. vbi affirmat ſic ab eo fuiſſe pronuntiatū, idē traddit Copus tracta. de fructib. lib. 2. ti. 4. nu. 4. Traq. de retractu cōſang. §. 1. gl. 15. nu. 29. uerū rectius adnotaſſe mihi uidentur Didacus lib. 1. uaria. reſolu. cap. 8. no. 4. & ante eum Carol. Molinæ. (cuius non memini) in conſue tud. Pariſien. titu. 1. §. 1. glo. 5. nu. 84. 85. † d. l. cæterū

610 non loqui de perceptis iam fructibus, ſed de his, qui percipi potuerunt, & culpa poſſeſſoris nō ſunt percepti: ab his enim excuſatur poſſeſſor ea ratione, quòd ita è re propria fuiſſet perceptorus, ſic & glo. & Ang. in d. l. cæterum adnotarunt, & clarè Roman. ſingu. 333. qđ eſt ſumma diligētia obſeruādū.

611 Declaratur tertiò non procedere † in fructibus, quos inhoneſtè potuit percipere & non percepit. l. fructus non modo. ff. de rei uend. Copus tract. de fructib. lib. 2. titu. 4. cap. 4. in fin.

612 Tertia eſt concluſio in his † fructibus induſtrialibus, cum poſſeſſor ab initio fuit bonæfidei, ex poſt factus eſt malæfidei, quo caſu regula ſic eſt conſtituenda, ut pro eo tempore, quo fuit in bonafide, non teneatur reſtituere, ſed ſuos faciat, pro illo uero tempore, quo cœpit eſſe in malafide, teneatur, ſic regulam conſtituunt, Loriotus in d. l. fructus colum. penul. de regu. iur. Io. Copus. d. tract. de fructib. lib. ſecundo. titu. 4. cap. 5. nume. 5. 6. & Didacus lib. 1. uaria. reſolu. cap. 3. nume. 6. uerſicu. in his tamen & c. & Eguina. Baro. §. ſi quis à non domino inſtitu. de rerum diuiſio. cuius ſententiæ maniſeſta eſt ratio, quia in his fructibus à poſſeſſore acquirendis, ſingula temporum momenta ſpectanda ſunt. l. qui bonafide uerſi. & magis. ff. de acquir. rerum domi. & hanc ipſam regulam probat clarus tex. l. bonæfidei. §. in contrarium. ff. eod de acquireu. rerum domi.

613 Verùm adoerſatur † tex. l. qui ſcit. §. ult. ff. de uſuris, quo adducti Bar. in l. ex diuerſo §. 1. nu. 9. de rei uendi. & cæteri omnes, contrariam regulam affirmarūt, hūc ſcilicet poſſeſſorē, ut pro toto tēpore malæfidei, omnes fructus teneri reſtituere, qui ſanè tex. ut diametro pugnans cū d. l. bonæfidei. §. in cōtrarium, nō ſine manifeſta calumnia conciliari cū d. §. in cōtrarium poſſe exiſtimarunt Eguinarius & Didacus, ac uir doctiſſimus Frāc. Hotomanus in eo ipſo. §. ſi quis à nō domino, etſi is ſentiat, l. qui ſcit. §. ult. in fructibus pendentibus, & l. bonæfidei. §. in cōtrarium, in iam pendēnbus, & cōſumptis procedere, vt ex Iuliani ſententia, in impēſis diſtinguit Vlpia. in

pia.in l.Iulianus.ff.de rei uendicatione, quod non
multū arridet, vt potè in diuerſa admodum mate-
ria: Copus autem d.cap.5.nume.56.opinatur ſen-
tentiam Iuliani relatam in d.l.qui ſcit.§.ultimo,cor
rigi ab Vlpian. & Paulo.in d.l.qui bonafide & l. bo
næfidei, quod ſenſiſſe uidetur & Didacus, qui ſu-
pra,quod concedendum non eſt, ut nec concedit
Loriotus præcitato loco ſupra,qui aliter responde-
re conatur,inquit enim d.l.qui ſcit.§.vltimo,in ca-
ſu dubio loqui,cum ignoratur,an is poſſeſſor ſit in
bonafide, vel mala, ut intelligamus eſſe in bonafi-
de,quæ magis præſumitur.l.ſecunda.C.de euictio.
Verùm repugnat Lorioti declaratio uerbis.d.l.bo-
næfidei.§.in contrariū,ubi ex ſola ſcientia, rem alte
rius eſſe,malafides inducitur,quæ ſcientia,cum ad
ſit in caſu.d.l.qui ſcit.§.vltimo,ibi,cognouit fundū
alienum eſſe,&c.eſſet dicēdū ſtatim eſſe in malafi-
de,habita cognitione & ſcientia rei alienæ,& tamē
dicitur ſolùm eſſe in mala fide ſecuta euictione.quā
obrem doctiſſimus ſimul ac diligentiſſimus Iaco-
bus Cuiacius in notis inſtitutionum in eo.§. ſi
quis à non domino, de rerum diuiſ. intelligit. d.l.
qui ſcit.§.ultimo,ut ius poſſeſſor,qui cognouit alie
nam rem eſſe,fructus interim ſuos faciat, ideſt re-
uocabiliter, donec euicta res fuerit, textum autem
dictæ legis bonæfidei.§. in contrarium, intelligit
conſiderato fine,& exitu cauſæ, quia etſi interim is
ſuos faciat,cum tamen reſtituenda res eſt,ſic & fru
ctus ſunt reſtituendi.ſuadetur hæc conciliatio ex il
la,quam ſupra retulimus in prima concluſione pri
mi caſus,dum ſic cōciliauimus.l.fructus,ff. de uſu
ris cum d.l.bonæfidei in principio, de acquirendo
rerum dominio.eiuſdē ſentētiæ fuiſſe uidetur Lud.
Carondas,Pariſien.lib.1.uериſimilium iuris.cap.7.

Verùm Cujacij & Charondæ declaratio (mea
ſententia) Vlpiani uerbis refragatur in d.l.Bonefi-
dei, qui à principio noluit illum poſſeſſorem fru-
ctus interim ſuos facere,quia bonafide poſſidebat
cū ergo in §.in cōtrariū,affirmet illum poſſeſſorem,
qui rem alienam eſſe cognouit,dicēdum eſt nec in-
terim fructus ſuos facere.nec enim illū bonafides,
ut in caſu primo,excuſat,quòd oſtendit exemplum
à Iuliano relatum in d.l.qui ſcit.§.vltimo in fine,ibi
nam & ſeruus alienus,quem bonafide emero, tan-
diu mihi ex re mea,uel ex operis ſuis acquirit, quā-
diu à me euictus non fuerit. Et tamen ipſe Vlpia.
Iuliano aduerſans, de ſeruo uerba faciens, non fi-
nem ſecuræ euictionis, ſed ſingula temporum mo-
menta vult eſſe ſpectanda in.l.qui bonafide in prin
cipio uerſic.qui bonafide ſeruit, de acquirendo re-
rum dominio. quinimò repugnant clara uerba. d.
§.in contrarium,ſi in cæteris codicibus, in meo ſic
legitur,ibi,an interim fructus meos faciam, ut in-
telligamus eo loco Vlpianum non finem, nec effe-
ctum ut Charondas & Cuiacius opinantur,ſpectaſ
ſe.qua ratione fit,ut verè credamus à Iuliano,Pom
ponium & Vlpianum diſſentire, vt rectè Eguina-
rus, & Didacus ac Hotomanus ingenuè atteſtati
ſunt. quæ autem afferuntur à Bellame. in c. grauis.
nu.18.de reſtit.ſpolia.ad.l.qui ſcit.& l.bonæfidei de
clarationem, prætereo ſciens, cum iureconſulto-
rum controuerſiam minimè finiat.

615 Extenditur hæc concluſio procedere † etiam ſi
hæc mala fides ſuperueniat ex mutatione perſonæ,
ut ſi defuncto,qui fuit in bonafide ſuccedat hæres,
qui ſcit alienam rem eſſe, nam is non facit fructus
ſuos.l.quæſitum de acquirendo rerum domin.Bar.
in d.l.ex diuerſo.§.1.nume.9.verſic. quandoque ſu
peruenit,nec mirum eſt, quia dum de fructibus ab
eo quæſitis tantùm agatur, ſola ſua perſona conſi-
deratur,quæ ut malæfidei nihil acquirit.

616 Quarta eſt concluſio in his † fructibus induſtria
libus, cum is poſſeſſor eſt malæfidei à principio, &
deinde incipit eſſe bonæfidei, quam concluſio-
nem anceps Barto.in d.l.ex diuerſo.§.1.nume.12.
nos reliquit cogitantes,uerùm Inno. Butr. & cæte-
ri in cap.grauis,de reſtitutione ſpoliatorū, & Soc.
Tract.Fallen. regula.250.& clarius Loriotus in l.
fructus.colum.antepenul. verſic. vel ſubtilius, de
regulis iuris,rectius exiſtimarunt,teneri fructus il-
los reſtituere,quos tempore malæfidei percepiſſe di
citur,quod probat.l.ſi fundum. C.de rei uendica-
tione,dum generaliter ait,poſſeſſorem teneri reſti-
tuere fructus, quos malafide percepiſſe probatum
fuerit,& ea ratione ſuadetur,quia ſingula in his tē
porum momenta ſunt ſpectanda.l.qui bonafide
verſ.& magis.de acquir.rerum dom.

617 Extenditur primò procedere † etiam in illo poſ-
ſeſſore,qui efficitur malæfidei non conſiderata ſua
perſona,ſed alterius,cui ſuccedit,ut in hærede, qui
malæfidei poſſeſſori ſuccedit, nec enim is hæres
hos fructus ſuos facit.l.a. in fin. C.de fructibus &
litium expen.tranſit enim illa malafides.l.cum hæ-
res.ff.de diuer.& tempo.præſcript.ſic Bart.d.l.ex di
uerſo.§.1.nume.12.de rei vendicatione,quem ſunt
ſecuti cæteri in cap.grauis ibi Abba.nume.10.Fe-
lo.numer.38.de reſtitutione ſpoliatorum. Ruin.
conſil.50.in fin.lib.5.Soc.Tractat.Fallen.reg.259.
Fallen.1.Afflict.Deciſione.240.nume.3.Soc.iun.
conſil.182.nume.28.30.lib.2.Non ignoro tamen
contrarium ſenſiſſe Ioan.Copum.d.Tractat.de fru-
ctibus lib.2.titulo.4.cap.3.in fin.cuius rationes pa
rum urgent,niſi illius doctrina intelligatur,cum is
hæres non nolit acceſſione defuncti cui ſucceſſit,ſed

618 † ipſam præſcriptionem à ſua perſona initium ſu-
mere uelit,ut adnotauit omnium primus Dynus in
cap.poſſeſſor in fi.de regu.iuris, quem alij plures
ſunt ſecuti, ut retulit Socinus Tract.Fallen. regula
389.Fallen.1.

Verùm aduerſus Dynum communis eſt ſenten-
tia,ut in eo c.poſſeſſor ſecunda parte.§.9.nu.1.Cida
cus notauit,& communem eſſe contra Dynum, te
ſtatur Deciſ.conſi.272.nu.6.Rui.cōſ.40.nu.18.lib.
1.Rube.conſ.13.nu.14.Goza.conſ.56.nu.45.latè
Balb.Tracta.præſcriptio.ſecūda particula tertiæ par
tis principalis. q.12. verſ.ſed dubitatur,quid ſi hæ-
res,ubi à cōmuni hac cōtra Dynum non eſſe rece-
dendum affirmauit;eo tamen loco retulit quatuor
declarationes,quas nunc nō repetā, ne propoſitam
materiā noſtrā egrediar nimis. hac tamen de re ui-
dēdi ſunt præter relatos Barbat.conſ.9.col.5.conſ.
40.col.9.cōſ 41.col.10.lib.1.& conſ.27.in fi.lib.3.
Soc.Senior conſil.60.colum.penul. lib.1.& Capi-
cius deciſione 86.nu.7.Soci.Iun.cōſ.69.nu.47.li.1.

619 Extenditur ſecundò procedere † in illo poſſeſ-
ſore, qui bonæfidei efficitur, nulla tamen alia
cauſa ſuperueniente, ſic declarat Soc. Tract. Fal-
len. regula 250. Fallen.1.qua tamen in re cogitan-
dum

dum eſt, quomodo caſus iſte euenire poſſit.
620 Declaratur non procedere, quando † is ſucceſſor
non repræſentat perſonam illius i cuius poſſeſſio-
ne ſuccedit, ut in ſucceſſore ſingulari, ut quia à ma
læfidei poſſeſſore emerit, nec enim tunc is in uitiũ
ſuccedit, glo. in l. ſi ego. §. partus. uerſi. ſed hæres, de
publicia. & in noſtris terminis ſic declarat Bero. in
d. c. grauis, num. 38. verſi. & ex prædictis. de reſtitu
tione ſpoliatorum, & licèt conſtitutum hodie ui-
deatur ex auth. malæfidei. C. de præſcrip. lon. temp.
621 † vitium hoc tranſire in ſingularem ſucceſſorẽ, hoc
ſolùm intelligitur, quò ad immobiliũ præſcriptio-
nem impediendam, non quò ad mobilium uſuca-
pionem, ut declarat Balb. d. Tract. præſcriptio. ſecũ
da particula, tertiæ partis principalis. q. 12. verſicu.
primo limitatur, qui poſt Bart. Alex. Iaſ. & cæteros
in l. Pomponius. §. cum quis, de acquirenda poſſeſ
ſione, communem teſtatur; non ergo mirum ſi hos
fructus poterit per triennium uſucapere, & ſuos
debito tempore facere.
622 Tertius eſt caſus principalis, † quò ad fructus ciui
les, ſunt enim fructus ciuiles, ex noſtrorum ſenten-
tia, qui non ex re, ſed ex hominis prouiſione proue
623 niunt, ut † penſio domus l. ſi nauis, de rei uendica-
tione, ſic Bart. in d. l. ex diuerſo. §. 1. nu. 1. de rei ven
dicatione, Bald. autem in l. ubi adhuc. colum. penul
tima, uerſicu. in textu quæritur nunquid. C. de iure
dotium, dixit eſſe induſtriales has domus pẽſiones
ex d. l. ſi nauis, & idem Bal. in l. ſi traditio, in fin. C.
de actio. emptio. dixit has penſiones eſſe fructus in
duſtrioſos, etiam probauit Sylua. conſi. 49. nu. 77.
lib. 1. ſed idem Bal. in conſi. 118. Benedictus, in fin.
lib. 1. dixit eſſe obuentiones Abbas uero in cap. gra
uis, nume. 4. de reſtitutione ſpoliatorum, dixit eſſe
mixtos, ibi tamen Bero. num. 9. dixit eſſe fructus iu
ris. Alexan. autem conſi. 181. in fine lib. 1. & Affli-
ctus deciſione 44. num. 7. dixerunt eſſe ad ſimilitu
dinem naturalium, & largè, non ſtrictè & propriè
dici fructus: nam & Iureconſultus in l. mercedes.
ff. de petitio. hæred. dixit eſſe loco fructuum, & Are
tinus conſi. 159. num. 3. dixit hos fructus eſſe cum
aliqua hominis induſtria, & quod de penſione do
mus dicitur, idem de uectura nauis dici poteſt d. l.
ſi nauis, & de vſuris. l. eos. C. de vſuris. l. fructus. ff.
eodem, & ideo iureconſultus in l. uſuræ. ff. de uſu-
ris, inquit illas fructuum uices obtinere, ſic Bre-
che. Turon. in l. uſura, num. 2. de uerborum ſignifi-
catione. In hoc ergo caſu.
624 Prima eſt concluſio † in poſſeſſore bonæfidei, qui
hos fructus ſuos facit, ut induſtriales iuxta ea quæ
diximus ſupra in ſecundo caſu in prima cõcluſio-
ne: nec enim eſt lex, quæ hunc poſſeſſorem impe-
diat, quò ad fructus hos acquirendos, cum loquan
tur ſemper in malæfidei poſſeſſoribus, vt ſtatim re-
feram, & hanc concluſionem affirmauit Innoc. in
c. ex literis. de reſtitutione ſpoliatorum. Bero. c. gra-
uis. num. 24. in fine eodem. & hanc ſententiã pro-
bat. l. ex annuo. ff. de dona. inter uirum & uxorem,
iuncta. l. fructus. ff. de uſuris.
625 Secunda eſt concluſio † in poſſeſſore malæfidei,
qui hos fructus reſtituere tenetur d. l. ſi nauis. de
rei uendicatione. l. ſi urbana, de condictione indo-
biti. & l. domum. C. de rei uendi. confert. l. Ancilla-
rum. de rei uendic. Bal. conſi. 476. factum tale. col.
ſecunda. lib. 1. Abb. & cæteri in d. c. grauis.
Verùm Bero. d. c. grauis, num. 24. aliter ſenſit, &
malè, cum tex. l. ſi urbana, quem perpendit, non lo-
quatur (vt ille opinatur) inter poſſeſſorem & do-
minum, ſed inter conductorem & dominum, an
ſcilicet conductor ſoluendo poſſeſſori malæfidei, li
beretur à uero domino.
626 Extenditur procedere † non modò in perceptis,
ſed & in his, qui percipi potuerunt d. l. domum. &
d. l. ſi nauis, in fin. quæ olim cõciliauimus ſupra in
primo remedio recuperandæ poſſeſſionis, nu. 374.
627 Declaratur non procedere, † cum impenſæ aliquæ
ſunt factæ, nam tunc illæ ſunt prius detrahendæ. l.
qui aliena. de nego. geſt. Breche. in l. uſura. nu. 8. de
uerb. ſign. quod in omnibus generale eſſe diximus
ſupra in princ. huius quæſtionis.
628 Tertia eſt concluſio in eo, † qui non eſt, nec in bo
na, nec in malafide, qui adhuc hos fructus lucratur
ſic Bero. d. c. grauis, num. 24. uerſi. ſubdo tamen, de
reſtitutione ſpoliatórum, affert exẽplum in eo, qui
errat in iure, & citat in hanc ſententiam textũ. l. ex
animo. & l. de fructibus. ff. de dona. inter uirum &
uxorem, & Bart. in d. l. ſed etſi lege. §. ſcire, nume. 4.
ff. de petitio. hæred. dixit hunc curatorem in iure te
nere medium inter bonam & malam fidem. Verũ
æſtimarem ipſe poſſeſſorem in caſu d. l. ex annuo,
629 eſſe in bonafide, quandoquidem is, qui † errat in
iure, dicitur eſſe in bonafide, adeò ut illa ſufficiat
ad præſcribendum, cum titulus non eſt ad præſcri-
bendum neceſſarius, quod tradunt omnes in c. de
quarta, ibi Fely. num. 34. de præſcrip t. Bart. & cæte-
ri in l. Celſus, ibi Balb. quarto notab. de uſucap. te-
ſtatur communem Soci. Sen. conſi. 33. nu. 10. lib. 4.
Curt. Iun. conſi. 6. num. 26. & conſi. 28. nu. 8. Rub.
conſ. 75. Didacus in c. poſſeſſor. ſecunda parte. §. 7.
nu. 5. uerſi. ſecunda concluſio de regulis iuris in 6.
quo loco is Didacus, num. 6. uerſicu. infertur, clarè
affirmat Bart. in d. §. ſcire. nume. 4. haud rectè ſatis
630 ſenſiſſe. Verum hoc eſt, † errantem in iure fructus
ſuos facere, ut relati affirmant, præſertim Fely. d. c.
de quarta. num. 29. uerſic. limita. 2. Balbus. d. l. Cel-
ſus, nu. 19. ubi reddit huius rei rationem latè Cur.
Senior. conſi. 71. Princeps defunctus col. 9. Curt.
Iun. 28. num. 6. Pariſ. c. ſi diligenti, num. 27. uerſic.
tertia concluſio. de præſcriptio. quo loco poſt Abb.
ibi col. 5. uerſic. Nec obſtat tex. inquit d. §. ſcire, ſen-
tentiam hanc non probare, & in terminis noſtris
ſpolij Bald. c. ſi ſuper, col. 2. uerſic. quæro ulterius,
631 de cauſa poſſeſs. & proprie. Qui ſanè † iuris error à
præſcribente poſſeſſore probari debet, ut annotarũt
Bar. & Ang. in d. §. ſcire, Fely. d. cap. de quarta, And.
Barba. conſi. 40. col. 8. in fi. lib. 1. Rui. conſi. 65. nu.
23. lib. 3. qui affirmant eſſe admodum difficilis ꝓ-
bationis, ſic & Balb. d. l. Celſus, num. 27.
632 Declaratur primò non procedere, † quò ad fructus
naturales, quos hic errans in iure ſuos nõ facit, ſic
latè affirmauit Fely. in d. c. de quarta, nu. 30. verſic.
Prima reſtrictio. de præſcrip. cuius uerba non refe-
ro, cum apud eum legi poſſint.
633 Declaratur ſecundò, non procedere † etiam quò
ad fructus induſtriales quatenus is errans in iure
factus eſt locupletior Fely. d. cap. de quarta, nu. 31.
uerſicu. ſecunda reſtrictio.
634 Declaratur tertiò, non procedere † in eo, qui errat

in iure

in iure reſiſtenti, ut declarat Fely. d.c. de quarta, nu
me. 31. uerſi. tertia reſtrictio, ſic etiam Bart. d.l. ſed
& ſi lege. §. ſcire, nu. 4. de petitio. hæred. Balbus d.l.
Celſos, num. 20. 21. de uſucapio. qui rem hanc latè
explicat, Gramma. deciſione 79. nume. 8. 9. qui lo-
quitur in re eccleſiæ malè alienata, huiuſq; ſenten-
tiæ alios plures citat, ut Abbatem, Aretinū, ac Cur-
tium Sen. eiuſdem fuit opinionis Plotus l. ſi quan-
do, num. 262. C. unde ui.

635 Declaratur quartò non procedere † quādo is poſ
ſeſſor ſciret, propter ſuum demeritum ſe eſſe ali-
quando proprietate priuandum, tunc fructus ſuos
non facit etiam ſi in iure, uel ſacto erraret, ſic egre
giè affirmauit Ang. in l. prædonis. ff. de petitio. hære
di. ubi Caſtrenſis idem affirmat, & hanc ut ſingu-
larem doctrinam commendauit Marſil. ſingu. 268.
Verus poſſeſſor &c. qui inquiūt optimum hoc eſſe
636 aduerſus Prælatos, qui dum inſtituti ſunt, faciunt
fructus beneficij proprios, quos tñ reſtituere tenē-
tur, ſi propter demeritum beneficio priuandi ſunt.

637 Declaratur quintò, non procedere † poſt litē con
teſtatam, tunc enim errans in iure non excuſatur,
ut fructus ſuos faciat. l. ſed & ſi lege. §. etiam ſi ante
litem. ff. de petitio. hære. ubi omnes. Plotus l. ſi quā
do. nume. 314. C. unde ui.

638 Declaratur ſextò, non procedere † quando per ſen
tentiam fuit declaratum titulum eſſe nullum, tūc
is errans in iure fructus ſuos non facit, ſic Roma.
conſi. 454. col. ult. uerſi. his tamen non refraganti-
bus, qui in emptore rei minoris ſine ſolennitatibus
& iure debito loquitur, in minore enim cēſuit eſſe
ſingulare, ut qui minus ritè & rectè ab eo titulum
conſecutus eſt, nō excuſetur à fructuum, quos etiā
percipere potuit, reſtitutione, ex gl. l. patri. ff. de mi-
norib⁹, qua de re ſupra ſuo loco, ſed adde hic Curt.
Sen. conſi. 72. Princeps. col. 9. uerſicu. ex his etiam,
qui aliter ſentit aduerſus Romanum.

639 Quæro quadrageſimoprimò, an ferri † poſſit in ca
ſu huius remedij reintegranda ſententia ſuper do-
minij amiſſione, eo caſu, quando poſſeſſor is fuit,
qui cum uiolentia ſpoliauit, & non poſſe affirma-
uit Soc. in l. rem quæ nobis in fine, de acquirenda
poſſeſſione, inquit enim ſolùm in poſſeſſorio eſſe
ferendam ſententiam, & ad dominij amiſſionem
eſſe agendum remedio l. ſi quis in tantam. C. unde
ui, & huius opinionis citat gloſ. in c. paſtoralis, de
cauſa poſſ. & proprie. in uerbo intentare, redditque
rationem, quia interdicti ſic & remedij ex c. reinte
granda, natura eſt, non ut occupator dominium a-
mittat, ſed ut ſpoliatus ante omnia ad ſuam poſſeſ
ſionem reſtituatur; quod etiam declarat Abbas in
d.c. paſtoralis. num. 23. quam ſententiam probant
plures canones relati in c. 3. q. 1. & in 3. q. 2. qui af
firmāt, facta reſtitutione poſſeſſionis eiecto, & ita
per eum ſpoliato, cauſam dominij tractari. Et an
hæc ſententia dicatur diffinitiua Barba. in c. conſul
tationibus. num. 31. de offi. deleg. & in c. ult. num.
16. de iudiciis. explicat.

640 Quæro quadrageſimoſecundò, an à lata † in hoc
remedio ſententia liceat appellare? duo ſunt caſus.
Primus eſt, cum in foro eccleſiaſtico intētatum eſt
hoc remedium, & tunc non eſt dubium poſſe cum
641 eo iure † à quacunque ſententia in poſſeſſorio lata
appellare liceat c. 1. de cauſa poſſeſ. & proprie. c. cū
ad ſedem, ubi omnes præſertim Bellame. nu. 10.
qui latè rem hanc explicat. & Beroius. q. 52. de reſti
tutione ſpoliatorum, Clem. 1. de re iudicata, Bal. in
l. 1. C. ſi de momentanea poſſeſſione fuerit appell.
Pract. Papien. in forma libelli in cauſa ſpol. poſſeſſ.
in uerbo, per noſtram diffinitiuam, nume. 3. Natta
conſi. 566. lib. 3. Io. Oldendorprimus in Tract. de iu
re & æquitate tit. 12. declarat.

642 Secundus eſt caſus † cum laicus in foro ſeculari
hoc remedium mouet (mouere enim poſſe plures
affirmarunt, quos ſuo loco retulimus) & adhuc ap
pellari poſſe, affirmauit Pract. Papien. præcitato lo-
co, qui ſe Baldum ſic dicentem audiuiſſe refert, in-
quitque Baldum ſic conſuluiſſe, ut uerè conſuluit,
conſi. 321. ad euidentiam præmittendum eſt, quod
aliquando, col. 1. uerſi. ſi enim dicimus ciuile, lib. 5.
& ſi idem Bal. in c. querelam, col. 4. verſic. ſed nun-
quid à lata, de electio. intelligat ſolùm procedere,
cum hoc remedium ſuccedit loco actionis de do-
lo, uel quod metus cauſa, ſed Pract. Papien. abſolu-
te eſt ſecutus Ripa, in c. ſæpe, in fin. de reſti. ſpolia.
Natta d. conſi. 566. lib. 3. Alciatus reſpon. 56. num.
6. & Oſaſcus deciſ. 25. in fin. & utūtur ſolidiſſima
643 ratione, quia, qui † aliqua diſpoſitione, & priuile-
gio vult uti, debet uti cum omnibus ſuis qualitati-
bus l. ultima. §. etſi præfatam, & §. ſin autem hoc ali
quis uerſi. cum enim. C. de iure deliber. plura ſimi-
lia affert Neniz. conſi. 87. num. 14. Quem effectum
hæc appellatio pariat, Oſaſcus d. deciſ. 25. nu. 18. &
in fine deciſionis & Didacus libro Pract. quæſtio.
cap. 23. num. 8. declarant.

644 Quæro quadrageſimotertiò, an † is ſpoliator, qui
ad rem reſtituendam lata ſententia tenetur, poſſit
dare fideiuſſorem: & non poſſe concludit Archid.
in c. quia ſæpe. de elect. in 6. quem ſecutus fuit Lu-
cas à Penna in l. ſi coloni. quæſt. 31. C. de agricol. &
cenſi. lib. 11. citant textum cap. epiſcopi. §. ſed notan
dum. 3. quæſtio. 1. perpendētes forte illa uerba, niſi
præſentialiter omnia, nec enim præſentialiter om-
nia reſtituerentur, ſi ſufficeret dare fideiuſſionem,
ipſe autem hanc ueram ſententiam probo ex claro
tex. in cap. cum aliquibus, de re iud. cuius hæc ſunt
uerba. Cum aliquibus eſt adiudicata poſſeſſio non
ſufficit eis dare pignora, niſi corporali poſſeſſione
lætentur, qui textus à fortiori probat, ſi rectè conſi-
645 deretur; ſic enim † ſolemus dicere, condemnatum
ſoluere non liberari offerendo fideiuſſores l. quar-
ta, §. ait prætor, de re iud. l. item liberatur. §. qui pa-
ratus, ubi Bart. ff. quib. mod. pig. uel hypo. ſol. latè
Tiraq. de retractu conſang. §. 3. glo. 3. nu. 14. 15. imò
fortius dicimus, quòd ſi is ſpoliator lite pendente
dolo poſſidere deſierit, non audiri in cauſa petito-
rij ſi æſtimationem & ualorem ſoluere noluerit. ſic
ſentit Abbas in cap. ſæpe. nu. 11. 21. de reſti. ſpol. &
clarius Anto. Mattheus d. §. nihil commune. ampl.
23. poſt Rotam, quam citat.

646 Quæro quadrageſimoquartò, quanto † tempore
ſpoliatus & demum reſtitutus in poſſeſſione, ante-
quam ſpoliator ſuper cauſa dominij audiatur re-
manere debeat? tex. in cap. tamdiu. 3. qō. 2. clarè in-
quit, tamdiu quamdiu ſtetit ſpoliatus, quod affir-
mant Abbas in cap. venerabilis, in glo. 1. de off. de-
leg. Afflict. in c. 1. in princ. nume. 5. de contro. inter
epiſco. & uaſal. Bertra. conſi. 69. nu. 5, prima parte.
lib. 3.

lib.3.Anto.Mattheus d.§.nihil commune.ampl.5. Ripa.in l.naturaliter.§.nihil commune. nume.49. de acqui.poſ.Cur.Inn.conſi.41.in fin.Catelia. Cotta in ſuis memoralibus, in uerbo ſpoliatus, Alcia. reſponſo.370.num.5.Craue.conſi.140.nu.3.

647 Declaratur tamen primò & intelligitur † cum is omnibus bonis, non ſi una re tãtùm ſpoliatus fuit, ſic declarat Ripa d.§.nihil commune, num.49. vbi inquit probari in multis capitulis d.3.q.2. fortè uoluit probari in c.oportet in illa ratione, quia nudi, & inermes inimicis non debemus opponere, ſed dura nimis uidetur hæc declaratio & ad d.c.rãdiu diuinate, imò illum generaliter loquentem reſtringere, à Ripæ tamen ſententia non recedit Catelianus Cotta ſtatim relatus.

648 Declaratur ſecundò non procedere † in foro ciuili, ut deciſum fuit in conſilio Neapolitano, ut refert Afflict.in c.1.§.ſi quis hominem.in 9, notab.nu.2. de pace tenen. & eius viola. vbi affirmat ſic fuiſse declaratum, & uerè, nec aliquo in foro uidi hoc obſeruatum, immediatè enim condemnati ſpoliatores ſolent petitorij iudicium mouere, quod ea ratione potius, quàm alia contingit, quia uix unquã euenit, ut omnibus bonis quis ſpolietur. erit tamen cogitandum.

Declarat tertiò Anto. Mattheus d.§.nihil commune.ampl.5.non procedere, quando is ſpoliator ratione illius medij temporis ſoluiſſet intereſse, quæ declaratio uera poteſt intelligi, cum ipſi ſpoliato ſoluit, uel alteri bonafide, qui caſus quõ vſu uenire poſſunt uix ſcio. Hæc de remedio reintegrãdæ.

SVMMARIVM DECIMISEXTI REcuperandæ poſſeſſionis remedij, ex c.ſæpe, de reſtit.ſpoliatorum.

1 *Innocentius 3. Pontifex maximus multa præſtitit, quibus mali mortalium mores reprimerentur.*

2 *Conſtitutio c.ſæpe. de reſtitu. ſpolia. extenſiua interdicti, unde ui, eſt.*

3 *Regnum Neapolitanum ſimilem habet conſtitutionem, conſtitutioni c.ſæpe, de reſtit.ſpolia.*

4 *Spoliatus agens contra ſingularem ſucceſſorem qua actione experiatur.*

5 *Condictio ex lege, unde proueniat.*

6 *Conſtitutio c.ſæpe.de reſtit.ſpolia.corrigit l.cum à te.ff. de ui & ui arma.*

7 *Verbum, ſancimus, nouum ius induci oſtendit.*

8 *Cap.cum ad ſedem, in fin.de reſtit.ſpol.exponitur.*

9 *Cap.ſæpe.de reſtit.ſpol.declaratur.*

10 *Remedium ex cap.ſæpe, de reſtit.ſpolia. locum non habet contra ſingularem ſucceſſorem ignorantem uitium poſſeſsionis.*

11 *Remedium capitu.ſæpe, de reſtitu.ſpolia. an concedatur contra ſingularem ſucceſſorem, qui ex poſt uitium rei cognouit.*

12 *Publiciana ob malamfidem agentis non impeditur.*

13 *Publiciana iure etiam Pontificio conceditur.*

14 *Fructus non reſtituit malæfidei poſſeſſor ratione illius temporis, quo fuit in bonafide, quod & in foro conſcientiæ conceditur.*

15 *Perſonæ habilitas conſideratur ab initio, cum de re acquirenda agitur.*

16 *Statutum prohibens relinqui forenſi ex teſtamento non habet locum, in eo qui à principio fuit Ciuis & deinde eſſe deſiit.*

17 *Præſcribens ſi præſcriptione perfecta cognouit malafide præſcripſiſſe, non tamen reſtituere tenetur.*

18 *Actus perfectus non ceſſat ceſſante cauſa.*

19 *Qualitas iuncta uerbo intelligitur ſecundum tempus uerbi.*

20 *Poſſeſsionis adipiſcendæ, non retinendæ ratio ſpectanda eſt.*

21 *Peccati ratio, an militet tam contra uitioſum ſucceſſorem ab initio, quàm ex poſt.*

22 *Remedium ex c.ſæpe, de reſti.ſpolia. concedi contra ſingularem ſucceſſorem ex titulo lucratiuo, cũ ex poſt poſſeſsionis uitium cognouit.*

23 *Remedium ex c.ſæpe, de reſtit.ſpol. datur contra ſingularem ſucceſſorem uitioſum ex poſt, cum contra illius authorem non eſt ſuccurſum.*

24 *Remedium ex c.ſæpe.de reſti ſpol, conceditur contra ſingularem ſucceſſorem, qui tempore traditionis cognouit poſſeſsionis uitium.*

25 *Bonafides duobus temporibus conſideratur.*

26 *Remedium ex c.ſæpe, de reſtit.ſpol. an detur contra ſingularem ſucceſſorem, qui ſcit rem eſſe alienam, uitiũ tamen uiolentiæ ignorat.*

27 *Succeſſor ſingularis præſumitur ignorare poſſeſsionis, & rei uitium, in qua ſucceſſit.*

28 *Ignorantia præſumitur ubi non probatur ſcientia.*

29 *Contrahens conditionem illius cum quo contrahit ſpectare debet.*

30 *Succeſſor non præſumitur ignorare factum ſui prædeceſſoris, ibi plura afferuntur.*

31 *Negligentia permutantis beneficium cum altero accuſanda eſt, ſi is titulum non perquiſiuit.*

32 *Emptor rei furtiuæ eam domino reſtituere cogitur etiã pretio ſibi non reſtituto.*

33 *Succedens notorio ſpoliatori non præſumitur poſſeſsionis uitium ignorare.*

34 *Ignorare quod ſit publicè lata culpa eſt.*

35 *Aſſertioni ſtandum illius eſt, cum agitur de re, quæ in eius ſolo animo conſiſtit.*

36 *Aſſertioni iuratæ nõ eſt ſtandum, cum una aduerſatur iuris præſumptio, & ſi aliàs ei deferatur.*

37 *Aſſertioni alicuius etiam iuratæ non ſtatur cum cauſa magni ponderis eſt.*

38 *Succeſſor conſanguineus præſumitur ſcire uitium poſſeſſionis in qua ſucceſſit.*

39 *Coniunctus præſumitur ſcire facta coniuncti.*

40 *Ignorantia non præſumitur in factis coniunctorum.*

41 *Coniunctus præſumitur ſcire facta coniuncti ſucceſsiua non momentanea.*

42 *Coniunctus præſumitur ſcire facta coniuncti, quò ad cõſanguinitatem, non quò ad cætera.*

43 *Scientia uitij præſumitur in eo qui titulo lucratiuo ſucceſſit, non ex titulo oneroſo.*

44 *Ripæ conciliatio una improbata.*

45 *Bar.l.poſt contractum. nu.3.ff.de donat. declaratur.*

46 *Fraus non præſumitur in eo qui donauit conſanguineo, & deinde deliquit, niſi præter conſanguinitatem concurrant alia.*

47 *Succeſſor qui cum prædeceſſore habitabat præſumitur ſcire, an illius facta, & an eius poſſeſſio uitioſa eſſet uel non.*

48 *Vicinus ſuccedens uicino, an præſumatur ſcire poſſeſsionem illam uitioſam fuiſſe.*

49 *Vicinus*

49 *Vicinus præſumitur ſcire facta uicini ſucceſsiua uō momentanea, & paulò poſt etiam declaratur.*
50 *Vicinus ratione proprietatis obiectum rei ſcire præſumitur, ſed non quo titulo à uicino poſsideatur.*
51 *Vicinus non præſumitur ſcire celebratum contractum à uicino.*
52 *Coniectura qua præſumi poſsit uicinum ſuccedentem uicino ſciuiſſe poſſeſsionem fuiſſe uitioſam, eſt in arbitrio iudicis.*
53 *Vicinus, qui cum conuerſatur præſumitur ſcire illius facta, & ibidem declaratur.*
54 *Cautela ad probandum uicinum ignorare factum uicini, quod aliàs ſcire præſumitur.*
55 *Remedium c. ſæpe, de reſti. ſpol. an detur contra ſingularem ſucceſſorem poſſeſsionis uacantis, qui ſciuit poſſeſsionem uitioſam.*
56 *Remedium c. ſæpe, de reſtitu. ſpolia. contra ſingularem ſucceſſorem quantumuis mediatum datur paulò poſt declaratur.*
57 *Remedium c. ſæpe, de reſti. ſpol. an primo ſpoliato, uel ſecundo qui bonafide poſsidens ſpoliatus fuit cōpetat.*
58 *Remedium c. ſæpe. de reſti. ſpol. an ſpoliatori concedatur contra eum ſpoliantem.*
59 *Domino rei non furi res ſubtracta reſtitui debet.*
60 *Remedium c. ſæpe, de reſti. ſpol. an concedatur poſſeſſori malafidei contra ſuum ſpoliatorem.*
61 *Remedium ex c. ſæpe, de reſti. ſpolia. an detur bonafidei poſſeſſori contra bonafidei ſucceſſorem.*
62 *L. uitia. C. de acqui. poſſ. declaratur.*
63 *Remedio c. ſæpe, de reſti. ſpol. proprietatis ſeu dominii alterius exceptio obiici non poteſt.*
64 *Exceptio proprii dominii poteſt obiici contra agentem remedio c. ſæpe, de reſti. ſpol.*
65 *Succeſſor ſingularis nominare non poteſt alterum cuius nomine poſsidet, cum remedio c. ſæpe. de reſtit. ſpol. conuenitur.*
66 *Remedium cap. ſæpe. de reſtitu. ſpolia. an concedatur pro re rapta.*
67 *Spoliato per uim compulſiuam, an concedatur remediū ex c. ſæpe, de reſti. ſpolia.*
68 *Remedium cap. ſæpe, de reſti. ſpolia. an locum habeat in una facti ſpecie, in marito, qui in rebus dotalibus uim commiſit, & ei uxor ſuccedit, an contra eam detur hoc remedium.*

INNOCENTIVS TERTIVS
in Concilio Generali.

Sæpe contingit, quod ſpoliatus per ſpoliatorem in alium re translata, dū aduerſus poſſeſſorem non ſubuenitur, per reſtitutionis beneficium ſpoliato, commodo poſſeſsionis amiſſo propter difficultatē probationum, iuris proprietatis amittit effectum, vnde non obſtante iuris ciuilis rigore: ſancimus, ut ſi quis de cætero ſcienter rem talem receperit, cum ſpoliatori quaſi ſuccedat in uitium, eo quod non multum interſit, quò ad periculum animæ, iniuſtè detinere, ac inuadere alienum, contra poſſeſſorem huiuſmodi ſpoliato per reſtitutionis beneficium ſuccurratur.

DECIMVMSEXTVM RECVPERANdæ poſſeſſionis remedium ex cap. ſæpe, de reſtitu. ſpolia.

1 INnocentius † tertius Pontifex Max. inter multa decreta, quæ ut tam clericorum, quàm laicorum mores cōponeret, edidit, (quod in illius uita ſcripſit Platina) hanc unā ſanè quàm utilem promulgauit conſtitutionem, qua conſultū eſſe uoluit aduerſus ſingulares, uitioſos poſſeſſores, cum iure aliquo, præſertim ex interdicto, vnde ui, hoc in caſu ſua poſſeſſione deiecto, ſeu ſpoliato ſuccurſum non eſſe animaduerteret, quare noſtri
2 interpretes affirmant † hac conſtitutione interdictum, unde ui, ampliari extendiq́ue, & per conſequens l. cum à te. ff. de ui & ui arma. corrigi, ut ex multis uno retulit uerbo Ripa in hoc cap. ſæpe, nume. 38. & ſi alij diſſentiant correctionem induci,
3 ut ſtatim dicemus: ſimilem habet † conſtitutionē Regnum Neapolitanum, ſi credimus Afflict. in c. 1. §. ſi uaſſallus, nume. 12. & ibi Iſernia, ſi de feudo fuerit controuerſ. inter dominum & agna. uaſſa. in hac uerò Pedemontium Regione, & in Mediolanenſi ditione non uideo hac de re ſingularem aliquam editam fuiſſe conſtitutionem, cum ſolùm aduerſus ipſummet occupatorem immediatum prouideant, in tam utili ergo conſtitutione diſcutienda ſunt aliqua.

4 Quæro primò, qua † actione utatur ſpoliatus ipſe aduerſus ſingularem ſucceſſorem & poſſeſſorē? crebrior eſt ſententia poſt glo. hic, ut retulit Ripa, num. 38. cōdictione ex hoc ipſo canone uti: quam ſententiam ea ratione probaui ſemper, quod ani-
5 maduerti legis † cōdictionem immediatè ab illa induci, nullo procedente partium facto, cum nulla alia eſt prodita actio. ſic probat tex. l. unicæ. ff. de cōdi. ex lege, iuxta declarationem quā ibi retulit Bart. nume. 7. verſi. aut eſt lex ciuilis, ubi & Iaſ. in fi. qui eiuſdem ſententiæ Bal. in c. dilecti, de iudi. citauit. Cùm ergo in caſu noſtro, ante conſtitutionem huius canonis, factum huius uitioſè ſuccedentis aptū minimè eſſet ad efficacem obligationem, & per cōſequens actionem inducendam, hac conſtitutione eſt factum, ut is ſucceſſor tanquam ſpoliator habeatur, teneaturq́ue uitioſe adeptam poſſeſſionem reſtituere, actio ſcilicet ſeu cōdictione ex canone iſto
6 † quo ut à nouo iure l. cum à te, de ui & ui arm. correcta dicitur, eſſe autem nouum hoc ius, oſtendit
7 † verbum, ſancimus, cap. decernimus, ubi docto. de iud. Dec. in l. ne quidam, nu. 3. C. de teſta men. mili. quæ ergo relata eſt ratio urget magis, quàm cæteræ, quæ afferri ſolent: quibus abundè reſpondet Ripa in hoc cap. num. 38. in eo animaduertendum cenſeo dum, in hanc ſententiam, paſſim afferri ſolet
8 † tex. in cap. cum ad ſedem, in fi. de reſtitu. ſpolia. cū is ad rem non conferat, quando motum eo caſu fuerit interdictum, vnde vi, vt clara illius Canonis uerba oſtendunt, & alias admonui. uera tamen eſt crebrior hæc ſententia, nec aduerſatur, quod à Ri-

pa hic.

pa hic,num.38.poſt Goffred.& glo.affertur, funda
9 mentum ex uerbis † cap. noſtri, ibi, per reſtitutio-
nis beneficium ſuccurratur, quod illi intelligunt,
ex ui interdicti, unde ui, cum præcipuè tex. ipſe in
princ.de interdicto,unde ui, uerba faciens eiſdem
uerbis utatur;quam cōſiderationem ante Ripam,
fecit Barba. in apoſtillis ad Abba. in hoc cap.ſæpe,
num.8.in 3.apoſtilla,quia reſpondet ſic præter a-
lios poteſt,uerba illa,reſtitutionis beneficium, eſſe
generalia, & iuxta ſubiectam materiam intelligi,
quare dum principium conſtitutionis in interdi-
cto,unde ui,loquatur,illa uerba eo loco poſita,iux
ta illius ſuppoſitam materiam intelliguntur,ut pa-
riter ultima uerba iuxta ſubiectam canonis noſtri
materiam intelligere debemus : non ergo actione
in factum ut iſti opinati ſunt , ſed condictione ex
canone utetur ſpoliatus contra ſingularem hūc ſuc
ceſſorem & poſſeſſorem .
10 Quæro ſecundò, an † remedium huius canonis
locum ſibi uendicet cōtra ſucceſſorem ſingularē,q
ignorat poſſeſſionem eſſe uitioſam , & non habere
locum affirmarunt omnes hic Ripa, num.40. Bal.
in conſi.321.ad euidentiam præmittendum eſt, ꝙ
aliquando &c.colum.1.lib. 3.Aret.conſi.103. nu-
mero quarto.uerſicu.primus eſſet , Corne.conſilio
329.num.10.11.lib.primo.Calca.conſi.116.nume
ro ſeptimo.uerſic.quinimo.Lanſrancus Oria.in ru
brica De cauſa poſſeſſ.& proprieta.columna ſecun
da.verſi.ſecunda concluſ.res hæc dubitationem nō
habet probabilem,cum conſtitutio hæc ipſa in ſciē
tia conſtituat fundamentum;nam cum adeſt igno-
rantia , ceſſat peccati ratio, ob quam remediū hoc
adinuētum eſt;nec placet declaratio gloſæ hic, quā
pariter reiecit Ripa,contra hunc ignoranter ſucce-
dentem dari reintegrandæ remedium , quia ſi ante
huius canonis conſtitutionem nullum erat prodi-
tum remedium,contra ſingularem ſucceſſorē ſcien
ter in uitioſa poſſeſſione ſuccedentem,quantò for-
tius non erat ſuccurſum contra ignorātem ? qua de
re ſuo loco diximus. In Regno tamen Neapolitano
ex conſtitutionibus Regni,ut recenſet Afflictus in
illarum Commentariis Rubr.25.contra quem De
reſtitutione agatur.nume.primo.etiam contra ſin-
gularem ſucceſſorem ignoranter in uitio ſucceden
tem agitur remedio reſtitutorio.
11 Quæro tertiò,an † concedatur hoc remedium cō
tra ſingularem ſucceſſorem,qui ex poſt cœpit habe
re ſcientiam uiolentiæ ? & non concedi affirmarūt
Ripa hic,num.41.poſt Cæpolā.conſi.60. columna
quarta.quam defendit & Io.Cora. in l.naturaliter.
§.nihil commune.ſecunda parte. num.129. de ac-
quirenda poſſeſſione. & hanc ut ueriorem probo,
tametſi crebrius in contrariam ſentētiam à noſtris
itum ſit,ut ſtatim dicemus,& ut huius eſſem ſen-
tentiæ,adducebar aliquādo,præter cæteros, eo fun
damento, quia ſi contingeret hūc poſſeſſorem , cui
malafides ſuperuenit,cauſam a non domino quem
dominum crēdebat habentem , poſſeſſionem non
habere,Publiciana ſibi concederetur ad eam conſe
quendam.l.eum qui,in fin.ff.de public. ubi malafi-
12 des † ſuperueniens non impedit Publicianam, nec
alia ratione fortè illud eſt,quam quod per eam ſo-
la auocatur poſſeſſio.l.ultima. ff.de publicia. quod
13 † iure etiam Pontificio hoc caſu conceditur, ut de-
clarat Bal.in l.Ancillæ.colum.prima. verſicu.ſed an
per ius canonicum. C. de furtis, quem ſecutus eſt
Bald.in tracta.præſcriptio. ſecunda particula tertiæ
partis princ.quæſt.8.uerſi.circa præmiſſa &c. ſi er-
go daretur actio fortius exceptio.l.inuitus.§.cui da
mus.de reg.iur. Secundò adducebar, quia hic poſ-
ſeſſor in quem ex poſt ſuperuenit malafides & rei
alienæ ſcientia dicitur impropriiſſimè prædo.l.ſed
& ſi lege.§.etiam ſi ante.ff.de petitio.hęred.& aliàs
diximus ſupra in primo remedio,num.110.ubi ex
multis retuli Dec.in l.nemo eſt prædo,de regu.iur.
in hoc ergo prædone conſtitutum eſt,ut in iudiciis
uniuerſalibus,quale eſt petitionis hæreditatis , te-
neatur ad fructus collectos ſtatim lite mota . d.§.ét
ſi ante,in ſingularibus autem niſi poſt litem conte
ſtatam.l.certum.C.de rei uend. & aliàs diximus in
14 remedio præcedenti reintegrandæ:† fructus ergo
aliorum temporum,donec ſcilicet bonafide poſſe-
dit,non reſtituit , quod etiam in foro conſcientiæ
procedit,ut affirmant Caieta.in.2.2. q.63. artic.6.
quem aliis multis relatis ſecutus eſt Didacus in c.
peccatum.tertia parte.§.12.pag.1.verſi.ſed tamen,
de reg.iur.in ſexto.quos certè fructus teneretur in
hoc conſcientiæ foro reſtituere,ſi poſſeſſio iudica-
15 retur iniqua: Tertiò conſiderabam illud in † rebus
acquirendis perſonæ habilitatem ab initio conſide
rari,quidquid inde ſequatur.l.Mela.in princ.de ali
men.& ciba.lega.& eſt in argumentum quod ſcri-
bunt Bar.in l.prima.ff.de reg.Cato.Bal.in l.ſeruus.
C.de lega. Alexan.conſi.29.libro tertio . & pulchrè
admodum Soc.Sen.conſi.81.columna tertia.verſi.
tertio probatur, & columna quarta.verſic.ſeptimo
16 ſi toto.lib. 3.dum interrog.reſpondit † ſtatutū pro-
hibens iuriſdictioni non ſuppoſito relinqui in te-
ſtamento quid poſſe,in eo locum ſibi non uendica
re,qui tempore relicti erat ſuppoſitus, licèt ex poſt
factus ſit alienigena & forenſis, multis ille ac egre
giis nititur argumentis , quæ non parum caſui no-
ſtro conueniunt, & integrum illud reſponſum re-
tulit & probauit Marſil.in l.ultima. num.100.ff.de
iurid.omn.iud.ſic ergo hoc in caſu dicendum eſt,
ſatis ſuperque eſſe, ſi tempore , quo hic ſucceſſor
poſſeſſionem adipiſcitur,eſt bonæfidei & ſine do-
lo,& ſi non perduret cum is actus uno momento
perfectus ex ſuperuenienti ſcientia etiam in con-
ſcientiæ foro non euertatur , ut per exemplum ui-
17 demus in eo,qui perfecta † præſcriptione cogno-
ſcit ſe rem alienam præſcripſiſſe , non tamen reſti-
tuere,quod præſcripſit,tenetur, ut eſt crebrior no-
ſtrorum ſententia.teſte Balbo in tract. præſcriptio.
ſecunda particula tertiæ partis princ.q.9.& Tiraq.
in tract.quod ceſſante cauſa,ceſſet effectus. limita.
18 12.nume.16.ea utuntur omnes ratione , quia † a-
ctus iam perfectus non ceſſat ceſſante cauſa.Quar-
tò deinde loco perpendebam,conſtitutionem hanc
noſtram,ea ratione fuiſſe editam , ut illius uitium
reprimatur,qui auſus fuit , cum uitio alienam in-
gredi poſſeſſionem, & qui per uitioſam quandam
ſucceſſionem conari uidetur primum illum occu-
patorem tueri,& defendere , quod non contingit
cum ex poſt facto ſuperuenit ſciētia,nec enim ma-
lus huius poſſeſſoris continuantis animus hoc ca-
ſu conſiderari poteſt,quod confirmatur ex illa cō-
ſideratione, quam faciunt cæteri,noſtram hāc con

ſtitutionem illius uti uerbo, ſcienter rem talem re-
19 ceperit, iuncta regula † qualitatem adiunctam ver
bo intelligi ſecundum tempus uerbi. l. in delictis.
§. ſi damnum extraneus, ad leg. Aquil. quam regulã
exornant Dec. in conſi. 37. num. 8. conſi. 443. num.
16. Gomeſ. §. rurſus, nume. 25. Inſtit. de actio. Pariſ.
conſi. 62. nume. 37. libro quarto. cum ergo qualitas
ſcientiæ ſit à principio & tempore receptionis, in-
telligi ex poſt uerè non poteſt. accedit quinto loco,
quòd poſſeſſio iuſta, uel iniuſta à ſui principio iudi
catur, quare ab initio iuſta ob bonam fidem, non
efficitur iniuſta ob ſuperuenientem malam fidem
20 l. vnica. in fin. C. de uſucap. transfor. nec enim † ra-
tio retinendæ, ſed origo adipiſcẽdæ poſſeſſionis ſpe
ctanda eſt. l. clam poſſidere. de acquirenda poſſeſſ.
ſic argumentatur Cora. d. §. nihil commune. ſecun
da parte. nume. 129. qui & alia perpendit, quæ nũ
refero, minus cætera leuiora refero quæ à Ripa hic
perpenſa fuerunt, ut aliquibus reſpondere uidetur
Rube. in d. §. nihil commune, nume. 60. nec huic
firmatæ ſententiæ aduerſantur rationes crebrioris
opinionis, eorum ſcilicet qui affirmarunt, reme-
dium huius canonis concedi contra hunc qui ex
poſt rem uitioſam nouit, ut Abb. hic, nume. 13. &
Butr. ut retulit Ripa. num. 41. & hanc poſteriorem
probauit Rube. d. §. nihil commune, nume. 60. non
enim vrget illa ratio, qua paſſim omnes in hãc de-
21 ſcendunt ſententiam, † peccati ſcilicet rationẽ, tam
contra uitioſum poſſeſſorem ex poſt, quàm contra
ſucceſſorem hunc ab initio malæfidei militare, ſic-
que idem ius. l. illud ad l. Aquil. l. à Titio. de uerbo.
oblig. nam huic rationi ſatisfactum ex relatis credi
mus, dum oſtendimus eum iniuſtè non poſſidere,
qui ex poſt rem alienam eſſe cognouit. ſufficit enim
iuſtum poſſeſſionis principium d. l. unica. C. de vſu
cap. transfor. nec dicitur uitij, ac fraudis particeps,
qui ab initio fraudem non cognouit. l. ſed etſi lege.
§. ſcire autem. ff. de petitio. hæred. atque ita rectè re
ſpondit Cora. d. §. nihil commune. parte ſecunda.
num. 131. non urgent pariter uerba conſtitutionis
noſtræ, ibi, iniuſtè detinere, ac inuadere alienum,
quaſi uerbum, inuadere, principium actus reſpiciat.
uerbum uerò, detinere, ad actum ex poſt referatur,
quæ à pari iuxta uerborum qualitatem & coniun-
ctionem procedunt; idem enim eſſe uidetur, ingre
di alienũ, et ſciẽter detinere, ſed verius intelligo ver
bum, detinere, referri ad ſecundam perſonam, ſuc-
ceſſoris ſcilicet in re aliena ſciẽter, uerbum autem,
inuadere, referri ad primam perſonam. immediati
ſcilicet occupatoris.

22 Declarat tamen hanc ſententiam † Coraſius d. §.
nihil commune. ſecunda parte, nume. 132. nõ pro-
cedere primò in illo ſucceſſore, qui ex lucratiuo ti-
tulo eſt conſecutus poſſeſſionem; nec enim, (vt ille
ait) par eſt utriuſque tituli ratio. l. ultima. §. licẽtia
C. de iure deliber. cum ſimil. quare tunc etiam ex
poſt ſuperueniens ſcientia illi nocet.

23 Declarat ſecundò idem Cora. qui ſupra, nõ † pro-
cedere cum immediatus occupator ſoluendo non
eſt, nam tunc in ſubſidium agi poterit contra hunc
ſucceſſorẽ, cum & hoc caſu interdicto, unde ui, ſpo
liato ſit ſuccurſum, ut diximus ſupra in 1. remedio.

Declarat tertiò idem Cora. qui ſupra non proce-
24 dere † ſi tempore traditionis hic ſucceſſor bonam-
25 fidem non habuit, † bonafides enim duobus tem-
poribus adeſſe debet, cõtractus ſcilicet & traditio-
nis tempore. l. 2. in princ. ff. pro empto. glo. in l. qui
autem. §. hoc edictũ, in uerbo ceſſare. ff. de his quæ
in fraud. ſed animaduertendum eſt d. l. 2. loqui in
ſolo emptionis contractu non in cæteris, diuerſita
tis rationem non excutio nunc.

Declaratur quartò, non procedere quando lite
iam inchoata contra uerum ſpoliatorem, res ipſa
ſeu poſſeſſio translata fuit in ſingularem ſucceſſo-
rem, nam contra eum agi hoc remedio tunc põt, &
ſi uitium ignoraſſet, ita Afflict. in commẽtariis ad
conſtitutiones Neapolitanas lib. 1. rubr. 25. contra
quem de reſtitutione agatur. num. 2.

26 Quæro quartò, an † remedium huius canonis lo-
cum habeat contra eum, qui ſcit rem eſſe alienam,
ignorat tamen eſſe uitio uiolentiæ affectam? & nõ
habere locum affirmarunt Ang. conſi. 157. colum.
ultima. uerſi. & attendendum. Imo. & Oria. quos re
tulit & ſecutus eſt Ripa hic, num. 42. idem cenſuit
Francus in diſputatione petitorij, & poſſeſſorij pri
mo dubio, num. 37. Corne. conſi. 319. num. 11. lib.
1. quibus accedo, non tamen ex uerbis noſtræ con
ſtitutionis, quæ ab illis perpenſa ſunt, ibi, inuadere
alienum, quaſi ſolùm hic tex. loquatur inuaſione
ſecuta, quod uitium eſt uiolentiæ, quia uerbum, in
uadere, ut iam ſupra dixi, refertur ad primam illam
perſonã immediati occupatoris, ſed ea ratione po-
tius adducor, quia ſcientia hæc eſt, cum illa qualita
te uiolentiæ, quare qualitas uerificari debet, ut di-
ſpoſitioni locus ſit. ratio rationis illa eſt, quia quòd
ſpoliatus reſtitui ante omnia debeat, per uim poſ-
ſeſſio erepta ab eo eſſe debet, nam caſus eſſe poteſt,
in quo poſſeſſio erit uitioſa eo uitio, ob quod non
daretur reſtitutio ante omnia, ut in uitio clandeſti-
nitatis, ut olim diximus ſupra in primo remedio ex
interdicto, unde ui. q. 12. cum ergo poſſit continge
re caſus, ubi is ſucceſſor poſſet ignorare uiolentiæ
uitium credendo eſſe uitium clãdeſtinitatis, ea mẽ
te ſuccedet, quòd dominij exceptionẽ, quam ſuus
author opponere potuiſſet, is opponere poſſit, ꝙ
ſi ſciuiſſet eſſe uitium uiolentiæ, non ſucceſſiſſet,
ex quibus ceſſant quæ ex aduerſo à Ripa hic num.
42. afferuntur.

27 Quæro quintò, † an ſingularis hic poſſeſſor & ſuc
ceſſor præſumatur ſciuiſſe rẽ fuiſſe uitio uiolentiæ
affectã? & non præſumi affirmarunt noſtri oẽs, au-
thor Ripa hic, nu. 43. & Rube. d. l. naturaliter. §. ni-
hil cõe. nu. 63. & ibi Cora. in 2. parte. nu. 133. quib⁹
ipſe eiuſdem ſententiæ addo Bellame. hic col. pen.
verſi. 4. quæri. ea adducuntur rationes omnes, quia
28 † ignorantia præſumitur ubi ſcientia nõ probatur,
c. præſumitur. de reg. iur. in 6. ubi latè Dy. quod in-
telligitur in facto alieno, ut hoc noſtro caſu. l. ulti.
in fin. ff. pro ſuo. Dec. conſi. 207. num. 5. Pariſ. cõſi.
47. num. 102. lib. 1. uerùm huic communi ſenten-
tiæ aduerſatur illud, quod ex quo is, qui cum alio
29 † contrahit debet illius cõditionem explorare. l. qui
cum alio. de reg. iur. ubi latè Dec. & Cagnol. & hic
30 ſucceſſor non præſumitur ignoraſſe ſui prædeceſſo
ris factum: & ideo dici ſolet illius ignorantiam ſe-
rendam non eſſe. l. quod te. ff. ſi cer. pet. hinc Bal. in
l. 1. ff. ſi quis omiſ. cau. teſt. & Soc. Tract. fallen. reg.
176. fall. 1. dixerunt huius ſucceſſoris ignorantiam
eſſe

eſſe ſimulatam.idem cenſuit Deci.conſi.160.colu.
3.in fi.& d.Craue.conſ.225.num.8. qui affert no-
tab.textum l 3.§.ſed & ſi hic.ff de in rem verſo.eiuſ
dem ſententiæ addo Alex.conſ.103.num.16.lib.2,
Rui.conſi.88.num.12. lib.5. accedit fortius, quod
reſpondit Soc.Sen.conſ.168.colu.penu.verſ.præte
rea ſi habebat.lib.2. poſt Ioan.Andr.Gemi.Ancha,
31 & cæteros,illius † negligentiæ,& culpæ,qui permu
tando proprium beneficium cum altero non per-
quiſiuit illius titulum, & iura.nec enim inquit So-
ci. ex eo ſolo credere debuit illum eſſe dominum,
quod in poſſeſsione eſſet. in non longè diſsimili ca
ſu Soc.probauit Craue.conſi.132.num.13. Tertio
32 confert text.l.in ciuile. C.de furtis. vbi agnita † re
furtiua apud emptorem exiſtenti domino reſtitui-
tur etiam vt emptori pretio non reſtituto, debuit
enim inquit text. is emptor venditoris conditio-
nem perſcrutari,nec ignorantia eum excuſat,vt de
clarat Alcia.tract.præſumpt.regula 3.præſumptio.
29.& omnes in dicta l.inciuilem.Defendi tamen iu
re poteſt communis ſententia, quia etſi poſſeſſor
iſte reſtituere rem ipſam teneatur, nec pretium cō
ſequatur, attamen dici non poteſt vitioſus poſſeſ-
ſor,vt in caſu l.inciuilem fatentur omnes. & Alcia
tus d.præſumpt.29. qui ea ratione dicunt furti pœ
na eum non teneri, ſi ergo vitioſus poſſeſſor non
eſt,hoc remedio contra eum agi non poterit,ſed a-
lio, nam ideo reſtituitur ante omnia ſpoliatus ob
ſpoliatoris vitium, quod cum hoc caſu ceſſet, di-
cendum eſt contra illum non concedi, rurſus ſcien
tia vitii eſt in cauſa, vt concedatur hoc remedium
ſpoliato.ſed quomodo is agere poterit,ſi hanc an-
te omnia qualitatem non probet, nec ſufficit pro-
bare rem eſſe propriam, vt inde præſumptio ſcien-
tiæ vitii reſultet, quia res vitio affecta eſſe poteſt,
& tamen poſſeſſor eſſe innocens, & bonæfidei glo.
ex illo tex.in §. conceptum. Inſti.de oblig. quæ ex
delicto.Saly.e.dicta l.inciuilem.in fin.communi er
go ſententiæ ſubſcribo,

Declaratur tamen multipliciter, & primò non
33 procedere, † quando notoria fuiſſet illius præde-
ceſſoris ſpoliatio, ſic Abba.hic, & refert Ripa di-
cto num.43. & Coraſ. qui ſupra, ea ratione moti,
34 quia † ignorare quod publicè omnibus eſt notum,
lata culpa eſt. Dyn.in cap. ignorantia. nume.16. de
regu.iur. in ſexto. quia ignorantia improbabilis il
la dicitur. l. regula.§. ſed & facti.de iuris, & facti
ignora. Soc.dicta regula 176. fallen.1. Alex.conſi.
287.nume.7. lib.2. Socin.iun.conſi.6. in fin.lib.3.
Craue.conſil.225.num.8. quod intelligit Ripa, &
malè, in ſucceſſore immediato, ſecus in mediato,
qui veriſimiliter vitium hoc violentiæ iuſſe igno-
rare potuit, quod non placet, quia ſi præſupponi-
mus rem eſſe notoriam, intelligere debemus eſſe
vtroque tempore notoriam, vt termini ſint pares,
aliàs res hæc probabili careret dubitatione. ſi in-
telligeremus notorium fuiſſe ſolùm tempore pri-
mi ſucceſſoris;quia eſſe poteſt, quòd inter primum
ſpoliatorem, & mediatum ſucceſſorem anni inter-
ceſſerint quamplurimi, quibus verè apud omnes
violentiæ memoria extincta ſit; eo tamen in caſu,
quo violentia eſt notoria, non poterit is ſucceſſor
allegare,& ſuo iuramento probare, ſe credidiſſe vi
tiū illud fuiſſe purgatum, etſi.n.hoc ſcire,vel igno
35 rare in animo conſiſtat, & † ob id ſtandum aliàs ſit
aſſertioni iuratæ allegantis,iuxta nota.gl.§.ſed iſtę.
vbi Iaſ.nu.54.Inſti.de actio. Soc.tract fall. reg.72.
Iaſ.l.cum quædam puella. nu.3. de iuriſd.om.iud.
conſ.84.nu.7.lib.1.Rui.conſ.1.num.4.lib.5. Pariſ.
conſ.51.nu.5.lib.4.Craue.conſ.2.nu.9.attamen in
caſu noſtro(vt rectè animaduertit hic Ripa)ex quo
violentiæ vitium iam ſuberat, non eſt ſtandum iu-
ratæ aſſertioni allegantis ſe verè credidiſſe vitium
illud fuiſſe purgatum,vt probat c.innotuit.de ele-
ctio. Abb.in c.paſtoralis. de except.nec.n.huic iu-
36 ratæ † aſſertioni defertur, cum altera aduerſatur
præſumptio.Fely.in c.ſignificaſti.il primo.colu.1.
de homi.in c 1.col.pen. & vltima. de præſumptio.
quem ſecuti ſunt Rui.conſi.13.nu.4.lib.5.Marſil.
* conſ.7.nu.7.& latè conſ.9.num.36. * Craue.in con
ſil.225.num.9. Natta in conſ.230.nu.6.lib.1. Sed
diſſentit Alciat.in c.nouit.nu.10.de indiciis. Acce-
dit præterea,quod res magni ponderis in caſu no-
ſtro tractari poterit, quo in caſu huic iuratæ aſſer-
37 tioni † deferendum non eſt,vt adnotauit Marti.ſin-
gul.935. qui alios in hanc attulit ſententiam.
38 Declaratur ſecundò non procedere † ſecundum
Abbatem,& Ripam hic,& Coraſ.d.§.nihil commu
ne.ſecunda parte.nu.33.vbi Rube.nu.61. non pro
cedere in ſucceſſore conſanguineo illius primi oc
cupatoris violenti, ea ratione adducti, quod con-
39 iunctus † præſumatur ſcire facta coniuncti.l.octa-
ui.ff.vnde cogna.l.de tutela. C.de in integ. reſtit.c.
conſtitutus.de teſtibus,quare regula illa,qua dici-
40 mus. in facto alieno † ignorantiam præſumi, ceſſat
in facto conſanguinei. Soc.tract. fallen.regu.177.
fallen.vlti.Neuizan.lib.1.Syluæ nupt.num.113.ve
41 rùm non multum vrget hæc ratio, quia coniun-
ctus præſumitur ſcire coniuncti facta ſucceſsiua,
non momentanea, qualia ſunt,furta, violentiæ, &
cætera his ſimilia; ſic docuit Bald.in l.quoniam.C.
de iure deliber.Iaſ.in l.1.colu.2.& ibi Ripa nu.46.
ff.ſi certum peta.idem Ripa l. qui Romæ.§.duo fra
tres.nu.51. de verb.oblig. niſi dicamus violentiam
eſſe actum momentaneum, vitium tamen violentię
perdurare, quod veri ſimiliter notum eſſe potuit
conſanguineo; ſed alia ratione non multum vrget,
quòd à relatis interpretibus affertur, quia quod
42 † conſanguineus,& cognatus præſumatur ſcire fa-
cta conſanguinei intelligitur conſanguinitatis re-
ſpectu non aliarum rerum omnium; ſic declara-
uit Bald,dicta l.quoniam. quem ſecutus fuit Ripa,
qui ſupra, eiuſdem addo ſententiæ Socin. Senior.
conſil.97.nume.3. libro quarto, Ruin.conſil.121.
nume.4. libro primo, Deci. conſil.445. nume.35.
in fin.Gomeſ. Hiſpa.§.rurſus. num.17. Inſtitutio.
de actio, Alciat.in l.poſt contractum. nume.28. &
ibi Ioan. Annibalem nume.117.ff.de donatio.addo
Petrum Duenas Hiſpanum tractatu fallentiarum,
in verbo,conſanguineus. Reg.125.fallen.4.Quam-
obrem hanc declarationē non eſſe veram aliqui cre
diderunt,vt hic teſtatur Ripa, qui ſentiens difficul
tatem,ſtuduit omni conatu horum interpretum cō
trarias ſententias hac adhibita diſtinctione conci
liare, aut is ſucceſſor eſt ſine titulo,vel cum titulo
lucratiuo, aut eſt cum titulo oneroſo, Primo caſu

43 in hoc † ſucceſſore coniuncto præſumitur ſcien-
tia violentiæ & vitii, argumento eorum, quæ do-
cuit Bart. in l. poſt contractum. nu. 3. verſ. ſecunda
præſumptio. & ibi Picus nu. 45. ff. de dona. Dec. con
ſil. 235. nu. 2. verſ. ſecunda præſumptio. conſ. 587.
nu. 9. ver. quartò accedit. & conſ. 659. nu. 2. Soc. Se.
conſ. 264. col. 1. verſ. tertiò arguitur. lib. 2. Cur. Iu.
conſ. 6. nu. 6. dum affirmant in ſucceſſore coniun-
cto ex titulo lucratiuo fraudem præſumi, & ſimula
tionem. Secundo caſu ſcientia violentiæ non præſu
mitur, argumen. l. pen. C. de euict. quod ſenſit & Al
cia. in d. l. poſt contractum. nu. 27. in fi. dum inquit,
in alienatione titulo oneroſo in coniunctum facta
fraudem non præſumi, quoniam habita non vide-
tur coniunctionis ratio, ſed potius cum eo tanquã
cum extraneo contractum. l. non exiſtimo. ff. de ad
min. tut. & argumento l. ſi pater. §. ſi duos. ff. de a-
44 dopt. Verum † Ripæ hæc conciliatio non ſatis tuta
eſt, nam aduerſus primum diſtinctionis membrum
ex Bar. d. l. poſt contractum. nu. 3. verſ. ſecunda præ
ſumptio. illud vrget, quòd nõ rectè ſatis ſenſit nec
Bar. nec qui eum ſecuti ſunt, vt rectè animaduertit
eo loco Imola, & Rom. & clarè Alcia. nu. 28. qui af
firmarunt, non ex eo fraudem præſumi in ſucceſ-
ſore coniuncto, quod coniunctus præſumatur ſci-
re facta coniuncti. d. l. octaui. quia vt iam retuli cũ
Bald. in d. l. quoniam. C. de iure delib. intelligitur
quò ad conſanguinitatẽ, non quò ad cætera, vt frau
des, delicta, & his ſimilia, quæ non ſolent etiam con
ſanguineis communicari, iuxta l. vltimam. ff. de ri-
tu nup. Dec. conſ. 64. coln. 3. licèt ergo in caſu Bar.
quòd ad ipſum donantem fraus præſumi poſſit,
non tamen quò ad ipſum ſucceſſorẽ, vt hic; & fraus
debet adeſſe ex latere vtriuſque, vt animaduertit
Io. Annibal. in d. l. poſt contractum. num. 115. ff. de
donat. qui affirmauit iura non ſolere in his diſtin-
guere inter extraneos & ſanguine coniunctos; qui-
45 nimò ſi rectè † Barto. verba d. nume. 3. perpendan
46 tur. ſentit poſt Dyn. quem citat, † ſolam ſanguinis
coniunctionem fraudem non arguere etiam in ſuc
ceſſore ex titulo lucratiuo, niſi alia concurrat con
iectura, quod clarè probat Alciat. tract. præſumpt.
regu. 1. præſumpt. 29. num 4. idem reſponſo. 125.
num. 8. in fi. & clarè idem cenſuit Picus in d. l. poſt
contractum. num. 16. Non ergo Abb. Ripæ, & Co-
ra. declaratio tam abſolutè iure defendi poteſt. qua
47 re ipſe eam intelligerem veram, quando hic † ſucceſ
ſor conſanguineus vnà cum conſanguineo, cui ſuc
ceſſit, habitabat moramq́ue trahebat: eſt enim tũc
vrgens præſumptio, quòd nouerit & violentiæ vi-
tium, omnemq́ue fraudem, vt pulchrè declarant
Ruin. conſi. 168. num. 6. lib. 1. & Craue. conſi. 237.
num. 1. etſi Coraſ. d. § nihil commune. ſecunda par
te, num. 135. abſolutè hanc declarationem defen-
dat, quod ſpolia à communiter contingentibus o-
mnibus ſunt nota, quod minimè verum arbitror.
48 Declaratur tertiò non procedere † in vicino, vt
poſt Abb. docuit hic Ripa num. 44. & Cora. d. §. ni
hil commune. ſecunda parte, num. 136. vbi & Ru-
be. num. 61. ea adducti ſunt ratione, quia vicinus
præſumitur ſcire facta vicini. cap. quoſdam. c. quan
to. de præſumpt. latè Fely. in cap. literis. de præſum
ptio. quæ ratio non multum placuit Ripæ, & Ru-
49 beo, qui ſupra, quia † vicinus præſumitur ſcire fa-
cta vicini ſucceſſiua, non momentanea, vt declara-
uit Bal. in l. conuenticulam. coln. 2. C. de epiſco. &
cler. Alex. conſ. 80. col. 3. lib. 2. omnes in l. 1. ff. ſi cer
tum pet. verùm (vt ſtatim ſupra dicebam) actus ſpo
lii eſt quidem momentaneus, ſed violentiæ vitium
eſt ſucceſſiuum, quare rectius dicendum eſt, vici-
num præſumi ſcire facta vicini, quæ & cæteris veri
ſimiliter nota eſſe poſſunt, vt declarauit idem Bal.
in d. l. conuenticulam, quem eſt ſecutus ipſe Ripa
in l. 1. num. 46. ff. ſi certum petat. quòd autem poſ-
ſeſſio affecta ſit violentię vitio, non omnibus veriſi
militer notum eſſe poteſt, etſi aliter opinetur Cora.
d. nu. 136. ſic nec ipſi vicino cognitum eſſe poteſt.
Nec placet Ripę, & Rub. diſtinctio, dum cõſtituũt
differentiam inter vicinum ſpoliatoris, & vicinum
rei, in qua commiſſum eſt ſpolium, vt in vicino ſpo
liatoris ſciẽtia non præſumatur, in vicino verò rei
contra, primum membrum eſt verum, ſecundum
50 verò falſum. etſi. n. is ſciat, † obiectum rei, quis rem
vicinam poſſideat. ſecundum Baldum in c. 1. ſi tres.
de pace tenend. in vſib. feud. vt ſimile ſcribit Curt.
Iun. in l. 1. num. 43. verſicu. ſecunda concluſio. ff. ſi
certum petatur. attamen non præſumitur ſcire quo
titulo poſſideatur; poſſideri enim poſſet ex cele-
51 brato contractu, qui à † vicino iure ignorari credi-
tur, vt affirmarunt Curt. Sen. in l. 1. nu. 31. ibi Cur.
Iun. num. 43. verſi. tertia concluſio. Ripa num. 46.
verſic. tertia coniectura. & Iac. Niger nume. 38. ff. ſi
certum petatur. hanc ergo declarationem non arbi
tror in quouis caſu abſolutè veram, niſi alia conie-
52 ctura concurrat, † quæ qualis eſſe debeat, erit arbi-
trio iudicis. iuxta l. 1. ff. de iure delib. cum ſim. vnã
53 ex multis illa conſiderari poteſt, cum is † vicinus
cum ſpoliatore vicino conuerſatur. c. quoſdam. c.
ſcriptum. de electio. Dec. d. l. 1. tertia lectura. nu-
me. 59. ibi. Ripa nume. 46. in fi. & Niger. num. 37.
ff. ſi certum petatur. Crauet. conſil. 220. num. 1. 2.
verſic. amplius es. & conſi 249. num. 5. in fine. qua-
re refert Ripa d. num. 46. poſt Socinum Seni. con-
54 ſil. 187. lib. 2. † cautelam eſſe ad hanc coniecturam
excludendam, vt probationes fiant. Vicinum ipſum
non conſueuiſſe conuerſari cum vicino. poſſent &
alia probari, quæ excludunt penitus huius ſcientiæ
præſumptionem, vt abſentia, infirmitas, & his ſimi
lia, vt eſt apud Ripam in d. l. 1. nu. 45. 46. & ibi Cur.
Seni. num. 31. 32. ff. ſi certum peta.
55 Quæro ſextò, an hoc † remedium concedatur con-
tra eũ, qui ſcienter recepit rem vitioſam, ſed vacan
tem? Ripa hic. nu. 45. duo diſtinctionis cõſtituit ca
pita. Primũ eſt, quãdo res ipſa vitioſa, & vacans à ſpolia
tore nunquã fuit poſſeſſa, vt in caſu l. 1. §. qui à me.
de vi, & vi arm. Secundum, quãdo fuit à ſpoliatore poſ-
ſeſſa res, quæ vacans reperitur nunc, quã diſtinctio
nem leuem ſum ſemper arbitratus, cum quo ad ip-
ſum ſuccedentẽ res ipſa vacans ſemper dici poſſit,
quod fortè ſentiens Ripa vnum diſtinctioni ſuæ ca-
put explicat, in quo poſt Inn. & Abb. concludit cõ
cedi, quia ſciens rei vitiũ omni caſu dicitur in vitio
ſuccedere, quod nõ probo, cũ verè vacãs res illa di
catur, quæ à ſpoliatore poſſeſſa nunquã fuit, eã er
go ingrediẽs reſtituere tenetur, nõ hoc noſtro reme
dio, ſed ex cõſtitutiõe. l. vltimæ. C. vñ vi, vt ſuo dixi
mus

mus loco, qua conſtitutione cũ prouiſum iam fuerit hoc in caſu, fruſtra eſſet dicere neceſſariam fuiſſe huius noſtri canonis prouiſionem. Niſi dicamus neceſſariam fuiſſe, vt ita eccleſiæ bona vt laicorum defenderentur. Nec aduerſatur tex.l.3.§.proinde. de ui, & vi arm. à Ripa citatus, quia is rectè ſatis reſpondet, vt alias nos declarauimus.

56 Quæro ſeptimò, an †concedatur hoc remedium contra quęmcunque mediatum ſucceſſorem vitioſum? & concedi affirmarunt omnes, authore Abb. hic nu.15. poſt Inn. hic, quibus addo Bellam. hic q.2. & Ripa nu.46. idem placuit Rub. in d.l. naturaliter.§. nihil commune. nu.60. in fi. & ibi Coraſ. ſecũda parte, nu.137. qui teſtatur omnium ſententia concedi etiam contra milleſimum ſucceſſorem. Cum in omnibus ſemper militet peccati ratio. Nec aduerſantur verba huius canonis, quæ & ſi in ſolo illo ſucceſſore, qui à ſpoliatore immediatè cauſam habuit, loqui videantur, attamen (vt rectè animaduertit Coraſ. d. nu.137.) ratio generalis illa eſt, quæ ampliat dictum l. regu.§. ſi quis. ff. de iuris, & facti ignor. & tradit latè Crau. conſ.236. nu.10. in fi. conſ.242. nu.3. in fi. conſ.321. col.2. in princ.

Declaratur eo in caſu non procedere, quando alter ex ipſis mediatis ſucceſſoribus fuiſſet in bonafide, quia tunc vltimus, qui poſſidere repetitur bonæfidei eſſe dicitur, ita vt contra eum hoc remedio agi non poſſit, dicitur enim hoc caſu purgatũ violentiæ vitium, ſic declarauit Ang. in conſ. 157. colu.1. verſi. ſed ſi omnes medii &c. qui colum. vltima affirmauit hoc caſu ſpoliatum teneri probare ſcientiam vitii omnium, vt apud eum.

57 Quęro octauò †quid ſi alter ex poſſeſſoribus fuit in bonafide, ſpoliatuſque fuerit, an ſibi, vel primo ſpoliato remedium hoc concedatur? huic ſolo bonæfidei poſſeſſori ſpoliato concedi affirmaſſe videtur Innoc. hic, ea forte ratione, quia vltimum ſpolium eſt purgandum. c. vltimo. de ord. cog. & aliàs fuſius ſuo loco ſupra diximus. Contrarium ſenſit Butr. vt refert, & ſequitur hic Ripa nu.46. verſicu. ſed hic ſuboritur dubitatio, qui affirmant vtrique concedi & primo, & ſecundo, ſi modò nouus poſſeſſor cognouerit vtrique illatam eſſe violentiam, verius arbitror vltimo tantùm ſpoliato relata ratione concedi. nec vrget ratio Ripæ, ſpoliatorem hunc & primo ſpoliato teneri ob cauſam peccati, ſi nouit iam illum fuiſſe ſpoliatum, quia ex quo à bonæfidei poſſeſſore rem poſſidere vidit, & ab eo rem abſtulit, illi ſoli tenetur quem offendit, nam illius non primi poſſeſſoris poſſeſsionem dicitur occupaſſe, ſi. n. aliàs ſupra docuimus, prædonem ſpoliatum ante omnia reſtitui, quanto fortius hic bonæfidei poſſeſſor? ex quibus ceſſat diſputatio Ripæ d. nu.46. in fin. quorum alter præferatur, vel hic vltimo loco ſpoliatus, vel ille primus.

58 Quæro nonò, an †remedium huius canonis concedatur ſpoliatori, contra eum, qui ſcienter rem recipit à ſecundo ſpoliatore: & non concedi affirmauit hic Abb. nu.19. verſ. ſed ego. ea adductus ratione, quia hoc remedium ſolùm fuit ad primi ſpoliati commodum adinuentum, ob ſcilicet animæ periculum, quare ſpoliator in peccato inuolutus non debet ſe poſſe fundare contra eum, qui alterius rem indebitè detinet, ex quo enim commiſit in legem, non debet poſſe illius auxilio adiuuari. l. auxilium. in fin. de minor. Nec hanc Abba. conſiderationem euertit, quod à Ripa hic, nume.47. affertur, dum inquit peccati rationem militare etiã in hoc ſucceſſore ſciente violentiam illatam, quia ſpoliato tenetur ad æſtimationem primo per eum ſpoliato. l. cum vi me deieceris. ff. de vi, & vi armata. cuius obligationis cauſa dicitur is ſucceſſor indebitè detinere etiam in ſpoliatoris præiudicium, ratio hæc Ripæ ex eiuſdemmet doctrina hic, nume.49. confunditur, dum negat hoc intereſſe conſiderabile eſſe, vt ſtatim dicemus. Hac ergo in re conſiderandum eſt, quæ ex duabus rationibus præponderet, an illa conuenti, qua allegat, ſpoliatorem agentem agere non poſſe, cum peccato obnoxius inuolutuſque ſit, an illa ipſius ſpoliatoris agentis, & dicentis aduerſus conuentum, reſtitue quod malè detines, tanquam ſucceſſor illius qui me ſpoliauit, cum tibi non liceat allegando ius tertii in peccato eſſe, ſiue vt conueniat ab eo ipſe, quem tu à me falſo ſpoliatum opinaris. Dicerē ego potiorem eſſe ſpoliatoris primi rationem, tum quia nouus ille ſpoliator nõ poteſt ius tertii allegare, vt ſubiiciã tũ quia is primus ſpoliator tenetur primo domino reſtituere, vt ſenſiſſe videtur hic Ripa, nu.48. & ſtatim referam, & in hanc ſententiam adducot Theologorum authoritate, quorum crebrior eſt opinio,

59 †rem non furi à quo ablata eſt, ſed vero domino eſſe reſtituendam, niſi obiici poſſit verè furem recepta illa vero domino reſtituturũ, vel niſi caueat idoneè. quòd verè reſtituet, ſic poſt Angelum Clauſium in ſumma in verbo. Reſtitutio, nu.1. & Syluestrũ in eadem ſumma in verbo. Reſtitutio.3. in q.7. declarat Didacus Couar. in cap. peccatum, in ſecunda parte.§.12. nu.1. verſ. tertiò patet emptorem, de regulis iuris in 6. citat & eiuſdem ſententiæ Io. à Medina Tractat de contractibus. q.10. & confert. l. bonafides.§. pen. ff. depoſiti, vt alibi diximus.

6 Quæro decimò, an hoc† remedium concedatur poſſeſſori malæfidei, ſine violentia cõtra ſuum ſpoliatorem. & concedi affirmauit poſt Abb. hic Ripa, nu.48. qui verũ intelligunt, ſi modo uerisimilis adſit cõiectura, vel præſtetur cautio, quòd res domino reſtituetur, (vt etiam in præcedenti quæſtione retulimus) ſuadet enim iuris æquitas, rem vero domino non prædoni eſſe reſtituendam. l. bonafides.§. penul. ff. depoſiti, quam aliàs declaraui ſupra in primo remedio. q.11. & ſtatim attigi ſupra. Non placet tamen vna ratio, quam hic perpendit Ripa, quod cum is malæfidei poſſeſſor non teneatur ad æſtimationem & intereſſe ſpoliato. l. cum à te. ff. de vi, & vi arm. non poſſe arguere reum eſſe in peccato reſpectu ſui, quia etſi ex diſpoſitione illi interdicti, vnde vi, non teneatur is poſſeſſor malæfidei ad aliquam reſtitutionem, vel æſtimationem. d. l. cum à te. tenetur ex diſpoſitione canonis noſtri. iuxta ſuam generalem rationem, cum à ſpoliato conueniri poſſit, quare ſua maxime intereſt rem à ſpoliatore conſequi, vt eam vero domino reſtituat.

61 Quæro vndecimo, an hoc † remedium concedatur poſſeſſori bonæfidei contra bonæfidei poſſeſſorem? & non concedi affirmauit hic,

poſt Abbatem Ripa.nu.49. peccati enim ratio ceſ
ſat hoc caſu, ceſſant & verba canonis noſtri, quæ
vitium ſucceſſoris conſiderant, & res clariſſima
eſt. inquit tamen Abbas aliis remediis eſſe hoc ca
ſu ſuccurſum bonæfidei poſſeſſori, vt ex canone
reintegranda.3.q.1.& ex l.ſi coloni,qua de re ſuo
loco diximus. Nec aduerſatur relatæ ſententiæ
62 † tex.l.vitia.C.de acqui. poſſ. quo dicimus poſſeſ-
ſionis vitium in quẽcunque poſſeſſorem tranſire,
quia vt inquit hic Ripa.nu.49.intelligitur ſolũ ad
impediendum præſcriptionem, vt iam aliàs decla
raui;& in his ferè terminis ſic declarat Calca.con-
ſi.116.nu.7.verſi.Nec obſtat quod &c.
63 Quæro 12.an † agenti hoc remedio, proprieta
tis exceptio obijci poſſit? diſtinguit hic Ripa. nu.
50.aut intelligimus de dominio alterius, aut de ꝓ
prio, primo caſu affirmat Ripa & rectè non poſſe
obiici,ex tex.in l.ſi Socer.§.Lucius.ff.ſol.matrim.
ad cuius interpretationem præter ſcribentes ibi,
videndus eſt Ruinus conſil. 183.nu.5.lib.1. Pariſ.
conſi.95.nu.3.5.lib.2.Boe.q.329.hæc enim exce-
ptio non eſt excluſiua intentionis agentis, quare
obiici non poterit iuxta declarationem Bart. in l.
2.vbi Soc.nu.6.7.ff.de excep.rei iudicatæ,latè Ti-
raquel.in l.ſi vnquam in verbo reuertatur, nume.
358.C.de reuoca.dona.
64 Secundo caſu † obiici poſſe credidit Ripa, &
idem affirmauit Corſet.in Tracta. fallen.ad regu-
lam,quod ſpoliatus reſtituatur ante omnia fallen.
43.qui huius ſententiæ retulit Bal.in l.2.in fin. C.
de ſer.fug.uerùm Bal. eo loco non in caſu remedij
noſtri canonis, ſed l.ſi coloni, & officij iudicis lo
quitur,qua de re ſuis locis diximus, Bal. autem in
l.in ciuilem.C.de furtis,qui & à Corſ. citatur ſub-
obſcure ſenſit non poſſe obijci, vt ſtatim ſubijciã,
ea ratione vtitur Ripa,quia conſtitutio noſtra fun
datur in periculo animæ, contra eum qui aliena de
tinet, quæ ratio ceſſat in eo qui detinet propria,
quæ ſanè ratio parum vrget,cum hæc ſit argumen
tatio à ſenſu contrario, quæ non recipitur cũ alia
pugnant iura & rationes, vt aliàs ſuprà admonui.
quinimo retorquetur Ripæ ratio;nam ęquitas hu
ius canonis eſt fundata in vitio illius poſſeſſoris,
quod vitium vt purgetur extinguaturque, ante
omnia reſtituenda eſt poſſeſſio,nec hic conſtituen
da eſt differentia, quòd ratione proprietatis res ſit
propria detinentis vel aliena,ſed ſola poſſeſſio oc
cupata conſideratur: quare vt in interdicto, vnde
vi, ad cuius exẽplũ inductum eſt hoc remedium,
obiici nõ poteſt proprij dominij exceptio,ſic nec
hoc in caſu,ob id rectius Bal.d.l.inciuilem,& cla-
rius Robe.in l.naturaliter.§.nihil commune.num.
62.de acquir.poſſeſſione, ſenſerunt dominij pro-
prij exceptionem non poſſe obijci, nec diſſentit
Butr.in cap. paſtoralis, de cauſa poſſeſſio. & pro-
prie.& Soc.Sen.conſi.266.col.7.verſicu. præterea
etiam remedium.lib.2.quibus ſubſcribo.
65 Quæro 13.an † ſucceſſor iſte conuentus poſſit
hoc caſu nominando alterum ſe ab hoc iudicio exi
mere?& non poſſe affirmauit hic Ripa. numer.51.
poſt Abb & cæteros quos citat,quibus addo Bel-
lame. hic col.pen. qui Abbatis ſententiam ſecutus
eſt.ea moti ſunt ratione, quia iſte ſucceſſor conue-
nitur ex proprio vitio & facto,cum ſcienter ſe in-
truſerit,& cum ſibi poſſideat, non habet faculta-
tem nominandi dominum in iudicio.l.1. C. vbi in
rem actio, & hac de re latius diximus ſuprà in præ
cedenti remedio. q. 31. vbi in prima declaratione
hanc attigi quæſtionem,non repeto.
66 Quæro 14.an † hoc remedium concedatur pro
re rapta? & non concedi affirmarunt hic Inno. &
Abb.etſi Ripa.nu.53.diſſentiat,docui ſuprà in de-
cimotertio remedio in q.3. pro re mobili rapta cõ
cedi illud remedium ex l.vltim.C.vnde vi,quare,
quò ad laicos ſuperflua foret hoc caſu conſtitutio
noſtra, ſi ſequamur Abb. ſententiam. verùm ſi re-
ctè perpendatur,non erit ſuperflua,ſed omni in ca
ſu neceſſaria,cum conſtitutio illa.l.vltimæ locum
ſolùm habeat contra occupatorem immediatum,
non contra hunc ſucceſſorem,& tam pro re mobi-
li,quam immobili procedit.
67 Quæro 15.an hoc † remedium concedatur ſpo
liato per vim compulſiuam: & non concedi affir-
mauit hic Abb.quia verba conſtitutionis ſolùm in-
telliguntur de vi expulſiua; accedit quod hæc con
ſtitutio eſt inducta ad ſimilitudinem interdicti,vn
de vi,quod pro ui compulſiua ſpoliato non con-
cedi iam multis firmauimus ſuprà in primo reme
dio.q. 10. contrariam tamen ſententiam firmauit
in caſu noſtro Ripa hic,n.36.in fi.ea ratione, quia
cõſtitutio noſtra in peccati ratione ſe fundat, quæ
hoc caſu locum habet:ab Abbatis ſententia non re
cederem,cum vi compulſiua ſpoliatus, non dica-
tur contra ſuam voluntatem ſpoliatus, quare, ut
impropriè ſpoliatus non reſtituitur, vt in d.q. 10.
aliàs admonui,quare alio vtatur remedio, Nec Ri
pæ ratio vrget,quia alio remedio contra hunc de-
tinentem vero poſſeſſori eſt ſuccurſum.
68 Quæro 16.†& vltimo in notabili & quotidiana
quæſtione, maritus poſſidet bona dotalia, cecidit
aliquo euentu à poſſeſſ.dd. bonorum deinde dum
ſtudet amiſſam poſſeſſionem recuperare commit-
tit violentiam, poſtmodum moritur, & bona reſti
tuuntur vxori. dubitari contingit an ſua poſſeſſio
ne ſpoliatus à marito,poſſit remedio huius cano-
nis experiri contra vxorem, quæ nunc poſſidet?
hanc quæſtionem mouet Iſernia in cap.1.§. ſi vaſ-
ſallus col.4.& ibi clarius Affli. nu. 12. ſi de feudo
defuncti mil.fue. contro. inter dominum & agna.
& affirmant,poſſe, ſic etiam intelligentes conſtitu
tionem illam regni,circa violentiam,quam dicunt
à canone noſtro originem duxiſſe,vt ſuprà in prin
ci.huius remedij retuli,ipſe pariter Iſer. & Afflic.
ſubſcribo ea præcipua ratione, quia negari mini-
mè poteſt, quin vitioſa ſit poſſeſſio, quæ in vxorẽ
deuenit,quare vitium prius purgãdum eſt, & quò
ad poſſeſſionem dicere non poteſt mulier, ſe rei
proprię inſiſtere,cætera nõ refero,hæc ad c.ſæpe,
de reſt.ſpol. quod eſt decimũ ſextum in ordine re
cuperãdæ poſſeſſionis remedium ſcripſiſſe volui.

SVMMARIVM DECIMISEPTIMI
Et vltimi Recuperandæ poſſeſſionis
remedij. ex officio iudicis.

1 *Remedium recuperandæ poſſeſſionis ex officio iudicis,*
quare ultimo loco collocatum.

2 Remedium recuperandæ poſſeſsionis ex officio iudicis unde prouenerit.
3 Habitans uel utens cænaculo illius poſſeſſor non dicitur.
4 Iudicis officium, quod ad recuperandam poſſeſsionem datur æquitate nititur.
5 Iudicis officium conceditur ſpoliato lite pendente uel appellatione interpoſita.
6 Iudicis officium an detur contra ſingularem ſucceſſorem uitioſum cum titulo oneroſo.
7 Iudicis officium datur contra ſingularem ſucceſſorem uitioſum, cum titulo lucratiuo.
8 Iudicis officium obligationem non præſupponit ueram, ſed ſolùm quaſi.
9 Iudicis officium inſtar actionis datur.
10 l. Qui per colluſionem. §. ult. ff. de actio. em. in qua actio ni ſpecie loquatur.
11 Iudicis officium non datur contra ſingularem ſucceſſorem ignoranter quouis titulo in re uitioſa ſuccedentem.
12 Remedium extraordinarium ceſſat, cum ordinario locus eſſe poteſt & inibi declaratur.
13 Remedia duo extraordinaria poſſunt adinuicem concurrere.
14 Iudicis officium an ei concedatur, qui propria culpa & facto poſſeſsionem amiſit.
15 Iudicis officium conceditur ei qui proprio facto poſſeſsionem amiſit, ſi modo ei concederetur aliàs in integrū reſtitutio.
16 Eccleſia, quæ ſuo facto poſſeſsionem amiſit, iudicis officio eam recuperare poterit.
17 Minor, qui ſuo facto poſſeſsionem amiſit, iudicis officio eam recuperat.
18 Iudicis officio is ſuam recuperat poſſeſsionem, qui ex ſuo facto adhuc non perfecto recuperauit.
19 Contractus qui celebratur, ut res menſuretur, uel ponderetur, perfectus non dicitur, re non menſurata, uel ponderata.
20 Iudicis officium locum habet in caſu. l. 2. C. de prætorio pignore.
21 Iudicis officium an côncedatur colono, Inquilino, commodatario, & ſimilibus, ut recuperent ablatam ab eis poſſeſsionem, ſeu detentationem.
22 Colono qui penſionem non ſoluit non ſuccurritur iudicis officio, ut ablatam poſſeſsionem recuperet.
23 Iudicis officium an concedatur fructuario, & illi qui annuos reditus emit.
24 Iudicis officium ad recuperandam poſſeſsionem ablatam ſeu occupatam lite uel appellatione pendente, quod.
25 Spoliator lite pendente uel appellatione iudicis lædit authoritatem.
26 Iudicis officium datur contra ſingularem ſucceſſorem, qui ſucceſsit in poſſeſsione occupata lite pēdente uel appellatione.
27 Iudicis officium datur contra ſingularem ſucceſſorem, qui ſucceſsit in poſſeſsione occupata lite pendente uel appellatione, etiam non probata ſcientia uitii ſucceſſoris.
28 Iudicis officio agenti ad recuperandam poſſeſsionē obiici non poteſt alterius ſpolii exceptio.
29 Iudicis officio agenti ad recuperandam poſſeſsionem obiici non poteſt ultimæ ſpoliationis exceptio.
30 Vitium primi ſpolii aliquando prius purgandum.
31 Iudicis officio agenti ad recuperandam poſſeßionem excommunicationis exceptio obiici non poteſt.
32 Iudicis officio agenti ad recuperandam poſſeßionem in beneficialibus tituli defectus exceptio, quando obiici poſsit.
33 Iudicis officio agenti ad recuperandam poſſeſsionem obiici an poſsit exceptio, præſumptionem iuris contra eum eſſe.
34 Iudicis officio ad recuperandam poſſeſsionem cum mouetur, iudicii ordo non obſeruatur.
35 Libellus, & litis conteſtatio non eſt neceſſaria cum officio iudicis agitur ad recuperandam poſſeſsionem.
36 Fructus qui ſint reſtituendi ſpoliato agenti ex officio iudicis.
37 Iudicis officio agenti, ut ius ſepeliendi recuperet an obiici poſsit exceptio, cadauer uexandum non eſſe.
38 Attentata pendente appellatione quouſque reuocari liceat petere.
39 Spoliatus officio iudicis agens ſi pendente appellatione à ſententia contra eum lata ſpoliet ſpoliatorem, appellationi renuntiaſſe dicitur.
40 Attentata non reuocantur, ſi attentata ea ratione ſunt quia imminebat periculum.
41 Suſpectus de fuga pendente appellatione prehendi poteſt.
42 Lite pendente uel appellatione, an graui cri mine infamatus ſpoliari poſsit.
43 Spoliatio lite pendente facta differt à ſpoliatione facta pendente appellatione.
44 Spoliatio facta à tertio ratione ſui intereſſe lite cum altero pendente reuocatur officio iudicis.
45 Titulus. Nil nouari pendente appellatione, tertium non afficit, ſi ratione ſui intereſſe aliquid moliatur.
46 Remiſſoriæ concedendæ an ſint cum officio iudicis agitur.
47 Spoliatio lite pendente facta an impediat ſuſpendatq́ue petitorium iam intentatum
48 Franciſcus Aretinus laudatur.
49 Poſſeſſor antiquus paſſus contra ſe ſententiam non dicitur aliquid innouare, dum ſuam poſſeſsionem continuat.
50 Spoliator non dicitur qui antiquam ſuam poſſeſsionem continuat.
51 Sententiam latam in remedio attentatorum diffinitiuam eſſe.
52 Inferiorem à ſuperiore pendente appellatione ſpoliatum reſtituendum eſſe ante omnia.

VLTIMVM RECVPERANDAE Poſſeſsionis remedium ex officio iudicis.

1 REmedium hoc† ex officio iudicis poſteriori loco non ea ratione collocauimus, quòd à legiſlatoribus ſit vltimo loco adinuentum, ſed quia extraordinarium ſubſidiariumque, viſum eſt commodè hic collocari potuiſſe. Scio etenim Papiniani viri accutiſsimi fuiſſe inuentum,

2 vt is oſtendit in † l. Attilius, vel (vt alii habent Codi
ces) Aquilius Regulus. ff. de donat. ibi, quòd ſi ex-
pulſus Nicoſtratus veniat ad iudicem, ad exem-
plum interdicti, quod fructuatio proponitur, de-
fendēdus erit, quaſi loco poſſeſſoris &c. & ſi enim
3 is, cui † cœnaculi vſus, vel alia habitatio, poſſidere
non videatur, ſed eam ſolam facultatem ſit aſſecu-
tus, quod etiam reſpondit Dec. conſi. 353. num. 1.
poſt Bart. & cæteros in d. l. Aquilius, attamen ſi ab
ea facultate deiiciatur ſpolietucq;, hoc iudicis offi
cio ad exemplum interdicti, vnde vi, reſtituitur,
4 quod ſanè † iudicis officium cum æquitate quadā
nititur. iuxta l. planè. ff. de petit. hæred. c. 1. de off.
iud. & docuit Dec. in l. ſi me, & Titium. nu. 4. 5. ff. ſi
certum peta. factum eſt, vt illud ad certos alios ca
ſus, cum æquitas ſuadet, extenderent interpretes,
ne. ſ. is ſpoliator cum alterius iactura locuplete-
tur: hinc etiam factum eſt, vt & ſummi Pontificea
5 iudicis hoc † officium ad caſum illum protraxe-
rint, cum lite pendente, vel appellatione, qui poſſi
det vel detinet deiicitur, vt extant conſtitutiones
Inno. 3. in c. bonæ memoriæ. de appella. & in c. ac-
cedens. il primo. vt lite non conteſt. vt ergo ex or-
dine explicem, quæ in hoc remedio cognitu vtilia
ſunt, duo conſtituam capita. Primum in officio iu-
dicis ante litem motam, quo prouiſum dicitur in
his caſibus, in quibus interdicto, vnde vi, non erat
ſuccurſum: ſecundum erit, quando ſpoliatio, vel
lite pendente, vel appellatione facta eſt.

Primum caput pluribus quæſtionibus propoſi
tis declaratur.

6 Quæro ergo primò † an hoc remedium conce-
datur contra ſingularem ſucceſſorem, mala fide ſci
enter ſuccedentem in vitioſa poſſeſſione? & non
concedi crebrius noſtri affirmarunt, vt poſt Abb.
in c. ſæpe. num. 8. teſtatur ibi Ripa nu. 9. eſſe com-
munem ſententiam, de reſti. ſpolia. idem cenſuit
Io. Coraſius in l. naturaliter. §. nihil commune. ſe-
cunda parte, nu. 120. verſ. vigeſima regula. ff. de ac
qui. poſſ. quibus non accedo tam abſolutè, ſed tres
caſus diſtinguo. primus eſt, cum ſcienter in vitium
is ſucceſſor cum titulo oneroſo ſucceſſit. ſecūdus
quando titu. lucratiuo ſcienter ſucceſſit. tertius,
quando ignorāter ex vtroq; titulo. primo caſu pla
cet communis ea (præter illos) ratione, quod offi
cium hoc iudicis ſit ad exemplum interdicti, vnde
vi, æquitate quadam inductum. d. l. Aquilius. in fi.
& iam eſt certum interdicto, vnde vi, ſuccurſum
non fuiſſe contra ſingularem ſucceſſorem. l. cum à
te. ff. de vi, & vi arm. nec ſuggerit æquitas, vt is mo
leſtia afficiatur, qui ære proprio erogato rem hāc
recepit: quæ ſanè ratio ſolidior eſt illo fundamen
to, quo relati interpretes nituntur, dum inquiunt
ante conſtitutionem c. ſæpe. ſuccurſum non fuiſſe
ſpoliato contra ſingularem ſucceſſorem aliquo re
medio, nam huic argumentationi facili negotio
poſſet reſponderi, non fuiſſe quidem olim actionis
remedio aliquo ſuccurſum, non tamen ſequi, ergo
nec iudicis officio, cum iudicis officium & actio
duo diuerſa ſint, & ſi à lege negatur actio, non ta-
men iudicis officium. l. planè. ff. de petit. hær. Bart.
& omnes in l. 3. vbi Iaſ. nu. 8. Dec. nu. 27. ff. de iuriſ
di. om. iud. non eſt ergo concludens argumētatio,
conceſſa non fuit actio, ergo nec iudicis officium,
nec huic ſententiæ aduerſantur, quæ in contrariā
ſententiam ſolent afferri, cum ſatis reſpōdeant Ri
pa, & Cora. præcitatis locis, qui etſi aliqua commi
niſcantur in reſponſione illius rationis, æquitate
ſuadente concedi debere remedium hoc aduerſus
ſingularē ſucceſſorem. rectius tn̄ (vt vno attigi ver
bo) dici poteſt, nullam hic ſubeſſe æquitatem.
7 Secundus eſt caſus † quādo titulo lucratiuo ſin
gularis hic ſucceſſor ſcienter in poſſeſſione vitio-
ſa ſucceſſiſſet, quo in caſu aduerſus cæteros verè
credo concedi hoc remediū ex æquitatis ratione,
quæ ſuadet hunc cum aliena iactura nō debere lo
cupletari. nec vna me monet ratio, quam ſentit Ri
pa in d. c. ſæpe. nu. 9. iudicis officium hoc caſu con
8 cedi non poſſe, quia iudicis † officium nullam præ
ſupponit obligationem. l. qui per colluſionē. §. fin.
de acti. emp. ſed in caſu noſtro ſubeſt obligatio, er
go & actio. l. licet. §. ea. de procu. ſi ergo datur actio,
ergo ceſſat officium iudicis, quam argumētationē
ſenſit & Cora. d. §. nihil commune, ſecunda par. nu.
20. quia reſponderi ſic poteſt, quod licèt officiū iu
dicis nullam præſupponit obligationem veram &
propriam, præſupponit tamen quaſi obligationē,
vt eſt glo. nota. in l. ſi ſeruum. §. vlt. in verbo, peti
poſſit. de verbo. obl. vbi Alex. alia affert, & ſcribit
9 Gomeſ. §. 1. nu. 32. Inſt. de act. rurſus dico † iudicis
officium dari inſtar actionis realis, & qui iudicis of
ficio tenetur, realiter tenetur, ſic Bart. in l. 4. §. Ca-
to. num. 5. de verb. oblig. idem in l. vltima. ff. de in-
iuriis. Iaſ. d. §. Cato. nu. 16. Gome. d. §. j. nu. 31. In-
ſti. de act. Rube. in l. non ſolum. §. morte. nu. 496.
de oper. nou. nunti. & ex relatis Gomeſ. clare do-
cuit, iudicis officium ſaltem aduerſus ſingularem
ſucceſſorem eſſe inſtar actionis realis, ex l. ait præ-
10 tor. in princ. ff. de edendo. inquitque † d. l. qui per
colluſionem. §. vltimo intelligi de actione perſona
li. & ideo rectè Barto. in l. ſi tertius. §. ſi quis prius.
ff. de aqua plu. arcen. & Soci. Sen. conſil. 121. in fin.
lib. 1. dixerunt, hoc iudicis officium eſſe in rem ſcri
ptum. l. in cauſæ. §. interdum. de minor. hac ergo
ſuadente æquitate dicendum eſt, concedi hoc caſu
contra ſingularem ſucceſſorem: & hoc in caſu re-
ctè loqui poteſt Soci. Iun. conſil. 52. num. 9. lib. 2.
poſt Cardinalem, quem citat.
11 Tertius eſt caſus † quando ignoranter ex quouis
titulo hic ſucceſſit in vitioſa poſſeſſione. in quo
vnà cum Ripa in d. cap. ſæpe. num. 13. & Coraſio.
d. §. nihil commune. ſecunda parte. num. 124. affir
mo non cōcedi, & eiuſdem ſententiæ fuiſſe animad
uerti Francum in diſputatione petitorii, & poſſeſ
ſorii, primo dubio, nume. 43. illa vera ratione in
Francus adducitur, quia ceſſat hoc caſu æquitas,
nec enim fraus, vel dolus, vel aliud vitio huic ſuc-
ceſſori adſcribi poteſt, & hoc ſolidius eſt funda-
mentum, quàm illud Ripæ, quo dicebat iudicis of
ficium, vt remedium extraordinarium ceſſare, vbi
datur ordinarium. l. in cauſæ. la 2. ff. de minor. at
hoc caſu inquit ille contra hūc ſucceſſorem datur
remedium ordinarium ex c. reintegranda. 3. q. 1. er
go ceſſare debet extraordinarium: nam huic argu-
mentationi multipliciter reſponderi pōt, & primò
vt animaduertit Coraſi. d. num. 124. quod quando
remedium

12 † remedium extraordinarium eſt cauſa adiuuandi
ordinarium inductũ, non ceſſare. ſic declarat Bart.
in l. de uſu. ff. de variis & extraord. cognitio. & Iaſ.
in l. in prouinciali. §. 1. col. vlt. verſic. limita primo
* quando. ff. de oper. no. nun * Guido Papæ q. 362.
cum ergo in caſu noſtro officium iudicis ſit potius
ad adiuuandum interdictum, vnde, vi, & reintegran
da, quàm aliter, eſt dicendum non debere ceſſare.
reſpondeo ſecundo, interdictum vnde vi dici reme
dium extraordinariũ. c. vltimo. inſt. de interd. Iaſ.
d. l. in prouinciali. §. 1. n. 8. ſic dici poteſt de remed.
ex cap. reintegranda ex his quæ in illius interpreta
13 tione diximus in prin. ſed duo † extraordinaria re-
medio ad inuicem nõ ſe impediunt. Iaſ. d. l. in pro-
uinciali. §. 1. nu. 9. vbi alios citat, ergo nec hoc caſu
ceſſabit: tertio reſponderi poteſt, non eſſe ſatis cla-
rum, quod in hoc caſu ſpoliato ſit ſuccurſum ex il-
lo canone reintegranda, vt diximus in d. remedio,
quæſt. 11. relata ergo ratione, cum cõmuni reſideo.
14 Quæro ſecundo an hoc † remedium illi ſpolia-
to concedatur qui propria culpa & facto è ſua poſ
ſeſſione cecidit: & non cõcedi affirmauit poſt But.
& Imolam Ripa in d. cap. ſæpe. nu. 14. de teſt. ſpol.
idem cenſuit Cora. in d. §. nihil commune ſecunda
parte, n. 125. motus ex tex. l. ab hoſtibus, vel melius
ex l. non enim ff. ex quibus cauſ. maio. & ex cap. ac-
cedens, vbi Imol. vt lite non conteſta. nec difficul-
tatem facit, quod in oppoſitũ monet Ripa, eſſe ex
æquitate quadam huic ſpoliato ſuccurrendum, cũ
alio remedio non ſit illi conſultum, quia vt animad
uertit & rectè Cora. nulla hic æquitas ſubeſt, qua
illi ſuccurrendum ſit, non enim dormientibus, ſed
vigilantibus ſubuenire ſolent leges. l. pup. in fi. ff.
de his quæ in fraud. cred. quare iam ſupra oſtendi-
mus in remedio 15. ex cap. reintegranda in q. 13.
ex illo remedio non eſſe huic ſpoliato ſuccurſum;
ſic etiam videmus in infinitis aliis propè caſibus, le
ges non ſubuenire negligentibus, vt latiſſimè dixi
mus ſupra in remedio. 7. q. 15. in fi.
15 Declaratur † tamen primo hæc cõcluſio, nõ pro-
cedere quò ad eos, qui aliàs poſſunt in integrum
reſtitui, ſic Ripa & Cora. præcitatis locis, poſt Soc.
Sen. conſ. 39. col. 2. verſi. circa ſecundã quæſtionẽ
lib. 3. idem in l. rem quæ nobis, nu. 9. ff. de acquirẽ.
poſſ. qui eiuſdem ſententiæ citauit Abb. & But. in
d. cap. accedens. il 1. vt lite non conteſt. ob id Alex.
conſ. 103. nu. 7. lib. 7. poſt. Hoſtie. d. cap. accedens
16 † reſpondit, eccleſiam poſſe hoc vti remedio, cum
ex iuſta cauſa ſibi concedatur in integrum reſtitu-
17 tio & idem † in minore reſpondit Soc. Iun. conſil.
52. nu. 6. lib. 2. quod intelligit Soc. d. l. rem quæ no
bis, nu. 9. dummodo ſit is intra tempus reſtitutio-
nis, aliàs enim eo elapſo, quemadmodum reſtitu-
tioni in integrum locus non eſſet, ſic nec huic iudi
cis officio, quam declarationem eſſe nouam & no
tatu dignam dixit.
18 Declaratur ſecundo non procedere † quando
actus, quo propria voluntate poſſeſſionem is amit
tit, qui ſe deinde ſpoliatum dicit, nõ eſt adhuc per-
fectus, vt eſt cùm venditio eſt facta ad menſuram,
& antequam fiat, is emptor propria authoritate in-
19 greditur, nam ex quo ante † factam menſuratio-
nem, contractus dicitur imperfectus. l. quod ſæpe.
§. in his. ff. de contrah. emp. Bart. l. Iul. §. ſi Titius,
nu. 2. de act o emptio. Soc. Sen. conſ. 51. col. 1. conſ.
120. col. 1. lib. 5. Aſili. deciſio. 280. nu. 1. Dec. conſ.
323. col. 2. conſ. 618. nu. 5. Soc. Iun. conſ. 181. nu.
78. lib. 2. hoc ergo caſu ſi ingrediatur emptor dici-
tur ipſum venditorem ſpoliare, ſic conſuluit Ale.
conſ. 33. nu. 4. lib. 6. repetitum in conſi. 90. lib. 5. &
clarè ſic declarat Soc. d. l. rem quæ nobis, nu. 8. ver.
& hoc verum intelligo; quod tamen declarat Alex.
d. conſ. 33. nu. 5. circa med. niſi vẽditor paſſus fuiſ-
ſet ipſum emptorem ſic ingreſſum poſſidere, nec
aliquo modo conqueſtus fuiſſet, declara quoque
niſi non obſtante ipſa menſuratione fienda, expreſ
ſa traditio facta fuiſſet. Dec. in l. traditionibus nu.
6. C. de pactis.
20 Declaratur tertio nõ procedere † in caſu reme-
dij. l. vlt. C. de prætor. pig. Lucas à Penna in l. ſi co
loni. q. 21. in fi. C. de agricol. & cenſ. lib. 11. & dixi-
mus ſuo loco ſupra in remedio. 12. ex d. l. vltima.
21 Quæro tertiò, an † hoc iudicis officium conce-
datur Colono, Inquilino, commodatario, & ſimili
bus, qui non poſſidere, ſed detinere dicũtur? & cõ
cedi affirmarunt glo. in l. & non tantum. ff. de pet.
hæred. in l. Aquilius Regulus. ff. de donatio. in l. ma
nifeſtiſſimi. §. ſed in ſecunda. C. de furtis. Bart. in l.
de vſu. ff. de variis & extraord. cog. Bal. l. ædẽ col.
2. C. locati, Lafrancus Oria. in rub. De cauſa poſſe.
& prop. col. 4. ver. 5. concluſ. Francus in diſputa. pe
titorij & poſſeſſorij, primo dub. nu. 43. Soc. in l. rẽ
quæ nobis, num. 18. de acquir. poſſ. Ripa in d. cap.
ſæpe, nume. 17. de reſti. ſpolia. Cora. in d. §. nihil
commune. ſecunda parte, num. 127. & ibi Antonius
Mattheus ampl. 22. Ilotus in l. ſi quando, num. 98.
C. vnde vi, Lucas à Penna in l. ſi coloni: q. 21. C. de
agricol. & cenſ. lib. 11. Neuix. conſ. 80. nu. 3. Alcia.
reſponſo 426. nu. 2. Rober. Maranta de ordine iu-
dicio. 7. diſtinctione. num. 35. Natta conſ. 563. nu-
me 27. lib. 3. ea adducti ſunt ratione, quia iure ciui
li nullum datur his detentatoribus remedium. l. 1.
§. deijcitur. ff. de ui & ui, arma. & ideo glo. in l. ſi de
fundo. C. locati, inquit colonum à poſſeſſione per
dominum deiectum contra dominum deijcientem
habere actionem ad intereſſe: ſi verò deijciatur à
tertio agere contra dñm, ut ſibi cedat interdictũ, vn
de vi, quo contra illũ tertium valeat experiri ſic ex
iure ceſſo poteſt, & alia retulimus ſupra in primo
remedio ex interdicto, vnde vi. q. 4. Nec eſt verum,
vt malè opinatus eſt Lucas. d. l. ſi coloni. q. 21. fuiſ-
ſe & alio iure his detentatoribus ſuccurſum, vt ex.
l. ſi coloni, & ex. §. ſed etiam ſuſcipientes, in auth. de
mand. princ. quia. l. ſi coloni, loquitur in proprio
poſſeſſore, non in detentatore, ut etiam loquitur
ta textus. §. ſed etiam, ſic Cyn. in l. vltim. §. ſed cum
in ſecunda. C. de furtis. Nec fuit ſuccurſum ex
conditione indebiti, vel triticaria, vt ſcribit is Lu-
cas, cum ambæ in poſſeſſore loquantur, vt aliàs
admonui, & tradit Cyn. in l. 1. quæſt. 3. C. vbi cau-
ſa ſta. Contrariam tamen ſententiam probauit Al-
ciatus in l. rem quæ nobis, nume. 7. de acqu. poſſ.
affirmans non concedi his detentatoribus, cum
nullo modo poſſideant. ob id ipſe intelligit ſolũ
concedi, cùm aduerſus Furem ratione ſui inter-
eſſe agit. uel cum ciuilem poſſeſſionem eſt aſſecu-
tus,

tus, ut in fructuario, & ſimilibus . recedere tameu
à receptiſsima aliorum ſnĩa durum uimis iudico.
22 Declaratur non procedere † ex iuſta eauſa, vt iu
colou o qui non ſoluit penſiouem, Bald. iu l. ſi co
loni colum. 2. C. locati. Alexander conſi. 131. colu.
prima. lib. 4. & alibi ſæpe.
23 Quæro quartò an hoc † iudicis officium conce-
datur illi, qui emit fructus vel reditus annuos , vt
in eo qui conduxit vectigalia pedagia & ſimilia? &
concedi affirmauit Bar. in l. cotem ferro. §. qui ma
ximoa, numer. 12. ff. de publica . & vno verbo eum
probauit Alci. reſponſo. 426. num. 2. ratione enim
illiua commoditatis & facultatis , quia frui impe-
ditur , conſequitur hoc remedium, dicta l. Aquil-
lius, de donat.
24 Secuudum caput † de officio iudicis, lite vel ap-
pellatioue pendente eſt , in quo aliqua ſunt eapli-
canda, quæ iu foro ſunt vtilia, vnũ ergo hoc reme
dium eſſe reuocatorium attentatorũ appellant no-
25 ſtri , quod † cœteris magis priuilegiatum dicatur,
cum non modo pars ſpoliata læditur , ſed & iudi-
cis authoritas contemuitur . ſic omnes præſertim
Francus in cap. bonæ , de appella. Hier. de Monte
tra. finium, quæſt. vlt. nume. 3. iuquit tamen Afflic.
deciſ. 351. numer. 1. 3. eſſe remedium eatraordina-
rium. Bellame. deciſ. 49. & 101.
26 Quæro primo an † hoc remedium concedatur
contra ſingularem ſucceſſorem ? & concedi affir-
mant omnes in cap. bonæ memoriæ. ibi Dec. num.
7. de appella. quo loco inquit hoc remedium ple-
nius prouidere quàm interdictum recuperandæ ,
idem Deci. conſil. 103. numer. 1. & concedi coutra
ſiugularem ſucceſſorem probat is text. cap. Bonæ,
idem tradit Ripa in cap. ſæpe, nume. 10. late Socin.
Iun. conſi. 52. nume. 11. libr. 2. vbi Oldrad. & Deci.
idem affirmautes retulit. eſt tamen quo animaduer
tamus, Francum in tract. De petitorio. & poſſeſſo-
rio , in Sexto Remedio ad recuperandum poſſeſ-
ſiouem ſcriptum reliquiſſe, in caſu. dict. cap. illum
reum conuentum non conſiderari tanquam ſit ter
tius, ſed principalem eſſe, uam ibi appellatio gene-
ralis fuit , quod nullus turbaret poſſeſſorem & ſi
ſecus fieret appellauit : cum ergo ille conuentus
poſt appellationem cœperit poſsidere ſeu detine-
re rem contra voluntatem appellantis, non dicitur
tertius & ſingularis ſucceſſor, ſed principalis ſpo-
liator. verùm ſi recte perpendatur, effectu & re ip-
ſa dicitur is ſucceſſor ſingularis . alia plura quæ ,
apud Francum ſunt, non referro. is tamen Francus
eo loco affirmat , hoc remedium eſſe magis priui-
legiatum quouis altero .
27 Extenditur primo procedere † etiam ſi ſpolia-
tus iſte non probet illum ſucceſſorem ſcienter iu
re vitioſa ſucceſsiſſe: ſufficit enim ſi probet ſe peu
dente lite fuiſſe in poſſeſsione , & tunc ſpoliatum
fuiſſe, ſic Ripa d. c. ſæpe num. 10. Guid. Papæ. quæſ.
362. poſt Bartolum. l. de vſu, & var. & eatraord. co
gni. ea quo patet vtilius eſſe hoc caſu intẽtare hoc
remedium, quàm illud ea capit. ſæpe, in quo con-
tra tertium huuc ſucceſſorem ex probanda ſcientia
vitij, vt diaimus in d. remedio ex cap. ſæpe. q. 5. De
elaratur primò nou habere lucum cõtra illum ter
tium ſingularem ſucceſſorem nou habentem cau-
ſam à parte vel à iudice innouãte appellatioue pen
deute. ita intellexit Francus in d. Diſputatione &
Tractatu petitorij & poſſeſſorij. num.
28 Quæro ſecuudo an † aduerſus huuc ſpoliatum
lite pendeute poſsit obijci alterius ſpoliationis ex
ceptio: & non poſſe affirmauit Imol. in cap. vltim.
de ord. cognit. Afflic. deciſ. 98. num. 4. Dec. conſil.
200. num. 3. Ripa in cap. ſæpe, nume. 10. verſic. ſe-
cundo quia de reſtitutioue ſpoliatorum. Ferretua
conſi. 170. num. 1. 2. Coraſſ. iu d. l. naturaliter. §. ni-
hil commune ſecunda parte, numer. 123. ibi etiam
Rubeus, nume. 301. de acquirenda poſſeſsione, vbi
communem & veram teſtatur. illa eſt ratio , quia
ſpoliatio hæc lite peudente facta , dicitur magis
odioſa, Ripa. d. §. nihil commune, num. 67. Deci. d.
conſi. 200. num. 4. Alcia. reſponſo. 408. num. 6. læ-
ditur euim hic ſpoliatus , & contemnitur iudex.
* * Alia ſcribunt Alex. In conſi. 99. col. 1. lib. 5 . Dec.
in conſili. 449. numer. 16. & Pariſius iu couſil. 41.
numer. 18. lib. primo.
29 Extenditur procedere † etiam ſi obijciatur huic
agenti hoc remedio ſpoliatio facta poſt illam factã
lite pendente : etſi enim regulariter vltimum ſpo-
lium ſit purgandum c. vltimo. de ord. cog. l. ſi quis
30 ad ſe feudum. C. ad l. Iul. de vi , attamen † hoc ca-
ſu primum ſpolium prius purgandum eſt , ſic Ca-
ſtrenſ. conſi. 399. Priuſquam iura col. vltim. verſic.
tertio ſimiliter lib. 1. quem ſecuti ſunt Deci. conſil.
200. nume. 3. verſic. quartò bene. Ripa. d. §. nihil
commune, nume. 68. Alcia. reſponſo. 408. numer.
6. illa eſt ratio , quia eſt odioſior altera . quare in
hoc vtilius eſſe videmus, intentare hoc caſu reme-
dium hoc, quàm interdictum, vnde vi , in quo non
ita facilè repellitur alterius ſpolij exceptio, vt latè
diximus in primo remedio ea interdicto, vnde vi.
q. 32. & tradunt Ripa & Cora. qui ſupra. Hanc ex-
tenſionem tamen veram eſſe intelleait Ant. Mat-
thæus. d. §. nihil commune. num. 61. niſi is ſecundus
ſpoliator violeuter ſpoliaſſet, & huius ſententię ci
tat Rottam, quem locum hactenus non reperij.
31 Quæro tertio an † contra agentem hoc remedio
poſsit obijci eacommunicationis eaceptio? & nou
poſſe affirmauit Fely. in c. dilectus de reſcrip. & an
te eum Rota, quam refert & probat Dec. conſ. 200.
num. 2. verſic. ſecundo ſpecialiter Rober. Maranta
iu ſua praxi iudicio, in titulo de appellatio. numer.
393. Cora. d. §. nihil commune ſecun. parte nu. 123
& vbi Rubeus, nume. 301. & Antonius Matthæus.
nu. 43. verſ. Neque hæc fallentia. Hieron. de mon-
te in Tract. finium q. vlt. nume. 4. ex quo intelligi-
mus hoc caſu eſſe vtilius intentare hoc remedium,
quam interdictum, vnde vi , in quo admittitur ex-
communicationis exceptio , vt diximus ſupra in
primo remedio. quæſtion. 30. & tradunt Coraſſ. &
cœteri ſupra relati.
32 Quæro quarto an † contra agentem hoc reme-
dio obijci poſsit eaceptio in beneficialibus defe-
ctus tituli ? & non poſſe affirmauit Francus in cap.
non ſolum. §. illa vero. quarto nota. de appella. in 6.
Oldrad. conſi. 206. In cauſa Carnocenſi colum. 2.
verſic. ad ſecundam quæſtiouem , hanc ſunt ſecuti
Lapus & Geminia. vt in cap. ad decimaa de reſtitu-
tione ſpoliatorum , vbi huius ſeutentiæ alios re-
tulerunt,

tulerunt, idem reſpondit Alex. conſi.99. nume.9. lib.5. vbi Carol. Molinæ.teſtatur hanc in foro recipi, Ripa in d.c.ſæpe.nu me.11.12.Rubena.d. §. nihil commune, nu. 301.& ibi Antonius Matthęus, num.55.in fine.Bellame.deciſ.49.& deciſi.101.& deciſi.286. & deciſio.252. & hanc latiſsimè defendit Didacus Conarr. libro. Practica. quæſtion. ca. 23.num.4. vbi in beneficialibus multos refert aliter ſenſiſſe, & præſertim Rotam cuius mentem & opinionem declarat, hæc quidem attentata reuocari ex officio iudicis, cum illata illi videatur iniuria, non ad partis poſtulationem; & præter eum ſic clarè ſenſit ipſa Rota in deciſio. nouis in titulo de reſtitutione ſpoliatorum deciſione ſecunda,& ſibi parum conſtans Bellame. deciſion. 294. clarè Caſſad.in tit.de reſtitutione ſpoliatorum deciſio. 3.nume.6. quem eſt ſecutus Rebuffus in commenta.Regiarũ conſti. Tomo 3.titulo de cauſis poſſeſſorijs beneficiorum articulo primo gloſ.1. nume. 3. Gabriel. Sary.in additio.ad notabilia Mattheſ. nota 29.nume.10.Hier.de monte Tractatu finium q.vltima.nume.5. 6. multa à Didaco tradita docte ſatis non repeto. ex quo conſtat vtilius eſſe in hoc caſu intentare hoc remedium, quàm illud interdicti, vnde vi, vel reintegranda, vt relati affirmant, cum in illis notorius proprietatis defectus poſsit obijci, & ſatis late oſtendimus ſuis locis.

33 Quæro quinto an † contra agentem hoc remedio obijci poſsit exceptio iuris præſumptionẽ eſſe contra eum? & non poſſe affirmarunt Peruſ. & cæteri relati à Ripa in §.nihil commu.numero.78. ea text.in c.ſi conſtiterit de accuſa.Gabriel.Saray. in additi.ad notab.Mattebſ.notab.28.nume.3.quę ſententia ex quæſtione præcedenti à fortiori vera demonſtratur. Nec me mouet, quod aliter ſenſiſſe videantur Abba.in cap.1.in tertio intellectu.de appellat.& Alcia.reſponſo.37.nume.2.quia intelligerem ex declaratione ſupra relata, reuocari hæc non ad patris poſtulationem,ſed ea iudicis officio. ex quo cõſtat eſſe vtilius hoc in caſu hoc remedio vti quàm interdicto, vnde vi, vel altero in quibus exceptio obijci poteſt Ripa in d.§. nihil commune num.77.& ſuo loco diximus.

34 Quæro ſexto an † iudicij ordo ſeruandus ſit cũ hoc remedium proponitur; & non ſeruari affirmarunt gl.in Clem.2.vt lite pendente.Bellame.deciſi. 148.& deciſ.294.Bal.in l.appellatione col.2.C.de appellation. Abba.c.ea parte colum.penult.de reſcrip.Soc.Sen.in cap.quoniam frequenter.col. 27. verſic.ſexto fallit, vt lite non conteſta. Alexan. conſil 99.nũ.9.lib.5.Ripa.in ca.ſæpe,nu.10.verſiculo. tertiò quia de reſtitutione ſpoliatorum. Deci.in c. bonæ memoriæ.num.22.de appellationibus. Vantius in Tract. nullita. In titulo quot & qbus modis null. propo.poſsit, nume.28.Neuiz.conſi.80.nu. 3. vbi poſt Baldum & Marſilium affirmat non eſſe

35 † neceſſarium libellum nec litis conteſtationem, quibus addo Lafrancum Orianum in rubr. De cauſa poſſeſſ & prop.colum.8. & Bellame. deciſi. 101. Ex quo apparet vtilius in hoc eſſe vti hoc remedio quàm interdicto,vnde vi, vel ea cap.reintegranda. 3.q. 1. in quo aliquis ordo requiritur, vt ſuo loco diximus,& tradunt Dec. & cæteri iam relati.

36 Quæro ſeptimò qui † fructus ſint reſtituendi in hoc iudicio per illum ſpoliatorem? & eſſe omnes perceptos, & qui percipi potuerunt affirmat glo. in cap. cum cauſa de offic.deleg. Rota.in deciſi. nouis in titulo de reſtitutione ſpoliatorum.deciſion. quinta.Dec.conſi.200. col.1. Maranta in ſua praxi Iudicio.in titulo de appellatio.nu.395.poſt Card. in cap.bonæ.de appellatio. in cæteris autem remedijs, qui reſtituantur ſuo loco diximus.

37 Quæro octauo † an contra agentem hoc remedio poſsit illa exceptio obijci, non eſſe vexandum mortui corpus, vt ſi pendente lite vel appellatione alter alterum ſpoliet iure ſepeliendi? & poſſe obijci affirmauit Marſi. ſingu. 199.In iure &c. vbi eiuſdem ſententiæ multos citat præſertim Gemin. in cap.non ſolum,in fine, de appellatio.in 6.& Rotam in multis deciſionibus, quæ forte hodie relatæ ſunt in deciſion.antiquis,in titulo de cauſa poſſeſsionis & propr.deciſione prima. num.2. & in titulo vt lite pendente, Deciſione vltima; quod verum intelligunt ex æquitate non ex iuris rigore,& hinc intelligimus in hoc caſu remedium hoc attentatorum non differre à cæteris, vt admonuit & Marſil. præcitato loco, qua de re diximu, etiam latè ſupra in primo remedio.

38 Quæro nono † quouſque licet huic ſpoliato pendente appellatione petere attentata debere reuocari? crebrior eſt ſententia poſſe donec lis coram iudice ſuperiori ad quem appellatum eſt fuerit conteſtata ſuper cauſa illa appellationis; ſic affirmauit Specul.in titulo de appellatio.§.nouiſsime ad finẽ, quem eſt ſecutus Bartol.in l.1.ff.nil noua.appellatione pendente, Bald.conſil.245.libr. 2. quem eſt ſecutus Iaſ.in l.1.in princip.nume.3.verſi.quartò limita, de operis noui nuntia.Guid.Papæ conſi.4. nume.6. & conſi.124.nume.3. Afflictus deciſione 98. & deciſione. 352. quos ſic refert Didacus Couar.lib.Practica.quæſtio. cap.23.nu.3. addo eiuſdem ſententia Baldum in l.1.colum.penulti.verſi. præterea cautela.C.de appella. Deci.l.1.numer.2. verſic.& cautius debet.C.de bono.poſſeſſo.ſecundum tabul.& Bald. loquitur in claris terminis ſpoliatoris poſſeſsionis. Exiſtimauit enim Specul. eſſe neceſſe hunc agentem petere debere, vt ante omnia attentata reuocentur, alioqui ſi ſimpliciter litem conteſtetur petendo ſententiam vt iniquam & iniuſtam, reuocari attentata poterunt.

Verùm Contrarium & rectius ſenſiſſe videntur Ioan.Andræ.Geminia.& Anch.in cap.non ſolum, de appellat.in 6.& Salyc.in l.3. C. de appellatio.& alij nonnulli, quos retulit & ſecutus eſt Didacus. d.cap.23.nume.3.in fin. hi enim affirmarunt licere petere attentata hæc reuocari coram iudice appellationis donecunque in cauſa concluſum fuerit 1 eiuſdem ſententiæ fuit Francus in cap. dilecti il. 3. col.2.de appellatio. Maranta in d.Praxi iudiciorũ. in titulo de appellatio.nume.392. Vantius Tracta. nullita.titulo quot & quibus modis nullit. proponi poſsit, num.23. Iacobus Niger in l.inſulam,nu. 235. de verborum obligatio. & hanc poſteriorem probo,cum à fortiori videamus in interdicto, vnde vi, licere petere reſtitui ante omnia etiam lite conteſtata ſuper petitorio, vt eſt crebrior ſenten-

tia,

tia,vt refert Ripa in d.§.nihil commune,num.161.
Deci.tamen in cap.conſuluit. il.2.numer.5.de ap-
pellat.intelligit Baldum in d.l.1.de appellatio. lo-
qui cum ſpoliatio fit à parte lite pendente, nõ cùm
à iudice pendẽte appellatione, etſi ſuboſcure hac
de re verba faciat.
39 Quęro decimo † ſi ſpoliatus egerit contra ſpo-
liatorem, & ferratur ſententia in fauorem ſpoliato
ris conuenti, à qua appellet actor, & pendente illa
appellatione is actor reum ſpoliet, an in cauſa ap-
pellationis dicatur ſibi attuliſſe aliquid detrimẽti?
& attuliſſe maximum fatentur omnes, qui affir-
mant ex hoc cęteri renuntiatũ appellationi,ſic In-
noc.in cap. ex parte de reſcript.Angel.l.vltima.C.
de tempo.appellat.plura Deci. in cap.cum teneamur,
nume.4.& in cap.an ſit,nume.1.de appellat.
vbi eiuſdem ſententiæ ex multis citauit Mattheſ.
notab.28. Nota quod ſi actor &c.idem cenſuit De
ci.in l.primà.nume.4.C.de bonorum poſſeſsio.ſe-
cundum tabu.Belle.conſil.18.in fine.
40 Quæro vndecimo† quid ſi aliquod immineat pe
riculum niſi pendẽte appellatione quid noui fiat a
an illo facto reuocandum ſit ante omnia? & reuo-
candum non eſſe ſenſit Dec.in d.c.cum teneamur,
nume.4.verſic.& prædicta de appellat.clarè Marſi;
ſing.258. plura &c. poſſunt afferri plura exempla,
vt Primum illud quando res eſt peritura ſi ſenten
tia ſuper appellatione expectetur, vt in fructibus
qui diſsipantur,iuxta textum. in c.vltimò de ſeque
ſtra poſſeſsion.& fructuum, clarus tex.in l.Impera
tores, vbi Bart.ff.de appellat.Deci. qui ſupra, qui
alia affert exempla, vt in debitore fugitiuo. Cor-
ſet.in ſing.in verb.appellat.il 1.prima limitatione
Gabriel Saray.in additio. ad notabilia Mattheſ.no
ta.28.num.4.aliud exemplum attulit Marſi. dicto
ſing.258.vt ſi petat teſtes, qui breui receſſuri ſunt
vel qui infirmi ſunt, examinari etiam à iudice à
quo appellauit, non enim ex hoc dicitur appel-
lationi renuntiaſſe; ſcio tamen exemplum hoc nõ
multum propoſitæ materiæ noſtræ ſpoliationis
conuenire:afferri etiam poteſt exemplum quando
41 † aduerſarius eſſet de fuga ſuſpectus,tunc etiam ap
pellat.pendente poteſt is cap. Ange.l. nemo. C. de
exacto.tribu.ſic in noſtris terminis annotauit Ga-
briel Saray. qui ſupra & ſtatim.
42 Quæro duodecimo† an infamatus aliquo graui
crimine pendente lite vel appellatione poſsit poſ-
ſeſsione rei ſpoliari, vt infamatus crimine ſimo-
niæ? & poſſe affirmanit Abba. in cap. accuſatum,
in ſecundo notab. de ſimonia, eo text. adductus,
idem cenſuit Corſet. in ſing.in verb. appellat.il.1.
in verſ.limit.7.qui eiuſdem ſententiæ alios citauit,
43 Quæro decimotertio, quia † ex præcedentibus
propoſitis quæſtionibus nullam conſtituit differen
tiam inter ſpoliationem factam lite pendente, &
ſpoliationem factam pendente appellatione, an ta
men poſsit aliqua aſsignari differentia? Deci. in c.
conſuluit il 2. nume.5. de appellatio. inquit enim
eſſe differentiam,quia attentata pendente appella-
tione reſpiciunt perſonam iudicis, cum ſcilicet ab
eo attentata ſunt, quæ verò lite pendente reſpiciũt
perſonam aduerſarij, cum.ſ.ab eo ſunt innouata.
44 Quæro decimoquarto, quid ſi † pendente lite
vel appellatione fiat ſpoliatio à tertió ratione ſui
intereſſe, an reſtitutio ante omnia concedatur? Fe-
lyn. in cap.ſuper eo, nume. 2.de offic.deleg. ex ſen
tentia Ange. in l. per hanc colum. 8. C.de tempo.
45 appellat. affirmat † titulum nil nom. appellatio-
ne pendente, non habere locum quò ad tertium
ex text. in capitul. Romana. de appellat. in ſexto.
Quod verum intelligit Fel. niſi is tertius innitere-
tur ſe fundãdo in iure cauſæ principalis, à qua fuit
appellatum.ex ſententia Imolæ, quem citat, quod
ſatis æquum eſt, tunc enim videretur potius facere
ad commodum principalis quam ſui,ab illoque ſic
ſuaſus, cætera apud eum videri poſſunt.
46 Quæro decimoquinto an † in hoc iudicio atten
tatorum,poſsit iudex cauſæ remittere ſumptiones
probationum ſuper attentatis alteri iudici, vt dele
gato, qui in loco ſit, iuxta.l.iudices. C. de fide in-
ſtrumentorum. & latè diximus ſupra in quintode
cimo remedio ex cap. reintegranda.3.quæſt.1.nu.
9.& poſſe affirmauit multis rationibus Caſſado. in
ſuis deciſionibus.in titulo de dilationibus.deciſio.
vltima.afferri hic poſſunt illæ declarationes, quas
retuli in d.quæſtio.
47 Quæro decimoſexto,an† ſpoliatio facta lite pen
dente tanti ſit effectus,vt ſuſpenſo petitorio,ſuper
quo agebatur,cum fieret ſpoliatio, cauſam poſſeſ-
48 ſorij ſicque ſpolij impediat?ſententia fuit† Franci-
ſci Aretini viri mea ſententia non mediocriter eru
diti, cuius laudes egregias non immeritò celebrãt
Iaſ.conſi.60. lib.1.Chaſſand.conſil.41.numero.3.
Neuizan.lib.5.Syluæ nupt. conſi.61.Tiraque.Tra
cta.de legibus connubia. poſt lege.nu.60. is enim
in.l.naturaliter. §. nihil commune de acquirenda
poſſeſsione, impedire ac ſuſpendere, illius ſenten
tiam poſt alios,quos citat, tuetur eo loco Rubeus,
nume.297.& ſi aliter ſenſerit Bart.aduerſus quem
& ipſe ea ratione ſentio, quòd lite conteſtata ſu-
per petitorio licet objjcere exceptionem ſpolij,
quod deinde ſuperuenit, ex eoque ſuſpenditur iu-
dicium illud petitorij. ex egregia declaratione &
diſtinctione Didaci Couarr.lib.1.varia.reſolu. ca.
16.num.13. verſi. ego verò dum in interdicto,vn-
de vi, loquitur, quod attigi ſupra in decimoquin
to remedio. q.30.non repeto. fortius ergo dicen-
dum erit in hoc remedio magis fauorabili.
49 Quæro. 17. an † antiquus poſſeſſor paſſus con-
tra ſe ſententiam à qua appellauit, & ea pendente
poſſeſsionem ſuam continuauit, innouare aliquid
dicatur? & nihil innouare ſenſit gloſ.in cleme.2.in
verbo. innouari. vt lite penden. quæ inquit, eum
nihil innouare, qui poſſeſsione antiqua vtitur. idẽ
docuit Ioan.Andreæ in cap.primo vt lite penden.
& egregiè Bertrand.conſi. 31. numero.2.in prima
parte libri primi, qui numero. 5. dixit imò contra
eum dici aliquid ab aduerſario innouari, ſi is quid
moliatur.idem Bertra.conſi.51.nume. 3. & conſil.
253.num. 1. prima parte lib.ſecundo,& conſi.12.
50 lib.6. nam ſuam poſſeſsionem † qui continuat al-
terum ſpoliare non dicitur.Bertra.conſil. 137. nu.
3.lib.5.& conſi.136.nu.4.in ſecunda parte libr. 3.
51 Quæro. 18. an † ſententia lata ſuper hoc reme-
dio attentatorum cenſeatur interlocutoria, vel po
tius diffinitiua. Bellame. deciſi. 148. eſſe diffiniti-
uam,